
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMAN. II
13
7 D
1

RELECTIONES PRAECELLENTIS D. PETRI PERALTÆ IVRIS CIVILIS PROFESsoris eminentissimi, in Gymnasio Salmanticensi. in titulis. ff. de hæred. instit. &c. ff. de legat. secundo. & legat. tertio.

Adest hic etiam locupletissimus Index eorum quæ in hoc opere continentur.

SALMANTICAE
Excudebat Ioannes Maria à Terranoua.
M. D. LXIII.
Cum Priuilegio Regis.
Esta tassado en. cccc. y xxiij. marauedis.

El Rey.

POR quanto por parte de vos el Doctor Sancho de Peralta vezino de la ciudad de Salamanca, nos fue fecha relaciō, que el Doctor Pedro de Peralta vuestro padre Cathedratico que fue de prima de leyes, y jubilado en la vniuersidad de Salamanca, dexo escripta y ordenada vna lectura sobre el titulo, de Legatis secūdo, y otras repeticiones sobre el titulo, de Heredibus instituendis, y otra repeticion sobre la ley Si quis in principio testamenti, de Legatis. 3. en dos volumenes, las quales eran obras muy prouechosas, y en ellas el dicho doctor vuestro padre auia gastado mucho tiēpo, y tenido en ello mucho trabajo, atento lo qual nos suplicastes, os diessemos licencia y facultad para imprimirlas, y juntamente cō la dicha licencia priuilegio, para q̄ por el tiēpo q̄ nuestra merced y volūtad fuesse ninguna otra persona destos nuestros Reynos y señorios las pudiesse imprimir ni vēder so graues penas, o como la nuestra merced fuesse: lo qual visto por los del nuestro consejo, por quāto en los dichos libros se hizieron las diligencias q̄ la prematica por nos agora nueuamēte fecha dispone, fue acordado que deuiamos mādar dar esta nr̄a cedula en la dicha razō. E nos touimos lo por bien, por la qual vos damos licēcia y facultad para que qualquier impressor destos nuestros Reynos, pueda imprimir è imprima los dichos libros que de suso se haze mencō, sin que por ello caya ni incurra en pena alguna, y para que por tiēpo de quinze años primeros siguiētes, que corran y se cuenten desde el dia de la data desta nuestra cedula en adelāte, vos el dicho Doctor Peralta o la persona que vuestro poder ouiere podays imprimir y vēder los dichos libros. Y mādamos que persona alguna sin vuestra licencia, durante el tiēpo de los dichos quinze años no los pueda imprimir ni vender so pena de perder todos los libros q̄ ouiere imprimido, y mas veynte mil marauedis para nuestra camara. Y mādamos q̄ despues de impressos no se puedā vender ni vendan sin que primero se trayan al nuestro consejo juntamente cō los originales que en el fuerō vistos, que van rubricados y firmados en fin dellos de Domingo de Çauala nuestro escriuano de camara de los que residen en nuestro cōsejo, para que se vea la dicha impression si esta conforme à los originales, y se tasse el precio porque se ouieren de vender cada volumen so pena de caer è incurrir en las penas contenidas en la dicha prematica y leyes de nuestros Reynos. Y mandamos à los del nuestro Cōsejo Presidente è Oydores delas nuestras audiencias, Alcaldes, Alguaziles, de la nuestra casa y Corte y Chancillerias, y a todos los corregidores Asistentes Gouernadores, Alcaldes, y otros Iuezes, Iusticias qualesquier de todas las ciudades, villas, y lugares de los nuestros Reynos y señorios, y acada vno è qualquier dellos ansi à los que agora son, como à los que seran de aqui adelante, que vos guarden y cumplan esta nuestra cedula y merced que ansi vos hazemos. Y que contra el tenor y forma della no vayan passen ni consientan yr ni passar por alguna manera so pena de la nuestra merced y de veynte mil marauedis para la nuestra camara a cada vno que lo contrario hiziere. Fecha en Madrid à veynte y cinco dias del mes de Iunio, de mil y quinientos y sesenta y dos años.

Yo el Rey.

Por mandado de su Majestad.
Francisco de Erasso.

RELECTIONES.

In Rub. ff. de hære. insti.
In. l. tertia. §. vltimo. eiusdem titul.
In. l. hæredem. ff. de legat. secundo.
In. l. cum pater. §. à filia. eiusdem titul.
In. l. si quis in principio. testamenti. ff. de legat. 3.

PRAEFATIO.

PES (vt Plutarchus Chæroneus refert). S. A. Thymo, Serpillo, Ros marino, flore Salicti pastæ, alijsq; id genus, aut arboribus aut herbis amaris, præcipui saporis mella conficiunt, & ex fruticum amaritudine dulcissimo nectare fauorum stipant cellas, his apibus quam simillimos esse ait viros litteratos, qui se auocant ab omnibus negotijs in altissimum studiorum secessum, libãt enim lectissima quæq; ex omniũ scriptis, more apicularũ quæ æstate serena flori bus insidunt varijs & candida circum lilia funduntur, postea lucubrationibus & vigilijs amarissimisq; studiorum curis ea texunt scripta, quæ suauitate hyblæum nectar, & attica mella vincant, tantoq; auidius ab studiosis appetuntur, quanto litterarũ iucunditas, maiori cum dulcedine, quam corporis voluptas animis affluat, atq; illabatur, & hominum sapientum omnes titillat sensus vt apibus litterati, fauis scripta docta (inquit) simillima esse videãtur quod ipsum cũ alij plerią; tum Lucretius præcipuè de se ipso & scriptis suis edidit, floriferis in campis, vt apes omnia libant, omnia nos itidem depascimur aurea dicta. Quæ ego animo tractans, cum parentis mei præcellẽtissimi doctoris, opuscula edere, & typis excudere destinassem, vt quemadmodũ dum inter viuos ageret, multis atq; adeo innumeris fuit vtilis, quos in hoc celeberrimo Salmanticensi Gymnasio, tãta cũ laude Cæsarei iuris doctrina imbuit, quanta posthanc Academiam conditã (absit verbo inuidia) vix vnus aut alter, fato quoq; functus prodesset posteris, & nostræ familiæ (quod spero fore) decus adderet sempiternũ. Cum edere in quã hæc patris opuscula esset consilium, venit in mentem huius Plutarchi similitudinis qua doctorum scripta comparat fauis, & venit in mentem aluearia iure ipso agri domino cædere. Itaq; visum fuit rationi consentaneum, ea vobis. P. G. nuncupare, & huic omnium disciplinarum emporio, cuius ipse meus pater, alũnus fuit, & in quo tãta cũ laude per tot annos, à primo fecit stipendia, deinde iuris Cæsarei Cathedrarius primarius, postremò rude donatus, doctor emeritus, doctorum in iure ciuili decanus & patronus fuit, quo fit vt hoc quoq; nomine, patris mei scripta suo sibi iure vendicet hæc Academia, in qua ipse (pœnè dixerim) natus, altus, ad optima quæq; prouectus, innumeris etiam beneficijs est auctus, quæ omnia beneficia ipse quoq; gratissimo animo semper est prosecutus, cupijtq; tẽpus sibi dari, vbi id te quoq; posset declarare, viuo non licuit facere, quãtum vellet, loco de mortui patris, id filius faciet, quibuscunq; rebus poterit. Accipite igit amplissimi. P. parẽtis mei vestri, olim splẽdidissimi ordinis doctoris, studiorum fructus, vestro nomini dicatos & huic vestro grauissimo senatui, sub cuius patrocinio, prodeant in studiosorum manus, quibus nisi mihi philautia fucũ facit, & nisi pietas qua res paternas prosequor, meis luminibus officit, non dubito quin aliqua ex parte ex illorum numero esse videantur, quæ Plutarchus vt dixi fauis comparat, & apicularum nectari. Quod non tam habeo persuasum meo iudicio quam vestro. G. P. quorum hanc de patris mei eruditione

¶ 2 intelligo

intelligo semper fuisse sententiam, & eo etiam plausu quo eius doctrina ab vniuersa Hispania excepta est. Nam vt commune prouerbium præfert, Omnium consensio lex veritatis putanda est. Quæ res facit vt sperem fore, pro patris mei fama & nominis gloria qua in ciuile est professus in hoc omnium disciplinarũ emporio, vt nostra sæcula nõ effecta facta fuisse videãtur, postquã magnos illos edidere partus, Paulum de Castro, Iasonem, Franciscum de Arectio, aliaq; huius notæ magna nomina, quod accidere solet Leænæ quæ primo tres magno corpore Leuiculos, deinde duos, postremo vnum tantum parit, sterilescitq; perpetuò, post illa, tam ingenti multiplicitq; exhausta fœtu quin potiùs apparebit spero, nostra sæcula tarditatis non esse damnata, taleq; edere partus, quales priora tulere secula, quod vt inquit Plato natura raros quidẽ edat magnos hos partus, longoq; post tempore, sterilescat verò nunquam. Et quod hæc animo meo penitus insedit opinio, seu quod res ita se habet, quod magis puto, seu quod me patris amor hæc vt credam facit, sum adductus, vt vobis. P. splend. nuncuparẽ has patris mei vigilias, quas, spero, pro splẽdore amplissimi vestri senatus dignas se posteris probaturas, id hominũ de patre meo promittunt iudicia, id eius ingeniũ acre semper est pollicitum, & studiũ indefessum, & in interpretandis legum ænigmatis nasus emunctissimus, & plurimũ opere quod in hac doctrina iuris, relictis rebus omnibus, posuit. Vos amplissimi patres, pro mea in vestũ ordinem obseruantia, pro mei parentis in hanc Academiam propensissima voluntate, hæc excipire animo beneuolo & hilari, & eo fauore prosequimini, quo par est, fœtus doctoris vestri ordinis & huius vestri senatus amantissimi. Valete.

LOCA IVRIS TAM ciuilis quam canonici, quam huius Regni, quæ nouiter intelliguntur seu explicantur in hoc volumine,

Ex Decretalibus.

Ex Decretis.

Ex Partitarum volumine.

Ex Ordinamentis.

Ex Legibus Tauri.

DON Phelippe por la gracia de Dios Rey de Castilla, de Leon, de Aragon, de las dos Secilias de Ierusalem, de Nauarra de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorca, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, de Murcia de Iaen, de los Algarues de Algecira de Gibraltar de las Islas, de Canaria de las Indias, Islas y tierra firme del mar Oceano, Conde de Flandes, é de Tirol. &c. Por quanto por parte de uos el Doctor Sancho de Peralta, uezino de la ciudad de Salamanca nos fue fecha relacion, quel doctor Pedro de Peralta uuestro padre Cathedratico que fue de Prima de leyes de la uniuersidad de Salamanca y jubilado en ella, auia dexado ordenadas unas repetitiones sobre el titulo de hæredibus instituendis, y de legatis secundo, y legatis tertio en un cuerpo y que por ser utiles y prouechosas, y en ellas el dicho nuestro padre auer gastado mucho tiempo y tenido en ello mucho trabajo, a uuestra supplicacion os dimos licencia para las imprimir, y priuilegio por quinze años para que durante el dicho tiempo otra persona no le pudiesse uender ni imprimir sin uuestra licencia. y porque en cumplimiento dela dicha licencia truxistes y presentastes el dicho libro impresso que se corrigiesse con el original, y corregido se hallarõ en el ciertas enmiendas, las quales assi mismo presentastes en el nuestro consejo suplicandonos se os diesse licencia para uender el dicho libro, y man dassemos tassar el precio porque se ouiere de uender cada nolumen, o como la nuestra merced fuesse, lo qual uisto por los del nuestro consejo fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra carta para nos en la dicha razon y nos tuuimos lo por bien, y por la presente damos licencia y facultad a uos el dicho Doctor Sancho de Peralta, para que podays uender y uendays uos, o quien uuestro poder ouiere el dicho libro que de suso se haze mencion, y cada pliego dela impression del, a tres marauedis y no mas, cõ que antes y primeramente que le uendays, en el dicho libro ayays de poner y pongays las dichas enmiendas por errata en todos los libros del impressos, que las dichas enmiendas uan firmadas de Domingo de çauala nuestro Escriuano de Camara de los que residen en el nuestro consejo, so pena de caer e incurrir en las penas contenidas en la prematica por nos agora nueuamente fecha cerca dello dispone, y no fagades endeal por alguna manera so pena de la nuestra merced, y de ueynte mil marauedis para la nuestra Camara. Dada en la uilla de Madrid, a ueynte y quatro dias del mes de Octubre de mil y quinientos y sesenta y tres años.

El Marques.	El Licenciado Vaca de Castro.	El Doctor Diego Gasca.	El Licenciado Villagomez.	El Licenciado Virbiesca.

Yo Domingo de çauala Escriuano de Camara de su Majestad la fize escreuir por su mandado con acuerdo de los del su consejo.

ERRATA.

Pagina.2.col.2.linea.14.ibi.actionis.alias fictionis.Pag.9.col.1.lin.42.ibi.fuit alias fiat.col.2.lin 46 ibi illud alias istud.& lin.52.ibi potest alias potes.Pag.32.col.1.lin.39.ibi apte.alias apte procedit.pag 41.col.2.linea.18.ibi.10 alias.18.pag.53.col.1.lin.39.ibi prætermittendum alias præmittẽdum pag.85.col.1.lin.11.ibi.95.alias 85.pag.91.col.2.lin 8.ibi intestatores alias intestatoris.pa.92.col.2.lin.26.ibi.34.alias 32.pag.93 col.2.lin.6.ibi idest vniuersalium abundat.pa.95.col.1.lin 22.ibi.194 alias.794.pag.99.col.2.lin.25 ibi hærede alias herciscunde.pag.101.col.2.lin.13.ibi cum alias quia legitima.pag.112.col.1.lin.37.ibi.152.alias.142.pa.137 col.1.lin.3 ibi causa.alias cautela.pa.139.col.2.lin.36.ibi canendum alias canendum est pa.147.col.1.lin.14.ibi omitti alias omittendi pag.184.col.1.lin.1.ibi.simil alias similis.pag.185.col.2.lin.11.ibi æstimabil.alias æstimabili pa.164.col.2.lin.13.ibi instituo alias institeo.pa.211.col 1.li.23 ibi.7.alias.87.col.2.lin.2.ibi parriocns alias pertinẽs.pag.222.col.2.lin.5.ibi actos alias actus illicitus.lin.28.ibi 20.alias.30.pa.232.col.2.lin.32.ibi qui alias quæ.pa.244.col.2.lin.31.ibi maioraus alias maioratus.pa.246.col.1.lin.14.ibi.146.alias 248.pag.257.colum.1.lin.vlt.ibi.5.alias 2.pag.265.col.2.lin.27.ibi.videtuc alias videntuc sese.pagina.275.colum.2.linea.27.ibi intelligit.alias intelligit.pagina.290.colum.1.lin.15.ibi appellonios alias appollonios.pag.307 colum.2.lin 7.ibi.didictaui alias dictaui pag.312.colum.1.linea.20.ibi copilla alias copillatione,& lin.29 ibi modificatoiem alias modificatonem.col 1.lin.18.ibi alias diga aliis.pag 316.col.1.lin.59.ibi illam alias illã & de his hactenus.pag 327.col 1.li.59.abundat vsũ probatur.pag.331.col.1.lin.17.abundat ꝑiunt.pag.335.col.1.lin.42.ibi positum.alias oppositum,& lin.pe.ibi eum alias eundem.pag.339.col.1.lin.33.ibi restrotractionem alias retrotractionis conditionis.pa.343.col.2 lin.39 ibi causa alias.c.pag.144 col.1.lin.4.abundat non,col.2.lin.4.ibi loquac.alias loquitur:pag.342 col.2.duo lineæ vlt.& penult.& cota ibi posita abundãt pag.352.col.2.lin.13.ibi falitur alias fallit:pa.354.col.2.lin 37.ibi minus alias minuit:pa.358.col.1.lin.36 ibi lega,alias legis:pag.368.col.2 lin 6.ibi ius alias iuris:pa.365.col.2.lin.15.abundat res:pag 568 col.2.lin.vlt.ibi istius alias illius:pag.371.col.1.lin.35.ibi libros alias inter liberos:pag.389.col 2.lin.16.ibi valebat alias velebat:pa.390.col 1.lin.19.ibi in alias ex:pa.391.col.2.lin.15.ibi capitur alias,100.pag.2.col.2.lin.16.ibi naturale alias notabile pa.393.col.1.lin.7.ibi.tolleretur alias tolleratur,col.2.lin.29.ibi videretur alias videretur li.27.ibi cautelã alias cautelam & lin.33 ibi nouo alias nouo ꝙ:pag.397.col.2.lin.35.ibi accido alias accipiendo.pa.404.col.2.lin.43.ibi concurrente alias corruente pag.406.col.1.lin.16.ibi super alias semper:col.2.lin.22.ibi primum alias paternum.pa.407.col.2.lin.17.ibi,ibi alias ibi non:pa.408.col.1.lin.2.ibi extra alias exempla.lin.39 abundat in:pag.412.col.1.li.26.ibi.falci alias falsa causa:pa.414.col.2.lin.9.ibi inita alias irrita pa.415.col.2.lin.16.ibi tribuen.alias tribuere.pa.416.col.1.lin.31.ibi edendo alias edicto.lin 34.ibi possessionis alias possessionem:pa.419 col.2.lin.12.ibi professio,alias possessio pa.420.col.3.lin.36.ibi mimallonesis alias mimallois.pag.421.col.2.lin.46.ibi hoc alias hæc & lin.38.ibi applcat alias aplicat:pag.423.col 2.lin.3.ibi secunda alias seruanda:pag.425.col.2.lin.17.ibi ignomniniam alias ignominiam:pag.426,col.1.lin.16.ibi corundem alias earundem:pag.427.col.1.lin.16.ibi testamen.alias testari:pag.428.col.2.lin.35.abundat.13.& in eadem linea ibi firmitatem alias fraternitatẽ:pa.429.col.2.lin.42.ibi fuisset alias fuissent:pag.430.col.2.lin.13.ibi.341 alias 141.pag 432.col.1.lin.5.ibi ab alias ab codẽ de:col.2.lin.28.ibi primom alias primum adducit:pag 433.col.1.lin.8.ibi fore:alias hore:pag.434.colum.1.lin.39.ibi per idem alias iuncta.& colum.2.lin.21.ibi incomparabilis alias incompatibilis:pagina.435.colum.1.linea.penult.ibi spirituali alias speciali & col.2.lin.30.ibi pater alias pariter:pa.436.col.2 li.17.ibi pre.cl.legatario alias pecu.lega.pa.445.col.1.lin.4.ibi quam alias quia:& lin.antepenult.ibi institu.alias institia:pag 447.col.1.lin.6.ibi cõsilibus alias consimilibus:pa.448.col.1.lin.25.ibi parti.alias potestate:& col.2.lin.24.ibi statuto alias sancto:pag.450.col.2.lin.19.ibi præsuppone re alias præsuppositione:cl col.2.lin.33.ibi propellere alias propellere quin.& lin.42.ibi.C.de.abundat.de:pag.452.col 2.lin.40.ibi offero alias asfero:pag.453.col.1.lin.4.ibi cum alias eum:& lin.19.ibi lae alias.l.& col.2.lin.2.ibi confideretis alias conderatur:pag.456.col.2.lin.42.ibi quo planẽ.alias plano.pag.460.col.1.li.5.ibi non alias non est:pa.493 col.1.lin.40.ibi examinatum quæstionem alias examinationem quæstionum:pag.512.col.2.lin.34.ibi exitare,alias euitare:pag.513.col.2.lin.32.ibi precedentis alias præcedentis vel voluntatis:pa.514.col.2.lin.28.ibi hoc alias libro pa.515.col.1.lin.13.ibi vltra alias vltra ca:pag.516.col.1.lin.17.ibi attedat alias atteotat.pa.517.col.2.lin.43.ex pediendum.alias expendendum.pa.518.col.2.lin.pe.ibi confatat alias conferat.

EPITOMES EORUM QUÆ IN HAC prælectione continentur comprehensoria, nec non resolutoria.

1 Oportet docentem à doctrina principiorum & declaratione eorundẽ exordium sumere.

2 Omnis quæ à ratione suscipitur de re aliqua institutio debet à diffinitione proficisci, ut intelligatur quid sit id de quo disputatur.

3 Definitio est, quæ rei alicuius proprias amplectitur potestates breuiter & absolutè.

4 Iurisconsulti ut plurimum utuntur descriptionibus, rarenter autem definitionibus.

5 Diffinitio rei essentiam, descriptio intelligentiam claudit.

6 Iureconsulti non ita exactè in describendo aut definiendo procedunt, ut Dialectici & Philosophi, per genus differentias & propria, sola rei manifestatione seu declaratione contenti. Doctrina tamen ab eisdem Dialecticis & Philosophis per Iurisconsultos quo ad utrunq; haurienda est.

7 Continuatio uel relatio unius titu. ad alium, uel unius rei uel clausulæ ad aliam, potest fieri ad remota congruenter, quando media sunt pertinentia ad extremitates, seu ijsdem congruentia.

8 Quicquid est causa causæ. i. primi effectus, est causa causati, id est ultimi & remoti effectus.

9 Participia futuri temporis ex materia subiecta aliquando designant necessitatem: aliquando animi libertatem seu uoluntatem.

10 Tractat iste titu. de extraneis hæredibus testatoris: & omnes dicuntur extranei, qui non sunt ipsius ascendentes neq; descendentes, quibus non debetur legitima portio in bonis eiusdem, quatenus inter se iungantur sanguinis coniunctione: cùm ab eo possint liberè præteriri.

11 Sensus rubri. suprà de libe. & posthu. hæ. insti. & C. eo. item huius rubri. de here. insti.

12 Si agnatus uel cognatus transuersalis testatoris, qui aliâs successurus ei fuisset ab intestato, eo mortuo absq; testamento, laboret inopia, & eo præterito testator extraneum instituat, facit contra debitũ pietatis, & peccat, intelligendo ut hic sequitur.

13 Ponitur resolutio per unã conclusionẽ bimembrẽ.

14 Hæres tenetur mero iure exonerare conscientiã defuncti.

15 Hæredis institutionis descriptio, et ipsius lõga ac morosa (perutilis tñ ad quamplurima) explanatio.

16 Institutio, dispositioq; prima & immediata, itẽq; prima hæredis statuitio, sunt synonimæ: prout sunt substitutio, secunda hæredis institutio, item & statuitio.

17 Verbum, instituo, post institutionem factam in primo gradu adiectum secundo gradui in defectum primæ, inducit uulgarem substitutionem. Idem si id non fuerit expressum, sed ex uerisimili mente testantis referatur ad secundum gradũ: & sic ad hoc sufficit coniecturata uoluntas.

18 Substitutio est uerè & propriè institutio: sicq; inter se non differunt essentialiter, sed quoad gradum tantummodo, & sic qualificatiuè, seu accidentaliter, ut uerbis Dialecticis utar.

19 Verbum, substituo, adaptatum primo gradui importat institutionem, prout econtra suprà num. 17. fuit dictum de uerbo, instituo, adaptato ad secundum gradum, etiam inter filios.

20 Testamentum potest incipere uires assumere etiã à tacita uulgari cõprehensa in pupillari expressa: maximè attento iure authen. de quo in authen. ex causa, non obstante alio iure authen. exigente legitimã debere filio relinqui iure institutionis utilis, ut hic declaratur.

21 Institutio semper est prima in ordine intellectus: quanquam ut plurimum ponatur ultima in ordine scripturæ.

22 Vbi in aliqua ultima uoluntate non cõtinetur hæredis institutio, talis uoluntas non est testamentum, sed codicillus: nisi ordinetur ad pias causas.

23 Neq; naturaliter neq; ciuiliter corpus absq; capite potest esse in consideratione.

24 Vera propria ac genuina natura uerbi, directo, est, ut significet immediatam dispositionem seu primam, per quã hæres primus uel secundus capiat uia recta & proxima de manu testantis integraliter & absq; diminutione: distatq; ex diametro ut aliâs dicitur à dispositione fideicommissaria.

25 In materia compendiosæ, directum, primum, & immediatum conuertuntur. i. idem significant.

26 Dictio, ex, regulariter designat causam proximã i. primam & immediatam.

27 Institutio in re certa non est simpliciter & absolutè dispositio uniuersalis, neq; particularis: sed potius anomala, & uelut tertia species ab eisdem separata, secundum crebram Doctorum sententiam: etsi quandoq; eiusmodi institutio trahatur ad ueram, & uniuersalem successionẽ, non dato eiusmodi instituto cohærede uniuersali, etiam in foro poli. Quæ res hic plenissimè ultra scriptores omnes utriusq; iuris traditur, & enucleatur.

28 Ratio dubitationis ad casum. §. si ex fundo l. primæ, infrà isto titu.

29 Intel. non contemnendus ad l. ius nostrum non patitur, de reg. iuris, qui in illis uerbis, Earum rerum naturaliter inter se pugna est, uix est reperibilis.

30 Poli forum naturali iure atq; ratione potißimum innititur: ab eisq; uti regula Lesbia, regulatur. ui. infrà nume. 36. & 44.

31 Conscientia non ligat quos natura non obligat.

32 Lex ciuilis rationalis siue ratione fundata tandemum obligat in foro conscientiæ, quando est lata super ueritate, & sic super certo: non autem, quando super præsumptione: & sic super incerto.

33 Intellectus non uulgares ad prænotatum. §. si ex fundo.

34 Actionis ea est ingenita & genuina natura, ut disponat contra ueritatem, & super certo: sed præsumptionis est natura aduersa, ut super dubio tantum, & incerto aliter & aliter disponat.

35 Præsumptio iuris & de iure dicitur probatio liquidißima & apertißima.

36 Fictio fundatur super æquitate: & ea potißimum innititur, quæ etiam forum conscientiæ angulare facit firmamentum. uide suprà nume. 30. & infra nume. 44.

37 In his quæ iuris sunt, lex fingendo uerè facit, non fictè.

38 Hæredem fieri uel esse est quid iuris.

39 Testator uidetur uelle idē quod lex uel statutum disponit.

40 AEquitas est baßis & obiectum principale scientiæ iuris: & congruentia quædam in principijs iuris naturalis fundata.

41 Ratio quare contra fictionem infallibiliter in nullo casu admittitur probatio: imò omnino & indiscriminatim reijcitur, quod declaratur dupliciter remißiuè.

42 Declaratur iterum sæpe allegatus. §. si ex fundo, secundum tenorem prædictorum quoad fictionem.

43 Hæres adeundo, licèt obligetur ex quasi contractu, tamen tenetur etiam in foro conscientiæ.

44 Forū conscientiæ est forum ueritatis, non fictionis.

45 Idem forum conscientiæ respuit præsumptiones & suspitiones.

46 Concluditur cum opinione Abbatis & complicium tenentium, quòd decisio prædicti. §. si ex fundo, procedit etiam in foro conscientiæ, cum limitatione.

47 Explicatur apertè exemplum limitationis prædictæ, quam applicuere Federi. de Senis & Pet. de Ancha. ad suprà dictam communem opinionem post Petrum de Pala. Theologum, qui omnes confusè loquebantur.

48 Extensio & declaratio optima de hac materia ad alia: ibiq; subnectitur resolutio, in quo resideat difficultas istius articuli, & quomodo resoluatur.

49 Legatarius non est, neq; potest dici hæres, nisi quoad quid, id est abusiuè & impropriißimè. Et agitur de intelle. & declaratione. l. id tempus. §. 1. ff. de usucapio. nec non legis etiam. §. Si quis sciens, ff. de peti. hæredi.

50 Expenditur casus unicus in d. l. id tempus. §. 1. quatenus in hoc articulo utitur duabus illis improprietatibus quasi, quodammodo.

51 Poßidens hæreditatem cum uitio malæfidei, & sic habens poßeßionem uitiosam dicitur habere titulum infectum: & consequenter potest conueniri peti. hæreditatis.

52 Quando materia est fauorabilis, impropriißima hæredis appellatio comprehendit hæredem uniuersalem: non autem quando est odiosa, uel indifferens: & huiusce rei ponitur exemplum aptum.

53 Vsucapio triennalis rerum mobilium est suapte natura fauorabilis.

54 Extra materias ultimarum uoluntatum, ubi res est eiusmodi naturæ quòd potest transire in singularem successorem, uel etiam extraneum legatarium comprehenditur hæredis appellatione.

55 Comprehenditur etiam legatarius, ubi quis sibi suisq; hæredibus quibuscunq; stipulatur, uel paciscitur: quod etiam procedit in materia feudali.

56 Confutatio cuiusdam adaptationis nonnullorum ad l. Tan.

57 Quod disponens non potest facere expreßè, neq; potest tacitè sub uerborum inuolucro uel compendio.

58 Quando recipiens dicit se recipere conceßionem pro se & suis hæredibus ac succeßoribus, comprehenditur etiam legatarius, cum Alexan. & Alciat. contra Ias. Idem si reciperet pro se & hæredibus & habentibus causam ab eo, secundum Ias. in consi.

59 Succeßori singulari ita competit ius excipiendi, quod prædeceßori competierat, quemadmodum & hæredi uniuersali.

60 Vbi de testantis uoluntate saltem coniecturaliter apparet, hæredis appellatio porrigitur ad legatarium, aut singularem succeßorem, & hic subijcitur exemplum.

61 Testamenti factio debet omnimoda potiri libertate: & sic debet esse liberrima, id est in nulla sui parte læsa, & hæc est ratio l. hæreditas, in primis uerbis. C. de pactis conue. & l. stipulatio hoc modo concepta, de uerbo. obliga.

62 Non firmatur iuramento conuentio uel promißio de faciendo aliquem hæredem aut de legando uel fideicommittēdo in fauorem uel utilitatem alterius, hoc est de faciendo eum legatarium uel fideicommißarium. ui. statim post sequentem numerum.

63 Testamentum metu cogente factum non ualet mero

mero iure, uel saltem rescindi debet actione quod metus causa cum quadã subdeclaratione, de qua hic.

64 *Et inter filios patremq; adinuicem pactum de succedendo affirmatiuum est omnino inualidum. ui. suprà præcedentem numerum.*

65 *Vt institutio ualere possit, iure directo fieri debet in testamento, uel nuncupatiuo, uel in scriptis: sed in codicillis facta ualet duntaxat iure fideicommissi, & sic obliquo: maximè apposita clausula codicillari, uel alia eidem æquipollente, ut omni meliore modo, aut simili. Sed hoc ex abundanti, nam absq; ea institutio facta in codicillis obliquatur regula.*

66 *Non potest in contractu fieri institutio hæredis uniuersalis, nisi in duobus casibus traditis per Barto. alibi, cum quo est tenendum secundum communem, licèt Ange. & Roma. uelint ab eo dissentire.*

67 *Quemadmodum scriptura est de substantia institutionis hæredis in testamento in scriptis: ita enũtiatio uel nũcupatio hæredis in testamẽto nũcupatiuo.*

68 *Est differentia an testator nominet hæredem simpliciter, an uerò in testamento nuncupatiuo hæredẽ signanter scribat: primo nanq; casu non est opus alia iterata coram testibus ijsdem enuntiatione: secundo autem sic. Nam oportet scripturam coram testibus ibidem relegi & à testatore comprobari uel ratificari. Hicq; subijcitur intellectus & declaratio ad l. 102. titu. 18. parti. 3. uide infrà post numerum sequentem.*

69 *Comprobatio scripturæ non solum in testamento est necessaria & substãtialis, ut fuit per testatorẽ: sed etiam in quocunq; negotio & contractu inter partes inito, ut etiam partes post relectionem statim corã eis factam scriptura ab eis ratificetur: quæ ratificatio uocatur latinè, actus absolutio: hispanè autem El otorgamiento. Et ita fit passim in omnibus instrumentis publicis. Hicq; dicitur à quo iure mos iste effluxerit: & in hoc adducitur l. 54. titu. 18. part. 3. ante finẽ illius, & uerba ipsius formalia recitantur.*

70 *Notandissima decisio ac magistra Lucæ de Pe. declaratoria ac limitatoria eius quod suprà fuit dictum, ab hinc numero. 2. hicq; explicatur in quo illa differat ab alia deci. Bart. in l. si ita scripsero, infrà de condi. & demonstratio.*

71 *Redit ad declarationem glos. in dicta l. fideicommissa, §. primo, ibiq; traduntur aliqua memoranda in ipsius proposito ex dictis Doctorum uarijs in locis.*

72 *Notanda productio l. hac consultissima. C. qui testamenta face. poss. ad omnia testamenta nuncupatiua, ut post eorum confectionem legi debeant uerbo tenus coram testatore & testibus: cui legi consonat l. 14. titu. 1. par. 6.*

73 *Dubium notabile & motum & decisum in proposito l. 31. Tau. loquentis de commissione testandi facta per testatorem alteri ut pro eo testetur, an eo casu in tali commissione requiratur, ut testator exprimat specificè nomen hæredis, quẽ ipse tenetur nominare per se, ut præfata cõmißio ualeat: an uerò sufficiat exprimere æquipollẽter et cõcludit sufficere.*

74 *Cessante formæ substantialis requisitione, nihil refert quid ex æquipollentibus fiat: & sic ubi habemus effectum, non curamus de modo circunscripta (ut dixi) formæ requisitione.*

75 *Verba, nemo potest inducant uel designant quandam necessitatem præcisam: & sic quasi quandam formam.*

76 *Ad eandem l. Tau. 31. declaratio restrictiua, cum quadam not. subdeclaratione.*

77 *Quemadmodum legatũ factum per relationem ad aliud, etiã si tale legatũ prima inspectione uideatur incertũ, uidelicet ut est in casu per Bar. tradito in l. si ita scripsero de conditio. & demonstratio. eodem modo institutio hæredis uniuersalis est ualida, postea facta relationis certificatione.*

78 *Traditur hic plenè, eruditè, ac perutiliter de intell. & declaratione glos. ordi. in lege iubemus, ad fi. C. de testa. cum tex. & glos. in l. Pamphilo. §. propositum de legat. 3. & prius multa allegantur pro ea. l. 10. titu. 3. part. 6.*

79 *Declaratur hic, simulq; excusatur à superfluitate glossa Ber. ordina. in capit. cùm tibi. glossa ulti. de testamen.*

80 *Verbum annuere licèt plerunq; designet tacitam uoluntatis demonstrationem per signa ipsius respondentis ad rogatum alterius: aliquando tamen secundum materiam subiectam potest significare uoluntatem expressam, id est uerbis ipsius interrogati enuntiatam.*

81 *Intelligentia plana & uera ac conciliatrix duarum legum notabilium, uidelicet l. iubemus, in illis uerbis, si enim testator, & legis quoniam indignum: ibi, semineci s balbuciens lingua. C. de testamen.*

82 *Regula illa, hæres non potest contrauenire facto defuncti, procedit etiam in casibus in quibus hæres non teneretur de euictione: eademq; regula procedit, etiam si hæres inuentarium confecerit, de quo infrà proximè traditur, ubi illud uerificatur cum moderamine.*

83 *Generalior & utilior ac maioris efficaciæ est exceptio illa possessori competens contra hæredem defuncti, à quo possessor habuit causam contra ipsum agentem contraueniendo facto defuncti, tu non potest uenire contra factum defuncti, quàm illa, quem de euict. tenet actio. &c. uide infrà nume. 95. & 102.*

84 Heres non debet esse potioris uel conditionis, quàm ipse defunctus fuisset si uiueret. Quæ est iuris regula concinens alteri regulæ, heres est eiusdem iuris ac potestatis, cuius & defunctus fuit, neq; potioris aut deterioris.

85 Gesta legitimè per defunctum ab hærede etiam pupillo remedio ordinario, neq; extra ordinario retractari nequeunt. quæ maxima uix aut nunquam fallit.

86 Promittens de facto suo proprio, etiam cum dictione taxatiua, tantum, uel si. censetur etiā de facto hæredis item auctoris promittere, est communis opi. cum limitatione, de qua hic remißiuè, ut procedat in auctore uniuersali non in particulari.

87 Multa hic traduntur notanda in intellectu & explanatione. §. cum pater. l. filiusfami. de legat. 2.

88 Heres non potest uenire contra factum defuncti: quando ex hæreditate illius sensit cōmodum.

89 Pro qua uel quota parte quis est heres, pro ea duntaxat repræsentat defunctum, in reliqua autem parte uel partibus reputatur extraneus: per quod declaratur id quod aliàs dicitur, hæredem censeri eundem cum defuncto, &c. & quod aliàs etiam traditur de debiti confusione, quæ fit per aditionem hæredis, &c. item & pro ea parte tantum uidetur approbare factum defuncti, & non ultra.

90 Actus agentium non operantur ultra uel præter eorum uoluntatem uel intentionem: quæ est regula Philosophica & iuridica prope infallibilis. Hinc fluit imò in idem recidit cum eo quod aliàs dicitur uoluntatem limitatam limitatiuè operari, & ut generalius dici solet, causam limitatam effectum ad ipsam limitatum producere, non autem ultra extendi.

91 Voluntas est causa potißima ualiditatis humanorum actuum: unde Philosophus inquit, & ab eo mutuantur Iurisperiti, tolle uoluntatem de medio, & omnis actus erit indifferens. Sed supplendum est, ut concurrat cum potestate.

92 Approbatio uoluntatis defuncti & aditio hæreditatis habent in seipsis concomitantiam inseparabilem, & una insurgit, & consequitur ex alia uiceuersa: & utra earum producitur prius in esse, protinus & ipso iure infert, & producit aliam. Itaq; ex temporis præuentione una potest esse causa alterius, & altera alterius, ut hic declaratur.

93 Filius à patre institutus in sola legitima ad eum pertinente, potest contrauenire facto patris defuncti, id est alienationi factæ ab eo de re propria ipsius filij. Hinc infertur adaptatio ad ll. regias quæ uidenda est, & memoriæ tenenda, utpote ex facto eueniēs assiduè.

94 Tractatur hic amplè quæstio sæpe occurrens, an si is qui succeßit in maioratu uel uinculo alienauit rem, uel res aliquas ex contentis in eo, hæres ipsius possit, & quo pacto uendicare tales res, utpote uocatus ad eiusmodi uinculum uel maioratum, uideatur aduertenter: quia est notandißima tractatio, & segniter discussa ab his qui tradunt de consimili materia in proposito ll. regiarum.

95 Exceptio competens alicui per legem ex qua persona, ff. de regu. iuris. contra hæredem alicuius, est uberior ad effectum de quo hic agitur: nec non præstantior alijs duabus exceptionibus: scilicet quē de euict. tenet actio, &c. item & illa, hæres non potest contrauenire facto defuncti: uide suprà nume. 83. & infrà. 102.

96 In constructione maioratus uel uinculi, quod debet deuenire in unum solum de familia, maximè masculum, uertitur fauor publicus: ibiq; agitur de declaratione. l. 2. §. penulti. uersicu. publicè enim interest. præter uulgi allegationem quæ fit de illo textu.

97 Potest quis uel eius hæres uenire contra factum proprium quod iure non tenet, siue sit nullum fauore publico, siue priuato suo uel tertij, uolentis inquam illud improbare: quæ est notanda theorica & ad multas materias apprimè utilis & adaptabilis.

98 Factum nulliter non censetur esse factum, seu habetur pro non facto.

99 Quando obligatio paßiua principalis ex facto prædecessoris contracta non descendit ad ipsius hæredem, hæres potest liberè illi facto contrauenire.

100 Per aditionem hæreditatis non censetur hæres approbare ea quæ principalis fecit, uel præcepit aduersus legis prohibitionem.

101 Successor in maioratu dicitur succedere in rebus illius iure quasi hæreditario, id est impropriè, instar hæredis.

102 Ex triplici capite hæres impeditur uenire cōtra factum defuncti, quod est intelligendū, ut hic declaratur. ui. suprà num. 95. 83.

103 Succedens in bonis maioratus alicui ultimo possessori, etiam insimul cum bonis liberis: licèt in his sit eidem hæres proprius ac uerus successor: in alijs tamen bonis non est successor, neque hæres illius: sed primi instituentis maioratum. Itaque est dare casum, in quo unus & idem successor habeat duos prædecessores, unum immediatum, alterum mediatum uel remotum respectu diuersorum bonorum i. uariæ & diuersæ qualitatis.

104 Prohibitio alienationis in rem uel impersonaliter facta per testatorem afficit rem: & consequenter quemlibet ipsius possessorem uel detentorem, etiam ignorantem eiusmodi prohibitionem: quod paulò infrà declaratur in uersicu. quod autem. Et

tracta-

tractatur plenissimè punctus quotidianus de euictione rei maioratus antiqui distractæ à prædecessore ultimi euincentis.

105 Ratio debet differre ab ipso dicto principali: alias esset frustranea & nugatoria.

106 Mouetur hic contradictio inter duas glos. ordi. §.legis si patronus,in parte, in fauiana. ff.de bo. liber. & in l.quemadmodum.C.de agrico.& cēsi. lib. 11. subijciturq; earum concordia & concinnatio ultra Doctō.& est singulariter not. quia res uulgo incognita.

107 Corruente subiecto, consequenter qualitas eidem adhærens corruit: quia non entis nullæ sunt qualitates.

108 Tenor inuestituræ maioratus uel feudi antiqui ante omnia, & in omnibus est considerandus ad notionem,quo pacto in tali maioratu uel feudo debeat succedi:imò potius attenditur præfatus inuestituræ tenor quàm natura ipsius maioratus uel feudi antiqui.

109 Primigenitus non potest renuntiare iuri primigenituræ in fauorē tertio geniti, omisso seu prætermisso secundogenito, & in eius præiudicium, qui fuerat secundo loco ad maioratum uocatus à primordio institutionis ipsius.

110 Rex non potest priuare absq; causa regno primigenitum, & dare illud in eius præiudicium secundogenito.

111 Renuntiatio iuris alicui competentis licet sibi.i. renunciãti noceat,non tamen alteri.

112 Quando factum prædecessoris defuncti tendit ad fraudandum hæredem legis beneficio, hæres potest tali facto contrauenire, quod est not.pro hæredibus uolentibus reuocare res maioratuū in earum præiudicium à prædecessoribus alienatas.

113 Intermedij successores in maioratu antiquo non possunt aliquid innouare circa pristinas & antiquas inuestituras uel institutiones eiusdem maioratus per constructorem ipsius primo concinnatas.

114 Differentia notabilis inter prohibitionem alienationis tacitam & expressam, quæ maximè conducit rei de qua ad præsens agitur, idest reuocationi alienationis factæ de re maioratus à prædecessore, per ultimum successorem.

115 Traditur de communi obseruantia hodierna circa constructiones seu institutiones maioratuum.

116 Maioratus qui hodie stabiliuntur, in hoc regno deuoluuntur ut plurimum,& principaliter, in descēdentes ad ipsos gradatim uocatos iure sanguinis: non autem hæreditario, nisi consecutiuè, & minus principaliter: hicq; subditur remissiuè,quomodo & quando, ac quibus casibus, nominatio hæredum facta per primum institutorem maioratus,simul cum nominatione naturali descendentium, faciat necne, tales maioratus hæreditarios.

117 Causa naturalis præstat, & præponderat accidentali.

118 Inuentarium hæredis de bonis defuncti non fuit cognitum iure.ff.

119 Ob repræsentationem legalem quæ fit per hæredem de ipso defuncto,omnia pacta, omnesq; conuentiones quæ per defunctum fuerunt facta uel factæ, in materia inquam ad hæredes transmissibili, transeunt ad hæredem actiuè & passiuè, etiam si de eo nulla fuerit in contrahendo facta mentio:in solidum inquam,si fuit hæres in solidum: alias pro quota parte respectiuè pro qua est hæres.

120 Carpitur Philippus Corne.in intellectu l.fi.C.de imp.& alijs.

121 Agitur hic de quadam repræsentatione exorbitante & extraordinaria nepotis de patre prædefuncto in uita aui eodem auo postea defuncto, cuius prætextu subnectitur hic tractatus ac discussio compendiaria illius. q. caliginosæ circa prælationem nepotis patre præmortuo in uita aui, & eius patrui uiuentis in successione maioratus.

122 Vnde effluxerit l.40. Tau. disponens nepotem ex filio prædefuncto in uita aui præferendum in successore maioratus patruo suo.i.fratri minoris patris sui prædefuncti(ut est dictū)in uita aui:in cuius l. declaratione subnectuntur hic quàm plura notandissima.

123 Quicquid de iure communi disputari possit an prædicta l. Tau. pcedat in maiorijs ac uinculis particularibus:secundum tamen communem obseruantiam hodierni temporis eadem l.extenditur ad ea, cum declaratione statim sequenti.

124 Natura genuina reseruationis iuridicæ est ius illius pro quo uel ad cuius profectū talis reseruatio fit,cōseruare:nō autē operatur acquisitionē iuris de nouo: sed subintelligitur in ipsa reseruatione illud præsuppositum conditionale,si de iure communi alias competat eiusmodi ius reseruatum.

125 Traduntur hic plura de iuribus quæ per ll.reseruantur posthumis in tempus nascendi.

126 Subnectuntur aliqua exceptiones, seu fallentiæ ad l.antiqui.ff. si pars hære. peta. ibiq; punctuatur unum, in cuius assecutione opus est legali, nec non Philosophica perspicacia.

127 Actus actiuorum debent esse in subiecto patiente & disposito seu capace.

128 Si uel quando qualitas requisita in filio non adest in nepote,non idem iudicatur de nepote quod de filio.

129 Fortior defectus est inhabilitas ex parte causæ agentis seu efficientis, quàm sit defectus ex parte causæ suscipientis.

130 Declaratio ad l.2.titulo.15.part.2.item & prædictæ l.Tau.per modum resolutorium.

131 Dominium rerum hæreditariarũ, non perditur per mortem testantis, eiusdemq; earundem domini: sed transit, siue transfunditur in hæreditatem iacentem.

132 Fictio debet semper esse de possibili, licet contra ueritatem: & sic eadem fictio non habet locum super impossibili de iure uel de natura.

133 Probatio per rei euidentiam est præstãtior cæteris omnibus probationibus.

134 Quærere rationem, ubi adest sensus est, infirmitas intellectus.

135 Fictio non potest trahi retro ad tẽpus à iure prohibitum

136 In his quæ iuris sunt, lex uerè facit: non autem fictè, secundum ueritatem inquam iuridicam.

137 Homo nõ præsumitur uiuere ultra.c.annos, quæ est uera allegatio negatiua de l.fi.C.de sacrosanct. eccle. cum si. non autem ea quæ de eis fieri assolet, affirmatiuè.

138 Accidentia nõ possunt migrare è subiecto in subiectum, neq; naturaliter, neq; ciuiliter.

139 Cùm habemus effectum, non curamus de modo, uel medio, per quem, uel quod peruenitur ad talem effectum uel finem.

140 Ius succedendi, nec non facultas testandi, & consequenter ipsa hæredis institutio uniuersalis inuentione sunt de iure gen. & sic quo ad substantiam & introductionem: sed approbatione seu confirmatione, solennitate, forma, uel modo sunt de iure ci. Roma. & sic positiuo. Quæ est communis Doctorum sententia. uide post numerum sequen.

141 Intellectus ad canonem ius quiritium, alias quiritium, distinct.1.

12 Etiam inter collaterales successio ab intestato, origine, substantiaq; est de iure gen. sed approbatione & effectu, ut est dictum, est de iure ciuili, uerior & communior opinio contra Ioannẽ Baptistam de Sancto Seuerino: & est declaratio primorum uerborum suprà ab hinc numero.2. positorum, includentium quod modò dixi. Quod adhuc infrà magis declaratur, in uerbo, sed licet istæ remissiones.

143 Intellectus & declaratio ad l.3.§.de illo, ff.pro so. ubi successio ab intestato legitima transuersaliũ dicitur iusta, & sic à iure ciuili prouenire.

144 Quanquã aditio hæreditatis & illius acquisitio quæ per eam fit, sit de iure ci. tamen quod ex eiusmodi aditione uel acquisitione quæritur, censetur acquiri de iure gentium: quod declaratur hic.

145 Testamenti factio non potest tolli per l. animatam, neq; inanimatam, neq; per statutum, cum declaratione quæ hic subsequitur.

146 Princeps etiam de ordinaria potestate potest mutare & alterare qualitatem successionis, item & factionis testamenti circa solennitates ipsius, & modos uel maneries succedẽdi ut hic declaratur per exemplum.

147 Intellectus cuiusdam l.parti.& l.item si uerberatum, §.primo. ff.de rei uendi. & l. Lucius, ff. de euinct.

148 Vna pars orationis alternatiuæ clara alteram partem eiusdem obscuram declarat.

149 Vox cambium etiam absolutè prolata significat propriè parilem æquiualentiã unius rei quæ datur pro cambio, ad aliam pro qua datur, cũ propriè loquendo cambium non differat à permutatione, nisi tanquàm uox barbara à latina.

150 Quãdo agitur de impediendo dominij translatione, & sic de dominio de futuro, id est, nondum quæsito, sola principis uoluntas etiam absque alia causæ cognitione sufficit, ne eiusmodi dominium acquiratur.

151 Miles si iure militari, & sic priuilegiato testetur: cùm tale testamentũ sustineatur solo iure gen. potest in eo instituere deportatum.

152 Deportatus non censetur esse habilis ad testandum inter liberos etiam de bonis acquisitis post deportationem ex contractibus iuris gen. tandem concluditur idem quoad pias causas: sed opi. Bart & assectarum est communior in contrarium.

153 Hæredis institutio potest fieri per quæcunq; uerba ad testatoris uoluntatem enuntiandam habilia: ibiq; multa traduntur not. in hoc articulo & inter alia agitur de intell. l. quoniam indignum, uersicu. uel in alio loquendi genere C.de testa.

154 Pater dicendo quòd meliorat filium in legitima non satisfacit formæ introductæ à iure nouissimo auth. quòd filio est legitima relinquenda iure uniuersali, & honorabilis institutionis: & sic testamentum est nullum, cum declaratione quæ hic subijcitur.

155 Verbum particulare, lego, etiam relatum ad uniuersitatem, uel eius quotã nõ inducit institutionem.

156 Vbi agitur uel tractatur de ualiditate ultimæ dispositiõis uniuersalis, subintelligitur persona ipsius disponentis: licet alias in generali sermone non comprehendatur persona loquentis, neq; alias soleat in generalitate actus subintelligi persona nisi exprimatur.

157 In conseruatione, tuitione, & ualidatione testamenti uertitur fauor publicus: & sic publica utilitas.

158 Præsumptio ualiditatis ut plurimum habetur in consideratione.

159 Prædicta regula, quòd in actibus non subintelligitur persona extrinsecus, intelligitur quando ex ea subintelligentia actus uitiaretur: secus si, remaneret

neret ualidus.

160 Sicut testator non potest de rebus alienis pro se testari: ita & à fortiori & multo minus, non potest testari pro alio de rebus illius uel alterius.

161 Etiam ad sustinendam particularem dispositionem subintelligitur persona grauata, idest ipsius hæredis. Quod est idem dicere, quòd impersonalitas ex parte personæ grauatæ non uitiat ultimam uoluntatem particularem.

162 Intellectus ad l.6.titu.3.parti.6.ibi, [mas si una palabra.

163 Verba nolo, & uellem ex adiunctis possunt inducere institutionem, ut hic exemplificatur.

164 Idem importat dicere institutio semitacita, & institutio semiexpressa ultra Doctores.

165 Hæredis appellatio in dubio continet propriè eum qui est hæres uniuersalis in tota, uel quota parte hæreditatis: non autem successorem in re particulari, uel bonorum quota portione.

166 Dictio, omnis, non solum designat uniuersalitatem, sed etiam totalitatem, id est integrum ius: secus in dictione uniuersum. Quod prosequere ut hic, quia aliter concluditur.

167 Institutio facta de sola legitima, est institutio impropria: sicq; filius in sola legitima institutus non censetur hæres uniuersalis: cuius rei effectus protinus exemplificatur, & uerificatur. uide suprà nume.93.

168 Ad l.14.titu.3.partita.6.in uersiculo. E si por auentura adaptatio dictorum Barto. & Docto.

169 Quæ sit institutio impropriissima, & quid differat à magis impropria.

170 Exemplum de substitutione semitacita, seu semiexpressa, de qua suprà numero.164.mentio fuit habita.

171 Ad prædictam l.14.abhinc nume.3.allegatam, declaratio suppletiua non contemnenda.

172 Designantur plures casus tacitæ institutionis uniuersalis, quæ est optima & utilis materia & in primis ante alios ponitur exemplum notabile sequens, siue testator dicat, Petrum & Gaium inuicem instituo: siue inuicem substituo, alterutro dicendi genere, uidetur eos inuicem instituisse, item & substituisse.

173 In secũdo casuum tacitæ institutionis traditur de intellectu l.si mater, quæ est tertia.C.de inoffi.testa. & in discursu ponitur quædam noua assertio, quæ habet, ex l.illa subtiliter inspecta deduci posse non esse inconueniens, scilicet uoluntatem testatoris ex qua manat tacita institutio, esse præsumptam, & ipsam institutionem tacitam ex ea fluentem esse fictam: & sic causam præsumptam producere effectum fictum, quod est peregrinum & alibi non legi.

174 In tertio eorundem casuum agitur de intell.l.fin. infrà isto titu.de hære.insti. & inter alia deducitur non esse incongruens ex præsumpta uoluntate defuncti, institutionem aliàs irritam, uel inualidã à fortiori conualescere.

175 Quanquam Docto.uarient de ea re uerior est sententia illa, quòd conditio si filius meus (quem institueram) decesserit absq; liberis masculis, hæreditas deueniat in talem (qui non erat de liberis) inducat dispositionem, ut sic masculi censeantur uocati.

176 In nono casu agitur de declaranda l.si ita scriptũ, de libe.& posthu. & applicanda ad ll. huius regni scilicet fori regij & Tau. quæ sunt in frequenti usu & assidua obseruantia.

177 Ad dignoscendam quantitatẽ quæ pro legitima competat filijs uel eorum cuilibet non attenditur hodie ius authenti. neque l.parti. sed ll. for. regni & Tauri.

178 Actus ultimæ uoluntatis est indiuiduus nullam in se recipiens sectionẽ respectu ualiditatis & inualiditatis: siquidem nõ potest pro parte ualere, & pro parte minimè: sed aut debet esse in uniuersum ualidus, aut inualidus: cum eius ualiditas consistat in ultimo puncto indiuisibili.

179 Institutio facta non expresso nomine hæredis, tamen facta relatione ad aliam dispositionem uel locũ in qua aut quo reperitur expressus & declaratus hæres, ualet.

180 Traditur plenissimè nec minus anxiè & curiosè de intellect.l.5.in ll.Tau.in illo articu. principali, an filiusfa.testari possit de plena proprietatis tertiæ partis aduentitiorum in quibus patri cuius potestati subditur, est acquisitus usufructus: & sic in præiudicium patris, nec ne? tandem tandem concluditur, quòd patri non potest præiudicari per filium testãtẽ quoad usumfructum tertiæ partis aduentitiorum sibi acquisitum.

181 Donatio facta per patrem filiofa. cum iuramento, etiam de iure communi ualet.

182 Voluntas principis in dubio intelligitur esse talis qualis de iure esse debet.

183 Verba l.uel statuti debent esse uel intelligi cõformis æquitati: licèt ex eorum proprietate non ferant eam significationem uel intellectum.

184 Rescriptum principis interpretari debet secundum ius commune.

185 Priuilegia cæteraq; principum placita non sunt absolutè, neq; indistinctè interpretãda: sed sanè, pro priè, & benignè accipienda.

186 Quanuis in incorporalibus, nõ sit dare ueram ac propriam possessionem: est tamen dare dominiũ illorum iurium incorporalium, & quidem directũ uerum ac proprium.

187 Declaratio capitis ultimi, de indi. in illis uerbis. uel quasi proprietate.

FINIS.

PRAELECTIO RVB. ff. DE HÆRE. INSTI. P. PERALTÆ IVRIS CÆSAREI DOCTORIS Salmanticensis.

Pinguescit speciosa deserti.

Rælecturo mihi in istius tituli materia ex huius famigerabilis academię pontificio instituto, cōstitutione vulgo nuncupato, pretium operę visum est, nōnulla ad expeditiorē ipsius rei intelligentiā & cognitionē pręfari: ne illotis (q̄d aiunt) manibus rē quæ vltro difficilis est aggrediar: morē Iureconsul. gerēs
1 in l. 1. ff. de orig. iuris. † Et quia oportet docērē incipere à doctrina principiorum & declaratione eorundē, testāte Bal. in l. 1. in primis verbis, ff. si cer. pe. Nec nō, quia secūdum Cice. in primo de offi. post epistolā procemialē seu liminarē ad filium, † oīs quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet à definitione proficisci, vt intelligat quid sit id de quo disputetur. Cūm secūdū eundū Cice. lib. 4. ad Here. † definitio est, quę rei alicui' proprias amplectitur potestates breuiter & absolutè. † Sed q̄a Iuriscōsulti vt plurimū nō vtuntur definitionibus. l. oīs definitio, ff. de reg. iur. sed potius vtuntur descriptionibus, † cùm definitio essentiā, descriptio intelligētiā rei claudat, authore Boë. Seue. cui' meminit Bal. in rub. C. q. admi. ad bo. posse. pos. col. 2. è re erit præmissa gl. cōtinuatione, descriptionē hæredis institutionis directæ, vtpote interpretationis isti' materiæ antesignanā pro rostris (vt aiūt dicitur) pręponere, & ob oculos exhibere. † Neq; enim ita exactè & p̄priè Iuriscōsulti procedūt in describēdo, prout in definiendo faciūt Dialectici & Philoso. per genus videlicet differētias & propria: illi em̄ sola rei manifestatione declaratoria sunt cōtenti: hi verò profundi' & interni' tē ipsam speculantur. Nōeominus verūtamē ab his Philosophis in describendo seu indefiniendo doctrina per Iurisperitos est haurienda, vt inquit Bat. in l. 1. in prin. col. 2. ff. de acqui. poss.

Et quidē quod attinet ad præsentis titu. de hęre. insti. cōtinuationem ad materias pręcedentes, gl. continuatio in effectu & reipsa respicit titulū s. de libe. & posthu. ad quem istum cōtinuat: & sic ad remota, quod rarò fit iuxta text. in id sępe allegabilem in l. 2. s. de sta. ho. Sed Io. de Imo. tenet, & saluat cōtinuationē istius gl. ex cuius saluatione siue excusatione colligit, Cōtinuatio.
7 † cōtinuationē vnius tit. seu materiæ ad aliū vel aliā, itē relationē vnius dispositionis ad aliā, fieri posse cōgruenter ad remota, q̄n media sunt pertinētia, hoc est eū habent aliquā cōnexionē seu cōtiguitatē cū extremis. Et ita pōt limitari & declarari d. l. 2. ibi, [Et his p̄ximos atq; cōiunctos applicātes titulos, &c.] & istud est de intentione illius literæ in illo tēperamēto, q̄d ibi eu estigio subijcit, [vt res patitur, &c.] Tunc em̄ dicitur adaptatio rectè fieri de vltimo ad primū remotum, argu. l. tria prędia. ff. de serui. rust. pręd. & ei' q̄d aliàs per manus tā Iurisprudentū
8 q̄ Philosopho. vulgo traditur, † quicquid est causa causæ est causa causati. i. vltimi & remoti effect' l. manumissiones, ff. de iust. & iu. l. liberorū, in pri. iūcto ver. [Neq; em̄.] ff. de ver. sig. quā in hoc citat Bal. cōs. schisma 4. col. post to post rub. C. si q̄s ali. testa. p̄hi. vnà cū l. licēt, §. ea obligatio, ff. de procu. De quo puncto, an & quomodo in cau-

sis subordinatis vltimus effectus deno minetur ab vna vel alia ipsarum, vide eleganter Bal. in c. 1. §. insuper, de pto hi. feu. alie. per Fede. in vsi. feu.

Intentio itaq; gl. & Docto. in hac continuatione eam sequentium est, præmittere vnum generale ad totũ titu. videlicet, q̃ hic titu. de hęre. insti. loquitur & tractat de institutione hæredum extraneorum. i. non descendẽtium ab ipso instituente vel non ascẽdentium illius: quia licèt in materia suitatis omnes & quicunq; hæredes præter suos dicuntur voluntarij siue extranei quoad ipsum instituentẽ, vt probatur ex §. 1. vers. cæteri, instit. de hære. qua. & diffe. & clarius ex §. extranei autem, eo. tit. iuxta nouam traductionem ex libro Theoph. Græco in Latinum verso, vbi ad verbum dicitur, [Extranei autem hæredes sunt omnes (vt rem verbo absoluam) preter hos dictos, qui iuri defuncti subiecti nõ sunt.] Vbi tñ non tractatur de suitate, sed de simplici sanguinis successione: descendentes etiã extra potestatem ascendentium existentes vel ascendẽtes non cẽsentur, neq; vocantur extranei absolutè: qñ inquã sunt tales descendẽtes extra potestatẽ, vel ascendentes quibus debeatur legitima ipsius defuncti, prout sunt illi, inter quos & talem defunctum est proximitas in gradu. i. non est alius proximior inter eos & defunctũ intermedius, prout hæc probatur ex processu vtriusq; tit. C. & ff. de legi. hære. iunctis ll. vna, C. de his qui ante apet. tab. & in l. gallus, §. in omnibus, ad fi. s. de lib. & posth. & l. postumorũ, ff. de in. iusrup. & l. nam etsi parẽtibus, cũ alijs ff. de inoffi. testamẽto. Sic itaq; in isto titu. ptincipaliter tractatur de hęredibus oĩno & penitus extraneis: quib' inq̃ nulla debetur legitima in bonis defuncti: quanq̃ incidenter & minus

De qbus hęredibus iste titulus principaliter & incidenter tractet.

principaliter hic tractatur etiã de filijs & suis hæredibus. l. suus quoq;, & l. si filiusfa. j. isto titu. & ex hac continuatione iũcta rub. de lib. & posth. s. allegata, & iũcta etiã ac rub. de hæ. insti. po-
9 test vltra doct. colligi, † q̃ participiũ futuri tẽporis passiuæ significationis quandoq; importat necessitatẽ, vt in rubri. s. de lib. & posth. hæredib' insti
10 tuendis, vel ex hęredãdis: † quãdoq; scdm subiectã materiã potest importare animi libertatem vel volunratẽ, vt in hoc ti. & C. de necessarijs ser. hæ re. insti. & in plerisq; alijs titu. & rub. vt patet ex continuatione s. facta de hoc tit. ad titu. s. dictũ de lib. & posth. cui concordat etiã titu. vel rub. C. de posth. hære insti. Sic ergo ex materia subiecta ista participia accipiũt, iuxta glo. ordi. in simili in l. eas causas, j. de cõdi. & demõst. bonus tex. in l. seruos, iũcta glo. ff. de pig. act. & l. l. 3. §. si quis
11 minor, cũ glo. 1. in prin. ff. de mino. † Sensus itaq; illarum rubricarũ de libe. & posth. & de posth. hæredi. instituẽ. est. i. de his qui necessariò debẽt institui vel exhęredari, vt in l. inter cætera, eodẽ tit. & intẽtio vel tractat' hui' titu. est, de hære. insti. i. qui possunt institui, & possunt nõ institui, prout sunt omnes non attinenres per ascẽdentiam neq; per descendentiã ipsi testatori, inter quos hæredes volũtarios, connumerantur etiam transuersales (vt. s. tetigi) quanlibet cõiunctissimi, vt fratres & sorores, etiã vtrinq; copulati eidem testanti: quos si vult potest instituere, non tamẽ tenetur. l. fratris vel sororis, & l. fratres, vers. cõ sanguinei. C. de in offi. testa. & in. §. 1. versi. [Soror autẽ] insti. eo. & in l. 2. in prin. & in fi. tit. 8 part. 6. Et hic obiter adnotandũ est, vt quãuis istud infallibiliter procedat in foro iudiciali, itẽ & conscientiæ in successoribus legitimis transuersalibus ab intestato, non indi-

De participio tẽporis futuri passiuæ significationis.

L. parti.

indigētibus:si tñ indigeāt, vel emendicent,& eis præteritis testator eorūdem
12 dēmq;†consanguineus vel cognatus extraneū hęredē instituat,facit cōtra officiū pietatis,& peccat: aliàs nō posset anathematizari, prout præcipitur anathematizari in cano. si quis reliquerit.30.dist.Ita elegāter decidit Io. Fab. in §.intestatorum, insti.de hære. quæ ab intestato defe.& licèt non restringat se ad indigētes: tñ ita oīo est intelligend? per ea quę sequūt: & ita intellexit,hic subobscurè idē Io. Fab. in l.fratris vel sororis.s.allegata dū inquit nō esse dubiū,quin si testator extraneum instituat,agnatis vel cognatis exclusis seu præteritis,peccet: si ex odio faciat, vel non iure. Sub quibus verbis, nō iure,videtur inclusisse casum qñ illi indigerēt. Sed certè illud fundamentū Io.Fab.de pręfato canone,si quis reliquerit, nihil ad rē: quia loquitur in filijs. Idē tñ quod Io. Fab. effectu & re ipsa tenet Pet.de Ancha. in regu.possessor,col.13.de reg.iur.in 6.in vers.quidā verò, dū refert distinctionē cuiusdam magistri Theologi. Hanc eandē sententiam (etsi nullum horū cōmemoret)tenet Ias.cōsi. 141. exordiētę,visa longa,col.5. vers.item qui caret,lib.4.vbi ait, q̃ carēs liberis, & habens vlteriores propinquos indigētes manifesta indigētia,qui tamē nō sint demeriti vel indigni,tenet hæreditatē eis relinquere ex debito parētalis honoris. Nā cū quisq; præcipitur honorare patrē, & matrē, præcipitur etiā honorare parentelam & cognationem,in his quæ ad eam pertinent, vel ipsam concernunt. Et refert ita determinare Bea. Tho. Aquinatem in quodam quodlibeto citato per Albe. in dictionario, in parte, testamēto. 2. vbi tamen Alberi. prout nec Ias. non designat numerum quęstionis quodlibeticæ,neq; articulū eiusdem. Ego tñ post anxiam ne dicā longā ac morosam indagationem nunquā neque vsquam potui reperire in quæstionibus quodlibeticis B.Tho.nisi vnū locum,vbi aliud agens.i. aliam & diuersam quęstionē discutiens,subijcit hęc verba.Sed ad subueniendum parenti bus homo astringitur per pręceptum diuinum,Honora patrem & matrem tuam:in quo quidem honore intelligitur necessariorū subuentio, &c. ita ad verbum ponit Be.Tho.3. quæstione quodlibetica,articu.16. vers. ad.2. Et est expendendum, q̃ quatenus loquitur de parentibus intelligit de trāsuersalibus,quos vulgo & materno sermone appellamus [parientes] vt patet ex verbo necessariorum statim posito:de qua voce,parentes,remitto ad ea quæ tradit Tiraquell. post text. & Doct. ibidem ab eo relatos in primo retractu.§.1.glo.8.num.1.cum sequē. Item aduertendum,q̃ loquitur tantū de subuentione, & non de hæreditate vel portione ipsius eisdem relinquenda,prout Ias. vbi.s.retulit:neque quoad istum punctum Io.Fab.in præfatis duobus locis loquitur expeditè. Et pro hac notabi.quæstione est bon? text.in cano.est probanda. 86. distin. cuius sunt verba.[Est probāda & alia liberalitas,vt proximos seminis tui ne despicias,si egere cognoscas]&c.quæ ibi sequuntur. Porrò iste arti.non inuenitur bene resolutus, quod sciam
13 potest tamen † resolui per vnam conclusionem bimembrem : videlicet, quòd carens liberis & ascēdētibus,& habēns consanguineos transuersales proximos vel remotos constitutos in manifesta indigentia,qui non sunt indigni,neque demeriti,tenetur in foro conscientiæ eisdem relinquere subuentionē necessariorū,id est alimenta decentia:non tamen tenetur relinquere hęreditatem,si omnia bona,deductis

Ioan.Fab.

Anchar.

Ias.post.Albe. & Bea. Tho.

Subuentio.

Resolutio p dist. bimembrem.

ductis impensis funeris, non sunt necessaria ad præstationem talium alimentorum vel subuentionem: sed supersunt aliqua bona, de quibus velit aliquem extra consanguineos hæredem instituere: id enim pōt facere. Prima quidem pars istius cōclusionis probatur ex sententia Beati Thomę, s. relata, quæ loquitur de sola subuentione necessariorum. Et licèt Albe. & Iaso. aliter eum referant, ego eis non credam: nisi locum B. Thomæ ostenderint: nam vt dixi (nisi fallor) non reperietur in quæstionibus quodlibeticis eum determinare quicquā in hoc puncto circa hæreditatem his personis relinquendam: sed tantum de subuentione ad tollendam vel sedādam indigentiam. Subuentio etenim propriè concernit indigentiam siue inopiam, vt in cano. si. §. itidem fin. in postremis verbis. 25. q. 2. & in cap. Innocens, eodéq; vltimo, post medium ibi [Misericorditer ingenti non subueniret]. 22. quęstio. 4. Sed nulla aptior subuentio pauperum potest fieri q̄ per subministrationem alimentorum, vt de se patet: & facit tex. in. §. interdicimus, ibi, [in egentiū pabula,] colla. 9. in authē. de eccles. titul. iuncto. §. vltimo ibi, [ad omnium medellam & naturæ supplementum,] iunctis text. illum præcedentibus, in quibus Imperator loquutus fuerat de alimētis pręstandis filijs naturalibus: ibi, [pasci verò naturales,] in authen. quib⁹ modis natura effi. sui. colla. 7. & sic vocat ille tex. [naturæ supplementum] subuentionem seu subleuationē, quæ fit per subministrationē alimentorū: de qua proculdubio intellexit B. Thom. non aūt de ea quæ fit per hæredis institutionē. Præmissis etiā confert tex. optimus in ca. quia in tantū, in fin. de præben. vbi sunt verba expressa: illa videlicet, [eorum qui ecclesijs valeāt deseruire indigentiā volumus subleuari.] in qua re, vt pote expedita, non expedit amplius insistere. Et priusq̄ hinc discedam nō abs re erit lectorē admonere Petrū de Ancha. in d. regula peccatū, loco superius citato, vltra id quod præsentit in consonantiam huius cōclusionis & eorū quæ post B. Tho. s. proximè fuerunt tradita, velle duo, circa istam rē satis memoranda: vnum expresſè, aliud tacitè. Expresſè vult, q̄ in casu quo de agimus, qn̄ testator prætulit extraneū proximis. s. fratribus, sororibus, vel alijs vlterioribus indigentibus: quia nō est sequut⁹ ordinē charitatis, talis institutus in testamento minus solēni, quoad solēnitatē inq̄ probatoriam fortè omissam, nō pōt in foro cōscientię retinere id quod in proximos prædictos pro sua necessitate testator tenebatur cōferre: sicq; id quod est intra valorē alimētorū, per ea quę. s. proximè dicta sunt, eisdē tenetur restituere. Et cōsequenter pet contrariū isto casu præsupponit tacitè, q̄ si talis hæres extraneus omissis præfatis proximioribus fuerit institutus in testamēto solēni, licèt testator in foro cōscientię peccet: nō tñ ipse hæres retinet illicitè: etiā illud qđ illis proximis pro sua necessitate. s. alimentorum debuerat eis relinquere.

Taxātur Albe. & Iaſ. in vno pūcto.

Subuentio.

Duo notāda ex verbis Petri ą Ancha.

14 †Crederē tñ, q̄ cùm hæres teneatur exonerare conscientiā defuncti, vt in c. si. de sepul. q̄ ex hoc capite hæres ille teneretur in foro cōscientię defunctum exonerare: eo q̄ cōtta conscientiā, vt est iā dictum, vniuersaliter instituit illum. i. etiā in eo quod per eū talibus proximis pro sua necessitate. i. ad eorū alimenta relinquendū esset: & ob id posset denuntiari ecclesiæ, vt restituendo illud exiret de peccato in exonerādo consciētiam defuncti, qđ puto verum. Et hæc hactenus quo ad istum articulum: nunc autem ad præ-

Autor.

Redit ad præmissa.

præmissa erit regrediendum. Et non
solùm transuersales testatoris etiam
eidem cõiunctissimi, vt sunt frater ac
soror (prout est iam dictum) non sunt
per eum necessariò instituendi; verùm
neq; descendẽtes ex eo qui tempore
mortis ipsius non obtinet primum
gradum vel locum l. posthumorum,
in prin. ff. de iniu. rup. & l. illud. §. 1. ff.
de bono. poss. contra tab. & l. gallus,
§. in omnibus, ad fi. in versi. & certè. ff.
de libe. & posth. vbi est tex. optimus,
& in. §. etiam; & §. videndum, eiusdẽ
legis, & in. §. ita demum, insti. de hę-
red. quæ ab intestato defe. Conclu-
do ergo cum continuatione glossæ
declarata vt per Ioannem de Imo. &
cum notabili textuali. s. ex ea elicito.
Et sic q̃ iste titu. loquatur principali-
ter de hæredib⁹ extraneis, i. de his qui
per testatores non sunt necessariò in
stituendi: siue prorsus extranei: siue
transuersales quotocunq; gradu con
stituti: siue descendentes aut ascen-
dentes, non obtinentes primum locũ
vel gradũm, vt proximè dixi: quãuis
(vt etiam dixi) incidenter ac minus
principaliter loquitur etiam de filijs
& descendentibus subintrantibus lo-
cum eorum. Aliam etiam genera-
liorem cõtinuationem ponit Rapha.
Cuma. hic; videnda erit per eum. Pre-
terea iuxta præmissa aduertat, quòd
sub isto titu. coniunctim & promis-
cuè comprehẽduntur ambo tituli qui
in 2. libro institu. digerunt, seu ordi-
nantur separatim ac disiunctim, vide
licet titulus de hæred. institu. & titul.
de hære. qua. & diffe. & sic iste titu. lo
quitur de hæredibus qui possunt, itẽ:
& de his qui debent institui: & conse-
quenter de qualitate hæredum insti-
tuendorum: & præterea loquitur de
modo vel ratione instituendi illos. Et
ita in vtrũq; sensum vulgarizãt hunc
titu. leges parti. vt apertè liquet ex ru

Resoluit q̃ dicta sunt circa continuationem istius rub.

Aduertẽtia.

bri. vel summa declaratoria titu. 3. par.
6. vbi istud optimè explicat: & pbat
itidẽ ex tex. in prin. insti. de hæred. in
sti. vnde fuit desumpta præfata decla-
ratio posita in dicta summa. ll. part. 6.
Quibus præludiorum vice ad hu-
ius tit. cum præceden. continuatio-
nem præhabitis, regredior ad ponen-
dam & enucleandam descriptionem
vniuersalis institutionis directę, vt im
pleam pollicitationẽ, quam. s. in prin.
de hac re emisi: eamq; hoc modo in
præsentiarum describere, pretium o-
15 peræ erit, [†. Heredis institutio nihil
aliud est, quàm dispositio seu ordina-
tio prima seu immediata vniuersali-
ter concepta de proprijs bonis dispo-
nẽtis in testamẽto per eũ liberè facta:
qua testator designat persona quę lo
co vicẽq; illius post mortẽ ipsius eidẽ
succedat: sicq; eum repręsentet.]
Et in primis contestatũ velim apud
beneuolum ac candidum lectorem
idem quod superius num. 5. tetigi, me
non ita exactè institutionem definire
put realiter Philosophi & Dialectici
solent alia entia definire: sed dũtaxat
ratione euidentioris cognitionis illã
16 me describere. Primo itaq; † in hac
descriptione ponit [dispositio prima]
ad differẽtiã vulgaris substitutionis, q̃
est dispositio scđa siue secunda institu
tio, vt p glo. & Doct. in rub. Ĵ. titu. 1. de
vulga. & vltra ea per eos ibidem tradi
ta, istud declarat Batt. cõsilio. 141. ex-
ordiẽte, Pater filio, col. 2. vbi appellat
substitutionẽ vulgarẽ scđam hęredis
statuitionẽ; & sic in antecedẽs neces
sariũ institutio est prima hęredis sta-
tuitio: & hoc mõ eã denominat Hispa
no sermone l. 1. tit. 3. 6. par. simil. l. 1. in
prin. tit. 5. en par. 6. [establecimiẽto de
heredero.] Adnotandum tñ est iuxta
hoc, q̃ licet verbum, instituo, suapte
natura in dubio referatur ad primũ
gradum, ad eumq́ue propriè adapte-
tur

ll. parti.

Heredis institutionis descriptio.

ll. parti.

tut. l. prima in princip. ff. isto titu. & l. itidem prima, in prin. ff. tit. proximo: vbi id notant Doctores, speciatim Io. de Imo. 1. nota. & recentiores post eũ.

17 † Tamen si specialiter apponatur ad secundum gradum, vt quia testator primo gradu aliquem instituit, & eo deficiente instituit alium: talis secunda institutio importat substitutionẽ vulgarem. Hoc deducitur ex l. vlti. vers. sed si quidem, & versi. si autem. C. isto titu. de hæredi. insti. & l. recusare, §. Titius. ff. ad Trebel. quibus iuribus hoc idem tradit Bald. consi. 504. nume. 2. 5. parte. Sed licèt id probetur ex eadem l. fina. non tamen probatur ex. §. Titius, proximè citato. Est etiam in idem gl. no. hoc ipsum probans in l. gallus, §. quidam rectè, in gl. fina. tam in lect. quas ponit ad illum text. quàm in quæstione notabi. per eã ibi mota & decisa. Ex cuius gl. principio notat Bal. ibi, & recẽtiores post eũ verbũ, instituo, poni pro substituo, qñ illud ex verisimili mente testantis refertur ad secundum gradum, id est ad vocatum in secundo gradu, vt in exemplis glos. ibidem: & sic est ibi glos. cum text. & quidem in fortioribus terminis, ad id quod. s. retuli Bal. dicere in prædicto consi. vt illud procedat non tantùm in voluntate testãtis expressa: sed etiam in tacita & coniecturata. Ad idem facit l. si pater filio, in verbo, instituit. ff. titu. proximo de vulga. & pupi. vnde notat idem Ioan. de Imo. & idem notat ipsemet ex simili verbo in l. potest quis, eod. titu. vbi etiam Areti. Ad quod etiam facit bonus text. in l. mulier, §. fina. ff. titu. 2. de condi. insti. vbi est text. quem

18 Barto. expendit, † quòd substitutio est propriè institutio: & eundem text. apprimè commendat Ias. in l. si à primo, colum. penulti. s. de libe. & posthum. & in dicta l. gallus, in princi. col. 6. post medium, & Socin. in l. prima, in princip. colum. 3. ff. titu. primo, de vulga. & pupi.

Ad quod item est text. in l. si quis mihi bona, §. vlti. versicu. idemq́; ff. de acquiren. hæredita. ex quo notat ibi Bald. nec non Alexan. Are. & Ias. post

19 illum, † quòd institutio & substitutio non differunt inter se essentialiter: sed solummodo quoad gradum, & sic qualificatiuè seu accidentaliter: nam (vt etiam est dictũ) verbum instituo, adaptatur etiam ad substitutionem, si ponatur in secundo gradu: facta inquam de eo gradu expressa mentione, vel etiam tacitè & per coniecturã testatore de eo sentiente, vt proximè fuit dictum citando glos. in prænotato §. quidam rectè. Idemq́; dicendum est ecõtra, si testator faciendo primũ gradum dicat, substituo talem: quia si non reperiatur alia institutio, talis vocatus ad hæreditatem per verbum, substituo, erit institutus directo, ac si esset nominatus per verbũ instituo. Text. est in eodem. §. vltimo suprà citato, vbi Bal. notat. His concinit glo. ordina. communiter approbata in l. ex facto, parua. ff. isto titu. in glos. fina. in versicu. in substituto autem. Ad idem est text. notabi. in l. si pater impuberes, cum glos. ordina. & singu. ibi. ff. titu. proximo. Ex qua deducuntur duo ad hanc rem accommodata. Primum, quòd verbum, substituo, positum in primo gradu trahitur ad institutionem: non tantum inter extraneos: sed etiam inter filios, qui de iure hodierno debent consequi legitimam titulo honorabili institutionis, vt in §. aliud quoque capitulum, in authenti. vt cùm de appellatione cognos. collat. 8. Et est notab. productio Nota. ad id quod. s. proximè est traditum: & in id glos. illã cõmẽdant, & approbãt Io. de Imo. Alex. & Ias. ibi p tex. &

quod

quod prædixi ex illo signare Bald. & Doctores, ibi in prænotata l. si quis mihi bona, §. si. probantem (vt dixi) q̃ institutio & substitutio non differũt essentia seu substantia. Quod est verũ quicquid Aret. & minus rectè (salua ipsius pace) teneat in eadem l. si pater impuberes, super præfata glo. Secundũ ex eademmet glo. colligitur, quòd quando cum verbo, instituo, vel cum verbo, substituo, relato ad plures hæredes testator iũgit eos per dictionem reciprocã inuicem. s. eos inuicem instituo, vel substituo, sub verborum compendio videtur fecisse duos gradus. s. institutionis, & substitutionis: suo inquã ordine. Et in hoc etiam glo. illa est diligenter notanda: quam Bart. Pau. de Cast. & alij Doct. tenẽt, præsertim recentiores. Idem etiam quod est prædictum de verbo, substituo, relato ad filios ac in fortioribus terminis tenet Ioã. de Imo. in l. si pater filiũ, statim sequẽti post prædictã l. si pater impuberes, post Iaco. de Arc. & sequũtur Alex. & Aret. ibi, & Iaso. in l. gallus, in prin. col. 5. qui tenent, quòd non tantùm ab expressa vulgari sumit exordium testamentũ; in quo filius est præteritus in primo gradu, & substitutus in. 2. ita vt sustineatur etiam de iure authen. verùm

Aduersus Are. p̃ utroque Imo. & Ias.

20 etiam † testamentum potest incipere à tacita vulgari comprehẽsa in pupillari expressa: etiam si substitutus pupillaris fuerit de liberis testantis, & à primo gradu per eum præteritus: qđ illi reputãt singu. ad d. §. aliud quoq; capitulũ. In quo pũcto, etsi posset cadere dubiũ de iure cõmuni; secundum quod rupto testamento ex causa præteritionis rumpebãtur etiã substitutiones in eo contentæ: & sic in prædicto casu horum Doctorum, quando filius pupillus fuit institutus in primo gradu, à quo alter filius fuit

Singu. not.

præteritus, & idem substitutus pupillariter fratri pupillo, q̃ obijt vel viuo testatore, vel postea, & ante aditã hæreditatẽ, vel abstinuit se: & sic testamentum erat nullum ob præteritionem de alio substituto factam: quam obrẽ substitutiones tam expressa pupillaris, quàm tacita vulgaris videbantur effectu inualidę. Tamen cùm per authen. ex causa, substitutiones sustineãtur: talis substitutus pupillariter põt adire ex tacita vulgari præsupposita substitutionis pupillaris, sub qua continetur, validitate. Et quanquam me non lateat, etiam de iure cõmuni ante auth. ex causa, rẽ esse controuersam, Sed tamen cùm secundũ ius nouum illius authenti. res est expedita, frustaneum esset disputare (vt aiũt) de lana caprina seu de fumo: ĩ illo maximè casu quãdo pupillus viuo testatore obijsset, vel etiã in alijs casibus. Vide etiam ad superiora quod elegãter Bal. inquit argumento illius tex. quẽ ibidẽ in epitome dicit Bald. non esse alibi, in l. si filiusfa. ante fin. ꝟ. hoc titu. Ad idem est bonus text. in l. ex facto, §. Lucius. ꝟ. titu. 1. de vulg. & pupi. quorum in illo primo puncto, q̃ sufficiat relinqui legitimã iure substitutionis vulgaris, quando substitutio ponitur in primo gradu: & pari ratione quando redigitur ad primum gradum, vt putà illo effecto caduco, vel quasi, aut pro non scripto, meminit Iasã in auth. nouissima, n. 26. C. đ inoffi. testamen. ante quem Alexã. tradit omnia per Ias. in hoc puncto ibi tradita in l. inter cętera, ff. de liberis & posthumis. quem more suo Ias. ibi supprimit, prout & aliàs plerunq; facit: dum mutuatur ab eo quãplurima, ex his quæ in varijs materijs cõgerit. Neque is in hoc est solus: nã ex recẽtioribus pleriq; ab eo velut à quodã perenni iuris fonte nõ parũ multa hauriũt: est quip-

Malè audit Ias. de hac re.

Laus Alex. est quippe Alexan. Imo. omniũ neothericorum post eum primipilus & signifer, Doctorũq; non satis laudatus vnquam.

De eadẽ re. Dicitur itidem in prædicta descriptione, [dispositio prima] alio respectu vel cõsideratione: videlicet, quia institutio est potissima pars testamẽti, vtpote caput illius, vt in l. proximè §. titu. proximo de his qui in testamẽto delen. & in l. fi. ʃ. de iure codi. & in §. ante hæredis insti. de lega: nam etsi aliquando iure nouo attento institutio eademq; dispositio prima hic appellata nõ ponatur primo loco in ordine scripturæ, prout potest hodie ꝑ testatorem non poni seu omitti, vt in l. 1. in prin. cum glos. ʃ. isto titu. iuncto dicto. §. ante hæredis. & l. ambiguitates, cum l. sequẽ. C. de testa. & innuit L. partitę. apertè l. 102. tit. 18. parti. 3. dum tradit modum condendi testamẽtum, qui hodie in hoc regno est in communi 21 obseruantia.] semper tamen est prima in ordine intellectus: cùm sit (vt dixi) præcipua & capitalis pars testamenti. Idq; ex eo constat luculenter, 22 † quòd ibi in aliqua vltima voluntate per disponentem condita non reperi tur institutio hæredis adscripta, talis voluntas non est testamentum: sed codicillus vt in præfata l. vlt. ʃ. de iure codi. & in l. quoties, in princi. versi. placet. ʃ. isto titu. & in dicto. §. ante hæredis, & in d. l. proximè, in versicu. [Calphurnius.] vbi Doctores, speciatim Ange. & Ioan. de Imo. notant, quòd testamentum nõ potest valere quod non habet hæredem: quod tamen dicunt fallere in testamento ad pias causas confecto, in casu decretalis cũ tibi, de restamen. vbi secundum omnes lect. probatur, quòd dispositio ad pias causas valet, vt testamentũ: etiam si in ea hæredis mentio facta nõ fuerit: sed disponens solummodo commiserit bonorum suorum distributionem voluntati alterius. Ratio Ratio ad decreta. cũ tibi fallentiæ obiter potest considerari, quia personæ quæ postea per talem commissarium declarabuntur ad sue cedendum, vt sunt pauperes in eiusmodi bonis, vel pia loca, vel aliæ piæ causæ, censentur retro à principio hæredes scripti: secundum vnum intellectum illius decreta. Vel secundum alium est alia ratio, quia ipsemet com missarius sustinet vices hæredis: & sic talis dispositio vltima quoad effectũ non potest censeri nuda ab hæredis institutione. Et ne in præsentiarum extrauager, quia hic non est locus aptus ad discussionem intelligentiarum illius textus, remitto ad ea quæ circa hoc plenè tradidi in l. si quis Titio, in versicu. & quatenus Barto. hic ʃ. de lega. 2. in meis commentarijs super illo titu. Nam quemadmodum 23 (vt ad præmissa redeam) † & naturaliter & iuridicè loquendo corpus absque capite non est in consideratione. l. cũ in diuersis, ff. de religio. & sumpt. funerum: ita etiam testamentum absque hæredis institutione, quæ est illius caput & fundamentum, non est considerabile, vt possit censeri institutio: quin potius est codicillus vt prędixi. Rectè ergo (vt in descriptione posui) potest institutio appellari dispositio prima: nõ tantũ respectu substitutionis vulgaris, vt. s. fuit expositũ: sed etiam isto, quem modò recensui.

De eadẽ re. Dicitur etiã alia consideratione [dispositio prima] quia institutio est immediata: & sic directa dispositio, per quam hæres institutus vel substitutus primo loco capit immediatè de manu testatoris hæreditatem: & sic differt à fideicommissaria, quæ etsi sit vniuersalis dispositio: tamen est secũdaria, remotaq;, vulgo obliqua nũcupata, vt C. & ff. ad Treb. vbi licèt fidei-

deicommissarius capit hæreditatem à testatore, seu ex illius dispositione: tamen capit per medium seu manũ hæredis grauati restituere:& sic obliquè seu per amphractum. Et ista est
24 vera † & propria istius vocis, directo, interpretatio, quod significet primã, & immediatam dispositionem, per quam (vt dixi) hæres capit via recta & immediata eademq; proxima de manu ipsius testãtis integraliter & absq; diminutione: & sic (vt est etiã dictũ)
Prouerbiũ, ex diametro distare. est omnino & velut ex diametro (qđ prouerbialiter dicitur) distans à substitutione fideicommissaria, seu restitutione, quæ est substitutio impropria, vt tradunt Bald. Pau. Alex. Ias. & alij rub. C. de insti. & substi. &c. per quam, vt proximè dictum est, etiam si fideicommissarius capiat à testante, capit tamen per mediam alterius manum .i. grauati: item cum diminutione detractionis quartæ Treb. & nonnullorum iurium hæreditariorũ, quæ penes hæredem restituentem remanent. l. cohæredi. §. cùm filiæ. ff. de vulga. & pup. iuncta l. quia perinde. ff. ad Treb. & cõiuncto etiã. §. sed quia,
25 insti. de fideico. hære. † Quòd etiã in materia compendiosæ, vbi directum distinguitur ab obliquo, illa tria, directum, primum, & immediatum, conuertantur, atq; idem importent, omissis alijs affero nota. verba Innocentij in cap. Rainuntius, in glos. vel substi-
Verba Inno. tutionis, de testa. vbi ita inquit: Est enim substitutio directa, quando nullo medio substitutus capit hæreditatem, qualis est vulgaris, pupillaris, cõpendiosa. (Huic verbo supplendum est, quando compendiosa in effectu habet vim directæ.) Est autem substitutio indirecta, quæ alio medio seu p aliud medium habetur, vt est fideicõmissaria. hæc Innocentius volẽs quod prædixi, directum & immediatũ ac consequenter primum conuerti adinuicem. Ad quam rẽ vltra ipsum & Doctores solitus sum expendere tex. nota. in l. qui liberis, §. hæc verba, in verbo ex [testamẽto] iũcta gl. 2. & 3. in princi. & ad fi. item coniunctis exẽplis positis ibi in text. item & coniuncta cõi Doctorũ theorica ibi dicente,
26 † φ dictio, ex, designat causam proximã .i. primam & immediatã per text. nulli ignotum in l. 1. §. ex incẽdio ab speciali, vbi Bar. & Ange. ff. de incen. rui. & naufra. & in sensu directo est textus optimus in l. eo tempore, in fin. ff. de pec. vbi designatur differẽtia inter dictionem, ex, & propter. Ad idẽ text. nota. in l. vna, in prin. ibi. [tamen optima ratione.] C. si ser. extero se emi man. vbi notant scribentes ordinarij. Sic ergo illa dictio, prima, posita in descriptione prænotata supplet dictionem, directa: ideoq; non fuit ibi adiecta. Differentias autem inter directas & fideicommissarias substitutiones congerit Ioan. de Imo. in sępe allega. §. cùm filiæ, videantur ibi per eũ.
27 † Dicitur præterea in eadẽ descriptione [vniuersalis] ad differentiã institutionis in re certa factæ, quæ non est absolutè & simpliciter dispositio vniuersalis, neq; particularis: sed potius est anomala ac velut .3. species separata ab eisdem, prout notanter docet Bar. in l. ex facto, longa. col. 2. ff. isto tit. & in l. quoties. C. eodẽ, vbi eũ crebriore calculo sequuntur Docto. licèt aliquando seu casualiter talis institutio ex re certa trahatur ad veram & propriam successionem .i. vniuersalẽ, omnia bona vel quotã partem hæreditatis defuncti complectentem, prout est in casu l. 1. §. si ex fundo. ff. proximæ. Quem text. allegat Bal. in l. 1. in tepe. col. 7. C. de sacrosan. eccle. ad medium, φ causa testati trahit ad se causam intestati: etiam si prima sit in mi-

nimo,& secunda sit in reliquis bonis. Et idem est ecōtra,si sit causa ab intestato quoad minimum:& ex testamēto quoad reliqua omnia,quod est minus dubitabile,vt in l.si ita quis hæres institutus fuerit excepto fundo.ʒ.isto tit.Consonat casui prædicti.§.si ex fundo.l.14.titu.13.partit.6. Quæ decisio procedit etiā in foro conscientiæ,seu poli,vt dicunt,secundum Abb.in.c.2. de testa.& sic extraneus hæres institutus in vna re,vel etiam in vno teruncio bonorum testatoris absq; datione cohæredis vniuersalis, pōt cū bona conscientia retinere totam hæreditatem: licèt non habeat in reliquis bonis seu in reliquo hæreditatis expressam defuncti voluntatē, prout habet in re certa pro institutione designata. Imò potius quoad illud reliquum bonorum videtur habere tacitam volūtatem contrariam ipsius testatoris, vt ʒ.latius attingam:& sic videbatur ob mutuam contrarietatem voluntatis in eodem testamento (quia in re certa expressè voluit habere hæredem: in reliquis bonis tacitè noluit hęredē in re certa institutū illa habere) totā dispositionem esse nullam vel cessare:& sic omnia bona deuolui ad successores ab intestato, per l. vbi repugnantia.ʒ.de regu.iuris,quę propriè loquitur, qñ subest repugnantia vnius actus ad seipsum,secundum Bald. in l.1.in repeti.colum.3.in princi. C. de sacrosanct.eccles. Et probatur ex eadem l. dum dicit, [in testamento,] prout est in casu nostro de eadem hæreditate ad seipsam. Quod autem resultet tacita voluntas contraria de nō relinquendo hæredi instituto in re certa reliquum hæreditatis,præter illam solam rem in institutione designatam,est regula vulgata, quæ desumitur ex l. cùm Prætor, ff. de iudi. &
28 ex cap. non ne, de præsump. † & ista

Extensio ad §.si ex fundo, & ad l. Parti.eidem cōsonantē.

Dubietatis causa ad .§. si ex fundo.

potest esse causa dubitationis ad casum prædicti.§.si ex fundo.Idem ante Abb.tenet Pe.de Ancha.in cap.1.eo.titu.de testa.nu.11.cum.2.sequē.post Fede.de Se.consi.128.idem tenet Io. de Imo. in eodem cap.1. quos refert Deci.nihil vlterius addens, in cap. 1. col.6. de cōsti. & prædictæ decisionis meminit Lanze.Galiau.in l.Cēturio,
29 col.2.ʒ.titu. primo. † Sed vltra eos videtur mihi eam decisionem comprobari posse,ex reg.l. ius nostrum. ff. de regu.iuris,ita desumpta ex illo tex. inductione,nam ibi dicitur. [Naturaliter earum inter se pugna est,&c.] Modò sic est,nam si secundum naturam, seu iure naturali, causarum testati & intestati cōcursus prohibetur, vel nō est tolerabilis:ergo eodem iure. s. naturali, causa testati absorbet causam intestati,& eidem præstat,seu præualet:quia quo iure vtriusq; causæ concursus prohibetur, eodem causa testati,reiecta causa intestati vel absorpta, manet valida,vt pote potior ac principalior & fauorabilior:& cōsequenter est attractiua reliquorum bonorū defuncti, de quibus ille speciatim nō disposuit:& ad ea extenditur vt in casu §.si ex fundo.l.primæ.ʒ.eo. Quod apparet dilucidè,quia ibi prohibetur cōflictus seu concursus dictarum causarum testati & intestati respectu eiusdem testatoris & eorundem bonorū paganicorum. Nō æquidem vt neutra causa valeat,vt in l.vbi repugnantia.ʒ.adducta.Sed vt præualeat ea quę est fauorabilior,& ista est causa testati.Cū itaq; eiusmodi concursus earū causarū,per illum tex. vix alibi reperibile sit naturaliter impossibilis & repugnans:ergo nimirum si etiam in foro conscientiæ decisio illius. §. si ex
30 fundo,obtineat,† cùm illud forū iure naturali potissimùm innitatur, & ab eo vti regula Lesbia(vt est in prouerbio)

Subtilis inductio.

Text.singu.

Prouer.

bio) reguletur, prout notant Anton. & Panor. post Inno. & antiquos ibi, in cap. quæ in ecclesiarũ, imò in ca. quia pleriq;. vbi Inno. in prin. & in fi. in versi. sed de hoc, de immuni. eccle. & idẽ Panor. in c. 1. ad fi. de in integrum restitu. Bar. in l. si pœnę causa, in prin. ff. de condi. inde. & in extrauagante ad reprimendum, in parte per denuntiationem. Bal. in authen. ad hæc, col. 2. cum sequen. C. de vsuris, & ibidẽ col. 5. vers. procedo vlterius, & in l. 2. prope finem. C. de iuris & facti ignoran. & in l. cùm quis, col. 4. versic. 10. Et vltimò probarur eo. titu. & in l. id quod pauperibus. 9. quæstione, C. de Episcopis & cleri. refertur etiam ab aliquibus Ange. post Docto. antiquos, ibiq; recentiores post eum: licèt in meo libro non interpretetur illum titu. in l. fina. §. primo. C. de necessarijs seruis hære. inst. Et norat Flo. in l. cũ de in rẽ verso, col. 2. ff. de vsuris. Pet. Phili. Corne. consilio. 294. incipente ante omnia, lib. primo, col. 5. & cons. 137. placet mihi, col. 2. lib. 2. & cõs. 251. in hac consulratione, lib. 3. & voluit Bald. vltra alia loca de eo. s. prænotata, & in l. 1. in fi. C. de vectiga. & comi. in hæc

31 verba,† [Cõscientia non ligat, quos natura non obligat.] Sed (vt præmissa repetam) contra præfatam decisionẽ Docto. per quam producunt text. in dicto §. si ex fundo, ad forum cõscientiæ videtur facere illud quod vulgo per manus & scribentium & interpretantium traditur,† legem ciuilem 32 etiã rationalem siue ratione fundatã non obligare in foro conscientiæ: nisi qñ lata est super veritate: & sic super certo: non autẽ qñ super incerto vel præsumpto, secundum Bal. allegantẽ in id Beatũ Tho. in auth. ingressi, col. 5. post med. C. de sacrosan. eccle. & in d. l. cùm quis, col. 7. C. de iuris & facti igno. & tradit Pe. ab Ancha. in regula

Verba not. Mouet diffi cultas cõtra præmissa.

peccatum, imò possessor, col. 13. de regu. iu. in. 6. & Abb. post Ioan. And. & & alios in c. is qui fidem, de sponsa. & in ca. 1. 7. col. de consti. vbi adducit Inno. in prædicto cap. quia pleriq;. Et ex hoc angustatur doctrina glos. ordi. in c. quæ in ecclesiarum, in prin. de consti. & idem etiam in consuetudine tenet Inno. in rubri. de consue. ad finẽ. De qua re innumeras prope remissiones scriptorum in vtraq; censura congerit Tira. in opere retractus, fol. 13. prima facie ad mediũ. Ex quibus patet idem iuris esse in vtroq; .i. tam in statuto quàm in consuetudine, & ecõtra: vt ita in foro conscientiæ statutũ vt consuetudo, & è diuerso obliget. Quibus etiam præfata declaratio est adijcienda, quando fundantur super certo. Sic videbatur dicendum in casu prædicti. §. si ex fundo, q. non procederet in foro conscientię, cùm eius decisio fundetur super incerto: nã incertum est, an is qui de solo fundo instituendo quempiã hæredem in eo, nullo ei dato cohærede vniuersali, velit reliquũ hæreditatis pertinere ad eundem in eodem fundo institutũ: an velit ad venientes ab intestato deuenire. Imò videtur talis testator quoad illud voluisse ab inrestato decedere, vt s. fuit dictum. Sed esto volũtas quoad reliquum hæreditatis fuerit incerta: tamen decidit ille tex. q. vniuersa hęreditas siue in vniuersum pertingere debeat ad institutum in re certa: sicq; prænotata difficultas adhuc videtur in oppositum vrgere. Ad eã tñ potest 33 responderi,† q. imò dispositio. §. si ex fundo, sæpe citati, nõ fundatur in præsumptione: & sic in incerto: sed potiꝰ in fictione, vt patet ex glo. expositiua ibi in parte, detracta: quæ dum exponit tex. loquitur per verba fictionem importantia, videlicet, ac si. Quæ verba seu dictiones coniunctæ designãt

Responsio ad præfatã difficul.

 fictio-

fictionem.l.1.cũ gl.vbi Bar.ff.de recepta.& tradit idẽ Bar.in l.in quartã.4. quæstione.j. ad l.falcid.& in l.si is qui pro emptore.4.col.ff.de vsucapio.& verba prædictæ gl.expositiuæ in eo.§.si ex fundo,fuerũt formaliter Iuriscõsulti,in l.si alterius.j.isto tit.ad fi.ibi, [Perinde habendum ac si neq; fundum,neq; partem nominasset.]& loquitur in ijsdem terminis eiusdem §.si ex fundo.Item q̃ isti tex.loquantur in fictione,vel per fictionem,tenet quanuis aliud agens,Bald.in l.vna.6.col.C.quando non petentiũ par.& Io.de Imo.in eo.§.si ex fundo,col.13.versi.Quarta fuit opinio,& iterũ ibidem col.pe.vers.Tertia opi.Bal.in d.l.vna,&c.Sicq; patet horũ iuriũ dispositionem fundari in fictione:non au-
34 tem in præsumptione.†Quanuis enim fictio sit cõtra veritatẽ per l.inducta: tamen disponit super certo.i.super eo quod lex habet pro certo cõperto & explorato:licèt sit contra naturalẽ veritatem,vbi.i.quo casu non cadit legis præsumptio,quæ suàpte natura non concernit nisi id quod dubiũ & incertũ est:& super eo cadit iuris præsumptio:vel simpliciter,quæ vocatur iuris tantum:vel procedẽdo vlterius ad statuẽdum super ipso præsumpto,
35 †quæ præsumptio vocatur iuris & de iure.Quæ præsumptio non solum firmat animum iudicis,quia rem ita esse disponit,vt pro veritate habeatur: verũetiam talis præsumptio dicitur probatio liquidissima,siue apertissima,vt probatur ex l.vltima,cõiuncta gl.ibi.ff.de proba.cum gl.in l.si tutor petitus.C.de pericu.tuto.& tñ quæuis præsumptio semper fundatur super dubio & incerto,habita inquam ratione maioris & minoris dubij & incertitudinis.Et hæc distinctio seu differentia fundamentalis certitudinis & incertitudinis est ea,quæ potissimum fictionem à præsumptione secernit,& discriminat,ac disterminat,vt tradit glos.ordina.in l.vna,§.accedit,in verbo,præsumatur,de reivxo.act.C.Quam glos.Albe.ibi dicit esse bene notandam in materia præsumptionis & fictionis:& ibidẽ eã notat,& approbat Sali.in princi.in.2.textua li.& eam commendat Ias.post plures Docto.ab eo citatos alibi,in l.2.col.3.C.qui testamen.face.poss.& est glos.consimilis in l.fi.in prin.in gl.mag.in parte,præsumptum.ff.quod met.causa.post medium.His non inconcinè
36 confert,† quòd fictio fundatur super æquitate.l.postliminij ius,in prin.ff.de capti.& postli.reuer.& l.neq; vtilem,& l.deniq;.s.ex quibus causis maio.vbi Bar.Bal.Albe.Ange.& Rapha.Fulgo.& tradit idem Bar.in l.si is qui pro emptore,col.3.vers.Ad solutionẽ s.citata,& in l.per fundum post med.ff.de serui.rusti.prædio.qua æquitate præmaximè nititur forum conscientiæ,vt tradunt omnes Doct.s.in simi-
37 li proposito citati.† His accedit:nam in his quæ iuris sunt,lex verè facit,cũ aliquid fingit:nõ autem dicitur facere fictè,secundum Barto.in l.si is qui pro emptore.s.allegata,col.ũ.12.post medium de vsucapio.vbi videndus erit Ias.colum.55.cum sequentibus.& idem tenet Bartolus met in l.si maritus sit in magistratu,§.primo,vbi etiam Ange.& Rapha.Cuma.idem tenent.ff.de adul.Et Bald.in l.patris & filij,post princip.j.titu.primo de vulga.& pupi.& illam doctrinam dicit sæpe allegabilem in practica Ias.in l.2.in princip.colum.5.eiusdem tituli.Et eiusdem doctrinæ aliàs memini eam subintelligendo in prælectione l.si is qui ex bonis,in solutione ad quintam difficultatem eodem tit.de
38 vulgari.† Cùm itaque hæredem fieri vel esse sit iuris.l.hæres in omne ius, ff.de

Aequitas, basis ac fundamentũ fictionis.

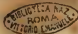
Conscientiæ forum nititur potissimum æquitate.

ff.de acquiren.hære.l. nihil.ſ.de verb. significatio.l.hæres & hæreditas.ſ. de vſucapio.cum reliquis complicibus: ergo lex quæ fingit hæredem institutum in re certa videri institutum in reliquis omnibus bonis defuncti, prout est text.in dicto §.si ex fundo, verè facit fingendo illud, non autem facit ficte:sicque talis hæres, qui consequitur, & retinet totam hæreditatem, cùm fuerit solummodo in re certa hæres institutus etiam minima: siue in quantitate continua, siue discreta, idest in certa specie, vel quantitate consistente est tutus in foro conscien-
39 tiæ.† Præsertim, quia testator semper videtur velle idem quod lex vel statutum disponit, id est in dubio videtur sese conformare cum legis vel statuti dispositione, vt tenet Barto. qui in id passim allegatur in l. hæredes mei, §. cùm ita, colum. 3. vbi plenè Alexan. col.7.ſ.ad Trebel. Sicque talis hæres non videtur destitutus volũtate defuncti,in reliquo hæreditatis quod ad se attraxit institutio ĩ re certa:idcirco non tenetur circa id exonerare conscientiam defuncti, neque ipsiusmet propriam quoad venientes ab intestato.Præterea in idem confert, quia lex fictionem inducens,etsi contra veritatem disponat: tamen disponit super certo, id est certitudinariè: nam propter æquitatem, quæ (vt est dictum) subest ad fictionem inducendam, vult fictionem veritati præualere. Quid enim certius esse potest,quàm id quod lex certa de veritate in contrarium intendit fictionem inducendo, eamque veritati præferendo? & sic in eo quod iuris est,scilicet in efficientia hæredis (vt sic dicã) vult inducere(vt ita etiam loquar) veritatem iuridicam ob publicam vel priuatã vtilitatem ex naturalis ęquitatis fonte manantem contra facti veritatem naturalem subsistentẽ ab æquitate sciunctam siue abstractam.
40 † Quæ æquitas est basis & obiectum iuris scientiæ.l. si seruum, §. sequitur versicu. [Scribit enim hanc quæstionem esse de bono & æquo,&c.] ff.de verbo. obligatio. æquitas nempe est congruentia quædam in principijs iuris naturalis fundata, prout inquit M.Salo.in l.prima, ad finem. ff. de iusti.& iu.referens Bald.in. l. si defunctus, C. de suis & legi. hæ. qui tamen in meo libro aliter loquitur, & bene etiam ad rem nostram. Vtcunque sit prædicta verba Salo.sunt apprimè notanda & elegantia. Qua certitudinis legalis ratione expẽsa& glos. & Doctores communiter fundantur in astruendo,prout affirmant,quòd contra fictionem iuris siue à iure inductã non admittitur probatio aliqua, vllo
41 vnquam casu.† Ratio est in promptu, nam cùm lex ex propria certitudine, quam habet contra veritatem facti, omnino intendit fingere seu per fictionem ob præfatam naturalẽ æquitatem disponere, non est quid debeamus contendere de hominis probatione in contrarium admittẽda, quæ nullius momẽti hoc casu potest esse. Quod autem probatio contra fictionem omnino reijciatur,est glos.ordinaria in l.si duo sunt hæredes, glos. fi. ff.de acquiren.hæredi. quam ibi Doctores sequuntur communiter: cui est glos.consimilis in l.siue possidetis, in glos.magna post princi. C. de proba.alia in rubri.ff.de proba.alia in l.cõficiuntur,in princi.ff. de iure codicil. Quod tamẽ est subdeclarandũ, vno modo vt per Bal.in authen. sed iã necesse.C.de dona.ante nupt. & alio vt per Soci.in l.cùm auus, nu.73. prope fin.ff.de condi. & demonst. & miror quòd Feli.in cap.quanto,in fi.de præsump.nullam illarum glossarũ allega-

Æquitas quid.

Regula infallibilis.

B 3 uerit:

uerit:sed solas Doctorum authoritates.s.Specu. de cōfe.col. 3.& Bal.in dicta authen.sed iam necesse, & Cardi. in cle.vna,§.fina.1.quæstione,de con cess.præben.Sed non est mirandum, quia est merus Canonista vt ipse de se ipso alibi profitetur:& certè ex eius cōmentarijs id liquidò apparet. Nā licèt plures alleget leges: tñ sunt ab alijs mutuò acceptæ,non autē ex proprio penore depromptæ. Cardi. tamen vbi.s. limitat etiā hoc alio modo vltra duos prædictos,in casu illius tex. in dicto.§.fina. Et vt præmissa prosequar,tota vis & cardo isti⁹ articuli, de quo suprà est actum,scilicet an dispositio.§.si ex fundo, procedat etiam in foro conscientiæ, stat in hoc: an lex fundet se super certo vel in fictione, & reijciatur probatio in contrariū:an verò minimè, vt in præsumptiōe: & tunc secus. Nam quando lex disponit super certo:siue sit,aut vocetur fictio, siue vocetur licèt impropriè, p̄sumptio iuris & de iure: tamen in effectu & re ipsa est fictio: quia disponit qđ sibi æquum videtur:non obstāte quòd talis certitudo vel veritas sit in cōtrarium.Et ita probatur ex duabus glos. simul iunctis iuncto illo tex.in verbo videtur, quod est fictionis designatiuum,in l.à Diuo Pio, §. si pignora, ff. de re iudicata. nam glos. ibi dicunt, quòd illo casu non admittitur probatio in contrarium,quanquam loquātur per verbum præsumptionis, prout Bald. eas allegans loquitur in l. 2. in princip. C.de execu.rei iudi.& Præpositus eum referens,in cap. is qui fidem,de sponsa. Sed certè quia ibi est propriè fictio, ideo illæ glos. absolutè negant probationem esse in contrarium admittendam. Modò ita est (prosequendo superiora) quòd p̄nota tata doctrina Beati Thomæ quam vt retuli, Bald. & alij sequuntur, à qua nullus resilit,quòd ibi lex disponit super certo,& non præsumptiuè, obligat etiam in conscientia,fundatur in
42 certitudine quam lex habet. † Ergo habetur intentum quoad decisionē dicti §.si ex fundo:quia ibi disponitur super certo,id est supposito quòd institutio non fuit facta nisi de sola re certa,lex illa disponit,quòd institutio illa trahatur ad reliquum hæreditatis:& sic talis hæres censeatur institutus in vniuersa hæreditate: & consequenter talis hæres in foro conscientiæ siue pœnitentiali iustè & licitè retiner reliquum hæreditatis. Et re vera iste articulus in terminis fictionis, quos in præsenti versamus, non tangit(quod sciā)per Iuristas neq; Theologos.Nam licèt loquātur de p̄sumptione:non tamen faciunt de fictione verbum vllum. Modò reperio solum Areti.licèt subobscurè in hoc articulo,fictionis inquam prædictæ, tenentē qđ proximè dixi, scilicet eā fictionem procedere etiam in foro cōscientiæ,in rubri.ff.de acquiren.hære. 2.col.ad finem,cum principio seq̄ntis,quatenus tangit intell. l. apud Iul. §.fina. ff. qui. ex causis in posse. eatur. Nam iura per eum ibi citata & expēsa ad restrictionem cuiusdam cōmunis sententiæ,de qua ibidem agit, loquuntur de voluntate hæredis obligatoria & ficta, quæ elicitur ex aditione per eundem hæredem facta.Nam litera text.in eodem §.fin.loquitur in casu ficto:inquit enim,[Etenim videtur impubes contrahere,dum adit hę
43 reditatē.]& sic p̄supponit Aret. † q̃ hæres nihilominus obligetur in foro conscientię.Idem vult ipsemet Aret. per eundem text. itidem subobscurè in d.l.si duo,ff.de acqui. hære. 3.nota. Et licèt ista viderētur sufficere ad p̄fatam cōclusionē fulciendā quæ habet,q̃ decisio §. si ex fundo, etiā si loquatur

quatur prout verè loquiť in fictione,
procedat etiã in foro conſcientiæ:pręſertim quia(vt prædixi) Bal. in prædictis locis vbi refert præfatã aſſertionẽ
B.Tho.capit incertitudinẽ (prout eſt
capiẽda) pro pręſumptione,& ecõtra:
in quo facit huius rei capitale fundamentũ, vt patet ex verbis eiuſdẽ in l.
cũ quis,col.7.ibi,tñ non excuſor. &c.
iũcto ibi verſ.& hoc ea ratione. Et idẽ
dicit ipſemet referens etiã B. Tho.in
auth.ingreſſi,col.5.ad mediũ, C.de ſacroſan.eccle. quẽ ſpeciatim ſequitur
Alexã.in l.ſi quis mihi bona, §.1. ff.de
acqui.hær.in deciſione principali ad
quã prędicta ratio adaptatur.Idem tenet Iaſ.in d.rub.eo. tit. allegans Bald.
vbi.s̄.& in alijs locis vnà cũ alijs remiſſio.nu.pe.& licèt in nu.vlti.&.s̄.ea.rubri.nu.20.iungat in hoc articu. fictionẽ cum præſumptione: nõ eſt tñ cre-
44 dendũ eum voluiſſe oppoſitũ.† Nam
fateor,q̃ forũ conſcientiæ eſt forũ veritatis,nõ fictionis,vt ipſe dicit:ſed aliter & aliter.Quia in noſtro caſu iſtud
forũ nihil fingit: quo caſu ille loquiť:
quia illo caſu ſuo ſequitur (vt ipſe dicit) veritatẽ. Tñ iſte nõ eſt punctus noſter,ſed ille:an lex quæ per fictionẽ aliquid ex certitudine & de induſtria diſponit ob aliquã ęquitatem & vtilitatẽ publicã vel priuatam ſeruãda ſit in
foro pœnitentiali ſeu conſcientię: &
iterũ vt.s̄.videtur,q̃ ſic,per.s̄.dicta:q̃ a
diſponit ſuper certo & ex certa ſcientia, & cũ iuſta cauſa, poſthabita facti
veritate: & ſic vult ſeruari aliud ob
cauſas prædictas: quod ceſſat, qñ lex
fundať ſuper incerto.i.ſuper pręſum-
45 ptione vel ſuſpitione,†quas forũ conſcientiæ reſpuit.Et quãuis(vt prędixi)
iſtæ cõſiderationes viderẽtur vrgere
ad tenendũ qđ.s̄.tenui generaliter,q̃
lex diſponens fundãdo ſeipſam in fictione, extra caſum prædicti §. ſi ex
fundo,ſeruãda ſit in foro conſciẽtiæ:
tñ in caſu de quo nũc agimus,vt aliâs

Attẽ.aduertenter ſequẽtem conſiderationem vltra ſcribentes.

dicit,alia ratio reformat pactũ: ſiquidem res iſta redditur certior & expeditior alia cõſideratione. Nã oĩa quæ
in illo propoſito & dubio generali,an
l.fingens obliget in foro conſcientiæ,
nec ne,fuerũt tradita, in quo fuit conclusum q̃ ſic, procedũt eo ſuppoſito,
q̃ l.ciuilis fundata ſuper fictione, diſponit pręceptiuè, & per modũ obligandi ſubditos.Et rñ text.in d. §. ſi ex
fundo (cuius occaſione præcedentia
fuerunt in hac re tradita) nõ diſponit
reſpectu inducẽdi obligationẽ aliquã
paſſiuã:imò potius permiſſiuè:quatenus decidit,q̃ is qui inſtituitur hæres
in re certa, nõ dato ſibi cohęrede vniuerſali,admittatur, ſeu permittiť admitti ad totũ, ſi vult agnoſcere inſtitutionẽ rei certę:& ſic oĩa quæ.s̄. fuerunt tradita in hoc articulo obligationis cõſcientialis,vt ſic loquar,ſiue pro,
ſiue contra,in propoſito legis fundatæ in fictione legali,obliget nec ne in
foro cõſcientiæ, nihil cõferũt ad hãc
deciſionẽ §.ſi ex fundo,pro,neq; cõtra
impediũt: quo minus deciſio illa procedat etiã cõſcientia hæredis ſalua,in
retinẽdo reſiduũ hæreditatis, de quo
teſtator erga illũ nihil diſpoſuit: ſiue
eã deciſionẽ dicamꝰ fundari in p̄ſumptione: ſiue in fictione, in qua procul
dubio fundatur,vt prædixi. Et hac cõſideratione,quæ vera & ſolida eſt,attẽta,q̃ in prædicto §.non præcipitur aliquid,vt quis maneat obligatus: ſed ſolũ permittiť hęredi ſcripto in re certa,vt ſi velit adire hæreditatẽ habeat
46 totã,aliâs poſſit à tota recedere, † vera & inexpugnabilis eſt prædicta deciſio Panor. & ſequaciũ in ampliatione ad prędictũ caſum. §. ſi ex fundo.
Quę cõis opi.limitari debet,vt per Fede.d Se.in prędicto cõſ.128.col.5.poſt
Pe.de Palu.Doct. Theologũ. ſ.niſi teſtator fuiſſet deceptus vel ſeductus p
malitiã,vt faceret ſe hæredẽ in re certa,vt ipſe haberet reliquũ, vt ibi p eũ

Vera intentio præfati §. ſi ex fundo.

47 post illum Theologum, † qui tñ non expeditè exẽplificat: quia debuisset exẽplificare, q̃ testator titu. legati volebat sibi relinquere rẽ certã: & ĩ alijs & sic in oĩbus volebat decedere inte status, & fuit deceptus relinquere titulo institutiõis: fuitq́; sibi persuasum: q̃ idẽ erat dicere instituo in re certa, & lego rẽ certã: & istud est verũ exẽplũ: & ita debuissent illi exẽplificare. vi. dictũ cõsiliũ, vbi licèt ita decidatur vt est dictum ad casum. §. si ex fundo, non tñ quicquã ex prędictis circa pręsumptionẽ & fictionẽ, itẽ circa pręceptũ & permissionẽ ibi tangitur: nec mirũ, q̃a meri canonũ ꝓfessores. &c.

Explicatur præfata limitatio.

48 † Et scd̃m supratradita idẽ per punctũ idẽtitatis rationis est dicendũ in casibus oĩm legũ fundantiũ se ipsas super fictione, etiã pręceptiuè loquentium & maximè, & sic cũ minori dubio, si permissiuè loquãtur, & de quauis materia differant. Itaq; difficultas stat q̃n lex loquitur pręceptiuè & obligatoriè, inducendo obligationẽ passiuã in casu quẽ decidit: an loquat̃ ꝑ pręsumptionem vel per fictionem: nam illo casu non obligat in foro conscientię: isto autem sic, vt. s. conclusum est.

Extensio.

Regrediẽdo ergo ad præmissa. i. ad explanationem pręfatæ descriptionis quoad illud verbũ [vniuersalis] in pręd icta descriptione positũ, ponit̃ etiã illud verbũ ad differẽtiã dispositionis legati vel fideicõmissi particularis, ꝑ quã relinquit̃ legatario q̃ nõ est, neq; põt dici hęres: nisi impropriè, siue largo mõ & abusiuè. l. id tẽp⁹. §. in re legata, eodẽq; vlti. ff. de vsucap. q̃ tex. ĩ suo casu nõ reperitur alibi, scd̃m Bal. in loco peregrino & valde remoto ab illa materia. ſ. in l. si stipulat⁹ fuerim illud aut illud, ff. de ver. ob. vt si testator leget alicui rẽ alienã quã aliquo tẽpore retro titulo & bona fide possederat: sicq́; eã cœperat pręscribere, talis legatari⁹ habebitur pro hęrede ratione accessionis tẽporis. i. quoad iungendũ tẽpus lapsum invita testatoris cũ tẽpore quo ipse legatari⁹ possedit, vt præscriptio legitima ꝑfici ac cõsummari possit. & vult ibi text. q̃ eo respectu, & ibi

49 gl. addit aliũ, † legatari⁹ fingitur esse hęres: & sic successor particularis quo ad quid, & impropriè imò improprijssimè dicitur esse hæres, vel habet hæredis loco. Inquit em̃ litera ibi, [in re legata] exponũt Dy. & Albe. ſ. aliena [in accessione temporis quo testator possedit, legatarius quodãmodo quasi hęres est.] Expendẽdę sunt illę duæ improprietates, [quasi quodãmodo] ex quib⁹ pater, q̃ talis legatarius dicit̃ hęres improprijssimè: & ad id Bal. allegat illũ tex. in l. si abducta, C. de fur. & Alex. nõ citãs Bal. cõs. 9. col. 4. vol. 1. q̃d est signandũ: quia licèt multa iura dicãt, legatariũ certis respectibus hæredis appellatione cõtineri: & sic quoad quid & impropriè: nulla tñ lex reperiet̃ loqui per duas impropriatiões,

50 † vt loquit̃ prędicta l. id tps, in d. §. 1. eodẽq; vlti. in re legata, vt est videre in l. si rẽ legatã, ff. d excep. & l. mulier. §. si. ff. de condi. insti. & l. Põponius. §. sed & legatario, ff. de acqui. poss. & in l. si quis pecuniã, §. quanquã, ff. si quis omi. causa testa. & certè ad prædictas duas improprietates quasi quodãmodo, simul cõcurrẽtes debuisset Bal. cõmendare illũ tex. in d. l. id tps, §. 1. nam in suo casu & decisionẽ satis cõcordãtem & similẽ habet text. in d. §. sed & legatario, vbi tñ nihil ponitur de illis improprietatibus siue de cõcursu earũ, & sic per d. §. 1. vbi illæ concurrũt cũ allegatione Bal. in d. l. si abducta, & Alex. in d. cõsi. declarãtur pręfatę ll. & aliæ in eodẽ proposito & d̃ eadẽ materia loquẽtes. Et vt id obiter nõ omittã ad condimentũ pręfati. §. in re legata, d. l. id tẽpus, videndi sunt Alexã. & Ias. in l. quæ dã, §. 1. ff. de edẽ. & idẽ Ias. in l. quodcunq;, ff. de ver. ob. & in l. si

ante

ante nuptias,post prin.ff.solu.mat. &
Frā.Cur.in l.fi.nu.42. C.de edict. Di.
Ad.tollen.iunctis nume.præcedē. Et
vltra istos Doct.aliâs expendi illū tex.
in sępe allegato §.ī re legata, cōtra gl.
in l.etiā,§.si quis sciēs,in gl.1.ff.de pe-
ti.hæ .inquantū exponens tex. in illis
verbis,quasi pro possessore: vbi in ef-
fectu ponūtur duæ impropriationes:
dicit,ꝙ vna ex eis.s.quasi, designat ve
ritatē:& sic vult, ꝙ qñ dictio, quasi,q̄
suapte natura est nota improprietatis
& diminutionis.l.cū quasi, in prin.cū
si.ff.de fideicō.liber.iūgitur alij dictio
ni etiā importāti improprietatē stat
propriè:quia fortè gl.habuit pro incō
uenienti, multiplicationē improprie
tatū iuxta idē,quod est cōtra d.§.in re
legata,in parte dictis dictionib⁹,[qua
si quodāmodo]exaggerātibus impro
prietatē:talis enī exaggeratio dupli-
cat per modū superlatiuū improprie-
tatē.i.vt dispositio accipiatur impro-
prijssimè,prout in casu eiusdē. §. si qs
sciēs,vbi possessor mala fide cēset qua
si ꝓ possessore possidere.i.improprijs-
simè,& absq; titulo possidere: & cōse
quēter nō cēsetur absolutè posidere
pro possessore,vt ea ꝗ causa teneat pe
ti.hęreditatis: quia illo casu nō tenet
ex eo ꝙ habeat titu.quia qñ habet ti-
tulū nō pōt teneri,tanq̄ dicatur posi
dere pro possessore:tñ tenetur ob ma
lā fidē,etiā si habeat possess. intitula-
tā:ideoq; additur dictio,quasi, dictio-
ni,pro possessore: quasi velit text. (vt
prædixi) per conduplicationē duarū
51 impropriationū dicere,† ꝙ possessor
mala fide hęreditatis cū titulo habet
quasi pro possessore.i.est possessor im-
proprijssim⁹ in illa materia, vtpote vi
tiosè intitulatus, vel habēs titulū infe
ctū,vt aliâs solet dici:& sic nō pōt con
ueniri vt tenēs pro possessore peti.hæ
reditatis: sed ob malā fidē qualifican
tē possesionē intitulatā, & ꝓpter eā
malā fidē infectā,ita vt non videat cū

Adnotatio tex.in. §. in re legata,vltra Doct. cōtra quādam gl. & ad intelle.text.super quo est sita.

titulo posidere: & sic habeatur pro
possessore,& ita videtur intelligēdus
ꝑdictus §.si quis sciēs.Deliberādū erit
cùm per otiū licuerit.Et postq̄ in hūc
sermonē incidimus,ꝙ particularis suc
cesio quoad quædā, & imꝓprijssimè
pōt dici vniuersalis, vt est prædictū ꝑ
eundē.§.in re legata,nō abs re erit hîc
obiter & in transcursu enarrare non-
nullos alios casus, in quibus legatari⁹
habetur pro hærede & hæredis appel
52 latione cōprehendit.† Et quidem pri
mo,appellatio hæredis imꝓprijssimè
cōprehendit etiā legatariū:qñ mate-
ria est fauorabilis:nō aūt qñ est odio-
sa vel indifferēs. Et pōt iste casus exē-
plificari,vbi agitur de obligatione suc
cessori quęrenda.Tex.est nota.quem
eo modo declarat Bal.ibi in l.nec ei,§.
vl.in fi.& l.sequē.ac sequē. ff.de adop.
secus dicēs esse,si de ipsius dāno, aut
notabili præiudicio tractaretur, vt in
d.l.quędā,§.is aūt,ff.de eden.Quamo
tus ratione Fran.Cur.Iun. per eundē
text.tenet cōtracōem opi. sed minus
bene, in quodā casu per eū ibi relato
in l.vlti.nu.39.C.de edicto Di.Ad.tol
lē.& iste primus casus exēplificat etiā
per sæpe dictā l. id tēpus, §. in re lega-
53 ta,†cū loquatur in vsucapione quę est
fauorabilis. l.in vsucapionibus, cū gl.
cōiter approbata,eodē ti.& in l.pe. in
prin .ff. de diuer. & tempo.præscript.
Et certè istud est proprium & verum
exemplum istius primi casus:nā præ-
dictæ ll.nec ei.§. vlti.cum duabus ll.se
quen.quas insimul expendit Bald. in
hoc, meo videri nihil de hac re pro-
bant.Nam l. non aliter, quæ ponitur
consecutiuè ad versi.fin.l.nec ei.& ex
qua dependet l.his verbis,sequēs non
loquitur de hærede: sed loquitur per
verba generalia,suapte natura cōpre
hendentia verè & propriè legatarios.
Nā inquit,[ad quē res perueutura es-
set,&c.] qui termini sunt differentes
à nostris omnimodo:&(vt est in pro-

Primus casus.

 uerbio

uerbio) distant inter se ex diametro.

Secũdus casus. Secundus casus, vbi res est eiusmodi naturæ, vt in singularẽ successorẽ vel etiã extraneum possit transitũ facere vel deuenire, † & sum⁹ extra ma-
54 terias vltimarũ volũtatũ, prout tenet Albe. in l. in cõuentionalibus, aliâs in cõuentionibus, ff. de verbo. signi. post Dy. ibi. & est exemplũ in casu eiusdẽ l. ad finẽ & in prædicto §. in re legata, generaliter sumpto: qui casus ex facto olim euenit, & cõtulit honorẽ al legãti in tribunali regio illũ in vltima instantia: nã ante cõiter ignorabatur â causidicis: de qua re ego sum apprimè certus ex relatione duorũ auditorum illius palatij quod salam vocant. vide. j. ad finem sexti casus.

Tertius casus.
55 Tertius casus est, † qñ quis sibi & quibuscunq; ipsius hæredibus paciscitur, vel stipulatur scdm Ludo. Roma. in d. §. ĩ re legata, & ante ipsum idẽ tenuit Bal. in c. 1. col. vlti. in prin. de pro hi. feu. ali. per Fede. in vsi. feudorũ. col la. 10. & inquit amplius idẽ Bal. super eodẽ pũcto in l. 1. 34. q. ff. de rerũ di. q̃ hoc casu dictio, quibuscunq;, operat̃ admissionẽ vel cõprehensionẽ hæredũ etiã extraneorũ in successione feudi, qđ sic cõcederetur feudatario, pro te & quibuscunq; successorib⁹ vel hæredibus: quãuis talis successio sit contra naturã feudi, prætermisso illo verbo vniuersali, quibuscũq;: & sequitur Ias. in præallegata l. quædã, §. nihil interest, ff. de edẽ. quod alijs tẽporib⁹ vidi adaptari per nõnullos ad casum, vbi pater meliorasset vnũ ex filijs in tertio bonorũ designato in certis rebus, pro se & hæredibus ipsius quibuscũq;: dicebãt siquidẽ, q̃ licèt p l. 27. Tau. talis melioratio tertij nõ transeat in extraneos, nisi in defectũ descẽdẽtiũ: tũ si idẽ melioratus leget extraneo aliquã ex reb⁹ meliorationis vel oẽs, etiã si supersint alij descẽdentes, extrane⁹ admitteretur propter generalitatem

Ad l. Tauri adaptatio.

vl vniuersalitatẽ (si ita nobis fari liceat)
56 dictionis quibuscũq; †. Sed hãc adaptationẽ semper arbitratus sum esse erroneã falsam ac futilẽ ratione inuincibili: videlicet, quia prefata l. Tau. disponit: q̃ nõ possit (stantibus inquã descẽdentib⁹) fieri substitutio de extraneis in tertio bonorũ, quia lex illa eo casu. i. in præiudiciũ descẽdẽtiũ habet eos pro incapacibus talis tertij vel partis tertiæ vel rerũ ipsius: & loquit̃ illa lex prohibitiuè, nec non impersonaliter seu realiter. s. q̃ non possit fieri. &c. & sic talis prohibitio perpetuò ac generaliter inficit, vt tradit aliâs Bart. aliud tñ agẽs in l. pater filiũ, §. fundũ, ff. de lega. 3. & sic cũ nõ potuerit fieri de extraneo expressim: cõsequẽter nõ põt cõprehendi tacitè sub vniuersali, quibuscũq;. l. obligatione generali, eum
57 alijs. ff. de pig. † Et sic id qđ testator à principio facere expressim nõ potuit, i. vocare extraneũ ad prælegatũ tertiæ partis bonorũ, ĩ præiudiciũ descẽdentiũ, non etiã potuit & à fortiori id facere tacitè sub generalitate, & inuolucro verborũ generaliũ. s. hæredibus vel successoribus quibuscunq;.

Confutatio eiusdem.

Quartus casus, vbi legatarius cõtinet̃ etiã appellatione hæredis, est, qñ in cõcessione alicui facta dicit̃ de hæredib⁹ & successoribus simul. i. pro se cõcessionario & ipsi⁹ hæredib⁹ & successorib⁹, scdm Alex. consi. 193. vol. 2.
58 † Qđ videt̃ tenendũ, quãuis Ias. ĩ præfato §. nihil interest, teneat oppositũ, cuius motiuo aptè & cõpetenter respõdet An. Alcia. in l. hæredis appellatione. 2. ff. de ver. signi. vnde ista decerpsimus. Idẽ si diceret, de hæredib⁹ alicui⁹, & habẽtib⁹ causam ab eo scdm Ias. cõsi. 92. col. fi. nu. 4. in fi. vol. 1. allegato in sequenti casu: nam etiam cõprehenderetur hoc casu legatarius.

Quartus casus.

Continetur et quinto casu successor singularis appellatione hæredis,
59 † quoad hoc vt sibi detur ius excipiẽdi,

Quintus casus.

Confutatio eiusdem.

di,quod defuncto cōpetijt.l.vlt.ff.de excep. rei iud.& in l.etiam si in rē,vbi Bar.& alij notant.ff.de iureiuran.quā legit sub l.ait prætor.2. quę illā imme diatè ptęcedit.De qua te tradit latiùs idem Bar.in l.si tertius,§. si quis prius, ff.de aqua plu.arcen.& Alex.in prędi cto§. nihil, & in casu nota . consulit nunc Ias.consi.92.ad fin.libro primo.

Sextus casus.

60 Sextus casus, vbi legatarius continetur appellatione hęredis,est † quādo sic constat fuisse de voluntate testantis.Text.nota.in l.Lucius,§.fin.ff. de lega.3.vbi ponitur exemplum, ex quo apparet,quòd si ibi appellatio hæredis extenditur ad legatarium,prout extenditur,non id est ex propria verborum significatione : sed ex defuncti voluntate. Idem dicēdum in quauis alia materia, vbi constaret de voluntate disponentis, vt probatur etiā ex d.l.in conuentionalibus,vt in casu nota.deducit Curtius Iuni.consi. 62. versi.Ex præmissis,num.5.&.6. prima parte,qui videndus erit ad illius l. explicationē,& adaptationem. Ex quibus sic obiter deductis apparet quib^{9} in casibus regula particularis, vel rectius loquēdo exceptio casuū generalis,quę desumitur ex prędicto§. in re legata.s.q. legatarius cōprehendit͛ im proprijssimè appellatione hæredis, verificanda sit:est enim ea exceptio ab illa regula generali, q legatari^{9} vt plurimū seu regulariter non cōtinet͛ appellatione hęredis,quæ deducitur ab speciali ex eodē tex.& ex iuribus.s.cū eodē allegatis:& illā generalem exceptionē vocaui regulam particularē: quia sæpe imò quasi semper legatari^{9} venit improprijssimè appellatione hæredis:& quoad hoc est regula affirmatiua specialis, quia cōprehēdūtur, vel verificantur plures casus in ea : & quia illa exceptio verificatur in pluribus casibus, potest nuncupari exce-

Declaratio præmissorū epilogica.

ptio quodammodo generalis.i.exemplificabilis in multis casib^{9} extra præfatam generalem regulam negatiuā, quę habet,quòd regulariter legatari^{9} non venit seu non continetur appellatione hæredis.

61 Pręterea dicitur in prędicta descriptione,[liberę] †quia factio testamēti debet esse libera:imò liberrima, cū potiri debeat omnimoda libertate.l. illa institutio.j.eo.tit. Hinc est, quòd non potest quis per promissionē sese astringere,ad instituendum quempiam hęredem.l.stipulatio hoc modo concepta,ff.de ver.obli.l.hæreditas,in pri mis verbis.C.de pactis conuen . cum alijs. Quia talis promissio tēdit ad votum,desiderium, siue motiuū captandę mortis promittentis,secundū Bal. cons.148.In casu proposito, in princi. 1.parte,vbi sequendo Bart. in eadem l.stipulatio,subdit contra Dyn.& Spe

62 cula.† quòd eiusmodi promissio non firmaretur iuramēto.Hinc subdeducitur, quòd testamētum metu factū,

63 †etiam mero iure non valet:& sic vel est ipso iure nullum: vel saltem rescindendū actione quod metus causa,nō attēta qualitate metus.s.an fuerit pręcisus,nec ne : vel si nō pręcisus fuerit, sed causatiuus : an pręstiterit causam ipsius testamenti confectioni, vel inciderit:nam omnibus istis casibus rescindit͛ vt.j.sequitur. Gl. est breuiter & summatim de hac re loquens(nam ista distinctio est subdeclaratio ad eādē)in l.1.gl.1.post prin.s.de testa. quā ibi Io.de Imo.reddit sing.dum gl. dicit non valet, iuncta declaratione horum verborum,non valet, quam tradit Ias.in l. vniuersa, colum . 3 .C. de preci.Impera.offeren . post Barto. & alios Doctores. Sed est alia gl. clarior ad idem in l.prima.§.fina. in glos.fina. alias.2.s.de aucto. tuto. quam etiā vbi s.allegat Ioan.de Imo.quæ quidē glo. citat

citat bonum text. in argumen. à fortiori, in l. qui testamento, in fi. verb. s. de testa. Sed tamẽ Are. in eadẽ l. 1. eo. titu. dicit cõem opi. esse in contrarium: resolutio tamẽ extat in his, quæ suprà tetigi in relatione, quam feci
Ad ridẽdẽ. de illa glo. s. Verumcunq; tamen sit. i. an metus annullet testamẽtum ipso iure, vt tenuerunt illæ glos. & secũda clarius prima, nec ne: sufficit ad rem de qua agimus roborandam, quòd factio testamenti exigit omnimodam animi libertatem: quæ si fuerit in aliquo læsa, & (vt ita dicã) vulnerata, impeditur: saltem quoad efficaciam, vt non sortiatur effectum quouis modo interueniat. Et ad id quod. s. tetigi, ꝙ hæreditas non potest dari per pactũ, adijciendus est Roma. consi. 293. incipiente, Præsupposito, in primo dubio: & Alexan. consi. 28. colũ. 2. ad fi. lib. 3.
64 † Quod etiam obtinet locum inter filios, vt tradit Deci. con. 375. num. 27. per gl. 1. ad fin. in l. fin. C. de pactis, cuius inuenio nunc meminisse Aymo. Craue. cum prædictis remissionibus, quẽ prius non viderã cõs. 139. in prin.

Ponitur deinde in descriptione, [in
65 testamento facta] illa ratione, † quia siue institutio fiat in scriptis, siue nuncupatiuè, semper debet fieri in testamento: non autem in alia particulari voluntate l. 3. C. de cod. §. vlt. insti. eo. tit. iunctis prædictis ll. iubemus, & hæredes palàm, in prin. C. & ff. de testa. vt talis inquam voluntas valeat iure directo: valeret tamen iure obliquo, id est fideicommissi: si in voluntate vltima codicillari, vel alia consimili particulari, talis institutio fieret, vt dedu- citur ex l. Scæuola. ꝗ. ad Treb. vbi istud firmant Bat. Albe. Ange. Pau. de Cas. & Ioan. de Imo. & Batto. in l. 1. versi. & ideo Dy. ff. de iure codi. & in l. verbis ciuilibus, col. 2. & l. Centurio, col. 3. pe. oppo. ꝗ. titu. 1. de vulga. & pupi. & Ioan. Fab. Ioan. de Pla. Ange. Christopho. Pottius, in §. codicillis, eodẽq; vlti. insti. de codi. & Bar. Bal. & reliqui Docto. ordi. antiqui, & recentiores in l. hereditas, C. de his quibus vt indig. Bal. Ange. Pau. de Cast. & Sa. in l. hęreditatem, & l. si idem. C. de codicillis: pręsertim si esset apposita clausula codicillaris, vel expressim verbis cõsuetis, si non valet, vel valebit iure codicillorũ, valeat quocũq; iure possit melius valere, vel iure cuiuslibet alterius vltimę voluntatis, vel ęquipollẽter. s. apposita clausula, omni meliori modo vel simi. scdm Cot. consi. 44. incip. Videtur, col. 3. versi, quicquid autem, volu. 3. sed hoc est ex abundanti, nã & absq; ea clausula institutio in codicillis facta obliquatur, vt in prædictis iu-
66 ribus. † In contractu autem, non videtur posse fieri nominationem hæredis vniuersalis, vt in prædicta l. hęreditas. C. de pactis conuen. in prin. & in l. literæ, ff. de iure codi. & hoc apud omnes est indubitatum. Fallit in duobus casibus per Barto. positis, in l. tale pactum, §. vlti. ff. de pactis; scilicet in nominatione quę fieret in contractu de pia causa, velut per modum institutionis vniuersalis de illa factæ. Item etiam quando nominans esset miles. Et quanquam Ange. ibi & Roma. in authen. similiter. C. ad l. falc. 5. colũ. teneãt cõttariũ: tñ decisionẽ Bar. sequitur Alex. in l. licèt inter priuatos, C. de pactis. & Ias. in eo. §. fi. post longã Doc. recitationẽ: & ita est tenendũ cũ Bar.

Dicitur deinde in descriptione, [qua testator personam designat] ideo quia hæres est nominandus: vel ore proprio testatoris nuncupatim, vel propria ipsius manu exarandus si sciat scribere. l. hęredes palam, in princip. ff. de testamẽ. l. iubemus, in prin. C. eo. & l. 1. ver. institutũ autẽ hęredẽ. ꝗ. hoc eo. tit. de hære. insti. Ex quibus liquet

67 quet,† q; sicut scriptura est de substā-
tia institutionis hæredis in testamen-
to in scriptis: ita etiam nūcupatio hę-
redis faciēda est de substātia in ipso te
stamento nuncupatiuo: quanquam
(vt quotidie fieri assolet) postea redi-
68 gatur in scripturā.† Refert tamen, an
testamentum nuncupatiuum fiat so-
la hæredis nuncupatione, aliâs enun
tiatione verbali simplici coram testi-
bus: an verò sit à principio in scriptu-
ra factum, vel factum per simplicem
enuntiationem, & ex post facto per
testatorem in scripturam redactū. Nā
primo casu non est opus alia secunda
ria nuncupatione: secundo autē vel
duobus sequentib' sic. Quia oporte-
ret talem scripturā testamēti relegi si
ue iterum legi corā testibus iisdem:
aliâs si testator interim. i. ante eiusmo
di relectionem decederet, testamen-
tum maneret imperfectum: non qui
dem ratione voluntatis, sed solennita
tis, vt. j. dicam. Sicq; neutro iure, idest,
neq; testamenti, neq; codicillorū va-
leret. Text. est nota. iuncta glo. 2. sin-
gulari ibidem in l. fideicōmissa. §. quo
ties, eodemq; primo. j. tit. primo. de le-
ga. 3. quæ glo. in illis verbis, neque in
charta publica scripsit. vult dicere, &
ita est declaranda & intelligenda, q;
tale testamentum non pręsumitur re
lectum coram testibus & testatore,
nisi tabellio in charta publica, id est
eiusdem testamenti, scripserit, q; eius-
modi scripturā corā eis legerit, vt ibi
dicūt Bar. & Bal. Quā glo. cum tex. vt
mirabilem cōmendat idē Bal. in l. fin.
C. de senten. ex periculo, aliâs breui-
culo, aliâs libello (secundum diuersas
illi' literę dispūctiones) recitā. & Ro-
ma. in authen. similiter, col. 19. C. ad l.
falci. Pau. de Cast. in l. hac consultissi-
ma, §. at cū humana fragilitas, C. qui
testa. face. pos. in vers. quid si testator,
Pro cuius glos. conclusione est bonus

Declaratio verborū gl. in l. fideicō-missa. §. 1. de lega. 3.

tex. quem ibi ita intelligunt, & decla-
rant Bar. Pau. de Cast. in epitome seu
summario quod vocant, in l. antepe.
inchoante, ex ea scriptura. 1. respōso.
j. de testa. vbi Bar. punctat horum te-
xtuum similitudinem & consonan-
tiā: & ante eū id fecit glos. ibi in fin. ex
qua ipse & alij Doct. captarunt occa-
sionem intelligendi illum text. prout
gl. intellexit dictum text. in eadem l.
fideicommissa. §. 1. ex qua gl. cū text.
effluxit l. 102. tit. 18. part. 3. quæ inci-
pit [Testamento fazen los hombres.]
ante fi. ibi, [Y el tal testamento deue
ser leydo & fecho (.i. otorgado) ante
siete testigos.] Sicq; omnia quæ hîc
proximè subsequentur ad intelle. prę
dictæ gl. cum tex. inseruient ad intel.
prædictæ l. parti. quæ aliâs in impres-
sione nouissima ponitur pro centesi-
ma tertia. Reqūirit insuper ad talis te
stamenti nuncupatiui perfectionem
q; lecta ipsius scriptura corā testibus
& testatore, idem testator cōprobet,
& ratam habeat illam: sufficitq; eam
habere ratā per responsionē eiusdē te
statoris simplicē ad interrogationē ta
bellionis vel testiū. Vtrunq; tenet An
ge. de Peru. in l. casus maioris. C. de te
sta. per glo. ibi. Et licèt re vera glo. illa
alio casu loquatur: tamen verba An-
ge. sunt generaliora q̄ gl. & trahuntur
aptè ad casum istum: quanquam ne-
que idem Ange. adaptet, neq; Alexā.
neque Corne. neque Ias. ibi vllū ver-
bum de hac re faciant. Sed nihilomi-
nus prout dixi sunt adaptanda. Quod
apertè liquet: nā ad quid requireret
p d. l. fideicōmissa, eodē. §. 1. q; scriptu-
ra testamenti legatur coram testato-
re & testibus, q; ipsius verba audierūt,
nisi in hunc finem, vt per eundem te
statorem comprobaretur, & haberet-
ur pro rata coram iisdem testibus?
quam comprobationem Hispanè vo
69 camus [El otorgamiēto.] † Quod est
hodie

Expēdat, q; l. illa vocat factum testamentū pro consummato, nā verò tūc fit, qn̄ p relectionem cū approbatione testatoris cōsummat pfectio sqdē illius stat in pūcto indiuisibili, & vltimato l. vnū testamētū & l. si is qui. & vtrobiq; Bald. & Doct. ff. de testa. vt traditur infrâ.

hodie substantiale in omnibus publicis scripturis etiam contractuum, & aliorum actuum, non solum testamẽtorum: quia talis partium comprobatio post lectam scripturam per tabellionem à testatore vel cõtrahente facta, est pars quædam substantialis siue essentialis ipsius stipulationis, vt pote responsio ad tabellionis interrogationem, qui post lectam per se vtriq; partium scripturã interrogat eas, an contenta ibidẽ rata habeant? ex quarum affirmatiua respõsione, quòd sic, inducitur actus absolutio & cõfirmatio: vulgo vt dixi [otorgamiẽto] nuncupato: absq; qua stipulatione nõ cõficiuntur instrumenta publica, præsertim hisce temporibus. Nam & iure antiquo idem erat à quo hæc practica frequentatissima ducit originẽ: videlicet, quòd stipulationes ad firmitatem abundantiorem actus fiunt super negotio contracto. Tex. est nota. in l. 5. §. conuentionales. ff. de verbo. obli. in illis verbis, [& pendent ex negotio contracto] quo tex. & similibus si qui sunt, puto innixam & ab eo ortum duxisse practicam à multis retro temporibus, & maximè istis frequentatam, ꝙ in omnibus actibus tã inter viuos q̃ vltimarum volũtatum, confectis maximè per tabelliones à partibus rogatos, vt de his conficiant instrumenta publica, debet interuenire lectio scripturę, in qua actus extẽse per eundem tabellionem ex rogitu partiũ scribitur: & exinde de necessario consequitur post lectionẽ tabellionis ipsius interrogatio per quã quęrit à partibus, an habeant talẽ actum pro absoluto & perfecto: & accepto ab eis responso, munit eiusmodi scripturã debitis solẽnitatibus, quo vbiq; locorũ vti publica & solennis fidẽ faciat. Cuius practicę (lectionis in quam scripturæ: nam stipulatio vt dixi, necessario ex ea consequitur) meminit in speculi additionibus Ioã. And. post nonnullos Doct. antiquos in tit. de instrumẽtorum edi. §. ostenso, in addi. inci. Dixit Rolan. vbi adduxit prædictam l. fideicommissa. §. 1. de legat. 3. & sunt boni tex. in l. contractus. C. de fide inst. & in §. 1. insti. de emp. & vẽdi. vbi gl. cum qua Doct. ibi transeũt in prima expositione melius ad hanc rem loquitur, q̃ in d. l. contractus, vbi etiam Bart. in vtraq; lect. 2. not. idem notat. Nam ex quo lectio scripturæ debet fieri per tabellionem corã partibus & testibus, vt contractus habeatur pro perfecto & absoluto per partem vel partes illum celebrantes vel conficientes, non potest pro tali haberi, nisi pars per tabellionem interrogetur, an habeat actum pro absoluto & perfecto: & respondeat, quòd sic: & id vulgo dicitur & dixi. s. [el otorgamiento.] Hinc etiam communiter dicunt Doct. antiqui & moder. in rubri. ff. de verb. ob. ꝙ in omnibus actibus qui hodie per partes celebrantur, præsertim cũ notario publico, interuenit stipulatio, prout ibi in specie tradit Lanze. Galiau. post Bal. nouè & Ias. col. 9. ad fin. cum prin. sequẽ. vt. s. proximè declaraui. Neq; immeritò istud de relectione siue lectione scripturæ approbatur per cõsuetudinem, & est apud oẽs in cõi obseruantia, vnà cum stipulatione notarij subsequuta: quia aliàs contractus per partẽ vel partes nõ posset absolui, vel haberi ꝑ absoluto & ꝑfecto, neq; vt vulgo dicit͛, [por otorgado] q̃ est cuiuslibet act⁹ perfectio vltimata, & stat in vltimo pũcto indiuisibili, vt aliàs inqͣt Bald. in l. vnũ testamẽtũ, & in l. si isq, vbi etiã Io. d̃ Imo. Pau. de Cast. Ange. Raph. & Are. idẽ dicũt. ff. de testa. Et ĩ proposito est optima. l. 54. ti. 18. par. 3. L. Par. vbi ante finẽ loquẽdo de tabellione, &

& eum instruendo circa confectionẽ instrumenti publici dicit, [Leyendo la nota ante ellos todos. s. partes otorgantes y testigos] de quibus prædixerat. Sequitur, [Y de si deue dezir el escriuano à aquellos quæ mandan fazer la carta, si otorgan todo el pleyto o postura] vt suprà dixit eadẽ lex, [en la manera que dize aquella nota que leyo ante ellos. y si dixeren que si, &c.] ecce legem expressam qua (in proposito nulla melior inuenitur) cõprehendẽtem articulos lectionis scripturæ, & stipulationis per notarium interponendæ, ex qua effluxit pragmatica sanctio Regum catho. in primo capite pragma. antiquarum fol. 240. Quæ tamen etsi alia addat, non tamen in proposito ita bene loquitur prout prędicta. l. parti. Et licèt Abb. in præfatis duobus locis limitet præfatã communem obseruantiam vel cõsuetudinẽ procedere quoad actus qui cõficiuntur in scriptis, & secũdum eum non procedat in actibus nuncupatiuè. i. per scripturam sine scriptis cõfectis. Tamen non est curandum, tum quia fundamentum quo innititur nõ est solidũ, ex quo sicut in actibus qui in scriptis conficiuntur, cùm prius extensè scribantur possit fieri lectio: ita in alijs, si etiam extensè scribãtur, fiet lectio. Si autem per dictionẽ, &c. quia tamen ante illam ponitur substantia ipsius actus, illam sufficiet legi partibus & testib⁹, & super ea facere interrogationẽ, & subsequi partis vel partium responsionem, scilicet, quòd eis placet. Tum etiam (vt ad superiora redeam) quia est cõtra cõem mentẽ, intentionem, & præsuppositum Doct. de hac re scribentium, de quibus. s. q̃ loquũtur promiscuè in omnibus actibus tam in scriptis q̃ nuncupatiuè vel sine scriptis, in scriptura tamẽ celebrãdis. Quibus affabrè cõcinit prædicta

Carpit Abbas in hoc puncto.

l. par. quæ nullam vim in hoc facit, vt ex serie illius patet. Et redeundo ad id quod retuli dicere Ange. in d. l. casus maioris, adijciendum est, quod Bart. tradit in l. si is qui testamentum. s. vers. Quæro quando testamẽtum. s. de testa. vbi dicit, quòd tunc dicitur testamentũ perfectum, vel alia vltima voluntas perfecta, quando tota volũtas testantis fuit declarata. Et eandẽ habuit ipse disponens pro declarata expressa & absoluta, vt. s. dixi de contractu, quando habetur pro absoluto, & omnino perfecto seu completo, vt in d. l. contractus. C. de fide instru. Hæc Bar. ibi, qui videtur apertè velle illud idem ad quod citaui Ange. vbi. s. Et re vera ista est competens, imò necessaria declaratio ad prædictæ glos. cõclusionem, quæ quidem declaratio desumitur ex d. l. hac consultissima, in illis verbis, [Elogium suum ipse profiteatur agnoscere, &c.] C. qui test. fa. pos. qui tex. attenta intentione Bar. & Ange. in prædictis locis extenditur de illo testamento cæci, de quo loquitur, quod fit de iure speciali, ad alia testamenta quæ fiunt per alios testãtes de iure cõi. Quemadmodum. s. diximus de lectione testamenti, q̃ illa solennitas lectionis afficit (vt ita loquar) etiã alia testamenta quæcunq;, id est, requiritur etiam in alijs quibuscunq; testamentis, prout facit prædictam extẽsionem gl. sæpe allega. in l. fideicommissa. §. primo in conclusione quam posuit, vt. s. eã notaui. Ad vnũ deniq; est summè aduertendum, videlicet, q̃ id qđ est. s. dictum de lectione scripturæ testamẽti nũcupatiui corã testatore & testib⁹ faciẽda p tabellionẽ intelligi debet, nisi tale testamẽtũ nũcupatiuũ fuisset scriptũ manu ꝓpria testatoris, & corã iisdẽ testib⁹ testator met dixisset illud esse suũ testamẽtum, & sua manu scriptũ, & deinde illud coram

Redit ad Ang. in d. l. casus maioris.

Comprobatur, & declaratur glo. in d. l. fideicõmissa. §. 1.

Extensio l. hac consultissima.

Notabi. aduertentia.

ram eisdem testibus statuisset (quasi per modum cuiusdam cõsignationis) in certo loco, nam post mortem talis testatoris crederet eiusmodi scripturæ, etiam si non fuerit lecta corã prædictis testibus, & etiam si tabellio nõ
70 fuerit p̃sens.† Ita decidit singulariter Lucas de Pe. in l. vnicuiq;. C. de proxi. sacrorũ scri. lib. 12. qui inter alia ad id adducit. l. quoties. §. sed si maiorem, ff. isto tit. & facit etiam. §. si quis nomẽ eiusdem. l. Quæ decisio differt à decisione Barto. in l. si ita scripsero. ℱ. de cõdi. & de. quia in casu decisionis Lucæ de Pe. membrana testamenti fuit testibus ostensa scripta, quæ licèt non fuerit lecta, fuit tamen verbo tenus eis per testatorẽ explicata, siue exposita, vt statim subdam: sed non ita in casu per Bar. deciso in d. l. si ita scripsero, vt ibi patet. Sed considerandũ est, quòd si decisio Lucæ de Pe. intelligatur de testamẽto in scriptis in quo testes debent superscribere, non est alicuius effectus, neq; potest verificari. Si autem de nuncupatiuo, bene põt procedere: pręsertim in casu quando præfatam scripturam testator ostẽdit testibus, & manifestam fecit eis (saltẽ verbotenus) substãtiam cõtentorum in ea, quanuis eam coram ipsis non legerit: & hoc ideo, quia testes debent scire contenta in testamento nuncupatiuo, & satis est, ꝙ per testatorem nuncupetur testamẽtum coram eis implicitè, licèt non formaliter & explicitè, secundum Bart. in eadẽ l. si ita scripsero. & isto modo decisio illa exẽplificata & intellecta aptè est admodum notãda, quã nec vbi reperio relatam per aliquem scribentium in hac materia, neq; extra, qđ meminerim. Et verba illa Lucæ de Pe. in quantum dicit, & illam scripturam statuisset in certo loco, &c. intelligi debent, vt illud per eundem Lucam requiratur ob id, quia testamentum erat scriptum manu testatoris propria, & nõ erat confectum per testatorem corã tabellione, neq; ab eo absolutum, neque testes viderant literam testatoris vel ipsius subscriptionem, aliàs nõ esset opus tali depositione, vel cõsignatione in loco certo & determinato: sed sufficeret quòd postea .i. post mortem testatoris reperiatur testamentum penes tabellionem, qui iuratus postea recognosceret suam subscriptionem. Et sic illud quod Lucas dicit de consignatione & depositione testamenti, debet censeri dictum gratia exempli: nam etiam si apud eundem testatorem talis scriptura testamenti mansisset: & per testes fide dignos probaretur eandem esse scripturam, quã testator ostẽderat prius, id est in vita sua testibus vocans eam testamentum suum, & quòd subscriptio ibi subiecta, siue apposita, erat ipsiusmet testatoris illud sufficeret, etiam si illi testes prius non viderãt subscriptionem, vel literam testatoris: & nunc .i. mortuo testatore, deponunt de eadem charta & litera aut subscriptione ibidem contentis: & dicunt se illas cognoscere, quia testator sibi in vita ostenderat literam & subscriptionem suam in alijs instrumentis, & corã eisdẽ multoties scripserat & subscripserat. Et istud habeo verissimo & expedito, quia per eiusmodi probationem satis constat de volũtate testatoris, saltem implicitè, quod sufficit, vt prædixi suprà citando Barto. in eadem l. si ita scripsero, vbi istud de voluntate implicita tenet, aliud licèt non dissimile agens, in responsione quam tradit ad primum argumẽtum, præsertim iuncta extensione quam de illa decisione Barto. faciunt ad institutionem directam vniuersalem Bald. & Ange. in d. l. asse toto. ℱ. isto

Singu. ac peregrina decisio Lucæ de Pe.

isto tit.& ita aliâs pronunciaui sustinē
do testamētum Christophori Suarez
Contingentia facti. olim vicenumerarij Regij, qui hic Sal
manticæ abhinc aliquot annis obijt,
quod testamētum iu uit etiā fuisse fa-
ctū inter liberos: sed ex abundāti, nā
quæ prædicta sunt sufficiebāt, vt pro-
nunciaretur validum, sicuti pronūtia-
ui, fuitq; sententia confirmata per su-
periores, duabus alijs sententijs latis
in gradibus appellationis, & supplica
71 tionis. Anno.1554.† Et ad prædictam
De eadē gl. glo.in eadem l.fideicommissa,§. 1.(vt
ad eam redeamus) ponderanda sunt
verba Barto.in eadem l. si is qui testa-
mentum, vers.quæro quid si testator,
quatenus citat præfatum.§. primum,
vbi est illa glos. nam in illa allegatio-
ne vult Barto.quod si scriptura testa-
menti nuncupatiui non legitur corā
testatore & testibus (vt suprà sępi⁹ est
repetitum eam esse legendam) testa-
mentum est defectiuum: nō in volū-
tate, sed in solennitate, id est ob solen
nitatis omissionē. Qua ratione licèt
testamētum eiusmodi non esset vali
dum quoad extraneos, valeret tamē
inter liberos: quod etiam & apertius
tenet idem Barto.in eodem §.1. & se-
quitur Fran.de Aret.in d.l.si is qui te-
stamentum. Sed an tale testamētum
ob omissionem lectionis defectiuum
valeat quoad piam causam, videndus
est Decius in c.primo, col.5.de fide in
str. Estq; memoriæ mādandū, quòd li
cèt tale testamentum eiusmodi defe
ctiuum, quoad extraneos inquā, non
probetur per illam scripturam non le
ctam, bene tamen probari potest per
testes qui interfuerunt ipsius confe-
ctioni, secundum And.de Pisis Docto
rem priscum in eodem §.1.in apostil-
la textuali, quem ibi refert simplici-
ter Albe.de Ro. & sequitur Paulus de
Cast.cōs. 307.nu.3.prima parte, & idē
concludit quędā additio ad consi.29.

Lauren.Calon.etsi pręd icta non addu
cat. Et quę prędicta & tradita sunt de
lectione scripturæ testamenti est re-
72 gulare,† & solenne in omnibus testa
mentis nuncupatiuis: idemq; (vt.s.te
tigi) reperitur decisum iure cōmuni
in casu speciali.l. hac cōsultissima. C.
qui testamenta fa. poss. superius alle-
gata, quæ transcribitur in l. 14. titu. 1. l.Part.com-
parti.6.videlicet in testamento cæci. probans.l.
Quod speciale, redigitur per ea quæ hac consultissima.
suprà sunt tradita ad ius cōmune, vt
procedat etiam in omnibus alijs te-
stamentis nuncupatiuis. Et profectò Atten. ad l.
illa solennitas lectionis testamenti hac consultissima.
fuit in d.l.hac consultissima nomina-
tim seu speciatim interserta alijs solē-
nitatibus specialibus ex abundanti.i.
ad redundantem cautelam: & ne ius
commune antiquum per prouisionē
specialem illius l. videatur prætéritū
vel omissum: non autem per ipsius ap
positionem designata fuit aliqua spe
cialitas: licèt per alias solennitates ibi
requisitas sic. Ad præmissa etiā viden
dus est Areti. in d. l. hæredes palàm,
in prin.fi. verbis, vbi post Barto.ponit
notabilem declarationem ad glos.di-
ctæ l.fideicōmissa,§.1.quæ (vt est sæpe
repetitum) loquitur de lectione testa
menti: licèt glo.illam (quod miror) nō Ad eandem
citet, scilicet q̀ sufficiat post lectionē gl. declara-
talis scripturæ testamenti, quòd testa- tio Areti.no
tor interrogatus an eam ratā habeat tab.
& comprobet: respondeat solo verbo
sic, vel ita: & loquitur in casu posito p
glo.in l.iubemus, ad fin.C.de testa.de
cuius verificatione statim tradet, vbi
inter alia temperatur conclu. prædi-
ctæ glos.in eodem. §. 1. Et suprà dicta
ampliatio Areti. est optima declara-
tio extensiua ad id quod.s.nu.68.retu
li Ange.de Peru. dicere in proposito
prædictæ glos. eiusdem §. 1.in d. l. ca-
sus maioris, C.de testa. Et ad eiusdem Ad eādē gl.
glos.extensionem videatur Bal. aliud

tamen ibi agẽs,in l.& in epistola,vers. modò quæro,C.de fideicō. cuius decisionẽ(licèt extra rem de qua agim⁹) allegat & sequitur Alex.in l.nã quod, §.non omnis,col.3.ff.ad Treb.& Läze. Gal.in l.1.§.si quis,ita interroget, col. 4.contra Ias.ibi,ff.de verbo.obl. quod nihil aliud est,quàm ampliatio quædam ad glo.in d.§.primo:nam Bal.loquitur in fideicommisso vniuersali.

De eadẽ gl. Postremò commemorare non abs re erit,conclusionem sæpe allegatę glo. in eodem.§.1.non procedere in testamẽto militis.Tex.est celebris in l. Lucius,ff.de mili.testa.in prin.vbi char. cius titu. secundum Ludo. Ro. in l. milites,C.eo. ibi quippe probatur lectionem scripturę talis testamenti nõ requiri:& ibidem Dy. extẽdit hoc ad testamẽtum inter liberos, item & ad piam causam conditum, quod sequit Roma.vbi.s.istud referens:nam lectu rã integram Dy.in titu.illo nunquam vidi:licet habeam super.ff.quasdã annotationes mancas, & frigidas sub ipsius nomenclatura.

Subsequenter dicitur in descriptione[qua testator designat personã]ob voluntatem captatoriam quę in institutionibus vniuersalibus non valet. l.illa institutio.ff.hoc titu. de quo articu.non est hic tradendum cùm de ea volũtate plenè scripserim in l. 1. & in l.si quis Titio.ff.de lega. 2. & in hũc re

L.Parti. spectũ accipit hæc verba.l.11.in prin. titu.3.parti.6.de cuius intellec. vidẽda sunt quæ tradidi in ea.l.1. nu.54. Cui prædicta l.parti. videtur aduersari,vbi de hac re speciatim diserui, petendũ inde erit,quod hic deest:ne crãbe (vt aiunt)repetita lectorẽ fastidio afficiã.

Ponuntur etiã ista verba in eadem descriptione alia de causa: videlicet, quia ad substantiã vel formã institutionis vniuersalis non requiritur expressio ꝓprij nominis ipsius hęredis: sed sufficit illud signare alio vel alijs modis aut signis.l.quoties,§. si qs nomen.ff.isto tit.& in l.10.titu.3.par.6.in prin.legis,& vers.[Pero dezimos]Hic desumpta occasione adaptatur,& qui dẽ haud inconcinè,nota.dubiũ circa l.31.Tau.disponentem,q valetudinarius concedens alicui,propter mortis periculum imminens, facultatem testandi pro se & ipsius loco & nominis debeat sive teneatur nominare hęredem suo proprio nomine.&c.Nã pōt (prout solet)dubitari, an sufficiat talẽ hæredem nominare ęquipollenter,si cèt non appellet eũ suo nomine. † Et

L.parti. Dubium notabile ad l. 31.Tau.

73 quidem vt breuiter hanc rem seu dubitationẽ absoluam,satis videtur decidi per tex.in l.quoties, §. si quis nomẽ ff.isto tit.iuncta.l.iubemus,in prin. Nã licèt in eodẽ principio requiratur expressio nominis hæredis facienda per testatorem:tamẽ in d.§.si quis nomẽ, distinguitur.& declaratur hoc ꝑ hæc verba, [Si quis nomen hæredis quidẽ non dixerit,sed indubitabili signo eũ demõstrauerit,qđ penè nihil à nomine distat,valet institutio:hæres eñi institui nisi certus demonstretur,nemo potest.]& ibi gl.allegat pro concordãte ad eãdẽ versi.hęres enim l.in tps, §.quoties.ff.hoc eodem titu.& d.l. iubemus,in prin.vbi est expẽdenda dictio omnino sui natura præcisa.Gl.in l.si cũ exceptione,§.quatenus,gl.1.itẽ &.3.ff.quod metus cau.Sicq; d.§.quoties,loquitur in terminis fortioribus, quia præcisè ꝑ dictionẽ oĩo:& nihilominus declaratur ab eodẽ §. si qs nomen,de qua re nullus scribentiũ in ijsdẽ locis ambigit.Et hoc ꝓcedit apertius attenta l.parti.in prin.istius versi. s.adducta, quæ cõprobat & declarat d.§.si quis nomẽ:dũ in primis verbis inquit,[nombrar o señalar] & statim ibi,[o por otras señales,&c.]Et quan- uis eadem l. par.trãscribat ꝓpriè d.§.

Eiusdem l. par.verba formalia.

quo-

quotiés, & nō §. si quis nomen: tñ idē effectus importatur quoad tē de qua agimus: quia debet iungi vterq; text. vt proximè dixi. Et istud apertius declaratur in l. 37. in ijsdem ll. Tau. quæ loquitur in terminis proprijs istius q. per hæc verba: [Quando el testador nombrada o señaladamente hizo hæredero]& sic parificat æquipollenter designationē personæ, nominationi & nomēclaturæ propriæ eiusdē in eo dēmet casu hui' hęsitationis, quā modò versamus: nam inquit protinus, [Y fecho dio poder a otro, que por el acabasse su testamēto. &c.] Vnde cōstat apertissimè per ista verba poni declarationem ad d. l. 31. earundē ll. Tau. & ex consequenti videtur sublata omnis difficultas & ambiguitas in hoc pūcto. Sed quia in iure nostro nihil est adeò certum & expeditū, quin aliquam anxiam & sollicitam hæsitationem recipiat, id quod. s. cōclusi aliquando fuit reuocatum in dubiū per nōnullos, qui temporibus retroactis censebantur non esse postremi nominis, ex quadam decisione Ang. de Peru. in eodē §. si quis nomen, tenentis, q̄ si statutum exigat nomen propriū exprimi in aliquo actu, non sufficit interuenire demonstrationē per signa æquipollētia ipsi proprio nomini. Mouetur Ange. ea ratione, quia tunc interuentus siue expresio nominis proprij censetur esse de forma talis actus, cuius omisio regulariter vitiat actū, iuribus notissimis: & hanc affirmat esse cōem Docto. sentētiā Iaf. in d. l. hac consultissima, §. vlt. C. qui testa. facc. poss. Sed ita est, q. in p̄dicta l. 31. Tau. requiritur proprij nominis hæredis appositio, quæ sola scd'm decisionem Ange. inducit formā: & præterea in eiusdem l. contextu adijciuntur verba designantia formam in illis verbis, [En esta manera] igitur. &c. Ad idem 74 etiam facit bonus tex. qui loquitur in casu eiusdem. §. vlti. l. hac consultissima, in §. cęcus, ibi, [non potest,] insti. quib. non est permi. fa. testa. iuncto requisito proprij nominis in testamēto cæci posito in eodem §. vlt. d. l. ad quā l. tex. ille se refert, quem Iaf. citat in l. 1. ff. de liberis & posth. nu. 12. in quantū dicit text: [scd'm prędictā obseruationem]. Sed etiam potest ponderari in illo vers. verbum non potest, vt dixi modò, quod est verbum nécessitatis præcisę, vt per glo. in c. 1. de regulis iur. lib. 6. cum his quæ tradūnt Iaf. & moder. in l. gallus, in prin. iuncta præfata l. Tau. 31. dum dicit. [en esta manera.] Sed nihilomin' in casu de quo agimus, prima sententia est amplectēda, quæ est verissima in proposito per d. l. 31. quæ in indiuiduo loquitur. i. in terminis nostris terminantibus. Quæ retenta ad deci. Ange. quem ibi sequitur Ioā. de Imo. in d. §. si quis nomen, respondeo negando, quòd in d. l. 31. Tau. expressio proprij nominis hæredis sit de forma, quia vbi lex requirit expresionē ad demōstrādā personā, nō cēsetur forma solēnis tradita quoad expresionē eiusmodi: nisi ponat clausulam annullatiuam ad ea quæ in contrariū fuerint postea facta, Bal. singulariter in d. l. 1. de libe. & posth. vbi Alex. id approbat, & dicit ibi Iaf. nu. 8. &. 11. magis cōiter approbari: & in col. sequent. nu. 13. dicit etiā hanc opinio. esse communem & non esse ab ea recedendum: qua opinione supposita vera, prout est, cùm in sæpe allegata l. 31. non sit aliqua clausula annullatiua, superest illam demonstrationem expresionis nominis hæredis requisitam in eadem l. non esse de forma solenni & substantifica: sed tantum declaratoria, cuius omisio non vitiat, si facta fuerit æquipollens declaratio vel demonstratio, †. cùm cessante

Marginal notes: L. Tau. — Alia l. Tau. — Atten. — Concludit cum opi. superiore. & respōdet ad decisionē Ange. — Communis

ſante formæ ſubſtantialis requiſitione, nihil referat quid ex æquipollentibus fiat. l. mulier, in prin. ſ. ad Treb. l. ſi marer, C. de inſtitu. & ſubſti. &c. quemadmodum aliàs dicitur in ſimili. & ad hoc etiā eadē iura ſolent allegari, quòd vbi habemus effectum, nō curamus de modo: præſertim, quia in d. l. iubemus, neq; in di. l. parti. neq; in ſæpe allegata l. 31. Tau. non requirić expreſſio nominis proprij hæredis inſtituendi per teſtatorem, neq; per cōmiſſarium: ſed duntaxat nominis certi ipſius. Nam licèt in d. lege. 31. dicatur. [nombrando por ſu nōbre el heredero,] nō propterea intelligitur de proprio nomine, vt in d. §. ſi quis nomē, maximè in propoſito de quo agimus: quia vt eſt dictum, lex illa. 31. declaratur per l. 37. cuius verba ſ. recitaui: & ſic non obſtat præfata deciſio Ange. & Ioan. de Imo. in eodem. §. ſi quis nomen. Non obſtat etiam dicta lex. hac conſultiſſima, dum dicit, [antelatæ formæ,] & d. §. cæcus, ibi, [ſecūdum prædictam obſeruationem] vbi ſolennitates requiſitę per illā l. in teſtamento cæci, inter quas eſt expreſſio nominis hæredis vocātur formæ, ſiue cēſentur de forma & obſeruatione: & ſic non poſſunt adimpleri per æquipollentias: ergo idem videbatur dicendum in caſu di. l. 31. vbi expreſſio nominis hæredis requiritur pro forma: dum ibi dicitur, [En eſta maneta.] & ſic non ſufficiat nominare illū æquipollenter. Nam ad hoc reſpondetur, quòd requiſitum nominis hæredis quod inter alia ponit prędicta l. hac conſultiſsima, ad quam refert ſe text. in eodē §. cęcus, non ponitur ibi pro forma: ſed dūtaxat quoad demōſtrādam perſonam hæredis: qđ patet ibi, dū dicit de dignitate & indicijs, cū ea ſolummodo cōcernant demōſtrationē certę perſonę hæredis: & quantum ad hoc ille tex. non procedit annullando, ſi ſecus fuerit factū, &c. ſed quantum ad alia ibi enumerata quæ ſunt de forma: & ita reſpondet Iaſ. in d. l. 1. nume. 11. ad ſi. de lib. & poſthu. Et ſecundum hoc, illa verba. [En eſta manera,] poſita in d. l. 31. ſunt intelligenda demonſtratiuè, ſecundū materiam ſubiectā in qua ponuntur, quę eſt de demonſtratione vel expreſsione nominis hæredis. Vel ſecundò pōt dici, quòd licèt in d. l. hac conſultiſsima, expreſsio nominis hæredis exigeretur pro forma: tamen illa forma non concernit proprium vel appellatiuū nomen: ſed nomē hęredis ſimpliciter. i. declarationem ipſius certā & indubitabilē: & in hoc ſtat forma requiſita: non autem in eo q; ſit neceſſe proprium nomen exprimere: nullo enim iure iſtud cauet. Et propter ea tex. in eodem §. ſi quis nomen, ponit declarationem generalem & notab. ad omnia iura requirentia expreſſionem nominis hęredis, vt intelligātur etiā ſufficere æquipollenter illud exprimere per ſigna vel indicia indubitabilia: & ſtatim ſubditur in litera tex. immediatè ſequentis ratio quā ſ. retuli: dum dicit, [hęres enim inſtitui niſi certus demōſtret, nemo poteſt.] per quæ verba patet apertiſſimè, q; ſola hæredis certitudo eſt ea quæ requiritur pro forma, vtcunq; fiat, ſiue expreſſo proprio ipſi⁹ nomine, ſiue alio ſigno indubitabili & ęquipollenti: illa
57 ſiquidē †verba. [nemo pōt.] inducūt vel deſignant quandam præciſam neceſſitatem, & ſic quaſi quandā formā quoad interuentum certitudinis hęredis, non aūt nominis proprij ipſius, vt in l. nemo pōt, vbi in textualibus id tradunt recentiores, ſignanter Iaſ. & Fran. de Ripa. ſ. de lega. 1.

Et ſi fortè adhuc inſtetur de eodē tex. in §. cæcus, in verſi. [non pōt.] vbi refert

Attēn.

Prima reſpōſio. Attēn.

Secunda reſponſio.

Nota.

Alia inſtantia.

refert se ad tex. in d. l. hac consultissima, in quantũ ponitur ibi inter alias, solennitas expressionis hæredis: & tñ ille tex. in §. cęcus, dicit, q; sine illa solennitate nõ potest cęcus testari: & sic ponit negatiuam ad potentiam: & cõsequẽter vt modò dixi, inducit quã dã necessitatẽ præcisam & quasi quã dã formã: ideoq; patefactio nominis hęredis ab illa l. vel alijs ĩ alijs casibus requisita nõ põt impleri per æquipollens.

Responsio.

Sed ad hoc respondetur primo, vt prædixi respondere Ias. in eadem l. 1. q; illa necessitas, vel priuatio potentiæ cùm referatur ad l. hac consultissima, & illa vt dixi, intelligatur per Ias. quòd non ponit formam substantialẽ quoad expressionem nominis hæredis, licèt declaratoriam sic, vt prædixi: ergo eodem modo debet intelligi tex. in §. cæcus, q; respectu expressionis nominis hæredis non inducat pręcisam necessitatẽ vel formã: sed solũ respectu aliarũ solennitatũ, de quibus dicitur in d. l. hac consultissima.

Alia ostẽsio ad obiect. tacitam.

Et eodem modo potest responderi, si iterũ opponeretur de eodem tex, q; saltem l. hac consultissima, iũcto eodẽ §. cæcus, in verb. [non põt] sit lex prohibitiua, quæ eundem importat effectũ, ac si esset annullatiua, vel haberet clausulã decreti irritãtis, quod Canonistę vocãt vt inquit Bal. in ea. l. 1. itẽ Alex. & Ias. ibi, nu. 10. per text. apertũ, in l. non dubium ibi, tm̃ prohibuisse sufficiat. C. de ll. Nã respondetur vt. s̃. q; talis prohibitio habens effectum annullatiũ nõ inducit formam respectu requisiti nominis hæredis positi in eadẽ l. inter alia requisita etiã si loqueretur de proprio nomine: sed respectu aliorũ, formã inq̃ substãtialem, cuius omissio annullat ipso iure, licèt inducat quandã formam. i. modũ declaratoriũ, cuius omissio non est tanti effectus: & idcirco (vt. s̃. dixi) põt suppleri prædicta omissio proprij nominis hæredis per æquipollens facta nominatione p̃ aliud indubitabile signũ: quo apertò ostenditur persona hæredis in institutiõe de ipso facta.

Alia responsio.

Vel possum' dicere, vt. s̃. etiã fuit dictũ, q; prohibitio vel annullatio, quę solet induci p̃ verbũ, [nõ põt] concernit expressionẽ hęredis simpliciter quouis modo fiat, duntamẽ certè & indubiè: ea enĩ (vt est prædictũ) est de forma. Et vna harũ responsionũ, scilicet prima, concernit illũ text. si loquatur de expressione proprij nominis, de qua nõ putamus tex. illũ fuisse loquutũ: sed non est vis: Secunda cõcernit eundẽ tex. quatenus loquit̃ de certa hæredis declaratione per quam expeditè appareat de quo testator loquutus fuerit ĩ institutione de ipso facta, vt persona hæredis reddatur certa; qđ est de forma substantiali, cuius omissio vitiat: quia si non cõstat de certitudine hæredis vllo modo neq; per nomen proprium, neq; per æquipollens signum, institutio redditur nulla, vt in d. vers. vlt. hæres enĩ, in d. §. si quis nomẽ, cũ alijs iurib'. Sed expressio nominis hæredis simplex appellatiua per nomen propriũ, non reperitur esse de forma substantiali: sed tm̃ de accidentali & declaratoria: ideo suppletur per d. §. si quis nomen, per signa indubitabilia & æquipollẽtia, quæ reddant personã hæredis instituti certã & indubitatã. Et certè rectè perpendendo rẽ ipsam non est vis (vt. s̃. obiter attigi) an in institutione requiratur nomẽ hæredis simplex appellatiuũ positiuũ inq̃, an verò p̃priũ exprimi: quia semper suppletur per æquipollentem declarationẽ, quia neutra earũ expressionũ est de forma institutionis essentiali, licèt accedentali sic, vt dixi. Sed requisitio certitudinis personæ hæredis quocũque modo de ea appareat bene est de

 forma

forma essentiali, & necessaria ad ipm
actũ institutionis: qua minimè inter
ueniente, talis institutio redditᷓ incer
ta quoad subiectũ ipsius. i. personã hæ
redis: & cõsequenter corruit: vt in di.
ver. [hæres eũ] sępe allegato. §. si quis
nomẽ, cũ concordã. ibi traditis p glo.
Et obseruandũ est, q; id quod dixi,
nõ esse vim quoad supplẽdã expressio
nẽ nominis hæredis per æquipollens,
an sit nomẽ simplex appellatiuũ. s. po
sitiuũ, putà prænomẽ, agnomẽ, vel co
gnomẽ quod requiritur in l. vel statu
to in hęredis institutione: quia in hoc
parũ dubij versatᷓ: an verò propriũ, nã
in vtroq; suppletur ipsius omissio per
ęquipollens, patet ex expositione Dy.
& Albe. ad dictionẽ [nomen] in d. §. si
quis nomẽ, dũ exponũt. i. propriũ. qui
est (vt dixi) casus dubitabilior, cũ illius
expressio vtpote clarior nõ ita admit
tat suppletionẽ per æquipollẽs prout
expresio appellatiui, positiui in quã. s.
cognominis, agnominis, vel præno
minis, sed (vt dixi) in vtroq; vel vtrisq;
sit suppletio per æquipollens. Et si for
tò adhuc instetur, de eadẽ l. hac con
sultissima in illis verbis, [& hoc te
stamentũ minimè stare permittim⁹,]
quæ videtur verba annullatiua, respõ
detur vt. s. q; non referuntur ad requi
situm expressionis nominis hæredis:
q͂a illa nõ ponitur pro forma substãtia
li: sed ad alia quæ inducit eiusmodi
formã, prout Ias. vbi. s. apertè vult in
solutione quã. s. retuli: & ita est verũ.
vi. Pau. in l. hæredes palã, in prin. ꝟ te
sta. Et p hęc manet iste arti. resolutus,
& licèt satis fuisset in proposito, q; de
clarata erat l. Tau. 31. per l. 37. tñ quia
etiã in rebus claris sunt nõnulli q pcr
ticaciter & velut talpæ insistunt, &
(vt aliâs dicitur) nodum in scirpo quæ
runt, insteti p plura verba, q͂ fortè ex
pedisset, vt cornicũ oculos (qꝺ in alio
prouerbio est) configerẽ. Et priusquã

Tollitur alius obex tacitus.

ad alia trãsitum faciã, libet in pręsen
76 ti, † corollæ vice vnũ adijcere, ad di. l.
31. Tau. vt. s. in casu illi⁹. l. vt. s. amplia
to nõ valeret institutio facta ꝺ aliquo,
per relationẽ ad testamentũ alterius.
Exempli gratia, si testator cõmitteret
alicui factionẽ seu ordinationẽ sui te
stamẽti, & idẽ testator nominasset hę
redẽ eũ quẽ Titius institueret postea,
vel instituisset antea in suo testamen
to facto vel faciendo: quia talis nomi
natio, & ex cõsequenti neq; cõmisio
factionis testamẽti per eandẽ l. circa
alia præmissa ipsi cõmissario nõ vale
ret. Hoc reperio voluisse Guido. Pap.
decis. 459. incip. hęres vniuersalis, ver.
non obest. Et quanq͂ in terminis nr̃is
hoc nõ reperiã tactũ, crederẽ procul
dubio id nõ procedere in secũdo casu
ex prędictis duob⁹. s. relatis, quos dixi
decidere ipsum Guido. Pap. videlicet
qñ relatio fieret ad alterius testamen
tũ iã pridẽ conditũ, ex eo qꝺ decidit
Bal. vbi Ange. & Io. de Imo. idẽ tenẽt
in l. asse toto. ꝭ. isto tit. s. q; si testator di
cat, instituo illũ qui cõtinetur in qua
dã scheda quã dedi priori prædicato
rũ: talis institutio valet per eandem l.
asse toto, per quã decisionẽ ampliatur
77 † decisio Bar. in l. si ita scripsero. ꝭ. ꝺ cõ
di. & demõ. de legato ad institutionẽ
vniuersalẽ; & licèt Pau. de Ca. ibi dubi
tet circa vniuersalẽ institutionem: tñ
idẽ Pau. tenet decisio. præfatorũ Doc.
in l. hæredes palã, in prin. s. de testa. ci
tra eorũ nomenclaturã, & ibi etiam
Are. col. 2. & Bene. de Plum. qui nemi
nẽ refert, neq; refertur ab aliquo (quẽ
viderim) in l. Titia, in prin. per illum
tex. (qui tñ non stringit) ff. de manu.
testa. Sed circũscripta decisione illo
rũ etiã si sit vera, & cõis contra Guido.
in prædicto. 2. casu de quo agimus, est
tex. expressus in l. hoc articulo, in pri.
ꝭ. isto tit. sic itaq; si in casu d. l. 31. Tau.
cõmisio confectionis, vel ordinatio

Ad eandẽ l. 31. Tau.

Taxaĩ Guido in vno ex casibus ab eo positis in decisione hîc citata.

Decisio notab.

Adaptatio ad prædictã l. 31.

nis

nis testaméti facta esset per testatoré alteri,& ipse cómittens,idemq; testator nominasset hæredé illú q reperiretur iá scriptus hæres í testaméto Titij, talis nominatio, ité cómissio, vtpote certę valerét. Aliud auté dicendú esset,si nominatio fieret per testatorem dicenté,q nominabat sibi hæredé eú qui scriberetur postea hæres per Titiú in suo.i.Titij testaméto: quia talis institutio esset captatoria: & cósequenter inualida,vt í l.ille aút,in prin.ī.eo. & in l.2.in fi.ī.de his quæ p nó scriptis haben.& hoc secúdo casu.s.de præterito,qui est prior ex duob' positis per Guido.scdm ordiné Pau.quos.s̄.retuli, pót procedere decisio illius. Sic igitur resolutè ac cóclusiuè ex prædeductis infertur.l.illam.31.procedere etiá vbi nominatio hæredis fieret per cómittenté alteri ordinationé aut cófectionẽ testamenti per quáuis designationẽ ęquipollenté nomini proprio ipsi' hęredis:&sic quomodocúq; appareat de hæredis certitudine, illud sufficit. Procedit etiá eadem lex,vt.s̄. discussi, qñ nominatio fieret per relationé ad aliá institutionẽ tépore commissionis iá factá,in testaméto alterius ad quod cómittens se retulit de aliquo hærede certo:secus in faciéda, & in hoc puncto erronea est assertio pfata Guido. Pap.cú(vt dixi)sit cótra casum expressum in præallegata l. hoc articulo, in pri.& istę declarationes.s.duę ampliatiuæ & vna restrictiua, sunt admodú nota.& memoriæ tenaciter mádandæ ad illam l.Tau.

Resolutio circa supra tradita in intell. prædi. l.Tau.

De eodem verbo design at.

Rursus,prosequendo declaratioẽ eiusdé verbi[designat]istud verbú ponitur in præfata descriptione,quá ver
78 samus alio respectu:videlicet,† quia licèt nomé hæredis nó exprimat, neq; p se,neq; p relationé ad aliud, neq; p indubitabile signú æquipollens, vt.s̄. est traditú:sed vnico verbo testatoris respósio ad alterius præambulá interrogationé quærentis an instituat aliqué certú hæredé, per monosyllabas sic,vel ita,vel maximè,aut plurimum. suapte natura inducentes merá affirmationé, testator respóderit, talis respósio præambula interrogatione có iuncta induceret validá solẽné ac perfectá institutioné.Gl.est ordi.& celebris in l.iubemus,in fi. C. de testamẽ. tenens quod proximè dixi. Cui glos. videtur alia cósimilis in l.Pamphilo,§. propositú ī.de lega.3. iuncta dictione Græca quæ ibi in impreśionibus antiquis d Tortis quas vocát, deest post verba illa,[& responso eius tali inserto]quæ dictio Græca idem effectu importat quod, sic, vel ita, vel maximè, vel plurimú,prout vertit Haloan.& An.Alcia.in dispunct.& rursus idem Alcia.3.lib.parerg.c.23. primi voluminis:quia tñ ille tex.loquitur in legato particulari,gl. illa non est oío similis: sed melius videt facere alia gl.in c. cú tibi,de testaméntis in gl.vlti.dú dicit:sicut & sufficit ad locutioné alterius,q quis annuat testib' præsentibus,vt dicatur testatus.Quod verbú [annuat] debet intelligi, vel accipi pro expressa annuitione, siue approbatione responsiua per aliquá ex prædictis monosyllabis.† Aliàs nisi sic gl.illa intelligeret, esset superflua in illo dicto: quia iá.s̄. proximè dixerat de institutione nutu facta,& in sequé.vers.qué modò recitaui ponit simile de approbatione expressa ad tacitá, de qua pauló.s̄. glo.prædixerat. Et hoc etiá probat,† ná licèt verbum annuere plerunq; significet tacitá demóstrationé voluntatis vel cósensus ipsi' disponétis eiusdemq; respondentis ad alterius interrogationé vel rogatú,per signa.l.1.§. si quis ita interroget.ff.de verb.ob.tñ aliquádo scdm subiectá materiá significare pót voluntaté expressam.i. verbis enunciatá,vt est text.qué autumo carere simili in l.ea quę,ff.de do.inter

Ad.§.propositum.l.Pamphilo.

79

80

Annuere verbum.

vir.& vxo.post prin.& apud externos authores reperimus idẽ. s. apud Plau. in Bacchi.ibi,[ego aũt venturum annuo]nã patet ibi accipi, pro affirmare,itẽ & ꝓ promittere. Et apud Terẽ. in Eunucho,[Ne abscedam imperat, in interiore parte, vt maneã solus cũ sola,annuo]hoc est, verbo ipso assentior.Item ꝙ præfata gl.in di.c.cùm tibi,in verbis.s.relatis loquatur in casu voluntatis testatoris,an nu ẽtis expressim & explicitè verbaliter enũtiatę,pa tet etiã vltra prædicta,quia citat eũdẽ tex.quẽ gl.in d l.iubemus.s.d.l. hac cõsultissima. §. at cũ humana fragilitas,C.qui test.fa.poss.qui loquitur de voluntate expressa ibi,[elogium ipse suũ profiteatur agnoscere.] Sed quicqd sit de prædicta gl.in d.c.cũ tibi,glo.in prædicta l.iubemus, est clarior & melior,ꝙ in id reperiri i iure valeat,& approbatur cõiter per Doct.ibi,& ipsius opinio obseruatur,secdm Bar.in d.l.hac redemptali,in h.verbis principij, & ibi etiã Ang.idẽ dicit:& amplius, ꝙ hæc est cõis cõsuetudo mũdi, quã glo.etiã sequitur & sustinet,col.vlti. Aret.ibi, adaptãs eã ad quandã no.q. pertinentẽ etiã ad propositum glo.in.s.allega-ta.l.fideicõmissa.§.1.de lega.3. vt.s.te tigi.qui Areti. effectu & re ipsa tenet, ꝙ qñ testatori legitur scriptura testamẽti corã testibus ad ipsius absolutionẽ & perfectionẽ,quam vulgo vocãt [el otorgamiẽto]sufficit testatorẽ vni eo verbo respõdere.s.sic,vel ita: & cõsequẽter approbat opi. prædictæ gl.l. iubemus,qđ est verissimũ in casu illo, vt ex dicẽdis.i. proximè luculẽtius cõstabit:& istud etiã retuli.s. nu. 53.dũ differerẽ de intel.gl.in d.l.fideicõmissa,§.1.vbi etiã retuli Are.Iã illud nemini in dubiũ venire põt,ꝙ non sufficeret in prædicto casu simplex annuitio i.solo nutu facta,vt declarat Ange.in d.prin.l. hæredes palã, vbi allegat d.l. hac consultissima,voluit allegare ver ba tex.in §.at cũ humana.s.per me recitata.Et quia Pau.de Cast. in eodẽ §. dicit se in terminis similibus respõdisse cõtrariũ,ad quã cõsultationẽ remittit se in eadẽ l.iubemus.in fin. verbis. Certè ipse Paul. de Cast. in prædicto cõsi.si rectè inspiciatur nõ cõtradicit gl.d.l.quin potius eã declarat,& limitat.Itẽ quia nõnulli vltra ipsum ordinariè scribentes ibidẽ,item & consulentes varijs in locis circa conclusionẽ prædictæ gl. variè loquuntur, ideo ex ipsorũ dictis,nonnulla adijciendo, aliaq; detrahendo decerpsi & cõcinnaui resolutionem non contemnendam, quã subijcio per declarationes sequentes.

Cõis cũ gl. i l.iubemus.

Prima declaratio restrictiua ad conclusionẽ prædictæ gl.est, vt solũ ꝓcedat in eo qui vltra respõsionẽ ab eo factã ad interrogationẽ alterius p monosyllabã,sic,vel ita, poterat etiam loqui articulatè, & respondere per verba negatiua putã,nõ,minimè, vel nolo.Secus aũt si non potuisset articulatè proferre, nisi præfatas monosyllabas affirmatiuas,secundũ Bar. in ea.l. iubemus,per illũ tex.in illis verbis,[si enim talis est testator] quem etiã cõmendant ibi alij Doct. post eundem Bar.& Ias.in l.quoniam indignũ,vers. Secundò principaliter,eodem titu. & tenet idem Bar. ibi super eadem gl. Si tamen testator etiam balbuciẽdo,potuisset articulatè. i.intelligibiliter alia etiam verba loqui,licẽt cũ difficultate:nihilominus haberet itidem locũ illius gl.conclusio per tex.in ea.l. quoniã indignum: ibi,[feminecis balbuciens lingua profudit]quem ita intelligũt ibi Ang.Pau.de Cast. & alij Docto.eum cõmendantes vt singu. secũdum Ias.ibi,& Pau.de Cast.cons.431. in prin.prima parte. s. in infirmo habente linguam ingrossatam,& balbucientem, habẽte tamen sanã mentẽ, & loquente articulatè. i.intelligibiliter,

Resolutio not.circa verificationẽ gl.ordi. in l. iubemus,ad§.supra allegatæ. de testamen.

Areti.

ter,licèt cum difficultate: & hoc modo illum tex.intelligēdo procedit planè,& non aduersatur legi prædictæ iubemus in princi.in verbis.s. recitatis,
81 † & iste est cōis & ferè omnium scribentiū intell.ad illos text.à quo nemi nem vidi vnquam neq; alicubi resilire. Et eundem tenet etiā Socin.consi. 20.volu.4.vbi in casu simili notanter consuluit,& de hoc articu. tradūt Docto.in varijs responsis reductis nouiter per Aymo.Cra.consi.143. num.3.

Cōmunis.

Conclusio. Concluditur itaq; in hoc puncto,q̄ si testator qui poterat etiam alia verba articulatè loqui præter respōsionem affirmatiuam ab eo datam, per verba sic,vel ita, interrogationi præambulę habebat sanam mentē,esto q̄ balbutiret,& loqueretur obscurè,& difficulter intelligeretur: duntamē intelligeretur à testibus astantib⁹ & tabellione responsio ipsius affirmatiua p præfatas dictiones monosyllabas & similes,induceret verā, validā,ac formalē institutionē iuridicā,ac si explicitè & speciatim per seipsum absq; alterius interrogatione instituisset hæredē.

Secunda declaratio,q̄ illius glo.cōclusio procedat, q̄n interrogatio quæ fieret per aliquem testatorem, fieret inquam super testamēto scripto per notarium vel aliam personam de mādato vel saltem scientia & voluntate testatoris:aliâs si eiusmodi testamentum esset ab alio, vel à notario, vel alia priuata persona, eo testatore ignorante,vel inscio, dictatum , & scriptū, quanuis legeretur coram testibus & testatore, qui quidem testator interrogatus,an vellet illud valere, vel habere ratum,responderet quòd sic, nō tamen valeret,vt probatur in eodem §.at cùm humana fragilitas, ibi, [cui velint scribendam credere] vbi id notat Pau. de Castro, & ante ipsum tenent Petrus & Cyn. in sæpe allegata l.iubemus: vbi etiam Bald. colū.fina. quos Ias. ibidem refert in fine, & vltra eum id comprobat quàm pluribus Doctorum authoritatibus Soci. consi.92.colum.8.fermè per totam libro.3.quod dicit maximè procedere, si notarius, vel alius scriptor fuit ad scribendum tale testamentum adhibitus per hæredem in eo scriptum allegans illud idem consilium Paul. de Cast.quod Ias.citat, in eadem l. iubemus.& eundem Pau.de Cast.in dicto §.at cum humana fragilitas,& in allegato§.si quis ita interroget l.primę.ff. de verbo .obligatio. Et ista declaratio est etiam communis & vera, & adaptabilis ad glos.in prædicta l.fideicommissa,§.primo, de legat.3 . de qua redundauter fuit supra traditum,quatenus in hac declaratione præsupponitur lectio testamenti,quæ debet præcedere ipsam interrogationem faciēdam testatori: vt scilicet glo . illa procedat , quando lectio talis scripturæ fieret per eum qui scripserat testamētum de mandato vel voluntate testatoris,aliâs non.

Tertia,quòd sæpe dicta conclusio glos.in l.iubemus,procedat, vbi constitisset,testatorem omnino voluisse testari:aliâs verò si ad alterius interrogationem quærentis vel interrogantis obiter testatorem ,an velit facere vel instituere hæredem Titium, respōdeat,quòd sic:talis institutio non valebit, secundum Philip. Corne. consilio.76.colum.pen.lib.primo,&Soci. consi.229.col.5.lib.2.cum alijs remissionibus concordantibus traditis per Aymo.prædicto consi.143. vbi vidēdum est cùm expedierit.

Alia declaratio ad gl. in l. fideicōmis sa.§.1.de qua in sæpe rioribus abū de fuit tradi tum.

Quarta, vt eiusdē gl.conclu. procedat q̄n non præcesserat aliud testamētum,ab eodē testatore cōfectum : nā si præcessisset,illud esset præferēdum eiusmodi responsioni post illud factæ ad alterius interrogationē, an faciat, vel velit facere Titium hęredem.&c.

Decius contra Paul. de Cast.

secundum Pau. de Cast. cõs. 155. exordiente, viso pũcto, ad fi. 1. par. Sed carpitur à Decio cõsi. 489. col. pe. & quãquam Soci. obiter videatur sequi Pau. de Cast. consi. præallegato. 92. colũ. 7. nihilominus tñ sequor Decium utpote melius de hac re differentem: ante quẽ illã decisio. Pau. de Cast. reprehẽdit Alex. consi. 33. vol. 3. vbi elegãter sustinet, declarat, & subintelligit prędictam gl. l. iubemus. vide omnino illum. Et istud est tenendũ, quanquam Anto. Rosellus de Atet. inter consilia Lauren. Calca. consi. 92. col. fi. videat sequi decis. Pau. etsi eum non citet, & licet Zasius referens Pau. & Calcane. idẽ velit cons. 3. nu. 3. char. 37. 1. volu. Sed vt id nõ omittam, si quis rectè inspiciat Pau. id non dicit: sed loquitur, qñ scda institutio fuit facta per suggestiones importunas secundi illius hæredis, à quo fuit sibi facta interrogatio & responsio sua subsequuta ad eandẽ per monosyllabã, sic: vel alter fiiit. Ã tali hærede secundo summissus, vt testatori suggereret, q respõderet sic. & ita etiã videt loqui Anto. Rosc. in addi. ad dictũ cõsi. Calce. & iste. s. Zasius vocat institutionẽ, super qua fuit consultus cõcisè extortã. q. d. per vim. Præterea in casu Pau. de Cast. cõcurrebat aliud, prout ipsemet expedit in fi. illi' artic. s. q. prima institutio fuerat facta ad causas pias: sed istud solũ non facit ad rẽ de qua agimus, q. a institutio prima ad pias causas facta tollitur per secundam etiam ad causas prophanas rite factã: sed primũ de importunitate vel extorsione qd. s. proximè expẽdi Doct. pręfatos tenere attẽdi debet: sicq; ista restrictio vertitur in ampliationẽ ad cõclusionẽ prædictæ glos. vt procedat etiã vbi talẽ responsionẽ ad hibitã ad eiusmodi interrogationem pręcessisset aliud solẽne testamẽtum ab eodẽ testatore ad alterius interrogationẽ nũc respõdente, prius confectũ: quia nihilominus talis institutio facta per simplicẽ & nudã respõsionẽ, ad interrogationẽ alteri', tolleret ipso iure testamentũ pcedẽs, quantũcunque solenne. Quinta colligitur ex eo dẽ cõsi. 76. Phi. Cor. ad fi. videlicet, q il lius gl. cõclusio procedere valeat, vbi nõ subesset dubiũ rationabile, de integritate seu incolumitate mentis ipsi' respondentis ad rogatũ. Si aũt subesset, secus dicendũ est: licẽt in totũ talis respõdens nõ insaniret, vt quia fortè interserebat subinde aliqua verba fatua. Et idẽ effectu videt tenere Anto. d Bu. aliud tñ agẽs, i c. cũ tibi, col. 1. post mediũ, de testa. qđ est satis not. & aliàs habui ex facto respõdere de hac q. qđ etiã inuenio tenere Mat. de Affl. deci. Neapo. 143. n. 4. ver. Et certa verba, quãuis nõ alleget pdictos Doct. tñ mouet alio & bono fundamẽto: cui' decisionis fiet etiã mentio in versi. sequẽ. ad alia intenta. Sexta desumit de claratio ex verbis Bal. in eadẽ l. iubemus, col. 1. ver. sed si nota: videlicet, vt is qui debet interrogare, tabellio inq. vel alius sit adhibitus, aut vocat' per testatorẽ vel aliũ de ipsius mãdato ad faciendũ testamentũ, vel ad interrogandũ eũ: quia fortè talis infirm' propter tẽporis angustias nõ poterat testari, quia videbat vel præsentiebat se moribũdũ & ad mortẽ pperare: ideo sola interrogatione testabat vel erat cõtentus testari. Secus autẽ, si quis ex alterius putà captatoris hæreditatis suggestione, vel ipse captatormet seu ingerẽs fecit eiusmodi interrogationẽ testatori, quã Bal. declarationẽ cõmẽdat Pau. d Cast. cõs. 155. viso pũcto, & allegationibus. s. citato vol. 1. nu. 2. vbi potest videri alia declaratio ad eãdem glo. statim per eũ ibi posita vers. Et plus alij dicũt, vbi ad id refert quos dam Doct. Sed citra eorum nomẽclaturam, quæ est nota. & erit. 7. declaratio in ordine, post sex. s. recitatas, quã effectu

Alexã. cõtra Paul. contra quẽ hic concluditur & rectè.

Restrictio hæc vertitur in ampliationem.

Notandissimum.

VI. sexta declarationem 2. quę consonat essentialiter huic.

effectu sequitur neminem tamen referens Matth. de Affl. decisione prędicta. 143. incipien. vtrum testamentũ, post prin. vers. secundò probatum est iuncto vers. sequen.

Declaratio vltima.

Vltima, vt prædicta gl. procedat, in testamento nuncupatiuo, nõ autem in scriptis secundũ prædictã decisio. Neapo. 143. nu. 3. post plures Docto. ibi adductos, quã decis. vide, vt istud possis exemplificare apertè. Ex prędictis declarationibus patet quibus casibus i. exemplis gl. illa potest verificari, qui tamen nõ sunt casus speciales, sed exempla: nam conclu: gl. regulariter procedit, & potest etiã alijs exemplis declarari: sed prædicta sunt magis nota. & vtilia inter alia exempla quæ per modum fallentiarum vltra istas. s. recitatas possent in hanc rem cumulari, & vt apertius loquar prima pars vniuscuiusq; declarationis. s. positæ est exemplum regulæ gl. Secunda autem pars est fallẽtia ad cõclusionẽ gl.

De eadẽ cõclusione prędicte glo.

Cui glo. conclusioni adijci debere non omitto, q; is qui interrogauit cõnumeratur in numero testium, si talis responsio per quam similis cum interrogatione præcedente institutio fuit facta, probanda sit per testes, prout regulariter probari debet, quando non interuenit tabellio ad faciẽdam interrogationẽ testatori, & recipiendam responsionẽ in scriptura corã testibus: si autem tabellio interuenisset vnã cũ requisita testiũ solẽnitate non esset opus probatione per testes faciẽda, sed valeret vt scriptura publica & solennis testamenti nũcupatiui. Hoc elicitur ex eo quod Albe. (aliud tamẽ agens) dicit in l. Domicius labeo, in fi. ff. de testa. post Doct. antiquos. Et hęc omnia in proposito, & verificatione illius gl. sunt insigni nota digna, & nõ reperientur ab aliquo reducta in locis ordi. neq; extraordinarijs iuris ciuilis, neq; canonici vt puto nisi in pręsentiarum.

Commẽdantur ea quæ supra fuerũt tradita in ornatu gl. l. Iubemus.

Postq̃ ista scripseram, innotuit mihi iuris quædã allegatio cuiusdã Hispani practici viri docti & in negotijs forensibus non parum exercitati, vbi consulens ipse in facti contingentia vehementi stomacho concludit cõtra gl. sæpe dictã per aliqua fundamẽta, quorum summa substantifica res[...]uitur in duo capita seu fundamen[...]rimũ de eadem. l. iubemus, vbi est illa gl. supra, dum ille tex. disponit, q; si testator scit literas & potest scribere, debet scribere nomen hæredis: sin autẽ scribere ignorat, vel scit, & non põt, debet proprio ore illud nomen nuncupare. Et pręterea l. illa ponit clausulã annullatiuam, si aliter fuerit testamentũ factum, dũ inquit, q; si non fuerit obseruatum, iuncto prin. eiusdẽ. l. & sic ex duplici capite l. illa resistit eiusmodi institutioni quæ fit per respõsionẽ testatoris ad alterius interrogationem vniuersalem. Et quia l. requirit nuncupationem hæredis faciendam per testatorem, & sic est forma. Et quia ponit clausulã annullatiuam, quæ sui natura solet inducere formã, & sic seruãda est adunguẽ, iuribus notis: etiam si esset vnica forma, quãto magis, q; est duplex: & ita etiam in hoc secũdo pũcto expendit ibi illum text. Ias. ante præfatum aduocatum, quem tñ ipse non refert. Sed ad primum de requisitione nuncupationis nominis hæredis per testatorem faciendę respõdet, q; ibi illa expressio nominis hæredis non requirit pro forma essentiali vel substantiali. quod patet, quia potest adimpleri per æquipollens, vt est textus. s. non semel deductus in l. quoties. §. si quis nomen. ÿ. hoc titu. de hære. institué. vbi glos. in allegatione prædictæ l. iubemus, & Docto. clarius volũt eam legem suppleri & declarari per

De intellect. eiusdem gl. reliqua super addita.

Rñ. ad primum fundamentũ obiecti.

ri per eundem tex. in eodem §. si quis nomen. Sic in proposito de quo agimus, cùm responsio testatoris ad interrogationem sibi factam de certo hærede nominatim expresso per interrogantem referatur necessariò ad ipsam interrogationem, satis virtualiter videtur tale nomẽ hæredis exprimi & nuncupari per eundem testatorẽ per modũ relationis necessariæ cõnexæ & reciprocæ ipsius responsionis ad interrogationẽ, atq. tex. in §. præterea ad fi. insti. de inu. stip. præsertim, qa (vt est traditũ nu. 73. cũ seq.ẽ. vbi de his latiùs est discussum) satis est, q̃ in testamẽto etiã nuncupatiuo testator facit de nomine hæredis nuncupationem implicitam, dummodo infallibiliter certam, scdm Bar. & Doct. in l. si ita scripseto. ỹ. de condi. & demõstra. & volunt Bal. & Ang. quos. s. etiã adduxi, in l. asse toto. ỹ. eo. Et per hoc satisfit etiam secundo puncto de clausula annullatiua, nam in d. l. iubemus (vt modò dixi) nõ ponitur pro forma essentiali (vt. s. etiã tradidi) expressio seu nuncupatio formalis ipsius nominis hæredis, sed expressio & nuncupatio hæredis simplex, vt de eo constet vera certitudine, & infallibili demonstratione, & possit sigillatim agnosci: non ergo in nuncupatione nominis hæredis stat formalis aliqua solẽnitas: sed in expressione certitudinis ipsius, vt in prædicto loco. s. relato latiùs tradidi in intellect. l. 31. Tau.

Respõsio ad secundum.

Ad secundum fundamẽtum illius Iurisperiti practici quo innititur. l. 6. in prin. titu. 3. parti. 6. respondetur notandum esse, quòd ea nitatur, cùm illa lex nihil aliud nouè inducat, neq; operetur, nisi vulgarizare prædictam l. iubemus, & eam effectu trãscribere de idiomate latino in Hispanũ: licèt non ita explicitè ob ipsius l. iubemus. prolixitatem & verborum multiplicationem. Sic itaq; cùm eadem l. iubemus, suppleatur, declaretur, & extendatur per prædictam gl. ordi. ibi, ergo eã eadẽ suppletione declaratione & extensione debet prædicta l. par. intelligi: nã clausula posita vel adiecta in l. interpretata: debet intelligi repetita ĩ l. interpretãte vel in terminis. l. interpretãtis. l. nihil, vbi Bar. ff. de cõi un gẽ. cũ emã. libe. eius, & econtrario prout est in nr̃o ꝓposito, vbi l. iubem', cũ gl. est l. interpretans. l. parti. interpretata.

Respõsio ad secũdũ principale obie ctum. Ad l. 6. tit. 3. parti. 6.

Et ne in hoc puncto videamur authoritate deficere, adduco Bald. qui nusquam deficit quin omnia tangat, cõs. 122. inci. super primo puncto, in vers. super secundo pũcto, vbi eodẽ modo quẽ prædixi, respondit ex facto in terminis admodum similibus intelligendo quoddã statutũ municipale prout s. intellexi leges par. & Tau. quòd statutum disponebat idẽ quod prædictæ ll. disponunt in hac eadẽ materia de qua agimus, & ibi tractat Bald. specialtim de defensanda & sustinẽda prædicta gl. in eadẽ l. iubemus. Et reuera si penitius dicta Bald. intueamur, id q̃d ibidẽ tradit, & concludit est in fortioribus terminis q̃ sint nostri termini: quia illud statutũ, super quo ipse cõsuluit, loquebatur per verba adhuc magis stringẽtia & magis præcisa, q̃ prædictæ ll. par. & Tau. loquũtur: & ob eã rem quia loquitur Bal. in terminis fortioribus, id quod differit in illo consi. est ad propositũ nostrum accõmodatissimũ & insigni ac perenni nota dignũ, neq; alibi vidi ita ad nostros terminos traditũ prout ibi per eum, quẽ non reperio per aliquem scribẽtium (quos viderim) relatum.

Notandum Bal. consiliũ conferẽs ad prædictas ll. par. & Tau.

Præterea, istud idem quod. s. respõdi ad prædictam l. part. allegatam per illum causidicum (alioqui doctum & strenuum in causarum forensiũ exercitamento) contra prædictam glos. l. iubemus,

iubemus,clarificatur amplius ex alia
l.earundem partitarū.s.etiam allega-
ta,quæ est l.10,titu.11.eadem part.6.
cuius verba sunt,[Dos amigos auien
do el testador q̄ ouiessen vn mesmo
nombre,si quisiesse establescer a algu
no dellos por heredero en lo suyo de
tal manera deue nombrar o señalar
a aquel a quien quiere dexar lo suyo
por su nombre,o de su padre,o por o-
tras señales que pueda ser sabido cier-
tamente, quiē es aquel que dexa por
su heredero.]per quam legem decla-
Inductio l. Parti. ratur etiam l.sequens in princip. quæ
concordat cum d.l.sexta in prin.,quā
ille allegat contra prædictam glos.nā
ambæ illę leges,in princip. vel primo
dicto cuiuslibet.earum concordant
cum decisione principali l.prædictæ
iubemus.Et si dicatur, quòd illa l.10.
non loquitur in casu l. quotiens.§.si
qs nomen.s.allegato,iam s.respōsum
est,quòd concordat cum eodem.§.in
versicu.[hæredis enim.] nam licèt po
nat eundem casum quem ponit l.ne-
mo,§.quotiens.ſ.eo. quia tamen ratio
est eadem;scilicet requisitū certitudi
nis hæredis,quæ est habenda vndecū
que testator possit eam habere, & eā
exprimere dum ordinat, vel facit in-
stitutionem de eo, vel explicitam siue
extensam,vel implicitam siue relati- 82
uam ad interrogationem, sibi factam
per alium de certo hærede instituen-
do.i.an velit eum instituere,& sic in
d.§.si quis nomen,tā in prin.q̄ in vers.
[hæredis enim.]itēq; in d.§.quotiēs.l.
nemo,qui transcribitur in d.l.10.par.
6.est eadem ratio punctualis certitu-
dinis hæredis exprimendæ in institu-
tione. Et hoc licèt in se expeditū sit,
De eadē re. apertius tñ patet:quia gl.ordi.in d.§.si
quis nomē,inter alias ll. cōcordantes
illi textui,adducit pro simili dictū §.
quotiēs,ergo d.l.parti.quæ illū vulga
rizat transcribens eū ad verbū, vt mo
do recitaui, est etiam similis quoad ra
tionē(quæ est eadē vt dixi) prædicto
§.si quis nomē, maximè in dicto vers.
[hæredis enim] vbi ponitur ratio cōis,
ad illū tex.& ad eundem.§.quotiēs,su
per qua fundatur prædicta l.10.par.6.
Et per hęc satis ac super manēt resolu
ta fundamenta,quibus præfatus cau-
sidicus nitebatur tenere contra præ-
dictam gl.cōiter approbatam:& cum
prædictis declarationibus proculdu-
bio est verissima,& in iudicijs & scho
lis intrepidè sequenda, nō refraganti
bus fundamentis prædictis, quæ ipse
anxiè ac morosè per plura verba q̄ ex
pedijsset cōtra illā gl. tradit: sed pace
ipsius frustra,

Ponuntur preterea (vt ad institutū Expositio vltimorū verborum descriptionis.
redeā)in eadē descriptione hęredis in
stitutionis verba illa[quæ loco viceq;
illius.]&c.vsq; in finē.ea potissimū de
causa,quia hęres vniuersaliter institu
tus post aditionē hęreditatis ex tali in
stitutione sibi delata,repręsentat de-
functi eū instituentis personā.l.hęres
& hæreditas,ff.de vsucap.ac censetur
eadē persona cum illo,in auth.de iure
iurandi à mori pręstito,in prin. colla.5,
vbi ad verbū dicitur:[vnum quodam
modo esse personā hęredis,& eius qui
in eū transmittit hæreditatem.]i.de- Regula.
82 functi.Inde procedit,† q hæres non
pōt venire cōtra factū defuncti.l.cùm
à matre,C.de rei vēdi.l. si ab eo. C. de
de nego.gestis.l.successores, C.de so-
lu.l.si vxor,C.de bo.aucto.iudi.possi.
l.si à Titio,ff.de pig.l.1.ff.de excep.rei
vendi.& l.2.C.de reb.alie. nō alienā.
cū alijs cōplicibus traditis ibidem per
glo.& Doct.& ex hac vltima l.2. aper
tè depromit, hāc regulā obtinere lo-
cū etiā in casib⁹ vbi hęres non tenere
tur de euictione, illius l. verba sunt Productio eiusdem.
[venditrici succedenti perfectam re-
ctè venditionem rescindere, ac do-
minium reuocare non licet.] Sequi-
tur

tur deinde,[Neq; ex propria quidem persona eum facere.] Sicq; cũ ibi pateat, quòd emptor sciebat rẽ ab ipso emptam esse alterius: & sic non vendentis, aliâs venditricis: & cõsequenter vendẽs aliâs venditrix, non tenebatur de euictione.l. si fundum sciẽs, C.de euict. & ex consequenti neque hæres illius: & tamen hæres venditricis non potuit etiam ex propria persona agere ad reuocationẽ venditionis: ergò ibidem quod prędixi probat apertè. Et idem tenuit glos.in l.cùm à matre, C.de rei vendi. vbi etiam Cy. quæst.1. ac post eum Bal. Io. Fa. Sali. & Paul. de Cast. Ad idem facit l. si patri tuo, quam ibi expendit Rapha. Fulg. C.de dona. vnà cum dicta l.cùm à matre: & tradit Lanze. Gal. in l.4.§.Cato, col.28.versi.& sic in hac, ff. de verbo. ob. Idq; etiam procedit.s. quod hæres non potest venire contra factum defuncti, etiam si inuentarium confecerit, allegatur in id And. de Iser. in cap. 1.col.fi.in pri.versi.hoc capitulum. An agna.vel fi.lib.feu.& Matthæ.de Affl. deci.Neapo.240.incipiente, in causa, col.fi.de quo arti.infrà fiet latior mentio: quia And.& Matthę.videntur loqui in alijs terminis: dum semper meminetis circa prædictam extẽsionem & materiam regulę videre Raph.Fulgo.cons.67.col.2.vers. quod tamẽ ita, vbi etiam col.sequen.tractat de intel. l.vlti.C.de euict. Scire autem oportet ex dictis Cy.& aliorum Docto. in d.l. cùm à matre, in quãtum reprehẽdũt glos. in prima opi. ibi, deduci apertè,

83 † quòd generalior & vtilior ac maioris efficaciæ est exceptio illa cõperẽs possessori, aduersus quẽ hæres contra ueniens facto defuncti, à quo defuncto possessor habuit causam, agit: & & cõtra quẽ ipse possessor se defendit opponendo, q. non potest venire cõtra factũ defuncti, q̃ sit exceptio illa, quę de euictione tenet actio, eũdem agentem repellit exceptio, de qua habetur in l.vendicantẽ, ff. de euict. eò q. possunt euenire plures casus, in quibus hæredes non tenentur ipsis possessoribus de euictione: & tamen possunt repelli per illos hac excep. q. nõ possunt venire cõtra factũ defuncti. Et ob eam rem cauti debent esse aduocati possessorum defensores. Ad id autem quod.s. tetigi de cõfectione inuentarij, q. etiã tunc hęres nõ possit venire contra factũ defuncti, citando And.de Iser.& Afflict. reperio contrarium eius quod dixi eos tenere, tenere Bald.in l.qui se patris, col.6.versi.Itẽ quæritur, C.vnde libe.dicẽs, q. si quisquã renũciet feudo antiquo, & filius post mortem suam agnoscat ipsius hęreditatẽ cũ beneficio inuentarij põt venire cõtra eiusmodi renuntiationẽ paternã, ne sibi habeat nocere: quia scdm eum non debet ei obesse hæreditatis aditio, inuẽtario per ipsum cõfecto, per l.vlti.§.in cõputatione, cum his quę per gl.& Doct.ibi tradunt. C. de iure delib. Sed circa hoc Bal. dictũ variauit Alex.in cõsilijs quibusdã relatis per Deci.in l.ex qua persona, ff.de de reg.iur. qui Deci. tandẽ saluat ibidẽ Bal.in casu vbi hæredi nihil ex bonis defuncti superesset: tũc enĩ bene posset contraire facto defuncti propter inuentarij cõfectionẽ: aliâs minimè. Adducit in id Io. de Imo.in ca.ex parte, col.8.de feudis, versi.sed aduerte, quia Iaco.de Beluiso. Ad quod etiã citari solet Alex.cons.30.primo volu. nu.1.sed nõ inuenio. Idẽ etiã à paritate rationis, de toto quoad totũ, & de parte quoad partẽ, dicendũ est, (licèt isti id omittãt) vbi hæredi remaneret aliquid ð bonis defuncti cui successit, & illud nõ esset sufficiẽs vel æquales ad resarciẽdũ id quod sua interfuit ob factum defuncti: quod fuerat gestum in

Altera extẽsio de qua inferius.

Nota p eam fidicis possessorũ sese defendentium aduersus hęredes defun ctĩ a quo habuerũt causam.

in ipsius hæredis præiudicium seu detrimentum: nam confecto inuentario, hæres non impeditur contrauenire tali facto defuncti sibi præiudiciali, nisi respectiuè pro ea quantitate in qua successit, & remansit ex defuncti bonis hæreditarijs, & non amplius, secundum Bar. in l. cùm vir prædiũ, penulti. col. vers. quero quid e conuerso: ibi, sed si fecit inuentarium. ff. de vsucapio. vbi citat eundem. §. in computatione, cum glo. s. allegatũ, quam declarationẽ reassumpsit Rapha. Ful. in s. dicto consi. 67. vers. s. citato. Resoluẽdo itaq; hunc articu. dicimus, q̃ confectio inuentarij non iudat hæredẽ, vt possit cõtrauenire facto defuncti: nisi in duobus duntaxat casibus. Primus, quando nihil ei superesset de bonis defuncti, cuius est hæres. Secundus, respectu quantitatis quæ ei abesset, vel deesset de bonis defuncti in quibus successit bonis ijsdẽ apud eundem hæredem remanentibus nõ existentibus soluendo totum interesse damni, vel præiudicij ob tale factum defuncti sibi illati. His nanq; duobus casibus aduersus illud factum, hæres ex persona propria potest venire confecto ab eodem inuentario. Regulariter autem secus, vt est dictum. An aũt hæres dictis casibus aliqua exceptione possit, & qua, repelli, j. tradetur allegando l. ex qua persona.

Resolutio nota. in hoc articu.

Ratio quare hæres nõ potest contra venire facto defuncti.

Redeundo itaq; ad præmissa, præfata illatio, eademq; regula, q̃ hæres non potest facto defuncti contrauenire, firmatur ratione,† nam hæres non debet esse potioris conditionis quàm defunctus. l. in omnibus officijs, §. nõ debet, ff. de regu. iuris, & l. aliud, §. fin. eodem titu. vbi de hac re tradit Decius remissiuè: sed ipse defunctus dũ viueret, non posset venire contra factum proprium. l. post mortem, vbi glos. affert concordan. ff. de adopt. ergo neque ipsius hæres potest contrauenire.

84

85 Hinc est,† quòd ea quæ gesta sunt à defuncto habente liberam administrationem, vel facultatem administrandi proprij patrimonij, reuocari non possunt ab hærede: etiam si esset pupillus hæres, vt inquit text. in l. pol la, eademq; 2. C. de his quibus vt indig. Idem dicit lex in hærede milite. l. ea quæ. C. de test. mili. cuius verba sunt, [Ea quæ à patre geruntur non decet pro disciplina militari in irritum reuocari,] & inquit l. si ab eo, C. de libe. causa, [Filios adeundo hęreditatem patris voluntatem defuncti suo consensu confirmare,] est quippe hæres eiusdem iuris & potestatis, cuius & defunctus fuit, & non potioris, neque deterioris. l. hæredem, ff. de regulis iur. Factum etiam hæredis censetur vel reputatur esse factum defuncti & econtra. l. vxorem. §. agri plagã, ff. de legat. 3. quem text. in id allegat Ange. de Peru. consilio. 185. incipien. Brunellus notarius, licèt nõ bene probet: sed rectius probatur ex dicta authenti. de iureiuran. à morien. præst. in verbis suprà relatis. Ad idem faciẽ ac fortius l. Æmilius, ibi, [putabam bene iudicatum, quòd pater eius, non ipsa contraxerat,] & loquitur de pupilla hærede patris, ff. de mino.

Ad idem.

De eadẽ re.

In idem.

86 Hinc dici solet,† quòd promittens de suo facto proprio etiam per dictionem taxatiuam, putà tantũm, vel solum, vel duntaxat, censetur etiam de facto hæredis promittere, secundum Barto. in l. si seruus, post princip. ff. de condi. furti. & idem tenet Bald. in l. fina. C. de actio. empt. commendatq; que Areti. in l. hęres in omne ius, post Roma. ipsius præceptorem. ff. de acquiren. hære. Alexan. etiam. consi. 18. cui exordium, Attentis narratis, colũ. fina. lib. 5. Et quanquam Bart. in d. l. si seruus,

Aduertẽtia adhæreri im... Barto.

seruus, in nulla (quā viderim) impressione, loquatur cum dictione taxatiua, tamen prædicti Docto. ita referūt, & sequuntur eum. Fortè habuerunt literam emēdatiorem manu scriptā: & cum Bar. & præfatis Docto. asseclis est communis conclu. secundū Fran. Cremen. sing. 31. & post modū sing. 157. illud limitat. De quo puncto videndus est etiam Pet. de Ancha. cōsi. 26. in præsenti, ad finem, & consi. 244. incipien. quia quæstio, colum. 1. vbi ad hanc rem plura congerit, & Decius cons. 547. incip. viso puncto, col. 1. versi. his tñ non obstantibus. Vnde fit, vt agnati hæredes clientis vel vasalli, quem vocant, seu feudatarij, qui feudum quo fuerat inuestitus alienauit, non possunt talem alienationem retractare, quàm tamen reuocare possent si hæredes non essent, vt tradit Iacobi. à sancto Georgio, in sua inuest. feudali, in illis verbis (& cum pacto de non alienando) col. 10. vers. aduertite ad id, vbi etiam alios in eam rem citat: sed præter eos sunt & alij quos memorat Matthæ. de Affli. decis. 112. incipien. inter dominam, ad mediū. & Zas. in epitome feud. 9. parte, quæ tractat de feud. alie. 6. char. versi. quibus cōsequēs est. Sed istud quādo inq̄ conficiunt inuentariū est subintelligendum, vt suprà tradidi circa illū articulum de hærede conficiente inuētariū, quando possit contrauenire facto defuncti, nec ne. De hoc quoad materiam maioratus vi. discussa. j. nu

Cōis cū Bar.

87 me. 92. Ad præmissa facit text. † celebris, quem isti Docto. non afferunt, in l. filiusfa. §. Cùm pater. j. de legar. primo (de cuius intellect. j. tradetur) vbi si pater in testamento prohibuit rem alienari extra familiam, & filius ipsius alienauerit, filij istius filij alienantis, si hæredes ei extiterint, nō poterunt eiusmodi alienationem retractare. Si tamen non sint hæredes alienantis, vt quia exhæredati, bene possunt, vt ibi habetur versic. [Sed si cùm duos.] & idem pari ratione dicēdum est, si fuissent instituti per patrem vel eo non testante, eis esset ab intestato deuoluta hęreditas, & illam alterutro horum casuum repudiassent, nam eis non obstitisset exceptio aliqua si vellent retractare talem alienationē, & res eiusmodi alienatas vendicare: nō quidem illa, quem de euictione tenet actio, &c. quia cùm non sint hæredes ipsius alienantis eiusdemq; patris eorundem, non possunt eo prætextu es se obligati. Neq; illa, quòd nō possunt venire contra factum defuncti, quia (vt est suprà traditum) talis exceptio

Ad §. cū pater. l. filiusfa mi. traditor hic quā plura non contemnenda.

88 tunc habet locum, vel effectum, † qñ hæres contra quem opponitur ad finem excludendi eum nō possit venire contra factum defuncti prædecessoris illius, agnouit illius voluntatē, & ex ea sentit cōmodum, vt in regula iuris, qui sentit, &c. & hæc est intentio Pau. de Cast. in eodem. §. cùm pater, in textualibus super ver. emancipasset, & clarius, & in casu fortiori tenet ibi Rapha. Cuma. 2. notabi. dicens q̄ quando filius hæres institutus adit, non potest contrauenire alienationi factæ per patrē, etiā si esset institutus pro parte hęreditatis, neque potest secundum eum talis filius venire contra, etiam pro parte pro qua non est hæres: quia (vt ipse ait) eo ipso quòd filius hæres immiscet se, videtur simpliciter & absolutè approbare factū defuncti, & sic in vniuersum, vt in d. l. si ab eo. C. de libe. causa, ideoq; secundum eum repellitur non tam quòd sit hæres, vel succedat, quàm q̄ adeūdo seu potius immiscendo se hæreditati, visus fuerit comprobare factum, id est alienationem patris. Sed de hoc quod Rapha. dicit de filio pro parte

Contra Rapha. Cuma. instituto & pro ea parte adeunte, ego summopere ambigo: imò arbitror id minimè esse verum: quia est contra glo. ordina. communiter à Docto. approbatam in l. 2. §. fi. ff. de præto. stipula. quam vltra Barto. & Docto. ibi, dicit singu. Ioan. de Imo. in l. fina. §. pe. ff.
89 de lega. 2. in id. † quòd pro qua parte quis non est hæres, vel non succedit, pro eadem respectiuè reputatur extraneus: & sic contra id quod Rapha. vbi s. dicit. Sed & ipsemet Rapha. ibi tenet eandem glos. addens vno verbo dictam l. cùm à matre, C. de rei vendi. pro qua etiam est text. quem ibi in idem notat Ange. in l. licet, C. ad l. falcid. & in l. si ita quis, §. ea lege, ff. de verbo. obliga. ad finem, vbi expendit Claud. illum post Ias. 4. notab. pro illa glo. & de ea re tradit Pet. de Ancha. consi. 12. incipien. visis, ad finem. & Philip. Cor. in l. fina. col. 2. C. de impu. & alijs eiusmodi declarans illum tex. dicentem, quòd hæres & defunctus censentur eadẽ persona, videlicet quoad eam portionem in qua idem hęres succedit: non in alijs. Inde fit, quòd id quod defunctus hæredi debebat, non confunditur per eiusdem hæredis aditionem absolutè & in vniuersum; sed solummodo pro portione hæreditaria in qua successit: si fuit inquam in parte hæres: non autẽ pro alijs portionibus, in quibus alij fuerunt cohęredes sibi, vt in l. si adulta, C. de hæredi. act. vbi Salice. not. dicens idẽ quod prædicta glos. quòd hæres non repræsentat defunctum nisi pro ea duntaxat parte quota, pro qua est hæres: in cæteris autem est extraneus. Et sic in dicta l. si adulta, est textus optimus pro illa glo. De hoc puncto tradit etiã Bald. post antiquiores, & post eum posteriores in l. debitori, C. de pactis, & Lanzelo. Galiau. in l. 2. §. & harum, ff. de verbo. obligatio. & Iacobi. de Sancto Geor. in suo tracta. feud. inuestitura nuncupato, in prin. col. 5. versic. tertiò moueor. Ex quibus luculenter cõfutatur id quod prædixi tenere Rapha. Cuma. in dicto. §. cùm pater, in hoc puncto. Minus etiam procedit quod idem Rapha. ibidem subijcit. s. quòd filius immiscens se paternæ hęreditati, videtur absolutè & in totum approbare tale factum patris prædefuncti: nam id etiã est apertè falsum, quia talis approbatio non intelligitur per eum fieri, nisi respectiuè ad materiam suppositam vel subiectam, id est pro ea parte pro qua est vel potest esse hæres, non amplius. Nam cùm immixtio includat consensum approbatiuum & confirmatiuum facti paterni in præiudicium filij. l. apud Iul. in fi. ff. quibus ex causis in poss. eatur, iuncta l. eum demum, in prin. ff. de acquiren. hæredi. talis actus immixtionis non potest operari præter vel vltra voluntatem ipsius immiscentis seu agentis, quæ præsumitur, vel præsumi debet fuisse restricta, ad solam partẽ cui se immiscuit ille filius hæres. Cùm sit regula Philosophica & iuridica.

Cõcluditur cõtra Rapha. vbi supra. Itẽ & in alio articulo.

90 † Actus agentium non operari vltra seu præter eorum intentionem. l. nõ omnis numeratio, in prin. ff. si cer. petatur, & propius ad terminos nostros aditionis facit. l. pro hærede, in prin. ff. de acqui. hæredi. vbi id non obscurè colligitur ex pluribus exemplis per Iurisconsultum ibi positis. Inde est vt voluntas limitata limitatum producat effectum. l. Age cum Geminiano, C. de transact. l. in agris limitatis, ff. de acquiren. rerum domi. Cùm enĩ
91 † voluntas sit causa; & quidem potissima humanorum actuum, iuxta illud Philosophi, Tolle voluntatem è medio, & omnis actus erit indifferens. Et ita summat Bald. illum tex. in l. fœdissimam, C. de adulte. quanquam & con

Actum agẽtis non operari præter ipsius intentionẽ regula est, & Philosophica & iuridica.

Tolle voluntatem è medio.

currere, debeat cum potestate. c. cũ super, de offi. de lega. Bal. in l. nolle, in prin. tit. per illum tex. ff. de acqui. hære. voluntas inquam cùm sit causa, si sit limitata & restricta ad aliquid, limitatum debet effectum producere: neque potest talis effectus vltra cancellos causæ progredi. Quam regulã ex pluribus ornat Ias. in eadem l. age, & in hanc rem plurimas tradit remissiones And. Tiraquel. in opere retractus fol. 176. prima pag. in prin. nu. 49. Ex hoc etiam consequitur falsum iridẽ esse quod idem Rapha. vbi. s. dicit, quod talis filius hæres pro parte scriptus, vel pro parte veniens ad successionẽ intestati, non tam tenetur stare facto patris, ex eo quòd ei succedat: quàm quòd videtur adeundo comprobasse factum ipsius patris. Istud etiã est plusquam falsum: nam si filius sese immiscendo videtur approbare factum patris cui⁹ est hæres, & effectu ac re ipsa approbat, nõ est ex alio, nisi quod tanquã hæres succedit. Si enim non succederet, vel repudiaret, non censeretur approbare, quod est notius quàm vt probari expediat: & apertè deducitur ex d. l. apud Iul. §. vlti. ff. quib. ex cau. in poss. eatur. & ex §. hæres, insti. de oblig. quæ ex quasi contract. nam ergo solummodo † approbat factum patris, pro parte pro qua succedit, & non vltra: habent enim inter se quandã colligantiam & inseparabilẽ concomitantiam agnitio successionis seu aditio hæreditaris, & approbatio, quæ ex ea insurgit: quia ista necessariò consequitur ex illa: & vice versa, illa ex ista: & vtra earum prius deducitur in esse, protinus & ipso iure infert, & producit aliam. Ita quòd ex tẽporis præuentione vna potest esse causa alterius, & altera alterius: nam aditio inducit approbationem: & è diuerso approbatio facti à defuncto gesti in hæredis præiudicium inducit aditionẽ: si expressè fit tanquam ab hærede: vel saltem taliter, quòd non potuerit fieri citra ius & nomen hæredis: cùm vtraque fluat seu manet ex eadem causa & eodem fonte, id est ex consensu adhibito in explicanda aditione vel immixtione, itidem ex consensu adhibito in explicanda approbatione: taliter inquam quòd non posit fieri citra ius & nomen hæredis. Nam ista duo habent se conuertibiliter, & quod quis fiat hæres per aditionem, & consequenter videatur approbare gesta per defunctum: & econtra quòd approbet (scdm quod. s. dixi) & quod ex tali approbatione fiat hæres. Itẽ & quod quis nõ sit hęres, & nõ approbet: & ecõtra nõ approbet (reprobãdo inquã) & non sit hæres, vt in di. l. 2. C. de reb. alie. non alienan. & in dicta l. si ab eo, C. de lib. causa, cum alijs iuribus. s. adductis. Non est itaque curandum de illis dictis Raphą: quia sunt expressim contra iura prædicta, & certè in eis enunciandis toto (vt aiunt) cælo errat, & ex ipsius capitosa phantasia ab omni iuris tramite deuiat: quod illi frequentissimè accidit, cũ data opera sese immergit punctuationibus cerebrosis à communi Doctorum semita aberrantibus, vt ingenij vires ostentet: & vt plurimum dimittit lectorem confusum, ac fine aliqua resolutione: mos si quidem illi fuit semper nihil resoluere, omnia implicare, inuoluere, & inuertere. Non tamen inficias ibimus, quin aliquando illæ subtilitates prosunt legenti, cùm ad acuendũ intellectum, tùm deinde, ad euidentiorem materiæ propositæ cognitionem, vt aliàs in simili Bald. inquit in l. vna, in princi. C. si ser. extero. &c. Et si fortè dicatur (vt ad præmissa redeam) factum est quid indiuiduum. l. 2. §. Item si in facto. & l. 4. §. Cato, ff. de verbo. obliga-

Limitata causa &c.

Carpitur itẽ tertio loco idem Raph.

Contra Rapha.

92

Attẽ. aduertentes.

Contra Rapha. Cuma.

Carpitur Rapha. generaliter.

Tollitur obiec

obligatio. ergo non potest factum defuncti, pro parte, expressè, neq; tacitè approbari, & pro parte retractari. Ad hoc respondetur, q hic non agitur de ipso facto retractando: quia factũ nõ potest fieri infectũ. l. in bello. §. factæ autem causæ, ff. de cap. & postli. reuer. sed de reuocatione, & retractatione ipsius rei diuiduæ ꝓ parte. i. partis rei alienatæ, in qua cõsistit pars ipsius interesse, quod est sui natura diuiduũ, dicto. §. Cato. Redeundo rursus ad superiora, dicunt Ange. & Rapha. Cu. in eodem, §. cùm pater, in limitatione eorum, quæ. s. fuerunt tradita, † quòd si
93 filius fuerit institut⁹ in sola legitima, in qua grauari nõ potest per patrẽ: eo casu bene potest contrauenire facto. i. alienationi de re ipsius filij per patrẽ factæ, per glos. nota. in prędicta l. cùm à matre, quod etiam tenet Pau. de Castro consi. 448. tria sunt, ad fi. lib. 2. Ex quo videretur posse inferri, quòd cũ hodie per ll. & practicã communem istius regni omnia bona patris sint legitima filiorũ, excepto quinto eorũdem bonorũ, q si hodie filij fuissent æqualiter instituti, & quintum bonorum relictum esset cuidã extraneo, tales filij possent cõtrauenire alienationi quam pater fecisset de rebus eorũ castrensibus, vel quasi, vel aduẽtitijs: etiam si adijssent institutiones suas. i. partium suarum, cũ non fuerint instituti hæredes, nisi pro suis tantùm partib⁹ legitimis: quod ita astruere esset valde durum. Quamobrẽ in hoc puncto secũdũ ll. huius reg. aliter videtur dicendum: videlicet, q cũ in prædicto casu nõ sit alius hæres vniuersalis præter eos (nam habẽs quintũ bonorũ vt est vulgatissimum, non est hęres vniuersalis: sed legatarius particularis, quẽ non sequuntur obligationes defuncti actiuę, neq; passiuę) quẽadmodum tales filij tenentur respectiuè ad omnia alia onera hæreditaria per ea quæ infrà dicentur in intelle. l. 1. C. si cer. pe. pariformiter tenetur stare facto defuncti: quia cũ non sit alius hæres præter eosdem filios æqualiter (vt dixi) institutos, qui talia onera sentiat aut subeat, habentur loco hęredũ vniuersalium: imò verè sunt hęredes vniuersales. Nã quod iure cõmuni cauet in l. Papi. §. qm autẽ quarta, & §. quarta, ff. de inof. test. q legitimã debẽt filij consequi deducto onere æris alieni, itemq; deductis alijs oneribus aliarũ obligationũ passiuarũ, quibus pater defunctus tenebatur alijs respectib⁹, intelligitur, vbi in residuo hęreditatis pręter legitimã esset aliquis extrane⁹ hæres vniuersaliter institutus, apud quẽ iure hæreditario vniuersali eiusmodi onera hæreditaria residerẽt, vel possent residere, vtpote repręsentantem personã defuncti vniuersaliter. Et isto respectu loquuntur Ange. & Raph. s. relati in d. §. cũ pr. Aliàs si oẽs hæredes instituti essent filij testatoris, iure cõi & etiã regio à fortiori oẽs essent hæredes vniuersales pro rata portionum, in quibus fuissent hæredes instituti. Tum, quia non superest vt dixi alius hæres vniuersalis: præmaximè, quia de iure inquã cõi (vt ad illud redeam) non tota portio cuiuslibet eorũ sic. i. ęqualiter institutorũ, est legitima: quinimò legitima cuiusq; filij patre defuncto testato est quarta pars ei⁹ qđ habiturus esset ab intestato. l. parentes, cũ alijs. C. de inoffi. test.

Sed hic esset videndũ in proposito eius quod suprà intuli ad practicã iuris hodierni, si filius vel filij hodie essent instituti in oĩbus bonis paternis, excepto quinto bonorũ, in quo extraneus hęres institutus fuisset. vt iste casus differat ab exemplo præcedente, vbi filij fuerunt instituti ęqualiter, & extraneo fuit relictũ quintũ bonorũ

Illatio dubia in proposito iuriũ regiorum.

Receditur à præfata illatione, & cõsiderat̃ res aliter.

Notãda declaratio ad §. quarta l. Papi.

Anceps quæstio.

titulo.particulari. ſ. legati vel fideicõmiſſi:quanquã & hic hæres in quinta bonorũ parte inſtitutus cenſeret nõ vniuerſaliter,ſed in re certa inſtitut⁹, cũ talis pars quinta & hodie ꝑut olim (vt pluries.s̄.eſt dictũ,& infrà repetet) fuerit & ſit quota bonorũ pars:an hoc inquã eaſu filij cenſerentur vniuerſaliter inſtituti in illis bonis, quæ ſunt eorũ legitima? & ſic alius inſtitutus in prædicta quinta bonorũ haberet loco legatarij? & an etiã procederet quod prædictũ eſt.ſ.q; ſuſtinerẽt onera hæreditaria: & cõſequenter nõ poſſent contrauenire facto paterno? vel an quia ſunt inſtituti in ſolis partibus legitimis,& ſic in quotis bonorũ, ali⁹ hæres extraneus inſtitutus in quinta parte bonorũ cenſeretur hæres vniuerſalis,tanꝙ non fuerit alius cohæres vniuerſalis.Deliberandum eſt de hac re, quia videtur quodãmodo perplexa:ex eo, quia ſi conſideremus filios inſtitutos fuiſſe ſimpliciter habito reſpectu extranei inſtituti in quinto bonorũ:& vice verſa,ſi cõſideremus iſtũ inſtitutũ in eodẽ. 5. bonorũ reſpectu filiorũ inſtitutorum in quatuor partibus ex quinq; bonorũ paternorũ,quę quatuor partes effectu & re ipſa non ſunt plus vel minus legitimis partib⁹ ad eos pertinentibus, reſultat perplexitas quędam & ambiguitas, quẽ vel quos iſtorũ.i.an inſtitutũ in. 5. bonorũ parte,vel prędictos filios inſtitutos cenſere debeamus hæredem vel hęredes vniuerſales:cùm legitima de ſe cõſiderata ſit quota pars bonorũ: & ſic res particularis & itidem pars quinta bonorũ ſola(vt.s̄.dixi) ſit etiã res particularis.l.cũ aũt pars bonorũ.ꝟ.de lega. 2.per quã hodie ita cõiter tenetur, & practicatur. Sed interim videtur dicẽdum in hac hæſitatione, q; oẽs tã filij, ꝙ extraneus,inſtituti eẽſendi ſint hæredes vniuerſales:& omnibus incumbant onera hæreditaria implẽda viriliter.i.filiorũ vnicuiq; pro ſua parte virili inſtitutionis de eis facta ĩ quatuor partibus,& extraneo inſtituto in.5.bonorũ reſpectiuè pro illo:pro quibus ratis partibus,& quinto filij nõ poſſent, neq; extraneus pro. 5. cõtrauenire facto defuncti reſpectiuè. Moueor ex eo q; iſti omnes cenſentur eſſe inſtituti in rebus certis:cũ(vt eſt dictũ) quinrũ bonorum per ſe & diſcretim conſideratum:item & legitimæ per ſe ſunt certæ quotæ partes bonorũ, vt in d.l. cũ aũt pars bonorum, & in d.l.Papi.§. qm̃ autem,& §. quarta. s̄. allega.ergo idẽ dijudicãdũ eſt,ac ſi filijs relictæ eſſent per inſtitutionẽ res certæ, vt prædium,ædes,vel alia res: & cõſimiliter extraneo relicta eſſet itidẽ per inſtitutionẽ alia res certa particularis: quo caſu cenſerentur oẽs inſtituti vniuerſaliter detracta rerũ particulariũ mẽtione:& ſic oẽs erunt hæredes vniuerſales pro virilibus portionibus hęreditarijs pro numero perſonarũ & in diuiſione bonorũ hæreditariorũ partes legitimæ adiudicarentur filijs inſtitutis in ijſdem,& quintũ eorũdẽ bonorũ extraneo,eruntq; in illis inſtitutionibus velut prælegatarij:& oĩa onera nec nõ emolumenta, & iura hæreditaria,tã realia,ꝙ perſonalia, mixta, & in rem ſcripta, ſequentur oẽs viritim reſpectu perſonarũ detracta mentione præfatarũ inſtitutionũ. Caſus eſt celebris:qui hanc videtur q. dirimere in l.ex facto,mag.§.1.verſic. Ita igitur res accipietur,& verſ.vnde ſcio quęſitum,& verſic. cũ hæc ita ſint. ꝟ. iſto titu.de hære.inſti.iuncta gl.in verſ.æqs partibus,in.1.ſolutione quã ponit ad l.quotiens,C. eo.quæ eſt vera & cõis ideóq; effectu vult.2.ſolutio. Et hęc cõſideratio & reſolutio eſt mandanda memoriæ tenaciter per illũ tex. ſing. quo in re nr̃a(niſi fallor) tex.melior in iure

Attẽ.

Solu.dubitationis præfatæ.

Text.celeberrimus.

Iure ciuili (quod sciam) non est reperibilis: aliàs iste inuoluolus dissolui nequisset. Et à prædictis textibus fuit decerpta l. 14. vers. [Pero ambos,] titu. 3. par. 6. Adde præmissis text. in l. si alterius, eod. titu. id est. j. hoc titu. de hære di. instituen.

Origo cuiusdam l. parti.

94 Dubiũ nota. & quotidianum.

Et eotũ occasione quæ. s. fuêre tradita, † non inconcinè potest hic adaptari dubiũ sæpe ex facto incidens. An cùm possessor bonorũ maioratus antiqui contra prohibitionem eius qui illum stabiliuit eum regia facultate si fuit institutus de omnibus bonis, vel absq; illa, si fuit vinculum (quod vocant) de. 3. & . 5. parte vel alterutra bonorum ipsius stabilientis alienet aliquod oppidum eiusdẽ maioratus vel vinculi, hæresq; vel successor ipsius, vocatus ad eundem maioratum post illum alienantem possit, & quomodo vendicare illud oppidum, perperam & contra prohibitionem primi stabilientis alienatum, non obstãte, quòd sit hæres in bonis liberis ipsius alienãtis, confecto, vel non confecto inuentario. An verò obstet sibi aliqua ex prædictis except. vel quẽ de euictione tenet actio, &c. vel quòd non potest vtpote hæres, improbare factum defuncti prædecessoris, eiusdemque alienantis, vel alia, si qua sit vt. j. patebit, per quã successor volens vendicare rem per defunctum distractã, possit excludi. Et ad istius dubij decisionẽ,

Suppositũ.

quia. s. proximè præsupposui in tit. q. nihil hoc casu interesse inuentarium fuerit per hæredem confectũ, nec ne: prætermittendum est in primis id qđ s. conclusi. §. ponuntur præterea, nu. 69. cum sequenti. q. inuentarij confectio regulariter non operatur in fauorem hæredis, vt possit contra factũ defuncti pdecessoris venire, nisi in duobus casibus. Primus, qñ apud eundem hæredem nihil in effectu & re ipsa remaneret de bonis defuncti, vnde posset sibi satisfieri. Secundus, qñ ei remaneret aliquid, tamẽ illud nõ esset sufficiens, vel æquiualens ad sarciẽdũ sibi interesse dãni per prædecessorẽ sibi illati, ex præfata alienatione per eũ facta de re ad ipsum hæredẽ spectãte. His nanq; duobus casibus cessantib' nihil refert (vt. s. proximè præsupposui) quoad impotentiã inq̃, vel impossibilitatem contraueniẽdi facto. i. alienationi prædecessoris, an talis hæres cõfecerit inuentarium, nec ne: nam etiã eo pet ipsum confecto, nihilominùs repelli potest à possessore per illã exceptionem, ex qua persona quis lucrum capit, eiusdem factum præstare debet. l. ex qua persona, ff. de regu. iu-
95 ris, † non autem per aliquã exceptionem de duabus prænotatis: videlicet, quẽ de euict. &c. aut quòd hæres nõ potest contrauenire facto defuncti, secundum Bal. notãter in l. precibus, col. 3. ad med. C. de impube. & alijs. Quam declarationem iunge his quæ s. tradidi ad si. vbi non allegaui eã, sed remisi me huc. Et profectò hæc declaratio est nota. & temperat, ac moderatur apprimè ea quę ibi fuerunt in hoc proposito tradita: videlicet, vt si hæredi conficienti inuentariũ supersit ex hæreditate minus q̃ sit æstimatio interesse dãni sibi illati ex facto defuncti ob alienationem ab eo factã, quoad residuum tamen ęstimationis prędicti interesse, nihilominus repellet exceptione manante ex prædicta regula, ex qua persona: non autem alijs exceptionibus ex alijs capitibus descendentibus, de quibus. s. est dictum. Et ita subintelligitur primus casus ex duobus suprà positis: scilicet quando hæredi superest aliquid ex bonis defuncti, cuius facto vult contraire: sed illud non est sufficiens ad satisfactionem totius damni sibi illati ex facto

Alia aduertentia nō minus uot.

tem vinculum seu maioratum à pri-
mordio facta. Et in hoc articulo ad-
uertendum erit, quòd si talis succes-
sor in maioratu, reuocans alienatio-
nem factam de rebus illius per præ-
decessorem non confecit inuenta-
rium, tenetur in solidum ad pretium
rei sic venditæ, quod in casum eui-
ctionis expressę promisit prædeces-
103 sor idemq́; venditor. † Sin autem il-
lud confecit, tenebitur solummodo
pro viribus patrimonij liberi in quo
etiam successit huic vltimo possesso-
ri, eidemq́; venditori vnà cum bonis
maioratus: quanquam quo ad ista bo
na non dicatur propriè eidem succe-
dere, sed primò instituenti, seu stabi-
lienti maioratum. l. cohæredi, §. cùm
filiæ, versicu. neque fideicommisso, ff.
de vulga. & pupi. l. vnum ex familia,
§. si de falcidia, eodemq́; primo. ff. de le
gat. 2, & text. admodum notandus in
loco peregrino: scilicet in l. credēdū,
§. si verò maritus, ff. qui pet. tuto. vbi
Barto. Neutro tamē casu dici potest,
quòd istum hæredem impediat ven-
dicare rem alienatam à venditore, eo
demq́; prædecessore: & sic venire con
tra factum illius: quia cessat ratio. l. cū

Ad l. cū à matre supra sæpius citatā.

à matre, sæpius. ff. allega. quę est ne suc
cessor ditetur cum aliena iactura seu
pręiudicio; scilicet emptoris à quo vel
cuius successore euincit, vel vendi-
cat rem ex tali maioratu per præ-
decessorem eundemq́; ipsius maiora-
tus vltimū possessorem alienatā vel
venditam: nam his casibus (vt dixi) ra-
tio prædicta cessat: cùm (vt etiā dixi)
debeat restituere emptori pretiū rei
in venditione sibi per venditorem
promissum. Si aūt nō fuisset ab eo pro
missum expressim, imputet sibi em-
ptor cur nō stipulatus fuerit illud ab
ipso venditore, vt sibi prospiceret, ne
pretium perderet, vt in dicta l. quem-
admodum, in verbis. ff. in versicu. Præ

terea considerandum est, recitatis: ex
quo sciuit, vel scire debuit quæ paria
sunt. l. quod te mihi, ff. si cert. petatur,
quando inquam emptor sciuisset fa-
ctum, id est eiusmodi res esse subio-
ctas restitutioni, & sic vinculatas,
quas vocant. Itaque errauit in iure,
qui error vel ignorantia habetur pro
scientia quoad hoc, cùm in præsenti
casu de quo agimus, sit eadem ratio
quæ est in casu dictæ l. quemadmo-
dum, propter prohibitionem legalē,
id est facultatis vel concessionis prin
cipis ad faciendum maioratum vni-
uersalem, item & testatoris circa il-
lum disponentis: vel si est vinculum
particulare in tertia bonorum, con-
currit etiam legum Taurinarum au-
thoritas cum prohibitione testatoris,
vel donatoris melioràtis & subijcien-
tis restitutioni rem in qua fuit facta
melioratio, id est vinculum maiora-
tus particularis creatum. Et parifor-
miter iste hæres venditoris idemque
successor in tali maioratu posset hbe-
rè vendicare ab ipso emptore, qui nō
stipulatus fuit pretium rei emptæ, &
ipse emptor perderet pretium, etiam
si omnino ignoraret, id est ius & fa-
ctum, id est quòd alienatio talis rei es-
set prohibita per l. vel testatorem, aut
vtrunque. Item & quòd talis res pro-
hibita non poterat alienari: quia ni-
hilominus non obstante tali ignoran
tia videtur amittere (vt prædixi) pre-
tium quod pro re empta venditori sol
uit: in casu inquā, vbi prohibitio alie-
nationis fuisset facta per principalem
disponentem, id est stabilientem ma-
ioratum, vel vinculum, de tali re vin-
104 culata, † simpliciter vel in rem, id est,
q̀ nullo casu vel tēpore esset alienabi
lis: & sic q̀ perpetuò esset, ac remane-
ret inalienabilis: sed semp esset in fa-
milia, & sic impersonaliter, vt quoti-
die per principales disponētes cauet

in

in vinculis & maioratibus ab eis constructis: quæ prohibitio in rem afficit etiam penitus ignorātes, vt in l. peto, §. fratre, cū glos. vbi Docto. de legat. 2. & tradit Bar. in l. pater filium, §. fundum, de lega. 3. cum multis concordan. Doctorum in varijs locis per me ad Barto. ibi additis & adunatis. Sed istud dicitur disputatiuè: nā profectò non possū mihi persuadere, q emptor penitus insci⁹ vel ignorās, tā in facto q in iure, neq; in d. l. quēadmodū, neq; in hoc, de quo agim⁹ casu perdat pretiū quod venditori pro eiusmodi re empta soluit. Nam in eadem l. quēadmodū, vltimis verbis, præsupponitur contrariū; quaten⁹ dicitur malæ fidei, possessorē esse eū qui cōtra iura mercatur: sed non potest quis dici facere contra ius qui ignorat factum, cùm ex eo ius oriatur. l. si ex plagis, §. in cliuo, ff. ad l. Aqui. ergo emptor qui ignorat rem esse de maioratu, non pōt dici ius ignorare: & consequēter est oīo ignorans, & ob eam rē nō est dignus illa pœna amisionis pretij. Quod aūt s. dixi prohibitionem in rem afficere etiam ignorantes, eò pertinet vt alienatio sit nulla, vt dicitur vbi. s. in di. §. fratre, &c. non autem vt ignorans, cō tra ius phasq; piū aliqua sit pœna plectendus. l. si ignorans, ff. loca. licèt etiā si pretiū perderet ageret ad interesse ratione stipulationis de euict. Tertiū autē caput exclusiuū hæredis, ne possit venire contra factum defuncti, qđ eum primis duobus ponit Pau. de Ca. in sæpe dicta l. cùm à matre (redeūdo ad superiora) abundat: quia licèt aliquatenus differat à prædicta regu. ex qua persona prout. s. tetigi allegando Bald. in dicta. l. precibus, in loco citato, superius nu. 95. Tamē non differt ab ipso dicto principali, quòd hæres non potest venire contra factum defuncti, vt in eadem l. cùm à matre, dicitur: & sic illud in præsentiarum con- 105 siderari non debet; † cùm ratio non debeat esse eadē cū dicto principali: aliàs esset nugatoria & frustranea. Gl. est cum tex. in l. si. ff. de offi. procu. Cæsa. Sed ad casum l. cùm à matre bene quadrat, vt ibi ipse eā appropriat vel adaptat.

Atten.

Non est omittendum, quòd cōtra glo. in d. l. quemadmodum, quam. s. ci- 106 taui tenentem, † quòd etiam in contractu à iure reprobato, si emptor sibi prouideat per stipulationem ad pretium potest ad illud agere contra vēditorem, si talis res vendita contra legum interdicta ab ipso emptore euincatur per hæredem vēditoris, vel per tertium: & sic vult, quòd licèt contractus principalis sit nullus, tamen valet pactum in eo appositum in fauorē emptoris in casum euictionis futuræ, contra gl. illam inquam, videtur alia glos. notanda & singula. quæ sæpe allegatur per Docto. in l. si patronus, in ver. in Fauiana, ff. de bo. liber. probās, quòd si principale fiat in fraudem, omnis clausula eidem adiecta, videtur etiam adiecta in fraudem: & sic neutrum tenet. Ad hoc dicit glos. illam pro singu. habendam Ias. in. §. fuerat. 19. colum. institut. de actio. ad cuius consonantiam plura congerit idem Ias. post quandam decis. Bald. ibi notandam in l. ex testamento. C. de fideicommis. & plenius idem Ias. consi. 133. penul. & vlti. colum. vol. 4. pro qua glos. est bonus tex. in ratione sui, vbi etiam glos. idem vult, in l. quod de bonis, aliàs quod bonis. §. primo, incipien. frater, ff. ad l. Fal. & in vulgari. l. non dubium ibi, [vel ob id.] C. de legi. & in dicto consilio Ias. allegat pro illa glos. alia iura & Doctorum multas authoritates & decisiones notandas. Sed ad hoc responde (etsi Docto. in locis prædictis hanc contrarietatem

Obiectio - uertenda ex cōtradictio ne duarum gl. mutua.

inualida, in præiudicium successoris immediatè vocati ad talē maioratū, vel ad tale vinculum tertiæ vel quintæ partis bonorum respectiuè, vt l. non dubium. C. de ll. vbi annullatur actus contra l. factus. cuius l. (etsi vulgatissime) ad hanc rem verba spectantia sunt ista. [Nullum enim pactum, nullamque conuentionem, nullum contractum inter eos videri volumus subsequutum, qui contrahunt, lege prohibente contrahere.] Cùm itaque talis alienatio per legem, vel per testatorem, aut per vtrunq; fuerit (vt est dictum) prohibita & improbata, hæres vel successor in maioratu, vel vinculo, etiam quòd fuerit hæres alienantis, eiusdemq; præcessoris atq; possessoris in bonis eiusdem liberis, & etiam si non confecerit inuētarium, potest liberè in contrariū venire: sicq; vendicare tale oppidū alienatum per l. quemadmodum, ad finem. C. de agrico. & censi. lib. 11. quā in id Barto. citat in l. post mortem, ff. de adoptio. in vno versi. suæ distinct. ibi, si verò est factū contra legē. &c. Et in prin. text. dictæ l. quemadmodum, ita scribitur; [Quemadmodum originarios absq; terra, ita rusticos censitosq; vendi omnifariam non licebit.] Sequitur post medium ibi; [& nihilominus venditori ad repetendos seruos cùm eorum agnatione vendicatione concessa.] Quæ lex vrget in re proposita de qua agimus secundum prædictam Barto. allegationem: nam loquitur, vbi actus est nullus in fauorem publicum, prout etiam in eadem l. nor. Ioan. de Pla. primo nota. Cùm etiam in terminis nostris de quibus

Atten. inductionem. l. quemadmodum.

96 in præsenti agimus; potest dici, † quòd ista alienatio fuerit nulla publici fauoris prætextu: quia in istorum maioratuum conseruatione, horum inquā quæ ex dispositione primi stabilientis nō possunt deuenire nisi in ipsius vnum solum successorem gradatim & successiuè, præsertim masculum de familia eiusdem stabilientis vel vinculantis, vertitur fauor publicus familiarum tuendarum, argumen. l. primæ. §. penulti. ff. de ventre inspi. versicu. [Publicè enim interest,] quō Bald. notat in l. cunctos populos, colum. 11. C. de summa Trinita. & fide catho. & in l. fina. colum. 3. C. de libe. præte. ad rationem statutorum dispo nentium bona aliqua, id est certæ qualitatis debere esse vinculata, hoc est non posse peruenire, nisi in certas personas de familia gradatim & successiuè, prout hodie apud nos tam inter viuos, quàm in vltima volun tate maioratus vniuersales & particulares stabiliuntur per dominos de bonis suis, qui est casus noster, de quo hîc tractatur, ad quem cōiter allegatur ille tex. per docētes, & causidicos, q in conseruatione siue tuitione maioratuum, vel eiuscemodi vinculorum rectò tramite maioratuum incedentium; vertitur conseruatio familiarum & domorum & agnationis. In quit enim ibi text. [Publicè enim interest, partus non subijci vt ordinum dignitas familiarumque salua sit.] Sed certè, non probatur ibi planè & directò id ad quod eum modò dixi crebrò allegari: sed solummodo in argumentum deduci potest. Nam ibi duntaxat probatur, quòd per legitimos partus agnationes & familiæ conseruantur: nō aūt per illegitimos & suppositiios. Ideo allegatio quæ solet (vt dixi) fieri de illo text. deber ex co sumi à simili: videlicet, vt quemadmodum in conseruatione earūdem agnationis & familiæ vertitur fauor publicus ob natiuitatem legitimorum: sic etiam si propter masculinitatem eorundem, id est filiorum vel

Atten. quōmodo illius tex. cōis allegatio procedat, & ille textus inducatur.

quouis alio modo conseruentur intereſt publicè fieri conſeruationem eiuſmodi maioratuum & vinculorum: & conſequenter agnationis ſeu familiæ cuius reſpectu vel contemplatione, & non alia, bona illa vinculantur, vt vulgo dicũt, id eſt ſummittuntur reſtitutioni certis modis & formis, & prohibentur alienari. &c. Et quòd iſta ſit vera & potiſſima ratio talium ſtatutorum, & conſequenter diſpoſitionum maioratuum vel vinculorum, quæ verſantur in vſu quotidiano & communi obſeruantia, præſertim apud nos: ſcilicet conſeruationis domus & familię, aſtruit intrepidè Alber. Brun. Aſten. poſt multa per eum ibi tradita, in tracta. de excluſione fœmin. propter maſcu. 3. char. verſicu. Circa tertium articulum, colum. 2. eiuſdem articuli, vbi in id adducit quamplures Doctorum authoritates, & in columna ſequenti reſolutius loquendo, dicit, quòd iſta ratio abſorbet omnes alias rationes aliorum Docto. in præcedenti. per eũ ibi recẽſitas: & ibi reſoluit optimè hãc rationem, ſatisfaciendo ſpiculis quæ cõtra eam nonnulli iaciunt. Comprobantẽ præmiſſa in fortioribus terminis. Nam etiam circumſcripta prædicta conſideratione fauoris publici, ſed ſolo priuato fauore attento, idem
97 aliâs dicitur: videlicet,† quòd quis faciendo quicquam per l. improbatum fauore certarum perſonarum, & ſic priuato, poteſt ipſemet, nec non hæres eius aduerſus eiuſmodi factum venire, per l. ſi creditoribus, C. de ſeruo pigno. da. manumiſſ. vbi ex illo textu id notat Bald. & inquit notanter idem Bald. in dicta l. poſt mortem. in princip. prima lectu. ff. de adoptio. in hæc verba. Item nota, quòd non poteſt quis venire contra factum ſuum: & non eſt dubium ſi factum eſt obligatorium, ſecus autem ſi non eſt obligatorium, vt quia nullum, ſiue ſit nullum fauore proprio, id eſt priuato, ſiue publico: ſed ſi fauore tertij, expectatur eius declaratio. ita Baldus. Siue itaque in propoſito noſtro prohibitio alienationis concernat ſolum fauorem publicum, habeo intentum: ſiue etiam fauorem priuatum alienius tertij, vt ſunt ſucceſſores ſequentes immediatè poſt ſucceſſorem qui alienauit, vocati ad maioratum vel vinculum per primum ſtabilientem, qui volunt reuocare alienata in eorum præiudicium, idem eſt. Nam ex quo ſucceſſor, qui reſpectu habito ad alienantem & ad poſſeſſorem qui recepit alienationem cenſetur tertius, petit rem ſic venditam aduerſus prohibitionem primi ſtabilientis, ſatis apertè oſtendit voluntatẽ ſuam, quòd vult contractum haberi pro nullo: & ſic quouis reſpectu habito verificantur verba Bald. ſuprà citata, & habeo etiam intentum. Ad idem, quòd contra proprium factum à iure improbatum, poſſit quis venire, eſt optimus textus in cap. ſi quis presbyterorum, de rebus eccleſi. non alienan. & illum citat gloſ. trahens ad notabilem caſum in princip. inſti. quibus alie. licet vel non, vbi videndi ſunt Ioan. Faber Ange. & Ioan. de Pla. & not. Bald. in l. prima, verſicu. Secundo caſu, & verſi. deinde, C. de libe. cauſa. Si itaque alienans vel alienantes eiuſmodi res prohibitas alienari, poſſunt contrauenire in eorum vitis: ergo à fortiori & ipſorum hæredes poſt mortẽ, vt inquit l. illa hæredem, ff. de reg. iuris. §. recitata: dum dicit, [Hæredẽ eiuſdẽ iuris poteſtatiſq; eſſe, cuius fuit defunctus cõſtat.] Per quam legem, vt ibi refert Decius tenet Ange. eodẽ conſi. 185. cuius initium, Brunellus notarius, cuius. §. memini, ꝙ factum hæredis reputatur

factum

factum defuncti: ad quod faciūt quæ s. tradidi nu. 84. cum multis sequē. Et ad præmissa in illo pūcto, q hæres possit liberè venire contra factum defuncti iure improbatū, vidēdus erit Soci. cons. 79. col. 6. prope finem, versi. minus autem obst. vol. 4. loquens de testamento inualido: vbi tamen nihil ex prædictis adducit: sed tantūmodo citat in id duo generalia, quibus effe-
98 ctu probatur, † q factum nulliter, nō dicitur esse factum. Ad quod possunt adduci quamplura, quæ tradūtur per Alex. Ias. Vincē. de Peru. & Ripā, i l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. vbi idē per text. illū probatur, & per Feli. quē s. in id retuli. in d. c. ex tenore, de rescriptis, col. 3. cū sequen. Sed nō expedit pro nunc extrauagari ad generalia & remota. Prædictis etiam cōfert id qđ in modū regulę tenet Bal. in l. 2. col. 1.
99 C. si quid in frau. patro. videlicet, † q quādo ex facto defuncti obligatio nō descendit ad hæredem, talis hæres potest cōtrauenire illius facto. Et ita est in nostris terminis, vbi in hæredē alienantis contra legē, vel legis prohibitionem, non potest ab ipso defuncto descendere obligatio passiua de euictione: nisi expresśim defunctus ad id se obligasset per glos. in d. l. quēadmodū. Ad quod videndū est quod statim sequitur in. §. preterea considerandū, vers. & si fortè dicatur, sub nu. 102. De eadē re.

Confirmantur prēmissa optimo si-
100 mili. † Nam hæres adeundo hæreditatem nō videtur approbare ea quæ testator fecit, vel præcepit contra legis ꝓhibitionē, vt pulchrè & notabiliter tenet Bal. cons. 161. lib. 5. dicens q hæres potest impugnare dispositionē defuncti in eo quod contra legis dispositionē præcipit, vt ponit exemplum ex facto in casu l. hac edictali, C. de secun. nupt. Cui rei etiā conducit. l. dotale, §. fi. ff. de fundo dota. vbi vxor hæres instituta per maritū, ipsiusq; adiēs hæreditatem, poteſt vendicare partē fundi dotalis à marito legati cōtra legis Iuliæ de fundo dotali prohibitionem, si tandundē desit sibi ex hæreditatē in qua fuit instituta. Facit etiā qđ tradit Pau. de Cast. cons. 221. cui exordiū, antequā veniā, lib. 2. motus l. vna. C. de his quæ pœnę no. relinquunt, & tradit etiā Ias. cōs. 40. col. 2. ad fi. 1. lib. Ad eadem. Atten.

Confirmantur hæc ex alio capite: nā regula quæ habet, q hęres tenetur approbare factū vel alienationē à defuncto factā, procedit tum demū, qñ defunctus poterat de bonis sic alienatis liberè dispōnere, & ea donare, vel relinquere quibus vellet, priusquā illa bona alienasset, secūdū Pau. de Cas. cōs. 92. cui exordiū, visis duobus aliâs dubijs, col. 2. & cons. 449. tria sunt, col. vlt. vers. 3. facit. 2. vol. Aliâs secus, si ꝓhibitus esset alienare & contra prohibitionē alienasset, vt est casus de quo agimus: tunc enim hæres nō tenetur approbare talem alienationē factam per defunctū eundēq; prædecessorē ipsius: & hæc declaratio complectitur & summat ferè omnia supradicta. Ad idem.

Præterea in terminis his nostris propè contiguis, videlicet in materia feudali, affero decisionē nota. An. de Iser. summi feudistę vulgo nūcupati, in c. 1. in prin. in ipsius propria addi. inserta col. 9. lect. ordinarię de prohi. feu. alie. lib. feu. colla. 10. tenentē, q hæres pōt reuocare alienationē factā per prædecessorē de rebus feudalibus (& consequenter a ut pari ratione de rebus maioratus) eo quia talis alienatio fuit nulla: & sic vult apertissimè, quòd hæres nō tenetur approbare factum defuncti à iure improbatum. Nam & ipse idem defunctus qui fecit si vixisset, potuisset reuocare, & suo ꝓprio facto cōtrauenire, qđ est fortius. Et ad id allegat pręfatus An. dę Iser. prædictas ll. De eodem.

tatẽ nõ punctent)ꝙ rectè intelligẽdo
nõ contradicunt. Quia gl.in d.l. si pa-

Rñ. & conciliatio cõtrarietatis superius præfatas glosas celebris noua ac notandissima.

ttonus, & omnia quæ in ipsius præsi-
dium allegãtur, loquuntur in clausu-
la accessoria ac dependente à contra
ctu nullo vel fraudulẽto, & pro ipsius
robore & fortificatione in eo apposi-
ta. Cùm itaq; talis cõtractus deficiat,
necesse est eiusmodi clausulã corrue
re, argu.l.2.ff.de vsufru.ibi, [est autem
ius in corpore, quo sublato, & ipsum
tolli necesse est] & ibi notant Barto.
107 Bal. & Albe. post Docto. antiquos, † ꝙ
remoto subiecto remouet qualitas.
Nam secundum Philosophos id appa
ret naturaliter, prout Bald. ibi inquit:
& cõstat lucidius ex alia maxima Phi
losophica quæ est ratio præcedentis;
quòd non entis nullę sunt qualitates:
quæ apud Iurecõsultos deducitur ex
l.eius qui in prouincia, vers. [Quas ve
rò] ff. si cer. peta. vbi notant Docto. &
in specie Deci. Ad idem l. si seruum,
vers. [non potest ęstimari,] ff. de acti.
emptio. cum simi. Sed glo. in di.l. quẽ-
admodum, loquitur expresè in stipu
latione per quam emptor, qui contra
legum interdicta mercatur, sibi pro-
spicit, vel præuidet contra venditorẽ
eiusmodi rei per l. vel testatorem vel
vtrunq; prohibitam alienari, quoad
pretium rei: & sic deficiente princi-
pali contractu, promittitur per stipu-
lationẽ pretiũ de per se & ęquè princi
paliter, hoc est talis stipulatio de pre-
tio nõ est accessoria ad venditionem,
neq; ponitur accessoriè ad robur & fir
mitatem eiusdem: sed (vt dixi) æquè
principaliter, & de re æquè principali.
i. de pretio, & in defectu venditionis;
& sic talis stipulatio de pretio nõ cor-
ruit, corruente principali venditione,
quia nõ adhæret illi, neq; depẽdet ab

Singul. illatio ad rẽ istã

illa. Et hoc est ꝙ vult glo. in d.l. quem-
admodum, & sic si in illo casu, & pari
ratione in nostro, stipulatio concipe-
retur ad pœnã vel interesse, si res fuis-
set euicta ab emptore per hęredẽ ven
ditoris vel tertium, non valeret, prout
ibi tenet Io. de Pla. allegans l. si fundũ
sciens, C. de euic. & l.fi.§.fina. C. cõia
de legat. non tamen tangit prædictã
repugnantiã glossarũ: tñ licèt aliud
agens in proposito illarũ legũ illud
quod modò retuli, dicat: nihilominꝰ
aptatur bene ad gl. illam. l. quẽadmo-
dum, ex quo illa glos. loquitur in ter-
minis vbi fit stipulatio de solo pretio:
non autem de alijs accessorijs, quę so-
lent promitti per venditorem, & sti-
pulari per emptorẽ in casum euictio-
nis, putà pœna interesse, damna, sum-
ptus, & simi. quæ omnia sunt accesso-
ria: ideo stipulatio de his interposita
super cõtractu à lege improbato cor-
ruit vnà cum illo, per ea quæ in præfa-
tis locis traduntur. Et istud procedit, Nota.
quando talis emptor fuisset mala fi-
de possessor, vt quia emit scienter, id
est sciendo ius & factum, hoc est sciẽ-
do legem vel principis dispositionẽ
volentem quòd res subiecta restitu-
tioni sit inalienabilis: nec non, quòd
res sic empta erat subiecta restitutio-
ni vel vinculata, vt dicũt vel vocant.
Idem si sciuisset duntaxat factum. i. ꝙ
talis res erat de maioratu, vel restitu-
tioni supposita, & ignorasset ius: cũ ta
lis ignorantia non præsumatur. Secus:
si fuisset bonę fidei emptor, ignorãdo
talem rem esse vinculatam: tunc enĩ
non solũ posset stipulari in casum eui
ctionis futuræ pretiũ rei: sed etiã alia
accessoria, vt puta pœnã: sed etiã æsti-
mationẽ interesse, vel pro interesse.
Imò etiã eo nõ stipulante, potest isto
casu ipse petere interesse. i. illius, vel ꝓ
illo æstimationem, vltra pretiũ rei, se-
cundũ And. de Iser. ita not. declarãtẽ
in cap. imperialẽ, §. Imperator Lotha-
rius de phi. feu. alie. per Federi. lib. feu
dorũ. vbi loquit̃ i materia feudali nr̃æ
mate-

materię maioratus apprimè simili seu affini, maximè subsistente (prout in vtraq; subsistit) rationis paritate. Et hęc de præfata concordia glossarum inuicem sibi ipsis contrariantium dicta sufficiant, quę singularia sunt, & vltra Doctores.

De eodẽ articulo superiori.

Rursus prosequendo memoratũ articulũ de quo in præsenti agimus, id quod in superioribus cõclusimus probatur etiam, & quidem vrgenter hoc modo. Quãdo maioratus facit descẽsum ab antiquo. i. à prædecessore vel prædecessoribus ipsius vltimi possessoris, rem aliquã de ipso maioratu alienantis: tale factũ alienationis non nocet filijs vel descendentibus eiusdem possessoris alienantis ad illũ vocatis ꝑ primum instituentem vel stabilientẽ prohibentẽq; tacitè vel expresse taliũ rerum alienationẽ. Glo. est de hoc ordina. in c. 1. §. hoc quoq;, in tit. de feudi cognitione, in parte instituere, lib. feudorũ, vbi Bal. col. 2. versi. pone ego recepi feudũ, tenet in terminis fortioribus, ꝗ etiam si alienatio fiat per feudatariũ de re feudali, cum consilio domini directi, qui feudũ concessit: nihilomagis inferetur præiudiciũ filijs ipsius feudatarij alienantis, cui pro se & eisdem tale feudum fuit cõcessum. Ad quod tenendum inducit multas rationes, quas seriatim recitat Ias. cõsi. 7. cuius thematis caput est, Vertitur. quęstio, col. 6. vol. 3. Quarũ rationum duæ potissimum concinunt rei nostræ. Prima, quia isto casu filius nõ venit ad hoc feudum (vel ad maioratũ in terminis nostris) vt quilibet alius hæres: sed iure sanguinis, vel quia hęres sanguinis, quæ successio est immutabilis, vtpote naturalis. l. ius agnationis, ff. de pactis. l. iura sanguinis, ff. de regulis iuris. l. 3. in fi. ff. de interdictis

108 & relega. Secunda ratio. † Tenor inuestituræ, in qua de hisce filijs & descendentibus fit mentio: qui quidem tenor ante omnia est attẽdendus ac considerandus, vt inquit Bal. in l. quoties, C. de legi. hære. & in cap. 1. de feu. guar. & castal. & in capi. 1. an mutus, vel aliter imperf. & in cap. primo, §. denique, quæ fuit prima causa benefi. ami. in vsi. feudo. & consi. 70. 1. volumi. ibi enim dicit, quòd potiùs attenditur, siue inspicitur tenor inuestituræ, quàm natura feudi. Quod est notab. ad scripturas maioratuum, & vinculorum modernorum. Nam vt inquit idem Bald. in cap. primo de duo. fratri. à capi. inuesti. eo. lib. feu. natura feudi est genus: inuestitura autem est species, quæ derogat generi: ideoq; tenor inuestituræ derogat omni naturæ feudorum. Cùm enim communis tenor maioratuum, qui retroactis temporibus, nec nõ & præsentibus fuerunt vsitati, & sunt in vsu ac quotidiana obseruantia, respectu successorum ad eosdem vocatorum, sonat in filijs & nepotibus & descendentibus ex eodem primo stabiliente: & his deficientibus, sonat in reliquis successoribus agnatis proximioribus successiuè & gradatim: & sic in successoribus sanguinis, non autem sonat de hæredibus indefinitè siue simpliciter & absolutè, iuxta glo. de iure patronatus loquentem in l. si operatũ. ff. de ope. liber. & ea quę traduntur per Bar. in l. vt iurisiurandi, §. si liberi, eodem tit. Et si aliquando in eiusmodi scriptura maioratus vel vinculi de hæredibus fit mẽtio, fit aliter & aliter, hoc est incidenter ac minus principaliter, putà de filijs hæredibus vel de nepotibus hæredibus: & sic quoad quid, & respectiuè, quod non est habendum in consideratione, principali inquam. l. si quis nec causam, in prin. ff. si cer. peta. l. qui exceptionem, in princip. ff. de condict. indebi-

Ad scripturas maioratuũ hodiernorum.

Nota.

indebiti. licèt in consequentiam, minusque principaliter sic: vt. s. fuit tactū, & repetā nu. 116. Ita in re de qua agimus, (vt præmissa repetam) cum cōmuniis, ac crebra, seu trita forma maioratuum, sit illa quam dixi, meritò factum vltimi possessoris, alienatio ab eo facta, non debet nocere sequenti successori, constituto in gradu proximiori, cui deuoluitur successio eiusmodi maioratus vel vinculi, & memoratam glossam dicti. §. Hoc quoque, ad eundem finem, siue effectum, commendat etiam ac sequitur idem Ias. consi. 168. noui exordium. In causa, & lite, col. fina. vol. 4. Est tamen animaduertendum quòd Ias. consi. 72. allegato nu. 6. ratione quam ponit ad prædictam regulam l. ex qua persona, & l. cum à matre, eam inferens ex dictis Doctorum per eum ibi adductis, dicit propè in nostris terminis, quòd quando feudum non haberet iure hæreditario, & sic petens illud non venit tanquam hæres simpliciter & absolutè, sed vt descendens iure sanguinis per lineam liberorum à primo stabiliente, à quo deriuatur eiusmodi causa successionis eo casu, talis successor potest intrepidè venire contra factum prædecessoris. Quod dictum cōducit apprimè considerationi quam. s. feci in §. præcedente, in vers. præterea considerandum, licèt Ias. in prædicto consilio nihil alleget, ex his quæ ibi deduxi: sed solummodo illud infert ex his quæ superius eodem consilio prædixerat, ad roborandum istam conclusionem in terminis propèmodum similibus terminis nostris, de quibus agimus.

Ad scripturas maioratuū hodiernorum.

Nota.

Ad supradicta cōfirmatio satis apta.

109 Rursus iuuat præmissa. † Nam primogenitus non potest renuntiare iuri primogenituræ in fauorē tertio geniti, omisso seu prætermisso secundo genito, qui medius est inter eos in ipsius secundogeniti præiudicium, vt videtur voluisse Bald. consi. 389. incipien. consuetudo est. &c. col. penulti. lib. 2.

De iisdem.

110 † Quinimo etiam si ipse testator esset Rex, non posset priuare filium primogenitū regno, & dare illud secūdogenito, secundum Ias. in l. nemo potest, prima lectu. in textualibus. ff. de legat. 1. vbi in id adducit multas Doctorum authoritates, & post eum Francis. de Ripa ibi, qui videndus erit super hac re. Cui decisioni confert maxima illa

111 iuridica, & protrita, quæ habet, † quòd licèt renuntiatio per quempiam facta sibi noceat: non tamen nocet alij præter eum. l. si post mortem, §. vlti. ff. de bonorum posse. contra tab. & l. 1. C. de cōmunium rerū alienatione, per quæ intra istud tradit Bart. in l. pe. col. 2. vers. Secundo casu, C. de pactis. & est communis Doctorum conclusio post eum ibidem, vt patet ex traditis per Alexan. Riminal. Ias. Doct. & recentiores ibi.

Cōmunis.

Confert etiam præmissis, id quod notanter tenet Bal. consi. 215. inci. proponitur, quòd inuestiturę, lib. 2. vbi loquens in hærede vendicante rē feudalem per defunctum prædecessorē

De rebus præfatis.

112 alienatam, dicit, † quòd quando factū prædecessoris defuncti tendit ad fraudandum hæredem legis beneficio, tali casu hæres pōt contrauenire eiusmodi facto prædecessoris defuncti. Quæ verba sunt memoranda in proposito de quo agimus, vbi (prout est dictū) vocati ad talia vincula, seu maioratus succedunt ex legis vel principis aut vtriusque dispositione, coniuncta etiā voluntate stabilientiū. Et re vera, si facti cōtingentia consilij Bal. superius memorati accuratè & aduertēter inspiciatur, decisio sua optimè aptatur rei nostræ. i. casui de quo agimus, in quo factū defuncti, eiusdemque vltimi possessoris, qui rem maioratus vel vincul

culi contra fas ac de facto alienauit, rendit ad fraudandum successorem in maioratu, benefitio legis siue principis qui cõcesit facultatem ad condendum maioratum, vel legum Tau. ad vinculãdum certa forma tertium bonorum. Et propè finem prædicti consilij subdit idem Bald. expressius
113 in re proposita de qua tractamus, † q; sicut inuestituræ intermediorum successorum, quæ per eos de eodem maioratu denuò fierent de alijs non vocatis ad maioriam, non præiudicãt vlterioribus descendentibus respectu inuestituræ antiquæ quæ eos vocauit ita neq; prçiudicat alienatio facta de rebus eiusmodi maioratus vel vinculi seu feudi, quominus talis successor descẽdens, eas vt de feudo vel maioratu aut vinculo, in quibus succedit iure sanguinis posit vendicare, quod (vt prædixi) confert multum rei nostræ. Et de isto puncto latius trado in sequenti relectione. §. vltimi. l. 3. j. isto titu. in. 16. fundamento pro conclusione illatiua: & in præfato arti. principali vlterius non putaui insistendum ratione quam inferius subdam.

Ad idem de superioribus.

Hic tamen non abs te. subiungendum esset, an præfatam reuocationẽ alienationis de eiusmodi rebus posit facere sequens in gradu in vita ipsius met predecessoris alienantis. Et quidem iure communi attento, articulus iste esset dilatabilis, ex his quæ fusisimè atq; eleganter tradit Ias. consilio. 56. cuius thema, magnificus. &c. volu. 5. per totum, vbi per multa adducta per eum concludit, q; talis reuocatio alienationis posit fieri per filium etiam in vita ipsius patris alienãtis eiusdemq; possessoris vltimi maioratus seu vinculi, cuius est res illa alienata. vbi omnino videndum est: quia tangit etiam præcedentem articulũ incidenter, & addit nonnulla ex his quæ. s. tradidi; & profectò illud consilium hucusq; non videram, in quo loquitur & doctè & maturè. Et idem vi- Attende.
detur tenere Bal. in prærallegato cõsi. 389. col. penul. vers. hic incidit dubiũ. 2. libro. Illud tamen (vt id non omittam) intelligendum est, quãdo res sic alienata, esset prohibita expresim alienari per eũ qui primo stabiliuit, & instituit maioratum, prout est in casu de quo agim°, vbi regulariter istud solet caueri, & quidem districtim, ne dicam anxiè: secùs autem si non esset prohibita expresim alienari, sed duntaxat tacitè, vt quia res esset subiecta restitutioni ex dispositione testatoris per fideicõmissariam restitutionem, aliâs substitutionem factam ab eodẽ de sequentibus post mortem prædecedẽtium gradatim & ordine successiuo: quo casu per ll. prohibetur alienatio expresim quæ per testatorem fuerat tacitè prohibita faciendo prædictam substitutionem. l. Marcellus. §. res quæ, ff. ad Treb. authen. res quæ, C. co. de legat. nam isto casu non posset fieri reuocatio alienationis in vita alienãtis per successorem in gradu sequentem, secundũ Pau. de Cast. hoc modo declarãtem in l. peto, §. fratre, j. de lega. 2. & in l. cùm pater. §. libertis, per glo. ibi eo, titu. & in l. filiusfa. §. di-
114 ui, col. 2. de legat. primo. † Sed quia ex communi stylo facultatum Regiarũ, Attende.
quæ hisce temporibus conceduntur ad confectionem & institutionẽ prædictorum maioratuum, datur potestas construentibus illos, eisdẽ apponẽdi omnia vincula & clausulas quæcunq; ac quascunq; apponere voluerint: & quanuis nõ daretur saltẽ quoad meliorationem tertiæ bonorũ partis, eam haberet per l. Tau. s. sæpius citatam & ex communi inter nos obseruantia, & quotidiana nota conficientium eiusmodi instrumenta maiora-

ioratuum & meliorationum ad eorũ instar nexarum seu vinculararum, vt vocant, testatores & donantes qui ea instituũt, vel interviuos, vel in supremis eorum iudicijs apponunt clausulã prohibitionis alienationis rerũ eorundem maioratuum aut vinculorũ: & subiungunt, quòd non solùm facta, verùm etiam attemptata earũ alienatione per possessorem vltimum alienantem, sequẽs in gradu admittatur protinus ad talem maioratum vel vinculum: & ex consequenti ad tales res alienatas petendas, ac si is qui eas alienauit naturaliter obijsset. Quo casu i. ponendo de pręfata attemptatione per talem clausulam resistitur initio alienationis: & consequenter impeditur ipso iure translatio dominij in emptorem vel donatarium: quam ob rẽ, non insisto vlterius in hoc puncto, cõtentus dũtaxat admonere ac memoriæ lectoris mandare, quòd etiam in in casibus, in quibus in eiusmodi maioratu vel vinculo nõ reperiretur apposita clausula pręfata, quę apponi aliquando cõsueuit (vt est dictum) quòd statim res sic alienata. i. post ipsius alienationem trãseat quoad dominium in sequentem in gradu: talis alienatio proculdubio de iure cõmmuni esset reuocabilis per immediatum sequentem successorem ad tale vinculũ vocatum, etiam in vita vltimi possessoris qui alienauit, vel qui renunriauit maioratui in præiudicium vocati sequenti loco ad illum, per ea quæ. s. adduxi, & quæ tradit Ias. præallegato cõsilio. 56. & est etiam de intẽtione scribentium, præsertim Pau. de Cast. in eodem. §. libertis, declarãdo vt per eũ ibi & in alijs locis. s. recitatis, vbi ipse idem tradit per modum limitationis suprà relatæ: vltra quem alios etiam recitat Ias. eodem consi. 56. Si autem (vt prædixi) supradicta clausula fuit

Quò præcedentia possunt hodie pcedere.

apposita in constructione seu institutione maioratus vel vinculi, istud dubium & præcedens cessarent: ob eãq; rem. s. testatus sum me in his vlterius nolle insistere. Nam si clausula prædicta (quæ quãquã vt prædixi apponi solet) sit apposita, disputatio ista cessat.

Sed redeundo ad ius commune in hoc articulo, adijciendum est conclusioni quam. s. firmaui in primo pũcto, quòd illa conclusio videtur esse contra id quod. s. retuli tenere Iacobi. de San. Georgio in sua inuestitura, in gl. super illis verbis, Et cum pacto de nõ alienando, col. 10. & Matthę. de Affli. decis. 112. abhinc. 12. char. secunda facie illius post princi. Sed vt ex ipsorũ dictis apparet loquuntur in feudo antiquo hæreditario, vel in feudo nouo non hæreditario: aliàs nõ procederẽt ea quę per eosdem traduntur ibidem per ea quæ superius tradidi pro conclusione quam in hoc puncto tenui.

Vt suprà nu. 56.

115 † quæ quidem procedunt in maioratu antiquo non hæreditario: sed in eo qui iure sanguinis deuoluitur, nõ habita (principaliter inquam) consideratione ad successionem, in bonis allodialibus seu liberis: licèt in consequẽtiã sic, vt. s. fuit dictum nu. 108. & statim sequitur, prout sunt cõmuniter hodie maioratus qui in hoc regno fiabiliuntur, siue fundãtur. Et quia in eorum quibusdam, aliquando ponitur (vt suprà tetigi) verbum hæredibus, cum illis verbis, filijs nepotibus & descendentibus, quæ sunt vocabula sanguinis & descendentiæ naturalis, †

116 quomòdo & quibus casibus illa denominatio hæredum non faciat tales maioratus hæreditarios, vide notabiliter Ias. in prænotato consil. 56. in principio, item & . 2. col. versicu. Nec prædictis, & iterum colum. penulti. versi. non obstat. Et reuera (vt prædixi) vt plurimum non sunt hæreditarij

Ant. aduertenter.

E prin-

principaliter: quantùm quoad Incidentem, i. secundariam seu consequutiuã considerationem; sic: quando in quã successor in maioratu sanguinis antiquo agnoscit, siue adit bona allodialia seu libera vltimi possessoris eiusdemq; patris, in cuius locum succedit in maioratu vel vinculo. Quo casu proculdubio non cēsentur maioratus hæreditarij, nisi secundum quid & secundario, vt iam dictum est: quæ consideratio secundaria ac remota nō habet mutare, neque alterare naturã feudi

Vide infrà ... in vita ... vbi hoc limitat.

117 vel maioratus sanguinis: † cùm causa naturalis præponderet accidentali, in l. 3. ad finem principij. ff. de tutel. & l. non putauit, §. si quis emancipatum, primo respon. ff. de bon. posse. cōtra tab. & l. filio quem pater, ff. de libe. & posthu. & l. cùm pater, ff. de iure dot. quam gloss. dicit facere in argumentũ contra, sed non bene; nam in ea l. cũ pater, gloss. adducit dictam l. 3. pro cōcord. Sed quia suprà vltra illos Docto. fuit per me adductus text. in oppositum in l. filiusfa. §. cùm pater. j. de lega. 1. vers. ad præmissa facit, & c. oportet ad illum respondere: quia prima inspectione ille videtur fortis text. cōtra id quod de iure communi fuit. s. conclusum. Nam ibi fuit facta prohibitio alienationis per testatorem primum ex iusta & legitima causa, atq; à iure approbata, vel per eundem testatorē apposita, vel à iure subintellecta: & tamen hæres alienantis qui successerat primo testatori, qui ꝓhibuit alienationem, nō potest reuocare talem alienationem factam contra prohibitionē positam & cautã per primũ testatorem. Nam siue illam prohibitionem expressam cōsideremus. s. ne res subiecta restitutioni ex eius dispositione posset alienari, apposita, vel subintellecta legitima causa. Et hoc casu manifestè liquet, quòd successor alienans facit contra l. priuatam, quæ est voluntas testatoris pro lege à iure habita, ac tanq̃ lex seruari iussa: §. dispo-nat, cũ alijs in auth. de nup. coll. 4. Itē etiam facit contra l. cōem, de qua in §. Diui, prædictæ l. filiusfa. Siue etiam consideremus prohibitionē tacitã ex fideicōmissaria substitutione resultãtē [ipso iure] de qua in l. Marcellus. §. res quę. ff. ad Treb. & auth. res quę. C. cōia de lega: idem est dicendum, quia cùm res sit subiecta restitutioni ex dispositione tacita testatoris: quia etiã si idem testator vlterius. i. vltra fideicōmissariam substitutionem ab eo factã non prohibeat eam rem alienari, tñ ex iuris dispositione fundata in volũtate testatoris pręsumpta, prohibetur alienari per illa duo iura proximè allegata, propterea dixi. s. proximè ipso iure, in hoc enim (vt. s. etiam fuit dictũ) differt materia illorũ iurium à materia prædicti. §. Diui. Nam illa loquuntur in ꝓhibitione alienationis tacita, resultante ex fideicōmissaria substitutione, vt modò dixi: sed decisio. §. Diui, & eius materia, in prohibitione testatoris expressa, cũ causa, vel ab eo enuntiata, vel à iure subintellecta, vt in nonnullis casibus à iure subintelligitur: igitur alienans eiusmodi res vinculatas quas vocãt. i. restitutioni suppositas, semper facit cōtra legis prohibitionem dispositiuã fundatã in tacita voluntate defuncti: & ex consequēti facit actũ prohibitum: licèt vt est dictũ. s. nu. 123. in vers. illud tñ hoc casu in vita alienãtis nō pōt fieri reuocatio secundum Pau. ibi allegatũ in tribus locis, & tñ vt. s. est dictũ nu. 117. vt ad illud redeã, in terminis vtriusq; prohibitionis expressę & tacitę, inquit tex. cum gl. in d. §. cũ pater, & ibi Bar. Bal. Ang. de Peru. itē & alter Ang. de Peri: Pau. de Cast. & Raph. Cu. nec nō Io. de Imo. notant, q filius illius, qui fuit grauatus

Redit ad respondēdum ad text. in d. §. Cùm pr. l. filiusfa. de lega. 1. attētis his quæ in parte pręfata fuerūt tradita iure cō muni considerato.

In quo differat dispositio. §. res quę legis Marcellus ad Treb. Et auth. Res quę. C. cōia de legat. ex parte vna, à dispositione §. Diui. l. filiusfa. de leg. 1. ex alia.

ab

ab auo ipsiusq; patre non alienare,sed in familia relinquere: si nihilominus talis grauatus alienauit extra familiã contra vtranq; prohibitionem & legis & testatoris,si per eundem grauatũ eiusq; patrem qui alienauit sit institutus,& adijt ex tali institutione,non potest talem alienationẽ infringere vel reuocare:sed ita demũ,si fuerit exhæredatus vel repudiasset,vt ibi habetur in text.& glo. & per oẽs(vt.s̃.dixi) prædictos Doct.Et illum text. in proposito de quo agimus,reputo summè difficilem,& qui reddat rem omnem de qua.s̃.tractauimus valde tenebrosam,& apprimè inuolutam, iure inq̃ communi attento & considerato. Et demiror Iaso.allegasse illum in prædicto cons.56.post prin. generaliter inter alia iura probantia, illud vulgare, & protritum,q̃ hæres non potest contrauenire facto defuncti,de quo.s̃.plenè attigimus, & postea in processu eiusdem consilij,vbi disputat vtrunq; articu.non aduertisse ad eũdem text. probantem contra oĩa quæ.s̃.cõclusi, & confundentẽ illa de iure cõi in primo articu.s̃.principaliter discusso: & per eundem Ias.ibidem tractato incidẽter. Neq; ad istius difficultatis solu-

Difficultas non parua q̃ subest i hoc puncto,secũdum cõsiderationẽ Iuris cõis ex prædicto.§.cũ pater.

118 Resolutio.

tionẽ,† põt esse in consideratione cõfectio vel non confectio inuentarij: cùm ille tex.sit de iure.ff.quo hæredis inuentarium nondum fuerat adinuẽtum,neq; cognitum,vt patet ex l.fin. in princi.& per discursum totius l. C. de iure delib.Omissis alijs,tandẽ,tandẽ nõ videtur hac in re,aliud dici posse,q̃ id quod.s̃.retuli dicere ibidẽ Ange.de Peru.&.Raph.Cu.limitãdo eũdem tex.vt loquatur vbi filius qui velit alienationẽ factã per patrem retractare,esset institutus in maiore portione, q̃ sit ipsius portio legitima vt ibi text. vult clarè, inquantum in ver. [sed si cum duos,] coniuncta gl. probatur quod dixi,ex quo ibi vnus solus filius fuit in solidum institutus, & alij duo filij (nam tres duntaxat filij erãt, non plures)fuerunt exhæredati,ob id q̃ non potest cõtrauenire alienationi factę per patrem de tali re prohibita per auum in fauorẽ istius filij ipsius filij eiusdemq; patris, ad quem ex voluntate, & vocatione aui erat deuoluenda iure antiqui fideicõmissi. Sed si in sola legitima ad eũ spectante de bonis patris,qui eiusmodi rem restitutioni suppositam alienauit, esset institutus,bene posset ad talem reuocationem alienationis admitti,vt ibi tenẽt Ange.& Rapha.quos.s̃.retuli vers.redeundo rursus,vbi omnino vide quæ adieci ad declarationem huius rei & applicationẽ ad iura istius reg. & hoc modo restringendũ est id quod.s̃.cõclusi de iure cõi,in articulo reuocationis alienationis quæ debet fieri post mortem patris prędecessoris qui rem de maioratu,vel vinculo alienauit.& hæc est not.restrictio cõclusionis præcedentis, quæ vult,q̃ successor in maioratu põt indiscriminatim reuocare rem alienatam per prædecessorẽ de eodẽ maiorat post mortẽ ipsius,vt si talis successor sit filius alienantis, ita demũ possit petere eiusmodi reuocationẽ,si fuerit institutus in sola legitima,vel exhæredatus per patrem a bonis ipsius liberis.secus si fuerit institutus in solidum, quia non poterit contrauenire. idẽ si pro parte, quæ sit maior sua legitima etiã pro illa portiũcula excedente legitimã nõ põt,sed pro parte in qua alius fuit cohęres institutas bene põt agere ad reuocationem, quia in ea nõ reprę̃sentat personã prædecessoris,vt.s̃.tenui cõtra Raph. Cu. & ista sunt vera, attenta dispositione iuris cõis,sed non procedunt attentis clausulis maioratuũ seu vinculorũ hodiernorum, scd̃m quas tota vniuersi-

Restrictio not.ad id q̃d supra fuit in isto arti.cõclusum d̃ iure cõmuni.

Atten.morẽ hodiernum seruari solitum in maioratibus vel vinculis.

tas bonorū debet ad vnum solum deuenire, item quia de cōi stylo ordinātium maioratus & vincula (quæ vocant) meliorationū, est, q̃ facta de reb⁹ eorū alienatione res alienata statim ipso iure, transeat in sequentē successorē successiuè ad talē maioratū, vel vinculū vocatū: imò iubetur per stabilientes idē esse, etiā si alienatio, ne dicam fiat, sed etiā si attentetur fieri: & sic reuocatio eiusmodi alienationis, de talibus rebus factæ, hodie fit indistinctè & absolutè propter clausulas inuestiturarum hodiernarū, vt est iā dictū. In vita aūt ipsius alienantis cōtra expressam prohibitionē factā per primum disponentē pōt fieri reuocatio per quemcunq; successorem immediatū, qui fuisset vocatus statim deficiente .i. mortuo ipso prædecessore alienante per modum substitutionis fideicōmissariç, si talis reuocans non esset filius alienantis. Si verò sit filius, non posset reuocare rem alienatā cōtra expressam prohibitionē, patria potestate durante: si autem esset emancipatus posset, & idem est per ll. fo. & Tau. si matrimonium cōtraxisset, ex quo inducitur emancipatio legalis ęquipoliens emancipationi hominis, in omnibus & per oīa, vt inquit præfa ta l. Tau. Et hoc procedit de iure communi per text. in d. §. cùm pater. Sed attētis hodiernarū inuestiturarū clausulis, idē est in hoc casu, quod in superiori: nā absolutè & indistinctè facta per prædecessorē eiuscemodi rei vinculatæ alienatione, ipso iure fit transitus dominij eiusdē rei sic alienatæ in successorē quēcunq; ad talē maioratū vel vinculum per stabilientē vocatū. Et de hoc arti. non ita per alios (quod sciam) discusso, satis ac super tradita superius abundent.

Atten.

Practica hodierna.

Redeūdo ergo (veluti è lōgo itinere emēso) ad interpretationē prædictorū verborū [quæ loco viceq; ipsius succedat. &c.] in quantum ibi in prin. hui⁹ interpretamenti dicebā illa verba esse posita, in hac descriptione quā modò versam⁹, ea de causa: quia hæres repręsentat personā defuncti, adijciendū non abs re est, hinc etiam deduci, q̃ omnia pacta & cōuētiones, quę super re sua natura transmissibili inter partes fiunt, & de quibus inter eas cōuenit, trāseunt ad hæredes actiuè, &

Redit ad cōtinuandā interpretatio-

nem eorundem verborum descriptionis.

119 passiuè, † ratione eiusmodi legalis repręsentationis đ hęrede ad defunctū: quāuis đ eis nulla fuerit facta mētio. l. si pactū, ff. de proba. & in l. iurisgentiū §. pactotum. ff. de pactis, cū pluribus similibus & concor. agglomeratis per An. Tira. in opere retract. fo. 342. pag. 2. post prin. glo. sextę. Id tamen est intelligendū pro ea parte, pro qua quis est hæres, siue ex testamēto siue ab intestato: pro ea etenim sola repręsentat defuncti personā, cui succedit: pro alijs verò partibus, pro quibus nō est hæres, censetur extraneus. Glo. est ordi. de qua etiā fuit facta. s. mentio in l. 2. §. pe. ff. de præto. stipula. gl. mag. ante fi. ibi dum dicit, sed huic potest dici: & ibidē Bar. col. 2. & reliqui Docto. ordi. transeunt cū gl. illa. & eam dicit singu. Io. de Imo. in l. fi. §. pe. ꝟ. de lega. 2. & ibi addit dictionē præcisā (oīo) q̃ pro qua parte nō est hæres, censetur extraneus oīo .i. omni respectu, quoad

De repręsentatione legali, hæredis ad defunctū

Glo. ordi.

120 eam partē, in qua nō est hæres, † & eādē gl. cōmendat Phi. Cor. in l. fi. col. 2. C. de imp. & al. per eā intelligens illū tex. sed non rectè, quia ille tex. non loquitur absolutè de defuncto & hærede, prout gl. prædicta, & Doct. cōiter eam sequentes loquuntur: sed loquit̃ de patre & filio: & sic habito respectu ad ius sanguinis seu filiationis: non autem ad causam hæreditariā. Et pro gl. prædicta est bonus text. in l. si adulta, vbi notat Sal. C. de hæred. act. & ibi

Carpsi Cor.

Ad l. fi. C. de impu. & alijs in allegatione quę sit cōmuniter de illa.

glos.

glos.ad idem adducit alia iura. Facit etiã text.in sæpe allegata.l. cùm à matre, cum glo.C.de rei vendi. vbi Bart. & alij post eum notant. Ad idem bo. text.in l.si ita quis.§.ca lege, secundũ Ias.ibi.4.notab.ff.de verbo.obli.& ibi dem etiam notat illum Claud.ad fin. Ad idem notat Ange.de Peru.tex.ibi in l.licèt successores, C.ad l.falcid. De qua re videndus est Lanze.Galia.in l. 2.§.ex his.aliâs & harum, colũ. 2. ff.de verbo.obliga.& Iacobi.à Sanct.Geor. in opere feuda.cognomento, inuestitura, in princi.col.3.versic.tertiò moueor. Et de prædicta glo.cum quibusdam ex his remissionibus feci.s.mentionem in §.hic non abs re subiungẽdum esset, nume.98.& ea quæ hîc addidi iungenda sunt eisdem.

De eadẽ repræsentatione. Sed antequam ad alia faciam tran situm circa istum articulum repræsentationis defuncti per hæredem generaliter faciendæ, quoad totam inquã materiam quarumcunq; vniuersaliũ dispositionum, aliâs successionũ, pro huius rub. pleniore ornamento, placuit in præsenti adnectere aliqua, circa quandam repræsentationem extraordinariã & exorbitantẽ. Nã descriptio hæredis institutionis, quã in præsenti versamus, & per glossem mata
121 exponimus, † procedit habita consideratione ad successionem, & repræsentationem ordinariam de hærede ad defunctum: quæ est regularis repræsentatio vt in prædicto authen.de iureiuran.à mo.præst.in ptin. colla.5. & in l.hæres,& hæreditas. ff.de vsuca pio. Sed operæpretium est modò videre, an aliquo casu possit fieri repræsentatio de patre per eius filium in vita eius cui est succedendum, vel in cuius locum est succedendum, id est aui, eodem patre prædefuncto, & auo postea mortuo: vt est exemplum in quæstione caliginosa primogenituræ seu maioratus: quæ est. Si quis maioratus possessor habeat duos filios, primogenitum videlicet, & secundo genitum: & ex filio primogenito prædefuncto in vita possessoris, eiusdemq; aui, idem auus possessor habeat nepotem: an talis nepos subintret, & subrogetur in locum patris, & eum repræsentet in vita aui, vt eo auo postea mortuo talis nepos admittatur ad maioratum vacantem post mortem aui excluso patruo.i.filio secundogenito, nec ne: Sicq; decisio illius arduissimi dubij extat in hoc puncto repræsentationis: nã si illa isto casu locum habet de nepote superstite ad patrẽ præ defunctum in vita aui, & sic dum viuebat ille de cuius maioratus successione agitur, excluditur patruus per eiusmodi nepotem: aliâs secus. Et qui dem non ideo articulum istum attin gimus, vt nobis sit cordi cum pluribus Doctoribus illustribus saxum Sisiphi (vt aliâs dicitur) euoluere: præsertim, quòd hodie in isto regno quæstio ista alioqui cõtrouersissima sit decisa, per l.40.Sarabri conditam. Sed enim sumus huius intentionis vt ex Doctorũ dictis hincinde aliquid in medium afferamus ad dilucidiorem eiusdem legis intelligentiam, nec non ornamẽtum: cùm illius materia sit nobilis, & in successionibus nobilium assiduè frequentetur.

Quæstio ve tustissima, & caliginosissima, & velut aqua tenebrosa in nubibus aeris, vt alibi inquit gl Decre. in alio tñ proposito, vt in fra subditur

Contestatiũcula ad lectorem.

Et in primis præsciferendã est, q. attento solo iure cõi, quæstio illa cõparari potest aquæ tenebrosæ in nubibus aëris, prout aliâs de alia q. extra nostrũ propositum inquit glo.in cano.nõ satis.86.dist. [illegible] q. adeo difficilis decisio & exitus q. Bald.de Peru omnium iuris interpretum (absit inuidia dicto) qui vnquam fuerunt acutissimus & oculatissimus, in l. cum antiquiotibus, C.de iure delibe. censuerit (vt ipsius verbis vtar) ad Apollinẽ esse

rec urrendum: & post multa alia loca vbi quæstio ista per Docto. versatur, quæ remissiuè designatur per Alexã. & Ias.in l.Is potest,ff. de acquiren. hæredi. Hanc q. vltra eos discutit seriosè, ne dicam anxiè Lu.de Pe.in Lvna, C. de Tyro.lib.12.& in l.1.C.de priui.eorum qui in sacro pala.mili.eo.lib.& in l.nepotes, C.qui nu.libe.lib.10.& in l. si quis,C.de profe.& med.lib.eodē, & Pau.de Cast.consi.164.incipiē.in præsenti causa,per totū.2.par. vbi admodum eruditè ac subtiliter loquitur in hac quæstione,& Alex.Imo.in quæst. per eum disputata Sigismundus.3. dubio princi.& præpo.Alex. post Iacob. Alua.ibi in c.vno de feudo.Mar,Soci. cōsi. feudali impresso ad calcem lect. ordi.quod etiam repetitur consi.252.122 vol.2.Et quanquam (prout ex eorum scriptis apparet) plures viri præstantissimi fortibus rationibus & fundamētis prope adamãtinis inclinent,& cōcludant pro patruo contra nepotem ex filio primogenito mortuo in vita aui,vltimiq; possessoris maioratus vel vinculi:tamen alij Doct.tenentes cōtra patruum pro nepote,sunt plures numero:sicq; opinio crebtior siue magis communis scriptorum super isto articu. videtur esse pro nepote: quæ quidem opinio potissimum innititur prędicta ratione repręsentationis,pro ut perspicuè tradit Pau.de Cas.in præ notato consi.post Old. in alio cōsilio per eum ibi relato.Et secundum hanc opi.resultat vnum mirabile, peregrinum,& exorbitans à recto, & regulari iuris communis tramite: videlicet, quòd non tantum superstes successor in maioratu potest repręsentare defunctum immediatū prædecessorem in cuius locum actu succedit: verùm etiam potest repręsentare eundem quoad spem quam ille habebat succedendi prædecessori proximo,id est patri,eidemq; remoto. i. auo quoad successurum nepotem in locum patris prædefuncti in vita aui:& sic est mirabilis repræsentatio successoris remoti,id est nepotis,quoad ius in spe ante mortem eius,idest aui,cui sperabatur posse succedi per filium prædecessorem immediatum in vita illius. i. aui defunctum,per quam spem repræsentat eundem patrem prædefunctum, qui innitebat sola spe mortis patris, eiusdemq; aui quoad ipsum nepotē verisimiliter euenturæ, vt pote senioris & longęui, qui & naturaliter, & iuris præsumptione præsumitur prædecessurus. Quam opinionem magis communem (vt prædixi) amplexa est prædicta l.40.Tau.

* Remissiões opportunę tractātibus hanc quæst.

Hoc supposito,† sciendum est, idē fuisse ante illam l. Tau. prius dispositum per l.parti.s.l.2.titu.2.parti.2. Sed quia lex nona,titulo primo,eadē partita sentiebat in fauorem patrui in illis verbis [Verdaderamente es llamado Rey aquel que con derecho gana el señorio del reyno. E puede ganarse por derecho en vna destas quatro maneras. La primera es, quando por heredamiento hereda los reynos el hijo mayor.] Sequitur & facit, [y algunos de los otros que son mas propinquos de los reyes al tiempo de su finamiento,] & sic quatenus ibi consideratur proximitas gradus successoris vel descendentis succedere post regem defunctum vltimum regni possessorem, videtur decidere pro filio secundo genito,eodemq; patruo contra nepotē, eundemque filium filij primogeniti in vita aui vltimi possessoris maioratus,de cui⁹ successione tractatur pręfuncti: cùm filius, id est secundo genitus sit patri in primo gradu, & nepos ex alio filio primogenito præmortuo sit in secūdo. Et ad id illustrādum,superuenit noua decisio prædictæ l.

L.partitæ.

L.40. Tau. ctæ l. Tau. disponens, quòd nepos omnino admittatur per repræsentationem ad patrem prædefunctum in vita aui, qui nepos nunc per eãdem repræsentationem censetur esse proximior auo ratione maioris ætatis olim paternæ. Superuenit etiam alia ratione, vel respectu eadem lex Tau. nã est ponderandũ, q; prædicta l. par. primo loco s. citata, videlicet. l. 2. tit. 15. 2. parti. loquitur solũmodo in regnorũ successionib⁹: & sic in maiorijs supremis: sed extenditur per Pau. de Cast. in præ allegato cõs. 164. ad successiones quorumcunq; maioratuum inferiorum, etiam eorũ qui non sunt dignitatũ: & istud perspicuè approbat prædicta l. Tau. in sua generalitate: dum inquit, (De eadẽ l.) [Muerto el tenedor del mayoradgo] iunctis alijs verbis eiusdem l. & sic includit supremos maioratus. s. regnorum. Item inferiores his. s. Comitatuũ & Ducatuum, & Marchionatuũ, qui sunt maioratus dignitatum & Iurisdictionum. Itẽ & maioratus iurisdictionum duntaxat. Item & alios infimos, qui non sunt iurisdictionales, sed concernunt tantummodo, emolumentũ bonorum vinculis & prohibitionib⁹ (Atten.) alligatorum. Et ista extẽsio quæ fit (vt dixi) de maiorijs regijs ad inferiores, est satis consona iuri. Argu. tex. notabilis in. §. vltimo, institut. de satisda. & in l. prima. §. sed etsi quæ leges, C. de vete. iure enucle. & in cap. vno in fin. de sacra vnctione. Insuper prædicta l. (Ad eadem l.) Tau. declarat de transuersalibus, in quibus poterat subesse dubiũ. Tum propter legem nonam titu. 5. suprà allegatam. 2. partita, quæ (vt suprà induxi) expendit gradus proximitatem. Tum etiam, quia secundum iuris cõmunis terminos res erat dubia, vt patet ex his quę Socinus in præallegato consilio tradit, vbi tamen idem concludit, quod in hoc proposito transuersalium in eadem l. Tau. disponitur. Rursus præfata l. Tauri declarat præ- (Ad eandem.) dictam l. 2. titu. 15. 2. parti. circa reseruationem quam facit in vltimis verbis de voluntate disponentis circa institutionem maioratus primariam: videlicet, quòd si disponens velit, possit disponere econtrario: scilicet quòd in præfato proposito nepos præcedatur à patruo, prout aliàs non semel vidi in quibusdam maioratuum dispositionibus dispositum & cautũ: tam in maioratibus institutis ante l. Tau. sæpe allegatam, quàm postea in quibus videtur placuisse disponenti talis prælatio secundo geniti, eiusdemque patrui contra nepotem eundemq; filium filij primogeniti viuente eodẽ auo prædefuncti, propter maioritatẽ ætatis secundo geniti, aut ob alia interiora ipsius instituentis motiua, vt nõ desinam mirari, quare Docto. sequentes partem nepotis, non limitent illã opinionem, nisi maioratus esset iurisdictionalis, & sic haberet administrationem cohærentem: sicq; vbi esset opus regimine rerũ maioratus, & patruus esset ætatis prouectę & maturę ad regẽdũ vel administrandũ, nepos aũt esset ætatis teneræ & imbecillæ, prout sæpius ex facto accidit: nã isto casu proculdubio crederem opinionem quę stat pro patruo veriorem: & ad hoc fortè habuerũt respectũ Alex. & Iason in d. l. is potest, dũ ibi sequũtur dist. Bald. alibi. Et adhuc magis miror (Atten.) conditores legis prænotatæ Tau. ita absolutè, generaliter, & indistinctè, approbasse prædictã opinionẽ, quæ stat pro nepote, & prædictum casum non reseruasse, vel excepisse: cùm fuisset reipublicæ summè vtile ad id aduertere, vt de se est notissimum: sed fortè fuit omissus, quia fuisset valde difficile, & penè impossibile distinguere & limitare ætates patrui & nepotis.

Redeundo itaq; eò vnde digressi fuimus, ex traditis per Doct. circa istū artic. in varijs locis tā ordinarijs q̄ extraordinarijs prædicta l. Tau. recipit declarationes sequentes.

Prima declaratio ad d. l. Tau.

Prima quam modò dixi, eam ponere ad finem, q̄n aliud eo casu esset per stabilientem eiusmodi maioratū prouisum vel dispositum: & sic salua permanente inuestitura primæua, vt modò dixi. Et reuera modestè se habuit lex illa, in præseruando voluntatem dispositiuam primi stabilientis hoc casu: cùm rei suæ vnusquisq; legem, quā velit à primordio dicere valeat. l. in re mandata, C. man. l. in traditionibus, ff. de pactis. l. prima & 2. C. de donat. quæ sub modo. cum l. quotiens, codē titu. passim omnibus nota & obuia: & cap. verum, de condi. appo. Nec nō lex illa videtur habuisse consideratio nem, quòd licentiæ regiæ quibus solent eiusmodi maioratus creari & inesse deduci, expressim disponunt concedendo, quòd talis constructor maioratus possit in eius institutione apponere quascunq; conditiones, modos, & vincula velit apponere: meritò ergo & opportunè lex illa fecit mentionem de primo instituēte: quia successor sequens post illum non posset inter viuos, neq; in vltima voluntate, talem facere moderationem, vel declarationem: cùm non possit dispone re in præiudiciū nepotis, quem lex illa prætulit filio secundo genito vltimi possessoris maiorat⁹ eiusq; patruo, argu. l. nemo potest. ff. de lega. 1. iūctis his quæ. s. tradidi. §. rursus iuuat, nu. 109. Et huius rei ratio per eadem fundamenta est in promptu, signanter ex eo quod Bald. tenuit, prædicto cōsilio. 215. ad finem volu. 2. s. adducto in §. confert etiam præmissis. nu. 112. videlicet, quia nullus successor in maioratu post primum stabilientem illum, potest apponere aliquod grauamen personis vocatis ab illo stabiliente ad successionem eiusdem maioratus cùm (vt sæpe fuit dictum) capiant de manu primi, vt in dicto. §. si de falcidia l. vnum ex familia, cum simili. Pari ergo ac fortiori ratione (vt dixi) non potest auferri ab his quos lex Tauri vocat, vt sunt nepotes ex filio primogenito in vita aui præmortuo, excluso secundo filio instituentis primi, id est illius qui maioratum primitus stabiliuit seu construxit, eodemq; patruo eiusdem nepotis, ratione admodum efficaci, & ad terminos nostros affabrè adaptabili, per Iurisconsultū posita in l. si arrogator, ante fi. ff. de adoptio. s. sæpius allegata, videlicet, quia habet maioratum ex legis, non autē hominis prouidentia. Quæ ratio punctim adaptatur rei de qua agim⁹, quia nepos ex filio præmortuo protinus post mortem aui vocatur authoritate prædictæ l. Tau. quando inquam primus instituens nihil contra hoc disposuit, vt etiam l. illa dicit in fi. Itaque decisio ipsius est temperanda, nisi per stabilientem maioratum aliter esset prouisum circa istum articulum successionis. Inde est, quòd pater ipsius nepotis, idemque filius primi instituentis in vita sua non potest cedere iuri suo in præiudicium nepotis, & fauorem fratris minoris secūdo geniti, etiam maioris nepote, vt penè in his terminis eleganter decidit Bal. consi. 389. incipien. consuetudo est, col. pe. lib. 5. cuius. s. memini, in glo. illorum verborum, quæ loco vicēq; ipsius, eodem §. rursus iuuat, nu. 94. Et hæc est prima restrictio prædictæ l. Tau. quam (vt dixi) ipsamet ponit in fi. & declaratur per ea quæ. s. proximè sunt tradita: & est iuri communi affabrè concina, & adamussim consona.

Secunda declaratio ad eādē l. Tau.

Secunda est, vt lex illa non procedat

dat in casu, quo iste nepos esset filius cuiusdam filij primogeniti, vltimi possessoris maioratus, quem filium primogenitum pater præmortuus suscceperat ex concubina, posteaq; suscepit aliū filium minorem secundo genitū ex legitimo matrimonio cum alia fœmina contracto, qua defuncta, duxit vxorem cōcubinam, ex qua filiū prædictum primogenitū naturalē sustulerat: siue etiam post mortem vxoris legitimæ eiusmodi filium naturalem aliter fecit fieri legitimū, putà p principis rescriptum, vel aliàs: eo nanq; casu, cùm secundum cōes Doct. sententias filius ex matrimonio legitimo natus, quāuis minor, in eiusmodi successionibus præferatur etiam maiori legitimato, prout tenet Panor. in capi. licèt vniuersis, de voto, post Io. An. in regula sine culpa, in Mercu. de regu. iuris lib. 6. & Alexan. in l. gallus, §. & quid si tantum, col. penul. ff. de lib. & posth. vbi etiam cæteri moder. & idē Alexan. in add. ad Bal. in l. quoties, C. de rei vendi. vbi etiam in lectura de eadem re tradit Ias. post Bal. Salice. & Pau. ibi, nu. 40. & Præpositus Alexan. in cap. per venerabilem, §. quod autē. 21. colum. Qui fi. sint legitimi. versic. sed quoniam incidens, eum pluribus sequētib', à fortiori talis filius secūdo genitus præferri debet nepoti nato ex primogenito filio postea legitimato, argumento l. si viua matre, §. in ne potibus, C. de bo. mater. vbi probatur quòd nepos nō debet esse deterioris, & pari ratione per contrarium, neq; potioris conditionis: quàm filius idēque pater ipsius: & hoc casu (vt dixi) restringitur secundariò lex illa Tau. & vide quæ trado. j. amplia. 2. vbi tandem idem concludo, quod hic.

Tertia declaratio restrictiua ad eandem l. Tertiò eadem met l. Tauri restringitur, vt locum non habeat, quando ex fœmina ætate maiore vel natu grandiori susceptus est masculus, qui fuit superstes eidem fœminæ matri suæ, viuo patre eodemque nepotis auo prędefunctę, ex quo auo eodemque patre superfuit etiam filius secundo genitus post prædictam fœminam idemque frater eiusdem fœminæ, & patruus quoad nepotem: eo enim casu talis filius fœminæ, idemq; nepos non admittitur contra prædictū patruum, & sic filium minorem secundo genitum: quādo inquam ex dispositione stabilientis talem maioratum fœmina non posset in illo succedere, masculo superstite, vt tradit Cynus & Doct. post illum in auth. post fratres. C. de legi. hære. & Bald. in l. prima. ff. de sena. Pau. de Cast. consi. 221. in antiquis. Quorum decisioni confert id quod tenet Matth. de Matesi. nota. 130. adducens Ioan. And. in rubri. de testa. & referens plures Doct. ita cōsuluisse, & semetipsum cum ijsdem, in causa eius propria. Sicq; tenet, q. liberorū vel descendentium masculorum appellatione, non continent' nepotes masculi per fœminā vel ex fœmina descendentes, vt in exēplo not. per eū ibi posito. Quod dictū authore tacito repetit Fran. Cre. sing. 20. Et hoc aptatur ad prędictam l. 2. parti. de qua. s. est habita mentio, quę loquitur in successione reg. in qua (vt eadem l. disponitur) masculus etiam minor natu, præfert' fœminę ętate grādiori. Est ergo in casibus similibus ponderāda qualitas maiorat' quoad personas ad quas ex lege, vel cōsuetudine v' dispositione instituētis solet, aut debet deuolui, allegat Bal. in d. l. 1. de sena. tex. opti. in fi. in c. 1. §. hoc autē notādū, in tit. de his qui feu. da. poss. qui est primus tit. lib. feudalis, vbi à feudi successione nō solū remouēt' filiæ: sed & earum filij masculi. Quē tex. allegat' etiā Bar. in l. liberorū, col. pe. de ver. sig. & Ad l. parti.

Bal.consi.76.volu.3.&vlterius inquit Bald.in eadem l.prima, quòd istud facit ad quæstionem arduissimam, quæ fuit quondam inter Regem Angliæ, & Regem Fran.super successione regni Fran.vt ibi per eum. Adhęc vidēdus est etiam text.in cap. vno de succe.feu.& de gradi.succe. in feud. post princip.versicu.ad filias,ex quo probatur quòd masculus ex fœmina descendens(de quo nunc agimus)item & fœmina ex masculo descendens parificātur quoad non succedendum in materia successionis, in qua masculi debent admitti venientes per sexum virilem,vel per lineam rectam masculinam.Et de hoc secundo puncto.s. de descendentibus per lineam rectā masculinam vocatis ad aliquam successionem vel prælegatum vigore alicuius substitutionis fideicōmissariæ, videndus est Soci. in declaratione glos. ordi.ibi,in l.gallus.§.Nunc de l. Velleia.& vide omnino Ioan. And.in addi. ad Spe.in loco.s.citato. s.in rub.de test.ad quid allegat dictum.§. hoc autem notandum post Richar. Malum. Doctorem antiquum.Redeundo itaque ad præmissa, potest à ratione illorum cessante dici, quòd si esset talis maioratus qui ex sui natura, id est primæua institutione, simpliciter, & indistinctè deferret' ad maiorē natu, etiā fœminā: & talis fœmina primogenita obijsset in vita tenentis maioratū relicto filio masculo, talis filius admitteretur contra patruum, eundemque filium secūdo genitum possessoris maioratus. Et circa primum articulum huius tertiæ declarationis adnotandum est,quòd talis masculus ex fœmina natus (in casu inquam superius memorato, vbi fœmina stante masculo in medio, etiam minori natu,non succedit in maioratu) licèt nō præferatur patruo in terminis prædictis:tamen non stante patruo præfertur omnibus alijs fœminis etiam natu maioribus descendentibus ex possessore maioratus cui succeditur in illo,secundum And.de Iser.in cap. primo.§.Et quia,qui feu.da.poss. vbi col. 9.refert eum Præpositus Alexan. & ibi Prępositus in id adducit text.in c. primo de benefi.fe. quam rubri. non habeo in meo libro: sed rectius allegat idem And.de Iser.text.in cap.primo de feud, fœmi. vbi in versicu. illi qui dicunt, vult idem, quod refert Præpositus eum dicere vbi suprà, & iterum inferius,in versicu.[per constitutionem.] Sed vtrobique loquitur in genere.Ideo notādum est id quod in specie ad rem nostram dicit Præpositus vbi suprà eum citaui post Andream de Iser.

Atten.nota. parificatio-nem.

Res expedi-ta.

Atten.

Quarta,quòd eadem l. Tau.procedat in maioratibus, tā superioribus q̄ inferioribus, hoc est dignitatum, vel aliorum bonorum, quæ olim fuerūt libera,& diuisibilia, sed postea fuerūt vinculata per modum successionis maioratus vniuersalis. Sed tamen in vinculis particularibus certæ partis bonorum,tertiæ puta, vel quintæ partis,lex illa non videtur procedere, neque habere locum: quia cùm in his succedatur iure quodam & titu. particulari, & sic impropriè & abusiuè vocentur successiones, ex quo non sunt vniuersales.l.id tempus.§. primo ff.de vsucapio.non cadit in eis repręsentatio:idcoq; nō vidētur cōprehēdi sub simplici & absoluta appellatione maiorat' de qua loquit' pdicta l. Tau. vt colligitur ex dictis per Alex.consi. 129.vol.5. post Bar. in d.auth. post fratres.Sed istud recipit duplicē difficultatē.Prima est,qa tales successores particulares.i.in partib' bonorū eisdē relictis cū vinculis & restitutionibus nihilominus vocant' in iure hęredes. l. in con-

4. restrictio ad eādem l. Tau.

Atten.

Obier.

in conuentionibus, aliàs conuentionalibus. ff. de verbo. signi. iuncta d. l. id tempus. §. 1. Sed hoc non obstat, quia præterquam q. in d. §. 1. tales legatarij censentur hęredes improprijssimè: & sic non debet eorum haberi consideratio, vt comprehendantur sub appellatione hæredis vel maioratus, loquũtur etiam prędicta iura in hærede simplici. f. respectu dũtaxat habito ad successionem bonorum: non autẽ respectu successionis sanguinis, de qua in hac transmissiua repręsentatione nepotis ad patrem in vita aui prædefunctum, contra patruum ad præsens agimus: ideoq; illa iura & consimilia nõ possunt trahi ad rem istam.

Solutio.

Secũda difficultas adhuc magis vrget, vt in casu præfato meliorationũ particularium, id est de bonorum partibus, cum vinculis restitutionum relictarum habeat locũ repręsentatio de nepote ad patrem defunctum viuo auo relinquente & fideicommittente vel vinculãte, vt dicunt: quę est ista. Quia virtus vel efficacia qualitatis personalis. f. maioriæ ad filium primogeniti per patrem præmoriẽtem transmissa pretextu sanguinis, ob quã præfertur patruo, militat etiã in vinculo seu maioratu particulari de quo agimus, vbi res debẽt deuenire in maiorem descendentem, prout est de intentione Præpositi Alex. in c. vno, de feu. marchie. s. citato, in responsione ad. 19. argu. pro patruo, & in fi. verbis illius disputationis, vbi indistinctè loquitur, etiam quoad vincula particularia.

Alter obiectio ne et respõsio.

4. restrictio ad eidem l. Tau.

123 † Sed quicquid in isto puncto sit de iure cõi, hodie tamen videmus in tribunalibus superioribus idem seruari in vinculis seu maiorijs particularib°, quod in vniuersalibus: vbi in quã ex dispositione meliorantis vel vinculãtis totum vinculũ indiuisum, vel maioratus particularis debet peruenire in vnum solum descendentem maiorem gradatim & successiuè de vno in alium: quo casu cùm sit eadẽ ratio in minori, quæ est in maiori, hoc est in particulari, quæ in vniuersali, idem iuris seruandum. Et ita pronuntiatũ est non semel in his terminis pro nepote superstite patri præmortuo in vita aui contra patruum ipsius: hocq; est visitatum, ac ex facto sæpe euenit in dispositionibus quæ fiũt de certis bonis vinculatis, prout prædixi, vt per viam iuris patronatus laicorum perueniant gradatim in personam super stitem de familia cum onere sustinendi & administrandi capellanias, quas vocãt, & quas erigit, creat, & instituit idem testator melioraus & vinculãs eiusmodi bona. Et fortassis prædicta practica inoleuit, quia aliàs videretur quoddam mõstrum seruari vnum in vniuersalibus & aliud in particularibus maiorijs: præsertim data (vt dixi) in vtrisq; rationis paritate, quando (vt suprà dixi) talis res debet gradatim deuenire in vnam solam personam per viam maioratus: cõsiderato inquam solo iure sanguinis, à iure succedendi abstracto: sicq; restrictio ista vertitur in ampliationem eiusdem l. Tau.

Obseruãtia hodierna vigẽs in maioratibus particularibus, quę vincula vulgo appellantur.

Quinta & fina. vt lex illa nõ procedat in casu, vbi duo requisita simul & inuicem concurrerent. Primũ videlicet, qñ patruus esset maior ætate ipso nepote, prout sæpe contingit esse, & vt plurimum. Secundum quòd esset in posse. maioratus. Ita cõcludit Deci. cõs. 443. per totum, cuius initiũ est, in casu ad me transmisso è regno Portugaliæ. Sed pfectò haud possum nõ mirari de prædicta cõsultatione, nec possum aliud mihi persuadere, quin Deci. vidẽs rem dubitatissimã esse de iure cõi, quod in illo regno in hac quæstione attẽditur, adhæsit possessori ex regula

Restrictio præfata vertitur in extẽsionem.

regula protrita fauente possessori in re dubia. Nam aliud requisitũ. s. q; patruus fuerit maior, nihil est: cùm per rarò eueniat eum esse minorẽ filio ex fratre, quãuis nonnunquã id accidat, prout & illum casum Barto. considerat in d. authen. post fratres: sed (vt dixi) est de rarò contingentibus, quę nõ ita cadunt in considerationẽ. l. nam ad ea, cum sequenti. ff. de ll. & tradit Salice. per illum text. in l. si maior, C. de legi. hære. Et licèt in causa illa fuerit pronuntiatum secundum consilium Decij: tamen non per rationes ipsius, vt accepi à quibusdam Lusitanis: sed ex alijs motiuis, quæ nõ expedit in medium afferre, ne videar extra vagari ad transplantandas iuris allegationes alienas: quibus plumis versicoloribus, proh pudor, quàmplurimi sese hodie venditãt, & membranas deliniunt: quæ res doctis viris est satis inuisa, & prouocat nauseam: quamuis aures indoctæ plebeculæ demulcere videatur: nemini nomino, conscientia tamen sua vnumquenq; conueniat, vt aliàs canon inquit.

Prima ampliatio, etiã si nepos ex filio primogenito prædefuncto sit perfectè post humus nondum natus ĩ vita aui vltimi possessoris maioratus.

Visis itaque prædictis restrictionibus lex illa Tauri declaratur primò extensiuè, vt procedat etiam in casu, vbi mortuo filio primogenito in vita patris, eiusdemque aui quoad nepotem posthumum possessorisque maioratus, vxor talis filij superfuisset grauida ex prædicto filio primogenito, eodemq; prædefuncto, & posthumus masculus nasceretur ex ea, etiam post mortem aui: quia eo casu talis posthumus, nihilominus admitteretur ad eũdem maioratum, contra patruum eũdemque filium secundo genitum aui possessoris olim maioratus, quasi talis posthumus natus fuisset viuo auo, vt traditur in iuribus notissimis, habentibus pro iam natis posthumos nasciturós. Ita concludit tractatus Ioannis de Lecirier, de primoge. lib. primo. q. vlti. Ad quod etiã facit inter alios tex. optimus in generali dicto, quod in primis verbis illius ponitur, in l. antiqui, in prin. ff. si pars hære. pe. cuius verba sunt, [Antiqui libero ventri ita prospexerunt, vt in tempus nascendi omnia ei iura integra reseruarent: sicut apparet in iure hæreditatũ, in quibus qui post eum gradũ sunt agnitionis, quo is est qui in vtero est, non admittunt, dum incertum est an nasci possit.] In quibus verbis est tex. ille omniũ optimus ad rem nostrã, æquiparando quo ad bona libera prælationẽ in gradu, quam posthumus obtinet, respectu aliorum agnatorum, de qua text. ille loquitur, prælationi primogenituræ, quam nepos ex patris persona, qui in vita aui prædecessit, saltem spe obtinet contra filium secundogenitum aui, eundemq; patruum ipsius. Et certè quando posthumus ex filio maiore præmortuo nasceretur in vita aui, ita quòd ius primogenituræ in spe ad eũ transmissum cœpisset assumere aliquod fundamentum in vita aui: res esset indubia. Tamẽ in hoc casu, quãdo is qui est in vtero nasceretur, etiã post mortem eiusdem aui: tũc subest plusculum dubij. Sed secundũ inductionem. s. factam idem in hoc eodem casu probatur ex dicta l. antiqui in princi. in verbis. s. proximè recitatis: & rectè intuendo eadem ratio reseruationis videtur esse in vtroq; casu, id est siue mortuo patre, posthumus nascat in vita aui, siue post mortẽ ipsius aui: quia quocunq; tempore (debito inq. & legitimo) posthumus nascatur, in tale tẽp. nascẽdi iura integra eidẽ reseruãt, vt ibi melius q. alibi istud explicatur. Nam quemadmodum ibi posthumo nascituro. i. ante eius natiuitatem, sola spe competit prælatio in gradu, respectu agnatorum defuncti remo-

remotiorum,& sibi reseruatur ius prę
lationis quoad bona libera ex succes-
sione obueniencia, vt ibidem dicitur.
Sic etiam in pũcto de quo agimus cõ-
perit eidem posthumo in spe ius pri-
mogeniturę transmissum in eundẽ à
patte prædecedẽte,& illud sibi reser-
uatur.Neq; enim plus,neq; minus iu-
ris haber posthumus , quoad præla-
tionem succedendi in primogenitu-
ra siue maioratu respectu parrui, si na
scatur in vita aui, quàm sito mortuo.
Quia secundum receptam Doct.sen-
tentiam hoc casu loquentium, nepos
posthumus semper haber ius spe,siue
potentia,ad se transmissum ex perso-
na patris prædefuncti in vita patris
sui eiusdemq; aui, quod ius sibi cõpe-
tens ratione sanguinis fortissima, &
immarcessibili reseruat sibi integrũ
& illibatum per eãdem l.antiqui, per
quam istud dubium speciarim decidi
tur dilucidius q̃ alibi . Nam etsi idem
deduci possit ex l.fi.ff. de colla.bono-
rum:non tamen ita dilucidè . Quem
text.in.d.l.antiqui,in princip. iuncta
l.intelligendus est.j.de ver.sig.allegat
Socin.in l.Gallus,§.si eius.s. de libe.&
posthu.col.1.ad id quod Bar.& Doct.
ibi tenẽt in intell. illius tex. videlicet
q posthumus natus post mortẽ testa
toris est suus , & haber prærogatiuas
suitatis,etiam si nunquam fuerir in
Arten. potestare.Cuius cõis intellect.& asser
tionis rationem colligit Socin.ex prę
dictis duabus legibus tracta declara-
tione ad eãdem rationem per modũ
similis.Nam dicit,quòd sicut iura sui-
tatis ipsius posthumi retinentur in
suspenso,reseruãturq; ipsi posthumo
in tẽpus nascẽdi,siue quo nascetur, q
nunquã fuit in potestate patris tẽpo-
re mortis ipsius,neq; tẽpore natiuira-
tis eiusdẽ posthumi, vt in d.ll. cũ l.fin.
ff.de colla.bo. Ita ius & spes postlimi-
nij in casu illius.§. si eius, reseruat iura
suitatis ipsi reuerso ab hostibus: quan
uis non fuerit in potestare: quia tunc
tẽporis fictione iuris cẽsetur nasci ; vt
ibi dicit gl. Et ita saluat cõem intelle.
Bar.& Docto.ad eundem.§.si eius idẽ
Parificatio iuris post li- minij ad po sthumi nati uitatem.
Soci.ab spiculis Fran.de Are.Sicq; So
ci.parificat posthumũ nascentẽ post
mortẽ patris,capto reuertenti postli-
minio ab hostibus: & ante eũ prius fe
cit hanc æquiparationem Bar.in.§. &
quid si tñ,col.pe. vers.induco ad quæ
stionẽ solẽnem eiusdẽ l.gallus.Quod
Adaptatio adrẽ de qua in præsentia rũ agitur.
affabrè concinit ad cõprobationẽ &
declarationem rei de qua agimus, hu
iusmodi facta adaptatione. Nam quẽ
admodum si nepos esset iã captus ab
hostibus tempore mortis filij primo-
geniti cõtingentis in vita aui, & post
mortem eiusdẽ aui idem nepos redi-
ret postliminio, reintraret locum pa-
ternum,& præferretur patruo , argu.
eiusdẽ.§. si eius: ita etiam posthumus
nepos præferatur patruuo cùm fue-
rit natus etiam post mortem aui, vt.s.
est cõclusum. Ex qua lege antiqui , in
24 princi.notat Bal.ibi.2.lectu.† reserua-
Ad eandem l.antiqui.
tionem iuris multum operari, & ius
integrum conseruare: est nanq; (vt id
Baldo addam) peculiaris natura reser
Ius reseruationis.
uationis, ius illius pro quo vel ad cuius
profectum talis reseruatio fit, conser-
uare:non autem acquirere ius de no-
uo.l.penulti.ibi, [sine præiudicio,] ff.
Absq; præiudicio.
dẽ aqua quotidia . & æsti . & in l. & si
quis.§.pleriq;.ff. de reli. & sumpti.fu-
nc.l.3.§.primo.ff. quib . modis pigno.
vel hyppo.sol.& l.pe.ff.de libe.ho. ex-
hiben.l.idem fiet,ff. de testamen . tu-
te.ibi , [sine litis præiudicio .] Et l . si
De eodem.
quis legauerit,ff.de lega . primo.& tra
dit Cæpo.consi.25.colum. penul. vbi
idem dicit.s.quòd reseruatio nihil iu-
ris de nouo tribuit : sed subintelligi-
tur in ipsa reseruatione illud præsup-
positũ, si de iure cõperat ipsum ius re
seruatũ: & ibi adducit Ange.& alia de
quibus

quibus ibi per eum. Ad quod etiã videatur Socin.consi.287.col.2.nu.2.& Deci.consi.516.col.5. ad med.& ideo

Practica circa reseruationes quæ solẽt fieri in calce sententiarũ diffinitiuarum.

quotidie practicatur in fine sententiarum diffinitiuarũ,saltem ad dubitationẽ tollendam,ꝙ reseruatur ius conditionaliter. s. reseruato iure si parti cõpetit,&c.Sic in proposito lex reseruat posthumis iura eis competentia cõditionaliter.i.si nascãtur,vel in tẽpus nascendi,vt lex illa antiqui inquit, & sic posthumi habent,vel eis cõpetunt, illa iura in spe.Cũ itaq; (vt præmissa repetam)ius prælationis ratione primogenituræ,seu ius ipsum primogenituræ(secundũ receptiorẽ sententiã)trãsfundatur de filio primogenito in eius filiũ,si talis primogenitus moriatur in vita aui : ergo pariformiter transfunditur reseruatiuè(vt sic dicã)in filium nondũ natũ,ad ipsius cõmodũ : & sic tale ius reseruatur sibi contra patruũ in tẽpus nascendi. Quòd aũt illud ius transfundatur in existẽtem in vtero, res videtur indubitata ex regula vulgatissima, quæ habent, ꝙ is qui est in vtero,perinde haberi debet, ac si extra vterũ in reb⁹ humanis esset.l. qui in vtero.1.2.ff.de sta.ho.& prædicta l. intelligendus,de ver. sig.vbi inquam de ipsius cõmodo tractatur,vt in ea.l. qui in vtero.2. istud varijs modis exẽplificatur.Et est lex.3.tit.23.4.partit.

L. par.cõcordans cum l. qui in vtero.

125 † Hinc videmus ꝙ posthumus põt hæres institui.l.placet.§.delibe. & posthu.cum concord.per gl.ibi traditis. Nec non ei potest dari substitutus.l. gallus,per totam,eodem titu.& l.vlti. C.de insti.& subst.& vice versa, idem posthumus potest dari substitutus,vt post natiuitatẽ ipsius succedat hęredi post mortem suam.l.substitui liberis, ff.de vulga.& pup. Potest etiam ei legari.l.qui quartam,§.si quis,& l.qui filiabus,in prin.& §.si quis ita.ꝟ.de lega. 1.Potest itidem ei donari.l. Diui Constantini,versi.[Pactis]C.de natu.libe. quem in notab.proposito ad idem citat Guido Papæ, decisio. Delphi.267. vnà cum text.in l.si inter virum.ff.de pactis dota.quæ tamen nihil probãt; sed probant alia iura ibi per eum adducta, quæ loquuntur in pacto vallato stipulatione: & decidunt quòd pactũ & stipulatio possunt acquiri posthumo qui nasci speratur.Quam conclusionem prius tenuit Bal.cuius ipse Guido non meminit ibi consi.215.vol. 2. superius citato : & præsupponit idem Bald.aliud tamẽ agens, in l. pro hæreditarijs,ad fi.C.de hæredi. actio. Ad quod videndus est etiam Bellamera consi.17.& idem Guido consi. 60. incip.ad dubia elicita.3.dubio,& cõs. 176.incip.pro diffinitione.4.dubio, & Io.Fab.in.§.post mortem instit. de inuti.stipu.& in l.fi. C. de pactis. Præterea eidem posthumo in vtero existenti competit restitutio in integrum.l.etiam la minuta, ff. de mino. quam in suo casu dicit Bald. non esse alibi, in rub.extra de in integrũ resti. ad fin.& in cap.1.2.notab. de præscriptio.Item posthumo competit actio nego.gestorum & tutelæ varijs respectibus.l. cùm pater,ff.de nego. gestis. vbi nato posthumo datur sibi actio neg. gest. Sed eo non nato datur hæredi sequenti actio tutelæ contraria. Item est ibi text.ꝙ tutor potest ei dari per patrem in testamẽto. Ad idem §. cũ autem,insti. de tute. Cõpetit etiã sibi bonorum possessio carbo. vt per totum tit.ff.de ventre,in posse.mittẽ. & in l.17.ti.6.par.6. & clarius in l.3.ti. 6.lib.3.foro ll. Nec nõ mater nomine ventris,mittitur in posse.lega.l. communi diuidundo.§. sed etsi, ff. cõi di. & tam directò (vt est prædictum) põt ei relinqui,q̃ per fideicõmissum. l. cũ inter,C.de fideicommis.libet. Potest etiam dari curator ventri, nomine ipsius

sius posthumi qui nasci speratur.l. pe. §. si à prætore.ff.de excusa.tu. Quæ iura & remedia quanuis posthumo nõ possint ante natiuitatem eiusdẽ actu competere, competunt tamen ei reseruatiuè, & in spe, siue potẽtia, & sic suspensiuè & conditionaliter in euẽtum nascendi, & vsq; illuc reseruãtur eidem per d.l.antiqui, per quam probantur, & sustentantur omnia prædicta, & aperitur intellectus ad conciliandam multa iura prima inspectione inuicem aduersantia. Præmissis etiã concinit quod Bald.tenet in l. vlti.ad fi.C.de testa.mili.dicens, quod posthumus antequã nascatur succedit etiã in his quæ sunt dignitatis hæreditariæ, & ea

126 Nonnullæ fallentiæ ad d.l. antiqui. administat per curatorem. † Sunt tñ nonnulli casus in quibus, qui in vtero est nõ habet pro nato, vel ex eo qđ dãnum nullum partui infertur, si natiuitas expectetur. Vel quia ex dispositione legis vel statuti, vel etiam consuetudinis protinus & absq; dilatione aliquis sit admittendus ad id quod ex tali lege, consuetudine, vel statuto desertur. Vel quando verba l. partui minimè conueniunt, vel in computatione annorũ, vbi attenditur natiuitas, non autem existẽtia in vtero. Hæc omnia exemplificat And. Alcia. in d. l. intelligendus, in vers. quod tamẽ, vsq; ad vers. verum & quãuis, de verbo. signifi. Sed in hoc casu vltimo, vbi agimus de computatione ætatis, vel annorum posthumi, quod solummodo fit ab ipsa natiuitate, non autem à tẽpore conceptionis, vel existentiæ in vtero vltra Alcia. qui non adducit nisi Bald. in capi. cùm in cunctis, de electi addo text. ex quo istud notat idem Bald. in l. 1. in verbo [Natu,] ff. de mino. Hoc facit ad id quod gratia exercitamenti posset hæsitari. An si duo nascantur ex eodem vtero inter quos non posset cõstare de præcedentia natiuitatis, & tamen per subtilem indaginẽ posset dignosci quòd vnus fuisset conceptus in vtero ante aliũ, an illud sibi possit proficere, vt valeat dici primogenitus? Et certè per illã l. 1. decidi tur, quòd non. An autẽ posset liquere de anteriore conceptione vnius ad alium nec ne, consulendi essent Physici. Quibus deductis (vt præmissa repetam) non est mirum si ius primogenituræ quod est ius prælatiuum, cùm sit ius sanguinis dignitati maioratus quodammodo per viã hæreditariam cõiunctum & cohærẽs ac velut vnitum (quia vt plurimũ succeditur per ipsum primogenitũ, vel descendentẽ ab eo ipsius loco, etiã in bonis allodialibus seu liberis ipsius vltimi possessoris maioratus defuncti, quæ vltra maioratũ antiquum fuerãt aliũde quæsita per eundẽ possessorẽ maioratus vltimum, vt.s. etiam nõ semel est dictũ) trãsfundatur in talẽ posthumũ ante ipsius natiuitatẽ, & reseruetur eidem integrũ & illibatũ atq; omni ex parte minimè diminutũ in ipsius natiuitatis eiusdẽ posthumi, quouis tempore cũ nasci cõtigerit, siue post mortem aui, siue in vita, præmortuo semper in vita aui filio primogenito ipsius patreq; huius nepotis posthumi. Cũ hoc sit merè fauorabile tali posthumo. Ad idẽ etiã cõfert text. in d.l. 1. in prin. de ventre in poss. mit. vbi ad verbũ dicitur, [sicuti liberorũ eorũ q iã in rebus humanis sunt curã prętor habuit: ita etiã eos qui nondũ nati sunt propter spẽ nascẽdi nõ neglexit. &c.] Sic itaq; patet iura & remedia quę posthumis per ll. conceduntur, quoad effectũ esse à iure reposita ac reseruata in tẽpus nascẽdi, seu natiuitatis eorũ, & interim eis solum aptitudine, siue conditionaliter competere: scilicet si illi nascantur, quæ sui natura est conditio tacita. l. interdum, ff. de ver-

verbo.obli.l.1.in fi.ȷ̄. de condi. & demonſt.prȩſertim, quòd ll.multotiens, eam deſignant ſpeciatim, vt in l.poſthumo nato, C.de bonorum poſſe. cōtra tab.& in l. poſthumo nato, C. de colla.ſumpto argumen. à cōtrario ex illis verbis abſolutorum ablatiuorum in ijſdem legibus poſitorum.

2. dubia, & tādē reſoluitur in reſtrictionem vel fallen.

Producitur ſecundò eadem l.Tau. præferens filium primogeniti defuncti ſecundo genito poſſeſſoris maioratus, poſt primogenitum defunctū deſcendentis, etiam ſi talis nepos eſſet legitimatus, vt colligitur ex traditis per Alexan.in prædicta diſputa.Sigiſmundus. quarto dubio principali, vbi diſputat ad vtranq; partem affatim & curioſè: ideo volēti tenere hāc declarationē ampliatiuā incūbit onꝰ vidēdi & diſcutiēdi fundamēta vtriuſque partis, & ſatisfaciendi his quȩ pro reſponſionibus ibidem per eum afferuntur ad fundamenta in cōtrarium adducta: & per contrarium idem incumbit ei qui vellet tenere eandē opinionem pro patruo contra eundē nepotē legitimatum. Et reuera opinio quæ eſt pro eiuſmodi nepote, habet ſcabroſas difficultates: & ideo alia opinio fortè obtineret in deciſiuis: præſertim ob id quod fuit.ſ̄.tactum, allegando plures Doctorum remiſſiones ſecunda reſtrictione, quam ſignaui ad prædictam l. Tau. & ſic iſta extenſio tandem tandem verti debet in fallentiam.i. in illam eandem reſtrictionē ſecundam, de qua fuit.ſ̄.diſcuſſum.

3. Etiā ſi filius primogeniti idēq; nepos aui natus fuiſſet ex ſecundo matrimonio patris ipſius eiuſdemque filij primogeniti.

Tertiò ampliatur prædicta l. Tau. vt procedat, etiam ſi filius primogeniti idemque nepos aui, natus fuiſſet ex ſecūdo matrimonio patris ipſius, eiuſdemq; filij primogeniti: & ſic fuiſſet natus ex tertio matrimonio quoad ipſum auum, id eſt cōputato primo matrimonio, ex quo auus ſuſcepit vtrūq; filium primogenitum, item & ſecundo genitum, eundemque patruum quoad nepotem. Nam primo genitura non conſideratur reſpectu matrimonij: ſed reſpectu prioris natiuitatis.i. ſiue ex primo vel ſecundo vel tertio matrimonio quis naſcatur, vt colligitur ex deciſione Bal. in l.ſi quis prioris, §.talem, C.de ſecun.nupt. vbi loquitur in terminis fortioribus, ſcilicet etiam ſi lex diceret, vel inſtitutio maioratus dictaret, quòd primogenitus ex primo matrimonio ſuccederet in maioratu: quia nihilominus eo caſu iſta l.Tau. quæ ad legis partitæ.ſ̄. allegatæ approbationem, & declarationem ſuperuenit, eodem modo eſt intelligenda, vt nepos poſt patrem, eundemq; filium aui primogenitum prædefunctum in vita aui ſuperſtes, ſiue ſit ex primo matrimonio quoad patrem: & ſic ex ſecundo matrimonio reſpectu aui: ſiue ſit ex ſecundo matrimonio reſpectu patris, & ſic tertio quoad auū, ſemper admittitur in excluſionem patrui, etiam ſi vt eſt dictū in prꝶallegata l.parti. vel in maioratꝰ inſtitutione diceretur ſpeciatim, ꝙ ad talem maioratum admitteretur filius maior, vel primogenitus ex primo matrimonio naſciturus. Nam tali caſu ſecundum vel tertium matrimonium diceretur primum: nā quēadmodum Bald.& Salice. in dicto.§. talem, per text.ibi, in verbo [ſecundo toto] tenent, quòd ſecundum matrimonium reſpectu tertij cenſetur primum (Pro quibus Fran.de Ripa. in rubri.ȷ̄.titu.primo, de vulga.& pupil. col.2.poſt princ.allegat canonem cleros.21.diſtin.in verbo [Patriarcha] & glo.penulti.in cap. cùm Vinctonē, de elect.) Ita etiam & à fortiori ſecundū matrimonium dicitur primum, quando ex primo filius non eſt ſuſceptus, ſed tantùm ex ſecūdo: quaſi primum matrimoniū fuerit ineffectuale ob

non

non susceptionem filiorum ex eo, vel forte susceptorum & præmortuorũ, per rationẽ Bald. quam .s. adduxi: quæ est, quòd primogenitura non considetatur respectu matrimonij, sed natiuitatis filij, ex quocũq; matrimonio primo, secundo, vel tertio, aut vlteriori primus filius nascatur.

dubia tũ. Videbatur præterea eadem l. Tau. amplianda non solùm si filius primogenitus in vita patris defunctus reliquisset filium masculum, & sic ne potem quoad auum possessorem maioratus, de cuius maioriæ successione tractat: sed etiam si reliquisset filiam fœminam: nam illa videretur pariformiter prout & masculus admittenda contra pactum per prædictam l. 2. ti tu. 15. parti. 2. in illis verbis, [Y porende establecieron que si fijo varõ, y no vuiesse la fija mayor heredasse el reyno.] Sequitur & facit [Y aun mandaron que si el hijo mayor muriesse antes que heredasse, si dexasse hijo o hija q̃ dexasse (aliàs quedasse) de su muger legitima que aquel o aquella lo vuiesse, y no otro ninguno.] Sed est summè aduertendum, vtpote res importantissima, quòd illa litera videtur subintelligenda ex litera eiusdem l. s. proxima, in quantum dicit, [Tuuieron por derecho que el señorío del reyno no le vuiesse sino el hijo mayor varon despues de la muerte de su padre. &c.] & sic cùm filio primogenito mortuo in vita patris superstit filius secundus, qui quidem (vt .s. dixi de matrimonio secundo in simili) potest nũcupari filius primogenitus masculus, ex quo reperitur superesse primus tẽpore mortis patris quoad effectũ succedendi: & cùm primogenitus mortuus fuerit viuo patre, & non reliquerit ex se masculum, habetur pro nõ nato, vt in c. nam & ego, de verb. signifi. & consequenter talis filius secundus potest dici primogenitus. Nam quẽadmodum postremus dicitur, quem nemo sequitur; sic etiam dicitur primus is quẽ nemo antecedit. l. ex duobus, in princi. ff. de vulga. & pup. sic&q; primogenitus dicitur qui est vnigenitus, ex quo nemo eum antecedit, neque post eum aliquis sequitur, vt in c. Ioseph, eo titu. de verbo. signi. vbi gl. adducit eandem l. ex duobus, & alias. Et sic illud quod dicitur in eadẽ l. par. in prædicta .2. clausula, quòd filia filij primogeniti in vita patris prædefuncti succedat in regno, & nemo alius, intelligatur de alio quem ipsamet filia potuisset excludere, data paritate qualitatis & terminorũ inter eos, vt quia illa esset amita .i. soror fratris filij primogeniti prædefuncti: & ista esset filia eiusdem filij primogeniti quę nititur transmissione: nõ autem voluit illa lex per prædicta verba excludere patruum masculum, & sic secũdo genitum fratrem minorem primogeniti eiusdem patris cõmunis per istam fœmininam neptem vltimi possesso ris ipsius maioriæ. Et hoc est de intentione communi Doctorum tractantium prædictam quæstionem, quã decidit eadem l. Tauri, & tetigi superius, vbi citauit tex. & remissiones post illum in c. vno, post principiũ, in parte, [ad filias] de succe. fra. & de gradi. succedentium in feudo, vbi tex. dicit, quòd in casu in quo nõ potest admitti nisi masculus, & non fœmina, vt est in illa materia feudali, & pari ratione in materia maioratus non potest etiã admitti masculus ex fœmina descendens in præiudicium alterius masculi: quemadmodum, & à fortiori, neq; ecõtra admitti in tali casu potest masculus ex fœmina descendens, vt ibi est tex. in illis verbis, [Proles enim fœminini sexus, vel ex fœminino sexu descendens, ad huius successionem aspirare

Atten. quæ sequũtur in intell. huius l. parti. quia sunt secon. ditæ erudi tionis, & in praxi tempor. necessaria.

F

aſpirare non poteſt, vbi ſpeciatim notat Præpo. Alexan: quòd ſexus fœmineus & ex eo deſcendens excluditur à feudi tranſmiſſione. ſ. paſsiua, hoc eſt vt in talem prolem fœmineam etiam ex maſculo deſcendentem, vel maſculinam ex fœmina progenitam feudum non poſsit facere tranſitum. Ratio eſt aperta, & quidem naturalis vltra eum: vulgata tamen apud Phyſi-
127 cos, & Iureconſultos, † quia actus actiuorum debent eſſe in ſubiecto ſeu patiente habili & diſpoſito. quã poſuit Ariſto. libro. 2. de anima, & probant quamplures leges in diuerſis iuris materijs loquentes: & præſertim his in quibus diſponitur, actum data incapacitate eius cum quo fit non valere, vt ſunt omnes ll. reprobantes actus inſtitutionum, legatorum, & fideicõmiſſorum, factos in fauorem ſpuriorũ vel aliorum incapacium in ijſdem & alijs materijs, tam ſimilibus, quàm diſſimilibus, vbi ex ſexcentis legibus in titu. de his quibus vt indig. C. &. ff. poteſt ea maxima deduci. Canoniſtæ ſolent allegare ca. venerabilẽ, verſ. [ſunt em̃] de elect. pariformiter poſſent allegare alia complura & allegat etiam ca. ad diſſoluendum de deſpo. imp. & l. manumiſſiones, de iuſtit. & iur. Cùm itaq; fœmina (vt ad præmiſſa redeam) ex ſeipſa. i. ex ſui natura (ita dicam) genuina & peculiari, ſit incapax & inhabilis ad talem ſucceſsionem: ergo apparet de notorio defectu in cauſa ſuſcipiente: & ſic eſt impoſsibilis tranſmiſsio de maſculo in fœminã, vel deſcendẽtẽ ex ea, propter contrariã qualitatẽ vtriuſq;. ſ. agentis. i. maſculi, de tranſmiſsione cuius agitur, & ſuſcipiẽtis. i. fœminæ in quam talis tranſmiſsio prætẽditur fieri, quibus ſeparatim ineſt cõtraria qualitas, quæ eſt habilitas in agente, & inhabilitas in ſuſcipiẽte. Sicut enim filius naturalis & legitimus ante agnitionem hæreditatis paternæ ad eum delatæ nõ poſſet eã in filium ſpurium tranſmittere, quia eſt incapax ſucceſsionis illius, neq; poſſet eum inſtituere, id eſt neq; ex teſtamẽto neq; ab inteſtato poteſt ei ſuccedere. Sic à ſimili in propoſito, & quidẽ à fortiori, eſt dicendum: eſt nanq; doctrina notabilis, & ad rem noſtram
128 ad amuſsim quadrãs, † q. vbi qualitas in filio requiſita non reperitur, vel nõ cadit in nepote, non idem indicatur de nepote quod de filio, vt notat pulchrè Bar. in l. liberorum, col. 6. verſic. quæro pone, ff. de verbo. ſig. Ad idem eſt bonus text. in l. pen. §. ſi pupillæ. ff. de ritu nupt. & in l. ex pluribus, ff. de admi. tut. ibi allega. in gl. Et ſi fortè q̃ſ quã dixerit, q. iſto caſu illa ratio rectã nõ fiat; quia in feudo ſeu feudi ſucceſsione fœmina perpetuò excluditur, vt in prædictis capitulis feudorum. ſ. adductis expreſsim cauetur: ſed non ita in regni ſucceſsione, neq; in alijs inferioribus maioratibus regulariter, in quibus ita demum vel euſq; fœmina excluditur, ſi vel quouſq; maſculus non ſuperſit: vt inquit prędicta l. part. Quod etiam videmus caueri in omnibus alijs maioratibus, ſiue fiant inter viuos, ſiue in vltima voluntate.

Sed huic obiecto reſponſio eſt prõpta: videlicet, quòd maſculo in medio exiſtente, tam inhabilis eſt fœmina, quàm eſſet ſi abſolutè & perpetuò fuiſſet excluſa, vt idem iuris ſit in excluſione particulari reſpectu certæ & particularis ſucceſsionis, quod eſt in vniuerſali excluſione reſpectu ſucceſſionis vniuerſalis. Argumen. l. quæ de tota, in princip. ff. de rei vendi. cum alijs. Imò iſte caſus, quando primogenitus maſculus relinquit filiam fœminam, eſt expeditior, quàm ſit caſus è contrario: ſcilicet quando filia primogenita reliquiſſet maſculum, vt præſuppo-

Actus agentiũ in ſubiecto diſpoſito.

Obiectio.

Diſſolutio.

supponit Præpositus Alex.vbi.s.(& li
129 cèt nõ expliect) videtur velle,† quòd
isto casu,id est vbi fœmina primoge-
nita reliquisset masculum,subsit inha
bilitas respectu causæ agentis vel effi
cientis, & in primo econtra, vbi ma-
sculus primogenitus reliquisset filiã
fœminam,fit defectus respectu causæ
recipientis,& primus defectus est for
tior isto.Sed non est opus in proposi-
to quo de agimus hac speculatione,
ex quo in vtroq; casu habemus effe-
ctum,hoc est vtrobiq; subest impedi-
mentum in successione talis maiora-
tus.Et iste est verus & aptus intellect⁹
ad præfatam l.parti.qua(vt dixi)regu-
lari debent cæteri maioratus inferio-
res,qui secundum eorum primæuam
institutionem incedere debent eodẽ
tramite & ordine:scilicet quòd stan-
te filio masculo filia fœmina non suc-
cedat.Et apertius ea quę suprà in hoc
articulo sunt tradita declarando, dici
103 mus, quòd dum lex illa † post verba
superius recitata dicit, [Y no otro al-
guno.] per quæ verba videt q; neptis
ex filio maiore prædefuncto ĩ vita pa-
tris eiusdemq; aui quoad nepotẽ sit p̃-
ferenda patruo eidẽq; filio secũdo ge-
nito,vt esset talis absurdus intellect⁹,
qui esset q; maioritas patris trãsmitte
retur in filiam eandemq; neptem cõ
tra patruum masculum: & sic quòd
fœmina consequatur ex transmissio-
ne patris masculi prædefuncti illud
quod ex propria persona stante ma-
sculo patruo consequi non posset per
eandem l.partitæ. Dicẽdum est q; illa
verba generalia [Y no otro alguno] in
telligenda sunt sanè:scilicet referen-
do ea ad vtrunque casum ex præmis-
sis, videlicet quòd quatenus dicunt
[Y no otro alguno] intelligantur hoc
modo. Quòd si filius maior successis-
set viuente patre,& superesset secun-
do genitus, & talis maior reliquisset
filium, talis filius præferretur patruo,
eidemq; filio secundo genito, Si verò
idem secundò genitus esset fœmina,
& itidem filius primogenitus mor-
tuus in vita patris reliquisset filiam,
eademq; neptem, talis filia præferre-
tur amitæ,id est sorori patris secundo
genitæ,vt suprà fuit dictum:& sic ver
ba illa,[Y no otro alguno.]debent di-
uersimodè referri. Itaque si filius pri-
mogenitus prædecesserit in vita pa-
tris relicto filio, & supersit secundo
genitus,id est frater patris minor, tali
patruo nepos præferatur.Si autem fi-
lius maior prædefunctus relinquit fœ
minam,ista præfertur alij fœminæ se-
cundo genitæ, id est amitæ, si qua su-
perest:non autem filio secundo geni
to,id est patruo,ob euitandum pręfa-
tum inconueniens, maximum quip-
pe & intolerabile, & absurditatẽ mõ-
strificam quam suprà tetigi :scilicet
quòd neptis & sic fœmina existens in
secundo gradu admittatur cõtra ma-
sculum existentem in primo disponẽ
te prædicta l. parti. quòd stante ma-
sculo fœmina non succedat in regno:
præsertim cùm linea talis primogeni
ti prædefuncti nondum cœperit ha-
bere vim actualem :Sed postquam fi-
lius filij idemque nepos post patrem
prædefunctum superstes successisset
ei,id est in sui locum actu,& re ipsa, &
reliquisset filiam,non est dubiũ quin
talis filia præferretur patruo :nam v-
queque finitur linea primogeniti ;
etiam in fœminis nõ fit transitus hoc
casu ad aliam lineam secundo geni-
ti:ex quo inquam linea primogeniti
re ipsa & actu cœpit habere efficaciã
præsentaneam, seu fundamentũ ipso
primogenito actualiter succedente.
Tex.est de hoc admodum notandus
in materia huic satis finitima, videli-
cet feudali,in ca.vno,ad finem,de na-
tura success.feu.in vsi.feudorum.

De eadẽ re clarius agit circa intell. eiusdẽ l.par.

Attẽ.aduertenter.

Ad eandē l. par. aduertētia.

Et ne id prætermittam, ad eādem l. parti corollæ vice nō abs re erit duo adijcere, ad pręmissorum aptiorē resolutionem declaratoriam. Primum q verbis iouestituræ seu institutionis maioratus(quæ præ omnibus est attēdenda, vt.s. est dictum) deficientibus in sensu claro, & sic dubijs existētib⁹, circa admisionem & repulsionē masculorum respectu fœminarum, & econtra, attendenda sunt accuratè verba l. par. de qua sermo est habitus.

Si autem non appareat de primæua ipsius maioratus institutione, vel appareat, sed in hoc casu vel articulo nihil disponat. i. de prælatione inter neporē & patruum, an, & quomodo procedere valeat, vel debeat, vel testes super ea re producti nihil declarent circa hoc, vt quia nesciūt speciatim dicere, quæ fuerit forma, vel regula (quoad hanc rem attinet) quā constructor voluerit seruari in succesione maioratus: sed fortassis solummodo deponunt, q illa bona fuerunt habita, tenta, & possessa per longisima tempora pro bonis maioratus vel de maioratu. His nanq; casibus indistinctè recurrendum erit ad decisionem prædictæ l. Tau. quadragesimæ in ordine, q nepos pręferri debeat patruo, dubio inquam omnino subsistēte, ac præsupposito: nisi subsit aliqua restrictio ex his quæ.s. fuerunt positæ. Sic itaq; prædicta l. par. & item l. Tau. eius cōfirmatoria, declaratoria, & amplificatiua, solummodo procedūt, & locū habent duntaxat non cōstito de voluntate eius qui maioratū instituit: & sic ea existente dubia circa prædictos articulos prælationū personarum in ijsdem ll. tactos. Aliàs autem seruatur ad vnguē tenor inuestituræ, siue cōstructionis maioratus, vt etiam in fin. verbis eiusdē l. Tau. cauetur, &c.s. fuit dictū. Et cùm hisce temporibus inuestituræ & tenores maioratuū latè patea ot, vix est opus decisione l. Tauri.

De ijsdē rebus alia aduertentia.

Secunda aduertētia est, q licèt ante editionem eiusdem l. Tau. (vt.s. est dictū) magna & controuersa fuerit cōcertatio scribentium inter se, quis pręferendus esset in succesione maioratus, fili⁹ ne filij primogeniti in vita aui, eiusq; patris prædefuncti? an verò fili⁹ secundo genitus, idēq; patruus, & adhuc hodie eadem quæstio duret, in regnis vbi prædicta l. Tau. non seruat' vt in Portugalia, & alibi, vbi ius cōmune in hac re seruatur. Si primogenit⁹ decesit in vita patris ipsius, eiusdēq; aui, & fuit occisus pro principe aut pro patria, republicaue, putà in bello iusto, filius istius primogeniti eiusmodi interempti, extra omnem controuersiam opinionū confligentium in hac q. excluderet patruū à iure primogenituræ auo mortuo: quia primogenitus eo modo interfectus censetur viuere ad vtilitatem filij ipsius, eiusdēq; nepotis personam suam repręsentantis. Et hoc casu proculdubio procedit magis cōis opinio Doct. quæ est in fauorem nepotis cōtra patruum à qua sumpsit ortum prædicta l. Tau. Hoc reperio tenere singu. Nico. de Mil. in reper. super verbo, mortuus pro republica. Quod est memoratu dignū, neq; alibi legi nisi ibi, & apud Ro. cōs. 29. vnde puto Nico. excerpsisse: & nihil aliud pro fundamento allegat Nico. nisi tex. illum vulga. in §.1. insti. de excu. tu. vbi tex. opti. in ratione generali, quam ponit inquiens, [Hi enim qui pro republica ceciderūt in perpetuū per gloriam viuere intelliguntur.] Ex translatione etiam Theophili, aliàs è Theophilo in Latinum verba similia sunt, [Nam qn̄ hi pro republica pereunt per rerum gestarum gloriā semper viuere intelliguntur.]

Tertia & vltima aduertentia.

Vltimò pręmisis adijcere non erit incon-

incongruens, ꝗ quando in cõstructione maiorat⁹ expressè caueretur, ꝗ in eo maior natu semper succederet: eo casu, patruus ætate maior indistinctè succederet, secundum Bar. in authen. post fratres. C. de legi. hære. & sic Bar. loquitur qñ prærogatiua ætatis modum succedẽdi respicit. Sin verò respiciat vel designet ordinem inter ipsos descendentes: tunc secus secundum Pau. de Cast. in sæpe citato. s. cõs. 164. vol. 2. Abb. cons. 95. 2. volu. Barba. cõs. 2. lib. etiam. 2. Et hæc consideratio est memorabilis, ac indelebili nota dignissima. Et hæc obiter & vtcunq; tradita ad præfatum propositum anomalę & extraordinariæ repræsentationis successoris ad defunctum: quæ in hac quæstione ad amussim verificatur, in præsenti sufficiant.

Nunc autem (velut postliminio) ad institutum regrediens. i. ad prosequẽda scholia per me tradi cœpta, ad præfatam institutionis definitionem siue descriptionem. Dicitur insuper in eadem in vltimis verbis post verbum præcedens, [succedat, & eum repræsentet.] eo ꝗ hæres institutus post aditam ab ipso hæreditatem, repræsentat personam defuncti loco eiusdẽ succedendo. Qua sumpta occasione, è re erit, in præsenti aliquid attingere, circa istam repræsentationẽ, quæ fit de personis hæredum ad personas defunctorum quibus succedunt. Et licèt hæc expositio potuerat etiam cadere sub verbis præcedentibus: scilicet [eiusque loco succedat] quæ in idem tendunt ad quod verba prædicta vltima [& eum repræsentet] ea tamen segregaui: quia ibi interserui de quadam repræsentatione anomala & extraordinaria seu exorbitante in materia maioratus, cui non concinebat, quod hic erat tractandum, videlicet circa continuationem materiæ, quã incepi tradere in illa glos. quę incipit. Redeundo ergo. &c. num. 119. videlicet de repræsentatione communi & ordinaria, ac generali, quæ est ea quã hæres facit de defuncto cui immediatè succedit in bonis ipsius liberis. Sed tamen hæc repræsentatio recipit nõnullas difficultates, quibus solutis res apparebit clara & expedita: quarũ prima concernit caput testamenti, hoc est ipsam institutionem, quæ est prima causa eademq; remota eiusdẽ repræsentationis, cùm ipsius causa proxima & immediata sit aditio hæreditatis, ex qua illius resultat acquisitio. l. cùm hæredes, in prin. ibi, [Adita hęreditate. &c.] ff. de acquir. poss. cũ alijs. Cæteræ autem principaliter concernunt ipsam repræsentationem.

Prima igitur difficultas sic formatur. Institutio quę fit per testatorem, cũ conferatur in tempus quo non est dñs futurus. i. post mortẽ, quanuis fiat tẽpore habili. i. in vita eiusdẽ testãtis, nõ videtur esse valida: quia dispositiones etiã tẽpore permisso factę, si in tẽpus prohibitũ conferantur sunt nullius momẽti. l. qđ sponsę, C. de donat. ante nup. l. si res, ff. de iure do. l. Titio cũ morietur, ff. de vsufru. l. Stichus, ff. de manu. test. tradit gl. ordi. in proposito nota in cano. licet ergo. 8. q. i. De institutione patet, quia facta de reb⁹ alienis non valet, vt in authẽ. ingressi s. citato. C. de sactosan. eccle. ad fin. & l. conficiunt, §. si post, cum gl. j. de iure codi. & gl. in §. liberis, institut. de pup. substi. de quibus videt̃ disponere post mortem testando de rebus proprijs in tempus quo nõ sunt futuræ suæ. Hãc difficultatẽ, quæ generalis, & antesignana est in tota materia testamentaria mouit gl. in l. illa institutio. j. isto titu. & nesciuit soluere, obq; eam rẽ reprehenditur per Doct. ibi qui sequũtur resolutionẽ Bal. ibi. quæ fundatur

in repræsentatione. Soluit. n. ipse, negando præsuppositum glos. Et sic † quod dominium rerum hæreditariarum per mortem testantis eiusdemq; domini non perditur: sed transfertur in hæreditatem iacentem, quæ vicem defuncti sustinet. Quæ res latius explicabitur in inferioribus: præsertim in responsione ad quartam difficultatem.

131

Secunda difficultas. Repræsentatio videtur impossibilis, non. n. potest hæres repræsentare personam defuncti, nisi per fictionem: nam quod hæres & sic successor vniuersalis directus censeatur per imaginem quandam referre defunctum, non potest vllatenus esse nisi per fictionem,† quæ fictio non potest hîc cadere, cùm semper debeat esse de possibili: licèt contra veritatem. l. adoptio. ff. de adop. l. Si filiusfa. contra senatus consultum, ff. si cer. pet. l. Si pater, ff. de his quę in frau. credi. §. minorem, insti. de adop. ergo non videtur potuisse legem istud fingere.† Comprobatur, siue declaratur, quia fictiones per legem introduci debent: non tantum super possibilibus de natura, vt in prędictis ll. verum etiam super possibilibus de iure. Glos. est ordina. in l. talis scriptura. ff. de leg. 1. secundum Bal. in. c. cùm consuetudinis, de consue.† Sed ad sensum patet (quæ est euidentior probatio cęteris, vt inquit Azo. in summa. C. ad l. acq. & Bal. in. l. contra negantem, in fi. eo. tit. bonus tex. in. §. vlt. insti. de gradi.) quod defunctus non potest referri per viuum, quærere namq; rationem, vbi habemus sensum, nihil aliud est, quam infirmitas intellectus, secundum Auerro. Aristotelis commentatorem, cuius meminit Bal. in l. testium, in fi. C. de testi. & in l. actor quod asseuerat. 1. col. C. de proba. & in l. executorem, col. pe. C. de execu. rei iudi. & alibi sæpe. Per quam glos. in d. l. talis scriptura, dicit Bal. not. in l. Paulus, ff. de sta. ho.† quod fictio non trahitur retro ad tempus, à iure prohibitum. Sed si hæres vel successor vniuersalis per imaginem vel fictionem censeretur defunctus, vel idem cum defuncto, talis repręsentatio vel fictio traheretur retro ad tempus vitæ ipsius defuncti: quod est impossibile de iure, cum viuentis nulla sit hæreditas. l. qui superstitis. ff. de acqui. hæredi. & l. fi. C. de pactis, & l. stipulatio hoc modo concepta, ff. de ver. ob. l. quidam in iure, §. 1. eodemq; vltimo. ff. de dona. & l. pactum. C. de colla. cum alijs. igitur &c.

132

133

134

135

Ad hanc difficultatem respondetur, quod imò de iure est possibile mortuum repręsentari per viuum, vt in authe. de iure iuran. à morien. pręsti. in prin. colla. 5. vbi tex. inquit, [vna quodammodo censetur esse persona hæredis & defuncti, &c.] & sic quo ad repræsentationem hæres censetur idem cum defuncto. Et quia ista repręsentatio habet iuris effectum, & ad illum tendit scopum: ideo illud non attenditur nec est in consideratione, quod videatur prima inspectione de natura impossibilis, vt tenet Bar. in d. l. Si is qui pro emptore, col. 15. versic. quintò principaliter, ff. de vsucap. vbi dicit, quod lex potest fingere super his quę sunt meri facti æquitate suadente, & propter iuris ministerium vel effectum ponit tritum exemplum in eo qui fingitur retro mortuus priusquam ab hostibus caperetur, secundum l. Corneliam. Item in eo quod fingitur retro occisus, & moritur hodie naturaliter, vt in l. huic scripturæ. §. pe. & l. ait lex, ff. ad l. Acq. & sic vult, quod fictio potest habere locum circa ea quę secundum naturam non possunt euenire, non vt ex huiusmodi fictione sequantur effectus naturales: cùm illud sit impossibile, vt pote naturæ repugnans. Sed vt propter aliquam naturalem æquitatem emergentem sequantur ex tali fictione ciuiles effe- Apta, & competens declaratio.
136 ctus,† cum in his quæ iuris sunt, lex verè

re faciat secundum veritatem iuridicam, non per fictionem, vt in alijs terminis, & aliud agens tenet notanter idem Bart. in ea. l. si is qui pro emptore, col. 10. vers. pone ergo, & idem in l. si maritus sit in magistratu, §. primo: vbi etiam Ange. & Rapha. Cu. ff. ad legem Iul. de adul. & hoc dicit esse allegabile Iasõ ea. l. si is q. pro emptore. co lũ. 55. cũ multis seq. Sic igit. in re præsenti de qua agimus dicendum est, secundum exemplum generale, & declaratorium prædictæ repræsentationis iuridicæ suprà positum in vers. præcedente. Redeũdo ergo, &c. nu. 119. de qua re ...erir latius differendum.

Deinde obijcitur contra eandẽ repræsentationem hoc modo. Ex iuris censura, præsumptiuè inquam loquẽdo, saltem his temporibus, in quibus hominum ætates tendũt in decliuiũ,

137 † homo non producit ętatem vltra c. annos. l. vlti. C. de sacrosan. eccle. l. an vsusfructus, ff. de vsufru. Sed si successio vniuersalis & repręsentatio à iure approbentur, prout approbantur, & sic hæres possit prout potest per relationẽ imaginariã & fictitiã repræsentare defunctũ, sequeretur, & sequit. q. ius præsumeret, aut præsupponeret, q. homo posset vltra quingentos annos viuere: cùm hæres hæredis attenta eadem iuris censura fingatur, & repręsentetur primi testatoris hæres, etiam in infinitum. l. fina. C. de hæredi. institu. & l. 3. cum sequenti. ff. de peti. hæredi. l. hæredis appellatione. ff. do verbo. significatio. Sed illud esset naturaliter impossibile, præsertim hisce temporibus, vt dixi. igitur, &c.

Ad hoc respondet, prout ad præcedentem difficultatem fuit respõsum, videlicet negando, quòd lex fingat tãto tempore eum viuere, vt inde producatur effectus naturalis: sed bene fingit, vel potest fingere tanto tempore eum viuere, vt producantur effectus ciuiles & iuridici, de quibus. s. est tactum, & inferius etiã rangetur.

Rursus obijcitur sic. Rerum dominium vacantium non transit in aliquem sine apprehensione reali seu actuali. l. in laqueum. ff. de acqui. re. do. l. fina. ff. pro derelicto. § illud, instit. de rerum di. cum alijs: sed res hæreditariæ sunt res vacantes à dominio, cùm dominus sit mortuus, & sic per naturã substractus à dominio, quia mors omnia soluit, in authen. de nup. §. deinceps, in prin. colla. 4. ergo eiusmodi res deberent potius concedi occupãti antequam hæres apprehendat. l. 3. in prin. ff. de acqui. rerum do. & cõsequẽter sola & nuda hæredis aditione non videtur posse fieri prædictam repræsentationem de herede ad defunctum, neque per hæredem prædictas res hæreditarias acquiri, si ab alio interim fuerint apprehensæ vel occupatæ. &c.

Respondet cum Bar. qui istud elegãter declarat, & cũ sequuntur ibi Docto. cõmuniter in rubri. ÿ. de acquirẽ. here. quòd imò talium rerũ dominiũ, id est hæreditariarum, non vacat per mortem domini earundem: sed trãsit in quandam personam fictam & imaginariam, quæ sustinet vicem personæ defuncti, & habetur loco cuiusdã dominæ vniuersalis, & comprehendit sub se omnia iura, actiua, passiua realia, personalia, mixta, & in rem scripta, quæ defuncto competierant: & sic cùm nullo tempore vacent, neq; acquiruntur occupanti, neque requiritur, quòd hæres ea bona actualiter apprehendat, vt eidem acquirantur: sed sufficit sola ipsius aditio. d. l. cùm hæredes, in princip. ibi adita hæreditate, omnia rectè in nos transeunt. ff. de acquiren. poss. vbi Pau. de Cast. id notat, & declarat, & idem Pau. tenet

concisis tamē verbis,in l.hæres & hereditas,ff.de vsucap. qua simplici hæredis aditione subsequuta, idē hæres repræsentat personam defuncti, pro parte inquam qua est hæres, si non est hęres insolidum, vt est suprà dictū: & sic non possunt res hæreditariȩ vacantes interim per aliquem apprehēdi: aliàs talis apprehendens teneretur crimine expilatæ hæreditatis, vt in to to tit.ff.de cri.expi. hæreditatis, & C. eodem. & facta aditione per hæredē aboletur nomen ipsius hæreditatis, vt s.etiam est dictum per glo.in l. prima, §.veteres, ff.de acquiren. poss. & in l. hæres per seruum, ff. de acquiren.hære.& text.in prin.institu.de hęre.qua. & differentia. Quo freti fundamento Doctores in varijs locis (pręter ea quȩ ordinarij tradunt in dicto §. veteres) decidunt plures quęstiones. Et ne hic immorer interferendo res peregrinas, & ab instituto meo semotas, afferam nonnulla loca, ad quȩ cùm expedierit potest recurri. Videndus est ita que Decius consi.309.viso pūcto, col. 1.vbi in hanc rem refert plura Doct. consilia. & Areti.consi.161.colū. 3. & Phi.Cor.cōs.206.incip. viso vol.Soci. consi.74.volu.3.& vide quod decidit Philip.Deci.post Benedi.Capram.per eum ibi adductum in l. quoties dupli ci, ad finem.ff. de regu.iuris, ante quē idē tenet Bal. cuius ipse nō meminit consi.48.incipiente, ex verbis prædictæ renuntiationis, volumi.3. Et quia decisio est dubia, & contra mentem Alexā. & aliorum ab eo allegatorum in dicto.§.veteres: ideo videnda sunt quæ ad Decium addidi super eadem l.quoties, manu propria. Item & ex propria intentione.

Rursus contra eiusmodi repręsentationem hȩredis de defuncto potest hoc modo obijci. Actiones personales, nec non obligationes passiuȩ inhęrent ossibus personæ, & virtuti seu potentiæ personali vtpote passiones personales animæ infixæ, & ei inseparabiliter coniunctæ. l. quis ergo casus, cum glos. vlti. in princip. ff. de pec. tex. & glos. ordina. in l. 3. glos. prima. ff. pro socio, & glo. in. l. 3. §. si quis prius, ff. de aqua plu. arcen. & per dictas ll. & has glos. inter Iurisconsultos sæpe iacta-
138 tur illud quod Philosophus dicit, † accidentia non migrare de subiecto in subiectum. & ad id illam l. quis ergo casus, allegat Christopho. Por. in princip. instit. de testamē. fina. verbis. Cùm itaque talia inra personalia cohæserint personæ quæ decessit, censentur fuisse inseparabilia à persona, & tanquam qualitates à persona iner radicabiles, videntur perijsse, vnà cū persona ipsius defuncti: & ex consequenti, non videntur posse ad hæredes ipsius transire vel transferri. l. vna §. ne aûtem, C. de cadu. tollen. vbi Bal. eleganter & philosophicè loquitur, post Auerro. Auice. & alios Philosophos. Ad idem bonus tex. in l. nemo est qui nesciat. ff. de duo. reis, vbi Bald. allegat cap. quoniam Abbas, de offi. de leg. ad idem l. inter artifices. ff. de solu. & cap. vlti. ad finem de offi. de lega. quibus iuribus etiam probatur maxima prænotata. Sed respondetur cō- cedendo pro vero & indubitato præfatas qualitates personales: si eas in- quam fateamur qualitates naturaliter è persona in personam non esse migrabiles, prout in oppositione superius signata dicitur. Tamen in proposito, de quo agimus, licèt tales qualitates in hæredem non faciant verū & naturalem transitum: tamen subest fictitia quædam & imaginaria repręsentatio, quæ operatur quandam quasi continuationem de defuncto in hæredem quo ad omnia iura hæreditaria. &c. eo modo quo fuit. s. declaratum,

Respōsio ap primè declaratoria huius materiæ repræsentationis. Et vi. in sequenti pagi. in ver. & ex his.

ratum, videlicet nam primò fit transitus in ipsam hæreditatem iacentem: deinde de illa in hæredem adeūtem, nam hæreditas repræsentat defunctum, & ipsamet repræsentatur subsequenter per hæredem postea adeuntē: & sic ista secūda repræsentatio .i. secundaria est prioris cōsequutiua, licèt præstantior: vt non abs re dixerit Pau. de Cast. in dicta l. hęres & hæreditas, ff. de vsuca. §. allega. quē etiam. §. citaui, quòd est vna repræsentatio, illa scilicet quæ fit de hęrede ad defunctum. Quia tamen considerata principaliter, & per prius ea quæ est de hæreditate ad defunctum, videtur duæ, scilicet ipsamet, & alia quæ fit de hęrede ad defunctum per medium hæreditatis aditæ, sed prima tanquam præambula ad istam, confunditur cū ea: quia aditio facta per hæredē, ex quo resoluit nomen & effectum hæreditatis, absorbet primam & præambulam repræsentationem de hæreditate ad defunctum, & hæres immediatè ob aditionem ab eo factam dicitur defunctum repræsentare, & à iure fingi eundem cum illo: & iste est effectus vltimatus repræsentationis. Et quia,

139 † quum habemus effectum non curamus de modo, vel de medio, per quē vel quod peruenitur ad talem effectum vel finem. l. si mater. C. de insti. & substit. l. mulier, in princi. ff. ad Trebel. ergo ista repræsentatio vltimata & effectualis, quæ fit de hærede ad defunctum solum est attendenda, alia autem præambula de hæreditate iacente ad defunctum: quanuis interim, id est dum hæres adit, certis respectibus sit considerabilis: tamen sequuta postea hæredis aditione, abolecetur, & resoluitur. Et ita intellexit fortè Pau. de Cast. vbi. s. dū voluit repræsentationem esse vnam.

Atten. hanc cōsideratio-

Et ex his contra id quod est dictū in prin. istius responsionis pōt inferri ꝙ iuridicè loquendo tales obligationes actiuę & passiuę nō possunt cēseri qualitates personalissimę inseparabiliter cohęrentes personę prędecessoris: & consequenter transmissibiles: imò sunt substātiæ quędā .i. iura incorporalia: & licèt sint personalia, tamen quia cōpetunt habito respectu ad res ipsas, quas quis potest persequi agendo, & sic actiuè cōpetunt: item etiam ad res ad quas quis passiuè est obligatus: ideo talia iura sunt in hęredes trāsmissibilia, velut in repræsentantes in solidum vel pro parte (diuersis in quam respectibus) prędecessorū personas, ac si illi adhuc viuerent, & sic repręsentatio fit per veram personam .i. hæredem de persona testatoris fictā, quem iura fingunt adhuc viuere, per iuris fictionē repræsentatiuam facta translatione illorum iurium in successorē, in quē illa transfunduntur, quorū respectu vel relatione repręsentatio eiusdemodi inducitur: & in his stat istius materię speculatio. Ex quibus luculenter depromitur, prædictā repræsentationem quæ fit de hærede ad defunctum, esse possibilem, iuridicā, & valde necessariam atq; vtilissimā, in eaq; voluntatum vltimarū [vniuersaliū inq̄ & directarum) robur, cardinem, nec non efficaciā cōsistere, hoc semper supposito, ꝙ ista repræsentatio fit quoad iura suapte natura ad hęredes transmissibilia .i. quę cū persona defuncti nō extinguūtur. Glo. ordi. in l. hæres in omne ius. ff. de acqui. hær. & in prædicta l. cùm hæredes, in prin. glos. 2. ff. de acquiren. poss. nam respectu iurium intransmissibiliū, quæ cū persona extinguūtur, non est possibilis, neq; considerabilis, prout apparet sensui: & ista sunt iura quæ personalissima propriè dicuntur: cætera aūt iura trāsmissibilia vocant̄ simpliciter

nem extraneis perioribus consequutiuam.

Notandę declarationes.

F 5 perso-

personalia: non quia non transeunt ad hæredes, quia imò transeunt: sed quia assumunt initium in personis ipsorum principalium contrahentium. l.quæcunq; gerimus, ff. de act. & ob. l.stipulatio ista, §.alteri, ff.de verb. ob. & sic vocantur personalia ad iurium realium differentiam, non autem respectu intransmissibilitatis, quia imò regulariter transmittũtur ad quoscũque hæredes eo quem prædixi modo. Et hæc repræsentatio nullatenus fieri potest, nisi præambula hæredis instituti vel ab intestato succedentis aditione verbali, vel actuali, ad perfectionem effectualem ipsius successionis, quæ ex tali aditione insurgit: aliàs successio prædicta manet caduca, vel quasi: & sic prorsus ineffectualis & nullius momenti. l.si nemo, ff.de reg. iuris. cuius verba sunt, [si nemo adiit hæreditatem, omne ius testamẽti soluitur.] Ad idem l.si nemo, la.1.ff.de testa.tute.& l.eam quam, C. de fideicõ. l.sed etsi plures.§.si ex asse, ff.de vulg. & pup. versi.[neq; enim.&c.] Et istud est expeditissimum, quando hæres repudiat: sed dum deliberat, pendet valor successionis, tam testamentariæ, quã legitimæ: quia ius adeundi quousq; sit ad actum deductum, realem inquã vel verbalem, non est considerabile, neq; dicitur esse in bonis talis hæredis, vulga. l. pretia rerum, versic. [Est enim absurdum.] J. ad l. fal. quæ licèt omnibus sit nota, non tamen reperitur alibi, prout Bald. testatur in l.2. C. de iuris & fa.igno.& de illius intel.tradit Bar.in l.qui duos, in prin.col.pe. ff. de rebus dub. Quemadmodũ & ipsæ res hæreditariæ, priusquam hæres adeat, in nullius bonis sunt. l. prima.§. id verò, ff. de rerum di. intelligendo istud vt.s. non quòd omnino vacent, se quia sunt penes hęreditatem iacentem, sub qua omnia iura sunt recondita, ex vi quadam iuridica & comprehensiua, vt suprà dixi, dum citaui Barto. in rubri. de acqui. hære. Et sic cùm dicitur res hæreditarias in nullius bonis esse, intelligitur: scilicet viuentis naturaliter: nam ad tales viuentes refertur illa vniuersalis negatiua [nullius in bonis sunt] non verò ad personam fictam. i. hæreditatem iacentem. Est siquidem ius adeũdi, ius quoddã quærendi, & velut instrumẽtum aliquod ipsius acquisitionis. Barto. in l. is potest, col.4. ad medium. J. de acquiren. hære. Acquiritur ergo ipsa hæreditas per tale ius adeundi ad actũ facti realis vel verbalis deductum, veluti per medium quoddam instrumentale, & acquisitiuum, & in antecedẽs necessarium ipsa institutio, item & legitima successio, per quas hæreditas datur, recipit confirmationẽ validitatis. Nec in hoc puncto reperitur quicquam innouatũ per ll. huius regni: licèt quo ad particulares dispositiones in testamento comprehensas fiat innouatio per l. ordina. primam de los testamentos libro. 5. cuius legis aditionisque materiam ad præsens non attingo: quia esset extrauagari ad titul. de acquiren. hæredi. in cuius rubri. de his redundanter disserui. Et per hæc vtcunque sit expedita interpretatio descriptionis institutionis hæredis, ex qua etiam satis colligitur ipsius principalis effectus.

Ius adeundi nõ est in bonis hęredis.

Notabilis declaratio.

Deinde, & non impertinenter quoad hunc titu. quæritur, vnde vel à quonam iure institutio hæredis originem duxerit? Et ad istius dubij enodationem, ne per ignotos terminos progrediamur, præmittendum est, Doctores communiter in locis. J. allegandis loqui promiscuè & mixtim: tam de hæredis institutione, quàm de factione testamenti, nec non de simplici successione: & propterea

illa quæ post hæc in hoc articulo tradi
dero,generaliter, ac promiscuè adap-
tari debent & ad hæredis institutio-
nē,& ad factionem testamenti, & ad
quamcunq; successionē,seu successio
nis speciem. Quo supposito,quanquā
hic articulus esset dilatabilis,tamē re-
solutiuè rem ipsam perstringendo,se-

Cōis senten tia casuū cō plexiua.

quor cōem Docto.sententiā cōplext-
uam.i. omnium casuū cōprehensiuā,
140 quæ habet † ius succedendi, & facul-
tatē testandi: & consequenter ipsam
hæredis institutionem vniuersalē esse
de iure gentium,substantia,inuentio
ne,& introductione: sed approbatio-
ne siue confirmatione solennitate,ac

De. 2. parte cōclusionis traditur infrà in versi. secūda pars num.143.

forma vel modo esse de iure ciuili Ro
manorum,& sic positiuo. Et huius cō
clusionis primam partem tenet Bart.
post Ray.ibi, etsi eum nō referat, sed
alij referunt in l. interdum, colū.3.in
prin.ff.de condi.inde.& hāc vt cōem
sententiam tenet Ludo.Ro. & moder-
niores scd'm Phi.Cor.& Ias.in l.si testa
mentum per illum text.quem tamen
Bar.vbi.s.non allegauit.C.de testa.&
in l.si non speciali,co.tit. & est bonus
text.in l.lege obuenire,ff.de verb.sig.
& speciatim Cor.inquit in d.l.si testa-
mentum, post prin.q ista est commu
nior sententia,quam effectu & re ipsa
(expeditius tamen loquēs) tenet Pau.
de Cast.in l.testandi. C. eo. vbi dicit
idem quod prædixi,testamentū quo-
ad inuentionem & substantiam esse
de iure ciuili: cū omnes gentes vtant
testamēto.Sed testamenti solennita-
tes,& virtus,& efficacia ipsius per quā
in hæredē transeunt iura actiua & paf
siua, & per quā hæreditas priusquam
adeatur,itē & hęres post eā ab ipso adi
tam, repręsentant personā defuncti:
diuersimode tamē,vt prædixi. s. hære
ditas statim post mortem,& ante hæ-
redis aditionē:& hęres post aditā,sunt
de iure ciuili, & sic positiuo. Prǫ quo
Phi.Cor.in d.l.si testamentū,citat prę
fatā l.lege obuenire, & dicit etiam ad
hoc facere id qd' aliâs dicit, verbū hæ
res esse ciuile & directum.l. verbis ci-
141 uilibus.ff.tit.1.† Et ita etiā dicit esse in

Ad canonē ius quiritū 1.dist. & vi. etiā eūdem Cor.in l. 1. col.1. C. de hære. instit. in sequente pag. allega.

telligendum canonē ius quiritum. 1.
dist.dum dicit, successiones intestato
ris esse de iure ciuili: & tamē scd'm eū
dē Cor.credēdū est, q olim apud oēs
gētes viuus superstes successerit (pro-
ut hodie succedit)in bonis propinqui
abintestato defuncti:cū illa successio
(vltra eum) deferatur iure sanguinis
& naturæ.l.fi. C.quorū bo. Sicq; vult
Cor.q ille text. intelligatur solū quo-
ad virtutē transmissiuam iuriū hęredi
tariorū in hæredem:item & quoad re
pręsentationē,siue virtutem repręsen
tatiuā, qui sunt effectus successionis
inuenti de iure ciuili. Quod etiā secū
dum eundē Corneū tenent Anto. &
cōiter alij Canonistę,in rub. extra de
testa.& secundū prędictam cōem sen
tentiam procedit quod Bart. dicit in
hæreditate,loquens in rub.j.de acqui
ren.hære.col.2.ante med.vers.secun-
do quæro.quē ibi Alex.sustinet,& de-
clarat,col.1.ex notatis p eundē Bar.in
prædicta l.interdum, & ibidem subiū
git statim vers.considerata tamen hæ
reditate, idem effectu quod prædixi,
tenere Pau.de Cast.in d.l.testandi, &
in eadem rub.Rapha.Cu. tenet idem Cōmunis.
cum communi opinione: quā etiā te
net Rapha.Fulgosi.in d.l.ex hoc iure,
colum.8.dicens ita Doctores tenere:
& ibidem Ias. colum.7. ad finem, su-
per glos.in versicu.distincta,nu.46.&
in dicta l.interdum, nume.4. dicit
hanc opinionem esse communem
& sequendam: & Martinus Lauden.
in tractatu primogeni.2.colum.&
Paulus de Castro quem isti non affe-
runt in eadem lege ex hoc iure, co-
lum.10.versiculo, Item quid de suc-
cesione hæreditaria in repeti. vbi
inquit

inquit q. succeßio facti est de iure naturali.i.gentium per canonem ius naturale prima distinct. Iuris autem succeßio quæ fit iure hæreditario, per quam quis repręsentat personam defuncti, & succedit vniuersaliter nõ tm̃ in rebus corporalibus: sed etiam in omne ius ipsius defuncti, vt in l.hæres in omne ius.ff.de acquiren. hęre.& in eum transfunduntur omnia iura defuncti, est, vel fuit inuenta, de iure ciuili: sicq; in effectu & re ipsa Pau. de Cast.ibi tenet idem quod.s.retuli eũ tenere in d.l.testandi. Sed reperio Io. Bapt.de Sãcto Seue.in repeti. l. si qua illustris,col.34.C.de Orphi.referentẽ Bar.alibi.i.in d.rubr.velle, q. succeßio ab intestato, saltem inter collaterales,
142 est de iure ciuili.† Sed Barto.quem citat,aliò tendit,&generalius loquitur: quia non refert se ad personas, sed ad ipsam hæreditatem: Sic ergo neq; id quod explicitè Bapti.dicit,neq; id qđ præsupponit, est verũ, nisi intelligat, vt in superioribus dixi. Ad quod est videndus Cor.in l.1.col.1.C.de hęre.inst. vbi quoad effectũ tenet idẽ quod prædixi tenere Bar.in d.l.interdũ, & Pau.de Cas.in locis suprà memoratis, & declarat optimè prædictum Canon. ius Quiritum, & vide eundem in l. si testamentum.C. de testamen.s. allega. Et prædicta cõis opi.est tenenda & amplectenda,quicquid Bar. velit in d. l.ex hoc iure,col.2.& in l. qui à latronibus,ff.de testa. Premißis adde Ang. consi.88.incipient. præmitto primò, post prin.& melius cons. 126. incipiẽ. testamenti factio,& Alex. consi. 208. incipien.perspectis accuratè, vol.2. & cons.65.incip. Quoniam omne datũ, col.3.vol.6.vbi idem volunt,astruentes q. formæ testandi sunt de iure ciuili, & sic positiuo: ideoque poßunt augeri & minui:& potest eis derogari per statutum & consuetudinẽ. Et secundum hanc resolutionẽ conciliantur multa iura prima inspectione inuicẽ pugnantia,& decisiones Doct.quę illis innitũtur. Et vltra præmissa id qđ Bart.tenet(cui cõnsonat vt dixi cõis opi.)in præfata l.interdum,probatur: quia etiã secundũ vetus testamentũ (vt Bar.ibi inquit, dũ dicit, vt legitur in veteri testamento de antiquis patribus:sed nihil allegat in specie)deferebãtur hæreditates, vt patet Nu.27. c.& Gene. 21. & trãscribitur in cano. dicat aliquis.32.quęstio.4.&.c.non omnis.& tangit gl.in l.quotiẽs, in prin. ff.eo.cuius historia fuit per acc. desumpta ex cap.27.lib.pręfa.Gene.& apud Dioge.Laër. de vitis Philosophorum, referuntur multa testamenta eorundem Philosophorum antiquißimorum. Probatur etiam in l.cũ ratio naturalis,in prin.ff.de bo.damna. & in l. fi.ibi,[& lex ipsa naturę successores faciãt.]quam.s.adduxi.C.quorũ bonorum,& in §.primum itaq;,ibi tanquã hæc pars secundum naturam eis debeatur,in authen.de hęre.& fal. coll. 1.& notat Bal. in l.qui contra, ante fi. C.de incestis nup.per eandẽ l.cùm ratio. Et licèt istę remißiones tractẽt solummodo de succeßionibus ascendẽtium & descendentium inuicem: tamen quia succeßio transuersalium, cùm procedat ex iure sanguinis, & sic à vinculo naturali, prællegata poßunt ad eam trahi: quanquam in ista succeßione non vigeat ratio neceßitatis legalis obligatoriæ: quę tamen in alijs succeßionibus viget. Sed ad prædictam considerationem de qua tractamus, id est de fonte & origine succeßionis,quoad id inquam, vt inuentione censeatur esse de iure vel ratione naturali, id est gentium, idem dicendum est in succeßionibus transuersaliũ ab intestato, quod in alijs ascendentiũ & descendentiũ.

Contra Io. Bapti. de Sãcto Seue.

Prædicta cõmunis opi. tenenda.

Atten.

Et

Antiquitates apud Dictem Creté. relatæ circa successioné testamentariam & apud Q.Cur.

Et circa successionem testamentariã reperitur notabilis antiquitas apud Direm Cretensem belli Troiani Cronographũ Græcum,in prin.ipsius operis & alia apud Q.Curt.in histo.Alex. Magni ante fi. vbi postquam dixerat, quòd Alexander interrogatus cui vellet regna sua relinquere, respondit optimo.Subijcit idem Cur.credidere quidam testamento Alex.distributas fuisse prouincias. Sic ergo attestatur expeditè d Alexãdri testamẽto, quãq; & aliàs sat clarè patebat ex prædicta interrogatione,& subsecuta respõsione ipsiusmet Alex.vt per gl. in l.iubemus,ad fi.de testa.de qua fuit.s.plenè dictum. Crederem tamen (vt id obiter dicam) q, eo ipso, q, distinctio dominiorũ fuit per gẽtes adinuẽta, successiones etiã fuerint adinuentæ:aliàs dominia per ius gẽtium distincta (de qua distinctione & separatione habetur in prædicta l.ex hoc iure)iterũ cõfunderentur : nisi per successiones transirent in hæredes vniuersales. Distinctio siquidem præfata dominiorũ est de iure gentiũ secundario, de quo loquitur eadẽ l. ex hoc iure, licèt substantia ipsius dominij fuerit inuenta de iure gentiũ primæuo.l.1.in prin.cũ gl.ff.de acqui.rerum do.& tradit Pau. de Cast.in l.1.in prin.col.3. vbi etiam Vincen.col.10. & ibidem tangit, etsi non ita expeditè,Francis. de Ripa nu. 47.post Areti,Socin.& Ias. super glos. ibi referentem illam authoritatem. Quicquid calcauerit pes tu⁹,tuũ erit.

Secũda pars cõclusionis resolutoriæ ac cõmunis.

Secunda pars prædictæ conclusionis resolutoriæ, siue communis resolutionis(vt ad præmissa redeam),quæ habet,quòd factio testamẽti siue hæredis institutio, siue etiã succesio intestati,quoad solennitatẽ & formam, & modũ succedendi, nec non quoad approbationem primæuę inuentionis earundẽ successionum sint de iure ciuili, approbatur etiam per Doct. omnes relatos.s.in discussione primę partis istius cõclusionis.Et per hãc se-

Commentis.

143 cundam partẽ istius resolutionis † declaratur lex.3.§.de illo, ff. pro so. vbi successio legitima,id est transuersaliũ dicitur iusta, & sic à iure ciuili inducta,vt intelligatur approbatione,non autem inuentione, per ea quæ.s. proximè tradita sunt.Et ita omnia iura ciuilia & canonica & gl.ac Doct. authoritates,quæ hinc inde vidẽtur pugnare in hoc articulo conciliantur, & ad eandem consonantiam rediguntur. Illud tamen ad prædictorum condimentum non est in præsenti omittẽ-

144 dum,† q, licèt aditio hæreditatis,& cõsequenter illius acquisitio sint inuentæ de iure ciuili:tamẽ dominiũ quod per aditionem acquiritur, est de iure gentium secũdum Bal. in l. rescripta, col.vlti.versi.ex prædictis apparet, C. de preci.impe.offe. quẽ sequitur Are. in l.testamenti factio,col.pe. ff.de testa.ad fi. Videtur tamen id intelligendũ prout intellexit Pau.de Cast.ibidẽ & in d.l.cùm hæredes,in prin. ff.de acqui.poss. videlicet qñ possesio rerum hæreditariarũ etiã apprehẽsa per ipsum hæredẽ, aliàs dñium quod aditione quęritur ab hęrede,ante talem apprehẽsionem possess. videtur esse de iure ciuili.Et hoc sequitur Alex. cõs. 2.col.6,vol.2.ita intelligens gl. in d.l. 1.in prin.ff.de acqui.rerũ do. & Las.in l.gallus.§. & quid si tm̃,nu. 116. in lectu.integra illius l.& Soci.cõs.120. inci.memini,col.4. & ita est vérũ & tenendũ,quãquã Aret. in d.l. testamẽti factio,& Alexan.sibi ipsi cõtrarius teneant oppositum.Alex. inquam in d. Leũ hęredes,in prin. & non rectè: dũ dicunt,quòd vtrunq; dominiũ quod acquirit,i.ante aditionẽ,& postea est de iure genti. Est etiam cauendum, quòd Ludo.Gozadi.consi.85. nume.

Aret.

.14.non bene allegat Pau. Alexā. neq; Soci. in locis prædictis, quia allegat eos indistinctè, cùm imò loquātur cū distinctione quam proxime retuli.

Resolutio vltimata in hoc arti. prædictę cōlusionis cōplexiuæ ac resolutoriæ.

Resolutio ergo vltimata præfatæ cōis conclusionis complexiuę ac resolutoriæ est, q̄ testamēti factio & successio ex eo siue hæredis institutio seu etiam successio ab intestato inuentione, seu introductione, ac substantia sunt de iure gēdū, & sic ratiōe natura li introductæ. Sed tamen approbatione seu confirmatione, & sic quoad effectum & efficaciā sequētem sunt de iure ciuili. Item eædem dispositiones sunt etiam de iure ciuili consideratis effectibus ciuilibus repræsentationis ac translationis quorumcunq; iuriū hæreditariorum de defuncto in hæredem, & alijs eiusdem generis effectibus. Item etiam quoad solennitatem & modum ac formam accidentalem testandi, necnon succedendi, tam inuentione, seu introductione, quàm approbatione, seu confirmatione, sunt de iure ciuili. Et ita intelligo ea quæ tradit nouissimè Pau. Parisius cōsilio primo. num. 60. volumi. 2. vbi citans plures Doctores tenet absolutè & indistinctè, quòd ius succedendi, sit de iure ciuili. Nam cùm dicit ius succedendi cautè loquitur: secus si diceret simpliciter successio, quia illa in quantum est facti est de iure gentium. Sed quatenus est ipsum ius succedendi iuridicum omni respectu est de iure ciuili, videlicet quoad effectus ciuiles, ex eodem iure ciuili resultantes.

Quid autem sit in secundarijs institutionibus, id est substitutionibus, vide tex. in l. 4. in prin. vbi Bar. 2. q. & Docto. post illum. ff. de vulga. & pupi. & titu. primo. & Ange. de Arct. in instit. de pupi. substi. in prin. & Vdal. Zasi. & Lanze. Poli. in eorum tractatibus sub stitutionum in materia pupi. substi.

Nonnulli effectus ex p̄missis resultantes.

Et hæc indagatio deseruit primò ad hoc (vt præmissorum aliqui effectus 145 pateefiant) † quòd cùm testamenti factio inuentione seu introductione sit de iure gentiū, vt est iam dictum, non potest per principem, neq; per l. scriptam neq; per statutum tolli. Casus est in d. l. si testamentum, dū decidit, quòd testamentum validum principis rescripto non potest tolli, & ita se consuluisse dicit Rapha. Fulgo. ibi in ciuitate Triden. & ibidem post prin. Ias. sequitur, declarari tamen debere per Corne. ibi notanter in hoc pūcto loquentem: scilicet quòd Imperator per suum rescriptum non potuerit derogare testamento. & c. vi. eum omni no ibidem. & eandem l. si testamentū commendat etiam Ias. in l. quominus, 146 col. 3. ff. de flumi. † Potest tamen princeps (prout quotidie facit) mutare, & alterare qualitatem successionis, & factionis testamenti respectu solennitatum, & maneriei seu modi succedēdi: cū ista (vt est sæpe dictum) sint de iure ciuili, quæ per ipsum principem possunt abrogari alterari, mutari, & derogari ad ipsi⁹ libitū. §. sed & quod principi placuit, in insti. de iure genti. & ei: ctem alijs. Et hac ratione innitūtur rescripta quæ hiisce tēporibus quotidie à principe manāt, quibus conceditur licētia & facultas possessori alienādi res alienari prohibitas, per primum disponentē vel in vltima voluntate, vel inter viuos (quas res vulgus appellat vinculatas) p̄ subrogationē aliarū rerū ęquiualentiū, reseruata eadē voluntate primi disponentis circa substitutionem fideicommissariam personarum gradatim & successiuè ad earū successionem per eundem vocatarū. Nam cùm eiusmodi licentiæ emanēt assiduè cū hoc tēperamēto, nō mutat substātia volūtatis vltimę. i. testamēti vel

vel codi. vel inter viuos, talis dispo-nenris: sed solummodo alteratur mo-dus, vel qualitas ipsius accidentalis. Vnde non est opus in talibus licentijs apponere clausulas ex certa scientia, de plenitudine potestatis, motu pro-prio. &c. cùm per eas (vt tetigi) nõ au-fertur in totum dominium: sed subro-gatur cambium. l. vt res subrogatę ma-neant intra vinculum locò talium re-rum alienatarum. Quo casu extraor-dinaria potestate (subsistẽte in quam causa legitima) princeps potest id fa-cere ex celebri ac famigerabili deci-sione Innocentij Canonistarũ primi-pili, qui sæpe in id varijs in locis p Do-cto. citatur in cap. nisi cum pridẽ, col. 2. in prin. in glo. super parte, Malicia, versi. [& etiam si tollet.] iuncto versi. [secus autem dicendum] de renun. & illud dictum cõmendat Roma. sin-gu. 194. & Panorini. in cap. 1. de cleri. ęgro. & tradit in idem plures Docto-rum authoritates Ias. in l. fi. C. si cõtra ius vel vtili. pub. & in l. Barbari⁹ Phi-lippus, nu. 43. ff. de offi. præto. quẽ vi-de paulò. s. à nu. 36. vbi citat alias Do-ctorum decisiones huic rei conferen-tes, quę magis vrgent ad hanc rẽ, quia decisio Innocentij relata vel restricta potius ad terminos in quibus loquit, non tenetur per Abb. Et in hoc vidẽ-da est l. 31. ad fi. tit. 18. 3. part. vbi dici-tur q. princeps põt auferre dominiũ alicui rei proprię ex causa publicæ vti-litatis dato cãbiò vel pretio ipsi dño. Et sic disponit idẽ quod iure cõi caue-batur, in l. item si verberatum, §. 1. ff. de rei vendi. & in l. Lucius, ff. de eui-

L. partit.

147 ctio. † vnde illa l. partit. videtur in. 2. parte originem duxisse iuncta deci-sione prædicta Innocen. in sui inquã generalitate, non in sua specie, vt. s. te-tigi, dum dixi Abba. Panor. non tene-re illã decisionẽ in casu in quo loquit.

Sed hic est aduertendum, q. d. l. itẽ si verberatum, §. 1. dicit sufficere, q quando res ex causa publicę vtilitatis aufertur per principẽ ab aliquo priuato possessore, vt ibi, & in d. l. Lucius, de tur ei gratia honoris modicũ; siue in-telligamus gratia honoris. s. possesso-ris, vt ibi vult glossella: siue gratia ho-noris. s. ipsius principis iubentis eius-modi rem auferri à possessore priua-to conseruandi, prout intelligit Luc. de Pe. in l. prædia, nu. 37. ad fin. C. de loca. præd. ci. libro. 11. Et tamen Innò-cẽtius & l. partit. non contentantur modico: sed volunt, quòd illud quod dandum est tali possessori, sit æquiua-lens vel quoad cambium, vel quoad pretium. Nam Innocẽtius dicit, [Da-to bono cambio. &c.] lex parti. prædi-cta dicit, [Pero esto deuen fazer en v-na destas dos maneras: o dandole cã-bio por ello primeramente. O com-prando selo, segun que valiere,] & sic iusto & æquiualenti pretio: & antece-denter iusto & æquiualenti cambiò. Nam præterquam quòd vox cam-bium in dubio & quodammodo com-prehensiuè designet significanter pa-ritatem relatiuam inter rẽs super qui-bus vel inter quas fit cambiũ, & vltra hoc id quod ibi dicitur de cãbio sim-pliciter, declaratur per sequentẽ par-tẽ alternatiuæ loquentem de pretio iusto: ex eo quod vulgo passim tradi-

Vox cãbiũ.

148 tur, † Vnam alternatiuæ partem cla-ram, alteram eiusdem dubiam decla-rare, vt probatur ex l. prima, in princi. iuncto fine, ff. de rebus dub. quam Ro-manus commendat consi. 231. incip. præmissorum Doctorum conclusio-nem, versicu. secundo verò moueor, vbi idem dicit in copulatiua habente extrema, quorum alterum clarum, alterum sit dubium. Quod etiam se-quitur commendans Soci. in eadẽ l. 1. in prin. Ita in proposito: nam (vt dixi) licet hæc vox cambium non desig-narct

naret æquiualentiam, quã tamẽ signi ficat sua natura (vt.s.etiã dixi) nihilominus per vltima verba l.par.s. recitata, ibi, [O comprando se lo segun que valiere] quæ est vltima pars alternatiuæ, declararetur (si opus esset) illa vox cambium simpliciter ibi prolata de cambio æquiualente. Sed nõ est op⁹, vt dixi.

149 † Nam cambium etiam absolutè positum, nihil aliud significat q̃ parilem æquiualentiam de vna re ad aliam, capiendo cambiũ propriè pro permutatione prout cõmuniter capitur, vt in ca.2. vbi id exponũt eiusmodi And.de Iser.& Alua. Quo tempore miles, in vs.feu. & probatur etiam ex tex.cum gl.in c.vno.§. cùm autem, si de inuest.feu.contro.fue.facta, eo.lib. & in c.vno, in prin.iuncta litera inferiore, ibi, [eiusdẽ ęstimationis] cũ glo. in tit. si vassa. de feu.ab aliquo fue.interpella.lib.feudorum. Est nanq; propriũ ac peculiare ipsi⁹ permutationis, cõcernere extrema paria, siue ęqualia, & ad ea vicissim & reciprocè referri, vt apparet ex rub. C.&. ff. de rerũ permu.& in volumi. decreta. præsertim in c.ad quæstiones.2. & vlti. parte ipsius, & præsupponit Barto. in decisione quæstionis notabilis ab eo motæ, in l. Aristo.versi.quęro quid in alijs cõtractibus, ff.de dona. Quid igitur dicendum in proposita dubitatione? Respondeo idem esse tenendum in hac re quod dicunt Cyn.& Pet. in dicta l. itẽm si verberatum.§.1.quos Bald. ibi refert, nam eorum commentarios nõ vidi, dicunt enim illi, quòd verba illa, [Modico honoris gratia dato] debent intelligi, quòd pretium quod erat possessori dandum, erat æquiualens ipsi rei quæ auferebatur ab ipso possessore, sed vocatur ibi modicum, quia ab eo inuito res extorquitur, argumen.l.nec quasi.§. in eodem tit. de rei vendi. volunt dicere illi Docto. q cũ in illa re quę à possessore inuito aufertur, cùm sit species, non tantũ cadit interesse singulare ęstimabile, sed etiam inæstimabile. s. affectionis, vt quia res fuerat maiorũ, item & solius simplicis volũtatis, etsi nõ fuisset maiorũ, quod est etiam inæstimabile, & habetur in cõsideratione, quoad hoc vt quis censeatur satis perdere in non adimplendo voluntatem suam: sicut econtra dicatur lucrari in adimplendo illam (vt statim dicam) & in illo textu (vt est dictũ) res petita auferatur ab inuito possessore, & non sit verisimile quenquam velle re propria carere. l.cùm de indebito, in princi. versi. si verò ab initio. ff.de proba. & etiam si sibi detur pretium æquiualens dicitur perdere, quia fit contra ipsius voluntatem, vt.s.est dictum, & probatur ex l.fina.ff.de vsu.& habi. quam Bart. post Pet.adducit, in l.2. in princi. col. 3.versicu.secundo oppo. ff. sol. matri. & in l.Pomponius.la.1.col.7. versicu. [Præterea qui vendit.] ff.de nego.gestis.ad idem lex hactenus.§. vlti. cum l.sequen.ff.de vsufru. cũ pluribus alijs concordan.ad hanc & præcedentem theoricam adductis per Tiraquell.in opere retractus, char.5.nume.25. Tenenda est ergo declaratio præfata illorum Doctorum illustrium Petri & Cyn.licèt Bald.nullo fundamẽto fretus ab ea recedat dicens, literam illã, [Honoris gratia modico ipsi possessori dato] debere intelligi prout iacet. Sed non aduertit quòd esset contra præfatam decisionem Innocentij à nemine non approbatam, neque vidit legem parti.quæ transcribit istum textum: & tamen si non intelligeretur vt prædixi illos Docto. antiquos, ac celebres declarare, ineuitabiliter ei obstaret, & illum corrigeret. Nam verba vltima illius l.sunt ea quę suprà. retuli, nume.147.

Tenendũ est Pet.& Cyn. contra Bal.

Conclu-

Atten. ad licentias quæ hodie passi emanant à principe ad alienandas res vinculatas quas vocant.

Concludo itaq; in præmissis(ad ea tedeundo) quòd suptadictę licentiæ quæ hodie pet ptincipem conceduntut,quũ cócedantut ptęhabita cognitione causæ iustę,quę,infotmatio pcr testes,vulgo cognominatur: & cum subrogatione cambij æquiualentis; non censentut esse ditectò contra voluntatem testatoris,qui iniecit vinculum successoribus non alienandi ptęfatas res:& sic tales licẽtiæ sunt de potestate otdinaria:& consequenter(vt prædixi)non est opus in eis apponete ptædictas clausulas exotbitantes.f.de plenitudine potestatis, scientia certa, & motu ptoptio. Præsertim quia certa scientia apparet ex præambula causæ cognitione: nam priusquam princeps concedat eam licentiam, rescribit iudici otdinario ipsius supplicantis in cuius tettitorio tales res sunt sitæ, vt recipiat infotmationem per testes iuratos,quæ est ipsa causæ cognitio,vt dixi,super illatum terum vinculatarum alienatione,quę fieri intenditur:& iudex recipit, & mittit eam ad principem,& insuper rescribit principi id quod sibi circa eam videtur:quia de stylo communi sibi id iniungitur, & ptæcipitur per principem vt faciat. Insuper per tales licentias non aufertur dominium quæsitum talium terum domino inuito,imò volenti, qui eam licentiam vendendi tales tes impetrat. Respectu autem sequentium in gradu vocarorum tale dominium nondum est quæsitum, sed quætendum,circa quod facilius dispensatur, hoc est quoad translationem ipsius impediendam iuxta communem allegationem,quæ fieri solet de l.patre furioso,in princi.ff. de his qui sunt sui vel alie.iuris, & quod notat Batto. & Doctores post eum; in l. gallus, §. & quid si tantum,colum.penul.in versi. ex quo nota.cum sequentibus, & sigil latim Pau.de Cast.ibi, col.etiam pen. volentes isto casu, id est quando dominium nondum est quæsitum, sed

Anté.aduertenter.

150 speratut quęri,† & sic agitur de ipsius acquisitione impedienda, sufficere solam principis voluntatem: & idẽ speciatim sequuntur Alexan.ibi,colum. penul.& Areti col.15.& Battholo.Soci.num.23.& Ias.nume. 96. &. 122.& Clau.col. fi.& Albet.Btu. cons.1.col. 7.versicu.tamen illud. Qui omnes,et si loquantut in matetia legitimationis,tamen nituntut ptædicta tatione scilicet iutis quętendi,quę adaptatur appositè ad rem nostram. Et idem, genetaliustamen,tenet Bal.in l.2.ver sicu.sed contra prædicta.C.de iuris & facti ignoran. dicens, quòd ptinceps potest auferre ius acquirendi, etiam sine causa, præsettim quando tale ius vel modus acquirendi est de iure ciuili, vt est in casu quo de agimus.i.in successione ex vltima volũtare: & sequitur Feli.in cap.quæ in ecclesiarũ, col, 14.versicu.ptimus cásus,de consti.maximè(vt est sæpe dictũ) quòd eiusmodi licentiæ expediuntur cum subrogatione cambij, quod quidem cambium (vt est prædictum) debet subingredi vinculum,quo tes subiecta testitutioni quæ alienatut etat supposita, & itretita,& debet manere sub eodẽ, ptout in similibus licentijs otdinariè cauetut,quibus præcipitut, vt ptetiũ redigendum ex venditione tetum eiusmodi deponatur apud idoneã personam authoritate iudicis ordi. & q intra certum tempus,ex eadem pecunia sic deposita ematur aliqua res immobilis, & illa subtogetur vice cambij,loco rerum vẽditarum, & recidat sub eodem nexu vel vinculo cui tes vẽditæ erant primò obnoxiæ & astrictæ,vt est ptædictum.

Secundus effectus.

Desetuit secundò (vt ad præmissa redeam) inuestigatio præfata ad id

quod Bart. tenet in eadẽ l. interdum, loco.s.citato, videlicet quòd cùm mi liti sit remissa solennitas iure ciuili in testamenti confectione requisita.l.1. §.cùm in notitiam,ff.de mili.testa. cõ
151 sequitur † q̃ miles testando secũdum ius gentium:& sic vtendo iure priuilegiato, & prætermissa prædictâ iuris ciuilis solennitate, potest instituere deportatum, cùm sit capax hæreditatis ex testamento confecto de iure gẽtium.l.neq; enim.§.si deportatus, eo. titu.de mili. testa. regulariter: secus aliàs.l.1.C.de hære.instit. & hoc tangit Alex.in rub.de aequi.hære.col.1.versicu.sed contrà. Et quanuis ipse ibi in hac re subsistat, tamen id quod prædixi indubitatè videtur per supradicta procedere.

Deseruit & tertiò prædicta inuestigatio ad hoc, quòd licèt deportatus retineat ea quę sunt iuris gentium, vt in l.si tibi mãdauero,§. is cuius bona, ff. man. cum alijs: nihilominus tamen non poterit testari.l. eius qui in princi.ff.de testa. eo quòd non potest adhibere solennitates quæ sunt de iure ciuili, sine quibus testamentum est inualidum, secundum Ias.in di.l. si testamentum, C.de testa.ante finẽ, vbi in idem refert etiam Canonistas in rubri.extra de testa.

Hinc corollariè inferri potest, q̃ cũ in testamento inter liberos non sit necessaria solennitas iuris ciuilis, sed solum consideretur ius gentium.l. hac consultissima,§. ex imperfecto, C.de testa.& testamenti factio (vt est sæpe dictum) abstructa à solennitatibus iuris ciuilis, sit etiã de iure gentiũ seu na
152 turali† secundariò, deportatus censetur esse habilis ad testandum inter liberos de bonis inq̃ ex contractibus iuris gentium post deportationẽ quæsitis, iuxta tex.in l.si tibi mandauero,§. is cuius bona,ff.man. Nã bona antea quæsita amittit per confiscationẽ legalem.l.deportatorum. C. de pœnis. idemq; penè dici posset in testamẽto ad pias causas, quod etiam solo iure gẽtium nititur, vt in c.cùm esses, & in c. relatum.1.extra de testa. quæ iuta seruantur etiam in foro ciuili, vt tradũt glo.& Doct.ibi. Et hanc esse veritatẽ attestatur Ias. in l.1. lectura.2. nu.28. C.de sacrosan.eccle.post Barto.ibi,colum.1. commentarij eiusdem l. ordinarij, dicẽtem, quòd prædicta iura canonica seruantur vbiq;.& idem tenet Salice.ibi col.13.& Areti.colũ.pen.in versic. sed de iure canonico, allegans easdem decreta. & in hoc puncto nõ oportet hæsitare. Sed tamen in prędicto puncto principali, vbi agitur de factione testamẽti actiua deportati ad causas pias, Bal.in repeti.eiusdem.l. 1. col.3.versi.tertiò quæro. & in lectura col.3.in prin.tenet oppositum, id est quòd imò testamentum deportati, etiam ad pias conditum causas, non valet, duplici motiuo: quorum vnũ ponit in vno loco eiusdem l.& aliud in alio itidem ipsiusmet, licèt vtrobique ex alia parte, id est àduersa adducat eundem §. Is cuius bona, in ratione sui, vt suprà eum citauimus.& eũdem Bald. sequitur ibi Franeis. Areti.colũ. 2.ad finem, quod etiam est de intentione communi Doctorũ tenẽtium lecturam glo.ibi, volentis quòd per l. illam primã.C.de sacrosan.eccle. non habilitantur personæ aliâs inhabileș ad testandũm, vt possint eiusdẽ l.prætextu ad pias causas testari. Qui est omnium ferè cõis intellect⁹ excepto Barto.quem cæteri improbant. Concludẽdum itaq;, primã illationẽ.s. positam in hoc vers. de patre deportato inter liberos testante esse dubiam, in qua esset amplius deliberandum: pro nunc tamen inclino in partem negatiuã .i.quòd pater deportatus inter libe-

Cõis omniũ intellect⁹ excepto Bart. est cum glo. l. C. de sacro san.eccle.ad illam l.

liberos prout neq; inter exteros testari minimè valet, cùm sit funditus ad testandum inhabilis. In secunda verò illatione de deportato ad pias causas testante, non audeo discedere à Bald. quatenus tenet partem negatiuam in loco.s.citato: scilicet q. deportatus non valet condere vltimam voluntatem etiam ad pias causas, per motiua satis stringentia: ideoq; in puncto iuris eā potius crederem esse sequendā, quàm opinionem contrariam Bar. & asseclarū: quanuis illa ob authorū multitudinem seruaretur in practica. Sed meminisse oporteret text. vulgaris & si aliàs celebris in l.prima, §. sed q.a.C. de vete. iu. enucle. & eius quod per illum dicunt Io.And. & Panor. ac cæteri post eos, in c.1.de const.

Quartus effectus. Deseruit quartò & vltimò præfata specularioad vnum nota. ac singulare, quod inferēs ex præmissis quę paulò antea ibi tradiderat, ponit Philip. Corne. in d.l.si testamentum, versic. & attentis prædictis, dicens esse memorabile vtpote secundum eum, vltra Docto. ibi enim dicit, quòd per rescriptum principis potest tolli testamētum quoad effectus ciuiles. Nam etsi tale rescriptū cū clausula nō obst. etiā sine causa emanans, impugnet testamentū scdm solennitates iuris ciuilis confectum: non tamen tollat substantiam testamenti quoad ea quæ sunt de iure gentium: & sic capiens bona hæreditaria quæ fuerunt in dominio defuncti, quærit ipsum dominium talium bonorum: cùm talis acquisitio videatur esse de iure gentiū; argumento legis traditionibus, C. de pactis. Tamen tollit testamentum ad eum finem, vt sola aditione non quæratur dominium, vult dicere, id est absque actuali & reali apprehensione. Item & ad eum finem vt actiones saltem passiuæ non transeant contra hæredem scriptum: item & vt ipse hęres non repręsentet vniuersaliter personam defuncti, qui omnes sunt effectus ciuiles. vide ibi & delibera, quia ista dicta indigent elimatione: quæ tamen ad præsens non prosequor, ne nimiū videar extrauagari, & à materia proposita diggredi.

153 Rursus dubitatur, † qualiter ac quibus verbis fiat hæredis vniuersalis institutio. Ad hoc respondeo breuiter, eam fieri posse per quæcunque verba ad testatoris voluntatem enuntiandam seu propalandam apta. l. quoniā indignum ibi, [vel in quolibet loquēdi genere formata institutio valeat: si modò per eam liquebit voluntatis intentio.] Ex cuius literæ generalitate, dicit notanter Ludo. Roma. reputans text. illum singu. consilio. 179. quòd per quæuis verba, etiam legatum importantia, potest testator disponere quòd importetur institutio: & sic est bonus text. pro glos. ordina. in l. quoties, glos. prima. C. fa. hærede dicente, quòd si pater inter filios suos vel emācipatos in voluntate vltima diuisit bona sua assignando eorum cuilibet certam portionem quoram, vel etiam rem certam, pro eodem est ac si dixisset, eos hæredes instituo: quia non omnis testator scit dicere, hæredem instituò. Vult igitur glos. illa singula. quòd verbum assigno importat idem quod verbum relinquo: siceq; est verbum commune, ad quod eam glos. commendat Ioan. de Imo. in l.prima, §. si ex fundo, prima repe. colum. vlti. ff. isto eodem titu. & licèt idem Imo. in eadem repeti. col. 19. ante med. in eo quod glos. illa dicit de assignatione quæ fit in re certa, eam reprehendat: tamen illam saluat Alexan. Imo. in diuisione totali vel vniuersali, quæ fieret per patrem de hęreditate siue per designationem partium, siue rerum

certarum,siue vtrarumq;, id est quotarum & rerum certarum, in l. nam quod, §. non omnis. ff. ad Treb. improbans Io. de Imo. vbi. s. ob id q. recessit ab hac eadem saluatione gl. postquã eandem ibidem prius eã recitauerat: quæ tamen est vera secundũ eũdem Alex. pro qua expẽdi potest tex. optimus in l. si eo tit. C. fa. Her. & in l. 7. titu. 1. par. 6. ibi dum dicit, [Pattiesse lo suyo entrellos] Et per eandem l. quoniam indignum, iuncta prædicta nota Ludo. Ro. nec non coniuncta glo. in d. l. quoties, potest in dubium vocari, an si testator dicat se meliorare filium in sua legitima, censeatur eum in eadem instituere? & consequenter an videatur satisfacere iuri communi authenticorũ requirenti pro solẽnitate formali extrinseca testamenti paterni filio relinqui legitimã iure vniuersalis institutiõis, quasi satis dicatur institutus per alia verba æquipollentia ipsi institutioni, vt sunt, relinquo, assigno, deputo, attribuo, & consimilia. Et quo ad verbũ melioro, de quo dubium. s. proximè morum loquitur, dicam post modum quod sentio. Sed tamen in alijs verbis communibus non videtur recedendum ab opini. Alex. loco. s. relato, quæ habet, q. verba cõmunia per quæ pater bona sua vniuersa relinqt filio, vt sunt, relinquo assigno, & similia, operãtur, vt tale relictũ vel assignario habeat vim institutionis: secus si ad rem, vel res certas referantur: nisi fieret (vt est dictum) p modum diuisionis totalis, seu vniuersalis. i. totius patrimonij. Tunc. n. sufficit assignationẽ fieri non solum per quotas partes, sed etiã per res certas, vt. s. retuli Alex. tenere. Quam opi. in loco superi⁹ citato ipse dicit communem, ac tutiorem post Ludo. Rom. Limitat tamen istud secundum membrum tripliciter, vt ibi per eum: estq;

V l. infrà. nu. 154.

Cois.

expendendũ q. ipse Alex. & Doct. ab eo in hanc rẽ citati, loquuntur in verbis cõmunibus, & alijs verbis eiidem æquipollentibus. In verbis autem sua pte natura & propriè importantibus legatũ particulare seu fideicõmissum speciale, nemo ambigit (quin potius omnes de hac re differentes habent pro cõstanti & expedito) q. nõ trahũtur ad institutionem, neque in extraneis, neq; in filijs. Tex. est celebris ĩ l. cogi. §. & generaliter, eo tit. ad Treb. vbi signanter probatur q. particulare fideicõmissum nõ trahitur ad vniuersale, etiam si de fideicõmisso vniuersali in testamento aliter non fuerit pro uisum: licèt aliud sit in institutiõe rei particularis. l. 1. §. Si ex fundo. ff. isto tit. Modò ita est, q. si particulare fideicommissum, non trahitur ad vniuersale, ergo à fortiori nõ trahetur ad institutionem directam, cui tale cõmissum particulare est longè dissimilius, q̃ fideicommisso vniuersali, vt ex se liquet: estq; expeditissimum, & extra omnem controuersiã. Et ex consequẽti, illud quod notat Ludo. Ro. in præal legato consilio, dum extendit d. legẽ quoniam indignum, ponderans præ dicta verba [vel in alio loquendi genere. & c.] vt. s. retuli quo ad filios inquã, vel nõ procedit, vel procedit de iure. C. scd'm qd non requirebatur pro forma & solẽnitate testamẽti, q. filio p patrẽ relinqui deberet legitima tit. vniuersali institutionis. l. oĩmodo. C. de inoffi. testa. prout hodie iure nouo authẽticorũ requirit, neq; sufficit sibi relinqui quolibet alio relicti tit. vt in. §. Aliud quoq; capitulũ in authentico, vt cũ de appe. cognos. colla. 8. cui formę ac solennitati testator vllomodo nequit expresisim, neq; silẽter derogare, aut renuntiare. l. nemo potest. ff. de leg. 1. l. codicillus. §. fi. ff. de leg. 2. cum concor. Aliàs non posset verificari dispositio

Adaptatio.

Attẽ. aduertenter.

ſpoſitio formę inductiua, de qua in d.
§.Aliud quoq; capitulũ, vbi (prout di-
xi) diſponitur legitimã hodie per pa-
trem filio debere neceſſariò relinqui
iure & tit. vniuerſalis inſtitutionis ho
norabili: & nõ ſufficit eã illi relinque-
Redit adver bũ Melioro. re quouis alio relicti tit. & conſequen
ter in eo quod ſuperius tetigi de ver-
154 bo melioro, dicendũ eſt, † q̃ non ſuffi
ciat dicere melioro filium in ſua legi-
tima. Quia eiuſmodi verbũ ſuapte na
tura eſt particulare: ideoq; talis locu-
tio, melioro filium in legitima, cũ nõ
poſsit adaptari niſi ad ſimplicẽ & par-
ticularẽ bonorum quotam. ſ. tertium
vel quintũ: & ſic ad legatum particu-
lare, non eſſet apta ad inſtitutionẽ ex
Obex cũ reſponſione. vſu cõi, & appropriato loquendi: Et
ſi fortè quiſquã diceret, q̃ imò ſuffice
ret ita relinquere legitimam: quia ta-
le verbum melioro reſpicit, & qualifi
cat legitimã, vt in ſimili Alexã. inquit
in d.l.non omnis.§.fi. Nihilominus ta
men reſpondendo dico, q̃ nõ ſufficit,
vt prædixi: quia Alex. loquitur in ver-
bo communi: ſed cũ dicitur, Melioro
in legitima, cùm ſit quota pars bono-
rum (quanuis nõ ſimpliciter & abſolu
tè) remanet legatũ particulare. Imò
etſi legitima eſſet, vel cenſeretur eſſe
quota pars hæreditatis, prout cẽſetur
quoad quædam, de quibus per Alexã.
in l.quia poterat, eo.tit. ad Treb. idem
eſſet dicendum. Nam Doct. per eun-
dem Alex. relati, in rubri. de lega.1. &
ipſemet ibidem tractant de verbo le-
Cõis, licèt Alex. cõtra. go relato ad bonorũ vniuerſitatẽ, &
155 tenent communiter nõ ſufficere † vti
verbo illo particulari, lego, vel ſimili,
prout eſt melioro attẽtis ll. fo. & Tau:
ad inducendam inſtitutionem, etiam
ſi adijciatur vniuerſitati bonorũ, vel
ad quotam vniuerſitatis vel hæreditã
tis: quanq̃ Alexã: eis contradicat. Sed
nullus dubitat, q̃ñ verbum; lego; refer
tur ad rem certam, vel quantitatem,
vel ad quotam bonorum, quæ eſt res
certa. l. cùm autem pars bonorum, cũ
§.vlti.l.præcedẽ. de lega.2. prima char
ta illius titu. prout eſt legitima. l. Papi.
§.quoniam autem quarta, ff. de inoffi.
teſta. (licèt non abſolutè vt prædixi)
quin talis diſpoſitio cenſeatur parti-
cularis, vel legatum particulare. Quã
obrem crederem, non ſolùm in deciſi
uis, ſed etiam in puncto iuris, talẽ di-
ſpoſitionem, melioro filium in ſua le- Reſolutio in illo puncto vel dubio, q̃ñ verbum melioro adaptat ad legitimam.
gitima eſſe nullam, ne dicam ineptã.
Quia relinquitur titulo particulari,
non vniuerſali inſtitutionis, prout eſt
relinquenda iure nouo, vt dixi.

Prædicta autem indubiè procedũt,
quando pater teſtaretur inter liberos
iure cõi, & illius ſolennitatibus ſer-
uatis: quo caſu procedit quod eſt iam
dictum. ſ. quòd teneatur relinquere fi
lijs legitimam iure & titu. vniuerſalis Atten. notãdum tẽperamentũ ſupra cederet.
inſtitutionis. Quid autem vbi teſtare
tur cum duobus teſtibus: & ſic min⁹
ſolenniter, & de iure gentium viden
da eſt gloſ. in authen. nouiſsima. C. de
inoffi. teſtamen. & quod ibidem in e- 156
ius defenſatione tradit Iaſ. contra cõ-
munem à nu. 17. vſq; ad. 23. excluſiuè
ex cuius dictis ſecundum eum, (id eſt
vt ipſe opinatur) apparet opinionem
illius glo. tenendam eſſe contra com
munem, vt pote veriſsimã prout ipſe
aſtruit. Quatenus gloſ. tenet, q̃ q̃ñ pa
ter teſtatur minus ſolenniter inter li-
beros, non tenetur eiſdem relinque-
re legitimam titu. vniuerſalis inſtitu-
tionis: ſed ſufficit eã relinquere quo-
quo relicti titu. Sed licèt fundamenta
Iaſonis ſint ſatis colorata, quia tamen
eis reſpondet Franciſ: Curt. Iunior in
prædicto. §: ex imperfecto, nume. 14. 157
& communis ferè omnium authorũ;
ſit contra gloſ. non auderem eam te-
nere in deciſiuis: quãquam optaſſem Cõis tenenda cõtra gl. & Iaſ.
reſponſiones Curtij ad motiua Iaſo-
nis eſſe efficaciores: quia tenera fragi-

les sunt, sed illæ sufficiunt, cū in præsidium tendant cōmunis sentētię. Tantū illa authoritatis hodie obtinet, etiā si min' benefuerit fulcita. Rursus ad præfatæ descriptionis cōprobationē declaratoriā regrediēdo, operę pretiū erit memoriæ mandare, quòd institutio potest fieri etiam impersonaliter quoad ipsum testatorem, item & per tria verba, vtputà, Lucius hæres esto. Nam quāuis non exprimatur pronomen mihi, quod est primę personę: tamen illud subauditur in hęredis institutione, vt probatur ex l.1. in pri. versiculo qui neq; .ff. isto tit.

Redit ad descriptionem institutionis vniuersalis.

156 † Ex quo vltra Doct. pōt signanter elici, q. etsi aliâs generali sermone nō comprehendatur persona loquentis. l. inquisitio, C. de sol. Item etsi aliâs etiam in dispositione non subintelligatur persona, nisi exprimatur. l. si ita stipulatus fuero, si Tirius, §. Grisogonus. ad fi. ff. de verb. obliga. vbi notat Bar. ac reliqui omnes post eum: tamen bene subintelligitur persona ipsi' disponentis, † vbicunq; tractatur de validitate vltimę dispositionis, pręsertim vniuersalis, ex qua pēdet totum robut & pondus ipsius testamenti in cuiusquidem cōseruatione, tuitione, ac validitate, fauor publicæ vtilitatis vertitur. Glo. ordina. omnibus passim obuia in l. Gallus, §. quid si is. ff. de libe. & posthu. pro qua est textus apertus in l. vel negare. ff. quemadmo. testa. aper. vbi ad verbum dicitur, [Publicè etenim interest (aliâs expedit) suprema hominum iudicia exitū habere.] Ad idem facit l. 2. vbi idem ex eadem notar Bald. C. vt in posse. lega. Comprobatur hoc, † nam si præsumptio validitatis, siue valoris cuiuscunque actus vel dispositionis, regulariter habetur in considetatione. l. quoties. ff. de reb' dub. l. quoties. ff. de verbo. oblig. adeò vt inquit Deci. signanter in l. In testa

157

158

mento. la primera. C. de testa. mil. versicu. & ista cōclusio q. illa præsumptio validitatis actus præponderat alijs pręsumptionibus: quanquam in præsenti hoc non pono pro constanti, cùm non desint qui oppositum velint. Quanto ergo magis, quando talis præsumptio est coniuncta cum validitate actus dispositionis vniuersalis, debet considerari vel haberi in consideratione, præsertim quod præfata regula elicita ex dicto. §. Grisogonus, & iuribus similibus, † quæ habet, quòd 159
in actu nón subintelligitur extrinsecus persona, nisi exprimatur, declaratur ibi per Las. vltimo notabili quando ex tali subintellectu vel subintelligentia actus vitiaretur: secus si remaneret validus, vt ibidem ipse tradit (quod pro nunc non examino) à fortiori ergo si valere non posset absque eiusmodi subintellectu, prout est in casu nro, pręmaximè (vt dixi) cū agatur de sustinenda voluntate vltima totali. Quòd autem nisi in tali institutione subintelligeretur dictio, mihi, & sic persona disponentis, prædicta institutio truncata (Lucius hæres esto) esset irrita, patet: quia dispositio remaneret omnino incerta, & vt sit certa subauditur persona testantis: cùm nō possit vllatenus subintelligi alia persona præter ipsum disponentē. Quòd
160 apertè ostenditur, † nam si testator nō potest pro se testari de rebus alienis, vt in authenti. ingressi, ad finem. C. de sacrosan. eccle. §. adducto, à fortiori multoque minus poterit pro alio testari de rebus illius, met l. 2. in prin. ff. titu. primo. & in princip. Institu. de pupi. substitutione, vtrobique sumpra consequentia ab speciali, id est à dispēsatione quam lex indulget patrifami. quatenus posit pro filio de rebus proprijs filij vniuersaliter testari: consequenter ergo in cæteris personis diuersum

uersum esse:igitur (vt dixi) in præfata institutione mutila & decurtata, debet subintelligi necessariò disponentis institutio, ob rerum propriarũ cõsiderationem:nec mirum si ad sustinẽdam prædictam institutionẽ vniuersalem,ex qua(vt dixi)pẽdet robur, ac pondus causæ testati, subintelligitur persona disponentis seu instituentis.
161 Nã & aliâs in simili videmus, †quòd etiam ad sustinendam particularem dispositionem legati, subintelligitur persona grauata. Tex. est in l.si seruus legatus,§.qui margaritam.ff.de lega.1. in versic.[non autem,] vbi probatur, ꝙ impersonalitas ex parte personæ grauatæ non vitiat vltimam voluntatem,quod habet ibi pro notabi. Bald. & in l.fi.§.vlti.ff.si cert.peta. & idẽ dicit illum text. ad idem non esse alibi, in authen.si quãdo.C. de consti. pec. & in marga.in parte,testamẽtũ.4.reddens rationem:quia grauamen refertur ad hæredem vniuersalem.Sed certè hæc allegatio & nota Bald. ex illo text. est nimis generalis, & debuit strictius notari eo quem prædixi modo,quòd impersonalitas in vltima voluntate ex parte personæ grauatæ, id est obligandæ ex tali vltima voluntate, ipsam non vitiat, nisi ibi addatur, particularem. Ad idem bonus text. vbi eum Barto. & Pau. de Cast. in id notant in l.peto,in princip.ff.de legat. 2.& vi.quod per text. in d. versiculo. [non autem] not.Bald.in l.vna,col.fi. C.vt act.ab hære.& contra hære. Cuius tamen contrarium tenet Soci.vbi omnino videatur in l.Paul.2.in prin. titu.ff.de reb.dub.secũdo notabili. Ad idem.
Si enim(vt ad rem propositam regrediar) ad sustinendam dispositionem vltimam particularem, id est legati ꝑsona, quæ est subiectum obligationis passiuæ,idest ipse hæres subintelligitur,quanto fortius subintelligi debet persona agens vel efficiens,id est ipse disponens,vel testator,sine quo nõ tãtum dispositio principalis non potest cõsistere,verùm neq; ad esse deduci. Non obstat tex.in d.authen. si quando,versiculo penul.vbi per verba illa, satisfiet tibi,ꝓmissio redditur impersonalis & irrita. Nam respondetur vt per Bal.post antiquos Doct. Iacob. & Cy.in l.1.in prin. ver.qui neq;.ff. eo .ti. allega.videlicet,ꝙ lex magis fauet dispositioni testatoris,ꝙ̃ indebitæ obligationis extẽsioni. Vel solue aliter,vt ꝑ Bart.& Ioan.de Imol ibi.& in istum sensum voluit glos.allegare illum tex. in d. versiculo qui neq;,in l. quod autem in stipulatione,ff.de iure dot.vbi loquitur de incertitudine personæ electæ respectu dignitatis vel officij, vt non noceat electioni. Veluti si Canonici congregati ad eligendũ Episcopum, dicant eligimus illum, licèt non dicant in Episcopum, valet electio. Quæ declarationes sunt notandæ ad prædictum versicu. qui neque, vltra Barto.& Doctores ibi.Sicque ex eodem text. notant ibi Docto. quòd testamentũ ad hoc vt sit proprium & verum testamentum,non requirit in eius confectione, nisi tria verba, non vltra, & illis perficitur. Quinimo solis duobus verbis, vt patet in versicu. si autem,eiusdem l. primæ, & in versic. Item diuus, hoc est secundum Bald. ibi duabus dictionibus, quarum vna significet personam,alia actum,vtputa Lucius hæres, vel Lucius esto, & tam in casu nominatiuo, vt in dictis exemplis,ꝙ̃ in accusatiuo, vt Lucium hæredem,vel Lucium facio. Nam licèt omnes orationes sint imperfectæ quoad verba : sunt tamen perfectæ quoad sensum: quia subauditur verbum principale, & necessarium ad actus perfectionem : quia dum dicitur hæres esto, subauditur verbum Atten.

directum, hætes: & dũ dicitur, Lucius hæres, subaudirur, esto. Quod est etiã verbum directum & substantificum: nam verbum, sum, es, est, est verbum substantiuum, effectiuum, id est substantiam rei perfectissimè includens: neq; est aliud verbum in mundo ita substantificum, verba sunt Bald. in suo celebri, ne dicam stupendo consi lio Schisma. c 1. colum. ad medium po sito post rubri. C. si quis aliq. testa. pro hi. vel coëge. & facit glos. in simili. in l. verbis ciuilibus ꝟ. de vulga. & pupi. quam idem Bald. adducit in eadem l. prima, in princip. ꝟ. eodem, ex qua lite ra notat etiam Bald. ibi, quòd verbum sit, vel est, est directum, quando natura verborum ei adiunctorum minimè repugnat. Aliter etiam, etsi in eũdem sensum, declarat prædictũ §. qui neque Pau. de Cast. consi. 195. fina. colum. in princip. prima parte. Dicẽs procedere hoc modo: videlicet, quòd ideo in illo textu fit suppletio vnius verbi omissi ex tribus, ex quibus solet institutio confici, vt ibi in text. illum præcedẽte dicitur, quia id quod suppletur, ita congruit verbis illis duobus expressis, quòd nullum aliud verbum ita congruit. Nam si reperiatur scriptum Titius esto, vel testes deponant testatorem ista duo verba protulisse, clara & expedita res est, quòd nullum aliud verbum suppletiuum ita congruit, sicut verbum, hæres. Consimiliter in illis verbis, Titius hæ res, nullum aliud verbum ita congruit, sicut verbũ esto, vel sit. Ex quo inquam testator sese parauerat ad testandum, vt subintelligitur text. ille, & quidem optimè, per glos. secundã, ibi, id est in eodem versicu. qui neq; approbatam per omnes scribentes ibidem. Quod etiam probat idẽ Pau. in prædicto consilio ex text. notab. in l. cùm pater. §. cùm imperfecta. ꝟ. de legat. 2. in illis verbis, [Si scripto dictum congruat.] secus autem esset si plures suppletiones, vel plura & diuersa additamenta possent scripto adaptari, vel congruere, vt ibi per eum istud exemplificantem & declarãtem, qui est videndus, cùm expedierit. Iam tamen illud expeditissimum habetur per vnum solum verbum institutionem non posse fieri, vt in dicta l. prima, in princip. in versicu. [ergo.] secundum veram lecturam, vt si testator duntaxat dixisset, Lucius, vel hæres, vel esto: & non enuntiaret aliud verbum ex quo posset ipsius intentio coniectari, vel elici. Ratio est secundum Baldum, quia ista prolatio vnius verbi, seu (vt sic dicam) vniuoca, non est oratio, neque perfecta, neque imperfecta, sed vana, cùm in animo audiẽtis nullum generet sensum. Irem, quia opotteret facere plures suppletiones, vna etenim suppletio respectu personæ ipsius hæredis bene tolle raretur, sed non plures, prout habetur in simili in l. prima, C. de dotis pro mi. quòd plures fictiones vel improprietates non possunt in idem & eodem respectu concurrere, secundum Bald. vbi. s. quod est sanè intelligendum, nisi ex alijs in testamento contentis posit institutio colligi, vel sub intelligi. vt puta, si primo fecit legata particularia, & post modum subiecit, in omnibus autem alijs bonis meis Titius vel Titium. Nam illud sufficeret, ad cõiectandam probabiliter vniuersalem institutionem secundum Pau. de Castro, post glos. in l. errore, C. de testamen. in figura casus, facit glos. nota. in cap. cùm venerabilis, in glo. vltima ad finem de religio. domi. quam vltra Doctorum ordina. commendationes ibi, allegat Areti. in l. si in nomine, ad finem de testamentis. C.

†Et

162 † Et probatur ex l.6.titu.3.partit.6. in versicu. [Mas si vna palabra. &c.] ad idem facit. Nam etsi scriptura sit imperfecta, si tamen ex ea valeat colligi sensus testantis, talis imperfectio non vitiat: quia præsumitur plus dictum, & minus scriptum. Text. in eadem l. prima, versicu. Si autem. ff. eodem. & facit etiam text. in l. cùm auus. ff. de conditio. & demonstrat. vbi ponitur hæc præsumptio. Facit etiam glos. in cap. & hæc diximus, 26. quæstione. 7. dum tenet, quòd defectus locutionis non vitiat instrumentum. Quam glos. commendat Baldus & Rapha. Cumanus in eodem versicu. si autem. Et quatenus supra nume. 153. allegaui. l. quoniam indignum, C. de testamen. ad illud generale per quę verba fiat institutio, meminisse oportebit, illum text. loqui etiam inter alia de quodam verbo inducente institutionem: † scilicet volo, de quo non habuit mentionem Pau. de Cast. consi. 456. volumi. 2. post princip. licèt idem quoad illud verbum ibidem tenuerit. Et hoc idē dicendum est in verbo vellem. l. Pamphilo. §. propositum, de legat. 3. quem adducit Salicet. in eadem l. quoniam indignum. Sed certè penitius rem ipsam intuendo, illa verba non sunt habilia ad institutionem inducendum, nisi ex adiunctis qualificentur ad eiusmodi institutionem vniuersalem inducendum, vt tradit Barto. in l. cunctos populos, in prima colum. C. de summa Trinita. & fid. catholi. & in l. serui electióne, in princip. vbi Alex. & recentiores. ff. de legat. primo. vt si dixisset volo vel vellem facere Titium hæredem, aut quòd Titius sit hęres. & de multis verbis in specie ad institutionem aptis, vide Stepha. Bertra. consi. 328. nume. 3. & consi. 221. nume. 4. volu. 2.

Redit ad l. Quoniā indignum.

163

Vlterius quæritur, quotuplex sit hæredis institutio? Et dicendum est, quòd triplex. Quædam expressa. Quędā tacita, quæ est penè eadem cum ficta 164 vel præsumpta. Quædam † vltra Docto. potest nominari semitacita, vel semiexpressa, quod idem est. Institutio expressa, cuius hucusque est mentio habita post positionem descriptionis quam interpretati sumus, subdiuiditur per Bald. in l. gallus. §. ille casus, colum. 2. ante finem. ff. de libe. & posthu. in tres. Propriam, impropriam, & improprijssimam. Propria institutio expressa secundum eum est, quum aliquem testator instituit in tota vel quota parte hæreditatis: nam hic est proprius & verus hæres vniuersalis. l. quoties. §. hæredes. ff. isto titulo. & notat glos. mag. Bart. & alij Doctores in l. controuersia, ff. de transact. in versi. si verò quota.

Quotuplex sit hæredis institutio.

165 † Et ideo hæredis appellatio in dubio intelligitur de eiusmodi hærede vniuersali, in tota vel quota parte hæreditatis: non autem de successore vel hærede particulari. l. quædam, §. nihil interest, ff. de eden. vbi Doctores notant, & in specie Alexan. & Ias. qui de hac re multa disserūt. Et quòd hæres in quota hæreditatis parte, dicatur etiam hæres vniuersalis, respectiuè inquam, & quotitatiuè, pro tali parte quota, ac si in tota & insolidum seu vniuersum fuisset institutus. Est glos. ordinaria in l. hæres in omne ius. ff. de acquiren. hæreditate, cum qua Bartolus ibi transit simpliciter, & ibidem notant, & sequuntur Doctores, & in specie Ioan. de 166 Imola & Areti. colligentes ex ea, † quòd dictio omnis, non tantum significat vniuersalitatem: sed etiam totalitatem, id est integrum ius. Secus in dictione vniuersum, quia non tantum significat totalitatem:

sed etiam verificatur in quota respectiuè,id est, habito ad illam respectu, vt modò dixi: & ad hoc habent eam glos. pro notabili. Sed Albericus post Iacob. de Raue. quos neque Imola, neq; Aretinus ibi allegant,nec credo eos vidisse(quia non memini alibi in eorum lecturis eos cōperijsse citatos) intelligunt glo.illam & clarius & me-167 li⁹:videlicet,vt quaten⁹ vult, q̃ hæres pro parte succedit in vniuersum ius:siue censetur hæres vniuersalis,quod idem est,debet intelligi, q̃ reuera est hæres pro parte,& non in vniuersum vel in totum absolutè & simpliciter: sed secundum quid. Nam secundum ipsos ista verba,totum & vniuersum, sunt æquipollentia propriè & absolutè loquendo:sed abusiuè,vel secundū q̃d vniuersum, vel vniuersale possūt referri ad partem vniuersitatis, sicut verbum totum.Sic etiā videmus in simili, q̃ socius est, vel dicitur esse dñs rei cōis,non in totum, neq; in vniuersum,sed secundum quid.i. respectiuè, pro parte sua duntaxat.Ita in simili dicendum in proposito de quo agimus, licèt hæres pro parte,appelletur indistinctè hæres vniuersalis:tamen intelligi debet secundū eos, secundū quid i.respectu suæ partis quotæ tantūmodo: non autē simpliciter & absolutè. Argum.l.illud.ff.de ritu nup. secūdū prefatos Docto. Iaco.de Are.& Albe. Et hæc consideratio istius puncti, est verior ac magis iuridica:& ob id dixi s̃.nu.165.respectiuè in q̃.&c.Vtcunq; res accipiatur, satis ac super abundat, q̃ hæres pro parte hæreditatis quota, dicitur esse hæres vniuersalis,& p̃ tali habetur:& quæcunq; fuerit quota, etiā minima,est hæres in quā respectiuè ad ipsam partē quotā,in qua est institutus,vt est.s̃.dictū. Itaq; iura hæreditaria actiua & passiua transeunt ad & in hæredem quotę hęreditatis pro sua parte respectiuè: sicut transiret in totum,si fuisset hæres solus, & insolidum ex testamento, vel ab intestato: & talis transitus iurium vtrorūq; quo titatiuus(vt ita loquar) est eorundem effectuum respectiuè quo ad talē partem quotam in qua est hæres,ac si insolidum hæres esset.

† Alia est institutio im̃p̃pria(vt pręmissa prosequar)vt putà, quando fili⁹ instituit̃ in sola legitimā vel in eo q̃d ex post facto,reducitur ad legitimam sequuto supplemento.Nam(vt suprà tetigi) ista est pars quota : tamen non est propriè quota hæreditatis: sed potius bonorū,cùm sit abstracta & exuta ab omni ære alieno.l. Papi. §. quoniam autem quarta,cū seq. ff. de inoff.testa. & notat̃ per glos.& Docto.in l.cùm à matre,C.dę rei vendi. & glos. ordina.ac not.in.l.fi.§.in computatione,C.de iure delib.& per Alexand.& Clau.vbi hanc rem bene componūt in l.quia poterat,ff.ad Treb. & tradit Soci.in repe.l.1.ff.de vulg.&pu.Hinc est,q̃ filius admissus vel succedens ad solam legitimam vel in sola legitima non censetur hæres.l. quisquis.§.ad filias.C.ad.l. Iul. Majest.ex quo deducit,seu infert ibi Ange. q̃ hac ratione si filius habeat minus legitima, nō potest petere supplementum illius per peti.hæreditatis, quæ non datur nisi hæredi:sed per condi.ex.l. omnimodo,vbi est glosella paruula communiter approbata ,& l. si quis filiū . C. de inoffi.testa. Quo ad hanc illationem bene quidem, sed in principali notabili puto per illum text.in.d. §. ad filias,non bene illud probari:quia loquitur in filia cui ex miseratione,& sic dispensatiuè ob sexus fragilitatem prouidetur, vnde non abs re text. transit. vlterius, & dicit quòd non sit hæres. Quanquam notabile certo respectu vel respectibus procedat, non tamen absolutè.

absolutè. vt colligitur ex resolutione
Alexan. & Clau. vbi. s. ad quos me ite-
rum refero.
Alia est institutio quam Bal. vocat
improprijssimam: s. quando instituto
per testatorem aliquo hærede vniuer
sali, alius extraneus instituitur in re
certa: nam hærede vniuersali adeūte,
talis institutio non est propriè institu
tio: imò dicitur improprijssimè insti-
tutio: quia talis institutus in re certa
habetur loco legatarij. l. quoties. C. de
hæredi. insti. & l. ex facto, la magna p
totum. j. isto tit. & vtrobiq; Bar. & Do
cto. tenent, hanc dici debere institu-
tionem extraordinariam & anomalā;
vt in ijsdē ll. per plura exēpla declarat
notanter Bar. quem Docto. ibidem se
quūtur. Cuius dicta aptari possunt ad
168 intelligentiam. † l. 14. tit. 3. parti. 6. in
L. parti. versicu. [E si por auentura. &c.] Sed
considerandum est, quòd rectius ap-
pellasset Bal. hanc speciē substitutio-
nis magis impropriam, & sic compa-
ratiuè ad impropriam, quàm impro-
prijssimā, & sic superlatiuè in vltimo
gradu. Nam si dixisset magis impro-
priam, designaret eam tanquam tenē
tem medium, & participantem de v-
troq; extremo prout Bar. eam accipit,
dicens esse quasi tertiā speciem hau-
rientem quoad quid effectum ab in-
stitutione, & quoad quid à legato; &
sic anomalam vel extraordinariam
169 siue exorbitantem. † Sed improprijs-
sima institutio est ipsamet dispositio
legati particularis, vt est text. in l. id tē
pus. §. primo eodemque vltimo, ff. de
vsucapio. in illis duabus improprieta-
tibus. [Quasi quodammodo,] quas pō
deraui. s. citando Bald. & Alexan. nu.
50. Demiror tamen omisisse Bald.
aliam speciem institutionis, de qua lo
quitur l. prima. §. si ex fundo. j. eodem
quam suprà in vltimo membro diui-
170 sionis prædictæ institutionum. † voca
ui semitacitam, num. 164. videlicet,
quando quis solus instituitur hæres
in re certa hæreditaria duntaxat: & in
alia re vel rebus hæreditarijs neq; par-
ticulariter, neque vniuersaliter vllū
habet cohæredem. Et ista institutio vi
deri meo, licèt à principio formaliter
vel apparenter videatur institutio im
propria, vtpote non in quota hæredi-
tatis parte facta: quia tamē per ius ac-
crescendi secundum communē Do-
ctorum intellectum ad eūdem. §. si ex
fundo, trahitur ad totam hæreditatē;
non potest dici simpliciter & absolu-
tè impropria: quia ex post facto in ef-
fectu & reipsa redigitur ad propriam
& veram institutionem. Et ita intelli
gendus est text. in eodem §. si ex fun-
do, quatenus sonat absolutè eam esse
propriam, ibi dum dicit, [valet institu
tio.] & sic videtur eam vocare institu
tionem validam simpliciter & abso-
lutè. Sed debet (vt dixi) intelligi, consi
derato effectu, & efficacia. Nam à pri
mordio (vt etiam dixi) non potest ne-
gari eam esse impropriā, & sic est im-
propria quoad formam (vt ita loquar)
initialem: sed quoad effectum vltima
tum redigitur ad propriam.
171 † Et ita etiam intelligi debet præ- Ad eandē L. par.
dicta l. 14. in princi. titu. 3. parti. 6. vbi
comprobatur decisio eiusdem. §. si ex
fundo, in primo responso illius l. Sed
obiter oportet hic aduertere, quòd
quatenus in eadē. l. 14. dicitur, [O en
otro testamēto q̄ hiziere despues. &c.]
debet suppleri: scilicet in quo instituis
set eundem primum hæredem, vel
alium in alia re certa, præter illam in
qua primo loco illummet vel alium
hæredem instituerat in primo testa-
mento. Nam etsi semper tollatur pri-
mum testamētum per secundum, in
quo est facta institutio de re certa, si-
ue alius, siue idem secundariò insti-
tuatur, vt in l. si quis priore. j. ad Treb.
quia

quia tamē qñ duo sunt instituti in duplici testamento in duabus rebus certis separatim, vt est dictū, secūdus erit hęres ex secundo, & sublato primo testamēto habebit totū iure accrescēdi: cùm testator paganus nō possit cū duobus testamētis decedere. l. si duobus. ff. de mili. testa. vult lex illa partit. in primo respōso dicere, q̄ institutus in primo testamēto in sola re certa hęres, habet totū virtute illius primi testamēti suffragante iure accrescendi: nisi ipsemet vel alius esset institutus in secūdo testamēto, etiā in alia re certa: quia eo casu, ipse vel alius hæres institutus haberet totū ex secūdo testamēto: cū testamentū primū & omnia in eo cōtenta per secundū reuocētur. Vnde consequitur hæredē in re certa in secundo testamēto habere (vt. s. est dictū) vniuersam hęreditatem iure accrescendi. Nā si ipsemet hæres institutus in re certa in primo testamēto, vel alius postea instituerētur in sequenti testamēto vniuersaliter, notissimū esset atq; indubiū, q̄ cū secundum testamentū haberet institutionē vniuersalem, & primū esset ipso iure sublatū nō esset locus in secundo testamento dispositioni prędicti. §. si ex fundo, cū vt dixi, nō fuerit facta institutio in re certa, sed vniuersaliter, quē. §. si ex fundo. l. illa in primo respōso vult trāscribere ad verbū, nec nō declarare. Quā obrē prædicta clausula. [O en otro testamēto q̄ despues hiziesse,] debet intelligi de secundo testamento, q̄d postea fieret simile primo, putà instituēdo etiā eūdē primū hęredē, vel aliū in eodē scđo testamēto ī re certa. Dictio nanq;, alius, est repetitiua similiū, vt p gl. ordi. vbi Doct. notāt, & sequitur in l. si fugitiui. C. de ser. fugi. & est text. optimus & quidē in terminis fortioribus, vbi sigillatim Areti. not. in l. pe. C. qui admi. ad bo. poss. possunt, vel non.

Et hęc sunt insigni nota digna ad intel. dictę l. par. quæ prima inspèctione videtur obscurè, ne dicā ineptè loqui. Et postq̄ incidimus in intellectū eiusdem §. si ex fundo, nō esset absonū hîc aliqua obiter tradere: cū eiuscemodi digressio esset ad materiā haud impertinens. Sed ne propositi inchoati, q̄d prosequimur, lōga fiat interpollatio, de industria rē in posterū discutiendā missam facim⁹, captaturi occasionē magis opportunā ad id peragēdū.

¶ Præmissa igitur repetens, dixi superius, esse aliā & secundam institutionis speciē. s. tacitā seu præsumptā, aut si mauis fictā appellare, quod ferè in idem recidit. Et quia sunt plures casus quibus pōt exēplificari, ex his nonnullos hîc referendos operæ pretiū duxi.

1 Primus casus est in l. cū in testamēto, §. hæc verba. ff. isto titu. vbi si testator dicat Publius, Marcus, & Meuius, inuicē substituti hæredes sunto. Ista verba sic interpretāda sunt, vt videatur testator tres instituisse hæredes antecedēter & cōsequēter eos inuicē. i. reciprocè substituisse, & sic scđm ordinē intellect⁹ breuiter duos grad⁹ institutionis. s. & substitutionis cōprehendisse, ac si dixisset. Ille, & ille, & ille, sint hæredes, & inuicē substituti. Quo textu mouetur gl. ordi. in l. si pater impuberes. ff. titu. 1. de vulga. & pup. ad tenendū, q̄ si testator cum verbo instituo de per se, & cū verbo substituo de per se, relatis ad plures hæredes iūgit eos per dictionē inuicē, videtur duos

172 grad⁹ institutionis & subst. fecisse, † vt si dicat Petrū, & Gaiū inuicē instituo, vel Petrum & Gaiū inuicē substituo. Nā p quēuis loquēdi modū ex pdictis his duob⁹ quos ponit pdicta glo. visus est vtrūq; instituere: itē & vtrūq; ad inuicē substituere: & sic fecisse duos gradus institutionis & substitutionis vulgaris reciprocatę. Quę gl. est not. secun-

Nōnulli casus tacitę institutionis hic designāt

scd̃m Bar.Bal.& Pau.de Cast.recẽtiores〈q́〉 ibidem, & exemplificatur apertius iste primus casus,& eiusdem glo. aliud tñ agens feci latiorem mentionem.s.ista prælectione,nu.17. cũ duobus sequen.vbi est vidẽdum ad ipsius faciliorem explicationem.

Secundus casus,quo inducitur taci-
173 ta institutio,† ponit in l.si mater,quæ est.3.C.de inoffi.test.vbi posthumus præteritus à matre, quæ mutandi testamenti facultatẽ nõ habuit,quia in puerperio decessit, videtur cũ alijs filijs viriliter institutus. Quẽ casum dicẽs sing.& vnicũ Bal.ibi summè commendat. Sic〈q́〉 præsupponitur ibi tacita institutio præsumpta,vel ficta,ex cõiectura ta voluntate matris testãtis, vt ibi tex.inquit in hæc verba elegantia. [Repentini casus iniquitas per coniecturã maternæ pietatis emẽdãda est.] Et hanc aptè & appositè vocat institutionem fictã Are.in l.ventre, col.fi.de acqui.hęre. Voluntas tñ ex qua fingit talis institutio ficta resultare, est in seipsa præsumpta: quia in præsumendo eã lex fundatur super dubio,vel incerto,quia ignoratur, an ita voluerit testatrix,nec ne:sed ipsa institutio est in se ficta:quia reuera nõ interuenit, neque fuit facta per testatorẽ, & sic lex fingendo eã fingit super eo quod nõ est,neq; vnquã fuit. Et hæc est peculiaris differentia inter præsumptionẽ & fictionẽ,vt tradit gl.ordi.in l. vna,§ accedit,in parte,præsumatur.C.de rei vxo.act.cuius etiam memini.s.ista relectione,nu.34. Neq; incõuenit institutionẽ esse fictã, & voluntatẽ testantis,vnde solet vera institutio aliàs manare esse præsumptã. Nã videmus in simili,q, pet constitutũ quæ est traditio ficta,induciť possessio vera vt traditur per Bart. in l. quod meo,in prin. col.fi.ff.de acq.pos.& idẽ in alijs locis, in quibus cũ alijs pp̃è innumeris remissionib' cõcordan.cũ refert An. Tira. in tracta.cõstituti possessorij.2. parte amplia.1.per totã.Sed nõ fuit memor prædictæ allegationis Bar.de quo miror,cũ sit in loco ordinario & peculiari.Videmus etiã in simili, q, ex contractibus iuris gentiũ oriuntur actiones de iure ciuili,vt per gl. in prin.insti.de act. quã ibi Doct.cõiter tenent.& est cõsimilis gl.in l.ex hoc iure,glo. pe.in prin.ff.de iust.& iu.vbi Bar.& Docto. cõiter idẽ tenẽt. Ex quibus similibus, & alijs quæ in hãc rẽ ad præsens adduci possent, paret nõ esse incõueniens productũ.i.effectũ,esse alterius qualitatis,q̃ pducibile.i. ipsam causam producẽtẽ. Et per text.in præallega. l. si mater.C.de inoffi.testa. probabiliter potest dubitari de eo qd Ias. tenet in l. gallus,in prin.2.lect.nu.38.s.de lib. & posth:in quãtũ aliud agens ac respõdens ad §.instituens,in ea . lege tenet tacitã institutionẽ nõ posse subintelligi de parte hæreditatis: sed debet de ipsa expressa mentio fieri: qd videtur cõtra d.l.si mater, quatenus ibi fingit institutio tacita de parte virili competente posthumo in puerperio edito, vt ibi signanter tenet gl.pe.in vers. & not.& Raph.ibi not.quã gl.cõmendãt Io.de Imo. & Pau.de Cast. post Ray. in l.Item quod(aliàs vt)Sabinus.s.isto tit.Vbi etiã videtur bonus tex.contra Ias.vbi.s. nã ibi præsupponitur tacita institutio in partibus per testatorẽ de hęreditate nõ nominatis,siue ab eodẽ omissis.Sed reuera nõ facit, quia licèt ibi sit tacita expressio partis,tñ ipsa institutio est expressa:& sic ibi institutio partiũ non est omnino tacita, de qua est sermo noster. Magis ergo ei obstat dicta l.si mater.

Tertius casus desumitur ex l. vlti.s. isto tit.vbi testator post hæredis institutionẽ quã fecerat, falso rumore interceptus,fecit scd̃m testamẽtum, in quo

Singu. text. & non alibi.

Simile.

Aliud.

Non incõuenit produ ctum.i.effectum esse alterius qualitatis q̃ producibile.i. ipsam causam producentem.

Ad.l. item qd Sabinus.

quo præfatus est, ꝙ ex eo quia hæres
scriptus in primo testamento dicebat
mortuus, instituebat scđm hæredē:
deciditur ibi, ꝙ si detegat falsitas cau-
sæ finalis adiectæ in tali præfatione. i.
ꝙ primus hæres tūc temporis hoc est
tēpore confecti secundi testamēti vi-
uebat, nō obstante secundo testamē-
to prima institutio propter tacitā vo-
luntatē testatoris elicitam ex tali præ
fatione, à sensu opposito qui subde-
ducitur ex causa illa finali in eadē prę
fatione expressa, valet vt institutio ta-
cita, prout ibi vult litera, dum inquit,
[Tamen ex voluntate testantis puta-
uit ei subueniendū. &c.] nā prima in-
stitutio videbatur per secundā de iu-
ris rigore abolita. Sed quia ex præfa-
tione prædicta in eadē secunda dispo-
sitione testamētaria posita resultauit
volūtas tacita: videlicet, ꝙ si aliter res
se haberet, quàm rumor tunc tempo-
ris tinniebat, secunda institutio esset
inutilis: ideo prima institutio pōt ap-
pellari tacita, eo prætextu quia ex ta-
cita, præsumpta, vel ficta volūtate lex
illa eā sustinet. Quā l. simul cum d. l. si
mater. s. proximo casu sępius citata, vi
detur Bar. in id allegasse in l. illa insti-
tutio, vers. præterea video. j. hoc eo. ti.
Sed potius crederem (prout ex litera
Bar. cōijcio) ꝙ voluerit citare. l. fin. C.
eo. quia Bar. allegat ad institutionem
subintellectā à lege eadē l. 3. & in hoc
clarè cōsonat prędicta l. fi. C. eo. in ver
si. sed si quidē. Et miror, ꝙ Ioā. de Imo.
ibi, allegans d. l. si mater, dum retulit
dicta Bar. in eadē l. illa institutio, nō al
legauit prędictam l. fi. vnde cognosci
posset, an esset lex fin. j. eo. vel. C. eo.
Sed vtcunq; res habeat, licèt in prędi
cta l. fi. j. eo. nō videatur esse institutio
omnino subintellecta: tñ quia de rigo
re prima institutio erat (vt dixi) per se-
cundū testamentū abolita, & lex con
ijcit ex prędicta prędicta pręfatione secundi te-
stamenti voluntatē defuncti tacitam
ad eandē primam validandam seu su-
stinendā, vt patet ex verbis illius. l. su-
perius relatis, satis potest dici tacita
seu præsumpta. Quod autē de rigore
institutio prima nō valuerit, patet ex
verbo, [subueniēdū,] quod designat
ius speciale dispensatiuū. l. succurrit,
ff. quibus ex cau. maio. l. 4. §. subuentū
ff. de fideicō. liber. cū alijs. Et est aduer
tendū ad id quod Bal. ibi. i. in d. l. vlti. j.
isto tit. de hære. insti. dicit, quē Ioā. de
Imo. ibi refert, pe. nota. s. ꝙ Imperator
solūmodo pronuntiauit ibi, hæredita
tem ad institutum in primo testamē-
to pertinere: licèt ab eo esset etiā peti
tū scđm testamentū pronuntiari nul
lum. Innuit enim in hoc Imperator, ꝙ
speciali ratione. i. voluntatis defuncti
præsumptę, ex prædicta præfatione se
cundi testamenti elicitę, idem testa-
mentū secundū mansit cassum & in-
efficax, & primū cōualuit ex eadē taci
ta, seu præsumpta voluntate: nō autē
prędictū secūdū testamentū fuit nul-
174 lum ipso iure. † Neque inconuenit ex Atten. vltra Docto.
præsumpta voluntate defuncti insti-
tutionē aliâs irritā vel inualidā à for-
tiori cōualescere, vt pater in simili ex
casu singulari in l. posthumus, vers. [Idē
& circa.] s. de iniusto rup. &c. Delibe
randū relinquo super hoc articu. quia
Doct. nō tāgūt ea quę circa illū. s. pun
ctuaui. Quanq̃ videtur de aperta intē
tione gl. & Doct. ibi, ꝙ secūda institu-
tio fuerit ipso iure irrita. Et postq̃ hæc Atten.
scripserā, peruenit ad manus lectura
Raph. Cu. ibi, qui tenet post prin. ver.
No. etiam, quòd falsa causa etiā finalis
nō vitiat ipso iure legatum, neq; insti-
tutionē: & loquitur not. sed aliter &
aliter, quàm. s. ego intellexi, inq; aliū
scopum tendunt ipsius dicta, vt per
ea patet: & profectò prius eum nō vi-
deram. Præterea vltra ipsum & alios
scriptores pro intellectu, quem suprà
ex

ex mea propria intentione punctuaui ad eandem l. fina. qui habet, quòd illa secunda institutio non fuerit ab initio funditus nulla,& ea ratione primam aboleuerit institutionem ipso iure, facit optimè regula illa siue maxima iuridica, & quidem notabilis & assiduè per docentes & scriptores varijs lócis allegabilis,quam ponit Iureconsultus in l.pater filio.§. hoc eo. tit. quòd ad hoc vt secundum testamentum tollat primum, sufficit ex tali secundo testamento hæreditatem aliquo casu adiri posse: licèt actu seu re ipsa non adeatur. Cùm itaque in casu eiusdem l. fi. ex secundo testamento potuisset aliquo casu hæreditas adiri: putà si rumor quo innixa fuit secũda institutio,non fuisset falsus, & sic hæres scriptus in primo testamento tempore confectionis secũdi,fuisset mortuus:dummodo nullum alium defectum intrinsecum, vel extrinsecum, secundum testamentum pateretur: ergo idem secũdum testamentũ fuit validum poßibiliter, seu in potentia, & ob illam poßibilitatem fuit potens ad tollendum primum ipso iure.Cogita iterum,& vide iura, quę ad fert Rapha.Cuma.vbi.s. de opinione testantis erronea, loquentia pro suo intell.Nã eadẽ iura stringũtpro meo.

Maxima iuridica prope infallibilis.

Quartus casus ponitur(vt suprà tetigi)in l.fina. secundo responso. versi. [sed si quidem.]C.eodem titu.de hæredi.instituen. vbi institutio pręsumpta & interpretatiua subintelligitur per legem propter verborum testatoris obscuritatem: & secũdum Bal. ibi, col. 10. illud prouenit ex neceßitate consequentiæ,quod est verum.

Quintus ponitur in l. eam quam, C.de fideicommiss. & est vnus ex duobus casibus illius l. videlicet, vbi non valuit institutio, neque adoptio. Ibi etenim censentur instituti, vel censentur(quod in idem recidit) vocati per illam institutionẽ irritam ipsi venientes ab intestato, ijdemq; grauati per fideicommissum restituere, ex tacita repetitione,prout Bal.ibi declarat,col.1.quem vide.

Sextus casus colligitur ex decisione Bar.in l.gallus,in prin.2.col.s.de libe.& posthu.dum tenet,quòd substitutio, secundum consilium Galli, de quo in discursu illius l.vsque ad §.nũc de lege Velleia.exclusiuè traditur,nõ requirit institutionem filij iam nati,cui filius posthumus substituitur in suitate secundum formulam Galli Acquilij:& sic præsumitur institutio tacita de filio præcedere, si dicatur si filius meus(quem tamen expresè nõ instituerat)me viuo moriatur, substituo posthumũ ex eo nasciturũ. Sed quia opinio Barto.magis cõmuniter à Docto.reprehenditur, subsisto,remittens ad Ias. ibi latè discutiẽtem istum articu. ex cuius verificatione iste casus pendet,qui verificari tandem potest in casu in quo saluatur opinio illa Barto.quem casum Ias. ibi tradit in lectura integra illius l.col. 11. principij: videatur ibi.

Quomodo verificet iste sextus casus

Septimus casus elicitur ex decisione gl.ordi.in c.cùm tibi,de testa. quatenus vult,q institutio ad pias causas nutu facta,valet,quę est cõis cõclusio secundum Alexan.in l.iubemus, post prin.C.de testa.de qua.s. memini nu. 79.& in rub.§.de lega.2.

Cõmunis.

Octauus casus generalis compręhẽdẽs sub se varios casus in specie,deducitur ex diuersis casibus fallentię, qui solent adijci ad glo.ord. in l.Lucius,la vlti.§.isto titu.de hęredi. institu. quatenus vult, quòd filij filij instituti positi in conditione priuata seu negatiua, videlicet,si filius meus (quem instituerat) sine filijs decesserit, substituo talem, non censentur tacitè

voca-

vocati,vel substituti:illa enim conclu
sio fallit in multis casibus notabilibus
& assiduè in practica emergentibus,
qui colliguntur ex locis sequentibus,
videlicet ex his quæ traduntur per
Deci.in l.1.num.16.C.de pactis. & cō
silio. 170. ad fi. Et licèt in illo casu qui
est inter alios,quando substitutio de-
ficiēribus filijs filij instituti ijsdéq; ne-
potibus, fit de extraneo cum qualifi-
catione masculinitatis : putà si filius
(quem vt dixi instituerat) sine filijs ma
sculis decesserit,&c.quòd tunc videā
tur vocati,seu nominati,aliud volue-
rit idem Decius fortassis causæ & tē-
pori inseruiens. consi. 191. & Guido
Papæ manserit in hac re subdubius &
substiterit decisi. 184. incipien. in il-
la quæstione quem Decius allegauit
in dicta l. prima, loco vbi.s. Item &
quanuis aditio illius decisionis firma-
uerit, & astruxerit contrarium, nec
non Aymo.consi. 157. num.2.qui est
etiam videndus consi.62.num.9.ʒ.al-
175 legato,† nihilominus tamen id quod
prædixi Deci.tenere in dicta l.prima,
sequitur ibi Francis.Curti.num.13. &
secundum eam dicit se consuluisse,&
ita fuisse pronuntiatum, & sententiā
confirmatam per consilium Vene-
tum. Et reperitur prædicta allegatio
seu consilium Francis.Cur.consi.121.
nume.16.col.6. Et prosequendo præ-
missa alias fallentias & declarationes
ad conclusionem glos. in d. l. Lucius,
ponit Ludo.Gozadi.consi. 64. & Ioā.
Fran.à Ripa in l.Centurio, num. 192.
vbi Lanze. Galiau. in telectione illius
legis plenè insistit circa declaratio-
nes conclusionis prędictę glos. colū.
89. cum sequenti , licèt non tangat
(quod miror) illum articulū de quo
suprà dixi,quem Guido Papæ, & De-
ci.vbi.s. ponunt de qualitate mascu-
linitatis adiecta filijs ijsdemq; nepoti-
bus positis in conditione negatiua

Remissiones nota. ad gl.ordi. in l. Lucius, vlti. chart. infra isto titulo.

seu priuatiua.vi.etiam ad eandem ma
teriam Ias.consi.4.incipien.Nico.vol.
1.& eodem volu.consi. 89. Magnifi-
cus.&. 2. volu. consi. 143. Dominus
Augustus,& eodem vol.consi.206. vi
so testamento.& vi.s. dictum Aymo.
consi.155.& in consi.62.num. 9. s. al-
lega. Aliam fallentiam vltra præfatos
Doctores aliâs collegi legendo ex di-
ctis Pau.de Cast.in l.ex facto,§. si quis
rogatus,&l.1.ʒ.ad Trebel. in versi. nisi
dicam. Cogita in hoc:quia licèt Vin
cen.de Peru.in §.ex facto statim eadē
l.sequenti,col.4.tentet dissoluere dif
ficultatem moram per Pau. de Cast.
in princip.illius l.vbi ponit prędictam
limitationem seu fallentiam ad con-
clusionem glos.in di.l. Lucius,vt non
procedat in filijs naturalibus: non ta-
men bene resoluit. Non omitto ta-
men quòd Pau. de Cast. loquitur illo
iure.ff.attento.Hodie autem illud es-
set regulandum secūdum dispositio-
nem text.in auth.licèt,C.de naturali
libe.Sed certè rectè intuendo Pau.ibi Aduertatur hoc.
loquitur non de successione filiorū
positorum in conditione negatiua (si
existant inquam) quoad patrem filij
instituti,sed quoad auum substituen-
tem in defectum eorundem non exi-
stentium : quo casu loquitur Pau. de
Cast.& in eo non est locus dispositio-
ni authenti.licèt,cùm sint capaces o-
mnino respectu aui.per l.vlti. C. eod.
Cogitandum ergo erit,an illud quod
Pau.de Cast.ibi dicit possit saluari ali-
quā speciali ratione,vt sit fallentia seù
limitatio ad prędictam cōclusionem
glos.in l.Lucius, quæ est communis.
ita quòd ei non obstet:& sit commu-
nis opi.pro regula, & quod Pau. dicit
pro fallentia, & vtrunque possit pro-
cedere. Sed ego non video aliquam Atten. hanc cōsiderationem.
rationem specialitatis, nam si isti filij
filij instituti per auum positi sub con-
ditione negatiua,id est si non existāt,
sunt

sunt auo in totũ successibiles, vt sunt prout modò prædixi: ergo idem debet esse in eis, vt non censeantur vocati, quod in filijs filij, ijsdemq; nepotibus legitimis quoad auum: imò & à fortiori, quia si nepotes legitimi vt magis dilecti & certiores quoad auũ: positi in conditione negatiua nõ censentur substituti: ergo à fortiori neq; naturales vtpote minus dilecti: ideo transeo ad alium casum duobus verbis additis. (Signa.) Quòd licèt hæ remisiones sint Doctorum moder. tamẽ sunt habendæ in pretio, quia in eis tangũtur nonnulli casus noui, quos Doctores antiqui loquentes speculatiuè, nõ attigerunt, neq; considerarunt, neq; eorum quoad practicam memores fuerunt: quia fortè suis temporibus in facti contingentia minimè occurrerant: sed hodie passim videmus eos ex facto euenire.

176 Nonus casus potest deduci † ex l. si ita sit scriptum, in prin. ff. de libe. & posthu. cui in ratione sui satis consonat l. clemens patronus. 1. respõ. ff. isto titu. Sed quod attinet ad dictam l. si ita sit scriptũ, in suo casu, quia est pulcher, licèt vulgatus libet nouè duo adijcere, vt tam speculatiuos, quàm practicos oblectet. Primum est, supposito quòd ibi testator disposuit, vt si vxor enixa esset filium, talis filius ferret ex hæreditate octo vncias seu partes, & vxor quatuor. Si verò filiam diuisio fieret vice versa, & vxor ferret octo partes, posthuma verò quatuor, nec disposuit vlterius: vxor peperit masculum & fœminam. Diuidit ibi Iureconsultus hæreditatem in septẽ partes, quarum quatuor applicat filio, duas matri, & vnam filiæ, eleganti ratione de qua ibi per eum deprompta ex defuncti voluntate coniecturata. Hæsitaui olim dum eam l. publicè interpretarer semel & iterum, cùm de

(Ad l. si ita sit scriptum, in prin. de lib. & posth. pulchre ac nouę declarationes ad iura hodierna vsitata, inq; concinne aptabiles.)

iure. ff. & codicis antiquo de quo in l. Papi. §. quarta autem. ff. de inoffi. testamen. & l. parentibus. C. eo. legitima filiorum sit duntaxat pars quarta eius quod de bonis paternis habituri essent ab intestato: & sic legitima vtriusque, scilicet filij & filiæ, erat quadrans siue tres vnciæ ex duodecim vncijs, id est ex tota hæreditate seu asse: sicq; eorum cuilibet competebat vnciola & dimidia, siue sesquiunciola ex toto asse separatim seu ex alterutro semisse hæreditatis, quæ hæreditas in duos semisses, siue duplas aut binas sex vncias secatur, & facta computatione, vna pars ex septem partibus, in quas Iurisconsultus ibi diuidit totum assem, & sic ex tota hæreditate quæ ibi adiudicatur filiæ (nam de filio non dubitatur, cùm ipsius portio sit longè maior quàm vnciola cum dimidia vel semiunciola medietatis hæreditatis vel semissis habito respectu ad totum assem) vna in quam pars ex septem, id est de toto asse, quem ita ibi (vt dixi) diuidit Iurisconsultus, sat superque abundat pro legitima filiæ: & consequenter natis filio & filia, supputatio est perfecta, quia vtrique eorum superest salua integra legitima: & eodem modo, si alteruter eorum, id est filius solus, vel filia sola nascatur, quilibet eorum habet legitimam integram: sicque computatio illius l. est perfecta prædicto iure. ff. & C. antiquo. Hoc itaq; supposito, dubitatur modò, qualiter facienda sit computatio, attentis ll. istius Regni, secundum quas omnia bona patris ab intestato decedentis sunt legitima filiorum. Ex testamento autem eo decedẽte, legitima filiorum sunt quatuor partes ex quinque ipsius hæreditatis: & sic in casu illius l. si ita legitima illorum duorum, scilicet filij & filiæ, eorundemque posthumi, & posthumæ (Atten. ad iura hodierna.)

 sunt

sunt quatuor partes ex quinque partibus bonorum ipsius patris facta eorundem bonorum diuisione in quinque partes: nam quintum bonorum potest extraneis relinqui. Et hoc est, quod disponitur per leges fori & Tau. & est vsitatissimum in hoc regnô.

177 †De iure nanq; authent. de quo habetur in authen. nouissima, C. de inoffi. testamen. comprobato per ll. parti. non est habenda consideratio quo ad hãc rem de qua agimus, id est quo ad cognoscendam quantitatem legitimæ quæ debetur filijs in bonis parentum. Sic itaque pater hodie relicta vxore grauida, non posset testari iuxta formam dictæ l. si ita sit scriptũ: scilicet vt si filius nascatur ex tali vxore, consequatur duas partes hæreditaris, & vxor tertiam: cùm per easdem leges fori, & Tau. eidem vxori nõ possit relinqui nisi pars quinta bonorũ, neque posset disponere, quòd si filia nascatur, habeat tertiam, & vxor eademq; mater habeat duas tertias hæreditatis residuas, quum (vt modò dixi de filio) talis filia nata debeat habere quatuor partes ex quinque, id est ex toto asse. Modò accidit quòd nascuntur filius & filia ex eodem vtero, quomodo isti ambo partientur hęreditatem cum matre? Nam hic est tertius casus mixtus, qui fuit prouisus per dictam l. si ita, vtpote per testatorem omissus. Et priusquã respondeã, circa hoc pręmitto, quòd ille casus mixtus: scilicet quando posthumus & posthuma nascuntur regulariter à casibus simplicibus, & ex eis ille textus conijcit voluntatem defuncti ad decidendum id quod decidit in casu mixto, vt ibi expressè apparet. Quo præhabito, vt prædictum est, secundum prædictas ll. fori & Sarabri, quas Tau. vulgo appellant, pater idemq; testator non potest disponere in casibus simplicibus illius l. & sic q. si nascatur filius masculus ex vxore relicta grauida, filius habeat duas tertias, id est octo partes de tota hæreditate, & vxor vnam tertiam, id est quatuor partes, & per oppositum, & fortius non põt idem pater disponere, quòd si filia nascatur, vxor consequatur duas tertias, id est octo partes, & filia tertiam, quia ad vxorem non pertinet nisi quinta omni casu, id est tam isto, quàm. s. proximo, prout & aliâs regulariter secundum prædictas ll. Cùm itaq; testator in prędictis casibus simplicibus (vt est dictum) non possit præfatis modis disponere separatim per prædictas ll. regias, iunctis ll. vulga. nemo potest de lega. primo, & codicillis. §. fina. de lega. 2. & Cerdonem, de ope. liber. vbi probatur: scilicet in ista posteriore, q. licèt testator sit dominus rerũ de quibus disponit, pleno & integro iure: non tamen potest aduersus legũ authoritatem disponere. Et ad id eã legem inter alia iura citat Bald. in l. ea lege, col. 5. C. de condi. ob causam. & in l. precibus, col. 15. C. de imp. & alijs, & in suo consilio famigerabili schisma, col. 2. & in duobus ex his locis allegat ad id quod prædixi, sed in dicta l. ea lege, citat clarius & melius: videlicet, quòd testamentum est seruandũ quatenus lex, & natura sua patitur & non aliter: superest igitur, quòd dispositio facta in casu mixto est pariformiter accipienda: & sic in casu prædictæ legis si ita sit scriptũ, ad iura isti⁹ regni: scilicet fo. & Tau. quæ sunt (vt dixi) in frequentissima & assidua obseruatione, adaptato vtroque: scilicet filio & filia natis, ambo habebunt æqualiter totam hęreditatem, excepto quinto ipsius, quod applicabitur matri eorũdem, eidemq; vxori testatoris, & sic poterunt agere ad supplementũ suarum legitimarum vsq; ad concurrentem

Quoad legitimã nõ curatur ius authen. neq; l. par. ad cognoscendã in quã quantitatẽ quæ pro legitima filijs ac cuius liber eorum competit.

Adaptatio casus illius l. ad iura regni. ea inq̃ q̃ consuetudine sunt approbata.

Pręmissa ante responsionem.

Atten.

tem quantitatem eiusdẽ quintę partis exclusiuè. Hæc longioribus fortassè verbis, quàm expedierat adduxi, quia aliâs de hoc fui interrogatus per quendam iuris peritum acutum virũ & curiosum.

Ad eandẽ l. si ita. Posset tamen lex sæpe allegata trahi ac contorqueri retentis terminis ipsius ad terminos hodiernos, seruata inquam prædictarum ll. fo. & Tau. dispositione. Si fortè testator habẽs vxorem grauidam instituit vniuersaliter filium vel filiam nasciturum, siue nascituram, & si nasceretur filius vltra hoc i. vltra prædictam suam institutionẽ in legitima relinqueret ei duas partes ex quinto bonorũ, & matri ipsius eidemq; vxori tertiam: si autem filia nata esset, vltra suam institutionem factam in legitima relinqueret ei tertiam, & vxori matriq; ipsius duas alias tres partes ex eodem quinto, hoc casu si nascantur filius & filia ex eodem vtero, fiet diuisio prædicti quinti in septem partes vel particulas, & distribuentur inter eos, prout disponit sæpe dicta l. si ita: nam filius ex quinto feret quatuor, mater duas, filia vnam: vt sic habeatur consideratio ad id quod excedit legitimã, id est ad quintum, omissa consideratione paternæ legitimæ cuius mater nõ est capax: & ita propriè poterit hodie l. illa absque amphractibus exemplificari & practicari.

Circa eandẽ l. aduertẽtia de lana caprina, aut fumo, vt aiũt. Secunda aduertentia ad eandem l. per modum dubitationis, adhuc (qđ sciam) per alios intactæ est, an stante illius l. dispositione si nasceretur vnus posthumus Androginus seu Hermaphroditus quem vocant, pariter inquam in vtroq; sexu, tam masculino, quàm fœminino incalescens (de quo in alio proposito Bald. eleganter disputat, in l. penul. C. de suis, & legi. libe. & plenius cons. 237. incipien. quidam mag. libro. 3.) quid iuris sit, id est quomodo diuideret hæreditatem cũ matre? relinquo rem indiscussam, vtpote admodum difficilem: nec non exorbitantem, ac perquam rarò contingentem, argumen. l. nam ad ea. ff. de ll. supersedendũ igitur in ipsius decisione censui, ne de fumo (vt aiunt) disputare viderer.

Decimus casus (vt præmissa repetam) colligi potest, vbi præsumitur institutio, ex his quæ tradit Bart. & post eum Bald. & Ange. in authen. vnde etsi parens. C. de inoffi. testamen. & Bald. in l. si adulta, in quæstione illa de filio prohibito plus petere, C. de hæredi. actio. vbi ponit, & prædicti etiam habent pro constanti, quòd si appareat de mente testatoris, quòd voluerit rem certam relinquere filio iure institutionis, tunc ex illa coniectura ta testatoris voluntate, inducetur titulus institutionis. Et hanc mentem ex præfatorum Doctorum traditionibus colligit Cornelius Perusi. con si. 35. colum. 3. nume. 9. volu. 2. vbi allegat in simili glos. notab. de qua superius mẽtio est habita, in prænotata l. quoties, C. fami. hercíscun. Quanquam non est omittendum, quod contra Bald. tenet ibi Salice. & Ioan. de Imo. in l. his verbis. ff. hoc tit. de hæredi. instituen. colũ. penulti. & in cap. Raynuncius. 4. char. de testa. Sed opinio Bald. & aliorum est verior & communior, secundum Docto. in locis præfatis. Magis cõis & verior opi. cũ Bald.

Vndecimus elicitur ex his quæ tradit Ias. in authen. nouissima. C. de inoffi. testamen. nume. 34. licèt non decidat. Sed tenendo opinio. Bald. contra Barto. in l. illa institutio. ff. eodem satis colligitur illius casus decisio. vi. ibi Ioan. de Imo.

Duodecimus casus tacitæ seu fictę institutionis potest considerari, quia licet

licèt institutio solo nutu facta regulariter non teneat, vt in l. iubemus, vbi glos. & Doctores, C. de testamen. etiã si testator esset miles. l. in fraudem, §. primo. ff. de mili. testamen. & notat Alexan. in l. discretis, C. qui testamen. facere poss. Tamen si testator priusquam processisset ad expediendum nutum, pluries dixisset se velle talem instituere, institutio post modum nutu facta valeret, nutu inquam subsequuto post alterius interrogationem secundum Ioan. And. in addi. ad Spe. in titu. de testamẽ. §. in primis, quem in id refert Ioan. Bertha. de Firmio. in repertorio in parte, institutio nutu, sed perperam; quia Ioan. And. ibidem nõ loquitur in testamento per nutum facto: sed quando fit ad interrogationem alterius, & testator respondet quòd sic, qui est casus glo. in præfata l. iubemus, de qua fuit suprà plenè traditum. Nec non alio respectu Bertha. malè considerat in hac specie, nam si testator (vt ipse fingit eam) pluries dixisset, se velle aliquem, ipsum nominando, facere hæredem, illud solùm sufficeret, si quando id enunciauit fuisset paratus testari, neque esset opus tractare de aliqua interrogatione præcedente vel nutu subsequente, vt suprà est traditum in versicu. deinde dubitatur, qualiter & quibus verbis ad finem num. 678. dum citauimus dictam l. Pamphilo, §. propositum, & Paulus de Cast. consi. de quo ibidem.

Taxatur Io. Berthachin⁹ in duobus.

Tertiusdecimus casus colligitur ex l. Titius. §. Lucius. ff. de libe. & posthu. Qui casus in suis terminis non reperitur alibi, secundum Bald. Albe. & Ioan. de Imo. post Dy. ibi, & Ange. in l. qui in vtero, la. 1. ff. de stat. ho. & in l. quoniam sororem, C. de iure delibe. vbi institutio facta de posthumo nascituro porrigitur ad iam natũ ignorante testatore. Quo tex. iuncta l. placet, eodem titu. innixus Pau. de Cast. consilio. 409. prima parte eleganter consuluit, quòd si testator hoc modo disponeret, vt si vxor eius appareurit post obitum ipsius esse prægnans, seu ita mãserit tempore obitus ipsius, instituebat talem posthumum ex ea nasciturum, & illa pepetit, quòd licèt tempore testamenti non esset prægnans, si tamen ante mortem testatoris eiusdemque viri qui decessit cum eodem testamento ex eo fuisset effecta grauida, ac post ipsius obitum enixa esset, partus ille comprehenderetur sub tali institutione, & non censeretur præteritus, vt per ipsius natiuitatem testamentum rumperetur, per rationes de quibus ibi per eum, præter illos text. Et licèt casus videretur in se clarus, tamen nõ defuerunt qui multo tempore antea consuluerint oppositum, prout fuit Ioan. de Amelia, contra quem in iisdem terminis (licèt de eo Paulus non meminerit) Bald. consuluit consilio. 134. volu. 4. vt verum sit quod vulgo inter omnes prouerbialiter iactatur, nihil in iure ciuili non controuersum, quod effluxit ab eo quod pulchrè dicit Imperator Iusti. in authen.

Casus non alibi.

Quartusdecimus casus deducitur ex l. fina. C. de posthu. hære. insti. vbi institutio facta de eo quem testator putabat nasciturum post mortem intra decem menses, extenditur, præter eius propositum ad iam natum in vita, secundum communem lectu. glos. ibidem, glos. fina. in princip. declaratam vt per Alexan. & recentiores ibi post antiquos. De quo puncto latius tradam. ff. isto titu. in l. potest, post Barto. ibi.

Quintusdecimus casus ponitur in l. prima, §. si autem. ff. isto titu. vbi ex præsumpta & coniecturata mente defun-

defuncti suppletur verbum perficiēs institutionem, id est orationem qua talis institutio comprehenditur, prout in illa oratione imperfecta, Titius hæres, suppletur verbum esto: & ad illam imperfectam, Lucius esto, suppletur hęres, vt .s. extitit declaratum post Bald. & Pau. .s. in versi. rursus ad præfatæ, nume. 156. cum duobus sequen. Cùm itaque suppleatur ibi tale verbum, quod si non suppleretur, institutio maneret imperfecta, ac proinde nulla, satis dici potest tota institu-
178 tio præsumpta, † cum sit actus voluntatis indiuiduus, & non possit pro parte esse validus. l. furiosum, vbi id notant Cynus Bald. & alij. C. qui testamen. facere poss. & l. nam absurdum, ff. de bon. liber. l. eum qui. §. pro parte, ad finem. ff. de his qui. vt indig. nam validitas testamenti stat in vltimo puncto indiuisibili. l. si is qui. .s. de testamen. l. vnum testamentum, vbi Bald. in epitome eo. titu.

Sextusdecimus casus in cap. cùm tibi, de testamē. vbi dispositio ad pias causas valet, etiam si non sit expressim facta hæredis mentio, sed tantum commiserit testator voluntati alterius, executiuæ inquam, bonorū suorum distributionem. Ratio fallentiæ potest esse, quia hæredes qui postea declarabuntur per commissarium, cēsebuntur ab ipso principio hæredes scripti, seu nuncupati, id est nominati per ipsum testatorem, secundum vnum intellectum illius decretalis. Vel secundum alium, quia idem commissarius sustinet vices hæredis: sicq; effectu talis dispositio vltima, non cēsetur esse nuda ab hæredis institutione, licèt ipsa institutio fuerit quodammodo occultata, velata, implicita, & tacita. De cuius decretalis intellectu remitto ad ea quæ plenè tradidi in l. si quis Titio, vel sieu. & quatenus Barto. hîc .j. de lega. 2. num. 21. in mea lectura ordinaria, vbi plura admodum notanda inuenies ad illius decretalis intelligentiam discusa. Et hanc fallētiam retuli .s. ad principium interpretationis descriptionis retro expositę, atque enucleatæ, quam posui de institutione, nu. 15.

Decimusseptimus idemq; vltimus
179 casus pronunc † deducitur ex decisione expressa posita per Bald. quem ibi Ange. & Ioan. de Imo. sequitur in l. asse toto. .s. de hæred. insti tuen. dum inquit, quòd si testator instituat hæredem illum qui reperietur scriptus in quadam scheda existente in tali loco, vel apud certam personam, talis institutio valet facta relatione ad personam, quæ per eandē schedulam post ea patefiet: quanuis à principio fuerit obscura, & quodammodo incerta ac tacita. Et idem etiam neminem referens tenet Paulus de Cast. in l. si ita scripsero .j. de condi. & demonstra. imò in l. hæredes palàm, in princip. vbi etiam Areti. .s. de testamen. nam in dicta l. si ita scripsero, aliud videtur voluisse: sed non est curandum. Et de hac decisione memini etiam suprà in alio tamen proposito: & vltra ibi allegata, addo decisionem Neapoli. idem tenentem quæ est. 144. ante finem. Et vt semel hanc rem finiam, per hos casus potest verificari tacita institutio, in pluribus eorundem propriè & strictè, & in quibusdam largè & impropriè: tandem tandem omnibus his casibus hæres eiusmodi tacitè institutus succedit ex testamento. Nec eos signo pro casibus fallentiæ ad aliquam regulam (quia de illa te non agitur in præsenti) sed eos hîc cumulaui loco ac vice exemplorum ad tacitam aut velatam institutionem *Aduertētia supradictorum declaratoria.*

siue sit præsumpta, siue ficta. Et hæc quæ in hoc tradidi articulo sunt insigniter memoranda, vtpote vtilia, & alicubi non congesta, neque in arctum (prout hîc) redacta, neque ita dilucidè explicata. Quanquam alia consideratione possunt dici casus excepti ab illa regula, hæredis institutionē debere regulariter esse expressam; quum hæredis nomen necessariò sit per testatorem aperto ore enuntiandum vel saltem manu propria scribendum, vt in dicta l. iubemus. Sed certè ista inter se distant ex diametro, & illa non est regula horum casuū, quia in eis tractatur de expressione institutionis in substantia. i. in seipsa, sed secus omnino est de expressione nominis hæredis, quam oportet interuenire, vt in d. l. iubemus.

Deinde quæri non ab re posset in præsentiarum vltimatè, quæ personæ non possunt facere institutionem hę redis, nam regula est in contrarium, & quia in effectu nihil aliud esset, quàm quærere, quæ personæ prohibeant à testando, & esset reingredi materiam testamentariam, & extrauagari ad titulum de testamen. ideo in hoc articulo remitto ad glos. ordinariam vbi Barto. Bald. Rapha. Cuma. Paul. de Castro, Ioan. de Imo. & Francis. Are. de ea re tradunt in l. si quæramus, ff. de testamen. vbi etiam Alberi. post Doctores antiquos de eadem re differit, & idem Albe. in rubri. C. qui testamen. facere poss. Nam propria & peculiaris materia huius titu. versatur solummodo circa substantiam ipsius institutionis. Et eadē vel pari ratione non attingam aliud dubium: videlicet, quæ personæ possint institui, & quæ non. Ante tamen quàm hinc discedam in præcedente articulo tacto remissiuè, qui non possit testari. &c. obiter ac breuiter instabo duntaxat circa vnum: scilicet circa filiumfamilias testari prohibitum iure communi. l. qui in potestate, in princip. & l. filiusfami. & l. si filiusfami. ff. de testamen. & l. senium, C. qui testamen. facere poss. & in §. præter hos, institut. quibus non est permi. fa. testamen. est enim ei potestas patria impedimento, quia vt inquit Albe. in dicta l. qui in potestate, ad finem, tam plena & solennis voluntas prout est testamentaria, nō cadit in personam non integram, prout est is qui alieno iuri subiectus est, adeò quòd persona talis non potest disponere instituendo hæredem, vel aliter testando, etiam cum permissu, voluntate, & cōsensu illius cuius in potestate est, vt ijdem text. ibi dicunt: licèt secundū glos. ibidem poßit causa mortis donare, cum ipsius voluntate & consensu, vt in l. tam is, § primo. ff. de dona. causa mor. Rationem differentiæ ponit ibi glos. quam etiā simul cū alia ratione ponit glos. in l. senium, C. qui testamen. facere poss. & eam ibi subdeclarat aptè Pau. de Cast. quem vide, tandem trāsit cum secunda ratione, quæ est tutior. Sed vtrāq; rationem aptius declarat, nec non defensat Bald. in d. l. qui in potestate, qui melius & notabilius cæteris loquitur circa prædicta. Sed quicquid sit de iure communi, & iure ll. partita. cum eo cōcordante, vt in l. 13. in princip. titu. pri-
180 mo, parti. 6. † iure hodierno per l. 5. Tau. statuitur cōtrarium: & sic quòd filiusfami. aliâs habens ætatem legitimam ad testandum potest testari sine impedimento potestatis patriæ. Quam tamen legem semper intellexi, quòd filiusfami. poßit testari in vniuersum, id est quoad proprietatem & vsumfructum de bonis in quibus patri

Circa quid versetur propria, ac peculiaris materia huius tit.

Atten.

Aduerte.

patri non acquiritur vsusfructus, siue sint habita iure communi inquam à 18 patre, †per donationem inter viuos ab illo eidem factam cum iuraméto: quo casu ab ipso initio donatio est valida, etiam de iure communi secundum Doctorum cõmunes sententias varijs in locis iuris ciuilis & canonici, quæ omnibus sunt obuia, vel iure reg. fortè donauerat absq; iuramento per modum meliorationis expressæ vel simpliciter, & sic tacitè subsequuto actu vero vel ficto possessionis translatiuo, irreuocabilitatem inducente, & etiam absq; illo, si non pœniteat patrem meliorantem vsque ad eius obitum. Aut si sunt bona castrensia, vel quasi, vel sunt aduentitia, in quibus patri nõ quæritur vsusfructus, de quibus tradit glo. ordina. & magistra, in authen. Item excipitur, C. de bo. quæ libe. secus si haberet in eis vsumfructum prout regulariter habet, iuribus vulgaribus: quia eo casu etiam hodie non posset testari patre superstite: nisi duntaxat de sola proprietate tertiæ patris bonorum, quam habet solam mortis tempore, per l. sextam in ijsdẽ legibus, & vsusfructus illius tertię vnà cum alijs duabus partibus, quas pater hodie per eãdẽ l. pro sua legitima deber consequi, remanebit iure pleno apud ipsum patrem, vsusfructus inq̃ tertiæ quandiu vixerit. Ad quod tenẽdum moueor decisione Bald. in l. si quæramus, ff. de testamen. in fin. (cũ qua tacitè consentiunt Doctores ibi, ex quo eam non improbant. l. item quod, aliâs, vt Sabinus in fin. ꝟ. eod.) vbi Bald. inquit, quòd licèt valeat statutum (& à fortiori præfata l. Tau.) disponens, quòd filiusfami. possit testari, vt ibi etiam tenet Barto. illud tamen (secundum eum) est intelligendum absq; præiudicio iuris vsusfruct', quod pater habet in ipsius filij bonis: quia (vt ille ait) de iure suo, non de alieno testandum est. Citat l. cùm maritus. §. fina. ff. de pactis dota. & l. ex facto, in princip. ꝟ. titu. primo, de vulga. & pupi. & l. vxor patrui, C. de lega. & hanc Bald. decisionem allegat, & sequitur Ange. de Aret. in tractatu de testamen. colũ. 3. & eam intelligit explicitè, prout dixi, in iure vsusfructus, id est dempto tali iure: & sic eo casu quo propriè Bald. loquitur, vt patet ex allegatione quam de l. vxor patrui, vt prædixi facit. Et si fortè dicatur, quòd ex quo per legem sextam in eisdem ll. Tau. competunt siue deferuntur patri pro sua legitima duæ partes de hæreditate filij: ergo non videtur fieri patri præiudicium, si filius testetur de integra tertia bonorum, id est quoad proprietatem, & vsumfructũ. Sed ad hunc obicem dicitur, quòd nõ ob id per l. illam sextam, videtur adimi vsusfructus formalis semel acquisitus patri in bonis filij aduẽtitijs, dum vixerit. Et licèt hoc cunctis pateat, quia tamen aliâs fuit controuersum, ostendam rationibus vrgentissimis atque adamãtinis istud inconueniẽs, non tam frigidum & friuolum, quàm ineptum nugamentum esse.

Aduerte ad sequentia.

Tollit obex licèt in se ad modum friuolus.

Primò quia l. illa sexta inducta fuit ad augendam ac designandam legitimam parentum in bonis descendentium: ergo non est interpretanda, vt voluerit operari diminutionem iuris vsusfructus, qui parenti superfuit, in tertia parte bonorum residua, quem prius habuerat solidum & integrum in omnibus bonis aduentitijs ipsius descendentis, ex maxima regulari apud omnes protrita, quæ desumitur ex l. legata inutiliter. ꝟ. de lega. primo, vbi recentiores post Alexan. & Aret. multa de hac rę congerunt prout ecõ

trario est etiam regula, idem per oppositum disponens de diminutione ad augmentum, in l. legata inutiliter, ff. de adimen. lega.

Secundò, quia cùm iste casus sit omissus per eandem l. Tau. ergo manet in dispositione iuris communis, iuribus vulga. quæ est ea quam prædixi, quòd filiusfami. valens testari vigore legis vel statuti de quibuscunq; bonis, non potest testari in præiudicium iuris patri competentis, vt inquit vbi suprà Bald. & alij post eum.

Tertiò, quia pater consequitur portionem legitimã in bonis filij iure sanguinis. l. nã etsi parentibus, ff. de inoffi. testamen. & in authenti. de hære. & fal. §. secundo, coll. prima, sed vsum fructum consequitur ratione legitimæ administrationis, & industrialis bonorum. l. prima, C. de bon. mater. & sic de vno ad aliud vtpote separatum non potest fieri illatio, neq; extensio. l. Papinia. exuli, in princi. ff. de mino. l. si maritus, la. 1. C. de dona. inter vir. & vxorem.

Quartò, quia pater habet vsumfructum à lege sibi concessum in omnibus bonis filij aduentitijs in potestate existentis, & legitimam in bonis eiusdem debet habere in proprietate & vsufructu, vt in authen. vnde etsi parens. C. de inoffi. testamen. ergo duæ partes bonorum filij, quæ per prædictam l. sextam Tau. competunt eidem patri pro sua legitima debent competere quoad vsumfructũ & proprietatẽ: & sic necessariò manet vsusfructus patri in tertia bonorum parte residua, cùm sit formalis, & consequẽter omnino distinctus ac differens ab vsufructu causali, quem debet habere in alijs duabus partibus reseruatis sibi per eandem l. pro legitima.

Quintò adaptatio quã superius fecimus restringendo prædictã l. quintam, per eandem decisionem Bal. cõprobatur sic. Nã prædicta l. sexta Tau. iuncta eadem lege quinta concedũr filiofami. vt possit viuente patre testari, vsq; ad certam bonorum eiusdem filij quotam, id est tertiam, & debent intelligi, vt testari possit secundum regulas iuris communis, secundũ Bald. in l. si quando, per text. illum in princip. C. de inoffi. testamen. secunda, tertia opposi. Ad quod facit l. quinta, tit. primo, part. 6. Regula autem iuris est, quòd princeps nunquam videtur per suum rescriptum, aut legem, pragmaticam sanctionem, siue mãdatum tollere ius alteri⁹, id est tertij. l. nec anus, C. de emanci. libe. & l. fina. vbi Barto. Bald. & reliqui posteriores. C. si contra ius vel vti. pub. cum alijs: ergo per easdem ll. Tau. non censetur derogatum iuri vsusfructus patri competenti in tertia bonorum parte residua. Et hanc rationem sentit Bald. in præ notata. l. si quæramus, dum citat l. ex facto, in princip. ƒ. titu. primo, de vulga. & pupi. subst. qui text. commendatur ibi per Bald. & recentiores in illis verbis, [Nec enim aut patrem, aut principem de hoc casu cogitasse verisimile est, vt eum qui postea nasceretur exhæredaret.] iuncto versic. ꝰ. proximò

182 præceden. [etenim. &c.] ad hoc, † ꝙ voluntas principis in dubio intelligitur esse talis qualis esse de iure debet. Quod facit optimè pro glos. ordina. in cano. paratus. 23. quæstione prima, quam commendat Old. consi. 268. ad

183 si. quæ vult, † ꝙ verba legis vel rescripti debẽt esse æquitati cõformia, licèt ex ipsorum proprietate id significare nõ patiantur, quam gl. solennem nuncupat Iaf. in ea. l. ex facto, in princip. 4. notabi. & in l. quanquam, C. de testa. mili. Facit etiam quod ex eadem met

litera

litera notatur per eosdem & alios Do
184 cto. scilicet † quòd rescriptum princi-
pis debet interpretari secundum ius
cõmune, pro glos. in cap. causam quę,
de rescriptis, & in cap. contra eum, de
regulis iur. libro. 6. quod recidit in idẽ
cum superiore notabili. Vnde non in
concinnè Bald. inquit in l. prima, no-
185 tabi. 4. C. de ll. † quòd priuilegia, cæte
raque principum placita non sunt ab
solutè interpretanda, sed sanè, propriè
& benignè accipiẽda: quæ omnia ap-
positè, & affabrè cõferunt rei de qua
agimus.

Sextò ad id tenendum moueor, nam etiam ante l. sextam Tau. §. allegatam debebatur patri legitima in bonis filij, tam de iure. ff. quàm C. & authen. approbato per legem partit. §. allegatam: & tamen nihilominus hoc stante & supposito Bald. & Docto. eum ibi in dicta l. si quæramus, silenter sequentes: inter quos Rapha. Cum. clarius remittit se in effectu ad eundem Bald. dum dicit, in alijs dic vt per Doct. hic & Ang. Are. vbi. §. volũt filium fa. posse testari solummodo iure tertij. i. patris, saluo, id est absq; eius pręiudicio, hoc est absque præiudicio vsusfructus patri in bonis filij competentis, stante inquam prædicto statuto idem quod prædicta l. Tau. disponente: ergo idem punctuatim ea lege Tauri existente hodie dicendum est respectu tertiæ partis bonorum residuæ, quæ per eãdem l. Tau. succedit in locũ aliorum bonorum residuorũ, quę erant extra legitimã secundũ antiqua iura (antiqua iura voco omnia vsque ad prædictam l. quintam Tau. exclusiuè, siue digestorum, siue C. siue authenticorum, siue aliarum legum istius regni ante editionem prædictarum legum Tau. quæcunque vel quantacunque fuerit legitima.

& sic pater, quòd id quod Doctores præfati. s. Bald. & sequaces dicunt respectu aliorum bonorum residuorũ à legitima in quibus ipsi loquuntur in casu statuti per eos præsuppositi, habet locum punctuatim, concinnè que affabrè, & (vt aliàs dicit) adamussim quadrat hodie in tertia bonorũ parte, residua extra parentum legitimam, quæ legitima per eandem legem sunt duæ partes bonorum ipsorum parentum.

Non obstat huic nostræ considerationi & adaptationi, si fortè dicatur quòd in dicta l. sexta disponitur, quòd ascendentes legitimi succedũt ex testamento & ab intestato eorum descendentibus, & ijsdem sint hæredes & successores legitimi, prout ecõtra per hæc verba. [En todos sus bienes de qualquiera qualidad que sean en caso que los tales descendientes no tengan hijos o descendientes legitimos: o que ayan derecho de heredar. Pero bien permittimos que no embargante que tengan los dichos ascendientes, que en la tercera parte de sus bienes puedã disponer. &c.] & cùm suprà proximè in hac l. dicatur, [de qualquier qualidad que seã.] ergo prædicta clausula videtur debere repeti ad illa verba inferiora suprà proximè relata: scilicet, [que en la tercera parte de sus bienes. &c.] vt pariformiter intelligantur, cuiuscunque fuerint qualitatis: & sic quoad proprietatem & vsumfructum insimul. De eadem re sublatio obiect.

Sed ad hoc respondetur primò, quòd verba illa pręcedentia [de qualquiera qualidad] non aptè repeti possunt ad illã inferiorẽ clausulã, quia repetitio nunquã fit quando vitiaret, Barto. per text. illũ in l. cũ vulgari, ff. de dote prælegata. Sed satis diceretur vitiare, quum seu quando si repetitio fieret, Responsio prima.

H 5 resul-

resultaret quippiam contra omnia iura & considerationes suprà citatas, & deductas: ergo non est facienda.

Secunda responsio.

Secundò respondetur, quòd etiam si illa verba repeterentur ad clausulam prædictã inferiorem, & sic quòd in clausula sequenti coniuncta præcedenti per repetitionem decidetetur, quòd filius posset disponere de tertia bonorum suorum parte, cuiusuis qualitatis. &c. deberet intelligi saluo tertij præiudicio in testando & secũdum iuris regulas, vt in prædicta l. si quando, vbi Bald. quem suprà allegaui prima, tertia opposi. vbi id colligitur, & præsertim quia verba ibi adhuc sunt magis præcisa, quàm verba in dicta l. sexta Tau. posita. Nam dicunt quòd liberè disponat quis testando, & tamen intelliguntur nihilominus eo modo quo suprà dictum est, videlicet absque tertij præiudicio, ac secũdum iuris regulas. Præsertim, quia in eadem l. sexta dicuntur prædicta verba, [La tercera parte de sus bienes] & sic loquuntur propriè, id est quãdo sunt sua prædicti filij testantis quoad plenum dominium: eo enim casu liberè possent descendentes testari: quoniã ascendentes non haberent in prædictis bonis aliquid iuris: sed tamen in proposito de quo loquimur, ascendẽs habet ius vsusfructus formalis separatum & distinctum à proprietate in prædictis bonis aduentitijs filio competente: ergo sola & nuda proprietas eorundem bonorum pertinet solum modo ad filium, dum pater vixerit, & consequenter interim sola proprietas dicuntur bona filij, & de his testari potest solummodo, & non vltra per eadem verba eiusdem l. recitata. s. [Sus bienes.] nam si filius proprietarius bonorum aduentitiorum moritur viuo patre, penes eundem patrem viuentem manet idem ius præfati vsusfructus formalis, vt in l. 3. 2. responso. C. de vsufructu, quod quidem ius est pars integralis pleni dominij. l. 4. ff. de vsufructu iuncta glos. 2. ordina. illud declarãte, in l. rectè dicimus, ff. de verbo. significa. quam Barto. reputat potiorem iuris in l. Meuius. §. fundo, col. vlti. de lega. 2. & tradit idem Bart. vbi Docto. signanter Arc. Alexã. & Clau. in l. si quis, vi. §. differentia, ff. de acquiren. poss. & idem Barto. Ang. Pau. de Cast. & Alexan. cum Ias. in l. qui vsumfructum, ff. de verbo. obliga.

Tertia responsio.

Tertiò respondetur quòd etiam facta relatione prædictæ clausulæ præcedentis ad sequentem probatur ibi, & quidem non inefficaciter, consideratio nostra de qua agimus. Nã si verba illa. s. recitata, [Pueda disponer de la tercera parte de sus bienes, de qualquier qualidad que sean.] iungãtur sequenti clausulæ: scilicet dum dicitur, [que en la tercera parte de sus bienes puedan disponer. &c.] videlicet, [de qualquiera qualidad que sean. &c.] prout. s. in præcedenti clausula illa litera superior dicit: ergo vult, quòd siue filius vel alius descendens habeat plenum dominium bonorum quoad vsumfructum nec nõ proprietatẽ, vt quando talis filius est de descendentibus, non existẽtibus in potestate ascẽdentium, vt quia filius emancipatus, vel hodie coniugatus, & velatus, aut nepos descendẽs ex eodem filio pòst velationẽ patris & matris, siue habeat solam proprietatem, vt est quando in potestate ascendentis cui competit vsusfruct⁹ in bonis ipsius aduentitijs, semper habeat facultatẽ testãdi, diuersimode tñ. i. referẽdo singula singulis. Aliàs si aliud dicerem⁹, sequeretur q̃ sæpe dicta l. quinta censeretur concessisse filio facultatem testandi de re aliena,

Reductio ad incõuenien.

aliena, id est de vsufructu ad patrem pertinente, contra iura dicentia de re aliena quem non posse testari, authē. ingressi, ad finem. C. de sacrosanct. eccle. & sic videretur lex illa dedisse facultatem testandi contra iuris regulas, quod non est verisimile, neque astruendum. Et vltra prædicta, quòd iste pater vsufructuarius respectu vsusfructus formalis quem solum habet, censeatur habere dominium, id est censeatur dominus vsusfructus, ita vt dicatur res aliena respectu habentis proprietatem solam, est glos. nota. generaliter dicens, † quòd in incorporalibus licèt non sit dare possessionem (supple propriam) dominiū tamen sic. glos. in l. naturaliter, §. nihil commune, in glos. prima. ff. de acquiren. possess. pro qua Bartol. Ioan. de Imo. Pau. de Cast. Alexan. Ias. & recētiores allegant bonum text. in l. qui vsumfructum in vlti. versicu. ff. si vsusfructus petatur. ex quo text. idem notat Bald. quòd est reperire directū dominium vsusfructus. Ad idem bo. text. in l. sed etsi possessori. §. item si iurauero, ff. de iureiuran: quem in id cū dicta l. qui vsumfructū, Bald. allegat in margarita in parte vsusfruct⁹ el. 3: Ad idē tex. aliâs (quod sciā) in id minimè allegatus in l. obligationum substātia, in princip. ff. de actio. & obligat. Cùm ergo ita se res habeat, quòd pater vsufructuarius in bonis filij aduentitijs, habeat secundum glos. prædictam dominium verum & proprium in ipso iure vsusfructus, quoad quid inquam: in casu illius l. prout Bald. declarando illum text. etiam dicit, & suprà retuli in dicta l. qui vsumfructum, & filius habeat eorundem bonorum nudam proprietatem, & sic dominium directum solum, & separatum, ab vsufructu: ergo liquidò apparet vtrunque,

Ad eandem rem.

186

id est patrem & filium habere diuersimode alterutrum dominium, id est separatum diuersis respectibus: scilicet patrem proprietatis nudæ, & filiū vsusfructus: & vnumquodque de per se est semiplenum: neque hoc casu inconuenit præsupponi in eadem re plura dominia, licèt plenum sit vnicum, & in eo non cadat multiplicatio. vulgata lex si vt certo, §. si duobus vehiculū, ff. cōmo. l. 3. §. ex contrario, ff. de acquiren. poss. Quo stante, necessariò consequitur, quòd illa verba legis Taurinæ, etiam coniunctis præfatis clausulis præcedente & sequente. [Pueda disponer de sus bienes d' qual quier qualidad que seā. &c.] non possunt aliter intelligi, nisi de sola nuda proprietate tertiæ partis aduentitiorum: nihil enim amplius tēpore mortis filius habet in ijsdem bonis præter sterilem & nudam proprietatem, id est simplex dominium directū & nudum ab vtili & proprio quod vsufructuarius habet in iure vsusfructus seiunctum discretum ac separatū. In his itaq; solis bonis & non in alijs illa verba sunt verificabilia.

Sed priùs quam hinc abeam, adijciam his quæ. s. proximè dixi, videri prima inspectione mirū, quare dictator decretalis † vltimæ, de iudi. loquēdo in iure eligendi rectorē, nominet proprietatē ipsius iuris, & addat, [vel quasi proprietate.] cū secundum glo. in d. §. nihil cōmune, in illo iure incorporali detur verum & propriū dominium directū, & sic proprietas prout datur in rebus corporalibus, nō ergo consideratur in illis iuribus quasi proprietas, cùm esset repugnantia euidēs dare cōcursum illarū. l. proprietatis & quasi respectu eiusdē rei, quē cōtrario rū in idē cōcursū & naturaliter & ciuiliter esse impossibilē ī eodē subiecto, nemo

Atten. ad ei. fi. de iudi.

187

Declaratio illius decreta in illis verbis, quasi proprietate.

nemo est qui nesciat. Sed dicendum est, quòd cùm ibi text. loqueretur de iure eligendi spirituali vel ecclesiastico, addidit lex illa canonica de quasi proprietate per modū correctionis se quēdo Iurisconsultū q̃ idē in similib⁹ terminis, id est in iuribus sacris, & religiosis facit, in l. 2. §. quædam. ff. de interdictis, in quibus non potest cadere vera proprietas, neque propriè dominium, tamen cadit impropriè.

De eadē re declaratio ad verba illa. Como si estuuiesse. in d. l. 5. posita.

Non etiam obstat, (vt ad superiora redeam) eadem lex. 5. quam versamus, in illis verbis. [Como si estuuiesse fuera de su poder. &c.] Sed ita est, quòd si filiusfamiliās esset extra potestatē patris, posset liberè testari, vtpote dominus plenus rerum aduentitiarum de quibus testatur, vt modò dixi: ergo videtur contra prædicta. Sed ad hoc

Responsio prima.

respondetur, quòd verba illa debent intelligi quoad habilitatem personæ quantum ad actum testandi, prout loquitur prædicta l. si quando, in princi. vbi Bald. in præallegatis, prima & tertia oppositionibus, non autem intelliguntur respectu ipsorum bonorum. quod patet, quia in eadem conceptione & oratione verborum facultas seu potestas testandi, nec non fictio similitudinaria continentur. dum ibi dicitur, [Pueda hazer testamento como si estuuiera fuera de su poder.] Et sic, vt proximè dixi, solummodo loquitur quoad personæ habilitationem, quoad possibilitatem vel potentiam testandi, & nihil dicit de bonis. Et quanuis in l. sexta statim sequente fiat mentio de bonis: non tamen repetitur ibi clausula prædicta, [Como si estuuiera fuera de su poder.] Vel po-

Secunda.

test dici secūdò, quòd verba eiusdem clausulæ potius probant intentum meum, quàm aduersentur eidē. quod sic ostenditur. Nam quatenus lex illa vult, quòd filiusfamiliās possit testari liberè, ac si esset paterfamiliās, vult quòd testetur de bonis quæ tempore confectionis testamenti habeat vt paterfamiliās, & sic de bonis proprijs in vniuersum, vtpote de bonis castrēsibus, vel quasi, vel de aduentitijs quorū vsusfructus patri non acquiritur in casibus specialibus, quos glos. tradit in authenti. excipitur, C. de bo. quæ libe. Item de bonis à patre profectis, taliter quòd filio statim in vniuersum & irreuocabiliter acquiruntur, vt est acquisitio quam facit filius rei sibi per patrem donatæ cum iuramento: quo casu vt est iam dictum de iure communi statim donatio valet & irreuocabiliter secundum communem sentētiam Legistarum & Canonistarum in locis passim omnibus obuijs: vel hodie secundum ll. Tau. in donatione ob causam meliorationis expresse vel tacitè facta. Cæterum si filiusfa. testet de bonis ex quibus quomodolibet patri vsusfructus acquiritur, vt sunt aduentitia, vel à patre in filium profecta titulo donationis inter viuos validæ modis quos suprà proximè dixi, sed tamen cum onere reseruatiuo retētionis vsusfructus, dum pater, idemque donans vixerit. Quo casu idem iuris est quoad rem de qua agimus quod in bonis aduentitijs est dictum, potest testari sine nocumento iuris vsusfructus patri competentis, & de hoc illa l. vel non loquitur, vel si loquitur ita est intelligenda vt in proxima ratione sequenti dicitur. Sicque verba illa rectè intellecta iuuant opinionem nostram.

De eadē ratio vrgens.

Rursus Colophonis vice, non est omittenda in hoc proposito vna ratio quæ videtur pro opinio. mea ineuitabilis. Nam verba posita in dicta l. sexta, dum dicunt, [Pueda disponer

de la

de la tercera parte de sus bienes.] Si referantur ad bona in quibus habet filius plenum dominium, & sic in quibus pater non habet vsumfructum, intelliguntur de pleno dominio, vt quantum ad illud filius possit liberè de talibus bonis in vniuersum disponere. Sed si eadem verba referantur ad bona in quibus pater habet vsumfructū, debent necessariò intelligi, de tertia parte proprietatis bonorum abstracta ab vsufructu. Quod apparet manifestè, quia (vt est prædictum) cùm pater ex permissione, & concessione. l. primæ. C. de bon. matet. habeat vsumfructum in talibus bonis ob administrationem legitimam per eandem l. sibi decretam, ratione patriç potestatis: ergo concessio testandi filiofami. nouè pet. l. quintam Tau. de tertia bonorum suorum parre, nō potest verificari, nisi in sola tertia parte proprietatis, & coactio vel præceptum factum filio in eadem l. sexta, videlicet, quòd teneatur testari erga patrem de duabus partibus bonorum suorum, concernit proprietatem duarum partium: quia cùm pater habeat vsumfructum cū proprietate in duabus partibus, non est opus in vsufructu separato & formali per filium institui: imò neq; posset: cùm illum pater habeat coniunctum proprietati iure proprio, id est tanquam pater administrator: & sic in effectu, & re ipsa filius testatur, id est potest testari erga extraneum de tertia parte proprietatis nudæ duntaxat, & erga patrem de duabus tertijs partibus proprietatis plenæ, & sic diuersis respectibus, vt dixi attenta qualitate personarum instituendarum per filium, videlicet cōsiderato patre per se, & extraneo hærede per se, prout regulariter in omni dispositione debent personæ considerari. l. plenum, §. Æquitij, ff. de vsu & habi. Sic ergo diuersimode siue in diuersis casibus relinquitur, id est relinqui debet proprietas per filium patri, & hæredi extraneo: patri inquam con iuncta cum vsufructu, & sic plena: sed extraneo nuda & simplex: & sic abstracta ab vsufructu formali, qui deber apud patrem residere dum vixerit, & non inconuenit vnam & eandē clausulam, imò vnum & idem verbū, diuersis respectibus, & propriè, & impropriè capi. vt est glo. in l. nec ex prętorio, ad fin. ff. de regu. iur. Ex quibus (nisi me mea fallit opinio, quod minimè reor) apparet verā esse opinionē, quam in casu l. quintæ. s. dictæ suprà firmaui, in qua à multis retro annis semper fui, filiumfamiliâs hodie non posse testari, nisi de proprietate nuda tertiæ partis bonorum aduentitiorū ad eū spectantis, & quòd vsusfructus illius tertiæ partis, vltra plenam proprietatem aliarum duarum partium est apud patrem mansurus. In alijs autem bonis omnibus (vt est iam dictū) quorum proprietas plena pertinet ad filium, vt sunt profectitia, castrensia, vel quasi, vel aduentitia in quibus patri non acquiritur vsusfructus, nō est distinguenda tertia pars ab alijs duabus partibus, vt est iam dictum: sed potest filius plenè & liberè de illa testari. Et ita vt. s. conclusi circa tertiam partem, aliâs pronuntiaui, à qua sententia fuit appellatum, & post Auditorū de causa cognoscentium suffragia emissa cùm fuissent pariter aduersa, fuit facta remissio ad aliud palacium quod sala vulgo vocant, non alia ratione (vt accepi) nisi quòd quibusdā videbatur rigidum esse coarctare facultatem testandi per illā l. 5. filio cōcessam, ad solā proprietatē tertiç partis bonorū, ex quo aliç duæ partes solidç, ac pleno iure competebant patri per prędictā legem sextam quæ illam

se-

ſequitur. Sed illa permutatio confi-
cta ac ſatisfactoria (vt ita eam nomi-
nem) erat admodum capitoſa, & ſine
iuris fundamento: & cùm eſſet æqui-
tas non ſcripta, non eſt habenda in
conſideratione, cùm repugnet iuri-
bus & rationibus legitimis. s. ſigna-
tis & deductis. l. prima, cum gloſ. C. de
ll. gloſ. & Docto. in l. placuit, C. de iu-
di. Interim tamen, quòd lis dirimeba-
tur per iudices fuit per tranſactio-
nem finita. Et per hæc imponitur hu
ius rubricæ commentario terminus.
& ſequitur relectio ſcholaſtica in l. 3.
§. qui fideicommiſſariam, eodemque
vlti. ſ. iſto titu.

Summa

SVMMA EORUM QUÆ IN HAC PRÆLECTIONE CONTINĒTUR.

1 AGITVR hic amplè de intell. ac enu-cleatione difficilis.l.fundo mihi legato,ff.ad l.fal.

2 Semel effectus dominus vel heres, ex una causa,uel tit.non potest amplius effici heres,uel dominus ex alia,uel alio.

3 Dominium est plenitudo quædam, ideoq; nō potest recipere alterius dominij uel iuris concurrentiā. Idem in iure hereditario solido & in libertate ex manumißione,aut aliter iam competente, dicendum est,facta relatioue singulorum ad singula.

4 Rei perfectæ nihil pōt addi,aliàs esset imperfecta.

Plenū & perfectū pro eodē supponūt, & eandem uim ac naturā habēt:et qua ratione perfectū dicitur, quod ex omnibus sui partibus cōstat, eadē & plenū.

6 Perfectum & integrum parificantur, ac pari ratione plenum.

7 Plenū non dicitur cui aliquid iuris uel facti deest.

8 Quādo facultas cōceditur pleno iure,intelligitur i.absq; diminutione.

9 Verba pleno iure significant, respectu quantitatis & qualitatis nulla detracto.

10 Ideò tutorem habenti alius tutor dari non potest: quia primus tutor plenam potestatem occupat.

11 Si testator leget alicui usumfructū fundi,& aliū faciat heredem uniuersalem pleno iure: ambo.s.heres & legatarius concurrunt pro uirilibus portionibus in usufructu. Quod hic inducitur & adaptatur ad materiam meliorationis hodiernæ.

12 In legatis particularibus conditionaliter relictis. cōditiones quæ purificātur,non retrotrahuntur; sed non est locus effectui retrotractiuo post talium conditionū existentiā,seu purificationem, quæ est communis Bar.& aliorum sententia,ut infra.nu.16.

13 Intell.l.Sempronius Attalus,ff.de usufru.lega.

14 Heres pendente conditione legati relicti per testatorem conditionaliter,est dñs rei legatæ pleno iure, quo fit ut fructus interim perceptos lucretur, neque eos restituere teneatur legatario uel fideicōmissario conditionali post cōditionis aduentum.

15 Qui non pōt rē distrahere ex testatoris uel donātis prohibitione,nō tñ ꝓhibetur uendere fructus ex tali re perceptos, & de eis quomodolibet & in quēlibet ad libitum disponere. Quod est ualdè nota. ac quotidianum ad fructus qui paßim percipiuntur de bonis maioratus,uel uinculatis per possessorem eorūdem. Qua de re subijciuntur hic multa notanda

16 Ratio irrefragabilis communis conclusionis de qua suprà.nu.12.

17 Quēadmodū fictio nō operatur circa ea quæ sunt impossibilia, de natura: ita neq; operatur circa ea quæ de iure sunt impossibilia.reperit suprà nu.132.

18 Traditur subtiliter de huius tex. intell.ne obstet prædictæ communi cōclusioni, de qua suprà nu.12.

19 Non potest quis esse in duplici statu contrario.

20 Non solùm qñ ueritati naturali fictio aduersatur uel est cōtraria, semper,& indistinctè ueritas est præferenda,uerium etiam qñ ambæ cōcurrūt,& sese inuicem compatiuntur absq; aliqua contrarietate uicissitudinaria,ut quia tendunt in eūdem scopum.

21 Fictio retrotractiua, uel translatiua, de præsenti tēpore ad præteritū nō potest,neq; debet fieri in præiudicium iuris alteri quæsiti; uel quando tempore intermedio rei status est mutatus. Quod adaptatur ꝑ plura exempla ad istum text. ultra scribentes.

22 In casibus in quibus existentia cōditionis trahitur retro,non tñ trahitur in præiudiciū iuris tertio iam quæsiti:prout de fictione suprà ꝓximo nu.est dictū.

23 Ars & natura nihil faciunt frustra:quæ est maxima Philosophorum,nec non Iurisconsultorum.

24 Habens dominiū imperfectū,ut quia sibi deest aliquod ius in re aliqua,pōt eādē rē præscribere,etiā si propriā,ut eā deinceps habeat iuu.fortiori ac pleno & incōmutabili.Idē de habēte dñium utile q. possit directū quod sibi deest acquirere. Quod inducitur ad duas qq.not.quæ adaptātur ad ll.huius reg. del tāto por tanto.

25 Ius directum & utile,plenū et semiplenū, ꝑfectū & imperfectū differūt inuicē et respectiuè et specie.

26 Agitur plenißimè de intell.istius tex.quoad secūdum ipsius principalem articu. ubi traduntur multa præter ac contra omnium scribentium intentionem.

27 Qui semel fuit heres effectus, pōt desinere esse heres funditus seu radicitus uel absolutè ex legis authoritate. Ex quo deducitur unum satis nota. quod hic subsequitur,& iterum aliud,atq; aliud.

28 Ius hereditatū prout neq; dñium nō pōt pēdere ad certū tēpus,& interim apud nullum non esse.

29 Oēs successores in maioratu uniuersali post primum immediatum succedunt primo stabilienti directo:sicq; nō sunt propriè fideicōmissarij, sed potius respectiuè, largè,& impropriè:si tamē maioratus fuit ex licentia principis de omnibus bonis constructus, ut hic pertinenter declaratur,& exemplificatur.

30 Per illa uerba à testatore in heredem directa.si heres nō eris, restitue hereditatē tali,fit substitutio uulgaris directa:quia uerbū restituas,refertur ad facti, nō iuris restitutionē.quod intellige,ut hic reuisitur.

Dolus

31 Dolus malus de futuro cõmittendus, uel qui cõmitti potest contra aliquem, non potest per eum remitti, & sic neq; potest alicui præstari occasio delinquendi, non solum contra remittentem, uerum neq; cõtra alium. Qua de re subijciuntur notandæ & copiosæ remissiones, quæ possunt ad multa deseruire in practica.

32 Prædicta maxima in suprà proximo numero posita non habet in iure ciuili neq; canonico rectam neq; propriam fallentiam.

33 Regula illa generalis, qui semel est heres, non potest amplius desinere esse heres, procedit in hærede voluntario, id est, effecto hærede ex propria aditione: non autem in hærede qui fuit à principio heres necessarius effectus legis authoritate ac censura.

34 Lex nõ cõsiderat regulariter actus instantaneos, seu momẽtaneos. Quod trahitur ad possessores bonorũ maioratuũ, alienantes illa, eo pacto ut statim ad eos regrediantur, prout dicitur alias in emphiteotis eodẽmodo alienantibus. Vel etiam q̃ redeant ad successorem sequẽti proximo gradu uocatum, ut id possint facere: nisi tenor scripturæ maioratus refragetur. Et traduntur hic alia in hac materia.

35 Ponitur hic singu. & peregrinus casus, in quo actus imaginarius: seu fictitius, idemq; momentaneus inducit iuris effectum. Sed est specialis casus: & hic ponitur ac declaratur ratio specialitatis.

36 Intell. ad regulam illam uulga. & protritam, neminem sibi ipsi mutare causam posse, & à fortiori dominij causa extrinsecus non accedente.

37 In secundo fundamento pro conclusione inducitur nouè lex irritum, C. ad. l. fal.

38 Clausula illa, de stylo curialium apponi solita in facultatibus & licentijs quæ passim conceduntur per principem parentibus ad condendos maioratus uniuersales de omnibus bonis, scilicet, q̃ bona maioratus transeant integraliter & absq; diminutione de successore in successorem gradatim & successiuè, est superflua: & idem si per testatorem qui fecisset uinculum in melioratione autoritate ll. reg. idem caueretur: intelligendo tamen primum membrum istius summulæ, ut hic subijcitur.

39 Regula illa, non fallit, paria sunt aliquid fieri tẽpore prohibito, uel fieri tempore permisso, & conferri in prohibitum: licèt regula econtrario solita desumi sit aliquando fallibilis.

40 Ex his regulis decerpitur, magis inspici terminũ ad quem q̃ terminum à quo.

41 Declaratio ad illud quod tradi solet communiter, q̃ faciens actum in dubio uidetur potius suo, q̃ alieno nomine illum fecisse.

42 Verbum accipere relatum ad testantem, uel ad hæredem, est obliquum respectu honorati, qui accepturus est de manu alterutrius ex eisdem. Si autem ad eundem honoratum referatur, non quidem simpliciter sed facta ad eum relatione personalissima, est directum.

43 Successor in maioratu respectu sequentis proximi tenetur eidem impropriissimè tamen ad restituẽdum de facto maioratum post illius cessionem, id est, aduenіente die restitutionis à primo ipsius stabiliente præfixo.

44 Hæres quo tempore restituit fideicommissum, tenetur reddere fideicommissario rationem administrationis præteritæ, quam gessit de rebus fideicommissi, an neglexerit, uel dilapidauerit eas, uel male tractauerit, ut ex hoc effectæ sint deteriores: & si ita fuerit, tenebitur ad resarciendum damnum in eisdem suo dolo uel lata culpa illatum: de qua re hic.

45 Qui abutitur rerum suarum dominio, meretur eo priuari, quia facit se ipsum illo indignum.

46 A successore in maioratu non tantum primo, sed etiam. 2. 3. 4. & sic deinceps, potest ulterior successurus in tali maioratu ex uocatione instituentis illũ petere, si sit ille ultimus possessor maioratus, siue. 2. 3. & 4. uel deinceps (dum tamen non sit de ascendentibus ipsius petentis) ut faciat inuentarium de bonis maioratus, & illum ad id faciendum petere cogi.

47 Ad l. ordinationis regiæ, de los testamentos, in casu illo repudiationis hæredis, intell. & declaratio optima, & ab alio (quod sciam) ne dum adaptata, uerũ neq; animaduersa.

48 Augmentum uel accessio ad aliquam rem, etiam facta consideratione à priori, non tantum à posteriori, debet esse eiusdem conditionis & naturæ cum ipsa re aucta.

49 De materia feudali ad materiam maioratus ex identitate uel similitudine rationis, ex fonte iuris cõmunis manãtis rectè possumus argumentari. Quod est insigniter notandum. ui. quid econtra infrà numero. 78.

50 Constitutiones feudales non deseruiunt ad decisiones aliarum causarum non feudalium, quando sunt contra regulas iuris communis, uel rationes à iure cõmuni traditas: sicq; sunt exorbitantes. Idem effectiue dicitur, licèt per alia uerba, in præcedente numero.

51 Vt possit recedi à iure commun. in causis feudalibus, requiritur, q̃ cõtrariũ sit decisum speciatim per constitutiones feudales.

52 In iure primogenituræ antiquæ non datur propriè seu exactè ius successionis regularis & ordinariæ, cùm potius deferatur iure sanguinis, concurrente principis authoritate, qui licentiam ad illam instituendam de omnibus bonis uniuersaliter concessit.

53 Sicut dispositio ultimi possessoris maioratus, facta de eodem etiam in proximum sequentem successorem est inualida & irrita: ita etiam pariformiter, omnia uincula modi conditiones, cæteraq; moderamina

mina quæ per eum adijcerẽtur præfato maioratui, in tali postrema uoluntate, sunt nulla, ac nullius prorsus momenti.ui.post numerum sequentem.

54 *Priuilegium alicui concessum non debet, neq; potest extendi ad alienam.i.alterius iniuriam.*

55 *Si antiqua inuestitura, uel institutio maioratus, uocasset masculos taxatiuè tãtum, uel tantummodo, uel duntaxat, noua inuestitura non posset uocare mares & fœminas insimul: & sic prima inuestitura attenditur, & non derogatur ei ex sequentibus seu posterioribus inuestituris aut scripturis maioratum illum concernentibus, cum declaratione de qua hic, exemplificata.*

56 *Confirmans id quod est nullum, uel etiam iam annullatum, uidetur de nouo dare, uel in esse deducere, cum declaratione not. quæ hic subijcitur: itẽ & cum memorabili subdeclaratione.*

57 *Etsi legatum rei alienæ scienter factũ ualeat, nec non donatio, licèt impropriè, institutio tamẽ uniuersalis de rebus alienis non ualet. Quod limita, ut hic traditur, cum alijs tangentibus istum articulum, & declaratur infrà in uersic. Sed priusq̃ hinc discedam huius. 13. fundamenti.ui. infrà nu. 80.*

58 *Sicut institutio facta de filio in re quæ non est in rerum natura, uel non reperitur, uel in re sacra aut religiosa est nulla: sic etiam ea quæ fit filio de rebus ipsiusmet filij.*

59 *Appellatione residui uel superflui nihil continetur, si nihil superfit.*

60 *Filius cui pater in testamento reliquit quantitatẽ aliquam pecuniæ pro sua legitima, etiam ei æquiualẽtem, aut ipsius legitimæ ualorem excedentem, potest tali institutione, uel relicto cõtemptis, petere assignari uel præstari sibi legitimam in speciebus hæreditarijs. Et quia dixi suprà relicto, intelligo, q̃ si cesset institutio in tali quantitate, habet duplex remediũ, primum iuris dicendi nullum propter omissum à patre titulum institutionis, uel si nolit, poterit uti prædicto remedio Doct. & petere legitimam in rebus hæreditarijs, quod est dupliciter limitandum, ut hic remissiuè.*

61 *Post multa tradita circa assignationẽ rationis ad regulam prohibitiuam concursus plurium causarum lucratiuarum in eadẽ re respectu eiusdem personæ, res manet ualde dubia, ut adhuc lis sub iudice pẽdeat, & ut alias dicitur Delio natatore indigeat.*

62 *Resoluto iure datoris, resoluitur eo ipso ius acceptoris.*

63 *Si restitutio maioratus uel uinculi faciẽda sequẽti proximo in gradu post mortem ultimi possessoris, fiat per eundem ultimum in uita, potest talis restituens iniungere grauamen recipienti talem restitutionem, cõmensurabile commodo temporis intermedij, quod ex tali restitutione prætmatura consequitur: & sic grauamẽ erit temporale, & limitatum ad uitam illud imponentis.*

64 *Causa limitata non potest effectum non limitatũ producere: imò econtra debet effectum producere limitatum.*

65 *Eatenus quatenus quis honoratur per testatorẽ, potest ab eo & non ultra, grauari.i. non potest grauamẽ prætergredi neq; excedere commoditatem quã honoratus consequitur à testatore relinquẽte, à quo illud solum commodi censetur habere & percipere, quod apud eum est remansurum onere deducto, & nihil amplius.*

66 *Finiti ad infinitum proportio ulla dari minimè potest. quæ est regula philosophica, & qua nonnunq̃ iurisconsultus nititur, ubi expedit.*

67 *Naturalis est commensuratio commodi ad dãnũ uel incommodum, & econtra: quæ commensuratio recté fieri non potest, nisi utrunq; extremorum correlatiuorum sit æstimabile, in materia inq̃ ista honoris & grauaminis relicti, & iniecti per testatorem honorato, eidemq; grauato.*

68 *Donatarius potest grauari in testamento donantis confecto in continenti: secus si ex interuallo.*

69 *Iura quæ loquuntur de honore alicui impenso p̃ testatorem, cuius prætextu potest grauari, intelliguntur.i. de emolumẽto alicui relicto cuius intuitu onus imponitur tali honorato. Non tñ ita accipit honorẽ. Tullius lib. 1. Tuscula.qq. non multo post principiũ, dum inquit, & sæpe citatur. Honos alit artes. Nam ibi intelligit, uel capit honorẽ pro gloria uel laude.*

70 *Dies, sicut & summa, uel quantitas, est pars obligationis.*

71 *Agitur de dissoluenda difficultate ardua, quæ insurgit aduersus primum articulum conclusionis, de l. Sed & si uir, §. quod uir uxori. ff. de dono. inter ui. & uxo. Hicq; subijcitur discussio intellect. eiusdem satis anxia.*

72 *Regula penè infallibilis, principale non regulari ab accessorio, uel appendice: sed potius econtra.*

73 *Et si contractus donationis ob causam sit mixtus & nominatus: nihilominus tamen ex capite causæ nõ sequutæ datur donanti contra donatarium nõ implẽtem modum, causam, uel grauamen iniecta donationi loco causæ, condictio ob causam ad repetendam rem eiusmodi donatam: licèt secus sit in alijs contractibus innominatis. Quod etiã potest opponi in uim exceptionis: si donator nondum tradidisset rem eiusmodi donatam, prout hic adaptatur.*

74 *Quanq̃ facta uerbaliter fideicõmissi restitutione omnia iura una cũ dominio rerũ sub fideicommisso contentarum transeant ipso iure in fideicommissarium: possessio tamen earum non transit sine traditione & apprehensione earũdem. Quod amplia ut hic.*

75 *Iura abhorrent à circuitu, illũq; habent inuisum:*

I sicq;

sicq; iubent regulariter uitari debere.

76 Is cui ius acquiritur, uel debet acquiri ex alterius contractu, debet talẽ contractum acceptare cum omnibus suis clausulis.

77 Res in quẽcunq; transeat, transit cũ sua causa. l. cũ qualitatibus & oneribus eidẽ cohærẽtibus, ut pote realibus: sicq; ab ea inseparabilibus.

78 Quãuis feudatarius uel uassallus non habeat nisi duntaxat dominium utile, & sic cum ipsius uita finibile: tamen feudum computatur in bonis ipsius & cõprehenditur appellatione bonorũ ipsius feudatarij.

79 Resolutio actus non potest cadere ubi actus ualiditas non præexistit. quod est idẽ dicere, quod priuatio habitum præsupponit, quæ est maxima philosophica, & iuridica. unde etiam iura dicunt, q. non potest quid desinere esse, priusq̃ esse incipiat.

80 Quantum ad hoc ut quis non possit de bonis alienis testari, ut suprà nu. 57. bona aliena dicuntur, siue sint alicuius tertij, siue ipsiusmet instituti hæredis, siue ipse sit institutus in suis proprijs bonis tantum uel unà cum bonis testatoris eum instituentis, si ue alius fuerit institutus in eis, & ipse hæres in bonis testantis.

81 Regula, ius nostrum non patitur. &c. procedit quoad bona propria, & libera testatoris, et quæ talia remanent tempore mortis illius: in his etenim cadit probibitio concursus duarum causarum testati abinuicem & intestati: non autem procedit in bonis maioratus. quæ tenẽtur ab ultimo possessore illius, unà cũ bonis suis liberis: quia in eiusmodi bonis maioratus propriè loquendo non potest dici decedere testatus, neq; intestatus, ut hic aptè declaratur.

82 Nõ potest dici quis intestatus decedere quoad bona de quibus etiam si uoluisset testari non posset: quẽadmodum neq; dici potest noluisse testari, qui etsi uoluisset testari, non posset. Quum sit regulare, q. non dicitur nolle qui uelle non potest.

83 Institutio nulla, non est, neq; potest dici institutio, prout neq; testamentum, neq; sententia, neq; promissio, neq; aliqua alia dispositio uel actus, ut hic remissiuè.

84 Testamentum quo quis instituitur hæres pariter in rebus liberis instituentis, seu testatoris & alienis ualet absolutè & simpliciter detracta mentione rerũ alienarum. ui. suprà nu. 57. & 80.

85 Quando actus deficit uel peccat ob defectum solius materiæ, si non ualet ut geritur, ualet tamen ut ualere potest.

86 Quòd testamenti ualor consistat in puncto indiuisibili, & non recipiat sectionem quin in uniuersum sit nullum, procedit ob defectum uel peccatũ formæ: ideoq; si non ualet prout geritur, neq; ualebit, ut geri potuisset: sicq; corruit omnino.

87 Facilius tollitur per ingratitudinem id quod filio defertur iure successionis hæreditario, q̃ sanguinis; & per contrarium difficilius tollitur hoc, q̃ illa. l.

88 Pœna priuationis non imponitur alicui nisi in casibus in iure expressis: ideoq; nullum crimen inducit depositionem nisi à canone excipiatur. De uerificatione prædictæ theoricæ generalis hic traditur.

89 Non est nouum, q. quædam inhonestè fiant, & ultionem non habeant: quia non omne illicitum punitur, sed illud demũ quod lex statuit esse delictum.

90 Quando indignus est impediendus aliqua noua acquisitione, non impeditur nisi in casibus in iure expressis.

91 Ad l. non puto, ff. de iure fis. declaratio, & intell.

92 Vt plurimum, & plerunq; tractatus maioratuum hodiernorum qui sunt in assidua obseruantia, non est regulãdus regulis feudalibus, quæ quando deuiãt, seu exorbitant à regulis iuris communis (prout sæpe accidit) non deseruiunt ad decisiones aliarum causarum non feudaliũ. Quid econtra ui. suprà. nu. 36.

93 In materia feudali regula est, q. causæ feudorum quæ non reperiuntur expressim decisæ, per consuetudines, uel usus feudales debent decidi per argumenta & similia ex iure ciuili & communi desumpta.

94 Ius patronatus libertorũ filio competens, est extra causam bonorum paternorum & auitorum.

95 Etsi ipsum ius succedendi in bonis maioratus, uel primogenituræ secundùm cõmunia in se ipso non sit ius hæreditarium: tamen mixta consideratione bonorum liberorũ hæreditariorũ sapit naturã iuris hæreditarij, uel habet saltẽ admixtã causam successionis: quia habet quandã concomitantiã cũ iure uniuersali hæreditario, siue ipsa hæreditate possessoris utrorũq; bonorum ultimi possessoris decedentis.

96 Non est, neq; dici potest præteritio de bonis quæ non sunt propria absolutè ipsius patris testantis eiusdemq; prætereuntis: subijciturq; quis filius propriè dicitur præteritus.

97 Quod dicitur in lege uel dispositione referente, cẽseri debet repetitum in l. aut dispositione ad quam fit relatio.

98 Quod dicitur in l. interpretata, censeri debet repetitum in l. interpretante: etiam si ad hanc non fiat in interpretatione expressa relatio.

99 Impropriantur commodè uerbà legis, & pari ratione clausulæ testamenti, quando per talem impropriationem aut uerborum immutationem obuiatur repugnantiæ mutuæ quæ sine ipsa in talibus uerbis subesset uel inesset.

100 Directa in aliã substitutionẽ directã faciliter mutatur, ut potè in similẽ qualitatẽ, non autẽ in qualitatẽ dissimilem & oppositam, id est in fideicommissariã. Nec mirum, quia ut inquit Philosophus, & probatur iure in habentibus symbolum facilis est de uno in alium transitus. unde tamen hic quo pacto istud limitetur

mittetur p istã tex & alia iura quæ in hac rẽ citãtur.

101 *Valet consequentia, istud defertur iure hæreditario: ergo non iure sanguinis, nã una causa. s. hæreditaria, cum alia. s. sanguinis nihil habet commune ad inuicẽ: sed sunt omnino distinctæ, licèt quãq; ex disponentis uoluntate coniungantur.*

102 *Possunt simul stare successionẽ esse uniuersalem: & tamen non esse hæreditariam.*

103 *Bona feudalia & à simili bona maioratus parificantur bonis emphiteoticis, & sapiunt eorum naturã & econtra.*

104 *Maioratus æquiparatur feudo regali, tam in modo succedendi, q̃ in modo priuandi successorem ipso maioratu. Intelligo de maioratu uniuersali constructo regia authoritate. Itẽ & de priuatione quæ fieret uel ex aliqua causa superueniente iuberetur fieri per eũ qui maioratũ creasset, uel stabilijsset, uã intermedij eam priuationẽ nequeunt facere.*

105 *Non inconuenit, unum atq; eundẽ successorem respectu duorũ ac diuersorũ patrimoniorum à duobus prædecessoribus prouenientium, diuersis respectibus & cõsiderationibus repræsentare duos diuersos prædecessores. ui. suprà nu. 103.*

106 *Resolutio per conclusiones in articulo illo pdifficili, & ualdè assiduo, an & quibus casibus successor in bonis maioratus uniuersalis teneatur ad onera & debita per prædecessorem in maioratu contracta.*

107 *Verba illa, pleno iure, ex propria, & apta interpretatione, significant tã proprietatem, q̃ usumfructum insimul.*

108 *In succedentẽ in rebus maioratus transit earũdem dominiũ pleno iure, licèt resolubile, aut terminabile per obitũ ipsius: & pariformiter trãseũt in eũdẽ obligationes personales actiuæ & passiuæ q̃ cõpetierant prædecessori eidẽq; immediato primo stabilitẽti tã cõtẽplatiõe rerũ ipsius maioratus q alia: quia q̃tũ ad eũ nulla est faciẽda differẽtia. Circa hoc. ui. ifrà n. 118.*

109 *Argumentũ à plurĩũ iuriũ cõiunctione, & à fortiori capitulorũ eiusdẽ. l. habetur p lege uel pro textu legis.*

110 *Hæreditas post aditionẽ hæredis perdit nomẽ, & effectum hæreditatis, ex eo q. efficitur patrimoniũ proprium ipsius hæredis adeuntis.*

111 *Hæreditas iacẽs repræsentat personã defuncti: & ista est prima repræsentatio: adita aũt hæreditate repræsentatur defunctus ab herede: & ista est secũdaria repræsentatio. & sic diuersimodè hæreditas et hæres repræsentant defunctũ pro tẽporũ diuersitate: tamen secunda repræsentatio absorbet primã, qd' est notãs intell. l. hæres & hæreditas, ff. de usucap. ubi Pau. de Cast. loquitur in hoc concise, & confusè.*

112 *Non inconuenit plures fictiones habentes ortum à iure cõi concurrere, quãdo una nascitur ex alia, et sic uenit in consequentiam alterius.*

113 *Aditione facta ex interuallo p hæredẽ, talis hæres fingitur fuisse hæres retro à die mortis defuncti.*

114 *Remediũ ordinariũ non tollit extraordinariũ, quãdo competit ad illud iuuandũ, uel fortificandum.*

115 *Licentia nõ uidetur per principẽ concedi in præiudicium iuris tertio competentis.*

116 *Natura dispositiõis ultimæ est, habere tacitã clausulã reuocatiõis, et pœnitẽtiæ, usq; ad mortẽ disponẽtis.*

117 *Vnde effluxerit l. 44. in ll. Tau.*

118 *Bona uinculata quæ uocant, uel maioratus, quoad ipsum disponentẽ cẽsentur esse libera: & sic isto casu nõ est habẽda consideratio, an debita uel onera p stabilientẽ contracta, contracta fuerint cõtẽplatione maioratus aut uinculi, nec ne. Neq; attendi debet, an ex rebus ipsius maioratus, uel ex earũdẽ fructibus, solutio debitorũ fieri debeat nec ne, cum declaratiõe quæ hic subijcitur. ui. suprà nu. 108.*

119 *Declaratio not. ad eandem l. 44. in. ll. Tau. iuncta l. 17. in ijsdem ll.*

120 *Princeps ex post facto potest modificare gratiã uel donationẽ à se factã, q̃tũcunq; esset iã oĩo pfecta.*

121 *In cõstructionibus maioratuũ uersatur fauor publicus, et pari uel fortiori rõne in cõseruatiõe eorũdẽ.*

122 *Lex. 2. ti. 15. uers. [Pero cõ todo esso &c.] Parti. 2, licet loquatur in maioratibus supremis: nihilominus tñ porrigitur ad alios maioratus illis inferiores.*

123 *Per impetrationẽ licẽtiæ ad condendũ maioratũ, cũ eiusdẽ licentiæ subsequutione, sequuto etiã usu impetrantis, uidetur quidam quasi contractus gestus cũ principe & republica. quæ est noua consideratio.*

124 *Cõfessioni factæ in libello precũ principi oblato statur: ideoq; est irreuocabilis per talẽ confitentẽ. qd' est not. ad effectũ de quo hic: & confert ad declarationẽ prædictæ. l. Tau. 44. de q; ea re ponderãtur uerba clausularũ cuiusdã regiæ concessionis, & licẽtiæ ad creandũ, & stabiliendum maioratum de nouo cum clausula reuocatoria.*

125 *Ratio ad secũdũ rũsum. §. Diuũ. l. filiusfa. de leg. 1. & ad. §. p̃diũ. l. peto. infrà de le. 2. ab opposito sẽsu.*

126 *Cõfiscatio bonorum non comprehendit bona restitutioni subiecta, quæ confiscatus possidet ex prædecessoris dispositione.*

127 *Pacto uel modo donãtis p eũ in donatiõe apposito, fieri potest, ut si bona eiusmodi donatarij imposterũ ob delictũ ipsius fisco addicãtur, q. res sic donatæ, nõ subijciantur tali cõfiscatiõi. Et hinc fortè manarunt clausulæ, quibus hodie passim p maiori exuberantia utuntur condẽtes maioratus: sicq; sunt iuri cõi cõsonæ: & ex cõsequẽti, nõ est opus quoad eas regis facultate, etsi uulgo aliud & pperam existimetur.*

128 *Maioratu. 3. partis bonorũ pactum donatiõis inter uiuos, stabilito, ac subsequuta rerũ illius traditiõe & melioratione tertij effecta irreuocabili, bona talis meliorationis non pñt alienari p debito post modũ*

per stabilientem contracto vel pro delicto inducente confiscationem ab eo perpetrato. quum exierint à patrimonio ipsius perpetuo & irreuocabiliter.

129 Successor in bonis maioratus adiens illa, per talẽ aditionem non confundit cum eis bona sua libera, neq; bona libera, in quibus testatori successit: quanquã omnia bona libera tam sua quàm testatoris ab eo agnita confundãtur, & commisceantur inuicem & efficiantur talis successoris proprium patrimonium, si per eum non fuerit inuentarium cõfectum: aliàs secus, ut hic declaratur.

130 Comparatio seu collatio multiplex. Inter successorem in maioratu & eum prædecessorẽ cui in maioratu is succedit, siue remotum à quo fuit stabilitum, siue immediatum, uel proximũ: quãdo utiquam ab eo fuit constructus & fundatus.

131 Nonnulla ad c. 1. de solu. conferentia, & in actu practico non contemnendo, hic traduntur.

132 Cõis Docto. sententia (etsi Par. addubitauerit) est, heredẽ extraneũ grauatũ de restituendo fideicõmissum uel bona vinculata alicui, non posse ea alienare pro redẽptione suæ propriæ personæ cõdemnatæ ob delictum ab eo commissum. Et ex hoc sic infertur ut hic.

133 Præ omnibus attendendus est tenor vinculi uel maioratus, prout etiam inuestituræ, nam illa derogat omni naturæ primigenali, & feudali: & ista est potissima ac penè infallibilis maxima in materijs primogenalibus & feudalibus.

134 Vt successor in maioratu teneatur ad debita per prædecessorẽ cõtracta sufficit ipse cõtracta ex causa utilitatis maioratus, uel rerũ ipsius: dummodo sit utilitas manifesta, uel euidẽs, & q. cõtrahẽtur nomine maioratus, licet de successore mentio non sit habita. Secus si simpliciter contracta essent.

135 Quod aliás inquit Lucas de Pe. post priscũ Doct. Iaco. à Belloui. eũ qui accepit mutuã pecuniã, in causam uoluntariã uel utilẽ dignè id quod habet, non relinquere successorẽ in eadẽ obligatũ, quomodo intelligatur, ui. hic notanter.

136 Repræsentatio etiã impropria successoris uniuersalis ad ipsius prædecessorẽ est regularis, sed particularis successoris repræsentatio, est casualis, & quoad quid: & sic impropriissima, ideo nõ habet locum nisi in casibus exceptis siue à iure expressis.

137 Maioratus hodierni non per omnia sunt absimiles à feudis hæreditarijs.

138 De intellectu l. 4. tit. 15. in. 2. part. agitur hic rotundissimè, & superfluenter.

139 In subsidiũ alijs rebus unde soluãtur debita maioratus, nõ extãtibus põt fieri executio, nõ tantũ in fructibus & cõmoditatibus perceptis uel stantibus rerũ maioratus: sed etiã in ipsismet rebus maioratus quoad effectũ cõsequẽdi fructus & cõmoditates ex eis in uita ultimi possessoris: si ipse non eo modo suprà dicto i. cõtem platione maioratus cõtraxit: uel si prædecessor cõtraxit cõtem platione maioratus, uel etiã ipse, bona prædicta nõ stantibus alijs detinebuntur à creditoribus quousq; eis satisfiat etiã per multas uitas successorũ maioratus post istũ ultimũ possessorẽ.

140 Hæres, in rebus sibi prælegatis, prout neq; quiuis alius simplex legatarius non repræsentat ipsius testatoris personam, subijciturq; hic ad primũ Ang. de Peru. declaratio non contemnenda.

141 Quonã pacto accipi debeat illud pronuntiatũ assi dui inter Docto. uulgatũ & protritũ, legitimam filij quotã bonorũ patris: nõ autẽ hæreditatis esse cẽsendã.

142 Legẽ primã. C. si cer. pe. nõ esse per leges reg. hodie correctã hic concluditur. & infrà nu. ultimo.

143 Quòd hæres solũ teneatur ad onera hæreditaria, pro ea parte, pro qua est hæres, & non amplius, est maxima propè infallibilis: quæ est eadẽ cũ alia, hæres nõ repræsentat defuncti personã, nisi dũtaxat pro qua parte est hæres, et ab ista est alia regula procedens.

144 Intelle. ad l. qui filia l. in, §. fi. cum l. sequenti de lega. 2. per l. 22. Tau.

145 Agitur hic de intellect. l. princeps bona. ff. de uerbo. sign. per adaptationem ad ll. reg.

146 Princeps in dubio potius uidetur uoluisse confirmare actũ, in casu in quo posset ualere, quam de nouo quicquam dare uel concedere.

147 Quamuis prohibitione de nõ alienãdis rebus uinculatis uel maioratus nõ obstante: etiam si fieret in amplissima forma: nihilominus eiusmodi bona possunt alienari ad eũ finẽ, ne aliqua ex talibus bonis periret uel tempore aut ex alia uerisimili causa imminente. cum moderamine hic subiecto.

148 Pecunia deposita ad immobiliũ emptionẽ cẽsetur res immobilis, saltẽ ad hũc finẽ uel effectũ, ut nõ possit absq; iusta & legitima causa & iudicis decreto et licẽtia alienari nisi ad talẽ emptionẽ alterius rei subrogãdæ in loca rei alienatæ, pro tuitione necessaria alterius rei, uel aliarũ rerũ maioratus, quæ aliàs perijssẽt.

149 Ad præfatã distractionẽ de qua suprà ante nu. suprà proximũ facidẽ de aliqua re maioratus pro aliarũ rerũ eiusdẽ tuitione & necessaria cõseruatione, non est opus licẽtia principis, si ob dilationẽ impetrandi eã, immineret periculũ illius rei perdẽdæ: sed sufficeret licentia iudicis data sibi informatione (quã uocant) summa simplex ac plana, uel per ocularem iudicis inspectionem.

150 Fundans se in aliqua qualitate tenetur eam punctatim probare alitèr succumbit.

151 Vltimo loco fit noua quædã cõsideratio quatuor casuum cõplexiua ad resolutionẽ ultimatã intelle. l. 1. C. si cer. pe. attento iure nouo loquente, & disponente de inuentarij confectione, ab omnibus in iure ciuili scriptoribus ibidem & alibi prætermissa.

FINIS.

PRAELECTIO L. 3. §. QVI FIDEICOMMISSAM ff. DE HÆREDI. INSTI. P. PERALTÆ IVRIS Cæsarei Doctoris Salmanticensis.

D cunctipotentem ineffabilemque rerũ omniũ opificẽ summum huius literarij exercitamenti exordiũ, progressum, metamq; referens, rem ipsam eius numine ex intimis præcordijs implorato, versandam expolliendamque auspicamur.

Textus quẽ pro molimine hodierno mihi relegẽdũ desumpsi collocat. 28. ff. seu pandectarum libro, & quarto istius voluminis, cognomẽto Inforciati, sub titulo de hære. insti. quẽ hoc anno auditorum suffragijs interpretamur. sub l. 3. §. qui fideicõmissariam, eodemq; vltimo cui⁹ hæc verba sunt. [Qui fideicõmissam libertatem sub conditione accepit, potest ab hærede purè cum libertate hæres institui, & non expectata cõditione libertatem & hæreditatem cõseqnitur, & erit interim necessarius: & existente conditione volunrarius hęres efficietur: nõ vt desinat esse hæres, sed vt ius in eo mutetur successionis.] & est tex. subtilis & difficilis in intellectu sui, inq; seipso, & ipsius materia adeò sterilis, vt alius qui sit in toto titulo, quare non abs re in pręsentiarum assumi poterit illud Psal. Pinguescent speciosa deserti. &c. prout in simili Barr. facit, aliud tamen agens, in rubri. de acqui. hære. in introitu, & in principio lect. ad librum decimum. C.

Ordo seruã dus. Procedam in hoc exercitamento (vt sic dicam) prælectuo vulgi ordine prætermisso, posthabitoq;, sumamq; initium ab intelligentijs textualibus, quibus enucleatis, cætera subsequenter prosequar conclusionemq; cum ipsius sequela, vsq; ad actus vltimatã expeditionem, pro virili mea fulciã. Adiecta denique in calce resolutione epitomica intelligentiarum textualium. &c. Repetita igitur diuini numinis imploratione institutum exordimur.

Sectio literæ istius §. potest designari in tres partes ex scribentium intentione, quanuis nemo eorum diuidat. In quarum prima ponitur decisio dubij in princip. text. præsupposi ti. In secunda eiusdem decisionis effectus. In tertia ipsiusmet decisionis declaratio. Secunda ibi, & erit interim necessarius. Tertia ibi, non vt desinat. &c. Et ad hunc text. non potest congrua epitome (quam summã vocant) adaptari: quia in vltima parte habet duos sibi inuicem pugnantes intellectus, quorum expeditionem inferius subijciam. Diuisio. Tex. iste nõ pot aptè sũmari.

Et ante omnia nõ ab re erit præmittere intelligentias huius text. versari circa duos potissimum articulos in litera tactos: vnus est iuxta variationẽ tituli libertatis semel obtentæ per sernum hæredem in secundo testamento scriptum, cui prius in testamento priori libertas fuerat sub conditione legata, quæ conditio postea extitit, id est postquam fuerat liber & hęres ex testamento secundo necessarius effectus. Alius versatur articulus circa omissionem seu repudiationem hæreditatis eidem hæredi scripto pridem ipso Præmissa ad tex.

 ipso

ipso iure ex prædicto secundo testamento infixæ. Hæc sunt capita primipilaria, siue angularia, vt sic dicam: super quibus velut cardinibus voluendæ sunt huius tex. intelligentiæ, & an re alia discutiendæ.

Circa primum decidit iste textus, quòd si libertate sola seruo sub conditione relicta in primo testamento eidem postea per hæredem, qui fuerat grauatus imponere libertatem conditionaliter, libertas purè cum hæreditate conferatur, conditione libertati apposita in primo testamento post hæredis secundiq; testatoris mortem purificata, mutatur causa vel titulus acquisitionis ipsius libertatis. Nam cū primum habebatur ab hærede secundoq; testatore, nunc, id est post euentum conditionis in primo testamento appositæ, habetur à testatore primo, eademmet libertate quæ iam cōpetierat ex hæredis secundiq; testatoris dispositione secundaria, in sua substantia incolumi & solida permanente. Libertas siquidem cùm sit vna numero, ac perinde amplius quàm semel nequeat competere, est inuariabilis, & habet causam perpetuam, fixam, ac permanentem. l. libertas ad tempus, coniuncta l. ideoq;, ff. de manumi. testamento, & in §. semel, insti. qui & ex quibus causis manumi. non poss. aliàs quibus ex cau. manumi. nō licet. Ad quod est etiam text. clarior quàm fortè in iure reperiatur in l. 2. C. de vindi. liber. vbi ad verbum dicitur, [Nihil ciuitati Romanæ semel præstitæ vel addere, vel detrahere secundam manumissionem certissimum est.] Subdunt hîc Bald. & Doctores rationem ad hanc decisionē: videlicet, quia causa quæ isto casu nouè seu de nouo superuenit libertati iam seruo competenti, quæ fuit existentia conditionis in primo testamēto appositæ per institutionem de eo in secundo testamento cum libertate purè factam, traxit de præterito originem, id est à primo testamento: quā ob rem fit variatio transfusiua vnius titu. in alium hoc est extinctiuè, seu priuatiuè: nam conditione libertati adiecta in primo testamento postea purificata, cessat causa & titulus libertatis ex secundo testamento, & incipit habere efficaciā ex primo testamēto. Quæ ratio in simili de dominio ad libertatem desumitur ex mentali intentione legis fundo mihi legato, ff. ad l. falci. quam infrà aptabo nu. 11. vbi si legatarius, cui per testatorem ab hęrede sub conditione erat legatum fundi relictum ante conditionis euētū, eidem hæredi ex secundo testamento ipsius hæredis vniuersaliter succedat, ac postea conditio existat, non computat sibi rem legatam in falcidiam detrahendam per eundem legatariū hæredemque vltimum de relictis ab hærede primi testatoris, eodemq; secundo testatore in suo secundo testamento. Quoniam licèt præfatā rem legatam habuerit ante conditionis existentiam in primo testamento appositæ ex successione delata ex secundo testamento: postea tamen existente testamenti primi cōditione, id est. in testamento primo apposita, mutauit sibi causam dominij, & desijt eam habere ex causa primi legati, id est in primo testamento relicti per primū testatorem: & consequenter deducit eam vt æs alienum quoad hæreditatem secundi testatoris. Et quidem ratio communis Doctorum ad l. illam tendit in eundem scopum cum istius text. ratione, quę est: quia causa superueniens habet originem vetustiorē, id est ex primo testamento, in quo legatum fuit relictum. Cōis ratio Doct. ad d. l. fundo legato.

1 †Præsupponunt itaq; Doct. apertè in red-

in redditione rationis ad l.illam, aliud esse si causa superueniens non duceret originem vetustiorem, sed esset causa recentior simpliciter & absolutè vulgari illa ratione: quia semel † effectus dominus, vel hæres ex vna causa, non potest amplius effici dominus neque hæres ex alia.l.tertia.§.ex plurimis,ff.de acquiren. poss.l.sequitur, §.lana,ff.de vsucapio.§.sic itaque, instit.de actio.l.scire debemus, §.si à fure,ff.de verbo.obligatio.& in l.proprias res.C.de lega.quę loquuntur in domino,& in l.quod cõtra,§.vni duo, ff.de regulis iuris cum concordantibus ibi traditis per glos.ff.de regu.iuris, quæ loquuntur in hærede, aliàs hæredibus. Cuius præsuppositi à sensu opposito .§.proximè desumpti ratio aut potius declaratio est in prõptu & (vt aliàs dicitur) in numerato.

3 † Quia cùm dominium sit plenitudo quædam, non potest recipere concurrentiam. Quod autem sit ius plenum, probatur ex l.fœminæ, §.illud, versicu.quòd si nulla, ibi.[pleno proprietaris iure.]C.de secundis nuptijs. quem text.Bald.ibi valdè signat. Ad idem etiam text.in l.mater, C.ad Tertu.& in l.fina.§.similiq; modo. C. de bo.quæ libe.& in l.si ancillam, C.de act.emp.& in l.si tibi,ff.quibus modis vsusfructus ami.& in l.prima, in princip.C.communia, de manumiss.& sic non potest esse nisi vnum numero, secundum Barto.in l.si quis vi.§.differẽtia,ff.de acquiren.possess. vbi idẽ præsupponunt,& tenent Pau. de Castro, Ioan.de Imo. Alexan. & Areti. in declaratione diffinitionis ipsius dominij per Barto.ibi posita: & sic non potest recipere concurrentiam alterius dominij vel iuris, vt inquit Bald.in repeti.l.in suis, colum.2.ad medium, ff. de libe.& posthu. Quæ enim rogo cũ alio iure vel dominio concurrentia, vel concomitantia, vel multiplicatio potest considerari in ipso dominio, respectu eiusdem rei? Certè nulla, cùm in eadem re, non sit dabile aliud ius, vel dominium præter vnũ solum. Nã (vt dixi) dominium est ius plenum,

4 perfectumque, † & rei perfectæ nihil potest addi, aliâs esset imperfecta.l. prima, in fine, ff. de dote prælegata.

5 † Perfectum siquidem ac plenum idem significant, & eandem vim ac naturam habent. Nam perfectum dicitur, quod ex omnibus suis partibus constat.l.si is qui.cccc.§.quædam.ſ.ad l.Falcid.quem Bald.commendat in l. secunda, colum.12.C.de ser.& aqua. In re simili facit quod Barto. tenet in l.is qui reipublicæ,ff. quibus ex causis maio.& Decius in l. non omnis numeratio, in princip.primo notab.ff.si cert.peta.& quod notat glo. iuncto il lo text.in l.rectè dicimus,ff.de verbo. significatio. eademq; ratione & plenum: nam perfectum propriè dicitur, cui nihil addi (vt est prædictum) vel minui (salua integritate) potest, vt declarat Alciatus in l. ædificia, §.perfecisse, in primis verbis, ff. eodem titu. allegat l.Iurisperitos,ff.de excu.tu.mihi id non probantem, sed tamen est ad idem bonus text.in l. vrbana familia, §.pernoctare, eodẽ quoq; titu. vbi Alciatusmet ponit alia exempla, & allegat alia iura. vide eum dicentem

6 per illum tex.& illa iura, † quòd perfectum & integrum parificantur. Ita etiam (vt superiora repetam) plenum quoq; dicitur, cui nihil addi potest, cuiq; nihil deest, secũdum Bal.in cap. licet deuitanda, in prin.de elect.per l. Iul.in fi.ff.de rei vendiea.& in l.raptores, ad medium, C.de Ep.& cle.quam l.Iul.ad fi.in illis verbis, [Quia plenũ ius incipit habere.] cõmẽdat etiã vt

Perfectum quid sit.

sing.Fran.de Are. in l.cùm Incertus.§. de lega.1.& in.§. differẽtia.l.si quis vi. suprà allega.& consilio.155. Ad idem est text.in l.huiusmodi,§. ædes, de lega.primo. Ex quo Bald. Ioan. de Imo.
7 & recentiores notant, † quòd non dicitur plenum, cui aliquid iuris vel facti deest. Quod etiam tenet Bald. consi.138. exordiente, Quando super facto certo, in princip. libro.3.& consi.293.incipien. Thema integra-
8 le,colum.2.lib.4. vbi ex hoc infert, † quòd quando facultas cõceditur pleno iure, intelligitur, id est absq; diminutione, vt in cap.apostolicæ, de præben.libro.6.& in l.quæro. ff.de ali. & ciba.lega.& capi.Si omnia.prima quęstione prima,& l. si te solum, versicu. [Sed si te hæredem.]§. isto titu. cuius in hac re Pau. de Cast. reminiscitur consilio.147.Quia circa, colum.2.ad finem lib.primo.& inquit Barto. consi.15. Pater habens filium, ad finem,
9 † quòd pleno iure significat respectu quantitatis & qualitatis nullo detracto, per legem si cùm dies,§. plenum, ff.de arbi. & in authenti. hoc ius porrectum, C.de sacrosanct.eccle. vbi tamen id non dicitur, sed voluit, vel debuit allegare authenti. hæc vsus præstatio, eodem titulo, vbi hoc expressim probatur. Cùm itaque (vt ad superiora, id est ad præsuppositũ à contrario sensu ex ratione.l.fundo.§.desumpto redeam) dominium sit plenum, & perfectum, & ex vna sola causa cõpetijt semel, causa noue superueniẽs non potest quicquam operari circa illud: quapropter vt superuacua nõ attenditur: prout in simili aliàs dicitur
10 in tutore, † quòd quia plenam potestatem occupat, non potest admitti secundus tutor.l.licèt,C.in quib.causis tu to.habenti.&c. Ad hæc etiam facit quod idem Bald.inquit declarans, quid sit perfectum in l.precibus, post principium, versicu. secundo quæro, C.de imp.& alijs subst. Ad idem facit l.secunda. C. in quibus causis cessat longi temporis præs. quam Barto. allegat in l.iij.ff. de vsucapio. pro glos. ibidem. Ex quibus iuribus fulcitur id quod singulariter & peregrinè decidit Alexan. Imolen. consilio.56.exordiente, Perlectis verbis testamenti li- Elegãs decisio Alex.
11 bro.3.† Quòd si testator relinquat alicui vsumfructum fundi, & alium instituat vniuersaliter, cum clausula pleno iure hæredem, quòd tali casu hæres concurrit in vsufructu cum legatario solus vsusfructus: ea potissimũ ratione motus, quia verbum, pleno iure, in dispositione positum significat, seu importat, & proprietatem, & vsumfructum, vt dicitur iuribus præallegatis. Citat Alexan. optimam l. si alij.§.de vsufructu lega. quam suo casu dicit Bald. singula. in cap. secundo requiris, de appella. De cui9 l. intellectu tradit idem Bald.consi.23.volumi.secundo: adducit etiam Alexan. Bartholomæum in l. Sempronio, in princip. eodem titulo de vsufructu lega.& eãdem decisionem Alexandri summè commendat Paulus à Monte Pico in repe.§. Titia cùm nuberet.l. Titia cũ testamento.21. quæstione.§. de legat. secundo, dicens idem esse dicendum, etiam si non essent apposita verba illa, pleno iure, sed tantummodo verbum plenariè. [Hispanè cumplida o enteramente dicitur] per ea quæ tradit And.Sicu. Barba.consilio.2. incipien. Sapienter & præclarè, libro.2. vbi plura ad hanc rem pertinentia cõgerit, colum.3. licèt aliud agens, neque tangens istum articulum. Sed vltra ibi tradita, adde alium effectum horum verborum, quem ponit decisio Delphinat.537. incipi. dixi.

suprà. Quam etiam decisionem Alex. sequitur, & commendat Tho. Ferra. causa.32. vltra Cæpo. & licèt illi non dicant per eandem decisionem Alexandri, restringitur, & declaratur satis eleganter quod per textum ibi tenet Baldus notanter in l. quotiens. C.fami.herciscun. cuius Iason simpliciter meminit consilio. 18. colum. 2. primo volumine.& in l. cùm quæstio, in princip.C.de lega.& ibi, scilicet in dicta l.quotiens, Bald. in illis duobus verbis, pleno iure, de quibus hîc agit, videtur sensisse hanc declarationem, licèt subobscurè,& aliud agens: & sic videtur præsupponere idem, quod Alexander vbi suprà dicit, licèt Iason vbi suprà, in allegatione quam dixi eum facere, ad id non expendat illum.

Sed antequam ad vlteriora pergam, non omitto quòd licèt decisio Alexandri in se sit vera, non tamen omnino rectè allegatur per aliquot vel ferè omnes prædictos Doctores; dum dicunt, vel præsupponunt, quòd illa decisio Alexandri vertatur principaliter super ipso themate: quia immò rectè pensiculato illo themate, aliò tendit decisio vel determinatio thematis & dubij ex eo resultantis, super quo consuluit ibi Alexander, & aliò prædicta decisio à præfatis Doctoribus commendata, quum respiciat filias institutas pleno iure: & principale dubium consilij vertitur circa legatum vsusfructus omnium bonorum mariti factum per eum vxori in codicillis, super quo, tanquam cardine, vertitur dubium ipsius consultationis, & eiusdem dubij decisio. Alia autem decisio est incidens, & tanquam præmissiua ad principalem decisionem: quia (vt dixi) concernit directò ipsas filias vniuersaliter & pleno iure institutas. Hoc nolui prætermittere, ne quis incautus legat Alexã drum innixus prædicta paralogizantium allegatione. Quæ quidem Alexandri decisio deseruit signanter ad hanc speciem: videlicet, si pater meliorauit filium vnũ, ex duobus quos habebat, in vsufructu tertiæ partis bonorum, & eundem simpliciter instituit in sua legitima, vel in re certa pro ipsa, & alium filium instituit in reliquis bonis hæredem vniuersalem iure pleno, vel plenariè: nam tali casu fiet concursus inter ambos fratres in vsufructu meliorationis, siue in melioratione vsusfructus: & sic per prædicta verba, pleno iure, vel plenariè illic posita resoluitur in effectu & re ipsa melioratio vsusfructus tertiæ bonorum quoad medietatem ipsius vsusfructus: ex quo concurrunt in eo pariter seu viriliter: & sic tantum habet vnus, quantum alius, id est singulas vsusfructus medietates. Sed si esset tertius, vel quartus filius vltra istos duos, simpliciter, & nõ pleno iure institutus: melioratio vsusfructus tertiæ partis in effectu minueretur per filiũ institutũ pleno iure vniuersaliter: non autem resolueretur quoad alios, quia quantũ ad eos, id est filium tertiũ & quartum, potest dici remanere in medietate vsusfructus melioratus, etiam si ab eo euellatur pars vsusfructus per alium filium, eundemq; fratrẽ pleno iure institutum, qui etiam remanet aliorum respectu in alia medietate vsusfructus tertię partis melioratus.

Taxantur allegantes absolutè præfatã Alex. decisionem.

Adaptat ad materiã meliorationis.

Sed ne id prætermittam, quanquam authoritas Alex. sit magna, potest probabiliter in dubium vocari. Nam concurrentia non solet dari in rebus separatis, id est diuersarum specierum. l. sub conditione in fine, ff. quibus mo. vsusfructus ami.& in l. cohæredi, §.cohæres, versicu. vltimo.j. tit. primo, vbi

I 5 Bal.

Bal. Alexā.& Areti. vbi hoc probatur per contrarium: sed melius in l. planè, §. si coniunctim. de legat. primo. Et in l. vna, §. hæc autem, cum sequen. C. de cadu. tollē. qui tex. loquitur in cōiunctione reali, & in l. re coniuncti, versi. penulti. & in l. coniunctim, de lega. 3. & in §. si eadem res, institu. de lega. cū omnibus iuribus loquentibus de con iunctione reali. Quo supposito videtur Alexan. decisionem non propriè stare. Nam si legetur alicui vsusfructus, ille est formalis, & solidus, seu in solidum & in abstracto debet pertinere ad legatariū: ergo hæres institutus pleno iure ad quem pertinet vsusfructus causalis bonorum, non potest concurrere ad euellendam legatario partem vsusfructus formalis, quum inter istos vsusfructus non possit dari communio aut coniunctio. Præterea secundum formam vsitatam in confectione testamentorum, quæ est, vt post legata particularia, dicitur, & in reliquis bonis institiuo &c. non video quomodo decisio Alexan. possit hodie practicari.

Ex quibus (vt institutum principale prosequar) patet ex Doctorum communi intentione hic, & in dicta l. fundo mihi legato, eandem prope rationem militare, quoad hunc. §. & l. illā fundo mihi legato, videlicet, quia causa superueniens traxit originem de præterito, & sic per contrarium præsupponunt, quòd si res vel causa non habuisset originem vetustiorem. i. de præterito, illius superuenientia nihil operetur, per ea quæ suprà dicta sunt in redditione rationis ad illud vulgare dictum, quòd dominus vel hæres effectus ex vna causa. &c. Sic itaque dicta l. fundo mihi legato est basys & fundamentum (vt aliàs dici solet) cardinale rationis mentalis ad istum textum, facta istiusmodi metaphorica inductione illius text. vice adaptationis ad istum, quæ est. Nam quemadmodum ibi variatur qualitas vel titulus dominij acquisiti per mutationem vnius tituli in alium, id est de titulo hæreditario nouo in titulum legati antiquum. Sicà simili in præsentiarum mutatur titulus, vel qualitas acquisitionis libertatis. Nam licèt olim seruus nunc verò libertus fuerit libertatem consequutus ex secundo testamento: quia tamen conditio primi testamenti postea fuit purificata, assequitur præfatam libertatem ex eodem testamento: sicque ex titulo vetustiore. Et ad prædictam rationem Bald. & Doctorum fundatam in causa ducente originem de præterito, & sic respiciētem retro: scilicet quòd operetur variationem qualitatis, vel tituli dispositiui, vel causatiui (vt sic dicam) vltra eos bene facit in simili textus in l. si rem, §. vltimo, ff. de pigno. act. vbi si post li. contestatam, superuenit actori ius vel actio, quam à principio non potuit intentare, vtpote nondum nata vel nondum competens, potest ex tali iudicio sententia sequi. Ad idem l. si mandauero tibi, vt à Titio, ff. man. vbi idem effectu & re ipsa probatur: videlicet, quòd actio superueniens actori pēdēte iudicio ex causa de præterito, prodest sibi ad condemnationem contra re[illegible] ab eo conuentum: duntamen superueniat ante rem iudicatam, vt ibi text. inquit. Item & ante conclusionem in causa, vt supplet Barto. in l. si mater, §. eandem, colum. finali ad finem, ff. de excep. rei iudicatæ. Quod sequuntur Roma. Alexā. & Iason in l. si Titius, secunda chart. illius tituli, ff. de verbo. obligat. quam dicit esse cōmunem sententiam Frā. Are. ibi, col. 3. ante med. licèt aliud dicat esse de iure magis substētabile p l. quod

Adaptatio similitudinaria l. fundo mihi legato ad mentem illius text.

Cōprobatiō. Bald. et pluribus sequen.

quod si in diem, in princip. ff. de pet. hæreditatis. Sed in vero illa lex non facit ad rem de qua agimus, nam loquimur in iudicijs particularibus, prout Barto. & Docto. vbi. s. loquuntur, sed prædicta l. quod si in diem, in princip. in vniuersalibus, inter quæ iudicia in hac materia est aperta differentia, vt patet ex l. quarta. ff. de peti. hære. vbi Docto. & tradit Barto. in l. edita, colum. 2. vbi Alexan. Ias. & recentiores in proposito dictæ l. quartæ, multa tradunt. C. de eden. Sequenda est ergo communis opinio in terminis in quibus loquitur. Confert itidē præmissæ rationi text. in l. si quis alienam, ff. de actio. emp. vbi ius superueniens venditori post venditionem prodest emptori, vt illum possit cogere ad contractum venditionis implēdum. Iuuat etiam præmissam rationem lex cùm vir prædium, ff. de vsucapio. vbi si is qui non iure alieni prędium vendidit, succedat domino prædij venditi, confirmatur venditio retrofacta per eum. Ad idem est etiam text. in l. proinde, ff. si cert. peta. vbi ponuntur tres casus, siue tria exempla, in quibus ob causam, id est existētiam conditionis de nouo superuenientem, habentemq; originem, vel ortum de præterito, confirmatur mutuum, quod à principio in euentum conditionis pendebat. Considerandum tamen est, quòd licèt Doctores prædictam rationem tenentes non aperiant, videntur tamen præsupponere, dum interpretantur istum text. per eandem rationem, velle † quòd etiam in dispositionibus singularibus legatorum & fideicommissorum particularium conditionalium est locus retrotractioni ad tempus mortis testatoris: quod est contra cōmunem Doctorum sententiam in varijs locis, & quam in specie tenet Barto. in l. si is

De eadē re cōsideratio.

12

qui pro emptore. §. quæstione principali, colum. 16. in materia fictionis retrotractiuę. ff. de vsucapio. Motus præcipuè per legem primam, §. serui appellatione, ff. de senatus consul. Sylla. quem ibi in idem notat Barto. met: en ius text. verba formalia sunt, [Neque quòd conditio existens, quæ efficit, vt desinat esse hæredis, facit ne interim videantur ipsius fuisse.] Adducit etiā Barto. in idem textum in præallegata l. si mater, §. eandem, ff. de excep. rei iudi. vbi dominium legati, quod per existentiam conditionis acquiritur, dicitur acquiri ex noua causa, & sic non ex prima: & consequenter in legato conditionali non est locus fictioni retrotractiuæ, quam translatiuam de tempore præsenti ad præteritum vocant, & ibidem Barto. secunda oppositione expendit ad idem illū text. In eam etiam rem adducit Barto. ibi eadem col. 16. text. nota. in l. Sempronius Attalus. J. de vsufructu legato. vbi probatur, quòd legatum in diem certum relictum, licèt ante diei euentum cedat, quoad obligationis personalis ortum, nec non quoad legati ipsius transmissionem: non tamen cedit interim quoad dominij translationem. Ad quod dicit eum esse singula. Ioan. de Imo. in l. prima, col. penulti. J. de lega. primo, & sic patet ibi, quòd dominium non est in consideratione, nisi à die legati adueniente. Sed cauendum, nam quicquid Barto. & Ioā. de Imo. dicant, text. in prędicta l. Sempronius Attalus, non probat aliquid de fictione retrotractiua. Atten.

Ad l. Sēpronius Attalus

13 † Quia licèt probet id quod. s. proximè retuli: non tamen aperit, quid sit post aduentum diei dicendum respectu temporis retro decursi. Et eandem communem conclusionem negatiuam, quòd in legatis conditionalibus post conditionū existentiā & purifi-

purificationem non sit locus effectui retrotractatiuo, tenet idem Barto. in l. si filiusfami. in princip. ff. de verbo. obligatio. contra Dynum qui oppositum tenuit, in regula prima, quæst. vltima de regu. iuris libro. 6. Rationē præfatæ communis cōclusionis negatiuæ dicit Barto. vbi suprà esse propter voluntatem defuncti. l. mulier, §. si hæres, versicu. [alia causa.] ff. ad Trebel. Fortè voluit Barto. dicere, licèt Doctores non declarent (nam istam rationem non refert Iason ibi, quanquam referat alias rationes differentiæ inter contractum cōditionalem, vbi fit retrotractio, & legatum conditionale, vbi non fit) quoniam testator legando, vel fideicommittendo sub

Ratio cōis cōclusionis negatiuę.

14 conditione, † videtur limitasse dispositionem suam: ita demum si conditio euenisset: & sic videtur voluisse, quòd medio tempore res maneret apud hæredem prout reuera manet secundū iuris dispositionē, pleno quidē iure, vt inquit text. in l. generaliter, §. sub conditione, ff. qui & à quib. manumi. libe. non fi. iuncta prędicta l. foeminæ, §. illud. C. de secundis nupt. & ex consequenti voluit interim hæredem manere dominum & possessorem rei sic legatæ sub conditione. Et quòd talis conditio retrotractiua seu translatiua de tempore præsenti ad præteritum non procedat, neq; possit effectum sortiri in legatis & fideicommissis singularibus ijsdemq; conditionalibus, est (vt dixi) communis sententia Doctorum in præfatis locis, prout apparet ex traditis per Ias. in dicta l. si is qui pro emptore, nu. 312. cum sequen. Ex qua deducitur secundum Barto. in dicta l. si is qui pro emp. colum. 16. quòd fideicommissarius conditionalis adueniente conditione fideicommissi, non potest petere fructus medio tempore ab hærede perceptos, cùm non spectent ad talem legatarium seu fideicommissariū conditionalem: ex eo quòd non fingitur retro, id est à morte testatoris fuisse dominus, per text. apertum in eodem. §. si hæres, versicu. [alia causa] qui (vt dixi) loquitur in fideicōmisso vniuersali. Sed idem dicēdum in particulari per legem, si post diem. §. primo. ff. quando dies legati cedat, vbi hęres percipiens fructus ex re subiecta restitutioni ex causa legati vel fideicōmissi singularis & conditionalis, facit illos suos: adeò quòd tales fructus ex illa re subiecta restitutioni in euentū conditionis, putà post mortem grauati, vel sub alia conditione casuali, efficiuntur liberè & irreuocabiliter ipsi⁹ hæredis, & non supponuntur tali fideicōmisso, vel vinculo quod vocāt: & consequēter talis grauatus potest ad libitum de illis disponere, in quem cunq; etiam pręter fideicommissariū eundemq; vocatum ad eiusmodi vinculum. Text. est summè notandus in l. codicillis. §. instituto, de lega. 2. quē ibi commendat Pau. de Cast. & per eū dicit patère, † quòd is qui non potest obligare vel vendere rem ex testatoris prohibitione vel etiā donantis, nō prohibetur vendere fructus ex tali re perceptos, vel quomodolibet, & in quemlibet de eis disponere. Ad quod dicit illum tex. crebrò allegari, etiam (quod est fortius) si alienasset fructus per se percipiendos, obligando seipsum personaliter ad eorum præstationē, etiam in annum centesimū, si ad illum vsque vitam produxisset, secundum Barto. ibi istud singulariter tenētem, quod est in effectu & re ipsa idē dicere quod pro toto vitæ suæ tempore, quæ non præsumitur longius durare. l. vltima. ad fin. C. de sacrosanct. eccles. l. an vsusfructus, ff. de vsufructu. Ad idem facit l. in ædibus. §. ex re-

Atten.

Ad fructus bonorū maioratus.

15

De eadē re.

ex rebus,ff.de dona.& idem ante Bar.
per d.§.instituto,tenet glos. And. de
Iser.in constitutione incip. cõstitutio
nẽ ad fi.lib.3.cõsti.citerioris Scicilię.l.
Neapolitanarũ, quæ tñ in vno dicto
est pollienda,siue elimãda,vt per Bar-
to.in eodem §.instituto,aliàs (quoad
illud dictum inquam) non rectè lo-
queretur. Hinc est etiam, quòd vassal
lus potest locare, & fructus concede-
re,nec non alias commoditates, & e-
molumenta feudi; quod tenet distra-
here pro toto tempore quo apud eũ
est post talem concessionẽ vel distra-
ctionem duraturum,vt notat And.de
Iser.& sequitur ibi Iaco. Alua.in c.im-
perialem in princi.de prohi.feu. alie.
per Fede.in vsibus feudorum, & in c.
primo.§.ex eadem lege, in tit.de lege
corra.eo.libro,& Bal.in cap. primo.§.
aut si libellario.in titu. quibus mod.
feu.ami.eo.lib. Mouentur præfati Do
cto.inter alia potissimum,per text. in
eodẽ §.instituto, & in l. pater filiũ, in
prin.j.de lega.3.& in l.cõmuni diuidũ
do,§.cùm de vsufructu, ff. cõmuni di-
ui. Facit etiam quod tradit Spe. in tit.
de pigno.in vers.sed quid de decima.
& Bald.in dicta l.communi diuidun-
do,in princip.finali.verbis. & in l.pri-
ma,in princip.ff. quibus mo. vsusfru-
ctus amitta.quod sequitur Alex.con-
silio.118.colũ.prima,ante fin.volu. 6.
Quibus etiã ad amussim quadrat qđ p
text.in eodem §.ex rebus,tẽnet elegã
ter Bald.in cap.primo ad fin.principij
de success.feu.in vsi. feudo. dicens ꝙ
vassallus potest grauare filium suum
hæredẽ vniuersalem futurũ in bonis
suis liberis, vt quotannis ex fructibus
legendis ex fundo feudali, soluat cer-
tos fructus pijs causis, & valet tale re-
lictum vel fideicommissum. Quia(se-
cundum eum) testator disponit de
fructibus à fundo separatis, aliàs sepa-
randis, vel quando erunt separati, &

Atten.

Ad fructus verũ feudalium.

Atté.aduertenter.

sic confert effectum dispositionis in
id tempus separationis, qui fructus
quando sunt percepti, non sunt de
feudo, vel feudales: sed sunt res pro-
priæ ipsius hæredis eiusdemq; vassalli,
seu feudatarij futuri post mortem in-
quam patris feudatarij, de quibus re-
bus hæredis testator vassallus, vt qui-
uis alius, potest vt de proprijs dispone
re. l. vnum ex familia, §. si rem, cum
alijs.j.de lega.2. Vnde (secundum eũ)
non dicitur alienatio fundi feudalis,
seu feudi,quando alienantur fructus
ex tempore quo fuerint à fundo sepa
rati,per eundem.§.ex rebus. Quod di
ctum Bald. reperio ponderatum à
Paulo de Mon.Pico in prædicta rele-
ctione. §. Titia cùm nuberet. l. Titia
cum testamento,colum.93.post prin
cip.de lega.secundo. Idem effectu vi-
detur Bald.tenere in cap.primo.§.do-
nare,colum.2.qualiter olim feu. alie.
pote.vbi videtur id temperare. Et re-
uera si ratio Bald. consideretur in di-
cto cap. primo ad finem principij de
succe.feu. videtur eadem met vigere
etiam si huiusmodi relictum fuisset
factum ad non piam causam. Ex qua
decisione Bald. intulit notanter præ-
dictus Paulus Picus,in præallegata.93
col.ad medium, quòd si testator vas-
sallus vel feudatarius leget vxori ali-
menta ab hærede vniuersali, eodem-
que feudi futuro successore præstan-
da, talis successor tenebitur ad illo-
rum præstationem, etiam ex fructi-
bus ex bonis feudalibus legendis. Et
sic Bal. restringit se,& rectè, ad succe-
dentem in feudo vel maioratu, eun-
demque hæredem ipsius disponen-
tis vniuersalem, quod præsupponit
Bald. apertè, quum proponit prædi-
ctam quæstionem,item & in decidẽ-
do illam : dum voluit, secus debere
esse, si repudiasset bona allodialia seu
libera retentis feudalibus. Sed reuera

Extẽsio prædictæ decisionis Bald.

Aduertẽtia nota.ad prædictã Bal.decisionem.

vltra

vltra eos, id est Bald. & Picum eius asseclam, pari ratione dicẽdum est idẽ, si testator nõ instituisset futurum feudatarium hæredẽ, sed ei reliquisset aliquid grauamini sibi ex fructibus futuris feudi, vel ex feudo percipiendis iniuncto, cõmensurabile.

Ad iura hodierna & maiorias.

Hodie autem filio in maiotatu successuro, hærede vniuersali per patrem tam in bonis liberis quàm maioratus instituto, & grauato, aliquid præstare ex fructibus maioratus ad piam vel non piã causam; res est expeditissima, quòd grauamẽ non valeret vltra quintam bonorum liberorum partem. Si autem institutus, qui erat, vel est successurus in maioratu, non esset ex eis quibus legitima deberetur, & sic esset extraneus, vel haberetur pro extraneo, grauamen valeret quoad omnia bona libera eidem commẽsurabilia, etsi non sufficeret. Deliberãdum est, an reliquum soluendum esset de fructibus maioratus, de quibus testator iussit debere solui tale grauamen. Et certè si talis hæres confecisset inuentarium, non teneretur vltra commẽsurabilia bona cum grauamine, & nõ vlterius, si grauamen excederet quãtitatem bonorum hæreditariorum, in quib⁹ successit, & extitit hæres per regulam l. fina. §. etsi præfatam, C. de iure deliberan. Et prædicta quæ de iure communi sunt tradita, sunt notanda, quia fortè non reperientur sic decisa secundum Picum, vbi. s. Et ad id quod est dictum de venditione, locatione, & concessione fructuum rerum feudalium, vel emphytheotecarũ, vel maioratus, videri possunt vberrimæ remissiones traditæ per And. Tiraquell. in opere retractus, fol. 36. nume. 46. vbi tamen nonnihil ex prædictis intentatum reliquit. Et priusquam hinc discedam vnum adijcere præmissis libet, quòd communis sententia Doctorum de qua superius est traditum, quæ habet, quòd in legato conditionali non est locus retrotra-

[16] ctioni post conditionis euentum, † & sic quòd legatarius non fingitur fuisse dominus rei legatæ à morte testatoris, vel saltem ab adita hæreditate, videtur esse verissima hac ratione inuincibili ac ppe irrefragabili: quia cùm talis fictio esset in præiudicium hæredis, qui per prædicta iura pendẽte legati conditionẽ est dominus ipsius rei legatæ pleno iure, vt suprà dixi, fictioni tali casu non potest esse locus: quia retrotrahitiones conditionum non possunt fieri in præiudiciũ tertij, vt tradit Bald. consilio. 16. visis testamento, &c. libro. 4. argumento eorum quæ tradit Cynus & Bald. & alij post eum, in l. fina. C. ad Macedo. Ad quod etiam Gardina. Floren. qui idem tenet, consilio. 105. incipiente, consilium redditum, colum. 4. allegat text. in l. stipulatio de dote, ff. de iure dot. & in l. insulam, §. vltimo, ff. solu. matrimo. Ad hæc alia ratione talis fictio non procedit: quia esset circa impossibile de iure. quòd patet, quia cũ (vt dixi) hæres sit pleno iure dominus rei legatæ, pendente legati conditione, & duo non possunt esse domini insolidum, concursus in dominio insolidum esset de iure impossibilis. l. tertia. §. ex contrario, ff. de acquiren. possess. nec non esset impossibile, de iure fingere, quòd hæres desierit retro in totum fuisse dominus: cùm sit iure impossibile absque voluntate, & facto proprio, quem desinere esse dominum. l. si quis vi. §. differentia, ff. de acquiren. posse. & l. id quod nostrum,

[17] ff. de regu. iuris. & ita est, † quòd quẽadmodum fictio non operatur in his quæ sunt impossibilia de natura. gl. ordi. in l. Gallus, §. si ei⁹, in parte, excludatur prope fi. s. de libe. & posth. ad quã ponit

Aduertẽtia, circa præcedẽtia, de nõ retrotractione legati cõditionalis.

Retrotractio nõ operatur in præiudiciũ tertij.

ponit plures concordan. Ias. ibi, colũ. antepe. ita neq; in his quæ sunt impossibilia de iure. Glos. nota. in l. talis scriptura, in glos. fina. j. de legat. primo, & licèt glos. aliud voluerit in l. sequens quæstio. j. de legat. 1. præcedentem tamen sequũtur ibi Bart. & Docto. cõmuniter, & eam dicit ibi esse singula. Pau. de Cast. de qua tradit plura Ias. in l. si is qui pro emptore, colũ. 53. ff. de vsucap. s. sæpe allegata.

Redit ad superiora. Redeundo modò ad præcedens institutum, videlicet ad ponderationẽ quam. s. feci de intentione communi scribentium hic, quos dixi velle contrarium eius quod suprà asserui, id est communis opinionis, quam superius probaui, quòd in relictis conditionalibus, conditione purificata, nõ est locus retrotrahitioni in fauorem legatarij, vt fingatur fuisse dominus retrò, id est à tempore mortis testatoris, vel aditę ab hærede hæreditatis: quia vt est cõmunis conclu. s. firmata, non fingitur: sed (vt dixi) Doctores hic vidẽtur oppositum tenere: imò quòd retrotrahitio hoc casu locũ habeat per fictionem.

Responsio. Sed ad hoc dicimus, quòd si tex. iste internè consideretur, siue expendatur, non solũ non facit contra prædictam cõem sententiam Doctorum, cuius. s. est habita mentio, imò stat immotus pro ea, quanuis nemo scribentium, quos viderim hucusq; , ne dicã in præsentiarum, qui est locus exorbitans & peregrinus ab isto articulo: sed neque in vniuersa materia fictionis ordinaria, quæ passim tractatur in locis communibus & cunctis obuijs, hunc text in hanc rem induxerit.

18 Expẽdit̃ subtiliter iste textus vt non faciat cõtra cõmunem. Quòd autem non faciat contra cõmunem ostenditur. Primo, nam in casu isto non posset retrotrahitio considerari, hac ratione mihi inuincibili: quia si iste seruus retro, id est tempore confectionis secundi testamenti fingeretur fuisse liber, & sic ante illãmet confectionẽ, p consequens fingeretur post mortem secundi testatoris fuisse hæres voluntarius eiusdem ex secundo ipsius testamento: sed tale consequens est falsum, & impossibile: ergo & antecedẽs. Quod apparet, quia cùm iste seruus ex secundo testamento fuerit effectus hæres necessarius secundum veritatem ipsi testatori secundo, talis veritas præualere debet, quæ est quòd fuerit hęres necessarius, vtpote seruus hæredis eiusdẽq; secundi testatoris, & tali veritati fictio debet cedere, per quã fingeretur hæres volũtarius propter præcedentem medio tẽpore fictã & imaginariam libertatem, quæ fingi non põt, vt. s. est dictũ, propter hæredis secundiq; testatoris prẹiudiciũ, cuius interest habere seruum hæredem necessariũ, ne possit decedere intestatus, vt in prin. instit. de hære. quali. & diffe. iuncta l. & quia, ff. de interroga. actio. Nã principalis effectus alterationis seu variationis tituli libertatis, quæ fit in casu istius text. solummodo consideratur ad eum finem, an sit hæres necessarius, an verò volũtarius, vt inquit iste text. Si itaq;, psupponeremus fingi eũ fuisse liberum à tempore mortis primi testatoris, ex necessaria consequẽtia fingendum esset eum medio tempore sequenti, id est post mortẽ secũdi testatoris, & ante conditionis existentiam, & purificationẽ fuisse hærẽdẽ volũtariũ eiusdẽ testatoris secũdi: sed (vt dixi) hoc esset impossibile fingi. Tũ ob id qđ modò diximus de hæredis secũdi prẹiudicio vitãdo. Tum

19 etiã,† quia in illo intermedio, vel interim fingeretur fuisse in duplici statu contrario contra l. duobus, & l. si pariter, ff. de libera. causa: & sic esset

20 de iure impossibile.† Tum denique, quia non tantum (vt dixi) vbi veritati natu-

naturali fictio aduersaturvel est cõtraria, prævalet veritas subsistens: verùm etiam vbi ambæ concurrunt, & sese compatiuntur, absq; aliqua contrarietate vicissitudinaria, vt quia tendunt in eundem scopum (vt infrà etiam dicã) semper & indistinctè prævalet veritas fictioni, vt est text. elegans, in l. filio quem pater. §. de libe. & posthu. in illis verbis, [Ne imagine naturæ veritas obumbretur.] quem text. post gloss. summãt Bar. & Docto. hoc modo. Quando veritas & fictio tẽdunt in eundem finem, semper prævalet fictioni veritas. Ita per punctum rationis similitudinariæ dicendum est in casu istius text. vbi fictio prætensa libertatis imaginariæ ipsius serui, id est quæ attentaretur habere locum de præterito. i. tẽpore vel post tẽpus mortis testatoris & aditæ per hæredẽ hæreditatis & fictio prętensa ac consecutiua, videlicet q̃ seruus effectus liber, medio tempore. i. post mortem secũdi testatoris, & ante existentiam cõditionis libertati appositæ in primo testamento fingatur fuisse hæres voluntarius, concurrunt inuicẽ cõtrariãtes cum ipsa hæredis vera existentia, nec non necessaria: ergo talis veritas prævalere debet vtriq; fictioni, tam cõsequenti, q̃ antecedenti, tanquã ipsius fictionis præsuppositiua & præambula. Quinimo etsi posset quomodolibet dici fictionem retrotractiuam potuisse habere effectum in fideicommisso particulari conditionali (quod tamen secundum veram & cõem Doct. opi. dici nequit) non tamẽ possibile esset eam habere locum isto casu: quia esset præsupponere fictionẽ, non solum (vt dixi) in præiudicium hæredis secũdiq; testatoris, sed etiam omniũ quæ interim. i. cõditione pendente gesta essent per hæredẽ necessarium olim
21 seruum hęreditarium, † & tamen est iuris certissimi retrotractionem seu translationem temporis præsentis ad præteritũ non posse, neq; debere fieri in præiudicium iuris tertiò quæsiti, prout in simili. §. diximus de conditionis existentia, siue de ipsa conditione impleta & purificata. Et in fictione (qui casus est de quo agimus) id tenet Bal. consi. 16. incipien. visis, lib. 4. vbi colũ. 2. versicu. sed posito (licèt aliud agens) vult, quòd fictio non trahitur retro, quando tempore intermedio status rei est mutatus, quod aptatur ad rem nostrã eo casu, videlicet, quando iste seruus, qui fuit per primum testatorem libertate fideicõmissaria, cõditionaliter donatus, & liber, & hęres postea purè factus ab hærede secundoq; testatore, medio tempore, id est priusquam conditio libertatis purificaretur ex primo testamento, dũ hæres necessarius existeret post mortẽ eiusdem secundi testatoris eidem testatori aliquid gessisset de concernentibus hæreditatem eiusdem, vt quia soluisset hęreditarijs creditoribus, vel debitoribus fecisset pactum de non petendo, vel dedisset liberationẽ eisdem debitoribus hæreditarijs, vel aliter contraxisset cum alijs super bonis eiusdem hæreditatis: & sic ex prædictis gestionibus esset quæsitũ ius alijs personis. f. supràdictis. Nam si post existentiam cõditionis relicto libertatis, Atten. in primo testamento facto isti seruo quõdam, adiectæ, iste idem repudiet, vtpote effectus voluntarius ex primo testamento non potest illis tertijs, quibus iam erat ius quæsitum, inferre aliquod præiudicium quum tẽpore repudiationis res iam non esset integra ob mutationem intermediam status ipsius. i. de necessario in volũtarium: & sic repudiatio non potest retro fingi ad tempus mortis secundi testatoris, ne omnia fierent irrita, quæ ante existen-

existentiam conditionis adiectę liber
tati in primo testamento fuissent ge-
sta per istum hæredem necessarium
existentem gestionis tēpore, & ipso
hærede postea effecto voluntario re-
pudiante. Quibus consonat glo. ordi.
in bono simili, in l. Gallus. §. & quid si
tantum, in parte emancipatus, ad fin.
& quod Bart. & Doct. ibi tradunt cir-
ca materiam legitimationis, argumē.
illius gl. loquentis de restitutione de
portati retrotrahenda vel non. s. de li
be. & posthu. Facit etiam l. & si sine, §.
sed & quod Papi. ff. de mino. & l. fina.
C. de senten. passis. & cap. quanuis, de
rescriptis lib. 6. De quo articu. multa
traduntur per Iason. in d. §. & quid si tan
tum. 2. lectu. col. 13. & per Soci. col. 5.
cum seque. Bene facit l. stipulatio de
dote, ff. de iure dot. & l. insulam. §. vlt.
ff. solu. matri. quas ll. in id video cita-
tas vt. s. retuli per Cardi. Floren. consi.
105. incip. post consilium redditum,
colū. 4. versi. item retrotrahitur. Nam
etiam si cōsiderēmus retrotractionē
(vt ad superiora redeā) respectu ad so-
lam conditionem habito, & consimi
liter non trahitur retro in præiudiciū
iuris alteri quæsiti, secundū Bal. & Sa-
lice. in l. prima, per illum tex. C. an ser-
uus ex suo facto. &c. & tenet expres-
sim Alexan. de Imo. consi. 228. ponde
ratis, col. 2. vol. 6. dicens illud esse sin-
gulariter not. & Deci. in l. pecuniam,
in fi. ff. si cer. peta. versi. Secundò regu
la non habet locū. Et ante istos à mul
tis retro tēporibus idem sensit Host.
in summa de condi. appo. §. quę cōdi.
col. 2. vers. quid si cōtraho cū vna. &c.
Qui omnes Docto. tenent, quòd vbi,
vel in casibus, in quibus existentia cō
ditionis retrotrahitur, non tamen tra
hitur retro in præiudicium iuris ter-
22 tio iam quæsiti. † Sed ita est quòd in
casu istius text. mixtim tractatur de
vtraq; re, id est de fictione & cōditio-
ne, id est de retrotractione cōditionis
per fictionem: ergo quanuis fictio hìc
esset possibilis (quod tamen. s. proxi-
mè fui inficiatus) non tamen possent
inuicem concurrere: quoniam verisi
militer posset resultare inconueniēs
prædictum. s. iuri tertio quæsito præ-
iudiciale. Et ista ad redundantiā spe-
culationis ac theoricæ huius text. di-
cta esse volumus: quia reuera (vt præ-
dixi) non potest in præsentiarum esse
locus retrotractioni fictitiæ conditio
nis existentiæ. Resolutio itaq; cōmu-
nis intellectus textualis, quoad istum
primum articulum stat in hoc. Quòd
hìc fit variatio (priuatè inquam) noui
titu. seu nouæ causæ libertatis in isto
liberto manumisso in secundo testa-
mento hæredis, eiusdemq; secundi te
statoris ob causam de nouo superue-
nientem, ducēremq; de præterito ori-
ginem. i. à primo testamento, vbi fuit
primum relicta eidem seruo libertas
sola, deinde eodemmet seruo libero,
atque hærede esse iusso in secundo te
stamento. Ad cuius primi articuli ve-
ram & solidam resolutionem, quoad
nitidum & syncerū ipsius intellectū,
operæpretium est inuestigare, & in
quæstionē vocare id qđ pro te cōper-
ta, & penè expedita præmisi in huius
tex. prælectionis principio siue ingres
su, versi. circa primum decidit iste te-
xtus. &c. videlicet, An & quonā mo-
do, seruo semel effecto libero ex secū
do testamento possit in casu istius §.
conditione postea adueniente ex pri
mo testamēto libertas eidem iterū cō
petere? præsertim, quòd huic rei videa
tur mirum in modum refragari præ-
dicta l. secunda in eodem versicu. reci
tata, C. de vind. libertate. Sed ad hoc
satis videtur fuisse responsum vbi. s. vi
delicet, quòd substantia ipsius liberta
tis, quæ est (vt dixi) vnica in se ipsa, nō
variatur, neq; mutatur, essentialiter

Resolutio intellectua- lis in primo articu.

De eadē re inuestigatio

Quæstio opportuna imò necessaria.

Solutio.

inquam: & sic non potest iterũ cõpetere: quia eadẽmet libertas quę semel cõpetijt, manet post existentiã cõditionis appositæ I primo testaméto, vt est de cõmuni intentione scribẽtium hic: & vno verbo valde concisè tãgit hic Rapha. Cu. non progrediens vlterius in hoc articu. sed variatur causa & titulus ipsius libertatis, nam eadem libertas quæ antea competierat ex titulo, & causa secundi testamenti, nũc competit ex primo testamento: & sic ex causa quæ ducit originem retro de præterito, vnde resultat effect⁹ textua lis. i. positus in hoc text. in fi. circa mutationem qualitatis existentiæ hæredis necessariæ in qualitatem voluntatis. i. existentiæ hæredis voluntariæ, secundum cõmunem intellectum glo. & Docto. Sed licèt in eo quod Doct. dicunt, quòd in casu huius tex. nõ variatur substãtia ipsius libertatis, bene dicant: tamen id quod dicunt de causa superueniente. s. quòd oporteat eã ducere originem à tempore retro, & ꝙ ea de causa, vel ratione, in hoc text. decidatur id quod deciditur circa prędictũ effectũ resultantẽ ex primo respon. text. quem (vt dixi) ponit text. in fi. in illis verbis, [& erit interim necessarius. &c.] Item quòd ista sit ratio huius text. fundamentalis (vt prædixi Doctores tenere) nõ placet. Imò mea sentria (si qua in hac re est) text. iste est accipiẽdus aliter in hoc puncto: videlicet, ꝙ etsi semel hęres effectus ex vna causa, nõ possit ex alia amplius hęres effici, prout neq; semel dominus effectus, non potest amplius fieri dominus, vt est prædictum: tamen cùm seruus ex prima causa non fuerit effectus plenè, perfectè, & vltimatè liber, poterit ex secũda liber effici: etiã si talis causa non duxerit de præterito originem. Nam in hoc text. hic seruus fuit liber effectus ex secũdo testamẽto: sed nõ plenè, neq; perfectè, siue vltimatè, id est non ita efficaciter, & vtiliter, vt ex primo: quia cũ hæres idẽꝗ secũdus testator non fuerit plenus, & sic perpetuus dominus eiusdẽ serui, sed ad tempus incertum & limitatum solũmodo, id est interim ꝙ conditio libertati adiecta in primo testamento impleretur. l. fina. §. sin autem sub conditione, C. cõmunia de lega. consequitur quòd seruus ex secundo testamento efficitur interim duntaxat hæres necessarius, & sic nõ plenè, neq; perfectè ac perpetuò dominus, quod est sibi valde onerosum: sed per superuenientiam tit. ex primo testamento propter conditionis existẽtiam efficitur hæres volũtarius: & sic plenè ac perfectè hæres, quod est sibi fauorabile. Quamobrem quanuis libertas sit ꝗ seipsa irreuocabilis, ex quo semel competijt: tamen potest haberi iure pleno .i. solidiore quàm fuerit primum ius: & sic tali primo iuri additur sola qualitas solidiratis, perfectionis, & vtilitatis: non autem mutatur, neque variatur quicquam de ipsius substantia, vt. s. est dictum. Et sic circũscripta specialitate libertatis, quę nulla isto casu subest, nec non prætermissa communi Docto. ratione, quę nititur causa superueniente, eademq; de præterito originẽ ducente, quę quidẽ raro non est in vniuersum efficax, neque solida, dicendum est, quòd propterea huic liberto, iam libero ex secũdo testamento effecto, post euentum conditionis libertati primo testamento appositæ, dicitur ex eo libertas cõpetere: quia post modum. i. post titulũ nouè superuenientem per existentiã conditionis in prædicto primo testamento appositæ habet eã, vt est dictũ iure solidiore, efficaciore, ac commodiore, quàm prius ex secundo testamẽto eã habebat: sicq; licèt ex vtroq; testa-

Recedit ab intel. Doct.

Intelligit istũ tex. aliter ꝗ Doct.

testamento eã nullatenus insolidum consequi valuisset, vt.s.est dictum, & probatũ, & probatur etiã ab speciali ex lege duo soeij.ĵ. hoc eodem tit. tamen libertatem semel acquisitã ex titu.minus solido, minusq; efficaci, poterit idẽ manumissus denuò nõ propriè consequi, sed retinere ex tit. vetusto, vtpote solidiore, atq; (vt prædixi) vtiliore, eo quia efficitur hæres variabilis & voluntarius quoad effectum prædictũ.i. habendi facultatẽ omittẽdi hæreditatem quæ semel sibi fuerat necessariò infixa, omitti inquã ex vltimo titu.scilicet secundi testamenti, & habendi eã ex capite in testati: si eo in quã iure aliàs posset admitti, tenendo nouam intelligentiã quam infrà pono circa secundum articulum textualem. Vel tenendo cõem quoad eundem artic. vtilitas resultat circa repudiationem hæreditatis absolutã, si eã vellet facere, neque vellet, aut neque posset ex alio admitti capite. Quę nouaconsideratio quoad intelligẽtiam, & perceptionẽ primi articuli textualis cõprobatur optimo simili. Nam & aliàs videmus, quòd nõ incõuenit eũdem sibiipsi substitui mutata successionis causa, id est tali successione afferente nouam vtilitatem quæ ex institutione nõ afferebatur. l. sed etsi plures.§.nemo.ĵ. titulo primo, secũdum declarationem glos. & Docto. ibi, & in l.fina.§.primo, eodem titu. Si enim causa non mutaretur, id est non subesset nouum commodum ex substitutione, quod ex institutione antea nõ afferebatur, substitutio esset nullius

23 momenti,† cùm natura & ars nihil faciunt frustrà, vt inquit Philosophus, & probatur in ijsdem iuribus, nec non in l.qui bis idem, vbi Iason notat, ff.de verbo.obligatio. & probatur etiam ex l.quinta ad finem.ff.de capt. & postli. reuer. & ex l. stipulatio.§.

Probatio isti⁹ noui intellect.

Diuus, ff.vt lega. no.caue. & ex l.non cogendum verbis finali. ff. de procu. & l.non solum, ff. de actio. & ob. & l. tertia.ff. de milit. testamento, & l.in operis.ff.loca.& dicta l.secunda.C.de vind.liber. Sic etiam in hoc text. (vt præmissa repetam) libertas ex secundo testamento non potest iterum haberi ex primo, & sic ex titulo antiquo seu vetusto, absque alio effectu, id est allatione noui emolumenti, vt etiam probatur ex lege patet filio.ĵ.isto titulo: sed quia (vt prædixi) habetur iure vtiliori & magis efficaci ex primo testamento cõpetente vel descendente, meritò non inconuenit multiplicationem titulorum diuersis temporibus in ipsa libertate concurrere. Prętereà, ad id quod est prædictum, videlicet quòd vbi quis ex prima causa vel titulo nõ est effectus plenè ac per-

24 fectè dominus alicuius rei, † ita quòd sibi deficit aliquod ius accidentale, perfectiuum, confirmatiuum & corroboratiuum (vt ita loquar) prioris dominij ex pristina causa acquisiti, potest ex noua causa plenè ac perfectè effici dominus. Text. est celebris, in l. in bello,§.si quis seruum, ff. de capti. & postli.reuer. ad finem, vbi notàter probatur quòd dominus cõmutabiliter potest rem propriam præscribere, vt eam deinceps habeat titulo fortiori & incõmutabili, secundum Bar.ibi, & in l.sequitur.§.fructus, post glos. ibi ff.de vsucapio. Ad idem est bona glo. vbi Bart. Bald. & alij ordinarij in l.tertia.C.quod me. causa, & tradit Areti. consilio.144.colum.secunda, vbi post Barto.in eodem §.si quis seruum, allegat in idem bonum text.in l. ex sextãte,§.Latinus Largus, ff.de excep. rei iudi.& eundem text.in §.si quis seruũ allegat ad idem Ias.in l.tertia.§.ex pluribus, tertio notab.ff.de acquiren.posse. Ad præmissam considerationem facit

Repetuntur superiora.

De eadẽ re.

facit etiam text.in l.si quis mihi bona, §.sed quid si mandauit.ff. de acquiren. hæreditate. vbi etiam si pater ratifica uerit bo.posse.agnitam per filium,ex qua agnitione ratificata dominium vtile est sibi quæsitum §.quos autem, instit.de bon.posse.titu.genera.adhuc tamen potest filius adire hæreditatem de iure ciuili:& sic acquirere patri iura directa quę sibi deerant, & quæ sunt solidiora: & sic est ibi text. quòd is qui habet dominium vtile, vt pote semiplenum, & sic debilius pleno, potest acquirere directum, quod coniunctum vtile efficitur solidum plenum & firmum,secundum Ange. & moder.in dicto §. sed quid si mãdauit,post Dynum,& tradit Areri. in eo dem §.ex pluribus,col.fina. & Ias.in l.

Ad eũdẽ §. si quis seruũ dictũ text.

puberem,C.de iure delibe. Sed tamẽ talis acquisitio(vt ad rem ipsam redea mus) quæ fit ex noua causa vel titulo in casu illius. §. si quis seruum, operatur solummodo acquisitionem solius qualitatis hoc est fortificationem ipsius dominij vel iuris prius quæsiti:nõ autem operatur acquisitionem nouã seu nouæ libertatis, prout neque in isto text.operatur nouam acquisitionem libertatis: sed solum variationẽ tituli vel causę,ob emolumentum ex tali variatione resultans, id est ob mutationẽ qualitatis necessitatis in qualitatem voluntatis existentiæ hæredis: non tamen subest omnimoda similitudo: quia in casibus prædictorũ

Atten.

paragraphorum, Sed quid si mandauit,& Si quis seruum, nõ potest negari quin primum dominium vt debile mutetur in secundum, vt solidius & fortius. Ratio est, quia illa qualitas quæ inest secundo est substantialis,&
25 sic mutat omnino primum,† cùm vtile & directum secundum communẽ opinionem Doctorum in dicto §. differentia.l.si quis vi. prout & plenum, & semiplenũ, perfectum & imperfectum differant specie. Et sic ad terminos proprios nostros:scilicet mutationis vel alterationis vnius qualitatis in aliam de qua iste text. loquitur secundum communem intellectum, melius facit text. in dicto §. Latinus Largus,quàm alij prællegati.

Primũ corollarium.

Ex his primo apparet rationem cõmunem ad hunc text. innixam vetustiore causa, eademq; trahente originem de præterito, non esse solidam, neque perpetuam. Quia licèt in casu istius text. re uera talis sit causa,scilicet de præterito superueniens:tamen virtus & efficacia secundæ causæ non extat in hoc: sed in allatione noui emolumẽti,quod ex eo constat, quod ex necessario voluntarius efficitur, vt est sæpe dictum.

Secundũ corollarium. Ad l.fundo.

Secundò patet, rationem assignatam per Docto. communiter ad prædictam l.fundo mihi legato,consimiliter non esse efficacem:neque debere solùm fundari in causa vetustiore: sed in noua commodi allatione per supradicta,& monstratur ex verbis eiusdem l.quæ talia sunt. [Fundo mihi

Verba l.fundo.

legato sub conditione, pendente legati conditione, hæres me hæredem instituit,& postea legati conditio extitit.] Sequitur & stringit,[in falcidiæ ratione fundus non iure hæreditario, sed legati, meus esse intelligitur.] nõ ergo pondetatur ibi vetustas seu antiquitas causæ, nisi ad finem illum vel effectum vtilitatis resultantem quoad detractionem integræ falcidiæ ex legatis relictis in secundo testamento hæredis primi,secundique testatoris, & quoad non imputandum eundem fundum in eandem falcidiã deducendam ex legatis relictis per testatorem secundum in secundo testamẽto:quin potius habendum illum æris alieni loco, quoad hæreditatem secũdi

di testatoris: & sic habetur duntaxat respectus ad commodũ seu vtilitatis allationem, & non ad solam causam trahentem originem de præterito.

Ad prædictã l.nihil.

Subdeducitur tertiò, non obstare huic textui in hoc articulo text.in dicta l.nihil, de vindicta liber. C.eadéq; in ordine titu.secunda, per quam apparet, secundam manumissionem factam de liberto, qui semel iam obtinuerat libertatem ex prima manumissione de ipso facta eidem, nihil prodesse, neque obesse, vt illud intelligatur procedere, nisi quãtum ad ius fortius, vel solidius, & vtilius quod ex tali manumissione posset resultare, & ipsum libertum consequi prout videtur fuisse de intentione Bald.ibidem, licèt per verba mutila, concisa, & impropria, dũ inquit. [Hic causa prima erat imperfecta quoad esse donationis.] nam Bald.vocat primam causam eam quæ primo affuit: & consequenter vocat secundam resultantem ex secundo testamento, & vocat esse, vel essentiam donationis, ipsam concessionem gratuitam libertatis, quæ fuit facta simul cum institutione pura: nã videtur fuisse imperfecta, vtpote facta per eum qui tunc temporis non erat verus. i. plenus ac perfectus dominus perpetuò: sed solum temporaliter vel momentaneè, vt suprà fuit declaratũ. Et post plures dies quòd excogitaueram prędictã rationẽ prẹfati intell.ad istum text. in hoc articulo, offendi verba Bald.s. recitata in dicta l. nihil, quæ vt suprà exposita & intellecta cõferunt apprimè eidem rationi. Nec omittendum est hîc obiter tradere in proposito prædicti §.si quis seruum, q. per eum in ratione sui aliàs ex facto interrogatus respondi, iunctis iuribus in eius consonantiam suprà deductis, stante & præsupposita l.fori regij, quę vulgo vocatur, [del tanto por tanto.]

Declaratur verba Bald.

Adq. ex facto emergẽtem.

nec non legibus ordi.& Tau. idem disponentibus: scilicet quòd proximior consanguineus venditoris, possit rem venditam retrahere intra nouendiũ deposito pretio, seruatisq; alijs solẽnitatibus ab ijsdem ll.requisitis, ab ipsius rei emptore, nec non stantibus ac pręsuppositis alijs ll.eiusdem fo. & etiam Tau. disponentibus de lucrorum vel multiplicatorum cõmunicatione inter coniuges matrimonio constante. Si quis emit rem aliquam ab alio, & intra nouem dies, quibus res per eum empta poterat ab eo auocari per consanguineum proximiorem, talis consanguineus sese opposuit venditioni ex illarum legum dispensatiua (vt sic dicam) permissione: deinde pendente eodem tempore oppositionis, prædictus emptor nupsit alicui fœminæ, & fortè propter omissionem alicuius ex diligentijs vel solennitatibus ab ijsdem ll. requisitis in consimilibus retractibus, vel ob aliã causam res non fuit ab illo emptore per eundẽ cõsanguineũ efficaciter retracta: sed mãsit apud emptorẽ: quã ob causam prædicta emptio matrimonio cõstãte est irreuocabiliter confirmata. Respondi ex ratione iurium prædictorum: scilicet paragraphi sed quid si mandauit, & §.si quis seruum, & §. Latinus Largus, rem illam non esse cõmunicandam vxori vel cum vxore, quam eo medio tempore duxit, vtpote non auctam, neque multiplicatam constante illo matrimonio inter eosdem coniuges: quia illa res non fuit præscripta per maritum eundemq; ipsius emptorem per lapsum decendij, sed solum ius vel facultas retrahendi illam: & cõsequenter eam irretractabiliter per ipsum maritum retinendi, ex vno etenim sequitur aliud: nam si proximior amisit facultatem retrahendi: ergo emptor idemque maritus consequu-

Casus ex facto cõcurrẽs

Decisio q. ex prædicto facto resultãtis.

sequutus est ius irreuocabiliter eã retinendi. Ad id etiam facit, quia prædictæ ll. reg. dicunt, quòd inter cõiuges communicetur, [Lo multiplicado y acrescentado durãte el matrimonio] referentes sese ad substantiam patrimonij adaucti, & non ad eius qualitatem de nouo superuenientẽ: scilicet irreuocabilitatis. Et idem eadem ratione dicendum esset in alia quæstione huic nõ dissimili: scilicet retractus conuentionalis. Putà si maritus ante matrimonium contractum emisset rem sub pacto de retrouendendo intra certum tempus, ac deinde nupsisset, & matrimonio constante laberetur ipsi venditori tempus reemẽdi siue redimendi eandem rem venditã. Nam eadem ratione talis res consimiliter non censeretur de nouo acquisita ipsi emptori: & consequenter neq; multiplicata matrimonio inter eũ & vxorem constante: quia his & similibus casibus (vt inquit Albe. in dicto §. si quis seruum, & fuerunt verba glos. ordina. in dicta l. tertia, C. quod metus causa, allegantis eundem text. nõ præscribitur (vt suprà etiam dixi) dominium rei: sed præscribitur contra intentionem agentis, hoc est dicere, (vt suprà etiam tetigi) quòd imò præscribitur facultati offerendi rediméndi, seu retrahendi rem venditã, quam facultatem habebat tertius consanguineus vel ipse venditor referendo singulis singula contra istum maritũ. Sicque in effectu, & reipsa, his & cõsimilibus casibus maritus prescribit rei retentionem, vt inquit Bald. in l. ancillæ, colum. 4. in princip. C. de furtis, & ex consequenti per eiusmodi præscriptionem potius augetur effectus irreuocabilitatis, quàm ipsamet res de nouo acquiratur (vt est sæpe dictum) vel præscribatur, vt declarat etiã Bar. super glos. dictæ l. tertiæ in vtraque lectura. vbi etiam Salicet. & Pau. de Castro. Crederem tamen indubiè, quòd in prædictis duobus casibus & consimilibus fiat cum vxore communicatio interesse probabilis, quod prętendere potest coniux illius mariti apud quem talis res mansit, quod est considerabile præter ipsius rei valorem: nã cùm (vt prædixi) per dictas ll. regni generaliter & absolutè communicetur inter coniuges omne id quod per alterutrum eorum constante matrimonio fuerit auctum, nõ potest aliud dici, nisi quòd tale interesse fuerit auctũ & multiplicatum: & ex consequenti inter tales cõiuges debeat diuidi. Hęc de primo articulo intelligẽtiæ textualis concernente variationem vel mutationem tituli vel causæ ipsius libertatis, dicta sufficiant.

Quęstio priori consimilis.

Decisio eiusdem.

Notanda cõsideratio.

26 Quo† ad secundum verò articulũ intellectus textualis concernentem repudiationem hęreditatis scripto hęredi semel infixæ, considerandum est primum in hoc text. prima inspectione siue apparenter videri quandam difficilem contrarietatem nodosamque repugnantiam contextualem, id est de eodem text. ad seipsum. Nã primò inquit litera, quòd si pendente cõditione adiecta fideicommisso libertatis in primo testamento seruo relictæ, idem seruus per eundem hæredẽ secundumque testatorem purè instituatur hæres, statim id est non expectato conditionis euentu, fit interim liber ac necessarius: tandem conditione purificata efficitur hæres voluntarius. subdit text. [non vt desinat esse hæres, sed vt ius in eo mutetur successionis.] Nam quid rogo aliud est, quẽ hæredem esse, quàm habere ius succedendi sibi iam infixum, & quæsitum. Aut quid item econtrario aliud est, quem desinere esse hæredem, quàm mutari ius succedẽdi in tali hærede. l. hæres

Repugnãtia literæ & textualis.

hæres in omne ius,ff.de acquiren.hęre.& in omnibus ll.dicentibus, hæredes esse iuris successores.l. quoties,§. hæredes.ꝟ.eo.l.quædam,§.nihil interest,ff.de eden.vbi Alexan. & Ias.post Doctores ibi,& alibi de hac te multa congerunt. Sicq́; videtur (vt dixi) repugnantia penè intollerabilis in hac litera,vt in ea dicatur,[non vt desinat esse heres,sed vt in eo ius mutetur successionis.]quod in idem dicere recidit,ac si dixisset text. quòd non desinat esse hæres, & per contrariũ quòd desinat hæres esse, quod manifestam implicat contradictionem: & videntur hæc verba per Iurisconsultũ prolata per modũ ænigmatis ad torquendos legentes. Et quoniam nulla nocẽtior,neque tetrior pestis, quàm familiaris hostis.l. prima, in princip. cum glos.ff.de Senatusconsulto. Sylla. vbi glos.citat Boë.Seue. ante quem multis temporibus retro idem dixerat Cice.in Inuecti.in Catili.operępretium duxi,huic tam viruleto ac pernicioso malo pro virili statim occurrete,cùm ex istius inuoluoli dissolutione, text. intelligentia in hac parte vltima pendeat, eoque soluto protinùs pandatur:idq́; fieri oportet priusquam conclusionis enarrationem aggrediar. Et quidem istius cõtrarietatis prætextu intellectus textualis variatur per glo. & Doctores dupliciter. Primò, vt sit sensus literæ, quòd iste libertus interim effectus hæres necessarius ex secundo testamento,efficiatur voluntarius adueniente conditione libertatis relictæ in primo testamento:nõ quòd tunc desinat hæres esse ex secundo testamento, etiam si ex eo repudiet, quoad nomen inquam directum hæredis, à primordio ex legis dispositiõe sibi infixum: sed vt effectu & re ipsa hæres esse desinat, quoad commoda inquam & incommoda hæreditaria:

Ænigma textuale.

quia poterit repudiare hæreditatem, vt illa onera à se abijciat, & (vt ita dicam) abigat, ac propulset, ab eisque eximatur,& immunis fiat. Et iste est communis Docto.intellect. cuius est intentio summaria,quòd iste libertus manumissus in secundo hæredis eius demq́; secũdi testatoris testamento, conditione libertatis sibi in primo testamento relictæ adueniente, non desinit esse hæres nomine,etiam si repudiet:tamẽ quoad effectũ nõ habebit ius successionis. i. actualem & realem hæredis existentiam:& sic quoad nudum nomẽ permanet hæres semper. Sic itaq; iste cõmunis sensus vult, aliud esse quem hęredẽ, & aliud habere ius hæredis,prout & aliàs in simili dicimus,aliud quẽ esse ingenuũ,aliudq́; habere iura ingenuitatis,vel ingenuorum.Item & aliud esse legitimum, & aliud habere iura legitimorũ, secũdũ Bal. hîc. Nec non & aliud esse,quem suum,& habere iura suorum.l. meminimus,vers.cùm igitur. C.de legi.hæ. & l.cùm in adoptiuis,vers. & ideo sancimus,C.de adop. Sed hic intellectus patitur qualem qualem difficultatẽ, quæ suboritur ex sequentibus.Primò, quia non est verisimile, legem istam considerasse rem frustraneam & nullius momenti, id est inane nomẽ hæredis in seruo hærede necessario,cùm rarissimi, imò verò nulli sint effectus ex eiusmodi denominatione hæredis nuda: etsi qui sunt (quod non credo esse)erunt paruæ aut nullius importãtiæ seu vtilitatis. Nam duo effectus per Barto.positi in l.cùm filiofami. 4. colum. post medium.ꝟ. de legat. primo concernunt seruum alienum institutum, quatenus debet acquirere domino. quo casu secundum Barto. ibi,& Docto. magis communiter allegantes.l.quotiens,§.fina.ꝟ.eo. vbi Bar. idẽ notat, in tali seruo alieno hærede insti-

Cõis intell. epitomica intentio.

Obex cõtra istum intell.

instituto postquam domino ipsius ac acquisiuit hęreditatem post aditionē illius iussu factam, consideratur quoddam nudum ac simplex nomen hęredis, abstractum & nudatum (vt sic dicam) ab omni iuris effectu seu efficacia, concernens solūmodo nudum factum, prout in exemplis casuum siue effectuum per Bart. ibi positorum luculenter apparet. Sed quando seruus est hæres à domino ipsius institutus, momentaneo inquam domino seu instantaneo: & sic effectus est illi hæres necessarius tempore intermedio, & ex casu superueniente: scilicet purificationis conditionis in primo testamento libertatis præstationi appositæ, effectus est hęres voluntarius, sicq; adeptus est repudiandi facultatem, & actu repudiauit, qui est casus noster: quòd in isto inquam casu in tali hærede quondam necessario, & postea (vt est dictum) effecto volūtario, maneat, vel sit considerabile nomen hæredis nudum quoad iuris vel facti effectus, nō reperietur (nisi fallor) iure cautum, quod apertè ex .j. tradendis demonstrabitur, quum autē iura nostra reijciant frustranea, otiosa, & superuacanea. l. non putauit. §. non quę uis. ꝭ. de bonorum posse. contra tab. & in l. si filius qui in potestate. ꝭ. de lib. & posthu. cum multis alijs iuribus, & decisionibus Doctorum, in simili congestis per Feli. in cap. ex tenore, colū. 3. cum sequen. de rescriptis, in ornatu illius regulæ, Non præstat impedimētum, de regulis iuris, in sexto: ergo in re de qua agimus non est credendum l. istam habuisse considerationem ad nudum nomen hæredis in hoc liberto voluntario hærede effecto de necessario, per hanc legem.

Alter obex cōtra cōem intelle. Secundò contra præfatam cōmunem intelligentiam videtur facere, quia si tex. iste secundum eam acciperetur, non tolleretur repugnantia, quam dixi. l. istā in verbis vltimis præseferre: nam si text. vult (prout cōmunis intelle. astruit) quòd libertus post repudiationē adhuc remanet hæres directus, & sic quòd saltem nudo nomine manet hæres, quonāmodo tex. statim dicit, quòd ius successionis mutatur in illo: cùm iuris hæreditarij appellatio simpliciter & absolutè enunciata significet ius directum: nō autē vtile vel obliquum. Glo. est ordina. in l. prima. ff. si ager vectiga. vel emphy. peta. & in l. minor, §. si seruus, ff. de euict. in parte supererit in prin. & glos. in l. si domus, §. vlti. ꝭ. de lega. primo. Et sic secundum hoc esset sensus literæ, quòd libertus post repudiationem nō desinit esse directus hæres: sed mutatur in eo ius directū successionis. quæ esset alia apertior literæ implicatio in seipsa. nam qui semel est hęres. &c.

Alius. Præterea, & tertiò, iste communis intellectus ex alio capite recipit difficultatem: videlicet, quia etiam si iste libertus post aduentum conditionis posset abstinere, & text. loqueretur de sola commodi, vel incōmodi abiectione, hæręditarij inquam: tamen vt s. fuit traditum talis abstensio vel repudiatio non posset fieri in præiudicium iuris tertiò quęsiti: si quod inquā fuit illi quæsitum ex contractu fortè, vel ex quasi contractu, vel ex gestione alia per tertium cum illo hærede, dum seruus esset statuliber, initis. l. q. si minor, §. Scæuola, ff. de mino. l. fi. cū gl. C. de repu. vel abst. hęte. & sic ratio illa non est generalis, neque perfecta. Quapropter ad euitanda fortaßis pręfata inconuenientia, Bald. & Pau. de Inte. Bal. & Pau. post Doctores antiquos. Cas. post Doct. antiquos inclinant in alium intelle. videlicet, vt iste tex. accipiatur hoc modo, q. post euētū conditionis appositę libertati in primo testamento seruo relictæ ipse non desinat

nat esse hæres, si nolit: si tñ velit, desinit hęres esse funditus & omnino: & sic mutabitur in eo non solū nudū nomen hæredis, aut ius vtile, si quod habet, sed etiam ius hæreditariū substantiale & directum ipsius successionis: & ex hac causa de nouo superueniente, id est ex ipso conditionis implemēto, talis libertus semel effectus hæres necessarius consequitur facultatē repudiandi, quam prius nō habebat. Et secūdum istam lectionem dictio [ius] stat propriè: quia in vero ea attenta per repudiationē istius liberti mutatur absolutè ipsum ius hæreditarium directum in sua substantia, eo desinēte esse hærede in vniuersum siue vniuersaliter. Sed secundum alium præcedentem intellectū, verbum istud [ius] capitur pro qualitate accidentali ipsius iuris succedendi, id est pro ipsa necessitate, item & pro voluntate, quæ accidentaliter adhærent, & solent adhærere ipsi iuri succedendi. id est dicere, mutatur qualitas necessitatis essendi hæres, in qualitatem voluntatis non essendi: si ille inquam nolit esse hæres, sed repudiare velit. Cōprobatur iste intellectus per Docto. hac potissimum ratione fundamētali. Quia non inconuenit,

Diffidentia inter hos duos intel.

27 † quod qui semel fuit hæres, desinat esse hæres funditus & absolutè authoritate legis ciuilis, & sic istius tex. hoc disponentis circa præfatam mutationem & circa illam prouidentis. Glos. est iuncto text. in l. in substitutione in parte fortè, in finali. verbis. J. titu. primo, de vulga. & pup. ex qua glos. iuncto text. ibi in illis verbis. [Hæres esse desijsset.] notant ibi Bart. & Doct. cōmuniter post illū, q̄ is qui semel fuit hæres effect⁹ propria volūtate, & etiā actu pōt desinere esse hæres ex l. dispositione & authoritate, vt dixi. Ad idē vltra scribētes est text. optimus vnde effluxit auth. hoc amplius, C. de fideicōmis. in auth. de hære. & fal. §. si quis aūt nō implens, colla. 1. cōiuncta glo. ibi, dū ibidē habetur, q̄ hæres grauat⁹ per testatorē aliquid dare alteri, si à iudice monitus solenniter illud nō impleuerit, prout à testatore fuit sibi iniunctū, priuat' successione, & desinit esse hęres: etiā post infixā sibi acquisitionē hæreditatis. Nam in quantū litera ibi dicit. s. in d. authē. hoc ampli⁹, [Excluditur] intelligitur per Bart. & Sali. & bene secundū Cot. (quicquid ibi teneat Pau. de Cast.) ipso iure, quæ expositio euincitur ex illo tex. quatenus vult, substitutionē vulgarē iā extinctam hętedis aditione reuiuiscere. Cuius tex. vt notabilis & singu. Bald. meminit in l. post aditā. C. de impub. & alijs substi. expendens ex illo text. sing. probati, in eadē inquā auth. substitutionē semel extinctā per hæredis primo loco scripti aditionē posse restaurari per resolutionē aditionis iam pridē ab hęrede factę. Reddit Bal. ibi eādē quā prædiximus rationē. s. quia id procedit potius ex legis prouidētia q̄ hominis: & eandē rationē posuit apertè tex. in d. §. si quis aūt nō implēs: dū inquit, [Legitima per hanc legem parte priuatus est.] & ibi gl. 2. in parte in omnibus, & glo. in vers. auferret in prin. reipsa & effectu tenet idē quod Bat. in prædicta authē. hoc amplius. s. q̄ in casibus in eadem authen. recensitis, q̄s desinit esse hæres ipso iure funditus & in vniuersum. & idem ante Bald. in eadē l. post aditam, tradiderat Cy. in eadem authen. hoc amplius. 1. oppositione post gl. ibi, & ibi etiā Ioā. Fab. super ver. substitutis, itē & super versi. potiore, & idē Bal. in l. vna. §. vbi autem, col. fi. C. de cad. tollen.

Ad authent. hoc amplius

Comprobatur etiam præfata ratio Doctorum ex l. antiqui, fina. ver. cum l. sequen. ff. si pars hære. petatur.

quam in idem adducit Alexã.in l.planè la. 1.§.si coniunctim, de legat. primo,col. fina. vbi manifestè probatur ista ratio Doctorum fundamentalis ad istum tex. Secundum istum inquã intellectum superius, id est loco vltimo recitatum & explicatũ, q̃ postquã aliquis effect⁹ est hæres, per ipsius aditionem verbalẽ vel actualem, põt ex legis censura desinere esse hæres. Nã is qui ibi.1.in d.l.antiqui, effectus erat hæres ex quarta hæreditatis parte pẽdente natiuitate posthumorũ, si posthumi nascantur ex eodem vtero plures, quàm tres, desinit hæres esse, pro rata seu quota parte, ex illius legis authoritate ad fin.iuncta sequente.

De eadẽ re.

Comprobatur, item ex text. in l.ex facto, §.fina.ʃ.titu. primo de vulga. & pupi. in vltimo respon. illius text. ex quo singulariter deducitur, secundũ epitomẽ (quã summã vocamus) Barr. & cõem, quòd si hæres instituturus redigatur in seruitutem, desinit esse hęres ipso iure. & sic funditus & radicitus. authoritate illius l. si efficiatur inquã hominis seruus, nõ pœnę, vt ibi declarat Fran. Are. post Docto.

Ad idem.

Confirmari etiã potest ex tex. in §. per contrariũ insti. de hære. quæ ab intestato defe. vbi si post mortem testatoris & aditam hæreditatem per hęredem idẽ testator fuerit reus perduellionis iudicatus, talis hæres desinit esse hæres ipso iure & in totum, vt ibi dicitur in tex. & glos. & eum in id commendat Are. post Io. de Imo. in d. §. fi. l.ex facto, dicens ibi esse casum in quo postquã aliquis est effect⁹ pleno iure, idest post aditionẽ ab eo explicatã, desinit hæres esse legis potestate & authoritate. Et licèt gl. in §. per cõtrariũ ʃ.allegato faciat differẽtiã, an per sententiã desinat esse hęres, vel ipso iure: tamen præsupponit, q̃ quomodocunque desinat esse hęres, desinit in vniuersum.i.totaliter vt dicunt. Vtcunq; res habeat, gl. illam in differẽtia quã facit in terminis illius text. reprehẽdit Io. de Pla. ibi, tenens q̃ imò desinit esse hæres ipso iure.

De eodem.

Astipulatur etiam supradeductis. l. miles ita, §. & quia diximus.ʃ. de mili. testa. vbi si quis ab intestato successurus militi per eundem militem hæres instituatur ex certo tempore in posterum, & sic post certum tempus à testatore designatum, priusquam illud tẽpus accedat, succedit ipsi militi defuncto ab intestato tanquam legitimus, & adueniente tempore prẹstituto desinit ipso iure esse hæres ab intestato, & incipit esse hæres ex testamento, legis authoritate id disponentis ob priuilegium militare. Ad idem l. in fraudem. §. pe. & l. quærebatur, §. vlti. eo. titu. & l. certi iuris, C. eo. quem tex. in d. §. & quia diximus, adducit etiã idem Are. in præallegato §. fi. l. ex facto. & p eundem text. dicit Bar. in l. fi. §. primo ʃ. ad sena. con. Tertul. quem Ange. & Ioan. de Imo. sequuntur in l. ei qui sol uendo.ʃ. isto titu. quòd lege vel statuto potest fieri vel disponi, quòd quis sit hæres alicui ad vitam duntaxat ipsius hæredis, & post mortem eiusdem hæredis, alius sit directus hęres eidem defuncto testatorique primo. Et ibidem Alexander istud signat, & commendat in addit. adducens Bald. in idem in l. extraneum, la primera, col. fina. C. isto titu. de hæredi. instituen. vbi Bald. in versicu. aut dubitatur, tener idem apertè: scilicet quòd lex potest facere pro tempore certo Titium hæredem, & pro residuo tempore Seium. Citat ea quæ notantur in præ dicta authenti. hoc amplius, & in dicta lege in substitutione, & textum institur. de eo cui liber. causa bon. adij. Ex quo corollariè dicit patère, quòd statutum potest facere hæredem

In eadẽ re.

In idem.

hæredem masculum quoad viuet, & sororem ipsius post mortẽ eiusdem, & præterea inquit, quòd masculus interim administrabit omnia quæ sunt hæreditatis bona fide, argu.l. si quis in stituatur, in prin.§.isto tit. & quod per eam ibi tradunt Docto. Sed melius di xisset Bald. ꝙ talis masculus erit interim hæres absolutè.i. pleno iure & directo: non autem simplex administrator, & postea desinet esse hæres autho ritate statuti, vt est prædictum. Nec credendum est, Bald. aliter intellexisse, † quum ius hæreditarium interim non potuisset pendere & apud nullũ non esse, prout neq; aliud dñium ex quauis alia causa quæsitũ posset.l.deniq;.l.neq; vtile, ff. quib⁹ ex causis ma io. vbi Bar. & ita voluit Bald. in d.l. extraneũ, ad fin. Et ex prædeductis per Bar. & Bald. vbi suprà subinferre licet, ꝙ omnes vocati ad successionẽ maioratus gradatim & ordine successiuo, vniuersalis inquam, & regia authoritate per primum stabilientem Institu ti seu fundati sunt veri † & directi successores ipsius primi instituentis vel stabilientis illum, qui ordinauit successiones consequutiuas. Sic itaq; illi vocati ad succedendum in eiusmodi maioria post primum immediatũ successorem ipsius primi stabilientis, nõ dicuntur propriè & exactè fideicommissarij, sed potius respectiuè largè & impropriè, videlicet respectu & consi deratione prouisionis subrogationis vnius successoris remoti in locum alterius proximioris deficientis: quę est natura regularis substitutionis fideicõmissariæ. Sed tamen alio respectu, & quidem principaliori, dicũtur, imò verò sunt potius hæredes directi, & immediati ipsi primi stabilienti, dem pto vel dẽptis successoribus intermedijs, etiam si agnouissent prædictã successionem maioratus, & postea defe-

Tenet Bal.

28

Ad maioratus hodiernos vi.in sequent.num.

29

Aduerte.

cissent vel decessissent, per quorũ obitus fieret locus sequenti successori remoto: nam lex animata.i. princeps in authẽ.de consuli.in fi.colla. 4. concedendo talẽ facultatẽ testandi vniuersaliter de omnibus bonis per viã maioratus & successiuè per ordinationẽ & designationẽ successoris de vno in alium post mortẽ præcedentiũ in gradu, vel gradibus, & sic perpetuò & gradatim, potuit facere, & concedere, ꝙ præcedens in gradu esset verus hæres dum viueret, & sic ad tẽpus: & sequẽs in gradu esset verus & directus hæres post mortẽ prædecedẽtis: & sic de cæteris successoribus successiuè & gradatim ad talem maioratum vocatis ab ipso primo illum instituente, argu. illius.§.& quia diximus.l.miles ita.§. allega. dum traditur illa consequentia de rebus ad tempus, cum simi.§.allega.iunctis inductiuis declarationibus illius tex. & similiũ: maximè dum retuli Bar. & Bal. in proposito illius.

Confirmatur opportunè hęc subillatio, quia etiã secũdũ iuris cõis termi nos nõ incõuenit, dñium alicuius rei esse apud vnum insolidũ reuocabiliter, pro tẽpore certo, & ꝙ post aliquẽ euentum transeat in aliuṁ, in vniuersum vel pro parte, vt patet in l. Sępronius Attalus, in princi. ff. de vsufruct. legat. & not.glos. & Docto. in l. si quis hæreditatem, ff. de condi.insti. secundum Alexã.in dicto §. si coniunctim. l.planè.colum.penulti. versicu. sed in casu nostro.

Et ad eosdem terminos conducit item, & quidem apprimè, quod Bald. dicit in d.l.extraneum, la. 1.col.vlt. ad fi. ꝙ dominiũ sępe acquiritur cõmuta biliter, interim tamen ille, cui fuit acquisitum potest omnia, vt dominus. citat l.nota.non ideo minus, ff. de rei vendicatio. & l. si marito, §. cùm patri, ff. solut. matrimo. Confert & ad hæc

De eadem subillatione & in terminis stricti generationibus

Ad idẽ.

De eadẽ re.

hæc text.nota.in l.vltima.C.de legat. vbi valet relictum ad tempus certũ, quo tráſacto, tale relictum regreditur ipſo iure ad hæredem. Ad idem l. quotiens, C. de dona. quæ ſub modo. ad quam videtur reſpexiſſe prædicta l.fina.de legatis.C. Quarũ legum inductio eſt talis. Nam quod in eis operatur voluntas diſponentis reſpectu habito ad particularem diſpoſitioné ad rem certam relatam, operatur etiam in propoſito de quo agimus reſpectu ſucceſſionis vniuerſalis, quãdo eſt roborata regia licentia & facultate, vt extincto præcedente ſucceſſore, ſequens immediatusq́; ſucceſſiuè & gradatim ad ſucceſsioné admittatur vniuerſaliter in maioratu: ſicq́; ſuccedat iure directo ipſi primo & principali inſtituenti ſeu ſtabilienti. Non eſt tamen prætermittendum quòd Bal.in ſæpe allegata l.extraneum, colũ.vlti. verſi.ex hoc patet, quem.s.retuli, ſubdit quòd ſtante ſtatuto ſupradicto. ſ. quòd vſque ad vitam maſculus ſuccedat, & poſt morté ipſius ſuccedat fœmina, maſculus non tenetur ſatiſdare fœminæ: quia vt ipſe dicit, nõ eſt grauatus ſed prælatus. Tamen ſtatim poſtea, & melius, inclinat in cõtrarium, adducitq́; l.inter omnes, ff. qui ſatiſda. cogan. vbi præſertim ſecundum ſecũdam & tertiam declarationes gloſ. probatur, quòd poſſeſſor relicti ſubſtitutioni ſuppoſiti, tenetur cauere ſequẽti in gradu de eodem relicto poſt euentũ diei reſtituendo, & in antecedens neceſſarium de eo conſeruando & manumittendo: nam ſi non cõſeruaretur, non poſſet poſtea ad ſubſtitutum deuenire. Gloſſaq́; illa vult id procedere tam in ſubſtituto per fideicõmiſſum quàm directo. Quaſi velit vnà cum text. quòd etiam ſi non ſit grauatus expreſsim reſtituere per fideicõmiſſum, negari nõ poteſt, quin

Inductio apta.

Notanda ſunt hæc ad ſucceſſores maioratuũ, vel in maioratibus. vide in præcedẽ. num.

talis hæres, tanquã quilibet alius poſſeſſor poſt euentum diei, ſaltem teneatur ad reſtitutionem facti, prout etiam tenet gloſ. ibi, in alia lectione quam notant Bald. Angelus & moderni, dum loquitur de præcedente in gradu, qui nondum impleta cõditione, ſub qua fuit inſtitutus, ingreditur bona de facto, qui quidem cùm teneatur etiam reſtituere, ſaltem de facto ei qui erat ſibi ſubſtitutus directo, tenetur interim ſibi cauere vel ſatiſdare, ſi fuerit ſuſpectus, vel incipiat dilapidare, vt ſequitur ſic pũctuatim. Idem dicendum eſt in poſſeſſore maioratus præcedente in gradu, vt.s. dixi, & per l.illam inter omnes, dicit ibi Bald. ceſſare dubitationem Barto. in dicta l.fina.col.vlti.j.ad Tertul. quem retuli ſuprà, vbi quærit, ſtante & præſuppoſito ſtatuto, quòd quandiu, vel quouſq; ſuperſit filius maſculus, filia dotata nõ ſuccedat, an interim quòd frater viuit, filia, eademq́; ſoror, poſsit eum cogere ſatiſdare de non diſsipando, aut non alienando bona paterna, & de reſtituendo illa, poſt diei, vel cõditionis euentum. Et Bart. ibi hoc dubium indeciſum reliquit dicés ſuper eo.i. ipſius ſolutione cogitandũ. Sed Iaſ. vbi.s.i.in d. l.inter omnes, in verſi. ſecũdò principaliter, dicit, quòd Bal. in l.ſi quis filium.ʒ.quæſtio.col.fin.C. de inoffi.teſtamen. tener per eãdem l.inter omnes, quòd poteſt cogi ſatiſdare, ſi eſt ſuſpectus, vel incipiat dilapidare. Quam allegat etiam idẽ Bal.in dicta l. extraneum, colum. fina.in eũdem ſenſum, ad quem illam ſuprà citaui, quando dixi, eum inclinare in hanc opinio. dum dicit argumentum contra de l.inter omnes, ff. qui ſa.cog. Adducit etiam Iaſon in id Ioan. de Imola in l.ei qui ſoluendo, in princip. j.iſto titu. vbi Ioan. de Imo. allegans Bal. idẽ tenet, col.ſi. verſi.circa quintũ

Vl. omnino infrà ad finem.ſequẽ.

&c vl

&c vltimum. Et vltra Iaso. conducit optimè in nostro proposito, id quod Bal. eleganter ait in l. humanitatis, colũ. 9. post princip. C. de impube. & alijs, dũ allegans dictã l. inter omnes, secundũ prædictam gl. declarationem, tenet, quòd aliquando verbum restituo applicatur ad significationem directã: allegat etiam l. tertiam. C. de iure delibe. & ibi ex hoc infert vnum notabile, nec non mirabile secundum eum
30 in materia substitutionis vulgaris, † quòd si testator dirigendo verba ad hæredem dixisset, [Si hæres meus nõ eris restituas.] ista substitutio est directa vulgaris per dictam l. inter omnes: refertur enim ad facti non iuris restitutionẽ. Et hoc summè extollit Alex. in l. verbis ciuilibus, col. 2. ȷ̃. titu. 1. & Soci. in repe. l. primæ colũ. 19. ad fi. eo. tit. vbi omino est videndum, quomodo istud intelligat. Ita in proposito nostro dicendum est, quòd cũ instituens maioratum vniuersalem omnium bonorum regia authoritate possit facere substitutiones directas in fauorem sequentium in gradibus post primũ adeuntẽ, & valeãt iure directo: & cõsequenter præcedẽtes in gradibus non restituant nisi de facto tantum: ergo etiã tenẽtur cauere vel satisdare sequentibus, subsistente tamen causa suspicionis dilapidationis, vt prædixi, allegando & inducẽdo d. l. inter oẽs, cum glos. declaratione ibi, cõiter à Doct. approbata. Ad idẽ, & sic q; isto casu per præcedentẽ in gradu sit satisdandum successori immediatè sequenti in gradu, suspicione inquam subsistente, videtur bonus text. & quidem in terminis fortioribus in l. Imperator. ȷ̃. ad Trebel. sed tamen loquitur in grauato expressim restituere dissipante fideicõmissum apertis (vt aliàs dicitur) velis, prout ibi textus dicit, iuncta glo. tertia in vlti. expositione, quam Barto. & Docto. cõmuniter ibi sequũtur: sed nostri termini sunt, quã do suspicio solummodo vrgebat contra possessorem rerum maioratus, vel alij vinculo suppositarum, vel quãdo clanculũ & obscurè cœperat eas prodigere, vel dilapidare: & sic non tenebatur restituere, ante diei vel cõditionis euentum, prout tenetur in casu dictæ l. Imperator, qui est differens à nostro: & ideo in nostro tenetur solùm satisdare, se restituturũ adueniẽte die, vel conditione, integraliter, & absque aliqua diminutione: & antecedenter conseruaturum talia bona restitutioni supposita, quæ vinculata vocant. Quanuis Bald. in dicta l. si quis filium, quæst. 3. col. fina. coniungat allegationem. l. Imperator, cum dicta l. inter omnes: sed reuera non mediocriter dissident illarum ll. casus inter seipsos, vt prædixi. Præmissis etiam confert l. cũ Archimedorã, C. vt in posse. lega. & l. vnum ex familia, §. sed etsi fundum, versicu. [quòd si talia.] ȷ̃. de legat. 2. Ex quibus omnibus concludo, quòd possessor rerum maioratus, vel similium, tenetur satisdare sequenti in gradu (id inquam petenti) se illi restiturũ adueniente die, vel conditione, integraliter & absque diminutione: & sic antecedenter res maioratus vel similes conseruaturum, & (vt dici solet) manutenturum. Quemadmodum & tenetur hæres rogatus restituere fideicommissum vniuersale, vel particulare, in euentum diei, vel conditionis, ex dispositione titulorum, C. & ff. vt in posse. lega. & vt lega. no. caueatur. Sic ergo est concludendum quòd quum in maioratu & bonis similibus succedatur iure directo primo instituenti maioratum vel vinculum, vt suprà non semel est firmatum, ad hoc vt id quod est dictum de satisdatione præstanda procedat

Adaptatio ad rem qua de agitur.

Differentia inter casum l. Imperator infra ad Trebel. & terminos nostros

Concluditur vt suprà in puncto satisdationis.

Tẽperamentũ prædictorum.

Aduertēdū. cedat, tequiritur, ꝙ talis poſſeſſor re-
rū maiotatus vel ſimilium à quo illa
petitur præſtari, ſit ſuſpectus de dilapi
datione talium rerum, vel cœperit di-
lapidare tales res clanculum (vt dixi)
prout tenet glo. & Docto. in dicta l. in
ter omnes, quæ lex loquitur in ſubſti-
tutione directa. Et ſic dicēdum in ca-
ſu noſtto, in quo (vt eſt ſuprà pluties
dictū) ſucceditur per mediatos ſucceſ
ſores directo ipſi primi ſtabilienti ma
iotatum, vel vinculanti bona. Et gloſ.
illa intelligit illum text. in poſſeſſore
de dilapidatione ſuſpecto, & codēmet
caſu loquuntur, & procedunt decla-
rationes Doct. per illam l. innixę. Sed
in eo qui in euentum conditionis gra
uatus eſt reſtituere fideicommiſſum
vniuerſale, vel particulare ſimpliciter
& non per modum vinculi perpetui
ac ſucceſſiui, non eſt opus tali ſuſpi-
cione, vt patet ex diſcurſu prædictorū
titu. vt legatorū no. caue. & vt in poſ-
ſe. lega. Et in hac aduertentia ſtat ma-
Atten. not. rationem diuerſitatis. gnum momentum iſtius puncti. Ra-
tio differentiæ inter vnum caſum &
alium poteſt eſſe, quia reſtitutio maio
ratus vel vinculi vniuerſalis vel parti-
cularis perpetui ac ſucceſsiui, quæ fit,
vel fieri debet per poſſeſſorem eiuſdē
eſt quid facti per ipſummet poſſeſſo-
rē, tanquam per hętedem explicandi,
in caſu inquā, ꝙ ipſe detentet, vel poſ
ſideat res maiotatus, vel vinculo ſup-
poſitas: & ſic habeat facultatē eas re-
ſtituēdi eiuſmodi ſucceſſori, & ita de-
cedat: quia talis prędeceſſor idemque
poſſeſſor talium rerum non videtur
propriè & exactè grauatus, ſed præla-
tus ſeu præhonoratus ſequentibus or
dine & gradu, vt. ſ. retuli Bal. dicere in
ſimili propoſito: & ſic potius tenetur
vt poſſeſſor ſimplex, quàm vt hæres
grauatus poſt mortem ſuam: cùm alij
ſequentes in gradibus vocentur tan-
quam directi ſucceſſores primi ſtabi-
lientis talem maioratum, vel bonorū
vinculū: & conſequenter non poteſt
peti per ſequentem in gradu ſatiſda-
tio prædicta à præcedente in gradu vl
timo poſſeſſore talium rerū maiora-
tus vel vinculi actione perſonali, id
eſt condictione ex prædictis titu. niſi
demū iuſta cauſa de nouo ſuperueniē
te. i. ſuſpicione futuræ dilapidationis,
iuxta l. in omnibus, cū materia, ff. de
iud. Secus dicendū in alio grauato ex Atten.
preſsim & ſimpliciter per fideicōmiſ-
ſariū reſtituere poſt eius mortē: quia
ex tali grauaminis iniunctione cenſe
tur, & eſt obligatus actione perſonali,
tali fideicōmiſſario ad reſtituendū il-
li, ſi agnouit hæreditatē, vel relictū. l.
cùm ſecundū voluntatem, C. de fidei
cō. Idem dicendum in grauamine ta
citè tali honorato iniuncto, vt ſi ad vi-
tam relinqueretur primo, & poſt eius
mortem vocaretur alius: quia paria
ſunt vocari aliquem ad vitam tantū,
& poſt ipſius mortē aliū, vel ꝙ grauet
illi alteri reſtituere. l. Titia cū teſtamē
to, §. fi. ꝟ. de lega. 2. quam in id Soci. al- Atten.
legat in l. cū auus, col. 14. in princi. ꝟ. de
cōdi. & de. hoc eſt expeditū in relictis
particularib9, etiā vinculatis perpetuò
per illū tex. Et ſic iſta conſideratio ſo-
lum procederet in eis, quia cùm præ-
cedens in gradu idemq; vltimus poſ-
ſeſſor particularis vinculi facto eidem
relicto ad vitā tm̄, & vocatis poſt mor
tem ipſius alijs in gradu ſequentibus
ſemper cenſeretur grauatus reſtitue-
re eiſdem vocatis, haberent de plano
locū illi tit. & poſſet peti à præcedēte
eodēq; vltimo poſſeſſore talis rei vin-
culatę prędicta ſatiſdatio, abſq; inter-
uētu alicui9 ſuſpicionis: quēadmodū
ſi eſſet nūcupatim grauatus poſt mor
tē reſtituere. Sed in maioratibus vni-
uerſalibus vis ſupradictæ conſidera-
tionis ſtat in eo quod ſuprà punctua-
ui: videlicet, quia ſequētes in gradib9
vocantur

vocantur post primũ nominatum, vt succedant gradatim post eum immediatè, & directo modo: & sic sequens in gradu vocatus ad maioratum post mortem primi est directus & immediatus successor in talibus bonis vniuersaliter primo stabilienti, & non capit vllo respectu vel effectu de manu præcedentis. Secus in fideicommissario vniuersali, qui capit ab hærede in bonis liberis absq; vinculo perpetuo vocato: qui licèt succedat primo testatori, per fideicommissum in quã l. cohæredi, §. cum filiæ. ĩ. titu. primo, & l. credendum, §. si verò, ff. qui pe. tuto. Capit tamen (vt dixi) de manu hæredis grauati eidem restituere: non autem immediatè & directò de manu testatoris, prout alius ad maioratum inuitatus, de quo. s. proximè dixi, poterit indistinctè petere sæpe dictam satisdationem ab hærede, vt in dictis iuribus, prout successor secundus particularis potest eam petere à præcedẽti legatario particulari, etiam (vt dixi) irrerito restitutionis onere expressè vel tacitè. i. quoad vitam ipsius tantùm, item & vinculo perpetuo, vt præ dixi suprà. Et in his quæ tradita sunt circa possessores vltimos maioratuũ vniuersalium, præsertim quoad satisdationem præstandã, vel minimè, relinquimus deliberandum, vtpote nõ tactis speciatim per scribentes practicos Legistas super ll. istius reg. & tamen sunt apprimè importantia: licèt modernus Hispanus cognomento à Pala. Rube. in relectione cap. per vestras ehar. 12. col. 1. 2. ĩ parua impressione, simpliciter & absolutè ac nimis cõfidẽter dicat de ista differentia seu distinctione horũ duorum casuum. s. fideicõmissorum relictorũ de bonis liberis, & maioratuũ seu vinculorũ vniuersaliũ, nõ esse curandũ: imò alba (vt aliàs dicitur) linea oĩa miscet, & inuicẽ cõfundit, ac si eodem casu concluderentur: non aduertens, q; etiam si illa iura quæ ipse argumentatiuè adducit possent trahi ad hãc materiã maioratus: tamẽ ob præfatam rationẽ differentiæ, quam. s. assignaui, quæ (ni fallor) est vera & iuridica, interest multũ inter vnã satisdationẽ & aliã. i. inter eã quæ ab inuitato in gradu seq. postulatur præstari per vltimum possessorẽ bonorũ maioratus vel vinculi vniuersalis, & eam quæ petitur præstari ab inuitato sequẽti per possessorem vltimum bonorum etiam perpetuò vinculatorum per viam vinculi maioratus. Sed eã differentiã ipse nõ cõsiderauit: nimirũ quia materia ista egreditur cancellos Canonicæ professionis.

Amplius etiã dico per præmissa, q; possessor maioratus vel vinculi vniuersalis bonorũ perpetuò vinculatorũ, excepta causa suspicionis superuenientè, non posset etiam molestari super satisdatione præstanda de vtẽdo fruendo boni viri arbitratu, de qua in l. scire debetis, & aliãs, C. vt in posse. lega. fit mentio: nisi (vt dixi) cœpit actu illis bonis clãculum abuti, & ea (vt dicũt) dilapidare, seu prodigere, vel prodigaliter (vt crassius dicitur) absumere, & erogare: aut saltẽ esset contra eũ verisimilis præsumptio, vel suspicio d dilapidatione proximè sperata vel imminente taliũ bonorũ vinculatorũ.

Quibus autẽ casibus possessor maioratꝰ teneatur satisdare sequẽti in gradu, intelligi debet & limitari, nisi pcedens sit ascendens, vel frater sequẽtis in gradu: quia tunc non potest tali prætextu à tali descendente, vel fratre, secundario vocato molestari quoad præstationem talis satisdationis. Textus est in l. iubemus. §. in supradictis, C. ad Trebellia. Cuius text. meminit glos. in dicta l. cùm Archymedoram. Et in hoc casu de fratre, Limitatio præcedẽtis.

patet

Carpuntur Bar. & Iaſ. ď inaduertentia in eodē pūcto.vt.ſupra nu. 19. ad fin.

patet inaduertenter Barto. figuraſſe, quæſtionem in fratre, prout retuli.§. nu.29.ad finem, & reliquiſſe cogitandum. Dic vt ibi, nam etiam Iaſ. ibidē per me relatus in eandam incidit inaduertentiam, tractans eundem arti. poſt Bal.ibi per eum allegatum. Sed ſi eſſet manifeſta dilapidatio (vt ad præmiſſa redeam) ipſius poſſeſſoris, tunc poſſet talis filius, vel deſcendens, vel frater, ipſius & quidem à fortiori; dun tamen talis deſcendens eſſet emancipatus, ad quē ex vocatione primi ſtabilientis maioratum, talis maioratus eſſet peruenturus, vti, remedio illius ſingula.legis Imperator, ad Trebel.cū ipſius materia; quæ loquitur hoc caſu, & non eſt hodie correcta in tali deſcendente emancipato, ſecundū Bar. & Alexand.ibi, ſuper gloſ.in parte, nō poterant, quæ etiam allegat dictū. §. in ſupradictis.l.iubemus, & ſic talis deſcendens emācipatus in prædicto caſu manifeſtæ dilapidationis, poſſet petere à tali deſcendente, vel fratre vltimo poſſeſſore illorum bonorum vinculatorum fieri ſibi ſtatim reſtitutionem talium bonorum, & ſic non ex toto conditionis euentu. Eſt tamen circa ſupradicta, non indiligenter aduertendum, quòd licèt filio etiā emācipato, ceſſante inq̃ tali manifeſta dilapidatione, non competat ius petendi ſatiſdationem à patre, habet tamē ſalubre remedium cōtra patrem poſſeſſorem talium bonorum maioratus. ad eundem filiū peruenturorū ex primi ſtabilientis diſpoſitione: quod tradit Rapha.Cu.conſ.88.verſi.ad tertiū, ad. quem ſolum ſolet remitti per legentes, & conſulentes. Nunc autem reperio idem effectu, & re ipſa ante eum tenere Bald. (qui nihil non peruestigat, indagat, & imaginatur, omnia in iure introſpicit, & rimatur, rarum naturæ miraculum circa iuris interpretationes.) con ſi.137.incip. Quidā nobilis, verſ. & licèt pater, vel auus, vol.1.

Reſtrictio vel ſublimatio præcedētis limitationis.

Atten. ad filios vxoratos & velatos, ſecundū terminos bodie.ll.regni.

Aduertētia.

Atte. caſum aſſiduum.

Eſt etiam conſiderandum, q̃ cùm ſuprà in hiſce terminis maioratus diximus quòd ſequens in gradu non poteſt petere à poſſeſſore talium bonorum ſatiſdationem de reſtituendo ſibi illa in euentum conditionis, ſub qua fuit per primum inſtituentem ad illa vocatus, niſi in caſu præſumptionis, vel ſuſpicionis dilapidationis veriſimiliter de proximo euenturæ vel iā cœptæ ex lāculū, & minuatim (vt dicitur) fieri, quod in idem recidit, & effectu vterq; eſt vnus idemq́ caſus, hoc inquam caſu eadem ratione, qua inſtitutor maioratus non poteſt prohibere ſatiſdationem de vtendo, fruendo rebus maioratus arbitrio boni viri.l.ſecūdā, C.vt in poſſe.lega. pari irē ratione non poteſt prohibere eā præſtari, in caſum ſuſpicionis de dilapidādis veriſimiliter de proximo talibus bonis per ipſorum poſſeſſorem præcedentem in gradu: quia eſſet inuitare illum ad delinquendum, vt in alio ſimili caſu gloſ. inquit in dicta l.ſcire debet is, contra regulam moralē, honeſtam; & polyticam, traditam per Iuriſcōſultum in l.ſi vnus, §. illud nulla, ff. de pactis, ex quo deſumitur maxima quædam notandiſſima, & ad oēs prope iuris materias accōmodabilis, quæ habet, quòd partes etiā per propriam conuentionem nō poſſunt efficere ne dolus malus alteri ab altero præſtetur, hoc eſt (vt communiter allegatur) † quòd dolus malus de futuro cōmittendus vel qui cōmitti pōt contra aliquem non poteſt per eū remitti, & conſequenter non poteſt alteri præſtari occaſio delinquendi, neq; cōtra remittentē, neq; contra alium, i.ūcta l.ſi plagij (aliàs ſi flagitij), ſecūdum literam pandectarum Floren.) ff. de verbo.obli. Et quia iſte artic. hic incidir

31 Dolus malus in futurū vel de futuro etiā de partium cōſenſu eſt irremiſsibilis.

dit minus principaliter, non subiungam in præsentiarum circa illum, nisi incidentes quasdam remissiones alijs materijs admodum conducibiles, & quæ poterunt apprimè deseruire pro decidendis dubijs quę possent subori ri ex factis indies occurrentibus. Ad
32 hanc † itaq; regularē maximam (quę vix,quod ego sciam, habet in iure ciuili neq; canonico aliquā propriam & rectam fallentiam) vltra Doctores antiquos & moder. præsertim Alexā. & Ias.ibi videri possunt sequentes, videlicet Bart.in l.si ita.1.col.vers.fallit. ĵ.de auro & argen.lega.& in l. omnes populi.2.quæst.prin. ff.de iusti. & iur. & in l.cùm lex, vbi etiam Bald.ff.de ll. quos sequitur Sali. in l.2. C. de gene. aboli.& in l.leges.quęst.3.C.de ll.quē etiam vide in l.castitati, C. de adul.& vi.Bald. in l. rescripta, C. de precibus Impe. offeren. & in l. cùm in secūdo, ff.de iniusto rup. & in l. cùm tale, §.1. ff.de cond.& demonst.& in l.lege.C. de legi.hære.& in cap. 1.§. item sacramenta,col.fin.de pace iuramento fir. lib.feudo.& in l.fi.C.de pactis,pręsertim.5.col.vbi tradit de remissione futuræ ingratitudinis post Bar. & Doct. antiquos,& in l.fi.C.de bo.liber.& in l.1.52.quæst.ff.de rerum di. & in l.eā quam.12.col.C.de fideicom. And.de Iser.in ca.primo.§. naturales, qui feu. dare poss.& Sali.in l.pactum,C.de col la.& Spe.in titu.de dona.§.primo,ver si.sed quid si actum est.Bald. in cap.si cautio,col. vlti. de fide instrumentorum.Ioan. And. & Hostien. quos alij Docto.ibi sequuntur in cap. fi.de con sue.& in cap.2. de delict.pue. vbi Ioā. de Ana. & idem in rub. eiusdem titu. & vi.tex.& ibi Doct.in cap.ad nostrā, de proba. vbi speciatim Bald. Melior atq; optimus text. est qui reperiatur suo casu in cap. quemadmodum, post principium de iureiuran. & quidem est in fortiorib⁹ terminis, quàm sint isti de quibus loquuntur prædictæ remissiones.Et vide etiam text. vbi Bal.in cap. ex parte,de consue. vbi Panor. singu. loquitur.Et vi.Ioan.de Imo.in Cle.si. col.17.versic.secundò fallit. de rescriptis,& Ias.in l.ait prætor,in prin. ff. de iureiuran.Et vt interim illud nō omittam,ille text.celebris in d.cap.quemadmodum, post prin.fuit aliàs allegatus, (& adhuc pēdet lis super quā fuit facta allegatio) inter alia iura & decisiones Docto.contra clausulam maioratus olim Aluari de Luna Magistri Sancti Iacobi, in qua continebatur iuramentum Regis Ioannis Secundi de non reuocando maioratum prædicti Magistri ob quamuis causam, neq; se confiscaturum bona talis maioratus, etiam ex causa delicti læsæ maiestatis per eum,vel successores quoquo tempore contra Regiam maiestatem cōmittēdi.Temerarium quippe fuit tale iuramentum,ac perniciosum, nec non ipsi Regi, & illius successoribus indecens. De hac tamē re aliàs. Postquam ista scripseram lis illa fuit sopita per vltimam sententiā senatus Regij latā contra quendam descendentem ipsius Magistri Aluari de Luna, qui prætendebat Comitatum de Sancto Stephano contra Ducem de Escalona ipsius possessorem, qui tandem fuit absolutus post.45.an.quib⁹ lis durauerat, & vltra.Et hæc de satisdatione præstanda nec ne, sic incidēter ad rem de qua agebamus tradita circa istum articulum sunt aduertēter cordi mandanda, quia ex facto assiduè eueniunt.

Regula infallibilis.

Notandæ atque vberrimæ remissiones ad illud vulga. Dolo futuro non posse renunciari.

Aduertentia ad c.quēadmodū de iureiuran.

Horrēdum

Prosequor nunc continuationē eorum quæ superius incepi tradere, circa secundum articulum textualis intelligentię.& illam repetendo eidem addimus,quòd eandem intelligentiā quam dixi tenere ad istū text. (quoad prædi-

Reuertitur ad continuationē eorū q fuerunt tradi cœpta circa secūdū articu.textualem.

prædictum secundũ articulũ textualem) in ipsiusmet tex. mutua concordia & conciliatione Bald. post Pet. & Iaco. de Raue. tenet etiam Pau. de Castro hic, eos (quod miror) non referẽs, item Ang. Peru. in l. pater filio. ỹ isto titu. † subdens notãter regulam cõem,
33
quæ habet, semel effectum hæredem non posse desinere esse hæredem, nõ procedere in eo qui à principio effectus fuit hæres necessarius legis authoritate: sed talem regulã in eo hærede duntaxat procedere, qui primo fuit effectus hæres volũtarius ex aditione propria. Sed de hoc aliâs. Et eandẽ primã intelligentiã tenet idẽ Ange. in l. fi. §. vlt. ỹ. titu. r. de vulga. & pup. & Are. in l. si filius hæres, col. 2. de libe. & posth. & in l plane. 1. §. si coniunctim, verbis finali ỹ. de lega. 1. cõtra ipsummet Ange. & Ioan. de Imo. hic, qui (vt prædixi) sequuntur aliam, & sic magis cõmunem Doctorum intelligentiam ad secundum punctum huius tex. quã simpliciter nuncupat communẽ Rapha. Cuma. hic. Sed licèt hoc verum sit, quod semel effect⁹ hæres possit legis authoritate funditus & in vniuersum desinere esse hæres, ipsoque iure eximi ab effectu & nomine hæreditario. Tamen hæc lectio vel intellectus nõ cohæret literæ istius tex. quia ea retenta nõ potest litera textualis absq; subauditione cõstare: & quidẽ extranea ac peregrina: videlicet quod si velit repudiare, & desinere esse hæres in totum, potest id facere, & mutabitur in eo ius successionis, id est extinguetur ius hæreditarium ei primo infixũ, desinetq; esse hæres stipitus & ipso iure: quæ est nimia diuinatio & contorquurio ad istum tex. Quamobrẽ, disputatiuè loquendo, salua potiori sententia, iste text. in hoc secundo puncto potest aliter accipi, vt ipsius sit sensus, quòd iste libertus hæres necessarius ex secũdo testamẽto effectus per legem, tandem post existentiam conditionis libertati appositæ in primo testamento quoad substantiam ipsius iuris hæreditarij non desinit esse hæres, iuris inquam hæreditarij in seipso genericè, siue generaliter considerabilis: tamen mutatur in ipso hærede ius successionis testamentariæ in specie essentialiter, ex eo quòd ista l. efficiẽdo eum hæredem voluntarium cõcedit sibi facultatem & liberum arbitrium omittendi hæreditatem ex secundo testamento: quam si omiserit, desinet esse hæres ex eodem, & incipiet hæres esse ipso iure eidẽ testatori ex alio capite, vel alio iure, videlicet ab intestato, si à principio inquam ex vtroq; capite, testari scilicet & intestati, poterat ad successionem eiusdem secundi testatoris admitti. Et potest ista lectura planè exẽplificari, si fortè iste libert⁹ erat filius naturalis secũdi testatoris ex ancilla primi testatoris, quæ ancilla, si tempore mortis secundi testatoris reperitur libera, & superfit viua pôst eius mortem regulandum esset hoc secundum terminos iuris authenticorum per authen. licet, C. de natutali. libe. Sed quãdo tẽpore mortis secundi testatoris eiusq; concubini quondam, esset ancilla de medio subducta, etiam secundum prædictos terminos, res ista planè procederet. Sic itaq; iste libertus succedendo ab intestato post omissionem vel abstentionẽ factam ab eo de hæreditate ex secundo testamẽto sibi delata immutatur ipsum ius in specie. i. ipsa substãtialis & efficiens causa successionis testamentariæ, faciendo transitum de vno capite succedendi in aliud: nõ tamen desinit esse hæres effectu & re ipsa in vniuersum. i. funditus, & radicitus. Quia licèt desinat esse hæres ex causa testati vno instanti: tamen confestim

Recedit ab illo intelle. qui dicitur cõmunis.

Alius sensus

festim q. omittit ex vno capite.i.ex testamento secundo, incipit esse hæres ex alio capite successionis ab intestato ipso iure & necessario,secundũ istũ inquam intellectum,& talis desinẽtia instãtanea nõ est in cõsideratione, ex quo non potest aliquid operari. Et eã ob rem text. iste dicit simpliciter & absolutè,q. nõ desinit hæres esse:quãquam reuera per momentũ hæres esse desinat, eo instãti quo fit transitus de vno capite successionis testamẽtariæ in aliud. s. intestati. † Lex quippe non attendit,neq; considerat regulariter actum acquisitionis: & cõsequẽter neq; perditionis, prout neq; aliũ quemcunq; momẽtaneum.l. qui sic, ff.de solu.quam Bar.ibi summat q. solummodo,quę tantum momento est duratura,non liberat soluentem. Ad idem bonus tex.in l.fi.§.vlti.C.de bo: quæ libe. vbi vsusfructus momentaneus non acquiritur per filiumfamiliãs patri. Quo fretus dicit notanter Ange.in l.volũtas, C. de fideicom.ad fi.q. prohibitus alienare extra familiã sub pœna,poterit nihilominus alienare extra familiam ea lege, vt ilico res alienata restituatur sibi, vel familiæ: quia secundum eum non dicitur alienatio fieri extra familiam,quæ momẽto duntaxat est duratura. Quod sequitur Ias.in l.filiusfa.§.Diui,col.10.versi. quartò limita.2.lec.ff.de lega.1.adducit etiam l.cogi.§.hi qui solidum.ff. ad Treb.Idem quod Ange. tenet etiam And.Sicu.Barba.in l.4.§.Cato,col.21. versi.& adduco,ff.de verb. ob. vbi idẽ dicit de vassallo eiusmodi. i. ad instãs temporis alienante feudum.s. vt incõtinenti ad eundem tale feudũ regrediatur. Idemq; in emphyteota eodẽ modo alienante tenet Ro. in l. sequitur.§.Labeo,aliãs itẽ Labeo,ff.de vsucap.& est de intentione Anto.de But. in cap.potuit,col.1.de loca. & condu.

34

De rebus momẽtaneis.

& Ias.in l.fina.colũ.15.C. de iure emphy.Hyppo.consi.130.incipien.consului proximis diebus.col.3.vers. confirmatur.& iterum col.5. vol.2. Quæ omnia sunt nota ad possidentes bona maioratus seu vinculata, & alienãtes ea modo prędicto.i.momentariè,hoc pacto: vt scilicet statim redire debeãt ad eundem,vel ad sequentem in gradu,quòd non incidant in pœnam ob eiusmodi alienationes, nisi tenor scripturæ maioratus refragetur. Hoc dico propter clausulas præcisas,quæ his temporibus solent in cõsimilibus maioratibus,& vinculis apponi,ob quas resistitur etiam initio alienationis, & in eum casum prouidetur, in quẽ fiat transitus rerũ sic alienatarum in cõtinenti post alienationem: imò & ante eam, post acceptationem factam per talem possessorem de alienando eius modi res: talium inquam rerum alienatarum ob prædictas clausulas præcisas fit translatio in proximũ sequentem in gradu, ad quem talia bona deberent deuenire ex primordiali maioratus vel vinculi institutione,si talis possessor vltimus naturaliter decederet. Prædictis etiã cõfert, quòd licèt inter patrem & filium donatio inter viuos facta non valeat, prout neq; inter virum & vxorem.l.secũda, cum alijs. C.de inoffi.dona.iunctis titu. iuris ciuilis & canonici de dona.inter vir. & vxor. valet tamen vtraque donatio si ita fiat,vt apud donatarium res sic donata non maneat, sed ilico ad alium transferatur,secundum Barto.in l. secunda,§.si verò pater,col.prima, ff.de dona.per aliqua iura non bene id probantia,excepta l.profectitia,§.penul. ff. de iure dot.quę id probat. Ad quod etiam facit l.Sulpicius,ff. de dona.inter vir.& vxo.Et hoc tenet Ludo.Ro. in l.si donatione, colũ. 2. C. de colla. post princip. Concinit etiã præmissis

Atten.in materia bonorum maioratus.

Clausulę apponi assuetæ in scripturis maioratuũ hodiernorum.

Ad eãdẽ re.

De eodem.

L 2 text.

text.in l.generaliter.§.si cui legatum, ff.de fideico.liber. vbi si legatũ sit mihi relictum, illudq; statim restituere alteri fuero rogatus, & præterea libertatem seruo meo præstare, non sum eo prætextu, id est ex causa legati mihi relicti, obligatus ad præstationẽ libertatis: quia nihil nomine pretij aut compensationis videor accepisse: cũ id legatum ilico rogatus sum alteri restituere. Ad præmissa etiã facit quod tenet Bal.in l.vlt.ad si j.de condi.insti. vbi eleganter (motus prædicta l.fi.§.vlti.C.de bo.quæ libe.) decidit, quòd si pater sit constitutus in vltimo vitę spiritu, filius in potestate ipsius existens, non acquirit ei, sed sibiipsi. Circa quã

Ad idem.

decisionem, & eius verificationem, vide Fran.de Ripa, in l.cum filiosa.colũ. 10.ante fin.de lega.primo. Ex quibus & alijs compluribus quæ in eam rem adduci possent, patet, quàm nullius pretij dispositio momentanea censeatur, regulariter inquam, cùm ex ea vt plurimum paruus aut nullus producatur effectus: quanquam aliquando, & sic casualiter siue in casibus specialibus, videamus aliquot effectus ex ea insurgere, & ex consequenti debere esse in consideratione, vt colligere licet ex remissionibus traditis per Hyp. politum vbi suprà num.12. Et hac ratione (vt præmissa repetam) dicitur in hoc text. quòd adueniente conditione libertatis fideicommissariæ primo testamento relictæ, hæres semel effectus necessarius ex secundo testamẽto non desinit hæres esse ex eodem: sed solùm mutatur in eo ius successionis, id est potest mutari, si velit repudiare: & quoad hoc efficitur voluntarius, quia potest omittere ex capite testati, & sic institutionis: quo facto erit hæres ipso iure ex capite successionis ab intestato, si erat inquam de successoribus ab intestato.i.legitimis: & ita succedendo mutat sibi ius.i. causam vel titulum successionis de vno capite in aliud: non tamen desinit esse hæres necessarius quoad ipsam quidditatem seu substãtiam essendi hæres vel existentiæ hæredis. Et quamuis ob illã mutationem fiat transitus de vno capite in aliud, non tamen censetur desinere esse hęres eo tempore mutationis intermedio: cũ (vt dixi) sit momẽtaneum siue instantaneum, ac proinde inefficax: sicq; non est habendũ in cõsideratione, vtpote infructuosum siue ineffectuale, vt.s.probaui. Cõtra

Ant. obiec.

hoc tñ facit (vt id non omittam) nã reperimus casum singularem, q actus momentaneus fictus alium actum verum per fictionem præcedens & à lege occultatus habetur in cõsideratione, tanquam si ex interuallo præcessisset, vt l.tertia.§.fi.ff.de dona. inter vir. & vxo. vbi si quisquam mihi donaturus fuerit à me iussus. donare vxori meæ, & eidem in præsentia mea tradiderit, talis traditio erit nullius momenti: quia lex fingit primo mihi esse donatũ, ac demum per me vxori meę traditum: & sic ille actus momentaneus, quem lex fingit primò interuenisse, hoc est donationem prius mihi factam, & demum in continenti per me vxori meæ donationem de eadẽ re factam, operatur perfectã acquisitionem rei donatæ quoad me: & sic quòd ego videor eam acquisijsse, & incõtinenti ex causa donationis vxori donasse, & propter eiusmodi acquisitionem momentaneam, donationẽ per me in vxorem factam. l. illa dicit esse nullam, quæ aliàs valeret, tanquã

35 facta à tertio vxori meę.† Et sic est ibi casus singula. & peregrinus, vulgo (literatorum inquam) non notus, vbi actus momentaneus etiam fictus (qđ est fortius) operatur effectum acquisitionis principaliter, ex qua acquisitione

ne

ne resultat alius actus nullitatis inductiuus minus principaliter, siue in cōsequentiam penè necessariam. Neq; reperietur, vt puto, per alium in id animaduersus. Sed est specialis casus ob fraudem præsumptam, quę de per sona ad personam resultat ratione actus prohibiti à lege, quæ est donatio coniugalis iuri inuisa, & ab eo inhibita. Sed in hoc text. secundū istum intellect. neq; est actus momentaneus fictus, sed ver⁹: neq; potest ex eo fraus aliqua subsultare, cùm trāsitus iste de vno capite succeßionis in aliud iure sit permissus: dolo (inquam) præiudiciali tertio circumscripto, vt per titu. si quis omi. causa testamenti. C. & ff. ab speciali dilucidè apparet.

Resolutio circa istū intellectum. Intellectus ergo iste stat resolutè in hoc, q; libertus semel effectus hæres necessarius ex secundo testamento desinit esse hęres post euentum cōditionis adiectæ libertati in primo testamēto ex vno capite succeßionis. s. testati: non tamen absolutè censetur desinere esse hæres necessarius: quia ex alterutro capite debet necessariò hęres esse. Quatenus enim attinet ad substantiam ipsam existētiæ hæredis, semper est necessarius. Sed quatenus attinet ad mutationē causæ, vel tituli hæreditarij, de vna, vel vno in aliā vel alium, statim quòd repudiat, desinit esse hæres ex vna causa seu titulo vel iure ad momentum vel ad instans tēporis, & illud momētum occultatur: & protinus quòd desinit esse hæres ex illa causa, efficitur hęres necessari⁹ ex alia: & sic mutatio vnius causæ in aliam est ea quæ recipit propriè instātaneum temporis intermedium, non autem ipsa hæredis existentia: quia postquam semel fuit effectus hæres necessarius illius secūdi testatoris, nō potest amplius desinere esse hæres eiusdem: & tamen postea adueniēte cōditione libertati adiecta, efficietur hæres voluntarius quoadhoc, vt si nolit habere hęreditatem ex causa testamēti, poßit ad libitum omittere, & si semel declaret se omittere, manet hæreditati alligatus & astrictus necessariò, ex causa & titulo succeßionis intestati. Et hoc est quod in tex. dicitur, [efficietur hæres voluntarius] vt volūtas versetur circa ipsum titulum hęreditarium, quem (vt est dictum) potest sola voluntate mutare, repudiādo ex causa & titulo testati, & adeundo ex causa intestati: neceßitas autem versetur circa substantiam iuris hęreditatij in genere ipsi hæredi perpetuo infixi, & à persona sua inseparabilis re & nomine. Sicq; in quātum litera dicit, [& interim erit necessarius.] debet intelligi, ex testamento. Et in quantum subijcitur, [& existente conditione, voluntarius hæres efficietur.] debet (prout dixi) intelligi, quòd erit illi libitum, an velit hæres manere ex secūdo testāmento, vel abstinere, & capere ex causa intestati. Et in quantum deinde subijcitur, [nō vt desinat esse hæres] scilicet in genere ex vno capite, vel alio, ex quo ipse malit hæres perpetuò manere. Et dum statim subditur in litera, [sed vt ius in eo mutetur succeßionis,] id est causa ipsa & titulus succedendi mutabitur, de vna succeßione testamenti vel ex testamento, in aliam ab intestato: & sic mutatio fiet de vno capite in aliud: non tamen desinet esse necessarius ex capite ab instestato, in quod fuit facta tituli mutatio & transitus, vel transfusio: sed non mutabitur existentia hæredis necessaria, substantificè sumpta. Et hoc modo potest dissolui iste inuolucrus literæ textualis. Et secundū istum sensum dictio, ius, in text. posita significat causam vel titulum succeßionis: non autem ipsius qualitatem,

 prout

prout sumitur in intellectu cõmuni primo loco signato. Neq; itidem significat ius ipsum totale hæreditarium, vt in alio intel. Pet. à Bellaper. Iacob. Bald. & sequacium, quos intellect. supra retuli.

Aduertẽtia noua. Sed est aduertenter considerandũ quòd hæres in casu huius text. prout vltimo loco proximè intellexi, mutat sibi causam hæreditariam & sic dominij, nulla extrinsecus causa superueniẽte: eo q prima causa vsq; ad conditionis implementum & purificationẽ semper & vsq; à principio suberat, potentia inquam, siue aptitudine, vtpote sub conditione dilata, vel suspensa: & sic suberat iam, quando ex causa secundi testamenti, hæres iste acquisiuit libertatem cũ hęreditate. Sic itaq; hac l. conceditur sibi facultas mutãdi causam, quæ suberat ad pręsens in actu, & ex secundo testamento sumẽs originem in eam causam quę potentia, siue aptitudine ex primo testamẽto sibi competebat priusquam ex secundo testamento libertas ei competijsset, vt proximè dixi.

36 † Et ex hac litera huiusmodi declarata & intellecta, subintelligitur, & subdeclaratur nouè regula illa in iure protrita, Neminem sibi causam possessionis, & à fortiori dominij mutare posse, causa extrinsecus nulla accedẽte. l. 3. §. illud, ff. de acqui. poss. l. cũ nemo, C. eo. l. ad probationẽ, in fin. C. de loca. & cond. l. nõ solũ, §. quod vulgo, ff. de vsucap. vt intelligatur, nisi causa in initio subesset aptitudine seu potẽtia, posteaq; deduceretur ad actũ per existentiã conditionis ei appositæ, vt hic. Sic igitur satis est, solã purificationẽ cõditionis primo appositæ fideicõmissariæ libertati superexistere, vt cẽseatur causa de nouo accedere ipsi mutationi possessionis, vel dominij. Et quanuis in primo huius text. articulo quem m. s. in principio textualiũ interpretationum enodaui (vt ibi dixi) nõ attendatur potissimum (nam minus principaliter & cõsequutiuè sic) an cõditio vel causa retrotrahatur ad originem: tamen in hoc articulo, quẽ versamus de omissione hęreditatis vel iuris vniuersalis, benę attenditur, & cõsideratur, eo q conditionis existẽtia retrotrahitur in institutionibus vniuersalibus ad tempus mortis testatoris. l. quod dicitur, in prin. ff. de mili. testa. & tradit Bar. in l. hæreditas ex die, vers. sicu. [quæ eo] quæ est diuersitatis ratio. ff. isto titu. Quemadmodum & in eiusmodi institutionibus aditio retrotrahitur. l. hæres quandoq;, aliàs quandocũq;, ff. de acqui. hære. Et hæc quoad examinationem intelligẽtiarum textualium tradita sufficiant. Nec mihi subsannator aliquis succenseat, q in his subtilitatib⁹ (vt illi & perperã dicunt) infructuosis tempus teram: nõ enim potui excusari quin textui satisfacerẽ, adeò equidẽ implicito & nodoso, vt nullus alius magis sit in hoc titu. Pręterea, q hosce crabrones meminisse oporteret sententiæ Bald. supremi Docto. dicentis in l. vna, post prin. C. si ser. exte. se emi. manda. in iure nostro nullã esse subtilitatẽ absque vtilitate, saltem in acumine intellectus, qua (nisi fallor) nulla alia excellẽtior ex illa resultare potest. Nec non, q (vt ex præcedentib⁹ apparet, & ex sequentibus adhuc amplius liquebit) complura vtilia, & scitu non indigna neque iniucunda ex hac relectione candido Lectori, mordaci inquã aceto aures lotas nõ habenti, sese obuia insinuabunt. Sed iam tempus est ad conclusionẽ analyticam seu huiusce actus resolutoriam pro rostris (vt aliàs dicit) propositã accedere, quę talis est.

Assertio Analytica.

Et

ET si bonorum maioriæ aut cuiusli bet alterius vinculi, quod vocant, restitutio præsens, præmatura, siue in pestiua, vtpote ante mortē vltimi possessoris eorūdem, quocunq; titulo alienationis ab eo facta in vocatū sequenti gradu ac successiuè per primū stabilientē, quoad quid subsistat, & sit valida, primæuāq; institutionē vinculi vel maioratus quoad id nouare interim. i. ante mortem eiusmodi possessoris vltimi eo modo aut titulo inter viuos restituētis possit: restitutionem tamen factam ab eodem vltimo possessore eidem in gradu sequenti vocato, per quamcunq; vltimæ voluntatis speciem, nullius esse momenti, quin morte ipsius possessoris vltimi subsequuta, idem successor per primū stabilientem immediatè vocatus, perq; vltimūmet possessorem in vltima voluntate nominatus, eiusmodi bona maioratus vel vinculi pleno iure ex priore & vetustiore titulo & causa .i. ex primæua primi stabilientis dispositione cōsequatur constāter, astruim⁹.

Quæ assertio resolutoria seu cōclusiua, recipit sectionem in duos tomulos. In primo deciditur præsuppositiuè (vt sic loquar cum Dialecticis) de restitutione præmatura, inter viuos per vltimum possessorē purè facta ei qui post obitum restituentis per primum disponentem seu stabilientē, sequēti gradu vel loco fuerat ad maioratum, vel vinculum vocatus. Et licèt istius primæ particulæ tractatio non pertineat principaliter ad intentū quo de agimus, sed potius ad l. post mortem, cū materia. C. de fideicōmissis, & ad l. cū pater, §. à filia, ff. de lega. 2. Tamē ordine retrogrado seu inuerso post probationes secundæ particulæ, quæ est principalis huius conclusionis, incidēter circa illud attingam, & resoluā nō nulla non contēnenda. In secūda particula (vt dixi) principali deciditur, in utilem esse restitutionē rerū maioratus factā per vltimū illius possessorem immediatè post eū ad illū per primū stabilientem inuitato, si fiat in vltima voluntate, & ista sectio sit loco interpretationis cōclusionis vt. s. formatæ. Consequutiones autē ex ea fluentes non designaui impræsentiarum, ne esset (vt aliâs dicitur) actum agere: cùm ex probationibus inferius tradēdis se se in propatulo exhibeant.

Præfata nanque assertio in. 2. particula, quæ ad rem nostram pertinet, comprehensiuè astruit, habentē maioratum antiquum. i. maioribus institutum vel creatum, cū dignitate, vel sine, restitutioni cōditionali idest post ipsius mortē suppositum, nō posset efficaciter de eo sub ijsdem conditionibus, modis, vel vinculis, aut simpliciter, quod in idem (vt iam dictum est) recidit testari, vel aliter de eo in vltimo elogio, vel inter viuos in successorem, immediatè sequentem ad illum ex præordinatione primi eum instituentis vocatum disponere: & pari, ac fortiori ratione, eidē maioratui noua vincula, vel nouas cōditiones aut modos non posse inijcere: licèt inter viuos id posset purè quoad id efficere, vt in prima cōclusionis particula. &c. Quod ergo de bonis maioratus cōcluditur in prędicta prima particula secūdæ partis conclusionis, scilicet quòd de eis dispositio vltima facta pgrauatum eundemq; vltimum maioratus possessorem non valet, probatur primo in simili ex cap. vno, in princip. de success. feu. lib. feudo. vbi ad verbum dicitur, [Nulla ordinatione defuncti, in feudo manente, seu valente.] & ibi istud notāt And. de Iser. Bal. & alij ordinarij scriptores, vltra quos dictio [nulla] est expēdenda, quæ distribuit vniuersaliter negatiuè. Et sic ille tex.

non tantum vult ordinationem vel dispositionē nō valere in alias personas collatam: verùm neque collatam in easdem personas ad illud vocatas in prima feudi concessione. Aliâs si dictio nulla non distribueret inter vtranque dispositionem, id est tam collatam in inuiratos ad feudum, quàm collatam in alios, non posset verificari in vna ex prædictis duabus dispositionibus: quia distributio præsupponit pluralitatem, & nullatenus potest concernere vnitatem, vt est notius, quàm vt probari expediat. Simili inductione distinctionis [nulla] vtitur Aren.in l.quemadmodum.1. notabi. vbi etiam Ias.3.ff.de acquiren. possess. & ante eos Alexan.in l.prima.col.12. ad fin.eo.titu. Ange.consi.159.ad fin. in id ponderans.l. si quis ad declinandam, C.de Episco.& cle. Et rationem illius text.(vt ad eum redeam) videtur ponere text.in cap.primo. §. cùm verò, de his qui feu.dare possunt, vbi videtur probari, quòd feudum defertur liberis per legem, & ipsius prouisione, seu prouidentia secundum Lucam de Pe.in l. Anonas ad finem. C. de ano. et tr. lib. 11. vbi in hui⁹ rationis præsidium adducit l.si arrogator, ff.de adop. vbi est text.in id celebris prope finem, & l.cùm patronus.§. de lega. 2. Imò secundum eum transfusio feudi in descendentes potius censetur, cuiusdam debiti naturalis solutio, quàm mera liberalitas, ex l.prima, in princi. C.de impo.lucra.descriptione, lib. 10. His conferre etiam l.prima, §.permittitur, ff.de aqua quotidia.& sti.& l.proximè, ff.de ritu nupt.& l.si seruo fideicommissa.ff.de fideicom.liber. vbi textus notandissimus, quem postea etiā adducam: & l.vnū ex familia in prin. & §.ptim. ff. de lega.2. in ratione sui. Et licèt Lucas vbi suprà ponat hanc rationem, & tendat ad illum scopum, quòd possessor feudi vel maioratus nequeat testari in præiudicium illius ad quem feudum vel baronia, ex primæua institutione debent peruenire, prout etiam tradit Bald.in cap.Imperialem, in princip.colum.4. de prohi.feudi alie.per Fede.lib.feu.in versicu.Quæro vtrùm pater, el primero, & in cap. primo. §. item sacra. colū. penulti. versicu. Quæstio fuit de facto in Rege Aragonum de pace tenen. & iuramento fir.eodem lib.feud. Tamen eadem ratio (alia tamen consideratione) militat in casu de quo agim⁹, quando testamentum vel vltima voluntas dirigitur in eundem immediatè, & successiuè vocatum post talem disponentem, id est post ipsius mortem ex primæua primi stabilientis dispositione. Nā cùm ex eadē præambula dispositione legis animatæ vel inanimatæ authoritate fulcita, maiorat⁹ trāferatur in successores immediatos, gradatim ac successiuè, dispositio possessoris vltimi ipsius maioratus erga talem immediatum successorē post illum, nullum prorsus iuris effectū potest inducere: cùm non sit liberalitas vel beneficium: quin potius sit debiti quædam exolutio, vt in præfatis iuribus. Facit etiam ad præmissa tex. in c. primo, §. donare, qualiter olim feudū alienari poterat, eo.lib.feudo. Ex hoc inquit Martin.de Laude in cap. 1. in prin.col.prima.qui feu.da. poss. eo.libro, se respondisse aliās in facto super hac re interrogatus, nō valuisse testamentum Marchionis Mātuæ, in quo primogenitū instituerat hæredē vniuersalem per tex.in cap. 1. de success. feu. cuius responsi meminit Ias.in l.de quibus, col.17. post pri. ff. de ll. Quod & ante eos videtur voluisse Bar. (quāq̄ generaliter & subobscurè loquēs) in l.vt iusiurandi, §.si liberi, col. prima, in princip. ff. de operis libert. per idem

idem cap. primum, & ibidem Barto. post Iacob. de Aret. subdit; idem esse in emphytheosi pro se & libe. suis ab emphytheota recepta: nam si liberi per eum instituantur inæqualiter, nihilominus talis dispositio non valebit, & admittentur nihilominus omnes æqualiter ad emphyteosim ex prima concedentis dispositione. Et eadem, vel pari ratione, idem esset dicendum, si eos æqualiter instituisset: quia non attenderetur talis dispositio vltima: sed potius concessio prima ipsius emphyteosis, prout est de intentione Barto. ibi, attento eo quod suprà retuli eum generaliter & subobscurè dicere.

37 Secundò in idem affero † text. reconditum in sui ratione in l. irritum; C. ad l. falcid. vbi probatur, quòd possidens res subiectas fideicommissi restitutioni potest d' eis testari in ipsum met fideicommissarium, propter alia bona quæ ipse grauatus aliunde habebat libera: vel saltem propter ipsam hæreditatem: quam relinquit illi per institutionem, quæ etiam absque re corporali aliqua hæreditaria habet iuris intellectum. l. hæreditas, in princi. ff. de peti. hære. vbi declarant optimè Ange. & Pau. de Cast. Sic ergo vult dicta l. irritum, iuncta declaratione Rapha. Fulgo. Pau. de Cast. & Philippi Corne. ibidem, quòd possidēs res subiectas restitutioni, & pari ratione res quę sunt de maioratu vel vinculo, nō propterea censetur esse intestabilis: imò potest testari in eum qui vocatus est ad ipsius successionem ex primi stabilientis dispositione, vt ibi speciatim notat Pau. de Cast. cōtra quosdā vulgares aliud asserentes. Est tamen hoc addendum, quòd quatenus tangit ipsum fideicōmissum vel maioratum, testamentum, vel dispositio vltima illam concernens nihil operatur, in fauorem instituti, eiusdemq; vocati ad eundem maioratum: quanuis alio respectu vel consideratione. s. aliorū bonorum liberorū, vel etiā ipsius hæreditatis, seu iurismet vniuersalis hęreditarij, ipsum testatorem repręsentātis (quando inquam in hæreditate nō sunt corpora) vt in l. hæreditas, in pri. ff. de peti. hære. dicatur testatus decedere. Quòd est etiā de intentione Rapha. Ful. vt patet ex verbis Pau. de Castro & Corne. ibidem eum referentium, & verba Rapha. ibidē sunt hæc, in text. ibi [decederet.] Sunt qui putant filium non posse testari, quando pater grauauerat eū restituere: sed nō est verum. Deinde statim & immediatè idem Rapha. ibi subijcit, nota contra vulgarem & idiotarum opinionē putantium filium non posse testari, si pater eum grauauit restituere, onere fideicōmissi. hæc ille. Et vt dixi, hoc deducitur rectā ex illa lege, si nō oscitanter legatur. Ibi enim supererant bona de quibus fuerāt legata relicta, ex quibus legatis hæres hęredis, idēq; primi testatoris fideicōmissarius, falcidiā deducere, & volebat, & poterat: alias institutio de solo fideicōmisso facta, & in eundē fideicōmissarium directa seu deuoluta, nō esset alicui' pōderis vel momēti, vt ibi apertè pręsupponitur. Quod aūt bona, quæ in casu illius l. erāt extra fideicōmissum, fuissent, alias fuerint bona libera, patet: quia alias nō essent per falcidā defalcabilia: quia falcidia nō deducitur de bonis restitutioni subiectis, vt in authē. sed & in ea re, quæ præcedit di. l. irritū, intermedia authē. similiter, dū ad verbū dicitur. [Sed in ea re falcidia cessat, quæ ita relicta est, ne alienetur, sed permanet apud successores eius cui relicta est,] quæ authent. sumitur ex corpore authenticorū in tit. vt ipō sa. largi. §. si qn̄ colla. 9. qui casus est valde

Verba Rapha. Ful.

Indoctio l. irritum.

Casus admodũ notãdus & assiduè eueniẽs ex facto.

valde nota. & quotidianus, secũdum Bald.ibi dicentem, quòd Doctores & aduocati non aduertunt ad illum: & est casus specialis, in quo hodie nõ detrahitur falcidia de relictis particularibus consistentibus in rebus immobilibus, prout hanc suppletionem facit text.in d.§. si quando. licèt textus per Irne. extractus in d. authenti. Sed in ea re, loquatur generalius, de quo nõ est curandum, quia Irne. non habuit facultatem legis condendæ. Et quando exemplum discrepat ab exemplari, vt sunt authenticæ in C. per Irne. extractæ ex corpore authenticorum, statur scripturæ originali, prout aliàs fit regulariter in alijs scripturis & instrumentis authẽ. si quis in aliquo. C. de eden. Et ita expressim vulgarizatur prædicta authẽ. sed & in ea re, per legem sextam tit.11.partit.6. dum ad verbum dicit. [Otrosi dezimos, que si el testador hiziesse manda a alguno de castillo, o de otra heredad, en tal manera que la no pudiesse vender, ni enajenar. &c.] & sic loquitur duntaxat de re immobili prohibita alienare.

38 re.† Ex qua decisione patet, ꝙ in maioratibus regia facultate vel licentia conditis, & sine ea in vinculis quę hodie fiũt de melioratione tertiæ vel quintæ partis bonorum, vel de vtraq; authoritate ll. for. & Tau. redundat, seu superfluit clausula quæ apponi solet in testamentis & maioratibus. s. quòd trãseãt de vno successore ĩ aliũ integraliter, & absque aliqua diminutione, & sine deductione falcidiæ & Trebellianicæ. Nam per solam prohibitionem alienationis factam à testatore expressa causa, prout debet exprimi l.filiusfami.§.Diui, ff.de lega.1. & quæ satis exprimitur, quando prohibitio fit cõtẽplatione maioratus.i.vt tes sint maioratus, & permaneant ipsius. Vel etiã ex causa subintellecta, & coniecturata, quæ desumitur à qualitate ipsius rei prohibitæ alienari, vt per gl. ordi.in l.quoties.1.C.de fideico. communiter approbatam per Bal. & Docto.ibi, & recentiores in d.§. Diui. cẽseretur fal. prohibita per iura illa authẽticorũ. & l.parti. etiã si in testamẽtis in quibus tales res subijciuntur restitutioni fideicommissi, vlterius non esset processum ad prohibitionẽ fal. directo, neq; æquipollenter. Et idem (vt.s.tetigi) dicendum est in maioratibus vniuersalibus authoritate vel licẽtia principis constructis: quia per prohibitionem alienationis rerũ immobilium eorundem maioratuum censeretur prohibita detractio Trebellianicæ, etiam si in facultate regia non fuisset addita clausula de qua prędixi, quòd bona maioratus irẽt de vno in alium integraliter. &c. Nam per prædictam prohibitionẽ alienationis satis debet censeri prohibita quæuis diminutio: & consequenter Trebellianicæ deductio, vt in præfatis iuribus habetur, supposito, ꝙ testator potest prohibere etiã quartæ Trebellianicæ deductionẽ, prout & fal. secundũ Bat. in l.Marcellus, in princi. eademq; tertia, colum. fina. ff. ad Trebellia. post glossas, pro & contra ibi per eundem relatas. Vbi idem tenent communiter Docto. & speciatim Ias. inquiens, istam esse cõmunem, & ab ea in consulendo & iudicando non esse recedendum, nu.45. Et Claud. de Seisel. asserit eam esse cõmunem, & seruari in practica, addẽs idem quod Ias. dicit ab ea in iudicando non esse recedendum post Alexã. ibi per eũ relatũ cõsi. 67. in prin. volu.1. eãq; vt magis cõem amplectitur Raph. Fulgo. dicẽs secundum eã respõdisse ex facto in magna & ardua quæstione in authenti. sed cùm testator, ad finem. C.ad l. falcid. & ob has opi. vitandas fortè in licẽtijs & in Cõis opinio

Clausula in melioratibus integraliter, & absq; diminutione apponi solita, superflua vide infra.

& in maioratibus ponitur prædicta clausula vt bona pergãt integraliter, & sine diminutione de successore in successorem gradatim. Ad expeditiorem cautelam, & abundantiorem rei claritudinem, hoc inquam secũdo casu loquente de Trebellianica: quia in primo casu loquente de falcidia, nequiquam opus est illa clausula, propter dispositionẽ dictæ authenticæ, sed cũ testator iuncta prædicta authentica, sed & in ea re. Nam prima cauetur, testatorem posse prohibere falcidiam expressè. In secunda q tacitè. Sed redeundo ad prædictam l. irritum, licèt ea quę in illo pũcto tradita fuere. s. q bona ibi extra fideicõmissum fuerint libera in se ipsis, sint vera & notanda, tamen quia l. illa est de iure. C. antiquo, illa quę dicta sunt non adaptantur ad eam, cùm loquatur de iure authenticorum nouo. Ideo melius dicẽdum est, quòd in casu illius l. bona extra fideicõmissum sunt cẽsenda libera, ideo quia in dubio secundam legitimam præsumptionem bona præsumantur allodialia seu libera, non autẽ nexui feudi vel maioratus supposita, vt ex multis tradit Alex. ad quem me refero vice plurium, consi. 15. incipiente, visis narratis in themate, post prin. volu. 5. Et sic citra consideratione iuris noui authen. lex illa bene fuit s. adducta ad præfatũ propositũ: quia ex quo ibi erat fideicõmissum in quo ab hærede fuit institutus fideicommissarius, censetur habere tacitã à iure de non alienando, vt in d. l. Marcellus, §. res quæ, ff. ad Treb. &c. Quanquam de hac re non adaptatur ibi ista consideratio, quia in casu illius l. irritum, non potest tractari de deductione Trebellianicæ, quia ius deducẽdi fuit cõfusum, ex quo hæres grauatus fideicõmisso instituit directo ipsum fideicommissarium.

Excusat appositionẽ p̃ fatæ clausulæ integraliter. &c.

Redit ad l. irritum.

Tertiò ad eandem assertionem adduco tex. optimum in l. si te solum, §. 1. ῑ. eo. in illis verbis. [Quia satis plena prior fuit institutio.] Vnde notat Bal. quòd quando prima forma institutionis est plenior quàm secunda, statur primæ: & posterior forma non potest ei derogare seu detrahere. Ad idẽ tex. in l. si ita scriptum fuerit, Titius. ῑ. eo. ibi, [secunda scriptura potior erit, plenior est enim quàm prior.] Ad idẽ l. talem, in prin. vbi Bar. Bald. & Doct. ῑ. eo. Idem in contractibus, quia similiter in eis plenior dispositio præualet. l. si id quod, ff. de recinden. ven. quam Bald. citat, & post eum Ioã. de Imo. in d. l. si te solum. sic in proposito, quãdo is qui primo instituit maioratum, relinquit illũ primogenito, & illo mortuo cæteris descendẽtibus gradatim & successiuè de vno in alium, talis forma successionis subrogatiuæ in modum fideicõmissi facta, est plenior q̃ secũdã, quã faceret primogenitus, vel sequens in gradu de alio immediatè sequente in gradu per prius seu antè in prima dispositione vel institutione maioratus post eum vocato: quia ista secũda non potest fieri cõferendo eã expressè vel tacitè post mortẽ huius secundario disponentis, vtpote in tẽpus prohibitum. i. in tempus quo maioratus erit ipso iure futurus illius cui confertur eiusdemq; immediati successoris sequentis ex primordiali institutione ad eum inuitati, 39 † quum ad paria indicentur, aliquid fieri tempore prohibito, vel permisso, & conferri in prohibitum. l. quod sponsæ, C. de dona. ante nup. quæ ponit hanc regulã, & non habet contrariã secundũ Barto. ibi, id est dicere, id est non habet fallentiam, vel nũquam fallit illa regula: licèt regula ecõtrario sumpta sic. s. paria sunt aliquid fieri tempore permisso vel prohibito, & conferri in tempus

tépus permiſſum. quæ regula elicitur
ex l.in tempus,in prin.ꝟ.iſto tit.& in l.
1.§.ad eos.ꝟ.ad l.falci.& in l. hæredem
meum.2.char.ꝟ.de lega.2. Ad primam
regulam concordat etiam l. 1. ad fin.
C.eo.tit.de dona.ante nup.& l.Titio,
ff.de vſufruct.lega. ad idem text. in l.
quia ad id tempus,in ncto fine. l. præ-
cedentis,ff.de dona.inter vir. & vxo.
& l.ſi inter,ff. de pactis dota. per quæ
iura Albe.in d.l.quod ſpõſæ, refert Io.
Monachum dixiſſe in cap.vno,de reli
40 gioſis domi.lib.6.† ꝙ magis inſpicitur
terminus ad quem, quàm terminus à
quo. Quæ generalis theorica Io. Mo-
nac.probatur pariformiter ex præfata
vtraq; regula, quæ deſumitur ex præ-
dictis iuribus. Non omitto in diſcurſu
verborum,ꝙ Io.de Imo.in l.ſi ſocer,§.
Lucius,ff.ſolu.matri.col.1. attentauit
ſignare quandam fallentiam ad prędi
ctam regulam deſumptã ex d. l. quod

Carpit Ioã. de Imo.

ſponſæ,cum iuribus ſimi.ſ.citatis. Sed
quia loquitur ſub dubio, vt illi ſępe ac
cidit,nec non loquitur in caſu haben
te ſpecialem rationem diuerſitatis, &
præterea prædicta regula,de qua agi-
mus,non repetitur in propoſito, neq;
in eius ſimili limitata, non expedit il-

Concludit circa præmiſſa.

lam fallen.commemorare. Redeun-
do ergo ad rem noſtram, cõcluditur,
quòd prima diſpoſitio circa ſucceſſio
nem in maioratu, per quam omnes
deſcendentes gradatim & ſucceſſiuè
de vno in alium ſunt vocati, præferen
da eſt vt plenior ac potentior cuicun
que alij diſpoſitioni, quæ fieret vel in
vltima voluntate, vel inter viuos per
quemcunque vltimum poſſeſſorem
maioratus de alio immediatè ſequen
ti in gradu ad illius ſucceſſionem vo-
cato:& ſic abſorbet eam, quando in-
quam fieret ſub iiſdem cõditionibus,
modis,& grauaminibus (nam de alijs
non eſt curandum, quum non poſ-
ſint apponi) expreſſim vel tacitè, ſub
quibus ipſa ſucceſsio in maioratu fuit
ſtabilita in illius fundatione vel crea-
tione:quia(vt dixi) ſi ita fieret,confer-
retur in tempus, in quod ex primi ſta-
bilientis diſpoſitione reperitur iam
dudum facta prima diſpoſitio,& ſorti
ra mero iure effectum ſuſpenſiuũ ex
prima nominatione, reſpectu inquã
nominatorum, ad eiuſdem maiora-
tus ſucceſſionem poſt primum nomi
natum ad eandem.

Quartò in idem adduco tex.in ea-
dem l.ſi te ſolum,§. fi. vbi ſi plures in-
ſtitutiones de eadem perſona hęredis
fuerint factæ de eadẽ hæreditate vel
eadẽ hæreditatis portione, ſub diuer-
ſis conditionibus diſiunctim appoſi-
tis,vel de diuerſis portionibus eiuſdẽ
hæreditatis ſub diuerſis itidem condi
tionibus ſeparatim appoſitis, vt ibi gl.
exemplificat vtrius, id ęſt cuius inſti-
tutionis conditio prior extiterit, illa
erit plenior & præferenda inſtitutio-
ni alterius:quia manet conditionalis,
& ſic inſtitutio purificata non ſuſpen
ditur quoad ipſius efficaciã, propter
pendentiam alterius conditionis in-
ſtitutioni de altera parte appoſitæ. Ex
quo text. & aptè & pertinenter ad rẽ
de qua agimus,colligit Bald. ibi, ꝙ qñ
plures conditiones ordinantur ad eũ
dẽ effectũ diſiunctim, ſiue ſeparatim,
illa conditio, quæ primò purificatur,
trahit protinus ſecum effectum: & a-
lia habetur ꝓ ſuperuacua. Sic in pro-
poſito cõditio mortis cuiuſcunq; ſuc-
ceſſoris ad maioratum vocati, grada-
tim atq; ordine ſucceſſiuo per primũ
ſtabilientẽ appoſita in inſtitutione te
ſtamentaria, vel alia inter viuos diſpo
ſitione, quæ modò, ſiue de nouo fit ꝑ
poſſeſſorẽ maiorat9 de ſequẽti in gra-
du poſt eũ inuitato ad eundẽ:talis inq̃
conditio mortis expreſsim vel tacitè
repetitur ab eodem poſſeſſore diſpo-
nente: & ſic quando idem poſſeſſor,
idemq;

idemq́; secundario disponens de maioratu moritur, purificatur quoad immediatũ sequẽtem successorẽ ex causa de prætetito, quæ prius fingitur extitisse facta retrotractione ad tẽpus mortis primi stabiliẽtis maioratũ: nã conditio institutionis vniuersalis regularitet retrotrahitur, vt prædixi, dũ citaui legem quod dicitur, in prin.J.de mili.test.quam summat Bal.ibi, q effectus condicionis existentis retrotrahitur ad tẽpus mortis testantis in hæreditate.& hucusq; bene. Sed quatenus addit, & in legatis, nõ rectè, per ea quę s.in discussione intelligentiarũ huius tex. fuerunt tradita. Debuisset dicere, & in substitutionibus in hæreditate: & sic vniuersalibus, in quibus ille tex. loquitur: secus in legatis. Et sic fingit consummasse (vt præcedentia prosequar) prius effectum suũ: ergo dispositio vltimi possessoris facta de eodem maioratu in successorẽ post illum ad eundẽ vocatũ, est irrita & inanis: præsertim, quia cũ sit vna & eadẽ conditio.s.mortis eandẽ personam concernens, hoc est ipsum successorem post præcedentem eundemq́; vltimũ possessorem disponentem, non põt pluries existere.l.si ita fuerit, in prin. ff. de manu.test.vbi ad verbũ dicitur, [Non enim amplius ei parere põt, cũ semel expleta sit.] & ibi gl.reddit rationem. Cũ itaq; per mortẽ vltimi possessoris eiusdẽq́; post ipsius mortẽ disponẽtis, cõditio mortis, quæ fuerat posita per primũ stabilientẽ maioratũ, fuit purificata secũdaria dispositio vltimi possessoris collata in proximũ sequẽtem vocatũ, quę etiã si nõ exprimatur, habet in seipsa (cũ sit volũtas vltima) cõditionẽ mortis sibi tacitè inhærẽtem, non potest iterũ existentiã sortiri, vel existere, seu purificari: quia prima cõditionis existentia, quæ semel fuit effectũ sortita, ex prima eua seu pristina ptimi stabiliẽtis dispositione, vtpote momentaneã & non successiuã causam habẽte, nõ est iterabilis, vt possit iterũ existere, & purificari, & iterato effectum sortiri, ex vltimi possessoris dispositione, vt est iã dictũ per eandẽ l.si ita fuerit. qua lege etiam circũscripta, istud patet ad sensum, & adhuc apparebit ex fundamento sequenti.

Quintò ad idẽ confert maxima seu doctrina notanda & magistra (quãvocant) q quãdo ad productionẽ alicuius effectꝰ cõcurrunt plures causæ producibiles illius, celerior causa.i.quę breuius, ac citius operatur, cõsummat illũ, atq; cũ cõficit. Tex.est nota.ex quo ista regula traditur per Doct.in l.si ita quis scripserit, Titius, vers. [cũ nõ possit.] J.isto tit.de hære.inst.& per illum hanc regulam tradit Bald.in l.1.colũ. pe.C.de ser.fugi.ante mediũ.vbi etiã adducit l.si quis ita stipuletur siue nauis, ff.de verb.obli. vbi istud probatur in vtroq; respon.1.&.2.eodemq́; vlti. Et vltra hoc probatur ibi, quod in.s. proximo fundamẽto fuit dictum, de non reiteratione existentiæ conditionis, dum ibi dicitur, [Amplius cõmitti nõ potest,] & facit optimè ille text. intelligendo prout ibi Barto. Pau.de Cast. Alex.& alij intelligũt post gl.in cõmissione reiterata, quæ fieret in totũ: nam illa non potest fieri. Adducit etiam Bal.l.si ita scriptũ fuerit Tithasus (nam ista est litera pandect. remotis verbis de Titio loquẽtibus.) J. isto tit.dũ in fine dicitur. [plenior est ẽm q̃ prima.] Sed ita est in proposito, q antiquior causa vtpote prima, principalis & primordialis manansq́; ac ducens originem à tẽpore præterito celerius consummat effectum. quod patet. Nam purificatio primæ conditionis positæ in prima institutionę seu cõstructione maioratus operat, q suc cessor sequẽs immediatè post primũ vocatus

Capit Bal.

Regula Phi loso. eadẽ, eademq́; iuridica.

Emendatio literę.l.si ita scriptũ fuerit infrà co. in transmutatione cu- iusdã nominis proprij: sed est res paruimomẽti.

vocatus, habeat maioriã ex primæua dispositione: & sic ex causa de præterito quasi citius ac celerius effectu consummato per purificationẽ cõditionis contingentem morte vltimi possessoris eiusdemq; primo loco vocati: ergo nihil aliud est expectandũ: imò neq; potest expectari, quũ ipsum mori sit quid instantaneum sine momentaneum. l. qui duos, §. 1. eodemq; vlti. ff. de manu. testa. l. si. ĵ. de cõd. insti. l. si. cũ gl. ĵ. quãdo dies lega. cedat. & consequenter non recipit iterationem vel repetitionem (vt dixi) præsertim isto casu, cùm mors omnia soluat. §. deinceps, in authẽ. de nup. colla. 4. Et quatenus in princi. istius fundamenti fuit adducta post Bald. l. si quis ita stipulet sine nauis, eandem in idem reperio allegatam per Pau. de Cast. cons. 77. visis & cõsideratis omnibus, lib. 1. Quæ regula est prope infallibilis in factis vel actibus suapte natura non iterabilibus, vt loquuntur ll. s. allegatæ, prout & est propositum de quo agimus. Et hoc fundamentum, licet sub alijs verbis, attigi in. s. proximo fundamento, dum post illius principiũ retuli qđ Bal. notat ex d. l. si te solum, §. vlti. concordante eum d. l. si ita scriptum fuerit: sed quia istud fundamentũ est generalius, nolui illud hic omittere.

Regula ferè prapofita pene infallibilis.

Sextò cõprobatur in simili hoc modo. Legatum factũ secũdariò eidẽ, de eadẽ re prius sibi ab eodẽ testatore legata, reputatᵗ inutile, & nullius efficaciæ. l. cùm quæstio, §. vlti. C. de lega. l. si fundum sub cõditione, §. si paterfami. ĵ. de lega. 1. cum alijs. Ratio est, quia testator iterum rem illam eidem legando quam prius eidem legauerat, videtur sæpius loqui, non autem sæpius legare vel disponere, prout inquit text. elegans in l. Meuius, §. cum qui. ĵ. de lega. 2. ad finem, & videmus idem in. 2. promissione de eadem re facta secundario eidem creditori per eundem debitorem, qui primò promisit, quæ nullius est effectus, vel momenti. l. qui bis idem, coniuncta l. si dari, ff. de verbo. obligatio. Ars enim & natura (vt. s. dixi, in intellect. 2. primi articuli textualis) nihil frustra operatur. Quibus etiam confert illud Philosophi, Frustra fit per plura, quod fieri potest per pauciora. Ad quod est textus quem Bal. ibi in epitome notat, in l. fi. C. de adop. & probarur etiam ex l. dominus testamento, ff. de condi. inde. quã legem gl. ibi adducit. & ex l. eùm fundus, §. seruum tuũ imprudens, vbi notant Doct. ff. si cer. peta. Cùm itaq; (vt est dictum sæpissime) huic sequẽti successori post vltimum possessorem maioratus, qui eũ instituit hæredẽ in eodẽ maioratu, sit idem maioratus delatus ex primæua primi stabilientis dispositione: ergo frustranea & absq; iuris efficacia censenda est dispositio secundaria vltimi possessoris circa eundem successorẽ ad eundẽ maioratum (vt est dictum) primitus vocatum. i. à primordio confectionis illius.

Maxima Philosophica nec non iuridica.

Alia.

Septimò in idem confert iste text. in princi. in verbo [accepit] intelligẽdo eum aliter quàm Docto. videlicet, quòd libertas fuit per testatorem relicta per fideicommissum, id est ab hærede prestanda, vt patet ex illis primis verbis textualibus, [fideicommissariã libertatem] & dum litera statim dicit, [accepit] intelligo. f. de manu hæredis, qui per actum inter viuos exequẽ do iudicium testatoris concessit eidẽ seruo libertatẽ sub eadem cõditione, sub qua testator eam reliquerat ab eodẽ hærede ipsi seruo præstandam, qui hæres intelligẽs prædictã cõcessionẽ esse parui, aut nullius momẽti, vtpote factã de eadẽ libertate, đ qua testator cũ eadẽ qualitate disposuerat. i. sub eadẽ cõditione, decreuit eũdẽ seruũ cũ liber-

Expenditur iste tex.

libertate, hęredē purè & vniuersaliter instituere: sicq; ille seruus statim mortuo illo hæredē testatoreq; secũdo, effectus est liber, & hęres. Nam siue sub eadem conditione libertatem ei pręstitisset, etiã inter viuos, siue simpliciter, idem esset: quia semper cēseretur sub eadem conditione cõcessisse. Nã si simpliciter cõcederet, videretur potius facere exequendo voluntatē defuncti conditionalem, q̃ suo nomine concessisse: quanquã potuisset ad tēpus concedere proprio nomine. l. suo. Nam etiã si vulgo dici soleat, q̧ faciēs aliquem actum, in dubio videatur fecisse illũ suo nomine, non alieno. l. & magis. ff. de solu. cũ cõcor. gl. & Doct. ibi (licèt illa lex non probet secũdum Pau. de Cast. sed tamen probant alia iura.)
41 † Illud tamen intelligitur, qñ facit actum necessarium alieno, pariter & simul proprio nomine. hoc est actũ quem erat obligatus facere alteri⁹ nomine, item & suo proprio. vt quia à socio acceperat mandatum negotiãdi circa rem cõmunē, & in ea aliquid simpliciter gessit. Glos. est not. de hoc in l. pro hærede, in prin. in versi. [testari] ad fi. de acqui. hære. secundũ allegationem, quam de ea facit Pet. de Ancha. cõs. 7. nu. 6. col. 2. post mediũ. Sed hic erat actus necessarius alieno nomine tantũ, & voluntarius quoad ipsummet facientem: nã hæres tenebatur ex dispositione testatoris cõditionali, ob fideicõmissum sibi iniunctũ, dare libertatē huic seruo: ita demum adimpleta conditione libertati apposita in primo testamēto: sed ex ꝓpria & libera volũtate poterat ratione dominij, quod in eo habebat ad tēpus pēdente eadē cõditione, manumittere illum statim: vnde si manumisisset eũ simpliciter, in dubio videretur facere nomine primi testatoris, & sic sub eadē conditione. Et quia (vt prædixi) talis manumissio si fieret per eũ tanquã per hæredem testatoris, & ex illius testamento fuisset inutilis, propter pendentiã cõditionis per illum primũ testatorem appositæ ipsi libertati fideicõmissariæ: ideo idē hęres secundusq; testator per suũ testamentũ, & sic nomine proprio tãquã principalis dispo nens ob dominiũ temporale, quod in seruo interim habebat, instituit eundem seruũ hæredē purè, cũ libertate quę statim ei cõpetijt ex eodē secũdo testamento post obitũ scdi testatoris. Quod autem verbũ [accepit] in hoc text. positũ designet, seu significet, q̧ ab hærede, eodēq; scdo testatore, seruus fuerit libertatē consequutus, patet: nã cũ primus testator, hic reliquerit fideico. libertatē, sub conditione, non potuisset statim litera dicere, propriè inquã, q̧ accepit de manu eiusdē primi testatoris: sed potius hæredis, testatorisq; secũdi: ex quo primus testator rogauit cõditionaliter hæredē restituere libertatē ipsi seruo: ergo idē primus testator nõ dedit: & sic seruu⁹ ab eo nõ accepit, immediatè inquam, sed ab ipso hærede, secũdoq; testatore, grauato per primũ (vt est dictũ) cõditionaliter,
42 † cũ verbũ, [accipere] qñ refertur eo modo, quo statim exēplificabitur, ad testatorē, vel ad ipsummet fideicõmissarium, sit directũ: quando aũt ad hęredē sit obliquũ, siue inflexũ. Gl. & Doct. in l. Titio cũ testamēto, §. Lucius Titius, el. 1. 4. 5. lect. j. de leg. 2. & notat Bar. & cõiter Doct. post eũ in l. Centurio, col. pe. j. ti. 1. & est notior res, in materia illa, q̃ vt probari expediat. Nã si testator dicat, accipe à me talē rē, talis dispositio est directa. Si verò dicat, accipe ab hærede, vel simpliciter, accipe. quod effectu & reipsa est idem, ac si dixisset ab hærede. l. si seruus legatus, §. qui margaritam. j. de lega. primo. est obliqua. Si autem

Verbũ accipere.

autem dixerit, accipias à te ipso est directa. Sed ita est quòd in text. isto dictio illa [accepit] non potest referri, vt est dictum, ad primum testantem, quia iam reliquerat libertatem per fideicommissum. Item neq; potest referri ad eundem fideicommissarium, vt ipse à seipso acciperet, cùm fuerit ei relicta per fideicommissum conditionaliter ab hærede, vt ait tex. Super est igitur, à diuisione singulariũ, quã ab enumeratione partiũ sufficiẽti vocant, sumpta sequela, quòd istud verbum [accepit] habet effectum obliqui in casu istius tex. & sic quòd libertas fuit de manu hæredis accepta vtiliter: scilicet purè cũ hæreditate. Nã si in primo testamento, non esset conditionaliter relicta, nõ posset dari vtiliter ex secundo, vtilitate inquam resolubili in casu vbi forrè fortuna conditio eidem libertati, in primo testamẽto adiecta postea purificetur, prout fuit in hoc text. per euentum prædictæ conditionis purificata.

Expenditur iterum mẽs istius tex. Octauò in idem induco aliter istũ text. hîc enim dicitur, quòd si conditio prioris testamẽti post libertatem ex secundo obtentam extiterit libertas, competit vel habetur ex primo testamento, & non ex secũdo, ergo hoc attento, consideratoq; dispositio secũdi testatoris nõ potest infringere, tollere, vel nouare dispositionem primi testatoris, quin prima purificata postea in dispositis per eam præualeat vl timęq purę. Et ita Albe. post Old. summat istum text. videlicet q dispositio

Epitome Old. & Alb. ad istũ text. hæredis non infringit testatoris dispositionẽ. Sic optimo simili ad rem propositam desumpto, est dicendũ, quòd sicut dispositio vltimi possessoris ipsi maioriæ non potest infringere, neq; mutare aliquid ex dispositis per eum qui illam instituit, & præordinauit, vt hîc, ita neq; eam nouare per modum comprobatiuum primę dispositionis: cũ talis dispositio, quoquomodo fiat de ipsa maioria quoad iuris aliquẽ effectum, nihil possit efficere, aut operari præexistente ac præsupposita validitate plena dispositionis primęq; post implementũ cõditionis mortis ipsius possessoris vltimi, vt. s. quarto quinto fundamentis dictum fuit.

Istud medium cõfirmari potest ex innumeris ferè iuribus hæredem contra factum defuncti venire non posse dictantibus, & pari ratione, imò eadẽ, neq; illud potest nouare, quod in idẽ recidit, neq; in vniuersum si vniuersalis sit hæres, neq; pro parte, quãdo pro parte. l. eùm à matre, cum similibus ibi per glo. traditis, C. de rei vendi. Ad id idem vltra illa, est text. in l fin. §. in computatione, vbi glo. solennis, ordi. & difficilis. C. de iure deliberan. & l. 2. §. vlti. ff. de præto. stipu. & l. si tertius, §. si quis prius, ff. de aqua plu. arcen. & l. si adulta, C. de hære. act. vbi glos. Bal. Sali. & alij & l. Polla. C. de his qui. vt indig. De quo pũcto fuit traditum in rubri. s. eo. num. 82. cum sequen. & tradetur etiam inferius. Sed (vt est nõ semel ibidem & alibi dictum.) quando hæres disponit, idẽ circa id de quo testator disposuerat, nihil aliud videtur velle agere, quàm nouare illã prædefuncti dispositionem, quod efficere non potest, quia esset velle tollere primam: quum vna eademq; res non possit haberi ex duobus titulis vario concurrentibus tempore, sed tãtum ex primo, vt in præallegata l. tertia. §. ex plurimis, ff. de acquiren. posse. tollere igitur primã nullatenus potest: ergo in proposito quo de agimus hæres disponendo idem vel super eodẽ, quod vel super quo testator disposuerat, videtur primum dispositum velle vel infringere, vel nouare, quod (vt dixi) in idem recidit, & sic non valet prout

prout .s. dixi probari ex hoc text. secū dum summam Old. & Albe. quam su prà rotuli. Quòd autem re ipsa atque effectu in idem tendant nouare & infringere primam dispositionem, vt iā dixi, & repetij, est text. in l. prima, ff. de noua. & delega. post princi. in illis verbis, [Ita vt prior perimatur.]

Aduert.

Nonò in idem affero l. primam. §. si quis creditori, & l. verbis legati. ff. ad l. fal. cum l. si creditori. ff. de lega. primo, à simili sic eas inducendo. Nam quēadmodum (vt ibi dicitur) debitum nō potest relinqui per debitorem credi tori absque aliquo emolumento: Ita etiam neq; per possessorem maioratus, vtpote ahàs restitutioni ipsius, facti inquam vel actuali, obligatum ex primæua primi stabilientis ordinatio ne, potest de eo disponere, relinquen do illum sequenti in gradu, ad ipsius successionem vocato ex primi stabilientis nominatione. Ad cuius rationem cōprobatiuam facit etiam text. in d. l. Meuius, in prin. de lega. 2. in illis verbis, [Si enim idem sub eadem con ditione relinquit, quod emolumentum legati futurum est] dicit glo. ibi q. d. nullum. Qui text. continit affabrè rei de qua agimus, & omnibus quæ in eam in præcedentibus fuere

43 tradita. † Quòd autem iste possessor 44 vltimus istius maioratus, saltē improprijssimè, aut impropriè, censeatur obligatus restituere sequenti immediato successori in gradu, & possit eodē modo dici debitor ipsius ex primæua instituentis voluntate dispositiua, est text. in l. cùm secūdum voluntatem, C. de fideicom. Nam etsi in superioribus dictum fuerit num. 28. in versi. Ex prædeductis & num. sequenti versicu. Non est tñ prætermittēdum q̃ cùm successores in maioratibus, in ijsdem succedant iure directo, & incontinenti post mortem vltimi possesso-

Aduerte.

ris ipso iure fiant domini gradatim: & consequenter talis vltimus possessor non posit dici grauatus restituere, imò potius dicatur prælat° quàm grauatus. Tamen quia, vt ibi fuit etiam dictum, estq; plus quàm manifestum, non potest negari, quin ipse vel alius possessor, qui post eum obtinuisset talia bona maioratus, tenetur sequenti successori, saltem ad facti restitutio nem: ergo potest dici saltem largo aut largissimo modo obligatus, prout quilibet alius rei cuiuslibet alicuius domini possessor, quæ ab eo per ipsius dominium potest vendicari, qui possessor ad talis rei restitutionem est improprijssimè obligatus, vt est glos. ordina. id declarans, in princi. insti. de actio. in parte debetur. Et facit etiam d. l. mulier. §. si hæres, vers. [Sed enim] ff. ad Treb. cum simi. vbi sicut hæres tenetur fideicōmissario vniuersali, & pari, vel simili ratione, successori maioratus sequenti in gradu, de dolo, & lata culpa per eum cōmissis circa res fideicommissi vniuersalis: ita & pari iti dem ratione possessor vltimus maioratus saltem improprijssimè, vt est dictum teneri debet ad taliū rerū actualem restitutionem. Et per illum text. inquit signanter Bald. in l. illum quē habentem, ad fin. C. fami. her. † q̃ hæres tenetur reddere fideicommissario rationem de malè administratis vel neglectis, aut dilapidatis rebus fideicommissi: & subdit quòd hæredes vel alij grauati de restituendo post mortem suam, ad id non aduertentes, abutuntur eiusmodi bonis restitutioni subiectis, sed perperam faciunt secundum eum: quia tenentur ad interesse deteriorationis, diminutionis, seu dilapidationis rerum eiusmodi fideicōmissi: quod est admodum nota. & assiduum in facto. Nam & in materia feudali reperimus cautū, q̃ vassallus

Nota. Aequi tidienera.

tenetur domino bene tractare res feudales, quas ab eo tenet in feudum: sin autem circa eas malè versaretur, vel in ipsarum rerum malo tractatu, vel vassalorum quos vocant, esset culpabilis, posset tali feudo priuari, argum. capi. Apostolicæ de re iudi. in. 6. vt notatur per glos. & Docto. in cap. primo qualiter domi. feu. proprie. priuè. Facit text. vbi Bald. & Docto. notant in l. 3. C. de loca. & cond. Ioan. And. in eodem cap. Apostolicę in noue. vbi loquitur speciatim quādo vassallus per peràm versaretur circa bona feudalia, & facit quod tradit Barto. in l. eleganter, §. vltimo, ff. de pigno. act. & quod tenet Lucas de Pe. in l. fundi, C. de loca. præd. ci. libro. 11. Ratio est in
45 promptu, † quia is qui abutitur domi nio suo, ipsomet priuari meretur, quia facit se indignum eodem secundum Bald. in prædicto cap. primo, per l. secundam. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. Hinc alias dicit Bart. in l. in fraudem, §. vlti. ff. de iure fis. quòd vassallus non potest incidere arbores seu feudalium fructiferas. Et idem (vt ad Bal. redeam) licèt breuius & generalius, non referens Bal. in dicta l. filium quē habentem, notat Claud. de Seissello ex eodem, si hæres, dictæ l. mulier, in versicu. [Culpæ planè,] dicens ex eo probari, quòd hæres tenetur reddere rationem fideicommissario, ex quo infert, quòd idem hæres ipsi fideicom missario teneatur facere inuentariū. Sicq; ad ipsius fideicommissarij instātiam cogitur id facere, cùm sit caput rationis reddendæ: cùm regulariter qui tenetur reddere rationem, tenetur etiam per prius inuentarium facere, vt probatur ex l. cùm omnium, §. non autem, C. de bo. quę lib. vbi notat Bald. in primis verbis, & idē Bald. in authenti. sed cùm testator, C. ad l. falcid. Exindeq; subinfert idem Clau. quòd hæres qui non fecerit inuentarium, debet pati iuramentum in litē aduersus eum per fideicommissariū præstandum, argumen. eius quod in simili tradit Bart. in l. tutor qui repertorium, per illum text. ff. de admi. tuto. vnde si fideicommissarius diceret contra hæredem in hæreditate fuisse plures res tempore mortis testatoris, quàm ipse hæres declarat fuisse, & peteret se admitti ad iurādum in litem contra eum ob non confectum ab eo inuentarium, deberet admitti. Et hoc per illum text. dicit esse verius Claud. ibi. quàm id quod Alexan. tenet in contrarium consi. 82. pen. col. lib. 2. vbi concludit, imò esse secundū eum necesse, quòd actor probet per regulam. l. actor quod asseuerat, C. de proba. & ex eodem text. in præallegato versicu. [Culpæ planè] prædicti §. si hæres, eiusdem l. mulier, declaratur & patet, quòd culpa, propter quā hæredes tenetur ipsi fideicommissario ob malam administrationem rerū ipsius fideicommissi debet esse dolo proxima. i. lata. Quod procedit secundum Alexan. ibi contra Ange. & Rapha. etiam si hæres grauaretur restituero detracta per eum quarta Trebellianica: & sic etiam si haberet eam ex defuncti voluntate expressa, quia nihilominus non teneretur, nisi duntaxat de lata culpa, dolo inquam cessante. Et istud (vt patet ex dictis per Alexā.) videtur magis communiter teneri, & videtur ipse Alexan. sequi, vt dixi. In alijs autem casibus, videlicet quando testator nihil dixit de quartæ detractione faciēda, vel dixit contrarium, id est quartam non esse deducendā, qui est casus noster: nam in his maioratibus vt est dictum non fit quartæ deductio: neq; reperiuntur in hoc opiniones repugnantes: imò Docto. ferè omnes præsupponunt text. illum simpliciter

De eodem.

pliciter procedere, quòd non teneatur nisi de culpa lata tantum, prout in casu suprà proximo, vbi dixi, id teneri magis communiter. Et idem quod paulò ante dixi Claudium tenere: scilicet quòd ad instantiam fideicommissarij hæres cogitur ponere res hæreditarias in inuentario descriptas, tenet etiã Guido Pa. decisione.351. inci. vtrum hæres, post Pet. Iaco. in sua practica, loco per eum ibi citato. Et ita dicit vidisse determinatum in curia parlamenti in hærede extraneo: & ibi etiam adducit d.§. si hæres, versic. [Sed enim.] dictę l. mulier, suprà sæpius citato, vnà cum alijs iuribus. Et ibidem subdit, quomodo fiat ista descriptio, & cuius respectu faciat fidem, necne: item & cuius sumptibus fieri debeat: non tamen attingit aliquid de iuramento in litem, licèt ad aliud propositum alleget Barto. vbi suprà eum allegaui in dicta l. tutor qui repertoriũ. Hanc conclusionem quæ nota est, & assiduè potest ex facto suboriri, tenet etiam Pau. de Cast. dicens ita tenere Doctores, neminem tamẽ nominat, vbi omnino est videndus in l. cum tale, §. Titius, versicu. Ex hoc dicunt Doctores. J. de condi. & demonstrat. dicens ita cõsuluisse per illũ met text. in quæstione quam eo anno habuerat ex facto. Et idem eadem ratione ex illo tex. desumpta, tenet ibi Ioã. de Imo. & Vincen. de Hercu. de Peru. in l. in ratione prima. §. quod vulgo pe. char. colum. ff. ad l. falcid. vbi tangit quod est dictum de iuramento in litem. Et licèt non citet Alexã. in prædicto consilio, neque vidit Claud. quem suprà adduxi, tenet tamen esse ctu & reipsa idem quod Alexan. & contra Claud. Certè licèt articulus iste non sit resolutus, imò neq; tactus per alios Doctores præter istos, quos viderim: tamen in dubio, si res accideret, potius adhæretem opinioni Claudij, vtpote firmiori ac magis de mente iuris. Sed id quod est suprà tractatum de confectione inuentarij declarandum est, vt in pręcedẽti in trãscursu verborum est tactum: scilicet prǽterquam si pater esset restitutur fideicõmissum, aut bona maioratus, vel vinculata filio vel descendenti alteri ad illa vocato argument. dict. §. non autem. l. cum oportet, & l. iubemus. §. in supradictis. C. ad Trebel. & quod per illum text. dixi suprà tene. Ioan. Fa. & Iaso. in l. vlti. C. de lega. Quod est opportunè subintelligendum, nisi subesset timor verisimilis alienationis vel dilapidationis bonorum fideicommissi vel restitutioni vinculi vel maioratus suppositorum, per ea quæ suprà fuerunt tradita circa cautionem præstandam per possessorem maioratus sequenti proximiori in gradu ad illum ex primæua institutione vocato. Et tangit additio ad dictam decisionem Guidonis Papæ allegans alibi Specula. Dixi suprà signanter de timore dilapidationis vel dissipationis: nam si dissipatio vel dilapidatio essent actu & re ipsa manifestæ seu euidentes, non esset disputandum de cautione aut fideiussione præstanda per possessorem ascẽdentem descendenti vocato ad talia bona per primum instituentem: sed recurrendum esset ad l. Imperator ad Trebellia. in eam rem suprà non semel citatam. Quæ autem in eodem puncto suprà dicta sunt de confectione inuentarij (vt ad id redeam) conscribendi ab hærede ad instantiam fideicommissarij, adamussim quadrãt, & proculdubio obtinent in primo successore post ipsum stabilientẽ maioratum, respectu sequentis successoris ad illum immediatè post primum vocati: quia primus habetur vt hęres,

Ad idem de inuentario.

De inuentario pręnotato.

secundus vt fideicommissarius, vel ad instar ipsius, & sic largè & impropriè, sed quoad secūdum nominatum vel vocatum respectu tertij, vel tertium respectu quarti, & sic de alijs subsequentibus gradarim, qui omnes videtur quodammodo fideicommissarij consequutiui, prædicta faciunt duntaxat in argumentum. In individuo autem ad hoc, id est ad prædictos casus remotorum successorum suprà designatos, facit, quia fideicommissarius etiam respectu sequentis fideicōmissarij tenetur facere inuentarium, sicut hæredes illud tenentur facere respectu creditorum, legatariorum, & fideicommissariorum, ne illis insolidum teneantur: & sic vltra vires hæreditarias. Et hoc vltimum de legatarijs & fideicommissarijs (nam de creditoribus res est satis nota) tenet glos. communiter approbata in l. in ratione prima, §. quod vulgo, in parte nimirum. ff. ad l. falcid. & glos. in l. prima. §. hæc verba. ff. si cui plusquam per l. fal. & glos. in §. si verò non fecerit, in authenti. de hære. & fal. in verbo legatorum, & iterum in ver. lucrari, ad finem collat. prima, & probatur ex textu inde extracto in authen. Sed cùm testator, C. ad l. falcid. vltimis verbis, & est l. 10. titu. 6. parti. 6. Eodem modo (vt præmissa repetam) fideicommissarius præcedens respectu sequentium per ordinem fideicommissariorū tenetur etiam ex sua persona, & ad instantiam sequentis fideicommissarij facere inuentarium, secundum Barto. in eodem §. quod vulgo, colum. fina. in versicu. sed puto: quòd ex persona sua, vbi asserit, quòd fideicommissarius non faciens inuentarium tenetur vltra vires hæreditarias etiam legatarijs, quasi dicat, non solum creditoribus, & fideicommissarijs vniuersalibus sequentibus post eum, & particularibus. Et licèt Barto. loquatur per verbum potentię & possibilitatis, videlicet quòd fideicommissarius potest facere inuentarium: tamen communiter intelligitur, & allegatur quòd potest, & tenetur, & est communis opinio secundum Alexan. ibi, colum. penulti. in princip. quam fusè defendit Ias. ab impugnatione Socin. in l. prima, §. si is qui quadringenta. ff. ad Trebellia. & ibidem Ioan. Ferran à Ripa, columna. 2. versicu. defendendo cōmunem vsq; in finē.

46 Patet ergo † quòd etiam in terminis circa quos versamur, id est de secūdo successore maioratus ad tertiū, item & de tertio ad quartum, & deinceps subsequenter & gradatim, atque ordine successiuo, ad illum maioratū inuitaris, præcedens in gradu potest cogi facere inuentarium ad instantiam sequentis: quia licèt ejusmodi sequentes post secundum possessorem seu successorem maioratus, non sint propriè & exactè fideicōmissarij quoad illum: imò largè, & impropriè, vt suprà tetigi: tamen respectu vocationis successiuæ vnius post alium: & quia vnus tenetur saltem de facto (vt est iam dictum) alteri sequenti restituere, possunt quodammodo dici fideicommissarij: & in eis ex rationis paritate militant omnia quæ suprà dicta sunt. Comprobatur hæc similitudo seu æquiparatio in articulo restitutionis. Nā licèt in his vinculis & simi. & maioratibus etiam vniuersalibus cesset (vt est sæpe dictum) remedium Trebel. quoad deductionem quartę, ex quo debent obambulare vel incedere integri, absque vlla deductione & diminutione de successore in successorem ex facultate principis solita pro eorum constructione concedi, quando est vinculum vniuersale omnium bonorum construendum siue stabi-

stabiliendum per habentem liberos: vel si est vinculum particulare tertiæ, vel quintæ partis bonorum, non est defalcabile per Trebe. etiam absque clausula aliqua prohibitiua facultatis vel licentiæ: quam licentiam in talibus vinculis meliorationum particularibus non est opus interuenire: imò ea circūscripta, iure ipso cōmuni attento, non defalcantur per Trebel. in quam l. cogi. §. inde quæritur, aliâs, & generaliter .ff. ad Trebel. neque per falci. hodie, vt in prædict. authen. sed & in ea re, C. ad l. falcid. cum l. parti. supra etiam allegata. Nec non licèt cesset hodie remedium compulsionis ad adeundum ex eo quòd per l. primam titu. de los testamen. lib. 5. ordi. nō est iam necessaria aditio: non tamen cessat remedium compulsionis quoad restitutionem meri facti actualem, vt inquit Pau. de Castro in l. recusare, §. meminisse, ad finem .ff. ad Trebellia. & idem vult ipse priùs in l. quia poterat, primo textuali, eam antecedente. Quibus locis notanter tenet, quòd etiam quando per mortem hæredis contingentem antè aditionem hæreditatis fideicommissum non periret, vt quia per testatorem esset repetitū à venientibus ab intestato, vel à substituto vulgari, adhuc posset hæres vlterius compelli ad instantiam fideicōmissarij ad restitutionem, si ipse fideicommissarius mauult habere fideicō missum de manu hæredis, quàm venientium ab intestato, vel substituti vulgaris per l. nota. & singula. non iustam. C. ad Trebellianum, vbi eam notant Barto. Bald. Salicet. Pau. & Phili. Corne. Facit etiam in bono simili gl. ordinaria in l. prima. §. sed & quoties. eodem titu. ad Trebellia. ex qua Alexan. & alij notant, quòd licèt in multis casibus fideicommissum transit in fideicōmmissarium absq; restitutione, & sic ipso iure, vt ibi & in l. restituta, eodem titu. tradunt Doctores post glo. & in dicta l. non iustam. In ijsdem tamen non transit in fideicommissarium pleno iure proprietatis, & possessionis, nisi facta prius sibi facti restitutione actuali, & sic mixta. Ad idem glos. in l. cogi. §. idem Mecianus, eod. titu. in parte, petant, & tradit Alexan. consi. 51. colum. 2. volumi. 6. & Decl. consi. 243. & consi. 224. nu. 15. Facta itaque prædictorum ad rem nostram adaptatione, dicimus quòd quemadmodum in casibus, vbi non transfertur possessio requiritur prædicta restitutio mixta, tam iuris, quoad ipsam possessionē prout est iuris transferendam, quàm facti quoad realem traditionem: sic etiam à paritate rationis, in rebus ex causa maioratus restitutioni suppositis, quæ per l. Tau. transferuntur in successorem ipso iure, non tantum quoad dominium, sed etiam quoad vtranque possessionem, naturalem & ciuilem, & sic superest sola earundem translatio actualis, siue realis, aut facti, agi potest per successorē sequentem in gradu, vt sibi de facto tradantur. Ad quod etiam facit, quod tenet Barto. in secunda oppositio. dictæ l. non iustam, vbi ferè in terminis quibus dixi loqui Paulum de Cast. In prædictis duobus locis asserit ante illum, idem quod ille. Ex quibus videtur declarari eleganter prædicta l. prima. titu. de los testamen .ff. sæpe citata Ad l. ordi.
47 libro. 5. ordinamen. videlicet, † quòd in casu illius l. quæ loquitur de hæredis repudiatione, talis hæres repudiās posset cogi ad instantiam fideicommissarij vniuersalis, restituere actu & reipsa: nam si hæres cogi non posset, fideicommissarius deberet recipere de manu venientium ab intestato, qui possent defalcare quartam Trebel. quod hæres scriptus non posset,

cùm repudiauerit, & sic amiserit detractionem quartæ Trebe. l. nã quod, §. q cõpulsus. ∫. ad Trebe. qui tex. loquitur adhuc in terminis fortioribus vt ibi declarat Pau. de Cast. Cùm ergo in re proposita, id est de qua agimus (vt ad superiora regrediar) vbi possessor tenetur relinquere vel restituere illi sequẽti successori immediato, militet etiam ratio superius adducta de compulsione facti: igitur bene procedit prædicta parificatio similitudinaria inter hos casus inuicẽ. ¶ de primo nominato ab stabiliente, qui est hæres, ad quasi vniuersalem fideicõmissarium itidem primum post eum, sequentẽ gradatim: & exinde de eodẽ primo quasi fideicommissario, eodẽq; secundo nominato ad secũdum, & de secundo ad tertium, & deinceps ad alios per ordinem successionis gradatim vocatos.

Decimò comprobatur præmissa ex tex. eleganti & celebri, & ad hãc rem sat superq; accommodabili, in l. si seruo fideicommissaria. ∫. isto tit. vbi ponuntur tres decisiones elegantes, ex quibus & simul & separatim deducitur, quòd seruus qui aliũde potest cõsequi libertatem, si per hæredem, vel dominum hæres instituatur, non efficitur ei hæres necessarius. Subdit ibi text. rationem ad primum casum illorum trium concinnè quadrantem, necnon ad alios duos casus seu decisiones sequentes quæ est. [Qui enim etiam inuito defuncto : scilicet testatore secundo poterat libertatem extorquere, is liber esse iussus, non magnum à defuncto videtur beneficium consequi, imò nihil commodi sensisse, sed debitam libertatem accepisse.] Sic in proposito huius text. ex quo libertas per testatorem primum fuerat conditionaliter seruo ab hærede relicta per fideicommissum ei præstanda, si postea libertas eadem cũ hæreditate ab eodem hęrede secundoq; testatore relinquatur, deinde aduenerit conditio primi testamenti, non efficietur hæres necessarius ipsius relinquentis secundario, sed voluntarius. Consonat etiam in idem text. in l. testamento. ∫. eo. vbi si libertas fuerit sub conditione relicta vnà cum hæreditare seruo per dominum, & conditione pendente, seruus libertatem à lege meruerit, si postea conditio extiterit, non erit necessarius domino: quia aliunde, id est à lege, seu legis beneficio aut præmio fuit consequutus libertatem. Per quam l. si seruo (vt ad eam redeam) dicit ibi Bald. & post eũ Ange. de Peru. & Rapha. Cuma. & Ioan. de Imo. q. nõ est gratia, si reddatur debitum. Et exinde inferunt ad quæstionem de gabella, vt ibi per eos. Circa hoc videnda sunt quæ post Docto. & vltra eos disserui, in l. vnum ex familia, in prin. & §. 1. ∫. de lega. 2. Sic igitur in proposita quæstione quam versamus dicendum est, quòd superuacuo instituitur in maioratu per successorẽ intermedium, successor post eum, ad illum maioratum per primũ fundatorem vocatus.

Vndecimò confert præmissæ assertioni, id quod tenet eleganter Bald. in eo. cap. primo in princip. colum. 2. versicu. Quæro ergo. de success. feud. supra in primo fundamento memoratus, quòd filius succedẽs in feudo antiquo non succedit ex testamento, neque ab intestato, sed iure successorio feudorum: & sic quasi per quandã successionis speciem innominatam, vt in exemplis per eum ibi traditis, vel saltem secundum eum succedit per modum cuiusdam accessionis vel augmenti ad ipsam vniuersitatem hæreditatis paternæ, quæ constat (vt supra secundo fundamento fuit traditum) Verba nota. Bal. trahibila ad intell. maioratuũ hodiernorũ

tum) ex iure vniuersali hęreditario ab ipsis corporibus hæreditarijs abstracto l. hæreditas, in princip. ff. de peti. hæte. & eam ob rem secundum eum feudũ venit in peti. hæreditatis, quanuis ex se non sit res hęreditaria, vt per glos. in l. itẽ videndum, §. fina. ff. de peti. hæreditatis. Sicq; secundum eundẽ Bald. filius potest institui in feudo antiquo, vnà cum vniuersitate hæreditatis patris feudatarij eiusdemq; testãtis, eumq; instituentis: quia non dato cohærede vniuersali, nulla ex rebus potest eximi vel excipi ab institutione vniuersali. l. si quis hæres instituatur excepto fundo. §. hoc titu. Et horũ dictorum Bald. meminit Panor. consi. 3. col. 1. volu. 2. Et licèt secundum ea quæ sunt dicta, hæc videantur aliter tinnire, quàm tenor artic. nostræ quęstionis quem in præsentiarum versamus: tamen rectè & sanè intelligendo Bald. & ipsius intentionem internè inspiciendo, videtur ad rem nostram inclinare: videlicet, quòd talis maioratus institutio ex se non valeret, nisi fieret cum vniuersitate coniuncta, prout maioratus vniuersalis omnium bonorum est alij vniuersitati, id est hæreditati colligatus: sed si ipse repudiaret vniuersitatem, id est hæreditatem: bonorum liberorum, id est mobilium, & iurium: nam & sine corporibus (vt est dictum) datur, seu consideratur hæreditas in intellectu, vt dicta l. hæreditas. certè institutio non posset aliquid efficere, vel operari, sed maneret irrita, & superuacanea. Et istud elicitur ex eo quod Bald. dicit in feudo, quòd institutus vniuersaliter in eo succedit per modũ accessionis & augmenti ad hæreditatem successori relictam per patrem testantẽ iure institutionis. Quod posset vltra Bald. fulciri ex iuribus dicentibus nonnulla posse alienari & transire cum vniuersitate, quæ de per se non possent, vt patet ex exemplis positis in l. quædam de acquiren. rerum do. præsertim in vltimo casu illius l. Sed istud nihil est, quia de hoc nõ tractatur in pręsentiarum, cùm quis possit institui æquè principaliter, tam in maioratu, q̃ in hæreditate: sed vocatur maioratus accessio ad hæreditatẽ liberam: quia illa est antiquior illo, & habet iuris pręsumptionẽ pro se, quia in dubio bona præsumuntur libera, nõ autẽ supposita alicui vinculo. Bal. in l. libertas, ff de sta. ho. & dixi superius: vel sic possunt dici augmentum vel accessio ad vniuersitatem bonorum liberam vel liberorum: & sic potest tota ipsa successio dici, saltem largè, mixta, vt. s. retigi, & inferius etiam repetam. Ideo dixi largè, quia est impropria & separabilis: quia vna bona possunt abijci, & alia retineri: & vnũ patrimonium est vni⁹ naturæ, & aliud alterius. Et eadem ratione per contrariũ non possunt propriè dici talia bona vinculata accessio
48 vel augmentum ad bona allodialia, † quia quod augetur, vel accedit alteri rei, vt propriè dici queat augmẽtum, debet esse eiusdem naturæ & conditionis cum re aucta. l. etiam, C. de iure dot. l. si ex toto, in princi. §. de legat. 1. l. in rem, §. item quæcunq; ff. de rei vendi.

Duodecimò comprobantur præmissa ex alia ci[illegible] Bald. decisione seu doctrina cla[illegible]ri post glos. ibi in cap. primo. §. Et quia vidimus, col. 4. versicu. quærit glos. pone, in titu. de his qui feu. dare possunt lib. feu, vbi Bald. ponit hæc verba formalia. Itaq; feuda non percipiũtur mero iure hęreditario, sed potius principali prouidentia, argumento l. si arrogator, versicu. [Sed an impuberi.] ff. de adop. secundum glo. & bene. hæc Bald. Quæ verba apprimè conducunt rei de qua agimus, Verba Bal.

agimus, & trahuntur in bono simil ad materiam maioratus : quia licèt fundentur in materia feudali, tamen procedunt ex fonte iuris communis, id est secundum identitatem rationis ex eo manantis.

49 † Quo casu rectè argumentamur de vna materia: scilicet feudali, ad aliam: scilicet maioratus: quia eo casu non censetur materia feudalis, sed iuris communis, vt colligitur ex intentione Bald. in argumentis quæ pro & contra adducit in quæstione illa tenebrosa & nimis ardua, quæ per Doctores vtriusque iuris agitatur circa prælationem in successione iuris primogenituræ, inter secundo genitum eundemque patruum, & filium primogeniti prædefuncti in vita aui. Quam quæstionem Baldus discutit in plerisque locis, signanter in l. cum antiquioribus, C. de iure delibe. Cùm neque in hac materia maioratus, neque in alia quæ suapte natura non sit feudalis, possimus ad decisionem dubiorum vti iuribus feudalibus, nisi in eodem casu subsit (vt dixi) rationis iuris communis identitas, vel apta, & parificatiua casuum similitudo.

No. hanc & sequētes doctrinas ad cō stitutiones feudales.

Nam vt opportunè Alexander inquit in l. vltima, C. de colla. † constitutiones feudales non deseruiunt in decisione aliarum causarum non feudalium, quia tales constitutiones sunt contra regulas, vel rationes à iure communi traditas, & sic sunt exorbitantes, quas vocant, & ibi allegat Alexan. Barto. & Bald. alibi. Sic ergo vt tales constitutiones consuetudinariæ feudales sint de illa materia ad alias trahibiles, debēt fundari legibus & rationibus iuris communis.

50

Huic rei econtrario etiam confert. † Nam ad hoc vt possit recedi à

51

iure communi in causis feudorum, requiritur, quòd contrarium sit per constitutiones feudales speciatim decisum, vt inquit Bald. in l. secunda. C. de suis & legi. libe. & in l. cùm oportet ad finem princip. C. de bo. quæ libe. Quæ loca Bald. allegat Iason in l. prima, §. huius rei, ff. de offi. eius cui mandata est iurisdictio quem legit cum principio legis. nume. 38. Quodcunque igitur teneamus, videlicet an vno, vel alio modo, id est coniunctim vel separatim descendens vocatus ad maioratum succedat, id est iure hæreditario vel ex principis prouidentia vltimo ipsius possessori. Talis enim successio testamentaria non est habenda in cōsideratione ad aliquid operādum, neque potest esse alicuius efficaciæ vel momenti iuridici, quoad ipsum maioratum & res in eo cōtentas, vel inclusas, nisi per accidēs, & consecutiuè atque remotè vt. j. subijciam. Concluditur ergo ex præmissis (prout suprà sæpe dictum & repetitum est) quòd dispositio vltima facta de maioratu per vltimum possessorem illius in sequentem in gradu vocatum ad illum, est nullius efficaciæ, vel momenti quoad effectus iuridicos, quia nullum effectum operatur : sed solūmodo posset attendi, & considerari in ea re extrinsecus & consequutiuè quidā effectus, videlicet si fortè talis institutus vellet intentarē peti. hære. pro hæreditate libera, vnà cum bonis maioratus: si fortè ab alio fine tit. posideretur. Quod tamen non est omnino expeditum, quia gl. in l. item videndum, §. fi. ff. de peti. hæ. quam. s. citaui: nō ita indistinctè procedit in feudis, quibus in hoc tractatu assimulam⁹ maioratus, vt patet ex traditis per Iaso. in prælud. feu. col. 14. num. 43. cum tribus numeris sequen. vbi per vnam col. post multas Doctorum relatas verificat opi illius glos.

Vt. sfrā post prin. versic. sed iste effectus. &c.

Iteratur cōclusio.

Attēde.

glos. cum quadam limitatione, quòd potest adaprari ad rem nostram. Sicq; supposito, quòd gl. illa ita verificata & limitata procedat, ponitur prædictus effectus accidentalis eiusmodi successionis testamētariæ quoad ipsum maioratum & res eiusdem. Sed iste effectus reuera non est habendus in consideratione: quia pars illa principalis nostræ assertionis, quam in præsentia rum versamus, nō loquitur de his quę consecutiuè & minus principaliter sunt considerabilia vel cōsideranda: cũ imò ea de quibus loquitur non attribuantur, seu adscribantur ipsi iuri vniuersali hæreditario principaliter,
52 † sed potius ipsi iuri primogenituræ, de cuius principali & effectuali consideratione ad præsens tractamus, in quo quidem iure primogenituræ nō datur propriè (vt est prædictum) successionis ius, seu in eo propriè nō succeditur, succeßione inquam regulari & ordinaria, prout etiam inquit idem Bald. in §. hoc quoq;, col. 2. in eo. tit. de feu. succeßione dicens, q filius Marchionis nō succedit patri in Marchionatu, quia (vt eius verbis vtar) videtur ipsum Marchionarum obtinere, & euellere de manu principis, & non de manu patris, vt est text. omnium optimus in ratione sui in sæpe allegata. l. si arrogator, ad finem, ff. de adop. Vnde in quæstione superius ibi per eũ mota, seu ꝓposita infert, quòd si alienatio facta sit per Marchionem de re feudali Marchionatus, talis res non reuertitur ad principem, vel ad dominum feudi, sed transit in filios Marchionis, cũ eis non noceat. Et ex his euidēter
53 depromit, † quòd sicuti dispositio vltima possessoris maioratus etiam in proximum sequentem successorem collata, est (vt sæpe suprà diximus) in se ipsa, quoad iuris effectus frustra-

Loquit Bal. de Marchionatus dignitate qũ est feudalis: q si non esset, succederet i ea iure sanguinis & primogenituræ concurrēte principis authoritate, q licentiá concessit ad erectionē maioratus, & contulit dignité Marchionalē. Tamē in re de qua agimus vtrũq; tendit in eũdem scopum.

Aut. sequētia.

nea & irrita. Ita etiam pariformiter omnia vincula, & modi, ac conditiones, quæ in tali vltima dispositione per talem disponentem, eundemque vltimum possessorem maioratus de nouo ipsi maioratui adijcerentur, essent nullius momenti, etiam si talis disponens grauaret talem successorem maioratus ab eo in eodem maioratu institutum onere quantumcunque minimo æstimabil, vel inæstimabi, pecuniario, vel non pecuniario. l. quod pupillæ, ff. quando dies legati, ce. vbi textus notab. in bono simili. Si enim sub eadem conditione mortis expressa vel subintellecta, vnà cũ alijs conditionibus & modis in primo stabilimento (vt ita dicam) contentis, testamentum vel dispositio vltima possessoris vltimi de maioratu in sequentem in gradu factum, vel collata non valet, vtpote inefficax & futilis: ergo à paritate rationis adiectio nouorum vinculorum, vel conditionum, aut modorum, est & debet esse inefficax, aut nullius effectus. l. vnum ex familia, in princip. & §. primo, ibi. [Non enim facultas necessariæ electionis ꝓpriæ liberalitatis beneficium est. Quid est enim. &c.] j. de legatis secundo. & in dicta l. si arrogator. versiculo penulti. vbi ad verbum dicitur, [Cæterũ si eius fidei cōmittat, vt quandocunque restituat, non oportet hoc fideicommissum admitti: quia hoc non iudicio eius ad eum peruenit, sed principali prouidentia.] Exponit glossa ibi, [iudicio] id est mera liberalitate. cũ alijs multis iuribus in idem per me adductis in dicta l. vnum, in princip. & §. primo. & §. sed etsi fundum, in notabilibus textualibus. Vltra quę omnia facit, quod aliâs dici solet, q in prę iudicium tertij nō potest mutari forma circa inuesti

turā feudalē antiquitus cōstituta seu prætixa secundum Bal. in l. vna, colū. pen. versi. sed quid si dominus, C. quādo non peten. par. &c. argumen. l. impuberi filio, ff. de admi tuto. Ex qua colligitur illa generalitas, † quòd priuilegium alicui concessum nō exten
54 ditur ad alienam id est alterius iniuriam. Quem text. commēdat etiam idem Bald. in cap. primo. col. 2. de rescriptis. Ad idem. l. si ec auus, cum simili. C. de emanci. liberorum. Nam si talis concessio nouiter non potest fieri per illam l. ergo à fortiori in proposito de quo agimus, per extensionem alterius nouæ cōcessionis, id est concessionis antiquæ onus recens, vt est appositio nouorum vinculorum, non potest fieri, vt tertio præiudiciū inferatur, id est sequentibus successoribus gradatim ad maioratum antiquitus institutum vocatis. Ad quod etiam facit. l. cū filiusfa. ff. de mili. test. vbi priuilegium militis debet extēdi duntaxat ad dispositionē bonorū suorum: & sic non ad diminutionem iuris alterius. Et hoc modo summat Bal. in prima epitome, & in. 2. dicit, quòd miles potest hæreditati propriæ, non aūt alienæ legem imponere. Et eundem text. expendit Bar. in l. filiusfa. 2. colū. ff. de dona. & eundem allegat Lanze. Galiau. in l. Centurio. 1. dubitatione. ʃ. titu. 1. de vulga. & pupil. ad id quòd miles non censetur in hoc priuilegiatus, vt possit de rebus alienis testari: & hoc est quod ille text. dicit ad finem. [Quia hæreditati quidem suæ miles qualem vellet substitutionem facere potest: veruntamen alienum ius minuere non potest.] Et ad vtrunque illius legis dictum tam in prima quàm in vltima parte, quam modò recitaui, adducit etiam l. miles enim, eodē titu. sic in proposito, cùm primus instituor maioratus eum stabilierit authoritate regia, non potest successor in illo, idemq; illiusmet possessor, mutare formam antiquam eiusdem, & sic abuti eo in præiudicium tertij, id est successorum gradatim ad eum ex primæua instituentis præordinatione vocatorum. Mutatur siquidem forma substantifica per appositionē nouarum conditionum, vel modorum, grauaminum, vinculorum, aut substitutionum: cū concernant substantiam cuiusdam nouæ dispositionis per modum amplificationis, & augmenti, primæ & principalis dispositionis, id est institutionis maioratus inesse deductæ. l. ius ciuile, ff. de iusti, & iure. ʃ. etiā allegāda pag. 190. col. 1. vbi videndū est. Et redeundo ad Bal. idem tenet ipsemet consi. 215. proponitur, colum. prima, per totam, item & secunda, versicu. in eo autem. lib. 2. vbi inter alia dicit, † quòd si antiqua
55 inuestitura vocaret masculos, cum taxatiua tantùm, noua inuestitura nō posset vocare masculos & fœminas in simul: quia in præiudicium masculorum non potest possessor feudi recedere ab inuestitura antiqua, per quā ex prouidentia primi instituentis fuit consultum solum masculis in successione talis feudi. Adducit in argumentum l. diui fratres. ʃ. de iure patro. & alia de quibus ibi per eum. Idemq; effectu & reipsa tenet Pet. de Ancha. consi. 30. incipiente. Dubitari solet, an valeat, colum. fina. versicu. super tertio, vbi formaliter refert verba Bal. in dicta l. vna, C. quando non peten. par. Idem tradit Deci. consi. 185. col. 2. vers. non obst. etiam alia, vbi refert Bal. vbi. s. item & alijs locis, & tenet quòd prima inuestitura attenditur, & ei nō derogatur ex sequentibus, seu posterioribus inuestituris, quæ aliter quàm

Aliud.

Ad rem.

Mutatio substantiæ formæ.

Atten. cōtra quādā clausulam maioratus cuiusdam, quam alias vidi.

prima disponant, vel loquantur, & allegat præcipuè Bald.in consi.82. inci. proponitur q̃ inuestituræ.lib.1. sed in mea impressione Veneta, est in vol.2. sub eodem nu.& initio, vbi Bal.elegāter attingit istum articu. in primo pūcto quæstionis, per totū, & nullibi plenius reperij, & illud consilium est repetitum consi.215.quod.s.proximè retuli. Et idem tenet Pau.de Cast. consi. 311.incipiente, circa id, ad finem primæ quæstionis, vol.1.per l.perfecta cū alijs.C.de dona.quæ sub mo. & consi. 46.viso & examinato, col.2.versi.concessio ergo, volu.2.& consi.132.videtur dicendum, colum.fin. cōdib Stepha.Bertran.consi.1.num.98. cum se quen.volu.1.Gozadi.consi. 53. col fi. versi.præterea, & ibidem.s.in prædicto consi.215.eodem vers.quem.s.citaui.

Nota rē ad sententia dignam.

Bald (vt ad eum redeam) dicit vnum memorabile ad prædictorum opportunum condimentū, & limitatoriam declarationē, videlicet q̃ talis possessor feudi antiqui posset ī noua inuestitura adijcere talem nouū modū, aut moderamen antiquæ inuestituræ, q̃ cessantibus masculis, qui soli & nō alij fuerant simpliciter vocati in prædicta antiqua inuestitura ex præordinatione primi stabilientis, admittantur fœminæ iure feudi (& pari ratione maioriæ) ordine succedēdi, primitus stabilito in posterū seruādo. Rationem ipse præsupponit ibidem, quia talis modi adiectio non est præiudicialis alicui, neq; vlli est, vel potest esse damnosa; quia cessantibus masculis ex eiusmodi vocatione fœminarū in eorū defectum denuo addita antiquæ inuestituræ per nouā nulli fieri potest præiudiciū. Quod est summè not. pro possessorib⁹ maioratuū, vt si ī eorū primæua institutione, simpliciter (.i.absq; fœminarum exclusione expressa, vel tacita, quæ fit per adiectionē dictionis taxatiuæ tm̄, & similiū quæ includūt effectu negatiuā. c. cū ecclesia Sutrina, post prin. vbi Inno.id pōderat de causa posse.& proprie.) fuerit vocatū certū genus personarū, putà masculorū, possit talis possessor d̄ nouo adijcere, q̃ talibus personis cessantibus, admittantur fœminæ: & sic de alijs. Tū prædicta ratione, quia nō imminet alicui⁹ præiudiciū. Tum etiā, quia (argu. l. in tempus, in prin ī.eo.) disponens nouè confert dispositionē suam cōditionalem in tempus quo bona eiusmodi erūt libera, & sic quo vinculū antiquū cessabit, deficiente genere personarū ad ipsum maioratū vocato in primæua ipsius institutione: quo casu alias vinculū soluitur, & bona permanēt libera, prout erant ante primæuā maioratus creationē, siue institutionē: sicq; tāquā de bonis liberis & à vinculo maioratus omnino exemptis, in eiusmodi casum, vel euētū; talis possessor maioratus pōt de eis ad libitū disponere, & à fortiori, eisdē noua vincula cōditiones & modos vtpote bonis liberis futuris in eiusmodi euētū de nouo.i. vltra primæuam maioratus institutionē inijcere, argu.text.nota.in ratione sui in l.iuris gentiū, §.adeò, ff.de pact. ibi: [Nā etsi pōt tota res tolli, cur nō & reformari.&c.] Est quippe iuris certissimi, q̃ vbi nō superest persona ex vocatis gradatim & successiuè ad maioratus successionē, tale vinculū seu talis maiorat⁹ expirat, & bona illius permanent libera, prout ante maioratus institutionē fuerāt.l.cū pater, §.libertis, ad fi.ī.de lega.2. Ex quo Bal.& Pau. de Cas. in l.quoties, la.1.C.de fideicō. aiunt q̃ licèt possessor bonorū subiectorū restitutioni illa bona vel eorum partem cōtra prohibitionem alienet: si tamen non supersit aliqua persona ex vocatis in primæua institutione ad illud fideicommissum vel vinculum

Nota. ratio & vera cō ista.

Nota rē assiduam.

lum, talis alienatio aliâs fieri prohibita conualescit, aut potius reuiuiscit. Ad idem l. qui solidum, §. prædium, quæ statim sequitur eandem l. cùm patet, quem paragraphũ hoc modo summat Barto. ibi. Quòd vltimus de familia prędium extra familiam alienari prohibitum, petitionem illius ad hæredem extraneum transmittit. Melius dixisset, idem prædium in hæredem extraneum transfert, prout & alia bona ipsius libera: cùm tale prædium deficiente persona de familia, fuerit effectum omnino liberum, vt est iam dictum: & per eundem text. speciatim dicit Ioan. de Imo. in l. peto. §. fratre, eo. titu. super glo. antepe nul. patêre, quòd vltimus de familia habet rem liberè, & potest eam in extraneum transferre: quia non superest persona, quæ eiusmodi alienationem reuocet. & ante ipsum idem notat Bald. nuncupatim in l. secũda per text. illum, C. quando dies legati ce. vbi formaliter ita inquit, & sic notat quòd vltimo succedens in re subiacẽte restitutioni per prius succedit liberè, & transmittit ad quemcunque, & facit. ff. de dona. l. si auia. ita Bald. & eo modo recitat eum ibi Corne. nullo alio verbo addito, & Pau. de Cast. cõs. 1. volum. 1. secundum impressionem Papien. cuius fuit memor Ias. licèt sub alio nume. in l. filiusfami. §. Diui. 2. lectura, colũ. 11. & 12. itidem limitatione. ff. de legat. primo, dicens per hoc facere textum quem ibi Barto. adducit secũda oppositione in l. Muciane. ff. de condit. & demonstratio. Miror quidem Iasonem nullum ex iuribus prędictis in hanc rem attulisse. Idem tradit Decius consi. 182. in casu occurrẽti in princip. & consilio sequenti. Cũ itaque (vt suprà induxi) possessor maioratus antiqui adijciat ei talem modificationem in euentum quo talia bona futura sunt libera, id est deficiẽtibus personis in primæua institutione vocatis, meritò in illum euentum talis adiectio modificationis & grauaminis valet, & tenet: quia nulli nominatorum primitus, ex tali adiectione potest resultare aliquod pręiudicium ex quo fit in eorum defectum, & cessationem, & confertur vt sæpe dictũ est in tẽpus permissum. Quod est perpetuò menti mandandũ ad maioratus hodiernos.

Taxatur epitome Bar. ad §. prædium.

Verba Bal.

Et sic redeundo ad decisionẽ Bald. in prædicto consilio ea quę dicta sunt de non innouanda antiqua inuestitura, vel institutione maioratus per possessorem ipsius quemcunque præter primum stabilientem illum, intelligenda sunt per modum grauaminis præiudicialis, cęteris successoribus ad eum gradatim vocatis ex forma primæuæ institutionis, sed circumscripto eorum præiudicio, vt quia (prout est sæpe dictum) adijcitur per vltimũ maioratus possessorem testãtem, vel aliter inter viuos disponẽtem aliquid maximè in fauorem alterius etiam venientis ab intestato, qui non est vocatus, vel de vocatis per primum instituentem maioriam, & sic in defectũ vocatorum al illam, talis adiectio valet, & confirmabitur maioratus per modum renouationis, ita quòd deinceps erit nouus maioratus seu noua dispositio istius vltimi possessoris disponentis per d. l. iũs ciuile, de iusti. & iu. in illis verbis. [Itaq; cùm aliquid addimus vel detrahimus iuri cõi. i. gen. ius propriũ. i. ciuile efficimus.] Ex quo tex. notat ibi. Bal. quòd vbi est additũ aliquid veteri statuto non possumus sequi tale vetus statutũ, sed nouũ, qđ tradit ipse, argumentariuè loquendo. Ad idem conferr. l. penul. C. de aquæductu, lib. 11. vbi Bar. notat. 2. notabi. generaliter q. quãdo aliquid additur, vel

Redit ad præmissa.

vel detrahitur alicui rei, illud sic additum, vel id quod per detractionẽ manet diminutum fit species de per se. Deinde paulò inferius subintelligit hoc, quando additur aliquid, vel detrahitur de his quæ habent substantiare (vt eius verbo. alioquin parum candido vtar) rem ipsam, quod etiam ĵ. reperam. Et dum suprà addidi maximè ad fauorem, ideo dixi, quia hoc casu (vt suprà est dictum) cùm iste vltimus possessor de familia nominatorum per primum disponentem deficientium, disponat de bonis liberis & proprijs: quia in eo vinculum est extinctum, potest addere primæuo maioratui quæcunq; grauamina, vel conditiones, fauorabiles, vel præiudiciales cuicunq; per eum de nouo ad eundem vocato, qui non sit de descendẽtibus ipsius, cui debeatur legitima. argumen. l. in traditionibus, ff. de pactis, & in toto tit. C. de dona. quæ sub modo. & ca. verũ, de condi. appo. aliâs si superstit talis descendens ipsius vltimi disponentis, in quem conferat eundem maioratum, suis nouis additamẽtis munitum, dicendum erit, vt paulò inferius dicam. Et ad id quod suprà dixi quòd per prædictam adiectionẽ: scilicet quòd deficientibus masculis, qui soli erant vocati in primæua maioratus institutione, fœminæ eiusdẽ familiæ: scilicet ipsius adijcientis vel primi vel vtriusque vel cuiusuis alterius admittantur gradatim atque ordine successiuo in euentum prædictę conditionis deficientium masculorũ, primitus vocatorum, videatur conditus nouus maioratus, subsistentibus inquam alijs clausulis eiusdem maioratus antiqui. Facit etiam, quia statim postquam deficiunt vocati in primæua institutione, vel constructione maioratus, talis constructio vel institutio reddit nulla, caduca, vel quasi caduca, vtpote deficientibus his personis, quæ erant subiectum & fundamentum ipsius. l. vna, §. in primo. & §. pro secundo, & §. in nouissimo, C. de cad. tollen. quo stante per illam clausulam amplificatiuam, vel additatiuã de nouo appositam per hunc possessorem censetur confirmatus primus maioratus, & eiusmodi cõfirmatio inducit nouam constitutionem maioratus, vtpote factam de actu nullo vel

Redit ad superiora.

56 annullato. † Nam confirmãs id quod est nullũ ipso iure, vel iam annullatũ (prout in proposito. s. aliquo substãtiali adiecto ipsi primo maioratui: i. designatione nouorum successorũ) cõfirmatur talis maioratus in tempus, quo est futurus nullus ex cessatione (si fortè eueniat) personarum ad illum vocatarũ: in quem euentum bona (vt est dictum manent libera à vinculo primęuo) videtur de nouo dare, vel in esse deducere, vt est doctrina Bart. in l. & quia, quam legit sub l. more, præcedẽte l. oppos. ff. de iurisdi. om. iudi. cum qua conclusione transeunt ibi Doct. cõmuniter, vt patet ex his quæ ibi fusè tradit Fran. Curt. Iunior, nume. 14. cum. 10. sequen. Quod tamen intelligendum est, si talis adiectio vel confirmatio facta ab eiusmodi possessore maioratus habente filium, vel descẽdentem, cui debeatur legitima in prędictum euentum cessationis successorum talis maioriæ vocatorum in primæua ipsius institutione, & consequẽter in euentũ distinctionis, sit suffulta regia licentia, seu facultate: qñ cõputatis inquã bonis quondã vinculatis, & postea effectis liberis propter defectum dictorũ successorũ primitus vocatorũ cũ alijs bonis proprijs isti⁹ possessoris, aliunde inquam per eum separatim obtentis talia bona quondam vinculata, & postea effecta libera excedunt tertiã & quintam omnium. i.

Atten.

vtto-

vtrorumq; bonorum prædictorũ adinuicem contributorum vel coniunctorum: quia eo casu fieret præiudicium legitimæ portioni competenti vel debitę tali filio vel descẽdenti, cui vincula noua apponerentur: & sic ipso iure quoad eã reijcerentur: nisi prædicta facultas intercesserit: aliàs si legitima ex eiusmodi onerum impositione non grauaretur, non esset opus tali facultate, vel licentia: quod præterquam quòd est notissimum iure communi, item constitutionibus regijs, istud idem innuit Bal. in l. ius ciuile. s. allegata; dum dicit; [nota. argu. quòd qui confirmat, dat, quod est verũ, si cõfirmatio est de substãtia.] sequitur & facit, [& actus possit cadere in ipso cõfirmante sub suo nomine. &c.] Quod adamussim concinnit & quadrat ad prædictam subintelligẽtiam: nam ad hoc vt confirmatio, de qua est. s. dictũ in euentum nullitatis primi maioratus propter defectum masculorũ vocatorum ad illum, inducat nouũ maioratum quoad ipsum confirmãtem, oportet q; ipse actus seu confectio maioratus possit cadere in isto confirmãte sub suo nomine, id est maioratus, & sic quòd habeat aliàs facultatem instituendi illum ex licentia principis, si eo casu si necessaria, vt in exemplo suprà per me posito & alijs similibus coniunctis ll. iuris cõis & reg. Ex his subdeducitur (vt præmissa circa quęstionem quam versamus clarius repetã) q; illa procedunt, quando institutio vniuersalis facta in vltima voluntate per possessorem maioratus de primogenito ipsius, vel de alio ad eundem maioratum successiuè vocato ex primæua ordinatione, fieret supposita & stante validitate maioratus antiqui. Sed si talis maioratus ratione aliqua, vt in exemplo suprà posito, scilicet quando post vltimum possessorem non superfuisset, vel non fuisset superstes aliquis ex vocatis primitus ad eundem, ita quòd talia bona restitutioni ac maioratui quondam supposita ac subiecta remansissent libera penes vltimum possessorem superstitem post vocatos extinctos, res esset indubia, quòd talis institutio vinculi, quoad tertiam & quintam bonorum partẽ, etiam si esset simplex, valeret; vtpote de bonis liberis facta: quia talis vltimus possessor idemque disponens, posset facere nouum vinculum tertiæ & quintæ partis bonorum suorum ex dispositione legum regni, vel vniuersorum bonorum cum authoritate principali; id est principis licentia præcedente: quando (vt prædixi) facta vtrorumq; bonorum contributione, id est ipsius propriorum & eorum quæ fuerant de antiquo maioratu nouum vinculum excederet quintam & tertiam partem bonorum omnium inuicem cõtributorum. Ideo autem dixi superius, istam declarationem quæ fuit Bald. esse indubiam & & expeditam, quando vltimus possessor maioratus superstes fuisset post mortem masculorum prænominatorum ab instituente eiusmodi maioriam: nam si ipse possessor vltimus post adiectam ab eo clausulam prædictam, quòd deficientibus masculis olim nominatis, maioria perueniret ad fœminas eiusdem familiæ ipsius principalis qui eam instituit, priusquã defecissent omnes masculi vocati per eum, decederet, deinde decederent omnes masculi qui primo fuerant vocati, & superessent venientes ab intestato primi institutoris eiusdem maioriæ, videtur subesse plusculum dubij: quia vinculum videretur fuisse superiniectum per eundem possessorem postremum maioratus, de fœminis admittendis, in defectum masculorum

masculorum prius vocatorum cum
præiudicio venientium ab intestato:
quia tempore quo possessor vltimus
superaddit eiusmodi vinculum, non-
dum talia bona quondam vinculata
erant effecta libera: quia adhuc super
erat aliquis ex masculis primo voca-
tis: & ideo videtur vinculum superad
ditum confectum in tēpus prohibitum;
& sic in tempus quo bona essent fu-
tura libera, & tunc pertinerent ad ve
nientes ab intestato. eius qui primo
stabiliuit maioratum. Ad hæc videtur
Solutio obiectionis præcedētis cum isto. etiam tali nouo vinculo obstare. l. cū
pater, §. à filia, ff. de lega. 2. Sed respon-
deo quòd talē præiudiciū prætensum
venientium ab intestato non est, ne-
que haberi debet in consideratione:
tum, quia illi non sunt de vocatis ad
primum maioratum: tū etiam, quia
ex quo eisdem non debetur legitima
in bonis primi stabilientis ipsum ma-
ioratum. l. parentibus, C. de inoffi. testa
men. §. 1. insti. eo. titu. reputantur ex-
tranei. Quapropter tale præiudicium
non est cōsiderabile, cùm nullam
spem approbatam de præsenti in suc-
cessione habeant, vt tradit Barto. in
l. is potest, colum. 2. ff. de acquiren. hæ
redita. Necnon quia primus, qui in-
stituit maioratum siue testamento, si
ue alia dispositione inter viuos, vocan
do masculos, videtur exclusisse fœmi-
nas illis superstitibus: & consequen-
ter eisdem masculis deficientibus, vi
detur eas admisisse ad bona quæ re-
manserunt libera: ergo in earum fauo
rem faciliter vltimus successor potuit
adijcere vinculum in defectum ma-
R. ad §. à filia. sculorum. Et tex. in prædicto §. à filia,
nihil facit ad rem quā versamus: quia
cū ibi de vno prematurè fuit facta ele
ctio, alij vocati per disponentē super-
erāt: ideoq; talis electio nō valuit irre-
uocabiliter. Sed in proposito de quo
agimus, vinculum nouū fuit factū vel
additum in fauorem aliorum omniū
masculorum vocatorū: quia fœminæ
in prædicta dispositione de nouo su-
peradditæ ad maioratum antiquum,
ita demum fuerunt ad illum vocatæ
per vltimum illius possessorem: scili-
cet in defectum eorundem masculo-
rum primitus ad illum per primū sta-
bilientem vocatorum.

Decimotertiò (redeundo ad supe-
57 riora) confert præmissis, † nam licèt
rei alienæ legatum scienter relictum
valeat. l. cùm alienam, C. de lega. item
& donatio, vt per glos. ordina. in l. in
ædibus, §. fina. ff. de dona. quam pro
notabi. Bald. commendat in Margari
ta, in verbo donatio, versicu. 18. dicēs
vlterius illam esse impropriam dona-
tionem: ideoq; non indigere insinua-
tione, quem vide ibi. Institutio tamē
vniuersalis facta de bonis alienis, non
valet. authē. ingressi, vbi ex eo text. ad
finem, id notat Cyn. 2. notabili. C. de
sacrosan. eccle. Ad idem l. conficiun-
tur, §. si post. ff. de iure codicil. vbi glos.
quas ll. in id citat glos. vlti. in §. liberis,
institut. de pup. substi. Ad idem l. eius
qui, §. primo. ff. de testamen. facit etiā
in idem l. qui soluendo. ff. eo. titulo.
Sed vt obiter hic dicam, istud intelli-
gitur, nisi ille qui est dominus talium
bonorum consensisset testatori in in-
stitutione, quam faceret de bonis ip-
sius. l. sicut, §. venditionis, ff. quib. mo.
pigno. vel hyppothe. sol. Quem text. *Tex. singu.*
in id dicit non esse alibi Bald. in cap.
primo. §. præterea, & in cap. primo. §.
donare, colū. 2. qualiter olim feudum
alie. pote. & in l. venditioni. C. de vsu
capio. pro empto. & in l. quoties ab
omnibus, C. de fideicommis. & in l. si
tibi decem, §. de pignore, ff. de pactis.
Et quòd de expresso domini consen-
su, quis possit de rebus talis domi-
ni testari, tenent etiam Baldus, Sali-
cet. Philip. Corne. & Ias. in eadē l. cum
alie-

alienam. Attamen fola taciturnitas
domini, etiam cum ipfius præfentia,
non fufficeret, vt tenet Bald. in cap. 1.
de prohi. feud. alie. per Lotha. in vfi.
feu. & Alexan. illum fequitur in conf.
20. incipiente Ponderaris his, colũ. 6.
De eadē re.
volu. 3. & Stepha Berrran. confi. 346.
incipien. vifo, prope fin. vol. 3. Et per
text. in d. authen. ingrefsi (vt ad eã re-
deam) cum alijs iuribus concordan. s.
citatis. Ioan. de Ferra. in practica. Ba-
pien. in forma libelli, quo petitur hæ-
reditas ex teftamento, char. 213. colũ.
2. in parua impreſsione, decidit pere-
Quæft. barbara ac plus quam Scithica.
grinam quæftionem: videlicet, quòd
fi pater vel mater inftituat filium in
rebus alienis, & extraneum in bonis
fuis, q̃ talis filius pofsit agere de nulli-
tate contra eiufmodi teftamentum:
quia nemini licet in alienis bonis quẽ
quam facere fibi hæredem, vt in præ-
dictis iuribus dicitur. Ita ille decidit
in prædicta quæftione infurgente ex
præfata difpofitione teftamentaria,
inepta profectò, ac rufticana, ne dicã
ridicula, quæ confici non potuit nifi
à quodam ruftico, vel morione quo-
Redit ad intentum principale.
piam infenfato & deliro. Modò (vt è
diuerticulo in viam redeamus, & ad
rem de qua agim⁹ fermo reflectatur)
ita eft, quòd inftitutio de maioratu fa
cta per vltimum illius pofſefforẽ, de
vocato immediatè poft eum, ad eun-
dem maioratum ex difpofitione pri-
mi ftabilientis illum fit de re aliena, id
eft eiufdem inftituti: quia confertur
in tempus quo fpe certifsima & infal-
libili maioratus futurus eft fuus eo fu
perftite, id eft fi fuperuixerit ipfi vlti-
mo pofſeffori, eidemq́; teftanti: ergo
eft nulla ipfo iure. Nam quemadmo-
dũ non licet teftatori quenquã infti
tuere in reb⁹ alienis, id eft quæ funt al
terius (vt eft prædictum) ita neq; in
rebus ipfius hæredis, quæ quoad ip-
fum teftantem reuera funt alienæ. l.
vnum ex familia, §. fi rem. ff. de lega. 2.
& in l. proprias res, C. de lega. & tenet
fpeciatim Bald. declarans Bar. ibi in l.
fuus quoq;, in prin. col. 2. verfic. iuxta
prædicta quærit Bar. ff. eodem. vbi con
cludit poft Bar. ibi in verfi. Quæro qd
58 fi pater, † quòd quemadmodum infti
tutio facta de filio in aliqua re vel iu-
re, quæ aut quod non reperitur vel nõ
eft in rerum natura, vel etiam facta in
re facra, aut religiofa, eft nulla. Sic e-
tiã inftitutio, quę fit de filio in re quæ
eft ipfius filij propria, eft nulla. Alle-
Appellatio residui.
gat Bald. vltra Bar. l. item quod, alias,
vt Sabinus, verfi. [aliter atq;.] ff. eo: vbi
probatur, prout idem Bald. ibi indu-
59 cit, ad iftudmet propofitum, † quòd
appellatione refidui vel reliqui non
continetur aliquid fi nihil fuperfit. Et
ibi Bal. meminit de eo quod poft Bar.
ipfemet tenuit in quęftione prędicta,
vt. s. retuli, in eadem l. fuus quoq; lo-
co fuperius citato. Et decidit quẽdam
cafum fatis confimilem fuperiori. l. in
filio inftituto per patrem in re mater
na ad eundem filium fpectãti de præ-
fenti quoad proprietatẽ, & fic domi-
nium directum, & poft mortem pa-
tris (in quod tempus inftitutio cõfer-
tur) quoad plenum dominium, quòd
talis filius pofsit dicere tale teftamen
tum nullum, vtpote præteritus per il-
lum tex. dicentem, [Quoniam cùm
nihil reliquum eft, ex nulla parte in-
ftitutus eft.] quem Barto. ibi etiam ap
pendit. Et hoc etiam vult l. 19. titu. 3.
L. parti.
parti. 6. incipien. pondus, ibi. [Otrofi
dezimos,] vfq; ad verfic. [Pero fi efte]
exclufiuè, in quo verfi. [Otrofi] vul-
garizatur prædictus verfus aliter atq;
dictæ. l. item quod Sabinus. Et licèt
quantum ad vnum ex cafibus ibi po-
fitis, id eft d. l. fuus quoq;, in princi. in
exemplificatione ipfius quæftionis,
qui cafus eft de inftitutione facta per
patrem de filia, in dote propria, quam
pater

pater ei dedit,quem glo.tetigit in.l.3.§.sed verum,ff. de mino. Ioã.de Imo. ibi aliter dicat, ponderans prædictam glos. Tamen in alijs casibus, idem Io. de Imo.tenet idem quod Bar.& Bald. cum quibus etiam tacitè transit Pau. de Cast. Neq; ab eis omnino dissidet Rapha. Cu. ad fin. principij eiusdem l.suus quoq;,quanuis dicat decisionẽ Bald.non esse bene fundatam : & idẽ Rapha.in d.l.item quod Sabinus,versicu. Aliter atque, tenet quod Bar. & Bald.decidunt in d.l. suus quoque, & Bald.in eodem versi.aliter atq; (vt suprà tetigi præcedenti num.) dicit illũ text.facere ad quæst. Doct. in d.l.suus quoq;,in princi. quòd institutio de filio facta,in re quæ non est patris instituentis,vel quæ non est in rerum natura,non trahitur ad legitimam:quia paria sunt,vel filium non institui, vel institui, sed in eo quod nõ reperitur; vel nõ est in potestate patris instituẽtis,sed eiusdem filij vel alterius cuiuscunque,& sic vult Bald. apertè talem institutionem esse nullius momenti.

Considera- tio circa præmissa.

Iuxta quod est considerandum, quòd attentis iuribus præallegatis & Doctorum decisionibus suprà relatis tã Ioã. de [illegible]ra.quàm Bar.& Bal. & aliorum assectarum, institutio facta de extraneo in hæreditate aliena, habet incõueniens de nullitate, ea duntaxat ratione, quia facta est de re aliena in qua non potest cadere institutio vniuersalis directa, vt in præallegata authen.ingressi. Sed institutio eo modo, id est de rebus alienis facta de filio habet vltra hoc aliud inconueniens videlicet quia necessario est instituendus in re patris. vt in dicta l. scimus. §. repletionem, in versicu. [ex substantia]& in princip. legis, ibi, [vel rẽ vel pecuniam] vbi probatur secundum Bald.Sali.Pau.& alios post Guiller. de Cu. Doctorem antiquum insignis auctoritatis,† quòd filius cui pater in testamento reliquit quantitatem pecuniæ pro sua legitima, potest eam spernere,& petere sibi assignari legitimã in rebus hæreditarijs in hęreditate patris repertis,quod etiam tenet Bar. in dicta l.suus quoq;,in fine principij, & in l Marcellus,§.res quæ.j. ad Trebel. Bald.in l.filium quem habentem,col. 10.ad fin.versi.Item dicit Iacob.C.fami.her.cum alijs remissionibus concordan.per Iaso.ibi.2.notabi. traditis, qui hanc conclusionem limitat dupliciter,vt ibi per eum videre licet,cuius primam limitationẽ multo prius posuerat Bar.licèt idem Ias. de Bart. non meminerit, in eodem fine principij.l. suus quoq;.s.allega. & cum eadem limitatione transit Alexan. eam referens in l.non amplius.§.cum bonorũ, cum quo vel sub quo legit sequẽtem legem quęincipit,potest,in cuius pro posito,idem tradit.j. de legat. primo, & ibidem etiam Ias. 5.notabi.& Ioan. Fran.à Ripa,in l.in quartam.23.colũ.j. ad l.falcid.vbi est videndus, congerẽs super. hoc articu. plures quæstiones vtiles & assiduas in actu practico. Præmissis etiam benè congruit,quod Bal. tenet in dicta l. scimus, in princip. 4. quæstione,vbi etiam Pau. de Cast. & Ias.4.notabi.qui dicit se vidisse casum in alta quæstione cuiusdam principis mortui, qui Doctores loquuntur in institutione facta per patrem de filio in bonis aduentitijs ipsius filij quorum vsusfructus iure patrio, id est ratione legitimæ administrationis pertinebat ad patrem, & per eius mortẽ finitur,& consolidatur cum proprietate,quam in eis filius habebat. Ita à simili in re nostra dicendum prout suprà est dictum,& declaratũ. Sed priusquam hinc discedam vnum libet adijcere conclusioni bimembri incidenti, quam suprà tenui, videlicet quòd

N licèt

licèt legatum rei alienæ ſcienter factum per teſtatorem valet: non tamẽ valet inſtitutio de rebus alienis facta, vt ſunt iura expreſſa ad vtrunq; membrum ibi citata. Cuius diſſidentiæ rationem ponit Bald. in l. fina. 18. oppoſitio. C. de hære. inſtituẽ. Nam in hac re vltra eum & Docto. ſubit conſideratio huiuſcemodi: quia licèt talis inſtitutio de rebus alienis vniuerſaliter facta non valeat, tamen ſi inſtitutio de rebus alienis certis fiat, vtputa ininſtituto aliquem hæredem in tali & tali re, quæ erant Sẽpronij, nullo alio dato cohærede in bonis ipſius teſtatoris proprijs: quanquam inſtitutio illa particulariter de rebus certis alienis facta nõ ſit vllatenus trahibilis ad alia bona teſtatoris, quia in diuerſis patrimonijs, ſeu inter diuerſas res diuerſorum patrimoniorum, vel pari ratione inter vnas res vnius patrimonij; & aliud patrimonium, vt eſt in caſu de quo agimus inter res particulares alienas & patrimonium teſtatoris, non ſit locus iuri accreſcendi. l. ſub conditione ff. quibus modis vſusfructus amittat. quæ in ſua generalitate omnes prædictos caſus includit, ſeu comprehẽdit: tamen hæres cui competit aliud patrimonium teſtatoris, & fit hæres vniuerſalis ab inteſtato talis teſtatoris, qui inutiliter de rebus alienis certis teſtatus eſt l. prima. §. ſi ex fundo. ff. de hære. inſtit. ab ſpeciali teneretur redimere prædictas res alienas à domino, & eas præſtare huic hæredi in eis inſtituto inutiliter, vtpote alienis: cũ diſtinctione tamen legis cum alienã. C. de lega. argu. l. non dubiũ ad fi. ff. de lega. 3. iuncta ſing. doctrina Bald. Ange. & reliquorum poſteriorum in l. verbis ciuilibus. j. titu. primo de vulga. & pupil. Quemadmodum ſi vnus eſſet hæres inſtitutus vniuerſaliter in bonis ipſius teſtatoris, & alius eſſet inſtitutus per eundem teſtatorem in rebus certis alienis: quia talis inſtitutio particularis videretur manere in vim legati, & prædictus hæres vniuerſaliter ſcriptus teneretur reſtituere tali inſtituto in re certa, vtpote legatario, tales res, ſi eas poſſet à domino earundem redimere, vel æſtimationem illarum eidem præſtare, vt in dicta l. non dubium, ad finem. Semper tamen vt ſuprà tetigi intelligo, tam hoc caſu, quàm in præcedente, debere interuenire ſcientiam rei alienæ in teſtatore de ea diſponente, etiam per modum inſtitutionis particularis, cùm reſoluatur in diſpoſitionem legati particularem: & ſic reguletur per l. cum alienam, ſuprà allega. & iſta ſunt veriſſima, licèt vltra Docto.

6 Decimoquartò (proſequendo intẽtum cõcluſionis qua de agimus) illud probatur hoc modo. Duę cauſę lucratiuę, quanuis quoad initium obligationis in eſſe deducendæ poſsint concurrere: tamen quoad effectum ſolidæ exactionis nequeunt concurrere in vna atq; eadem re, & vnius & eiuſdem creditoris reſpectu: non ſolũ quãdo trahunt originem ab eodem teſtatore, vt l. Meuius, §. duorum. j. d[illegible]ga. 2. ſed etiã quando à duobus qui vnius loco cenſentur. l. vnum ex familia, in princip. eodem titu. Ad quod etiam videtur facere l. huiuſmodi, §. ſi Sempronius. j. de legat. primo, vbi gl. non ab re, citat dictam l. vnum, in princip. Sic in noſtro propoſito de quo tractamus, iſte vltimus poſſeſſor maioratus idemque teſtator ſecundus, nec non ille primus, qui maioratum inſtituit, reſpectu eiuſdemmet maioratus habentur pro vno, vtpote hæres, vel ſucceſſor, & defunctus, vt in authenti. de iureiuran. à morien. præſt. in princip. colla. 5. ergo vtriuſque diſpoſitiones reſpectu vnius & eiuſdem maioratus

non

non possunt concurrete: siue sint vniuersales, vt institutiones: siue particulares, vt codicilli, quoad legata in eis relicta: vel donationes, quando maioratus inquam est de tertia vel quinta parte bonorum. Omnis siquidē causa, siue institutionis, siue legati aut prælegati, siue etiam donationis interuiuos vel causa mortis, censetur lucratiua. l. vna, §. lucratiuas causas, C. de impo. lucra. descriptione, libro. 10. vbi æquiparat omnes has causas. Nā illis casibus dicitur agi de lucro captādo: & consequenter appellantur aptè causę lucratiuæ. Ad idem l. si hæreditatem, ff. man. & l. inter stipulantem, §. si rem, versicu. [sed et si hæres.] ff. dè verborum obligatio. & l. fina. §. pen. C. de codi. text. vbi Ange. not. in authenti. de nup. §. si verò expectet, collat. 4. & tradit Alexan. consi. 102. exordiente, super eo de quo quæritur, volumi. 3. Quod etiam habet locum in hæreditate ascendentis, non solum extranei, vt inquit Alexan. in dicto §. si rem. quod omnino intellige vt per Areti. in l. si duo, colum. 2. ff. de acquiren. hæredi. in princip. & in hæreditate, quòd censeatur esse res lucratiua, si soluendo sit, aut sit dubium, aliàs secus, si constet non esse soluendo, tenet Alexan. post Dyn. & Ange. ibi, per l. si seruus legatus, §. Stichum, versicu. item si domino, de legat. primo, vbi hoc idem tenent Rapha. Cuma. & moder. quæ est res expeditissima. Et per illum text. videtur intelligēda opinio glo. notabi. quam ibi commēdant Ioan. de Imo. & Areti. in prædicta l. si duo, quatenus vult, titulum hęreditarium vel hæreditaris esse lucratiuum, vt procedat etiam si à principio non constet eam esse soluendo, sed subsit dubitatio an sit soluendo, nec ne: quia nihilominus titulus hæreditarius eo casu dicitur lucratiuus, quoad ipsius primitiuam & principalem considerationem: licèt cōsequutiuè subsint aliqua onera hæreditaria, vt ibi dicit glos. cui est consimilis in l. si infanti, glos. magna. ad finem. C. de iure delibe. Pro quibus glossis est bonus text. quem in id commendat ibi Lanze. Decius in l. prima, versi. [emolumentum.] C. qui admi. ad bo. posse. poss. vel non. & notat Ange. Areti. in §. manet. in stitu. de socie. Secus quando à principio constat eam non esse soluendo: quia eo casu (vt prædixi) hęreditas non potest censeri titulus lucratiuus, per dictum versicu. item si domino, prout in specie declarat Decius in regula in eo, nume. 4. & 5. ff. de regu. iuris. Et intelligitur quod suprà dixi tenere Rapha. videlicet in §. Stichum, quòd hæres prætendit causam lucratiuam, si hæreditas est soluēdo, licèt habeat onera annexa, aliàs si non sit soluendo, onerosam, vt primū intelligatur eo modo quem prædixi, quòd principalis consideratio hæreditatis habet se circa emolumentum: & minus principalis circa onera: dum tū ipsam hęreditatem non absorbeat, sed maneat soluendo. Rationem assumpti (vt ad illud redeam) quòd duæ causæ lucratiuæ non possint concurrere, videtur ponere Bar. in l. Meuius, §. duorum, colum. penul. versi. 4. quæro. ff. de lega. 2. vbi ait, quòd si bene aduertatur text. in §. si res, institu. de lega. exceptio quę manat ex regula prohibitiua concurrentiæ duarum causarum lucratiuarum inuicem, non est introducta in fauorem rei, sed ob iuris rigorem conseruandum: qui rigor stat in hoc quòd id quod meum est, non potest amplius effici meum. &c. Et prout ibi aliàs legendo (licèt Bart. non aperiat, sed satis est de ipsius intētione) intellexi, debet prędicta prohibitio intelligi, quòd prædictæ duæ

Ratio prohibitionis concursus plurium causarum lucratiuarum.

causæ lucratiuæ non possint concurrere: neque verè, quoad eiusdem rei præstationem iteratam: neque fictè, quoad præstationem æstimationis talis rei vltra ipsam rem. Sed ratio illa non adaptatur, solum ad causas lucratiuas de quibus loquimur, sed videtur etiam procedere in onerosis: nec non quando altera causarum esset lucratiua, & altera onerosa, quæ tamen inuicem possunt concurrere. l. non est nouum, ff. de act. empti. iuncta l. ex promissione, ff. de acti. & obliga. prout ibi id notat Rapha. Cu. in prima lectu. prima colum. super glos. in verbo obtingere: scilicet in dict. §. duorum, & ibi inquit, idem quod est dictum post Barto. Quòd ratio, quare duæ causæ lucratiuæ non concurrũt quoad effectum solidæ exactionis, est in promptu, & (vt alias dicitur) in numerato, videlicet vt est dictum, quia res mea non potest amplius fieri mea. l. & an eadẽ, §. actiones, ff. de excep. rei iudicatæ, & in suprà allegato §. si res. Ratio rationis seu ipsius declaratio est secundum eum, quia cùm dominium sit in seipso ius plenum, non recipit in eadem re, & vnius respectu, iterationem, seu conduplicationem. Bart. in dicta l. si quis vi. §. differentia, ff. de acquiren. possess. quem suprà adduxi. Et quia ista declaratio recipit eandem difficultatem, quam habet prædicta ratio Barto. cùm sit eadem effectu & re ipsa cum illa: difficultatem inquam, de duabus causis onerosis, & & de duabus causis, altera onerosa, & altera lucratiua, quæ possunt inuicem in eadem re, & vnius personæ creditoris respectu concurrere: & tamen vt prædixi, attenta prædicta ratione, nõ videbatur talis concursus earum admissibilis. Ideoque Raphaël prædictus in eodem. §. duorum, in fine præfatæ primæ colum. versicu. sed dicet. quis, nititur id resoluere: sed reuera, potius auget difficultatem, quàm aliquid in hoc puncto resoluat, vt faciliter patêre potest volenti eum intueri. Quamobrem nõ semel arbitratus sum, prædictam rationem Barto. nec non Rapha. quæ est illius declaratio, imò eadem cum illa, videlicet quia id quod meum est. &c. nõ sit vrgens, quia est generalis ad omnes causas lucratiuas & onerosas & mixtas: & sic magis ingerit difficultatem quoad alias causas, tam onerosas quàm mixtas, & repugnantiam quoad ipsasmet lucratiuas respectu aliarũ, quàm aliquid vel concludat, vel operetur. Sed alia ratio videtur esse in hoc proposito quàm sub nube opaca, & velut in ænigmate idem Rapha. statim sentit ibidem in responsione, videlicet quia lex videtur voluisse donatarium, vel legatarium, vel hæredem, vel similes habentes rem ex titu. lucratiuo satis debere esse contentos vna acquisitione ex vna causa lucratiua facta, seu profecta: cùm ex alia causa lucratiua, quoad rem inquã acquisitam ex ea, non possit aliquod interesse consequi. cùm speciei præstatio non recipiat multiplicationem l. Lucius, §. impuberem, & l. planè, prima. §. si rem. suprà allegata titu. suprà proximo. Quæ ratio melius probatur ex l. si seruus legatus, §. Stichum, ad finem primi responsi eodem titu. vbi ponuntur duæ rationes ad hanc rem: vna generalis, quæ est ratio Barto. suprà relata: scilicet quòd res semel effecta mea. &c. alia specialis, quia non interest. &c. de qua proximè dixi. Et quanuis ille tex. loquatur alio casu: tamen loquitur quoad eundem effectum. Et eundem text. dicit meliorem iuris Pau. de Castro in dicto §. duorum, col. prima, nullam de his faciens mentionem, quod demiror, cùm in illo loco ordinario esset

Ratio rationis.

Atten.

Atte. aduertenter quia recedit à ratione Barto.

Alia ratio prædictæ prohibitionis cõcursus plurium causarum lucratiuarum.

esset discutienda, & inuestiganda ratio capitalis ad regulam, quæ est fundamentum illius text tenebrosi, & totius materiæ itidem caliginosæ.

61 Et certè ad vtranq; † rationem suprà dictā bene facit l. qui bis idem, ff. de verbo. obliga. in ratiune sui. Ergo circa veram & solidam rationem præ dictæ regulæ prohibitiuæ concursus simultanei & efficacis duarum causarum lucratiuarum, deliberandū erit serio: quia Barto. bonus Homerus in hoc puncto dormitauit, nec non alij Docto. ordinarij ibidē scribentes perpetam (quod est mirandū) expediunt rationem illius regulæ prohibitiuę suprà sæpe recitatę: imò nōnulli eorum eam prorsus prætereunt: quæ profectò esset (ytpote totius illius materiæ fundamentum cardinale) diligentissimè præ omnibus excutienda. Ob cuius rationis omissionem, dum semel, & iterum, atque iterum materiam illā publicè interpretarer in sede mea primaria matutina ex repetita assignatione titu. de lega. 2. de quadriēnio in quadriennium ab auditoribus facta, quum ex cōstitutione pontificia de hac assignatione tractante: cum etiam ex more in consimilibus assignationibus lectionum annuis obseruato, offendi omnia dicta Barto. in eodem §. duorum, manere confusanea & impexa & irresoluta, & re vera in eis animus nunquam quiescit ob importunas salebras in discursu materiæ hinc inde subsultantes, ex defectu cognitionis internæ illius rationis. Quamobrem sæpissimè optaui fieri clarus de ratione illius regulæ finali & solida, super qua, veluti cardine potissimo & præcipuo, illa materia voluitur: & ex consequenti tota illa tractatio ipsius materiæ, quæ tenebrosa est & subtilis, & per Docto. antiquos id est præcedentes ætate Barto. nec non recentiores eum sequentes, non solum deserta & præterita, sed (vt sic dixero) obliterata, ac prope sepulta iacet.

Decimoquintò & vltimò comprobantur præmissa in optimo simili, & ad rem nostram apprime accōmodato. Nam si quis habeat feudum antiquum ad quod ipsius filius erat vocatus ex primæua inuestitura, & ipsemet pater idemq; possessor faciat inuestire talem filium eo feudo, non ob id dicetur feudū nouum, sed erit, & manebit antiquū, prout erat prius, id est à primordio, vt in cap. primo, titu. de vassa. decrepi. ęta. lib. feud. vt ibi notant Doctores, & speciatim And. de Iser. ibidem intelligit illum text. quando ad instantiam possessoris feudi filius fuisset inuestitus, prout suprà eum allegaui. Secus si tale feudū per possessorem fuisset simpliciter refutatum, vel renuntiatum. Item secus esset à fortiori, si idem feudum refutatum fuisset ab eodem, sub illa conditione vel modo, si vel vt filij inuestirentur: quia tunc esset nouum feudum, & ibi expresius & clarius notat Iaco. Alua. prim. & secundo notab. colum. 2. post initium. & ibi etiā præpositus Alexan. in notabilibus. & tradit Bald. in l. prima, quæstione. 15. ff. de rerū diui. versic. & nota, quòd si pater. & in ca. primo, §. & quia vidimus. 5. colum. versicu. quia hic agitur, qui feud. dare possunt, & idem Cardina. Alexan. in prælud. feu. sexta diuisione, col. prima, eiusdem diuisionis, & Ias. vbi nota. loquitur consi. 7. incipiē. Pro reuerendissimo, col. 5. vers. tertiò deueniendum, libro 3. Alex. consi. 18. colum. penult. libro. 5. Sic in proposito institutio facta per vltimum possessorē maioratus de filio in ipso maio

ratu non alterat naturam ipsius, neq;
facit, aut inducit nouum maioratum:
nam cùm conferatur in tempus quo
absque patris eiusdemque vltimi pos-
sessoris facto maioratus ille necessa-
riò peruenturus erat ad talem filium
institutum, ex primæua eiusdem ma-
ioratus creatione, nullius effectus vel
momenti (quoad ius inquam) cense-
ri debet, prout suprà astruximus. Con
firmatur hoc in ijsdem ferè terminis.
Nam videmus, quòd noua inuestitu-
ra per dominum facta, virtute anti-
quæ, non tollit vigorem, vel effica-
ciam prouenientem ex prima eadem-
que antiqua inuestitura. Et hoc est,
quod Iaco. Alua. notat ex dicto capi.
primo, de vassal. decrep. ætat. cuius me
minit Socinus inter cons. Alber. Bru.
consilio. 103. colum. versi. omitto. Et
istud est, quod solet dici, per nouam
inuestituram non derogari antiquæ,
neque eam tolli, vt tradit Bald. con-
silio. 215. 2. volumine, & Pau. de Cast.
consilio. 176. circa finē. volu. primo.
Alber. Bru. consilio. 11. colum. 2. versi-
cu. vnde pro confirmatione. Quod
consilium est Ioannis Campe. inter
consilia Alber. Bru. & proprius con-
ducit ad alium ar[illegible]ulum, de quo in-
frà tradetur, videlicet de non apposi-
tione nouarum conditionum vel mo
dificationum siue modorum, vel de
non mutandis, neque innouandis po
sitis in antiqua inuestitura, vel anti-
quo vinculo maioratuuè, quàm ad
hunc articulum de simplici cōcessio
ne, seu institutione post mortem vl-
timi possessoris, de quo puncto in
præcedentibus hucusq; tractauimus:
licèt ad hoc possit etiam adaptari.

His itaque deductis ad probatio-
nem secundæ particulæ principalio-
ris nostræ assertionis analyticæ re-
gredior nunc (prout in superius fui
pollicitus) ad aliqua tradēda, circa pri
mam eiusdem assertionis particulam,
quæ licèt (vt dixi) fuerit ceu præsup-
positiua, & sic loquatur minus princi-
paliter, in puncto de quo agimus: ta- 13
men libet in præsentiarum circa eam
paululum insistere, quum ex hac tra-
ctatione resultent nonnulla haud in-
digna scitu, nec non memorabilia.

Tractat de prima parte cōclusionis posita præsuppositiuè ad secundā.

In prima siquidem particula dici-
tur, quòd si possessor maioratus præ-
uenisset ipsius restitutionem, ante
mortem suam, illum liberaliter trans-
ferendo inter viuos, & purè, in proxi-
mum successorem immediatè ad il-
lum vocatum post ipsius mortem ex
primi stabilientis ordinatione, talis
translatio præuentiua, seu dispositio
translatiua præmatura, & gratuita, va
leret ceu donatio ad vitam ipsius con
cedentis vel donantis, quoad emolu-
mentum inquam pro medij tempo-
ris intercapedine per donatariū per-
cipiendū. Et ita tenet Bal. post Bar. &
Docto. antiquos in l. post mortem, co
lum. 2. oppositione. 3. versicu. & ideo
Doctores soluunt istud contrarium.
C. de fideicommiss. Inquit enim ibi,
quòd si grauatus restituere post mor-
tem suam ex voluntaria ipsius libera-
litate restituat in vita ei cui erat fa-
cienda restitutio post mortem eius
ex præambula primi disponētis vo-
luntate, talis restitutio valebit inte-
rim, id est in vita ipsius præmaturè
restituentis, tanquam donatio, si re-
stitutio inquam fiat volenti, vt ibi de-
clarat Pau. de Castro post princip. Et
ponit Bald. ibi tres effectus huius con
clusionis. Primus, quia si illud emolu
mentum intermedium excedat le-
gitimam summam quingentorū au-
reorum, talis restitutio vel translatio
indiget insinuatione. Secundus, quia
fideicommissarius præmoriens non
trans-

transmitteret tale fideicommissum, prout neque transmitteret, si antequam sibi fuisset facta talis restitutio præmatura, prædecederet viuēte hærede, qui fuerat oneratus restituere post mortem suam. Quanquam id quod Bald. ponit de non transmissione, non est expeditum: quia vt ibi additio inquit contrarium tenet, licet subobscurè Ioannes de Imo. in l. apud Iulianum.§. vtrum.ī. ad Trebellia. De quo puncto recolo me ibi disseruisse, in quadam relectione scholastica quam feci, & recitaui, de illo §. dum vltimo loco illum titulum interpretarer in mea sede ordinaria horæ matutinæ. Nam etsi Bald. in hoc quod dixit de non transmissione, bene loqueretur, quod est dubium (vt dixi) non tamen, illud non transmittere, potest dici effectus talis donationis vel concessionis: cùm de natura fideicommissi conditionalis, hoc idem fit: scilicet quòd non transmittatur. Tertius effectus, quia creditores hæreditarij interim, id est in vita hęredis, déberent agere contra talem hæredem cedentem vel transferentem tale fideicommissum: non autem contra fideicommissarium vniuersalem, cui fuit facta talis restitutio præmatura. l. hæreditatem, ff. de dona. & l. controuersia, ff. de transactio. Et adaptando istum effectum ad rem nostram, creditores hæreditarij intelliguntur respectu primi stabilientis maioratum, cuius debita proculdubio soluenda sunt per quemcunque succedentem in maioratu, etiam remotum, non solum immediatum, per textum cum glos. vbi id notant in simili Baldus, Pau. de Castro, Ioannes de Imo. & Rapha. Cuma. in l. peto, §. prędium.ī. de legat. secundo. Et est text. optimus in ratione sui, quem Baldus

Adaptatio ad rē istam.

L. valde signanda.

ibi adducit, & l. cum fidei, secundo responso. ff. de fideicommiss. liberta. & eum etiam commendat idem Bald. in cap. quoniam frequenter.§. in alijs, versicu. extra quarto, vt lite non contestata. vbi per illum dicit, quòd creditor potest petere se mitti in possessionem rei prohibitæ alienari, quando debitum descendit à prohibente alienationem, & sic à primo stabiliente maioratum vel vinculum: quia vt ibi dicit textus, talis alienatio censetur esse necessaria, & sic non comprehenditur sub prohibitione alienationis simplici. l. alienationes, ff. fami. herciscundę. & eandem l. cum fidei, in eodem secundo responso. cōmemorat idem Baldus in authenti. ei qui possidet, colum. 16. & ibidem Salicetus. 15. C. de bonis act. iudi. possiden. & glossam cum text. in eademmet l. allegat Barto. in l. filiusfami.§. diui, colum. 3. in princip. ff. de legat. primo. Quando autem debita sumpsissent originem à contractibus vel quasi, delictis vel quasi vltimi possessoris, vel alterius successoris intermedij, id est inter primum stabilientem, & ipsummet vltimum possessorem maioratus, an sequens successor post eum teneatur ad eorum solutionem, tractabitur inferius, antequā ista prælectio absoluatur.

Redeundo ad præmissa, idē quod Bald. in prædicta l. post mortem, in eo quod suprà retuli eum ibi dicere, tenet ibi Philip. Corne. post Pau. de Castro, & dicit hanc eandem conclusionem esse communem, colum. vlti. versicu. & dicit Pau. Et eandem tenet ipsemet Pau. de Cast. in declaratione glos. primæ ibidem, in l. cùm pater, §. à filia, ante finem.ī. de lega. 2. Aduertēte tamen tempore mortis (vt superiora repetam) & consequenter casu re-

Ad præmissa

stitutionis maioratus, vel fideicōmissi (vt vocāt) vinculati purificato ꝑ mortem vltimi possessoris illius talis trāslatio fideicommissi præmatura, quæ fuit effectu & re ipsa donatio, in totū resolueretur, id est non tantum, quo ad qualitatem seu titulum ipsius, sed etiam quoad substantiam, & sic maioratus deinceps haberetur ex primæua institutione: cùm per mortem vltimi possessoris ius ipsius statim resoluatur, ac proinde præfata donatio præābula extinguatur, & annihiletur: quia (vt est supra dictum numero. 61. ad finem) iuris regula est notandissima ac
62 prorrita, † quòd resoluto iure datoris resoluitur ius acceptoris. l. lex vectigali. ff. de pigno. cum alijs iuribus & remissionibus concordan. per glos. ibi citatis.

Est tamen considerandum, quòd prædicta translatio maioratus vel vinculi præmatura, seu donatio non est propriè & absolutè donatio: sed potiꝰ quędam debiti solutio plenior, vt probatur singulariter ex text. in pluribus sui locis, in l. si sponsus, §. fi. ff. de dona. inter vi. & vxo. & ex l. patrē, ff. de his quæ in frau. credi. ibi, [& plenā fidem & debitam pietatem exhibitionis. i. restitutionis sequutus. &c.] iunctis verbis præceden. quam l. suo casu dicit esse in iure solitariam Bal. in rubri. C. de his quæ in frau. credi. prope. finem. Ad idem l. debitorē, quæ statim sequitur post dictam l. patrem, ex qua notat Barto. in l. prima, col. 2. ff. de cōdi. inde. quòd id quod est ab hærede detrahendum de fideicōmisso vniuersali, per senatus consultum Trebe. in restitutione hæreditatis per cū faciēda, est debitum naturaliter ipsi fideicōmissario, cùm habeat voluntatē testatoris: & ex consequenti illius debiti. i. quartæ, remissio facta per hæredē fideicōmissario, nō est donatio. Et prędictæ duæ leges patrem & debitorem vnà cum d. l. si sponsus, §. fi. probant in proposito nostro id quod dixi, desumpta consequētia de re ad tempus, quę in iure nostro est firma. l. miles ita, §. r. ɉ. de mili. restamen. Quanquam dicta l. patrem, non ita indiget prædicta inductione consequutiua. i. ex præfata consequentia descendente: nā paret ibi restituens hæreditatem ante tempus filio ipsius ab eo emancipato, nō solum fecit gratiam eidem filio de illa quarta, sed etiam commodi temporis intermedij. Secundum quæ videtur, quòd in restitutione vel translatione maioratus vel fideicommissi vinculati facta in vita ipsius possessoris vltimi per eum sequenti immediato successori, non potest iniungi nonum vinculum, vel grauamen tali donatario, seu recipienti illam præmaturam hæreditatis restitutionem, vt in dicta l. vnū ex familia §. 1. & §. sed etsi fundum. ɉ.
63 de legat. 2. † Hoc tamen subintelligo procedere, in grauamine perpetuo, id est etiam post mortem concedentis, seu transferentis duraturo, prout in præcedentibus dictum est, quę isto casu pariformiter militant: tamen grauamen temporale, id est tempore vitæ ipsius restituentis māsurum, bene posset adijci, vel iniici prædictæ tēporali concessioni, vel fideicōmissi vinculati, vel maioratus translationi per ipsum concedentem vel transferentem, per text. notabi. loco peregrino & absconditio situm, in l. mater, C. de ope. liber. in illis verbis. [Nisi eius tantummodo temporis, quo eum ante manumisit, quàm dies fideicommissę libertatis existeret.] iūctis verbis principij eiusdem legis, & ibi glos. meminit solummodo istius §. qui fideicommissariam. nullus tamen Doctorum in

L. vnica.

Tex. pergrauis.

in præsentiatum scribentium memini illius legis neque glos.ibi. Huiusq; rei ratio est prompta & (vt aliâs dicitur) in numerato: scilicet quia ex quo talis concedens, vel transferens in vita fideicommissum, quod post mortem erat restituturus, facit gratiam temporis in concedendo ante tempus, poterit illo respectu, id est taxatiuè, vel limitatè, talem cōcesionariū, eundemq; fideicommissarium recipientem grauare, ita vt ad vitam trāsferentis tale grauamen coarctetur, neque vltra producatur, vt in illa l. dicitur in impositione operarum, & declarat Bald. ibi in epitome illius l. per hæc verba, [Manumittens ex necessitate, operas non imponit: sed manumittens ante tempus sicut facit gratiam temporis, ita inretim potest operas imponere. &c.] Nam cùm donatio temporalis, id est vtilitatis & emolumenti percipiendi intermedio tēpore consurgens ex eiusmodi restitutione præmatura, quæ est fundamentum validitatis impositionis grauaminis, fuerit limitata, vtpote temporalis, † necesse est & ipsum grauamen esse limitatum ad solum illud tempus: quū sit iuris notissimi causam suapte natura limitatam effectum limitatū, & ad ipsam causam constrictum producere. l. in agris limitatis, ff. de acquiren. rerum domi. quam in suo casu & decisione eleganter & eruditè, prout & pleraque alia declarat D. An. Alcia. primo libro prætermissorum, secūdo folio. 4. pagi. Ad quod etiam fa. l. age. cum Geminiano, C. de transact. vbi Ias. hanc regulam amplificat ex pluribus Doctorum decisionibus ex varijs iuris locis per eum ibi allatis, secundo notabi. & latius Felin. in cap. cùm ordinem, colum. 4. versicu. limitata causa, cum colum. sequenti de rescriptis.

Verba Bal.

64

Quæ omnia cū multis alijs eam rem tangentibus adglomerat And. Tiraquel. in opusculo, causa cessante, charta. 87. nume. 142. prima parte. Comprobatur ista declaratio ex l. ciuitatibus, §. fina. ff. de legat. primo, vbi Barto. idem tradit in summario. Ibi nanque probatur, quòd eum quem honorauí cōmodo pecuniario, nō possum in plus grauare, quàm apud eum remansurum est de eodem commodo: † & sic quatenus eum honore affició, grauare possum, & non vlterius. Illud enim videtur quis habere à testatore, vel alio disponente, quod ei superest onere deducto, vt eatenus grauari possit, & nō vlterius. l. nō amplius, in prin. vbi Bar. in epitome, & Doct. post eum in notabilibus eo. titu. de legat. 1. Ad idem l. sed si hoc, §. 1. ff. de condi. & demonstra. vbi Barto. eundem consimiliter summat. Ad idem text. in l. Pamphilo, §. fina. de legat. tertio, & quod per eum dicunt ibi Barto. & Albe. Ad idem facit tex. in simili, quatenus ponit regulam, licèt non descendat ad eam restringendam, in l. prima. §. sciendum, eo. titu. de legat. tertio vbi ad verbum dicitur. [Sciendum est autem, eorum fidei committere quem posse, ad quos aliquid peruenturum est morte eius, vel dum eis datur, vel dum eis non adimitur.] Ad idem l. vt hæredibus de legat. secūdo, vbi probatur, cum glos. quòd etiam donatarijs causa mortis pōt substitui per fideicōmissum: sicq; possunt eatenus grauari: nam substitutio fideicōmissaria est propriū & verū grauamen. l. co hæredi, §. cū filia. ff. rit. 1. de vulg. & pu. substi. ver. [q. si hæredē] & ver. [nec fideicōmisso.] Sicq; (ad rē nrām aptādo prædicta) qn̄ possessor bonorū restitutioni vel vinculo suppositorū præuenit mortē i restituēdo, talia bona ei q

65

Adaptatio ad rem qua de agitur.

ad illa vocatus erat, in vita inquam ipsius restituentis per modum concessionis gratuitæ siue donationis, videtur talem donatarium honore afficere quoad commodum repræsentationis temporis intermedij: & ex consequenti eatenus potest cum grauare, grauamine inquam ad tempus vitæ ipsiusmet concedentis seu donantis eiusdéq; possessoris vltimi per primum stabilientem grauari duntaxat duraturo. Honor enim siue emolumentum ad amussim correspondet oneri siue grauamini, & vtrunq; adinuicem est commensurabile & correlatiuum vtrinque. l. ab eo. C. de fideicommiss. l. Imperator, in princip. & §. si centum, de lega. secundo, in primo respon. eiusdem. §. cum concordan. per glo. vlti. ibi traditis. Ad quod etiam facit l. filiusfami. §. apud Marcellum de lega. primo, vbi omnino vide Ange. de Perig. referentem quandam notabi. decisionem Ioan. And. alibi huic materiæ satis conferentem: & ibi etiam Pau. de Cast. refert, & tenet eandem, nec non respondet ad quandam obiectionem, quam idem Ange. ibidem mouit, & omisit insolutam. Si enim honos vel emolumentum alicui relictum, non esset pecuniarium, vel simile, id est æstimabile, non posset eo prætextu grauamé eiusmodi honorato iniungi. l. planè. 2. §. fina. de legat. primo. Ideoq; appositè notat Bald. ibi, & refert simpliciter Ioannes de Imo. 66 † finiri ad infinitum non esse dabilem proportionem aliquam, quæ est maxima Philosophica.

Alias & melius, prælati.

67 † Naturaliter enim fit commensuratio commodi vel lucri, ad damnum vel incommodum. l. secundum naturam, ff. de regu. iuris, cum multis concordan. traditis ibi per Deci. in princip. post glo. quæ commensuratio fieri nequit, nisi vtrunque prædictorum extremorum correlatiuorum sit ex se æstimabile. Præmissis etiam confert text. in l. tertia, in princip. in tribus respon. de lega. tertio, quibus idē probatur quod in l. vt hęredibus, suprà citatæ. Et licèt glos. ibidem, id est in dicta l. tertia, in princip. (ne id omittam) 68 † velit donatariū inter viuos nō posse in testamento donantis grauari: tamen Bald. ibi effectu vult c[ontra]rium, eo casu in quo verisimile est glossam illam loqui: scilicet quādo post donationem in continenti illud testamentum fieret, vbi tale grauamen iniiceretur: tunc enim (quicquid glo. illa cōminiscatur) nihil impedit talē appositionem grauaminis: imò regula iuris suffragatur. l. in traditionibus, cū si. ff. de pactis. Nā ex interuallo non est credendum gl. illā voluisse lǒqui, vtpote contra casum. l. perfecta, C. de dona. quæ sub modo. Quouis ergo eorundem duorū casuum glo. illa loquatur, non procedit. Ad præmissa etiā facit l. cùm pater, §. eorum, ff. de lega. 2. & l. cum hi. §. idē erit dicendū, ff. de trāsactio. Iam illud in hac materia fideicō- 69 missorū expeditissimū est, † quòd intra quę loquūtur de honore intelligūt i. de emolumento alicui relicto, cuius prætextu potest grauari. Et omissis omnibus iuribus. s. in hoc articulo adductis, quæ id clarè præsupponūt, probatur expressim ex tex. cum glo. in l. cogi, §. hi qui solidum, ff. ad Trebel. iunctis duabus ll. eiusdem tit. quas gl. illa ibi citat. Et in alio proposito etiam iactatur quotidie inter omnes illud Cice. Honos alit artes. &c. Præmissis addere libet, quòd illam considerationem quam Bald. facit super glos. illa in dicta l. tertia, in princip. in reprehensione inquam illius (licèt specialiter eam nō retulerim) cōmendat Claud.

Cicero alio cōtorquet illud. i. ad honorem simplicē, vt litera sonat.

Claud. de Sisello, aliâs de aquis, in l. stipulatio hoc modo concepta. §. de verb. obliga. in proposito dict. l. ab eo. C. de fideicommissis. Vide eos, quia reuera illa consideratio Bald. est pulchra. Ad præmissa etiam speciatim cōfert text. eiusdem l. tertiæ, in princip. in illis verbis. [Nam si sub conditione, vel in diem, propter fructum medij temporis posse eo obligari. &c.] de legat. tertio, & text. quem ibi glos. adducit in l. tertia. §. vltimo. ff. de dote prælegata; in illis verbis. [Saluo eo quod ex commodo repræsentationis ab ea fideicōmitti potuit.] Quod etiam probatur ex illiusmet legis principio. Sed est aduertendum iuxta præmissa, quòd licèt, vt est suprà conclusum, restitutio præmatura inter viuos gratuito modo facta de eiusmodi bonis vinculatis post mortem ipsius restituentis, ei qui ad talia bona post eum fuerat vocatus ex prima sua maioratus vel vinculi institutione, valeat: vt donatio commodi temporis intermedij, id est pro toto tempore vitæ ipsius restituentis præmaturè eiusdemque possessoris vltimi, & consequenter eius commodi prætextu is cui fuit facta restitutio præmatura, possit proportionaliter grauari: attameo omnia iura prædeducta loquuntur de impositione grauaminis per testamentum, vel aliam vltimam volūtatem, super legato, vel fideicommisso, vel donatione causa mortis, vel etiam inter viuos facta incontinenti, ante, vel incontinenti post testamentum, vel eodem testamento, prout suprà retuli Bald. dicere in dicta l. tertia, in princip. de legat. 3. contra glos. ibi. Et quanquam iura illa bene probent à simili: tamen in indiuiduo intentionis nostræ, quæ est loqui de validitate donationis inter viuos ratione emolumenti temporis intermedij id est duratione vitæ ipsius restituentis interim ex ea prouenturi, propius accedit ad rem qua de agimus, vltra dictam l. tertiam. §. vltimo. ff. de dote præle. & l. primam, cum duabus sequētibus prædicta lex perfecta omnibus passim obuia, C. de dona. quæ sub modo. à sensu contrario, sumpto ex illis verbis, [post aliquantulum temporis.] & lex fina. in princip. ibi, [idem postea.] ff. de fideicommis. liber. vbi donatori permittitur apponere in cōtinenti ante, vel incontinenti pòst donationem à se factam, conditiones, & modos, & grauamina; parique ratione vincula æquipollentia, & commēsurabilia ipsis rebus donatis: non ergo ex interuallo licet id facere. Ad quæ etiam facit l. ea lege. C. de condi. ob causam: & l. si repetendi, & l. dictā legem, eodem titulo, & l. in traditionibus, cum concordan. per glos. & Doctores ibi traditis, ff. de pactis; & l. legem, C. eo. & l. prima. C. de pactis con. & per totum ferè prædictum titulū de dona. quæ sub modo. & extra de conditio. apposi. Ad idem l. sexta, & se prima. titu. 4. partit. 5. Nec me clam est, hæc aliquibus fortè videri redundantis diligentiæ, in re non admodum dubia. Sed ideo circa ea insteti, quia (vt suprà dixi) allegando prædicta iura, quum ista restitutio, seu trāslatio præmatura maioratus, vel fideicommissi vinculati, sit plenior solutio, & exuberantior satisfactio eiusdem: consequenter videretur, quòd non deberet considerari vt donatio gratuita ad recipiendum grauamen, vel grauaminis impositionem, vt in d. l. si sponsus, §. fina. & dictis ll. patrē & debitorem suprà allega. Sed illa iura loquuntur in fideicommisso purè relicto quoad effectum inquam & re ipsa;

re ipsa, vt patet ex dicto §. fin. Quanuis ex prima lectura quam glos. ponit ad l. patrem, quã approbat ibi Raph. Cuma. videatur subesse qualis qualis difficultas: ad eam tamen statim respondebitur in versicu. sequenti, & si dicatur. Nec non lex debitorem, quæ post eam sequitur, loquitur eodẽ modo, quo dicta l. patrem, quæ ipsam proximè præcedit: videlicet, quòd plena restitutio dicatur respectu non deductionis quartæ Trebel. & consequenter quoad totalem restitutionem hæreditatis, non autem respectu gratiæ præuentionis temporis in restituendo inquam ante mortem: cùm (vt dixi) hæredes fuerint ibi rogati purè de restituendo, & in eundem sensum, id est respectu non deductionis quartæ, notat Barto. dictam l. debitorem, in l. prima, colum. 2. ff. de condi. indebi. & Rapha. ad idem notat illam l. patrem, ibidem ad finem, non faciens vim in præuentione dicti restitutionis. Et si dicatur, quòd secundum primam lectu. glos. ad eandem l. patrem, probatur ibi, quòd restitutio fideicommissi per matrem testantem filio relicti fuit ibi dilata post mortem patris eiusdemque mariti illius mulieris, quę filium prædictum communem hæredem instituit.

Respõsio ad obiectionẽ tacitam.

Dicendum est, prout dicit glos. ibi & Rapha. declarat, quòd fuit dilata in fauorem fideicommissarij eiusdẽque filij qui eo respectu dicitur fideicommissarius: & consequenter restitutio præmatura post emancipationem filij, eidem filio facta à patre, fuit de voluntate præsumpta matris, eiusdemq; vxoris testatricis: & sic paret idemque debitor restituens in præuentione talis restitutionis dicitur potius obsecundari voluntati ipsius vxoris testatricis, & plenam fidem exhibere, ac debitam exequi pietatem, quàm aliquam gratiam vel donationem, de emolumento temporis intermedij, filio eidemq; fideicommissario facere: nam ibi fuit matris intentio, vt filius haberet, quàm ocijssimè posset fieri. Qua consideratione attenta in effectu & reipsa, vt prædixi, fideicõmissum videtur fuisse purum, & per hoc à ratione inquam cessante infert ibi Rapha. quòd si is qui erat debitor sub conditione potestatiua impléuit eam in fraudem aliorũ creditorum, & soluit illi creditori conditionali, reuocaretur solutio. Sed secũdum eum licèt in dicta l. patrem, pater impleuerit illam tacitam conditionem emancipationis non videretur fraudasse creditores, quia talis cõditio inerat ex tacita voluntate defunctæ eiusdemq; testatricis: Et istud suadetur apertè ex l. omnes. §. fina. ff. eo. quæ in frau. credi. & ex l. ait prætor, §. si cùm in diem, eiusdem titu. vbi sunt textus pulcherrimi dicentes quòd debitor in diem, vel sub conditione, videtur alios creditores fraudasse in commodo repręsentationis soluendo ante euentum diei, vel ante conditionis existentiam, & videtur ei cui soluit fecisse gratiam & donationem illius emolumenti intermedij, de quo §. si cum diem, opposuit glos. in dicta l. patrem. & de prædicto §. vltimo leg. omnes, opponunt ibidem Barto. & Rapha. & declarat Ange. de Peru. in eodem §. fina. dicens, quòd quando creditori soluitur per debitorem ante diẽ, soluitur plus tempore.

70 †Nam dies, sicut & summa, vel quantitas, est pars obligationis. l. prima. §. editiones. versicu. [diem.] ff. de eden. & l. in illa stipulatione si Kalendis, cum simili. ff. de verbo. obligatio. ideoq; totum medij temporis interusurium

usurium dicitur diminui de proprio patrimonio debitoris soluentis cùm soluerit plus tempore: propterea que Barto.subobscurè sequens secundam lectu.glo.ibi,id est in eo.§.vltimo,quā etiam sequitur ibidem Ange.dicit in d.l.patrē,quòd id quod in eadem l.dicitur:scilicet quòd pater poterat differre restitutionem fideicommissi,nō erat ex voluntate testatricis defunctæ,sed ex necessitate, quia filio in potestate constituto,non poterat hæreditas per patrem restitui,quia talis restitutio esset illusoria, prout donatio inter viuos,quæ si fiat per patrem filio fa. ideo secundum ius commune est nulla,vt in l.secunda. C. de inoffi.dona.cum alijs,quia etsi valuisset, regrederetur ad patrē donantem: & sic re ipsa permaneret inutilis,vt per glo.& Docto.in l.frater à fratre,in parte à fratre,glos. 2. ad fin. ff.de condi. indebi. Sic etiam esset dicendum in tali restitutione. Vnde obligatio illa restituendi non videtur habere diem,& sic creditores non videntur fraudari: secus in prædictis iuribus, in quibus obligatio de sua natura habebat diem, vnde videtur creditores fraudari. Vtcunq; ergo prædicta l. patrem, intelligatur, nō obstat,imò facit pro, vt suprà dixi: Quia vel intelligitur, quando pater fuit rogatus purè restituere filiofa. secundum secundam lect. glos. Bart. & Ange.(quanuis eam de illo iure.ff. Rapha.Cuma.ibi non sequitur) & secundum illam lect.habeo propositum:scilicet quòd restitutio dicitur plena respectu omissionis detractionis quartę Trebellianicæ,non autē respectu præuentionis in tempore. Vel si intelligatur secundum primam lecturam,quā tenet idem Rapha.& similiter nō obstat attenta declaratione eiusdē Rapha.suprà per me relata. Nam cùm videatur de præsumpta voluntate testatricis fuisse (vt est iam dictū) quòd restitutio esset facienda citius quàm fieri posset,quanuis reliquerit post mortem hæredis eiusdēq; mariti, patrisq; fideicōmissarij,qui erat filiusfa. & cōmunis vtriusq; coniugis, rogantis videlicet & rogati.i.matris testatricis & patris hęredis ab ea instituti grauatiq; restituere:quæ quidē mater testatrix putauit maritum, eundemq; hæredē ab ea grauatum,nunquam aut serò emancipaturum filium cōmunem,eūdemq; fideicōmissarium. Idcirco postquam eum emancipauit,eiq; restituit præmaturè,id est in vita ipsiusmet patris restituentis, videtur id fecisse de voluntate testatricis,vt est dictū: sicq; videtur fidem ipsius plenius adimplesse: & ex consequenti nihil de suo donasse. Et certè (redeundo ad superiora) si donatari' vel fideicōmissarius cui facta fuit præmatura restitutio fideicōmissi vinculati, vel maioratus per modum concessionis gratuitæ inter viuos (vt est sæpe dictum) acceptauit grauamen sibi iniunctum, commensurabile,nec ne.i.vel non cōmensurabile ad emolumentum repręsentationis temporis,non est dubiū quin illud teneatur subire,ex quo(vt dixi) illud propria sponte agnouit.l. non dubium,§.1.C.de testamen. vbi glos. ponit duos modos approbationis voluntatis minus solennis: & in hoc approbatur à Docto. In eo tamen quod tertio loco dicit, non sufficere approbationem extraiudicialem, citra expressam promissionem soluendi relictum in tali voluntate vltima minus solenni,damnatur communiter à Docto. ibi. Quia imò secūdum eos sufficit sola agnitio extraiudicialis absque promissione. Ad idq; contra glos. & pro cōmuni est bonus tex in l.nō putauit, §.si quis sua manu.ff. de bonorū poss. contra tabu. & quod in fortioribus terminis

Ad eandem l.patrem.

Redit ad terminos maioratus.

terminis notat glo. ordina. vbi Barto. post Doctores antiquos, & recentiores post illum in l. si quando. §. Et generaliter, eodemq; vltimo in glo. magna post medium. C. de inoffi. testa. de cuius intellectu & verificatione tradit Ioan. de Imo. in l. filio præterito. 21. colum. ff. de iniusto rup. &c. & commendat Alexan. in authenti. non licet, colum. 2. C. de libe. præte. & notat Ias. pro singu. in l. fina. colũ. 10. C. vnde legi. aliàs de bono. po. contra tabu. De quo approbationis puncto videndus est signanter Bartholo. Socin. consi. 230. ad finem primæ colum. cum sequenti. 2. volumi. Sic ergo si iste institutus & grauatus (vt suprà) agnouit iudicium defuncti, vel ipsius hæreditatem adiuit, vel aliter illud approbauit expressim, vel tacitè re ipsa etiam per taciturnitatem præsentaneam, vt in l. qui patitur. ff. mandati, cum his quæ per eam tradunt Barto. & Doctores, in l. quæ dotis, vbi speciatim Ias. num. 80. cum sequenti. ff. solut. matrimo. non oportet dubitari (vt prædixi) quin huiusmodi grauamen sit implendum, etiam si non potuisset apponi, vt quia non esset commensurabile emolumento per testatorem tali hæredi relicto. Sed cardo eorum quę suprà adduxi versatur, vbi donatarius prædictus vel fideicommissarius, cui fuit facta restitutio præmatura, à principio dum acceptauit donationem vel restitutionem illam, renueret grauamen implere, & ei obsisteret: quo casu potest subesse dubium, an ad tale grauamen subeundum cogi posset per eum in cuius fauorem fuit appositum. l. quoties, C. de dona. quæ sub modo. vel saltem talis restitutio præmatura, vel donatio posset reuocari per talem restituentem, siue donantem, vt in l. prima eiusdem titu. in quo dubio iam suprà tenui impositionem grauaminis esse validam, solidam, & efficacem: & ad tale grauamen posse fideicommissarium siue donatarium cogi subeundum.

71 † Sed obstat fortissimè præmissis l. sed etsi vir, §. quod vir, ff. de dona. inter vir. & vxorem, vbi ad verbum dicitur, [Quod vir vxori in diem deberet, sine metu donationis ante diem soluere potest, quamuis commodum tẽporis. Cinter medij retenta pecunia vir sentire potuerit.] vides ergo text. ibi, quòd ob interusurium medij temporis non censetur donatio, quæ aliàs sui natura non censeretur, neque valeret tanquam donatio. glos. in eodẽ §. quod vir, cum qua ibi transit Rapha. Fulgosi. & tacitè videtur ei assentiri Salicet: ex quo nullum verbum ibi facit vltra summam. & ibi etiam Bald. & Rapha. Cumanus in dicta l. omnes. §. fina. quæ in frau. credi. fatentur esse verum, non esse donationem simpliciter & absolutè. Si tamen ex ea subsultaret præiudicium creditorum, censeretur facta in fraudem: & sic posset per eos agi reuocatoria. & ita intelligunt text. in eodem §. fina. & in dicto §. si cum in diem dict. l. ait prætor, ff. eo. quæ in frau. credi. Sed profectò solutio ista non eneruat difficultatem, quominus in re de qua agimus ingens resideat scrupus. Nam si ista non fuisset donatio simpliciter in fraudem facta, non reuocaretur sola fraude probata: ergo in eundem scopum tendunt, dari reuocatoriam ob fraudem in dando cõmissam, & eam dationem censeri donationem: cùm non aliter reuocaretur, vt fraudulenta, ob solam fraudem dantis, nisi esset donatio: & sic titulus merè lucratiuus: cùm si esset onerosus, sola fraus non esset sufficiens ad producendam reuocatoriam, nisi euentus seque-

Ardua difficultas.

Pungit contra solu. Bal. & asseclarũ.

sequeretur, vt per glos. iuncto textu in §. item si quis in fraudem. glos. magna post princip. institu. de actio. vbi etiam glos. subdit statim, q; nō præsumitur fraus, ad dandam reuocatoriam non expectato euentu: nisi in vno casu: scilicet donationis omnium bonorum per l. omnes, §. Lucius, ff. quæ in fraud. credi. supple vel maioris partis eorum, vt inquit glos. ordina. & singu. iuncto text. in l. nomen, §. primo. de lega. tertio. Et in vero ista est dura, & penè irrefragabilis difficultas aduersus omnia suprà tradita in hoc articulo. Quamobrem quoad dictum §. quod vir, videtur dicendum quòd prædicta solutio præstantanea ante diem facta per virum vxori de pecunia ei debita in diem, valeat, vt simplex solutio debiti resolutiua, & non tanquā donatio: quia causa principalis, id est ipsum debitum & solutio ipsius debet haberi in consideratione, non autem causa consecutiua secundaria, seu minus principalis, ex accidenti eueniens, vel incidens, quæ est donatio resultans ex perceptione commodi temporis intermedij, quam vxor cui ante diem fit solutio consequitur, argumento regulę vulgaris, quę communiter desumitur ex l. si quis nec causam, in princi. ff. si cer. petatur: nam quum solutio per debitorem conditionalem pendente conditione facta simpliciter vel animo transferendi statim dominium rei solutæ in recipientem effectuat re ipsa, protinus eiusdem rei dominium trāsferat in eum, vt in l. dotis fructus, §. si. cum l. sequen. ff. de iure dot. & tenet glos. per easdem ll. ab omnibus approbata, in l. sub conditione, ff. de solu. glos. mag. fol. penulti. & tradunt Ange. & Pau. de Castro per illa iura in l. quarta, in princip. super glos. ff. de seruitu. titu. gene. Idem atque à fortiori

Ad prædictū §. quod vir, intelligētia declaratoria.

dicendum erit in debitore in diem certum, soluente ante diei euentum: cùm statim sit purè obligatus: licèt solutio sit in tempus certum di[illegible]a. l. cedere diem, ff de verbo. signnificat. ergo cum in casu. §. quod vir, maritus soluendo ante diem ageret principaliter de liberando seipsum per solutionem vxori factam pendente die, textus ille vocat absolutè dationem talis pecuniæ, solutionem debiti: non autem donationem. Et inquit, quòd sine metu donationis, potest ante diē facere eiusmodi solutionem, & manet in vniuersum liberatus, & ipso iure: quanuis illud commodum temporis intermedij, quod vir si retinuisset pecuniam, sentire potuisset, vxor pendente eadem die sentiat pecunia ad ipsam trāslata per solutionē mariti de ea sibi factā: sicq; de intentione illius tex. singu. est, q in illo casu valeat donatio illius commodi interim percipiendi: valeat inquam consecutiuè, & incidenter seu minus principaliter inter virum & vxorem, propter principalem considerationem liberationis, ab obligatione, quæ liberatio sui natura est fauorabilis, l. Arianus, ff. de act. & ob. cum alijs: ex quo nemini fit fraus, neque præiudicium per ipsum soluentem: aliàs esset secus, vt in dicta l. omnes, §. fin. & dicta l. ait prætor, §. si cum in diem, ff. quæ in frau. credi. nam probata fraude per tertium, id est, creditorem ad eius petitionē per reuocatoriam ab eo intentatam, reuocaretur talis solutio, quoad commodum inquam temporis intermedij, vt in prædictis iuribus. Et sic glos. in dicto §. si cum in diem, & Doctores eam expreſsè vel tacitè approbantes, & Rapha. Cuma. in dicto §. fina. quos superius citaui, bene loquūtur in casibus illorum duorū textuū: verùm tū non declarāt prædictum §. quod vir, sed

sed est declarandus vt prædixi. Quòd ibi quoad principalem consideratio- nem attenditur solutio debiti, licèt consequutiuè, siue corollariè, aut minus principaliter resultet quædã quasi donatio temporis intermedij: & certè ille text. rectè expensus non negat ex dicta solutione sequi donationem incidenter & consequutiuè validam quoad illud interusurium medij temporis, & istud est quod litera illa vult, ibi, [sine metu donationis. &c. [Quasi dixisset, quòd licèt non possit negari prædictam debiti solutionem factã per virum vxori ante diei euentum, interim quoad interusurium medij temporis esse donationem, quia tamen ille actus est consequutiuus & accessorius ad solutionem, & ex eadem fluens solutione præter ac contra mariti soluẽtis propositum, qui soluit vt se liberaret principaliter, non autẽ vt donaret, non cõsideratur vt donatio, ideoq; text. ille submouet metum donationis: nã fortassis maritus metuẽs solutionem illam per eum ante diem vxori faciendam posse interim censeri donationem, & sic esse inualidam, vel absterreretur à soluendo, vel post solutionẽ pœniteret, & hoc secundo casu vel consideratione illa verba [sine metu donationis] referuntur ad vxorem ne metuat, solutionem censendam esse donationem inualidam, & cõsequenter reuocari posse per maritum: in præcedente autem casu, vel consideratione: scilicet ne maritus absterreatur à soluendo verba illa [sine metu. &c.] referuntur ad ipsum maritum. Præmissis concinnit.

72 †Nam principale non regulatur ab accessorio. l. ex pupillari. ff. titu. 1. de vulga. & pup. l. quod per manus. ff. de iure codi. Sic ergo ex præmissa declaratione fluit solutionem vel restitutionem fideicommissi præmaturam, esse donatio-

A daptatio ad id quo de agitur.

nem saltem temporariam respectu temporis intermedij, consecutiuam tamẽ quantumcunq; validam haud quidẽ principaliter, sed incidẽter, vt est prædictum in alijs terminis, quod affabrè, & punctuatim trahitur & quadrat ad nostros terminos secundum meam considerationem quam feci ad dictũ §. quod vir. quę licèt sit vltra scribẽtes, arbitror tamen eam esse veram ad illum textum.

Redit ad superiora instãdo & respondendo.

Aduersus id quod in superioribus est dictũ, videlicet quod vltimus possessor maioratus, bona illius inter viuos præmaturę restituens quæ ex dispositione instituentis maioratum essent post mortem eiusdem possessoris simpliciter restituenda, ratione emolumenti intermedij possit onere commẽsurabili grauare recipientem eiusmodi restitutionem. i. successorẽ immediatum in maioratu, videtur obstare. l. secunda, post princip. C. de impo. lucra. descriptione, lib. 10. vbi donatio vel largitas quæ fit ab ascendente descendenti censetur potius debiti solutio, quàm muneris oblatio, vel largitas vel donatio gratuita: & consequenter talis descendens illam recipiens, non potest onerari vel grauari prætextu illius, vt ibi dicitur, quæ lex distinguit inter contractus lucratiuos & non lucratiuos, quem text. notant ibi Barto. & Ioan. de Pla. Nec nõ text. ille distinguit inter descendentes & ascẽdentes ex vna parte, in quibus disponitur id quod est dictum, & cognatos transuersales ex altera, in quibus contrarium deciditur, vt ibi dicitur in versicu. [Cæteri verò.] Ita videbatur in proposito dicendum, q. saltem quando ascendens possessor maioratus antiqui donaret, vel cõcederet illum descendenti ad eũ post ipsum immediatè vocato, & sic post mortem ipsius in eo successuro restituendo

Formatur obiectio.

tuendo eum tali successori præmaturè, id est in vita, non posset illum donatarium vsus intermedij talem restitutionem recipientem grauare. Sed

Respon. ad hoc respon. quòd tex. ille loquitur in casu exorbitante & specialissimo. i. in grauamine legali, id est per l. imponēdo, videlicet oneris siliquarum, vel solidorum, à quo onere lex illa voluit descendentes facere immunes: quia quodammodo recipiebant debitum respectu bonorū patris donantis. Sed nos loquimur in grauamine vel onere imponendo ab ipsómet donāte circa bona, quæ erant omnino futura ipsius donatarij, vtpote ad eū post mortem ipsius vltimi possessoris qui restituit in vita non expectata morte sua: non tamen traxerunt originē ab eius patrimonio, sed primi instituētis maioratum vel vinculum. Et quū (vt est dictum) talis restitutio, considerato temporis intermedij. i. vsq; ad mortē ipsius restituentis, commodo temporali, possit dici donatio: ideo per alia iura suprà adducta, quæ videntur ponere regulam, quòd eatenus possum aliquē grauare, quatenus honore pecuniario eum honorauerim, valet talis grauaminis impositio: cūq; iste casus non reperiatur ab illorum iurium regula exceptus, eidem est standum. Sicq; in re de qua agimus concludit, præmaturam restitutionem grauatā eiusmodi bonorū maioratus vel vinculi, quæ erat onerata, vt dixi, onere cōmensurabili & proportionabili cū ipsa commoditate intermedia ac temporali, cuius gratiam in restituendo faciebat restituens recipienti restitutionem, siue talis recipiens sit descendens, seu quiuis alius ex primæua institutione ad talia bona post mortē vltimi possessoris qui restituit vocatus, tenetur illud onus subire & adimplere: aliàs idē restituens & donator posset, saltem ex capite causæ non sequutæ, vendicare prædicta bona ab eo restituta, vt sint penes eū vsq; ad ipsius obitum, prout erant ante restitutionem per dictā l. 1. C. de dona. quæ sub modo. & ca. verum, de condi. appo. & quod per candē l. primā notat Alexā. in l. iuris gen. in prin. nu. 8. ff. de pactis.

73 vbi tradit regulam, † quòd licet contractus donationis ob causam sit mixtus & nominatus, prout ipse ibi tenet: tamen nihilominus ex capite causæ non sequutæ datur condictio ob causam: licet secus in alijs cōtractibus nominatis secūdum eum, de quo meminit Stepha. Bertran. consi. 151. volum. 2. & eandem l. primam, cū dicto cap. verum, secundum lect. gl. primæ, ad fi. ibidem allegat Roma. cons. 284. exordiente, triplici ex capite, versi. secundò principaliter, vbi dicit per illa iura iunctis alijs iuribus vulga. quòd talis repetitio ex ea ratione vel capite non sequutæ causæ, potest opponi in vim exceptionis: quod potest adaptari ad rē nostrā, si fortè iste vltimus possessor maioratus restituit solo verbo prædicta bona maioratus in vita post eum vocato immediatè per primum stabilientem, qui sunt termini nostri, sub modo aliquo vel grauamine in vim modi: & antequam eidem traderet prædictorum bonorum eiusmodi i. verbaliter restitutorum possessionē realē seu actualē, is cui fuerat facta talis restitutio verbalis, diceret se nolle adimpletē grauamē, posset ille possessor q restituit verbo solo obijcere resolutionem talis restitutionis siue donationis ex capite causæ non sequutę, & sic per viā excipiendi posset rem retinere, & ipsam donationē reuocare.

74 † Nam etsi solo verbo facta restitutione fideicōmissi dominium rerum cōprehensarū sub tali fideicōmisso ipso iure transeat in fideicōmissarium. i. re

stituta, in prin. iuncta l. facta, in princi. eo, non tamen transit possessio, vt ibi tenet glo. in l. fi. C. de sacrosan. eccle.

Atten. Imò fortius posset teneri, quòd etiam si quando verbaliter vltimus possessor maioratus restituit (in proposito in quo de quo agimus) constituat se possidere nomine recipientis possessionem, & sic transferat in eum possessi. ciuilem & naturalem, vt tradunt Bart. & Docto. communiter in declaratione illius tex. in l. quod meo. in prin. ff. de acqui. poss. & Anto. & Panor. & Io. de Imo. in cap. cùm venisset, de resti. spo. nihilominus tamen propter nudam detentationem residentem penes talem vltimum possessorē haberet prædictam retentionem ad eum finem, vt posset reuocare talem restitutionē siue donationem ex capite prædictæ causæ non sequutæ, id est non implementi grauaminis appositi per restituentem, commensurabilis inquam commodo temporis intermedij; id est post restitutionem vsque ad mortem restituentis. Et hoc est verum & notan-

75 dum, † vt obuietur circuitui, à quo iura abhorrent. l. dominus. testamento, ff. de condi. inde. l. cùm fundus. §. seruum tuum imprudens, ff. si cert. petatur, C. authoritate Mart. de conce. præb. lib. 6. Et ista sunt recordatione digna, & vltra Doctores. Et redeundo ad præcedens intentum, videlicet, quòd recipiens eiusmodi restitutionem teneatur subire præfatum grauamen temporarium & commensurabile commodo temporis interme-

76 dij, confert, † quòd ille cui acquiritur, vel acquiri debet ius ex alterius contractu, debet acceptare illum cum omnibus clausulis ipsius, secundum Bald. in l. sinautem, ff. de pactis, & in cap. nihil, de elect. pro quo facit l. Gaius Seius, ff. de manumiss. quem

77 textum summat ibi Bened. à Plum. † res transit cum sua causa, & cum allegat Stepha. Bertran. in prædicto consi. 151. ad fi. Ad idem videndus est Ias. in l. contra iuris ciuilis regulas. §. fina. versi. 5. ex eodem text. ff. de pactis. Confert etiam præmissis text. satis notandus in l. si duo sunt hæredes, ad fin. ff. de acqui. hære. iuncto eo quod per illum ibi notant Bald. Pau. de Cast. Io. de Imo. nec non Francis. de Aret. Facit etiam ad hoc bonus text. in ratione sui in l. 2. ff. de rebus eorum. His sic deductis superest diluere nonnullos obices, qui videntur contrariari his quæ suprà sunt tradita in præsidiū articuli principalis, de quo tractatū est: scilicet quòd possessor maioratus nō possit de eo disponere etiam in sequētem vocatum ad illum per modū vltimæ voluntatis. Insurgit itaq; primus obex, qui talis est. Possessor maioratus etsi non habeat in bonis illi suppositis nisi duntaxat dominium cum vita finibile ac resolubile, quod prope parificatur vtili, vt est iam dictum: tamē tale dominium computatur in bonis suis: & consequenter videretur posse de eo disponere in talem successorē immediatum proximè sequentem à primo stabiliente vocatum, vt in perspicuis similibus videtur probari ex l. bonorum appellatio. ibi, [superficiaria, &c.] ff. de verbo. signifi. per quod verbum dicit Albe. ibi, idem iuris esse in fundo vectigali, & emphyrheotecario. Ad idem in simili facit quod idē Alberi. tenet in l. rem in bonis, versi. prædicta etiam faciunt, ff. de acquitē. rerum do. vbi decidit notab. quæstionem, quæ decisio est videnda, quia cōducit apprimè ad hanc rem. Facit etiā in hoc proposito quod tenet Bal. in l. 1. in lectu. antiqua, ad fi. ff. de statu ho. vbi post Guill. & Cyn. Docto. antiquos præcipuæ authoritatis tenet, quòd si alicui do, vel concedo bona mea, inclu-

Tolluntur nōnulli obices, ne contrarient his quæ supius fuerunt tradita in præsidium cōditionis quoad ipsius principalē amiculum.

includuntur vassalli, licèt in eis non habeam ius directum: quia videor de disse vel concessisse ius quod habeo, & sic vtile, iuribus per eum ibi allega. Et idem tenet ipsemet in l. secunda, C.de dona.& est bon.text. in cap.1.§. ex eadem de l.corra.lib. feud. Ex quo textu potest concordari idem Bald. ferè sibiipsi repugnans in eo quod tenuit in cap.in generali, si de feud.fue. controuer.inter do.& agna. vassa.eo. lib.in vsi.feudo. Ad idem & magis ad rem facit: nam bona feudalia seu maioratus possunt dici absolutè bona vassalli, & successoris in maioratu, eiusdemq; possessoris glos. est ordi. in c.1. glos.4.tit.per quos fiat inuestitura, eo
78 dem libro feud. per quam solet dici, † quòd licèt vassallus vel feudatarius non habeat in feudo nisi dominium vtile, & eum ipsius vita finibile, prout est iam dictum: tamen feudum computatur in ipsius bonis. Quam glos. commendant ibi Bald. Iaco. Alua. M. de Lau. & Præpositus Alexan. quod etiam tenet Alberi. in dicta l. bonorū appellatio. Sed iste obex faciliter potest dilui ex eo, quia licèt dominium bonorum maioratus computetur in bonis possessoris illius quoad alios effectus, non tamen computatur, neq; èst in consideratione respectu temporis in quod ipse possessor non potest de eis disponere, id est post mortem suam, qui sunt termini nostri. Quia (vt suprà est dictum) in illud tēpus talia bona sunt futura propria ipsius vocati ad maioratum ex prærordi natione antiqua stabilientis eum: & sic licèt talis sequens successor vocatus post ipsum vltimum possessorem illius maioratus instituatur per eum in talibus bonis, tamen quia citra illam institutionem est vocatus (vt dixi) à primo stabiliente, post mortem vltimi possessoris purificata tali con-

Solutio.

ditione mortis illius, protinus bona illa spectant ex primæua ordinatione ad ipsum vocatum sequenti loco, & ea consequitur ex prima causa vel tit. & institutio de eo facta manet pro nō scripta, argumen. optimo ex hoc tex. desumpto. Quanquam differat specialiter à casu de quo agimus: quia in text. ista secunda dispositio concessionis libertatis facta fuit per secundum testatorem eundemq; hæredem primi testatoris pendente conditione adiecta dationi libertatis in priori testamento contentæ, & postea conditione adueniente resoluitur prædicta secunda concessio libertatis, quæ primo valuerat interim. Sed in casu nostro maioratus ista dispositio noua vltimi possessoris facta per eum in vltima voluntate de successore sequēti ex primæua ordinatione primi stabilientis maioratum prius vocato, nū quam cepit valere: sed fuit (vt dixi)
79 pro non scripta, † & sic non cadit resolutio, vbi non cadit validitas. l. secūda, & per totum titulum, ff. de in diem adiect. cùm priuatio præmittat habitum. l. decem, cum simi. ff. de vet bo. obligatio. Nec potest aliquid desinere esse, priusquam incipiat. l. Titio vsusfructus, in princip. ff. de condi. & demonstra. præsertim, quia secūdum hæc, talis institutio esset de bonis alienis, id est ipsiusmet successoris post ipsum possessorem eundemque instituentem à primo stabiliente vocati & vt suprà est traditum, talis institutio est nullius momenti, vt in authen.
80 ingressi, de sacrosanct. eccle. † Et bona aliena dicuntur in hac materia, quæ non sunt ipsius testāris, siue sint tertij siue hæredis instituti. facit l. pro priasies, cum simi. C. de legat. & sic difficultas non obest: est siquidem in iure notissimum, quòd habēs aliquid ad vitam duntaxat, non potest vllatenus

Termini istius tex. dissident à terminis articuli maioratus, quem versamus & de quo loquitur conclusio. Sed quo ad effectum & re ipsa nō differunt.

nus alteri illud post mortem suam cõcedere. l. necessarias, §. fina. ff. de periculo. & c. com. rei ven. l. peto. §. prædium, ff. de lega. secundo, quæ iura in id Bald. citat consi. 189. incipiente, cõsuetudo est, fina. colum. in princip. 2. volumi. Et hæc hactenus quoad respõsionem ad præfatum obicem.

Alius obex. Non etiam obest id quod aduersus præmissa posset obijci, videlicet quòd attentis præmissis vbi fuit discussa illa pars principalis conclusionis quæ habet, quòd vltimus possessor maioratus, qui tenebatur post mortẽ suã illũ de facto restituere proximo sequenti successori ad eum vocato ex primæua stabilientis institutione, non possit cum efficacia eum instituere in bonis illius maioratus hæredem. Dixi, [cum efficacia] quia talis institutio non potest operari iuris effectus hæreditarios, licèt habeat vim cuiusdam restitutionis facti simplicis & nudi: quia volũtas primi instituentis trãstulit post mortem istius possessoris vltimi statim & immediatè illa bona in prædictum vocatum sequenti loco. & vltimus possessor eum præcedens non est grauatus à primo stabiliente restituere sibi aliquid: & sic nihil iuris potest in illum transferre per viam restitutionis: sed (vt prædixi) talis institutio vltimi possessoris, habebitur tanquam simplex facti restitutio nuda, & absque iuris effectu vel efficacia, & velut quædam dimissio.

Idem obex. Præmissa itaque illa parte conclusionis suprà comprobata & verificata, potest dici vt ceperam dicere, quòd secundum hæc omnes possidentes qualcunque maiorias, siue supremas, siue inferiores, & testantes de omnibus bonis suis decedunt partim testati, & partim intestati: quia cũ omnes dispositiones de eiusmodi maiorijs factæ, vt sæpe est prædictum, quoad eas sint nullius efficaciæ atq; momenti: ergo tantundem refert mori absque dispositione, respectu inquam maioratus, quantum cum illa: & sic quando cum ea moritur resultat præfatum intonueniens de regula iuris, ius nostrum. &c.

Nam ad hoc respondetur quòd nõ inconuenit, vt in casu de quo agimus ob patrimoniorum diuersitatem testamentum dici possit valere pro parte, & pro parte minimè, secundum Barto. in l. prima, quæstio. 7. versi. postea superuenit Iaco. de Raue. C. de sacrosan. eccle. in repeti. qui allegat glo. & quod ibidem per eam notant Bar. & Docto. in l. si arrogator, in glos. magna, in versi. sed pone, ff. de adop. Cui considerationi confert etiam text. in l. si certarum, in princip. versi. [Iulianus.] ff. de milita. testa. vbi ex diuersitate patrimoniorum vnius & eiusdẽ testatoris lex illa reputat & cõsiderat diuersas hæreditates disiunctas & ab inuicem separatas. Sed licèt ista respõsio demulceat aures: tamen non quadrat proposito nostro. Quia (vt suprà nõ semel dixi) ista bona vinculata nõ erant propriè & absolutè patrimoniũ vltimi possessoris eorundem: cùm eorum dominium quod ille in vita habebat & obtinebat ex prima stabilientis dispositione esset terminabile ac resolubile per mortem suam ac proinde transferibile ipso iure in sequentem successorem ad illud vinculum, vel maioratũ ex præordinatione primi stabilientis immediatè post mortem possessoris vocatum: etiam si vltimus possessor de eo non disposuisset in illum sequentem successorẽ. Quãobrem aliter & aptius ad rem nostrã, potest responderi, quòd cùm eiusmodi bona vinculata vel maioratus ex primæua dispositione pertineant ad sequentem immediatum successorẽ, statim

Respon.

Reijcit the responsio.

Alia respon.

statim post mortem vltimi possesso-ris eorum,&sic eo tempore,idest post mortem ipsius censeantur, & reputē-tur aliena ,id est talis successoris immediatè post eum vocati,ob spem cer tissimam, & infallibilem ex præfata primæua institutione maioratus re-sultantem,non potest dici talis testa-tor,idemq; possessor quoad talia bo-na intestatus decedere, prout neq; te status: cùm de eis etiam si voluisset, non potuisset disponere, per text. in prædicto authenti.ingressi,& per alia
81 suprà adducta. † Nam regula di.l. ius nostrum,prohibet concursum causa-rum testati & intestati adinuicem re spectu eorundem bonorum,quę sunt propria & libera tēpore mortis ipsius testatoris. Sic ergo satis est ad rem de qua agimus, quòd quantum ad bona vinculata non potest dici intestatus, sicut neq; testatus,vt dixi. De testato sat superq; & abundè est suprà proba-tū in cōprobatione huius partis principalis cōclusionis quam versauimus.

Ad regulam ius nostrū.

82 De intestato patet,† quia non dici-tur propriè quis intestatus decedere respectu bonorum de quibus testari non potest,vt in princi. institu.de hę-re.quæ ab intestato defe.iuncta l. prima in princi.ff.de suis & legi. hære. & tradunt Docto. post Barto. in dicto principio,& in specie Sali. & Alexan. Corne.& Ias.in l.generaliter, in princip.C.de institu. & substi. sub condi-tione factis:non enim dicitur noluis-se testari,qui etsi voluisset, testari non posset, vt volunt præfata iura & Do-ctores.Estq; aliàs regula generalis istū casum & alios similes comprehen-dens,quòd non dicitur quis nolle,vbi velle non posset. l. nolle, ff. de acqui-ren.hæredi.in princi.titu.& l. eius est velle,ff.de regu.iuris. & l. pater Seue-rinam ,in princip. vbi Bart. Ioan. de Imo.& Pau.de Cast.ff.de condi. & de

Generalis regula.

monstra.ad idem l. ab administratio-ne,vbi Bald. Pau. de Cast. Alexan. & Ias in id norant C. de lega. nihil igi-tur in casu isto refert, aliàs inconue-nit,testatorem disponere de bonis li-beris,& non disponere, vel inutiliter seu nulliter disponere in testamento (nā in idē recidit) de bonis vinculatis in eū qui aliàs post mortē ipsi⁹ erat ex primæua dispositione ad illa vocatus. Nā semper dicitur decedere solūmo-do testatus de bonis liberis, quæ sola relinquit in suo patrimonio. Cætera autem bona vinculata deferuntur se-quentibus post eum vocatis successi-uè & gradatim ex primęua maioratus institutione. Sicq; difficultas prędicta non obest.

Non etiam obstat aliud quod con tra præmissa posset obijci, videlicet quòd testamentum est vnicum,& cō sistit in puncto indiuisibili.l. vnum te stamentum, & l. si is qui, ff. de testa-men. & vtrobique notant Barto. & Bald. nec non alij ordinarij post eos: & consequenter non potest in parte valere,& in parte minimè, cuius con trariū præsupponitur in prędicta con clusione seu cōclusiōis principali par te suprà fulcita: dum ibi habetur, ꝗ testamentū vltimi possessoris in quo instituit in bonis maioratus proximū sequentē, respectu talium bonorum non valet:& tamen respectu bonorū liberorum testamentum & institutio valent:& sic præsupponitur, quòd ta-le testamentum valeat pro parte. Nā ad hoc respondetur, prout in præce-denti.suprà proximè dixi, quòd imò ta-lis testator simpliciter & absolutè di-citur decedere testatus, & tale testa-mentum simpliciter & absolutè & in vniuersum est validū: sed diuersimo-dè,quia quoad bona libera valet cum iuris efficacia, tam quoad institutio-nem, quàm etiam quoad legata. Et

Tollitur alius obex.

Respon.

quoad bona maioratus eſt nullũ quo
ad iuris efficaciam, quia nõ diſponit
aliquid, ſed duntaxat eſt quædam fa-
cti ſimpliciter nominatio nuda &
ineffectualis: nam efficax nominatio
hæredis iam pridem erat facta per
primum ſtabilientem de ſucceſſori-
bus gradatim & ſucceſſiuè in maio-
ratu, & (vt ſuprà dixi) poteſt dici
quædam ſimplex & nuda facti reſti-
tutio, & velut quædam dimiſſio in
utilis: & conſequenter non poteſt di-
ci propriè neque impropriè diſpoſi-
tio, neque pars diſpoſitionis teſta-
mẽtariæ: ſicque diſpoſitio facta de bo
nis liberis manet ſimplex & abſolutũ
teſtamentum, & iſte vltimus poſſeſ-
ſor dicitur ſimpliciter & abſolutè te-
ſtatus in bonis liberis, non attenta,
neque conſiderata inutilitate inſtitu
83 tionis factæ in bonis maioriæ, † quia
inſtitutio nulla nõ eſt inſtitutio. l. 4. §.
condẽnatũ ff. de re iud. l. nõ putauit,
§. nõ quæuis exhæredatio, ff. de bono.
poſſe. contra tab. cum multis alijs iuri
bus & deciſionib⁹ Doctorum in eam
rem per Feli. adductis, in cap. ex teno
re. 2. col. & ſequen. de reſcriptis, in or-
natu regulæ iuris, non præſtat impe-
dimentum. &c.

Alia ſolutio. Vel ſecundò & apertius & ſoli-
dius reſpondere poſſumus, quòd te-
ſtamentum in quo fit inſtitutio de
bonis liberis & de bonis maioratus
antiqui de eodem, vel de pluribus
hæredibus, non poteſt dici pro parte
tantum valere: imò valet in vniuer-
ſum ſemota mentione bonorum ma
ioratus: nam quo ad illa non eſt alius
defectus in teſtamento, niſi materiæ,
qui non alterat, neque mutat ſubſtã-
tiam actus, vel diſpoſitionis: tãquàm,
ſi quis inſtitueret ſimul capacẽ & in-
capacem: nam detracta mentione in
capacis teſtamentum remaneret ab-
84 ſolutè validum. † Vel ſi teſtator inſti-
tuiſſet hæredem aliquem in bonis p-
prijs pariter & alienis: nam detracta
mentione rerum alienarum ſimili-
ter remaneret teſtamẽtum validum
abſolutè: & ſimpliciter. Quia iſti de-
fectus concernunt ſolam materiam,
85 † & vbi actus peccat ob defectum ma
teriæ ſolius, ſi non valet id quod agi-
tur, prout agitur, valet tamen prout
valere poteſt. l. ſi tam anguſti. quam
ita declarat ibi Pau. de Caſtro. ff. de
ſerui. titu. generali. & tradit Barto.
in l. prima. §. ſi quis ita interroget, in
diſtinctione, ff. de verbo. obligatio.
vbi poſt alios modernos tradit Lan-
ze. Galiau. colum. 5. Sed prædictæ
ll. vnum teſtamentum, & ſi is qui
§. in contrarium adductæ, & quæ per
eas tradunt Barto. Bald. & Docto-
res ibi, loquuntur reſpectu defectus
formæ in teſtamento interuenientis.
Similiter aliæ ll. vltra prædictas, quæ
ſuprà in hac tertia difficultate non
fuerunt citatæ: ſcilicet. l. eum qui. §.
pro parte, ff. de his quibus vt indig. &
l. nam abſurdum, ff. de bon. liber. & l.
furioſum. C. qui teſtamen. facere poſ-
86 ſunt. quæ effectu idem volunt, † vide-
licet vltimam voluntatem non eſſe
perceptibilem ſectionis, id eſt non eſ-
ſe diuiſibilem, itidem loquuntur quo-
ad quiditatem, vel ſubſtantiam ſeu
formam ſubſtantialem diſpoſitionis
vltimæ voluntatis, quę pro parte non
poteſt valere. &c.

Ex quibus deducitur primò, non Tractatur M. de Lau.
rectè reſpondiſſe M. de Laude. in lo-
co ſuperius citato, in quantum retu-
li, cum ad rogatum reſpondiſſe abſo-
lutè, teſtamentum Marchionis Man-
tuæ non valuiſſe, in quo diſpoſuerat
de Marchionatu in filium ipſius, &
ſic in eum ad quem etiam citra eiuſ-
dem diſpoſitionem erat in eo ſucceſ-
ſurus ex primi ſtabilientis diſpoſitio-
ne. Nam imò ex prædeductis patet
con

contrarium esse verum: scilicet testamentum valuisse, & omnia in eo contenta ad vnguem esse seruanda, proculdubio siquidem falsum est asseuerare, prout ille respondit, quòd ex eo quòd dignitas Marchionalis vel alia similis erat omnino ad institutum filium peruentura, Marchio esset intestabilis, etiam quod est fortius si nulla bona alia relinqueret præter ea quæ essent de maioratu Marchionali, vel alio maioratu superiori vel inferiore, de quibus testari potuisset, per ea quę notant Ange. & Pau. de Cast. quos supra retuli, in l. hæreditas, in princip. ff. de peti. hæreditatis. & idem Pau. de Castro quem etiam supra citaui, vnà cum Rapha. Fulgo. & Cor. per illum text. in l. irritum. C. ad l. falcid. quia sufficit (vt illi dicũt) subesse ius ipsum incorporale, quod vocatur hęreditas, iuncta hæredis potentia & habilitate acquirendi, quod quidem ius succedit in locum & vicem defuncti, vt suprà fuit expositum: sicque tale testamentum valet, & sustinetur prætextu iuris hæreditarij vniuersalis repræsentatiui personæ hæredis ad personam testantis defuncti: licèt nõ possit operari aliquem iuris effectum circa substantiam dispositionis factæ de ipsa maioria vel maioratu, cùm transferatur in ipsum institutum ex primæua primi stabilientis dispositione, vt suprà plenissimè fuit deductum & probatum.

Contra Iacobi. Patet etiam secundò ex suprà traditis, non rectè dixisse Iacobinũ à Sancto Georgio in sua inuestitura in parte aliâs. §. Et cum pacto, el. 3. char. 20. vbi allegans Ioan. Reynau. post princip. in illius compendiosa feudali loco per eum ibi citato, decidit, quòd licèt vassallus non possit testari in alios de feudo, vt in prædicto cap. primo de successione feu. lib. feu. quod suprà in primo fundamento adduxi: tamen illud dicit idem Iacobi. esse limitandũ post eundem Ioañ. Reynau. nisi vassallus instituisset filium vel agnatum, ad quem in omnem euentum ex primæua inuestitura tale feudum esset peruentutum: quia eo casu secũdum eos talis dispositio testamentaria esset valida, argumento eius quod aliâs solet dici, quòd licèt alienatio feudi inter viuos sit prohibita fieri absque domini voluntate. Tamen hoc fallit secundum eos, quando fieret in eum qui erat in omnem euentum & in omnem casum successurus in tali feudo ex primæua præordinatione domini: quia tunc talis alienatio esset valida, vt in cap. primo, in princip. de alie. feud. pater. quod ipsi allegant. Fallax illorũ argumentum. Nam imò per supradicta dicendum est, quòd prior illorum decisio absolutè accepta non procedit: sed est intelligenda, prout suprà fuit dictum, quòd talis institutio valet: vel quantum ad simplicem facti nominationem inefficacẽ respectu feudi, quod in effectu nihil est dicere: vel quantum ad validitatem testamenti quoad bona libera: nam (vt est dictum) detracta mentione institutionis in feudo, vtpote pro non scriptæ, remanet tale testamentum simpliciter & absolutè validum. Et æquiparatio quam illi faciunt de alienatione feudi inter viuos facta, ad alienationem factam in vltima voluntate per institutionem, non omnino procedit per ea quæ suprà fuere tradita.

Tertiò ex prædictis rectà deducitur, quòd quemadmodum (vt suprà est conclusum) non valet institutio de successore vocato post vltimum possessorem illius ad maioratum, pariter & à fortiori, consequentia à contrarijs desumpta, neque valere potest dispositio priuatiua, quę fieret in pręiudi-

iudicium eiusmodi successoris in maioratu per vltimum possessorem antecessorem ipsius: non enim posset talis possessor idemque pater, vel frater eiusdem successoris ex primæua nominatione vocati, prætextu eiusuis causæ ingratitudinis per talem successorem aduersus eum commissæ eum tali maioratu vel bonis ipsius priuare per exhæredationem: quia causæ exhæredationis, ob quas patri vel fratri permittitur facultas exhæredandi filium vel fratrem hæredicare, sua concernunt ipsum patrem vel fratrem, & bona eorum propria & libera. §. aliud quoque capitulum, in authenti. vt cum, de appe. cogno. collat. 8. Iste autem maioratus auitus vel proauitus ab antiquo, descendens proculdubio non habetur à patre, prædecessore immediato, & offenso, qui nequit exhæredare istum filium ob illam offensam: sed potius habetur ab instituente illum facultate regia præcedente vel absque illa, si fuit vinculum certæ partis bonorum. Nam si fuit maioratus vniuersalis authoritate regia constructus habetur ab ipso instituente, nec non à principe facultatem concedente. Si autem particularis, habetur ab ipso instituente: simulque à l. reg. scilicet Tau. id concedente. Ad quod bene facit text. notab. in l. si arrogator, suprà allegata. ff. de adop. in illis verbis suprà etiam relatis. [quia hoc non iudicio eius ad eum peruenit, sed principali prouidentia.] Quæ ratio textualis concinnè quadrat ad rem istam. Et ita intrepidè teneo, & semper tenui, & ita etiã fuit aliàs pronũtiatũ in supremo senatu regio cõtra D. Ducissam de Najara, filiam Comitis de Valencia, quam pater exhæredauerat authoritate. l. Tau. eo quòd contraxerat matrimonium clandestinum cum Duce de Najara: & talis exhæredatio fuit comprobata ex sententia iudicum præfati consistorij regij, in omnibus bonis, tam liberis, & diuisibilibus, quàm vinculatis quæ reliquerat propriæ idẽ Comes de Valencia pater ipsius qui eam exhæredauerat. Ad bona autem maioratus antiqui Comitatus de Valencia prædicta exhæredatio non fuit extensa; imò verò mansit illius domina, vtpote ad eum vocata ex primæua primi instituentis dispositione, & nonã Comite ipsius patre, eodemque possessore vltimo eiusdem maioratus, seu Comitatus de Valencia, qui eam propter prædictam ingratitudinem per ipsam commissam aduersus illum, exhæredauerat simpliciter ab omnibus bonis suis. Quanquam Guilier. de Benedictis in repet. c. Raynuncius fol. 125. colum. 3. vers. sic vnum tamẽ circa prẽmissa de testamẽ. dubitet de hoc, & euidem impertinenter (vt plerunque illi accidit) si enim rectè perspiculentur ea quæ ipse ibi tradit colũ. præceden. quæ sunt motiua ipsius ad excitandam prædictam dubitationẽ; omnia cõcernunt, vel respiciunt maiorias descendentes à maioribus supra patrem conantem postea exhæredare filium maioratu ducente originẽ ab antiquo prædecessore, quod facit ineuitabiliter contra eundem: Quamobrem nullo modo in hoc articulo potuit ipse pertinenter dubitare. Comprobatur prædicta assertio negatiuã, quam suprà tenui, & firmaui, ratione (nisi fallor) inuincibili, quæ est præmissorum declaratio, videlicet. Nam quis potest exhæredari solummodo ab eo, qui ex legali dispositione necessaria tenetur eundem instituere, aliàs exhæredatio esset inepta tanquam de extraneo facta. Text. est notab. secundum Docto. illum ad id communiter ibi notantes in l. quidam

Conclusio.

Taxatur Benedictus de maledictis.

Ratio adsignatur.

dam cum filiis,ad fi.ff.de ver. ob.Quã do etenim bona,quibus quis exhæredatur,sunt aliena.i.nõ exhæredantis, talis testator exhæredãs cẽsetur extra neus quoad eiusmodi actum exhæredationis: licèt sit pater, vt in casu de quo agimus & simi:eo'quia non tenetur neq; põt pater filiũ instituere,nisi in bonis suis proprijs vt præallegata l. scimus.§.repletionẽ,C.de inoffi.testa. in alienis autẽ non solũ non tenetur, imò neq; potest, vt in sæpe allega. authẽ.ingressi,& notat Bar.in l.suus quo que,ad finem princi.cuius etiam:s.cũ alijs memini,ff.de hære.insti. & cõsequenter neq; potest exhæredare. Et ista est intentio aperta Pau. de Cast. Alexan. Areti.& Ias.in dicta l.quidam cum filium,ad finẽ textualium, quoad exhæredationem inquam:quæ fieret de rebus alienis, de qua nunc agimus,quę proculdubio esset inepta,& admodum ridicula. Istæ etenim res maioratus auitt vel antiqui effectu & reipsa sunt alienæ habito respectu ad efficaciam dispositionis, tam affirmatiuæ, quàm negatiuæ, seu priuatiuæ, pòst mortem eiusdem disponentis vl timi possessoris: cũ (vt est sæpe dictũ) dominium talium rerum cum ipsius vita finiatur,seu resoluatur, & trãseat protinus & ipso iure in eius filium,vel alium ex primæua institutione post eundem possessorem ad illum inuitatum,vel vocatum:& sic vbi non cadit habitus,id est necessitas instituendi: neq; priuatio sine exhæredatio,id est facultas exhæredandi potest cadere, secũdum regulas naturales,& est tex. sępe allegabilis in l.decem,ff.de verb. obliga.& tex.magis accedens ad rem qua de agimus in l. nam etsi sub conditione,in prin.vers.[Post defectum] ibi,[rumpendo.] &c. ff. de iniusto rup.&c. Ad quam considerationem fundamentalem non aduertit prædi-

Malè audit Guil.de Benedictis, de

ctus Guil.à Benedi. nec mirum, cùm non sit illi mos aduertendi ad subtilia & speculatiua ac fundamentalia, sola simplici & ieiuna & insuper inordinata aliorum scriptorum recitatione contentus. Aduersus quem & alios eodem tramite incedentes benefacit iu simili, quod verè & doctè (vt pleraque alia) tradit Pau. de Castro in l.Clodius,ff.de acquiren. hæreditate.& quod eleganter inquit Boëtius Seue.in opere de disciplina scholastica,cap. 5.[Quippe miserrimi ingenij est semper inuentis & non inueniendis vti] præsertim cùm aliàs dicatur, inueniendis inuenta non obstant, prout inquit Bald.in rubri. proće. decreta. Nec me mouet, quod idem Benedictus vbi suprà dicit ita fuisse in parlamento Tolosa. pronuntiatum, id est pro parte affirmatiua,quòd possit exhæredari,quem Tiraquell.sequitur in primige.char. 228. nume. 10. nullo addito. Nam isti loquuntur absq; fundamento, & contra ea quæ sunt in superioribus tradita: quibus non potest respondere. Nec enim verisimile est, Parlamentum tam insigne ita pronuntiasse in nostris terminis in quibus tractatur de non exhæredando vocato ad maioratum auitum vel proauitum, nisi quippiam circa eiusmodi exhæredationem caueretur in antiqua inuestitura. Et vltra supra adducta, eandem conclusionem negatiuam, quam suprà firmaui, tenent Hostien. Ioan. And. & communiter scribentes post illos, qui videntur propriè hoc casu loqui in capitu. licet, de voto. & in feudo quod terminis nostris admodum assimilatur tenet Bald. in cap. imperialem, in princip. colum. 5. versicu. quæro verum pater, de prohi. feud. alie.per Fed.libro feud. Et illud idem quod suprà tenui reperio modò tene-

defectu speculationis & subtilitatis.

Boet. Seuer.

Contra eundem Benedi. & Tiraquel.

re effectu ac reipsa Pau. de Cast. per rationem quam suprà adduxi, & per dictam l.si arrogator, consi. 179. incipiente, in causa quam magnificus, colum.3.versicu. Et quia filij non censentur. &c. 1. volumi. quem profectò prius non videram. Quam opi. videtur etiam glos. præsupponere in cap. si hæredes, de testa. vbi Docto. Anto. Panor. Cardina. & Ioan. de Imo. volunt per eam, quòd in dicto cap. licet, est casus specialis & singu. in filio non implente voluntatem defuncti, idest paternã circa relicta ad piã causam, vt eo prætextu priuetur regno, seu regni successione: quem intellectum dicit esse communem in eo. cap. si hęredes, And. Si. Barba. colum.9. & consequenter in contrarium est ius commune, iuribus vulga. sicq; facit pro nostra assertione. Ad eandem etiam facit quod tenet Barto. in ratione cuiusdam decisionis per eum ibi positæ in l. fratres, ad finem. C. de inoffi. testamen. vbi inquit. † quòd facilius tollitur per ingratitudinem id quod prouenit iure successionis hæreditario, q̃ id quod cõpetit iure sanguinis. Ad primum allegat l. eum patronum. in princip. ff. de iure patro. Ad secundũ legem iura sanguinis, ff. de regu. iuris, & l. ius agnationis, ff. de pactis. Sed in specie est melior text. in id sæpe allegabilis, in l. tertia ad finem, ff. de inter dict. & relega. & per consequens difficilius tollitur, quod competit iure sanguinis, quàm quod hæreditario. Sed in proposito iste filius per patrem institutus idemque vocatus ad maioratum ab auo, venit ex vocatione auita ad illum iure sanguinis: ergo difficilius, imò nullatenus ab eo potest erradicari, quod posset faciliter fieri per exhæredationem, si idem pater qui eundem filium in tali maioratu instituit, cum primus stabilijsset, & sic filius immediatè admitteretur ad illũ iure hæreditario.

Atten.

In c. licet, de vo. est casus specialis.

87

Et ob euitandum inconueniens, ne hoc prætextu vel occasione filius successurus in maioratu auito, insolenter patrem tractaret, qui fortè non habebat bona propria libera vel pauca, consului precedẽtibus diebus cuidam volenti stabilire de omnibus bonis proprijs maioratum de nouo, facultate principali præuia, vt expressim in ipsius institutione caueret, q̧ propter ingratitudinem, per aliquem ex descendentibus remotis puta nepote vel pronepote ipsius stabilientis maioratum, cõtra aliquem ex prædecessoribus intermedijs cõmissam per talem futurum successorem, posset liberè exhæredari eiusmodi bonis vinculatis per talem offensum prædecessorem immediatum possessorem maioratus. Ita enim descẽdẽtes fiunt obsequiores ascendentibus, & exhibent eis debitam reuerentiam, prout iura, & boni mores postulant. Si enim hoc nõ caueatur (vt communiter ex inaduertentia non cauetur) quum tales successores maioratus antiqui videant patres eorũ prædecessores immediatos possessores maioratus non habere bona libera, vel pauca, & q̧ in omnem euentum succedere debent in bonis maioratus, & non posse ab eis exhæredari, facilè eos contẽnunt, paruipendunt, & molestijs afficiunt, vt experimento quotidiano edocemur: non solùm in maioratibus maioribus, mediocribus, & minoribus, sed etiam in supremis, prout contigit in Infante Sanctio filio primogenito Regis Illefonsi, cognomento Sapientis, qui ob causas rebellionis & inobedientiæ fuit per patrem exhæredatus. Sed nihil profuit illa exhæredatio. Tum, quia post testamentum ante obitum suum pater ei indulsit

Atten.

dulsit, & remisit causas ingratitudinis. Tum etiam, quia circunscripta tali indulgentia, & remissione, talis exhæredatio fuisset nulla, quoad regni inquam successionem quæ à progenitoribus antiquis per mortem patris ei deferebatur, & non ab ipso Rege Alphonso ipsius genitore per ea quæ suprà dicta fuerunt. Vnde patet And. Tiraquel. in loco suprà citato, etiam in hoc puncto perperam dubitasse, an Rex Franciæ possit propter ingratitudinẽ per ipsius primogenitum ad uersus eum cõmissam priuare regno. Nã certè quicquid ipse dubitet cũ prędicto Guiliel. per suprà tradita inrrepidè dicendum est quòd non. Vnde in his articulis illi grauiter hallucinãtur, & toto (quod aiunt) cęlo errant, tam in decisione primi puncti, quàm in dubitatione secundi puncti, dum Tiraquel. loquitur de Rege Galharum.

De eadẽ re.

Noua decisio.

Sed occurrit mihi dubium elegans, an primus, vel secundus, vel vlterior successor in maioratu ex nominatis per primum stabilientem illum, possit sequentem successorem immediatè vocatum post eundem exhæredare, vel priuare ipsa maioria ob lacessitam ab eo famã vel honorem defuncti stabilientis vel qui maioratũ creauit, post mortem inquam illius. Nouum sanè dubium & ab scriptoribus (quod sciam) intactum, ne dicam deci sum: ideo fortè quia exorbitat à materia exhæredationis & causarum ob quas potest & debet exhæredatio fieri, de quibus in §. causas, in authenti. vt cum, de appe. cognos. colla. 8. Nam ille tex. loquitur de causa cõmissa cõtra eũdem habentem facultatem exhæredandi tanquam ingratum eum qui illam cõmiserit. Sed quòd ob ingratitudinis causam quam quis commiserit contra aliquem post mortem ipsius offensi in lacessendo famam illius, hæres eiusdem, vel alius possit eũ exhæredare, nõ reperitur iure cautũ, imò verò non potest eum exhæredare, etiam si causa exhęredationis esset contra viuentem commissa, si ipse offensus in testamento non faceret exhæredationem de ipso offendẽte eiusdem causæ prætextu, etiam si hæres probaret contra eum prædictam causam. vt. §. aliud quoq; capitulũ quod præcedit prædictum. §. causas. ibi, [& eas nominatim in suo testamẽto parentes non inseruerint causas, &c.] & in l. omnimodo, ad finem principij C. de inoffi. testa. Quibus textibus solet reprehendi glos. & quod per eam ibi tenet Ange. de Peru. in §. ingratitudinem, in authẽ. de nup. colla. 4. vt tradit idem sibimet contrarius in l. 1. col. fina. ff. de inoffi. testa. ad fin. per d. l. omnimodo, in fi. princip. §. alle. quõ: Ias. sequitur per illum text. in l. in arenam. 1. notabi. C. eo. de inoffi. testam. & per id quod tenent Barto. & Bald. & alij in l. fratres, eodem tit. vbi etiam Ias. post Ange. adducit dictam l. omnimodo. à fortiori ergo successor siue proximus, siue remotus, non posset sequentem siue proximum, siue remotum exhæredare, & sic quæstio. s. mota in his terminis exhæredationis nõ indiget alia discussione, vel decisione. Sed quæstio reducitur ad hoc pũctum, an cõmittẽs eiusmodi causam ingratitudinis ob lacessitam famam eius qui illum maioratum stabiliuit, post mortem inquã ipsius, vel patris, vel extranei testatoris, qui eum instituit hæredem, etiam in bonis liberis (nam in omnibus testatoribus quorũ fama est lacessita per hæredes ab eis institutos post eorum obitũ quæstio põt verificari, & ad illos adaptari) an tales hæredes inq̃ sint iudicãdi ĩdigni spe successiõis taliũ bonorũ maiorat⁹

ad quem

ad quem erant vocati post mortem possessoris vltimi à primo stabiliente, cuius fama fuerat per talē successorē, lacessita, vel sit habēdus pro indigno, vel habendi pro indignis in alijs bonis liberis habitis à defuncto eiusmodi (vt est dictum) offenso: vt saltem quoad maioratum, talis ingratus priuetur in vita illius commodo, & interim eo fiscus fruatur, & quoad bona libera priuetur in totum, & applicentur fisco, vt bona indigni, si sint ab eo agnita: vel si minimè fiscus consequatur ius adeundi tali ingrato in talibus bonis liberis competens. Erit in hoc dubio (quod etiam non reperio tactum) quanquam de honestate videretur prima inspectione dicēdum, talem ingratum iustè priuari posse: tamen attento iuris puncto, non audeo id firmare. Primò, quia ista materia est maximè odiosa, vtpote priuatiua & pœnalis, † & pœna priuationis nunquam imponitur alicui, nisi vbi & in casibus expressis in iure. Tex. notabi. in l. & si quis, §. vlti. versicu. [diuus.] ff. de religio. & sumptri. fune. vbi ad verbum dicitur, {Diuus autē Marcus rescripsit eum hæredē qui prohibet funerari ab eo quem testator elegerit, non rectè facere: pœnā tamen in eum statutam non esse.] quem tex. in idem Bald. notat in l. nemo martyres, C. de sacrosanct. eccle. & idē Bald. consi. 15. exordiente, ad euidentiam præmitto, ante fin. lib. primo. Ad idē text. sæpe in idem allegabilis in authen. de non eligen. secundo nub. §. cùm igitur. coll. prima, ibi dum dicit, [Neque est lex tale quid dicens.] quē textum ad id dicit Bald. esse nota. in authenti. ex testamento, colum. pen. C. de secundis nup. & Alexan. referēs Bald. in l. etiam, §. primo. ff. solut. matrimo. Sicq; illi text. faciunt pro glos. in cap. fina. de iure patro. vbi Panor. eam commendat ad istam generalem allegationem: nec non ad aliam specialem, quam eadem glos. sonat. eandemq́ue commendat Feli. in cap. ex parte, col. prima, in princip. de rescriptis, vbi post And. Si. adducit etiā alia in hoc proposito. Ad idem glo. no tab. in summa. 15. quæstione. 8. quę ad finem tradit regulam canonicam in simili bene faciētem: videlicet, quòd nullum crimē inducit depositionē, nisi à canone excipiatur. Sed interim non est omittendus text. qui videtur prædictis aduersari in cap. primo. §. porrò. versicu. [sed quia natura] in tit. quæ fuit causa benefi. amitten. in vsi. feudo. ex quo notat ibi Bald. colū. 2. quòd in materia pœnali fit extensio ex similitudine rationis. Ad idem videtur bonus text. in l. famosi. ibi, [ad exemplum.] ff. ad l. Iul. maiesta. quem commendat Lucas de Pe. in l. vna. 2. colum. C. de peti. bono. subla. lib. 10. & Ias. in l. cùm quidam, ff. de libe. & posthu. Ad idem l. his solis, in illis verbis, [tacitè cautum putamus.] C. de reuocan. dona. quem Bald. commēdat in rubri. C. de naut. feno. & in c. cum speciali, de app. Et licèt Ias. non citet dictas ll. his solis, & famosi: tamen dubitat in hec articu. in l. prima, fina. colum. C. de transactio. Et ante eum Alexan. de Imo. in l. si quis extraneus, in princi. ff. de acquiren. hęre. inquit, illud notabile quod elicitur ex dictis iuribus non esse absolutè verum: sed remittit ad Ioan. de Imo. in l. si verò, §. de viro, ff. solut. matrimo. qui in col. 10. in princip. & in præcedēte ad medium (vbi apertius loquitur) vult, dū respondet ad dictum §. sed quia natura, quòd vbi agitur de mera pœna imponenda, vt est in casu quo de agimus nunquam habet locum extēsio de vno casu ad alium: etiā identitate rationis, vel fortè ex maioritate: & secun-

88 (margin, beside "tiua & pœnalis")

Arcta. (margin)

secundum hoc prędicti casus sunt speciales: scilicet in dict. ll. famosi, & his solis, & ad §. sed quia natura ponit ibi Ioan. de Imo. tres responsiones, id est tres declarationes specialitatis, in qua ille text. fundatur, & possunt esse rationes ad illius decisionem. vide omnino Decium idem tenentem, in l. factum. §. in pœnalibus, in fi. de regu. iuris. Teneo igitur quod suprà tenui in quęstione de qua loquimur. Ad quod vltra præmissa facit etiam quod dicit eleganter Bald. in pręnotato cons. 15. ante finem reputans (vt dixi) text. illum singu. in dicto §. diuus. † q. nõ est nouum quòd quædã inhonestè fiãt, & vltionem non habeant: quia nõ omne illicitum punitur, sed illud demum quod lex statuit esse delictum. vide alias multas remissiones in id cõgestas per And. Tiraquel. in opere ll. connubia. & iure marita. 8. l. connubia. fol. 7. versicu. sed istis, cum pluribus sequen. in impressione parua. Pręterea ad idem moueor ex nota. theorica Bald. in l. hæreditas, colum. 2. C. de his quibus vt indig. versic n. modò procedamus, ibi dum inquit, Primo casu. & c. vbi tenet † quòd quando indignus est impediendus aliqua noua acquisitione, non impeditur nisi in casibus in iure expressis, vt in l. prima. C. de secundis nup. & in l. 1. C. de natu. libe. & l. si quis incesti. C. de incestis nup. Sic ad rem nostram, ad impediẽdum istum qui sperat succedere per mortem possessoris in eodem maioratu ne succedat, sed priuetur tanquã indignus tali spe succedendi, oportet quòd reperiatur iure cautum fiscum esse admittendum, & antecedenter illum esse priuandum: sed cùm hoc casu istud non inueniatur: ergo habeo intentum. Et per prædictam decisionem Bald. decidit in simili vnum valde nota. Roma. cons. 185. quod est

Cõcludit vt suprà.

89 (beside "lum singu. in dicto §. diuus. † q. nõ est")

90 (beside "casu. & c. vbi tenet † quòd quando in-")

conducibile rei de qua agimus, in versicu. quoad quartum. Et reuera decisio illa Roma. est satis pertinens ad rẽ de qua tractatur in præsentiarum. Videnda sunt etiam quæ in idem tradit Felin. in cap. à nobis secundo, de senten. excommunicationis, vbi adducit eundem Bald. in l. sororem, ante finem. C. de his quibus vt indig. Præterea ad idem quod suprà tenui addu co l. non puto. ff. de iure fis. quam Roma. vbi suprà adducit: sed quia nõ tradit quæ infrà dicã, volui hic illud fundamentum repetere. Ex prædicta ergo lege probatur, quòd re dubia existente, iudex in dubio debet pronuntiare aduersus fiscum, maximè quando fiscus ageret de lucro captando, vt est casus noster, vbi fiscus ageret de priuatione spei successionis maioratus, si talis successor declararetur indignus ob eiusmodi offensam illatam famæ defuncti, qui fuit primus con-structor maioratus, secundum † vtrũque intellect. illius l. non puto, quem refert ad illũ Alex. in l. prima, post ptincipium, ff. solut. matrimo. vbi Francisc. Curt. in addit. ad eundem adducit alias remissiones, & ibidem Socin. 2. colum. in princip. videtur idem tenere, licèt postea attentet alium intellectum, super quo tamen relinquit cogitandum. Sed vterq; intellectus positus aut relatus per Alexã. i. tã generalis quàm specialis, quadrat & bene & aptè ad rem de qua agimus, & intellectum vel declarationẽ specialẽ illius l. non puto, sequitur in eadẽ l. 1. Fran. de Ripa, nu. 4. ad fin. post Raph. ibi, qui eum tenuit & Ange. Are. in §. fina. institu. quibus modis testa. infir. & post Iaso. in l. de die, ad finem principij, ff. qui satisda. cogan. qui intellectus specialis stat in hoc: quòd dispositio dictæ l. non puto, procedit in dubijs quæstionibus concernentibus mate-

De eadẽ re.

91 (beside "structor maioratus, secundum † vtrũ-") Ad l. non puto.

materiam pœnalem. l. factū,§. in pœnalibus,ff. de regu.iuris. & sic procedit solúmodo, qñ fiscus agit ex causa descēdēte ex delicto, & sic luctatiua, prout est in casu nostro. Ad cuius legis intell. vide etiam Matth. de Affli. in constitu.incip.si dubitatio,nu.18. lib.3.consti.vtriusq; Sciciliæ,post glo. Neapodani ibi, quę ipse sequitur. Et licèt adducat alios intelle. tamen videtur cum Alexan.transire in dicta l. prima, quem ibi in trāscursu allegat: sic ergo dicendum in proposito.Illud tamen interim non omiserim, quòd licèt iste successor mediatus vel remotus hoc modo offendēs vel lacessens famā defuncti primi stabilientis maioratum in quo spectat post mortē vltimi possessoris succedere, ob talē ingratitudinem attenta stricti iuris ratione, non possit tanquam indignus priuari spe succedendi in tali maioratu:non tamen esset decens eandem proteruam ingratitudinem impunitam remanere, vt inquit Bald. in eodem consi. 15. quando malefactū vel illicitum cadit in nomen delicti. Nā licèt non reperiatur pœna priuatiua illo casu à iure præfixa, nihilominus debet puniri extra ordinem.i.arbitrio iudicis.Et ita etiam tenet idem Bal.in l.nemo,martyres.s. alle.C.de sa.sanct. eccle. Sed ita est in proposito, ꝙ iste excessus lacessendi,vel suggillandi famam talis defuncti, id est primi maioratum stabilientis,habet in se delictū, quia rendit ad contumeliam & iniuriam illius defuncti,vt in l.prima.§.et si forrè, ff. de iniu.cuius verba sunt. [Etsi fortè cadaueri defuncti fiat iniuria,cui hęredes bonorumuè possessores existimus, iniuriarū nostro nomine actionē habebimus: spectat enim ad æstimationē nostram, si qua ei sit iniuria.] sequitur & stringit in proprijs terminis.[Idemque est,etsi fama eius cuius hæredes existimus,lacessatur. Quum itaq; ibi sit formalis text. (vt vocant) quòd iste actus carpendi vel lacessendi famam defuncti trāsit in nomen delicti, id est iniuriæ: ergo potest per hæredem eundemq; possessorem vltimū maioratus agi actione iniuriarum contra eiusmodi offendentem, vt illi imponatur pœna extraordinaria iudicis arbitrio. Et ex illo text.notat ibi Bart. quòd post mortem potest quis offendi: & refert hoc Bald.in l. sororem, versicu. & ex hoc etiam not. C. de his quibus vt indig. Quod tamen ipsimet Docto. intelligunt, quòd offensa fit defuncto, sed iniuria re ipsa fit hæredi:nam exinde i.de defuncto subsultat in hæredē: & consequenter ad eius instantiā & petitionē est punienda: nam ipse hæres dicitur passus iniuriā verè, sed defunctus fictè, vt inquit eleganter declarās hoc Bald.in l.Qui sepulchra, C.de sepul.vio. vbi etiam Salice. idem vult, licèt subobscurè: & ita cōcludo in hoc articu.Et post multos dies quàm hæc scripseram, offendi casu And. Sicu. consi.20.incipien. scribitur ptæclarè, in princip.lib.primo, prę supponentē, etsi absq; fundamento, quòd hæres qui lacerat famam defuncti, meretur tanquam indignus priuari hæreditate in qua successit. Sed termini in quibus loquitur, sunt, quando talis actus vituperationis famæ fieret in iudicio, id est in actis iudicialibus, & (vt dixi) nihil ad id allegat. Fortè habuit respectum ad aliquod statutum vel constitutionem ciuitatis Venetiarum, vt patet ex verbis ipsius ibidem: nam statutum illud reuera si subsit rationabile est, vt eiusmodi demerito hæreditas ob eam causam inhonestam aufetatur à fisco tanquam ab indigno:tamen quia (vt dixi) id non reperitur iure cautum, ideo tali statuto cessan-

cessante iterum, atque iterum concludo in hoc articulo, vt suprà est conclusum, & illud firmiter astruendum est.

Iterato concludit vt supra.

Redeundo nũc ad præmissa, à quibus non impertinenter diuerti, videlicet ad id quod in superioribus est cõclusum, quòd possessor maioratus antiquitus instituti, ob iniuriam in seipsum possessorem cõmissam à sequenti successore immediatè post ipsum vocato ad eundem maioratũ per primum stabilientem, non potest talem successorem iniuriantem talibus bonis vinculatis exhæredare: considerãdum est, quòd in terminis similibus. l. materia feudali reperitur fieri distinctionem, quam ponit Fran. Curt. Iunior in tracta. feudali. quæstio. 4. vbi quærit nunquid filius à patre exhæredatus succedat in feudo auito: refert Iaco. de Ardizo. in summa de success. feu. decidere, quòd non: quia per patrem consequitur bona auita, nisi pater prædecesserit auo: tunc enim talis filius exhæredat⁹ succederet suo auo, id est patri sui patris qui eum exhæredauit, licèt non ipsi patri exhæredanti: & ibi etiam refert Iaco. de Aluaro. idem tenentem alibi. Sed reuera quãuis in præfata materia feudali ob ipsi⁹ peregrina & exorbitantia principia, hæc distinctio possit procedere: tamẽ quoad hodiernorum maioratuũ materiam qui hisce temporibus sunt in frequenti vsu in isto regno, talis distinctio cum ipsius ratione minimè procedit: nam talis materia quoad effectum succedendi primo stabilienti, etiam si sint multi successores intermedij, vt suprà sæpissimè est traditũ, incedit per tramites iuris communis tractantes de fideicommissis vniuersalibus, vt sunt tituli, C. & ff. ad Trebellia. vel particularibus, vt per totam l. vnum ex familia, vsque ad §. rogo, exclusiuè, & legem peto, §. fratre. ff. de legat. secũdo, & alias ll. in eodem titu. & in titu. de legat. tertio, & est textus per quem fundatur semper successio remota de vltimo successore vniuersali vocato per primum stabilientem ad ipsummet stabilientem, in l. cohæredi. §. cùm filiæ, in versicu. [patris hæreditatem.] ff. de vulga. & pupi. qui text. licèt semper ad id allegetur tanquam capitalis: tamen in idem est etiam bonus text. in loco peregrino & satis remoto ab ista materia, in l. credendum, §. si verò, ff. qui. pe. tut. Et in fideicommissis particularibus est text. optimus in dicta l. vnum, §. si de falcidia, & in §. sed et si fun dum, & vtrobique notant Doctores.

92 † Et sic iste tractatus maioratuum hodiernorum non est regulandus regulis materiarum feudalium. Nam vt suprà est traditum, constitutiones feudales & earum declarationes magistræ Doctorum scribentium ibidem quando deuiant, & exhorbitant à regulis & rationibus traditis à iure cõmuni, non deseruiunt ad decisiones aliarum causarum non feudalium, secundum Alexan. in l. vltima, prope finem, C. de colla. vbi adducit in id Bartoin l. vt iurisiurandi, §. si liberi, eodemque primo. ff. de operis liber. in versicu. sed hoc consuetudinarium, & Bald. in authenti. si quas ruinas. si colùm. C. de sacrosanct. eccle. licèt nõ loquatur de hac re clarè & expeditè. Et vltra Alexan. ad idem facit quod tradit Iacobus de Alua. post And. de Iser. in cap. primo ad finem princip. de feud. cog. lib. feud. dum inquit, quòd ex consuetudinibus faudalibus non potest sumi argumentum ad causas non feudales, quæ non sunt cohærentes rei feudali, de qua agitur: & sic quodammodo non multum facientes ad talem causam. Vnde refert

refert Iaco.de Bellouiso dicere, quòd si in eadem causa(intelligo non feudali)producantur argumenta ex cōsuetudinibus feudalibus, nec non argumenta ex legibus iuris communis, q iudex ex prædictis argumentis quæ rei aptiora,& vero proximiora esse cō pererit animi sui motum informabit. Sed melius dixissent isti, prout Barto. Bald.& Alexan.suprà relati, quòd iudex debet moueri iure cōmuni,vel argumentis ex eo desumptis,& in eodē cap.primo,de feu.cog.est text. notab.
93 econtrario:videlicet, † quòd est regula in materia faudali, vt causæ feudorum,quæ non reperiuntur decisæ expressim per consuetudines faudales in illo libro feudorum,debent decidi per argumenta & similia iuris ciuilis cōmunis,secundum Bald.ibi: & ipsemet Iaco. Alua. ibidem sequitur hoc, cum alijs Doctoribus: quod etiam sequitur Ias.in prælud. feudo.num. 63.

Ad rem nostram.

Quod autem (ad præmissa redeūdo) ex iuribus feudalibus, ex consequētia necessaria, nō valeat argumētū sumi ad decisionem causarum ipsorum maioratuum,nisi subsistat in vtroq; rationis idētitas,deduco apertè ex his quæ tradit Bald. in l. cum antiquioribus, C.de iure delibe.in quæstione illa tenebrosa ac summè difficili iure cōmuni attēto,super prælatione in iure primogenituræ vel maioratus, inter nepotem eūdemq; primogeniti filium mortui in vita patris eiusdemque aui quoad nepotem, & secundo genitū. De qua quæstione præfatus sum.s. in rubri.6.7.10.medijs pro parte nepotis contra patruum adductis, argumentatus inquam fuerat idem Bald.de iuribus feudalibus ad materiam primogenituræ:postea col. fina. in princip. dum argumentatur pro parte cōtraria. f. pro patruo randē tandem relinquit rem omnino ambiguam, dicens verba ista. Quæstio stat in hoc, vtrum istud punctum determinetur per iura feudalia,nec ne. &c. Patet ergo ex prædictis verbis Baldū non habuisse præfatam argumentationem similitudinariam de feudo ad maioratum pro solida & probabili & expedita, vt ibi apparet ex ipsius aperta intentione,ex quo residet in decisione prædictæ quæst. omnino perplexus & ambiguus subdens deinde hæc verba. Ergo ad necessariam & probabilem interpretationē principis recurrēdum est,vt in l.fina. C.de ll. & ideo soluat Appollo.Hæc ille. Et redeundo vnde sum digressus, si quis fortè dixerit, q in loco prænotato Francis.Curt. fundat præfatam decisionem Docto. seu distarum iure communi per text.quē dicit facere prædictam distinctionem in l.Paulus,ff.de bo.libe. Respōdetur, quòd ipse fallitur, & perperā allegat eum text.in id: tum, quia in eo minimè fit distinctio illa quam refert:tum etiam,quia imò lex illa videtur potius probare intentum nostrum. Nam ibi dicitur, quòd si pater miles præterijt filium (quòd eiusdem est effectus, ac si eū exhæredasset, vt ibi text.inquit) talis præteritio non nocet illi filio ad successionem ei deferendam, ex bonis libertorum auitorum, neque paternorum. Et in vero(vt prædixi)text. ille malè & impertinenter allegatur per Curtium in præallegata quæstione feudali,ad propositum de quo in præsenti agitur: quia loquitur de successione deferenda in bonis alterius præter patrem exhęredantem, item & præter auum, idest de successione eorundem met libertorum & auitorum & paternorum, in quibus vtrisque pariformiter decidit. l. illa, quòd exhæredatio patris non nocet
94 filio ipsius.† Ratio quia tale ius patronatus est extra causam bonorum hęredita

Atten. Verba Bal.

Eiusdē Bal. verba.

Contra Fra. Cur.Iun.

reditariam respectu talium bonorum
tam patris quàm aui, iuxta l. 3. ff. de
interd. & relega. & quod glos. te-
net in l.Papi.§.si quid tamen, ff.de ac-
quiren.hæredi.vbi Bald. Pau.de Cast.
Alexan.& Aret.eam in id notant.Sed
in nostro proposito tractatur de ex-
cludendo vel minimè ipsum filium
exhæredatum per patrem vltimū pos
sessorem maioratus, successione ipsi⁹
maioratus descendentis ab auo, vel
proauo,vel superioribus:& sic effectu
& reipsa de successione ascendentis
quisquis fuerit ex eis qui maioratum
95 primo instituit seu stabiliuit. † Nam
etsi ius ipsum succedēdi in bonis ma-
ioratus vel primogenituræ, secūdum
magis communes Doctorum tradi-
tiones, in seipso non sit ius hæredita-
rium: tamen mixta consideratione
bonorum hæreditariorum.i.liberorū
sapit naturam iuris hæreditarij, vel sal
tem habet admixtam causam succes-
sionis, quia habet quādam concomi-
tantiam cum iure vniuersali hæredi-
tario.i. cum ipsa hæreditate, vt tradit
Old.consi.94.3.4. col. quod cōsilium
ad verbum refert imò recitat Alb. de
Rosa.in proœmio. ff. §.discipuli.colū.
4.cum sequenti. Qua ratione, vt. s̄.te-
stigi possunt talia bona vinculata peti
per peti.hæreditatis vnà cum ipsa hæ
reditate bonorum liberorum, licèt ea-
dem actio aliâs nō competat pro sim-
plici feudo per glos. quam in superio-
ribus citaui in l.item videndum,§.vl-
ti.ff.de peti.hære.:& tenet Bal.in l.1.q.
37.ff.de rerum di.sequitur Maria.So-
ci.consi. 19. exordiente, pro decisio-
ne; col.5. Sed ista in hoc puncto sunt
tradita superfluenter & ex abundan-
ti, vt dicitur. Nā reuera distinctio Cur
tij & feudistarum.s̄. relata lōgè distat
à casu suprà deciso circa prædictā ex-
hæredationē factam per vltimū pos-
sessorem maioratus de sequēti in gra-

Curtij & feudistarum distinctio nihil ad rē nostram.

du, ob iniuriam in eum cōmissam, in
quo puncto tenendum est quod.s̄.te
nui,& cōclusi. Ex qua cōclusione sub-
deducitur quartò, q̄ si possessor maio
riæ, habentis vel non habentis digni-
tatem cohærentē, in testamento in-
stitueret filium in bonis suis liberis, &
eundem filium prętериret, qui erat vo
catus ab antiquo ad eundem maiora
tum, præteriret inquam eum, non fa-
ciendo de ipso mentionē quoad bo-
96 na alia maioratus, vel vinculata, † non
posset idem filius sub eo prętextu tan
quam præteritus in tali maioratu age
re de nullitate talis testamenti. Hac
iuridica & manifesta ratione: quia nō
potest appellari præteritio illa quæ fit
de bonis quæ non sunt ipsiusmet te-
stantis absolutè propria. Is nanque fi-
lius dicitur præteritus, qui in bonis pa
tris non est institutus, neq; ab eisdem
pront oporteuerat. i. cū causa legitima
exhæredatus.§.eadem insti. de hære.
quę ab intest.defe.quē ad id dicit esse
potiorē alio q̄ sit in iure Ias. in authēt.
ex causa, col.13.C.de libe.præte. Ad
idē l.posthumo nato, in primis verbis,
C.de bo.posse.contra tab.itē & l.post
humo.C.de coll. Cùm itaq; (vt in præ
cedentibus dixi) præteritio & exhęre
datio quoad eiusmodi bona sint su-
peruacaneæ, non potest talis præteri-
tio dici iniuriosa, vt ex ea producatur
ius dicendi nullum, vel exhęredatio
inofficiosa, vt ex ea, vel ob eam insur-
gat querela inofficiosi contra tale te
stamentum continens præteritionē
vel exhæredationem à prædictis bo-
nis maioratus. Aget igitur talis filius
ad prædicta bona vinculata, remedio
sibi cōpetente ex primæua ipsius ma-
ioratus institutione: imò in eum ipso
iure transfertur dominium & posses-
sio rerum maioratus, per l. Tau. vel te
nuta simplex cū domino per pragma.
nouissimā. Quod quidem dominium

Singu.nota.

P etiam

etiam de iure communi per solã agni-
tionem trãsferebatur. l. cum hære-
des,in princi.cum alijs. ff. de acquirẽ.
pos.& ĩ l.heres in oĩ ius.ff. de acq. hę.

Redit ad resoluendũ intelle.text. & tandẽ tandẽ residet cum intelle. magis cõmuni.

Et priusquã vlterius ad alia proce-
dã expẽdenda, & discutienda perue-
niã,operępretiũ existimo resoluere p
modum cuiusdam epitomes istius te-
xtus intellect. Concludendum itaq;
est,quòd etsi omnia quæ suprà tradi-
ta fuere, in impugnatione cõmunis
intellect.secundi articuli textualis in
via disputatiua sint tollerabilia, nec
non licèt ea quę suprà etiam fuerunt
discussa & adducta in comprobatio-
ne minus cõis intelle. eiusdem secun-
di articuli sint etiam iure probabilia,
item licèt nouus intellectus per me as-
signatus sit admodum sustentabilis:
tamen in vltimata resolutione non
videtur recedendum à magis com-
muni intellect.quem glo.3.hîc ponit
in prima lectu.videlicet,quòd ille qui
primo fuerat effectus hæres necessa-
rius ex secundo testamẽto,causa post
modum superueniente de nouo ex
primo potest effici hæres volũtarius,
non vt(etiam si repudiet) desinat esse
hæres ipso iure quoad nudum & sim-
plex nomen hæredis: quanquam hæ-
res esse desinat quoad cõmoda & in-
commoda hæreditaria, si ex primo in
quam testamento hæreditatem sibi
delatam secundariò repudiet, quod
potest nunc facere, etsi ante nequis-
set,vtpote hæres necessarius effectus
ex tali secundo testamento interim.i.
pendente conditione libertati in pri-
mo testamento apposita. Et secundũ
istum intellectum quem prędixi esse
magis cõmunem,illa vox [Ius]in lite-
ra isti' tex.posita, capitur pro qualita-
te succedẽdi vel successionis. Et hũc
intellectũ probat singulariter & me-
lius q̃ alius text. in iure in l. si seruũ,§.
si quis hac lege,in fi.ff. de acqui. hære.
cuius gl.ista non fuit oblita, quæ eum
in princip.citauit:in quo text. author
istiusmet legis decidendo casum in
quo seruus qui ad diem certum ex pa-
cto erat manumittẽdus ab emptore,
dicit,quòd si per eundem emptorem
seruus fuerit pendente die, hæres cũ
libertate institutus, posteaq; dies ad-
uenerit, efficietur hæres voluntarius,
& sic poterit abstinere. Subdit dein-
de ille text.citando istummet text.in
hoc eodem. §. qui fideicõmissariam,
in hæc verba. [secundum exemplum
ei' cui fideicõmissaria libertas sub cõ-
ditione debebatur.] qui est casus for-
malis huius text.& ibidem gl. dicit q.
ille text.loquitur de isto; dum istũ al-
legat in exemplum illius. Et reuera,
prout ibi signanter expendit Aret. ille
text.stringit admodum in proposi-
to istius magis communis intelle. de
quo agimus, quatenus in casu ibi pri-
mum deciso,qui ad exemplum istius
deciditur, vtitur verbo illo [abstine-
re]quod est suorum.§.vltimo insti.de
hære.quali.& diffe.in quibus hæredi-
bus suis post abstensionem adhuc re-
manet nomen hæredis nudum.l.ne-
cessarijs,ff.eo.titu.l. si filius qui patri,
ff.de vulga.& pup.§. sed his permittit.
prætor,insti.de hære.quali.& diffe.cũ
alijs. Quam parificationem de seruo
effecto voluntario hęrede in casu hu-
ius text.& repudiante ad filium absti-
nentem fecit glo. hic. Sic ad rem no-
stram permissio repudiandi facta ser-
uo post existentiam conditionis liber-
tati appositæ in primo testamento in-
telligi debet prout in filio, vt est ma-
gis cõis intellectus(vt dixi)ad istũ tex.
secundũ gl.3.hic in prima lect. Et ita
in hoc proposito notat illũ tex. Io.de
Imo.q. licèt is qui semel est hæres effe-
ctus,non possit desinere esse hæres.l.
ei qui soluendo, cum simi.ff. isto titu.
Attamen tractu temporis potest mu-
tari

tari qualitas ipsius hęredis & de necessario effici voluntarius, vt hic & in d. l. si seruum, §. si quis hac l. quam hic citat glo. & notat ibidem Ioan. de Imo. & sic est ibi text. ineuitabilis, pro prædicto intelle. magis communi ad istum text. pro quo (vt dixi) eum allegat gl. hic. Quanquam (vt etiam prædixi) ea quæ superius tradidi in discussione, & fulcimento aliorum intellectuũ, sint in puncto disputationis probabilia, & possint iure sustineri, prout in superioribus gratia ingenij exercendi tradidi in hac re admodum arida & speculatiua, & à Doctoribus recentioribus omnino præterita & deserta. Indies quippe, prohdolor quod non sine animi anxietate dixero, videmus legum cõmunium sublimes speculationes sensim frigescere & fieri intractabiles, ac propemodum periclitari ne dicam interire. causas alibi depromam.

Ingemiscitur & meritò in negligẽtes circa legũ speculationes.

Redit ad respondẽdum obiectionibus suprà signatis cõtra istum magis cõem intell.

Neq; refragantur suprà tradita in contrarium. i. contra istum magis cõmunem intelle. Et quidem primò nõ obstat, ꝙ lex reijcit frustanea, & inefficacia, & ꝙ in casu isto non reperitur, ꝙ in hoc liberto hærede volũtario facto per existentiam cõditionis in primo testamento libertati adiectæ, si repudiet, remaneat nudũ nomen hęredis. Nam ad hoc respondetur, ꝙ imò id probatur ex d. l. si seruum, §. si quis hac l. de acquiren. hære. dum meminit semel de abstensione, & postmodum Iureconsultus ibi reducit illum casum ad istius text. exemplum: & sic dilucidè præsupponit, ꝙ ea quæ ibi dicuntur illo casu trahantur ad istum,
97 & econtra. Quia † quod dicitur in l. referente, vel alia dispositione, censetur repeti in lege vel dispositione ad quam fit relatio. l. asse toto. ff. isto tit. de hære. insti. l. fi. vbi Docto. notant præsertim Bald. C. de falsa causa adie. leg. l. ait prætor, §. si iudex, ff. de re iudi. vbi Alexan. Ias. Vincen. & Io. Fran. à Ripa de hac re disserunt. Sic enim econtra
98 solemus dicere in simili, † ꝙ id quod dicitur in l. interpretata, censetur repetitum in l. interpretante. l. nihil, vbi Barto. ff. de coniun. cum eman. libe. eius. Quod etiam præsupponit gl. hic apertè, dum facit æquiparationem de seruo effecto voluntario hærede ad filium abstinentem permissu prętoris, qui eum de necessario effecit volũtarium ex ęquitate sua. Nec dubito (quanquam Doct. ibi non tãgant) quin hoc casu detur in isto liberto nomen hæredis nudum cũ omnibus effectibus ipsius nuditatis facti saltem, vt in exẽplis per Bar. positis in d. l. cum filiosa. ff. de lega. primo, loco per me in superioribus citato. Quod patet ratione inuincibili, & vrgente. Nam si nudũ nomen hæredis cum prædictis effectibꝰ manet in seruo hærede instituto, apud quem etiam per momentum hæreditas non residet, vt in l. placet, in illis verbis, [vt nec momento.] ff. de acquiren. hære. ergo à fortiori idem est dicendum in liberto, & sic in homine libero qui semel fuit hæres necessariꝰ effectus, & durauit hęres per interuallum temporis. Vnde proculdubio putarem (etsi tactum minimè offenderim) quòd etiam hoc casu talis existentia simplex hæredis vel nudũ nomen hæredis directum haberet etiã effectus iuridicos, seu iuris nõ solum eos qui sunt facti, vel in facto consistunt: & sic cessat prima difficultas, cõtra magis cõmunem intelle. superius mota.

Ponderatur glo. hic.

Nouum vltra Doct.

Non obstat secũda difficultas, quia respondetur (vt suprà proximè tetigi) quòd nomen [ius] in hoc text. positũ secundum istum communem intell. capitur pro qualitate succedẽdi: oportet q; sic intelligi, quia mutatio fit de necessa-

Ius ꝑ qualitate.

necessario in voluntarium, hoc est de qualitate necessitatis in qualitaté vo-
99 luntatis.† Ergo secundum subiectam materiam propter euitandá repugnátiam intollerabilem ac mutuá de hac litera in seipsa, nec non implicationé inextricabilé, non incóuenit hoc modo literam exponere. vt in l. eas causas, cum glos. j. de condi. & demon.

Et circa istam literam non omitto quod per eam Bar. dicit in l. Céturio. 1. oppo. j. tit. 1. videlicet, q licèt substitutio directa à principio potens valere vt directa, non mutetur, neq; vertatur in substitutionem fideicommissariam. l. verbis ciuilibus, in fi. j. tit. 1. cú alijs: tamen bene vertitur, & mutatur in aliam directá, vt est casus in d. l. Céturio. Adducit Barto. ibi simile de textu isto vbi secundum eú de voluntario hærede fit necessarius. Sed debuit eum allegare per cótrarium. Ná imò in casu istius text. de hærede necessario fit voluntarius: ac si velit dicere

Taxaī Bart.

100 Bar.† q vna substitutio directa in casu per eum posito ibidem mutatur in aliam substitutionem eiusdem qualitatis. s. directam, prout in casu istius tex. mutatur qualitas institutionis necessaria in qualitatem institutionis volútariam: quia hæres, qui fuerat effectus necessarius ex secundo testamento, demum ex eodem secundo testaméto, adueniente libertatis conditione in primo testaméto adiecta, efficitur voluntarius, & sic institutio directa qualificata necessitate, vertitur in aliá directá alterius qualitatis & sic voluntariá. Sed iuxta hoc considero adhuc subesse dubium, quare hîc vna qualitas. s. necessitatis adiecta institutioni in secúdo testaméto factę directo vertatur in aliam cótrariam qualitatem s. voluntatis. i. efficiat institutioné directam in primo testamento factá voluntariam. Et tamé Bar. vbi suprà vult oppositum, dum dicit, vt modò retuli, q substitutio directa nó transit, vel non mutatur in substitutionem fideicómissariam, vtpote sibi oppositá. Sed potest vltra scribentes etiam moderniores relegentes ibi (qui de hoc nullum verbú penitus faciunt, prout neque hîc) dici, q in hoc text. contingit mutationem fieri de necessitate in voluntatem, & sic in oppositam qualitatem, ex causa quę de pręterito subest, vel suberat ante secundum testamentum: ex primo inquam testaméto, vt hîc Bal. dicit in istius text. intellectu, & latius suprà in principio retuli, vbi dixi esse de mente omnium hîc per d. l. fundo mihi legato. j. ad l. fal. quam suprà induxi, & recitaui. Vltra quam l. idem etiam probatur optimo simili sumpto ex l. 2. §. sub conditione. j. de bono. posse. secundum tab. iuncta declaratione notabili glo. ibidem quam Bart. approbat: vbi glo. inter alia dicit, q adueniente conditione ex testaméto, ex quo fuit agnita per scriptú hęredem bonorum possessio facti, talis bonorum possessio absq; alia agnitione transfunditur in bonorum possessionem iuris. Quod (secundum glos. ibi) est adeò mirabile, ac si de albo fieret nigrú: & ibi etiá subest causa de pręterito. s. ipsum testamétum, in quo fuit posita códitio, qua pédente fuit agnita bonorú possessio facti, & ea existente fuit facta prædicta transfusio in bonorú possessionem iuris propter retrotractioné ad tempus testamenti. i. mortis testatoris, vt in l. hæres quãdocunq;, ff. de acqui. hære. cum alijs. Sed in casu in quo Bar. loquitur in d. l. Céturio, in dicta prima oppositione (vt ad eum redeam.) s. de non transmutatione directæ in fideicómissariam, qñ inquam substitutio semel valuit iure directo, ideo non transit in fideicommissariam ei oppositá, quia nó subest talis

Dubium opportunú.

Respon.

Mirabile.

Redit ad Barto. in d. lege Centurio. 1. oppo.

talis causæ de præterito ante testamẽtum. Nam si subesset, idem iuris esset in illo casu, quod in isto, vbi causa noue aũt de nouo superuenit, quæ de præterito prius suberat. f. spe ac potẽtia, & nunc adfertur ex ea noua vtilitas. Et hoc condimento concordatur ratio seu intellectus cõis ad istũ text. cũ intellectu, quẽ ad eũ suprà signaui ex propria intentione simul & ad prædictã l. fundo mihi legato. Et ita reperio id esse de intentione Bart. citantis istũ tex. ad id quod est dictũ de trãsfusione vnius directę in aliam in l. ex facto, in prin. col. 3. ante fi. versi. sed opp. eodem titulo.

Secunda respon. Vel secundò potest responderi, q̃ substitutio vel dispositio directa & fideicõmissaria non sunt qualitates accidentales, sed dispositiones principales inter se oppositæ. Nã directitas & obliquitas (vt ita loquat eũ Zasio alibi) sunt differentię substantiales, & cõstituunt diuersas species dispositionũ seu substitutionum inter se, vt per gl. & Docto. in rub. §. tit. 1. de vulga. Sed pcedẽs euasio vel solutio est tutior.

Respon. ad 3. difficultatem eãdem que vltimã. Non obstat vltima difficultas suprà mota cõtra eũdem intellectum, quia fateor, q̃ si tempore quo iste hæres necessarius per existentiam conditionis effectus voluntarius repudiasset, & ex tali repudiatione inferretur præiudicium quoad ius alicui tertio iã quæsitum, non valeret repudiatio, vt in d. l. q̃ si minor, §. Scęuola, in contrarietate seu difficultate. §. mota adducto, & per ea quæ notantur per gl. & Docto. ordinariẽ legentes in l. fi. C. de repudia. & absti. hære. & in l. 3. §. de acqui. hære. vbi aliàs in meis recollectis plenè tradidi de hoc articulo: & per consequens iste intellectus cõis hoc modo est limitandus & seruãdus. Ex quibus satis manent emunctę & enucleatæ istius. §. intelligentiæ.

Prosequitur illationes. Nunc autem prosequendo illationes subinfertur & quintò ex prædicta conclusione principali, quæ habet, q̃ possessor maioratus vniuersalis instituendo successorẽ immediatè post eũ ex primæua institutione maioratus vocatũ, nihil agit effectu & reipsa: sicq; institutio talis respectu bonorũ illius maioratus est frustranea, eùm iste institutus non capiat post eius obitũ talia bona vinculata de manu ipsius, & ex consequenti nõ repræsentat illius personã iure vniuersali. Infertur ergo ex hoc, q̃ taliter institutus nõ tenetur ad solutionem debitorum & onerum eiusmodi testatoris, & sic sumus in illo puncto arduo & valde quotidiano, Quęstio ardua & alsidua. an succedẽs in maioratu teneatur ad onera & debita contracta per eũdem possessorem vltimum, cuius loco succedit, & eũdẽ subingreditur, nec ne?

Pro parte negatiua. Et quidem pro hac parte negatiua istius quintę illationis. f. q̃ talis successor vltimi possessoris maioratus nõ teneatur ad ipsius prædecessoris immediati onera vel debita, vltra suprà adducta ꝓ assertione speciali posita post generalem conclusionem; quæ huic rei cõferũt, adduci potest primò fundamentum hoc. Successor in dignitate maioratus vniuersalis omniũ bonorum instituentis illũ accipit eũ ex beneficio principis dantis vel conferẽtis gratiã vel facultatẽ, vt ex omnibus suis bonis. i. facientis maioratum, talis maioratus constituatur quem aliàs instituens creare non posset, si inquam haberet alium successorem descendentem præter primogenitum. vt suprà dictũ est per l. si arrogator. §. adductam, & probatur vlterius in authenti. vt. iud. sine quo. suffra. §. 1. colla. 1. & in l. 1. ff. ad l. Iul. de ambi. & & melius in authen. item si quis. la. 1. C. de natu. libe. ibi dum inquit litera, [Et principis & legis dono fiant hære

 des]

des] & sic probatur ibi quòd legitimatus dicitur capere beneficium legitimationis à principe & à lege, non autem à patre legitimationem impetrãte. Sed est ponderandum, quòd vera litera quæ est in corpore authenti. & quam recitat Bal. in l. seruis, C. de lega. sonat aliter, videlicet, [& principis & patris dono fiant hæredes,] & sic probat illa litera, quòd habet principaliter à principe licentiam conferẽte, & ex consequenti seu minus principaliter à patre, id est ab ipso impetrãre, qui est in hac re, de qua agimus, primus instituens seu stabiliẽs ipsum maioratum. Quod est verisimum in proposito nostro, & declarat id quod est prædictum in principio huius primi fundamenti. Ad idem est bonus tex. in §. optimum, in authen. de exhibẽ. & introducen. reis collã. 5. vbi omnes dignitates & omnes militiæ seculares proueniunt & habentur à principali seu principis beneficio. Ad idem tex. in cap. vno, in prin. de feu. mar. in vsibus feudo. vbi omnes dignitates quæ appellantur regales, concedunrur ab Imperatore, neq; transferuntur ad hę redes concessionarij seu recipientis concessionem, nisi de nouo fuerit ab Imperatore inuestirus. Sed sic est q in eis quæ proueniunt à principe, vel à lege, non potest cadere grauamen, licèt per testatorem iniungatur, vt in d. l. si arrogator, in versi. pe. ff. de adop. quam suprà non semel allegaui, & põderaui in illis verbis, [quia hoc non iudicio eius ad eum peruenit sed principali prouidentia.] iunctis præcedentibus: ergo pari ratione cadere non potest onus vel grauamen, quod occasione debitorum contractorum per possessorem insurgit in præiudicium successoris in maioratu, vt suprà etiã tetigi, vbi allegaui alia, quæ hîc possent repeti. Vltra quæ in idem potest

Correctio literæ in authen. item si quis, la. 1. C. de natu. lib.

adduci text. in superioribus citatus in l. 3. ad fin. ff. de interdi. & relega. in illis verbis, [Non enim patrem, sed maiores eius eis dedisse] secundum verã literam pandectarum Floren. nupertimè impressarum, vbi est litera, [patrem] & non fratres, prout aliâs erat, & malè. Sic in proposito dicendum, q cùm institutus ab vltimo possessore in maioratu habeat principaliter illũ de manu principis, qui facultatem cõcessit ad ipsius creationem confectionem & ordinationem, item de manu ipsius primi stabilientis, non videtur teneri obligationibus passiuis hæreditarijs ad onera hæreditaria prædecessorum præter primum instituentem, eo quòd nõ ab intermedijs, sed ab eodẽ primo instituente post ipsum principem eiusmodi bona vinculata seu maioratus capiat. Et vt dixi, principalius capiat ab ipso principe.

Emẽdatio literæ in l. 3. in fin. de interd. & rele. ga.

Deinde probatur à simili. Nam licèt arrogatus bona sua in arrogatorẽ transferat, non tamen tenetur talis arrogator ipso iure ad solutionem debitorum prius ab arrogato contractorũ per eandem l. in arrogatorem, ad fin. ff. de pecu. & in insti. de acqui. per arroga. §. fi. Videmus etiam maritum non teneri ad vxoris debita, quanquam vxor se ipsam & bona sua eidem commiserit. l. mulier. ff. de iure dot. & in l. 2. C. ne fideiu. dot. den. iuncta rub. C. ne vxor pro marito, & econtra, neq; vxor tenetur ad mariti debita: multo ergo minus videtur teneri debere successorẽ in maioratu, qui ex facto seu manu prędecessoris præter instituentem illum non accepit. Sed istud fundamentum non admodũ vrget, quia non loquitur de transitu bonorũ per modũ successionis vltimæ, sed de quadam inter viuos generali translatione, de qua hic non est sermo.

Tertiò sic, successor vniuersalis repræsentat

præsentat personam defuncti limitato modo, id est pro ea parte pro qua est hæres, & quoad alia censetur extraneus.l.cùm à matre, C. de reiuēdi. & l.2.§.fin.cum glo. ordina.ff.de præto.stipu.Sed ita est, quòd aut iste successor in maioratu successit etiam eidem testatori, qui erat possessor vltimus maioratus in alijs bonis liberis,& tunc non repræsentat illum, nisi prætextu vel respectu bonorū liberorū. Nam illa cùm sint propriè hæreditaria,statim post vltimi possessoris maioratus mortem transeunt in successorem ipsius vt propria: post aditionē inquam ipsius secutam. Alia autē bona vinculata non remanent hæreditaria,id est non possunt dici hæreditaria post mortem testatoris,eiusdemq́; possessoris vltimi maioratus, ante aditionem inquam eiusdem hæredis instituti:quo casu bona per defunctum relicta sunt hæreditaria,& consequēter per aditionem eorundem bonorum maioratus factam ab illo vltimo successore vel hærede non efficitur quoad illa hæres,quum mortuo maioratus possessore transeant ipso iure in eum ex primæua primi stabilientis præordinatione, vtpote in sequētem in gradu successorem immediatū, & sic respectu dictorum bonorum maioriæ seu vinculatorum (quæ vocāt) non est dabilis repræsentatio de vltimo successore ad vltimum possessorem prædefunctum,sed tātum vel solummodo ad prædictum primum instituentem. Aut nulla alia bona libera reliquit iste possessor vltimus maioriæ per viam institutionis huic sequēti & vltimo successori immediato prę ter vinculara, neq; ab intestato ad talem successorē deuenerūt vt quia ea nō habebat. Et idē dicendū à fortiori, qa respectu solius iuris vniuersalis incorporalis repręsentatiui,de quo in d. l.hęreditas de peti.hære. dicitur ei succedere,& nō vltra,neq; alio modo, vt suprà in cōprobarionibus assertionis specialis est dictum,& latius expositū per eandem l. hæreditas in prin. cum alijs,ff.de peti.hæredi.ergo apertè cōcluditur ex hoc dilemmate horū casuum complexiuo,quòd nullo casu respectu bonorum vinculatorū vel maioratus potest dari repræsentatio remoti successoris post successorem immediatum,qui sequitur & repræsentat ipsum instituentē. Nam ille bene tenetur,vt.j. patebit: cæteri verò successores remoti post primum respectu & consideratione prædictorū bonorum vinculatorum non videntur debere teneri ad debita seu onera cōtracta per alios prædecessores intermedios præter prædictum primū instituentem.Et istud est validū & stringentissimum fundamētum & nulla ratione expugnabile pro parte negatiua.

Deinde probatur eadem pars negatiua in simili,videlicet. Decurio nouiter creatus post alterius decurionis obitum, postquam ita assumptus & creatus est ad tale officium decurionatus,non cogitur ad solutionem debitorum contractorum per prædecessorem,vt in l.prouidendum, C.de de Decurio. lib. 10.ex qua notat Lucas de Pen.ibi post Dynum in l.incola,ff.ad munici.quòd si aliqua vniuersitas contrahit debita, non cogitur ad eorum solutionem is qui nouiter ad illam ciuitatem vel vniuersitatem transtulit incolatum. Ad quod post Barto. allegat casum expressum in l. vna,C.vt nullus ex vica.&c. libro.11. Sic à simili videtur in proposito dicēdum in successore maioratus.Et quāquam videretur hæc similitudo non esse omnimoda,quasi in successione in maioratu videatur cōiuncta digni

tas eum successione vniuersali hæreditaria bonorum: tamen re vera successio in maioratu nõ potest dici successio vniuersalis hęreditaria respectu vltimi possessoris habito ad successorem ipsius in maioratu: quia talia bona maioratus (vt est sæpisimè dictũ) non deferuntur ei per prædecessores intermedios id est post primum instituentem, sed ab eodem defluunt, & proueniunt ad ipsum vltimum successorem quotocunq; loco, etiam remotissimo succedat: & consequenter quoad ipsum vltimum possessorẽ prędecessoremq; istius successoris vltimi & exinde quoad istum successorẽ vltimum dicitur successio simpliciis dignitatis, id est maioriæ, & sic militat saltem in simili motiuum suprà relatum: licèt non loquatur in successione vltima voluntatis, ideoq; nõ stringit ad rem istam qua de agimus.

Probatur vltimò ista pars negatiua sic. Maioratus creatus vel stabilitus à patre pro filio & alijs ab eo descendẽtibus gradatim (prout hodie semper [illegible]apitur per descẽdentem iure sang[illegible], vt probatur ex l. vt iurisiurãdi, §. si liberi. ff. de operis liber. & ex tex. cũ glos. ī. allega. vbi est communis Doctorum intentio in l. pro hærede, §. si quid tamen. ff. de acquiren. hæredita. & ex l. cùm patronus, §. cùm libertus ff. de operis liber. iuncto text. & glo. in

101 l. si operas, eo. titu. † ergo nõ defertur iure hæreditario respectu inquam vltimi possessoris, qui est casus noster, quum causa sanguinis & hæreditaria adinuicem nihil commune habeãt, sed sint omnino distantes, vt plenè tradit Barto. in dicto §. si liberi. & patet ex dicta l. tertia in fin. ff. de interdictis & relega. quam Bald. in id adducit in l. cum antiquioribus suprà allega. ꝟ. colum. & And. de Iser. in cap. si vassallus culpam, in princip. in titu. si de feud. fue. contro. inter domi. & agna. vassa. lib. feudo. Consequitur ergo talem vltimum successorem non venire iure hæreditario respectu possessoris vltimi eundẽ immediatè præcedentis in gradu vel ordine succedẽdi, & sic non succedere ei in illis bonis iure repræsentatiuo, & cõsequenter non teneri ad debita & onera passiua per eum contracta. Et hoc fundamentum vrget etiã in maioratu qui defertur ab ascendente in descendentes gradatim vel in eorum defectum in alios successores sanguinis.

Et quanquam hæc fundamenta (secundo & quarto demptis) & alia quæ in eandem consonantiam possent adferri, sint iuridica, solet tamen per aliquot Iurisperitos tam docẽtes quàm practicos attentari cõclusio opposita: scilicet quòd imò talis successor teneatur soluere debita prædecessoris immediati, si ei successit ex testamento vel ab intestato. Mouentur illi propè in specie præter alia quæ generaliter adduci possent ex eo quod per illum text. Bald. notat in secũdo notabili in ca. significauit, de rescrip. Nam in text. ibi præsupponitur, quòd si ille Comes fuisset ad iudicium euocatus, literæ debiti valerent etiã contra Comitissam, qui ei successit in dignitate Comitatus. Vnde notat ibi Bald. in eo. secundo notabili, quòd is qui succedit Comiti, tenetur soluere debita eiusdem Comitis vel comitatus, cùm sit eius successor vniuersalis: & sic Bald. facit vim in prædicta successione vniuersali. Nec non dicit idẽ Bald. in authen. cessante ante fi. C. de legi. hære. quòd Baronia, quam vocãt, putà Comitatus, Marchionatus & Ducatus est quid vniuersale, & in ea succeditur iure vniuersali: & sic nuncupatim vult Bald. ꝗ hęredes in eiusmodi dignitatibus Baroniarum vel maio

ratuum dicantur succedere vniuersa liter,& consequētet repræsentēr personam prædecessoris:sed debet intelligi, vt in superioribus dixi, & repetā ǯ.nu.104.versi. Et priusquam istum articulum. Vltra quæ considerandū est, ꝙ Bal. loquitur de successione vniuersali non tamen hæreditaria,† nam bene stant simul successionem esse vniuersalem,& tamen non esse hæreditariam. Moueri possent etiam tenentes hanc partem affirmatiuam alio fundamento colorato, videlicet ex text. in l.bonorum.1.§.primo, ff.de verbo. signi.iuncta l.is cui, §. bonorum, ff.vt in poss. lega. ex quibus probatur,ꝙ non solum bona quæ fuerunt testatoris propria dicuntur esse in ipsius patrimonio mortis tēpore, verū etiam alia bona, quæ in emphytheosim ab alio recognoscebat, nec non ea bona quæ bona fide & titulo possidebat:nā omnia ista computantur in patrimonio defuncti,& consequenter censentur esse hæreditaria, & sic in eis videtur habere locum repræsentatio hęredis ad defunctum, & pariformiter defunctus videtur trāsfundere iura passiua in eiusmodi successorem immediatè sequentem. Et sic videtur eundem successorem teneri debere ad onera passiua ipsius defuncti. Quòd autem bona feudalia seu maiotatus pacificentur bonis emphytheoticis,& sapiant eorundem naturam, & ecōtra, tenet Bald. in authen. si quas ruinas, col.4.in versi.Quintò probatur,C.de sacrosan.eccle.& Ioan.de Imo.in cap. potuit,col.penul. de loca.& Alexan. consi.106.Viso themate instrumenti vol.4.& probat plurimis exemplis rei confetentibus Ioan.Bapti.de Sancto Seue.in repe.cap.primi,colum.5.6.de feudi.cog. Et magis in specie ad rem nostram,quòd bona vassallo in feudū data cōputentur inter bona eius propria,est glos.ordina. quarta in ordine in cap.primo,§.1.per quos fiat inuesti. lib.feudo.vbi Bald. notat. Cuius Bal. meminit Deci.in regula qđ euincitur ff.de regu.iuris prope fi. Et ex hoc infert Bald.super eadem glos.quòd vassallus debet soluere datia & collectas rei feudalis,non autem proprietarius id est dominus qui concessit ei rem in feudum, qui non percipit fructus neq; commoditates ex re feudali, & ibi Bald. adducit alia iura id confirmantia.

Attēn. (margin, beside "riam. Moueri possent…")

102 (margin, beside "sali non tamen hæreditaria")

Posset etiam hæc pars affirmatiua fulciri ex text.in cap.primo, an agna. vel fi.lib.feudo.vbi filius succedens in paterna dignitate compellitur soluere debita paterna:& ibi fortius subdit litera, quòd etiam si filius velit repudiare patris hæreditatem & retinere feudum, non est audiēdus, quin ad paterna debita teneatur. Et ibi sic notat & declarat illum text. Iacobus à Belluiso.3.notab.& sequitur simpliciter Mar.de Lau.Ita etiā videretur in proposito dicendū,quia licèt consequentia à succedēte in feudo ad succedērē in ius maioratus nō subsistente rationis idētitate & præsupposita iuris exorbitāria in materia feudali đ q na tractatur,nō sit valida,vt suprà dixi. † Tñ data rationis paritate vel idētitate,& supposito quòd materia feudalis de qua agitur, est fundata in ratione iuris communis, & non est exorbitans ab illo, talis consequentia rectè desumitur de terminis feudalibus ad terminos maioratus,vt tenet & declarat Soci.consi.47.exordiente,facti narratione colū.2. volu. 3. vbi plus dicit,† quòd maioratus æquiparatur feudo regali tā in modo succedēdi ꝗ in modo priuādi successorē ipso maioratu. Credere Soci.loqui (nā id verba ei⁹ sonant) de maioratu vniuersali regia authoritate cōstructo vel fundato scđm

103 (margin, beside "ctatur,nō sit valida")

104 (margin, beside "tione colū.2. volu. 3.")

cõmunem obseruantiam istius regni. Et in hoc articulo æquiparationis seu di ad maioratum reperio in effectu idem tenere, quod suprà proximè di-105 xi nume. 90. §. redeundo nunc ad præ missa post princip. illius, Franciscum Curt. Iuniorem in prma parte tractatus feudalis, colum. 8. post mediũ, vbi in effectu tenet post Alexan. in l. diuortio, §. si fundum, suprà solu. matrimo. & post Imo. in cap. potuit, ante penulti. col. de loca. in versicu. 7. quòd iura feudalia exorbitantia à regulis iuris communis vel contra ea disponentia non sunt allegabilia vel trahibilia ad alias materias non feudales: secus si secundum vel præter iuris cõmunis 106 regulas disponant. Et ibi etiam adducit Alexan. in alijs locis, & vltra Alex. adducit Ioan. de Imo. Bald. & Pau. & alios Doctores itidem varijs in locis idem tenentes: sed non fuit memor Alexan. in l. fina. C. de colla. quem suprà in hac relectione bis adduxi idem dicentis.

Et priusquam istum articulum resoluam, præmitto id, quod suprà in huius relectionis discursu tetigi nu. 81. in versic. non etiam obstat. &c. quòd quando possessor maioratus instituit hæredem tam in bonis liberis quàm in bonis maioratus eũ qui in talibus bonis maioratus erat aliàs successurus ex primæua ordinatione primi instituentis illum, in tali hærede institu to concurrit duplex successio respectu duplicis patrimonij: scilicet tã liberi quàm vinculati, & itidem respectu diuersorum prædecessorum, immediati seu proximi, itẽ & remoti siue instituẽtis maioratum: sicq; in bonis maioratus dicitur proprius & verus successor primi stabilientis ipsum maioratũ, & in bonis allodialibus seu liberis dicitur proprius & verus suc-107 cessor ipsius testantis eiusdemque vltimi possessoris illius, cum bonis liberis, & succedit ipsimet vltimo testanti, & ipsius repræsentat personã quoad talia bona. Neque † enim inconueniet (vt in prædicto loco suprà tradidi) quòd vnus & idem successor respectu diuersorum patrimoniorum à diuersis prædecessoribus prouenientium, diuersis respectibus & considerationibus repræsentet duos diuersos prædecessores, vt ibidem iuribus & authoritatibus probaui, & est verissimũ. Quo supposito, vt res ipsa amplius manifestetur subijcio in hoc articulo aliquas conclusiones resolutorias, quarũ prima est.

Succedens † in maioratu, vniuersali inquam, siue immediatè siue mediatè succedat stabilienti illum, tenetur subire onera, nec non soluere debita quę per ipsummet stabilientem fuerant contracta, quia nõ possumus inficiari, quin succedens eidem immediato vel remoto prędecessori respectu patrimonij vinculati sit successor vniuersalis, & eius personam respectu onerum, item respectu iurium actiuorum & passiuorũ vniuersaliter repręsentet, cùm sit successio vniuersalis de per se. Quod primò sic ostẽditur. Successor in maioratu vniuersali p aditionẽ talis successionis efficitur omniũ illorum bonorum vniuersaliter dominus, text. est melior iuris in l. generaliter, §. vlti. ff. qui & à quib. manu. &c. vbi ad verbum dicitur, [sub conditione seruus legatus pendente conditione pleno iure hæredis est.] & sic text. ille vult, quòd succedens in bonis quã tumcunq; restitutioni subiectis sit interim quoad euenerit conditio restitutionis eorundem bonorum plenus dominus. Quem tex. allegat Bal. in l. voluntas, C. de fideicommis. licèt corruptè. Et † ponderanda sunt verba illa, [pleno iure] quę ex propria & iu-

& iuridica interpretatione importāt
proprietatem & vsumfructum, vt su-
prà in princip . huius relectionis in
præfationibus plenè fuit traditũ. Ad
idem l.non ideo minus, ff. de rei ven.
vbi res quæ subiacet restitutioni po-
test à domino interim vendicari. Ad
idem facit in optimo simili.l. quoties,
C.de dona.quæ sub modo.vbi donata
rius cui sub conditione vel modo de
restituendo alteri donatio fuit facta,
interim habet reiuendicationẽ, & sic
est dñs, aliâs reiuendicatio ei non cõ-
peteret, vt in l.in rem actio. in prin.ff.
de reiuendi.Idem disponitur in l.7.ti-
tu.4.par.5.Modò sic est, q in l.hęres in
omne ius.ꝟ.de acqui.hære. fit æquipa-
ratio successionis in ius dominij ad
successionem in obligationes perso-
nales, vt ibi patet dũ litera dicit, [Hæ-
res in omne ius non tantum singulá-
rũ rerũ dominiũ succedit.&c.] statim
que subiungit, [quum & ea quę in no
minibus sunt, ad hæredes transeant.]
Quæ lex iunctis prædictis iuribus pro
108 bat, † q etiam in succedẽte in ius vni-
uersale maioratus vniuersalis non so-
lùm in eum qui succedit in bonis allo
dialibus seu liberis transit dominium
rerum hæreditarariũ, hec nõ transf-
eunt obligationes personales actiuæ
& passiuæ, & sic tam illæ quæ defun-
cto cõpetierant, quàm illæ quibus de-
functus fuerat alligatus. Ex coniun-
ctione enim horum iurium resultat
in proposito expressa dispositio legis,
vt in l.Gallus, §.ille casus, ad fi. vbi spe-
ciatim notat Bald.ſ.de libe.& posthu.
109 † q argumẽtum à coniunctione plu-
rium legum seu capitũ vnius.& eius-
dem legis habetur pro lege vel textu
legis, & ibidem etiam Ias. referẽs Bal.
idem notat.

Ostenditur præterea hāc primam
conclusionem resolutiuam esse ve-
ram hoc fundamento. Hæreditas est
successio in vniuersum ius quod ha-
buit defunctus mortis tempore.l.hæ-
reditas.ꝟ. de regu.iuris. Quod sic de-
clarant Doctores vnà cum Barto. in
rubri .ꝟ. de acquiren . hære . vt mor-
tuo testatore succedat quoddam ius,
quod appellatur hęreditas, & sustinet
personam defuncti in omnibus iuri-
bus quę illę habuit, & reliquit tempo-
re obitus sui.l hæreditas in multis, ff.
de acquiren.re.do.l. non minus. §. fin.
ꝟ. isto titu . vbi dicitur. [Quia creditũ
est hæreditatem dominam esse, & de
functi locum obtinere.] & ibidem gl.
fina.adducit plures concordan. Et ita
est, quòd quãdo hæreditas aditur per
hæredem, hæres sustinet etiam vicẽ
defuncti, prout antea hæreditas ean-
dem vicem sustinebat, & istud vult
text.in l.hæres & hæreditas, ff.de vsu-
capio.vbi formaliter dicitur, [Hæres
& hæreditas tametsi duas appellatio-
nes recipiant, vnius tamen personæ
vice funguntur.] Et ibi hoc declarans
Pau.de Cast.dicit, quòd est vna fictio
seu vna repræsentatio : non autẽ duæ
repræsentationes, seu fictiones. † Nã 110
hęreditas non adita repræsentat per-
sonam defuncti, postquam autem est
adita, persona defuncti repręsentatur
per ipsius hæredis personam, ex quo
amplius non est hæreditas, sed pro-
prium hæredis patrimonium, vt per
glos.ordinariam in l.prima.§. veteres,
ff. de acquiren . posse . quæ probatur
apertissimè ex l.sed etsi plures, § . filio
impuberi, ibi, iuncta enim cœpit esse
hæreditas.&c.] ꝟ.titu.primo, de vulga.
& pupi . & institu.de hære.qua.& dif
fe.in fine princi. † Est ergo vna princi 111
palis repræsentatio de hæreditate ad
defunctum, antequam ipsa hæredi-
tas per hæredem adeatur, & con-
sequutiuè postquam aditur de hæ-
rede ad eundem defunctum, & sic di-
uersimodè & varijs temporibus hæ-
reditas

reditas & hæres repræsentant defunctum. Nam ante aditam, ipsamet hæreditas, quæ est ipsum ius vniuersale repræsentatiuum, sustinet vicē defuncti, & eum repræsentat. Post aditā verò, confunditur, & efficitur patrimonium ipsius hæredis. Et sic hæres qui adijt, & effectus est dominus hæreditatis, quæ antequam adiretur, repræsentabat personam defuncti per prius, repræsentat nunc eandem personam defuncti cōsequutiuè & per posterius. Voluit ergo Pau. de Cast. q̄ respectu vnius personæ defuncti in effectu est vna repræsentatio: quia licèt sint duæ, tamen vna est per prius, & alia per posterius: sed vtraq; refertur ad eundem scopum, id est ad defunctum: & tandem tandem adita hæreditate secunda repræsentatio absorbet primam.

112 † Neq; est inconueniens, q̄ duæ fictiones concurrant, quando vna venit in alterius consequentiam, & sic quando vna oritur ex altera, & ambæ sunt de iure communi, prout accidit in casu isto secundum Bal. in l. 1. ad fi. C. quando liceat ab emp. discede. Ad quod allegat l. singularia, ad fi. vbi hoc probatur. ff. si cer. peta.

113 † Nā & sequuta aditione hæres fingitur fuisse hæres à die mortis testatoris. l. hæres quādocunq; ǁ. de acqui. hære. cum alijs iuribus in idem per Barto. adductis in l. Nā & seruius, §. qui negotia, in. 1. notab. ff. de nego. gestis. Cùm itaque (vt ad præmissa redam) bonorum maioratus successor adierit hæreditatem, id est successionem defuncti maioratus vniuersalē, & sic subingressus fuerit in ius repræsentationis, meritò dici potest talia bona vniuersaliter debita obtineri per eū iure hæreditario vel quasi. Aliàs videretur quodammodo monstrum & contra omnia iuris principia, q̄ talis hæres succederet vniuersaliter, & non repræsentaret ipsum defunctum. Suadetur etiam hoc manifesta ratione, nam ius hæreditarium ipsi successori per eiusdem aditionē infixam non potuit alterari, neq; mutari, neq; ab ipsius propria natura declinare propter qualitatē dignitatis vel præeminentiæ maioratus de illis bonis creati siue instituti suapte natura fauorabilem: quę quidē maioratus institutio seu ordinatio non ob aliud fuit iure cōsuetudinario introducta, nisi ob fortificandum & perpetuandum ipsum ius succedendi, vt apertè cuilibet intuenti etiam per trāsenam (vt aliâs dicitur) liquere potest. Nam & videmus in simili, q̄ bonorum possessio vnde liberi ab intestato datur filijs in potestate constitutis, non tamē propterea alteratur ius succedēdi ab intestato de iure ciuili eis competēs, prout declarat tex. celebris & notabilis in insti. de bono. posse. tit. gene. in versi. [aliquādo.] vbi dicitur, [Aliquādo tamē neq; emēdandi neq; impugnādi veteris iuris, sed magis cōfirmandi gratia prætor pollicet bo. posse. &c.] & ibi ponitur prædictū exemplū. itē ponitur aliud de bonorū possessione secundū tabulas, quia datur eis qui testamento in scriptis ritè & rectè facto hæredes instituti sunt, qui etiā absq; bonorū possessione iure ciuili futuri forent hæredes ex ipsa sola institutione. l. illud, §. fi. & ibi gl. & Bar. ff. de bono. posse. cōtra tab. & habet clarius in d. versi. [aliquando] scdm nouā traductionē & translationē è Græco Theophili in Latinū, vbi ad verbū dicitur, [Porrò nō est prætor acerbus aut contentiosus, qm̄ vbi ius ciuile probari in vulgus putauit non emendandi neq; impugnandi, sed confirmandi eius gratia suam iurisdictionem interposuit. Nam si quis rectè atq; ordine facto testamento hæres institutus est non

Atten.

non solū iure ciuili adire poterit. &c.] Ad idem l. ius autem ciuile, cum l. sequen ff. de iustitia & iure, vbi inquit eleganter Bald. in versicu. hoc igitur, qui est vltimus, quòd ius prætoriū, vel prætor habet se ad ius ciuile interdū, vt prælatus, & sic vt maior, & tūc corrigit: interdum vt socius, & tunc adiuuat: interdum vt pædagogus, & sic recitat. Ad quod adducit textum in §. de cōst. ad fin. inst. de actio. Videmus etiam simile in bonorum possessione contra tab. quia datur filio in potestate prætérito, & concurrit cum iure dicendi nullum, quod est remedium ciuile & perpetuum, competitq; ad fortificationem eiusdem, vt per glo. Pau. de Cast. & recentiores in l. posthumo nato, C. de bono. posse. cōtra tab. De quo puncto tradit etiam Ioā. de Imo. in l. filio præterito. 19. colum. s. de iniusto rupto. & in l. ventre. 6. col. j. de acquiren. hære. & idem Imo. Pau. & moder. post glos. ibi in l. si filius qui in potestate. s. de libe. & posthu. Imò (quod

Pulchra metaphora Bal.

114 est fortius) videmus, † quòd remediū etiam si sit ordinarium, non tollit extraordinarium, quando competit ad illud iuuandum vel roborandum. gl. est nota. & ordinaria in l. prima. §. per hanc. 1. ff. de rei ven. glo. mag. ad fin. quam in id ponderat Bald. ibi prima lectura: facit text. in ca. si in adiutoriū. 10. distinctio. Confirmantur præmissa ex l. cùm hæredes, in prin. ff. de acquiren. posse. ibi dum dicit [omnia iura ad nos transeunt] & sic omnes successores vniuersales succedūt hæreditario iure, vel saltē quasi hæreditario in bona defuncti, vt. j. traditur nu. 129 nec enim alio iure possent venire ex rali transitu vniuersali ex morte prædecessoris decurrente, nisi hæreditario vel quasi. Comprobantur etiam præmissa, quia (vt est suprà dictum, dū fulciebam nostram assertionem peculiarem) eiusmodi bona vinculata habent quodāmodo quandam concomitantiam adhæsiuam (non inquā commixtionem) cum ipso iure hæreditario vniuersali, siue cum ipsa hęreditate ipsius primi instituētis vniuersaliter maioratum, præsertim in vltima voluntate, vt patet ex his, quæ suprà in puncto principali tradidi. Item circa effectum cōsequutiuum, quem retuli ponere Bald. in l. 1. 37. quæst. ff. de rerum diui. & quem dixi sequi Maria. cōsi. 19. inci. pro decisione col. 5.

Præterea (vt ad superiora redeam) ad eandem primam cōclusionem resolutoriam facit optimè text. nota. in l. filiusfami. §. Diui. j. de legat. primo, vbi ad fin. probatur, & ex eo notant Docto. communiter ibi speciatim Io. de Imo. & recentiores, quòd res subiecta restitutioni, vel aliâs expresśè alienari prohibita, potest alienari ad exoluendum ęs alienum contractum per testatorem, qui eam subiecit restitutioni, vel eam prohibuit alienari: si tamen non subsint alia bona eiusdem libera, vnde satisfiat. Ad idem text. in l. pater filium, in princi. j. de lega. 3. vbi Bart. notat & text. notabilis admodū in d. l. cùm fidei, ff. de fideicommis. liber. Præterea considero, quòd siue maioratus fuerit principis authoritate institutus vel stabilitus cum facultate ipsum reuocandi ad libitum stabilientis, prout assiduè facultas cōceditur, onera & debita per primùm instituentem contracta afficere debēt eum & ipsius vniuersales successores in eodem maioratu. Quia ex quo potuisset ipsum maioratum post eius cōstructionē vel institutionem dissoluere, à fortiori & modificare contrahendo debita, argum. tex. not. in ratione sui in l. iurisgentiū, §. adeò. s. de pactis, & in l. videamus, §. pe. & in l. in actionib', ff. de in li. iu. & notat Pau. d. Ca. in l.

cùm

cùm tale, §. primo. ff. de condi. & de-
monſtratio. Siue etiam talis maiora-
tus(vt ad ſuprà proxima redeam)eſſet
inſtitutus,non tñ cũ clauſula reuoca-
tionis ad libitum, ſed ſimpliciter: eo
caſu nihilominus idẽ eſſet dicẽdum.
115 † Tum,quia licentia principis non vi-
detur conceſſa in præiudicium iuris
tertio cõmpetentis.l.2.§. meritò, & §.
ſi quis à principe. ff. nequid in loco
publi.&c.cum ſi.& conſequenter cre
ditores inſtituentis maioratum non
debẽt ex tali facultate dãmno affici.
116 † Tum etiã,quia ſi fuit inſtitutus in vl
tima voluntate, habet tacitã clauſulã
reuocationis & pœnitentiæ vſque ad
mortẽ ex natura ipſius vltimæ volun-
tatis.l.3.in fi.ff.de adi. lega. cum alijs.
Tum demũ; quia etſi haberet faculta
tẽ creãdi maioratũ inter viuos, etiam
abſq; prædicta clauſula reuocandi ad
libitum:nihilominus tamen poſſet il-
lum reuocare:nec non ad libitũ alte-
rare & mutare vſq; ad vltimum vitæ
[L. Tau.44.] ſpiritum, vt cauetur lege Tau. 44. in
117 ordine, † quæ videtur originem du-
xiſſe ab eo quod vult gloſ. ordina. in
l.qui hæredi, §. ſi pars, in verſicu. vſu-
[Atten.] capta. ff. de condi. & demonſtra. per
quam dicit Ioan.de Imo.in d. l. ſi filiuſ-
118 fami.§.Diui,col. 3. † quòd bona reſti-
tutioni ſubiecta(quæ nos appellamus
bona vinculata, hoc eſt vinculo reſti-
tutionis religata & ſuppoſita) nihilo-
minus ſunt præſcriptibilia ſpatio legi
timi & congrui temporis, ſi per eun-
dem vinculantem fuerunt diſtracta,
& ſic quoad ipſum cenſentur eſſe li-
bera. Ad idem bonus text. in ſimili in
l.Imperator. ff. ad Trebel. vbi fideicõ-
miſſarius poſt integram reſtitutionẽ
fideicõmiſſi ſibi factã agit contra poſ-
ſeſſores verũ fideicommiſſi & conue-
nitur à creditoribus, vt ibidem vult
Bar.& ſonat litera illa, quòd illa debita
vel actiones ſuberant, vel cõpetebãt
ratione vel prætextu hæreditatis fi-
deicommiſſariæ, & ſic ex facto primi
teſtatoris relinquentis fideicommiſ-
ſum.Sic itaque fideicommiſſarius te-
neri debet ad onera inde prouenien-
tia vel deſcendentia. Et eſt aduerten-
dum quòd in caſu iſtius primæ con- [Aduertẽtia haud ſpernẽda.]
cluſionis reſolutiuę non eſt adhiben-
da diſtinctio, an debita fuerint con-
tracta maioratus cõtemplatione, vel
minimè,vt in alijs propoſitis ſequen-
tibus inferius tradetur. Item neque
debet attendi,an ex rebus ipſis maio-
ratus, an ex earum fructibus ſolutio
fiat,vel facienda ſit,vt etiam alias ff. di
citur nihilominus tamen in propoſi-
to, de quo agimus, debet concludi
quòd primò ſatisfaciendum eſt credi
toribus de alijs bonis liberis,ſi extent
& eis non extantibus,ex fructibus bo
norum vinculatorum, ſi ſufficiant: ſi [Atten.]
verò minimè, ſatisfaciendum eſt in
ſubſidium ex ipſarum rerum vincula
tarum diſtractione, vt in dicto §. Di-
ui,ad finem,iuncta l. à Diuo Pio, §. in
venditione,ff.de re iudi. & in l. parti-
tæ.ff.allegata in ſimili propoſito. Ani- [Alla.]
119 maduertendum tamen eſt, † quòd
prædictam l. Tauri.44. vidi aliàs per vi [Eadem l. Tau.44.]
ros doctos intelligi, niſi licentia con-
ſtruendi maioratum eſſet conceſſa
per principem,adempta ipſi impetrã-
ti facultate reuocandi vel expreſsè [Aduerte.]
vel tacitè,putà prohibendo ipſi impe
tranti alienationem rerum maiora-
tus ſub pœna priuationis. Quod eſt
rationabile & iuridicum manifeſta ra
120 tione:videlicet, † nam ſi princeps ex
poſtfacto poteſt, put verè poteſt, mo-
dificare ſuam gratiam largitatem vel
donationem, vt tenet nota. Bald. in l.
nuptæ, prima lectione. ff. de ſenato.
per l.qui fundos, C. de omni agro de-
ſer.lib. 11. vbi etiam notant Lucas &
Ioã.de Pla.de quo eſt vidẽdus Matth.
de Afflictis in conſti.pœna carere,fol.
17.ad

17.ad fi.lib.2.const.vtriusq; Siciliæ: & probatur etiam in cap. quanto, de censi. multo à fortiori posset istud à principio facere.arg.l. perfecta, C.de donatio.quæ sub modo,presertim volente & acceptãte parte impetrante.
L. Tau. 17. Quod etiam deducitur ex l. 17. Tau. qua cauetur, quòd melioratio post traditionẽ rei de qua fuit facta, vel etiã scripturæ ipsius, fit irreuocabilis, prout etiã in maioratu cauetur in d.l.44. pari ratione dicendum in licentia cõstruendi maioratũ sequuta ipsius constructione.s. quòd valebit clausula irreuocabilitatis expressè vel tacitè in ipsa facultate principali apposita, ne absq; principis licentia post eiusdem maioratus constructionem vel creationem dissoluatur. Atten. Et ita aliàs vidi allegatum in causa valde ardua, quæ pendebat,& adhuc pendet super quodam maioratu Comitatus huius reg. No. aduerte ter. imò plus posset attentari quòd etiam quando datur facultas simplex ad cõstruendum maioratum: quo casu loquitur prædicta.l. Tau. 44. vel etiam apponitur clausula, quòd possit per impetrãtem liberè & ad libitum tam inter viuos q̃ in vltima voluntate mutari & reuocari, illud debet intelligi de mutatione & reuocatione vel clausularum ipsius, vel nominationis personarum in ordinatione & constructione ipsius: non tamen vt possit talis maioratus in vniuersum supprimi vel absorberi per ipsum stabilientem, vt deinceps bona remaneant libera & vinculo restitutionis nullatenus subiugata. Et hæc videtur fuisse intentio illius l. quæ in quantum loquitur de reuocatione vel non reuocatione maioratus, loquitur respectu personę principaliter ad illum maioratum vocatæ: non autem loquitur absolutè respectu suppressionis totalis substantię ipsius maioratus: ea ratione, quia cũ ad petitionem impetrantis, qui professus est se velle facere & construere maioratum, licentia fuerit concessa
121 & acceptata, † & in maioratus constructione versetur fauor publicus. argumen. in l. prima, §. pen. in versicu. [Publicæ enim interest.] ff. de ventre inspici. quem Bald. in simili commendat ad statuta excludentia fœminas propter masculos in l. 1. colũ. 11. C. de summa Trini. & fide catho. & in l. fin. col. 3. C. de libe. præte. Et propterea solet apud practicos ille text. allegari in communi, quòd vertitur fauor publicus in conseruatione familiæ quę per successionem vinculatam vel maioratus, melius fit quàm aliter, prout ex cõmuni stylo magistrorum sacri scrinij omnes facultates ordinantur, & in earum exordijs & prefationibus id expressim cauet. Et est in argumẽtũ l. fin. par. tit. 15. l. 2. par. 2. vers. [Pero cõ L. par. not. todo esso los hombres sabios y entendidos catando el procomunal de to
122 dos.&c.] † Et quia lex illa solum loquitur de maioratibus supremis, ob id allegaui eã in argumẽtũ. Sed nihilominus satis potest allegari pro casu, cùm maioratus inferiores iure ac meritò debeant censeri & regulari ad instar superiorum, argumen. text. notab. in §. vltimo. institu. de satisda. & tradit Pau. de Cast. in consi. 164. exordiente in præsenti causa, per totum. 2. parte. quod suprà in rubri. citaui nu. 122. dũ de quæstione illa tenebrosa prælationis inter filium primogeniti mortui in vita patris & filiũ secũdo genitum
123 tractarem, † talis inquam imperratio Atten. ad construendũ maioratũ, item & cõcessio vnà cum acceptatione impetrantis subsequuta videtur quidam quasi cõtractus gestus cũ principe & republica: & consequenter non est irreuocabilis: quia impetrans acceptauit facultatẽ vtẽdo illa. Nã videmus in

fortio-

124 fortioribus rerminis, † q; ſtatur ſoli cō
feſſioni emiſſæ per impetrantem in li
bello precum, vt in l. 2. C. de inſtit. &
ſubſti. vbi notant Bart. & Docto. præ-
ſertim Alexan. & Decius. Ad quod e-
tiam eſt l. cum precum, vbi Bal. C. de
libera. cauſa. qui omnes Docto. dicūt
quòd talis confeſsio eſt irreuocabilis
per gloſ. ordina. in l. rura. C. de omni
agro deſer. lib. 11. & probatur in eadē
l. 2. vbi Decius. 3. notabi. congerit in
idem plures remiſsiones. Cùm itaq;
in proposito vt ad illud regrediar pars
impetrans licentiam ad maioratum
conſtruendum & profitens aſſertiuè
(prout Doctores loquuntur vbi. s.) ſe
velle facere, & ſe facturum maioratū,
ſi concedatur ſibi licentia, & ad ipſius
ſupplicationem fuit ſibi conceſſa, &
fuit vſus illa, ergo non eſt in poteſta-
te ipſius reuocare vel diſſoluere in to
tum prædictum maioratum vel vin-
culum inter viuos à ſe creatum in pre
iudicium ab eo vocatorū, etiam ſi in
regia facultate ſimpliciter diceretur,
q; id poſſet facere. Niſi amplius decla
raretur. ſ. q; poſſet ſupprimere & redu
cere bona ad libertatem priſtinā ſum
moto omni vinculo. Et ita intelligo
clauſulas modificatiuas poſitas in d. l.
44. in ll. Tauri, vt intelligantur ſecun-
dum dictum proximum ibi præcedēs
ſ. de reuocatione ſecundum quid, re-
ſpectiua inquam ad perſonam, vt illa
poſsit fieri vel non fieri in diuerſis ca-
ſibus ibi poſitis. Non autem traditur
ibi aliquid de reuocatione totali ad
redigendum illa bona in libertatem
priſtinam. Si autem (vt dixi) reperire-
tur in regia conceſsione aut licentia
ſeu facultate declaratum, in claris nō
eſſet locus coniecturæ, prout aliâs vi-
di quandam facultatem iuxta ſtylum
huius moderni temporis dictatam,
quæ comprehendebat vtranq; clau-
ſulā ſub hoc tenore. [E para que vos
fulano en vueſtra vida o al tiempo de
vueſtra muerte & poſtrimera volun-
tad cada y quando que quiſieredes y
por bien tuuieredes podades quitar
y acrecentar declarar y corregir y re-
uocar el dicho mayorazgo y los vin-
culos y condiciones con que le hizie
redes y inſtituyeredes, y todo lo otro
que por virtud deſta mi carta hiziere
des en todo o en parte.] Hucuſq; con
cedebatur facultas omnino ſiue in to
tum reuocandi, deinde ſequebatur
facultas reficiendi. [Y paraque poda-
des deſhazer el dicho mayorazgo y
y le tornar a hazer & inſtituir y me-
ter otros bienes cada y quando que
quiſieredes y por biē touieredes vna
o muchas vezes todo y cada coſa y
parte dello a vueſtra libre voluntad.]
Per quæ verba in prænotata clauſula
priori appoſita videtur conſtare de
principis voluntate fuiſſe, quòd is cui
facultás conceditur, poſsit omnino
recedere à facultate, & non aſtringa-
tur neceſſariò ad decedendum cū ma
ioratu ſemel per eum inſtituto, ſed il-
lum poſsit ad libitū & in vniuerſum
mutare. Secus tamen eſſet dicēdum
in maioratu per diſpoſitionē vltimā
creato in cuius omnimoda diſſolutio
ne non eſt opus prædictis, ſed ſufficit
ſola voluntas contraria eius qui eum
ſtabiliuit, prout eſt de ingenita natu-
ra vltimarū voluntatū, vt prædixi. Su-
perquibus cogitandū relinquo, quia
non memini vidiſſe hæc punctuata;
& tamen ſunt vtilia & valde nota. &
aſsiduè poſſent in facto euenire, & vt
puto ſunt iuridica & vera.

Redeundo ergo ad eandem illius
notabilis & incidētis articuli primam
concluſionem reſolutiuam, vnde nō
impertinenter ſum digreſſus. Com-
probatur etiam alio modo eadem
125 concluſio videlicet. † Nam ideo talia
bona reſtitutioni ſuppoſita poſſunt
alienari

Atten.

Atten. iterū ad dict. l. 44 Tau.

Facultatis cuiuſdā Regiæ verba ſatis generalia.

Redit ad primam cōcluſionem reſolutoriam.

alienari pro satisfactione onerum & debitorum ipsius vinculatis vel instituentis vinculum vel maioriam, vt in. dicto. §. diui. & in l. peto, §. prædium. j. eo. ab opposito sensu: quia in effectu tanto minus censetur esse in bonis restitutioni subiectis, vt in l. si fideicommissum, §. tractatum, ff. de iudi. in illis verbis. [Æs enim alienũ patrimonium totum imminuere cõstat. &c.] Vnde fit, vt ante omnia æs alienũ sit detrahendum. l. Æris alieni. j. ad l. falci. & l. in imponenda, C. eo. Ad idem facit stringenter d. l. cùm fidei. ff. de fideicom. liber. vbi probatur notanter (prout suprà eam allegaui) q in rebus alienari prohibitis per testatorem potest fieri immissio pro debito descendente ab eodem testatore, qui alienationem fieri prohibuit. Et (vt suprà retuli) illam l. commendat Bal. in capit. quoniã frequẽter, §. in alijs. Vt lite nõ contestata, & in authẽ. ei qui, col. 16. C. de bonis auctori. iudi. possiden. & ibidem Sali. col. 15. in versi. sed quid. Et tradit Alex. in l. si finita, §. si de vectigalib⁹. 6. 7. col. cum seq. ff. de dãno infecto. Et idẽ quod prędixi (quãuis illã nõ alleget) tenet Maria. Soci. consil. 16. col. 16. & tradit Ias. in d. §. diui. 7. col. vbi Bar. 3. col. meminit glos. in d. l.
126 cùm fidei. † Et ista prima resolutio seu conclusio resolutoria, cum his quę dicta sunt in ipsius comprobationẽ, induci potest, & possunt ad confiscationem bonorum: quæquidem confiscatio, etsi aliàs fieri non possit de bonis restitutioni subiectis, vt inqt Bar. per illum text. in l. Imperator, ff. de fideico. libet. qui etiam allegat l. si in libertinum. j. de bo. liber. & l. Statius, in fi. j. de iure fisci, & remittit se ad dicta per eũ in d. §. si de vectigalibus. Quod etiam tenet Benedictus de Plum. in eadem l. Imperator, & tradit plenè Alex. consil. 23. primo volumine, vbi hanc sententiam ad amussim ex pluribus medijs firmat respondens ad obiecta quæ in oppositum adduci possent, vltra cuius cõpiam addẽdum est quod Bal dicit in l. legatarius. j. de executo. argum. illius tex. vbi idem tenet dicens, q ex delicto hæredis non confiscatur hæreditas restitutiõi subiecta. Addo etiam Alberi. in l. cùm fidei. j. allega. de fideico. liber. vbi ponderans illũ tex. in illis verbis. [Ex causa testatoris pendeat] inquit, q vbi necessitas alienandi non pendet à testatore, qui alienationem ꝓhibuit, hoc est ab ipso primo instituente maioratum vel vinculum, eo casu in rebus alienari prohibitis. i. restitutioni subiectis, etiam alienatio necessaria censetur prohibita, prout est in casu, vbi necessitas alienandi pendet, vel prouenit à possessore vltimo rerum maioratus, qui deliquit: & sic per contrarium secus esset in ipso prędecessore qui instituit maioriam. Ad quod etiã facit tex. in dicto. §. prædium. Et vltra Alexan. in d. consil. 23. accedit etiam quod idem Alberi. eleganter decidit in l. 4. §. si ab ignoto, ff. de fideico. libet.
127 † q donans alicui bona, & cauens expressè, q si contigerit ipsum donatarium cõmittere delictum propter qđ bona ipsius delinquentis essent in fiscum peruentura, donatio haberetur pro infecta, eoque donatario postea delictum cõmittente, talia bona nõ confiscabũtur virtute illius pacti vel modi præambuli donationi adiecti. Allegat ꝓ casu. l. cum manusata, § fin. ff. de contrahen. empt. Addendus est etiam Alex. bonus tex. in. c. vno. ad fi. de inuesti. de re ali. facta, libr. feud. Ex quo notat ibi Bal. q alienatio legis, siue ꝑ legem fieri permissa vel iusta, nõ videtur facta cum alteri⁹ præiudicio, neq; in rebus suapte natura prohibitis alienari. Quæ theorica bene adaptatur

Q

ptatur ad id quod est dictum de confiscatione bonorũ maioratus aut vinculatorum non facienda, vltimo eorum possessore delinquente: quando inquam maioratus fuit institutus vel vinculũ illud iniectum à prædecesso reipsius. Nã illud expeditissimũ est,
128 †. quòd si tale delictum confiscationis productiuũ, vel inductiuũ cõmitteretur per illũmet prædecessorẽ qui illum instituit, vel stabiliuit, talia bona proculdubio confiscarent per fundamenta suprà adducta, quæ ꝓbant vtrũq; mẽbrum seu casum. Et ita non semel est allegatum & obtẽtũ in causis maximi põderis apud suprema huius reg. tribunalia. In ꝓposito aũt isti' primę cõclusionis debet esse cautus talis successor in maioratu, vel bonis vinculatis, facere inuentariũ tã de eis q̃ de alijs bonis suis proprijs ac liberis, vt cognoscatur quomodo & quatenus teneri debeat ad onera & debita prędecessoris siue immediati, siue mediati, vel remoti. Resoluendo itaq; in
Resolutio. telligibilius hanc primã assertionẽ, dicimus eam procedere de plano, quãdo instituens maioratũ stabiliuit illũ regia facultate præcedente: vniuersaliter de omnibus bonis inter viuos, ꝑmissa in tali facultate clausula quæ assiduè ponitur de stylo in talibus facultatibus, scilicet, vt possit maiorat' per eundem instituẽtem reuocari ad libitum vsque ad mortem, vel etiam stabiliuit maioratum in vltima dispositione, quod est idem quãtum ad effectum. Quibus duobus casibus bona illa reipsa atq; effectu manent quo ad eum libera, ex quo non transeunt irreuocabiliter in vocatum vel vocatos ab ipso ad eundem maioratum. Sin autẽ in facultate nõ fiat mẽtio ꝓpterę reuocabilitatis, & instituat maioratus vniuersaliter virtute facultatis regiæ præcedente: vel sine ea, virtute legum reg. idest Tau. de. 3. & residuo. 5. bonorum partis inter viuos tradita possessione vera vel ficta: & sic talis maioratus, vel melioratio vinculata, transit statim irreuocabiliter in primum vocatum. Et hoc casu, si debita post modum fuerunt contracta, vel delictum fuerit perpetratum per talẽ instituentem, successor erit immunis à solutione taliũ debitorum, & a confiscatione bonorum. Cessante inq̃ fraude instituentis cõtra creditores eius vel contra fiscũ: q̃a tunc recurrendum esset ad materiam titulorum. C. & ff. quæ in frau. credi. & l. post contractum, vbi plenè Bart. & Docto. ff. de dona. Si autem melioratio vinculetur per titulum inter viuos absque traditione, vel in vltima volũtate, quod idem est quo adhoc, quia vtroque casu esset maioria reuocabilis, dicẽdum est vt in casu primo. Si autem debitum esset ante contractum, vel delictum antè perpetratũ, res est expeditissima, q̃ bona, etiam data irreuocabilitate maioriæ transirent cum suo onere.

Secunda assertio resolutoria est. 2. Cõclusio. Omnis successor i maioratu post primum instituentem illum, siue sit successor immediatus, vel mediatus illius contrahens debitum ob honorem proprium, vel ob ipsius personæ vel rerum propriam & priuatam vtilitatem, non obligatur ad satisfaciẽdũ creditori: nisi duntaxat de bonis allodialibus seu liberis proprijs & de fructibus maioratus: non autem de bonis ipsiusmet maioratus. De fructib' inq̃, iã lectis p vltimũ possessorẽ defũctũ & p ipsum successorẽ legendis, q̃ cõputãtur, & annumerãtur inter bona libera & propria ipsiusmet possessoris, q̃ eos collegit, & successoris qui debẽt suos legere, vt in l. codicillis, §. insti. vbi hoc tenet Pau. de Cast. ff. de lega.

lega. 2. & in l. in ædibus, §. ex rebus, ff. de donatio. cum alijs s. per me adductis circa primū intellectū huius text. nu. 15. per totū. Sic itaq; iste successor postremò inuitatus nō tenetur ad talia debita eiusmodi contracta per prædecessorem suū, eundemq; vltimum possessorem, successoremq; intermedium post primū stabilientem: neq; ad contracta p se, nisi quoad bona sua libera seu allodialia, itē & quoad ea in in quibus successit ipsi possessori, vnà cum fructibus ex maioratus bonis p eum perceptis: quemadmodum tenererut talis prædecessor qui illa contraxit, si vixisset: non autem tenetur ad debita prædecessoris eiusdem vltimi possessoris maioratus, ratione ipsorum bonorū maioratus, neq; ratione aliorū propriorū bonorum liberorū, vel allodialiū, quæ ipsemet successor aliūde habebat: si conficiat inq; legitimè inuentarium de bonis liberis eiusdem possessoris cui successit.

Obiectio fictae. Et si fortè obijciatur, q imò per acceptationē hæreditatis bona omnia libera talis hæredis confunduntur & cōmiscent cū bonis prędecessoris tā allodialibus q̄ subiectis restitutioni, & omnia efficiūtur propriū patrimoniū ipsius hæredis adeuntis, vt in præ dicta l. sed etsi plures, §. filio impuberi

129 Respon. j. tit. 1. Respondendū † est, illud dē cōmixtione bonorum intelligi debere, quādo vtrisq; bonis, tā in quibus succeditur, q̄ in his quæ succedēs habet, inest eadē natura & qualitas: sec⁹ aūt, si diuersa vel cōtraria natura vel qualitas insit, prout est natura, qualitas & habitudo bonorum maioratus quæ suapte natura subiacent restitutioni: & bonorum allodialium, quæ suapte natura sūt libera, & restitutioni nō supposita. Talia enim bona adinuicē non cōmixcentur, neq; vniūtur inseparabiliter: sed potius cōiūngun- tur & aggregant inuicē separabiliter: cū inter habentia inuicē dissimilitudinē difficilior sit transit⁹ de vno in aliud, q̄ inter similia, vt probatur ex l. in rem, §. itē quæcunq;, in versi. [non idem]. ff. de rei vendica. Et probatur etiam à contrario ex l. 3. §. si. cum l. sequenti & sequen. j. de bonorū possessi. gene. & l. si accepti latum, aliâs l. an inutilis, §. acceptū, ff. de accepti la. Et ad rem nostram specialius probatur ex l. 1. C. de testa. mili. iuncta l. si duobus, ff. eo. vbi inter bona castrensia & bona paganica militis nō est locus iuri accrescendi, propter insitam à iure illis vtrisq; bonis separationem ratione diuersæ naturæ & originis eorundem bonorum. Facit etiam tex. in argumentum in cap. laicos, & in cap. laici. 2. q. 7. & in cap. clericis, in princi. de immunita. eccle. in. 6. His confert pprius & magis specificè in proposito, quod notat et tenet Bal. in authen. cessante, col. fi. C. de legi. hære. quem s. retuli, vbi singulariter dicit, q Baronia est quasi vniuersale, prout est peculiū castrense. Quamobrem inquit, quòd potest quis habere hęredem in Baronia, & aliū in patrimonio paganico, id est extra ipsam Baroniam. Et quis in hoc vltimo dicto siue illatione mordeatur ibi p additionatorē allegātē Imo. & alios, & quidē immeritò (quod modò nō discutimus) tamē ipsimet approbāt Bal. in primo dicto, in quātū in eo præsupponit bona maioratus & allodialia inter se nō cōmisceri, quin potius censenda esse distincta & separata, velut bona castrensia, & bona paganica, & in specie nostra & prope in terminis, q quando bona maioratus deuoluuntur ad successorē in eis vnà cum bonis ipsius liberis, etiam si vtraque bona adeat, quòd nō commisceantur inuicem, neque confundantur: sed stent de per se separa-

parata: licèt in dominio ipsius successoris, aliter tamen, & aliter, tenet Iaso in l. 1. ff. de acquirē. hæredi. & in l. vna 4. col. C. vnde vir & vx. & in rubrica ff. soluto matrim. & Ripa in l. qui Romæ, §. duo fratres, post prin. ff. de verbo. oblig. & tradit clarius Cur. Iunior, in proposito text. in l. cohæredi. §. cũ filiæ, ff. de vulga. & consi. 101. num. 4. volum. 1. licèt prædicta nõ afferat. Et pro hoc vltra eum, & pręfatos Docto. sunt optimi text' in l. irritum, C. ad l. falci. ibi. [Æris alieni loco.] & in l. pater filium, ꝓpe finem, ff. eo. & bonus tex. in l. si Titius, in simili, ff de lega. 3. Sed hęc respõsio (vt ad ꝑmissa redeã) eneruat difficultatem circa non commixtionem bonorum liberorum seu allodialium ipsius pręcedessoris cum bonis maioratus: non autem eorundem bonorum liberorum cum alijs bonis liberis eiusdem successoris, vel econtra. Ideò quoad alia bona libera prædictæ difficultati satisfaciendum est alio modo: videlicet, quòd etsi inter bona restatoris libera & hæredis adeuntis similiter libera nõ possit negari commixtionem fieri iuris rigore attento: tamen confectio inuentarij operatur effectu & reipsa separationem bonorum propriorum, scilicet liberorum hæredis à bonis liberis defuncti: quia non tenetur vltra vires hæreditarias ad debita & onera ab eodem defuncto descendentia, vt in l. fin. in princi. & in §. etsi præfatam. C. de iure delibe. vbi Bartol. Bald. & Doctores notant. & in specie. Alexã. Ias. & Corn. ponderant istud priuilegium inuentarij vnorum bonorum ab alijs bonis (etiam eiusdem naturæ & qualitatis) separatiuum: & propterea superius nume. 127. feci vim in confectione inuentarij ab hærede explicanda. Quod etiam declarat eleganter Bald. in l. debitori, C. de pactis. Et sic patet verum esse quod prædixi, scilicet successorem immediatum vel mediatum siue remotum in maioratu post primum instituentem illum prædecessori suo succedere in ius hæreditarium vniuersale allodiale seu liberum simul, & in ius vniuersale ipsius maioratus: non autē teneri efficaciter ex contractu illius, vel ex suo proprio, neque obligare cæteros successores post se quoad maioratus bona: licèt seipsum & eos obliget quoad bona allodialia, eademque libera ipsius prædecessoris proximi & immediati, inter quæ bona paulò suprà annumeraui fructus & cæteras obuentiones rerum maioratus, quę fuerunt inquam percepta in vita ipsius defuncti prædecessoris possessorisque vltimi, & remanserũt coniuncta & adglutinata (vt sic dicam) cæteris bonis liberis per successorem vltimum in suo patrimonio relictis. Hoc denique addendum operæ erit pretium, quòd si successor in maioratum vltimus agnita successione bonorum maioratus, repudiet bona libera prædecessoris immediati, in nihilo tenebitur ad exolutionem talium debitorum vel onerum per eundem prædecessorem contractorum: sed tenebitur pro suis proprijs debitis ē bonis ꝓprijs liberis. De qua repudiatione bonorum liberorum & agnitione bonorum maioraus, & è contrario tradidi aliàs plenissimè, & quidem solidè atque exactè in relectione, quam feci de l. prima. ꝶ. de acqui. hæredi. ibi petendum erit quod hic deest circa istum articulum.

Et iuxta hanc secundam conclusionem resolutoriam cum præcedente considerandum est, quod iste remotus inferiorque successor respectu bonorum maioratus, quem maioratum (vt suprà est sæpius traditum) confe-

consequitur à primo ac principali au
rhore eodemq́; stabiliẽte ipsum, quã-
quam non sit nisi improprijssimè hæ-
res respectu eorundem bonorũ ma-
ioratus quoad quencunq; successo-
rem intermedium, id est inter ipsum
successorem & primum stabiliẽtem:
porest tamen quoad eum, idest remo
tum stabilientem prædecessorẽ ipsi⁹,
item quoad immediatum, cui modò
130 immediatè succedit, † (si ab eo inquã
maioratus processit & fuit stabilitus
ac fundatus) conferri seu comparari
cuidam quasi vniuersali iuris succes-
sori, putà fisco in alterius bona succe-
denti. De quo in l.3.§.cùm ex causa.
vbi glo.ff.đ iure fis.& ĩ l.2.C.ad l.Iul.
de vi publica. Vel patri, quando de iu
re.ff.occupabat bona filij iure pecu-
lij.vt in l.2.ff.de castren. pecu.& not.
per glo.& Docto.in l.non solum.§.si-
ue filij.ff.de in integrum resti. Vel do
mino, cũ ab eo libertus reuocat' in ser
uitutem, vt seru⁹ redigatur ipsiusmet
qui ab eo prius fuerat manumissus,
vt in eadem l.non solum.§.patroni.
Vel monasterio, quando succedit in
locũ monachi, vt not. per glos.& Do-
cto.in d.auth en. ingressi. C. de sacro
san.eccle. Vel ei qui succedit in pecu-
lium serui vnà cum ipso seruo, vt in l.
hinc igitur.§.potest.ff.đ pecu. Vel pa-
tri adoptiuo, in quem transit domini
um & possessio omnium bonorum fi
lij adoptiui, vt in l.si adoptauero, secũ
dum suppletionem Doctorum.ff. de
preca. Quod trahitur hodie ad patrẽ
arrogatorem, vt in.§.sed hodie.instit.
de adoptio.& .l.fi. C. eo.& istum casũ
tangit etiã Bal.in d.l.non solum, de in
inreg.resti. Qui omnes successores di
cuntur quasi vniuersales, & sic quasi
iuris successores, cùm succedãt in bo
na prædecessorum quodammodo v-
niuersaliter seu iure quasi vniuersali.
Sicq́; iste vltimus successor in maiora

Atten. plures species successionũ vniuersaliũ, etiam nõ hęreditariarũ.

tu est propriè hæres prædecessoris im
mediati respectu bonorũ allodialiũ,
quæ libera appellam⁹. Respectu verò
bonorum vinculatorũ seu maiorat⁹
succedit primo stabilienti, repręsen-
tatq́; ipsius personam, prout est dictũ
in conclusione, licèt non sit propriè
& exactè ipsius hæres, tũ quia primo
ante ipsum fuit ali⁹ successor vocat⁹:
tum quia succedit in bonis maiorat⁹,
quę habentur principaliter iure san-
guinis, vt suprà sæpe est dictum, tamẽ
sufficit ad prædictum effectum, eum
esse quasi iuris successorẽ, & sic habe-
ri ꝓ hęrede vniuersali quoad oĩa one
ra & debita illius primi stabiliẽtis sub
eunda, vt est iam dictũ in conclusio-
ne pręceden. Quas ęquiparationes in
discursu (licèt nõ ita distinctim) facit
Lucas de Pen. recitans dicta laco. de
Belui. in loco.ĵ.allegando, nu.137. Et
ante eum Oldra. in prædicto cõsi.94.
& Albe.eũ adverbũ referens in eodẽ.
§.discipuli.ŝ.alleg. in procemio dige-
storũ. Sic itaq; vltimus successor est
improprijssimè hæres, & quasi nudo
noĩe in bonis maioratus respectu prę
decessoris eiusdẽq́; intermedij succes
soris primi. Sed quo ad primũ stabiliẽ
tẽ, siue sit remotus, siue immediatus,
est quasi hęres, ac sortitur effectus hæ
reditarios.

Tertia assertio resolutoria. Omnis 3. Conclu.
successor in maioratu, siue proximus
ipsi authori, qui stabiliuit eum, siue re
motus, siue remotissimus eidẽ stabi-
lienti, tenetur ad quæcunq; debita ꝑ
quẽnis intermediũ prædecessorẽ ma
ioratus contracta cõtẽplatione & gra
tia ipsius dignitatis maiorat⁹, hoc est
ad ipsius tuitionẽ necessariã vel vtilẽ,
id est vel ad rerũ ipsius cõseruationẽ
necessariã, ne pereãt: vel vtilem, vt au
geant', aut melius adseruentur, & con
seruentur. Quibus casibus quilibet
successor tenetur etiam quoad bona

maioratus seu statusvinculata, vt pro
batur in eodem cap.1. de solutio. vbi
successor in ecclesia non tenetur ad
debita contracta per prędecessorem:
nisi pro ecclesiæ vtilitate. Ad illa nãq; debita bene tenetur, vt ibidem dicitur in cap. sequen. & vtrobique per
glos. & Docto. signanter per Andre.
Sicu. Barba. ad mediũ eiusdem capit.
primi, & not. glos. & Docto. in capi. si.
in parte [debitis] de offi. ordi. lib. 6. &
Ioã. de Imo. in l. si filiosamil. §. vltimo.
s. solu. matri. Bald. in l. 2. appositione
3. C. de libe. præte. Oldra. consil. 146.
cuius initium, Quæritur vtrum mortuo episcopo. Pau. consi. 54. exordiẽte, Quia exceptiones, primo volumine. Aret. in l. ciuitas. versi. circa quar-
131 tum. ff. si certum peta. † Et per illum
tex: in d. cap. primo, ita solet practicati. Ad cuius primi capi. decisionem di
cit Bald. in capi. 1. qui succe. re. li. feu.

Notãda sũt sequẽtia ad c. 1. de solu.

quòd quando prælatus rite cõtrahit,
ipsa ecclesia dicitur contrahere, sic in
successore maioratus à simili videtur
etiam dicendum quoad successorem
in illo sequentem, videlicet q, eo contrahente in prædictas causas necessitatis vel vtilitatis ipsius maioratus vel
rerũ eiusdẽ, eadẽmet dignitas maioratus videatur contraxisse. Imò fortius
Panor. extendens illius capi. primi decisionem in capi. ex præsentiũ, ad medium, de pigno. inquit, q, non solum
successor in dignitate in prædictis casibus tenetur ad debita per prædecessorem contemplatione eiusdem dignitatis contracta, sed etiam quando
essent contracta ob necessitatem propriæ personæ eiusdem prædecessoris:
idem tenet Panor. met. in eo. capit. 1.
de solu. dicẽs se ita in facto pluries respõdisse. Sed istud adaptatum ad materiam nostram maiorat⁹ videtur intelligi debere sanè, quoad bona libera successoris, vel quoad fruct⁹ bonorum maioratus, nõ autem quoad bona ipsius maioratus, id est eorum proprietatem: nisi essent debita contracta per primum instituentem ipsum
maioratum, quia tunc indifferenter
ex quacunq; causa fuissent cõtracta,
quiuis successor teneretur quotocũq; gradu & loco etiã remotissimo ipsi
stabilienti esset cõstitutus, vt. s. in prima cõclu. fuit dictum. Sed circa istud
adhuc est cogitandũ, quia imò videt,
q, si debitum fuit contractum ob ineuitabilẽ necessitatẽ cuiuscunq, possessoris ipsius maioratus, bona eiusdẽ
maioratus videntur teneri, vt in alijs
terminis sed similibus suprà proximè
dixi Panor. tenere. Et secundum hoc
illud quod suprà fuit dictum in secunda conclusione debet intelligi in debito cõtracto ex voluntate vel ob delicias, vel etiam ob vtilitatem ipsius
possessoris: secus si propter necessitatẽ
personæ ipsius, vrgentẽ inq̃ aut præcisam vel ineuitabilem. Hoc tamen pẽdet ex verificatione puncti per Bald.
& Docto. traditi in authen. res quæ.
C. cõia de legatis. & per Alex. Soci. &
Ias. in l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad Trebel. dum discutiunt, an hæres vel grauatus possit res subiectas restitutioni
alienare ob propriam ipsius necessitem, puta alimentorũ ipsius, vel ob personæ propriæ excarcerationem, vbi in
effectu Docto. concludunt, q, si persona grauata alias prælata per instituentẽ maioratũ vel fideicõmissum vinculatũ erat talis, quã patet idemq; instituens tenebatur alere, vt quia fili⁹ vel
descendẽs, hoc casu bene possint ob
hanc causam talia bona restitutioni
subiecta alienari per talẽ successorẽ
ob debitum cõtractũ contẽplatione
personæ ipsius, vt tenet Bart. in simili
in d. authen. res quę. 8. q. iuncta declaratione Soci. per modũ rationis posita
in d. §. res quæ. col. 1. quã refert Curti⁹
in

Adaptatio ad materiã maioratus.

Atten.

Reiteratur circa idẽ cõsideratio.

Vt. infra si versi. respõdendo. &c.

in ea.authentica.nu.30. & tenet etiā Ias.in dicto.§. res quæ,in versicu. Ampliã istam fallentiam. Volunt ergo hi Docto. aliud esse in alio hærede grauato,quem grauans non tenetur ne
132 cessariò alere.† Subditque Curtius ibi,communem esse Doctorū opinionem in dubitatione,quam Bar.ibi reliquit indecisam, scilicet, quod bona restitutioni subiecta non possint alienari ꝓ redēptione pſonę grauatę & cōdēnaræ propter delictum. Secundum quę videntur debere intelligi ea quę prędixi, videlicet quod si possessor maioratus idemq; grauat⁹ post mortem suam restituere sequenti in gradu, contraxit debitum ob ipsius ꝓpriam & verā necessitatem,puta ꝓ alimentis proprię personę,vel ob aliam similem honestam necessitatem vrgentem & ineuitabilem,in qua forte fortuna incidit,& sic citra delictū suum,vt putà ob redemptionem suę personę captę ab hostibus, & est talis persona, quam instituens maioratū teneretur alere,vt quia filius vel descendens, sicut eo casu teneretur ad eiusmodi debitū ea ratione.s. necessitatis personę grauatę eiusdemque prędecessoris intermedij cōtractum etiam pro viribus bonorum maioratus,ita etiam teneretur successor ipsi⁹ idemq; possessor vltimus,si per ipsum in eius vita non fuit hoc satisfactum. Secus esset si in talem necessitatē ex delicto suo vel ex alio excessu incideret,& ita intelligātur, quę supradicta sunt, nisi clausulę maioratus repugnēt,prout sępe repugnare videm⁹. Quod si ita est,tenori clausularū derogantium prędicta stari debet. Est enim præ omnibus & ante omnia tenor maiorat⁹ vniuersalis auctoritate regia,vel particularis vinculi iure regni constructi attendendus & obseruandus,vt aliàs dicitur de inuestitura feudi. Nam maxima in feudis pro
133 trita & fundamentalis est,† quod ante omnia inspiciendus est tenor inuestiturę,quia ille derogat omni iuri & omni naturę feudali,vt in cap.primo in illis verbis[propter tenorem inuestiturę] in titu.de duobus fra.à capit. inuestit.& ibi Bal.ad id notat illum & dicit esse textum egregium, quòd tenor inuestiturę derogat omni feudorum naturę. Quod est menti mandādum secundum eum cum multis allegationibus & remissionibus congestis per Ias.consil. 136.exordiente,In pręsenti consultatione, col. 3. in versic.Itē ista est vna maxima,lib.4. quæ omnes remissiones punctuatim conferūt ad scripturas maioratuum & facultatum regiarum concessatum ad creationem eorundem, videlicet vt clausulę in eis contentę ante omnia sint videndę & inspiciendę & seruandę,& ab eis non sit neque transuersa (vt aliàs dicitur) vngue recedendum. Facit.l.in ciuile.ff.de legi.iuncta.l.de his.ff.de Transactio. Sic ergo in proposito dicendum, quòd omnia ea quę dicta sunt in conclusione pręcedēti, item & in in ista,necnon in sequente dicentur, debent intelligi saluo tenore cōstructionis seu institutionis maioratus & facultatis.&c. Et istud habeatur pro quadam maxima ad dicta pręcedentia,& ad ea quę post tradentur in hac materia maioratus. Et est textus optimus ī hac materia in l.40.ver.vltimo in.ll.Tau.vi.tamē iuxta prędicta quę dicam.ī.in.6.assertione resolutoria quę ad hanc rem maximè conducunt.

Regrediendo igitur ad id quod primo loco in huius cōclusionis declaratione dictum est. Ratio principalis eius quod ibi est traditum, videlicet quòd quando debita contrahun-

Cois.

Atten.

Atten.

Gñale theorema ad pręcedētia & sequentia dicta in materia maioratuum.

Præmissorū ratio.

Q 4 tur

tur per possessorem vel quasi dignitatis, ipsiusmet dignitatis contemplatione, idest vtilitate vel necessitate vel augmento, vel conseruatione, vel tuitione illius, successor in ipsa dignitate obligatur secundum Docto. vbi supra, est, quia afficitur quodammodo ipsa dignitas & res ipsius & quasi quodammodo persona quæ fuit dignitatem adepta idest successor in dignitate. Quæ ratio à fortiori procedit in proposito nostro, scilicet, matetię maiorat⁹, in quo successores nō solū dicunt' successores in dignitate, & consequenter in iura dignitatis simpliciter & particulariter, sed dicuntur iuris vel quasi successores vniuersales personæ simul cum dignitate æquè principaliter iure vniuersali vel quasi vniuersali. Quo casu sufficit (vt prędixi) debita fuisse ex causâ vtili contracta, quamuis aliqui & plures Doctores notantes textum in eodem capitulo primo de solutio. dicant exigi causam necessariam ad eiusmodi

Anč. aduertenter.

134 debita contrahenda, † vt successor ĩn dignitate teneatur. Sed loquuntur in successore simplici & particulari solius dignitatis, in quo etiam Hosti. Inno. & Abb. tenent sufficere vtilitatem: non autem illi loquuntur in successore vniuersali, id est successore vniuersitatis vnà cum dignitate, qui est casus noster, in quo (vt dixi) sufficit causa vtilitatis siue maioratus ipsius, siue rerum eiusdem, debita fuisse contracta. Et hoc reperio tenere singulariter in terminis Petrum de Belluga in successore regni, in opere, cui titulus, Speculum Principum. folio. 17.2. pagi. ante finem, & ita exemplificat textum in dicto capit. 1. de soluti. & in cap. 2. de Preca. Sed est aduertendum hoc casu requiri manifestā vtilitatem, vt in cap. quod quibusdā, ante fi. de fideiusso. vbi omnino vide

Decisio singul. & peregrina.

Panor. & ad id quod suprà proximè tenui allegando Petrum de Belluga, facit optimè quod in terminis adhuc fortioribus tenet Innocen. in capi. fi. Ne prælati vices suas. Cuius meminit Bal. (licèt non in isto proposito) in dicto cap. primo. Qui succe. feu. dare tene. vbi Innocen. dicit, quòd si prælat⁹ contrahat nomine ecclesiæ, & vtiliter contrahat, obligat successorem in prælatura, & allegat dictum capitulum primum de solutio. sub quib⁹ verbis Innocētius vult decidere tria. Primum id quod est suprà tactum, scilicet, quod ad obligandum successorem in prælatura vel dignitate, sufficit quòd talis prædecessor contrahat nomine prælaturæ vel dignitatis vel ecclesiæ, licèt de successore nullā neque generaliter neque specialiter faciat mentionem. Secūdum est, quòd ad hoc vt obliget talem successorem, debet contrahere nomine officij, & sic non sufficit simpliciter contrahere. Et ad istud allegat Innocen. Bald. in dicto capit. primo, Qui succe. feudi dare re. & i margarita, in parte Prælatus, versi. 3. Cui dicto addēdum est, quod etiam nomine officij dicitur cōtrahi, quando in tali contractu dicit' talis pręlatus talis ecclesię, secundum Card. in clemētina fi. q. 1. de procu. Ad quod facit optimè text. in l. pe. C. de iure delibe. in versic. vt si quidem. vbi Bal. not. 2. notabili, quòd ex commemoratione domini præsumitur relictum seruo eiusdem domini contēplatione. Idem dicit Bald. ibi, si relinquatur monacho sub commemoratione monasterij, & est cōmune notabile Bart. & antiquorū necnon modernorum. s. Alexandri, Iasonis, & cæterorū ibi. Quæ decisio Cardin. confert & est notanda in materia maioratus de qua agimus. Non tamen sufficit ità contrahere, nisi in vtilitatem

Expenduntur verba Inno.

contra-

cõtrahat ecclesię vel prælaturæ & pecunia fuerit cõuersa in eãdẽ vtilitatẽ ecclesiæ vel pläturæ, secũdũ Hosti. in d. cap. 1. vers. aliter aũt, iũcto fi. & licèt Inno. in hoc vltimo teneat oppositũ ibi, tñ Abb. sequit' opi. Hosti. ibidẽ. Ita dicẽdũ in hac materia maioratus.

Tertium, quod vult Innocen. est, quòd hoc casu sufficit vtiliter contrahere, & sic non est omnino necesse cõtrahere in causam necessariam, vt talis successor teneatur ex eiusmodi contractu cum ecclesia prælatura vel dignitate celebrato. Quod intellige vt suprà, &. 3. proximè idem repetit, scilicet, quando causa vtilitatis esset manifesta, & pecunia fuisset conuersa actualiter in vtilitatem, vt proximè dixi post Hostien. & Abb. contra Inno. Item per id quod Pe. de Belluga dixit, vbi suprà eũ allegaui, declaratur optimè id quod tenet Lucas de Pen. in l. 2. C. de fũdis rei priua. lib. 11. col. 4. in prin. in versi. 3. & 4. casu : in quantum allegãs alibi Iaco. de Belui. dicit,

135 † q accipiens pecuniã mutuã in causam voluntariam vel in causam vtilẽ ipsius dignitatis, nõ relinquit successorem in tali dignitate obligatũ ad tale debitũ soluẽdũ, vt illa doctrina ĩtelligat' de successore simplici in aliq̃ dignitate, de quo loquitur prædictũ capitulũ primũ de solutio. Sed quando succedit principaliter in ius quasi hæreditarium vniuersale, itẽ & in dignitate ei quodãmodo coniuncta, tunc sufficeret subesse solam causam vtilitatis ipsius dignitatis, manifestam tñ, vt suprà proximè dixi. Et quę dicatur manifesta vi. Docto. in d. capi. Quod quibusdam, signãter Panor. Imo. & And. Barba. Ratio est in aperto, quia magis afficit' successor vniuersalis cũ dignitate ex prędecessoris contractu ex quo videtur quodammodo ei succedere reprę̃sentatiuè, seu per modũ

Rõ. de hoc vide infrà in versi. Et ratio quã suprà assignaui.

reprę̃sentationis, q̃q̃ improprijssimę, q̃ solus particularis successor dignitati, simplicis. Ratio rationis est expeditissima, † quia reprę̃sentatio etiã valde im̃ppria successoris vniuersalis ad eius prędecessorem mediatum inter eũ & stabilientẽ est regularis. Sed reprę̃sẽtatio successoris particularis est casualis & rara, & non fit nisi in casib' specialibus & expressis in iure. vt in l. quędam. §. nihil interest, vbi Alex. & Ias. ff. de edẽ. iuncta l. id tempus. §. 1. ff. de v͡ᵍ. capio. in illis verbis im̃pptijs, [quasi quodãmodo hæres est.] Nam licèt (vt prædixi) dicta successio vniuersalis nõ sit propria, imò improprijssima, vt pote non cohęrens iuri hæreditario vniuersali propriè & exactè sũpto, qñ nõ succedit coniunctim illi intermedio etiã in bonis liberis, tamẽ non est adeò impropria & exorbitãs, prout est successio particularis, quæ est oĩno. i. oĩ respectu im̃pprijssima, vt patet ex dictis duabus im̃pprietatib', [quasi quodãmodo.] propter quas noiat talẽ successionẽ im̃pprijssimã supl atiuè Bal. in l. si abducta. C. de furtis. col. fi. & Alex. cõsi. 9. col. 4. lib. 1. licèt nõ citauerit Bal. quod est valde not. & videt' esse de mente p̃dicti Lucę de Pen. licèt nõ ita declaret, neq; signet p̃dictã differẽtiã ĩter im̃ppriã & im̃pprijssimã. Nã ĩquit ibi parũ post, [aliàs successor qui succedit tm̃ in dignitate nõ tenet' nisi in dictis casib'.] Et statim dũ assignat rationem, dicit, [Quia quoties bona nõ rep̃sentant vicẽ p̃sonę, ex talib' bonis nulla transit obligatio in successores, neq; eis acq̃rit', neq; ob ea obligant'. l. secu' cois in pri. ff. de stipu. ser. & l. Mulier bona. ff. d̃ iure do. &c. vt ibi p eũ. Et ratio quã s. assignaui i. vers. ratio est ĩ aptõ, col. p̃ce. præsupponit' p glo. in d. cap. 1. q. succe. feu. da. te. in glo. fin. quam Bal. ibi ante fi. valde commẽdat & declarat

tat dicens per eam, q̃ successor simplex in dignitate nõ obligatur ex cõtractu prædecessoris obligatione per sonali, quia nihil in eum trãsfert, vel transmittit, quin potius realis & perpetua obligatio ipsius dignitatis vel per quam dignitas fuit affecta, est ea

Not. quæ obligat successorem, quod secus est in nostro casu.s.maioratꝰ, vbi quis succedit in dignitate.i.ipsa maioria vnà cum iure vniuersali quasi hæreditario, siue impropriissimè hæreditario, vt prædixi.s̃.in fi.2.assertionis resolutorię, quia propter fictionem repręsẽtationis personæ successoris pene vniuersalis cum prædecessore fit transfusio iurium & actionum illius

137 in istum.† Nam maioratus hodierni non omnino absimiles videtur à feudis, hęreditarijs inquam, vbi eadem viget ratio, vt aliàs tradidi in repet l. 1.ff.de acquiren.hære.

138 His † ita p̃deductis adnectẽda est quædã.l.partitarum legum, quas vocant, quę est.l.4.tit.15.2.partit. vbi apertè deciditur, quòd succedens in maioratu vniuersalis regiæ dignitatis tenetur soluere debita per prædecessorem cõtracta, & succedit loco ipsius tanquã hęres vniuersalis. Nam primo dicit, q̃ rex successor tenetur de iure secundum ius & honestatem ad soluenda debita regis prædecesso tis, ibi dum dicit post principiũ. [Tenudo es por derecho y por bien stança de hazer estas cosas por el finado. &c.] Et statim subdit. [Y otro si en pagar sus deudas.] Demum subiungit. [Y segũ justicia y derecho en su muerte ansi lo deue hazer por el anima del finado pues que finca en su lugar y hereda sus bienes.] Ecce ergo quòd talis successor in maioratu dignitatis regię vocatur hęres. Sequitur etiã statim. [Ca derecho es que como gana la honra y el pro de aquel a quien heteda, que ansi tome la carga y el embargo de lo que el auia de fazer.] Et sic lex illa expresse vult, quòd talis successor est successor vniuersalis, & repręsentat personã prædecessoris quo ad onera & emolumenta, cõmoda & incõmoda hęreditaria subeunda. Et post modum eadem lex declarat, de quibus bonis facienda sit solutio.

Agitur hic plene de intell. cuiusdã l.part. hic citatę.

L.4.tit. 15. 2.parti.

Ante omnia tamen est sũmopere aduertendum, quòd non tantum lex illa loquitur in casu primæ conclusionis resolutoriæ supraposita, id est quã do tractatur de solutione debitorum contractorum per primum stabilientem maioratum, verumetiam quando essent contracta per quẽcunque successorem post illum, ita quòd ille successor, q̃ postremo, id est post intermedios successores succedit, tenetur etiam ad debita cõtracta per prædecessorem suum immediatum. Qui casus comprehenditur clarè sub generali dispositione illius.l. Neque potest aliter dici. Cùm enim illa lex loquatur de rege Hispanię, & sic sub nomine dignitatis, ridiculum esset dicere, quod illa lex cõderetur solo respectu habito ad stabilientem regnũ tantummodo, ex quo per innumera ferè tempora ante tempus illius.l. regnum Hispaniæ fuerint stabilitum, & descenderit gradatim per lineam successiuam de vno in alium vsque ad regem Iliephonsum nonum alias decimum vulgo sapientem cognominatum, illius.l. auctorem. Et insuper illa lex in specie istud dicit ibi. [E demas aura siempre buena fiuzia que los que heredaren lo suyo, ansi faran por el quando finare.] Quæ verba habent tractum successiuum in futurum, & ponuntur ad decisionem casuum futuris temporibus euenturorũ in quibuscunque successoribus regni, etiam remotissimis.

Suppositũ necessariũ.

simis.

Considera- tio ad prædictam l.

Circa quam l. cōsidero, q loquitur in casu tertiæ assertionis resolutoriæ suprapositæ, videlicet quando debita fuerūt cōtracta cōtēplatione dignitatis ipsius maiorat⁹, & ibi declaraui, de qua cōtēplatiōe, & qualiter istud intelligēdū sit: quod euidēter deprōmitur ex eadem l. partitæ, in quantū loquitur de solutione taliū debitorū contractorū per quēcunq; prædecessoré successoris. Nam dicit, q non debet fieri solutio cū diminutione bonorum stabilium ipsius regni, sed facienda est de rebus mobilibus, quas prædecessor habebat aliunde, vel ex fructibus & obuētionibus ipsius maioratus regij. Sic ergo loquitur de solutione debitorum omnino facienda per successoré, etiā si nō succederet in bonis liberis prædecessoris, vt q a successor bona libera quæ fuerant à prædecessore relicta repudiasset: ergo lex illa habet pricipalē respectū & cōsiderationē ad debita cōtracta cōtēplatione maioratus, cū velit oīno talia debita & onera esse soluenda ex quibuscūq; bonis etiā maioratus, absq; diminutione terū immobiliū vel stabiliū ipsi⁹. Dicit enim, [Pero esto deue ser fecho de manera q̄ no mēgue el seño rio ansi como vendiendo o enagenādo los bienes del q̄ son como rayzes del reyno, mas puede lo fazer delas o tras cosas muebles q̄ ouiere.] Itaq; lex illa propriè venit ad decidēdū illū casum aliorū pluriū casuū comprehensiuum, videlicet quando debita fuerūt contracta p quencunq; successorem post primum stabilientē & contēplatione ipsius maioratus, quia ex quo prouidet, quod non fiat solutio de bonis stabilibus ipsius, sed de mobilibus tantum, ergo innuit, quod debita erant contracta ipsius maioratus contemplatione, aliàs non erat opus facere mentionem de talibus bonis, cùm essent suapte natura inalienabilia, & debita non illorum respectu & contemplatione contracta, per quencūque successorem intermedium post primū stabilientē deberēt ab vltimo successore solui solūmodo de bonis liberis, vt est iam dictum. Nā de debitis contractis per ipsum met stabilientem lex illa, vt suprà dixi, non potest loqui. Sed ille casus, scilicet, quando debita fuerunt à tali primo stabiliēte contracta, etiam quoad alios maioratus inferiores, deciditur iure cōmuni per ea quæ suprà dicta fuerunt in prima assertione conclusiua seu resolutoria, vbi in eodem casu non fit differentia, an debita fuerint contracta p eundem vno, vel alio, vel alio modo, idest siue necessariò, siue vtiliter, siue voluntariè.

Ex his deducitur, quòd si debita essent contracta per intermedium successorem in maioratu eundemq; vltimum possessorem seu personali contēplatione & pro suo libito ac voluntate, & sic essent extra causam maioratus contracta, & non contemplatione reali talis maioratus vel bonorum ipsius, successor vltimus non teneretur talia debita persoluere: si nollet inquam esse hæres prędecessoris in bonis liberis, quæ reliquisset, sed repudiasset illa. Quoniam de bonis proprijs non tenetur, vt pote non hæres, neque de bonis maioratus: quia obligatio contracta non fuit respectiuè ad illum. Si autem adijsset bona allodialia, siue hæreditatem liberam prædecessoris, teneretur debita soluere ex bonis liberis prædecessoris: vel si non sufficerent, ex proprijs, non confecto per eū inuētario, vt suprà fuit dictū, vel ex fructibus & obuētionib⁹ bonorū maioratus iam pceptis p prædecessorem in vita sua:

non

non autem ex fructibus rerum maioratus percipiendis: quia respectu futuri temporis censentur quasi pars rerum maioratus, ex quo sunt accessorij ad illum, & sic regulãtur à suo principali, & hauriunt vim & naturam ab illo. Itaq; de præsenti, idest tempore quo contrahitur, siue sit contractus, non possent tales fructus percipiendi in spe vendi, ad eiusmodi debiti solutionem faciendam. Quia licèt venditio valeat in prçiudiciũ istius possessoris, resoluitur tamen eo moriente, priusquam fructus legantur. Argumẽto eorum quæ tradit Bar. cum cõcordantijs per me ad illum additis in dicto. §. instituto. l. codicillis, de leg. 2. vbi etiam Raph. & Pau. cùm posset contingere, quod talis possessor moreretur priusquam fructus ex rebus maioratus legerentur, aliâs valeret interim talis alienatio in præiudicium ipsius, vt suprà dixi. Postquam autem annuatim essent per istum vltimum successorem percepti, connumerarentur inter propria bona libera ipsius, & ipse teneretur eorum respectu, sicut & respectu aliorum bonorum suorum liberorum, ad solutionem talis debiti per intermedium successorem (vt dictum est) contracti. Ita videntur ex intentione iuris hæc intelligenda, iunctis his quæ dicta sunt in prædictis assertionibus resolutorijs, vt omnia inter se cohæreãt & fœdere quodam inuicem conciliẽtur.

De eadẽ re s. intellectu extensiuo eiusdem l.

Secundò videndum est circa dictam l. Partitæ, an illa lex, quæ loquitur in maioratibus regiæ dignitatis, & sic supremis, habeat etiam locum in maioratibus inferioribus. In quo puncto neminem inuenio loquentem, quem viderim: sed promiscuè & indiscriminatim allegatur illa lex: tamen absque fundamẽto in hoc articulo ad omnes maioratus. Reperio tamen Paulum de Castro allegantem non illam l. sed aliam, quæ est in eodem libro. ll. Partitarum, & in eodem titulo secunda in ordine, de qua suprà in rubrica fuit longa mentio habita: in quantum in versi. [E por escusar muchos males] decidit, quòd filius primogeniti, qui deçessit viuo auo, præferatur in successione regni cæteris. &c. Paulus inquam in consi. 164. incipienti, in præsenti causa. 2. parte consiliorum, qui dicit esse extẽdendam ad successionem quorũcũque maioratum inferiorum, & ad idẽ solet allegari Ludoui. Bolog. cõsi. 6c. licèt non inueniam in impressione mei libri: est tamen de aperta intentione l. 40. in. ll. Tau. generaliter loquentis, dum simpliciter & absolutè sit in ea mentio de maioratu, & venit ad comprobationem pfatæ l. Partitæ, quam prædixi Paulum allegare. Sic dicendum est proculdubio in pposito prędictæ l. 4. eodem titu. 15. ea dem partit. 2. loquentis de solutione debitorum contractorum per eos, q maioratus possederãt, facienda à successoribus talium maioratuũ, vel in talibus maioratibus. Et suadetur bono text. in sui ratione in l. 1. §. sed etsi quæ leges. C. de vete. iu. enucle. ibi. [Secundum Saluij Iuliani sententiã, qui iudicat debere omnes ciuitates consuetudinem Romę sequi, & legẽ, quæ caput est orbis terrarũ: nõ ipsa alias.] Sic in pposito leges prędictę paritatũ loquentes de maioratibus supremis. f. regnorũ, tã quoad modũ & normã succedendi, q̃ quoad sępe dictã debitorũ solutionẽ seruandę sunt, & velut quędã exẽplaria attẽdẽdæ & sequendę, vt per eas cęteri maioratus inferiores regantur, ac regulentur. Ad idẽ bon⁹ tex. in. §. fi. insti. de satisda. vbi glos. fecit mẽtionẽ de tex. præcedente,

Adaptatio extẽsiua ad d. l. Parti. loquentem de solutiõe debitorũ faciẽda p successorem in regno, quæ ipsi fuerunt contracta p successorem intermediũ p decessorem que istius & vltimũ possessoré eiusdem maioratus.

cedente, cuius verba sunt. [Cum necesse est omnes prouincias caput omnium nostrarum ciuitatũ, id est hãc regiam vrbem eiusque obseruantiã sequi.] Quem valde cõmendat Alex. in addi.ad Bart.in l.si conuenerit,§. si nuda,in addi.magna in versi.Et ad de ci.ff.de pigno.actio.ad aliam tamen rem. Vel secundum Latinam translationem è Græco Theophili desumptam.[Quoniam illud necesse est, vt omnes prouinciales caput ciuitatum omnium hoc est regiam hãc vrbem sequantur.] Ad hoc etiam in simili facit text.in capi.vno,ad fi.de sacra vnctione,vbi ad verbum dicitur. [Monemus igitur, vt illum in ordinandis presbyteris & consecrandis episcopis morem serues & facias obseruari, quẽ apostolica sedes.&c.ꝭ.] Et ista tria iura reperio allegata per Lucam de Pen. (quem prius non videram, licèt ea ꝑfectò adduxissem) in l.vna,C. de ven. rerum fisca. cõmunium cum priua. lib. 10.colu. fin.in princi.in simili, scilicet, ad hoc quòd obseruantiam Romanæ ecclesiæ omnes aliæ tenentur sequi seu obseruare, ꝑut & ritum Romanæ vrbis debent sequi aliæ ciuitates inferiores. Et (vt dixi) satis est extẽsio prædicta de intentione legis Tau. suprà allega. & suadetur manifesta ratione. Quia cùm hi maioratus vniuersales id est omnium bonorum cõstruant regia licentia ꝑcedente, rectè dici possũt maioratus supremi: quia aliâs, id est sine rgia licentia, non possent creari neque in esse deduci. [Omnia enim nostra meritò facimus, quibus authoritatem nostram impartimur.] inquit text. in eadem l.1. §.sed neque, in versi. [Omnia enim.] Et per ꝑdicta iura, rationis inquam similitudine ex eis deprompta, videretur idem dicendum in maioratibus vel vinculis inferioribus particularibus tertiæ & quintæ partis bonorum quæ authoritate legis Taurinæ constituũtur, vt sequi debeant naturam aliorum maioratuum vniuersalium, licèt sint vincula particularia. Neque enim vnum ius seruari debet in capite, & aliud in membris, id est vnum in vinculo vniuersali omnium bonorum, & aliud in particulari, id est partis eorundem, vt in iuribus suprà adductis, quorum est ratio, quia pars suo toto debet conuenire, vt in cano. quæ contra.8.distin.

Quarta assertio. Vbi successor in maioratu tenetur propter debita cõtracta per se vel per prædecessorem quencunque post primũ stabilientẽ & instituentem maioratum, in casu inquam vbi fuerunt contracta ipsius maioratus contemplatione, vt est dictum, contra eiusmodi successorem, nuncque possessorem maioratus, nõ solùm potest fieri executio in fructibus præteritis, prout etiam est prædictum per dictam l. partitæ, sed etiam in quascunque commoditates & obuentiones eiusdem maioratus iam perceptas ex reb⁹ eiusdem: illę enim possunt etiam capi ex secundo decreto, si tali via contra talem successorẽ eundemque possessorem procedaẗ, vel in causam iudicati, si fuit cõtra eũ processũ ordinariè, & fuit eo ꝑtextu condemnatus, vel ex instrumento guarentigio, quod habet vim sententiæ, & sic executionem paratam, vt in l.4.tit.de las exceptiones li.3.ordi. secundum Bar.in d.§.si de vectigalibus.2.col.in ver.sed quæro, quid si agaẗ contra feudatariũ quẽ ibi Docto. sequunẗ, & signãter ibidẽ Alex.col.6. nu.18.cũ seq.& in l.cõmodis.ff. de re iudi. ꝑut est cõmoditas vsufruct⁹ rerũ maiorat⁹ vel feudi. Itẽ vtile dñiũ respectu eiusdẽ possessoris ac debitoris habẽtis illud, vt i ea.6.col. Alex.declarat

4. Conclu. Redit ad ꝑdictorũ declarationem extensiuam circa id qđ fuit traditũ de fructibus ex quibus ꝑ facta sunt soluenda debita.

rat & in sequenti col. 7. in versic. item secũdum Imo. tenet post Io. de Imo.
139 ibidem, † q illud quod dicitur ipsas res feudales vel maioratus quoad effectum consequendi prædictas commoditates, non posse propter debita prædicta vel ipsiusmet possessoris capi ex secundo decreto, vel in causam iudicati ad creditoris instantiam, intelligatur præterquam in subsidium alijs rebus non stantibus. Et inter alia quæ refert, adducit Bal. in l. pro hærede, §. si quid tamen infrà de acquiren. hære. post glos. ibi in versi. maximè in fi. quam suprà adduxi, vbi etiam Ang. & Fran. de Are. col. 4. & Ias. pen. colũ. & Bal. in capi. primo, §. rursus de controuersia inuestitu. lib. feu. & ibidem scilicet in dicto. §. si quid tamen, Pau. de Cast. exemplificat, & declarat optimè illam glos. & Ias. licèt in aliquo ab ipso dissideat. Et ad id qđ suprà retuli Bar. dicere in eodẽ. §. si ꝗ vectigalibus, videdę sunt plures remissiones, quas tradit Andre. Tiraquel. in opere tetract. fol. 36. nume. 48. cum sequen. Ad idem etiam in simili benefacit tex. cum glo. in l. peto. §. prædiũ. ff. de lega. 2. vbi est casus singularis & non alibi secundum Pau. de Castr. q res prohibita alienari per testatorem potest alienari in causam necessariã, vt est propter debita prohibiti exoluenda, tamen alienatio non erit perpetua. &c. vt ibi sũmat, & notat Pau. notanter id declarãs, facit tex. in cap. 2. ante fi. de fideiusso. vbi fructus beneficiorum possunt assignari pro satisfactione debiti ecclesiastici: & sic idem est, quando successor maioratus tenetur ex contractu prædecessoris vel suo inito cõtemplatione maioratus, vt est casus istius conclusionis, quod est quando ipse grauatus idemque prohibitus cõtraxisset pro seipso, vt in dicto. §. prædium. Nam in effectu & re ipsa vtrobique fit satisfactio ex fructibus & commoditatibus maioratus, etiam per captionem earũdem rerum in subsidium, vt prædixi Doctores tenere, sed aliter. & aliter, vt suprà declaratum extitit. Et reperitur in antiquitatibus Hispaniæ quas (Fazañas) pristinis temporibus Hispanienses vocabant. Quod si is qui possidebat suum solarium, quod erat tunc quoddam patrimoniũ fundamentale, vt sic dicam domus & nominis atque familiæ, contrahebat aliqua debita etiam fiscalia, non venundabatur propter illa tale solarium, sed solummodo concedebatur, vt in dicto. §. prædium creditori, fisco cui debebat aliquid dominus solarij possidendum quousque ex reditibus & prouentibus esset sibi satisfactum. Et demum facta tali satisfactione solarium reddebatur debitori eidemque pristino domino. Ita reperij ĩ foro antiquissimo, quod vocant Burgense regem declarasse in solario de Salazar, quod fuerat venditum ob debitum fiscale. &c. Et ibi coram rege fuit allegata authoritas testamenti veteris ꝑ quendam Archiepiscopum. Et licèt nõ fuerit in specie locus allegatus in historia illa, tamen reperitur Leuitici cap. 25. Hęc oĩa sano modo sunt intelligenda, nisi aliud caueatur, prout solet caueri in cõstitutionibus maioratuũ circa prohibitiones alienationis talium bonorum vinculatorum. Fiũt enim hodie prohibitiõnes in amplissima forma excludẽtes oẽm causam alienãdi, qbus debet stari, si ita recipiant factę. Supradicta aũt extra maioratꝰ conditos vniuersaliter cũ facultate regia pośsent ꝓcedere, qñ bona essẽt vinculata & restitutioni supposita simpliciter, vel etiã cũ clausula de non alienando, etiam simplici, prout assiduè fit in meliorationibꝰ. 3. vel. 5. vel

Fazañas Hispaniç dicũtur.

Solariũ de Salazar.

Stylus facultatũ & maioratuũ modernorũ, earum prætextu cõditorũ eis seruandus.

vel alterutrius bonorum partis, quæ non indigent reg. facul. vel in maioratu vniuersali confecto per non habentes descēdentes. Et iūge hic quod trado in. 6. assertione.

4. Cóclusio.

Quinta assertio. Si quis præcedente vel non præcedente regia facultate instituat maioratum de tertia vel quinta vel de vtraq; bonorum parte, in qua filium maiorem melioret, & in reliquis bonis eundem & alios filios pariter hæredes vniuersales instituat, in sola legitima omnes filij tenebuntur æqualiter, & sic pro rata portionum suarum institutionum ad debita per defunctū quomodolibet cōtracta: Neque ob id quod filius maior cōsequatur plus ex bonis paternis, tenebitur in plus quā reliqui fratres: quin potius omnes æqua lāce parique modo conueniendi sunt, si portiones eis debitas in quibus fuerint instituti adeant, per textum celebrem in l. 1. C. si cert. petat. cuius verba sunt. [Neq; æquam neque vsitatam rem desideras, vt æs alienum patris tui non pro hæreditarijs portionibus exoluatis tu & frater tuus cohæredes, sed pro æstimatione rerum prælegatarum: cùm sit explorati iuris hæreditaria onera ad scriptos hæredes pro portione hæreditaria, non pro modo emolumenti pertinere.] Sic igitur quāuis vnus ex filijs s. maior ex dispositione patris qui eundem meliorauit, & de tali melioratione maioratū instituit, longè maiorē portionem quàm alij fratres ijdemque ipsius cohæredes habeat, nō propterea in plus quàm quilibet aliorum fratrum teneri debet. Cuius rationem præsupponit ipsamet lex, videlicet, quia quantum ad portiones hæreditarias omnes censentur iure vniuersali repræsentatiuo succedere, filius autem melioratus quoad meliorationem succedit iure & titulo singulari, & sic non repræsentatiuo: cui successori singulari non incumbit onus hæreditariorum onerum soluendorum. l. ex facto. la magna. in versic. [Vnde scio quæsitum.] & in versicu. [Cùm hæc ita sint.] infrà isto tit. quæ est ratio. d. l. 1. C. si certum peta. Vnde videtur fuisse desumpta. l. 14. titu. 3. par. 6. vbi probatur apertè, quod prælegatarius non tenetur ad debita defuncti pro rata prælegati, sed portionis hæreditariæ, in ver. [Otro si dezimos.] & sic disponit idem quod dicta lex prima. Facit tex. ab speciali in dicta l. id tempus, §. primo, & in sensu directo in dicta l. quædam. §. nihil interest, & in l. cogi, §. & generaliter, infrà ad Trebel. Nō enim (vt in eisdem iuribus dicitur vel probatur) transeunt iura & actiones in eiusmodi successorem particularem,

Text. celeber, & solitarius.

l. Parti. comprobat dictā l. 1. si cer. petatur.

140 † & sic non repræsentat defunctū eo respectu quo succedit particulariter. Item, vt suprà allegaui, æs alienum concernit vniuersum patrimonium, non verò res singulares, vt in dicta l. sic fideicommissum, §. tractatum, ff. de iudi. & in l. 1. §. si hæres percepto fundo, infrà ad Trebel. & not. Imo. in eadem l. ex facto. 2. notabili. Ad præmissa facit etiā bon⁹ tex. in l. prima. §. si quis ex mortis causa, ff. quorum legatorum, vbi probatur, quod saltem quantum ad partem, quā melioratus à cohęrede accipit, dicitur succedere titulo particulari legati: non autem vniuersali hæreditario. Ad quod etiam vide l. 9. in principio iunctis verbis sequent. titulo de las mandas, libro tertio fori legum. Et licèt quoad partem, quam à seipso capit, dicatur succedere titulo vniuersali, & sic tanquam hæres, vt ibi dicitur: non tamen est propriè hęres, vt sic ea ratione respectiuè teneat ad onera illius particulæ: quia iure istud non cauetur: sed duntaxat quoad effectum,

Lex fori Hispa.

cundum communem acceptionem practicorum, q. melioratus in quota parte bonorum. f. 3. vel. 5. vel vtraq; in simul teneretur ad onera hæreditaria ꝓ
142 rata. † Quam innouationem seu derogationem fieri per illam l. cõtra ius cõmune nonnulli astruunt, sed perperam, ne dicam indoctè. Quia re vera lex illa non dicit, q. simpliciter & absolutè seu oĩ casu melioratus in quota bonorum parte teneatur ad defuncti meliorantis debita per eum contracta id est hæreditaria, sed vno tantum casu, is quippe est, quando melioratus institutus repudiaret institutionem, & acceptaret meliorationem eã sola cõtentus. Nam cùm eo casu subsit præsumpta, imò quasi aperta fraus in repudiante, q. repudiet ad effugiẽdam solutionem debitorum, & consequenter vt eorundem solutione coheres oneretur in totum, & sic posset tertio. i. creditoribus preiudicium inferri, si fortè cohæres non esset soluẽdo, & bona meliorationis essent immunia à tali solutione debitorum pro rata, statuit illa lex, q. hæres portionẽ hæreditariam in qua fuit institutus repudians retenta prælegationẽ teneatur soluere debita pro rata eiusdẽ, presertim, quia nisi ita statueretur, subesset aliud inconueniens, videlicet q. lederetur regula, secundum naturam, ff. de regu. iur. retento. s. lucro prælegationis per hæredem repudiantem, & abiecto onere solutionis faciendæ pro rata partis hęreditatis repudiatę, quæ ratio cessat, vbi hæres meliorat⁹ adit, vel agnoscit portionem suam hęreditariam, vt in prædicto casu dictæ legis primæ. C. si cert. peta. in quo hæres melioratus, dum adit, videtur velle sese obligare duntaxat † pro hæreditaria portione, prout eum lex obligat, & non in plus. vt in l. 2. C. de hęredi actio. & not. glo. in l. 3. §. vltim. ff. de
143

Ad cand. l. 22.

pręto. stip. oum simil. In quibus poni tur prædicta regula penè infallibilis. Et si fortè quis q̃ obijciat, q. ratio fũdamentalis suprà punctuata ad dictã l. Tau. scilicet fraudis pręsumptę i eo, qui repudiat institutionem, & contẽtatur prelegato vel melioratione, nõ sit sufficiens, quia non potest dici hætes fraudem committere repudiãdo institutionem & agnoscendo prælegationem, ex quo lex id facere pmittit sibi, vt dicta l. q. filiabus. §. fi. cum l. sequen. de leg. 1. iũcta l. apud Celsum. §. si quis ex vncia. ff. de doli excep. & l. filio pater. ff. de legat. 1. vbi illa repudiatio portionis hæreditariæ ad effugiendas molestias hæreditarias nõ cẽsetur dolosa neq; fraudulenta; imò ꝑmissa etiam cum retentione prælega
144 tionis. † Ad hoc responderi debet, q. licẽcia effrẽnis (vt sic dicã) & generalis per illam l. qui filiab⁹. §. fi. cũ l. seq. & alijs ll. similibus suprà adductis cõcessa hæredi pro parte instituto repudiandi portionẽ hæreditariam & acceptandi prælegatum sibi factum ad effugiendam solutionem æris alieni ipsius defuncti, & implicationem alio rum onerum hæreditariorũ, coarctatur & moderatur illo casu p l. 22 Taurinam suprà allegatam hoc modo. Nã licencia repudiandi portionem hæreditariam, retento prælegato quæ hæredi aliàs conceditur per ll. digestorũ remanet hodie intacta & immutata, sed quod repudians non teneatur ꝓ rata retenti prælegati, innouatur per prædictam l. Tauri in illo casu repudiationis institutionis & retentionis meliorationis, quia imò tenetur vt ibi. Et sic in hoc illa lex innouat prędictas ll. digestorum. Et nihil commune habet cum casu prædictæ legis primæ. C. si cert. peta. quæ loquitur vtro q; cohærede tam meliorato q̃ nõ meliorato adeũtibus portiones suarũ institutionũ.

Regula pro pè infallibilis.

Tollit obex tacitas.

Rã.

Intellectus restrictiuus ad l. qui filia bus, §. vlti. cũ l. sequen. de lega. 1. aptatus ad l. Tau.

ſtitutionum. Quod itaque leges antiquæ abſolutè permittebant hæredi.ſ. repudiare inſtitutionem retento prælegato, ne etiã pro eo teneretur oneribus hæreditarijs: hodie lex Taurina prohibet ob iam dictum incõueniẽs præiudicij tertij, id eſt creditorum, eò quòd habet illam repudiationẽ pro fraudulenta & pernicioſa: & iubet talem hæredem repudiantem portionem ſuam teneri pro rata meliorationis per eum retentæ: quod eſt iuri cõſonum ac rationi conſentaneum.

Arten. Vel poteſt etiam dici, quòd leges antiquæ non aperiunt, an eſto quòd earum permiſſu hæres idemque prælegatarius poſſit prælegatum hæreditate omiſſa retinere, non teneatur vel teneatur pro modo prælegati. Sed illud, ſcilicet quòd teneatur, addit l. Tau. Nam licèt prædictæ leges antiquæ permittebant retentionem prælegati cum omiſſione hæreditatis, ad hoc vt prælegatarius non implicaretur oneribus hæreditatis pro portione hæreditaria, in qua ipſe fuiſſet inſtitutus: non tamen declarant (vt modò dixi) an teneatur, vel nõ teneatur ſaltem pro modo prælegati retenti: quinimò non videntur illud inficiari: ſcilicet quòd teneatur. Et ad id declarandum ſuperuenit prædicta lex Tauri. Et iſta videtur ſolidior conſideratio ac veriſimilior quàm præcedens, quanquam & illa in puncto iuris tollerari queat: vtcunque ſit, habemus intentum.

14 Obiectio de l. princeps bona, ſoluit. Non † etiam obſtat huic quintę aſſertioni l. princeps bona, ff. de verbo. ſign. vbi ad verbum dicitur. [Princeps bona concedendo, videtur etiã obligationes concedere.] Et quod Barto. ibi tenet in princip. & in fine: Nam in princip. tenet poſt gloſ. quòd quando verbum, bona, profertur à principe ſiue in priuilegio ſiue in beneficio intelligitur largè, id eſt ære alieno non deducto: & ſic vt onera eum ſequantur, qui conceſſionem bonorum recepit. Poſtea ad finem vult, quòd idem ſit in l. inanimata, vt ſi proferatur verbũ bona, à lege, intelligatur eodem modo: Sic videbatur in re propoſita dicẽdũ; quòd ſiue princeps, id eſt lex animata, conceſſiſſet licentiã & facultatẽ inſtituendi maioratum de aliquibus bonis, vel de certa bonorũ parte tertia vel quinta vel de vtraq; ſimul, vel lex conceſsiſſet alicui facultatem meliorãdi in aliqua bonorum parte, prout ll. fori & Taurinæ cõcedunt, intelligi debeant cum onere debitorum; & cum alijs iuribus tam actiuis quàm paſsiuis: & conſequenter videbatur, quòd ſi maioratus vel vinculum inſtituatur, vel creetur de certa parte bonorum cum facultate regia, vel ſine illa, ſucceſſor in eo videatur dici poſſe vniuerſalis ſucceſſor, ſaltem reſpectiuè, vel quoad talem quotam bonorũ partem: & conſequenter videatur teneri etiam pro illa rata. Nã ad hoc reſpõdetur, quòd prædicta lex princeps bona, cum gl. & cum eo qđ proximè retuli Barto. ibidem dicere, non tangunt noſtrum caſum. Quod patet, primò quia loquuntur in conceſsione immediata bonorum collatiua (vt ita dicam) quam faceret princeps de proprijs bonis, hoc eſt quando immediatè concederet alicui bona ad eundem principem expectantia, vt in exemplo per gloſ. ibi poſito. Sed nos loquimur in ipſius principis conceſſione confirmatiua: nam facultas vel permiſsio principis ſeu licentia ad vinculandam meliorationem iure maioratus conceſſa ipſius ſubdito, nihil aliud eſt, quàm licentia, aut approbatio, confirmatioque diſpoſitionis per conceſsionarium eundemque recipientem faciendæ, Solutio.

Et ſic

Et sic non potest dici concessio de nouo, vt per glos.ordi. in l. ex his verbis. C.de dona.inter virũ & vxo.glo.pe.in prin.& gl.in cap. Quia diuersitatem, in parte, forma communi, de concessione præben. Et not. Bar.in l.& quia, quam legit sub l.moræ, quæ eam antecedit col.1.in vers. Aut noluit inducere de nouo.ff.de iurisdic. om.iudi.vbi Bart.tenet, q̃ quando confirmans noluit inducere aliquid de nouo, sed voluit confirmare actum prout est, vel prout fieret, id est prout actus valuisset, si fuisset solennis, tunc taliter confirmans nihil de nouo dat, vt in capit. antepe.& vlt.de confirma.vti. vel inuti. Idem quando nõ appareret principem confirmantem noluisse de no-
246 uo inducere,† quia tunc potius in dubio præsumitur princeps voluisse cõfirmare actum in casu in quo act⁹ posset valere, q̃ de nouo dare, secundum
Singu.dictũ Inno. Inno.singulariter in cap.dudũ, de deci.in glo.fin.in parte; confirmabat, in versi.vel dic. Quod dictũ dicit Anto. ibi se non legisse alibi, prout refert Alexan.in eadem l.moræ, col.3.in versi: & ex ibi notatis per eũ. &c. & Ias. col. 6.per quam decisionem Inno.dicit Alex.suppleri doctrinam Bar.ibi, quæ deficiebat in hoc casu dubio, & allegat Bal.in alijs locis facientem mentionẽ de illa decisione & eam limitantẽ: De quo etiam tradit Ias.in l.legata inutiliter, col.2.de lega.1.& notat de hoc articulo confirmationis Alber. in l.lege obuenire.ff.de verbo.signifi. Secus (vt ad rem redeam) quando immediatè concedit bona, vt est, quando lex scripta immediatè concedit alicui bona confiscanda ipsi fisco, quum sit cõcessio noua, vt in l.2.C.ad l.Iul.de vi.pu. quam l. Bart.allegat in ead l.princeps bona. Est enim illa quædam successio vniuersalis, cùm fiscus succedẽs in bonis aut in parte bonorum ipsius confiscati, succedat vt hæres, vt notant p̃ illum text.in eadem l.2. Bald.Angel. & Docto. Ita etiã in casu dictæ l. princeps bona, quando per principem fit immediata concessio bonorum, quæ iam erant ei acquisita, eiusmodi concessio censetur fieri (vt ibi dicitur) cũ obligationibus.&c. Deinde quod dicta lex princeps bona, & glo.& Bar.ibi non faciant ad rem nostrâm, ostendit clarius. Nã loquũtur expressè vbi verbũ, bona, profertur simpliciter à lege vel à principe: & sic designat vniuersaliter omnia bona.l.nam quod.§.vlt. cum l.sequen.ff.ad Trebel. Secus quãdo bonorum quota ab eis, id est principe vel lege proferuntur; vt ibidem tenet Bart.post Petrum: aliâs obstitisset penè irrefragabiliter.l.non amplius.§.cum bonorum.ff.de legat.1.& l.si quis seruum.§.si.cum l.sequente, quæ inchoat; cum autem pars bonorum. infrà de leg.2.arguendo de verbis legis ad verba testatoris, prout frequenter argumentamur.§.disponat in authẽ.de nup.colla.4.l.1.C.de testa.mili.& ita etiam tenent Docto. in prædictis iurib⁹ post Cy.ĩ l.2. C.cõia d̃ lega. vbi Cy.tenet idẽ cũ Petro, & tenet etiã Albe.strenu⁹ antiquitatis obseruator ac cõseruator post Dy.in ea.l.princeps bona. Et si fortè obijciat q̃ d. l.2. Obiec. C.ad l.Iul.de vi pu. loquitur in quota parte bonorũ, tamẽ ex quo profertur à lege, intelligitur cũ oneribus pro rata. Ad hoc respondetur, quod illa lex Solutio. processit vlterius decidendo, quod fiscus teneatur pro rata ad onera hæreditaria, ratione de qua suprà, videlicet quia reputatur hæres vniuersalis, vel habetur loco vniuersalis hæredis, quando nititur succedere ex delicto. Et idem punctuatim dicitur in l.si marito, in princi.suprà solut.mat. allegata per Bar.in eadem l.princeps. Cuius doctrina est reducenda ad prædictos

terminos ne iurium repugnãtiam & ipsiusmet Bar.in seipso contrarietatẽ contineat.Quod etiam apertè ostenditur ex.l.3.in prin.ꝟ.de bono. posses. titu.gene. Quam.l. corruptè adducit Bar.in ea.l.princeps bona.Quę lex.3. in prin.propriè loquitur, quando verbũ,bona,profertur indefinitè,& simpliciter seu absolutè.Tunc enim talis simplex & absoluta appellatio bonorum comprehendit vniuersitatẽ bonorum seu omnia bona,& sic hæreditatem omnia iura actiua & passiua in se complectentem,vt in l.nam quod. §.fi.cum l.sequen.& prin.sequentis.ꝟ. ad Trebel.Nam & cum profertur bonorũ possessio exprimit quoddam iuris complexum significans vel impor tans effectu idem quod hæreditas,& sic est terminus iuris complectẽs in se omnia iura actiua & passiua vniuersaliter,vt in l.hęres in omne ius.ff.de acquir.hæred.iuncta diffi.bonorum posse.posita in d.l.3.& notat glos.& Doct.in rub.C.qui admitti.

De eadẽ re.

Resolutio. Et ex his cõcluditur primo dictam l.1. C.si cert. petat.non esse correctam per l. Tau. Secundo,q ea quę in hac resolutione tradidi sunt vera iuridica & tenenda, quicquid aliàs nõnulli locutulei & legulei retroactis temporibus in hac academia non tam ineptè q̃ indoctè auditoribus effutierint pro venando pinguius stipẽdium cum gloriola. Ea tamen illos non iuuissent, nisi inter

Atten. suffragantes auditores vltra prædicta nugamenta pecunias (prohdolor) in mei exitium & perniciẽ affatim sparsissẽt.Sed malè parta (vt aliàs dicitur) malè & breui dilabuntur, prout illis cuenit.Tandem tandem deus cũctipotens in eãdem sedem primariam, qua me spoliauerant,me ipsum honorificè reposuit & sustinuit vsque ad iubilationem (quam vocant) cui laus & gloria in sempiternum.Amen.

Contra.D. quẽdã & ipsius asseclas & auxiliares subornatores insignes & suffragiorũ venaliũ emptores prout postea constitit ex processu visitatorũ.D. Petri Pachieci, & licentiati Mexia, qui hanc academiam ex mãdato regio visitarunt.

Sexta assertio concernẽs hanc materiam est.Et si instituẽs maioratum vniuersalem vel vinculum particulare quotæ partis bonorum, etiam regia facultate præcedente prohibuerit in posterum fieri alienationem rerũ eiusdẽ maioratus vel vinculi, etiã subsistente quauis causa quantuncũq; necessaria, prout assiduè, vt prædixi, prohibitiones earum rerum in am
147 plissima forma fieri videmus, † nihilo minus tali prohibitione non obstante alienatio fieri posset ad effectũ, ne res ita vinculatę perirent, vt quia nisi alienatio fieret de illa re, esset perituræ tempore, vel ex alia verisimili causa imminente. Neq; enim per eiusmodi clausulam derogatoriam alienationis necessariæ debet censeri derogatum conseruationi talium rerum vinculatarum seu subiectarũ restitutioni, quia esset nugatoria & repugnans è diametro actui, id est, maioratui super quo interponeretur: cũ successor in maioratu vel vinculo ad earum cõseruationem & tuitionem teneatur, vt in d.l.mulier.§.sed enim.ꝟ.ad Treb. ꝟ.allega.Et certè hæc & non alia videtur fuisse mens principis facultatem concedentis, necnõ testatoris vel primi disponentis circa maioratus vel vinculi institutionem & ordinationẽ in adijciendo talem prohibitionem. Hanc conclusionem tenet in effectu Fran.Are.post Ro.ibi in l.pro hærede in prin.col.fi.ꝟ.de acquiren.hære.allegans alibi Bal. argumento illiusmet tex.in legem Aristo. eo.tit.de acquir. hære.Quod tamen vltra eos videtur intelligendum vt eo casu quo talis alienatio fieret ob prædictam causam vrgentẽ.s.euitationis interitus ipsius rei, sequens nominatus ad talem maioratum vel vinculum posset petere, q alienans idemq; possessor maioratus vertat tale pretium in aliam rem loco

Moderamẽ notandum.

loco & vice rei sic alienatæ. Vel potest petere, vt saltem in eam causam illud deponatur,idest ad emptionem rei æquiualentis. Nã si maioratus est vniuersalis,res est expedita, quia pretium subrogabitur loco rei,vt in l.si & rem & pretium, ff. de peti.hæredi. Si est maioratus particularis certæ quotæ bonorum per depositionem pretij ad emptionem rei immobilis æquiualentis pretio rei alienatæ, res erit in
148 tuto.Quod dictum probatur,†Nam pecunia deposita ad rerum immobilium emptionem reputatur immobilis, saltem ad hunc effectum, vt non possit alienari nisi ad talem emptionem,alterius inquam rei pro subrogatione eiusdem in locum rei alienatę, argumen.text.singula.& in communi allegabilis in l. tertia. §. quid ergo, ff.de contra. iu. tut. De cuius intellectu in terminis iuris communis videndus est omnino Alexander in l. prima. §. fuit quæsitum, colum. 2.ʒ. ad Trebellianum. & in l. à Diuo Pio,§. fina. colum. penulti. ff. de re iudi.& Iasin l. cætera, §. fina.ʒ. de lega. primo. Et prædicta moderatio, quam suprà feci in hac assertione vnà cum ipsius declaratione, probatur ex l. si magistratus, ff. de priui. credi. & facit in simili l. litibus, C. de agrico. & cens. libro. 11. & l. is cui. §. potest.ʒ. vt in posse. lega. & l. fina.ʒ. de requiren. reis. Per quæ iura dicit Barto. in l. interesse puto, ff. de acquiren. posses. (Cuius etiam meminit Areti. in dicta l. pro hærede in princip.) quòd res mandato iudicis sequestratæ possunt vendi, si sint tempore perituræ, & earum pretium deponi, vt probatur clarè ex dicta l. si magistratus. Quod conducit ferè in terminis ad rem nostram, cùm in effectu ac re ipsa possessor maioratus dum viuit sit quodammodo sequester rerum maioratus ex licentia principis,& præordinatione primi instituentis ipsum maioratum: quia eius dispositio circa illum non valet, vt suprà in conclusionis probatione fuit traditum.

Ad idem vltra Barto. & prædictos Doctores affero bonum text. quem Bald.& Albe. ibi ad hoc notant in l. si
149 oleum, ff. de dolo. † Sic ergo in casu huius assertionis non est opus licentia principis ad faciendam talem alienationem eo prætextu: scilicet tuitionis rei, ne pereat, quæ periret aliàs, si de alia re ad ipsius tuitionem (quæ ambæ erant de eodem maioratu) non fieret distractio vel alienatio, vt suprà est dictum. Quando inquam ob dilationem in impetrãdo regiam licentiam periculum rei perditionis seu peremptionis immineret, sed sufficeret licẽtia iudicis præmissa cognitione summaria, per informationem testium quam vocant. Quòd si tam ampla fuerit prohibitio alienationis, vt etiam extendat se ad huuc casum, in dubio quærenda est licentia principis ad faciendam talem alienationem, etiam in causam prædictam. Dixi in dubio, nam apud me non est expeditum an instituens maioratum eam potuerit adijcere,cùm vt prædixi in effectu sit contra substantiam,subsistentiam, & valorem ipsius actus constructionis maioratus, quem integrum in perpetuum vult esse: & apponendo prædictam clausulam instituens permittit in effectu maioratum minui, & paulatim destrui, & ad nihilum redigi.

Neque est credibile Principem talis clausulæ appositionem approbasse in generali licentia vel facultate quam concedit, vbi ex communi stylo ponitur, quòd impetrans possit facere & construere maio-

ratum, &c. cum omnibus vinculis clausulis & conditionibus & prohibitionibus, quæ & quas voluerit apponere. &c. Nam non est verisimile sub tali verborum inuolucro voluisse cõcedere, q. apponantur tales conditiones & prohibitiones contra substantiam actus: imò & contrarias & perplexas respectu eiusdem actus, prout esset prædicta prohibitio, ne res maioratus alienent in causam omnino necessariam, scilicet ne pereant.

Septima assertio. Quando maioratus est institutus non de omnibus bonis neque de certa quota bonorũ, sed solum de eo quod superfuerit tẽpore mortis successoris primi vel secundi vel tertij vel alterius ex sequentib' gradatim vocatis, & aliquis eorũ præter primum instituentem contraxit debita, si constet eiusmodi debita fuisse contracta contemplatione maioratus vel suæ personæ vel sui patrimonij, res diuersimodè dirimetur secundum ea quę in præcedentibus assertionibus tradita fuere. Tamen in omnimodo dubio. s. q. nesciatur, qua cõtemplatione fuerint contracta, videntur debere solui pro rata vtriusq; patrimonij, hoc est pro rata patrimonij liberi vel allodialis ipsius successoris, qui ea contraxit, & pro rata fructuum rerum maioratus vel vinculararum. Quod videtur probari ex textu not. iuncto eo quod Barto. ibi dicit in l. Titius rogatus, §. Diuus, in vers. erogationes. ff. ad Trebel. & iuncta declaratione Ioan. de Imol. Paul. de Castr. & Alexã. ibidem. Super quo tanquã re dubia, est cogitandum, quia fortè non procederet in practica: vide. j. in vers. et reuera. Sic ergo per superiora

Resolu. Epitomica.

pater, quòd ad hoc vt debita contracta per successorem quencunq;, eundemq; possessorem maioratus pręter primum instituentem soluantur per successorem sequentem in gradu ex fructibus rerum maioratus oportet constare, talia debita fuisse contracta contemplatione maioratus vel rerũ ipsius. Ergo non constito de hoc, cessat intentio creditoris, qui contraxit, cum prædecessore contra successorẽ
50 in ijsdem bonis, † quia actor fundans se in aliqua qualitate tenetur eam ꝓbare punctuatim: aliàs succumbit. gl. fina. in l. eum actum. vbi notant Bar. & ordinarij. ff. de nego. gest. & idem tenent ipsemet Barto. Paul. de Castr. Alexã. & Ias. in l. non solum, §. sed vt probari, ff. no. oper. nun. Quod etiam desumitur ex l. non ignorat. C. q. accusa. non poss. quæ in id cum alijs cõplicibus passim allegat. Et sic in casu dubio nõ debet teneri nisi quoad bona propria libera in quibus succesit ipsi possessori, qui debita contraxit si confecit inuentarium. Et reuera d. l. Titius, vt ad eam redeam, si rectè pensiculetur, non potest ad illum casum quãdo maiorat' fuit institutus de bonis quę superfuerint tempore mortis successoris rectè adaptari.

Redit ad l. Titius rogatus.

Nam idem iuris respectiuè videtur esse in casu istius assertionis, quod est, quãdo maioratus est vniuersalis. Et eadem distinctio est adhibenda vtrobique: videlicet an constet, debita esse cõtracta contemplatione maioratus, nec ne. &c. vt est traditum in præcedentibus. Et ex his assertionibus apparet, quid sit tenendum in prædicta quinta subillatione, quam suprà feci circa illum articulum quotidianum de solutione debitorum contractorum per possessorem bonorum maioratus facienda, vel non facienda per successorem in eodem. Quem articulum non inuenio enucleatum per aliquem ex modernioribus Hispaniensibus, quem viderim: quibus tamen incumbebat eiusdem discusio: cùm

cùm istæ successiones maioratuū prę ter ac contra iuris communis regulas in his regnis passim inoleuerint, & in dies magis ac magis eas non sine noxia priuatorum increbrescere videmus. Sed quia experimento edocemur eas vergere in fauorem publicum & augmentum & conseruationem familiarum, nimirum si indies succrescunt. Esset tamen adhibendus modus & frenum imponendum per sonis humilibus & obscuri generis quanquam diuitibus, ne videlicet maioratum construant, cùm per eam viam indirectam velint nobilibus adæquari. Ideoq; bene esset, eis denegari licentias, quæ multoties consiliis concedantur.

Redit ad eā dem l. 1. C. si cer. peta. His quæ suprà tradita sunt in quinta assertione in intellect. l. primæ. C. si cert. petatur. Colophonis vice ad-

151 dendum non abs re duximus, † quòd cum temporibus illius .l. nondum fuisset adinuentum beneficium inuentarij, quod postea fuit introductū per l. fina. C. de iure delibe. quæ multo tempore post dictam l. primam, fuit condita per Iusti. Nam dicta l. prima est Imperatorum Seueri & Antonini, qui fuerunt multis diebus ante Iustinianum, nullum suberat inconueniens, quod posset esse creditoribus pręiudiciale, quòd hæres institutus pro parte & melioratus, non teneretur pro modo pręlegationis seu meliorationis, quia si cohæres ipsius, pro ut & ipse, adibat, vterque tenebatur, respectiuè tamē quoad portiones hæreditarias ad totum debitum, modò debitum superaret prædictas portiones, modò non. Quia ante prædictam l. fina. hæres siue insolidum siue pro parte hæres scriptus tenebatur vltra vires hæreditatis. l. more nostræ ciuitatis, cum alijs. ff. de acquiren. hæredi. Si verò alteruter eorum repudiabat, alius cōsequebatur partem ipsius per ius accrescendi, & sic habebat totam hæreditatem, & consequenter tenebatur ad solidam æris alieni solutionem. Sed cùm hodie hæres per beneficium inuentarij non teneatur nisi pro rata bonorum parte, in quibus succedit, & non vltra, posset resultare inconueniens, quòd si vterque hęres tam melioratus quàm non melioratus faciat inuentarium, & bona non sufficiant dibitis soluendis, nisi melioratus teneretur soluere pro modo meliorationis, non posset satisfieri creditoribus in totum, in casu vbi æs alienum superasset bona hæreditaria.

Ideo in isto articulo puto considerari debere quatuor casus. Primus, quādo hæres melioratus confecit inuentarium, & cohæres non melioratus q. adiuit, minimè. Quo casu primus tenebitur pro rata parte, in qua successit, & alius cohæres, qui adijt non confecto inuentario, tenebitur etiam vltra vires institutionis suę ad complementum solutionis totius æris alieni. Secundus casus è contra, quādo melioratus agnouit suam institutionem vnà cum melioratione seu pręlegatione, non tamen fecit inuentarium, sed alius cohæres non melioratus fecit illud, & tunc est idem per contrarium, quod in casu præcedente. Et neutro horum casuum habetur respectus ad prælegationes. Tertius casus, quando neuter hæres fecit inuentarium, & tunc vterque hæres tenebitur vltra vires suæ institutionis viriliter ad totum debitum persoluendum, & non consideratur etiam melioratio alteri eorum facta prout neque in casibus suprà proximis. Quartus casus, quando vterque adijt confecto per vtrunque inuentario, & eo casu cùm vnusquisque teneatur solummodo pro viribus suæ institutionis

Consideratio resoluta riaper aliq nationē quatuor casuū. Resolutio q quatuor casus in dictā l. 1. C. si cer. pe. considerata secundum ius hodiernū quo vigent confectio inuentarij & ipsius effectus.

& non vltra, si bona vtriusq; institutionis non sufficiant ad solutionẽ totius debiti hæreditarij, melioratus debet necessariò facere suppletionem & satisfacere quoad residuum quod restabat soluendum, pro rata inquam ipsius meliorationis, id est quoad vires ipsius. Nam quemadmodum quã do repudiat institutionem, & agnoscit meliorationem per prædictam l. Taurinam ob inconueniens illud resultans videlicet præiudicij creditorum, tenetur ad debita defuncti pro rata meliorationis, ita & eodem modo est dicẽdum eadem vel pari ratione in casu illius l. primæ iuncta dispositione dictæ l. fina. disponentis circa beneficiũ inuentarij. Præsertim quia (vt suprà dixi) quando hæres melioratus adir, habet medietatem meliorationis iure hæreditario. Sed quia de hoc ibi quoad hunc effectum non curaui, ideo dicendum est, quòd etiam si illam medietatem non haberet iure hæreditario, tamẽ ob inconueniẽs prædictum quod posset resultare in perniciem creditorum, videretur fecisse inuentarium in fraudem eorundem, quemadmodum & repudiationem de sua institutione retenta melioratione, videtur aut præsumitur fecisse in fraudem creditorum hæreditariorum, vt suprà dixi in casu prædictæ l. Taurinæ. Et ista sunt notãda ad prędictam l. primam supposito pro vero, vt dixi, quòd non loquitur in casu l. Tau. neq; per illam eidem derogatur in aliquo, non tantum non corrigitur. Deliberãdum de his relinquo, quia non reperio ea alibi tacta, & tamen arbitror esse de mente ac penetrabilibus iuris.

Attẽ. aduertenter vtpote nouum & singulariter signandum.

Atten.

FINIS.

❧EPITOME RESOLVTORIA IN prælectionem legis hæredem,ff.de lega. secundo.

)?(

1 Recitatur in frontiſpicio uerba. l. formalia,ſubijciturq́; è ueſtigio paraphraſis, intentionis legis dictatoris demonſtratiua.

2 Legis partitio ultra Doctores ex ordine intellectus deducta.

3 Summa legis, recidens in idem cum ſumma Bar. licèt per alia uerba.

4 Intentio proceſſus ſeruandi in ſequenti relectione per diſcuſsionem. 5. articulorum.

5 Intellectus illorum uerborum in princip. poſitorum [hæredem obligare tibi poſſum] ad alias materias conſimiles haud parum conducibilis, utpote aperiens quamplura recondita circa effectus ex aditione reſultantes.

6 Per aditionem hæreditatis uidetur hæres dediſſe retro fidem defuncto de adimplenda ipſius uoluntate.

7 Inde fluit hæredem obligari naturaliter, ad integram legatorum ſolutionem.

8 Et quòd uno contextu aditionis, hæres non ſolū cenſetur ſeſe legatarijs obligare: ſed etiam uidetur retro obligatus ei fuiſſe per quandam fictionem promiſsionis imaginariæ:nam eo ipſo quòd adit, lex fingit eum præſtitiſſe fidem defuncto de eius uoluntate exequenda,ut ſuprà eſt dictum. Et iſtud in ordine intellectus eſt prius: illud autem poſterius.

9 Actio,quam uocant ex teſtamento, unde & quo modo oriatur,& quòd aptius denominaretur propter teſtamentum.

10 Dictio,propter,deſignat cauſam remotam:& dictio,ex, proximam.

11 Hæres ante aditionem cenſetur obligatus ſecundum quid,& ſic ſub illa conditione tacita, ſi hæreditatem adierit.

12 Actio prædicta ex teſtamento fluit ex quatuor cauſis,uidelicet duabus remotis: itē & duabus proximis ſeu immediatis, ut hic traditur per exempla tam apta,quàm expedita.

13 Agnoſcens commodum à lege,uel etiam ab homine ſibi delatum, uidetur ſeſe aſtringere omnibus oneribus illi inhærentibus.

14 Quaſi contractus ex aditione reſultans,non producit nouam actionē contra debitores hæreditarios ſi hæres qui adijt fuit creditoris, ſed antiqua extenditur in fauorem hæredis adeuntis. Et pari ratione, extenditur antiqua in præiudicium hæredis debitoris qui adiuit:non autem oritur de nouo.

15 Hinc manat notabilis effectus circa præſcriptionem actionis inchoatam per debitorem contra creditorem.ut ibi.

16 Prædicta extenſio actionis operatur, ut quandoq; hæres debitoris ad quem extenditur teneatur in minus,quàm debitor principaliter tenebatur.

17 Ex quaſi contractu inſurgente facta aditione,producitur obligatio paſsiua ex teſtamento uel propter teſtamentum,contra hæredem etiam pro legatis conditionalibus:licèt actio non competat legatario contra hæredem hæredis illius à quo fuit relictum ſub conditione,qui deceſſit ea pendente, niſi eadem purificata: prædicta tamen obligatio eſt impropria, ut infrà nume. 22.

18 Defunctus eſt actuum humanorum incapax, cū mors omnia ſoluat.

19 Fictio non trahitur ad impoſsibilia de natura, neque de iure prohibita.

20 Sufficit,extremum ad quod fit retrotractio per fictionem tranſlatiuam de tempore præſenti ad præteritum,eſſe habile in ſola potentia,etiā in genere.

21 Non inconuenit,dari circa idem concurſum duarum fictionum, quando una reſultat ex alia, & ex ipſius conſequentia ſuboritur, & ei ſubordinatur. Idemq́; eſt,ubi ambæ fictiones tendunt in unum, & eundem effectum,ſeu ſcopum: etiam (quòd eſt fortius) ſi ex eodem fonte manent:uel procedant.

22 Obligatio quæ utrinq;, id eſt reſpectu utriuſque extremi,tam actiuè quàm paſsiuè,non obligat,eſt impropria & abuſiua,quapropter hæres ex promiſsione facta teſtatori obligatur ei, & exinde legatario, & uiceuerſa legatarius habet contra eum obligationem actiuè ſiue actionem.

23 Ex promiſsione hæredis facta teſtatori de ipſius uoluntate exequenda datur actio legatario cōtra hæredem,& ſic eo caſu uoluntas ultima tranſit in uerū contractum actionis productiuum:qualiter autē agatur,traditur hic.

24 Hæres adeundo comprobat uoluntatem defuncti, qui eum grauauit,item & ab eo recepit promiſsionem de implenda uoluntate ipſius in præſtando legatum uel fideicommiſſum legatario uel fideicommiſſario.

25 Imperſonalitas non uitiat ultimam uoluntatem, quia ſemper in dubio hæres cenſetur grauatus.

26 Teſtator ita liberè poteſt diſponere de re hæredis, prout de ſua ipſius teſtatoris propria, & iure ciuili,& canonico attento.

27 Poteſt teſtator rem futuri hæredis alteri obligare,uel nomine hypothecæ ſupponere, ut propriam

potuisset, & sequuta aditione hæredis inducitur ratificatio eiusmodi obligationis realis siue hyppothecariæ, factæ per testatorem.

28 Quemadmodum hæres in dubio per testatorem impersonaliter disponentem censetur (ut est dictum) grauari: eodem modo censetur per testatorem honorari.

29 Etsi hæres grauari nequeat ultra quàm sibi fuerit à testatore relictum, tamen si hodie non conficiat inuentarium, tenetur in solidum creditoribus & legatarijs defuncto: quia ex suo facto suo culpabili grauatur, non autem testatoris.

30 Et hæredem ab intestato in uniuersum, uel ex parte successurum potest testator grauare onere legati seu fideicommissi & eum obligare legatario, uel fideicommissario.

31 Quòd disponens ab intestato grauando successores, censeatur eisdem hæreditatem reliquisse, & in ea eos honorasse, est fictio, contra quam probatio minimè admittitur, prout est regulare in alijs fictionibus.

32 Etsi disponens reputet successores ab intestato indignos, non ideo minus admittendi sunt ad intestati successionem.

33 Fictio non potest operari plusquam ueritas in eodem casu operaretur.

34 Voluntas quam intestatus fingitur habere erga uenientes ab intestato, cuius prætextu potest eos grauare, est, aut censetur esse permissiua, non autem dispositiua, etiam si illi succedant de iure prætorio tantū, per bonorum posse. limitatur hoc statim.

35 Non dicitur nolle, qui uelle non potest.

36 Intestatus potest grauare successuros eidem proximos, non autem ulteriores. limitatur hoc statim.

37 Quemadmodum testator potest grauare hæredē, eum obligando legatario, ita & obligare potest hæredem hæredis: quin etiam sufficit hæredem indefinitè obligare, ut hæres hæredis censeatur etiam obligari legatario.

38 Hæredis appellatio, ex propria & exacta significatione uocabuli, continet hæredem hæredis.

39 Quanquam conditiones sint in propria & specifica forma implendæ: nihilominus conditio illa, si hæredi dederit, purificatur, si ille cui fuit apposita dederit hæredi hæredis.

40 Lapsus Iasonis in allegatione quorundam iurium, ad Corinthios: sed tetrior lapsus Decij, qui loquutus est contra ea. sed excusatur Decius, & taxatur And. Tiraquel.

41 Si quis petat hæreditatem Titij, tanquam hæres ipsius, & probet se esse hæredem hæredis ipsius Titij, & sic hæredem eius remotum, & proximum hæredis ipsius, nihilominus in actione intentata pro hæreditate hæredis Titij intermedij inter eū & Titiū.

42 Declaratur præmissa, quando hæres intermedius non adit, neq; repudiat, sed transmittit.

43 Is in quem fit transmissio per hæredem intermedium de hæreditate prædecessoris defuncti, dicitur propriè illi defuncto succedere, seu esse hæres: licet per medium, siue organum intermedij transmittentis. Secus esset, si hæres intermedius adijsset, quia hæres ipsius esset hæres primi impropriè seu largiter.

44 Vni duo hæredes esse insolidum nequeunt, prout neq; domini.

45 Si testator mandet hæredi facere monumentum, uel sacellum, sub certa pœna, qui hæres decedat intra tempus deliberandi, hæres transmissarius tenebitur ad pœnam, si illud non faciat, utpote uerus & immediatus hæres testatoris, contra Bald.

46 Quando testator disponit per illa uerba, quisquis mihi hæres erit, uidetur designare primum hæredē, quasi proprio nomine.

47 Intellect. ad l. multa non committitur: infrà de condi. & demonstra.

48 Dictio, meum, adiecta in obligatione quam testator facit de hærede; qui est casus huius text. dum dicit, hæredem meum obligare. &c. impedit obligationem uel grauamen transire in hæredē hæredis: quia designat personalitatem, seu demonstrationem personalem.

49 Nomina possessiua, meum, tuum, suum, significāt tempus præsens.

50 Quando fit demonstratio personæ hæredis, dispositio non transit ad illius hæredis hæredem. Quæ demonstratio etiam fit, dicendo suprà scriptum, uel infrà scriptum hæredem. Idem si hæredis mentio facta fuisset per illud nomen ipsius, quia est demonstratiua ad oculum.

51 Dominus extraneus ex una causa uel titu. non potest fieri dominus ex alia.

52 Dominium plenum est unicum seu unum numero: ideoq; non est multiplicabile.

53 Multiplicatio legatorum facta per testatorem, nō refertur ad legata de speciebus per eundem relicta.

54 Imò si spectatim per eum talia legata specierum multiplicarentur, talis dispositio multiplicatiua esset inualida, quia legatarius nihilominus non consequeretur legatum speciei, nisi semel.

55 Quemadmodum rei corporalis plenum dominiū non recipit concurrentiam alterius personæ respectu totius dominij uel partis eiusdem insolidū, pariter & fortius non potest dari concurrentia, uel multiplicatio eiusdem dominij circa eandem personam.

56 Res mea non potest mihi obligari, neq; in totum, neq; in partem.

47 Intelle. l. huiusmodi. §. si Titius, suprà titu. s. & §. si res aliena, insti. de lega.

58 Potest quis instituere filium spurium in tempus,

cion,

cum, uel si, uel quando legitimabitur. Concors, & ferè omnium communis opinio. uide omnino infrà numero. 71.

59 Idem si talis dispositio non conferatur expreßim in tempus futuræ legitimationis: si tamen ex post facto contingat per principem ex certa scientia eum legitimari. De qua re infrà in prædicto nume. 71. ubi speciatim istud declaratur.

60 Si pater in testamento prætereat filium, hoc modo, non instituo, neq; exhæredo filium meum, sed mane eum præteritum, si ipse testamentum approbauerit, eo postea approbante, testamentum confirmabitur.

61 Idem effectu, ac re ipsa importat disponere, ex die certa in futurum, uel pro futuro tẽpore, ut exinde incipiat ualiditas dispositionis: & sic quòd dies sit terminus à quo, quod ponere diem ad initium dispositionis exequutiuum, ut post eam dispositio cesset, & sic dies sit terminus ad quem.

62 Ratio ad l. hæreditas ex die. ff. de here. insti.

63 Dispositio ultima condita per inhabilem ad testãdum, ut filiumfa. uel seruum uel pupillum, est nulla, etiam si sit uel reperiatur habilis tempore mortis, item etiam si talis testator inhabilis testetur errore ductus putans se esse habilem, licèt non sit.

64 Einsdem est artificij eandem rem uel obscurè, uel clarè tradere.

65 Causa efficiens, potißimũ est rei principiũ ideoq; illa deficiente, impoßibile est tam naturaliter, quàm ciuiliter, ea quæ post principium debent subsequi, posse nullatenus subsistere. uide statim in numeris sequen. 67. 68. 69.

66 Differentia elegans in hac materia inter uoluntatem testamentariam & codicillarem.

67 Habilitas personæ debet actum qui geritur omnino præcedere, neq; sufficit, aut suffragatur actui eam subsequi.

68 Quando subest defectus actiuè ex parte personæ agentis, & sic causæ efficientis, inspicitur initium dispositionis: quapropter dispositio quæ ab initio ea ratione est inualida, semper ac perpetuò permanet inualida.

69 Destructo, uel non subsistente principio, corruũt principiata.

70 Differentia inter inhabilitatem disponentis absolutam, siue generalem respectu omnium, ut quia non potest testari circa aliquem, & inhabilitatem coarctatam ad certas personas, circa quas solas non põt testari.

71 Institutio facta de filio spurio per patrem habilem ad testãdũ, simpliciter id est non collata in tempus capacitatis, conualescit sequuta postea legitimatione principis retrotractiua ad tempus natiuitatis, ut quia per eam restitutio fieret ad natalia.

72 In legato facto per patrem filio spurio non est opus, quòd conferatur in tempus permissum legitimationis, si tamen subsequatur re ipsa ante mortem testantis.

73 Vbi institutio facta de spurio confertur in tẽpus habile, legitimatio confirmat institutionem si superueniat etiam ante mortem testatoris: si tamen collatio fiat per uerbum, quandocunq;, etiam confirmaretur institutio, esto quòd habilitas. i. legitimatio superueniret post mortem patris testantis.

74 An sponsalia, uel matrimoniũ inter personas prohibitas poßint, uel poßit contrahi sub illa conditione si Papa dispensabit, traditur hic, & resoluitur per distinctionem.

75 Monachi testamentum etiam sub contestatione quum fuerit habilis, ab eo conditum, est omnino inualidum.

76 Agitur hic abundè de intellectu l. si ita quis in princip. infrà isto tit. usq; ad uersicu. consequitur. 4. exclusiuè.

77 Si hodie uxor contrahat absq; licentia uiri, etiam si conferat dispositionem in tempus matrimonij dissoluendi, posteaq; dissoluatur, nihilominus talis contractus à principio manet ex post facto nullus.

78 Omnis forma à iure uel statuto introducta ad alicuius actus confectionẽ in dubio censetur, uel debet censeri substantialis, uel de essentia actus.

79 Lex loquens per abnegationem potentiæ, putà nõ potest, uel non poßit, inducit neceßitatem.

Item important solennitatem, ibidem.

Item ubi lex remouet potentiam ab actu, redditur actus nullus, ibidem.

Et per talia uerba, lex uel statutum censetur resistere actui ab ipso initio.

80 Quemadmodum per mortem non licet uxori præsertim sperare casum, aduersamq; fortunam uiri: ita neq; per diuortium.

81 Ratificatio facta per uxorem post solutum matrimonium de contractu per eam pridem confecto constante matrimonio in euentum dissolutionis operatur duntaxat ex nunc, & non ex tunc.

82 Si impubes testetur conferendo habilitatem in tẽpus pubertatis, qua superueniente ipse obijt, nihilominus testamentum manet nullum: neq, potest conualescere, quia lex resistit initio ob ipsius consilium imbecille.

Item quando impedimentum insurgit à persona, inspicitur initium, ibidem.

83 Intellc. ad l. qui ex liberis, §. testamen. de bono. posse. secundum tab.

84 Data habilitate in disponente, potest dispositio cõferri in tempus habile in fauorẽ cuiuscunq; quauis ratione incapacis, & adueniente capacitate sortietur effectum.

85 Non potest pater meliorare filiũ illegitimum, con ferendo dispositionem in tempus futuræ legitimationis neq; in tertio neq; in residuo quinti bonorũ, quæcunq; fuerit legitimatio, excepta illa quæ fit per subsequens matrimonium, per quam tales legitimati adæquantur in omnibus & per omnia filijs legitimè natis.

86 Clausula omni meliori modo, apposita per patrẽ in institutione facta per eum de filio spurio, quid operetur.

87 Quem itidem effectum importet collatio illa in tẽpus capacitatis, tẽpore intermedio anteq̃ spurius eã adipiscatur: & sic conditione pendente traditur hic plene, & utiliter.

88 Probibitus administrare tanquam heres, probibetur etiam administrare alio quouis prætextu uel colore quæsito.

89 Non potest pater constituere in testamento filiũ spurium etiam nudum ministrum bonorum suorũ.

90 Declaratur l. cogi. §. hi qui solidũ. infrà ad Treb.

91 Institutio facta per patrem de filio spurio, eo addito, quòd eum instituebat, contemplatione alicuius tertij, qui uerisimiliter illa bona non sit accepturus, non ualet.

92 Id quod est ad uitam alicuius duraturum, censetur in dubio esse perpetuum.

93 Concluditur contra cautelam Iaco. de Areti. & communem.

94 Intelle. ad l. si alienum, §. in extraneis de here. institu.

95 Paria sunt, legem statuere aliquid de beneuolentia, uel dicere, quòd est speciale in casu in quo loquitur.

96 Intell. ad l. hereditas ex die de here. insti.

97 Intelle. l. Gallus in prin.

98 Resolutio intel. huius l. fundatur in illa iuris regula, paria esse aliquid fieri tempore permisso, uel probibito & conferri in permissum. Quæ maxima, uel regula uariatur, seu exemplificatur hic plurifariam, quoad dispositiones ultimarum uoluntatum, cũ moderamine de quo hic.

99 Intellect. illius regulæ: res mea non potest mihi legari, etiam si ex post facto mea efficiatur, quæ tamen tempore legati mea non erat, quod ibidem subintelligitur.

100 Traditur hic plenè de intelle. §. si quis seruum. l. in bello, ff. de capti. cum illationibus & adaptationibus ad qq. retentis terminis legum regiarum.

101 Quæstio notabilis circa leges regias loquentes de retractu.

RELECTIVNCVLA SCHOLASTICA IN L. HÆREDEM, DE LEGATIS SECVNDO P. PERALTÆ

Iuris Cæsarei Doctoris Salmanticensis.

D cunctipotentem, eundemq; rerum omnium opificē summū huiusce literarij exercitamenti initiū, progressum metāq;, humilimo corde totoq; (vt aiunt) pectore referés, rē ipsam adorior. Hāc q; prælectiunculam illa de causa huic legi breui in contextura, sterilic; in materia adaptaui quo apertius labores nostri auditoribus insinuarētur. Nāq; hisce temporibus gratiora ac magis ingeniosa censentur, quæ proprio parantur labore, quàm quæ ex cōgestione variæ lectionis scriptorum in vulgus eduntur, difficile siquidem inuenire, inuētis autē supaddere facile vulgo reputatur. Suscipiant ergo viri eruditissimi has nostras lucubratiunculas ea lege, vt eorum arbitrio sincerrimo, atq; elimatissimo, vel stent, vel cadant. Auditores autem nostros, quibus semper pro virili complacêre, nec non ex parte omni satisfacere prę me tuli, rogatos velim æqui boniq; rem ipsam consulant, aliaq; longè doctiora, eorumq; vsibus largius profutura, alacri animo, pronaque voluntate de meipso in posterum sperent. Lex itaque quā pro molimine hodierno relegendam sumpsimus, habet situm. 31. lib. Pandectarum seu digestorum &.7. huius voluminis, sub tit. de legatis. 2. Incipitque. Hęredem meum. &c.

Legis verba formalia.

HÆredem meum tibi obligare possum, ita vt si quādocunq; ego moriar tuus seruus Stichus non erit dare tibi cum damnas sit.

1

Æredem], †siue ex testamēto, siue ab intestato, siue in solidum, siue ex parte, nec non siue vniuersalem siue particularē, item siue immediatum, siue mediatum, nec non siue directum siue obliquum identidem siue nominatum, siue innominatū seu anomalum, deniq; siue iuris ciuilis siue prætorij successorem [tibi obligare possum.] Censetur etenim ipsum obligas se grauando eum, vt per ipsum hæredem adita postmodū hæreditate idē videatur retro consensisse obligationi indictæ seu iniunctæ sibi per testatorem in onerando ipsum hæredem. [Ita vt si quandocunq; ego moriar.] suspensiuè testator hic disponit in tēpus obitus sui, sed idem esset si post ipsius mortem eundem conditionis euentum contulisset, vtpote in tempus habile facta collatione. [Tuus seruus Stichus non erit.] Erat ergo seruus legatarij testamenti conditi tempore secundū communia, vel fortè testator dubitabat an esset legatarij nec ne, eaque ratione sic disposuit, secundum

Expositiones textuales.

cundum Oldra. tclarū ab Albe. quod vtrunq; bene procedit.

2 † Lex ista nō diuiditur, ideo forsan quia cōtinet vnicam decisionem, sub vno & eodem verborum contextu vnaq; compage inclusam, sed in ordine intellectus rectè potest diuidi in duas, vt in earum prima ponatur decisio concernens potentiam testatoris circa grauamē seu obligationem hęredis: in secunda sub schemate modificatiuo subiungatur decisio prioris amplificatiua, potestque aliter quàm per Doctores summari hoc modo.

3 Epitome. † Hæres potest per testatorem grauari in præstatione rei legatarij propriæ, quæ ipsius legatarij desinat esse mortis testatoris tempore.] Quę summa in idem recidit cum summa Bart.

4 † Procedā in hac relectiūcula scholastica, annuoq; exercitamento literario, ordine aliàs per me in consimilibus actibus haud præmeditato. Nāq; ante omnia in modum præuiæ cuiusdā inspectionis fundamentalis versabo interpretationem text. in ipsius principio seu prima particula. i. priusq; Iurecōsultus transeat ad decisionem. Nam quum eandem primam particulam, hucusq; per scribentes minimè explicatam offenderim, germanis, genuinisq; sensibus expoliendam atq; illustrandam impræsentiarum è re duxi. Deinde subiungam intelligētiam text. in secūda ac principali ipsius oratione, sub qua clauditur legis sententia & decisio. Quibus explicitis prosequar impugnationes & propugnationes conclusionis nostræ: ipsamq; pro virili quoad vtrunq; membrū discurrere nitemur: ex cuius discussionis resolutione subdeducam illatiuè nonnulla ad aliorum iurium intelligentiam conducibilia & omnino non cōtemnenda, tandem resoluam difficultates subiecta assignatione conclusionum resolutiuarum. &c.

5 † Intellectus itaq; istius l. vltra scribentes in illis verbis, [obligare tibi possum] variari potest dupliciter, primò vt sit sensus, quòd testator grauādo hæredem obligat eum legatario hoc modo, quòd hæres postea adeundo ex illo quasi contractu censeatur seipsum obligare, ac si defuncto testatori fidem suā tempore iniecti grauaminis astrinxisset, & obpignorasset de adimplēdo ipsius voluntatem: sic ergo testator obligat hæredem tanq̃ ex aditione futura obligādū ipsi legatario, & quasi sibi testatori ex quadam imaginaria fidei astrictione obligatū tertio ex aditione. vt probatur singulariter ex text. notabi. in pluribus locis in l. si sponsus, §. fina. ff. de dona. inter vir. & vxo. ibi, [magis pleniore officio præstandæ fidei functum maritumq; donasse videri] & ibi, [quòd plerique magis fidem exoluunt.] & ibi, [voluntatem sequuti.] & ibi [hîc enim verè fidem exoluit, voluntatem testatoris obsequutus.] ex qua litera secundum

6 Sali. ibi deducitur notabiliter, † q. per aditionem hæreditatis videtur hæres dedisse fidem defuncto de adimplendo voluntatem ipsius: ex quo secun-

7 dum eum sequitur, † quòd hæres obligatur naturaliter ad solutionem legatorū integram: quod pro nunc non examino. Ad idem vltra Salic. est text. optimus in l. patrem, ibi, [& plenam fidem & debitam pietatem sequutus.] ff. quæ in frau. cre. quam l. in suo casu dicit non esse alibi Bald. in rub. C. de his quæ in frau. cre. col. fi. & est etiam text. in l. debitorē, statim sequēti ibi, [sed magis fideliter facere] & in l. r. C. ad l. falci. ibi. [Quo pleniorem fidem restituēdæ portionis exhiberes.] qua ratione fundamentali innituntur omnia iura loquentia in materia grauaminum quæ per testatores hęredibus iniun-

ininngũtur, tam vniuersalibus quàm
reliquis successoribus, prout inferius
explicabitur:& eadem ratione inuiri
tur hæc prima particula istius legis,in
qua ideò dicitur,quòd testator potest
hæredem ipsius obligare legatario,
quia hæres adeundo non solum per
quasi cõtractum aditionis videtur se
obligasse legatario de soluẽdo sibi le-
gatum:vt in l.apud Iulia.in fin.ff.qui.
ex causis in posse:eatur.vbi Barto.
Alber.Ange.& Rapha.Cuman.id
notant,& ponderat etiam notatque
Areti.in rubri.§.de acquiren.hære.&
est.tex.in.§.hæres,insti.de oblig.quæ
ex quasi contractu nascun. Verùm e-
tiam imò principalius censetur dedis
se seu astrinxisse fidẽ ipsi testatori de
ipsius voluntate per eum adimplen-
8 da.Et sic resultat mirabile,† q vno cõ
Mirabile. textu aditionis,non tantum hæres se
obligat,vel censetur obligasse lega-ta
rijs;sed etiam testatori:tamen ex ordi
ne intellectus per pri⁹ videtur se obli-
gasse ipsi testatori,& per posterius ip-
sis legatarijs:& quia obligatio quasi
contracta cum defuncto per prædi-
ctam aditionem est quodãmodo po-
tentior & primitiua causa,inquit iste
tex.quòd testator hæredem suum gra
uãdo ipsum obligat legatario. Quod
etiam & apertius dicit text.in l.sed si
sic infrà titul.primo.in illis verbis.
[Nec recipiendum est,vt cui nihil de
deris,eum rogando obliges.]Quasi te
stator censeatur præcepisse hęredi,vt
legatario obligetur:& sic aditione hę
reditatis per hæredem postea explica
ta per eam videtur hæres pariuisse te-
statori.,& eidem fidem suam retro
astrixisse de soluendo rem legatam
ipsi legatario:& cõsequenter videtur
sese obligasse legatario met ad eiusdẽ
legati præstationem:& sic per vnum
& eundem actum aditionis vt dixi hę
res fingitur obligari duobus:vni vide
licet testatori principaliter & primi-
tiuè retrò inquam:& alteri,scilicet le
gatario consequutiuè & secundario,
9 ex nunc.† Sicq; actio ex testamento,
quæ competit legatario contra hære-
dem,oritur ex illo quasi contractu
aditionis inducentis in hæredem du
plicem obligationem passiuam,scili-
cet tam respectu defuncti,quàm re-
spectu legatarij,& vtraque obligatio
insurgit ex illo ficto consensu hære-
dis ex aditione resultante. Nam cùm
hæres adeundo agnoscat grauamen
sibi iniunctum per testatorem,vide-
tur sibi & consequẽtèr legatario pol-
liceri de adimplendo illud:sic ergò
actio,quam ex testamento vocant,
quæ legatario competit contra hæ-
redem,non oritur immediatè ex te-
stamento,sed ex quasi contractu per
aditionem inducto:vnde propriè di-
ci posset actio propter testamẽtum;
vt testamẽtum sit causa remota quæ
10 designatur † per dictionem,propter,
vt in l.vna,in princip.cum glo.C.si
ser.exte l.quàm ex testamento,&
sic vt testamentũ dicatur causa proxi
ma,quæ designatur per dictionẽ ex,
vt in l.1.§.ex incẽdio,ff.de incẽ.rui.
& naufra.ab speciali,& in l.ex eo tem
pore,ad fin.ff.de pecu.hæres ergo per
oneris impositionem sibi factam per
defunctum sequuta aditione,cense-
tur de præterito se obligasse tam ipsi
defuncto,quàm legatario vel fidei-
commissario,in cuius fauorem onus
fuit appositum eo modo & ordine,
11 quos suprà dixi.† Et ante aditio-
nem censetur obligatus conditiona
liter;si adierit,vt in l.tertia.§.titul.
primo,incipien.hęc verba.& sequu-
ta aditione illa conditio purificatur,
& manent prædictæ obligationes(vi-
delicet primitiua hæredis ad testa-
torem,& secundaria eiusdem hære-
dis ad legatarium)purificatæ vel pu-
ræ.Ex

12 ræ. Ex quibus subtiliter patet, † quòd actio ex testamento habet quatuor causas, duas remotas. s. voluntatem testatoris in testamento designatã per oneris appositionem, & aditionẽ hæredis subsequutam: & ista subordinatur primę remotiori. Item duas proximas, videlicet obligationem passiuã duplicem ex parte hæredis, vnam per prius quoad testatorem, & aliam per posterius quoad legatarium inuicem vtrãq; subordinatam, vt. s. dictum est: quæ omnes causæ producunt mediatè & immediatè actionem personalẽ ex testamento: & istæ duæ vltimæ inferuntur ex actu aditionis, quæ est remota causa earum respectu, vt prædixi. Confirmãtur ea quæ prædicta sunt de volũtate obligatoria hęredis adeũtis tacitè elicita ex ipsa aditione per text. notabi. in ratione sui in l. si duo sunt hæredes. s. de acqui. hære. ibi [qui enim scit aut scire potuit illo abstinẽte oneribus fore implicitum ea conditione adire videt.] Ex quo tex. notãt
13 ibi Bald. Pau. & Aret. † quòd acceptãs commodum à lege vel ab homine sibi delatum videtur sese obligare omnibus oneribus illi commodo cohærentibus. Ad quod etiam est bonus text. in l. 2. in fin. ff. de legi. hære.
14 Illud non omiserim, † quòd quanuis aditio hæreditatis, etiam respectu creditorum, inferat quendam quasi contractum hæredis ad illos, vt in dicta l. apud, in fin. & in d. §. hæres. tamen nõ producit nouam obligationem ipsis creditoribus, sed permanet antiqua obligatio, quæ propter repræsentationem extenditur passiuè contra ipsum hæredem debitoris, vt declarat sing. Rapha. Cuma. in dicta l. apud Iulianũ, in fi. in. 2. nota. neq; vllus scribẽtiũ ibi quos viderim, hoc tangit. Sed addo Barto. idem volentem in hærede creditoris, & sic in casu è contrario, vbi punctatim vrget eadem ratio correlationis, nihil itidem allegantem ad id in l. qui in aliena, ad finem principij, in versi. [quidam sunt actus etiam solennes.] ff. de acquiren. hæredita. & sic obligatio quæ actiuè competebat defuncto creditori cõtra debitorem vel qua passiuè tenebat debitor, eadẽ per fictionem extenditur ad hæredẽ eius creditoris actiuè & passiuè cõtra hæredem debitoris. Itaq; licèt ex illo aditionis quasi contractu noua obligatio non oriatur, tamen pristina extenditur ad eum qui non fuit à principio obligatus, id est ad hæredẽ ipsius obligati, id est debitoris, vel ad hæredem eius cui erat quęsita obligatio, id est creditoris. Quod etiam tenet idẽ Rapha. in consi. 176. sin. colũ. in ver. superest, incip. statuto Papien.

15 † Hinc est, quòd cùm actio noua non nascatur, præscriptio cepta per debitorem contra creditorem continuabitur contra hæredem creditoris, vt ex tunc, & non inchoabitur, vt ex nunc: & sic facilius perficitur, si debitor vtatur contra hęredem creditoris iure accessionis temporis lapsi ante ipsius creditoris obitum, cum tempore lapso post obitum eiusdem contra ipsiusmet hęredem, prout iure ordinatio potest vti, vt in l. Pomponius. per totam, ff. de acqui. posse. quàm si de nouo inchoaretur. Quod etiã potest adaptari ad ius exequẽdi competens defunctovel contra defunctum, legis Taurinæ. 63. authoritate. s. tempus decennij, respectu hæredũ ipsius defuncti obligati, item & defuncti creditoris. Effectus ps re declaratio Rapha.

16 † Hinc etiam est, quòd etsi sit eadẽ actio illa quæ hęredi competit nunc, & quæ defuncto competijt: quia tamen ad hæredem per fictionem est extensa, vt est dictum, hęres quandoque tenetur ad minus quàm defunctus Alius effectus.

ctus tenebatur, vt per gl. ordi. in l. hoc iure, §. fin. ff. de regu. iur. Et ista potest esse ratio illius glo. nota. quæ tenet, q licèt tutor teneatur de dolo, lata culpa & leui, non tamen eius hæres tenetur de leui, vt in l. 1. C. de hære. tuto. Et idem dicit esse in alijs quasi cōtractibus generaliter. Et ad hanc extensionem glos. illa est singu. notanda, & cōcinnit affabrè ad rem nostram, vbi tractatur de aditione, id est de quasi contractu. Glos. singu.

17 † Redeundo ergo ad actionem ex testamento pro legato competētem, quæ oritur eo quem dixi modo, sed tātum ad legata pura, vt dixi & conclusi, non etiā ad conditionalia, licèt obligatione passiua hæres interim teneatur, etsi pēdente cōditione moriatur relinquit similiter hæredem suum eodem modo. i. conditionaliter obligatum. vt post Pet. declarat Ioā. de Imo. non obscurè in l. legato sub conditione vbi est tex. apertus & omniū in iure optimus. ff. de condi. & demonstra. in quantum prædictum est, q per aditionem, & sic per quasi contractū, hæres censetur astrinxisse fidem defuncto. &c. obstant aliquæ difficultates, quarum prima est. Nam secundū hoc sequeretur, quòd in fictione retrotractiua vel translatiua de tēpore aditionis ad tempus conditi testamenti, & sic ad tempus iniuncti grauaminis, non darentur extrema habilia requisita, quin in tali fictione requiritur habilitas extremorum, vt tenet Bar. in l. si is qui pro emptore. 3. opposi. primæ partis, ff. de vsucapio. Nam si in nostro proposito diceremus, quòd per aditionem, quam hæres nunc explicat, videretur retro dedisse fidē defuncto, sequeretur, quòd extremum ad quod

Argu. Obiectio. 1.

18 fit retrotractio, esset inhabile, † quia defuncto non potest dari vel astringi fides, quum sit actuum humanorum incapax, vt in l. qm indignū, in ver. [fœminecis,] cum glo. C. de testa. & in l. penul ff. quæ sen. sine appe. rescin. & in l. prima, C. de sacrosan. eccle. & in l. defuncto, cum traditis ibi per Ange. Ioan. de Imo. ff. de publi. iu. & in l. in summa, §. fin. ff. de re. iu. ex quo mors omnia soluit, vt in authen. de nup. §. deinceps, colla. 4. & retrotractio, vt di-

19 xi non esset possibilis, † cùm fictio nō trahatur ad ea quæ secundum naturam non sunt possibilia, secundū glo. ordi. in l. Gallus, § si eius, glos. mag. ad fin. s. de libe. & posthu. quam adducit Bar. in d. l. si is qui pro emptore, in. 1. & 3. qq. principalibus eiusdem legis. Et insuper fictio non trahitur ad tempus à iure prohibitum glo. ordi. & singu. in l. talis scriptura. s. titu. primo, quam Bal. commendat in l. Paulus. ff. de statu ho. & sic videtur difficultas vrgere.

Sed ad hoc respondetur, quòd quādo hæres adit, fingitur retro fidem dedisse defuncto, non post mortem, sed in vita ipsius. i. tempore quo condidit testamentum, in quo ipsum hęredem grauauit: quod quidem tempus vocatur extremum ad quod: & sic fingitur quum modò adit, tūc temporis retro agnouisse grauamen sibi iniunctum cū ficta pollicitatione vel promissione de adimplēdo illud: & sic nullum est inconueniens fingere ex nunc. i. à tempore vitæ hæredis adeuntis retro ad tempus vitę testatoris. i. quo testator fuit viuus, quia illud bene po- Respon.

20 tuisset esse possibile, & satis est † extremū, ad quod fit retrotractio per hanc fictionem esse habile in potentia, quāquam non sit habile in actu, licèt in extremo à quo requiratur habilitas essentialis vel actualis, secundū Bart. in eadem. 3. oppo. primæ partis, & in 3. oppo. ad veri. quòd si seruus, & in d. 3. quæst. prin. Imò (quod est fortius) sufficit potentia in genere, secūdum

Are. in l. cùm hęredes, §. 1. ff. de acqui. posse. & in l. eandem in prin. post Bar. ibi. ff. de duo. re. Sed cùm (vt est prædi ctum) hic detur potentia in extremo ad quod, nam potuerat fieri quòd in vita testatoris promisisset ei hæres de adimplendo onus sibi impositum: igi tur difficultas præfata non obstat.

Secunda dif ficultas. Altera difficultas contra pręmissam intelligentiam sese vltro exhibet, quę est, quòd ea intelligentia attenta dare tur concursus duarum fictionum. Pri ma, quòd hæres per illam aditionē videretur retro dedisse fidē defuncto: se cunda, quòd per eandem aditionē videretur sese obligasse fideicōmissario vel legatario, cuius contemplatione onus fuit sibi. i. hæredi per testatorem impositum, quod est cōtra. l. primam C. de dotis promissione, & contra l. cū post. §. gener. ff. de iure. do. & cōtra eā quæ in hoc puncto tradit Barto. in ea dem l. si is qui pro emptore vlt. quæstione, de concursu plurium fictionū

21 Sed ad hanc respondetur primò, † Respon. q. in proposito isto vna fictio venit in consequentiam alterius, & oritur ex alia: ideo non inconuenit eas concur rere, vt probatur in §. sed si ab hostib. insti. qui. mo. ius patriæ pot. sol. & in l. cum duæ, ff. de capti. & in l. sub condi tione, vbi etiam id notat Bart. ff. de so lu. ante finem primę col. & notat Bal. in l. 1. ad fin. C. quādo li. ab emp. disce. vbi allegat text. secundum vnū intel lectum in l. singularia, in fi. ff. si cer. pe ta. nam in intelligentia. s. asignata ad ista verba huius legis. s. [obligare tibi possum] illa fictio q. videatur hæres p aditionē dedisse fidē defuncto, est antecedēs, ex qua sequitur & oritur alia velut consequens. s. q. fingitur se obligasse legatario vel fideicōmissario ad præstationem legati vel fideicōmissi, ad quam faciendam non censeretur per fictionē obligari nisi pręcessisset prima fictio, quæ est q. videretur vel fingeretur acceptasse onus sibi per te statorē iniunctū, & præstitisse sibi fidē de eo adimplendo: & sic vna est antecedens ad aliā, & alia est consequens ad aliā, & oritur ex ea, & eidē subordi natur: & consequenter optimè concurrunt, & contrariū nō habet obstare. Quam cōclusionē tenet etiā idem Bal. in d. l. prima. C. de dotis promi. & in l. 1. col. pe. C. de pactis, & in l. secun da, in fi. C. de fruct. & litium expen. & domi. in cap. non omnes. 2. q. 7. ad idē text. in l. seruus cōmunis Meuij, ff. de stip. seruo. quam Bald. allegat in dicta l. prima de dotis promiss.

Vel secundò respon. q. istas duas fictiones in proposito ideo nō inconuenit concurrere, quia tendūt in vnū & eundem effectū. s. ad obligandū hæredem ipsi legatario. &c. quod in idē re cidit cum præcedente solutione: & p batur per easdem allegationes remissiuas ibi positas.

Tertia pōt designari difficultas, nā Tertia diffi cultas. scdm istam intelligentiā videtur quo dāmodo pręsupponi fictio fictionis. s. fictio illa q. legatarius fingatur habere hæredē obligatū, eo q. hæres per fictionē etiam fingitur defuncto fuisse obligatus, & tñ iuris ratio nō patitur considerare fictionē fictionis, quēadmodū neq; seruitutē seruitutis, vt in l. 1. §. de vsufructu lega. neq; qualitatē qualitatis, vt ibi declarat Barto. ad fi. post Oldra. quā declarationem in effectu (licèt alijs verbis) ponit Bal. in c. vno delegatorū, ante fin. de offi. dele gati. Sed respōdeo, q. imò hoc casu nō est dare fictionē fictionis: sed potius sunt duæ fictiones subordinatæ, vt. s. ostensum est. Non omitto hîc obiter esse tex. in hac l. singu. probantem q. duæ fictiones tendentes ad eundē effectum, vt hic tendunt ad inducendū legatum, etiā si procedant ab eodem fonte

fonte.i.ab aditione hæreditatis concurrere possunt:& sic ad earum concursum magis attenditur effectus, quod oro tus,quod est valde singu.ad ea quæ dicit Bar.in l.gerit,col.fi.§.de acqui. hære.& in l.ex facto.2.char.de vulga. Et in l.sub conditione ad fin. primæ col. & in l.fi.2.oppo.C.ex quibus cau.maio.& Bal.in l.conuenticulam.4.col.ad fi.de epis.& cle.& Cardi. in cle. quod circa.20. q.de consangui. & affi.& in cle.secunda q.8.vt lit.pen.vbi dicunt, quod quando plures fictiones habent originem à diuersis fontibus possunt cõcurrere:secus si ex eodem,nã dico idẽ esse quando habent originem ab eodem fonte:si tamen effectus earũ cõferatur in idem vel ad vnum & eundem scopũ effectus tendat,vt hic probatur. Et istũ tex. alibi nõ vidi ad hoc expressum,& tamen probat quod dixi secũdum prædictas declarationes.

Singu.

Secunda intelligentia literæ ibi,[obligare tibi possum.]

SEcundò(vt ad præmissa redeam) potest ista litera aliter intelligi in prædictis verbis, [ita tibi obligare possum.]vt eorum sit sensus, quod loquãtur de obligatione expressa & vera,resultante ex consensu vero adhibito per hæredem testatori, tempore quo eũ grauando onere fideicommissi obligauit:non enim posset text.dicere, quod testator possit hæredem obligare, loquendo inquã de obligatione expressa:nisi esset vltro citroq; obligatoria.i. nisi ipse hæres oneratus adhibuisset expressum cõsensum ipsi testatori eũ obliganti per oneris impositionem.

22 † Obligatio siquidem, quæ ex vtroq; extremo non astringit, non est, neq; dici põt strictè & exactè obligatio, vt in l.labeo,§.contractum,cum glos. ff. de verbo.sign.requirit enim vtrũque extremum actiuum & passiuũ, & ex vtroq; obligare debet: aliter inquã & aliter. Nã ex parte creditoris obligat actiuè debitorem sibi, & operatur, vt creditor dicatur eum habere obligatum. Ex parte verò debitoris obligat passiuè debitorem creditori,& sic debitor dicitur esse obligatus creditori passiuè: & consequenter habetur relatio de creditore ad debitorẽ respectu obligationis in vtroq; eorum diuersimode consistentis, vt declarat Bal.subtiliter contra Pet. & Cy. ibi in l.edita,in.1.repe.col.1. C. de edendo. Sic in ista l.(intelligendo eam de vera & propria obligatione)potest dici, quod non aliter testator obligat legatario hæredem, nisi hæres mutuò seipsum illi. i. testatori obliget ad præstationẽ legati per testatorẽ ab eo sibi relicti. Neq; est nouum eo modo testatores sibi ipsis in futurum prouidere, obligando sibi expresśim hæredes de adimplendo eorum voluntatẽ post mortem,vt est tex.not.in l.vlti.C.de fidei cõmis.vbi probatur(secundũ quod eũ intelligit Bar.in l.nemo potest,prima oppositione.§.titu.primo) quod testator ibi prouidit, quod hæres sibi promitteret de præstando legatũ seu fideicõmissum legatario: ex qua promissione inquit

23 Bar.† quod hæres cõuenietur per legatarium:& sic illa dispositio vltima transit in contractum.Quem intellectum Bar.multum notant ibi Io.de Imo. & & Alex.& est valde notabilis ad istius l.intellectum:videlicet,quod vbi testator hæredem obligasset ex promissione expressa ipsius hæredis sibi promittẽtis se ad impleturum voluntatem ipsius,legatarius posset aduersus hæredem ex tali promissione agere: debet tñ agere tanquam ex vltima voluntate per id quod tenet Bar. in l.cũ quis decedẽs.§.codicillis.ʒ.tit.1.& per tex. in l.impuberẽ,§.qui libertis,ff. de fal-

ſis,& per tex.in §.vlti.inſti.de fideico.
hæ.qui fuit deſumptus ex d.l. fina.vbi
text.nuncupat hanc promiſsionẽ,vo-
luntatem vltimam, & per text. in l.1.
§.ſub conditione,ff.vt lega.no.ca.vbi
ſtipulatio interpoſita ſuper vltima vo
luntate ſapit ipſius naturam. An autẽ
debeat probari tanquã vltima volun
tas,ſaltem per quinq; teſtes, videndus
eſt Iaſ.in eadem l. nemo pôt. 2. lectu.
col.7. qui tenet, q̃ ſic contra vtrunq;
Imo.Sed quia Ioã. Crotus & Fran.de
Ripa.col.7.ibi tenẽt cõtra Iaſ. Et quia
diſcuſsio huius articuli non multum
cõducit ad rem noſtram, ſuperſedeo
remittẽs me ad illos. Scd̃m quę intel-
lectus iſte ſtat in hoc, q̃ cùm hæres ſe-
ſe obligauerit teſtatori de adimplẽdo
voluntatem ipſius, teſtator onerãdo
ipſum de pręſtando legatum vel fidei
cõmiſſum legatario vel fideicõmiſſa-
rio,videtur eum obligare,q̃ poſt mor
tem ipſius teſtatoris remaneat obliga
tus legatario ex prædicta promiſsio-
ne:ita demum,ſi adierit hęreditatem,
24 † & ſic obligatio actiua quæ teſtatori
competebat ex promiſsione hęredis,
tranſit in legatariũ cum effectu agen
di & exigendi ex voluntate teſtatoris
hęredem grauantis ſimul cum aditio
ne ipſius hæredis, ſubſequuta eiuſdẽ
volũtatis defuncti comprobatiua. Et
iſtæ ſunt interpretationes illorũ ver-
borum [hæredem meum ita tibi obli-
gare poſſum.] Et priuſquam ad aliam
particulã huius l. principaliorẽ deue-
niã, libet pro expeditiore & clariore
iſtius l.intelligentia facere nonnullas
adaptationes in hac materia.

Adaptatio prima huius legis.

Adaptatur itaq; primò,quòd in prin
cipio huius legis dicitur,q̃ teſtator po
teſt hæredẽ ſuum obligare legatario
ad hæredẽ ex teſtamento vniuerſalẽ
inſolidum vel pro parte inſtitutũ:illũ
enim pôt teſtator legatario obligare
onerando ipſum onere legati & fidei
cõmiſsi,ex regula l.ab eo, C. de fidei-
co.in ſenſu directo affirmatiuo, & in
l.1.§.ſciendũ.ĩ.titu.1. de lega.3. Ratio
eſt in promptu vltra prædictam regu
lam generalẽ & vulgarem. Nam ſi te
ſtator in dubio cenſetur grauaſſe hę-
redẽ vniuerſalẽ nulla eius habita mẽ-
tione, vt in l. ſi ſeruus legatus, §. qui
margaritam,verſi.[non autẽ.] s.tit.1.
quem valde cõmendat Bal.in l.fi. §.fi.
ff.ſi cer.peta.& in authen. ſi quando,
C.de conſti.pec. & per eundem dicit
25 probari,† imperſonalitatem nõ vitia-
re vltimam voluntatem, quia graua-
men imperſonaliter relictũ in dubio
refertur ad hæredem, & eũdem one-
rat,afficit,& obligat ipſi fideicõmiſſa-
rio:ergo à fortiori poteſt per teſtato-
rem expreſsè grauari,ſeu fideicõmiſſa
rio obligari. Comprobatio huius ra-
26 tionis poteſt eſſe,† quia teſtator ita li-
berè poteſt de re hæredis, vt de pro-
pria,diſponere,vt in l. vnum ex fami-
lia,§.ſi rem,cum glo.ĩ. eodem, & in l.
ſi quis ſeruũ,in prin. s.iſto ti. & in l.hę
redẽ,C.de fideico.& notat Bart. in l.
nemo poteſt.5.oppo.s.titu.primo. Et
non ſolum id procedit de iure ciuili,
ſed etiam iure canonico ſcd̃m Ioã. de
Imo.in cap.filius,vlti.not.de teſta.Nã
licèt ius canonicũ diſcrepet à iure ci-
uili,qñ teſtator legat rem tertij, vt in
eodẽ c.filius,& tradit gl.& Doct.in l.
cũ alienam,C.de legat. tamen vbi te-
ſtator legat rẽ,quæ hæredis eſt ꝓpria,
nulla inter vtrunq; ius eſt diſſonãtia,
27 †nec nõ teſtator pôt rem ipſius hære
dis obligare alteri,vt propriã,vt tenet
Bal.poſt Pe.& Cy.in l. aſsiduis,in ver.
quid autẽ erit,C.qui.pot.in pigno.ha.
vbi dicit,q̃ iſte punctus nõ tãgitur ali
bi:& idẽ Bal.in.l.1.ad fi.ff.ſol.mat.vbi
Alex.not.in addi.ad Bald. q̃ eo ipſo q̃
hæres adijt hæreditatem,videtur rati
ficaſſe factum defuncti qui bona hæ-
redis obligauerat: & ſequitur Lanze.

Galiau.

Galiau. in repe. l. Cẽturio. 2. col. in pri.
28 s. de vulga. † Et quemadmodũ hæres
in dubio cẽsetur grauari, ita consimili
ter in dubio cẽsetur per testatorẽ ho-
norari, vt ꝓbatur ex text. in l. Titia cũ
testamento. §. fi. j. eo. vbi deciditur, ꝙ
si testator legerrẽ alicui ad vitã, nullã
vlterius de re legata faciẽs dispositio-
nẽ, censetur post mortem primi lega-
tarij legasse hæredi: & ibi in specie ad
id notat tex. illũ Io. de Imo. ad idẽ l. fi.
C. de lega. per quem tex. vltra scriben
Atten. tes ibi iustinetur: elegans decisio Bal.
in l. vna, fi. col. C. vt actio. ab hære. &
contra hę. vbi dicit, ꝙ si testator dicat,
lego decem post mortem Titij, vide-
tur factum legatum hæredi eius: nã si
Bal. loquutus est. i. sensit de eius hęre
de. i. testãtis, bene dicit, per tex. in d. l.
Titia, §. fi. Sin verò sensit de hęrede Ti
tij, prout verba ipsius sonãt, rectè car-
pitur à Battho. Soci. in l. Paulus. 2. post
principiũ tit. j. de reb. dub. vbi est vidẽ
dum. Estq; circa præmissa aduerten-
dũ, ꝙ licèt legatarius grauari nequeat
vel obligari fideicõmissario in plus q̃
sibi fuerit per testatorem relictũ: l. fi-
29 liusfa. §. apud Marcellũ. s. tit. 1. † tamẽ
hæres tenetur insolidũ legatarijs ho-
die, si non conficiat inuẽrariũ, prout
tenebitur etiam insolidum creditori
bus, si etiam non conficiat illud. vt est
glo. ordi. in l. in ratione. 1. §. quod vul-
go, in parte nimirum. j. ad l. fal. cui cõ-
sonat glo. in l. 1. §. hæc verba, in parte
sufficiunt. j. si cui plus q̃; per l. fal. & in
§. si verò non fecit, in authen. de hęre.
& fal. colla. 1. & est text. inde deprom
ptus, vbi hoc deciditur in authen. sed
cùm testator, in fi. C. ad l. fal. & in l. 10.
tit. 6. par. 6. Nõ ergo (vt superi⁹ repetã)
haberetur tunc ratio ad quantitatem
patrimonij hæreditatis, in qua fuisset
hæres institutus. Sed de iure isto ff.
idem esset in hærede quod in legata-
rio: quia non posset grauari vltra vires
hæreditatis onere legati & fideicõmis
si. ex regula d. §. apud Marcellum, & l.
Imperator, §. si. c. j. eo. tit. & in l. 1. §. si is
qui quadraginta. j. ad Trebel. Quanq̃
bene teneretur olim insolidũ credito
ribus hæreditarijs, vt in l. quæ dotis. s.
solu. mat. & in l. more, §. 1. s. de acqui.
hære. quẽadmodũ teneretur hodie,
si non confecisset inuentarium.
Secunda adaptatio põt fieri de hoc Secunda adaptatio.
tex. ad hæredem vniuersalem ab inte
30 stato insolidum, vel pro parte. † Nam
etiã illum potest defunctus obligare
legatario vel fideicommissario, cum
onere legati vel fideicõmissi grauan-
do, vt in l. codicillis, §. pen. j. eo. & est
tex. valde not. licèt vulgatus in l. con-
ficiuntur, in prin. in ver. [sed ideo.] ff.
de iure codi. vbi ad verbum dicitur.
[Sed ideo fideicommissa dari possunt
ab intestato succedentibus: quoniam
creditur paterfa. sponte sua his relin-
quere hęreditatẽ.] & ibi gl. sing. vocat
istam fictionẽ, contra quã gl. illa dicit
(prout aliâs est regula in alijs fictioni-
31 bus) † nõ posse admitti probationem:
per quã gl. dicit Bal. ibi verbum sing.
32 † ꝙ etiam si decedens ab intestato re
putet venientẽ ab intestato indignũ,
ꝙ ex quo non est factũ testamentum,
nihilominus talis reputatus indign⁹
succederet ab intestato: quia non ad
mittitur illa probatio in contrarium,
quod nõ reperio relatum ab alio. Sed
cogitandum circa hoc relinquimus,
cùm probatio ista volũtatis defuncti
sit euidens, imò apertissima. Sed non
est credendũ Bal. Doctorẽ oculatissi-
mũ istud non vidisse: sed fortè consi-
derauit ille, ꝙ præsupposita fictione
excluditur omnis & qualiscunq; pro-
batio, etiã euidentissima: nisi fortè ex
primeret speciem demeritorum, quę
postea possent probari, sed in idẽ reci
dit, ex quo non admittitur probatio.
Cogita iterum, quia durum videtur,

quod voluntas tacita permissiua subintellecta debeat præferri volūtati dispositiuæ euidentisimæ, nedum ex presse, 33 † Cùm fictio non soleat plusq̃ veritas operari. l. si filiusfa. cōtra senatusconsultum, vbi notant Docto. signanter Albe. ff. si cer. peta. Et sic vult gl. (vt ad illam redeam) in d. l. conficiū tur, in prin. hanc fictam voluntatē esse permissiuam & non dispositiuam: nam ex quo defunctus faciendo testamentum potuisset ab eis hæreditatē auferre, alteri dando cui vellet, videt eis relinquere permittendo, q̃ succedant secundum iuris dispositionem, quæ quidem iuris dispositio cessante dispositione defuncti defert hæreditatem proximioribus ab intestato, vt in toto tit. C. & ff. de legiti. hære. & ita per illum tex. dicit glos. ordi. in simili in l. si Titio pecunia, ad fi. §. tit. primo, dum vult, q̃ cùm pater potuisset pro filio impubere testari substituendo sibi quemcunq;, etiam extraneum, & priuando alios successores ab intestato filij impuberis successione ipsius videtur eis relinquere filij hæreditatē, sinendo eos suo proprio marte succedere, id est iure sanguinis & successionis ab intestato legitimę. Ad quam declarationem vel rationem declaratiuam positam per gl. in d. §. fi. facit tex. optimus in l. ab exhæredati, in prin. & ibi notat Pau. de Cast. eo. tit. Et ad præfatam rationem generalem . l. conficiuntur, in prin. & prædictam eius declarationem facit optimè tex. in l. vel singulis. §. de vulga. & pup. ibi dum dicit tex. [Si ius legitimarum hæreditatum inter eos custodiri velit.] Et sic probat ibi tex. hāc esse voluntatē permissiuam, & reseruatiuam iuris succedendi ab intestato. Idem dicitur in §. vel singulis institu. de pupi. substi. in institutionibus Triboniani, quæ vulgo circunferuntur, & clarius in institutionibus secundū traditionē Theophili, in §. possumus, eo. tit. dum dicitur, [Sin verò iura successionum ab intestato salua & integra esse inter liberos malim.] & statim dū sequitur, [etsi alij mortui fuerint, fratres superstites ius legitimæ hæreditatis ab intestato habebunt.] Moriens itaq; ab intestato nihil censetur noui disponere erga legitimos successores, sed duntaxat permittere q̃ vtantur beneficio legum eos ad legitimā successionem ab intestato vocantium, & q̃ eis iura legitima salua & integra maneant, atque illibata reseruētur. Et hac sola cōsideratione pōt eos onerando legatarijs & fideicōmissarijs obligare ad prę standa legata & fideicōmissa. Ad idē l. si quis cum nullum, in prin. eo. tit. in ver. [perinde haberi debet.] Per quē tex. in verbis paulò præcedētibus, ibi in ver. [bonorumuè possessor.] videt non posse procedere conclusio glos. alióqui reputatæ mirabilis in l. 1. in ver. vel maximè. §. de colla. bo. quatenus tenet, 34 † q̃ veniens succedere ab intestato de iure prætorio tantum, non dicitur venire ex tacito iudicio defuncti: & consequenter non potest grauari. Quod si verum esset, proculdubio esset notandisimum, q̃ in omnibus casibus in quibus quis non potest venire, ab intestato inquam, nisi per bonorum possessionē, & sic de iure prætorio, de quibus tradunt glo. Bart. & Docto. in l. fi. C. vnde legi. & repilogat Ange. Are. in prin. qui. mo. testamentum infir. aliâs quibus non est permi. fa. testa. & Cor. in eadē l. fi. in ijsdē nō posset grauari per defunctum onere legati vel fideicōmissi. Sed (vt dixi) cōtra eam videtur text. in d. l. si quis cū nullum, in prin. in dictis verbis [bonorumuè possessor.] Insuper eandē glos. reprehendit ibi Bar. per l. scripto, ad fi. §. vnde libe. Sed ille text. non probat vrgen

Ad glo. in l. conficiuntur in princ.

vrgẽter,duplici ex causa. Prima,quia loquitur in descendẽtibus duntaxat respectu ascendentiũ:nõ tamẽ in alijs transuersalibus successoribus ab intestato. Secunda, quia licèt loquatur in filio,nõ tamẽ aperit,an erat successurus ex iuris prætorij sola dispositione, neq; materia subiecta illius tit.necessariò indicat illud: quia etiam filius in potestate potest venire per vnde libe. vt declarat tex.in prin.insti.de bo no. pos.tit.ge.Sed contra eandem glo.est melior tex.in l.si pater,§.fi. ff.de fideico.liber.vbi est expressum. Ad idem etiam est tex.in l. 1.§.sciẽdũ,in vet.nõ tantũ.j.ti.1. & in d.l. si Titio pecunia. §.fi.s̃.tit.1.vbi Ias.2. not.contra illã gl. allegat istos tex.excepta d.l. si quis cũ nullũ,vbi Bar.recedit ab opinione illius gl.& illam l.allegat etiã Ro.pro opinione Bart.in eadẽ rub. C.qui admitti.j.allega.col.fi. Et illã conclusionẽ gl.reprobat etiã Io.de Imo. sequẽs Bar.simpliciter in l.si Titio.§.Iul.j.isto tit.de leg.2.Sed eã vt sing. sequit Bal. in l.nõ iustã,quarta oppo. C.ad Treb. & dicit esse solitariam idẽ Bal. in rub. C.qui admitti.ante fi.per eam dicens ꝙ is qui nõ potest succedere nisi iure prætorio tantũ, nõ dicitur succedere ex tacita voluntate defuncti, licèt possit succedere præter eam.Sed(vt dixi) prædicti tex.vrgẽt contra illã: contra quã etiã est bonus tex.in l.sed cum patrono,§.1.vbi est gl.expressa in cõtrarium.j.de bo.posse.tit.ge.Et cum hac opi.cõtra illã gl.& Bal. transit Cor.in d.l.nõ iustã.Et redeundo ad præmissa in quantũ tenui,ꝙ venientes ab intestato habent voluntatem defuncti tacitã permissiuè,illud declarat eleganter Bal.quẽ.s̃.non retulerã in l. si emãcipati.3.col.in ver. octauò oppo.C.de colla.vbi dicit,ꝙ erga venientes ab intestato defunctus dicitur impropriè testari.s.permissiuè, non autẽ dispositiuè.Nã secundũ eũ,aliud est permittere,in quo sola causa efficiens apparet:& aliud est disponere,in quo apparet causa efficiens & formalis, nec nõ materialis.Ideo succedens ab intestato non habet formalem titulũ ab homine,sed à lege,vt notat gl. ordi. in l. Lucius,ff.de hære.insti.Subdit tamen Bal.ꝙ si succedatur contra voluntatẽ defuncti,non dicitur prætendi ab homine etiã titulus lucratiuus permissiuus,vt not.per gl.in d.l.1.ver. vel maximè,de colla.bo.Vnde patet,ꝙ Bald. intelligit,& saluat illam glo. in succedente ab intestato de iure prætorio contra voluntatẽ defuncti. Et certè licèt verba illius glo. in fi. videantur nimis generalia,tamen relata ad tex.loquitur in casu,in quo filius emancipatus institutus beneficio præteriti fratris sui instituit bo.po.contra tab.Sed quia glo.illa faciens mentionẽ de his qui de iure ciuili non succedũt, exclusit omnes successores de iure prætorio,tam contra,q̃ præter voluntatem defuncti.Ideo aliter videtur posse saluari,etiam si dicat, id ad quod Docto. eam allegant, vt intelligatur in filio vel descendente qui subintrauit in filij locum quoad legitimam in bonis ascendentis illi debitam:secus in reliquis bonis vltra legitimam.Quod euidentissimè depromitur à ratione cessante eius rationis quam .s̃. explicui dũ allegaui gl.in d. l. si Titio pecunia. §.fi.& tex.in d.l.ab exhæredati.s̃.tit.1. Cùm enim pater, etiam si voluisset, nõ potuisset alij relinquere legitimã filio debitam, vt est in iure notius, q̃ vt aliqua probatione indigeat: ergo non potest censeri, ꝙ filio permiserit in legitima (sola inquam) succedere, cùm ex necessitate legali ad eã relinquendam teneatur: non enim dici potest nolle auferre, qui auferre non potest,vt in l.nolle,ff. de acqui. hæ. in

Saluatur gl. prædicta primò.

Item, & secundò.

prima pagina, vbi summant Bal. & Do
35 cto. †. q. nō dicitur nolle, qui velle nō
pōt. Ad idē. l. ab administratione, vbi
Bal. & Doct. C. de lega. Inde est, q. ne-
que ab intestato pater pōt grauare fi-
lium in legitima sibi cōi iure debita.
Et ita saluetur prædicta gl. & iura cō-
tra eam allegata in alijs successoribus
ab intestato de iure prętorio tantum,
vel in filijs iure tantum prætorio etiā
succedentibus ab intestato pręter vo
luntatē defuncti. s. in bonis supra legi
timam: his enim casibus gl. non pro-
cedit, quia indubiè datur in eis defun
cti voluntas permissiua, per ea quæ su
prà dicta & declarata sunt. Quod est
singulariter not. quia in proposito nō
reperio tactū per scribentes. Et nō ab
re Bar. in d. l. si quis cū nullū, in princi.
non dicit absolutè illam gl. nō proce-
dere: sed loquitur cū temperamēto, q̄
non vsquequaq; procedit, & vlterius
non progreditur, neq; vllum verbum
facit in hoc. Et redeundo ad secūdam
adaptationē de isto tex. s. designatam,
in quantum dixi disponentē intesta-
tum decedentē, posse obligare fidei-
cōmissario successurum ab intestato
onere fideicōmissi, illud videtur intel
ligendum de successuro ab intestato,
obtinēte proximū gradum in succes-
sione tempore mortis disponentis in-
testati defuncti: ex quo enim ille est
proximior in successione, meritò cen
setur habere voluntatē tacitā defun-
36 cti permissiuam. † Sequentes autem
post illū. i. existentes in gradu vel gra-
dibus remotis, obligari non possent
per defunctum ipsi fideicommissario
per viam grauaminis. Glo. est ordina.
sic restringens hanc materiam in d. l.
non iustam, in parte repetitum, ante
medium. C. ad Trebel. & ibi eam no-
tat Bald. & Pau. & Docto. & dicit esse
singu. Ludo. Roma. in dicta rubri. qui
admi. col. fina. & ibi Alexan. & Lāze.

Redit ad secundā adaptationē supra signatā.

Deci. eam etiam commēdat in l. vna,
col. prima, C. quando non petē. par.
Quæ glos. sanè debet intelligi, quan-
do primus successor ab intestato, &
sic proximior, esset nominatim graua
tus: quoniam eo casu grauamen non
astringeret sequentem in gradu, neq;
etiam sequens in gradu posset nomi-
natim grauari, primo eum præceden-
te: cùm non censeatur habere volun-
tatem defuncti, etiam permissiuam:
sed si defunctus grauaret impersonali
ter successores ab intestato, certè sub
illa impersonalitate seu generalitate
censeretur etiam grauatus vlterior in
gradu, subordinatè inquam per gl. no
ta. vbi Bar. cum iuribus per eam ibi ad
ductis in l. prima, §. vlt. ff. ti. primo. quā
l. gl. in dicta l. non iustam, adduxit ad
tenendum quod prędixi eam tenere,
& probatur apertè ex l. si pater, §. fi. s.
allegata ff. de fideicommissarijs liber.
quam l. glos. in dicto §. fina. omisit ad-
ducere. Et hoc tenet Pau. de Cast. in
l. si Titio & Meuio, §. Iul. ff. isto tit. Idem
si simpliciter legata essent ab intesta-
to relicta per disponentem, secūdum
Barto. in l. cùm pater, §. cùm æstima-
ret, in ver. si simpliciter. ff. eo. per d. l. si
quis cùm nullum, in princip. & l. ab
intestato. s. de iure codi. Ex quib9 sub-
deducitur, rectè istum tex. adaptari in
prima sui particula etiam ad successo-
rē ab intestato decedētis intestati, vt
ita possit obligare illum defunctus fi-
deicommissario grauando eum, ac si
ipsum hæredem instituisset in testa-
mento, quod confecisset.

Tertia adaptatio.

Tertia adaptatio potest fieri ad hæ
37 redem hæredis, vt testator† siue dispo
nēs ab intestato possit eum, id est hæ-
redem hæredis, obligare fideicōmissa
rio, iniungendo ei grauamen fidei-
commissi, prout potest grauare hęre-
dem immediatum & proximum sibi
ab intestato successurum. text. est in
l. si fue-

l. si fuerit, in §. primo. eodemque vltimo ʒ. titu. primo de legat. tertio. cuius verba sunt, [Si quis non ab hęrede vel legatario sed ab hærede hæredis vel legatarij fideicommissum reliquerit, hoc valere benignum est.] Ergo quemadmodum hac. l. dicitur testatorem hæredem grauando obligare eũ posse: ita etiam idem accipiendum erit de hærede hæredis, vt eum consimiliter fideicommissario testator valeat obligare, eundem grauamine fideicommissi onerando. Et pari ratione si testator grauat hęredem simpliciter & absolutè sub nomine appellatiuo, idem erit dicendum, vt censeatur onerare hæredem hæredis: & sic in isto text. testator grauando hæredem videatur grauasse & obligasse hæredem hæredis: quia vt inquit tex. in l. fina. C. de hæredi. insti. hæres hæredis primi testatoris est hæres, & sic loquitur per verbum, est, quod est verbum substantię & veritatis expressiuum, dum ad verbum ibi dicitur, [& hoc argumentamur ex antiqua regula, quæ voluit hæredem hæredis testa-
38 toris esse hæredem.] Inde est † quòd appellatio hæredis, ex proprio & exacto termini significato, comprehendit hæredem hæredis, vt tenet notabiliter Bald. ibi. 21. quæstione. & est glos. quam ibi non adducit in l. hæredis appellatione, ff. de verbo. signifi. & idem effectu vult glos. in l. hæreditatis appellatio. eo. titu. etsi aliquatenus sit inuersa.

39 Ad hæc confert, † quòd etsi conditiones sint veræ, & propriæ, & in specifica forma adimplendæ. l. qui hæredem, in princip. & l. Meuius. ʒ. de cõdi. & demonstratio. tamen si cui sit adiecta conditio dandi alicui hæredi, adimplet conditionem dando hæredi hæredis: l. si statulibera, §. non solum, ad finem, & § sequenti, qui incipit, si filiusfamiliâs. & in l. si peculium, §. hæredi, & in l. seruus si hæredi, vbi ponitur elegans declaratio limitatoria. ff. de statulibe. & in l. sub diuersis, §. fina. ʒ. de condit. & demonstratio. quæ iura licèt bene probent, quòd nomen appellatiuum hæredis indefinitè prolatum, positumque in conditione verificetur in hærede hæredis, vt ei dando possit conditio impleri, prout & prædecessori immediato, eidemque primo hæredi: non tamen probant aliquid de prædecessore remoto, id est testatore, id est vt hæres
40 hæredis sit ipsius hæres. † Et non rectè allegantur per Ias. in dicto §. fin. & in l. filiusfa. §. diui, prima lectu. fin. col. ʃ. titu. primo, quia quòd conditio implenda hæredi possit impleri in personam hæredis ipsius, vtpote successoris immediati personã eius repræsentantis, non infert, quòd iste secundus hæres dicatur primo testatori esse hæres. Nihilominus tamen obiter & velut in transitu non est omittendum, quòd cõtra illos text. videtur inaduertenter dixisse Deci. in l. quæ legata. in fi. ff. de regu. iuris, in fin. vbi tenuit, quòd conditio dandi hæredi non verificatur seu purificatur in hęrede hæredis. Et quod est deterius, allegauit illum text. contra seipsum (licèt non allegauerit prædicta iura.) scilicet in l. cùm ita datur, eod. titu. de condi. & demonstratio. vbi deciduntur duo. Primum in princip. deciditur, quòd dandũ gratia implendę cõditionis Titio, non impletur in hærede Titij. Secundum in fin. quòd dandum hæredi sub nomine appellatiuo verificatur in hærede ipsius. Sed non est credendum ita supinè Decium errasse: sed potius est credibile, quòd illius impressioni deest nomen proprium Titio, vt voluerit Decius decidere, quòd conditio adimplenda in Titio

Contra Decium.

Saluatur Decius.

hæredem, non poßit in hærede Titij impleri. Et in his terminis loquitur Bar. in dict.l. cùm ita datur, & eodem modo declarat illum tex. Bart. in d.l. sub diuersis, & voluit idem Decius in l. hæredem, post princ. eod. titu. de reg. iur. allegans dictam l. cum ita datur. Nam quemadmodum conditio dandi Titio non potest in hærede ipsius impleri: ita neque conditio dandi Titio hæredi, vt Bar. dicit in locis prædictis: quanquam Andr. Tira. in opere tetractus nõ aduertens ad hoc simpliciter teneat contra Decium folio. 345. prima pagi. in ver. verum in fi. & non rectè. Ad idem etiam (vt ad præmissa redeam) videlicet, quòd grauando absolutè hæredem meum videar grauasse & hæredem hæredis mei, facit,

Carpitur Tiraquel.

41 † q. si hæres hæredis Titij petat hæreditatem Titij tanq. hæres ipsius, debet inde probet se esse hæredem hæredis ipsius Titij, satis est, vt obtinere poßit secundum Barto. & alios Docto. communiter in d.l. fin. C. de hæred. instit. & in eadem l. si quis filium, §. 1. de acquiren. hæred. per illum tex. & in l. pater familias primis tabulis. ff. de vulga. & pup. & ibi Alexan. Are. & Ias. & Phi. Cor. in l. Amitæ. C. cõia de success. Ad idem etiam confert. l. 3. §. primo, incipien. sed etsi Titio, ff. de peti. hære. vbi est text. optimus ad id quod proximè dixi Barto. & Docto. tenere. & ibi idẽ tenent ipsimet.

Sed omnia ista procedunt hærede primi testatoris non adeunte, neq; repudiante, sed transmittente vel ex capite iuris deliberandi, vel ex alio transmittendi capite.

Singulariter notãda sunt hæc.

42 † Nam in his casibus hæres hæredis dicitur propriè & verè priori testatori esse hæres, vt probatur non obscurè ex dicta l. si quis filium, §. 1. ibi, [Permittẽdum est nepoti abstinere se aui hæreditate, quia & patri eius idẽ tribueretur.]

43 † Ergo is in quẽ sit transmißio hæreditatis, succedit verè & propriè ei cuius hæreditas trãsmittitur, non autem transmittenti ipsam: quia cùm ille non transmittat, vt aditam, id est tanquam acquisitam, sed vt adeundam, vel acquirendam de nouo, vt ibi probatur, & ad hoc illum tex. notant ibi communiter Docto. & alibi sæpenumero allegant, ille transmittens habetur vt medium vel instrumẽtum, per quod defuncti prædecessoris hæreditas in alium trãsfunditur, id est primi testatoris vel defuncti in successorem ipsius transmittentis, qui tamen non potest esse subiectum succesionis passiuæ. Quod etiam probatur ex l. qui se patris, C. vn. de libe. quam glo. adducit in d. §. vlti. Vbi autem hæres primus adijsset defuncti prædecessoris immediati hęreditatem, non puto hæredem ipsius primo testatori succedere, saltem propriè, licèt largo modo sic: quod euidẽ ti ratione depromitur. Nam cùm per aditionem hæredis primi, de hæreditate primi defuncti cui succedit, patrimonium eiusdem defuncti suo patrimonio iungatur, & copuletur, ac cũ eo confundatur, vt per glo. ordi. cum concord. ibi traditis per Alexan. Aret. & Ias. in l. prima, §. veteres, ff. de acquiren. posses. & est expressus text. in l. sed etsi plures, §. filio impuberi, ibi, [Iuncta enim cœpit esse hęreditas.] ff. de vulga. & pu. & sic cùm totum patrimonium sit hæreditas primi hæredis, ergo hæres vltimus ei succedens non potest propriè & exactè dici successor nisi immediati prædecessoris: & sic primi hæredis, & non primi defuncti, cuius nunc non sunt bona, neq; hæreditas, licèt largo & impropio modo dicatur quodammodo ei succedere, vt pote domino quondam illorũ bonorũ, & à quo bona illa processerunt, vel effluxerunt: sed illud non sufficit, vt vl-

vt vltimus hæres dicatur ei propriè esse hæres. Comprobatur hoc etiam alia ratione, quia cùm secundus hæres successerit propriè & verè hæredi primo eidemque ipsius prædecessori qui primo successerat, vt dictum est, impossibile est, iuris ciuilis cēsura attenta, q̄ succedat primo testatori iti
44 dem verè & propriè: quia † duo vni insolidum heredes non possunt esse. l. quod contra, §. vni duo, ff. de reg. iu. & sic primus & secundus hæres non possunt primo defuncto esse veri ac proprij hæredes vnus post alium. Et ista videtur vera resolutio in isto puncto, vt cesset obiectum legum dicentium, q̄ vltimus cēsetur esse hæres primi defuncti: nam intelligūtur per improprietatem & fictionem, vt inquit text. in l. 1. §. hoc interdictum, in illis verbis, [propter vtilitatem huius edicti.] ff. quorum lega. quem Aret. in id adducit in l. fi. §. vlt. ff. de vulga. & pupi. & est tex. loquens per dictionē improprietatem & fictionem designantem. s. videtur, in d. l. si quis filium, §. vlti. de acqui. hære. cuius verba sunt, [In omni successione, qui hæres extitit ei qui Titio hæres fuit, Titio quoq; hæres esse videtur: neq; potest Titij successionem repudiare.] Et reuera illū tex. intuendo iuncto. §. præceden. videtur in eis poni prædicta resolutio: nam ille tex. in §. fi. loquitur post aditionē hæreditatis primi testatoris factam ab hęrede primo & immediato, & in §. 1. loquitur, quando nondū hæreditas testatoris fuit adita per primū hæredem: & sic eam transmisit ad vltimum. Vnde in §. fi. ponitur fictio & impropriatio respectu successionis vltimi hæredis quoad primum testantē: sed in §. pręcedenti seu primo eiusdem l. nulla ponitur improprietas vel fictio eo respectu, sed ponūtur verba veritatem designantia, prout etiam in d. l. qui se patris, per quem patet q̄ hæres hæredis immediati, qui nō adit defuncti hæreditatem, potest vel adire vel repudiare hæreditatē primi testatoris, & sic eidem esse verus hæres & proprius: aut si mauult potest eam omittere. Et ita (vt dixi) videtur resoluenda harum legū repugnantia: quia licèt Iason in codē §. fi. simpliciter sequatur vnam partem, & conetur post Bal. & Aret. respondere prędictis ll. nō tamen vsquequaq; perfectè hunc articulum resoluit: quamuis aliud agens in introitu illius text. tāgat aliquid ex quo iuuari potuisset ad id quod prędixi tenendum: sed postea veluti sui immemor nihil tangit de illo, sed (vt dixi) remanet irresolutus, quod non tantò ei accidit. Sed obstat priori mēbro resolutionis præfatæ, dicta l. fin. C. de hære. insti. in illis verbis. s. recitatis, ibi, [Et hoc argumentamur ex antiqua regula, quæ voluit hæredem hæredis testatoris esse hæredem.] & sic per verbum, esse, quod designat veritatē, & & sic vult quòd secundus est hæres primus testatori verè & propriè, etiā si medius adeat. Sed tenēdo prędictā resolutionem, quæ vera est, ne vnico verbo ille text. corrigat alia iura loquentia per fictionem, & fundata in vera ratione iuridica, ideo respōderi potest, quòd cùm referatur ad iura antiqua, intelligi debet secundum illa. & sic vt impropriet ur verbum esse pro videri, argumen. l. asse toto. §. de hære. instituen. & l. fin. C. de falsa cau. adiecta legato cū simi. Vel dicamus, quòd quantum ad effectum succedendi in bonis quæ fuerunt primi testatoris antecedenter, & præsuppositiuè, quia sunt adiuncta bonis secundi, est, vel potest dici esse hæres primi, quia illa bona quondā fuerunt sua: & sic quoad quid. Sed reuera ex quo bona sunt cōmixta, & effecta vnū solidū patri-

patrimonium primi hæredis hęres secundus est propriè & verè hęres ipsi⁹, & abusiuè primi testatoris. Et ita est tenendum, ne (vt dixi) vno verbo, esse, enunciatiuè emisso totiura rationabilia corrigantur cōtra l. si quando in ptin. C. de inoffi. testa. Et ex primo membro huius resolutionis, dum dicitur, q̄ si primus hæres transmisit successionem in sequentē hęredem, q̄ talis transmissarius succedit verè & propriè & immediatè primo testatori, necessariò sequitur decisionem Bald. in eadem l. fi. 23. quæstione, non esse sustentabilem, quatenus tenet, † q̄ si testator mandat hæredi facere monumentū sub certa pœna, & hæres decedat intra tempus deliberandi, & eius hæres ex iure deliberandi ad eū transmisso adeat hęreditatem testatoris, & non faciat monumētum, non incidit in pœnam per l. mulcta. ff. de condi. & demonstra. Nā contrariū videtur per suprà dicta, quia eo casu secundus hæres verè & propriè ac immediatè succedit defuncto, & includitur sub grauamine pœnæ impositę primo hæredi. Et licèt hæc non adducat ibi Cor. col. 2. inclinat tñ contra Bal. per id q̄d tenet Bar. consi. 7. incip. Andreas quōdam Martini, & licèt Cor. dicat facere pro Bal. tex. in d. §. hæc verba. tamē dicit, q̄ alio casu loquitur, vult dicere, q̄ loquitur vbi in effectu primus hæres fuit demonstratus quasi nomine
45
46 proprio, dum testator dixit, † quisquis mihi hæres erit, vt declarat Bal. 4. oppo. eiusdem l. fi. & Ias. quem statim re-
47 ferā in eodē §. hæc verba, col. 2. † Lex ergo mulcta allegata per Bal. debet intelligi, quando hęredi primo fuit nominatim, vel æquipollenter iniunctū grauamen: quia tunc non transit ad hæredem hæredis, vt voluit Bar. vbi. s. vel si fuit iniūctum simpliciter hæres primus adijt, prout sentit Bar. ibi, quo

Ad intelle. l. mulcta non cōmittitur.

casu iuxta secūdū mēbrum prioris resolutionis. s. positæ secūdus hæres est hæres impropriè primi testatoris, & nō censetur grauatus. Et hoc dicitur intelligēdo illā l. extra terminos suos, & sic generaliter. Nā in suis terminis respōsio ad eam est aperta. videlicet, quia arbitrium certæ personæ fuit ibi requisitum. Quæ omnia procedūt, & verificantur de plano extra istius l. casum, vbi testator grauasset hæredem indefinitè & simpliciter: secus in terminis proprijs istius l. vbi dixit grauo
48 vel obligo hæredem meū. † Nā adiectio meū non sinit grauamē transire ad hæredē remotū. i. secundū vel tertiū vel deinceps vlteriori loco succedentē, sed duntaxat obligat primū hęredem fideicōmissario, cuius fauore grauamen fuit hæredi iniunctū secūdum Old. not. in consi. 21. exordiente thema tale est, argumen. l. si ita legatū esset, ff. de au. & argen. legato. vbi secundum Bat. in summario probatur,
49 † q̄ nomina possessiua, meum tuum suum, præsens tempus significant, & sic illa nuncupatio [hęredem meum] solummodo significat hæredem scriptum, & nominatū de præsenti in testamento, & non refertur ad hæredē ipsius futurum. i. de futuro successurum, & sic in effectu vult Old. quòd nomen possessiuum, meum, inducit demonstrationem personalem hæredis in testamēto scripti vel nominati.
50 Et ita est, † q̄ vbi fit demōstratio personæ hæredis, dispositio nō transit ad hæredem illius, vt in dicta l. cùm ita datur, in princip. & ibi Barto. & in l. sub diuersis, de condi. & demonstratio. & est etiā text. in l. seruus, in prin. ibi [itemq; demonstratio personę.] ff. de statu lib. bene facit tex. declaratus ibidē p Ias. col. 2. in ver. [sed nos loquimur] in d. l. qui liberis, §. hæc verba. s. de vulga. & pupil. & ita etiā intelligit illum

illum text. Bald. in d. l. fi. 4. oppo. C. de hære. insti. vt. s. dixi. Et obseruandum est, quod Oldra. vbi s. decidit etiam (ponẽdo quod prædixi) quod idẽ esset si testator nominasset hæredes. j. vel s. scriptos, nam illa adiectio est demonstratio personalis, quod etiam clarius tenet Io. Cro. in d. §. diui, col. 38. in ver. quærit enim Barto. in illis verbis, 4. sit conclusio: vbi non tãtum neminem allegat: verumetiam dicit nullum in specie id ponere. Sed fortè loquitur in terminis prohibitionis alienationis, de qua ipse ibidem agebat. Cæterum generaliter loquendo idẽ tenuit Ioã. de Imo. in d. l. si quis filiũ, §. fi. vbi Iaf. eum refert, in ver. quarto amplia. & idem esset si hæredis mentio fuisset facta per dictionẽ, ipsius, putà ipsius hæredis fideicommitto, vel ipsum hæredem grauo: quia dictiones ipse ipsa ipsum sunt demonstratiuæ ad oculũ, secundum Bal. sing. consi. 304. Nobilis D. Guil. de Sancto Nazario. lib. 5. Quam decisionem valdè cõmendat Iaf. in d. §. diui. 1. lect. col. fi. pc. & ibi sequitur Fran. de Ripa nu. 111. vbi etiã dicit quod retuli dicere Crotũ de s. scriptis & j. scriptis hæredibus, licèt eũ nõ nominat: & allegat alias remissiones, de quibus ibi per eũ, ad id quod Bal. in prædicto consilio dicit: sed ante Io. de Imo. & istos moder. tenẽtes quod dixi, videlicet quòd illæ demonstrationes, supra scriptos & infra scriptos & similes, sunt demonstrationes personales, & nominatim ostendunt, vel demonstrant hæredes. Idem tenuit Barto. in d. §. hæc verba, ante fin. & in consi. 7. incipiente Andreas quõdam Martini, quem ad aliud suprà retuli per l. si nominatim, de condi. & demonstra. iuncta l. secunda, de libe. & posthum. Ad quod etiam est bonus text. in ratione sui in l. nominatim j. titu. primo, de legat. tertio. & ibidem Bar. s. in d. consi. sentit quod Bald. in d. consi. de adiectione illius dictionis, ipsis, quod censeatur esse dictio personalissima: & tradit etiam Andre. Tiraquel. in opere tetractus, char. 345. num. 25. vbi etiam meminit supra scripti consilij: & ibi ad eum nonnulla addidi, ad quæ meipsum refero.

Expeditis vtcunq; præfatis adaptationibus, regredior ad intelligentiam decisionis principalis istius l. dum per eam deciditur, quod potest testator dispo nere in tempus aptum eius dispositionem conferendo, quã si non contulisset præsenti statu attento, dispositio esset inualida: non enim testator posset legatario rem ipsius legatarij propriam relinquere. l. cætera, §. 1. s. tit. 1. l. proprias res, C. de lega. Ea potissimũ
51 ratione, † quia domin⁹ existẽs ex vna causa, non potest amplius ex alia causa fieri dñs, vt inquit text. hanc rationem huic dicto assignãs in §. sed si rẽ, insti. de lega. ad idem tex. in §. sic itaq; discretis, cum alijs insti. de actio. Cuius rationis ratio in promptu, & (quod
52 Latini aiunt) in numerato est. † Nam cùm dominiũ plenum sit vnicũ, seu vnum numero, non est amplius multiplicabile, vt notanter inquit Bart. in l. 3. §. ex plurimis, in fi. verbis. ff. de acqui. posse. bonus tex. in l. Lucius, la vl-
53 tin §. impuberem. j. eo. vbi dicitur, † quod multiplicatio legatorum facta per testatorem non refertur ad legata spe-
54 cierum: † Imò fortius etiam si testator expressè duplicet, vel multiplicet legatũ corporis vel speciei, nihil proderit legatario, quo magis amplius quàm semel ei debeatur, quia non debetur: Eplanè, la. 1. §. 1. s. tit. primo. l. Meuius, in prin. in ver. [sanè.] j. eo. de quo puncto tradidi in §. eũ qui, eiusdẽ l. Nam quemadmodũ perfectũ rei corporalis dñium est quædam plenitudo, & non recipit concurrentiam alterius perso-

personæ respectu totius dominij vel
partis, vt inquit elegãter Bal. in repe.
l. in suis, col. 2. ff. de libe. & posthu. de-
clarans leges dicentes duos non pos-
se eiusdem rei esse dominos insolidũ.
55 †. Sic etiam non potest, imò minus
potest dari concurrentia vel multipli
catio eiusdẽ dominij quoad eandem
personã, argu. l. quibis idẽ, ff. de verb.
56 obli. sicut non solum † nõ põt res mea
mihi legari in toto, verũ neq; in parte.
l. huiusmodi, §. si Titius, vbi Ias. 2. no. ff.
57 tit. 1. Adeò † q; si à principio, tẽpore le-
gati relicti nõ erat mea, sed postea ce-
dente die facta est mea, ex causa lucra
tiua extinguitur legatũ. §. si res aliena,
insti. de lega. Tamen vtrunq; intelligi
tur, si ita mea erat, aut mea facta est, vt
à me auelli nõ posset: aliâs si auelli pos
sit in primo casu valet legatum: in se-
cundo autem nõ extinguitur. De pri-
mo est tex. in l. non quocunq; §. 1. ff. ti-
tu. 1. & in l. apud Iul. §. si Titius, eo. tit.
vbi Docto. & Aret. in l. multum inter
est, col. 2. de verb. obl. Ias. in l. si tibi ho
mo, in prin. eo. tit. de lega. 1. Deci. con
si. 47. inci. quod suprà col. 1. Ripa. in re
pe. l. si aliquam rem, col. 3. ver. intelli-
ge sexto. de acqui. pos. De secundo est
text. in d. l. non quocunq; in prin. vbi
glos. & Docto. Bar. in l. Meuius, §. duo-
rũ, col. 7. in ver. 6. oppo. ff. eo. Sed quo-
niam in casu isto (vt ad præmissa re-
deam) testator cõtulit dispositionem
suam, in tempus quo legatarius tem-
pore mortis ipsius testatoris reperire-
tur non dominus, vt inquit text. ibi.
[vt si quandocunq; ego moriar, Sti-
chus seruus tuus non erit] legatum su
stinetur considerato futuro euentu:
qui si non consideraretur, & ab eodẽ
disponente non fuisset id expressum,
legatum remaneret inutile: & sic vi-
detur hic casus, iuncta l. mea res. ff. de
condi. & demonstrat. vbi idem deci-
ditur, contra nostram assertionem in
secũda parte, ac pro ipsa in prima par-
te, quæ talis est.

¶ *Assertio complexiua ac resolutoria.*

QVanquã dispositio testatoris vni-
uersalis, vel particularis, erga
incapacem, vel absolutè & omnino,
vel relatiuè quoad eundem solum te
statorem, collata in tempus capacita-
tis futuræ censenda sit valida: eadem
tamen per testatorem prorsus inhabi
lem in fauorem cuiuscũq; habilis vel
inhabilis confecta, etiã in tempus ha-
bilitatis propriæ: vel etiam honorati
vel vtriusq; inhabilis suspensa collata-
uè, non tantum redditur inefficax, ve
rùm etiam omnino irrita.

¶ *Interpretatio.*

SI testator aliâs inhabilis ad dispo-
nendum disponat in tempus habi
litatis actiuæ futuræ, talis dispositio in
quemcunque fuerit collata, nihilo-
minus impeditur, & redditur vsque à
principio ipso iure nulla. Si verò testa
tor habilis disponat in tempus, quo
honoratus incapax fuerit postea ca-
pax effectus, adueniente conditione
capacitatis talis honorati, dispositio
conualidatur: siue talis honoratus ex
se fuerit incapax, siue mixta considera
tione testatoris, siue rei legatæ, vt in
hac lege.

Secundæ partis expositio.

Primæ partis.

Secundò in contrarium quoad
secundam partem & pro eadem, quo
ad primam vrget text. ille, licèt vul-
gatus, notandissimus tamen, ac capi-
talis in materia, in l. in tempus, in pri-
mo respõ. ff. de hæ. insti. vbi permittĩ
testatori instituere aliâs incapacẽ, cõ-
ferẽdo, expressim institutionẽ in tem
pus futurę capacitatis ideq; in legato
relinquẽdo iuris esse text. ille subdit.

Quem

Quem text. ibi summār Bar. & Pau. q. potest quis instirui in tempus quo capere poterit, adde & ei legari in idem tempus: sed in assertionis secunda parte præsupponitur oppositum, & in prima parte idem, vt ex eiusdē apparet contextu: igitur. &c.

Ad Lintem pus. Comprobatur primò difficultas ex eo quod per illum text. & argu. ipsius ibi decidit Ange de Peru. & sequitur
58 Ioā. de Imo. C. † q. potest quis instituere filium spurium in tempus legitimationis, vel quum legitimabitur, vel si legitimabitur: cuius autem importantiæ siue effectus sit talis institutio, patebit ex postea dicendis. Et illam decisionem præsupponit etiam Albert. post Iaco. de Arec. in l. libertas restamento, ff. de manu. testa. quam etiam conclusionē tenet idem Bal. in l. 1. q. 6. C. de insti. & substi. idem Bal. vbi Ange. & Imo. in l. si quis instituatur d. tit. de hære. instr. & idem Bal. in l. fi. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. & in l. quod sæpe, §. 1. per illum text. ff. de contra- hen. emp. Pau. de Cast. in l. si Titio. r. char. s. eo. Ias. in l. apud Iul. §. constat, 2. col. de legat. primo. Decius in l. ea quę rarò. ff. de regu. iu. & est cōmunis
Cōis omniū vbilibet. conclusio Doc. vbilibet.

Comprobatur & secundò ex glos. di. in l. vlti. in sexto in tel. §. de regu. cato. vbi gl. tenet (& adhuc in terminis
59 fortiorib⁹) † q. incapax pōt simpliciter ac purè institui, & eius institutio postea validabitur, si per principē fuerit effectus habilis ad capiendū, quod est singularius q. quod Doct. dicūt in d. l. in tēpus. & illā gl. in effectu videtur tenere Bar. in l. 1. col. 3. in ver. venio ad quartum mēbrum, eo. tit. de regu. cato. & eandem gl. cōmendat Bald. in l. seruis, C. de lega. de qua gl. tradetur. §. in prima illatione quam faciam ex prima assertione resolutoria.

Tertiò ad & cōtra assertionē complexiuam. §. positam facit tex. in l. filio præterito. 2. respon. §. de iniusto rup. vbi si filius in potestate sit præteritus per patrem, & abstinuit se paterna hęreditate: & consequenter renunciauit iuridicendi nullum: & perinde approbauit dispositionē, paternam quo ad præteritionē, tale testamentum & voluntas defuncti cōualidatur ex bobo & æquo: & tamen ibi testamentū erat nullū mixta consideratione patris testantis & filij præteriti. Et illum tex. dicit ibi non esse alibi Io. de Imo. Text. non alibi. in repe. col. 3. ad hoc q. licet testamentū in quo filius in potestate est præteritus sit ipso iure nullū, vt in l. si filius qui in potestate. §. de lib. & posthu. cū abis; potest tamē conualescere per eiusdē filij approbationē tacitā, de qua §. & à fortiori p expressam scdm Pau. ibidem. Et sic patet, q. actus à principio nullus etiam mixta consideratione disponētis & alterius. i. filij, pōt conualidari ex facto eius cuius contēpla-
60 tione erat nullū. i. eiusdem filij, † ergo à fortiori induceretur approbario voluntaris & eius validitas, si per eūdem disponentē à principio esset apposita conditionaliter futura approbatio, vt si dixisset, q. præteribat filiū, neq; illū instituendo, neq; exhęredando, sub conditione si filius postea id ratificasset: & sic cōtra prædictā conclusionē ac pro ea, vt dixi: & hęc est nota. punctuatio ad l. illam filio præterito.

Quartò adduci pōt tex. in l. posthumus post prin. in ver. [idē & circa] eo. tit. de iniusto rup. vbi probatur apertè q. testamentū in quo pater filiū tā natū pręterijt, vt factū fuit irritū capitis diminutione testatoris eiusdēq; patris: tū cessantib⁹ prædictis impedimētis, vel per mortē filij præteriti contingentē viuo testatore, vel eodē testatore ante mortē post testamentū recuperāte caput, quo fuerat diminut⁹, si venien-

venientes ab intestato sint in eo instituti, tale testamentum conualesciri iure prætorio. Quē text. Bal. cōmendat in l. si. col. 6. C. vnde legi. & dicit non esse alibi Pau. de Cast. in ea. l. posthumo. & Ioan. de Imo. in eadem l. filio præterito, colū. 26. & sic patet ibi esse bonum text. contra conclusionē nostram in secunda parte: sic eum inducendo. Nam venientes ab intestato in primo casu, vbi testamentum fuit ruptum stante filio in medio, erāt successionis incapaces, cùm prima causa successionis sit liberorum, iuribus vulga. nec non in secundo casu vbi fuit irritum, instituti erant incapaces successionis testamentariæ: quia fuerūt instituti à disponente, postea capite diminuto: & sic erat impedimentum mixta consideratione testatoris & hæredis in primo casu, vel ratione solius testatoris in secundo, in consequentiam tamen etiā hæredis qui ab eo institui non poterat, prout neq; ali⁹ exterus: licèt ab alio poterat institui: & tamen impedimentis post testamentum ante mortem testatoris cessantibus, vtpote in vita ipsius mortuo filio præterito, vel capitis diminutione testatoris abolita & sublata, institutiō facta de venientibus ab intestato, vel etiam de extraneis referendo singula singulis validatur. Modò sic, si nō expresso per testatorem conditionaliter vel in euentum conditionis, casu cessationis impedimenti, vnde procedit validatio ipsius testamenti, ipsum testamentum assumit vires: ergo à fortiori si per testatorem esset cautum de suspensione dispositionis in euentum cessationis impedimenti per id quod dicunt Bald. Pau. & Doctores reprobantes glos. ibi in dicta l. seruis, maiorem nanq; vim conualescentiæ operatur remotio impedimēti proueniens ex dispositione expressa suspensiua testatoris, quàm eo tacēte, vt dicunt ibi Docto. & sic contra alteram partem conclusionis: scilicet secundam. & pro altera: scilicet prima. Nam in d. l. posthumus, in princi. & in versi. idem & circa, ponitur vterque casus vtriusq; partis conclusionis: scilicet quando testator fit inhabilis, item & quando est habilis, & tamen per eum fuit institutus qui non poterat institui, videlicet successor ab intestato cum præteritione posthumi.

Inductio ad rem istam.

Quintò aduersus eandem conclusionem ac pro ea adducitur text. in l. si ita quis, in princi. ff. eo. vbi secūdum apostillās Bal. ex communi mente antiquorum scribentium, & ex aliorum post Bald. intentione, si testator leget spurio vel deportato, qui penitus sunt incapaces legati quā tum plurimum possint, vel possunt capere, & postea (in vita inquam testatoris secundum Dy. Barto. & Bal. licèt Rapha. latius id sumat) superueniat habilitas, legatum fiet validum. Idem dicit text. (& in hoc contrariatur) si testator contulerit dispositionem in suam propriā capacitatem: & sic videtur ibi tex. vrgens contra, ac secundum prędictam conclusionem: quum in primo respōso text. ille loquitur de incapaci legatario, & sic de futura habilitate passiua legatarij. Et in hoc est pro vno, id primo membro cōclusionis: & in secū do resp. loquitur de futura habilitate actiua: & in hoc est contra alterum. i. secundum membrum eiusdem conclusionis, in quo patet inhabilem acti uè non posse conferre dispositionem in tempus aptum: de cuius text. intellectu inferius tradetur.

Sextò ad & contra eandem affero text. in l. si alienum, §. in extraneis. ff. de hære. insti. iuncta l. inreuenit. ff. de lega. præstan. & l. si cognatis, de rebus du. nā in §. in extraneis est casus nota. quòd

quòd in institutione hæredum extra-
neorum sufficiat habilitatem institu-
ti concurrere vno ex tribus tempori
bus, testamenti videlicet, aut mortis
testantis, aut aditæ hæreditatis, me-
dia autem tempora non nocent. In a-
lijs autem iuribus dicitur, quòd suffi-
cit in legatis habilitatẽ adesse mortis
disponentis tempore. Cùm itaq; pri-
ma pars cõclusionis loquatur tam in
institutione, q̃ in legato: & in vtraq;
dispositione institutionis & legati cõ
cludatur, validitatem; & sic impedi-
mentum voluntatis, etiam testatore
super habilitate futura disponente,
durare, & dispositionem manere in-
ualidam: igitur hoc mediũ aliâs fun-
damentũ respicit eiusdem primæ par
tis conclusionis impugnationem.
Septimò sic. Institutio facta per te-
statorem de persona inhabili seu inca
pace, & collata in diem in qua repe-
rietur capax, censetur facta ac si ex il-
la die capacitatis in posterum talis in
61 stitutio esset facta, & non antea. † Nã
idem est disponere ex die certa in fu-
turum vel pro futuro tempore, vt ex
tũc incipiat validitas dispositionis: &
sic q; dies sit terminus à quo, quod po
nere diem ad principium dispositio-
nis exequutiuum, vt post illam dispo
sitio cesset, & sic dies sit terminus ad
quem, vt in l. obligationum ferè, §. pla
cet, ff. de actio. & obliga. Sed ita est, q;
hæreditas non potest dari ex die vel
ad diem, sed temporis vitio sublato re
manet institutio pura, vt in l. hæredi-
tas ex die. ff. de hære. insti. & in §. hæ-
res, eo. tit. institu. Cùm itaq; tempore
sublato de medio, institutio propter
incapacitatem instituti, vel inhabili-
tatem disponentis, nequeat esse vali-
da, remanet irrita, & non potest fieri
sub prædicta forma collatiua in tem-
pus habilitatis: & consequenter con-
tra alterutram conclusionis partem,
62 & pro alia eiusdem parte. † Ratio au- Ad l. hæredi tas ex die ta cito.
tem quare dies non potest apponi ad
initium vel inchoationem ipsius act⁹
institutionis, est: quia natura diei nõ
est suspendere quoad essentiam, sed
tantum quoad exequutionem vel pe
titionem, vt in d. §. placet, ibi. [Cuius
natura est, vt ante diẽ non exigatur.]
l. obligationum. ff. allegatæ: sed hæres
cùm capiat à seipso, vtpote directus,
non habet ab alio petere: ergo dies ni
hil operatur secundum Iaco. de Are.
& Bald. in eadem l. hæreditas. Si ergo
dies apposita nihil operatur, igitur in
stitutio remanet pura, vt ibi dicitur: si
pura, ergo habeo intentum, q; in pro-
posito isto talis institutio de incapace
facta, etiam in tẽpus capacitatis dila-
ta, non valet.
Octauò sic. Institutio de aliquo, vt
de hærede, facta per eum qui non ha-
bebat testamenti factionem actiuam,
vt per seruum, vel filiumfa. vel pupil-
lum, & similes personas intestabiles,
non valet, etiam si mortis eorum tem
pore reperiantur esse habiles sublatis
impedimentis. Text. est nota. in l. si fi-
liusfa. ff. de testa. ad idem text. optim⁹
in l. prima. §. exigit prætor. ff. de bono.
posse. secundũ tab. vbi in versi. [Sed et
63 si filiusfa.] istud † singulariter amplia
tur procedere, etiam si errore ductus
filiusfa putans se esse patremfa. testa-
tus esset, sed legatum ab aliquo prædi
ctorum inhabilium factum alicui cõ-
ualescit sublato impedimento. text.
est notabilis signans hanc differen-
tiam in l. prima, §. primo. ff. titu. primo,
de lega. tertio. Cùm itaq; in cõclusio-
ne comprehendantur & institutio &
legatum, & in ea dicatur concretiuè
quòd propter impedimentum inca-
pacitatis, etiam stante volũtate dispo
nentis suspensiua, dispositio & valida
tur, & impeditur: ergo fundamẽtum
hoc concernit cõclusionis propugna

tionem & impugnationem simul & semel, complexiuè inquam: nam hoc fundamentum repugnat vel vni parti conclusionis, vel alteri.

Nonò sic. Si defectus extrinsecus qui ab initio tempore institutionis suberat, cesset, etiam post mortem defuncti, institutio conualidatur, & assumit vires. l. qui soluendo, la. 1. ff. de hære. instituen. vbi est text. valde not. quod si testator, qui aliàs non erat soluẽdo creditoribus, & cui etiam permittitur vnum seruum duntaxat manumittere, duos seruos eiusdẽ nominis. s. Appellonios instituit, quorum vnus etiã post mortem testatoris ante aperturam tabularum ipsius decessit, institutio conualescit in altero seruo superstite. Cuius legis intelle. tangit Bart. in l. prima, col. 2. ff. de regu. catho. in vet. primum est, sed in prima parte cõclusionis habetur, quòd suspensio dispositionis inuentum habilem etiam ex voluntate testatoris non validat dispositionem euentu subsequuto. & econtra in 2. parte, quòd validat: ergo ibi est tex. pro vno membro, nec non contra aliud eiusdem assertionis vel conclusionis complexiuæ, de qua agimus.

Decimò in idem affero tex. notandissimũ in l. si minor, ff. de ser. expor. vbi eleganter decidit, quòd si minor. 20. annis, cui per l. eliasentiã, prohibetur manumissio serui proprij inter viuos fauore ipsius minoris, nisi certis ex causis in iure approbatis, absque causa seruum manumiserit, etiã differendo effectum manumissionis in tẽpus. s. quum excesserit. 20. ann. non ideo magis talis manumissio valebit, etiam in tẽpus illud habile collata. Subdit tex. rationẽ efficacem, quoniam lex eliasentia resistit initio. i. cõsilio ipsius minoris quasi parũ firmo & imbecillo. Quẽ text. valde cõmendãt Bart. Bal. Albe. & Sali. ibi post Docto. antiquos & Bar. & alij Doct. post eũ in l. 1. §. fuit quæsitum. ff. ad Treb. & Panor. in c. de vxore, de sepul. & sic probatur ibi, quod dispositio inutilis vel inualida non conualescit, etiã collata in euentum validitatis: & sic contra alteram conclusionis partẽ, & in alterius partis eiusdem præsidium.

Vndecimò in idem adduco tex. in l. si deportati seruo, in prin. ff. tit. t. vbi dicitur, quod si legatum fuerit factũ sub conditione seruo deportati, qui quidem seruus si perdurasset in potestate deportati vsq; ad mortem domini, esset effectus fisci: cùm deportatus nõ possit alium habere hæredem præter fiscum, vt per gl. & Doct. in l. si tibi mãdauero, §. is cuius bona, ff. mand. Si tamẽ fuerit per deportatum alienatus, & conditio legati postmodum purificetur, tale legatum acquiritur nouo domino: & sic legatum quod in initio erat inualidum, etiã absq; expressa suspensione testatoris in tẽpus validitatis, assumit vires, si conditione adueniẽte vel reperiatur seruus alienatus, vel dñs serui idemq; deportatus reperiatur per principem restitutus. Si ita que in prædicta difficili lege, etiam citra expressam voluntatem defuncti suspensiuam in tẽpus capacitatis, vel ipsius domini eiusdemq; deportati ipsius serui vel ex superuenientia noui dñi, in quẽ fieret alienatio, legatũ cõualidatur: ergo à fortiori dicendũ videtur, si voluntas suspensiua esset expressim collata in tẽpus capacitatis: & consequẽter contra alterã conclusionis partẽ: & pro altera: & illius. l. si deportati seruo intelle. solet reputari difficilis.

Duodecimò in idẽ põt adduci tex. in l. vlt. ff. de stip. ser. vbi singu. deciditũr, quod si seruus vel filiusfa. stipulentur ab aliquo in tẽpus manumissionis, vel aliena-

alienationis, vel emãcipationis, & sic
hoc expresso, q in id tempus confere
bant stipulationẽ, & consequenter e-
ius effectũ non acquiritur eis ex stipu
latione, etiã purificata conditione e-
mancipationis, vel manumissionis.
Subdit tex. rationẽ elegantem, dũ di-
cit, [Quia potestas eius.s. filij vel serui
dum contraheret nostra fuit.] & sic
actus deficit ratione defectus potesta
tis ab ipso initio ipsi filio vel seruo in
hærentis. Et illũ tex. cõmendat Bar. in
l. post contractũ, colũ. 3. ff. de dona. &
Bal. in cap. 1. qui feu. da. poss. col. 5. lib.
feu. ad idem est text. in l. vsusfructus,
eo. tit. de stipu. ser. sed in altera parte
conclusionis nostræ cõplexiuę dicit
oppositum: imò q voluntas disponẽ-
tis conferentis ipsius dispositionẽ in
tempus habile est causa validationis
ipsius: igitur contra eandem, & pro
alia conclusionis parte.

His fundamentis in vtramlibet cõ
clusionis partem ita deductis, ac nu-
diter & irresolutè adaptatis, operæ
pretium est conclusionem ipsam cõ-
cretiuè seu complexiuè de industria
64 positã reserare; † cùm eiusdem sit arti
ficij eandẽ rem & obscurè & clarè de-
promere. Intentio itaq; nostra in edi-
tione conclusionis complexiuæ fuit
inculcare duos casus ab inuicem con
tradictorios, vt ex discussione vtriusq;
eorũ mixta, ac insimul tractata; quæ
quæ ad rẽ istam facere viderentur re
Atten. solutio innotesceret. Sũma itaq; asser
tionis clarior stat in hoc, vt siue detur
in solo disponente inhabilitas, siue in
solo eo in quẽ vel cuius contẽplatio-
ne disponitur, siue mixta cõsideratio
ne vtriusq;, siue ei⁹ in quẽ disponitur,
& ipsius rei mixtim, etiã si disponens
sese referat in casum futurę capacita-
tis, talis dispositio & põt, & nõ põt hac
ratione vel sub hoc prætextu vires seu
robur assumere. In primo enim casu,

qui est primus casus cõclusionis, dispo
sitio erit inutilis: in tribus alijs qui con
tinentur sub secundo casu eiusdẽ cõ-
cõclusionis, erit vtilis. Et quia facilius
p assertiones resolutorias distinctim
enunciatas res ipsa pandetur, nam per
eas satisfiet contrarietatibus resultan
tibus contra alterutram conclusionis
partem, & vtraq; pars manebit verifi-
cata: ideo ad eas subijciendas prope-
remus.

Prima assertio analytica particula-
ris sit: Quãdo testator funditus est in
habilis actiuè ad disponendũ, vt quia
filiusfamiliàs, vel seru⁹, vel minor. 14.
ann. vel deportatus, vel aliàs omni-
no inhabilis, etiã si cõferat expressim
dispositionem in tẽpus propriæ futu-
ræ habilitatis, dispositio nullatenus va
let, per text. in d. l. 1. §. sed si filius, vbi
Bar. de lega. 3. & in l. si filiusfa. s. de te-
sta. & in l. si minor, ff. de seruis expor.
& in d. l. fi. ff. de stipu. ser. & in l. vsusfru
ctus, in princi. eo. tit. in quibus iuribus
traditur de dispositione confecta per
personam inhabilem, & ex volunta-
te expressa eiusdem disponentis dila-
ta in tẽpus habilitatis superuenturæ,
& decidunt præfata iura talem dispo
65 sitionem esse nullam. † Ratio huius as
sertionis est, nam in vltimis dispositio
nibus vniuersalibus præcipuum earũ
principium consistit in causa efficien
te, quæ quidem causa, cùm sit porissi-
ma rei pars; vt pote principium ipsius
rei, vt in l. quires. §. area, ff. de solut. &
in l. nã origo, ff. quod vi aut clam. & in
l. 1. ff. de origi. iuris, neq; per artem, ne
q; per naturã naturatam potest fieri,
q non existẽte principio, ea quæ post
principium debent sequi, subsistant,
vt in l. in vniuersis, C. qui da. tu. vel cu
ra. poss. & in d. l. fin. & l. vsusfructus, ff.
de stipu. seruo. Et hanc rationem in
effectu ponit Bal. quamuis eius lectura
sit aliquatenus maculata, & non lo-

T 2 quatur

quatur punctualiter in proposito no-
stro, in d. l. seruis, post principium, C.
de lega. Est tamen secundum Bal. dif-
ferentia in vltimis volūtatibus inter
testamentū & codicillos in hoc, quia
si filiusfa. qui tempore inhabili codi-
cillatur inutiliter, conferendo, vel nō
conferendo dispositionem in tem-
66 pus capacitatis, † sit effectus sui iuris,
& postea perseueret in eadem volun-
tate, & talis perseuerantia probetur
per duos testes, virtus codicillorū con
ualescet: secus in testamento, quod
non cōualescet, nisi plena & integra
solennitas adhibeatur. Ita singulari-
ter dicit text. ponens hāc elegantem
differentiam in d. §. sed si filius; vbi eū
notant Barto. Bal. & Albe. & retuli. s.
in. 8. medio. Et hoc quod est dictum
de reconualescentia, supplet nostrū
casum quoad voluntatem codicilla-
rem, qui non loquitur nisi de solo nō
valore dispositionis testamentariæ.
Bene confert prædictæ rationi quod
tenet Bal. in l. prima. 7. opposi. C. qui
67 admitti: scilicet † quòd habilitas per-
sonæ debet actum qui geritur præce-
dere, non autem sequi, per d. §. sed si
filius. Nec non facit, quod Bart. te-
net in dicta l. vsusfructus, ff. de stipu.
68 seruo. ante fin. vbi dicit, † quòd quan-
do est defectus actiuè ex parte perso-
næ agentis, & sic ex parte causæ effi-
cientis, inspicitur initium dispositio-
nis: & sic dispositio ab initio inualida
semper remanet inualida: Nec non fa
cit, quod dicit Bal. in l. prima, ad fi. C.
de condi. ob causam. vbi per tex. in d.
69 l. in vniuersis, tenet, † quòd destructo
vel nō subsistente principio, corruūt
principiata: & ibi hoc probatur in il-
lis verbis, [legitimæ initiatæ litis,] à
sensu opposito. Et idem quod in hac
assertione dicitur subsistente inhabi-
litate ex defectu personæ agentis, di-
cendum est, quando subsisteret defe-
ctus rei ex parte ipsius rei: quia tūc di-
spositio non valeret, etiam collata in
casum habilitatis, vt in l. inter stipulā-
tem, §. sacram, in ver. [adeò enim.] ff.
de verbo. obliga. & Bar. per illum tex.
parificat hos duos casus in d. l. vsusfru
ctus, ad finem.

Ex qua prima assertione resoluto-
ria consequit̃ primò, q̄ si testator aliàs
inhabilis absolutè ad testādum insti-
tuat filium spurium, vel eidem leget
in tempus, quando ipse filius spurius
capere possit, talis dispositio nō valet:
& ita potest intelligi id quod Bal. deci
dit in l. eam quam, colū. 12. in versi. &
ex hoc infertur, C. de fideico. & in l. si
quis incesti, C. de incestis nupt. cōtra
prædictam communem conclusio-
nem, secundum Pau. de Cast. ita saluā
tem, in l. si ita quis, in prin. J. isto titu. &
in d. l. seruus, C. de lega. Quæ saluatio,
licet in se sit vera per illas ll. tamen nū
quam mihi placuit. Tum, quia Bald.
non loquitur de inhabilitate testan-
tis absoluta & generali, id est nō limi-
tata ad certam personam, quæ inesset
ipsi testatori: sed loquitur solum de in
habilitate habita mixtim considera-
tione testatoris eiusdem ad filiū pro-
70 pter ipsius patris vitium: & sic de in-
habilitate relatiua. Tum etiam, quia
Bal. non loquitur, vbi testator contu-
lisset dispositionem suam in tempus
propriæ habilitatis futuræ, imò loqui
tur, quando contulisset in tempus ca
pacitatis ipsius filij spurij vel incapa-
cis. Et re vera Bal. in terminis in quib9
loquitur de institutione, vel relicto fi
lio spurio facto per patrem aliâs habi-
lem ad testandum in tempus capaci-
tatis ipsius spurij, non potest saluari,
quin perperam loquatur, non præsup
posita inquā alia incapacitate patris
de per se, præter illam mixtam quā re-
latiuè habet ad talē filium, & filius ad
ipsum. Et contrarium eius quod ipse
vbi

vbi.§.tenuit,tenet ipsemet Bal. in l. 1. q.6.C.de insti.& substi.in d.l.si quis in stituatur,per illũ tex.de hære.insti. & post eum Ange.& Io. de Imo.ibidem vt.§.retuli in.2.cõtrario,& est cõis opi. Doctorũ.Et certè in d.l.in tempus,est casus formalis cõtra Bal. in d.l.eã quã, & sufficiunt remissiones quas contra Bal.ponit Alex.in d.l. eam quã,in addi.ad eundẽ super eadẽ col. 12.in fi.il lius pagi.similiter Are.in d.l.si filiusfa. de testa. tenet intrepidè prædictã cõ-
70 munem opi.dicens noranter, † quòd quãdo inhabilitas disponentis est absoluta.i.generalis non limitata relatiuè ad personam certam,tunc propriè procedit regula.l.si minor.§.allegata, & consequenter aliorum iurium in hac prima assertione adductorũ:quia prohibitio testandi, vel aliàs disponẽdi, est absoluta & generalis quoad ipsam personã prohibitã,id est quę simpliciter prohibentur testari, vel aliter disponere propter ipsius inhabilitatẽ personalẽ.Sed quando inhabilitas disponentis limitatur relatiuè ad certas personas,siue propter odium disponẽtis,siue ob aliam causam mixta consideratione vtriusq;, tũc secundũ eum videtur procedere tex.in d.l.in tẽpus, 1.respon.qui loquitur simpliciter. Et bene facit tex.in ratione sui in l. cùm hic status,§. vlti. ff. de do. inter vir.& vxo. & sic Fran. Are. resider cum cõi. sententia tãquam veriori. Sin autem non esset per patrẽ eundemq;testato rem collata institutio filij spurij in tẽpus habile,sed simpliciter eum instituisset,& nõ postea efficeretur habilis per legitimationẽ subsequutam,glos. videtur tenere idẽ:& sic q sufficiat ad hoc,vt institutio sit valida,in l.fi.in gl. mag.in.6.exemplo.§.de regu.cato.cu ius memini.§.in.2.contrario. Sed illã gl.non intelligit Pau.in spurio,sed in deportato:& licèt opi. eiusdem gl.in effectu teneat Bar.in l. 1.eo. tit. Bal.in l.fi.col.pe.in ver.itẽ dubitatur, C. vnde legi.& in l.seruis,de legatis. idcirco tamen Are.tenet cõtra in l. cætera post prin.§.titu. 1.& respondet legi allegatæ p Bal.Sed gl.Bar.& Bal. possunt saluari,quando legitimatio esset retro-
71 tractiua ad tẽpus natiuitatis,† vt quia esset restitutio ad natalia.Et ad hoc alludũt verba illius gl. in quantũ dicit, [& Imperator eum postea restituit.] & hoc considerat Soci. in l. Gallus,§.
72 instituens,post prin. In legato † autẽ facto spurio,q non sit necesse illud cõferre in tempus permissum, sed aliàs legitimatio subsequuta ante mortẽ sufficiat,tenet Bart.in l. t.vlti.col.§.de regu.ca.& sequitur Are in d.l.cætera, in prin.In prædicto autẽ casu, videlicet qñ dispositio cõfertur in tempus habile, siue legitimationis, ad hoc vt dispositio valeat, requiritur, q. superueniat habilitas filio ante mortẽ testatoris,aliàs secus si post mortem fuerit capax per legitimationem effectus,secundũ Dyn.Bal. & Docto. in d.l.si ita quis,in prin.§.eo. Et licèt Rapha.dicat ibi ll.Dy. hoc non probare:nihilomi-
73 nus † consulit, vt testator cõferat per dictionem,quandocũq;,prout in hoc tex.fuit collata dispositio: quo casu in habilitas post mortem patris operabitur effectum confirmatiuum.

¶ Consequutio secunda ex assertione resolutoria.

74 Ex eadem † assertione consequitur secundò, q etiam sponsalia inter prohibitos cõtrahere matrimonium non possunt contrahi sub ista conditione,si Papa dispensabit,secundum Inno.Car.Flo.& Panor.in ca.super eò.de condi.appo.ideo quia vidẽtur contrahi sub conditione impossibili,iuxta l.apud Iulianum.§. fin.de le gat.1.§.titu.proximo, & quod ibi per

moder.not.nec nõ secundũ eos: quia isto casu subest inhabilitas vel impotentia ex parte ipsorum agentiũ seu facientium actum. i. contrahentium matrimonium: & sic ex parte causæ agentis vel efficientis, vnde non potuit actus conferri in tẽpus seu in casum permissum, vt.s. est dictum. Sed in casu cõis sententiæ Docto. in d.l. si quis instituatur, & in d.l. in tẽpus, cuius.s. proxima illatione memini, incapacitas plus notatur, vel consideratur ex parte instituti, q̃ inhabilitas mixtæ considerationis ex parte disponentis, & eiusdem instituti: licèt talis incapacitas instituti sit causata à facto & vitio testatoris. Et ita intelligit prędictã opi. Inno. & Canonistatum. Are. in ea. l. si filiusfa. de testa. & eam simpliciter sequitur vt cõem idem Aret. in d.§. si. legis apud Iul. col. 4. Sed aduertẽdum est, ꝙ ratio Are. non est solida: nã imò in prædicto casu Inno. & Doctorum Canonistatum defectus vel impedimentum contractus matrimonij nõ suberat absolutè & principaliter in personis contrahentiũ matrimoniũ: non enim illæ erant prohibitæ aliàs. i. cum alijs personis absolutè & generaliter contrahere matrimonium, cùm imò quælibet earũ poterat cum alijs personis contrahere: & sic defectus nõ laborabat ex parte solius causæ efficientis: sed prohibitio erat respectiua, id est mixta consideratione vnius personæ contrahentis ad aliã. Modò ita est, ꝙ vbi actus prohibetur fieri mixta consideratione vtriusq;, & non simpliciter & absolutè respectu causæ efficientis, tunc inspicitur tẽpus cõditionis existentis, & non tẽpus celebrationis ipsius actus, vt est dictũ in pręcedẽti illatione. Igitur decisio Inno. Cat. & Panor. est dubia, & ideo non abs re cã non tenẽt ibi Anto. & Gaspar Calde. quorũ opi. cõtra Inno. & sequaces sustinet ibi Præpositus Alex. eo modo, quẽ proximè dixi. Et postq̃ respondit omnibus motiuis tenentiũ opinio. In no. relinquit cogitandum: tamen ex eius intentione in quantũ allegat d.l. apud Iul. in fin. cum l. intercidit. ff. de condi. & demon. potest in hac re sic concludi sub quodã distinctionis fœdere: videlicet, ꝙ si talis dispẽsatio spe- Resolutio. retur concedi super tali gradu prohibito, in quo vel super quo fuerat solita concedi, valebit matrimoniũ sub tali conditione contractũ, sequuta in quam dispensatione pontificia: aliàs minimè. Et certè attentis dispensationibus quæ hisce temporibus fiunt faciliter & solito modo in quibusdã gradibus, in alijs autẽ valde difficulter dispensatio fit. Et prædicta cõcordia est satis tollerabilis & iuridica, & reperio ꝙ idẽ Are. consi. 142. ex facto proponitur, col. 4. vbi concludit cum opi. Inno. non tenet prædictam declarationem ad prædictam opi. de inhabilitate causæ efficientis, quam dixi ipsum Are. tenere in d.l. si filiusfa. de testa.

¶ *Tertia illatio.*

75 Consequitur † tertiò, ꝙ si frater minor vel monachus post emissam à se professionẽ faciat testamẽtũ vel codicillos, etiã sub eadem cõtestatione, vt valeãt in tẽpus quo fuerit effectus habilis ad disponendũ, nõ valebit talis dispositio, propter inhabilitatẽ testandi ab ipso primordio eidẽ disponenti inhærentem: & sic ob defectũ causæ efficientis, etiã si Papa postea eũ liberet à monachatu vel ab ordine fratrum minorum, quia vt dixi à principio non est persona habilis, & nemo facit se habilem, liçèt dicat, valere volo, quũ habilis ero: quia valẽtia actus quæ sumit primordium à causa efficiente, vt.s. est dictũ, non põt in pẽdenti esse secundum Bal. in d.l. eam q̃, col.

col.ante pe.in ver. itē si frater minor. est enim personæ monachi insita me rotute inhabilitas ad disponēdum eo ipso q; est professus: quia nō habet vel le neq; nolle, vt in cano. nō dicatis. 12. q. 1. sine quo velle aut voluntate libe ra non datur alicui facultas testandi, vt in l. illa institutio, cū alijs. ff. de hæ. insti. & est etiā inhabilis ad disponendum respectu rei: quia cū abdicauerit à se proprietatem bonorum vel rerū, vt in c. cum ad monasteriū, post principiū & ad fi. de sta. mona. non potest vllatenus de rebus alienis deinceps testari, vt in auth. en. ingressi, ad fin. C. de sacro. eccle. Sic ergo tam ex inhabilitate & defectu personæ respectu deficientis potestatis quoad ipsius vel le vel voluntatē, q̄ respectu rei, propter priuationem dominij dispositio est impossibilis in monacho. Et vide quæstionem peregrinā, ne dicā stolidā, & phanaticā, quā per tex. ī d. auth. ingressi decidit practica Papi. fo. 213. in paruis, col. 2. ad fi. cum prin. sequen

76 tis.† Contra prædictam tamen decisionem loquentem de monacho videtur facere text. in di. l. si ita quis, in prin. 2. respō. ĵ. eo. quam. s̄. adduxi. Sed ei respondet Bal. in d. l. eam quā, colū. pe. dupliciter, primo q; ibi loquitur de potentia passiua, sed prædicta decisio de potentia actiua. Quæ responsio videtur contra illum tex. in. 2. respō. ibi, [sed etsi dixerit quam maximam partem dare possum damnas esto dare ei hæres meus idem erit dicendū.] & licèt glo. ibi exponat verbum, possum, respectu legatarij, tamen tex. videtur intelligēd' aliter prout litera sonat. s. respectu testantis, & sic sonat, q; in primo responso tex. loquitur qn̄ potētia fuit relata in ipsum legatarium: sed in prædicto secundo respō. qn̄ fuit relata in ipsum testantem. Et certè ille text. sic vt iacet intellectus non tantum vr get contra prædictam decisionē Bal. loquentem de monacho, sed etiā contra primam assertionē resolutoriā. s̄. positam, & contra omnia, quæ per ipsam hucusq; dicta sunt, & inferius dicentur. Ideo respondet Bal. 2. quòd in d. l. si ita quis, in prin. 2. respō. dispositio collata in tēpus capacitatis erat præter legem: sed in casu prædictę decisionis loquentis de monacho erat contra legem. istud vltimum membrum Bal. expeditum est, sed primum non capio, quatenus vult, q; si impotētia disponendi subsit in agente, dicat agere seu disponere præter legē, nam imò etiam disponit contra legem cū faciētem inhabilem ad disponendū: & sic Bal. nō clarè resoluit contrariū de illa l. Qua propter sustinendo primam responsionem Bal. dicendū est, q; totus ille text. in prin. illius l. tam in primo q̄ in secundo casu ipsius loquitur de incapacitate honorati, & est sensus illius, q; siue testator leget in ca paci quantū plurimū pōt vel poterit capere, vel quātū ipse testator pōt sibi relinquere respectu ipsius honorati, & ipsi' capacitate perpensa ac mixtim cōsiderata, si postea ante mortē testatoris superueniat illi honorato capacitas propter naturā verbi potest, quod est extensiuum, legatum cōualescet: & ista est vera intentio glosellæ vlti. ibi. s. quòd siue verbum possibilitatis referatur ad honoratum incapacem, siue ad testatorem nō respectu ipsiusmet solius testatoris, sed etiam respectu eiusdem honorati incapacis, & sic mixta cōsideratione vtriusq;, semper valet legatum subsequuta vel superueniente capacitate legatarij: & sic q; tam in primo quàm in secundo respō so principij illius l. incapacitas considerattur (vt dixi) mixta consideratione seu ratione vtriusq;. i. tam relinquētis q̄ honorati, & ista est intentio glos. vt dixi

dixi & Doct. ibi maximè Bal. in prædicta
apostilla, & Albe. post Oldra. Nam in
quantū Bal. quē sequitur Pau. de Cast.
apostillā dicta, [supra retulit se ad potē-
tiam legatarij, hic ad suā.] intelligūt
semper præsupposita generali habili-
tate testatoris ad testandum: & sic nō
habēt considerationē ad simplicē &
personalem inhabilitatē ipsius testa-
toris: sed data ac præsupposita ipsius
habilitate, & potentia generali, habet
ibi consideratio ad ipsius impotentiā
respectiuā. s. mixta cōsideratione ho-
norati. qđ ostenditur. Nā ille tex. non
pōt intelligi, qñ testator esset absolu-
tè. i. generaliter quoad oēs intestabi-
lis, cū eo casu per iura. s. allegata in hac
assertione resolutoria, nō posset dispo
nere relinquendo alicui, quantū ipse
relinquere pōt: quia licèt postea sibi
superuenisset facultas testandi, nō va
leret ei⁹ dispositio, neq; eo casu dispo-
sitio extenderet per verbū pōt. Et ita
expressè limitant, & declarāt illū tex.
ibi Ange. de Peri. vbi allegat, & ita in-
telligit præfatā decisionē Bal. de mo-
nacho loquentē, & Pau. de Cast. ibi, q.
allegat aliā decisionē, de qua prædixi
in præcedente illatione, loquentē de
institutione spurij in tēpus capacita-
tis, & est de intentione glo. & aliorū,
vt. s. tetigi. Et ista est vera & plana re-
sponsio ad illū tex. & sic nō obstat præ
dictæ decisioni Bal. loquēti de mona-
cho, neq; prædictæ nostræ principali
assertioni resolutoriæ. s. positæ, cui a-
liàs irrefragabiliter obstitisset, & totā
hanc materiā offuscasset, & penè in
tenebras Heraclinas coniecisset.

Ad l. 55. Tau. cum l. fori.

77 Consequitur quartò, † q. si hodie
stantibus & præsuppositis ll. isti⁹ reg.
videlicet lege fori, & l. Tau. 55. in ordi
ne, prohibentibus vxorē contrahere
absq; viri licētia matrimonio cōstan-
te, vxor faciat aliquē contractū absq;
viri licentia, conferens valorem & ef
fectum ipsius in tēpus quo inter eā &
virū ipsius matrimonium sit dissolu-
tū, quantumcunq; postea matrimo-
niū dissoluatur, non ideo tamē cōtra-
ctus eiusmodi absq; viri licentia cele-
bratus valebit ex ratione dictæ legis si
minor: quę est (vt dixi) quia lex resistit
initio cōtractus, quasi ab habēte infir-
mum consiliū celebrati, vt ibi tex. di-
cit, & facit text. in princi. insti. quibus
alie. licet vel non. dum inquit, [ne mu
liebris sexus imbecillitas. &c.] Ideoq;
talis licentia est de substantia eiusmo
di contractuum, ita q. ea prætermissa
sunt nulli, secūdū Bal. in l. comparatio-
nes, col. 2. C. de fide instru. vbi in alia
78 materia dicit, † q. in dubio omnis for
ma à iure tradita intelligitur vel de-
bet censeri forma substantialis, vel de
essentia actus, & Bal. in l. 1. in fi. C. qui
79 admitti. Præsertim, † quū tales leges
auferant vxoribus facultatem contra
hendi sine licentia virorū per abnega
tionē potētiæ. i. per verba nō pōt, quæ
inducūt necessitatē, vt per gl. ordi. in
c. 1. in ver. non pōt, de regu. iuris in. 6.
& tradit Bar. Alex. & Are. post eum in
l. Gallus, in prin. s. de libe. & posthu. &
ibi signāter Ias. plura circa illā iura cō
gerit, col. 4. cū sequen. Item importāt
solennitatē, vt tradit And. Sy. Barba.
in tracta. de præstā. cardi. 2. parte. 3. q.
basilica, col. 7. ergo ea prætermissa actus
debet censeri nullus. Facit etiā, nam
vbi lex remouet potentiā ab actu, ibi
actus est ipso iure nullus, secundū Bal.
in cap. 1. §. fin. col. 5. de pa. iura. fir. lib.
feu. quod etiam in terminis statuti si-
milis prædictis ll. regni voluit Socin.
cōs. 93. incipiente, circa primū, col. pe.
& ibi opportunè dicit, q. per talia ver-
ba statutū cēset actui resistere ab ini-
tio. Et idē Soci. cōsi. 112. lib. 2. & cons.
220. incip. viso testamēto. colū. 2. ver.
& quantumcunq; lib. 2. Et præsertim
80 † prædicta illatio cōclusiua procedit,

quia mulier sic contrahendo videretur casum tristẽ aduersamq; fortunã, videlicet dissolutionis matrimonij, sperare, quod neq; per mortẽ licet, vt in l. inter stipulantẽ, §. sacram, ff. de verbo. obli. neq; per diuortium, vt in l. reprehendenda, C. de insti. & substi. Bene facit etiã ad pręmissam illationem quod not. tenet Bal. in l. vna, ad fin. C. de nundi. Hic autẽ non est aptus locus ad attingendũ, an sine viri licentia posset donare causa mortis, & sic sub genere vel appellatione mortis generali cõferendo dispositionẽ in tẽpus habile: ideo super hoc nõ insisto:
81 eo duntaxat addito, † videlicet q. si soluto matrimonio, vxor quæ eo modo contraxit, ratificasset talẽ cõtractum, valeret contractus, vt ex nunc, nõ autem, vt ex tunc: quia vbi actus à principio est nullus, prout hic fuit ex defectu personæ agentis, non põt ratificari, vt validitas actus retrotrahatur per fictionẽ: sed duntaxat, vt recipiat ex nunc validitatem de nouo, scdm Bar. not. in l. obseruare. 1. oppo. in ver. [aut non potuisset.] post Ia. Bu. ibi. ff. de offi. procõ. & lega. & sequitur Alex. cõsi. 79. col. 5. in ver. vel etiã põt responderi, lib. 5. & Fran. de Are. consi. 127. incipien. eximiè, col. 2. Et ita intelligi debet quod Ancha. tradit consi. 123. incipien. vnus ex procuratoribus.

Subdeducitur quintò ex prædicta assertione, q. si minor. 14. annorũ qui iure cõi & regio propter imbecillitatẽ ætatis testari prohibeť, vt in l. qua ætate. š. de testa. & in l. si frater, C. qui testa. fa. po. & l. 13. tit. 1. par. 6. testare-
82 tur † conferendo validitatem dispositionis in tẽpus maioris ætatis, etiã postea adueniente prædicta ætate maiore eo mortuo tale testamentũ nõ cõualesceret. Quia cũ per illa iura prohibeatur testari ob intellectus defectũ & imbecillitatẽ, leges videntur resistere initio. & habet locum punctualiter ratio d. l. si minor, in fi. dũ dicit ad verbum, & retuli. š. [lex quippe eius cõsilio quasi parũ firmo resistit.] Ex quib9 verbis nor. Bal. ibi id quod prædixim9 s. q. illud quod fit tempore prohibito, licèt conferatur in tẽpus permissum, non valet, qñ lex resistit initio seu cõsilio. i. ratione imbęcillitatis consilij prohibet aliquid fieri, vt ibi est text. nota. scdm eum, & not. etiam Rapha. ibidem, & postea in addi. ex lectu. antiqua dicit Bal. q. qñ occurrit impedimentũ circa personam, inspicitur initiũ, vt ibi. Neque sufficeret vt. š. tetigi istum testantem viuere per aliquod tẽpus post testamentũ & maiorẽ ętatẽ postea impletam, & decedere eum codẽ testamento, & per aliquod temporis interuallum eadẽ voluntate durante, vt in d. l. 1. §. sed si filius, in versi. [hoc vtiq.] J. tit. primo. Nam testamẽtum ab initio nullũ ob inhabilitatẽ causæ efficientis. i. testantis, nũquam conualescit, vt ibi vult tex. & Bar. post prin. nisi plena & integra solennitas adhibeatur, vt ibidem etiam probať, & declarat Bal. vt. š. retuli, in l. seruis, post princi. C. de legatis. š. allegata. Si autẽ testamentum haberet legitimũ
83 principiũ, faciliter confirmaretur ex noua voluntate. † Et ita loquitur tex. nota. in l. qui ex liberis, §. testamẽto. J. de bo. pos. scdm tabu. scdm Bar. & Bal. vbi. š. & idẽ Bal. notat in codẽ §. sed et si filius. Et ex hac prima assertione resolutoria patet, verificatũ esse alterũ mẽbrum. s. pmũ nostrę generalis assertionis concretiuę seu complexiuæ iam recitatæ, quod loquitur de inhabilitate actiua ipsius disponentis.
84 † Secũda assertio resolutoria particularis est. Dispositio vnis vel particularis testatoris aliàs habilis ad disponẽdũ erga icapacẽ absolutè vt deportatũ, dãnatũ in metallũ aut aliter oĩo & fun-

funditus inhabilē ad capiendũ vel re-
latiuè seu respectiuè tantũ.i.habita cō
sideratione mixta honorati ad ipsum
disponentē, vt putà naturalis vel spu-
rij vel aliter incapacis, vel eadē ratio-
ne relationis de re ipsa ad disponentē
habita, collata inquã per eundē testa-
torē in tēpus futuræ capacitatis, cēsen
da est valida sequuto capacitatis euē-
tu. Hanc conclusionē tã in institutio
nibus q̃ in legatis eiusmodi relictis, p-
bat tex. euidenter in d.l. in tempus, in
primo responso, cuius verba sunt. [In
tempus capiēdæ hæreditatis institui
hæredē posse beneuolentiæ est, veluti
Lucius Titius quũ capere poterit hæ-
res esto, idē & in legato.] quã legē Do
cto. cōiter in locis.s. adductis in prima
illatione præcedentis cōclusionis re-
solutoriæ; intelligũt loqui, qñ testator
nō esset omnino & absolutè inhabilis
ad disponendũ, sed impedimentũ ef-
fectus dispositionis subesset, vel in eo
solo erga quē ipse testator disponit si-
ue fuerit hæres siue legatarius, vel mi
xta cōsideratione vtriusq;.s. tam testa
toris q̃ hæredis vel legatarij, aut rei le
gatæ simul & eiusdem honorati, vt in
hac lege, quibus casibus testator pōt
cōferre dispositionē suã in tēpus per-
missum: & habilitate eorundã hono-
ratorũ subsequuta, dispositio sortietū
effectũ. Ad idē est text. optimus in l. fi
lius à patre, §. fi.s. de lib. & posthu. vbi
probatur scd̃m summã Bart. q potest
quis instituere posthumũ nasciturũ
ex ea quæ tunc.i. tēpore testamenti si
bi esse vxor non pōt, sed honesta spes
est q esse possit in futurũ: & est bonus
tex. in l. libertas, ff. de manu. testa. vbi
habetur, q incapaci pōt relinqui liber
tas cũ capax erit. Vltimũ dictũ huius
assertionis.s. de incapacitate legatarij
mixta consideratione rei legatæ pro-
batur expressim in hac nostra. l. & in
l. mea res. ĵ. de cōdi. & demō. quæ huic
legi est consimilis, ex quibus ll. vt di-
xi, patet verã esse cōem Doct. decisio-
nem, quam tradunt in locis.s. per me
adductis in prima cōprobatione secũ
dæ difficultatis cōtra assertionē com-
plexiuã signatæ.s. q testator idemque
pater pōt dispositionem suã tam vni-
uersalem q̃ particularem erga filiũ il-
legitimum directã conferre in tēpus
quo legitimabit', sequutaq; postea le-
gitimatione dispositio sortietur effe-
ctũ, ac si à principio, i. tempore confe
ctæ dispositionis, talis filius fuisset ha-
bilis & capax.i. fuisset legitimatus vel
effectus legitimus. Et pari ratione vi-
deretur idem posse dici, si pater talem 18
filiũ illegitimum vnà cũ institutione
de eo facta cũ alijs filijs legitimis me-
liorasset sub eadē conditione futuræ
habilitatis vel legitimationis in. 3. bo-
norũ parte. Nã quemadmodũ institu
tio de eo facta cũ alijs filijs legitimis
æqualiter suspendi pōt in euentũ eius
modi cōditionis, ita pariformiter vide
retur prædictã tertij meliorationem
in eundē euentum esse suspensibilē.
& quãuis attenta prædicta l. & his quæ
per Doct.s. allegatos argumēto ipsius
dicuntur, hoc videretur prima frōte
tenendũ, tamen contrariũ videtur cō
cludendũ in casu prædicto, videlicet
meliorationis tertij per tex. in l. com-
muniũ rerum, ad fi. C. de na. lib. vbi di Attea.
85 citur † q filius legitimatus ex volũta-
te testatoris succedēs cũ legitimis nō
pōt succedere plus q̃ i parte minima,
quæ fuerit data vel relicta vni ex filijs
legitimis, & sic legitimus suprà illegi-
timũ potest meliorari: ipse autem le-
gitimatus suprà legitimum minimè:
imò quod est fortius patet p illũ text.
quòd neque etiam est capax quintæ
partis bonorum, quæ posset extraneo
relinqui, & sic in hoc est deterioris cō
ditionis legitimatus quo ad prædictã
quintã partē ipso extraneo: ea fortas-
sis ra-

sis ratione, quia satis cōtentus esse debet, quòd per legē adæquatur quo ad legitimā vni legitimo. Ad idem text. in §. & quoniā variè, in auth. qui. mo. natu. effic. sui. colla. 7. quē vt sing. Bal. cōmendat in ca. per tuas, de maio. & obed. & Ang. super eo. tex. qui notabiliter subdeclarat extendens ad legitimatos etiā alijs modis: non tantū per oblationem curiæ, prout ille tex. in d. Atten. l. cōmunium rerū, ad fi. loquitur, hoc est ad legitimatos per rescriptū principis, vel alio quouis modo, præter matrimonij subsequentiā: his etenim filijs qui sic legitimantur. i. per subsequens matrimoniū pōt plus relinqui vel donari q̄ verè legitimis, secūdum Ange. not. ibidem: motum ex eo, ꝙ vbi per matrimoniū quis legitimat, verè restituitur ei ius legitimorū, & ab initio censetur fuisse legitimus, vt in §. si verò solū, in authen. qui. mo. na. effi. legi. colla. 6. & in §. liceat. &c. eo. tit. & in §. quibus connumerari, insti. de hære. quæ ab intestato de fe. & in c. tanta, qui fi. sint legiti. quod etiam in effectu voluit Bald. in d. c. per tuas, dum dixit, ꝙ priuilegiū principis, quo cōceditur illegitimo succedere cū legitimo, debet eodem modo intelligi, vt ei non possit plus q̄ legitimo relinqui. Et postea dicit, ꝙ legitimatio per subsequens matrimoniū est pinguior alijs legitimationibus. Et hoc casu saluari pōt declaratio ampliatiua. s. per me posita ad prædictam Doctorū decisionem in d. l. in tempus, videlicet, ꝙ si hodie pater filiū illegitimū cū legitimo instituat, & vltra legitimā melioret eum in tēpus quo legitimabit, si postea matrimonio subsequēte fiat legitimus, non solū institutio, sed etiā meliorario viribus subsistet. Et ista cōclusio cū præcedenti cōi Docto. conclusione procedit, etiā si expressim validitas dispositionis non sit collata in

86 tēpus aptum, dū tamen sit † apposita clausula, omni meliori modo quo valere pōt de iure. &c. vel cōsimilis: quia tūc nihilominus sequeretur legitimatio ne etiam alijs modis q̄ per matrimoniū sustinebitur, aliàs autē nō facta in illud tēpus legitimationis futuræ collatione per patrem restantē, neq; prædicta clausula apposita, secus esset dicendū. Sed si per sequēs matrimoniū fiat legitimatio, institutio & ꝑlegatū sustinebuntur de iure, etiam nō facta prædicta collatione, neq; adiecta illa clausula. Istud singu. vult Rapha. Cu. in l. illa institutio, in vet. no. etiam ex gl. s. de hære. institu. per l. si ita quis, in prin. ſ. eo. s. allegatam, vbi etiam tenet post Bal. ibi & in l. captatorias, eo. titu. ꝙ si spurius fuerit purè institutus addito modo illo ad consilium vel consilio sapientis, erit idē, ac si dictū fuerit expressim in euētū capacitatis vel habilitatis: si tñ postea per sapientē fuerit dictum & declaratum, ꝙ dispositio valeat in illud tēpus habile, quod est memoria dignum. Singu. nota.

Explicata ergo principali conclusione cōplexiua per præfatas duas resolutorias assertiōes particulares, priusquā perueniā ad solutionē aliquarū difficultatū, non prætermitto, ꝙ hic incidit necessaria & vtilis inspectio circa sæpe adductā decisionē Doct. in d. l. si quis instituatur, & in d. l. in tempus de institutione, vel legato factis
87 in tēpus capacitatis, † quēnam effectū operetur eiusmodi dispositio interim cōditione pendente, & sic an tempore intermedio filius illegitim⁹ eo modo institutus, vel cui eiusmodi est factū aliquod legatū, vltra alimenta inquam & in casu prohibito, habeat in illis bonis aliquod ius vel participiū vel fruitionem de præsenti. Et quidē in hoc pūcto Iaco. de Are. relatus per scriptores in locis. ſ. allegandis tenuit, ꝙ in-

ꝙ interim pendente conditione pōt petere bonorum possessionē secundum tabu.per text.in l.2.§.sub conditione,ff.de bono.poss.secundū tab.& in l.si quis instituatur,in prin.ff.de hære.insti Nam licèt non sit hæres,tamē habet curam & administrationem talium bonorum tanquā curator bonis constitutus,& sic habebit eādē potestatē,quā habet curator bonis datus: licèt talis bonorū possessio p eū agnita pendente conditione ius non tribuat scdm Iaco.de Are.in l.Gall°,§.vt instituens.ꝟ.de libe.& posthu.vbi tū Bal.nō bene refert dictā decisionem, & cautelam Iaco.de Are.secūdum ꝙ ibi tangit Are.Sed idē Bald.cuius ipse ibi meminit in d.l.si quis instituatur, refert eam rectè,vt modò dixi,& ibi sequitur Ange.& Imo.fin.col.& Pau. de Cast.in.2.textuali,& idem etiā ponit ipse Iaco.de Are.latius,dicens filiū spuriū eo modo instituendum,& sibi dandum substitutum,si contingat toto tempore vitæ suæ non fieri capacē in l.libertas,vbi Albe.sequitur,ff.de manu.testa.& in l.humanitatis,post prin.C.de na.libe.in ver.pulchrum & subtilem modum,&Bal.in l.vlti.ad fi. ff.de his qui sunt sui vel alieni iuris, vbi dicit se ita multotiēs consuluisse: quod etiam sequitur Are.in d.§.instituens,col.1.in ver.ex hoc potest inferri. Sed omissis allegationibus,si rem ipsam internè consideremus,teuera in isto casu nō pōt huic filio incapaci cōcedi prædicta bonorū possessio secundū tab.prout Bald.& sequaces dicunt,imò neq; expressim pōt dari in curatorē,vt tenet(licèt sub dubio forti) Imo.in d.l.in tempus, argu.tex.nota.in cap.auaritiæ,de electione.lib.6. vbi dicitur,ꝙ electus ad dignitatem priusquā cōfirmetur,non pōt in totū vel in partē sese ingerere administrationi,in spiritualibus,neq; in tēporalibus sub economatus vel procurationis nomine seu prętextu,vel alio quęsito colore:& sic non pōt statim administrare,neq; apprehendere possessionē bonorū ipsius dignitatis: sic in proposito.&c.Ad idē text.optimus,vnde puto illū tex.effluxisse,in l.scire oportet,§.1.ff.de ru.& cu.da.ab his.vbi dicit,ꝙ si mater filios hæredes instituerit sub cōditione,si patris potestate soluti fuerint,& eos pater emancipauerit,& sic fuerit conditio institutionis purificata,nō poterit idē pater petere sese dari curatorē filiorū,ne quod noluit mater eademq; testatrix,fieri vna via,per aliā viā contra ipsius voluntatē fiat.Sicq; probatur ibi,

88 † ꝙ prohibitus administrare vt hęres,videtur prohibitus administrare quouis alio colore.Ad idem tex.expresśior in l.1.in ver.[cōmendatum.]C.de natura.lib. Ad idem facit quod Bal.& Io.de Imo. tenēt in restrictione illius text.in l.si qs solidū.ꝟ.de hæ.insti.vbi cōcludūt,

89 † ꝙ filius spurius prohibetur cōstitui etiā nudus minister per patrē testantē:& ita limitant.l.illā,& est verum, quod illi dicūt per gl.in l.eam ꝗ.C.de fideico.in gl.mag.vbi gl.ad fi.in effectu idē cōcludit in quantū soluit contrariū.l.si pater.C.de hære.insti.

90 † ꝙ dispositio §.hi qui solidū.l.cogi.ꝟ.ad Trebel.nō procedit,qñ institutio ab initio fuit ipso iure nulla,ac vniuersum inualida:quā gl.sequuntur ibi Bar.& cōitet Doct.& exēplificat eā expressim Rapha.Cu.in l.cū ei.ꝟ.isto tit.in filio spurio:& ita est tenendū,quicquid aliud voluerit inaduertēter Bal.in eadē l.eam quā,col.pe.Ad idem tex.in l. hac edictali,§.qđ obseruari,in ver.[omni circunscriptione]C.de secundis nup.& qđ Bal.ibi dicit circa spuriū:videlicet,

91 † ꝙ si pater institueret filiū spuriū adijciens prædictæ institutioni,ꝙ eā faciebat cōtēplatione alicuius tertij,

Atten.

Inaduertentia Bal.

tij, ad hoc vt ei restitueretur talis institutio, qui tertius verisimiliter non erat talia bona petitur, & sic interim deberent remanere penes spurium, talis institutio non valeret: quia talis spurius non est capax retinendi prædicta bona paterna interim. Ad idem facit optimè quod in hoc eodem proposito dicit Ioã. de Imo. in cap. postulasti, de præben. in. 3. oppo. dum allegat dictum cap. auaritiæ, in versi. posset replicari, vbi miratur, quòd tot & tanti Docto. teneant id quod prædixi eos tenere de administratione interim dimittenda spurio, sub prædicta conditione, si vel quando legitimabitur, instituto. Præterea contra cõmunem cautelam facit, nã filius spurius & cæteri filij ex damnato coitu prõcreati nulla clementia nulleuè fauore sunt digni, vt in. §. fin. in authenti. qui. mo. natu. effi. legi. coll. 6. alias sui, col. 7. Sed non mediocri fauore talis spurius censeretur esse dignus, si talẽ administrationem quodãmodo per-
92 petuã habere posset. † Nam quod durat ad vitam, cẽsetur esse perpetuum, vt in l. 1. ff. pro so. Præterea Raph. Cu. in d. l. si quis instituatur, in prin. dubitat de dicto consilio vel cautela Iaco. de Are. motus, quia licèt talis institutio collata in tempus permissum legitimationis valeat, tamẽ quia de pręsenti filius spurius sic institut' est persona inhabilis, non debet admitti ad bonorum possessionem: quia neq; institutus purè admitteretur, vtpote inhabilis. Sed ista ratio nõ vrget, quia cũ ista sit bonorum posse. meri facti, non exposcit habilitatem personæ. Præterea idem Rapha. in fin. ponderat. l. filius matrem, hic allegatam in glos. facere optimè contra Iaco. secundum communem intellectum, in qua probatur, quòd prohibitus admitti ad hæreditatem per testatorem non potest ad propriam vtilitatem agnoscere bonorum possessio. secundum tabu. pẽdente conditione, secundum vtranque literam, quam ibi Pau. declarat, vbi idem Pau. allegat etiam in simili dictam l. scire oportet, §. 1. ff. de tuto. & cura. da. ab his. quam. s. adduxi contra eundem Iaco. & istud vrget proculdubio contra ipsius Iaco. & cõmu-
93 nem cautelam. Et ita † indubiè tenendum est contra prędictam cautelam, quæ potius dicẽda est fraus & vafries, quàm cautela, & contrarium etiã tenet Bartholo. Cæpo. in caute. 38. in versi. sexta cautela. ad fi. adducens rationẽ Ludo. de Sardis. in tracta. legiti. quæ tamen non est bona, quia imò contrarium illius rationis tenuit Bar. in dicta l. secunda. §. si sub conditione. Vtcunq; tamen res se habeat, prædicta cautela Iaco. de Are. & Bal. vt dixi non est tenẽda, vtpote perniciosa res ac mali exempli, & contra mentẽ prędictorum iurium. Et miror, q̃ Areti. vbi. s. eam fuerit sequutus opi. quia ipsius ratio, videlicet quòd testator est visus dedisse potestatem administrandi, non valet quicquam: quia cùm fuerit persona suspecta & prohibita, non solum tacitè, imò neque expresse potuit pater talem administrationem ei filio spurio concedere. Non obstat etiã l. Sulpicius, quam ibi adducit Are. ff. de dona. inter vir. & vxo. nã non est tãta prohibitio inter virum & vxorẽ, prout est in nostro casu, cùm talis donatio potest morte cõfirmari, quę cõfirmatio nõ cadit in dispositione prohibita, inter patrẽ & filiũ spuriũ, vt de se patet, & posset explurib' cõprobari. Superest respondere nonnullis difficultatibus obsistentibus secundæ assertioni resolutorię, quæ per prędicta nõ sunt resolutæ, & tamẽ suprà fuerũt signatę. Et quidem primo non obstat text. in d. l. si alienum, §. in extraneis. s. de

ff.de hære. insti. vbi capacitas hæredis subesse debet tribus tẽporibus.s.testa mẽti mortis testatoris & aditę hęredi
94 tatis.† Sed respondetur illũ text.& similes loqui in institutione simpliciter facta per testatorem: sed assertio loquitur de institutione, cuius effect⁹ expressè fuit collatus in tempus capacitatis, quod potest fieri per d. l. in tẽpus, per testatorem aliâs habilem ex legis beneuolentia, fauore voluntatis dispositiuę tuendæ, vt ibi vult text. in illis verbis[beneuolẽtia est.] Et ita in effectu soluit Bald. in d. §. in extraneis, in. 1. oppo. & in. 2. opposi. dicit quod
95 dixi, ad aliud tamen propositum,† videlicet paria esse legẽ disponere aliquid de beneuolentia, vel dicere, ꝙ est speciale in casu in quo loquitur, & specialitas hic non notatur in solis vltimis voluntatibus respectu actuum inter viuos, sed respectu habilitatis superuenientis secundum dispositionẽ testatoris, vel disponentis, qui contulit voluntatem in tempus capacitatis honorati. Non etiã obstat lex hęredi-
96 tas ex die. ff. ꝓ cõtrario signata,† quia loquitur in die volũtariè apposita per testatorem: sed conclusio loquitur in die apposita ad actus substantiã & validitatem, & sic quodãmodo apposita necessariò, necessitate inquam causatiua, vt tenet Bal. & ibi sequitur Rapha. in d. l. in tempus, & in d. l. hæreditas ex die, in not. & probatur ex l. quoties, §. penul. vel fin. eo. titu. de hære. institu.

Non etiam obstat, id quod præsuponitur in l. Gallus, in prin. ff. de lib. & posth. vbi Bart. & Docto. & ijdem in l. pe. ff. titu. primo, & probatur in §. ille casus, eiusdem l. Gallus, & in prin. insti. de bo. posse. titu. gene. videlicet, ꝙ posthumus alienus. i. qui in omnem euentũ nõ erat futurus suus hæres, testatori non poterat per eũ institui, vt pote persona incerta, vt in §. incertis, iuncto §. posthumo, insti. de lega. etiã in euentũ quo futurus fuisset suus collata ipsius institutione. quod patet. Quia Gallus Acquili⁹ de nouo induxit sic posse posthumos institui, vt inquit prædicta l. Gallus, in prin. & in §. quid si is, & vtraq; litera vtitur verbo induxit: sic ergo secundũ l. 12. tabu. institutio facta de posthumo alieno, & consequẽter de persona inhabili, nec non de tẽpore inhabili, quanuis esset collata in tẽpus habile, hoc est, ꝙ suus futur⁹ erat, nõ valebat. Sed ad hoc respondetur, ꝙ per Gallum Acqui. lex 12. tabu. fuit in hoc sublata, vel innouata, seu abolita, qui Gallus induxit posthumos posse institui in prædictũ euentũ. s. si posthumus nasceretur suus hæres cõditione institutionis collata, & sic submisit se regulæ l. in tempus,
97 † & fuit opus id per Gallũ induci, vel de nouo introduci: nam reuerà aliâs non cõprehenderetur talis casus sub regula prædictæ legis in tẽpus. Quia dispositio legis. 12. tab. ꝓhibitiua institutionis talium posthumorũ alienorũ, etiam in præfatum euentũ futuræ habilitatis. i. in tempus quo futuri essent sui, ipsi testatori disponenti resistebat initio actus, vt inquit tex. in eo. §. ille casus, in versi. [nullo iure.] ergo nõ poterat habere locũ regula. l. in tẽpus, vt in d. l. si minor, de seruis expor. secundũ Io. de Imo. & Ias. i. not. in d. l. Gallus, in princ. & notat Panor. vt. s. dixi, in d. cap. de vxore, de sepultu.

Ex quibus omnib⁹. s. deductis patet (vt ad text. istius l. redeam) quòd l. ista loquitur de inhabilitate subiecti personalis, id est ipsius legatarij, non autem testatoris, item ipsius legatarij, inquam, non in seipso, neque mixta consideratione ipsius & testatoris disponentis, sed mixta consideratione rei legatæ ad ipsum, in qua non potuit

potuit legatum consistere ea conside ratione relatiua ad legatū habita, & sic iunctis omnibus quę suprà tradita
98 sunt colligitur ex hac. l. † quòd paria sunt disponere tempore prohibito, & conferre dispositionem in tēpus permissum, siue incapacitas subsit in ipso legatario quoad seipsum. vt in d. l. in tempus, siue mixta consideratione testatoris ad legatarium, vt si est filius il legitimus, vt. s. dictū est post Docto. siue etiam incapacitas insurgat ex relatione rei legatę ad ipsum legatarium, vt hic & in l. mea res. j. de condi. & de monstra. si autem subsit inhabilitas absolutè ex parte disponentis seu causæ efficientis, vel ex parte rei de qua fuit facta dispositio, quoad inhabilitatem inquam vel impedimentū ipsius met rei in seipsa, vt quæ non cadit in cōmercio, nō valet dispositio his duobus postremis casibus, etiam quātum cunq; collata in tēpus habilitatis vel capacitatis, vt. s. dictum est in prima conclusione resolutoria: & sic per istā l. & similes suppletur & resoluitur materia istius articuli, quoad perfectionem casuum distinctorum, qui circa illum possent considerari.

Expeditis quæ ad conclusionē attinent vnà cum resolutione intellectuali istius l. in quantum hac l. præsupponitur non valere legatū factum de re propria ipsius legatarij, ad idem est text. in l. proprias res. C. de lega. cum concordan. ibi per glos. & Doct. traditis, addendū est. Neq; in totū, neque in parte. l. Huiusmodi, §. si Titio, vbi notāt Doct. & speciatim Ias. ibi. 2. not. s. ti. r. adeò, q; si tempore testamēti talis res legata nō sit mea, sed postea viuo testatore efficiatur mea ex causa lucratiua, legatum extinguitur. § si res aliena, in sti. de lega.
99 † Qđ tn̄ intelligi debet, si ita mea erat àprīcipio. i. tēpore quo fuit mihi legata, aut ex post facto mea facta est, vt à me euelli non possit, & sic irreuocabiliter, si aūt à me posset auocari, tūc in primo ex præfatis duobus casibus, valet legatū, & in secundo nō extinguitur, prout de primo est tex. in l. non quocunq;. §. 1. vbi Bar. Bal. Pau. de Cast. & alij notant. s. tit. primo. & in l. apud Iul. §. si Titius, vbi ijdem Docto. ac post eos Ias. eo. ti. & tex. in d. §. primo. l. non quocunq;, dicit sing. Fran. Aret. in l. multum interest. 2. col. versi. & tene menti. ff. de verbo. obliga. & Ias. in l. si tibi homo, in prin. eo. ti. de lega. 1. & Philip. Deci. consi. 47. incip. Quod. s. 1. col. & Ioan. Fran. à Ripa in l. si aliquam rem. 3. col. in versi. intellige sextò, ff. de acquirē. poss. De secundo casu prænotato est tex. in d. l. non quocunq;, in prin. vbi gl. & tradit Bar. in l. Meuius, §. duorū. 7. col. vers. 6. oppo. j. isto tit. Illud autē, quod proximè prænotatum est, rem quæ alicuius non est irreuocabiliter, & sic quę ab eo reuocari seu euelli potest, eidē legari posse, subintelligi debet, non vt dominiū eiusdem rei censeatur sibi esse legatum (id enim non posset fieri, obstante ratione d. l. proprias, cum simi.) sed potius tali legatario censeatur illud ius reuocandi relictum, hoc est, vt tale legatū operetur in fauorem legatarij passiuè, quòd res illa legata nō posit ab eo auocari per hæredem testatoris, in quem transit tale ius reuocandi, quod testatori cōpetierat, & qui antea poterat reuocare, auocare, vel euellere ab ipso legatario, quantumcunq; dño, cōmutabili tn̄. Ita declarat eleganter gl. in l. apud Iul. §. Titius, in parte, non cōsistere. s. tit. 1. eū qua oēs vnanimiter ibi cōsentiūt. Cōprobatˀ hoc. Nā aliàs videmˀ q; res mea, qn̄ nō est plenè mea, sed mihi deest in ea ius aliquod, pōt mihi rectè legari respectu & ratione illiˀ iuris, qđ mihi abest vel deest in illa. Tex. est

nota.

nota.in l.si domus, §. si fundus.s. titu. 1.vbi Bald.notat in princi. & ibidem Ias.in simili adduxit id quod prædiximus de re quæ non irreuocabiliter est mea. Deinde comprobatur. Nam & dominus qui rem suam præscribere non potest.l.sequitur,§. lana, ff. de vsucapio.si tamen non sit dominus irreuocabiliter, sed ab eo talis res pōt euelli,seu auocari, potest eam præscribere,vt declarat glos.in §.fructus eiusdem l.glo.mag.ad fin.& ibi Bar.& Docto.& Ioan.de Imo.in d.§.lana,& Bal. in prælega.l.non quocunque.§.primo.& ibi Ias.eam glo. commendat & Bal.in l.3.2.col.vers.secundo oppo.q; iste empror. C. de his quæ vi metusue causa fi.& Abbas in cap.grauis,col.5. ver.aduertendum tamen est, de resti. spolia.Decius consi.39.an detur restitutio.pe.col.& est etiam glo.not.quæ id declarat in l. in accessione, ff.de diuer. & tempo. præscriptio. quam voluit allegare Io.Fran.Bal.in tracta.præscrip.4.parte.4. partis prīci. 35.q.ante finem, vbi erranter citauit glos. in l.lōgē eo.titu. Et idem de ea re tradit prima parte.3.partis.prī.3.quæst.in prin. item.12.quæst. vbi allegauit prædictā gl.dictæ l.in accessione. Nihilominus tamen illud intelligitur non de præscriptione ipsius rei, sed actionis, per quam ab ipso domino, eodemq; præscribente talis res potest auocari, vt probatur ex tex.nota. & celebri, in l. in bello,§. si quis seruum, ad fin.ff.de capti.& post li. reuer. & tradunt gl.& Docto. in locis.s. proximè citatis. & Are.consi.104.Ias.in l.3.§.ex plurimis 3.not.ff.de acqui.poss. vbi illum text. commendat, & tradunt Barto. Bald. Pau.de Cast.& Sali.in dicta l.tertia,& idem Bal.consi.477.recolo.2.col.ver. non obst. quòd dominus, lib. 5. & in dicta l.non quocunque.§.1. Ita in proposito nostro dicendum. Et vt apertius manifestetur, id quod.s.proximè dictum est de præscriptione rei suę,reuocabiliter, quoad ius irreuocabile.

100 † Intentio text.in d.§. si quis seruum, ad fin. & prædictorum Doctorum cū allegātium,& commendantium, est velle, q. eiusmodi præscriptio solum operatur fortificationem prioris iuris vel dominij reuocabilis, quod ille dominus idemq; possessor ante habebat reuocabiliter siue commutabiliter in ea re: & sic duntaxat operatur quandam adiectionem qualitatis ad substātiam dominij iam pridem quæsiti, nō autem acquisitionem noui dominij, quæ esset impossibilis, vt in inferioribus tradetur. Et hoc est, quod vult Albe.ibi, dum dicit, quòd eo casu propriè non præscribitur dominium, sed tantum præscribitur contra intentionem aduersarij, ac si dicat, quòd præscribitur iuri vel facultati offerendi, quod vel quæ tali aduersario ad eam rem ab eo euincendam competebat: & consequenter resultat præscripta retentio rei irreuocabilis in fauorē prioris domini eiusdemq; possessoris, qui prius habebat in tali re dominium reuocabile vel commutabile, secūdum Bald.in l.ancillæ.4.col.in princi.C.de fur. Sicq; per talem præscriptionē augeretur potius effectus irreuocabilitatis, quàm dominium de nouo præscribatur, secundum Bal. in dicta l.tertia. C. quod metus causa. & ante ipsum clarius tenet idem Bar.ibi, in vtraque lectu. & sequitur Sali. & Pau.de Cast. & est de aperta intentione antiquorum ibi.s.Pet.& Cy. & in d.l. ancillæ.

101 Ex his † potest inferri ad notabilis quæstionis decisionem, videlicet præsuppositis legibus istius reg. s. fori regij & Tau. loquentibus de retractu, vt vulgò dicitur. [Tanto por tanto.] Item præsuppositis alijs ll.eiusdem fori & ordinationum regiarum, de cōmuni-

Notanda quæstio in terminis legum reg.

municatione augmentorum vel multiplicatorũ (quæ vocant) durante matrimonio inter coniuges, si alter ex coniugibus emit rem aliquam, quæ erat de patrimonió vel abolengo (qđ prædictæ ll. vocant) ipsius venditoris, & sic intra nouendium poterat pro tanto retrahi per proximiorē consanguineum eiuldem venditoris, qui deposuerat illud pretiũ intra illum terminum, secundum dispositionē prædictarum ll. & ille emptor nupsit alicui fœminæ, deinde ob omissionem alicuius ex solēnitatibus per easdem ll. requisitis retractus mansit inanis, & absq; effectu, & res ipsa quæ retrahebatur, mansit irreuocabiliter penes emptorem eundemq; coniugem. An isto casu alter coniux vel vxor possit prætendere sibi competere dimidiũ illius rei tanquam nouiter acquisitæ vel auctæ in patrimonio alterius coniugis qui eam emit. Et ex facto aliâs consultus respondi, quòd talis res nō communicatur inter virum & vxorem, per rationem illius text. in d. §. si quis seruum, cum prædictis expositionibus Doctorum ad illum tex. s. relatis. Nam (vt est. s. dictum) talis res non potest dici de nouo quæsita, vtpote non præscripta, imò fuit præscripta sola qualitas. i. irreuocabilitas producta ex extinctióne iuris vel facultatis retrahendi, prôximiori consanguineo venditoris olim competentis. Ad qđ etiam faciunt verba illarum ll. dum dicunt, [Lo acrecentado y multiplicado. & c.] quæ referunt se ad ipsas res acquisitas vel ad earum substantiam, non autem ad acquisitionem qualitatis, quæ de per se non est considerabilis, neq; cum eo: quia non eidem confundit, neq; commiscetur, & consolidatur: sed solummodo tollitur impedimentum vel obstaculũ quod huic emptori officiebat, quominus haberet rem eiusmodi emptam omnino liberam, & non suppositam oneri tetractus. Quemadmodum quando dominus fundi seruiētis præscriberet illius fundi libertatem, contra seruitutem debitam fundo dominanti, cui quidē fundo nihil ob id accedit de nouo: ita in proposito Non enim hic est tractādum de consolidatione, vel cōmixtione, siue confusione vnius iuris cum alio, vt proximè dixi, prout est in vsufructu vel superficie accedētibus proprietati: nam per eiusmodi accessione censetur fieri acquisitio de nouo, vt tenet Ioan. Fab. & alij Doctores: scilicet Ange. & Ioan. de Pla. in §. si cui fundus, insti. de lega. tradētes hoc ad quæstionem similem, sed valde diuersam in substantia à nostra quæstione. Et ad illam quæstionem multa cōgerit And. Tiraquel. in opere retractus, char. 278. Ex quibus concludit, licèt ipse resideat dubius nu. 73. in quæstione prædicta, cōtra id quod in quæstione, de qua hîc agimus. s. proximè fuit conclusum: sed (vt dixi) quæstiones sunt inter se omnino differentes, si quis (etiam per transenam vt aliâs dicitur) eas inspiciat. Et pro conclusione. s. per me firmata possent etiā alia adduci, sed istud pro nunc sufficiat in transcursu. Et eadem decisio adaptatur ad casum, quando maritus antequam nuberet emisset, cũ pacto de retrouendendo, ad annum fortè, postea q; nupsisset, deinde cōstante matrimonio laberetur annus, vel venditor olim remisisset pactum, constante matrimonio, etiā ante lapsum anni, ita quòd res empta penes emptorem remaneret irreuocabiliter sua: nam idem dicendum esset quod in præcedente quæstione, videlicet, ꝙ illa res non communicaretur inter coniuges, id est vxor non haberet medietatem illius rei, vtpote non acqui-

Respon. ex facto per negationem.

quisitæ de nouo. In alia autem quæstione, in cuius decisione retuli And. Tiraquel. residere dubium, remitto lectorem ad ea quæ longo sermone tradidi, in l. Meuius, §. fundo, imò in §. duorum, vbi per tres colum. vltimas resoluitur iste articulus, & ex traditis ibidem resultat declaratio intentionis Ioan. Fab. & aliorum quos refert And. Tiraquel. vbi. s. & quidem satis confusè. Quicquid sit de illa quęstione, quatenus attinet ad nostrã, cõcludo in ea vt. s. hoc addito, quòd licèt (vt est prædictum) res illa non communicetur, tamen communicãdum erit interesse valoris, propter quod res est effecta melior: nam maioris valoris est res omnino libera, & sic absq; pacto de retro uendendo, quàm eidẽ supposita, vt in terminis tenet notanter Abb. Panormi. in cap. ad nostram, versicu. secundus casus, ad finem, de emp. & vendi. & satis est de intentione Ange. in l. pretia rerum, vbi Ioan. de Imo. & Alexan. in princip. 2. colũ. ff. ad l. falcid. & ijdem Docto. post Bar. alibi, quem ibi Alexan. adducit, licèt in alijs terminis loquantur in l. prima. §. si hæres. ʒ. ad Trebellia. æstimabitur ergo valor illius meliorationis vel augmenti, propter quod res pluris valet, & istud communicabitur inter ambos coniuges, & quilibet eorum feret illius partem dimidiam. Quod cognosceẽ dilucidè ex appretiatione illius rei, quando habebat illud onus vel eo præsupposito, & ex appretiatione eiusdem rei, nunc liberę ab eodem onere, facta inuicem collatione pretiorum. Et per hæc ad laudem cunctipotẽtis imponitur termi- nus huic relectiunculæ scholasticæ in hac l. satis arida in sui materia. Sequuntur conclusiones huius actus.

¶ Ex prælectione. l. Hæredem meum, assertio analytica ac complexi na in omnẽ faciem anagogicè versanda proponitur.

HAbilitatis actiuæ vel passiuæ possibilitatem remotam, siue ex parte causæ efficientis inhabilis, siue ex parte subiecti incapacis, mixta item vel non mixta vnius ad aliud cõsideratione, ob plenam vel semiplenam habilitatem, aut incapacitatem, eidem subiecto, vel causæ efficiẽti ab ipsius dispositionis primordio inhærentem, concurrente etiam disponẽtis voluntate suspensiua, quamlibet expressa per eundem ad ipsius obitũ coangustatam vel minimè, dispositionem eandem, nõ tam validare, quàm impedire: ac rursus vice versa non tã impedire, quàm potentia validam efficere, præter, ac secundũ, aduersusq; ciuilis scholæ authorum crebriores calculos, marte nostro peculiari & pãdemus, & reserabimus.

¶ Consequutio prior.

HInc que apertius pinguique (vt aiunt) Minerua sequitur, dispo nentem funditus inhabilem, etiam in tempus aptum, ac sub quocunque verborum compage, collata dispositionis efficacia, irritè, ne dicam inefficaciter, disponere, nihilq; roboris, habilitatis euentum subsequutum eiusmodi adferre dispositioni.

¶ Altera.

SVbinde facilè consequitur, vltimam testatoris, aliàs actiuè habilis, vniuersalem vel particularem dispositionẽ, erga incapacem absolutè,

ſeu relatiuè,id eſt mixta vtriuſq; diſponentis ſimul & legatarij vel ipſiuſmet rei legatæ ad eundem legatarium cõſideratione habita, in tempus habile futuræ capacitatis collatam ſuſpenſamuè,eiuſdemq́ ſubſequuto euentu vires aſſumere.

Præfatæ concluſiones tam principalis,quàm conſequutiuæ, licèt videãtur quodammodo ænigmaticæ,tamẽ ex intelligentia eorum quæ in hac relectione traduntur,quorum reſolutio in iiſdem aſſertionibus includitur,ac continetur,perſpicaciter intuenti patefiẽt.Sed ne fortè crabro quiſpiã eas relegeret ad tenebras Heraclias, didictaui ipſam principalem aſſertionẽ reſolutoriam ac complexiuã, pingui (vt aiunt) Minerua,vnà cum ipſius interpretatione,vt patet.ſ. ante nu.58.

FINIS.

EPITOME EORVM QVÆ in hac relectione continentur.

1 QVæ absq; fundamento procedunt, lapsui subijciuntur.

2 Hæres uel executor rogatus restituere pauperibus post mortem suam, commodo non potest ante mortem restituere irreuocabiliter quibusdā exclē, ut periudicet pauperibus superuenientibus aut superstitibus.

3 Conciliatio huius tex. cum. l. unum ex familia, in prin. supra isto tit.

4 Hæres grauatus simpliciter dare pauperibus, nūquam censetur dare post mortem, sed in uita cùm uoluerit.

5 Actus nullus, seu inualidus non est impedimento, quominus iterū ualido modo geri possit, & à fortiori, neq; actus pendens.

6 In habentibus symbolum seu similitudinem facilis est digressio de uno ad aliud.

7 Actus pendens, seu suspensiuus, & actui perfectè ualidus sunt similes, actus uerò nullus & ualidus omnino dissident.

8 Difficultas prima contra cōmunem intellectum istius tex.

9 Inductio. l. post mortem, C. de fideico.

10 Conditio illa, post mortem, adiecta grauato de restituendo, non inducit formam, sed fauorē ipsius grauati, prout est regulare aliàs, dilationē per testatorē appositam in dubio gratia hæredis seu debitoris censeri appositam.

11 Ex, dictio designat causam immediatam siue proximam.

12 Difficultas secunda contra communē intellectum istius text.

13 Viuentiū uoluntates, non autem morientium, pēdere possunt, cuius ratio hic subijcitur.

14 Ratio ad l. fi. ad si. supra cōia prædi.

15 Agitur de declaratione eiusdē. l. fi. & l. uel negare, quæ est ratio ipsius.

16 Deductio facienda ex legatis pro falcidia, est publico iure introducta.

17 Responsio ad fundamenta læsi. contra quem concluditur, quòd etiam in tuitione & conseruatione legatorum seu fideicommissorum tam particularium, quàm uniuersalium uertitur fauor publicus.

18 Difficultas tertia contra communem intellectum istius tex.

19 Vltimæ uoluntates non possunt pendere, uel esse in pendenti.

20 Difficultas quarta contra communem intellectū istius text.

21 Ad eiusdem. l. intellectum declarationem & inductionem contra glos. in l. in fideicommissaria. §. fi.

22 Debitor conditionalis transfert in creditorem dominium rei solutæ.

23 Idē in iure incorporali debito sub conditione, & ea pendente soluto.

24 Pensio uel merces quæ soluēda erat per partes anni, si soluatur in initio anni, & sic ante tempus, dominium eius transfertur in locatorē nihilominus.

25 Hæres grauatus restituere hæreditatem, uel ipsius partem quotam sub conditione uel in diē, si fructus medio tempore percipiat, censetur eos percepisse ex iudicio & uoluntate testatoris.

26 Hæres rogatus post. 10. annos restituere pecuniā, si ante diem illam restituat, liberatur per huiusmodi restitutionem.

27 Faciens plusq̄ debet, utiq; facit quod lege iubente facere tenetur, uel debet.

28 Consequentia ualet de rebus ad tempus.

29 Hæres adeundo hæreditatē uidetur defuncto præstitisse fidem de ipsius uoluntate ultima implenda, et hinc desumitur declaratio ad glos. cōiter approbatā, in l. 1. ff. de condi. indeb.

30 Hæres obligatur naturaliter ad adimplendam defuncti uoluntatem, quomodo intelligatur.

31 Donatio inter uiuos simpliciter facta in dubio cēsetur esse irreuocabilis.

32 Explanatio. l. 17. Tauri hic traditur.

33 Conditio illa, si, uel cum hæres morietur, est necessaria & omnino extitura.

34 Rogatus sub conditione restituere quibusdam filiis, non potest conditione pendente eisdem restituere in patris potestate durantibus.

35 Conditiones uoluntariæ appositæ per testatores eorum dispositionibus in forma specifica esse adimplendæ.

36 Conditiones per l. uel testatorem appositæ important formam, seu solennitatem formalem.

37 Conditiones suapte natura important causam finalem dispositionis.

38 Ex dispositione cōditionali desumitur uerum argumentum ab opposito siue contrario sensu.

39 Finali causa cessante dispositionis cessat & illa.

40 Argumentum à sensu opposito censetur lex quædam, siue habetur pro lege, & eodemmodo pro testatoris dispositione.

41 Resolutio communis intellectus ad istum tex.

42 Dissidium inter casum istius text. & casus. ll. regiarum.

43 Aduertentia celebris ad thema. l. unum ex familia,

lia,usq; ad §.rogo.exclusiuè.suprà eo.

44 *Ratio mentalis seu intellectiua huius tex.*

45 *Alia ratio seu subintelligentia huius tex.*

46 *Etsi stipulatio sua natura sit iuris stricti, si tamen interponatur super contractu bonæ fidei, sapit illius naturam.*

47 *Stipulatio super ultima uoluntate interposita, sapit quoad quædam ipsius naturam.ui.nu.præcedentem.*

48 *Iuramentum licèt sua natura in seipso sit necessarium & irreuocabile, tamen si interponatur super actu uoluntario, nõ facit illum necessarium.*

49 *Stipulatio interposita super materia feudali mutat suam ipsius naturam, & regulatur à natura feudi, quod nota.*

50 *Consensus inter uiuos præstitus super eo quod cõcernit futuram successionem, assumit naturam ultimæ uoluntatis.*

51 *Remedium l.2.C.de rescin.uendi. non habet locũ in contractibus stricti iuris, prout est stipulatio & alij id genus contractus.*

52 *Remedium l.2.C.de rescin. uendi. habet etiam locum in stipulatione interposita super contractu uenditionis.*

53 *Contractu principali corruente quacunq; ratione, uidelicet nullitatis, aut doli, aut fraudis uel simulationis, omnes clausulæ accessoriæ in eo cõtentæ, etiã guarentigiatæ corruunt.*

54 *Qui stipulatur sibi tradi rem eidem relictã in testamento, non potest eam petere ex stipulatione post mortem testatoris, si testator reuocauerit legatum.*

55 *Contractus potest fieri in testamento, nec ob id testamentum infirmatur.*

56 *Vnus & idem actus potest esse actus inter uiuos item & ultima uoluntas.*

57 *Vxor potest hodie sine licentia ultimam condere uoluntatem.*

58 *Quando lex loquitur in adhibitione solennitatũ circa contractus uel quasi, nõ extenditur ad ultimas uoluntates, nec econtra.*

59 *Facultas testandi debet potiri omnimoda libertate.*

60 *Sequela recta, de uerbis testatoris ad uerba sententiæ. item de uoluntate ultima ad iudicia, & econtra.*

61 *Iudex & testator parificantur.*

62 *Non est nouum quòd quis censeatur approbasse substantiam dispositionis & improbasse ipsius qualitatem.*

63 *Actus uerba intelliguntur secundum qualitatem personæ ad quam referuntur, siue actiuè siue passiuè.*

64 *Fœmina instituens maioratum, & in scriptura ipsius cauens expreßim, q. ad illius succeßionem nõ admittatur nisi descendens per lineam uirilem, hoc casu si deficiat masculus fœmina admittitur.*

65 *Faciens quempiam actum uidetur se astringere legibus de tali actu loquentibus.*

66 *Donatio facta per patrem filio in potestate, & per coniugem alteri coniugi non ualet, tamen talis donatio simpliciter & absolutè facta, & traditione subnixa censetur facta post mortem: aliàs non confirmaretur morte.*

67 *Cuius ualiditas in futurum suspenditur, non potest de præsenti esse ualidum, uel econtra.*

68 *Obligatio pura non potest esse in pendenti, quia statim uel nunquam actionem ex se producat.*

69 *Vbi una sola ratio potest ad l. uel actum reddi, cẽseri debet expressa.*

70 *Testator soluens in uita legatario rem quam ei in testamẽto legauerat, in dubio uidetur soluisse ex causa legati, non autem ex noua causa donationis.*

71 *Pater potest præuenire in dando legitimam filijs in uita.*

72 *Communis conclusio, quòd donatio facta filio in potestate pro sua legitima ualet, licèt negatiua sit probabilior. Sed communis seruaretur.*

73 *Donatio simpliciter per patrem facta filio in potestate, nullo alio expresso, censetur in dubio conceßio in peculium profectitium potius q̃ donatio.*

74 *Vnus idemq; actus secundum diuersam agentis intentionem, potest operari uarios effectus.*

75 *Verbum, dono: aliquãdo importat fideicõmissum.*

76 *Vnus & idem non potest esse sui ipsius debitor & creditor.*

77 *Defensatur communis intellectus ad l. fundo mibi legato, aduersus Rapha. & asseclas.*

78 *Dictiones taxatiuæ uirtualiter includunt negationem.*

79 *Declaratio optima ad l. fundo mihi legato, ultra Doctores.*

80 *Concluditur hic cum cõmuni intellectu ad l. fundo mihi legato.*

81 *Legatarius conditionalis qui pendente legati conditione emit ab hærede ignorans rem sibi legatã fuisse, existente postea ac purificata conditione potest repetere ab eodem hærede pretium.*

82 *Qualitas succeßionis est uariabilis, licèt ipsa succeßio in ipsa substantia non uarietur.*

83 *Vna dispositio directa potest in aliam directam conuerti, uel mutari.*

84 *Quando fit transfusio unius iuris in aliud, nõ attenditur amplius natura iuris confusi, utpotè extincti, sed illius iuris in quod fit transfusio.*

85 *Filius sub casuali conditione uel mixta hæres institutus, potest conditione pendente petere bonorum possessionem secundum tabulas.*

86 *In quibuscunq; actibus primordialis & originalis materia cuiuscunq; actus est attendenda.*

87 *Non ipsa traditio attēditur, sed causa ex qua ipsa traditio fit.*

88 *Habens facultatem eligendi unum de familia, si eligat, non dicitur conferre beneficium in electum.*

89 *Donatio inter uiuos post mortem donantis est inter uiuos, neq; per illam l. adiectionem mutatur in mortis causa donationem.*

90 *Singularis declaratio restrictiua ad l. ubi ita donatur, ff. de dona. & ad huius tex. intelligentiam.*

91 *Vna & eadem res non est diuerso iure censenda.*

92 *Testator soluens in uita legatum simpliciter non exprimendo se soluere ex causa legati talis solutio transit in speciem donationis inter uiuos.*

93 *Eligens uel nominans ex dispositione primi testatoris, non potest illum electum uel nominatum grauare.*

94 *Resoluto iure datoris, resoluitur ius acceptoris.*

95 *Voluntates defunctorum non possunt pendere.*

RELECTIVNCVLA SCHOLASTICA SVPER §. A FILIA. L. CVM PATER, EADEM PHRASI (HVMILI INQVAM) eodemq; ordine, quibus cœtui Doctorum & scholasticorum frequentissimo fuit pronuntiata, hîc describitur.

Præfatiuncula.

Missis, posthabitisq; præludijs ac præfationibus, quibus ad hoc relegendi munus scholasticũ peruenire cõsueuit, Dei Optimi Maximi numine ex penitissimis præcordijs inuocato, absq; cuius nutu, neque quicquam rite inchoari, neq; rectè perfici potest, rem ipsam auspicamur.

Situs huius legis.

Lex itaq; quam in præsentiarum, pro molimine hodierno ex huius celebris Academiæ antiquo, inuiolabiliq; ac semper custodito Pontificio instituto relegendam decreui, sedet. 31. libro Digestorum seu Pandectarum, & septimo huius voluminis cognomento Infortiati, sub tit. de lega. 2. Et exorditur cùm pater. §. à. filia. Cuius verba in primis recitare libet.

Verba textformalia.

A Filia pater petierat, vt cui vellet ex liberis, prædia cùm moreretur restitueret, vni ex liberis prædia fideicommissi viua donauit, non esse electionem propter incertum diem fideicommissi certæ donationis videbatur. Nam in eum destinatio dirigi potest, qui fideicõmissum inter cæteros habiturus est remota matris electione.

Variatio literæ.

Ista tamen litera aliquatenus est inuersa: nam in recognitione Gregorij Haloã. dictio electionẽ ponitur post dictionẽ donationis, & postea subiunguntur illa verba. Nam in eum etiam num destinatio. &c. Quæ litera quanuis nõ mutet aliquid essentiale, tamẽ est clarior & ordinatior, & ex ea facilius eliciuntur ac percipiuntur intelligentię textuales, quãquam litera originaria pandectarum nuper excusarum est eadem cum ea quam suprà proximè recitaui, & illa est sequenda.

In tex. post verba illa. [Nam in eũ] supple expositiuè, id est alium eiusdẽ gradus cum primo, videlicet alium ex iisdem liberis. Litera pandect. concinit cõi literæ.

Diuisio literæ.

Hanc literam diuidit Barto. in tres portiunculas, quarum in prima ponit vnum dictum, in. 2. &. 3. ponuntur duæ rationes. 2. ibi, [non esse electionem.] 3. ibi. [Nam in eum.] Sed re vera quicquid Bar. dicat, in prædicta. 3. particula nõ ponitur ratio simplex de per se, sed quædam ratio illatiua descẽdens ex pręmissis, vt patet ex predicta litera Haloan. & ex declaratione glo. ordi. hic. cũ qua Doct. cõiter transeũt.

Summa.

Summatur iste §. vt per Bar. hic: vel clarius summari põt: grauatus vni ex pluribus rem restituere quam morietur, non potest in vita candẽ rem vni eorũ irreuocabiliter donare, quinimo potest denuò vsque ad vltimum vitæ spiritũ eam ipsam donãre alteri eorũ, vel in vltima voluntate eum eligere seu nominare. H. D. secundum communem gl. & Docto. sensum.

Excutit. tex. intelle. Et priusquã ad alia progrediatur te eritimprimis intelligentias tex. excutere quę relegentiũ debet esse prima ac potissima intẽtio ac cura præcipua
1 aliàs esset procedere † absq; fundamẽto & omnia corruerent. l. qui res. § aream. ff. de solu. in vet. pars enim & in cano. Cùm Paulus. r. q. 1. Prim⁹ itaq; intel. ad istũ tex. secundum quẽ suprà proximè eum summaui ex intentione gl. & Docto. est q̃ rogatus vnũ ex certis cũ morietur eligere, potest in vita vnum ex ijsdem eligere, tñ electio illa est cõmutabilis vsq; ad vltimũ eligentis vitę spiritũ, nec eo minus valebit quousq; reuocetur per eũ qui elegit, & erit vtilis primo electo quoad intermedij temporis cõmodũ. Et hoc modo gl. facit fœdus inter hunc tex. & l. vnũ ex familia. in prin. š. eo. &(vt prædixi) iste est cõis intellectus Bar. &
Cõis intell. Docto. cuius rationem decisiuam subiungũt Rapha. & Pau. de Cas. quę est, quia eũ ad grauatum in vita sua pertineat cõmodum eiusdẽ rei de qua facienda erat nominatio, potest tale cõmodum donare & à se abdicare in fauorem alterius. i. ipsius primi per eundem grauatum electi seu nominati.

Illatio Bart. ex hoc text. cõiter accepto. Et ex hoc text. scd͂m cõem intellectum suprà explicatum infert notanter Bart. hic ad finem (licèt corruptè)
2 † q̃ hæres vel executor rogatus restituere pauperibus post mortẽ suã, eodem modo non potest ante mortem restituere irreuocabiliter quibusdã ex eis: sic talis restitutio non præiudicat pauperibus superuiuentibus, aut superstitibus post mortẽ grauati vel executoris qui elegit, præmortuis electis in vita ipsorũ. s. hæredis eligentis & executoris exequentis. Nam scd͂m Pau. de Cast. qui hoc declarans sequit̃ si eligantur aliqui pauperes per hæredem vel executorẽ grauatũ post mortẽ suã pauperibus restituere, qui quidem paupetes electi, postea. i. tẽpore mortis eligẽtis, nõ sint in rerũ naturã, vt inquit Bart. vel sint effecti diuites, habebit̃ electio pro non facta, & episcopus poterit se ingerere ac si electio facta nõ fuisset, & dicit idẽ Pau. hoc esse not. perpetuò, & idẽ est dicẽdũ si ipse grauatus voluisset reuocare nominationẽ vel electionẽ factã per eũ de pauperibus & facere aliã de alijs pauperibus, etiã nulla alia causa extrinsecus superueniẽte ex his quas Bart. & Pau. de Cast. met. ponunt per text. ibi
3 in l. vnũ ex familia, in prin. š. eo. † & est de cõi Docto. intentione, istum text. cũ illo conciliantiũ, dum dicunt, q̃ siue prẹmoriat̃ electus ipsi eligẽti, siue non prẹmoriat̃, si tamen ipse eligens velit electionẽ mutare, potest id facere aliũ eligendo per hunc tex. in ver. [nã in eũ.] & cũ Bar. in eo quod prædixi eum ex hac litera euincere, tenent Bal. & Io. de Imo. hic, & clarius tenet etiã idẽ Bar. præsupponens id qđ proximè punctuaui, in l. post mortem. C. de fideico. dũ allegat istũ text. & ista decisio Bar. quam ponit hic & ibi, esto q̃ procedat, est intelligenda vt ex prædictis desumit̃, nisi is qui nominauit, perseuerasset vsq; ad mortẽ in nominatione, vel electione pauperũ primo facta, quia tũc valeret non vi electionis, sed vi cuiusdã cõfirmationis tacitę vt tenet Bal. expressè per illum tex. in d. l. vnum ex familia, in prin. & Ange. ipsius frater in eadẽ l. post mortẽ, in lectura Perusina, quæ vulgo circũfert̃. & prædictã decisionem Bar. loquentẽ de pauperibus, dicit cõiter approbari Cõis cũ Bar. Ias. ibi, & ante ipsum Alex. in l. stipulatio ista. §. inter certam. ff. de ver. obli. Sed Bal. & Rapha. Fulgo. nec nõ Pau. de Cast. ibi sibi ipsi contrarius in eo quod hic tenuit, tenẽt oppositũ, quã etiam opinionem in terminis in quibus Bar. loquitur de electione pauperum.

rum,tenet cõtra Bart. Pet.de Ancha. in consi. 102.exordiente,circa primũ, in ver.descendo.Nam ibi tenet aliam opinionẽ Baldi.in d.l.post mortẽ. vbi Bal.cõtradicit Bar.hic. & eam firmat pluribus rationibus tendẽtibus in fauorẽ piæ causæ,siue nominatio sit faciẽda de pauperibus certis,siue de incertis:& intentio Pet.de Anchar.in il
4 lo consilio videtur fuisse, † q; si hæres grauetur simpliciter dare pauperibus nunquã censetur grauatus dare post mortẽ,sed in vita cum voluerit,sed et si expressè grauetur post mortem dare,idem(secundũ eũ) dicendũ est, nã vtroq; casu videtur grauatus, vt restituat cũ voluerit, sed hoc est sano modo intelligẽdum. i. q; executor faciat istam nominationem cum consensu hæredis cuius præiudiciũ vertitur: qñ (inquã) executor esset grauatus post mortẽ hæredis restituere,sed quando ipsemet hæres vel executor rogatus fuisset post mortẽ suam ipsius hæredis vł executoris restituere, sufficeret sola vniuscuiusq; eorum declaratio. Et in quantum Ancha.ibi dicit,q; etiã si non quæratur cõmodum(in vita hęredis vel executoris nominatis) ipsis pauperibus: tamen post mortem nõ est dubium q; quæritur propter primã electionem, debet intelligi, q; loquitur præsuppositiuè,& sic q; velit dicere,q; supposito quòd non quęreret cõmodum in vita,vt tenet Bart.tamẽ electio valeret post mortẽ etiã quoad cõmodum : aliàs cõtradiceret sibiipsi in ratione quam reddit de releuatione animæ testatoris, dum decidit aliũ casum de quo agimus qui est dubitabilior, videlicet qñ executor vel hęres post mortẽ suã rogatus fuerit restituere quo casu(vt.s.dixi) tenet cõtra Bar. hic & cum Bal.in eadem l. post mortẽ, & sic q; electio ista est statim effectualis & irreuocabilis, & ista opinio in his terminis videtur amplectenda contemplatione & fauore animæ testatoris quæ cunctis rebus est præponenda.l.sancimus.C. de sacrosan. eccle.& eandẽ opinionẽ tenet Deci. in l.cũ tempus,ff.de reg. iur. vbi dicit eã esse de iure veriorẽ, & te vera in terminis vbi est facienda restitutio pauperibus vel piæ causæ in quibus Bart. loquitur, quanquã cõis Docto.sententia Bar.applaudeat(vt dixi .) tamẽ benignior ac magis iuridica est opinio contraria.s.Bald .& Pet. de Ancha. & tex.in hoc §.à filia.non rectè trahitur per Bat.& sequaces ad istos terminos: & in eandem opinionem contra Bar. videtur inclinare Phi. Cor. in d.l post mortem,ad fi.primæ col. post Rapha. Fulgo . vbi tamen saluat opinionem Barto.vno casu de quo per eum ibi & eandem opinionem cum Bal. in effectu tenet Ange.de Perig.in l. filiusfamilias.§.Diuus Seuerus.s. tit. primo. Et ita est tenendum fauore (vt dixi) piæ causæ.

Verior opi. contra Bar. hic & sequaces,& in d.l. post mortẽ.

Saluat opi. Bart. in vno casu.

Ex hoc text.sic intellecto patet, etiam quòd sicut electio inualida facta per hæredem non aufert ei facultatẽ eligendi de nouo.vt notat gl.ordi.cõmuniter approbata,in l. serui electione,in prin.s.titu. 1. & est bonus text. quam illa gl.inter alia iura adducit in l.2.j.de opt.lega.quem etiam Bart. in idem ibi ponderat,& est ratio euidẽs,
5 † quia actus nullus non est impedimento quominus repetita vice fiat validè.vt in l.qui per salutem, ad fi.ff. de iureiuran . cùm careat nomine & effectu.vt in l.4.§.condemnatum, ff. de re iudi.vbi Alexan. Ias. & Vincentius multa in id congerunt, & plura tradit Felin . in cap. ex tenore, in interpretatione & ornatu regulæ non præstat impedimentum , de rescriptis. secunda colum . & nouissimè And.Tiraquell.in opere tetractuum.

fol. 182. nu. 3. cum sequen. usq; ad nu. 9. exclusiuè, ita in proposito & quidē in fortiorib' terminis, electio pendēs & sic non omnino nulla sed suspensa, non aufert nec impedit facultatē eligendi de nouo, ideo dixi in fortiorib'
6 terminis, † quia in habētibus symbolū facilior est transitus scdm Philoso. & probatur ex l. in rē. §. itē quæcunq;. ff. de rei vendi. l. 3. §. fi. cum l. sequenti, vt ibi not. Albe. allegans Philoso. 3. de bo no. posse. tit. generali, habent enim si-
7 militudinem inter se † actus pendēs seu suspensiuus, & actus perfectè validus, quam nō habent (imò magnā dissimilitudinē) actus nullus & actus validus. Et istud quod prædixi, ibi electio pendens &c. est qd singulariter & potissimum probatur in hoc textu secūdū cōem intellectū, & alios etiam intellectus inferius assignādos, & deducitur ex hoc textu apertè ibi: [Nam in eū etiā num &c.] licèt Docto. non faciant de hoc puncto verbū aliquod in præsentiarum, neq; alibi quod meminerim.
8 Sed contra istum † cōem intellectū affero text. nota. & expressum in d. l. post mortem. C. de fideico. Vbi hæres rogatus restituere hæreditatem vel illius partē cū moreretur, vel post mortē suam, pōt facere illius restitutionē in vita vel retenta vel omissa quartā Trebellianicā, & sic irreuocabiliter; sed in hoc tex. scdm prædictū intelle-
9 ctū probatur oppositū. igitur &c. † Et stringit ille tex. inductus hoc modo. Nā (vt ibi inquit Bal. post principium) qñ testator disponit sic, restituas cùm morieris, vel post mortē tuā, censetur disponere versus heredē permissiuè, & versus fideicōmissariū prohibitiuè, vt in l. firmio. §. 1. qñ dies leg. ced. hoc est, in dubio videtur testator prohibere ne prius petatur per fideicōmissariū, sed non videtur prohibere, ne ante restituatur, imò illud permittere, & sic conditio quæ designatur p illa verba relata ad grauatum. s. post mortem vel cùm morieris, est conditio scdm quid, & non simpliciter: subiungitq; idē Bal. statim hoc declarans & quidem eleganter q; talis conditio non imponit legē libertati seu potentiæ, sed solū necessitati vel aliâs (secūdū eū) habetur in l. 1. ff. man. Præterea se-
10 cundū eūdē Bald. † talis cōditio post mortē non censetur apposita, vt forma, sed in fauorem ipsius grauati, quia si restator non censeretur habuisse contemplationē ad ipsum grauatum, nō apposuisset illā, sed statim iussisset restituere. Dilatio enim in dubio cēsetur apponi gratia hæredis seu debitoris. l. cum qui. 3. de ann. lega. d. l. stipulatio ista. §. inter certam. ff. de verb. obli. nor. gl. & scribentes in l. in fideicōmissi. §. cum Pollidius, ff. de vsuris. quæ rationes Bal. declaratoriç illius decisionis legis post mortem conferunt valde ad fortificationem difficultatis ex eadem l. contra istum cōmunem intellectum resultantis.
Fortificatur etiam prædicta difficultas ex tex. illius met legis dū īquit,
11 q; † talis restitutio q̄ fit ante diē mortis fit ex iudicio defuncti, & sic immediatè ex voluntate sua, nam dictio, ex, designat sua natura causam proximā seu immediatā. l. 1. §. ex incendio. vbi Bar. & Ange. ff. de incen. rui. nau. & l. ex eo tēpore. ad. fi. ff. de pec. eaq; ratio nesatis constat prædictam præmaturam restitutionem esse solidā & perpetuam, & sic contra istum tex.
12 Secūda † deinde difficultas suborit contra istum tex. sic communiter intellectum ex noranda l. 1. fina. ad fin. ff. communia prædio. vbi habetur, &
13 ad id sæpe allegatur, † quòd licèt viuentiū dispositiones pēdere possint, non tamen vltimæ defunctorum volunta-

luntates:sed in hoc textu secundum cõem intellectũ probatur oppositũ, imòq; vltima voluntas in casu istius text. huiusmodi. i. cõiter accepti, stat in pendenti: igitur cõis intell. non potest subsistere. quod pater. Nam si prima nõminatio facta in vita nominantis est suspensa, & pendet, & sic potest fieri denuò alia electio, vt hîc dicitur, & expedimus. s. in vers. Er ex hoc etiã tex. ergo validitas exequutionis vltimæ voluntatis pendet, vt de se liquet.

14 † Rationẽ prædictæ l. fi. in illo vltimo dicto ponit Albe. in l. si quis stipulatus sit. in prin. ff. de ver. obli. quæ est, quia interest reipublicę voluntates defunctorum effectum sortiri. l. vel negare. s. quemadmodũ testaméta apc. & notat gl. ord. & ibi. Bal. & moder. in l. Gallus, §. quid si is. s. de lib. & posth. & est ad idẽ tex. quẽ ibi Bal. ponderat, in l. 2. C. vt in posse. lega. Hinc sumpta occasione, libet hîc obiter & tantisper immorari in discussione † illius rationis

Ratio l. fi. ad fi. supra cõta præd.

15 ac declarationis illius tex. l. fi. in fi. cõmunia præd. & l. vel negare. Et quidẽ hæc ratio nõ videtur solida, neq; perpetua, quia regula illa, q; in cõseruatione vltimæ voluntatis vertitur fauor publicus, videtur solũ procedere, vbi agitur de sustentando & conseruando testamentũ, quũ per conseruationẽ vniuersalis institutionis agitur de fauore publico tuẽdo, nõ autẽ per cõseruationem legatorũ & fideicõmissorũ particulariũ vel vniuersaliũ obliquarũ, prout tenet Ias. in l. venia. col. ũ. 2. C. de in ius vocan. & in l. quod Seruius, col. 2. ff. de condi. ob causam, vbi adducit gl. nota. in l. si plures. ff. de cõdi. insti. volentem, q; fauorabilior interpretatio fiat in testamento, aliâs in institutione, quæ est caput & fundamentũ totius testamenti, q̃ in alijs dispositionibus particularibus vel vniuersalibus obliquis legatorũ vel fidei cõmissorũ. Et dicit apertè probari ex l. pen. §. illo coniuncto. §. 1. C. de necessa. ser. hære. institu. Item (vt ibi inquit idẽ Ias.) conditio potestatiua apposita in legatis debet statim. i. quũ legatari' primũ pôt, adimpleri: aliâs habetur pro defecta. l. hæc conditio la parua. j. de condi. & demon. & tamen secus in institutione, in qua tractatur de maiori præiudicio, vtpote de valore totali ipsius testamenti, vt est glo. nota. in l. si quis instituatur, in prin. in parte diffinit tẽpus. s. de hære. insti. & not. Bar. in d. l. hæc conditio. & ita Ias. transit in locis prædictis, quod etiã ante ipsum voluit Bart. in l. cũ auus. j. de condi. & de. cuius meminit Iasonẽ nõ allegans Deci. in l. in testamentis, ff. de reg. iur. post prin. qui allegat glo. in d. l. si plures, & tex. i. eodẽ §. illo, suprà allegato. Sed hęc consideratio prædictorũ. s. Bar. Ias. ac Decij euertitur per l. q; de bonis, aliâs q; bonis. §. 1. infrà ad l. fal. iuncto prin. insti. eo. Nã in d. §.

Contra Bar. & ipsius alij clas.

16 1. dicitur, † q; deductio facienda ex legatis pro falcidia, est publico iure introducta, & sic de iure publico falcidia est debita: & tñ falcidiæ deductio fuit introducta in fauorẽ cõseruationis legatorũ, hoc est, vt hęredes allicerentur, & inuitarentur ad hæreditatẽ adeundam, ex cuius aditione resultat validitas & cõfirmatio legatorũ in testamento contentorum iuribus notissimis. Et q; ista fuerit potissima & fundamentalis ratio introducendi deductionem quartę falcidiæ, est tex. formalis in dicto prin. insti. ad l. fal. Si cũ in deductione falcidiæ vertitur fauor publicus, & sic falcidia debet hæredi iure publico, & fuit ad legatorum cõseruationem introducta: ergo de primo ad vltimum legata debẽtur iure publico, nam quicquid est causa causæ, est causa causati. l. manumissiones, ff. de iusti. & iu. l. liberorũ post mediũ ff. de

Primum motiuum contra Bald. & eos.

Adaptatio.

ff.de ver. sig. & sic cùm ius publicum sit causa detractionis falcidiç, & detractio falcidiæ sit causa conseruationis legatorũ, saltem mediata vel remota, propter præambulã testamenti cõseruationẽ: ergo iure publico sustentatur eorũ validitas. Præterea text.in d. l.vel negare, generaliter loquitur dicens, [suprema iudicia.] quæ verba ex ipsorum generalitate ita verificãt in legatis, sicut in institutionibus vniuersalibus. Præterea põt in id ponderari bonus tex.in prin.insti. de fideicõmi. hære. Vbi anrequã legislator tractet de ratione roboris & conseruationis fideicõmissorum, çquiparat fideicõmissa institutionibus, aliâs hæreditarii bus, & subiungit statim q̃ visum est esse iustum ac populare, id est populo expediens, & sic videtur interesse rei publicç fideicõmissa in testamẽto relicta ad effectum perduci, & licèt ille tex. loquatur in fideicõmissis vniuersalibus, tamen vt.s̃. tetigi quoad rẽ de qua agim9 eadẽ est ratio, cũ propter fideicommissa vniuersalia non magis sustineatur talis vis testamenti respectu vniuersalis institutionis, q̃ per particularia: cùm vtraq; possint etiã ab intestato habere seu sortiri robur & & valorem. Præterea in idem est bona glo.in d.l.in testamẽtis, licèt eã minus bene Decius ibi improbet, & tex. in §.fi.in authen.de hære.& fal.ibi [vt cõmuniter omnibus prosint hominibus.] iuncto etiam tex.ibi, [vt viuẽtes relictis potiantur.] collat. 1. Non obst.tex.in d.§.illo & glo. in d.l.si plu-

17 res, † vbi probatur fauorabiliorẽ esse institutionem quàm legata & fideicõmissa. quia respõdet q̃ istud nemo inficiat, sed nõ ob id negãdum est, neque Doct.negant, q̃ etiam in conseruatione voluntatũ vltimarũ particularium vertitur fauor & quidẽ publicus, licèt non sit tantus, quantus est is

Respon. ad fundamenta las. cõtra quẽ concludi tur, q̃ etiã in tuitiõe & conseruatio ne legatorũ seu fideicõmissorum tã particularũ q̃ vniuersalium vertitur fauor publicus.

qui versatur in conseruatione institutionis vniuersalis per rationẽ Doctorum. Non obstat etiã, q̃ in legatis cõditio potestatiua debet statim quum primum põt legatarius per eũ adimpleri, aliâs habetur pro defecta. vt in d.l.hæc conditio. Nã ad hoc respõdetur, q̃ hæc ratio bene concludit, q̃ institutio sit fauorabilior legato: nõ aũt concludit q̃ legatum ex se non est fauorabile, quinimo ratio illa apertè p̃supponit legati conseruationẽ dignã esse fauore. Præterea ratio illa põt cõrorqueri ad rem nostram. Nam si conditio legato adiecta quamprimum legatarius potuerit, debet per eũ adimpleri: ergo satis est de intentione iuris q̃ ex quo expedit & censetur fauorabile eam celeriter ad effectum perduci, q̃ est fauorabile ipsum legatum purificari, & ex cõsequenti ipsum legatũ est similiter fauorabile, & sic patet (vt ad præmissa redeam) rationem Albe. ad eãdem l.fi. esse veram, simpliciter, & absolutè, & difficultatem suprà motam contra prædictum communem intellectum vrgere.

18 Tertia† signatur difficultas de tex. in l.statuliberũ ab hærede. §.vlt.s̃.isto tit. vbi si per testatorem electio sit data hęredi, inter res alternatiuè relictas legatario, & ex eis alterã elegerit, vel daret legatario, non poterit deinceps mutare voluntatẽ electiuam, cuius rationẽ subdit ibi Pau.de Cast. q̃a vertitur fauor vltimæ voluntatis, & hæres tractat de lucro, quæ duo quadrãt etiam affabrè in proposito istius text. nam hic vertitur fauor cõseruationis vltimæ voluntatis actu & re ipsa. Item hæres quoad reuocationem donationis agit vel tractat de lucro, & sic videt q̃ ista electio semel facta sit immutabilis: & tñ nihilominus hic dicit oppositũ, in vers. [nã in eũ. &c. igi. tur. &c. Ad idẽ l.huiusmodi, §. Stichũ, s̃.tit

Adaptatio ad hãc rem.

s̃.tit.1.vbi idem expressim dicitur,& ibi Bar.& Doct.reddunt rationẽ eo m munirer approbatam,de qua post Albe.feci fundamentũ præcedentis dif-
19 ficultatis,quæ est, † ꝙ vltimæ volũtates nõ possunt pendere,vel esse in pẽdenti,vt in d.l.fin.ad fi.ff.cõia prædio. quæ quidem vltima voluntas in casu istius tex.& illius pẽderet,si electio facta vel explicata per hæredẽ pẽderet, vel esset posita in suspenso,prout dicit hæc lex secundum cõmunem intell.

Fortificatur hæc difficultas ex tex. sing.in l.si is cui.s̃. eo. vbi in terminis fortioribus habetur,ꝙ per solam petitionẽ factã per legatarium(vt ita dixero)alternatiuũ,cui ius eligendi regulariter cõpetit.l.Lucio.s̃.eo. vel per solutionẽ ab hærede factã, vbi & in casib⁹ in quibus ei per testatorem permissa est electio, consumitur ius eligendi, etiã si petitio & solutio sint erroneæ, vt ibi singulariter probatur.

20 Quarta † subest de l.patrem,ff.quę in frau.credi. vbi secundũ primã lect. gl.probatur,ꝙ si marit⁹ institutus hæres ab vxore, rogatusq; ab eadẽ restituere hęreditatẽ filio suo cũ moreret᷑, restituit antea, valet restitutio, & nõ videtur creditores fraudasse,ad quod l.illa nõ est alibi, scd̃m Bal.i rub.C.eo. col.fi.Sicq; ex illa l. deducitur apertè, ꝙ restitutio post mortẽ grauati faciẽda,põt per grauatũ restituere, fieri in vita ipsius perfectè & irreuocabiliter, quod est directò cõtra istũ tex. vbi restitutio facta prematurè nõ valet irreuocabiliter, sed põt per restituentem eundemq; grauatũ ad libitum & mu-
21 tari & reuocari,† & per eandem l. patrem, scd̃m prædictam primam lect. videtur reddi dubia conclusio gl. ordi.cõiter approbatæ in l. in fideicommissaria,§.fi.j.ad Treb. quæ videt᷑ velle,ꝙ quando quis grauatur restituere alicui contẽplatione speciali illiusmet

Lex sing. patrem,de his quę in frau. credi.

Ad eiusdem l.intel.declarationem & inductionẽ cõtra gl.l.in fideicommissaria.§.fi.

honorati,talis grauatus non detrahit quartã Trebellianicã aduersus illũ,ad quod illã gl.dicit esse sing. & non alibi Io.de Imo.ibi,necnõ Alexã.post alios Doct.& idẽ Io.de Imo.in l.cũ filio fa.col.fi.s̃.tit.1.qđ etiã tenet Bal. in d. rub.in versi. mirabile tibi dicam, licèt glo. illam nõ alleget:& tamẽ in d.l.patrem,maritus fuit ab vxore rogatus filio restituere speciali cõtemplatione ipsiusmet filij:& nihilominus præsupponitur,ꝙ potuisset quartam deducere:nisi illã eidem filio remisisset.Et ad hoc,id est contra cõclusionẽ illius gl. vidi quondam haud sine honoris ambitu(vt id non omittam)ponderari illum tex.in prædicta l.patrem. Sed obiter & in transitu est obseruandum, ꝙ illa l.patrem,non facit contra illã glo. Tum,quia prædicta inductio fit attẽta ac præsupposita prima lectura glos. ibidẽ, quæ vult,ꝙ fideicõmissum fuit dilatũ in tẽpus mortis grauati.i. hæredis eiusdemq; patris ipsius fideicõmissarij.i.filij eiusdem & testatricis,cui filio restitutio erat facienda. Sed Bart. ibi in effectu nõ tenet illã primam lecturã,sed secundam:videlicet,ꝙ fideicõmissum seu restitutio ipsius ibi non erat gratia fideicõmissarij dilatũ seu dilata ex voluntate defuncti,sed ex iuris necessitate:quia non poterat ei fieri durante patria potestate. Præterea etiã secundũ prædictam primã lectu. gl.esto ꝙ pater esset rogatus restituere filio,cũ pater moreret᷑, nõ propterea sequitur,ꝙ ibi fuerit rogatus fauore filij fideicõmissarij,imò iuris p̃sumptio est in contrariũ:& sic ꝙ fauore ipsius patris hęredis instituti,quũ fuerit rogatus restituere sub dilatione illa.s. qñ moreret᷑,vt in d.l. cũ qui,de annu. lega.&in d.l.stipulatio ista,§.inter certam,de verbo. oblig. Præterea illa gl. non vult ita indistinctè id quod illi referebant eam dicere, sed vt ibi notat

De eadem l.patrem, vt non faciat contra illam glos.

Alex.

De intel. prę dictę glos. & ista est subtilis & solida cōsideratio.

Alex referens Bal. in prędictis locis, cō clusio gl. est alia, videlicet, q̄ vbicunq; appareat aliquē esse institutum ad alterius.i. fideicōmissarij, nō ad ipsiusmet vtilitatē, vt quia tali fideicōmissario testator prouidere voluit, eiq; voluit hę reditatem restitui, hæres non pōt aduersus illū detrahere Trebe. vt sic cō templatio vel respectus, quā vel quē habuit testator erga honoratū, versetur principaliter circa institutionē: & cō sequēter circa restitutionē, non autē circa solam restitutionē: & sic q̄ instituerit patrē cōtēplatione ac respectu filij, & eidē eodem respectu iusserit restituere hęreditatē, quia solius restitutionis contēplatio quoad fideicōmissarium non videtur sufficere ad impediendū detractionem quartæ Trebel. quū regulariter fauore ipsius fideicōmissum censeatur relictū, vt in l. nec adiecit, cū seq. ff. pro socio. Sed propriè & verè dicitur relinqui sola contēplatione fideicōmissarij, qn̄ ipsa institutio fit eius respectu, vt postea sibi restituat: & ista est veritas, vt patet ex l. in fideicōmissi, §. cū Pollidius, ff. de vsu. in d. §. fi. l. in fideicōmissa. per glos. & Docto. adducto, & tamen in casu præ dictæ l. patrē, siue teneamus primam, siue secundā lect. gl. ibidē, istud nō est adaptabile: nā semper videtur institutio fuisse facta contēplatione immediata patris hæredis instituti, non autem filij fideicōmissarij. Et qui allegabant illam gl. ad solā restitutionē respectiuā, & sic cōtemplatione fideicō missarij, æquiuocabāt, quia debuerāt allegare ad vniuersalem institutionē cōtēplatione fideicōmissarij factam. Nihilominus tamē l. illa inducta, vt in principio huius oppositionis induxi, obstat (vt dixi) huius tex. cōi intelligētiæ. Et ad id est respondendum si quis velit sustinere cōem intel. ad istū tex.

Quinta suboritur difficultas ex l. sub conditione, ff. de sol. vbi secundū tertiā lect. gl. cōiter approbatam, iuncta l. sed nisi, ff. de iure dot. probatur, 22 † q̄ debitor conditionalis soluendo pendēte cōditione, videtur in dubio voluisse transferre dn̄ium, nisi cōtrariū appareat: sed hic probatur oppositū, dum dicitur, q̄ electio facta pēdente conditione nō est irreuocabilis. Si enim per electionē dominiū transferretur, talis translatio in dubio censeretur, vel deberet censeri perpetua & irreuocabilis. l. qui sic, ff. de solu. vbi de hoc tradunt Bar. & Doct. & ijdē in l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. poss. igitur. &c. Ratio secundū Pau. de Cast. in d. l. sub cōditione, ad finē est. Quia licèt traditio nuda à causa obligatoria non possit dominium trāsferre. l. nunquā nuda, in prin. ff. de acquiren. rerum do. id tamen procedit, vbi traditio est omnino nuda ab eiusmodi causa, re, & spe: sed quando præcedit causa obligatoria, saltem spe, prout est contractus, & obligatio conditionalis illud sufficit ad transferendum dominium: ita etiam in proposito videbatur dicendum: & tamen hic in simili deciditur oppositum.

Iuuat, roboratq; istā difficultatem doctrina gl. ordi. in l. 4. ff. de serui. tit. generali, quam ibi cōmendāt Ang. & Pau. de Cast. notantes eā pro sing. ad 23 hoc, † q̄ quemadmodū in re corporali, qui tenet dare sub cōditione, si soluat, vel tradat conditione pendente, in dubio transfert dn̄ium, vt in ll. superius citatis: quas gl. illa etiam ibi adducit: sic etiā in iure incorporali, obligatus illud dare sub conditione, si interim pendente conditione patiatur eum vti tali iure incorporali, qui vsus iuncta patientia habetur pro traditione, vt l. quoties, eodē tit. de ser. tit. generali. censetur transferre illud ius, & quasi proprietatem eiusdem iuris.

Et

Et sic per patientiam vnà cum vsu in ducitur constitutio, & translatio irreuocabilis Ipsi⁹ iuris incorporalis cõditione pẽdente, prout & transferret dominiũ rei corporalis conditionaliter promissæ, sic à simili in proposito videretur dicendũ, q. ex electione vel declaratione præmatura hæredis acquiri debuisset ius irreuocabile ipsi electo, cuius contrarium hîc dicitur secundum communem, igitur. &c.

Sexta insurgit de.l.sed addes, vers.
24 si quis cũ in annũ.ff.loca. † vbi etsi tota pensio vel merces quę soluẽda erat per partes anni, soluat simul & semel in initio anni, & sic ante tempus, nihilominus transfertur ipsius pẽsionis solutę dominiũ in locatorẽ cui fuit soluta, & soluens non põt eã sua voluntate sola reuocare, nisi demũ superueniente causę cessatione. Tunc enim ad repetitionem mercedis vel pensionis pręmaturè solutę cõpetit sibi actio ex conducto, & sic contra mentẽ huius tex. in quantũ præsupponit quòd electio ante diem facta non transfert irreuocabiliter ius in electum.

25 Septima, † hæres grauatus restituere hęreditatẽ vel ipsi⁹ partẽ quotã sub conditione vel in diẽ, si fructus medio tẽpore percipiat, cẽsetur eos percepisse ex iudicio & voluntate testatoris, q. sua sponte distulit restitutionẽ hęreditatis vel partis quotę illius in euẽtum siue existẽtiã talis cõditionis vel diei: ideoq; eos nõ cõputat in quartã Tre. neq; eos tenetur restituere, vt est tex. no. in l.mulier.§. si hæres, in versi. [alia causa.] ĵ. ad Treb. & confert text. in l. si ita relictum.§. pegasus.s. isto ti. & in d.l. in fideicõmissi, §. cum Pollidius. & not. gl. mag. post princi. in l. iubemus. C. ad Treb. Ergo si ante euentũ cõditionis nominet seu eligat, soli sibi officit, dũ renunciat proprio cõmodo ac fauori suo. Ad hæc nihil facit contra voluntatem defuncti, imò scdm eam, vt in d.l. post mortẽ, in parte [iudicio] quẽ tex. pluries ponderat Bald. ibi, & dixi s. in prima difficultate, sic in proposito videbatur dicendũ, q. ex quo in electione vel declaratione præmaturè, & ante tẽpus, facta per hæredem vertatur renuntiatio cõmodi & fauoris sui, item pręsumatur fieri ex defuncti volũtate, videretur posse fieri irreuocabiliter, cuius contrarium hîc decidit ur. &c.

Octaua deducitur ex l. cum qui.ĵ. de ann. lega.s. nõ semel citatæ. Vbi in
26 2. respõ. decidirur expresse, † q. hæres rogatus post. 10. annos restituere pecuniã, si ante diẽ illã restituat, libera tur per eiusmodi restitutionẽ: si in quã gratiã & contẽplatione ipsius fideicõmissum in illud tẽpus certũ fuit dilatũ. Reddit ille tex. rationẽ his verbis. [Nã & plus eum præstitisse q̃ debuisset.] Et gl. nor. ac cõiter approbata ibi dicit, q. dilatio in dubio censetur grã talis hæredis seu grauati apposita, ad quod s. illam l. citauimus, quod etiam voluit gl. quã ibi Doct. approbant, & cõmendant in l. qui Romę. in prin. ff. de ver. obli. ad fin. gl. mag. Sic in re nostra: in casu huius tex. electio facta p hæredẽ ante mortẽ censeri debet ritè & irreuocabiliter facta, quia cũ tempus restitutiõis fuerit, vel pręsumi debeat fuisse adiectũ gratia hæredis debentis restituere, (vt modò dixi) plus videt̃ præstitisse q̃ debuisset, sed plus pręstans vtiq; tantũ dicitur præstare l. cũ furti, ff. de in litẽ iuran. igitur. &c.

Et not. Albe. illũ text. in d.l. cũ qui ad
27 fi. ad hoc † q. faciens plusq̃ debet legẽ adimplet, i. satisfacit legis dispositioni requirentis minus per eũ fieri, & sic voluntatem testatoris adimplet, siue ei satisfacit, quæ est lex. vt in §. disponat in authenti. de nupt. collatio. 4. & in l. prima, C. de testamen. mil. ad fin. & gene-

& generalius infert Albe. ex illa eadē l. quòd qui plus facit, quàm debet, videtur facere quod debet, & hoc est quod voluit glo. ordina. iuncto text. in l. si is cui, in princi. ff. quemadmod. serui amit. dum tenet quòd; quādo fit plusquam fieri debeat, videtur fieri ipsum quod erat faciēdum. Facit l. in eo. & l. in toto. & l. super generalibus, ff. de regu. iuris. vbi glo. allegat bonas ll. idem probātes, & vide quod in simili notat Per. de Anchar. in cap. c. Canonum statuta. 40. char. in versi. quid dices, de consti. per l. non sunt liberi, ff. de statu ho. & l. primā. §. item quęritur, ff. de aqua quoti. & æsti. Sed ista videtur sanè intelligenda, nisi illud minus requireretur pro forma, vt tradit Ias. cons. 97. volu. 4. col. antepe. & vlti. sed non bene, vt nouissime pūctat Alcia. contra eū, in l. 1. ad fi. ff. de libe. & posthu. & quidem rectè, vi. ibi. & multa etiam ex propria habeo addita ad Ias. contra eum, in eo quod decidit in casu illius consilij.

Nona difficultas sese insinuat d. l. si sponsus, §. si quis rogatus, ff. de dona. inter vir. & vxo. vbi notanter dicitur, q. si maritus sit ab aliquo hęres institutus, & rogatus vxori suę hæreditatem restituere simpliciter, pōt sibi. i. prædictæ vxori suæ restituere integraliter, non retenta quarta Trebellianica, neque videtur per prædictam restitutionem donasse, imò magis videtur pleniorem fidem exoluisse in voluntate testatoris exequenda, seu implenda, quàm donationem de nouo fecisse, & sic valet restitutio absq; alia detractione quartę Trebellianicę. Ergo pari ratione restitutio fideicōmissi facta in casu istius tex. per viam nominationis ante tempus per hæredem explicatæ, seu enuntiatæ, debet esse valida
28 & irreuocabilis, † consequentia sumpta de rebus ad tēpus, quæ est in iure probabilis, vt in l. miles ita. in prin. in ver. [& quia diximus] s. de mili. testa. cum si. & per text. in d. §. si quis rogat'
29 dicit ibi Sali. probari, † q. hæres adeūdo hæreditatem, censetur præstitisse fidem defuncto, de implendo volūtatem ipsius, quod dicit esse singulariter notandum, & facere ad multa. Et id probatur in eodem §. in tribus vel quatuor locis ipsius: & signanter facit ad ea quæ tradunt gl. & Doct. in l. prima. ff. de condi. inde. vbi habetur,
30 q. † hæres obligatur naturaliter ad defuncti voluntatem adimplendam, vt illud intelligatur, quòd talis obligatio naturalis censeatur contrahi & ortum ducere ex ficta fidei præstatione, quam hæres censetur dedisse defuncto in ipsius aditionis explicatione. Qua de re aliàs plenè tradidi in relectione. l. si debitor. ǯ. ad l. fal. Hoc etiā facit ad intelli. l. apud Iulianum, §. fin. ex quibus causis in poss. ea. cum iuribus concor. dum loquitur de quasi cōtractu, qui ex aditione resultat, & in d. l. si debitor, enodaui difficultatem quæ potuisset cōtra istud obijci de fictione translatiua temporis ad tēpus, quæ natura sua expōscit extremorū habilitatem. &c. petenda sunt ibi, quę in hoc puncto hic desunt.

Decima difficultas contra communem intellectum formatur hoc modo. Præsupponit siquidem iste tex. cōmuniter (vt dixi) intellectus, q. electio primò facta per filiam hæredē institutam eandemq; grauatam vni ex liberis fundum relinquere, fuit donatio, dum tex. dicit [viua donauit.] Modò
31 ita est, † q. donatio inter viuos simpliciter facta in dubio censetur esse irreuocabilis. l. si repetendi, C. de condi. ob cau. & l. fina. C. de reuo. do. & in c. fi. de dona. nec ex principis rescripto potest reuocari, vt in l. si donationem, C. eo. de reuo. dona. Ergo minus rectè videtur

videtur in hoc tex. dici, q; restitutio per viam donationis explicata, valet, licèt posit reuocari. Videtur enim in isto tex. esse quædam implicatio contradictionis: videlicet, & q; sit donatio inter viuos, & q; electio per eã explicata non teneat irreuocabiliter: imò non solum donatio irreuocabilis suapte natura, vt est donatio inter viuos, non potest reuocari, verùm neq; modificari vel qualificari p adiectionem modi, vel conditionis, vel aliter alterari, vt in l. pfecta, C. de dona. que sub mo. Ad quod etiam est tex. qui in cõmuni non solet adduci, in l. Lucius Titi⁹ Septitię, ff. de fideicõ. liberta. Vbi in prin. probatur, q; donatio purè & simpliciter intervivos primo facta, nõ potest postea ex interuallo in vltima voluntate modificari seu qualificari, adeò q; glosa & Sali. in d. l. pfecta volunt istud procedere, q; si perfecta fuerit donatio re tradita vel non tradita, non posit postea ex interuallo conditio eidem apponi per donantem etiã volente donatario: quia res est perfecta, neq; subest aliquid cui pactum adhęreat, quum sit perpetuum seu generale pacta ex interuallo apposita actionẽ non parere. l. in bonę fidei. C. de pactis. l. iuris gen. §. quinimo. &. §. idẽ respõsum. ff. eo. & l. pacta cõuenta. ff. de contrahen. empt. Sed obseruandum est, q; glo. & Sa. loquuntur attento iure cõmuni secundum quod stipulatio erat necessaria ad qualificandam donationem ex intervallo per modi vel cõditionis adiectionẽ, sed cum hodie per l. ordin. Hispaniæ redacti simus ad ius canonicum, prędicta ampliatio Sali. post glo. non procederet q̃n solo nudo pacto eiusmodi modificatio vel qualificatio sit hodie efficax, concurrente inquam donatarij voluntate, in admittendo modificationem seu qualificationem donationis sibi iam pridem factę. Quod etiã pcedit hodie iure reg. attẽto de quo in ll. Tau. 5. proximè allegatis, quæ ex hoc possunt declarari, pręsertim. l. 17.

Tex. insolitus allegari, in cõsonãtiã l. perfecta.

Lex ordi.

32 Ex quibus † ll. videlicet perfecta, & Luci⁹ Titius Septitię. s. adductis, & ex earum ratione potest primo deduci, q; stante ac pręsupposita. l. 17. Sarabri, id est Tauri condita, si pater hodie inter viuos meliorasset vnum ex filijs in 3. bonorum parte, quæquidem melioratio q̃uis à principio valeat per l. 9. tit. de las mandas. libr. 3. foro. leg. Tamen quia per prædictam l. 17. primo rñ. talis melioratio est reuocabilis, & sic non est in vniuersum perfecta, de cuius donationis inter viuos perfectę (vt est iam dictum) natura peculiaris & genuina est, q; sit irreuocabilis, poterit pater melioranſ, vel inter viuos vel in vltima voluntate, postea adijcere eidem meliorationi modos, vel cõditiones, aut vincula (quæ vocantur) ad ipsius libitum, hocq; ratione sanè euidenti inferimus. Nam cũ talis donatio meliorationis causa facta, potuisset per patrem liberè in totum reuocari per eandem l. Tauri. à fortiori ergo poterit per eum ex post facto modificari, quæ est ratio iurisconsulti in alia materia in l. iuris gen. §. adeò, ante fi. ff. de pactis. vbi text. inquit. [Nã si res potest in totum tolli, cur non & reformari.] Ad pdictam adaptationẽ ad dictam l. Tauri est etiam tex. optimus & singu. in l. sequens quęstio, ad finem in ratione sui. s. isto tit. vbi maritus potest modificare donationes vxori à se factas, etiam ex interuallo, eo quia illas potuisset in vniuersum reuocare, vt per vtrumq; titulum. C. & ff. de dona. inter vir. & vxo. aptè claret.

Ad. l. 17. Tauri explanatio.

Deducitur & secundo per contrarium, q; & si rei in qua fuit facta talis melioratio possessio tradita fuit p patrem meliorantẽ filio meliorato, quo

Ad eandem alia.

casu p eadẽ l. Tau. melioratio fuit effecta irreuocabilis, & sic tanquàm omnino perfecta, pater non potest sine volũtate donatarij postea ex inter uallo inquã per ea quę supra dicta sũt eã modificare vel qualificare adijcien do aliquã conditionem vel modifica tionem hoc tñ procedit nisi donatio nis tẽpore id adijceret quod vltra prę dicta deducit ex traditis per Ias. post Alex. in authen. ex testamento col. 7. C. de colla. vbi est vidẽdũ, sed talis ap positio, pacti, modi vel cõditionis de ber fieri secundũ quod dicitur in l. 27. in eadẽ copila, quę ponit formã circa eiusmodi impositiões grauaminum in cõsimilibus meliorationibus tertiæ bonorum.

Ad eandem Subdeducit. 3. quòd si in primo casu eiusdem l. 17. Tauri, in donatiõe facta ex causa meliorationis simplicis fuit apposita clausula de non reuocãdo, per quã donatio, aliàs reuocabilis, fit irreuocabilis, vt in l. vbi ita donat. ff. de dona. causa mor. Et not. glo p illã. l. in l. si alienã. §. Marcellus, eo. ti. nõ videtur, quòd possit meliorans, ideóq; pater ex post facto facere aliquã modificationem, vel eidem meliorationi conditionẽ vel modum aliquẽ adijcere. Sed est aduertendũ in hoc pũcto, q, in casu. l. Tau. sępe allegatę, vbi disponit in primo tñ seu prima decisio ne, quòd talis melioratio valeat, sed sit reuocabilis expresse cauetur, q, possit reuocari nisi subsecuta fuerit traditio rei de qua melioratio fuit facta, & sic etiã si hodie in tali melioratione quę fieret per patrẽ filio in potestate (quę aliàs solet ęquiparari donationi causa mortis, ex quo p mortẽ cõfirmatur aliter inquã quàm alię donationes quæ à primordio non valent, cum tñ ista de iure reg. quo ad quid valeat ap poneretur clausula expressa de non reuocando talem donationem filio p patrem factã, non propterea videret effici pfecta, & irreuocabilis, q, talis meliorans idemq; pater nõ põt cõtra l. illam disponere. l. nemo põt. ; tit. 1. cui⁹ legis regula procedit etiam in actib⁹ inter viuos, quod patet ex ratione generali illius. l. quę est, q. consensu priuatorũ non põt iuri publico derogari. ad quod. l. fi. ff. de suis & legi. hę redi. & l. quod de bonis, aliàs quod bo nis. §. 1. ff. ad l. fal. & tex. no. in ratione sui. in l. cerdonẽ. ff. de ope. liber. Exqua probatur q, testator quãtumcũq; ple no iure dñs non tamen potest cõtra leges vel legum auctoritatem dispen sare, quę rex. ad id licet alia iura adducit Bal. in consi. schismatis col. 2. & in l. precib⁹. col. 15. C. de impub. & aliàs, & in l. ea lege, colũ. 1. C. de condi. ob causam. Idem Bald. cõmendat illã ele gantius, & in eũdẽ scopum ad hoc q, testamentum est seruandum quatenus lex & sua natura patitur ratio, & enim illius l. est gñalis & illamet quã dixi. s. videlicet, q, iuri publico testator derogare non põt qui fideicõmissariã dedit libertatẽ, quę ratio (vt patet) militat in oĩ disponente, siue ĩter viuos siue in vltima volũtate, hoc tñ non obstante, videtur, q, cũ prędicta l. Tau. in prima decisiõe loquat pmissuè & in merũ fauorẽ ipsi⁹ pris meliorãris ibi. [Hasta la hora de la muerte la pueda reuocar si quisiere. &c.] Ergo ipsemet põt sibi ipsi apponere vel ipsa re legẽ ne illã meliorationẽ possit reuocare eum eam videatur recessisse à fauore suo, vel ei renunciasse, sed in casu secundo illius l. vbi lex procedit iubendo, & sic per modum pręcepti & necessitatis Dum dicit, quòd si possessio rei de qua melioratio fuit facta, fuit tradita ipsi meliorato, non possit reuocari, quæ verba nõ possit, impor portant necessitatem: prout per con trarium verbum possit, affirmatiuũ impor-

Ad eandẽ l. 17.

importat voluntatem, glo.est ordi.in cap.1.in ver.non potest de regul.iur. in.6. Ad quam multa congerit Iason & moder.in l.gallus, in prin.§.de libe. & posthu.col.4.cum sequente nõ possit pater meliorans simpliciter tradere possessionem rei q̃ qua facit meliorationem, & postea reuocare nisi in ipso contractu meliorationis, roborato, traditione possessiõis eiusmodi rei, caueret specialiter quòd reseruabat sibi facultatem reuocandi prædictam meliorationem, vt inquit.l.illa, in penul.dicto.in quo est valde not. & fortè traxit originem ab his quæ tradit Ias.post Alex.in loco.§.citato in dicta authen.ex testamento.col. 7. C.d̃ colla. Et prędictę punctuationes ad dictam l.Tau.sunt verę & iuridicę, quã quàm nescio q̃s glosematarius ex primis in glosemate illius l.aliter dixerit allegans Alex.in l.qui dotis.col.4.§.solu.matri. Sed non aduertit ipse, quòd Alex.post Bal.per eum ibidem citatũ loquitur in terminis admodũ diuersis, scilicet in terminis iuris cõmunis. Itẽ vbi in donatione apponit̃ clausula de non cõtraueniendo, quæ est valdè distincta à clausula de non reuocãdo, vt patet etiam ex ibi dictis per eũ, & per Decium, in l.non omnis numeratio, in prin.ff.si cer.pet. & in l.fi.C. de pactis.

Vndecima difficultas formatur sic
33 † conditio illa si, vel cum hęres moritur est necessaria & omnino extitura l.hæres meus in prin.j.de condi.& demonst.& l.cùm hæres.j. quando dies lega.cedat.nihil enim morte certius, neq; hora vel die ipsius incertius, vt in l.1.eodem tit. Vbi hoc notat Alb. post Dy.& Old.ad idem l.si post mortem, ad finẽ quam ibi adducit suprà titu.primo. Hinc Claudianus de raptu Proserpinę. Mors oĩa ęquat. &c. & Ouidius, Citius aut serius sedem ꝑperamus ad vnam. & alibi dicitur, Cõstitutum est homini semel mori. Itẽ aliàs dicitur, quòd mors soluit omnia. §.deinceps in authentico de nup.col la.4.& naturę debitum soluere est omnibus commune, hinc etiam secũdo Regum.capit. 14. habetur, Morimur omnes, & sicut aqua supra terrã dilabimur, quam auctoritatem adducit Panor.in rub.de sepult. post prin. hinc etiam dicit Philosophus. Omnia terminantur sua periodo. Cuius meminit Bal.in l.si viua matre. C.de bo. mater. Si enim ista conditio est necessaria, ergo habenda est vt pura.l.si pupillus.§.qui sub conditione.ff.de noua.frustra namque speratur conditionis existentia: quæ nihil debet operari vt ibidem probatur, & in l. aliquando.§. finaſ. ff. ad Velleya, & in l. cum hæres, in fina.ver.suprà de acquiren. hære.vbi glo.in id congessit plures leges idem probantes, & consequẽter ista filia in casu huius tex.per patrem grauata, restituere vni ex liberis cum moreretur, non tenetur mortem expectare ad faciendam restitutionem, quũ cõditio mortis sit oĩno ac necessariò extitura: sed potest statim facere restitutionem irreuocabilem absque expectatione euentus talis conditionis, & sic cõntra communem præfatum intellectum.

Duodecima euincitur ex l. filiusfami.§. Diu' seuer' suprà titu.1. ex cuius primo rñ.seu decisione probatur,
34 † ꝙ rogatus sub conditione restituere quibusdam filijsfamil. nõ potest conditione pendente eisdem restituere, in patris potestate durantibus. Argumento ergo ab opposito sensu desumpto probatur ibidem, quòd si filiusfami.efficeretur sui iuris, posset ei fieri restitutio ante tempus, cùm ageretur eo casu de solius dantis præiudicio, qui potuisset retinere fidei-

commissum donec conditio esset ad impleta, necnon si conditio deffecisset legatum remaneret apud eundē grauatum per regulam.l. vnicæ.§. in ptimo.C.de cadu.tollen. Et ita declarat Pau.de Cast.in eodem.§.diuus,sed in hoc text.debet probari contractū ibi,videbatur non esse electionem, igitur.&c.

Decimatertia signari potest de om-
35 nibus iuribus dicentibus,† conditiones voluntarias,appositas per testatores eorum dispositionibus in forma specifica esse adimplendas.l.qui hęredi,in princi.& l. Meuius.ff.de cond.& de.Cùm itaq; ista verba,cùm moreretur:Item & illa,post mortem.&c.important rectā conditionē, vt prædictis.ll.hæres meus,& post mortem,probatur,ergo videtur,quòd electio ante mortem nullatenus fieri poterit, neq; reuocabiliter,neq; irreuocabiliter:est enim hoc perpetuum ac pecu-
36 liare in conditionib⁹,† vt importet formam:non solum (vt est dictum) in dispositionib⁹ testatorum, sed etiam in legalibus,secundum Bal.qui quotidie ad id allegatur in authenti.matri & auiæ.C.quando.mu.tute.offi.fun.pos. qui tamen non expeditè id dicit: sed tantum dicit,quòd cōditio apposita per l.vel statutū,non dicit continere leuem solēnitatem.argu.l. prætor nō sub conditione,in prin.ff.de colla. bo. cum pluribus remissionibus,& commendationibus illius dicti glomeratis per Andream Tyraq.in opere retractus,char.356.num.3. Inter quas tamen omnes omisit allegare eundē Bal.id ad verbum dicētem in l.2.col. 1.in ver.Tum quia conditio.C.de hę-
37 te.act.Nec mirum,† nam & conditio importat causam finalem dispositionis, secundum Bart.in l.2.§.fi.col.1. post princi.ff.de dona.& probatur,ex l.demōstratio,§.quod autem.ff.de cō-
38 di.&de.†Prætereà conditio in quauis dispositione apposita regulariter inducit verum argumentum à contrario sensu,secundum Bar.in.l.1.col.2. ff.de condi.& demonstra & Bal.in l.dictam,col.1.C.de condi.ob.cau.Cùm itaque testator in præsentiarum à filia ipsius petierit,vt post mortem restitueret : ergo filia grauata debuit seruare formam in restitutione faciēda:cùm talis conditio etiam importauerit causam dispositionis finalem,
39 vt dixi:† qua cessante dispositio cessat.l adigere,§. quamuis.ff. de iure patro.cum sim.nec nō (vt dixi) inducit regulariter argumentum à contrario sēsu,per quod testator videtur disposuisse quod ante mortē restitutio fie-
40 ri non posset.† Est enim eiusmodi argumentum ceu . lex quædam, glosa est solitaria in l.qui testamento §. mulier.ff.de testa.secundum Bald.in.c.1. col.ante pe.de cōsti. Et pariformiter habetur pro dispositione testatoris. tex.melior iuris secūdum Soci.ibidē in l.quibusdiebus,§.quidam titio.ff.de condi.& demonst.post Rapha. Cu.ibi.Et hæc difficultas respicit aliū scopū,quàm difficultates s.signatæ quæ alio tendunt.Illæ enim concernunt, & impugnant reuocabilitatem restitutionis fideicommis.præmaturæ: ista verò sola impugnat ac redarguit in vniuersum ipsam restitutionem:nititurq; probare eam fieri ante conditionis euentum non posse,reuocatórum,neque irreuocabiliter.

Vltimam difficultatem de industria facimus missam,de l,unum ex familia,in prin.ff.eo.quia glo.hic signauit eam,& soluit vt in prin.istius prælectionis dixi.

41 Ex quarū † difficultatū assignatiōe cōmunis Docto.intell.ad hunc text. post glos. redditur in via disputatiuæ ambigu⁹:licèt in se sit ver⁹,vt ex infrà dicendis

dicendis apparebit, quiquidem cõis intellectus resolutiuè loquendo stat in hoc, grauatum cùm moreretur restituere, posse ante mortem donare ei cui restitutio fieri poterat: sed reuocabiliter duntaxat.

Resolutio cõis intell. ad istum text.

Et ex isto tex. huiuſmodi accepto, dicebatur quõdam per aliquot Iuriſperitos, iſtius regni, priusq̃ manaret prędicta l. 17. Tau. q̃ melioratio facta per patrẽ vni ex filijs in. 3. bonorũ parte erat reuocabilis, prout hodie eadem l. diſponitur. Sed vt ingenuè quod in hac re ſentio, dicam, non abſq; miniſterio. L. illa fuit condita, & promulgata, videlicet ad tollendas dubietates, quæ aſſiduè ſuboriebãt circa pũctũ reuocationis prædictæ meliorationis 3. bonorũ partis, quã facere pater volebat.

Ad eãdẽ. L. 17. Tau.

42 † Et vt omittã pleraq; alia, ne ẽ fumo (vt aliàs dicitur) agere videar, ex quo iã res eſt deciſa p l. illã Tau. Saltem non eſt ſub diſſimulatione prætermittendum tex. iſtum tunc temporis fuiſſe per illos, pperam ad id inductum: quod ita oſtẽditur. Nam in caſu huius tex. cõmittit̃ filiæ eidẽq; hęredi p patrẽ teſtatorẽ ſola electio, vel declaratio exercenda in vnũ ex filijs eiuſdem filiæ grauatæ: non autem cõmittitur aliqua diſpoſitio quum teſtator idemque pater iam pridem diſpoſuerat de legato vel fideicõmiſſo poſt mortem filię grauatę: p eam ĩ vltima voluntate relinquendo per modum reſtitutionis vni ex filijs. Sed p ll. iſti' reg, videlicet p l. 9. tit. de las mãdas foroll. lib. 3. & aliàs ll. Taur. idẽ volẽtes, non cõmittit̃ pr̃i aliquid purè & precisè, neq; quo ad diſpoſitionẽ, neq; quantũ ad electionẽ: ſed pmittitur ei duntaxat conditionaliter, q̃ ſi idẽ pr̃ velit habeat facultatẽ meliorãdi vnũ ex filijs ſuis: & ſic leges prędictæ nihil diſponunt ſup melioratione vel electione neceſſariò p patrẽ facienda: ſed ſolũmodo ſup declaratione pſonarum eligendarũ ad meliorationẽ ſub tali conditione: & prçiuppoſito, q̃ pr̃ voluiſſet quẽpiam ex filijs meliorare, & ſic prędictę leges reg. ſunt pmiſſiuæ, non aũt præceptiuæ, neq; aliquã neceſſitatẽ inducẽtes, neq; reſpectu ipſi' actus meliorandi, neq; reſpectu pſonæ meliorandæ. Sed in caſu iſtius §. & legis vnũ ex familia, in prin. & p rotã illã. l. š. eo. diſpoſitio teſtatoris eſt pceptiua, & diſponit, q̃ grauatus neceſſario teneatur eligere, nolare, vel declarare quẽ ex familia maluerit. vt i. §. ſi ã falcidia, eiuſdẽ. l. Ibi, [facultas neceſſariæ electionis,] vbi glo. idẽ tenet allegans etiam textum optimum in l. verum, §, cùm quidam. ff. de reb dub. vbi iſtud expreſsè dicitur, & ſic in caſu huius. §. & prędictæ. l. vnum ex familia vſq; ad. §. rogo. neceſsitas ſaltem cauſatiua. videlicet ſi voluerit agnoſcere inſtitutionẽ vel ſibi relictũ à teſtatore. necnon ipſa obligatio ineſt electioni, ſed voluntas ineſt exequutioni, & ſic qualitati extrinſecæ illius diſpoſitionis, quæ verſatur circa nominationem perſonæ. 43 † Hanc eandẽ aduertentiam fecimus in d. l. vnum in princi. vel in. §. 1. notantes de æqui uocatione, nonnullos qui relegendo §. ſed & ſi fundum, vbi etiam idem pũctuaui eiuſdem l. trahunt indiſcriminatim illius l. materiam ad hodiernas meliorationes, & quidem impertinẽter: non ergo prædicta l. Tauri ducit originem ab iſto text. quicquid alij arroganter & cũ nimia iactantia quõdam effuſo ſermone dixerint: quiquidem licèt alioqui inter iuriſperitos contemporaneos non cenſerentur poſtremi nominis (vt erat illorum tẽporum calamitoſa hallucinatio) nihilominus tamen non mediocriter lapſi ſunt in adaptatione huius text. ad primam deciſionem prædictę l. Tau.

L. 9. ti. de las mandas li. 3 fo.

tanquã ex eo lex illa originem traxerit,quod non est dicendum,quia causa non producit effectum ab ea dissimilem.&c.principia equidem & ratio huius tex,ab illius legis decisione si quis etiam(vt aliâs dicitur) per transenã inspiciat,distant vt est in prouerbio ex diametro,nam cùm pater authoritate ll. Regni melioraret filium inter viuos ex earũ permissione, & talis melioratio fit effectu donatio permissa ab eisdem,non videbatur reuocabilis nisi superuenisset illa l. Tauri. Sed eius fundamentũ non fuit iste textus:quia iste grauatus eligere,elegit ex quadam obligatiõe necessaria,saltem causatiua,vt est dictum. Et licèt ex mera liberalitate elegerit,quia prę maturè,tamẽ electio nõ fuit valida ir reuocabiliter vt potè non seruata forma dispositionis testatoris,vt est etiã dictũ:ideo,nimirum si grauat⁹ q̃ nulliter nominauit, potest pœnitere, & reuocare præfatã nominationem: & consequenter termini huius tex.sunt diuersissimi ab alijs,& lex illa Tauri fuit valde necessaria,quia absq; illa faciliter poterat iure cõi cõtrarium dici,& nihil faceret iste tex.ad rem illã. Et vltra declarationes Doctorũ ad istum tex.qui de se est satis apertus dũ in princi inquit,[vt cui vellet.&c.]in hunc met sensum,quem proximè dixi,accipit eum Bat.in l.omnes populi,4.col.ff.de iust.& iure.dum eum allegat ad hoc,q̃ declaratio quæ recipere potest variationem in tempore vel medio tempore,non potest fieri ante tempus:loquitur ergo iste tex.de declaratione obligationis necessariæ p̃ testatorem hæredi ad eligendum iniunctæ:& consequenter dispositio l. Tau.fuit oportuna,quia eius decisio non deducebatur ex hoc textu. Nũc autẽ operæpretium est accedere ad rationes decisiuas seu intellectiuas istius l.versandas.

44 Prima † ratio mẽtalis seu intellectiua huius text.quare ista electio fuerit reuocabilis põt signari,quia electio videtur fuisse prematurè ad actum deducta contra voluntatẽ testatoris,qui dum post mortẽ rogati,siue cũ is moreretur,& sic conditionaliter iusserit eam fieri,videtur in casu opposito,& sic ante mortem prohibuisse ne electio fieret, propter naturã cõditionis quæ est importare argumẽtũ à cõtrario sensu,vt.s.in.13.difficultate (aliud tñ agens)tradidi:& vltra ibi adducta vidẽdus est Ias.p illum tex.& post eũ Deci.in l.pecuniam.ff.si cer.pet.& in l.1.§.huius rei,ff.de offi.eius,cui ma. est iurisdictio.Sic ergo ad rẽ cũ testator iusserit restitutionẽ,aliàs electionẽ fieri sub conditione,cũ moreretur grauatus:ergo à cõtrario videtur voluisse, ne ante mortẽ eligeret. Sed in quantum ista ratio apertè presupponit,q̃ electio in casu isti⁹ tex, quę fuit facta p viã donationis,processit cõtra volũtatẽ testatoris,quę fuit opinio Roge.glosatoris antiquissimi hic,quã gl. refert,non põt sic indistinctè accepta nisi subintelligat ex infrà dicendis in 3.rõne intellectiua.Et quãuis opi. Roge.approbet hic Raph.Cu.tñ postea dicit non esse discedẽdum,à cõmuni: nõ est ergo i hac.1.rõne vltra insistẽdũ,neq; i ea sola pedes sunt figẽdi.

45 Secunda † rõ intellectiua seu subintelligẽtia ad coẽm põt esse, q̃ a donatio ista electiua,inter viuos facta p hęredẽ grauatũ,vni ex liberis,Iter quos ex dispositione testatoris,electio erat faciẽda,haurit naturam ab vltima voluntate,ad cuius dispositionẽ,vel executionẽ fuit facta,& sic cẽsenda est reuocabilis,prout & ipsa voluntas vltima,quam donatio subsequens fuit executa:quæ ratio comprobatur in simili ex sequen.

Et primò ex tex.in ratione sui, in l. 5.§.conuentionales,ff. de verbo. obli
46 ga.vbi probatur,† quòd licèt stipulatio stricti iuris.l. quicquid astringendę.in prin.eo.titu.Vbi notant Bar.Angel.& Doctores tex.glos.Bar. Bald. & Doct.in l.ex hoc iure,ff.de insti. & in. & notat Bar.in l.constitutionibus, ff. ad munici.Tamen, si contineat in se contractum bonæ fidei, vt quia talis contractus fuit in esse deductus per stipulationem,vel stipulatio fuit sup eo interposita (prout assiduè fit) censetur quoq; stipulatio bonæ fidei,vt saltem sapiat naturam contractus bonæ fidei,& eius effect⁹ sortiatur. Quẽ tex.in dicto.§. conuentionales commendat Bar.in l.si stipuler,ad fin.eodem tit.&est tex.optim⁹ pro eo quod tenet Bar.in l.si quis cũ aliter,col.2.eodem titu.de quo inferius habebitur mẽtio.Et ex diuerso est ibi bonus textus contra eundem Bart.in l.singularia,col.4.ff.si certum peta.& in l.si eũ. §.qui iniuriarum.col.2. ff.si quis cau. Sic à simili dicẽdum in proposito nostro,cùm donatio electiua,de qua hîc fuerit facta per grauatum super actu vltimæ voluntatis: ergo debuit censeri hausisse ab illa naturã,quæ est,ꝙ regulariter censeatur reuocabilis l.3. in fi.cũ sequen.ff.de adim.lega. l.si mihi & tibi.§.in legatis.ff.tit.1.l si qs I principio testamenti.ff.tit.1.cum si.qui. §. conuentionales, assiduè allegatur, quòd stipulatio regulariter à natura actus super quo interponitur: & hoc est quod ibi propriè vult tex.dum dicit,[& pendent,] scilicet stipulatiões, [à negotio contracto.]ad idem l.si stipulatus,ff.de vsu.

Secundò probatur hæc eadem ratio in optimo simili,ex l.prima.§. Bellissimè,in primo responso,& iterum in versi.[sub cõditione.]ff.vt lega. no.
47 caue.†.Ex quo prædicto primo respõso probatur,quòd stipulatio super vltima voluntate interposita,recipit incrementum ex sola mora re ipsa contracta quãuis aliàs in cõtractibus stricti iuris mora non contrahitur absq; interpellatione extra iudiciali. l. si ex legati causa,cum sequenti, si dari. ff. de verb.oblig.& l.quod te mihi, ff. si cert.peta.& not.glos.& Doct.in l.mora,ff.de vsu. Probatur etiam ex prędicto ver.sub conditione,quòd licèt cõditionalis stipulatio suapte natura sit ad hæredes transmissibilis,prout & regulariter omnes alij contractus, vt in §.ex conditionali,insti.de verb.oblig. coniũcta l.si pactum,ff.de proba. si tamen interponatur super vltima volũtate cõditionali,quę sui natura est intransmissibilis.l.vna, §. sinautem aliquid sub conditione, C.de cadu. tol. erit etiam intrãsmissibilis, quem tex. in id allegat Bar.in dicta l. si dari,ff.de verbo.obliga. Et prædicta duo dicta ex dicto.§.bellissimè elicita quadrant optimè in isto proposito ad comprobationem prædictæ secundę rationis intellectiuæ.

Tertiò comprobatur in optimo simili, prima quidem inspectione valde remoto.Sed quoad rationem satis coniuncto, quod desumitur ex l. fin. C.de non nume.pecu.quam l.Bal.cõmẽdat in c..que in ecclesiarũ, de cõsti.col.11 vbi dicit nõ esse alibi in suo casu,& idem Bald. etiam allegat in l. prima in repetitio.ad fi.C.de facto sãctis ecclesi.& Abb.in.c.cùm contingat.ro.colũ.de iure iurã.Ex qua lege probatur si.ptpbatur(& hoc generale pro...ciatum, quod ex ea elicitur, fa L.Non abi. bi & si valgatissima.
48 cit ad rem nostram)† quòd iuramentum,licèt sua natura in se ipso sit necessarium & irreuocabile:tamen si interponatur super actu voluntario,nõ facit illum necessarium, neq; mutat, neq; alterat ipsius naturam: sed imò

 redi-

redigitur ad eādem ipsius naturam. Ita etiam à simili in proposito dicendum, quum electio ex voluntate vltimæ competens, licèt sit libera & volūtaria donatio inter viuos (quæ aliàs solet esse necessaria quo ad irreuocabilitatem) tamen ad ipsius vltimæ voluntatis expeditionem, vel executionem facta debet etiam censeri reuocabilis, vt potè voluntaria, & per consequens vsq; ad extremum exitum vitæ donantis variabilis.

Adaptatio ad rem nostram.

Quartò cum probatur ex quadam maxima notabili, quæ colligitur ex d. l. si stipulatus, secundo responso. ff. de vsuris. iuncta l. si legati serui, suprà tit. primo, quibus probatur, quòd actus ex post facto & extrinsicè interposit⁹ super alio actu alterius ac differentis naturæ, ad ipsius validationem & efficaciam, intelligitur secundum limites primi actus, & ad eos (tanquam regulam lesbiam, vt aliàs dicitur) reduci & regulari debet. Ad idem l. fluminum, §. vitium, ff. de damno infect. & l. si ædibus, eodem titul. Et vtrobique notat Bar. & Doctores adeò quòd etiam si talis actus adhærenter appositus remaneret inutilis & absq; efficacia, non tamen degeneraret à primi præxistentis act⁹ natura, vt probatur singulariter ex dicta l. si legati serui, secūdum Iaso. ibi, qui tex. confert apprimè ad rem nostram quia primus actus super quo ibi fuit facta secundi actus interpositio est vltimæ voluntatis: secundus verò fuit inter viuos, & consequenter de se irreuocabilis, vt potè stipulatio, prout in hoc textu fuit donatio act⁹ electiuus: & tñ nihilominus ibi est reuocabilis; prout hic & per prædicta iura fulcitur quod Bald. dicit in c. primo ad finem, de vassa. qui contra con
49 sti. lotha. lib. feud. vbi tenet, † quòd stipulatio interposita super materia feudali mutat naturam suam, & regulatur à natura feudi, quod commendat Aretinus ponens hanc regulam in l. sciendum, colum. 5. ff. de verborum obliga.

Adaptatio ad propositū de quo agimus.

Quintò probatur prędicta ratio decisiua ex l. fi. in ver. penul. C. de pactis, quem tex. notant ibi Alexand. & mo
50 derniores, † quòd consensus inter viuos præstitus, super eo q̄ cōcernit futuram successionem, assumit naturā vltimæ voluntatis: & sic potest ad libitum paciscentis quandocunque vsq; ad ipsius vitę supremum exitum reuocari, ad quod ille textus in versiculo, [nisi ipse forte] est sing. & nō alibi secūdum Doctores ibi, & idem disponitur lege. 9. titul. 10. & l. 13. tit. 5. partita. 5. Sic in proposito dicendum, vt suprà induxi.

Tex. singu. & non alibi

51 Sextò ad idem facit in simili, † nā licèt remedium l. 2. C. de rescinden. ve. non habeat locum in contractib⁹ stricti iuris, prout est stipulatio, & alij id genus cōtractus, vt not. glo. & Docto. in eadem l. 2. & Bald. & Doctores ordi. i l. 3. C. cōmunia vtriusq; iud. Ta
52 men † si talis stipulatio interponatur super venditione, prout quotidie apponitur prædictum remedium l. 2. habebit locum secundum Bar. not. in dicta l. si quis cùm aliter, col. 2. ff. de verborum obliga. quem Doctores ibi sequuntur communiter, cuius loci suprà in primo fundamento fuit habita mentio. Ita in proposito dicendum, vt suprà sæpius alia similia induximus.

Septimò confert in simili glo. ordinaria. in l. si patronus, §. 1. versic. [in fā uiana.] infrà si quid in fraud. pa. quæ
53 vult, † quòd si contractus principalis non tenet, neq; etiam valebunt alia pacta adhærentia super eo interposita. Per quam glos. idem de omnibus clausulis accessorijs & guarentigiatis

giatis

giatis positis in contractu nullo, tenet Maria. Socin. consilio. 3. col. vltima, in princi. Et in eam rem multa congerit Iaso. consilio. 133. colu. fi. cum praecedente, volumine. 4. praeter alia quae ipse ponit in l. ex testamẽto, C. de fideicommiss. in ornatu cuiusdam notabilis decisionis Bald. ibi. Ex qua glos. solet specialius notari, quòd si contractus principalis est fact⁹ fraudulenter, eodem modo (id est fraudulenter) videtur adiecta omnis clausula accessoria: & ideo q̃ rescindit principale, vt fraudulenter factum, videtur etiam rescindere accessorium vel adiunctum. Ad quod glos. illam dicit Ias. singula. not. in. §. fuerat, colúm. 9.

Responsum in quaestiõe ex facto.

institu. de actio. & per eam vnà cũ alijs motiuis, & fundamentis aliàs ex facto respõdi, quòd si pater ipsius, filios perse institutos aequaliter in omnib⁹ suis bonis, grauet in aliqua parte vsusfructus legitimae vniuscuiusq; eorum puta tertię bonorum in qua nullum meliorauerat, & sic non resultat nisi quintum bonorum, quod fortè in alijs legatis consumpsit, & sic pars legitimę remansit grauata. &c. Et si quispiam eorum non paruerit grauamini, meliorauit alios assentientes eidem in tertia bonorum parte. &c. Respondi inquàm, quòd quemadmodum grauamen est nullum, vt pote contra textum in authentica nouissima, C. de inoffici. testamen. pariformiter melioratio poenalis secundaria indeffectum adiecta debet censeri nulla. Ad quod est bon⁹ tex. in l. quod de bonis, §. primo infrà ad l. falcidiam supra saepe allegato, vbi iuncta glosa probatur, quòd poena adiecta stipulationi à iure improbatae, non debet. Ad idẽ, & in optimo simili, imo quasi in terminis, ad hanc rem, facit q̃ tenet Bartol. in l. prima ad finem, infrà de his quae poenae no. relinq. Dum inquit, quòd si pater relinquat filio per modum institutionis minùs legitima, nec non eidem filio per viam legati relinquat aliquid, & vtrumque sit minus legitima, cum adiectione, quòd si amplius petierit cadat à legato: talis adiectio poenalis erit nullius momenti, & ea non obstante filius poterit petere supplementum legitimae. Facit etiam quod ferè in his terminis tenẽt Bald. & Paul. de Castro, in l. si quando, §. & generaliter, C. de inoffici. testamen. Ex quibus similibus comprobatorijs deducitur, quòd actus accessorius & appendix ad actum nullum sapit naturam nullitatis, & redditur consimiliter nullus & inanis: ergo à fortiori actus accessorius, vel appendix ad actum validum, debet assumere qualitatem validitatis: praesertim, quia non est ad annullandum vel infirmandum ipsum actum appendicem: licèt sit ad illum extenuandum vel debilitandum; prout est donatio electiua in casu istius textus, in exequutionem vltimae voluntatis explicata vel facta: quaequidem donatio, licèt sua natura sit irreuocabilis, tamen sapere debet naturam actus vltimae voluntatis, cui adhaeret, vt censenda sit reuocabilis. Nam si actus accessorius actui inualido inualidatur, vel infirmatur, ergo à fortiori debet qualificatiuè quo ad qualitatem extenuatiuam reformari.

Consequẽtia p locũ à contrariis.

Quae fuit ratio iurisconsulti in alio proposito in l. iurisgentium, §. adeò, ff. de pactis, quam supra allegaui, in assignatione decimae difficultatis in versiculo, ex quibus legibus, hoc est quando actus principalis nõ est omninò valid⁹, & sic est extenuat⁹ quo ad validitatẽ prout est act⁹ vltimae volũtatis, quę est reuocabilis vsq; ad obitũ dispon ẽtis: ita debet esse a-

ctus accessorius.i.donatio electiua, de qua in casu istius text. vbi electio quæ erat post mortẽ facienda fuit in vita præmaturè facta tit.donationis: & cõsequenter fuit reuocabilis ex pœnitentia eligentis, eiusdẽq; donantis in vita p viam restitutionis pmaturę.

Octauo comprobat optimè prędicta ratio decisiua & itellectiua ex tex. not.in l.cũ quis decedẽs,§.1.ĩ.tit.1.ḋ leg.3.qui tex.(secundum quem intelligit Bat.in l.si.ff.de solu.) probat,† q
54 is q stipulat, sibi tradi rẽ eidẽ relictã ĩ testamẽto non potest eam petere ex stipulatione,post mortẽ testatoris, si testator reuocauerit legatum:quum stipulatio ex causa voluntatis vltimæ intepositа assumat eius naturam. s.vt sit locus pœnitentiæ ex parte promittentis,vel facientis promitti. Et per eundem text.decidit ibi Bar.in quæstiõe nor.ex facto suo rempore emergente, quòd cùm quidam scholaris qui habebat pecuniam depositã pœnes campsorem, in testamento suo disposuisset,eam per campsorem promitti quibusdã fratrib⁹ seu religiosis, dum esset constitutus in periculo infirmitatis, quiquidẽ scholaris postea conualuit,& reuocabit testamentũ. Respondit Bartol.ex facto interrogatus promissionem factam per campsorem,per superuenientiam bonę valetudinis scholaris,& reuocationem testamenti euanuisse:& fratres prætextu illius promissionis nõ potuisse petere pecuniam illam. Facit etiã quod tenet Bald.quasi idem decidens. in l. final.C.de consti.pe.allegansq; d.l.fi. ff.de solu.ad constitutum promissoriũ quod istiusmodi esset factum.

Decisio Bar. in quæst. de facto.

Ex qua decisione potest adaptari notanda declaratio,ad id quod elegãter tenet glo.ordi.in l hæredes palam
55 §.fi.suprà de testa.scilicet,† quòd contractus põt fieri in testamẽto:nec id testamentum infirmatur. Nam cũ illa glo.cõmuniter intelligat p Doct. quos retuli in l.cùm fundus noĩatim. 2.pag.s.eo,in contractu consequutiuo ad testamẽtum, id est quolibet ad ipsum testamentũ pertinente, sequitur ex prædictã Bar.decisione,q reuocato per testatorem tali testamẽto pfactus contractus in tali testamẽto cõtentus in cõsequẽtiam videri debeat esse reuocatus ante subsequutam inquã traditionem. Quam decisionem Bart.in d.§. primo sequitur Bald.in l. mandatũ.4.oppo.col.3.in ver.& prædicta faciunt.C.mandati. vbi in ver. (si autem mercatus)eam singulariter ampliat.vide ibi per eum.

Ad glo.ord. in l.hæredes palam.§.fi.

Potest etiam per prædicta adaptari (à ratione cessante) declaratio ad id quod tenet Bal.in l.si auia, primo notab.C.de iure delibe. qui prima inspectione videtur à præmissis deuiare:vbi dicit,quòd ex illa l. probatur mira-
56 bile,† quòd vnus & idẽ actus potest esse actus inter viuos, item & vltima voluntas: nam testamentum patris quo ad filium ab eo institutũ erat testamentum. Item erat aditiò hęreditatis,eidem vt putà hęredi testatoriq; delatæ ex successione matris:& sic in quantum est actus inter viuos,nõ potest reuocari. Vnde si ille pater,idemque testator superuiueret,& reuocaret testamentum, nihilominus tamẽ remaneret hæres propter iam aditam hæreditatem,cuius aditio fuit inducta ex indispositione seu institutione,contenta in ipso testamento. Quę decisio singularis procedit exe[...]quia aditio quæ est prædicta institutione resultauit,non pertinebat ad testamẽtum, nam licèt aditio illa auxerit institutionem, quia effecta fuit amplior & pinguior per eam : tamen non dicitur de cõsequutiuis ipsius testamenti, cuius confectio tendit ad dispo-

Singu.decisio cũ declaratione adaudem.

diſponendum,& eſt reuocabilis, vnà cum actibus inter viuos in eo contẽtis,ad ipſum inquã pertinentibus & conſecutiuis. Aditio autem, quę ex eo reſultat,eſt actus de per ſe inducẽs acquiſitionẽ nouã & ſeparatã inter viuos,quę ſtatim radicatur in vita,in perſonã ipſius teſtatoris, & ei permanet infixa,etiã ſi ſuperuiuat multo tẽpore:& ideo nõ dicitur talis aditio ꝓpriè ptinere ad teſtamentũ. Sed quãdo Docto.intelligunt glo. in dicto.§. fi.in actibus inter viuos inſertis in teſtamentis,q̃ ſunt de ptinentib' & cõſecutiuis ad talia teſtamẽta,volunt & præſupponũt,q̃ tales actus nõ capiũt piũt totalẽ & vltimatã efficaciã ante mortẽ teſtatoris,ex quo gerunt potiſſima contẽplatione ipſius teſtamẽti: & cõſequẽter(vt ṗdixi)in declaratiõe præcedenti, reuocato teſtamẽto, cenſent etiã tales actus inter viuos reuocati,& ſublati:& ita ĩtelligẽdo oĩa cõciliãt. Et Bal.loquitur optimè ĩ terminis in quib' loquit̃,& non cõtradicit his quæ.s.proximè tradita ſunt poſt Docto.in declaratione glo.in d.§.vltimo legis hæredes palàm.

Ad l. Tau. Ex quibus coniunctis infertur primo,q̃ ſtante ac ſuppoſita l.Tauri,qua diſponitur vxorem conſtante matrimonio non poſſe cõtrahere,neq; qua ſi,abſque licentia viri,ſi vxor faciat teſtamentum,ſine licentia viri(prout indubiè poteſt,vt infrà tradam) & in eodem faciat contractum ad illud pertinentem ſine licentia,prout poteſt ipſum facere teſtamentum,& reuocet teſtamentum,contractus etiam cenſebitur reuocatus.

Singu. & nouilla ratione, ex eo quod ſupra retuli Bal. dicere in d. l. ſi auia. Secundò infertur,quòd ſi vxor alicuius fuerit ab alio inſtituta,conſtante matrimonio faciat teſtamentum tam de rebus ſuis, quã de hæreditate ſibi delata,quòd ꝑ tale teſtamẽtũ nõ induceretur aditio hęreditatis, neq; haberet locum prædicta l.ſi auia,ſi non interueneric licentia ipſi' mariti.

57 Tertio infertur,quòd ſi in eodem caſu vxor teſtetur cum viri licentia, & reuocet teſtamentum , maximè abſq; licentia ipſius,non propterea cẽſebitur reuocata aditio per talem teſtamentum inducta de hęreditare ſibi delata,ex quo fecerat tranſitum in quaſi contractum cum licentia viri, per aditionem initum. Sing.

Notandum Quartò,q̃ etiam ſi in eodẽ ſupra ꝓximo caſu ad talem aditionem reſultantem ex confectione teſtamenti vxoris reuocandam per eandem interueniſſet viri licentia, nihilo magis cẽſeretur aditio reuocata:cùm (vt prædixi)tranſiuerit in quaſi contractum tertios tangentem,videlicet creditores & legatarios teſtatoris,qui illã inſtituerat,vel eius cui eadem ab inteſtato ſucceſſerat,vt in l.apud Iul.in fi. ff.ex qui.cauſis in poſſe.ea.& in.§. hæres.inſtitu.de obliga.quę ex quaſi cõtractu naſ.qua ratione (vt dixi) etiam expreſſa reuocatio quæ de aditione ab ea,etiam de mariti licentia fieret, non valuiſſet,vt in l.ſicut maior, C. de repud.& abſti.hæred.cum alijs. Nam & quemadmodum ab initio in facultate ipſius vxoris eſt adire,vel omittere hęreditatem ſibi delatam(licentia inquam viri præuia attento iure iſtius regni)ita ex poſt facto non eſt licitum ſibi ab aditione per eam ſimiliter explicata, etiam cum viri licentia reſilire.l.ſicut ab initio, C.de actio. & obl.quod notius eſt,quàm vt probari in p̃ſentiarũ op' ſit,vel expediat: & hoc eſt q.s.ꝓxima illatiõe addidi, ponẽdo ĩterlinealẽ dictionẽ maxiè.

Nõ grauabor † hic obitèr attigere atq; in trãſcurſu probare, quod in prima harum quatuor illationum ſupra ꝓcõperto & explorato præſuppoſui, videlicet ll.iſtius reg.requirentes licẽ tiam

Atten. p. ll. istius reg. re qui: ẽ:ibus i-teruentũ licentię in cõ tractibus p vxores durá te matrimonio celebrá-dis & ad illa rũ ll. declara tioné restri-ctiuá vel me lius earũ ex tensionũ im peditiuam.

tiam mariti in contractu vel quasi, vt
purà aditione hæreditatis celebrãdis
per vxores, non procedere in confe-
ctione vltimę voluntatis per vxorem
ordinandæ. Nam istud probatnr, pri-
mò per id quod Bar. tenet in l. 1. §. fuit
quæsitum ff. ad Trebel. in ver. ista ratio,
vbi ponit rationem, quare in vlti-
ma voluntate per adultum conden-
da non oportet interuenire, vel non
est opus quòd interueniat authoritas
curatornm, quæ in effectu fuit ratio
glos. in l. si frater, C. qni testam. facere
pos. & eam sequuntur Doctor. in eo-
dem. §. & adaptatur optimè ad rem i-
stam, probatur etiam præfatum præ-
suppositum ex eo quod tenet Bal. in
l. testamentum, C. de testa. in ver. ex-
tra. quæritur qui est vltimus. vbi ad fi
nem concludit, q. cũ cõtractus & vl-
tima voluntas sint diuersa, ex quo eo
rũ diffinitio est oĩno diuersa vt l. i. ver-
ba gesserunt, ff. de verb. signi. l. eandẽ
in prin. ff. de duobus re. iuncta. l. 1. ff.
de testamentis. & l. 1. ad fi. ff. de pactis
statuta noui iuris inductiua, prout sũt
prædictæ. ll. reg. non extenduntur de
contractibus ad testamenta, & econ-
tra. &c. Ad idẽ facit quod tenet idẽ
Bald. in l. vna, in ver. [aut loquimur in
adhibendis. C. de l. fussia can. tol. vbi
58 dicit, † quòd quando lex loquitur in
adhibitione solennitatum circa con
tractus, vel quasi, non extenditur ad
vltimas voluntates, nec econtra per l.
vbi numerus, ff. de testi. coniuncta l.
hac consultissima, in prin. C. de testa.
cum si. Sic in proposito leges requirẽ
tes adhibitionem licentiæ, quæ aliàs
de iure communi non requirebatur,
vt in l. 2. C. de his qui, vt indig. iuncta
suprascriptione [viro] quæ est in. C.
meo de Tortis, in contractib⁹ vel qua
si per vxorem conficiendis, non ha-
bent locum in vltima voluntate. Fa-
cit etiam in simili, quod tenet glo. or-
di: in c. 1. §. item sacramẽta, glo. mag.
post medium, de pace tenen. & iura-
mento fir. li. feud. in ver. quid si iura-
uit, quam sequuntur Docto. commu
niter auct. sacramẽta puberum. C. si
aduer. ven. quòd solennitas iuramen
ti requisita per illam authen. in con-
tractibus adultorum, non requiritur
in eorum testamentis, neq; si appona
tur arctat. Sic à simili i proposito dicẽ
dum in casu de quo agimus. Et facit
etiam quod tenet idem Bal. in l. ea le-
ge, in versi. secnndo quæro, C. de con
di. ob causam. & in l. 2. C. quando de-
creto opus non est. Et facit quia in du
bio legislator non videtur legem cõ-
dere cõtra ius gen. prout neque prin
ceps rescribere. glos. Bal. & cæteri or-
dinarij. in l. rescripta, C. de preci. im-
pe offe. sed liberę confectiones testa-
toris, & consequens delationes hęre-
ditatũ ex eis procedentes, necnon &
successiones ab intestato, sunt iuris
gen. origine, licèt quoad formã & so-
lẽnitatẽ sint iuris ciuilis scđm Bar. in l.
interdũ, col. 3. ff de condi. inde. & in
59 rub. s. de acqnir. hęre. igit' &c. † Prętere-
rea facultas testandi debet potiri om
nimoda libertate. l. illa institutio. & l.
ille aũt, ff. de hære. insti. & sic non de-
bet pẽdere ex alieno arbitrio, volũta
te, vel licẽtia, & cõsequẽter nõ debet
fieri extẽsio đ illis ll. reg. ad materiã vl
timarũ volũtarũ, cũ esset contra p̃di-
ctas ll. & cõtra l. primã, in ver. [liber
sit styllus.] C. de sacro sanct. eccle. Et
ita est tenendũ, quanquã aliquaten⁹
videant' obstare quæ tradit Deci. cõs.
660, tñ rectè, imò mediocriter intuẽti
nihil faciunt in cõtrariũ, quia thema
consilij est valde differẽs ab ista mate
ria, & nõ tãgit libertatẽ testãdi, p ut i
isto casu tangitnr. Et his vltimatè ad-
dendum est vnũ. s. q. etiã si i lege vel
statnto requireret' in testamẽto mulie-
rũ licentiã viri interuenire debere nõ
tamẽ

tamen traheret ad testamentũ quod ad pias causas conderetur, secundum Bal.consi.93.super dictis vol.2.sed de hoc aliàs. Ex quibus(vt ad rem redeamus) manet fulcita prædicta secunda ratio intellectiua.

¶Tertia ratio decisiua.

Elegans cõsideratio. Additur alia ratio intellectiua seu subintelligentia ad istũ textum & quidem non contemnenda, quòd ideo electio vel nominatio præmaturè facta potuit sic fieri per hæredem, & statim valuit, quia fuit facta secundum radicem & intrinseca voluntatis ipsius testatoris, quo ad talis voluntatis substantiam: & tamen non valuit irreuocabiliter, quia fuit facta contra eiusdem voluntatis qualitatem, vel accidentalia vel cõsequutiua. Nã re vera testator disposuit, q restitutio seu electio fieret: sicq́ue voluntatis substantia fuit ad effectum perducta per ipsummet hæredem grauatum in modum donatiõis: sed exequutio eademq́ue donatio fuit facta pmaturè, & hoc est vel fuit contra voluntatis qualitatem vel ipsius consecutiuum: quia dum erat faciẽda post mortẽ, fuit facta in vita: non ergo est mirũ, si donationis effectu vltimatus, qui est irreuocabilitas ipsius. Item & dominij ppetua in electum trãslatio suspenditur: interim tamen donatio valet quoad rei donatæ vsum & fruitionem. Ad hoc facit, & non incompetenter, quia istæ videntur esse duæ dispositiones testatoris, vna inquàm consequutiua alterius, scilicet, quòd restitutio vel electio fieret, Itẽ quòd fieret, cũ hæres, idemq́ue grauat⁹, moreretur, quarum alteri fuit paritum p restitutionẽ vel electionem, quam hęres fecit: alteri autem non fuit paritum, imò fuit contrauentum; quum prædicta electio seu restitutio fuerit facta ante tempus per testatorẽ præfixum, vt in simili videmus in sententia vel pcepto iudicis. l. Celsus, in ver. [Sed ipse]. ff. de arbi. 60 † Nam de verbis testatoris ad verba sententię recta deducitur sequela. l. si quis legauerit Titio, char. vltima. §. tit. 1. & l. seruus hac lege, ff. de manumi. tir. gene. quemadmodum & generaliter sequela valet de vltima volũtate ad iudicia vel sententiam, & econtra. l. non est mirum, vbi notant Batt. Sali. & Pau. de Cast. ff. de pigno. actio. & in l. solent, ad fi. 61 pncipij. ff. de ali. & ciba. lega. † Vbi glo. 3. notat iudicem & testatorẽ parifica ri. Et allegat in idem l. 2. C. de diui, tu te. vbi post principium est tex. in ver. in diuisionem, dum litera dicit, [Siue à preside, siue à testatoris voluntate. &c.] Sic ergo electus ante mortẽ hęredis grauati per eundem hæredem ad mittitur interim, quòd idem hæres q elegit moritur quoad emolumentũ instantaneum, seu momentaneum: post mortem autem ipsius ille nominatus admittit perpetuò quoad ius plenum & dominium totale, si hęres sic grauatus non reuocet nominationem: quæ res nõ aliũde fluit quàm q electus post mortem rogati habet voluntatem testatoris in vniuersum, hoc est quoad ipsius substantiam, necnon & qualitatem vel ipsius cõsecutionẽ: sed electus in vita habet voluntatem testatoris non in vniuersum, sed solummodo quo ad ipsius substantiam, cũ fuit electus contra ipsius voluntatis qualitatẽ vel ipsius voluntatis cõsequutiuũ, vt potè intempestiuè & præmaturè electus p actũ donationis inter viuos in eũ per hæredẽ grauatum collatę. Qua de re huiusmodi electio nõ est pperua & irreuocabilis, sed est quędã electio anomala hñs validitatẽ respectu fruitionis, & pẽdentiã suspẽsiuã quoad ius plenum & perfectum, in eum post mortem hęredis q elegit transfe-

Iudex & testator parificantur.

transferendũ. Et hoc videtur iste tex. velle dum inquit, [videbatur non esse certæ donationis electionem,] qua si dixerit, videbatur, ꝙ electio per donationẽ facta non valeret, ex quo saltim fuit cõtrauentũ circa accidens siue qualitatem vel consequutiuum ipsius voluntati: non verò absolutè & simpliciter per verba de præsenti assertiua iureconsultus dicit, ꝙ non valuit electio per modum donatiõis facta: sed quod videbatur nõ valere, valet tamen interim quoad fruitionẽ & vsum ipsius nominati, licèt non absolutè, vt est dictum.

Declaratio textus.

62 Comprobantur hæc.† Nam nõ est nouum, ꝙ quis censeatur approbasse substantiam dispositionis, & improbasse ipsi9 qualitatem. text. est not. in l. 3. §. fi. ff. rem. ra. habe. Vbi secũdũ glo. Bar. & Docto. istud ꝓbatur. nã ibi habetur, ꝙ procurator qui tenetur cauere rem ratam dominum habiturũ, & cauet ad hoc vt ex cautione nõ teneatur: sufficit ꝙ dominus à sentẽtia contra eum lata appellet. Vel contra eam restituatur, nam eo ipso videtur sententiam latam comprobare, licèt non vt benè latam, quem tex. cũ glo. cõmendat Bar. in disputa. incipiente, per Italiã quæ est. 8. in ordi. in. 4. argu. pro secunda parte. Ad idem est etiam bonus tex. in l. Põponi9 la. 1. post principium, in versic. [Scæuola.] vbi Bart. notat col. 1. ff. de nego. gestis. quaten9 ibi probatur, quòd dominus ratificãs simpliciter factum gestoris, absq; qualitate gestionis, non perdit actionem negotiorum gestorum contra gestorẽ, si fortè gesserit perperam: & sic approbás factũ, dispositionẽ simpliciter nõ videt approbare qualitatẽ facti vel dispositiõis, nisi sciẽter & expssim id faciat. Nõ itaq; icõuenit facti, vł dispositionis seu voluntatis dispositiuę substantiam approbare, & ipsius qualitatẽ improbare vel ei contraire, cùm factum vel voluntas dispositiua: & ipsi9 qualitas accidẽtalis sint inter se res diuersæ & separatæ, vt patet ad sensum, & dicit Bar. in l. Pomponius. š. allegata. Sic in proposito istius text. dispositio testatoris potuit exeq̃ quoad substantiã, & non quo ad qualitatẽ, & respectu primi dispositio potuit valere, aliter quã respectu secundi valuisset, si executio perfecta quo ad illud etiã interuenisset: nam valet interim quo ad vsum, & fruitionem duntaxat, vt est sæpè dictum.

¶ *Quarta principalis intelligentia.*

Potest etiam vltra scribentes alia intelligentia ad istum textũ adaptari, vt sit sensus, ꝙ electio ista ꝑ modum donationis inter viuos facta, non videbatur valere, tanquàm electio donationis certæ. Tamen quòd valet vt donatio incerta, cui9 certitudo, & consequenter validitas vltimata, pẽdet ex futuro euentu, videlicet an persona electa supersit post mortem eligentis, an verò minimè. Sic ergo intentio istius textus est, quòd is qui tenetur facere electionem post mortem, vel cùm morietur: de incerta persona de certis, si faciat simpliciter donationem: inter viuos, ꝗ aliqua ex eisdem, mortem pṫquenens. videť (& si id non expresserit) fecisse post mortem, & talis donatio electiua in vita donãtis: vel eligentis: valebit (vt est iam dictum) quoad fruitionem & vsum, de quibus in vita sua, & ad suũ præiudicium, eligens potuit dispone re: post mortem vero eligentis, donatario inquam superstite, & prædicta electione de eo facta non mutata res eiusmodi eidem donata habebitur per eum titulo legati. Si verò nõ supersit noĩatus, donatio resoluet

ac si nemo esset nominatus. Sin verò cùm moreretur nominãs, aliũ secundũ nominet, valebit talis nominatio post mortẽ. tit. legati, non autẽ in præiudiciũ iuris momẽtanei primo nominato iã quæsiti quo ad vsum cõmoditatẽ seu fruitionẽ, quãdiu ipse grauatus idemq; nominãs vel eligens viuit. Ex hac intelligentia euincunť tria dicta siue pronunciata. Primũ, q grauatus restituere cũ morietur, si donet inter viuos simpliciter, videť post mortem donare in futurũ quoad iusto tale & plenum, & in vita videtur donare quoad vsum & cõmoditatem seu fruitionem ipsius rei donatę.

Secundum, q donatarius mct. post mortem donãtis consequitur rem, tit. legati: non autem donationis.

Tertium, quòd etiam si per donãtem talis donatio renocetur, & res transferatur in aliũ, non tñ fit præiudicium primo nominato, quoadũixerit idẽ donans vel nominans.

Iuxta primũ pronuntiatũ, videlicet q donatio simplex inter viuos in casu istius tex. intelligiť facta tacitè post mortẽ suam. i. donãtis, prout testator iussit, id probatur ex illa maxima seu
63 theorica in iure protrica, † q verba act⁹ vel dispositionis semp intelliguntď secundũ qualitatẽ vel aptitudinẽ psonę ad quã referuntur, idest tã disponentis, quã eius ad quẽ dirigũtur, vt in l. plenũ, §. æquitij, ff. de vsu & habi. qui tex. assiduè & ordinariè ad hoc allegatur. Ad idẽ l. ex facto, §. si quis rogatus, el. 1. j. ad Treb. Ad quã regulã multa cõgerunt Ro. & Alex. & Ias. in l. stipulatio ista. §. hi quoq;. ff. de verb. obliga. & Feli. in cap. causamque. col. 10. de rescriptis.

Ex qua regula cum decisionib⁹ eã ornantibus, potest non absre inferri,
64 † q si fœmina instituat maioratũ seu vinculum (quod vocant) & in scriptura ipsius caueat expressim, q ad illius successionẽ nõ admittatur nisi descendens per lineã virilem, vel virilis sexus, vel ex sexu virili, quod in idem recidit, vt. s. dixi in l. cũ ita, §. in fideicõmisso. in ver. secunda conclu. vltima pagi quanquã aliàs possit dubitari in aliquo casu, an oporteat talem successorem esse masculum, ex his quæ per modum distin. post glo. & Docto. tradit Socin. in l. Gallus, §. nunc, de lege velleia. s. de liber. & posthu. tamen si hoc casu deficiat masculus, non expedit dubitare quin fœmina possit admitti propter ipsius personę disponẽtis qualitatem. Et ad hoc potest adduci tex. in cap. 1. de benefi. fœ. lib. feud. vbi probatur secundum veriorem & cõmuniorem intellectum, quem ibi post Bald. tenet Iaco. Alua. q in feudo fœmineo ipso iure, & sic tacitè subintelligitur conditio, quòd extantibus masculis non admittatur fœmina propter materiam subiectam, de qua agitur, & sic præsupponitur ibi, quòd eis deficientibus fœmina, quæ aliàs est incapax feudi, vt ĩ cap. primo §. hoc autem notandum, quĩ feuda. po. & in capi. vno. in princi. de succe. fra. & gradi. succe. in feu. est tamen capax feudi fœminei, in defectum descendentium masculorum. Et facit tex in dicto capi. vno, ad fi. princi. Ibi [nisi eius cõditionis sit feudum. &c.] bene facit etiã ad premissa quod decidit Petrus de Anchar. consilio. 339. column. 4. in ver. tertiò, cuius decisio est vera per dictum capit. vnicum. de benefi. fœmi. & eã sequitur Deci. in c. præsentia, colum. 14. de probatio. licèt Iason in d. l. stipulatio ista, §. hæc quoque stipulatio, teneat oppositũ, malè, quẽ sequitur. Fran. de ripa, & pperam, in d. §. si quis rogatus primo, colum. 6. per eum textum in eodem capitulo vno. Sed (vt dixi) decisio

Notãda decisio statiua iasidua maioriæ materiæ.

decisio Ancha.est vera, iuridica, & te
nenda, quam aliâs allegaui inter alia
incōtingentia facti, & placuit iudi-
cibus, & secundum eam cum alijs ad
miniculis fuit causa nō paruæ impor
tātiæ decisa inter D. Lucā Nieto, Sal-
mā. & Ant. Nieto ð Sylua Ciuitateñ.

Præterea vltra prædictam regulā
per prædictos Doctores multis iurib⁹
& authoritatibus suffultam & com-
probatam, pro prædicto primo ꝓnun
ciato ex isto intellectu resultante, fa-
cit bonus text. in l. si duo, in fi. ff. de ac
qui. hære. ex cuius verbis finalibus no
65 tat ibi Bal. & alij Docto. † ꝙ faciens a-
liquem actum, videtur se astringere
legi loquenti de illo actu. Sic in ꝓposi
to, cùm testator per suam dispositio-
nem commisisset hæredi grauato ele
ctionem, vel nominationem de vno
ex liberis, cùm ipse grauatus morere-
tur, & is donasset vni eorum simpli-
citer in vita, vi⁹ fuit voluisse post mor
tem donare, prout dispositio testato-
ris, quæ est lex, ipsum ad nominatio-
nem illam astringebat.

Comprobatur tertiò in optimo si
66 mili. † Nam licèt pater filio in potesta
te donare nequeat. l. 2. cum al. C. de
inoffi. dona. propter reacquisitionē
quæ fieret patri, neq; coniuges sibi in
uicem separatim inꝗ valeant donare
iuribus notissimis: tamen tales dona
tiones simpliciter & absolutè factę &
traditione subnixæ censentur factæ
post mortem: aliâs non confirma-
rentur morte, quæ tamen confirmā-
tur traditione interueniente. l. siue e-
mancipatis, C. de dona. & l. 2. C. si qs
alte. vel sibi & l. cū hic status, in prin.
& l. Papinianus, ff. de donatio. inter
vir. & vxor. & l. à marito, & l. si filij tui,
C. eo. tit. Sic à simili in proposito dicē
dum, ꝙ talis nominatio seu electio ꝑ
modum donationis facta simpliciter,
sequuta inꝗ traditione, videri debet
facta in dubio post mortem donan-
tis ad hoc vt tunc confirmetur.

Probatur quartò istud, euinciturꝗ
ex litera ista, dum dicit [non esse ele-
ctionem certæ donatiōis propter in-
certum diē fideicōmissi videbatur.]
quasi innuat, ꝙ incertitudo cessionis
diei quo ad fideicōmissum, suspendit
vltimam, seu vltimatam donationis
validitatem. i. ipsius irreuocabilitatē,
ex quo donatio redditur incerta pro-
pter futurum euentum. s. an supersit
67 donatarius ipsi donanti, vel non. † Si
enim validitas efficax donationis su-
spenditur, ergo de præsenti non pōt
esse valida, vt in l. 2. §. & harum, cum
glo. ff. de ver. ob. sicut econtra aliâs in
68 simili videmus, † ꝙ obligatio pura nō
potest stare in pendenti, quin vel sta-
tim producat actionem, vel nunquā,
vt inquit Bal. in l. edita. 1. repe. col. 1.
C. de eden. per l. si. in fi. ff. cōia prędio.
iūcta glo. & quod ibi notant Bar. Bal.
Ang. & Pau. de Cast. & l. vsusfructus,
& ibi Bar. & Ioan. de Imo. ff. de stipu.
ser. Implicat enim cōtradictionē, ꝙ
præsentia, hoc est ea quæ iam sunt ad
actum cum efficacia substantifica de
ducta, pendeat, quo ad eorum inquā
substātiam & valorem præsentaneū:
quia esset dicere, ꝙ statim de pręsenti
valent, & in futurum sperantur vale-
re, & sic ꝙ valent, & non valent. Sic
ergo (redeundo ad rem) prædicta do-
natio electionis seu nominationis e-
xequutiua censeri debet post mortē
69 collata. Comprobatur deinde. † Nā
quemadmodum quando vna sola ra-
tio reddi potest, etiam si nō exprima-
tur, haberi debet ꝓ expressa, glo. ord.
in l. quamuis, vbi eam notant Bald. &
Pau. de Cast. C. de fideicōmi. ad hoc,
ꝙ quando aliquis actus potest fieri ex
vna causa tantum, illa præsumitur e-
tiam si non exprimatur, & cōmendat
etiā Iasō in l. 1. §. nunc videamus. ff. de

non

non ope.nun. & tener Bal.& si gl.illã
non allegat in l.fi.4.col.C.de lib. præ.
& Ioan.de Imo.in l.fi.3.col.ſ. de hęre.
insti. & Pau. de Cast. in l.si verò.§.de
viro.ſ.sol.mat.& licèt Ias.in §.omniũ,
col.8.insti.de actio. dicat prędictã cõ-
clusionem non probari ex illa gl. sed
quod est glo.id probans in clem. 1.in
ver.eligatur. de elect. satis tamen est
q illa conclusio quæ ex prædicta glos.
elicitur, approbatur communiter per
Doct.in præfatis locis, secundum quã
probatur iste intellectus, ita eodẽ mo
do (vt ad superius dictum redeam) ille
actus electiuus per modum donatio-
nis expeditus per hæredem grauatũ
cùm non potuit fieri, nisi ex vna sola
causa, id est ex vltima voluntate dispo
nẽte q grauatus restitueret post mor
tẽ suam, censeri debet esse factus post
mortem, etiam si non exprimeret. &
ex consequenti sortitur effectum do-
nationis causa mortis sua natura ex-
pressim & tacitè reuocabilis. i. vel prę
sentia donatoris, vel ex p̃matura ante
ipsum morte donatarij. l. non omnis
numeratio, in prin. ff. si cer. peta.

Probatur deinde prima pars istius
intelligentiæ, ex tex.not. in simi. in l.
70 Lucius Titius, in prin.ſ.eo. vbi † si te-
stator in vita soluit legatario rẽ quam
ei in testamento legauerat, in dubio
videtur soluisse ex causa legati, nõ ex
noua causa donationis, & ita intelli-
git Bal. illum tex. in l. filia legatorũ. C.
de legar. vbi est text. penè similis. De
quo puncto disserui in d.l. Lucius, vbi
est videndum, sic ergo dicendum in
proposito. &c.

Probatur insuper in simili in l. cum
quo de peculio. §. fi. ĵ. ad l. fal. vbi si te-
stator leget vltra dodrantem, & in vi-
ta dederit hæredi aliquid ęquiualens
quartæ, videtur in dubio illud dedisse
vt imputaret in quartam, & sic videt.
in dubio dedisse pro implemento &

solutione ipsius falcidię, & nõ ex cau-
sa nouę donationis, prout ibi appostil
lat Bar. & ex eodem tex. dicit Bar. in l.
1.§.si parens.ĵ. si à parente quis fuerit
71 manu. † q pater potest præuenire in
dãdo legitimam filijs in vita. & idem
per eũdẽ text. ponit Bal. in l. illud, col.
3.C.de sacrosanct.eccle. sic à simili in
proposito dicendum, vt sæpe induxi.

Octauò ad idem est bonus tex. in l.
si non mortis, in prin. ff. de inoffi. test.
vbi si pater contulit filio in vita ęqui-
ualentiam legitimæ, & illum postea
exhæredauit, non põt filius post mor-
tem patris agere querela inoffi. testa.
quia illud quod fuit datum in vita cẽ
setur fuisse datum pro implemẽto &
satisfactione legitimæ, quam pater te
nebatur eidem filio post mortem re-
linquere prout in casu huius tex. do-
natio fuit facta per grauatũ pro exe-
cutione electionis sibi cõmissæ per di
sponentem. cuius tex. argu. fretus An
ge. de Peru. ibi tenet notabiliter vale-
72 re † donationẽ inter viuos factã per pa
trem filio in potestate expresim pro
sua legitima. quę conclusio probatur
etiam ex d.l. cum quo. §. vltimo, & eã
ante Ange. tenuit Bal. in l. cũ oportet
§. non autem, C. de bo. qui. lib. & dicit
esse communem Paũ. de Cast. licèt nõ
citet Ang. in l. in ratione. la. 2. in prin.
ĵ. ad l. fal. & sequitur Ias. cõsi. 147. secũ
do vol. & istud teneret in practica quã
uis contra Ang. teneat Aret. in l. pla-
cet. col. pe. ſ. de acqui. hære. & in consi.
17. & Ioan. Bap. per plura media satis
stringentia in l. frater à fratre, quæst.
15. in repeti. ff. de condi. inde. quem
sequitur Deci. consi. 86. col. pe. versi.
vltimus, & ista opin. est probabilior d
iure, sed (vt dixi) prima tanquam com
munior teneretur in decisiuis, & ista
sunt valde not. quia nõ tanguntur ho
die per ll. regni. Nã l. Tauri, quæ vult
quòd pater dans aliquid filio videtur
in du-

Atten. adue-
tenter ad l.
Tau.

in dubio fecisse ex causa meliorationis, si id non exprimat, loquitur quando donatio fuit facta simpliciter: quia per illam l. fit interpretatio, vt facta videatur ex causa meliorationis, & sic valeat, ac si expressim diceretur melioro. Sed ea quæ .s. tradita sunt: procedunt in donatione facta filio in potestate expressim ex causa legitimę, qui casus non est decisus (quod meminerim) per ll. regni.

Nonò probat ex tex. valdè nota. in l. si donatione. in .2. respon. C. de coll.
73 ex quo elicitur, † q. si pater dicat, dono filio in potestate, intelligitur. i. concedo in peculium profectitium, secundum q. intelligunt Bar. & Doct. cõiter ibi per l. fi. ff. de pec. leg. Et licèt nouissimi dubitent ibi de illo intelle. tamen hoc satis constat, q. verbum, donare, propter materiam subiectam, ad eius verificationem non exigit propriam seu strictam & irreuocabilem donationem, vt tenet Bar. in l. 1. §. nec castrense, col. 4. in vers. circa secundum de vestibus. ff. de colla. bo. & tradit Cor. consi. 81. col. 3. vol. 1. Ad qđ est etiã bonus text. in l. quod fructuarius, ibi. [quamuis donauit,] ff. de acqui. re. do. vbi Albe. post Old. exponit. i. in peculium cõcessit ad idẽ text. .s. ista l. in §. pater pluribus, vbi gl. & Bart. istud tangunt, & ibi Bar. & Bal. post Old. notant ex illo
74 tex. † quòd vnus & idem actus numero secundum diuersam intentionem agentis, operatur diuersos effectus, quod ad rem nostrã est satis accõmodabile, vt donatio electiua quæ per hęredem eandemq; testatoris filiam, ab eo grauatã testituere vni ex filijs, facta, non sit censenda propriè donatio inter viuos irreuocabilis: sed potius post mortem, seu causa mortis. & sic reuocabilis.

Decimò comprobatur ex tex. not. .s. in l. ista, §. donationis, vbi verbũ dono prolatum per testatorem in epistola quam voluit filio tradi post mortẽ importat fideicõmissum, & ille text. est celebris in proposito. Nam secun-
75 dum Ioan. de Imo. † ibi probat, q. verbum, dono, aliquando importat fideicommissum, ad quod etiam facit l. miles ad sororem, in princi. ff. eo. Ex quo etiam notant Ioan. de Imo. & Rapha. Cu. post gl. ibi quòd quando verbum, dono, non potest importare in vim donationis, importat fideicõmissum, quod etiam conducit apprimè ad rẽ de qua agimus, vt ad finem .s. proximi fundamenti induxi.

Quòd autem talis res sic simpliciter donata per grauatũ post eius mortẽ habeatur ex titu. & causa legati vel donationis causa mortis quæ idẽ quo ad effectum importat, non autem donationis inter viuos (prout cõtinetur in prædicto secundo pronunciato illatiuo descendẽte) ex hac ratione intellectiua, probatur primò p tex. subtilem & elegantem in l. fundo mihi legato. ff. ad l. fal. ex quo patet, q. si legatarius, cui erat legatus fundus conditionaliter. fuit institutus hæres ab hærede grauato, & postq̃ adijt ipsius hæreditatẽ conditio legati fuit purificata; res legata nõ retinebitur deinceps p legatariũ eundemq; hæredẽ iure hæreditario, sed iure & causa legati, & sic causa dominij mutatur in legatario propter causam extrinsecã nouiter superuenientem. i. propter purificationẽ conditionis legato adiectæ. Sic in proposito huius intelligentiæ, donatio facta simpliciter per hęredẽ habẽtem facultatẽm eligendi vnũ ex liberis censetur facta post eius mortẽ, qua subsequuta, talis res in qua electio fuit facta per viã donationis, habebit per ipsum donatariũ vel electum, non ex causa donationis, & sic inter viuos: sed potius ex causa. & titu. legati. vel dona-

donationis causa mortis,& sic vltimæ volũtatis: q̃a videt donatio suspẽsa in tẽpus mortis ex vi cõditionis tacitę repetitæ.s.quũ moreretur,vel post mortẽ prędictæ donationi ex repetitione tacitæ inhęrẽtis,qua cõditione purificata,resoluitur ius vel spes donationis factæ ad executionẽ electionis, & ad idem cõfert bonus tex.in l. vnũ ex familia.§.si duos.s.eo. prout eum intelligit ibi Rapha.Cuma.cõt.gl. iuxta cuius.l.fundo mihi legato. intellect. obiter adnotandum est, q̃ idem Rapha. Cuma.in l.huiusmodi.§.qui seruũ.s.titu.1.& in l.3.§.ex plurimis.ff.de acquirẽd.pos. Vbi etiã Ias.& moder.tenẽt q̃ prędictus cõis intellectus ad illã.l.non procedat.Imo q̃ videatur impossibile q̃ legatarius in casu dictæ legis,fundo post cõditionis implemẽtum, habeat vel possideat fundũ titulo,& causa legati hac ratione moti quia cũ legatarius fundi fuerit hæres hæredis debitũ ex causa legati, per aditionẽ ipsius fuit cõfusum.q̃m legatũ nõ põt debere sibimet à seipso l. legatũ. l.vltima.§.

76 1.s.tit.1.cum † vnus & idẽ non possit sui ipsius esse debitor,& creditor,l. Varanius.§.sed cũ duo. vbi Bar. & Ange. ff.de fideiusso.& sunt alia iura quę docto.post gl. congerũt,in l.debitori. C. de pactis,nec hoc casu põt habere locũ consideratio retrotractionis,vt declarat,Ias.in d.§.ex pluribus. colũ.7. & sic secũdum eum & alios moder. põst Raph. impossibile videtur q̃ in casu d.l.fundo,mihi legato,dñiũ fundi trãsferatur in legatariũ, ex legato seu ex causa legati,cũ dominiũ fuerit extinctũ & absorptũ per cõfusionẽ ex aditione resultatẽ, ob quã difficultatem Rhapha.Cu.& sequaces impelluntur tenere q̃ in casu dictæ l.fundo, legatarius post impletã conditionẽ non habeat fundũ iure legati,sed re vera, respõsio per eos data ad illã l. non videtur sufficiẽs dũ dicũt, q̃ text.ibi loquitur per verbũ intelligitur,qđ designat fictionẽ per iura vulgaria. Nã adhoc respõsio est expedita, q̃ cũ talis fictio versetur circa ea quæ iuris sunt nõ est faciẽda vis an tex.loquatur per verba designãtia veritatẽ, An verò fictionẽ, quia vtroq; casu lex facit verè & nõ fictè, scđm doctrinam Barto.cõiter approbatã.in l.si maritus.fit in magratu §.1.ff.de adulterijs,Vbi etiam Ang. & Raph.Cu.& idẽ Bart.in l.ũ is qui pro emptore.col.12. ff.de vsucapio. & sic cũ in casu dict.l.fundo legato,iuris effectus resultet ex illius legis decisione quæ disponit q̃ res legata habeat iure legari non aũt iure hæreditario ergo respõsio Iassonis post Raph. s. relata non põt stare & prędictã pũctuariõnẽ Raph.Cu.,& sequatiũ recitat lõgo sermone,Alex.quãuis sequitur cõem intellectũ in eodẽ. §. ex pluribus.s. 2. col.sed nõ vsquequaq; satisfacit ei neq; etiam placet responsio Iass.ibidem quæ est q̃ illud procedit, ppter diuersitatẽ testatorũ , nã licèt declaret illum tex.non tñ declarat prædictã difficultatẽ de qua obiecit Raph.& sequaces & retuli.s.qua de re.in propugnariõe seu deffensarione communis intelligentiæ videtur aliter dicendum vltra

77 scribentes , † quò licèt per successionem legatarij qui hæredi successit à quo legatũ fuit relictũ ipse legatarius. ideõq; scđus hæres primi hæredis,cõsequatur tit.hæredario dñim rei legatę, ex eiusdẽ persona quia primus hæres erat rei legatę dñs.l.oĩa.§.cum alijs.s. isto tit adueniẽte tñ conditione legati.lex illa resoluit primũ dominiũ, & crear dominiũ de nouo,ex tit. iure, & causa legati,in primo testamẽto. relicti,quã quidem dominij mutationẽ, lex illa põt verè facere, vtpotè in iure cõsistentem, propter superueniẽtem causam,idest implementum cõditionis

Margin notes: Ad l. fundo legato. — Cont. Iass. — Cont. respõsionẽ Raph. ad l. fundo.

nis in primo teſtamẽto appoſitæ ipſi legato. nam vt Barto. vult in prædictis locis (& ſupra retuli) in his quæ iuris ſunt, vel iuris effectum habẽt. lex façir verè, licèt loquatur per verba fictionẽ importãtia quod etiã tenet Bal. vltra Docto. in locis prædictis. in l. patris & filij. poſt prin. ſ. de vulga. & pup. & Iaſ. in l. 2. in prin. eiuſdem tit. col. 5. Vbi dicit prædictam theoricam Bar. eſſe valde notabilem. & ſæpè in practica allegabilem. & ſi fortè dicat, q; prædicta theorica, non procedit vbi lex diſponit, ſup his quæ iuris ſunt, reſpectiuè quo ad quid. & notat Areti. in d. l. patris & filij. vt idem per illum tex. in l. 1. §. per ſeruum corporaliter, vbi etiam Soci. ff. de acquir. poſſeſ. & ſic in l. fundo legato. fundus habetur iure legati reſpectu falcidiæ deducẽdæ, & conſequenter quoad quid igitur, &c. Nã adhoc reſpõdetur, q; ſuppoſito, q; illa doctrina Aret. eſſet vera, debet intelligi, ſecundũ tex. in d. §. per ſeruum corporaliter. quo Aret. innititur videlicet quãdo l. loquitur per verba fictionem importãtia circa ea quæ ſunt iuris per dictionẽ taxatiuã tantũ, vel ſimiles aut equipollẽtes & ſic vbi patet apertè q; noluit aliũ caſum cõprehẽdere præ-

78 ter expreſſum cũ † dictiones taxatiuè in caſibus nõ expreſsis inducãt virtualiter negationẽ vt in ca. cum eccleſia ſutrina. poſt prin. Vbi Inno. & plerique Doct. id tenẽt per illum text. de cauſa poſſ. & propriè. & Bat. in l. vna. ff. ſi qs, iuſ. di. no. obtem. aliâs ſi quis in ius voca. nõ. ierit. ſed in d. l. fundo legato. licèt tex. loquatur vno reſpectu. ſ. falcidiæ nõ tñ loqtur taxatiuè ſed exẽplificatiuè nã ponitur ibi regula

79 † q; in caſu illius. l. & in caſib⁹ ſimilibus fundus eo modo. i. conditionaliter (prout ibi dicitur) legatus aueniẽte conditione habetur iure & titulo legati & exemplificat in falcidia abſq; aliqua taxatione, alicuius ſpecialis reſpectus ſicq; regula tex. remanet etiã in alijs caſibus illibata: ex quo exempla ipſam nõ reſtringunt. l. dam. infect. la primera. ff. de dãno infe. ſic itaq;. l. illa non vult fundũ haberi iure. & cauſa legati quo ad ſolum reſpectum & ſolam conſiderationẽ falcidiæ deducẽdæ. ſed exemplificat, in falcidia. vt congruat rubricæ. ſub qua eſt poſita. vt in l. imperatores. ff. de in diem. adiect. & in l. fi. §. 1. ff. de cõdi. ideb. Vbi Bar. & Doct. notant quod etiam apparebit ex fundamen-

80 tis ſequentibus. † & per prædicta concluditur communem intellectum illius l. fundo legato, eſſe verum ſcd͞m quem ſupra eã induxi: ad propoſitum de quo in præſentiarum agimus.

Secundò ad prædictum pronunciatum ſecundo loco ex hac intelligẽtia elicitum facit tex. no. in l. cui res. ff. de

81 actio. emp. † Vbi legatarius conditionalis qui pendente legati conditione emit ab hærede ignorans rem ſibi legatam fuiſſe, exiſtẽte poſtea ac purificata eadẽ conditione poteſt repetere ab eodem hærede pretium, Cuius ratio eſt, quia mutat ſibi cauſam, poſſeſſionis, & à modo nõ poſsidet titulo & cauſa pro emptore ſed pro legato, Vt inquiunt. Bald. & Sa. ibi allegantes dictam l. fundo mihi legato, Cauſa ergo legati in prædicta l. cui res reſoluit titulum emptionis, vt ibi etiam exponit. Raph. Fulgo.

Probatur itaq; ibidẽ, q; purificatio cõditionis legati reſoluit primũ tit. & ſic facit pro prædicta ſubintelligẽtia ad hũc tex. ſ. aſsignata, videlicet q; donatio ſimplex inter viuos facta per eũ q; cũ moreretur vel poſt mortẽ eligere debebat, adueniẽte mortis cõditione reſoluitur in tit, & cauſam legati, & talis res in qua fuit facta electio. tit. donatiõis habebitur, deinceps ex cauſa, & tit. legati. ſeu donatiõis cauſa mort.

Doctrina magiſtra Barto. allegabilis & cõiter approbata.

Obex.

Solutio.

Dictiones taxatiuæ, virtualiter includunt negationem.

Decla. opt. ad. l. fundo. mihi leg. vlt. Doct.

Cõcluditur cum cõi intell. ad l. fundo mihi legato.

Tertio,

Tertiò,ad idem confert tex.nor.in l.3.§.qui fideicõmissariam.s. de hære. insti. Vbi probat q ius † succedendi.i. qualitas ipsius successionis potest mutari,quanuis ipsa successio non varieť, nam ibi ex implemento conditionis, adiectæ per primum testatorem liber tati:seruus fit de necessariò, hæres voluntarius secũdo testatori, & sic mutat sibi tit.& causam.i.qualitatem successionis ex secũdo testamento,quo tex.fretus dicit. Barto.in l.ex facto.in prin.col.3.ante fi. versi.sed opp. suprà de vulga. † q vna substitutio directa potest mutari,& cõuerti in aliam directam, adquod etiam voluit idem Bar. allegare eũdem text.in l. Centurio.1. oppo.eod. tit. quãuis lectura ipsius sit corrupta, & per eũdem tex. dicit subtiliter & elegãter.Bal.in l.si pater. col. 5.C.de insti.& substi.& e.ad fi. q filius suus præteritus in casu illius l. videlicet quando fuit institutus sub conditione casuali,approbando testamentum paternũ mutat sibi causam dominij, nam cum esset hæres & dñs ipso iure ciuili ab intestato ex cõtinuatione dominij,in eum facta per l.12.tab. approbando testamẽtum in ipsius fauorem murat sibi causam dominij,ad ueniente cõditione casuali, quam ab initio poterat spernere , & sic deinceps conseouitur successionem pater nam iure testati, & consequenter ex causa testamẽtaria. Sic à simili in proposito prædictæ intelligẽtiæ dicendũ.

82

83

Probatur dinde ex l.aliam,cum gl. ff.de noua.vbi habetur,q † quando vnũ ius in aliud transfunditur amplius non attendirur natura,talis iuris trãsfusi,sed illius iuris in quod sit transfusio.ad quod etiam cõfert tex. in §.fuerat,in ver.meritò.inst.de actio.& in §. sed quia stipulationes.in vers.placuit. insti.de fideicom. hære. sic in proposito,donatio facta inter viuos simpliciter per grauatũ in executionem electionis sibi per testatorẽ comissę censetur facta post mortem,& assumit sibi naturam legati,vel donationis causa mortis,mortuo eligenre eodẽq; donatore,& amplius non attẽditur , nec consideratur vt donatio inter viuos,si fuerit inquam postea sequuta donantis eiusdemq; eligentis mors.

84

Adaptatio ad rem.

Quintò,probatur,in optimo, & eleganti simili desumpto,ex l.2.§. si sub condirione.j.de bono. poss. secũdum tab. Vbi † si filius sub casuali conditione vel mixta, sit hæres institutus,põst cõditione pendẽte,perere bonorum poss.secund.tab.quæ est facti, hoc est prout designat factum seu commodum fruitionis,qua conditione defecta,illa bonorum possessio,secundum tab.transfunditur,& transmutatur in bo.poss.contra tab.quod est mirabile secundum glo. ibi. ac si de albo fieret nigrum,sic à simili in proposito dicẽdũ, Donatio inter viuos facta simpliciter in implemento executionis electionis, trãsfunditur ex natura actus vltimæ voluntatis, vnde manat in legatum & fideicommissum,vel donationẽ causa mortis, nam in vita eligẽtis valeť,vt donatio inter viuos quoad vsum & fruitionem, quam posset habere donans non facta donatione, & post mortem ipsius habebitur iure & causa legati,aut dona.causa mor.nimirum † quia sapit causam primordialẽ & originariã, quę vt plurimũ in oĩbus actibus attẽdit.l.nã origo.ff.qd vi,aut clã.l.clã possidere.in prin. ff.de aequi. poss.l.qui id quod in prin. Ibi [causam & originẽ] ff. de dona.ad prædictum assumptũ est etiã text.in l.non tãtum. §.si sub cõditione.j.de bono.poss.contra tabu.vbi ponitur ferè idẽ casus de transfusione bono. poss. scdm rab. in. bo.poss.cõtra rab.quem tex. etiam vt mirabilem commendat. Albe.ibi.

85

Mirabile.

Aptatio ad rem.

86

Sexto, probatur apertiùs in optimò
87 simili, Nam † quẽadmodum causa ex qua fit traditio, attenditur, & non ipsamet traditio l. nunquam nuda. in prin. ff. de acquiren. rerum do. & l. filiusfa. ff. de in rẽ verso. & probatur ex præallega. l. qui id quod. ff. de do. & l. obligationum substan. ff. de actio. & obliga. & l. si domus. §. 1. suprà tit. r. sic etiam attendi debet causa, ex qua donatio in casu huius text. quæ fuit electionis exequutiua, processit, videlicet causa legati, vel ipsum legatum. non autem ipsa donatio vt censeri debeat ita esse facta q; post mortem habeatur iure & causa legati, non autem tit. donationis. bene facit quod vult glo. ordi. in l. triticum. in glo. 1. &. 2. vbi notant Bart. & Docto. & approbant cõiter. ff. de verb. obli. & ibi signanter videndi sunt. Alex. Are. & Iaso.

Adaptatio ad rẽ de qua agitur.

Septimò, ad idem facit. tex. in l. Vnũ ex familia. §. si de falcidia, iuncto principio eiusdem l. suprà eod. Nam ibi di
88 citur q; † habens facultatem eligendi vnum de familia. Si eligat, nõ dicitur cõferre beneficium, vel liberalitatem in electum, & loquitur quãdo electio fuit facta per vltimam dispositionem, & in princi. l. dicitur quòd electio potest fieri inter viuos. sed est reuocabilis vsque ad vltimum vitę spiritum, vt in hoc text. & sic si rogatus restituere post mortem, vel cum moreretur, restituat in vita talis restitutio erit reuocabilis, quousque ipse moriatur quo mortuo talis restitutio facta per actũ inter viuos, remanet irreuocabilis, nõ vt donatio inter viuos, sed tanquam vltima voluntas & legatum ex primo testamento relictum ac cõfirmatum, & roboratum per mortem primi testatoris de cuius manu capitur, & non eligentis siue nominãtis. Et sic actus inter viuos electiuus reuocabilis durante vita eligentis, transfunditur in primum legatum, idest, in primo testamẽto factum vni incerto de certis, & nũc, idest, post mortem nominantis. manet legatum, primo factum omnino certificatum per prædictam nominationem electiuam factam per grauatum inter viuos, prætextu, vel colore donationis, & ita remanet expedita & verificata prædicta. 4. intelligentia, vel ratio intellectiua vnà cum. 2. pronuntiato, nam illud. 3. pronuntiatum seu tertia subintelligentia huius 4. intellectus quæ habet q; etiam si talis electio reuocetur & in alium transferatur, nõ tamen fit præiuditium primo nominato quoad vixerit donans, vel nominans caret probabili dubio, vt apparet ex declaratiõe Paul. de Castro, & Rapha. Cuma. hic, qm̃ quo ad vsum & fruitionem rei donatę, talis donatio est irreuocabilis respectu donãtis qui ius suum. i. fruitionem & vsum duraturum in vita sua irreuocabiliter donare ad libitum potest.

De. 3. pronũtiato suprà elicito ex. 4. intelligẽtia istius text.

Superest ad prædictam istius intell. resolutionẽ diluere nõnullos obices? qui eidem videntur aduersari præter difficultates, suprà post principium assignatas, quibus posteriori loco satisfiet, & quidẽ primus obex deducitur ex hoc tex. in quantum dicit [Viua do nauit] Quibus verbis præsupponitur quòd fuit donatio inter viuos, quæ per iura notissima nõ exigit tacitam mortis conditionem, cum statim irreuocabiliter valeat. Imò quoad hoc potissimum differt à donatione causa mortis iuribus notissimis, sed ad id potest respõderi quòd quemadmodum quando in donatione apponitur verbum mortis, si tamen etiam apponatur, vel inculcetur alia qualitas, vt q̃a dicit quòd donat, inter viuos. Sed vult quòd post mortem valeat, vel differatur eius validitas post mortem † ni- 89
hilominus dicitur donatio inter viuos,

Dilutio quarundam obiectionũ, q̃ videntur obstare huic. 4. intellectui.

uos,vt tenet Bal. sing.in,l.2.C.de iure dot.& sequitur Soci. cõs. 53.quod in choar in præsenti consultatione.vol. 1.Ita etiam p cõtrarium in nostro pro posito,si grauatus post mortem elige re donec in vita,hoc est dicẽdo q donat inter viuos(nam istud est donare in vita) quia tamen in tali donatione electiua censetur conditio mortis,tacitè iniecta qualis fuerat in prima dispositione fideicommissi per testatorem relicti vni personæ incertę de certis,siue de certo genere personarum, non censetur donatio inter viuos irreuocabilis.ex quo deducitur q licet in casu istius text.hæres idemque graua

Adaptatio ad rem.

90 tus dixisset † q donabat per modum electionis irreuocabiliter, non haberet locũ dispositio l. vbi ita donatur. ff.de dona. causa mortis.quæ decidit q donans causa mortis cum adiectione de non reuocando,censetur donasse inter viuos, & q è vestigio donatio est pura,perfecta & irreuocabilis, licèt quo ad effectualem executionem differatur post mortem, quia illa lex debet intelligi q loquatur de talido-nante,qui posset tempore donationis de re ipsa statim perfectè disponere, quoad non est in casu nostro. Vbi solummodo poterat donans, vel eligẽs irreuocabiliter disponere de vsus & fruitionis emolumento de præsenti, seu præsentaneo: idest, in vita ipsius, non tamen poterat de re ipsa irreuocabiliter disponere,quapropter perpẽsa voluntate defuncti, qui prædictam cõditionem in modum dilationis apposuit,scilicet,cum moreretur posset hæres sequendo illius voluntatem electionem prædictam ad libitum mutare & in aliũ transferre,quia si à principio talis electio intelligeretur esse donatio irreuocabilis, esset intelligere contra volũtatem, aut qualitatem voluntatis defuncti, qui apponendo talem conditionem censetur prospexisse supetstitibus seu qui superfuissent tempore mortis hæredis,eligere debentis,eiusdemq; grauati per eundem testatorem.

Secundus obex insurgit,& quidem nõ parũ videtur obstare licèt sit theorica generalis & vulgaris. de l. non oĩs numeratio, in princ.ff.si cert. pet. in ratione sui generaliter sumpta,ex qua desumitur regula quædam generalis,ac sæpè allegabilis, quæ fuit Phi. q actus agentiũ nunq̃ operantur præter illorum intẽtionem,ad quod etiã fa.l.pro hærede.in prin.&.§.1.ṡ.de acqui.hære.& l.qui iniurię. ff.de furt.cũ alijs,aliàs p me plenè deductis in meis memoralibus per quã theoricã videbatur q cũ in dicta donatione electionis executiua subintelligatur cõditio mortis,non operetur translationem fruitionis irreuocabilem in donatarium præter intentionẽ donantis, vel eligentis quę præsumitur fuisse,donare post mortem,cum fiat ad executionẽ electioni, sibi cõmissæ sub eadem conditione post mortem. Sed ad hoc respõdetur q imò vtrũq; est de mẽte eligentis eiusdẽq; donantis,& non inconuenit q varijs respectibus & tẽporibus vnus & idẽ actus diuersimode valeat,vt.ṡ.tetigi,allegando tex.in paragrapho, pater pluribus.ṡ.ista l. put. notant ibi illum Bar.& Bal. post Old. & ita etiã respondetur ad generalem allegationem, quæ cõmuniter fit de

Respon.

91 l.eum qui ædes. ff.de vsucap. † q vna & eadem res,non est diuerso iure censenda quæ etiã probatur ex causa. cũ in tua de decl, q diuersis respectibus, & cõsiderationibus vna & eadem res potest diuersimodè censeri, secũdum Abb.in eo.c.cum in tua,in fi.cum alijs remissionibus concordantibus traditis per And. Tiraq.in tractatu. nobilitatis,cap.28.num.12.

Ad allegatio nem illã generalẽ, vnã & eadem res &c.

Tertius obex subest. de lege vnum ex fami.in prin.ṡ.eod. vbi probatur ꝙ talis electio non valet vt legatum;sed non obstat nãnõ illa intelligitur ex secundo testamẽto, sed ex primo sic, ea enim quæ suprà dicta sunt, in probatione secundi pronuntiati de transfusione donationis in causam legati,debẽt intelligi ex primo testamẽto, quæ est causa, causans prima,& potißima, non autem ex secundo testamento, quod est causa causata ac secundaria & cõsecutiua, seu potius exequutiua, vel exequutio dispositionis contentę in eodem primo testamẽto,per quam hæres grauatus fuit iussus nominare vnum de familia.

Attẽn.

Ex quibus redditur dubia decisio Bart.in l. legatum in membro dist.suprà eod.vbi tenet † ꝙ si testator soluit in vita legatum simpliciter,non exprimendo se soluere ex causa legati.talis solutio transit in speciem donationis inter viuos,& sic non poterit reuocari,quod ibi sequitur Bald.& Paul.de Castr.in l.Lucius titius.ṡ.eod. & Ang. de Perig. vtrobiq; nam illud videtur cõtra istum text.(vt.ṡ.dixi)intellectũ, in quãtum donatio,hic fuit facta simpliciter inter viuos ad electionis implemẽtum dum dicit [viua donauit] & tamen postea subiũgit ꝙ est reuocabilis ibi,[Nam in eum]&c.quia trãsit in speciem vltimæ voluntatis, sed possumus & quidem opportunè Bart. saluare, vt loquatur in eodem testatore disponente, & in eodem legatario certò,cui fuerat factum legatum purè & cui per eundem testatorem post testamentum. solutio fuit facta purè ac simplicitèr, sed casus istius text.secũdum prædictam intelligẽtiam procedit in grauato eligere conditionalitèr,quiquidem eligit non vsquequaq; secundum volũtatem defuncti,sed potius contra qualitatem voluntatis ipsius, & loqtur etiam in persona incerta eligenda propter incertitudinẽ euẽtus mortis, tã grauati, q̃ eiusdem personæ eligendæ, & sic loquat in fideicommisso conditionali quo casu post mortem eligentis, seu donantis talis electio,seu donatio electiõis exequutiua rationabiliter transit in vim vltimę voluntatis:eiusq; naturam sortitur & assumit,ea potißimum ratione,quia in ipsius euentũ.i.post mortẽ ipsius grauati eligere fuit suspensa.

92 Primum ex præmissis corol.

Resultat,secundo,ex premissis ꝙ cũ talis donatio pro futuro tẽpore vsque ad mortem donãtis,seu eligentis pendeat (vt est sæpedictum) & probatur ex isto textu. Item cũ non possit compelli eligere ante actum moriendi,vt declarant docto.per illum tex.in dict. l.vnum ex familia.in princ.& in.§.rogo.suprà eod.nominatus ab eodẽ nominante,vel eligente eodemq; donatore,censetur honoratus quo ad commodum temporis inter medij,& consequẽtèr potest grauari eodem respectu per eundem nominantem incontinẽti inquam ꝙ talem facit donationem non autem ex interuallo. quia cum talis donatio electionis exequutiua sit perfecta illo respectu fruitionis,& vsus.vt tenẽt Paul.Raph.& docto. hic & nõ semel dixi ṡ. non posset ex post facto modificari.l.perfecta.C. de dona: quæ sub. mo. & ita resultat satisfactum ad text. in.§. sed & si fundum,primo respon.in dict.l. vnum ex familia, † Vbi eligens, vel nominans ex dispositione primi testatoris, non potest illum electũ, vel nominatum grauare, quia ille text.loquitur in nominatiõe quæ fit per viam vltimæ volũtatis, quæ quidem electio vel nominatio,nõ habet vim neq; effectum vltimatũ in vita eligentis,quod est not. ad illius text. declarationem necnon ad cognoscendum quando talis grauatus

Secundum.

Ad.§. sed & si fundum.l. vnum ex fa.

uatus post mortem eligere potest ele-
ctum grauate, nam si nominet in vlti
ma voluntate. non potest, vt ibi, sed si
per actum inter viuos.i. donationem,
vel simplicē electionem inter viuos,
valebit grauamen tempore inter me-
dio quoad cōmodum fruitionis quo
ipsemet eligēs percepturus erat in vi-
ta sua, eo autē mortuo resoluetur tale
cōmodum in eodem primo electo,
94 vel nominato,† qa resoluto iure dato
ris, resoluitur ius acceptoris.l.lex vecti
gali.ff.de pigno.& in.c.1.§.rursus.qui.
mod.feu.ami: nam superstite tali ele-
cto & eligente mortuo cùm perseue
rantia voluntatis, vsq; ad vltimum vi-
tæ spiritum comodum vsus, vel frui-
tionis extinguetur, vel resoluetur, aut
potius cōsolidatur cum legato: & ele-
ctio quæ à principio fuerat suspensa
propter dubiū an electùs moreretur
in vita eligētis, necne, (vt suprà fuit di
ctum) nūc capiet vires, vel robur pro-
pter prædictam perseuerātiam volun
tatis & sic vt ex nunc, non vt ex tunc,
vigorem plenum recipiet.

Tertium. Deducitur.3.q. si hæres idemq; gra
uatus, vel alius putà legatarius simili-
ter grauatus alteri restituere, qui fece
rat prędictā electionē, vel nominatio-
nē, vel restitutionē inter viuos ā vno
de familia, put est casus istius tex. obli
gasset rē illam de qua fuerat facta ele
ctio, nō: ppterea talis electio, vel dona
tio electiua reuocaret' vt in l.3. C. de
lega.& in.§.si rē.inst:eo:ti. quāuis aliàs
aliæ donationes quę morte confirmā
Ad l.3.C.de legat. & ad paragraphū si rem instit. eo. tur, eo modo, idest, per obligationem
realem, vel hipothecam reuocarētur
l.si maritus.2.C.de dona. inter vir. &
vxo. quam dicit esse not. Io. Campe.
in tractat.de dote.1.par.q.53.& intel-
ligitur de obligatiōe seu hippothęca.
speciali. vt ibi dicit Bald. in summa. &
Not. tenet Bart.in l.rē legatā, ad fi.ff.de adi.
lega.quod reputat memorabile Ias.in

.d.l.3. & ex hoc videtur dicendum q
cum per prædictam.l.17.Taur.melio- Ad l. 17. Tau.
68 ratio inter viuos facta per modum do
nationis filio in potestate, valet statim
reuocabiliter tamen vsq; ad mortem
meliorantis, (nisi sit vera, vel ficta tra-
ditione fulcita & confirmata, vt ibi di
citur) & sic in effectu assumat naturā,
& vicem vltimæ voluntatis cum vsq;
ad vitæ supremum exitum sit reuo-
cabilis (vt dixi) non censeretur hodie
reuocata etiam per specialem hypo-
thecā illius rei sic donatę, & q in casu
illius.l. donatio accedat propius aliàs
potiùs naturæ legati q̄ donationis in-
ter viuos, patet quia per legē illam nō
censetur esse valida simpliciter & ab-
solutè, sed solū quoad quid & respecti
uè, & ad certū effectum, videlicet, ne
interim per patrē sic donātem & me-
liorātem possit fieri melioratio alij fi-
lio, vt in l.26.eo volumine efficatia au Ad l. 26. Tau.
tē & validitas effectualis non cōside-
ratur, neq; sibi tribuitur, nisi post mor
tem donātis. vt patet ex isto tex.& sic
remanet valida suspensiuè inq̄ in vim
legati, ex his exploditur vt vana & fu-
tilis allegatio quorundam de illa l.26. Confutatur allegat. quorūdam de l. 26.
Tauri solet fieri in qnātum per eā di-
cūt hodie absolutè valere donationē
simplicē inter viuos ā patre in filiū in
potestate, sed nihil falsius pōt dici, qa
nō magis valet hodie, irreuocabiliter
inquam, q̄ olim nisi quoad solū prædi
ctū effectū, ne pater possit aliū filiū me
liorare quoad reliqua verò, permanet
reuocabilis, & sic assumit vim legati. Quartū corola.
Deducitur deniq; q in hac donatio
ne electiua seu executiua electionis
grauato commissæ prout neq; in le-
gato, aut vltima voluntate, non requi
ritur aliqua traditio vera, vel ficta, quia
neque in vlla voluntate postrema re-
quiritur, vt notat. spe. in tit.de dona.
§.r.col.fi.in versi.donatarius. & Bald.
in.l.si mortis. C.ad legem falci.& in l.

vt hæredibus,& in l. sequens quæstio, suprà isto tit.& not. Ange.in §. 1. in authentico de hære.& fal. collat. prima, & Aret.consi. 74. diligenter & maturè. col.pen.in vers.venio ad quartum. & satis cōstat ex eo q. Bart. & Doct. dicūt in l. 2. ff.de dona.causa mort. & est de intētione aperta legis lucius. §. eo.ad idē l. 1. in fi. ff.de publicia.cū gl. l.a.quę l.loquitur in dona.causa mor. & eam dicit Bal. nō esse alibi in l. 2. C. si qs alte.vel sibi. prima autem loquitur in legato, q. sunt termini nostri non sic in alijs donationibus quæ suapte natura ab ipso primordio sunt inualidi,sed ex post facto donātis morte confirmātur,quæ nō confirmarentur nisi traditio præcessisset. l. Papi. cū gl. ff.de dona.inter vir.& vxo.& in l. 1. cū glo.& l.si filij.C.eo.quæ iura vnà cum alijs adduxi. §. in tertio fundamento, pro prima parte intellectus principalis,non ergo in isto textu operatur aliquid traditio, quia (vt sæpe est dictū) ista donatio sapit naturam vltimæ voluntatis,cum fiat ad ipsius implementū & executionē,& consequēter traditio (si quam præcessisset) esset ab ea regulā da per supra deducta,quod cessat in casu. l. Taurien. vbi melioratio fit inter viuos simpliciter de per se,& si fuerit traditione subnixa remaneq irreuocabilis & sic in vim & speciem donationis inter viuos suapte natura irretractabilis.quæ nō exigit per mortem,confirmationem, in quo puncto innouat prædicta iura loquētia de donationibus inualidis præcedente traditione per mortem confirmandis, & non sine traditione, neque ante mortem, cum in prædicta l. Tauri, si traditio interueniat, non requiritur subsequutio mortis, vt efficiatur irreuocabilis, si autem non interueniat, tunc ante mortem, valet melioratio, reuocabiliter tamen, & valet limitatè quo ad illum effectum (vt prædixi) ne alius filius possit meliorari, motteq; sequuta confirmatur absq; alia traditione præuia. Sic ergo vbi traditio cessat, melioratio illa potius assimilatur vltimæ voluntati quàm alijs donationibus à primordio inualidis quæ post modū siue ex post facto per mortem donātis confirmantur: quia talis melioratio à principio ex eadē l. fine traditione nō est valida,neq; inualida absolute, sed valet quo ad quid & est dictum,tamen quia est reuocabilis habet quid comune cum vltima voluntate & sequuta morte donantis,aliàs meliorantis assumit naturam prælegati, & sic vltimæ voluntatis, & in hoc stat substantia & virtus illius.l.ad quam pauci aduertunt, eamq; rariores callent.

Atten.

Ad eandem l. 17. Tau.

Ex prædeductis resultat cōclusio sequens eorum omnium complexiua vnà cum corollarijs ex ea descentibus,quæ talis est.

Analitica ex depromptis è textu intelligentijs conflata.

Conclusio.

Vnum & eundē donationis actum numero,simpliciter ac purè quanuis sub conditione subintellecta & tacitè repetita explicatum, quēadmodum in esse produci ac valere secundum quid,possession inficiamur, sic etiam conditione purificata talem validitatem eiusdem momentaneam euanescere:transfusionemque in vim vltimæ voluntatis, cuius prætextu talis donatio fuit confecta, operari, constanter astruimus.

¶ *Consequutio prior anagogica.*

Reperibilem itaq; esse actum inter viuos anomalum atq; indifferentem

ferẽtem per tempora variabilem, tandemq; in extremum iuditium vltimatas vires conferentem.

Altera.

VNde euidenter depromitur reuocationem ipsius, nõ ad femi plenũ & momẽtaneum robur eiusdẽ esse referendam, neq; intra illius cancellos coercẽdam, quando potiùs spetiẽ validitatis perpetuæ præcindere.

Tertia.

EAndem consimiliter reuocationem, in alterum trãslationi vnitam, prioris nominati iuri instãtaneo, quanquam in secũdum nouam tituli progeniem enitatur, nihil detrahere.

Quarta.

ELectionẽ itaq; seu nominationẽ secundũ volũtatis testantis interna & penetralia, contraque voluntatis eiusdem accidẽtalia, ad esse deductam, diuersimode.i.quo ad præsenta neã existentiam, & quo ad suspensiuã circa futurum tẽpus pendẽtiam, fore cõsiderabilem, ratione non insubtili impellẽte subdeducẽdum censemus.

Vltima.

HInc deniq; fluit mentalẽ istius legis sensum ex verbis imperfectionem temporalem designantibus patefieri.

Solutiones ad primas & principales contrarietates supra signatas. Nunc ad difficultates primò loco signatas diluendas regrediẽdum est: & quidem non obstat difficultas primo loco mota de dicta l. post mortẽ. C. de fideicommiss. nam omissa recitatione solutionum, per glo. ibi positarum. respon. q̃ in dict. l. post mortem, nõ dicitur q̃ electio iam facta inter viuos, mortis cõditione pẽdente. nõ possit reuocari sed dicitur q̃ eo casu fit electio ex defuncti iuditio, nõ tñ negar quin pendeat & iterum possit fieri ad eligẽtis voluntatem propter pendentiam cessionis diei ne fiat alijs præiuditium vt in casu istius. §. à filia, extãt ergo simul, q̃ ante mortem & sic ipsam præueniendo, electio seu nominatio possit fieri ex defuncti volũtate, vt ibi, hoc est non obsistẽte, vel non obuiante volũtate defuncti, & q̃ non possit fieri irreuocabiliter vt hic, propter rationem istius tex. fit ergo interim electio cõmutabilitèr vt ibi, & ex iuditio defuncti si in eadẽ volũtate fuerit statũ aliàs perstitum, seu perduratũ per eligẽtem, aliàs autem vt electio sit incommutabilis oporter cõditionem mortis purificari, & hic est clarus & apertus harũ. ll. intellectus in quo pũcto ex dictis doctorũ in d. l. post mortem, colligitur sequens resolutio per conclusiones.

Ad l. post mortem C. de fideicõ.

Prima, quòd rogatus restituere post mortẽ non cogitur in vita restituere, vt in l. filiusfa. §. Diuus. vers. si[?] ijdẽ principes ff. tit. 1. & in l. vnum ex familia. §. rogo. suprà isto tit.

Secunda, q̃ rogatus restituere post mortẽ põt restituere in vita irreuocabiliter, si ex huiusmodi restitutiõe nõ infertur alicui prẹiuditiũ nisi soli restituenti, vt in ead. l. post mortẽ. & in d. l. patrẽ. ff. quæ in fraud. cred. vt q̃n esset restitutio, faciẽda vni soli & certo.

Tertia, q̃ si ex tali restitutione põt alicui prẹiuditiũ generari non potest ante mortẽ etiã ꝑ ipsõ volentẽ restitutio fieri, vt in hoc text. s. q̃n restitutio esset faciẽda vni incerto, de certis.

Iuxta hæc cõsiderandũ est, q̃ ex tali restitutiõe faciẽda, vel quę fierit ante mortem potest alicui præiuditiũ multipliciter inferri, videlicet, aut ex qualitate personæ fideicõmissarij vt quia sic in potestate patris, vel domini, nam si in vita sibi restitueretur quæreretur patri, vel domino & ipse fortè erit sui iuris tẽpore mortis rogati & sic

facta

facta sibi tūc restitutione, quereretur sibi. vt in d. §. Diuus, primo respon. aut si fideicōmissarius haberet in fideicōmisso substitutum, eo moriēte in vita hæredis: nam ageretur tūc de præiudicio substituti. l. vxorē. §. Seia. j. titu. 1. Aut etiā si fuisset rogatus cū moreretur restituere vni ex liberis, cui vellet vt hic qa tūc posit inferri præiuditiū alij vel alijs quū posset postea eligere aliū, ab eo quē nūc elegit ita ꝙ illi qui postea posit eligi fieret præiuditiū si prius fieret alteri. i. primo nominato restitutio irreuocabiliter qa posset primo electus præmori vt in hoc tex. Est verum, ꝙ si post primo electū defunctum decederet eligens antequam vnum ex alijs eligeret secūdum voluntatem testatoris, oēs superstites simul & pro virilibus portionibus admitterentur ad tale fideicōmissum tex. no. in l. labeo, ad fin. ff. de sta. liber. Aut etiam si rogaretur de restituēdo pluribus putà liberis suis post mortē suam, posset euenire ꝙ tunc vnus solus superesset & sic sibi deberetur totum fideicōmissum vnde apertè generaretur sibi præiuditium si fuisset prius omnibus facta restitutio, irreuocabilis ideò prius fieri non potest vt in §. hæreditatem, el primero, suprà ista l. si tamen electus præmortuus relinqueret filium prędictū inconueniens cessaret, interim tamē propter dubium euentum an ille filius præmoreretur ipsi eligenti talis electio impeditur. Et propter hæc inconuenientia quæ ex tali restitutione quę prœmaturè fieret ante mortē resultare possent. iste tex. & alij eadē ratione innixi prohibentur ne talis restitutio præmatura fiat per grauatū post ipsius obitum restituere, & hęc sat superq; dilucidāt articulum principalem huius tex. per. demonstrationem exemplorum particulariū ex qua ad rei cognitionem breuius deuenitur.

Ad secundam difficultatem de l. vltima ad fi. ff. communia. præd. respon quòd regula prorrita, quæ ex illo tex.
95 desumitur, scilicet, † quòd voluntates defunctorum non possunt pendere, intelligitur communiter vt per glo. ibi, scilicet, quoad diei cessionē, nam quoad illum effectū patet quòd non possunt pēdere, sed vel statim dies cedit vel non cedit, siue sint de sua natura purè, siue non sint; tamen quo ad extrinsecam exequutionem nihil impedit quin posint pendere, pręsertim concurrēte defuncti volūtate: prout in hoc casu concurrit, quia testator iussit restitutionē fieri per grauatum post mortem illius vel cum ille moreretur & sic efficatia, & vis dispositionis, vel iussus de restituendo, stat in executione restitutionis, procedenre ex defuncti volūtate dispositiua, nam tempus in hoc text. adiectum, post mortem, est quædam qualitas accidētalis addita in fauorē grauati, similiter & nominandorū, vt supra est traditū. *Ad regulam l. vlt. ff. cōia præd.*

Ad tertiam, Cum ipsius confirmatione respōdetur, quòd ibi electio erat commissa per legem, vel per testatorem ipsi hæredi eligere debenti purè, & non in euentum alicuius conditionis, sed in hoc text. fuit sub conditione hæredi commissa, vel concessa, videlicet cum moreretur quapropter ibi non est variabilis, hic, sic tamēquia ista cōditio mortis, partim est in fauorem grauati, vt suprà proximè dixi, tamenrro non est omnino inefficax quāuis sit irreuocabilis per ipsum grauatum vsq; ad ipsius obitum. *Ad l. statu liberum ab hærede, §. vlti. supra eod.*

Ad quartam respondetur ꝙ licèt secundum vtrāq; lecturā glo. ibi præsupponatur ꝙ parer potuit ibi statim restituere. ramen respōderi debet, ꝙ illud est intelligendum secundū istum. textum, & text. in l. vnum in princi. *Ad l. patrem infra, quę in fraud. cred.*

suprà

ſuprà eodem.videlicet q̃ etiã ibi pater non poteſt interim irreuocabiliter reſtituere,& adhoc alludit nat.illius titu.ſub quo lex illa eſt ſita qui loquitur in alienatione volũtaria & ſic in non neceſſaria reſtitutione,& conſequenter non obſtat.

Ad l.ſub conditióe. infrà de ſolu. Ad quintam difficultatem.de l.ſub conditione cum iuribus ſimilibus,ex quibus probatur pendente conditione,facta traditione dominium transferri.Reſpõde quod in hoc iura illa potius cõcordant etenim in hoc caſu ſit trãſlatio iuris tẽporalis.i. fruitionis rei in qua fuit præmature facta electio, præueniendo mortem ipſiuſmet eligẽtis,quod quidem ius eſt dominium vtile.Sed in quantum in prędicta difficultate habetur q̃ in dubio trãſlatio dominij cẽſetur eſſe perpetua & irreuocabilis, & ſic videbatur habere, vel obſtare,&c. Reſpõde illud eſſe intelligendum in dubio, Item & quando cauſa ex qua dominio transfertur eſt de ſe perpetua, ſed quando eſt ſui natura, temporalis & tẽpore peritura tranſlatio dominij eſt cenſenda talis qualis pręceſsit cauſa cum traditio & dominij trãſlatio regulẽtur à ſua cauſa.vt in d.l.nũquam nuda. in prin. ff. de acquir.rer. domi.cum alijs iuribus in id adductis ſuprà in ſexto fundamento pro ſecunda parte intellectus principalis,ſuprà ad iſtum tex.aſ-

Reſoluto iure datoris, &c. ſignati. Nam reſoluto iure datoris reſoluitur ius acceptoris,vt in l.lex vectigali. ff. de pignor. cum enim hæres grauatus poſt mortem eligere ſeu nominare, per actum inter viuos nõminat, ſeu eligit & tradit , traditio illa eſt regulanda,à nominatione ſeu electione:& cum nominatio,ſeu electio ſolummodo valeant quo ad ius temporale ipſius fruitionis:duraturũ dumtaxat vſque ad mortem hæredis grauati,eiuſdemq́ue eligentis, & non vltra.Ergo dominium virtute eiuſmodi traditionis tranſlatum cenſeri debet extinguibile & reſolubile,cum transferatur in alium electum vltimo loco vel ſi nullus alius fuit electus mutatur qualitas ipſius dominij:de temporali in perpetuum nam hac ratione mutationis poteſt dici perpetuum non autem ex ſui natura vt ſupradixi,q̃a imò eſt temporale, conſiderata electione de primo nominato:& traditione eidem inter viuos per grauatum factis, & ex his reſultat declaratio optima ad prædicta iura in quinta difficultate adducta in quantum dicunt, quòd traditio facta ex contractu conditionali: pendente conditione,transfert dominium & in dubio trãſlatio illa eſt perpetua, vt intelligantur,ſi illa cauſa de ſe eſt perpetua & non extinguibilis per mortem tradentis aliàs, aliter eſt dicendum , vt ſuprà per iſtum text. quod eſt no. & verum & eodem modo reſpõdetur ad ſextã difficultatem

de l.ſed addes. §. ſiquis eũ mihi annũ, Ad l. ſed addes. §. ſi q.. cũ in annũ vñ fuit deſumpta. 6. difficultas ſupra ſignata.
vbi fuit facta tranſlatio perpetua pendente conditione quia ibi cauſa ex qua fuit facta ſolutio, ſeu traditio erat perpetua, ideſt, promiſſio penſionis ex cauſa locationis quæquidem promiſſio, ideſt, obligatio ex illa cauſa deſcendens licèt in dubio coartetur, tempore tamen durat perpetuo quouſque per ſolutionem tollatur,vt in l. obligationũ ferè.§. placet. ff. de actio. & obligatio. vbi dicitur quòd tempus non eſt modus tollendæ, vel inducendæ obligationis: ad idem l.4. vbi glo. & Docto.& in ſpecie Angel. Albe. & Paul.de Caſt.ff.de ſerui.tit.gene. quã ſuprà adduxi.

Ad l. Mulier §. ſi hæres cum al. infrà ad Treb. Ad ſeptimam difficultatem reſpõde, quòd rogatus poſt mortem reſtituere, reſtituendo inter viuos ſoli ſibi præiudicat, & poteſt fauori ſuo renuntiare, vt in ea dicitur tamen illud eſt

Ad l. filiusfa.§. Diuus. supràtitu. 1.

Ad xij.de l.filiusfamilias, §. Diuus Seuerus.s.tit.primo respondeo,q̃imò potius concordat,vt ibi eleganter tradit Pau.de Cast.licèt non alleget istũ tex.dum opponit de l. post mortem, C.de fideicommiss. Sed quia oppsitio s.per me signata tendit ad aliud, vide licet,quòd ibi probetur à sensu opposito,q̃ restitutio fieri possit ante diem vel conditionis impletum,ideò respõdeo,q̃ etiam ille tex.concordat: quia licet loquatur in fideicõmisso vniuersali restituendo sub conditione,tamẽ eius perfecta & vltimata restitutio nõ potest fieri ante conditionem,neque actiones transferũtur, vt ibi declarat Bar.allegans l.sed et si ante ff. ad Trebel.& quia potest etiam fieri restitutio semiplena & imperfecta quoad vsum & fruitionem pendente cõditione,prout etiam in casu istius tex.in omnibus cum hoc text. concordat. Et hoc procedit intelligendo illum tex. secundum vnam lecturam glo.ibi, vt loquatur de quauis conditione, quæ lectura habet minus difficultatis: nã secundum aliam lecturam.f.de conditione emancipationis loquẽtem, maior est difficultas, sed non tangit propositum istius tex.neq; secundum illam conditionem feci prædictam inductionem,sed secundum aliam quã cũq; conditionẽ simplicem, de qua suprà dixi.

Ad ll.qui hered. in prin. & Meuius infrà de con di. & demõ.

Ad xiij.dicitur q̃ licèt conditiones sint adimplendæ in forma specifica, illud tamen intelligitur in conditionibus voluntarijs,in quibus loquunt prædictæ leges,secus in conditionibus necessarijs, siue sint necessariæ ad ipsum actum, siue ad ipsius actus effectum, prout est conditio ista, si morietur, vel cùm morietur, quæ est necessaria & omnino exstitura. Ista est elegans & notãda doctrina Bar. post Pe. in l.Gallus,§.& si quid si tantum, col. 2.s.de libe.& posthu.& ibi exemplificatur vtranq; conditionem, tam necessaria ad actum,q̃ ad effectum act⁹. & ponit rationem differentiæ inter vnam conditionem & aliã. Et illa doctrina cum ratione approbatur communiter à Docto.ibi,& in alijs plerisq; locis, vbi de ea fit mentio, quæ ibi recentiores adferunt.

Ad vlti.dicitur,vt in princi.dixi, recitando communem intellectum gl. hic ad istum tex. per quem concordatur iste tex.cum l.vnum,in prin.s.eodem,vt in prima pagina istius actus suprà declaraui,post glo.hic.Et per hæc vtcunq; redditur expedita ista relectiuncula scholastica ad laudem cunctipotentis.&c.

FINIS.

EX COMMENTARIOL. SI quis in principio. ff. de lega. 3. Epitome resolutoria: summa sequar fastigia rerum.

1 *Generis cognitio praecedere debet specierum sub eo contenatarum cognitionem.*

2 *Euidentiale genericum ad materiam testamentorum successiuè ab eodem disponente factorum: item & particulare in materia plurium dispositionum ultimarum particularium, successiuè uidē ab eodemmet factarum.*

3 *Voluntas ultima cur passim ac sine delectu denominetur.*

4 *Regula infallibilis; Paganum testatorem, cū duobus testamentis minimè posse decedere, unà cum improprijssima atq; inflexa fallentia, quae cum talis sit manet (ut dixi) regula infallibilis.*

5 *Testamentum quoad solas dispositiones particulares ualidum non est, neq; potest dici testamentum: sed potius codicilli. Idem, si quoad fideicommissa uniuersalia duntaxat ualeat.*

6 *Inter dispositiones particulares tam uiuentium, quàm morientium, ex parte una, & uniuersales ultimas ex altera, discrimen quod reassumitur pagi. sequen. uers. Et ex praedictis. & iterum in uer. Tertia ratione sequen. pag. post eam.*

7 *Emendatur l. 45. tit. 9. par. 6.*

8 *Ius ex testamento producibile, est plenum, ac totale: si in uniuersum absolutè: si in parte quota haereditaria, respectiuè quoad eam: sicq; est uniuersitas quotitatiua & respectiua ad partem haereditariam.*

9 *Regula est naturalis, pariter & ciuilis, plenitudinem non admittere seu recipere secum concurrentiam.*

10 *Inter diuersos codicillos sibi inuicem incompatibiles, prioritas non attenditur: aliâs autem secus.*

11 *Institutio est caput basis ac cardinale fundamentum testamenti.*

12 *Vt haeres solus & in solidum institutus repraesentat solidè personam defuncti, ita & plures instituti ex diuersis partibus repraesentant simul eundem in solidum, & unusquisq; eorum pro quota parte haereditaria, pro qua fuit institutus, cum similiter respectiuè repraesentat: omnibus inquam haeredibus praefatis adeuntibus.*

13 *Repraesentatio de uno ex pluribus, uel de ipsismet pluribus haeredibus ad defunctū in solidum, uel quotitatiue, non potest fieri ex duobus testamentis, in quibus un⁹ & idē uel pluries sit institutus uel instituti.*

14 *Consequentiae desumptae à proportionalibus, & à correlatiuis, iure procedunt & prope fraternizant.*

15 *Conditiones non disponunt, neq; deducunt rem ad esse, quum sua natura suspendant actum cui adiacent.*

16 *Potissima primaq; testamenti confirmatio morte testatoris inducitur.*

17 *Sermones debent esse rebus concinni seu consoni: & hoc est quod Philosophus inquit experimentum uerorum sermonum est ut concordent rebus sensatis, quod uocatur apud Rethores & Oratores decorum, ut per Cice. in primo de oratore.*

18 *Prima regulae productio, etiam si de priore testamento in postremo nulla fiat mentio.*

19 *Notariorum uulgaris clausula, apponi solita in testamentis, uidelicet cassans & irritans omne ac quodcunq; praecedens testamentum superuacanea.*

20 *Productio secunda eiusdem regulae, etiam si secundum testamentum à principio ualidum ex post facto ob aliquam causam superuenientem deficeret.*

21 *Notandae declarationes ad §. posteriore, in instit. qui. mo. testamentum infir.*

22 *Valor testamenti consideratur principaliter respectu institutionis uniuersalis in eo contentae, hoc est ualiditatis ipsius, ab eaq; haurit robur, non attenditur respectu ualiditatis particularis, id est legatorum testamento contentorum.*

23 *Secundum testamentum inualidum ex quo iure solo extraordinario haereditas posset (ratione quadā speciali) adiri non tollitur: ut itaq; illud tollatur omnem possibilitatem adeūdi esse ordinario fulcitam.*

24 *Regulae praefatae generalis. 3. productio, etiam si quando testator secundum fecisset testamentum, non recordaretur se fecisse prius aliud testamentum.*

25 *Quae à iure fiunt uel inducuntur, non exigunt hominis scientiam: praesertim in his quae legum authoritatem concernunt, & pro forma actus ab eis traduntur.*

26 *Quae utilitas resultet haeredi scripto ab eodem testatore in duobus testamentis, adeunti ex eorum secundo prout adire debet quodque incommodum econtra eidem ob illam aditionem ualeat subire, hic describuntur.*

27 *Dictiones, quicquid, aut quodlibet, sunt uniuersales distributiuae.*

28 *Adaptatio non contemnenda ad l. primam, in tit. de los testamentos in ordi. reg. ubi dilatantur fimbriae in intelle. illius.*

29 *Lex cuius ratio est abolita, legis nomine meritò caret.*

Testa-

30 *Testamentum nullum, neq; est, neq; potest appellari testamentum nisi abusiue & impropriè.*

31 *Tolle de medio uolũtatem, & omnis actus erit indifferens.*

32 *Est reperibilis uoluntas ultima innominata, quæ non est testamentum, neq; codicillus.*

33 *Lex prefata ordi. reg. reducit rem od uoluntatem innominatam.*

34 *Constito de defuncti uoluntate, testati causæ, præfertur causa intestati.*

35 *Duo notanda documenta ad dignoscendam ultimam innominatã, & ad exemplificationẽ glo. uulgaris perperam à Doct. ibi explicatæ in l. licet inter priuatos. C. de pactis ui. statim nu. 37.*

36 *Præter testamentum, & codicillos, non est alia in iure uoluntas ultima quæ sit nominata.*

37 *Aduertentia ad clausularũ intelligentiã, quæ frequẽtissime in calce oium ꝓpe testamẽtorũ ponũtur.*

38 *Aduertentia declaratoria & apta ad l. 22. tit. 1. parti. 6. truncatè & imperfectè loquentem.*

39 *Ad primũ respõsum. l. ex ea scriptura, ff. de testamentis cum cõplicibus declaratio restrictiua & summè notanda.*

40 *Quando testamentum censeri debeat perfectum, nec ne, & cui de ea re probatio incumbat.*

41 *In qua re uersetur singularitas l. si is qui testamẽtum, ff. de test. auen.*

42 *Voluntatis imperfectio, in dubio nõ præsumitur in testamento, in quo hæredis institutio continetur.*

43 *Singu. declaratio limitatoria ad tex. cum glo. ordi. in l. fideicõmissa. §. Quoties, eodemq;. 1. infrà tit. isto. de lega. 3.*

44 *Agitur de necessaria intelligentia l. 23. tit. 1. partita. 6. circa quam traduntur nonnulla apprime signanda, ac satis utilia, nec non assiduè ex facto euenientia.*

45 *Testamentum imperfectum ratione uolũtatis est omnino nullum, ita ut non ualeat iure codicillorum, esto q. contineat clausulam codicillarem expressam, aut aliquam aliam ei equipollentem.*

46 *Ad l. 11. tit. 3. parti. 6. celebris & aptissima declaratio, ac uulgo inanimaduersa.*

47 *Declaratio restrictiua, ad id quod in principio istius ampliationis fuit dictum, ibi. Id. n. quod uulgo solet. &c.*

48 *Remedia procurata, non iuuant procurantes illa, neq; eisdem prosunt.*

49 *Adaptatio ad d. l. 1. de los testamẽtos, in ordinationibus reg. super qua tamen relinquitur deliberãdũ.*

50 *Quomodo aut quãdo, per actum inter uiuos post testamentum subsequentem, ab eodem testatore confectũ, precedens testamentũ possit ab ipso reuocari.*

51 *Declaratur optimè & affabrè l. 23. ti. 1. parti. 6. cum lege hæreditas. C. de his quib. ut indig.*

52 *Et si communis sententia sit cum Bart. q. si testator corã testibus declaret, se nolle ualere testamẽtũ quod fecerat, quia uult decedere intestatus, testamentum ab eo confectum tollatur, non tamen ob eam declarationem uenientes ab intestato, cẽsentur ab eo instituti, sed tantum succedunt ex causa intestati, quæ est etiam sententia Bar. eodem loco quãuis ab aliquibus oscitantibus soleat (& quidem minus rectè,) in contrarium allegari.*

53 *Euincitur mẽs Bar. ex allegatione quã facit de l. si quis ita hæres instituatur si legitimus, ulti char. ff. de hære. insti.*

54 *Abundans cautela uel solẽnitas nõ obest, cum ueritatis substantiam non mutet, fallitur ut infrà, numero. 60.*

55 *Abundãs solẽnitatis uel cautelæ expressio, quemadmodum actus non obest, ita neq; illum auget aut minuit ut infrà ad fi. nu. 59. ad fi.*

56 *Vltima opinio ex pluribus recitatis per glos. uel comentarium indubio censetur ab eodem recitante, glo. uel Doctorẽ appropriata.*

57 *Resolutio in articulo redundantis seu superuacue solẽnitatis uel cautelæ appositæ actui à testatore uel aliter disponente.*

58 *Ad prefatam l. 1. de los testamentos. in regijs ordi. adaptatio, minime incongrua.*

59 *Alia adaptatio ad l. 3. Tau. per modum similitudinarium, & uera.*

60 *Ex redundanti, seu exuberanti cautela, nonnunquam fit preiudicium utenti illa. Et tradũtur aliqua memoranda ad intell. glos. ordi. in l. 7. suprà de condi. insti.*

61 *Notanda declaratio ad eandem glos. ut procedat, quãdo clausulæ insolitæ uel exorbitantes, deuiantesq; ab stilo, & consuetudine usitata ponerentur in actu sui natura de fraude uel simulatione suspecto. aliàs secus.*

62 *Inueniendis inuenta non obsistunt.*

63 *Scindẽdi cupiditas naturaliter hominibus insita.*

64 *Natura in dies nouas deproperat ædere formas.*

65 *Quæ noue emergunt, nouo indigent adiumento.*

66 *Causa monialium est magis pia, quam causa monachorum data inter eos omnimoda paritate.*

67 *Piæ causæ non conceditur à iure priuilegium derogatorium iuris publici, ac proinde præiudiciale facultatis testandi.*

68 *Tractatur hoc numero de declaratione & suppletione l. filio præterito, ff. de iniusto rup. 2. rũso.*

69 *Voluntas quam lex fingit habere defunctum absq; testamento ad uenientes ab intestato, est permissiua, non autem arctatiua, uel præceptiua.*

70 *Verbum custodiri quid propriè, & exactè significet.*

71 *Vltima uoluntas innominata absorbet precedentem etiam nominatam, quando utraq; est uniuersalis aut si particularis tamen secunda est prime incompatibilis*

patibilis prout in simili supra est dictum in codicillis sequentibus, respectu praecedentium in tertia ratione principali ad regulam quae in praesentiarum ornatur.

72 Si quod uni primum datur purè, uel relinquitur, alij detur uel relinquatur sub conditione secundario. illud idem uidetur primo datum uel relictum iterato sub contraria conditione sicq; prima dispositio pura uertitur in conditionalem.

73 Ad l. secundam §. sub conditione, de bono. posse. secundum tab. extensio.

74 Clausula codicillaris apposita in testamēto, quod ex post facto penitentia testatoris reuocatur, nullius est momenti, prout & ipsum testamentum, cum sit illius apendix & sequela.

75 Notāda declaratio efficatiae clausulae codicillaris & allegationis quae passim de ea fieri assolet.

76 Verba sunt accipienda iuxta naturam actus super quo interponuntur.

77 Nihil tam generale, quin ex materia subiecta coarctetur & restringatur.

78 Sequela, uel consequens, non regit, neq; regulat antecedens, quin imò regulatur ab eo.

79 Vnus & idē actus, nō pōt se ipsum tollere, uel reuocare quū repugnaret naturae, secūdū quā, actio & passio in eodem subiecto, nequeunt concurrere astipulante etiam iure ciuili uarijs in locis.

80 Error opponitur ex diametro consensui, quae est iuris regula prope infallibilis.

81 Actus nullus regulariter est ineffectualis, & est regula propè infallibilis.

82 Enucleatur adamussim. l. Centurio ff. de mil. testamento.

83 Regulare est, ac penè perpetuum, praefationes causales quarūcunq; dispositionū, inducere causas finales earundem.

84 Aduertentia memorabilis ad allegationem communem quae passim fit ab omnibus de l. ulti. ff. de haere. instit. item alia statim. Item subijcitur alia subsequenter.

85 L. 22. titulo primo, Partita sexta supleri debet per auctent. hoc inter liberos C. de testamen. ut potè imperfecte ac truncate dictata.

86 Agitur plenissimè, nec minus subtiliter & utiliter, de questione illa saepè uersabili, de duobus testamentis ab eodem testatore confectis cum eadem data, inter quae non potest discerni, unius ad aliud prioritas, neq; posterioritas. ibiq; enucleatur intell. l. 3. tit. 14. Partida sexta si aliter quàm hucusq; per aliquem fuerit discussus, ne dicam tactus, neq; perceptus.

87 Regula penè infallibilis, naturalis, & iuridica, accidentia, seu qualitates, subiecto non subsistente, minimè subsistere, aut considerari posse.

88 Litera occidit, spiritus autem, idest intellectus, uiuificat.

89 Nonnulla hic traduntur numero, satis notāda ad intellectum glossae famigeratae in l. sororem C. de his qui ut indig. Tandem tādem approbatur ipsius quaestio ut communis, & uera, atq; honestati consona, licet rigida.

90 Institutio praeambula nō potest reuocari ex subsequenti uolūtate tacita testatoris reuocatoria illius, nimirum quia neq; ex expressa.

91 Ex heredādi filiū, non tātū est iusta causa, si cōtrahat amicitias cum inimicis patris capitalibus, sed etiā si cum eis conuersetur, imò & si eos associet.

92 Leges penales, ac & etiā ll. priuatiue, nō extendūtur de casu expresso ad casum tacitum, & sub intellectum iuribus hic adductis. Deinde afferuntur iura in oppositum & è diametro repugnatia, tandē remittetur de eadem re ad imo. Distinguentem.

93 Si quisquam per fraudulentas instigationes, aut preces importunas, fecerit, uel fuerit in causa, quòd testator mutet testamentum, quod confecerat, & aliud faciat, in quo talem instigatorem dolosum uel importunum efflagitatorem instituat heredem, tenetur ille talis haeredi in primo testamento scripto actione de dolo, uel in factum ad interesse.

94 Importunae praeces aut suasiones habent instar, imò effectum, & uim iusti metus qui caderet in uirum constantem, sicq; actum earum praetextu factū reddunt meticulosum, & generaliter rescissioni ex edicto quod metus causa suppositum.

95 Ratio aequalitatis seruande inter filios consideratur, & commendatur aprime in hac materia, prout & in plerisq; alijs utriusq; iuris materijs.

96 In actu, uel per actum inter uiuos qui testamentū sequitur non potest fieri reuocatio expressa de tali testamento, & a fortiori, neq; potest tacita sub intelligi.

97 Iura contractuum, nō possūt per ultimam uolūtatem minus, quae est regula infallibilis.

98 Traditur hoc numero, quonammodo ultima uoluntas particularis priorem particularem tollat, & quod dissideat ab ultima uoluntate uniuersali posteriore Respectu etiā prioris uniuersalis, & quid inter uiuos. Tandem subijcitur resolutio, circa differātiam ipsarum uoluntatum ultimarū uniuersalis, & particularis inuicem.

99 Traditur hic de dispositionibus ultimis uariarum formarum, non omnio inuicem repugnantium.

100 Tractatur hic de dispositionib' inuicē, & omnino repugnantibus & Conciliationem inter se non admittentibus.

101 Tangitur hoc numero & infra ab hinc nume. xi. de dispositionibus perplexis, inuicem non ualentibus ullatenus subsistere.

102 Attingit intellectū l. ubi repugnātia. ff. de de regul. iuris ui. infra numero. 109.

Multa

103 Multa iura de perplexitate loquentia recipiunt declarationem ex l.singu. & peregrina, si Titius, de uerbo.obli. 2.char.ad eaq; per illam datur notabilis temperies.

104 Absolutio actus inter uiuos, item & ultimæ uoluntatis uocatur, el otorgamiento.

105 Perfectio, conclusio, & absolutio testamenti stat in puncto indiuisibili, sicq; testamētum non est quid corporeum, sed potius mentale, & intellectuale, & consequenter omnino indiuidinum, & pari ratione idem potest dici in actibus inter uiuos, qui à partibus absoluuntur, ut in nume. sequenti.

106 Omnia pacta & capitula contractus conficiuntur in eius absolutione seu conclusione.

107 Declaratio & intelligentia Pau.de Cast. ad uer. quòd si pure. l.non ad ea.ff.de condi.& demonst.est communis, sed Rapha.Cuma.de rigore iuris uerior. Ibiq; subijcitur resolutio memorabilis & fœcunda atq; optime frugis ultra scribentes in articulo frequentissimo ultimarum uoluntatum.

108 Conciliatur præfatus uersic, q. si pure, cum.§. ultimo, in ultimis uerbis eiusdem l.nō ad ea, qui textus prima inspectione uidebantur inuicem pugnantes.

109 Intelle.l.ubi repugnantia, de regu.iuris, ex Bald. alibi depromptus.uid. statim num. 111.

110 Ratio generalis, quare perplexitas prope semper imò infallibiliter uiciat omnē actum, & omnem dispositionem.

111 Ad eandem l.ubi repugnantia, alius intell.ex glo. & Bal.alibi.

112 Ad eandem l.cum l.scripturæ, C.de fide instrumentorum declaratio natura earundem conciliatrix. quæ uidebantur repugnare.

113 Inter perplexitatem, & contrarietatem indissolubilem non est dare dissidium, quinimo uidentur duo conuertibilia inuicem.

114 Remissiones non contemnendæ ad uaria iuris loca, ubi traduntur extra perplexorum, ubi subdantur duo insolubilia. Et sic finiuntur, euidentialia ad leg.introitum.

115 Quæ in iure consistunt, quum sint incorpora, & intellectualia, sunt indiuisibilia, facto inquam homi-nis, quæ est regula infallibilis.

116. Duo pluresue, possunt simul ac semel eadē testari

117. Dictionum taxatiuarum natura ingenua, ac germana est, includere seu comprendere negatiuam.

118. Ea est natura genuina ac primitiua protestationis præābule, ut ostendat seu insinuet, impositerum de futuram uoluntatem seu animum protestantis, in præiudicium actus preambuli; id est quem primò facis, cuique subnectis protestationem in futurum respicientem.

119 Secundus actus gestus per protestantem, aduersus protestationem præambulam ab eo prius emissam est nudus, informis & imaginarius, siue fictus & simulatus, & istud est declaratio consequentiæ præcentis numeri.

120 Quod in hoc traditur numero, est ualde signandum, & insigni recordatione dignum ad statuta, & potiformiter ad ll.huius regni habentia, & habentes clausulas derogatorias, ad statuta postea condenda, ac leges posteriores.

121 Testamentum absq; uoluntate est res imaginaria ac uelut materia sine forma substantiali seu corpus sine anima.

122 Ad quē finem præcipue ponitur clausula derogatoria in testamento præambulo. uide suprà nu. 118. & sequen.post illum.

123 Singu.notandum ad protestationes quæ sæpenumero præmittuntur, & fiunt ab his qui uerissimiliter uerentur se fore cogendos ad contrahenda matrimonia meticulosa.

124 Protestatio præābula ad actum futurum qui uerissimiliter speratur fieri per metum, præseruat mirum in modum protestantem, quum operetur translationem onerum probandi liberam ipsius protestātis uoluntatem in aduersam partem quod est singularissimum, & uulgo incognitum, cum moderamine, tamen quod statim subijcitur.

125 Regula memorabilis, & assignanda in hac materia, q. undecunq; potest colligi, aut ex coniecturis apparere, testatorem uoluisse præualere secundum testamentum carens clausula derogatoria primo eam habenti, præualet illi.

126 Quid sit dicere illud quod uulgo ore omnium traditur ambulatoriam esse uoluntatem disponentis usq; ad ipsius mortem.

127 Prima testamenti confirmatio fit per mortem testatoris nam in uita ipsius ualiditas ipsius, non deducitur ad esse, sicq; nullum producit effectum, neq; aliquid iuris tribuit descriptis, seu honoratis in eo.

128 Regula ex Bart.notanda. quòd in his quæ ex sola & libera uoluntate pendent alicuius, non potest illa facere, neq; secum constituere, ne illam exercere possit.

129 Actio & passio eodem respectu considerata non possunt in eodem subiecto concurrere.

130 Prudentiæ quorundam iurisperitorum tribuitur eos de industria decessisse intestatos.

131 Liber stilus in testādo qd sit, declaratur ex Bar.

132 Verbal. Theodosianæ, quum pulchre, tum ad hāc ad modum apta, concinnaq;.

133 Vltima uoluntas per metum testatori incussum conditam, uel est ipso iure nulla, uel per actionem quod metus causa rescindenda.

134 Ponuntur hic remissiones notandæ cuiusdam coniecturæ notabilis ex qua colligitur dolum, uel metum

testatori in testando fuisse incussum.

135 Par libertas debet in testatore inesse, in testando uel disponendo particulariter, quae in disponendo uniuersaliter ui. infra num. ab hinc. 3.

136 Regula propè infallibilis, quòd subsistente rationis paritate in utroq; casuom, idem iuris est, aut debet esse de toto quoad totum quod est de parte quoad partem.

137 Vt quis se ipsum exuere seu priuare non potest, testandi potestate libera ita neq; codicillandi, neq; aliter per aliam uoluntatem ultimã pata innominatam disponendi ui. in simili ab hinc num. 3.

138 Aduertentia haud contemnenda ad l. 22. tex. & eiusdem aptam declarationem.

139 Clausula derogatoria specialis apposita in testamẽto praeambulo concernens legata in sequenti uolũtate relinquenda, comprehẽdunt codicillos postea faciendos, & legata in hisdem contenta.

140 Clausula derogatoria generalis praeambula respiciens ultimam uoluntatem sequentẽ cõprahẽdit etiã codicillos futuros.

141 Clausula derogatoria praeambula principaliter relata ad sequens solummodo testamentum, non porrigitur ad codicillos postea faciendos, ex quo apparet ad eorum ualiditatem, non esse opus in eis apponere aliquam clausulam derogatoriam priori contrariam.

142 Colligitur in quinto notabili ex litera ista elicitos secundum Raph. regula quedam Infallibilis, quòd uoluntas suprema semper praeualet priori.

143 Sola testatoris scientia non est suffitiens, neque efficax, ad producendum aliquem effectum dispositiue, nisi ultra testator progrediatur ad disponendum.

144 Illud quod apud omnes tam in scholis, quàm in iudicijs assidue traditur, per l. quadam cum filium. ff. de uerborum obligat. uidelicet non sufficere testatorem uelle, nisi disponat, quo pacto sit intelligendum ac declarandum hic traditur appositissime, curiose ac copiosissime, neq; alibi (quod sciam) ita adamussim ui. infra num. 173.

145 Legatum & fideicommissum induuntur per uoluntatem defuncti tacitam ex coniecturis elicitam.

146 Resolutio notanda, quae exemplificatur per plures casus hic traditos, ex quibus & ex eorum quolibet, elicitur quonam modò uoluntas defuncti coniecturata eruncatur ex coniecturis uel praesumptionibus ad inducendum legatum uel fideicommissum particulare, uel uniuersale. Qui articulus est ualde assiduus in interpretando & ex facto saepissime occurrens.

147 Sufficit ad defuncti uoluntatem colligendam, coniecturatam de relinquendo legatum, uel fideicommissum, ut de ea constet de larga uel impropria uerborum ab eo prolatorum significatione.

148 Manifestum, uel euidens in hac materia dicitur, quod ex coniecturis uel praesumptionibus uoluntatis defuncti elicitur.

149 Verba testatoris clara, & apta, indicant iuris praesumptione ipsius uolũtatem fuisse talem, qualem illa mostrant, & finiũt, & si forsan in uerò alia fuerit.

150 Intentioni uerba subseruiũt eiq; ancillantur, & illam pandunt, atq; comonstrant.

151 Quae uoce enũtiãtur, atq; emittũtur sunt note. i. signa passionũ animi enundantis pro theoremate phi.

152 Glosae sunt allegandae quãdo textus desunt, nõ autẽ eis stãtibus supple nisi ad eorum declarationem. Ibiq; traditur nonnihil circa glos. in l. tale pactum. §. fi. de pactis pro qua sunt plures tex.

153 Protestatio praecedẽs & praeseruatoria declarat sequentem dispositionem per uerba inepta emissam & eam iuuat ad eliciendam cognoscendamq; defuncti uoluntatem.

154 Vt tacita uoluntas testatoris, sit uel censeatur esse legitima ac dispositiua, debet euinci ex ipsius uerbis expressis, idest debet consequi ex eiusdem dispositione expressa seu fluere ex dispositis aperte per eundem, alias non potest quis ea iuuari ad legatum, uel fideicommissum consequendum. Que est optima maxima in hac materia ultimarum uoluntatum.

155 Nonnulla notanda ac memorabilia in illo articulo, An & quando ordo locutionis uel scripturae cõsyderetur, nec ne, in colligenda uoluntate disponentis.

156 Id quod praecedit in ordine scripturae, uel loquutionis actum sequentem, censetur praecessisse in sensu interiore uel intentione proferentis uel scribentis.

157 Quod prius refertur positum in ordine scripturae, praesumitur priùs factum fuisse.

158 Vbi de intentione disponentis uerè, uel iuris praesumptione apparet, nõ consideratur ordo scripturae, uel locutionis, si talis inquam praesumptio est fortior, aut potentior ea quae ex ordine insurgit.

159 Scripturae ordo ut plurimum, non est contemnendae considerationis, quin imò maximè considerabilis.

160 Ordinis potissimus effectus est confusionis euitatio inde est, quòd confusum, & inordinatum sunt conuertibilia inuicem contra glos.

163 Traditur hic regula generalis in materia ordinis, quae est, quòd ordo, tam loquutionis quàm scripturae attenditur ubi de mente disponentis subest probabile dubium, ad eam ex tali ordine desumendam, nisi alia urgentiore praesumptione praesumptio ipsa, ex tali ordine collecta, elidatur & sic ista est quaedam regula limitata, & sublimitata.

Citantur

162 Citantur hic affatim quàplurima iura, quæ fundantur in affectione, uel consanguinitate disponentium circa eos quos honorant, ad depromendam illorum uoluntatem.

163 Argumentum ab opposito sensu quod passim ex uerbis testatoris potest ac solet elici, habetur pro lege, priuata inquam, quemadmodum & habetur ipsa dispositio expressa.

164 Argumentum a defectu conditionis quod est propriè, & exactè argumentum à sensu contrario, insurgit ex uera, ac propria mente disponentis, neq; aliunde tale argumentum rectius ac proprius fluit quam à predicto conditionis defectu, quæ est communis Bar. & omnium sententia.

165 Præfatum argumentum ab opposito sensu nõ cadit in teste ut illud directo probet, licet per indirectum, & remote faciat qualem qualem probationẽ.

166 Precedens clausula fortius & intensius influit in clausulam sequentem, quã econtra sequens in precedentem.

167 Antecedens non regulatur à consequente, sed econtra consequens ab antecedente.

168 Adaptatio ad casum cotidie occurrentem in materia successionis in maioratibus super repetitione facienda qualitatis uel masculinitatis, nec ne, de una clausula in aliam. Quæ res hodie est importantissima, ac sepenumero uersatur in practica, nec aliquid hodie uideo usitatius in maioratibus supremis mediocrib⁹ & infimis, & est controuersiosisima inter scriptores.

169 Noua inter præfatas opiniones discordantes conciliatio resolutoria per casuum designationem diuisiuam curiose tradita.

170 Exploditur excusatio quam ponit And. Alcia. ad decisionem Abb. Panor. in consi. supra memorato.

171 Vna pars alternatiue clara, declarat aliam partem ambiguam seu obscuram, idemq; est in copulatiua.

172 Dispositio omnino tacita, ambigua uel obscura, nullius est pretij, neq; momenti.

173 Non sufficit aliquid esse in intentione, uel fuisse de uoluntate testantis de qua etiam constat, nisi redigatur ad dispositionem. ui. supra nu. 144.

174 Cauendum ab allegatione fieri solita de. l. sæpe allegata quidam cum filium. ff. de hæredi. institu. ut potè uaga, & indiscreta sonante in expressam solam dispositionem, uidelicet non sufficere testatorem uelle nisi disponat.

175 Iudicis arbitrio ac circunspectioni committitur an probatio super defuncti uolũtate præsumptæ uel tacita facta, sit idonea, nec ne, quum non possit dari certum documentum ad habendam cognitionem, an & quæ sufficiant indicia & coniecturæ ad probandam eiusmodi uoluntatem.

176 Verba obscura, ac prorsus imperceptibilia sunt nullius momenti, quum ex eis dispositio nequeat induci, quemadmodum & quando sunt omnino incerta.

177 Declaratio signanda ad l. si seruus plurium. §. ulti. de lega. 1.

178 Quum probationes circa indicia, & coniecturas uoluntatis defuncti sunt pares utrinque quamobrem de tali uoluntate apparere nequit, iudex abstinere debet à pronunciando in alterutram partem.

179 Verborum obsoletoris non est habenda consideratio nisi ad impediendam dispositionem que ex eisdem resultat, si inquam pariant nimiam obscuritatem habita eorum collatione ad uerba usitata.

180 Desumitur ratio ad id quod uulgo per manus traditur uoluntatem mente retentam uelut abortiuam nihil operari, ad quod passim citatur. l. si repetendi, C. de conditio. ob causam, ad quam allegationem uidendus est Bar. in l. 3. col. 2. ff. si certum peta. ubi id ampliat, & Soci. in. l. si eo. eo. titu. & Andre. Tyraquel. in l. si unquam in glos. in uerbo libertis. C. de reuocan. dona. nu. 35.

181 Dolose censetur facere, qui de industria loquitur obscure, ne possit intelligi.

182 Nulla est cõiectura resultans ex uerbis testatoris enunciatiuis uel alio tendentibus ab ipso prolatis, quæ non admittat probationem in contrarium, quæ est notandissima theorica in materia ultimarum uoluntatum, & multis iuribus consona, deseruitq; ad quam plurima dubia occurrentia decidenda.

183 Vltimarum uoluntatum dubia, dirimũtur ex æquitate naturali.

184 Tradũtur memoriæ aliæ plures ll. quæ supra deductis in hoc. 6. notab. manent explicatæ, circa istum articulum eliciende uoluntatis defuncti per cõgruã ad easdem suppletionem.

185 In facto proprio non cadit ignorantia probabilis, exceptis nonnullis casibus qui inferius subijciuntur ìnibiq; subduntur alij casus speciales in quibus econtra in alieno facto error uel ignorantia non cadit quæ tamen alias solet regulariter ex iuris præsumptione cadere.

186 Allegans ignorantiam aut obliuionem in facto ꝓprio ꝑtextu longinquitatis temporis elapsi, ad consequendum lucrum, nihil agit, neq; est audiendus.

187 Legata & fideicom. debentur, & acquiruntur ex tit. lucratiuo.

188 Protestatio præcedẽs, non trahitur ad actum qui ex interuallo sequitur contrarium præambule meæ protestationi.

189 Non potest testator disponere uel dispensare, cõtra regulam prohibitiuam concursus duarum aut pluriũ causarũ lucratiuarum in eadem re & respectu eiusdem legatarij ut ex omnibus illis causis lega

 tum

tum consequatur, quum in una & eadem re, neq; naturaliter, neq; ciuiliter poßit multiplicatio cadere.

190 De clausula ulla utili, & aßidua omni meliore modo &c. remißiones haud contemnēde, quæ ad uarios casus possunt conducere.

191 Dißidentia inter legatum quantitatis & speciei in quoddam articulo.

192 Regula propè infallibilis in contractibus innominatis.

193 Quoad quid donatio causa mortis potius accedit contractui, quàm ultime uoluntati, pro uerificatione glosse aßidue allegabilis, in l. secunda ff. de dote præleg.

194 Theorema, cum philosophicum, tùm iuridicum, in habentibus symbolum facilem esse de uno ad aliud transitum.

195 Suppletur text. in §. in legatis, uersiculo interdū, in l. si mihi & tibi supra tit. 2. de lega. primo. per istam legem.

196 Agitur hic plene de intellectu l. fi. in princi. supra tit. 1. de leg. 2.

197 Regula illa protrita, phi. & transcripta in capite primo de regu. iu. omnis res per quascunq; causas nascitur per easdem dissoluitur, declaratur per l. ferè quibuscunq;. ff. de regu iuris, ut intelligatur per easdem in contrarium, idest per resolutionem earundem.

198 Voluntas mente recondita, potius facto, quam uerbis depromitur seu manifestatur.

199 Ex argumento à contrario sensu desumitur uoluntas defuncti, uel disponētis impropriè, & quo ad quid, non autē uere & propriè.

200 Dictiones tanquā & quaſi sunt similitudinarie, ac improprietatis indices & designatiue.

201 Traditur in sequentibus aſſatim de intell. §. licet, lega. Diuus supra de iure codi.

202 Regulare est, quòd id quod principaliter agitur attendi debeat.

203 A digniori, ac principaliori, denominatio fieri debet.

204 Verba accipiēda sunt per prius, nō per posterius, idest à significato priore, non à posteriore sunt pensanda.

205 Cōditionis natura, germana, ac genuina est, actū cui adijcitur suspendere, hoc est habere se ad esse, & ad non esse.

206 Conditiones in dubio designant causam finalem dispositionis cui adijciuntur.

207 Conditio legis inducit formam.

208 Idem in conditione apposita in ultima uoluntate.

209 Conditionis officium est, qualificare dispositionē cui adijcitur.

210 Quāquam de iuris rigore, opi. & sol. Old. & doctorum antiquorum sit probabilior ad prædictum §. licet de cuius intell. plenißime hic traditur, tū communis sententia in contrarium, tenenda est, & in decisiuis sequenda.

211 Accidentia absq; ipsorum corruptione, subiectū cui adherent deserere nequeunt, neq; in aliud migrare.

212 Ars, pro uirili naturam imitatur.

213 Clausula derogatoria, uoluntatis item & derogatoria ualiditatis in idem recidunt, & in eundem tendunt scopum & eisdem doctores in allegando promiscue utuntur.

214 Hereditas sicut neq; dari, ita neq; adimi directo potest, nisi in solenni testamento, ac perfecto, nō autem in alia uoluntate codicillari uel innominata.

215 Traduntur hic plura notanda, nec omnibus passim ad intell. l. fi. ff. de reb. eo. cum remißionibus opportunis ad eandem.

216 Per dispositionem minus solennem præambulam habentem derogatoriam ad testamentum sequens & solenne, nō paratur præiudicium aliquod institutioni in eo contente, prout neq; in casu econtrario, quādo testamentum in contenta præcederent.

217 Tacitum nunquam subintelligitur in sequentē uoluntate inutili, & inualida ad præiudicium præcedētis uoluntatis ualide. Quæ est regula signanda.

218 Notabilis interpretatio. ad id quod uulgo per manus iurisperitorum traditur, speciem apud eos pro indiuiduo accipi.

219 Male audiūt maligna no uerce, peaces, & impudentes apud iureconsultos & eorum commentarios. Ibidemq; in eam rem expenduntur uerba Pauli de Castro & Albe. in l. 4. ff. de in offi. testamento.

220 Excusatur Bar. hic, quatenus cōstituit differētiā, an ultimum testamentum præcedat unum testamentum, uel plurima. Quod etiam i. constitutionē præfatæ differētiæ, tenuerat idem Bar. in l. 2. supra de lib. & posth.

221 Communis consensio doctorum cum Bart. in eo quod tenuit in alio puncto, quod ubi non præcedit nisi unum solum testamentum, aliud testamentum ultimatum, sufficit in hoc apponere generalem derogatoriam uidendum est tamē, quod infra in tertia pagina pungitur in contrariū referendo Soc. uer. & hoc hactenus.

222 Vbi genus non est uerificabile nisi in una ipsius speciæ, quia ea sola ex eo subest, quo ad effectum, & efficaciam habetur pro specie. Quæ est crebra allegatio fieri solita de l. 2. ff. de libe, & posth. cum alijs cōplicibus quæ hic abunde, traduntur.

223 Inuehitur contra morem hodiernum deprauatum inter iurisprudentes practicos uigentem. in quærendo, & inuestigando, nec non sequēdo opiniones; quas uocāt in terminis, uel indiuiduum posth. ac præ

ter

termissis textibus & glo.ordi. communiter comprobatis, necnon alijs rationibus & iuris fundamentis rem decidentibus.

224 Quicquid est causa causæ, est causa causati, hoc est, prima causa, est causa effectus secundæ causæ, seu influit in illum, prout in præfatam secũdam causam quæ uocatur à Philosophis (& si parum candide) causa causata, id est effectus primæ causæ.

225 Dictiones illæ, omnino, omnimodo, omni casu, indistinctè, indifferenter, & indiscriminatim, ac præcisè, sunt eiusdẽ significationis, ac trahuntur ad omnem casum, sine aliqua exceptione.

226 Concluditur post multa hic, & infra num.228. in.§.seu uers.rursus, cautelam aliquam reperiri nõ posse, ad faciendum testamentum irreuocabile.

227 Male audit passim ac crebro Ioã. And. apud graues & Doctos Iurisprudentes, de transcriptione dictorum Oldradi præceptoris ipsius in iure ciuili, citra illius nomenclaturam.

228 Cuiusque rei principium, illius pars potissima.

229 Verbum potest, negatione præposita inducit necessitatem.

230 Mirabile, & ualde peregrum in toto nostro iuris corpore in hac una lege, cõtexturæ breuis, poni duas regulas infallibiles, qđ alibi, ut puto non reperietur.

231 Vbi ad aliquid, remedium ordinarium competit, extraordinarium cessat.

232 Restitutio in integrum sui natura est remedium, rescissorium competens ad reponendam rem ipsam in statum pristinum seu primeuum.

233 Testatoris morte, & non ante, ipsius testamentũ confirmatur, estq; prima ac potissima eiusmodi per mortem confirmatio.

234 Hæres minoris non restituitur in integrum ex ꝑsona illius quando talis restitutio, non potest in hærede locum sortiri, uel habere effectum si ei concederetur prout in defuncto poterat, quod est nota ad declarationem restrictiuam l. non solum, ff. de in integrum resti.

235 Quærere rationem ubi sensus adest, nihil aliud est quam morbus intelligentiæ.

236 Fictio retrotractiua, de præsenti ad præteritũ requirit habilitatem utriusque extremi, scilicet, à quo, & ad quod.

237 Quãdo minor prætextu restitutionis prætensæ uel eius hæres ex persona ipsius, non potest in statũ pristinum reponi cessat restitutio, id est ipsius effectus.

238 Vero & effectuali hæredi minoris læsi competit restitutio, non autem ei qui aliàs potuerat esse hæres, & uerè non fuit. Ad eandem l. non solum.

239 Læsio, minori ætati coniuncta, est causæ ob quam restitutio in integrum competit, & ex consequenti detracta læsione cessat.

240 Non potest censeri læsus minor in testando, quãdo testator secundum solẽnitatem à iure requisitam.

241 Vnicuique aliàs habili, & non prohibito, concessa est iure publico testandi facultas.

242 Tandem concluditur, quæstionem per Bar. motã, in.l.1.§.fuit quæsitum. infrâ ad Treb. non posse uerificari, sicque manere inanem & frustraneam.

τέλος.

RELECTIO IN L. SI QVIS IN PRINCIPIO testamenti. ff. de legatis tertio.

Præfacio-nala.

INTERPRETATURUS legem istã notandã, ac celebrem,
subtiliũq; speculatio
nũ in ipsi' materia;
vt in præsenciarũ astruit Albe. de Rosa: summ' practic',
nec contẽnendus theoricus; fidusq;
antiquitatis conseruator, & obseruator, operepretium erit, interpretatio
nem ipsam, haud nisi præhabitis nõ-
nullis præfationibus, huic rei concin
nis auspicari: ne per inuia & ignota
in ipso progressu, vti pallantes, ac va-
gi spaciemur, morem iureconsulto
gerens, vestigiaque ipsius insequens
in eo quod docuit in l. 1. ff. de origi. iu
ris, & in l. 1. ff. si cert. peta.

Ordo dicendorum.

PRæferendum itaq; est in le-
ctionis sequentis progressu,
me hunc ordinem seruatu-
rum. Principio etenim (vt di
xi) præmittam nonnulla ad dicendo-
rum, faciliorem cognitionem in isti'
l. ac materiæ ipsius expeditione, & in-
terpretatione. Deinde nostratium
scriptorum (more custodito) eliciam
ex hac l. pronunciata textualia, quæ
notabilia ipsi passim appellant, & ex
eis nonnulla subdeducam. Præterea
prosequar glossarum declaratiões, &
earum conclusiones, ex dictis scripto
rum hic, & alibi verificare ac resolue-
re nitar, tandem legis materiam ger-
manam, & genuinam vnà cum dis-
cutione, & enucleatione eorum quę
Bar. tradit in istius l. cõmentario dige
ram, ac prosequar.

De ordine seruando.

Hanc generalem ordinis seruan-
di præmissam, vice euidentialis eo li-
bentius pręposui, quia scire quid fa-
cias, & non quo ordine facias: non est
perfectæ cognitionis neq; intelligen
tiæ, authore diuo Ambrosio, per Bal,
in id citato. in procemio, ff. in primis
verbis nec non quia sapientis est sci-
re ordinate, pront & scire docere, in-
quit Aristo. 2. Metha. cuius meminit
Aret. consi. 67. exordiente, diligenter
& maturè, col. 1. post prin. Quod autẽ
ad alia euidẽtialia huius l. intellectui,
& eius materię concinna seu cõgruẽ
tia attinet, anteq̃ ipsius interpretatio
1 nẽ exordiar, † quia ad cognitionẽ spe
cierũ præcedere debet generis cogni
tio, secundũ Bar. in eadẽ l. 1. in primis
verbis. ff. si cer. pe. post Phm̃. Pręmittã
2 † primo in genere aliqua ptinẽtia ad
reuocationẽ primi testamenti, p secũ
dũ. Deinde, accedens propius ad hui'
l. tractatũ, præmittã speciali' nõnulla
cõcernẽtia ad reuocationẽ pcedẽtis
volũtatis particularis, p secũdã seu se-
quẽtẽ particularẽ: siue tales dispositio
nes particulares cõtineant' i testamẽ-
to, siue ab extra, siue alterutra earũ in
testamẽto, & alia in codicil. seu quauis
alia vltima voluntate particulari, Sic
ergo primo pfabimur de dispositioni
b' vniuersalibus, quę circa institutio-
nes versant': & de earũdẽ reuocationi
bus, deinde, de voluntatum particula
lariũ itidẽ reuocationibus, quę est p-
pria & peculiaris istius l. materia.

Generalis regula.

His pręlibatis supponitur primò, ac
per modum regulæ cuiusdã præuiæ

& generalis in vniuersa materia testamentaria, premittitur, quòd regulariter secundùm testamentum tollit, ac resoluit praecedens l. 1. 2. l. cùm in secūdo. ff. de iniusto rupto. l. si quis priore, in princ. ff. ad Trebel. §. posteriore. institu. quibus mod. testa. infir. l. 21. titu. 1. partita. 6. Et huius fundamentalis regulae, prima ratio potest esse, quia factio secundi testamenti, pendet ex sola & libera voluntate eiusdē disponentis, qui praecedens testamētum confecerat, vt inquit glo. ordi. in capit. 1. in parte reuocare, de constit. lib. 6. voluit glo. illa dicere (quia verba ipsius sunt diminuta & truncata) quòd de natura vltimae voluntatis est

Praefatę regulę. 1. ratio

3 quòd secūda preualeat primae. † Ideo enim appellatur vltima, quia testator habet facultatem disponēdi liberam, vsq; ad vltimum vitae spiritum, sicq; quousque disponens moritur, non potest censeri, neque dici voluntas vltimata. l. quod si iterum. ff. de adimēd. lega. & l. translatio. ad fi. eo. titul. l. cū hic status. §. ait oratio. ff. d dona. inter vir. & vxo. cap. cùm Matheus, de celebra. missa. in cano. Vltima voluntas 13. q. 2. Ad libitum ergo potest quandocumq;, & quotiescunq; mutare pręcedens testamentum, & conficere aliud. Data inquam ipsius habilitate actiua & haeredis instituti passiua, idest ipsius capacitate. Nā si in actu dispositiuo inter viuos, rei propriae quisque est moderator & arbiter. l. in re mandata. C. mādati. l. nemo exterus. C. de iude. ad quem articulum (vt id obiter dicam) videndus est Socin. consil. 48. col. 1. ad fi. volu. 1. vbi dicit allegando not. in l. nulla, C. de iure dot. q. in alienatione rei suę censet permissum qd quid nō repitur prohibitū, quę est optima regula, à fortiori idē dicendū in vltima volūtate, vt pote, fauorabiliore. l. fauorabiliores. ff. de regu. iu. c. cū dilecti, de dona. Cuius glo. rationē videtur cōprobare d. l. 1. C. de sacrosan. eccle. in illis verbis [liber sit stil°.] Sed q̄uis hęc ratio ita fucata (vt sic dicam) videatur concludere, & aures demulceat, rē vera tamen neq; cōcludit, neq; vrget. Nā licèt ex ea bene liqueat testatorē qui primū testamentū confecerat posse liberè transire ad disponendū secundario faciendo aliud testamentū, nō tamē per eā resoluitur, neq; aperit quid in causa sit, q. sequēs tollat pręcedens in vniuersum, & ipso iure, & cum eo sese non cōpatiatur. Quapropter accedo ad secūdā rationē.

Recessus à praefata prima ratione vt potē nō vrgeat.

Secunda itaque ratio ad regulam praedictā potest assignari quia nemo priuat° potest cū duobus testamētis decedere. l. posthum°. §. si pagan°. ff. p iniust. rupt. l. quęrebat. & l. si duobus, ff. de mili. test. ab speciali ex his duab° ll. consequētia desumpta. Quū enim cū secundo testamēto, primū nō possit cōcurrere, neq; vllomodo cohereant inter se, vt pote, incōpatibilia & iuicē pugnātia, & cōtraria, ergo, ad positionē vni° ex cōtrarijs videlicet vltimi, sequit destructio alteri°. i. primi l. hec verba. la. 3. ff. de verb. sig. ad idē l. duobus. & l. si pariter. ff. de libera. cau. iuncta l. si q s, cū iurib° fi. s. post prin. allegata. j. ad Treb. cū materia hęc sit d vltimis dispositionibus, quarū natura genuina, & īnata est, q. sequēs tollit pcedentē, eo q. post q̄ habet aliā post se (vt. s. dixi) nō potest dici vltima, vt in l. si ca. & l. si mihi & tibi. §. in legatis. ff. de legatis. 1. Nam supremum vel vltimū dicit illud, post q. aliud nō sequit. Primū verò, q. antea se aliud nō habet

Regula. 1. ad eandē regulā peraltis iuris regulā

4 l. ex duob°. in prī. ff. de vulg. & pu. † & quod modò dixim°, paganū nō posse dcedere cū duob° testamētis, est regula īfallibilis, neq; vnq̄ ad eā repi fallētiā rectā aut cōgruētē: nā etsi q̄ndoq; reperiamus, quòd quis potest decedere

ro

re cum duobus testamentis, tamen illud est impropriè & abusiuè, vt est in casu singulari posito per Barto. in l.si iure,in versi.pro declaratione supra isto titulo, videlicet quando vnū testamentum valet quoad vniuersalem institutionem, & aliud quoad legata,prout est in casu l.vlti.ff.de hę redi.insti. De cui⁹ l.intellectu inferius tradetur, vbi apparebit,hāc non esse rectam fallentiam. Et in vero Barr. ita vult apertè in illo casu, quem ibi ponit,nam loquitur per illam impropriationem, quodammodo, quæ dictio natura sua peculiari designat improprietatem.l.4.§.cato,vbi not. Aret.in textualibus.ff.de verbor.obliga.

Fallentia inflexa impropriaq.

5 Nam † testamentum quod valet solū modo quoad legata vel fideicommissa quecunq;.non potest dici testamē tum,quum capite careat,i est,validitate vniuersalis institutionis, quæ est caput testamenti.l. proximæ,ff. de his quæ in testamento delen.§. ante hæredis,insti.de lega. Quinpotius talis voluntas vltima appellatur codicil li.l.si.ff.de iure codi. vbi ad contextū dicitur.[Iullian⁹ ait,tabulas testamē ti non intelligi,vbi hæres scriptus nō est,& magis codicilli,quam testamē tum existimandi sunt.] Sed quòd ambo testamenta, vnius & eiusdē testatoris pagani,respectu eorundē bonorū,quoad institutiões vniuersales in eis contentas,possint inuicē compati,non reperitur in iure ciuili,casus legis id decidens,nec abs re, quia repugnaret omnibus principijs voluntatū vltimarū,de quibus prędiximus, &.ȷ̄. dicem⁹,& licet nōnulla exēpla fallētiarum ad illā regulā glo.& Docto.signantèr Bal.tradant in l.si arrogator. ff.de adopt.tñ nō inferūt rectas neq; ꝓprias fallēn. vt ibi videre licèt. Ex q-
6 b⁹ patet,† q & si aliàs vt dispositio secūda particularis, siue īter viuos siue

in vltima voluntate confecta, tollat & exhauriat priorem precedentem nec ne consideretur & attēdatur, an sit compatibilis primæ,an verò minimè,nam hoc secundo casu quādo est incompatibilis tollit præcedentem, sed non primò,vt in eodem.§. in legatis,cōmuniter Docto.tenent, specia-tim Alex.Aret.Soci.Ias.Lance.Deci⁹, & alij recentiores,& declarat Philip. Deci.post alios scriptores ibi in l. pacta nouissima,col.1.C.de pactis. Hęc tamen distinctio non attēditur in testamentis,nam eo ipso quòd ordinatur & absoluitur secundum testamē tum,præcedens testamentum tollitur,nisi illud habeat clausulā derogatoriam ad subsequens, quo casu illud per hoc non tollitur,nisi in hoc posteriore,sit alia contraria derogatio specialis,prædictę clausulæ derogatorię, per hanc.l.de quo puncto.ȷ̄.erit latiùs tradēdum,& alterutrum ex illis testamentis debet valere,vel primū habēs clausulam derogatoriā,ad sequens vltimū,vel istud habens cōtra derogatoriā illius. Verūtamen regulariter secūdū absorbet primū, cessante in eo clausula derogatoria, quoad sequens testamentū:nā(vt est iā dictū) vnū testamentū,siue vna dispositio vniuersalis,sese non cōpatitur cū alio testamento,vel alia dispositione vniuersali de eodē,etiā q inter ea vel eas nō sit aliqua contrarietas apparens,vel alia repugnantia extrinseca. Sufficit nāq; subesse prędictā intrinsecā incōpatibilitatē mutuā inter tales dispositiões vt inuicē collidant & sese mutua vice impediāt, quū testator cū vnico ac solo testamēto debeat decedere, haud intestat⁹,& ex prędictis liquidò cōseq tur differētia īter dispositiões vniuersales,& ꝑticulares;cū plures codicilli possint cōfici abeodē disponēte, & esse validi,si inuicē nō sint repugnātes vel

Inter dispositiones vniuersales,& particulares differentia.

uersale, illud habetur pro pleno, ac perfecto, & illud solum est attendendum & considerandum, & ex consequenti haber præcedens tollere. Ad quod facit quod in eandem sententiam (aliter tamen agens & si non omnino dissimiliter) Bal. inquit, & quidem notanter, in repetitione l. in suis, colum. 2. ad medium. ff. de libe
9 ris & posthum. † quod plenitudinis ea est natura, vt non recipiat concurrentiam, quæ est regula naturalis, & sensui proxima. Sed in codicillis (vt ad præmissa redeam) non potest considerari ius plenum neque vniuersale, sed solum concernens res particulares, vel si vniuersales, tamen oblique & sic diminute, vt est iuris notissimi, ideo datur incópatibilitas inter primos & secúdos, vt supra fuit dictum.

Regula naturalis plenitudinem nō recipere cōcurrentiam.

10 †Quam obrem eo casu, id est quādo inter eos non datur repugnantia, codicilli posteriores non tollunt priores. Et ista videtur bona & generalis ratio, ad præmissam regulam, de cuius discussione, in præsentiarum agimus. Et istam rationem differentiæ inter testamentum & codicillos, vnà cum præcedēte, licèt aliter, id est nō adaptando eam ad sola testamenta, ponit Cyn. & post eam Albe. in l. hac consultissima §. si, in prin. C. de testa.

Quartam rationem ad eandem regulam, ponit Albe. hic inter quædā fundamenta la. de Belui. etiam hic (quem non vidi) ad aliud tamen tendentia, videlicet quia dispositio testatoris est lex (priuata inquam), §. dispo nat, in authen. de nupt. colla. 4. & de natura legis est, quod præcedens tollatur per sequentem l. non est nouū, cum alijs compluribus. ff. de. ll. ergo per consequens secundum testamētum debet preambulum tollere testamentum. Quæ ratio est valdo fragilis, & indignarelatu, quia lex vltima non tollit præcedentem nisi quando sunt contrariç indissolubiliter, id est non possunt inuicem concordari. nam si id fieri possit, omnino faciendum est, potius quam tractare de correctione vnius per aliam l. vna. C. de inoffi. doti. capit. cum expediat, de electio. lib. 6. Sed, (vt supra non semel est dictum) inter præcedęns testamētum & subsequens, vt hoc illud tollat non consideratur, neque est opus inter illa aliquam repugnantiam cōsiderare neque attendere, ergo ratio illa nihil est.

Rō friuola.

Quinta ratio adduci potest, quia licèt in testamento (vt est etiam dictum) pro forma debeat contineri v
11 niuersalis institutio hæredis, †quę est caput & basis ac fundamentū quodam (vt sic dicam) cardinale ipsius testamenti, sine qua testamentum neque esse, neque dici potest testamen
12 tum, vt supra est dictum, † & hæres in totum repræsentet personam defuncti, si fuit in solidum scriptus, vel pro parte cota si pro parte, & agnouit, inquam, partem suam altero hærede agnoscēte etiam suam, & sic quando nō est nisi vnicus & solus hæres institutus, per eum repręsentatur insolidum persona defuncti: & quando sunt plures hæredes scripti, & adeunt suas portiones, omnes repræsentant respectiuè testatoris personam, tamen non posset proculdubio ex duobus testamentis in quibus essent plures instituti insolidum, vel esset vnus fieri coniunctio & concursus, ad hoc vt ambo valerent, & omnes hæredes in eis scripti repræsentarent defuncti personam hac ratione perspicua.

Ratio. huic rei affabre continens.

13 † Nam cum persona disponentis sit vna, & repræsentatio respectiuè debeat esse etiam vna, sic etiam voluntas

voluntas diſpoſitiua, ex qua cum aditione hæredis, vel hæredum ſcriptorum debet procedere, & inſurgere repreſentatio vniuerſalis, & inſolidum, debet neceſſariò eſſe vnica & indiuiſibilis. Et cum inſtitutio vniuerſalis non poſſit fieri (vt eſt dictum) per modū duplicitatis, & ſic q. vnus, duo, vel plures ſint hæredes inſolidum, conſimiliter neq; poſsit diuidi ſeu ſcindi voluntas defuncti, reſpectu ipſius iuris hæreditarij vniuerſalis, neque induci validitas plurium teſtamētorum, quum ex vtriſque non poiſit reſultare vnica repręſentatio, ſiue (vt dixi) vnus & idem inſtitutus eſſet in pluribus teſtamētis, ſiue plures. Nam facere plures repræſentationes de eadem defuncti perſona, vel inſolidum, quando plures eſſent inſolidum in diuerſis teſtamentis hæredes ſcripti, vel ꝑ parte, ſi pro parte, & ſic de vnico iure vniuerſali hæreditario indiuiduo, (quod eſt in qualibet ſucceſsione cuiuſcunque defuncti. l. hæres in omne ius. ff. de acqui. hæredi. facere duo vel plura iura, vel ꝑ modū multiplicationis inſolidum, vel per modum diuiſionis per partes, & ex conſequenti de vno teſtatore velle facere plures inſolidum, vel per contrarium velle eum ſcindere per partes eſſet monſtrum quoddam in iure tetrum atq; intollerabile, & contra vniuerſa iuris ciuilis principia, eiuſque fundamenta angularia, quæ adeo ſunt proxima ſenſui, vt de ipſis rationem peruestigare ſit infirmitas intellectus, vt aliàs Philoſophus inquit de quærentibus

Querere rō nē vbi habemus ſenſum &c. rationem eorum quæ ad exteriores ſenſus patent, de quo dicto Bald. meminit in l. reſtium, in fine. C. de teſti. & alibi ſæpe. Nam quemadmodum ipſa hæreditas, quæ eſt ius indiuiſibile vnicum hæreditariū, vt tradit Bar. & Doctores poſt eum in rubrica de acquirenda hæred. non poteſt ſcindi l. prima, & l. ſi ex aſſe, cum alijs eodem titulo, ea potiſsimū ratione ne ſcindatur perſona, & ex conſequenti, neq; voluntas defuncti, & ipſius repreſentatio non faciat pro parte, prout neque fieri poteſt. Sic etiam per contrarium ſuppoſita rationis paritate, neque poteſt inſolidum duplicatio fieri, neque voluntatis, neque repręſentationis perſonæ. Correlatione namque terminorum ac rerum hinc inde rectè penſiculata, ram impoſsibilis eſt duplicatio, vel multiplicatio eius, quod in ſe ipſo non eſt multiplicabile, vt puta vnicū, & ſolidum ſeu integrum, quàm eſt velle ſcindere, idem ſolidum totale vnicum & ſuapte natura indiuiſibile, vt probatur ex dicta l. 3. §. Ex contrario. ff. de acquirēda poſſeſ, iunctis d. ll. prima & ſecū
14 da, de acquirenda hæred. † conſequētia ſumpta à ꝓportionabilibus, quæ apud nos iuris profeſſores, non tantū apud Dyalecticos & Philoſophos, eſt probabilis, vt deducitur ex textu cum gloſ. in l. ſufficit. ff. de conditio. indebit. & ex l. filiusfamilias. cum gl. vbi Bald. & alij notant. ff. ſi certum peta. & ex. §. & quæ diximus, iūcto princi. inſtituta. Quod cum eod. &c. ſiue etiam ſumpta à correlatiuis. Nam ea conſequentia in propoſito noſtro etiam concurrit, quæ vtique eſt probabilis & iuridica. l. finali. ff. de accep. & l. final. C. de indicta vid. tollen. & l. prima. C. de cupre. libro vndecimo, & vtrobique ſcriptores ordinarij, eos textus in id notant. Quæ ratio vt ſupra explicita, pręterquam omnium ſcribētium traditiones reſoluta: & ad prima vſque principia ſeu elementa iuris ciuilis redacta, prout eā ſupra reſolui & redegi, videtur ad hāc rem ſanè quàm probabilis & de iuris penetralib' artificioſè decerpta neq; potuit

potuit verbis breuioribus recenseri, seu explicari.

Rō inoixa cõditione tacita.

Sexta ratio potest eidē regulæ adaptari.s.quia primū testamētum(quoad eius validitatem)videtur habere illam conditionem, tacitam videlicet, si secundum testamentum per eūdē testatorem factum nō fuerit, & ob id ipsius validitas,pendet in euentum, aut defectum prædictæ cōditionis resolutiuæ:secundum Ange.consi.159. Corrad⁹ alberti de Pisis col.1.per l. cū in secundo,ff.de iniusto rupto.&c.Et

15 illud penè perpetuū est,† q̃ ea quę in conditione sunt, non disponunt, seu non deducunt dispositionē ad esse l. si quis sub conditione dandorum decem.ff.si quis omissa causa testamēti. Quū enim interim,id est conditione pendente primum testamentū nondum sit,neq; dici queat dispositio vltima,& sic perfecta:sed dūtaxat volūtas conditionalis & suspensiua, & sic voluntas quoad quid seu quodāmodo imperfecta, vtpote suspensa & pēdens in euentū vel defectū conditionis prædictæ resolutiuæ.s. nisi secūdū testamentū fuerit confectū.ergo secūdo testamento confecto,primū resoluitur,& secundū manet ratū & validum. Comprobatur hæc ratio,nam & testamentum quoad eius validitatē pendet,vsq; quo p mortē cōfirmet

16 † quæ est ipsius prima confirmatio, vt per glos. in l. omniū. C.de testa.& deducitur ex prędictis canonibus cū marthe,& vltima voluntas,supra citatis. Ad idē d.§.ait oratio.l.cum hic status,supra etiam allega. Quū itaq; sup sit voluntas postrema,illa sola est,quę morte confirmatur,ergo præcedens voluntas seu dispositio,abolentur & resoluit,pręsertim q̃a(vt.s.nō semel est traditum)vnū solū testamentū debet valere,& plura nullaten⁹ possunt subsistere,quum vtrorūq;,vel vtriusq; (vt etiam est iam dictum)cōcursus sit impossibilis.

17 Redeundo itaq; ad clusdē regulæ discussionē,† quia sermones debēt esse iuxta materiā subiectā,vt inq̃t Philosophus loco p Bal.citato in l.in suis, fina.ver.ff.de libe.& posthu.Pro quo tex in.§.est & aliud,instituta de dona. Si quis velit hanc materiam introspicere,& circa eā speculari,sentiet nullam alia aptiori via eam posse tradi, per modum inq̃ preceptiuū(quem magistrum seu magistralem appellant) ac magis perceptibilem q̃ per eiusdē regulę productiōes seu dilationes,quas vulgo ampliationes,seu extēsiōes appellant, necnon per cōrractiones seu restrictiones siue limitationes,ipsius regulę attratiuas seu coartatiuas,eā ob rem,per eas illam discutiam & examinabo,q̃q̃ id peragere sit laboris inexhausti & immensi,quū materia ista in diuersis iuris locis, atq; vt plurimū remotis & peregrinis,sit distracta,dispersa,& diffusa,& per neminē scribentiū, ordinariè vel extraordinariè(quem videtim)coacta seu reducta,conabor tamen,ac toto(vt aiūt)pectore nitar eā vtiliter explicare & reducere ,put ex infrà dicendis perspicuè apparebit.

Ampliatur siquidem primò regula præfata,seu iuris maxima in hac ma

18 teria, pręcipua, quæ habet,† quòd posterius testamentum tollit ipso iure primum,etiam si in secundo nulla fuerit facta de primo mentio,glos.est ordinaria in prędicto capitulo primo de constitu.libr.6⁰. quę dilucidè probatur ex l.sancimus.C.de testam.vbi clarius quàm alibi dicitur, quòd primum testamentum tollitur per secundum ipso iure, sicque probatur ibi, quòd in secundo non requiritur aliqua mentio prioris testamenti,per testatorem facienda, cum in his quæ iure ipso fiunt,hominis facto minimè sit

ſit opus,neq; aliquo extrinſeco iuua mine,quinimo neq; ſcientia.l.ſi à fuſurioſo vbi id notant Bal. Albe.& alij. ff.ſi cert.peta.& l.qui ad certum. ff.lo

19 ca.cum alijs.† Quapropter clauſula quæ ex ſtilo notariorum paſſim apponi ſolet in teſtametis videlicet caſſans & irritans omne teſtamentū precedens,eſt ocioſa, ſeu ſuperuacanea ac nulli' prope effect' ſecūdū Bal.in l. ſi.col.5.C,de edicto diui Adria. tollē. Quod etiā tenēt Pau.de Caſt. Alexā. Iaſ.& Corn.in d.l.ſancimus,& Ange. Aret.in.§.poſteriore.inſtituta. quib. mod.teſta.infir.& alter Ange.Peru.lōge maioris auctoritatis in conſilio ſupra citato.159.

20 Secundo † producitur eadem regula etiam ſi ſecundum teſtamentum,quod à principio fuit validum, poſtea ex aliqua cauſa rumperetur textus & exemplum in .§. poſteriore,modo memorato, vt puta quia hæres in ſecundo teſtamento ſcriptus repudiaret poſt mortem teſtatoris hæreditatem,vel in vita eiuſdem teſtatoris aut poſt ipſius mortē & ante hæreditatis aditionem deceſſerit,aut conditio ſub qua fuerat hæres ſcriptus defecerit.His namq; caſibus (inquit ille textus) euenire poteſt,eum , qui duo teſtamenta fecerit,decedere inteſtatum:videlicet priore teſtamēto per confectionem ſecundi rupto,eodem q;ſecundo poſtea facto irrito,quia nemo extitit hæres ex eo,vt ibi eſt text. celeber & ſingularis. Et obſeruandū eſt,non abs te quemuis iuriſperitum admiratione fortè poſſe ſubſiſtere circa ſecundum ex prædictis quatuor caſibus vel exemplis in illo textu poſi-

Aduertētia not. per modum dubitationis.

21 tis,† videlicet quid cauſæ ſit, q̃ quando ſecundum teſtamentum deficit p mortem hæredis in eo ſcripti contingentem in vita teſtatoris, & ſic remanente alteri hæredi in primo teſtamē

Notādaſunt ſeqnētia ad intell. § poſteriore, in duobus pū

to ſcripto(vt potè ad huc viuo)ſuccedendi poſſibilitate (quæ eſt potentia actiua ex eodem teſtamento, & teſtatore id non ignotante, primum teſtamentum nō conualeſcat mortuo inquam teſtatore,abſq; aliqua prioris teſtamenti reuocatione. Augetur dubitatio,ratione aut equidem improbabili videlicet. Nam ſiuт primum teſtamentum per ſecundum aboleatur, ſufficit tale ſecundum teſtamentum eſſe validum potentia,vel aptitudine ſola inſpecta,vt in eodem.§.poſteriore,& in dicta l.pater filio.ff.de hæred. inſtitu.ergo à fortiori abſorpto ſecundo teſtamento per mortem hæredis in illo ſcripti in vita teſtatoris contingentem,primum deberet in ſeipſo remanere validum.Si enim ſola potentia validitatis ſecundi operatur actiuè deſtructionem ſeu ſubuerſionem primi,ergo p antecedens neceſſariū,teſtamentum primum ſola potētia vel aptitudine validum,ſecundo in vita teſtatoris ſublato deberet remanere potentia ſiue aptitudine validum, ita vt ſubſequuta morte teſtatoris ſine aliqua ipſius declaratiōe reuocatoria primi teſtamenti,idem primum teſtamentum maneret viribus ſuis munitum. Sed rectè intuendo iſtud nō obeſt deciſioni illius text' in.§.poſteriore.ſ.allegato in prędicto.2. exēplo quia per tacitam voluntatem regulariter non inducitur teſtamentum,neque hæredis inſtitutio.l iubemus, in prin.C.de teſtam.ex qua inſtitutione cætera pendent.l.eam quam,C.de fideico.&c. Cum itaq; potentia validitatis primi fuerit abſorpta,per potentiam validitatis ſecundi,ergo per ſimplicem ſeu præſumptam volūtatem teſtatoris non potuit induci inſtitutio ad reſtaurationem primi teſtamēti iam pridem aboliti.

ctis illius tex insti. quib. mo. teſtamē ta infir.

Dubitatiōis fortificatio.

Obiectionis diſſolutio.

Circa tertium exemplū iſtius tex. in

in.§.posteriore. s.quando hæres in secundo testamēto scriptus, post mortē testatoris priusq̃ adiret, dececissset, q̃ testamērum propter non aditionem ipsius hæredis vicietur, & tamen primum testamētum remaneat annullatum & reuocatum, adijciēdum est, illud debere intelligi, quando talis secundus hæres non fuisset de suis, aut de descēdētibus, sed de alijs, putà trāsuersalibus, vel extraneis, qui tamē decessisset post annum scientiæ & deliberationis, vel si decessisset intra annum, tamē ignorās & nescius mortis defuncti prædecessotis, & sic ignorās hæreditatem ad se delaram, sicq; esset talis hæres qui per nullam trāsmissionis speciem hæreditatem sibi ex testamento delatam transmisisset, neq; ratione suitatis, neq; sanguinis, neq; iuris deliberandi, neq; per aliud extraordinarium auxilium. Cessante etenim omnimoda transmissione, testamentum secūdum, in quo solus fuisset hæres scriptus, corrueret ob non aditionem ipsius, tamen nihilominus, vt ibi dicitur, tolleretur præcedēs, per istud, propter possibilitatem validitatis quę à primordio huic secundo insuit, & isto casu propriè procedit ille text. & deseruit de dubio. Aliâs verò si quoquo modo ex prædictis hæres transmitteret, text. ille nullum propè dubiū præseferret, quia licet talis hæres non adijsset, testamētum secundum, in quo fuisset institutus, adhuc censeretur esse alicuius valoris & subsisten tiæ ex eo, quòd lex censet talem hæreditatem transmissam, pro adita, cum transmissio fundetur, & innitatur testamento ex quo hæreditas fuit delata, & ab eo vires & robur (vtpote à principio effectiuo & causa producēte) hauriat, quoad institutionem in quàm, quæ est caput ipsius testamenti, vt probatur hoc ex l. 3. primo responso. C. de iure delibet. & l. vnā, in primo itidem responso. C. de his qui ante apet. tabu. quæ. ll. vnā cum l. cur antiquioribus, eodem titu. loquuntur. de omnibus prædictis speciebus transmissionum, & præsupponunt quandam validitatem in eo testamēto, ex quo is qui in eo scriptus est hęres trāsmittit. Nam transmissio quæ fit per talem hæredem, necessariò fundatur super tali testamēto, ex quo testamento processit, & fuit delata hæreditas, quam modo transmittit, aliâs non trāsmitteret non delatam vt per Bar. in l. vētre. 2. col. nu. 1. ff. de acqui. hæred. & in l. qui duos. 2. colū. num. 4. ff. de reb. dub. † Quippè considerandus est eiusmodi testamēti valor principalis habito respectu ad validitatem institutionis vniuersalis in eo contentæ, Nam quòd eo casu legata non valeant, vt l. eam quam. C. de fideicom. nihil ad hanc rem pertinet, sicut neque per contrarium considetatur, q̃ legata valeant deficiente institutione l. vltima. ff. de hęredib. instituen. quin testamentum sit nullum, prout est in omnibus casibus fallentiarum posita rum per glo. in dict. l. eam quam. Institutio quippè est velut polus arcticus ac fundamentum ipsius testamenti, qua in ipso deficiēte, siue à principio, siue ex post facto, neq; est, neq; potest testamētum nuncupari. Et licèt quacunque ratione legata, vel fideicommissa in eo contenta valeant, illud (vt dixi) non est habendum in considera tione. sic igitur patet, verū esse quod prædixi, testamentum secūdum confirmatum per mortem testatoris, nec non hæredis in eo scripti transmitten tis hæreditatem, absque difficultate tollere primum, & illum text. in hoc casu parū, vel nihil dubitationis continere. neque ad rem præsentem aliquid facit, neque eam innouat prædi-

Declaratio not. ad. 3. exemplū. §. posteriore. suprà citato.

22

Aa cta

cta cõſtitutio regia. 1. in titu. de teſta. lib. 5. ordi. illa enim ſolũmodo confirmat contẽta in eodẽ teſtamento etiã ſi inſtitutio deſit, vel à principio ſubſit, & ex poſt facto fiat inualida & ſic vbi neq; effectus, neq; nomẽ teſtamẽti manet. Tñ (vt.ſ.dixi) nõ habetur in conſideratione, an hæres moriẽs ante aditionẽ tranſmittat, vel nõ quoad cõſeruationem legatorũ, vel aliorum in eo cõtentorum, ſed tantum quoad tollendũ præcedẽs teſtamẽtum, ſi qđ inquã præceſsit, ex eo quod ſecũdum fuit poſsibiliter validũ, & ſic idem per oĩa dicendũ eſt hodie, quod ſecũdum ius cõmune ſuprà fuit dictũ. ſ.q. ſi hæres ante aditionẽ deceſsit trãſmiſſa hę reditate, primũ teſtamẽtum tollatur, & minima, vel nulla ſit hoc caſu dubitatio. Sin verò hæreditas non fuit per eum trãmiſſa, qa non ſuberat aliquis caſus tranſmiſſionis ex prædictis, tũc res habet pluſculũ dubitatiõis. Et tex. in eodem. §. poſteriore (ad quẽ etiam hodie eſt recurrẽdum, vtpote non in nouatũ per aliquam legẽ reg.) quoad iſtũ. 3. caſum eſt dubitabilis & notandus in eo qđ decidit teſtamẽtũ primũ ac præcedẽs tolli, etiã nõ data hęredis in ſecũdo ſcripti tranſmiſſione, ratio eſt ea quæ ibi ponitur. & in l. pater filio, de hæredi. inſtit. ſ. allega. quia non conſideratur quoad ſublationẽ primi teſtamẽti per ſcđm, q. in hoc ſcđo detur aliqua validitas actualis etiã minima & momẽtanea, ſed ſufficit ſola poſſibilitas validitatis iuridicæ. Sic itaq; vterq; caſus. ſ. vbi ſit per hæredem ſcriptũ tranſmiſſio hæreditatis. Itẽ & vbi non ſit, affabre cõcinunt illi legi. ordi. in caſu vbi hæres non adijſſet propter mortem ſibi contingentem ante aditionem, & eidẽ aptantur aliter & aliter. i. cũ modica, vel maiuſcula dubitatione, vt modo dixi.

Ad l. ordi. explanatio.

Ac eundem §. poſteriore

Ratio huius ſecũdę ampliationis (vt è diuerticulo in viã redeamus) eſt ea quam modo prędixi ponere prędicta iura. ſ. poſsibilitatis valoris ſecũdi teſta-
23 menti, † id eſt, q. poſſibiliter ſperetur ualere quod eſt ſubintelligẽdum iure cõi & ordinario, quod ideo dicitur, quia diuerſum eſſet, ſi teſtamẽtum ſecũdum ſperaretur poſſe fieri validum de iure ſpeciali & extraordinario, put notat ſignãter Bar. in l. 1. ſ. de iniuſto rupt. vbi ex hoc decidit, q. ſi teſtator fecit primum teſtamẽtum iure cõi validũ, tam reſpectu formæ, q̃. materiæ. Deinde fecit ſecundũ teſtamẽtum in quo inſtituit aliquẽ incapacem hæredem putã filiũ ſpuriũ, vel deportatũ, ſicq; talis inſtitutio ipſo iure nõ tenuerit. Nam licèt ſit poſſibile, q. talis ſpurius per principẽ legitimabitur, vel talis deportatus conſimiliter per principem reſtitueret, tamẽ qa talis poſsibilitas, ſeu potẽtia eſt de iure ſpeciali extraordinario diſpenſatiuo ſeu priuilegiato, & ſic exorbitante à regulis iuris cõis, non eſt habẽda in cõſideratione, vt primũ teſtamẽtum ſolẽniter cõditum tollatur, tex. eſt notãdus in. l. 4. §. 1. ff. de fideicõ. liber. Et licèt Bar. (more ſuo) loquatur cõciſe ac nimis ſucein te, tñ (prout modo dixi) exẽplificat eũ benedictus à plũbi. in prædicto. §. 1. & dum litera Bar. dicit, factã, debuit dicere, faciẽdã, vt cuiq; (etiã mediocriter intelligẽti) videre licet, & patet etiã ex prædicto exẽplo benedicti, & ex allegatione, q̃ de illo dict. Bart. facit Iaſ. in l. apud Iul. §. vlt. col. 3. ſ. tit. 2. de leg. 1. Ad qđ eſt vidẽdum, quod in ſimili not. Paul. de Caſt. in l. 1. C. de relig. & ſumpti. fune. Iſtud tñ oportunè ſublimitat, niſi ſcđm teſtamẽtum ab ipſius principio. i. ab illius cõfectione fuiſſet actu validũ iure ſpeciali, ſcđm eiuſd. Pau. de Caſt. in prædicta. l. 1. de iniuſt. rupt. cuius ſublimitationis ſtatim ſubdetur exemplum. ſ. ampliatio. 4.

Signanda Bar. deciſio.

Emendatur litera Bar.

Decla. ſublimitatoria p̃dictæ deciſ. Barto.

Ratio ad. 2. amplia.

Produ-

24 Producitur †.3.prædicta regula seu
Regul. generalis (de cuius ampliatione tractatur hic) productio.3.
maxima (vt ad præmissa redeamus)
etiã si quãdo testator fecit secũdum
testamentũ, non recordabatur se fe-
cisse primũ, quia nihilominus hoc ca
su primũ tolleretur per scdm: quum
nõ posit(prout nõ semel.s̃.est dictũ)
cũ duob⁹ decedere testamẽtis secũd.
Paul.in l.3. ff.de iniust. rupt. quã legit
cũ l.1.eiusd. tit.s̃.citata. Ad quod etiã
citat legẽ Seyæ ex parte.2. respõ.j. de
fun.instru. Quæ tñ allegatio vidẽda
est,an id probet. tñ vltra eum melius
facit maxima illa regularis, quæ ha-
25 bet,† q̃ in his quæ à lege ipso iure in-
ducũtur (prout est in terminis nostris
sublatio primi testamẽti p sequẽs) nõ
est opus hominis scientia l. apud ho-
stes.C.de suis & legi. libe.l.qui ad cer-
tũ.ff.loca.l.si à furioso, vbi notãt Bal.
& Albe.ff.si cert: pet. Præsertim in his
quę ad legis formam & authoritatem
pertinent, in quibus, vel in quorum
derogatione aut nouatione,hominis
factũ,vel volũtas nec leuat, nec ponit
l.nemo põt.s̃.tit.2. de lega.1.l.Cerdo-
nẽ.ff.de oper. liber. Secus esse inquit,
idẽ Paul.de Cast.qñ ipse testator pu-
taret,aut crederet hæredẽ primo in-
stitutũ iam decessisse,cum tamen fal-
sum esset. Et hanc sublimitationẽ sub
ijciam inferius pro sexta fallentia.

Productio.4
Ampliatur.4.etiam si secundum te-
stamẽtum sit minus solẽne conditum
tamen liberos, quo casu testamẽtum
non solenne recipitur à iure, vt tradit
Alex.post Doct.per eũ ibi relatos in l.
hac cõsultissima.§.ex imperfecto,col.
fi. C. de testa. quod etiã probatur per
id quod.s̃.proximè dixi tenere Pau.de
Cast.in d.l.1.de iniust.rupt. Quòd qñ
secũdum testamẽtum non stat in so-
la potentia validitatis de iure speciali,
sed à primeua ipsius cõfectione, est a-
ctu validũ eodem iure speciali, vt est
in exẽplo istius extẽsionis.s̃. memora-
to vbi testamentum à principio valet
solo speciali fauore liberorũ, & sic iu-
re dispẽsatiuo,tale secũdum testamen
tum tollit ipso iure præcedens testa-
mentum. Ad idem etiã est optimus
text. quo mouetur Pau.in l.2.eod.tit.
Quam (vt dixi) legit cũ.1. vbi tenuit
idem,quod est dictũ in hac extẽsione
sicq; in ea non procedit regula & cõis
allegatio.l. eius militis. §. militia mis-
sus,ff.de mili.testa.q̃ potentius est ius
cõe, q̃ speciale, quæ regula colligitur
ex ratione illius, nã casus textualiter
in specie cõsonat pędictis,& facit qđ
tradit Ias.consi.223.volu. 2. & Decius
loquens in secũdo testamẽto cõfecto
ad pias causas cõfectum(qui nõ est ca
sus ita dubitabilis vt præcedẽs,quãdo
inq̃ præcessit primũ testamentum va
lidum de iure cõi ad non pias causas)
in l.nihil tam naturale.ff. de regũ.iur.
nu.6.vbi adducit Alex.loco.s̃.in prin.
istius ampliationis citato. & præterea
in nonnullis consilijs. Vide quæ infe-
rius tradentur.14.ampliatione.

Extenditur.5.etiam si in secũdo te- Quinta.
stamẽto fuerit institutus ille idẽ hęres
qui fuerat institutus in primo.glo. est
iuncto tex.in l.cũ qui duobus,in prin.
ff.de acquir.hęre.secund.doct.signan
ter Bal.Ioan.de Imo. Alexan. & Aret.
ibi post doct.antiquos. Ad idem text.
in l.nisi. §. si legatarius. ff. si cui plus q̃
per l.fal. Probatur etiã in l.si iure.s̃.co.
quam ad idẽ Ias.adducit.cõsil.169.nu.
1.lib.4.& sic talis hæres secundo testa
mẽto scriptus, q̃ in primo etiã fuerat
scriptus, non põt testatoris hæredita-
tẽ adire, neq; acquirere nisi ex tali se-
cundo testamẽto,vt patet ex dict.l.cũ
qui duobus,in prin. Et si fortè iã adije
ex primo,per errorem in quã facti, nõ
constito sibi de secũdo, oportet eum
mutare sibi causam acquisitionis, &
iterum adire ex secundo, vt posit suc
26 cessionem acquirere.† Quæ mutatio

poterit sibi vltra hoc prodesse, quia si legata in primo testamẽto relicta, nõ sint in secũdo repetita, põt illa sibi ipsi euincere, vt ad ea soluẽda minimè teneatur, vt inquit tex. cum gl. in eo. §. si legatarius, Et ad istam extẽsionem facit etiã tex. in se ipso admodũ notabilis ac celeber in d. l. si iure. š. isto tit. Et per contrariũ posset ei obesse, si in primo, pauca, vel nulla essent legata relicta, in secundo autem plurima, argu. l. secundum naturam. ff. de reg. iur.

Sexta. Producitur sextò etiam si secũdo testamento idẽ hæres in primo scriptus, vel alius institutus esset in re certa, & in primo idẽ, vel alius esset institutus solus, vel cum alio in tota hæreditate, vel in tota eiusdẽ parte, & sic vniuersaliter quia eo etiã casu nihilominus secũdum testamentum in quo continetur institutio rei certæ tollit primũ tex. not. in l. si quis priore, in prin. ꝫ. ad trebel. Ratio aperta desumitur ex. l. 1. §. si ex fundo. š. de hære. insti. videlicet quia institutio facta in scdo testamento de vno hærede solo in re certa, vel rebus certis trahitur ad vniuersum, & sic resoluitur in vniuersalẽ institutionem, & cõsequenter est idem, ac si secundum testamẽtum esset factum cũ hæredis institutione vniuersali, idest, ac si vtrunq; testamentum esset vniuersaliter cõditum, quo casu indubiè, & indistinctè procedit regula de qua amplianda tractamus, &. ꝫ. etiam restringenda tractabimus.

Septima ac notanda vi. infra. nu. 45 vers. itaq. id vbi omnia. Septimo, eadem regula dilatatur, vt non solũ primum testamentum reuocetur per secũdum, & ab eo ipso iure absorbeatur, quoad institutionem in primo contentã, sed etiam quoad legata & fideicõmissa particularia, & omnia alia in eo cõprehensa. gl. est ord. in l. hæredes palàm. § si quid post, in parte, oĩa, post prin. š. de testa. & gl. in præallegata. l. nisi dolo. §. si legatarius, in verbo, scriptus, si cui plusq̃ per legẽ fal. & eadẽ gl. §. si quid post, cõmẽdat Bal. in. §. vlt. eiusd. l. hæredes palã, subdens q. si donatio inter viuos cõtenta in primo testamẽto ad eum finẽ facta fuisset, vt p modum clausulæ codicillaris, illud testamẽtum casu quo deficeret, valeret: saltẽ iure donationis inter viuos, testatore putà dicente, si hoc testamentũ nõ valuerit, vt testamentũ, valeat vt donatio inter viuos, hoc est dicere, ex tũc, dono oĩa bona mea eidem hæredi, in eodẽ primo testamento scripto, & talis testator faciat secundũ testamentũ, non solũ reuocabitur institutio contẽta in primo testamento, sed etiã reuocabitur prædicta donatio eiusmodi cõcepta, Et subijcit Bal. ibi, q. istud est nouũ dictum. Ad quod etiã facit gl. singularis in l. si pactonũ. §. 1. in parte, fauiana. ꝫ. si quid in fraud. patro. quam Bal. cõmendat in l. Imperator col. pe. ff. de sta. ho. & Ias. in. §. fuerat col. 19. Insti. de Actio. Pro qua est bonus tex. in. l. quod de bonis, aliàs secũdum aliã literam, Quod bonis. §. 1. ff. ad l. fal. & pro illius glo. ornamento vi. Ias. post Bal. in. l. ex testamẽto. C. de fideicõ. & consi. 133. nu. 20. libr. 4. vbi etiam alia multa cõgerit similia appri mè huc conferẽtia. In idem etiã facit tex. notatu dignus in præallega. l. vlt. in vers. [Neq; traducere] C. de codici. quem Bal. allegat in l. nõ codicillum. col. 1. C. de testa. 1. not. vbi per eum. idem propè in specie notat. s. q. si institutio non valet, legata & fideicõmissa non valẽt, ex tali testamẽto continente illam institutionẽ, cum eiusmodi legatis & fideicõmisis, ergo neq; valet quoad talẽ donationẽ. Ad idem d. l. si iure. š. eo. per quam iuncta d. l. 3. §. si legatarius. versi. item si ipse. ꝫ. si cui plus quã per legem fal. decidit. Bart. in. l. 1. q. 15. ff. de iure codi. per modũ cuiusdã maximè regularis seu regulæ comprehendis

Notabile & Qum Bald.

De eadem pœna.

prehendentis ampliationem Bald.
prædictam ad gloſſæ concluſioné,ſu-
prà adaptatam. Inquit itaque Barto.
quòd per ſecundum teſtamentum,vi
detur primum reuocatum, & quic-
quid in eo continetur. Sicque Barto.
loquens per dictionem,quicquid,vni
uerſalem diſtributiuam, vult omnia
in primo teſtamento contenta indi-
ſcriminatim, necnon eorum quodli-
bet ſub tali reuocatione contineri, &
cõſequẽtèr ſub breuis dictionis, quic-
quid, generalitate compendioſa am-
plexatur, ac cõprehendit omnia quæ
in hac ampliatione, & eius ſubamplia
tione,quam eidem Bald.adaptauit,ſu
27 prà fuere tradita.† Nam dictio, quic-
quid,prout & dictio, quodlibet,eſt di
ſtributiua vniuerſalis. Quarum dictio
num ea eſt natura ingenita, & genui-
na, vt omnium ac ſingulorum de per
ſe,ad quæ diſtributio refertur,concur
ſus exigatur. Aliâs vno eorum ſolo de
ficiente,oratio eſſet omnino falſa, ſe-
cundum Bart. in l. hoc articulo. verſi.
ſed quare magis.ff.de hæred.inſti.Ra-
tio eſt quia quando oratio ſumitur ex
vniuerſo,id eſt,refertur comprehenſi
uè (vt ſic loquar) ad vniuerſitatem,ſi
aliquid eſt falſum, totam orationem
reddi falſam, tã apud Dyalecticos ac
Philoſophos, quàm apud Iureconſul-
tos, palàm eſt l.ſi is qui.cc.§. vtrùm in
verſi.id accidit.infrà de reb.dub. Præ-
miſſis etiam concinit text. in l.proxi-
mè.ſuprà de his quæ in teſtam.delen.
& ſupraſcriptam Bald. ſubampliatio-
nem,ad hanc ſeptimam principalem
extenſionem in qua verſamur tenet
etiam,& adhuc magis perſpicuè Bal.
met.in dict. l. ex teſtamento: quo lo-
co ſuprà proximè illum incidenter ad
duxi folij præcedentis prima pagina,
poſt medium. Ibi enim Bald.tenet a-
pertiſſimè eandem concluſionem in
verſiculo quarto teſtator,vſque in fin.

vbi etiam adducit, quòd non ſolùm
per ſecundum teſtamentum,reuoca-
retur etiam prædicta donatio, ſuprà
exemplificata,quæ in primo teſtamẽ
to facta fuiſſet, ad eum effectum de
quo prædixi, verum etiam reuocaren
tur omnes clauſulæ conſtituti & præ-
carij, & ſi quæ aliæ ad robur & firmi-
tatem talis donationis, eſſent in tali
teſtamento appoſitæ.addit etiam Bal
dus, ibi, quòd ſi teſtator vellet reuo-
care prædictam donationem ſolam,
abſque teſtamenti reuocatione, imò
eodem teſtamento ſaluo remanente,
in quo facta fuit, id ei non liceret fa-
cere, neque poſſet, vbi reddit ratio-
nem pulchram.& in verò Bald.in iſto
propoſito reuocationis, elegantèr lo-
quitur ibi,& eius dicta non abs re ma
gni facit Iaſo ibidem præmiſſis etiam
confert id, quod Barto.tenet in ſæpè
alleg l.ſi iure vltima quæſtione,ſuprà
iſto titulo,quòd ſi teſtamentum non
valet,neq; valet clauſula caſſans & irri
tans,&c. vel alia conſimilis,in eo con-
tenta. Quem locum inter alios ibi tra
ditos commemorat Iaſo. in conſil.ſu-
prà citato. 1 3 3. Quod etiam tenuit
Bald. in ſæpè allegata.l.ſancimus. col.
prima.C.de teſtam. vi. Barto. in ſimi-
libus terminis (quem Iaſo.in illo con-
ſilio, omiſit allegare) in l. nemo po-
teſt,colum.2. poſt medium ſuprà titu
lo ſecundo de lega.primo.& in præfa-
to propoſito ſuprà ſæpè memoratæ
donationis, quæ fieret per teſtatoré,
in teſtamento, ad effectum ſupradi-
ctum, vel propè ſimilem, videndum
eſt pulchrum & elegans reſponſum
eiuſdem Iaſonis inchoans, Duo teſta
menta, per quatuor primas eiuſdem
colum. quod eſt, 169. libro. 4. Et vt
ad præfatam noſtrã principalem ex-
tenſionem,de qua in priu.dixi, redeã,
vltra rationem ſuprà traditam, eſt a-
lia ratio ipſius fundamentalis, & co-

Alia ſubampliatio ad p̃fatam ſubampliationẽ ex eodem Bal.

Redit ad p̃fatam.7.amplia.aſsignando rationẽ illius & oĩum quæ ad ipſius cõprobationẽ fuere tradita.

rum quæ ad eius comprobationem tradidimus, satis euidens: quam infrà subijciam ab hinc quinta pagina, in vltima linea, versiculo nunc autem. Sed operæpretium erit in præsentiarum videre, an ea quæ suprà in hac septima ampliatione tradita sunt, videlicet quòd corruente & abolito primo testamento per secundum, nihil in tali primo testamento contentum valet, quin potiùs omnia ac singula ibi contenta corruunt, & funditus eneruantur, procedant hodie attenta vulgata l. 1. suprà adducta, titulo de los testamentos, libro quinto ordinamen. † quæ est omnibus passim nota & obuia, vbi disponitur omnia in testamento contenta sustineri, etiã quòd in eo deficiat institutio, vel ea præexistēte, hæres in eo scriptus non adeat hæreditatem. Et quidem sub breuiloquio tenendum est, necnon constantèr affirmandum, quòd etiam illa constitutione regia stante, legata & fideicommissa & cætera omnia in primo testamento contenta, eo per secundum reuocato, aboleantur, & infirmentur vnà cum ipsa vniuersali institutione. Neque sustineri possint eiusdem constitutionis authoritate.

Ad adaptio ad L. ordi. de los testamentos.

28

Ad quod firmandum moueor vrgente ratione, videlicet quia secundo testamento confecto post primũ, quod absorbetur per illud, voluntas testatoris cessat & deficit in eodem primo, & quidem omnino & in vniuersum vtpote (sicut prædixi) indiuidua & vnica, aliàs non diceretur, primum tolli per secundũ in totum, prout. ll. glos. & docto. omnes vno conuocio dicũt tolli. Et ita est, quòd non solum vbi volũtas testatoris verè deest in primo testamento, vt quia fuit per testatorem expressim reuocatum, sed etiam vbi fingitur deesse, vt quia fuit tacitè reuocatum per solam secũdi testamenti confectionem, vt sunt termini nostri, vel similes, legata & fideicommissa ex eo non debentur secundum Bal. in l. si cum, vel in vtero versiculo modo reuoco in dubium. C. de testamẽ. milit. quem ibi docto. recentiores sequuntur, prout Soci. testatur consil. 92. Testamentum præmissum. num. 22. volumine. 4. sed prædicta regia cõstitutio solummodo sustinet testamentum habens testatoris voluntatem illibatam, seu non reuocatã neq; mutatam per aliud testamentum, vel aliam contrariam voluntatem, siue tale testamentum non mutatum, neque reuocatum per aliud careat hæredis institutione, siue eam contineat, & hæreditas non sit adita per hæredem in eo scriptum. Et sic expendendum est, quòd quãuis eadem ordinamenti constitutio, non curet de vltimata testamenti confirmatione, quæ de iure communi inducitur per aditionem hæredis, siue scripti, siue non scripti, idest, venientis ab intestato, vt vtrunque probatur ex. l. apud Iulian. §. fin. ff. quibus ex caus. in possess. ead. iuncta glo. ordina. in l. qui filio. §. primo. ff. de hæred. institu. communiter approbata, quæ exigit etiam ab intestato aditionem, pro qua est text. omnium optimus. vbi notat Barto. in l. secũda. ff. de fideicom. liber. De qua vltimata confirmatione suprà memorata tradit glos. ordina. in l. omnium ad fin. C. de testa. nihilominus tamen eadem lex regia præsupponit subesse debere voluntatem testantis, aliàs impossibile esset quicquam ex tali testamento deberi, vtpote carente defuncti voluntate, seu illa vacuato. Cum vtraq; obligatio tam ciuilis quàm naturalis deficiat, vt apertissimè patet ex verbis eiusdem. Libi. [E sea valedero el testamento,] & ibi. [E vala el testamento] & ibi. [E cumpla se el testamento.]

Atten.

Atten.

stamento.] Loquitur enim litera illius.l.de testamento valido, vel vltima voluntate valida, & solemni intrinsecus & extrinsecus, idest, nõ tantum secundum formam solemnem in testamento requisitam, sed etiam quoad validitatem essentialem voluntatis defuncti quoad contenta in illo testamento, siue (vt dixi) institutio hæredis adsit, siue desit in illo. Nam testamentum quod caret voluntate conficientis, illud non potest nuncupari testamentum, sed potiùs actus quidã imaginarius, fictitius & simulatus, vtpote stans in nudo & in effectuali nomine, cum ei desit essentia & valor intrinsecus, idest, substantialis, qui procedit ex disponentis voluntate & consensu, argumento.l.emptor.ff. de aqua pluuia. arcend. vbi Barto. Ange. Ioannes de Imol. Paulus de Castro, Rapha. Cuma. tradunt de actu simulato & ficto. de quo etiam tradit Decius in.l.imaginaria.ff.de regulis iuris. & sunt bona iura in l. non solum. & l. non figura. ff. de actio. & obligatio. Nam quemadmodum venditio absque aliquo ex tribus requisitis substantialibus ipsius, scilicet pretio, re, & consensu, non est venditio, nisi solùm apparens & imaginaria. l. in venditione. ff. de contrahenda emptio. & text. §. primo. eodem titulo.instituta. iunctis legibus supra citatis, ita etiam testamentum carens voluntate illud conficientis nihil est, cum ea sit quid potissimum & capitale de substantialibus & formalibus testamenti, vtpote de diffi. *Testamentũ* ciusdem. l. prima, suprà de testam. Quod quidem testamentum, quum dicatur mentis, seu voluntatis testatio, vel declaratio, vel patefactio, vt in princi. Instituta de testamen. Quæ nam, rogo, declaratio potest esse vbi voluntas deest? quum non præsuponatur subesse voluntas declaranda, vel patefacienda. Non entis siquidem nulla sunt accidentia. l. eius qui in prouincia versiculo. Quoniam non possunt videri. &c. ff. si certum peta. vbi docto. notant signanter Ias. & Dec. post alios doct. alibi. Ad idem etiam. l. secunda. ff. de vsufruct. vbi Barto. Bald. Alberic. idem ex ea notant cum alijs simili. Cum itaque per secundum testamẽtum validum (vt ad superiora redeam) absorbeatur & corruat ipso iure testamentum præcedẽs per iura suprà adducta in asignatione, seu positione istius regulæ, & sic voluntas absit à primo testamento, clarißimè liquet, quòd per præfatam constitutionem regiam ordinamẽt. ille casus, de quo suprà agitatum est, non tãtum non decidatur, quinimò neque tangatur, neque potuisset tangi, ne dicam comprehendi, ex quo tale testamentum sublatum & absorptum per subsequens vnà cum omnibus alijs dispositionibus in eo contentis, non magis dici potest testamẽtum, quàm homo mortuus homo, quum in eo desit quidditas & essentia, idest, forma substantialis, quæ est anima actus, prout in rebus anima tis istud est principium naturale. Ideo lex promißionem, vel pœnam hominis mortui in iudicio non statim pro impoßibili habet. l. si homo mortuus. ff. de verborum obligatio. Et idem in sententia aduersus eum lata, quæ nulla & impoßibilis est. l. in summa. ff. de re iudica. l. vltima. ff. quæ senten. sine appella. rescind.

Resolutio præaccipendum per epitomem & si non breuius quam.

29 † Simile cernimus in lege, cuius ratione sublata, lex dici non potest. l. cum mulier. ff. soluto matrimonio. coniuncta. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patrona. Nam illa vult rationem legis esse illius animam, vt ibi ex ea colligunt Bald. Alexand. & alij. Hæc

dicit, ratione legis abolita, legem abo
leri, ergo nõ meretetur legis nomen,
nec dici aut appellari poteſt lex, vt in
l. vnã. in princi. C. de lati. lib. tollen. l.
à nullo. C. de ferijs. Quod etiam aper-
30 tè conſtat, † nam teſtamentum nul-
lum, falſum vel aliter inualidum non
eſt propriè teſtamentum, neque ab-
ſolutè nuncupari poteſt teſtamẽtum,
ſed impropriè & abuſiuè. l. 2. §. 1. ff.
quemadmo. teſtam. ape. vbi text. hæc
verba inquit. [Teſtamentum pro-
priè illud dicitur, quod iure perfectũ
eſt, ſed abuſiuè, teſtamenta ea quoq;
appellamus, quæ falſa ſunt, vel iniu-
ſta, vel irrita, vel rupta, &c.] Facit ad
31 præmiſſa illud Phy. † Tolle volunta-
tem de medio, & omnis actus erit in-
differens. Cuius meminit Bald. in. l.
fœdiſſimam in ſummario. C. de adul.
& ita (vt eſt dictum) ſuper hoc pun-
cto concludendum eſt, præfatã con-
ſtitutionem ordin. regiam nihil pror-
ſus huic noſtræ ampliationi obeſſe,
neque alijs in ea traditis, quum in ca-
ſibus valde diuerſis, & ex diametro (vt
in prouerbio eſt) ab inſtituto noſtro
diſtantibus loquatur.

Voluntate de medio ſublata omnis actus manet indifferens.

Concluſio quoad præfatam l. ordi. Regiã ea eſt vt non refragetur traditis ſuprà in hac ampliatione. 7.

Nunc aũt (velut è longo & immen
ſo itinere) redeamus ad præmiſſam
ampliationem ſeptimã principalem,
Et quæ in ea ſupraſcripta fuere, con-
firmatur, quia (vt ſuprà etiam fuit ta
ctum in ver. & vt ad præfatam) teſta-
mẽtum eſt res indiuidua. l. furioſum,
vbi notant. Ci. Bald. & alij docto. C.
qui teſta. fa. po. & l. cum antiquitas.
C. de teſta. ideò fieri debet vno con-
textu, vt ibi, & in l. Caſus maioris. C.
eo. & in. l. hæredes palàm. §. vlti. ff. eo.
nimirum, quia quantum ad vltima-
tam ipſius perfectionem conſtat pun
cto indiuiſibili. l. ſi is qui, & l. vnum te
ſtamentum. ff. eo. de teſta. & vtrobiq;
notant Bal. Ioã. de Imo. Paul. de Caſt.
Rapha. Cuma. & Aret. Si enim teſta-

Ratio præmiſſorum.

mentum ſecũdum tollit (prout regu-
lariter tollit) primum ergo nõ poteſt
illud pro parte tollere, ſed in vniuer-
ſum & abſolutè, & ſic quoad inſtitu-
tionem vniuerſalem, necnon & alia
omnia in eo comprehẽſa, non autem
quoad quædã, & quoad quædam mi-
nimè. Ratio iſtius rationis poteſt eſſe,
quia omnis voluntas defuncti, ſiue te
ſtamẽtaria, ſiue codicillaris, ſiue quę-
uis alia etiam innominata, non reci-
pit in ſeipſa ſectionem aliquam diſcre
tiuam, ſeu ſeparatiuam. l. nam abſur-
dum. ff. de bon. liber. l. cum qui. §. pro
parte in fin. verb. ff. de his quib. vt in-
dig. quæ adeò ſunt ſenſui proxima, vt
negari vllo modo nequeant. Bene fa-
cit ad prædictam ſeptimã ampliatio-
nem. l. fi. verſ. neq; traducere. C. de co
di. ſuprà citata, ad fi. primè pagi. Iſtius
extenſionis. 7. iuncta cõmuni allega-
tione quæ paſſim ſolet fieri de. l. eam
quam. C. de fideicom. cum ſimilibus,
q̄ teſtamento corruente ob inualidi-
tatem ipſius, ex nõ aditione inſurgen
tem, omnia in eo contenta, efficiun-
tur inualida. Iure in quam cõi attẽto.

Ratio præfatæ rationis.

Confirmantur etiã præmiſſa. Nam
quẽadmodum clauſula, vel qualitas
in primo appoſita teſtamẽto, nõ cen-
ſetur in ſequenti repetita, per quod il
lud primum teſtamentum eſſet vel
cenſeretur reuocatum, ſed potius ha-
beretur pro neglecta, omiſſa vel reiecta
vt tenet Barto. in l. Statius in princi.
ff. de iure fiſc. quam deciſionem ad
cauſam notabilem adaptat Curtius
iunior. conſilio. 163. inchoãte. In cau-
ſa vertente colum. 4. cum ſequenti. 2.
parte. vbi eſt vidẽdum. Ita pariformi-
ter, à ſimili idem dicendũ, & quidem
à fortiori de diſpoſitionibus circa le-
gata & fideicõmiſſa, & alia in primo
teſtamento contentis, q̄ non debeãt
neq; poſſint videri repetitæ in ſecun
do teſtamento, quod eſt volũtas caſ-
ſans

sans & annullans primam volūtatem siue testamentum. Nam ex quo testatorab illa volūtate recessit per secundam, & per illam secūdam prima fuit abolita, sublata & extincta, & ita desecit omnino, non potest hoc casu tractari de prædicta repetitione, cum repetitio sit qualitas, & voluntate (quæ est subiectum) cessante, non potest locum habere vt suprà in hoc proposito (aliud tamen agens) deduxi tractās de qualitate non considerabili absq; subiecto, &c. ab hinc pag.4. ad mediū.

Obex ex eius solutiōe resultat declaratio ad eandem contra reg. ordin.

Et sic forte quisquam obijciat aut dubitet, quid causæ sit, q̄ cum testamentum est vnum, simplex, & quid indiuiduum. i. non recipiens diuisionem neq; validitatem pro parte, vt suprà non semel est traditū. In casu tamen prædictæ. l. ordi. valet respectiue quoad vnum, & nō in totum. Adhoc

Respon.

respon. q̄ quantum ad contēta in eo in quibus illa lex illud sustinet, & disponit esse validum, nō valet propriè, vt testamētum, quia, vt dixi, suprà valet quoad quid, & sic largo modo dicitur testamentū, sed vel est codicillus

Voluntas vlt. innominata.

vt in. l. vlti. ff. de iure codi. vel valet vt volūtas vltima innominata similis ei de qua glo. si. loquitur in. l. licet inter priuatos. C. de pact. volens q̄ est dare vltimam voluntatē innominatam in genere stantem in meris terminis vltimæ volūtatis, quæ glo. approbatur, ibi per Doct. cōmuniter, vbi videndi sunt recentiores & signāter Curtius iunior, qui omnes deducunt ex ca, vl

32 tra terminos illius. l. Quòd † est dare volūtatem vltimam simplicem & generice sumptam, atque anonimam, Sed p̄ hac conclusione sunt boni tex. in. l. cū antiquitas. C. de testa. in prin. Vbi facta mentione de testamēto & de codicillo subijcit texc. [vel vltima quidem dispositionis] & illum tex. in id not. ibi Ange. in lectura Floren. Ad idē. l. vnā, ante fi. versi. [Hæc omnia] C. de cadu. tollē. vbi cōsimiliter post nominationem testamēti & codicillorū inquit, [vel in omni vltimo elogio.] Ad idem tex. optimus, in l. iubemus nulli. §. 1. versic. [Verū sine testamento] C. de sacrosan. eccle. & in l. fi. 33 versi. vlti. C. de codi. † Sicq; in casu illius. l. ordi. illa est volūtas simplex, generica, & innominata, quod in effectu videtur voluisse Bald. in similibus terminis in. d. l. licet. q. vlti. & ita videtur procul dubio in casu illius. l. ordi. dicendū, & sic legatario vel fideicommissario ad petēdum legatum, vel fideicōmissum non competit ibi actio ex testamēto, sed cōdictio ex. l. illa. vt in. l. vnā. ff. de condictio. ex. l. alios autē effectus, qui possent resultare præter actionem ex testamēto, si illud esset testamentum (qui tamen cessant, intelligēdo, prout dixi, & verè q̄ non est testamentum, sed volūtas innominata) vi. per Bal. in Auth. si qua mulier col. 5. versi. Tertio principaliter. C. de sacrosan. eccl. Et hæc de ista. 7. ampliatiōe tradita superabūdent, & de supra dicta vltima volūtate generica vi. q̄d infra dicam ad fin. 17. ampliationis.

Atten.

Octaua pro ductio.

Octauo præfata regula ampliatur etiam si præcedat patris & filij testamentum. Nam secundum testamentum solius patris tollit vtrūq; præcedens. l. si quis eum. §. 1. eodemq; vlti. s. de vulga. & pupi. versic. nam & si sibi, vbi notant doct. Sed est tex. adeò expressus & clarus, vt nulla expositione aut annotatiōe manifestiori sit opus. Ratio etiā est clara, quia siue substitutio pupillaris, quæ solet, vocari testamentū filij, sit pars & sequela testamēti paterni. l. patris & filij. eodem titulo, l. Papi. §. sed nec impuberis. ff. de inofficioso testamēto. siue illud testamētū in quo fuit facta talis substitutio pupillaris, sit testamētum patris & fi-

36 † Nam in iure nõ reperitur alia voluntas vltima nominata, nisi testamẽtum & codicilli: quãdo inqnam quælibet de per se habet solennitatem requisitam. Nam iureconsultus non semel vtitur ea consequẽtia, non est testamentum, ergo sunt codicilli. vt in l. vlti. ff. de iure codi. & alibi sæpè idẽ traditur. Quia exactè loquendo non consideratur donatio causa mortis inter vltimas voluntates propter mixturã, vel saltem coincidentiam aut communionẽ, quam cum cõtractu habet, vt patet ex suprà allegata. l. fin. C. de donatio. causa mort. & ex glo. ordina. in l. 2. in princi. ff. de dote prælegata, & ex his quæ Bald. tradit in huius articuli resolutione in l. 2. suprà titulo. 2. de legat. 1. quem ibi recentiores magis cõmuniter sequuntur. Ibidem enim concluditur, eam esse propè androginã, nam quoad quid, idest, quoad modum ineundi, & in esse deducendi censetur contractus, quoad alia, voluntas vltima. Et ex his consequitur, in multis casibus posse verificari glossam extra terminos suos in. l. licèt inter priuatos. C. de pactis in glos. vlti. quam Bal. & Ange. dicũt ibi non esse alibi, & idem Ange. in l. 3. §. generaliter ff. de acquiren. posse. sed habet cõsimilem in. l. tam is. §. 1. ff. de dona. caus. mot. & in auct. de hære. & falci. §. pe. colla. 1. & sunt boni text. quos adduxi suprà. 7. ampliatione. Nec ista abs re hîc insero, quia doct. præsertim recentiores (& speciatim Curtius ibi. s. in d. l. licèt) musitant de exemplis ad illam glo. extra terminos (vt dixi) illius. l. sed non est hæsitandum per ea, quæ modo dixi rectè inspecta.

Genera vltimata per iure consultum.

Cõis sententia circa donationẽ cau. mort.

Aduertentia ad exemplificationes gl. ordi. in l. licet inter priuatos. C. de pact. vl. supr. nu. 15. & infra ad s. 14. amplia. nu. 53.

Hesitatio doctorum tollitur ex prædictis.

37 † Et ex his patet, vnde effluxerit communis stilus in omnibus testamentis in quibus ad calcem clausulæ codicillaris adijcitur, vel valeat iure cuiuslibet alterius vltimæ voluntatis: nam ex suprascriptis liquet taliũ verborum verificatio, seu exemplificatio. Et hæc sunt iungenda his, quæ circa istum articulum tradidi suprà in eadem. 7. ampliatione, & illa declarantur affabrè per ista.

Aduertentia ad clausulas quæ frequenter in testamentis subij cluntur, siue in eorum calce ponũtur.

Iungenda sunt his quæ supra fuerũt tradita, circa istũ artic. 7. amplia. & de clarantur p ista.

Nunc redeundo ad eundem. §. si quis autẽ. l. hac consultissima, de intellectu illius videndus erit Ioã. de Imo. in l. 2. suprà sæpè citata de iniusto rup. qua lege idem cauebatur iure antiquo. digestorum quod in. d. §. si quis, autem disponitur. Sed in eodem adducuntur illa duo de quibus supradixi. s. vt tale testamẽtum non valeat vt causa testati, sed intestati, & vt sufficiant quinque testes. Deinde tex. in eodem §. si quis autem, allegari consueuit, quod per secundum testamentum minus solemne, tollitur primum solemne, quando per tale secundum redimus ad ius commune, idest ad successionẽ intestati, & ad id citat illum tex. las. in l. si vnus. §. pactus ne peteret num. 8.

Ad præfatũ. §. si quis aũt.

Ad eundem

38 ff. de pact. † & cum eod. §. si quis, autẽ consonat. l. 22. titul. 1. part. 6. quæ lex per prædicta est declaranda supplenda & intelligenda, quia non loquitur expeditè, neque perfectè est traducta per illarum. ll. compositores (pace eorum dixero) vt verum sit, quod vulgo per manus traditur, Aliquãdo bonus dormitat Homerus, quod profectò sæpè accidit dictatoribus illatũ legum. fuerũt enim valde diminuti in quam plurimis, maximè tangentibus apices iuris ciuilis. Sed non tam eis quàm temporis calamitati tribuendum est. Nam cum viget tũc temporis in Hispania præsertim, tetra barbaries, vix poterant iuris professores, latini sermones castimoniam ac rectitudinem tueri, quanto magis eius assequi candorem, quo passim ius vtitur ciuile, & ne dicam percipere, & assequi, verum neque suspicere. Ad hæc, deside-

Digressio ad ll. parti. & earum compositores.

desiderabantur in eodem iure commẽtarij, quibusius ciuile per authores quam plures quum cisalpinos, tum trãsalpinos, & si non eloquẽtia pollentes, tamen eruditione refertos, postea fuit ornatum, vtcunq; res habet, adhuc liber ille partitarũ in his quæ maturè decidit, est ingenti laude dignus, si tamen illius decisiones aduertẽtèr non oscitantèr legantur, & cum iure ciuili vnde hauriunt originem conferantur, & expendantur. Siquidem ad earum intelligentiam oportet prius ipsum ius ciuile rimari, vt illas legens ac versans, callere eas valeat. Litteratores æquidem in iure communi minus instructi nullatenus illarũ. ll. parr. difficultates, ne dicã percipere, queũt verum neq; à limine (vt alias dicitur) salutare. Hęc obiter libuit mihi in prę sentiarũ interserere, vt depromerem quid de illo, opere, in vniuersum sentirem.

Vndecima extensio, & quid valde signanda.

Vndecimo præfata regula extenditur, etiam si secundum testamentum fuerit ceptum, & nondũ completum dum tamen cõtineat hæredis institutionem, quam etiam solam si habeat, vel etiam cum ea aliqua legata & fideicommissa, vel aliàs particulares dispositiones, quamuis testator vlteriùs ad talis testamenti perfectionem non progrediatur, testamentum, quod sic manet imperfectum, ob aliquod impedimentum testatori superueniens, valet, ac tollit primũ perfectum, quod præcessisset. Id enim quod vulgo dici solet, testamẽtum inchoatum, & non

Vi. infrà nu. 43.

39 dum completum, † & sic deficiẽs ratione volũtatis non valere. l. Ex ea scriptura, in prin. ff. de testa. cum alijs, locum habet, quando ex aduerso probaretur, q; testator vltra institutionem ab eo descriptam, relictis vel non relictis, simul cum ea aliquibus legatis vel fideicommissis, volebat vltra progre-

Ad. Lex ea scriptura cũ cõplicibus. ff de testa. declaratio restrictiua quo ad principiũ ins illius. l.

40 di, † & circa alia in eodem testamẽto disponere, putà instituendo, vel legando, vel fideicommittẽdo, vel aliter vltra disponẽdo. Sed si de hoc non constitisset, licèt testatori superueniret morbus reddens eum mutũ, vel mors præpropera, quę tamen secundũ medicorum iudicium forsan non ita celeritèr ventura sperabatur, non viciatur id quod suprà iam erat eodem testamẽto expressum ac dispositum, vt institutio, item legata, si quæ cum illa fuerant relicta, aut alia aliter disposita, tex. est celebris, quem notant Pau. de Castr. Ioann. de Imol. & Aret. ibi in l. si is qui testamentum. suprà de testa. Qui Imo. & Aret. eum sequens tenẽt id, quod suprà incidentèr dixi, quòd si probetur testatorẽ vltra voluisse procedere, etiam per modum legandi & fideicommittẽdi particulariter, & sic per dispositionem particularem, non solum vniuersalem, tale testamẽtum censeretur incompletũ, vel imperfectum. In dubio autem, si id nõ doceatur, vel non probetur, deciditur ibi (vt dixi) quòd tale testamentum neque quãtum ad institutionem, neq; quantum ad legata, cẽsendum sit imperfectum. Imò est perfectum, & ex consequenti tollit primum, si quod præcessit. † Et vt ibi notantèr declarat Ioan. de Imol. singularitas decisionis illius l. versatur circa hoc, quòd vt tale testamentum imperfectum ex defectu voluntatis vicietur, tãquam cœptum & non perfectũ, oportet (vt dixi) q; constet, & probetur testatorem vltra pet eum disposita in eodem testamento, voluisse ad alia disponẽda procedere. Quod secũdum eum probari poterit ex verbis per eundem testatorem ante prolatis. Idque exemplo apto demonstratur per Bald. ibi. post Dy. per eum relatũ, vel secund. Ioan. de Imol. ibidem probatur voluntas defuncti,

41 In quo sit singularitas l. si is qui testamẽtũ præallegatæ.

Aret.

Quòd

Quòd voluerit transire ad vlteriora, quando post vnum, vel plura disposita, à quibus inchoauerat facere testamentum, subiecit verbum dispositiuum cum præcedēti dictione repetitiua, Putà item volo, vel, hoc amplius volo, &c. & confestim obmutuit, & vlterius procedere nequiuit. Nā his & similibus casibus satis apertè constat de imperfectione volūtatis testamentariæ, quæ regulariter viciat per text. ibi cum glo. & in d.l. ex ea scriptura in princi. de testa. Sin autem (vt prædixi) non cōstet testatorem vltra priùs inchoata, disponere voluisse, & vltra illa procedere, vel ad instituēdum aliūm hæredem, vel ad substituenda, vel ad facienda legata, vel fideicōmissa præter iam facta, aut aliter disponēdum, sicq; non apparet eum voluisse vltra disposita procedere, tunc licèt postq̄ inchoauerat disponere, superueniat ei morbus reddens ipsum impotentē ad disponēdum non vitiatur id, quod iam erat dispositū, vt ibi est casus valde not.

42 Vbi generaliter probatur † q̄ imperfectio voluntatis in dubio non præsumitur, Quod est valde signandū secūdum Ioan. de Imo. ibi post Bal. in notabilibus.

43 Vltra quos † adijcere libet q̄ eo casu dubio videlicet quādo non probaretur testatorē voluisse amplius, vel vltra disponere, & sic (vt dixi præsumitur noluisse eum vltra procedere ad aliquid disponendum, præsupponunt glo. & Docto. ibi cōmuniter, q̄ ad valorē eorum quæ suprà iam fuerant disposita non requiritur solēnitas lectionis, seu relectionis eorundem, de qua traditur in l. fideicōmissa, §. 1. ŝ. isto. tit. cū gl. singu. & ordinaria, ibi. Nam cum talis scriptura imperfecta præuento testatore per mortē, vel p̄ impedimētū ex quo illi sublata fuit omnimoda potentia illam perficiēdi, corā eo non potuisset religi, vt ab ipso

Singul. declaratio limitatoria ad tex. cū glos. ordi. in l. fideicō. §. quotiens eodem §. 1. suprà isto tit. de lega. 3.

apptobarretur, oēs scriptores habuerunt pro cōperto & expedito istū esse casum in quo non requiritur relectio testamenti nūcupatiui per eundem §. 1. cum gl. pro solennitate eiusmodi testamētorum aliâs requisita. Et ideò istud nō attigerūt clarè in d. l. si is qui testamentū, quāquam sub nube illud videtur præsupposuisse Areti. ibi in re solutione quā post Ioā. de Imo. ponit per duos casus. Sed (vt dixi) non est opus de ea re in præsentiarum tractare, ex quo lectio scripturę testamēti nuncupatiui debet & solet fieri in præsentia testatoris & testium. Item & post ad scripturæ perfectionem oportet à testatore fieri ipsius absolutionē vltimatam, vulgo [otorgamiēto] appellatā, sed in casu de quo agimus dict. l. si quis cum testamētum, quū testator iā esset mortuus, vel mutus effectus, vel aliter omnino impeditus, perdita intelligentia, & sic non potuisset aliquā absolutionē, vel cōprobationē eiusmodi scripturæ facere, ad quid coram eo est relegēda? vt ibi præsupponit Rapha. post Bart. Secus si nondum esset mortuus licèt esset priuarus omnino facultate loquēdi, si tamen intellectū non amisisset, Tunc enim talis imperfecta scriptura testamēti nūcupatiui esset per tabellionē, vel tabellariū corā eo, & testibus relegēda. argu. l. quoniam indignum, in versic. femine, &c. C. de testa. Nihilominus tn̄ in vtroq; casu supra proximo quando testator cœpto testamēto moreretur vel ex aliquo casu superueniēte omnino redderetur inhabilis ex defectu intellectus ad disponendū vlteriùs, sed abundantem cautelam probationis, & vt præscinderetur occasio in hac re dubitandi, consulerem, vt is qui testamentum scripserit statim mortuo testatore, vel eius intelligentia omnino amissa, corā testibus qui ibi affuerint, anteq̄

Not.

Atten.

Cautela abūdans.

anteq̃ diuerterēt ad actus extraneos, vno contextu relegeret id qđ in eadē scriptura esset per testatorē corā testibus dictatū & per eundem tabellionē scriptū, vel etiā per testatorem corā tabellione scriptū, quē vocari iusserat, vt scripturā (vt dicūt) auctēticaret, & eam corā testibus vnà cū ipso testatore haberet ꝓ perfecta & absoluta. An aūt quādo testator obmutuisset, & adhuc viueret, & nō esset priuatus intelligētia, quo casu dixi. s̄. in præcedente pagi. versi. secus si nondū corā eo & testib⁹ relectionē, vel lectionē talis scripturæ imperfectæ esse faciēdam, sufficiat testatorē capite annuere? Et indubie crederē q̧ sic. imò fortius etiā si nō annuisset, si tñ non annuerit, putà voluēdo caput ab vtroq; latere à dextris & à sinistris in signū negatiōis, videretur idē dicēdū, licèt in hoc vltimo de nō annuitione subsisto & relinquo rē sub deliberatione: quamuis in primo qñ in signū affirmationis consuetum demisso capite annuit, vel renuit, voluendo, vt dixi, ab vtroq; latere caput, nō oportet dubitare, quin primo modo testamētum approbetur per eū. 2. autē minimè, ex quo non poterat loqui, stāte vera (prout stat) conclu. glo. ordi. cōiter approbatę in l. iubem⁹, ad fi. C. de testa. & ista quęstio tradita, in declaratione l. si is qui testamētum cōferūt ad intelligētiam l. 23. ti. 1. 6. part. † vbi decidıtur quidam casus similis in hæc verba [Acabadamēte auiendo vn hōbre hecho su testamēto, si despues de esso queriēdo lo reuocar comēçasse à hazer otro, y no lo acabasse por algun embargo q̃ le auiniesse, ò por otra razon, no se embargaria porēde el testamento primero: q̃ de derecho es, que el testamēto q̃ es hecho acabadamente ante siete testigos, que no se desate por otro q̃ no fuesse cōplido, &c.] Nā dū lex illa dicit [y no lo acabasse] debet intelligi & verificari, qñ in secundo testamēto nō esset hęredis institutio ascripta, vel si fuisset, probaretur ꝑ hæredē in primo testamēto ascriptū, q̧ testator volebat procedere vlterius ad alia disponēda, præter illa, quæ iam disposita ꝑ eū fuerāt, in eodē secundo testamēto & ob aliquod impedimentū superueniens vlterius nō potuisset progredi ad tale testamentū inchoatum perficiendū, his nāq; duobus casibus procedere pōt decisio illius. l. vt ꝑ secūdum testamentū in seipso imperfectū, ratione inq̃ volūtatis, præcedēs testamētum solenne ac perfectū non tollatur. Sin aūt in secūdo posteriore testamento cōtineretur institutio hæredis, & non probaretur (vt est proximè dictū in cōtrarium) q̧ testator volebat discurrere vlterius ad disponendū aliquid aliud vltra institutionē, & non potuit id facere ob impedimentū superueniēs, tūc secunda volūtas vltima in dubio nō præsumeretur imperfecta, & ex consequēti tolleret pręcedens testamentū perfectū, per eādem l. si quis cū testamentū, & ea quæ. s̄. in eius declaratione tradidi post Ioan. de Imo. & signāter vidēdus est Bal. ibi. 3. notab. quatenus reddēs rationē, quare non pręsumitur testamentū imperfectū, nisi id probetur, dicit eā esse, q̧a nō præsumitur plus habere q̧s in corde, q̃ ore expresserit, prout è contra. s. Quòd nō præsumitur q̧s, ore plus exprimere, quàm mente agitauerit. l. Labeo. §. idem tubero. ff. de supell. lega. secundum veram literā [agitauerit] nam litera, cogitauerit, quæ circunfertur, non est bona, & litera præcedens, agitauerit, reperitur nūc in pandectis Florē. recētissimè impressis. Et est adeò not. casus in d. l. si quis cum testamentum, q̧ nisi de eo lex esset scripta, esset dubitabilis secund. Bal. ibi, in textualibus, & est singu. secuud. Paul. ibi

Declaratio eius quod, suprà proximè fuit dictū in versic. secus si nondum.

Deliberabūdū relinquit lectorem circa articulum de nō annuitione.

44 Agitur de intelligētia cuiusdam not. l. parti. & circa eam traduntur nonnulla apprime signanda

Emēdatur litera, paragraphi. Idē tubero.

45 ibi in prin.& allegatur semp.† Quòd testamentum imperfectũ ratione volũtatis nihil valet, etiam neq; iure codicillorũ, & etiã (quod est fortius) si in eo continerẽtur verba codicillorum, vel clausula codicillaris, vt supra allega.l.ex ea scriptura in prin.eo.titu.per quam.l.prædicta lex si quis cum, testamẽtum suppletur, vt ibi tenet & not. declarat Bal.& inquit idẽ Bald. in d.l. ex ea in prin.q. neq; sustinẽtur legata relicta etiam pro anima. Nec mirum, quia solẽnitas perfectionis voluntatis stat in forma indiuisibili, & consimiliter testamẽtum est quoddam totum indiuisibile, vt est dictũ, ergo imperfectio voluntatis inficit testamẽtum in vniuersum, necnon oĩa ac singula in eo contẽta, vt suprà in simili traditum est.7.amplia.circa testamẽtum præcedẽs, quod per sequẽs absolutè viribus vacuatur cũ omnibus in eo cõtentis, cuiuscũq; speciei & qualitatis sint. Ita q. id, quod ibi dicitur de secũdo testamẽto tollẽte primũ, non procedit in casu de quo agimus.s.quãdo secundũ esset nullũ ex causa intrinseca ipsum annullante, hoc est ex imperfectione voluntatis inficiẽte (vt dixi) testamentum, & omnia in eo contẽta vniuersaliter ac particulariter, siue cõcernant substãtialia siue accidentalia testamẽti: tale enim testamentum secundum non tollit primũ, neq; aliquid ex contẽtis in eo. & hæc omnia sunt diligenter notãda, præsertim ac potissimum in declaratione præsumptionis negatiuæ q. non præsumitur testator velle vltra disposita per viã institutionis solius, vel etiã cum legatis coniũctæ vlterius dispositione, quam præsumptionẽ lex illa præsupponit, & tamen nihil pœnitus circa talẽ præsumptionẽ declarat ibi Bart. imò neq; tãgit, & Paul. de Cast. (de quo miror) in duobus, vel tribus locis apertè videtur diuersum, imo cõtrarium præsupponere, & non bene, sed prædicta declaratio Bald. & Ioan. de Imo. quã etiam breuibus verbis ponit ibidẽ Rapha. Cu. in primis textualibus, est vera, & reddit casum illius singularẽ & vtilẽ ac quotidianũ. Et quia iste casus sæpè solet accidere, & per aliã legem (quod sciã) nõ posset ita bene decidi, vt per illam deciditur ideò est valde not. & nõ semel vidi eũ ex facto euenire, & per eã declaratur optimè, paragraphus penul.in. 2. dict. insti.quib.mod.test.in fi. de cuius pri mi dicti enucleatiõe agitur.] Ab hinc 10.pag.versi.illud autẽ in dubium.

Arreta.

Limitat contẽta suprà in amplia.7.

Taxatur Pau.de Cast.

46 † Hinc sumpta occasione, & quidẽ per opportunã, libet in præseriarũ meminisse cuiusdã alterius legis eiusdẽ libri.ll.partitarũ, quæ est l. 11.tit.3.ead. part.6.circa quã aliàs habui respõdere in facti cõtingẽtia, & pertinet ad hãc materiã imperfectionis testamẽti, de qua suprà in hac ampliatione tradidi, ad cuius legis finem dicitur, q. si testator coram septẽ testibus & tabellio instituit aliquẽ hæredem, & fecit legata & fideicõmissa particularia, tãdem dirigens verba ad tabellionẽ, qui scripserat testamẽtum cõtinens prædicta, dixit sic, [E mãdo te q̃ vayas à algũ hombre sabio, y en la manera q̃ el ordenare sea hecho mi testamẽto, y departidas mis mãdas, que lo escriuas tu ansi: porq̃ tengo por biẽ que vala como el lo ordenare, y entõces bien valdra lo q̃ ansi fuere hecho por mãdado del testador.] Hucusq; solũmodo durãt verba illius. l. & ita finitur secũdum cões impressiões, cuius decisio fuit desumpta ex glo.ordi.in l.illa institutio. ff.de hære.insti.sed Hugo Celsus in suo nouo repertorio.legũ istius regni in parte, heredero, vers.15.ex aliquo forsam antiquo exẽplari pleniori (& si in impressis nõ reperiã vsq; ad ipressionẽ anni.1550) refert eã legẽ vltra procedere & dicere

Ad aliam l. part.11. tit. 3.part.6.declaratio & apta & cõpetens, vulgo. q. ĩ animaduersa.

& dicere hoc modo. [Aun que el testador antes que boluiesse el escriuano fuesse finado] Cui additioni super addendum est, dummodo ante mortem testatoris talis scriptura fuisset cõpleta & cõsũmata atq; absoluta de talis sapientis consilio, etiam inscio ipso testatore, aliàs si constitisset, quòd ante ipsius perfectionem & cõplementum testator obijsset, nõ valeret testamentum etiã in relictis in eo ad piam causam, per ea quæ in simi. terminis tradit Ias. consi. 155. vol. 4. & Dec. cõsi. 159. qui ambo eodem tempore videntur de eodem dubio fuisse consulti, & vterque idem concludit. Et re vera in hoc puncto loquũtur eruditè, & sunt videndi si casus occurrat, quia nullibi (quod sciam) reperietur ita discussus & examinatus, prout ibi p eos. Ex quorũ dictis apparet, quòd additio, quam ad finem illius. l. Celsus ponit (vt suprà retuli) est vera & supplenda, vt modo dixi. Nam etsi additio illa in facto negaretur, tam ea quàm super additio de qua suprà essent de iure communi veræ & tenẽdæ p ea quę illi Doctores in præfatis cõsilijs, & doctè, & maturè

47 tradũt.† Quæ verò. s. fuere tacta præsuppositiuè de secundo testamento imperfecto videlicet quòd primũ testamentum perfectum, per illud imperfectum nõ renocatur, vt in eodem §. posteriore, insti. dict. titu. & in principio alterius. l. partitæ. primo loco allegatæ subdeclarandum est, nisi hæres testamento primo institutus, fuerit in causa, vt tale primum testamentũ non reuocaretur per secũdum impediendo putà illud secundum perfici, vel fieri. l. si scriptis hæredibus. ꝟ. de his quib. vt indig. l. 2. in princ. ff. si quis aliquẽ testa. prohi. vel coege. Quã legẽ, si scriptis, voluit Areti. allegare cũ §. fi. l. eã præcedẽtis in l. hæredis palã in. §. si quid post, vel. §. vltim. ff. de testa. Quod posset etiam fulciri ex his, quæ varijs in locis traduntur per scriptores iuris ciuilis & canonici de te-

48 medijs procuratis, †q; non patrocinẽtur talibus ea procurantibus. Contentus tamen ero in pręsentiarum remittere ad Ias. post Bal. & alios docto. ibi, & alibi in l. si seruus plurium. §. si quis ante. s. titu. 2. de legat. 1. & Feli. in. c. fi. de testi. & Zas. in. §. rursus, col. 7. versi. Secũdo fallit, instituta de actio. vt interim non omittantur videri tex. notabiles in similibus propositis in. l. Et qui data opera. ff. ex qb. caus. maio. & in l. 1. §. si reus & in l. fi. §. sed & si stipulator. ff. de eo, per quẽ fact. erit. & text. notãdus in l. qui cum tutoribus. §. qui per fallaciam. ff. de transact. & in l. 2. §. fi. vbi Barto. & alij ad hoc notant. ff. si quis cau. & text. secundum vnam lectu. glo. in. l. vniuersi, C. de legatio. lib. 10. & Bár. in l. siue autem. §. si duobus. ff. de publ. in rem act.

Duodecimo ampliatur etiam si primum testamẽtum fuisset conditum ad pias causas etiam solenniter, & secundum ad causas prophanas: solẽne inquam & perfectum. Hoc ponit pro constanti ac præsupposito Ias. consil. 124. iuncta casus figuratione præambula, super quo illa consultatio fabricatur. 1. volu. ratio (vt aliàs dicitur) apparet in limine, quia causa quantũuis fauorabilis & pia non potest efficere eum qui eam instituerat deinceps intestabilem, neq; potest voluntatem testatoris ligare, quin in posterum maneat libera ad disponendum de rebus suis ad libitum quum sit ambulatoria vsq; ad supremum vitæ exitum. Nam illa regula protrita, ambulatoriam esse, &c. de qua tetigimus suprà in prin. 3. pagi. procedit etiam (vt ibi dixi) iure cano. vt in præallegato canone, vltima voluntas. 13. q. 2. & cap. cum Marthæ de celeb. missa. Quãuis & idem ius

Superadditio sumẽ importans, ad additionẽ. H. Celsi, ad l. parti.

Cõcursus in idem, duorũ consiliorum Ias. & Decij.

Declaratio restrictiua ad id quod in princ. huius ampliationis præsuppositiue fuit dictum. ibi, Id enim qd vulgo solet, &c.

12. extensio

Regu. ambulatoriam esse vlti. voluntatem.

ius canonicum totis (vt inquiũt) neruis contendat fauere pijs causis. Sed tamen fauores eisdem à iure impensi tam canonico, quã ciuili, non intelliguntur impensi vel concessi, nisi quãdo eiusmodi voluntates, quę erga tales pias causas disponunt sunt reuera vltimę, & ex consequẽti iam nõ sunt reuocabiles, vt pote confirmatæ per mortem disponentis. Et hanc fallentiam habeo pro indubitata per iuris vtriusq; aperta prĩcipia, adeo ꝙ in ea non est opus recurrere, ad doctoris alicuius auctoritatem, magistram, quã vocant.

13 Decimo tertio, ampliatur etiã quãdo in primo testamento esset institutus veniens ab intestato, remotior tamen ipsi testatori, & fuisset confectũ cum debita testium solẽnitate, videlicet septem, & subsequẽter fieret testamentum, in quo essent hæredes instituti proximiores eidem restanti, cũ quinque testibus, hoc namq; casu secũdum testamentum confectum cum minori numero testium præualeret primo secundum Bal. not. in consilio 292. exordiente, quidam sacus nomine. 1. volu. Et fũdatur potissimum in sæpe citato. §. si quis autem. l. hac consultissima. C. de testa. optimè in id fa-

49 ciente. † Et ista decisio hodie attentis ll. istius regni posset practicari, quã do præcedens testamentum esset in scriptis, in quo nõ innouatur ius commune circa numerũ. 7. testium, & sic contineret septem testes. Deinde fieret secũdum testamentum etiam in scriptis cum quinq; testibus, in quo esset institutus proximior ab intestato, quod hodie secundum ll. reg. præsertim legem primã Tau. non valet tanquam testamentũ, in scriptis tamen fauore proximitatis gradus præferretur primo, quia per pũctum rationis esset idem, quod Bal. suo casu tradit d̄ 5o iure communi vbi etiam in testamento secundo nuncupatiuo, etiãt necessarij septem testes, tamen cum solemnitate quinq; testium, quæ est codicillaris, sustinetur & tollit primũ prætextu suprascripti fauoris. Sed si vltimum illorum testamentorum esset nuncupatiuum, vel ambo essent nũcupatiua, quocunq; modo in secũdo testamento varies minoritatem numeri testium, quem diminuit diuersi modè. l. 1. de los testamentos lib. 5, ordi. non prospicio quomodo hodie casus decisus per Bal. possit vtiliter adaptari, super quo vltimo pũcto deliberandum relinquo.

Adaptatio non spernẽda ad vulg. l. ordi. de los testamentos

Amplia. decimo quarto, in casu l. sancimus. C. de testamentis. s. pluries allega. vbi probatur, ꝙ per actum inter viuos, reuocatur præcedens testamentum, etiam cum solennitate ordinaria. 7. testium confectum, tribus in id requisitis cõcurrentibus. Primũ ꝙ testator apud acta, idest coram iudice sedente pro tribunali, profiteatur se nolle testamentum ab eo confectũ valere. Secundũ, ꝙ talis professio fiat ad minus coram tribus testibus. Tertiũ, ꝙ post eiusmodi declarationem labatur decennium. His namq; tribus concurrentibus, præcedens testãmentum reuocatur per actum eiusmodi inter viuos subsequẽte, etiã nõ dispositiuũ, sed dũtaxat volũtatis, reuocatorię vel nolũtatis declaratoriũ. Ad ꝙ ille casus est singu. nec alibi reperitur secundum Pau. de Cast. Alex. & Docto. moder. ibi, quia aliàs regulariter etiam per actum inter viuos dispositiuum, puta per donationem vniuersalem omnium bonorum præsentium (quæ de iure communi erat valida, vt per Bar. & Docto. in l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. obliga.) subsequentem post testamentũ. (Nam de particulari † ꝙ non opere-

14. ampliatio.

tur reuocationem testaméti, non est dubium) præcedens testamentũ non reuocatur, vt ibi probatur ab speciali, & tradit Ias. cõsi. 141. volu. 4. post pri. vbi ita inducit illam l. Quod videtur prima consideratione dubitabile, qa actus donatiõis est firmior actu testamenti, cùm suapte natura, statim assumat efficaciã, & sit irreuocabilis, sed testamentũ habet ex diametro naturã oppositã, quia habet pẽdentiã vsq; ad mortem, quę est termin⁹ à quo fit confirmatio testamenti. Sed quia hodie per l. Tauri donatio omniũ bonorũ etiam præsentium non valet, vt in l. 69. in cõpilatione legũ Tau. vidẽdũ

Dubium. occurrit, an donatio omniũ bonorũ præsentiũ facta cũ reseruatione quorundã bonorũ ad testandũ de eis, tollet primũ testamentũ. Et breuiter di-

Decisio dubij. cendũ est, q; non. Nam cũ non sequatur aliud testamẽtũ, actu, siue effectu, validũ, & factio testaméti versetur in cõprehendendo oĩa bona præsentia & futura, quæ reperiẽtur tẽpore mortis testantis, ad quæ quidẽ bona talis donatio non potest extendi, vt p Bar. & Doct. i. s. citata l. stipulatio hoc modo concepta, superest, vt per talẽ donationẽ vniuersalẽ, simpliciter de omnibus bonis p̃entib⁹ factã etiã cũ tali reseruatione, nõ tollatur præcedẽs testamentũ, quinimo valebit vniuersaliter in omnibus bonis, quæ reperientur tẽpore mortis testatoris si (vt dixi) is qui illud fecerat, & postea donauit cũ reseruatiõe quorundã bonorũ, vt de eis testaretur non fuit de illis testatus, sed decessit cum primo, quia tũc donatio in effectu manet inualida, vt pote omniũ bonorũ stante eadem l.

Resolutio i hoc articulo vltra scribẽtes. Tau. Itaq; aut post talẽ donationẽ testator idemq; donans non est testat⁹ de bonis reseruatis, & tunc donatio manet inualida, quia bona excepta & reseruata ad testamentum de eis non sequuto testamento, quod faciendũ reseruauerat de talibus bonis exceptis, remanẽt admixta & incorporata cum alijs bonis, ex quo illa exceptio & reseruatio est poti⁹ destinatio quędam, quã vera seiunctio vel segregatio vnorũ bonorũ. s. reseruatorum ab alijs. Imo videtur non sequuto testamento donatio fraudulẽta & captiosa, & velut quidam color quæsitus ad hoc, vt donatio omnium bonorũ pręsentium nõ obstante prædicta l. Tau. illius prohibitiua valeat. Cum igitur testamẽtũ non fuerit subsequutum, donatioq; (vt est dictum) vt pote omnium bonorũ præsentiũ permaneat inualida, non tollit præcedẽs testamẽtum, non solum quia inualida, sed etiã quia si valida esset (quę tamen, vt dixi hodie nullo modo valet) non posset præcedens testamentum tollere, qđ habet efficatiã comprehensiuã quoad bona oĩa, & iura pręsentia & futura quę reperient⁹ apud testatorẽ tẽpore mortis, & ex eo producitur ius vniuersale hereditariũ repręsentatiuum personæ ipsius. Aut testator idemq; donator (vt ad p̃missa redeã) testat⁹ fuit post talẽ donationẽ de bonis in ea reseruatis, & tunc primũ testamẽtum aboletur, & tollitur ipso iure & in totum, non quidẽ per donationẽ, sed p vltimũ testamẽtũ, q; erit validũ ĩ omnibus bonis, quæ simul cum reseruatis reperientur apud testatorẽ mortis tempore. In reliquis autem bonis, quæ testator idemq; donator habebat de pręsenti donationis tempore præter reseruata ex eis, item & pręter postea acquisita vsq; ad obitum, donatio p̃manebit valida. Idem à paritate rationis propter æquiparationem vtriusq; donatiõis tam bonorum pręsentium quam etiam futurorum videtur referendo sigularia singulis dicendũ in donatiõe omnium bonorum pręsentium

tium & futurorum, vel omnium bonorum simpliciter absq; alia designatione, quo casu intelligitur de præsentibus.l.si ita.de aur.& argen.lega. Nã si in alterutra vel quacunq; harum duarum donationum fiat per donantem reseruatio quorundam bonorũ ad testandum de illis, erit distinguendum & dicendum, prout supra quando sequitur testamentum, de tabulis bonis reseruatis, vel minime post talem donationem post primum testamentum cum prædicta reseruatione factam. Et ista videtur vera resolutio in hoc articulo, quã fortassis alibi nõ inuenies ita explicatam. Et prædicta sunt intelligenda in testatore eodẽq; donatore carente personis, quibus legitima debeatur, puta descendentib⁹ & ascendentibus, aliàs autem aliud esset dicendum, quia non posset donare nisi qu in tam vel tertiam partẽ bonorum respectiuè. Et in tali donatione particulari (vt supra tetigi) quæstio non procedit, quia eiusmodi donatio non officit testamento iam facto, nisi quoad ademptionẽ ralium bonorum particulariter donatorum, nõ autẽ tãgit vires testamenti respectu iuris vniuersalis ex eo post mortem testatoris hæredi quærendi. Potest tamẽ vltra scribentes considerari casus, vbi in effectu per contractũ sequentẽ reuocetur testamentũ præmbulũ, videlicet, si testator postea vendat de præsenti omnia bona sua post mortem, & recipiat prçcium, vel de eo habeat fidem Nam talis emptor præfertur hæredi scripto in primo testamento, si nõ sit ex eis personis, quibus legitima debetur, aliàs valebit emptio tantum extra legitimã. Et quòd talis venditio possit fieri de omnibus bonis venditoris post mortem eius, colligitur clare ex verbis Bart. post Dy. in l. hæreditarium.ff.de bo.au.iudi.possi.& clarius ibi Rapha.Cu.in versi.sed quid si fiat, & est bonus textus in l. scrupulosam. C.de contrahen.& cõmi.stipu.quem ad promissionem omnium bonorũ post mortem promittentis, ipse ibi allegat in principio, & in l.vna, in prin. ibi, & alios contractus.C.vt act. ab hę re.& contra hære. Nam per talem vẽditionem non aufert sibi venditor liberam testandi facultatem, cum possit de prætio testari, quoad sec⁹ est in donatione omnium bonorũ pręsentium & futurorum, vt per Bar. & Docto.in l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.obliga.

Cõmẽdatur præfata resolutio.

Considera tio vltra doc.

Auten.

Illud autem in dubium non venit, quin testator dicendo quòd nolebat testamentum ab eo confectum valere, & quòd adimebat hæredibus scriptis hæreditatem, in qua eos in testamento instituerat, nõ censeatur, imò neque possit reuocare tale testamentum, nisi vlterius procedat ad aliud testamentum solẽniter faciendum cũ hæredis institutione tex.not. in.§. ex eo autem solo.insti.quib.mo.testa. in fir. per quem ita tenet Bar. in l. si iure, ad mediũ.s.hoc tit.& Alexã.in l. si ita sit scriptum.§.regula, supra de liberis & posthum.& consi.104. paucis vtar, relato per Ias.& fulcito alijs concordãtijs pter eas, quas Alex.ibi tradit cõsi. præallegato.141.volu.4. exordiente) circa primum consultationis articulum, prope finem primę cõclusionis. Et ista est vera & communis conclusio, vt patet ex traditis p Alex. in d.§. regula, & in l.sancimus, de testa. & p eundem, & Ias.in consi.hic.i.supra pximè adductis Pro qua sunt tex. irrefragabiles in dicto.§.ex eo autem solo, & in l.vna.§.si hæres.ff.si tabu.testa. nullæ exta. Quicquid aliter tenuerit Ioan.de Imol.in dicto.§. regula, post quendam Honofrium d Peru. quos sequitur Guido PP.consi.147.num.3 dicens

Auten.

Cõr.

Contra Io. de Imo.

Taxatur, cu ria Delphi. dicens ita pronunciasse curiam parlamen. Delphi. sed certe perperam ꝓnunciauit, quia contra prædicta iura & communem opinionem. In quo etiam errore fuit idem Guido decisi. 200. vbi refert illam sententiam præfatæ curiæ. Quæ tamen profecto fuit irrita & nullius momenti, vt pote cõtra præfata iura (vt modo dixi) lata, tenendo glo. in l. sancimus glo. fi. iũctis iurib⁹. s. citatis in casu in quo superi⁹ emanauit sententia par la. Delphi. Itẽ in eo quod extra illum casum ante fi. illius decisio. generaliter resoluit post Inno. & alios Doct. ibi citatos proculdubio male loquitur, quia cõtra prædicta iura, & communem conclusionem de qua supra. Si tamen testator non casu, sed vi. aliam fallen. j. ante numerum. 52. ex proposito incideret testamentum, prout est exemplum in nota. l. nostram. C. de testa, illud sufficeret, absq; eo ꝙ vlteri⁹ ꝓcederet ad faciendum aliud testamẽtum cum hæredis institutione. Quando autem testator hæredes per eum scriptos in testamento pręambulo in aliqua dispositione vel enunciatione, reputasset immeritos vel indignos sua hæreditate, inq̃ eos instituerat testamẽto suo hæredes, expressa saltem generaliter aliqua rationabili vel probabili causa indignitatis, vel demeriti vel inimicitiæ, vel alia simili, † licèt per talẽ de-
51 clarationem testatoris testamentum ipso iure non reuocetur, tamen fisc⁹ auferret ab eis hæreditatem tanq̃ ab indignis, vt in l. 23. tit. 1. part. 6. in ver si. [Pero si alguno.] Quę lex fuit desũpta ex l. hæreditas. C. d his quib. vt in dig. Ideo autem dixi. s. expressa, saltẽ gñraliter aliqua causa ratiõabili & ꝓbabili, quia tex. in eadẽ l. 23. dicit. [Porq̃ me fue desconociente, o erro cõtra mi por tal razon (supple de desconocencia, o otra semejante della (supple de ingratitud o desacato o descomedimianto o desobediencia.) Et sic patet, quòd sufficiat talẽ causam exprimere in genere, & non sit opus quòd testator descendat ad faciendam aliquam expreßionem alicui⁹ causæ rationabilis in specie, vt ibi, scilicet, in d. l. hæreditas, punɛtat glo. & bene. Et probatur optime & à fortiori ex eadẽ l. in illis verbis [Quia tamen testatrix voluntatẽ suam nõ mereri vnum ex hæredibus suis declarauerat &c.] quẽ tex. ita exponit ibi Bal. illum supplendo, etiã si testator non exprimat causam indignitatis in specie. Idem etiã tenẽt Sali. & Alex. ibi. Imo plus dicit ibi Pau. de Cast. in textua. super hisdẽ ṽbis, ꝙ etiã si testator dicat simpliciter, se reputare hæredes à se scriptos, immeritos vel indignos propter talẽ causam in genere expreßã, licèt vltra non procedat ad priuandum eos hæreditate, vel ad reuocandã institutionem de eis factã, idem esset dicendũ, quia non est opus illud exprimere. quem ibi omnino vide declarantem illum tex, circa aliud punctum in eodem textuali.

L. 23. partit. 6. tit. 1. declaratio.

Atten.

Sed (vt ingenue loquar) Doctores præfati supplentes dictam l. hęreditas quoad expreßionem causæ in genere non bene probant illud. Imo ille tex. quem. s. recitaui, simpliciter loqtur, vt sufficiat reputare testatorẽ hæredes à se scriptos indignos, vel immeritos, etiam si nõ descendat ad aliquã causam demeriti, vel indignitatis in specie nec in genere. Tamẽ postquã prædicta lex partitæ ita transtulit prędictam l. hæreditas, non est in hoc standum. Sed vellem scire, vnde declaratio doctorum ad l. hæreditas, effluxerit, & consequenter lex partitæ; cum commemoratio causæ in genere tam iure antiquo quã nouo in materia odiosa & priuatiua parum operetur,

Considera'tio ad eãdẽ ll hęreditas & Parti.

Atten.

retur,vt in l.& si pepercerit,in princi pio,à sensu opposito.ff.de liberis & po sthum. Nam si ibi testator ldemque pater non exhæredasset filium, quan tumcunque eum affecisset verbis in iuriosis,de quibus ibi,per ea sola non videretur exclusus neque exhæreda- tus.Nam & ibi punctat glos. differen tiam inter genus & speciem maledi- ctionis adducēs bona iura. Itidem de iure nouo Authenticorum adhuc & fortius consideratur causa specialis.§. causas in authētico, vt cum,de appel la.cog.colla.octaua. Quinetiam Cy. post Iaco.de Raue. in eadem l. hære- ditas non tangendo prędicta,videtur ea præsensisse,dum sequendo eundē Iacob.(quem ibi refert)dicit, quòd e- tiam si testator eos, quos instituerat, vocasset inimicos, non propterea vi- detur eos reputasse demeritos, neq; indignos,& consequenter hęreditas non applicatur fisco,neque aufertur ab eis,quia potest talis inimicitia esse iniusta, vt ibi per eum in distinctio- ne,quod etiam supra tetigerat secun da oppo. Sic itaque attenta iuris com munis censura rotavis stat ibi in repu tando hæredes indignos vel immeri- tos,neq; est opus facere aliam transi- tionem vel transitum ad causam ali- quam generalem, ne dicam specialē sed(vt dixi)nō oportet d hoc disputa re postquā lex.'s. partit.ita scripta est argumēto l.prospexit.ff.qui & à quib. &c. Quanquam ad l.& si pepercerit, in principio responsio est prompta, q; loquitur in exhæredatione filijs: sed magis obstat ponderatio illorum pri scorum in l.hæreditario.

Ad eandē,l. parti. Et in quantum recitando verba le- gis partit. dixi supplendum esse, vt ibi posui illud est verum. Nam etsi cē ties lex illa inspiciatur, non potest ali- ter percipi salua ratione recti sermo- nis.fac de ea re periculum,& cognos- ces illud apertissimè. Et quod supra dictum est tenere Docto.ī dicta l.hæ- reditas.Item & quod dicit lex prædi- cta partita de expræssione causæ ra- tionabilis in genere facienda per te- statorem quando hæredem ab eo scri ptum reputat immeritum vel indig- num,exemplificari potest ī casu quē aliàs vidi accidere, videlicet quando testator reputauit hæredes ab eo scri ptos, īdignos hęreditate sua,quia fue rant ei inobedientes & nūquā parue rant mandatis ipsius, & commiserāt contra eum aliquas proditiones.&c. non descendendo ad aliquam speciē inobedientiæ neq; proditionis. Con- tra quos(per ea quæ.s.tradidi) vi- di pronunciari. Et (vt ad superiora re- deam) vltra supra tradita fol.ab hinc. 3 præcedenti in.§.illud autem, versi. si tamen testator,ante nu.51.vbi po- nitur vna fallen.fallit etiā quod dicit in.§ ex eo autē solo.s.citato, nisi testa tor dixisset,q; reuocabat testamentū ab eo confectum adiecta causa, quia valebat intestat⁹ decedere, Bar.in ea- dem l,si iure. In eo tamen, quod Bart. ibi subdit,q; hoc casu venientes ab in testato censent̄ instituti, videnď est Are.in d.l.hęredes palam.§.si q̄d post, quem.s.citaui ad fin.11.ampliationis vbi notanter loquitur in hoc articu- lo. Et pfecto dubium videtur quod Bar.dicit,q; tales venientes ab intesta to censeantur instituti per illa verba, eo q; vult decedere intestatus,& sicq; succedant ex testamento.

Ex'plum de causa inobe dientiæ vel simili in ge nere.

Redit ad pre fatum.§.ex eo aūt solo. & ponit aliā fallen.ad cū

Ad decisio- nē Bar. in L. si iure.

52 †Nam quāuis id,quod Bar. dicit,sit cōis opi.q; quando testator coram sep tem testibus dicit se velle non valere testamentum ab eo confectum adie cta ilia causa,quia vult decedere inte status tollatur testamentum præce- dēs,prout tenet Alex.in d.l.si ita scri- ptum.§.regula, de libe.& posthu.& i- bi Ias.ad fin.& ibidem etiam Alexan.

additionibus ad Bart. & idem Alexã. vbi etiam Philippus Corne. & Iaſ. in dicta l, ſancimus. C. de teſtamen. & idem Alexan. conſilio. 102. incipien. Paucis vtar, ſecundo volumine, per glo. in dicto. §. ſi quid poſt, in parte omnia, verſiculo, obtinet, quoad inſtitutiones legis ſæpe allegatæ, hæredes palam, quam ibi poſt alios Docto. ſequitur Areti. colũna ſecunda, & Bart. in l. paterfamilias reſtame. verſiculo, quæro, pone, ſupra de heredibus inſtituendis. Ad quod etiam ſũt textus facientes in argum. traditi per Docto. in eiſdem locis, tamen id, quod dixi Bart. ibi ſubijcere, quòd hoc caſu teſtator videatur voluiſſe inſtituere, vel inſtituiſſe tales venientes ab inteſtato, vt eo pretextu poſsint venire in teſtamento, non memini me legiſſe iure cautum, ſed potius reperio textũ in contrarium in l. 1. §. ſi hæres. ꝟ. ſi tabulę teſtamenti nu. exta. vbi ad verbum dicitur. [Si hæres inſtitutus non habeat voluntatem, vel quia inciſę ſunt tabulæ, vel quia cancellatæ, vel quia alia ratione teſtator voluntatẽ mutauit, voluitque inteſtato decedere, dicendum eſt ab inteſtato rem habituros eos qui bonorum poſſeſsionẽ acceperunt.] Eſt ergo ibi textus adamuſsim quadrans & adeo expreſſus, vt nullam recipiat tergiuerſationem vel euaſionem, & (vt Bononienſes voce barbara vocant) debrocha. Verum enimuero ſi verba Bar. etiam oſcitantet inſpiciantur, non eſt loquutus, vt reprehendi mereatur. Nam dixit per verbũ fictionis, quòd teſtator cenſetur eos vocaſſe, vt in l. conficiuntur, in principio. ff. de iure codi. cum gloſ. not. ibi, & l. vel ſingulis, de vulgari & pupillari. Et non trãſijt Bart. vltra ad decidendum quòd eo caſu tales ſucceſſores ab inteſtato poſſent venire ex teſtamento, imo

Defenſatur Bar. ex verbis eiuſdem

ſtatim voluit contrarium, dum dixit. [Et per aditionem venientium ab inteſtato ademptio confirmabitur,] ꝑ l. ſi quis ita hæres inſtituatur ſi legitimus. ff. de hæredibus inſtitué. vltima char. & ſic ademptio per teſtatorem facta ab eo quem inſtituerat cum adiectione illius cauſæ, quia vult inteſtatus decedere, valet, & videtur conſeruare talibus ſucceſſoribus ius ſuccedendi ab intaſtato. Et in vero inquantum Bart. allegat. l. illam, ſiquis ita, aperte imo apertiſsimè deducitur eũ ſenſiſſe ac præſuppoſuiſſe, † quòd 13 eiuſmodi veniẽtes ab inteſtato, quos volebat eſſe ſibi ſucceſſores non venirent ex teſtamento, ſed abſolute ab inteſtato ex voluntate ſua, vt in caſu dictę l. ſi quis ita, vbi eam ſũmant Bar. & Ioan. de Imo. ſic, quòd ex voluntate defuncti, cauſa inteſtati præfertur cauſæ teſtati, & in caſu dictæ l. ſi quis ita hæres, & prædictæ deciſionis Bart. quam per eam confirmat (vt dixi) poteſt recte dici illam eſſe voluntatem vltimam innominatam. Et iſtud iunge his quæ ſupra tradidi ad finem ſeptimæ ampliationis, & his quæ. ꝟ. ad finem decimæ ſeptimę dicam.

Vi. infra pa. Ioã. nu. 71

No.

Quinto decimo producitur præfata regula, etiam ſi primum teſtamẽtum eſſet factum cum viginti teſtibus & duobus notarijs, & ſecundum teſtamentum eſſet factum ſimpliciter cum ſolennitate ordinaria ſeptẽ teſtium duntaxat, quia etiam hoc caſu ſecundum tolleret primum, nec attenderetur exuberans ſolennitas primo teſtamento adhibita, ſecundum Bart. in ſępe allegato. § ſi quid poſt, quem refert, ac ſimpliciter Iaſ. ſequitur in l. ſi ita ſit ſcriptum, numero. 18. ꝟ. titul. 2. de legatis. 1. vbi etiam adducit Pau. de Caſtro, conſilio. 364. quod ſecundum eum incipit, Dubium facit in ſupraſcripto puncto, conſulendo 15

do tenentem quòd si præcessit testamentum ad pias causas, cum solennitate ordinaria septem testium conditum, cum tamen de iure communi duo sufficerent, vt in capit. cum omnes, & in capit. relatum. 1. de testamen. & postea idem testator fecit aliud secundum testamentum, etiam ad aliàs pias causas, puta instituendo aliam ecclesiam, vel alios pauperes, vel aliam piam causam, ab ea, quam in primo instituerat, nihilominus tamen, per tale testamentum secundũ habens solam ordinariam solennitatem priuilegiatam, ex ipsius piæ causę fauore, scilicet, duorum testium, tollitur & exhauritur primum testamẽtum, & ibidem las. adducit plures alias remissiones conferentes ad prædictam Bartoli decisionem in sæpe al legato. §. si quid post. Quod consiliũ Pau. de Cast. reperio nunc in mea noua consiliorum impressione, sub nu. 327. primo volumi. & sub eodem initio. De quo puncto tradit etiam And. Si. Barba. consilio. 43. colum. 4. libro. 3 & in eodem cap. relatum. colu. 2. versiculo, sed ad istam decretalem.

54 †Nam licet aliàs (vt id non omittamus) etiam in vltimis voluntatibus abundans cautela, vel exuberans solẽnitas non noceat. l. testamentum. C. de testamen. cum non mutet substãtiam veritatis non necessaria verborum multiplicatio. l. pediculis. §. labeo. ff. de aur. & argen. legat. & tradit

55 etiam Decius istud declarans, † vbi etiam citat eundem. §. labeo, in l. quæ dubitationis causa. ff. de regulis iuris, tamen talis expresio cautelę, vel solennitatis abundantis non operatur ex se aliquid, vt addat vel minuat ad actum cui apponitur, vt inquit glos. not. & ordinaria in eodem. §. labeo. citans in id plures leges, inter quas adducit dictam l. testamentum. Et ad idem quod glossa illa inquit, notat nuncupatim eundem. §. labeo, Alberi. ibi in textualibus. De qua glossa neque de notabili Alberici ex illo textu elicito, non meminit Decius in eadem l. Quæ dubitationis. & est etiam bonus textus ad idem, in l. quę situm. §. penul. in fine. ff. de fundo. instru. in illis verbis, [non videri minutum, Sed potius ex abundantia adiectum. &c.] Et si talis solennitas abundans non operatur quicquam, & per eandem l. testamentum reprobat Alberi. ibi glos. decreti in cano. optatũ, capit. distinctione, inquantum voluit quòd si aliquod verbum superfluum apponitur in aliquo actu, viciatur id, quod agitur. Sed non considerat Alberic. quòd illa glos. statim arguit in contrarium & non soluit, & licresidet dubia & irresoluta. Quare nõ meretur reprehendi, cum imo non videatur inclinare in contrarium. Nam & apud glossas & Doctores regulare

Reprehẽditur glos. decreti per Albe.

Soluatur eadem glo. decreti ab impugnatione Alberici.

56 & commune est, † quòd in dubio vltima opinio ex pluribus recitatis censetur approbata per glo. vel Doctores illas recitantes glos. in l. qui filium. §. sabinus. ff. ad trebel. vbi Ioan. de Imo. Pau. & alij post antiquos notant. Bonus textus in l. si idem cum eodem. §. vlti vbi notant Doctores, signantèr Alexand. & Ias. ff. de iurisd. omni. iud. & textus in l. si mater. C. ne de sta. defunctorum, & in. §. item pretium, vbi not. Ange. & alij, instituta de emptio. & vendi. & notat Bald. in authen. ex testamento, col. prima. C. de colla. vbi dicit facere ꝓ opinionibus Innocentianis. Vtcumque sit, Albe[ric]. ibi ponit resolutionem in hoc articulo,

Adopt. Innocentianas.

57 † quæ est, quòd superuacua nullã afferentia vtilitatem resecanda sunt, hoc est debent haberi pro non appositis. Sed illa quæ possunt aliquã cautelam, vel vtilitatem afferre, minime.

Resolutio in arti. redũdãtis seu superuacuæ solennitatis vel cautelę.

Argumento l.ampliorem.§.in refutatorijs,C.de appella. Et sic est expendendum,quòd Albericus etiam in casu vbi adest solẽnitas superuacua inutilis & frustranea, non dicit eam vitiare actum, super quo interponitur, sed solummodo vult eam esse reijciẽdam,& pro non apposita habendam, vt in superioribus dixi. Quod affabrè adaptatur ad rem de qua in præsentiarum agitur, scilicet, ad testamenti solẽnitatem superuacaneam, quoad excessum numeri testium à iure req̃siti quũ imo posset ꝓdesse ad cautelam,vt si testator adhibuisset octo testes in confectione testamenti nuncupatiui sine tabellione,& tempore quo testium publicatio fieret coram iudice, secundum formam traditam in l.2.C.de testam.vbi Bart.& reliqui Doctores docent modum & normã talis publicationis,& vnus testiũ ibidem descriptorum iam obijsset,testamentum cum reliquis septem testibus maneret validum. Et tamen si à principio soli septẽ testes interuenissent,vno eorum ante publicationem deficiente,testamẽtũ redderetur nullum.l.si vnus,primis verbis. C.de te-

58 stam.† Et idem adaptari posset hodie ad varios numeros testium requisitos & sufficientes in eiusmodi testamentis per l. primam eo.titul.de los testamentos,li.5.ordina.referendo singulos casus ad singula. Et idem esset in testamento in scriptis confecto sine tabellione,si q̃d forte vni ex octo testibus vt pote supernumerario humanitùs accidisset ante ipsius testamenti aperturam iudicialem,quam vulgꝰ auctorizationem vocat, quæ fit secundum formam l.2. & eorum quæ ibi Doctores tradunt & declarant.C. quemadmodum testam.ape.& l.2.ff. eo. Ad hæc confert optime quod Frãciscus de Are.tradit in l. patris & filij,

Ad l.ordi.de los testamẽtos.

Adaptatio incongrua.

ff.de vulgari & pupil.per text,& glos. ibi,in versi.resignate,quòd si in testamento pupillari,in scriptis confecto essent apposita septem sigilla superuacua,vt potè ibi non necessaria(quę in disiunctè sunt etiã hodie in vno quoque testamento superuacua) & testator in vita ea resignaret, vel remoueret,non noceret, ita hodie si testamẽtũ aliàs haberet debitas solennitates,

59 † quæ hodie requirunt̃ in testamẽto inscriptis,& apponerẽt̃ sigilla,ad postmodum testator eã remoueret ,non nocetet talis remotio illi testamento.cũ appositio fuerit superflua,per l. 3.in ll.Tauri,ꝙ est naturale,ad illam l.

Ex prædictis & alijs, quæ in idẽ possent adduci,nũq̃ mihi placuit quedã decisio Ias.in cõs.97.per totũ. Vbi per totũ consiliũ nihil aliud agit pręterq̃ probare,ꝙ si iure cõi vel statutario tequiratur pro forma & solennitate certus numetus personarum raxatus, ꝙ non licet excedere illũ. Et inter alios casus miscet istum ante finẽ.1.col. scilicet de numero testium requisito in testamentis.Sed(vt ad ipsum addidi) illa cõsultatio,saltẽ ĩ hoc casu nõ põt procedere. Et inueni postea Alci.in l. 1.in fi.ff.de libe.& posthu.recedẽtem ab ea,& gauisus sum. Nã si quis bene percõtet̃ oĩa iura ciuilia,canonica & regia,de hoc loquentia,nõ ponũt formã septem vel quinq; testiũ in testamentis requisitorũ, excludendo sup excrescentiam,sed ponderando & taxando defectũ,& propter illũ annullãdo testamentũ,vt l.si vnus, in prin. C.de testa.& l.3.Taur.ibi[alomenos] ĩ.allegata.

In eo tñ quod prędixi,nu.55.verba redũdãtis cautelę vel solẽnitatis quẽ admodũ non nocere,ita nec quicq̃ operari solere, nõ est omittendũ, illud intelligi debere nisi quoad vnũ effectũ,videlicet dubitationis tollendæ, seu

Ad l Tau. adaptatio similitudinaria,& vera.

Taxatio Ias. in cons.

Declaratio not. ad supe riora.

seu declarationis inducēdæ l.quę dubitatiōis.ff.de regu.iu. vbi Deci⁹ not. & addit tex.in l.qui mutuā.ff.mādati, & l.quæ extrinsecus.ff.de verb.oblig. &.l.si pupilli.§.1.ff.de nego.gest. Et ꝓpterea subdit ipse ibidē, ꝙ ob id verba superflua tollerent,& adducit Panor.in.c.solitæ,super glo.tanꝗ ad fin. de maio.&obe.& eundem in c. certificari,col.pe.de sepul. dicentē ꝙ talia verba satis operātur in eo ꝙ tollūt dubitationē,& Domi.in c.si Papa,de priui.li.6. Alios effectus ego non inuenio,neq; abs re id esse puro. Nā si eos ex seipsis talia verba producerent, nō possent dici superflua,sed apta & congruentia.

60 Illud † deniq; circa istū articulū nō prętereundū,vtpote not.nonnūꝗ ex abūdanti cautela pręsumi dolū& sciētiā in apponente illā.glos. est not. & ordi.in l.si quis sub cōdirione.§.de cōdi.insti.in glos.1.quæ tamē intelligit in clausulis abundantibus& insolitis. Attēn.sequē ad glo.in l.7 ff.de {condi. insti.} Illæ enim inducūt doli vel fraudis suspicionem secundū.B.de Belenzi.aut quisq; illę fuit,I addi.ad Abba.Panor. in cap.illo vos.de pigno.& Dec.in d.l. quę dubitationis,nu.3.post Bal.super eadē glo.vbi idē vult, referēdo verba illius ad superiora quæ proximè.§.ipse dixit,& post eundē Bal.in l.testamentū.C.de testa.vbi plura de hoc tradit Ias.antequē Deci.eo nu.3.dicit ea tradidisse Fęli.in c.2.col.2.aliàs.6.de rescrip.sed in hoc nō assentior Deci.Imo crediderim potius muruatū fuisse Fęli.à Ias.qui lōge pręstabat in materiijs iuris ciuilis ipsi Feli.qui aliàs.s.in c.ecclesia sanctę.M.col.21.de cōsti. vocat se merū canonistā,& ita est,licet in iure canonico inter moder. fuerit satis cōspicu⁹,& mulra tradiderit ac cōgesserit apprimè elucubrata necnō nimis elaborata. Sed de eodē puncto ꝗ plura tradit Fran.Cur.antiquior cōs. 66.col.16.& latius cōs.74.antepe.col. vers.decimo,reddit nulla,& Ias.in l.1. col.1.ff.si qs ius dicē. nō obtēpe.Et ꝗ plurimas remissiones de hac re in ornatu & cōmēdatione illius glo.tradit Hipo.de Marsi.in l.de minore,in princi.nu.24.cū multis sequen.ff.de quæstio.vbi signat aliam glo.pro consimili,in c.significauit,in parte, īterdixit, de censi.dicens eā cōmendare Io.de Ana.in c.cum tu.de vsuris.Et de eadē re post omnes tradit And.Tyraql. in opere retractus,char.325.nu.17.cum sequen.† Vbi ramen cirando alios videtur hanc conclusionem intelligere,& quidem recte,quando eiusmodi clausulæ abundantes & insolitę apponerent in actu sua natura ꝺ fraude suspecto,& sic videret apposite ad sustinendū talē actum habentē contra se ꝑsumprionē fraudis, seu suspectū de fraude vel etiā de simulatiōe,vt in casu seu exemplo illius glos. & alijs eidē similibus.Secus si tales clausulę abundātes & insolite essēt appositę in actu ex se licito & approbato,& sic nō præsumpto de fraude,ad maiorē ipsi⁹ caulā,firmitatē & robur,prout videt velle glo.cū tex.in l.non ex eo,eadēq; pe nul.C.de euictio,Quā sic intelligit ꝑ fata additio in eo.c.illo vos.§. citato, aliā sequeret,ꝙ nulla clausula insolita posset actib⁹ licitis adhiberi de nouo, pꝗ absonū esset,nc dicā ridiculū, cū ingenia humana preuia ipsorum natura dictāte quotidie noua excogitēt & īueniāt īsolita & insueta,& ꝗ vt plurimū sunt fortioris firmitatis & efficatię ad ꝓducendos,firmādos, sustinendosq; hoīum actus,ꝗ sint solita & anti- Inueniēdis inuenta non obsunt.

62 quit⁹ inuēta,† Repiendis enim,repta ta nō obstāt,vt inq̄r Bal.in ꝑfa. decre.

63 col.1.†,Et cū oēs hoīes naruraliter scire desiderāt scdm Phm̄,in pri. Methaphi.& probat in l.legatis seruis.§. ornatricibus,cū glo.vbi not. Albe. ff. de lega. Sciendi cupiditas naturaliter hoīnibus insita.

lega.3. sempnoua excogitāt, meditā-
tur &speculant̄. Nam dicit text.pul-
64 cherrimus in c.1.§.porro,versic.† sed
quia natura semper deproperat no-
uas edere formas.quę fuit prima cau
sa benefi.ami. in vsi.feud.qui desum-
ptus fuit ex.§.sed quia diuinę res,in l.
tanta,C.de vete.iure enu.col. antepe
65 nul.Præsertim quia ea,† quę de nouo
emergunt,nouo indigent auxilio.l.1
in princi.ff.de ventre inspici. vbi ad
verbum dicitur. [Nouam rem vide-
tur desiderare Rutilius Seuerus vt v-
xori quæ ab eo diuerterat,& se non es
se pregnantem profiteatur custodē
apponat, & ideo nemo mirabitur,si
nos quoque nouum consilium & re-
medium suggeramus.&c.] Et illum
textum in id dicit Alberi.ibi,sæpe al-
legati.Sicq; operepretium.quinpoti-
us necessarium est in dies de nouo no
uas excogitare clausulas,vel ad robur
fortius & maiorem cautelam eorum
quæ nouæ fiunt,& ad ipsorum firmi-
tatem,vel ad propellendas aut ꝓpul-
sandas technas,quę possent per alios
adhiberi in eiusmodi actibus secū ce
lebrandis.Et glo.in dicta l.1.in princ.
adducit bonas remissiōes,ad quas re-
fert se Albe.ibi vltra quas est bonus te
xtus commendatus ibi per Doctores
post glo.in cap. Ceterū. de iuramēto
calu.facit text.in cap.vlti. de consan-
gui.& affi.faciunt in idem boni text.
in authen.de his qui ingre. ad appel-
lan.in prin.& in authen. vt defuncti.
seu fune.eorum,in prin. & in authēt.
vt factæ noue consti.in prin.collat.5.
Est igitur vera præfata subdeclaratio
Doctorum & Tyraquelli post eos ad
prędictam glossæ conclusionem & e-
ius declarationem, de quibus supra est
traditum & eam sūmè not.

Natura ídies nouas deproperat formas edere.

Quę nouę emergunt,nouo auxilio indgent.

Approbatur Tyraque.& Docto.abeo citatorū sub decleratio ad cōem p. dictarū glo. & Docto cōclūsionē.

Quæstio in eadem.

Circa suprascripta tamen post prin
cipium istius ampliationis(vt ad ea tā
dem redeamus) aliàs dubitaui in hac
specie,si causa pia scripta in primo te-
stamento hæres (ex duobus inquam
testamentis ad pias causas conditis)
esset magis pia,quam causa scripta in
secundo testamento, an data parita-
te solennitatis in vtroque testamen-
to,nihilominus secūdum tolleret pri
mum,an vero propter maiorem pie-
tatem causæ piæ, in primo testamen
to descriptæ,primum pręferatur secū
do,subijcio rem exemplo,vt puta si in
secundo testamēto essent scripti mo
nachi alicuius monasterij, saltem ca
pacis in communi, & in primo fuis-
66 sent institutę hęredes moniales † qua
rum monialium causa est magis pia,
quam monachorum,vt tenet elegan
ter Cyn.in l.cum multæ, quæst. vlti-
ma.C.de donatio.ante nupt.vbi Bal.
sequitur,& idem Bald.in l. in mulris,
in fine.ff.de statu homi. Sed licet de
hoc alias fuerit ex facto dubitatum,
nihilominus semper intrepidè tenui
secundum ex prædictis testamentis
pręualere primo in quo moniales fu-
erant institutę,& illud funditus euer
tere.Quia fortius & potentius est ius,
vel iura disponentia, & præcipientia
quòd vltima voluntas attendatur &
consideretur,quoad tollendam præ-
cedentem, quam qualitas maioris pi
etatis, quæ versatur vel potest versa-
ri circa personas institutas in primo
testamento, Et hoc patet,quia Cyn.
& Bald.vbi supra loquuntur data in
cæteris inter præfata monasteria om
nimoda paritate,sed in hoc casu non
est paritas, imo potioritas, vt sic di-
cam,in secundo testamento, respe
ctu primi, vel quoad primum prop-
ter qualitatem posterioritatis secun-
di derogatoriæ prioritatis primi, igi-
tur.&c.

Quæstionis decisio.

Sed illæ maior fauor de quo præ-
diximus posset prodesse monialibus
si de prioritate vel posterioritate
illorum

Tēperamētum præcedentis decisionis.

illorum duorum testamentorum, probabiliter dubitaretur, & sic ignoraretur quod eorum esset prius vel posterius. Hoc enim casu testamen tutũ in quo monachæ fuissent institutę presumeretẽ vltimo loco factũ vt ꝑ ualeret alteri, in quo fuisset institutũ monasterium monachorum, quia illud præsumeretur prius factum, vt in simili tradit Bar. in l.1. ff. soluto matri.& il.1.C.de iure fis.libro.10.Et quod prædixi supra proximè in prædicta quæstiõe, redditur indubitatũ ex eo, quòd etiam si in secundo testamento scriberetur hæres causa prophana, cum solennitate ordinaria septem testium, & in primo causa pia cum quauis solennitate siue regulari siue priuilegiata, secundum testamẽtum preualeret primo, vt in sæpe citato canone vltima voluntas.13.quæst. 2.iunctis supra allegatis iuribus ciuilibus quib⁹ fundatur regula potissima, de cuius discussione agimus in hoc ptimo euidentiali, quòd sequens testamentum, regulariter tollit primũ seu pręcedens testamentum. Et istud fuit supra in specie traditum duodecima ampliatione, & reddit hanc rẽ planam, indubiam atq; citra controuersiam aliquam.

67 Non † enim (vt ibi fuit dictum) in hoc reperiuntur piæ causæ priuilegiatæ, vt earum fauore derogetur iuri & fauori publico, id est potentiæ testãdi, vt l.3.supra de testamen; vt sic testator deinceps, id est post dispositionem prius factam in fauorem piç causæ maneat intestabilis.

68 †Decimo sexto eadem regula producitur etiam, si primum testamentum iure ciuili, sit validum, & secundum solo iure prætorio, vt quando in eodem secundo testamento fuisset præteritus per patrem filiusfamilias, & sic ipso iure ciuili fuisset nullum, & tamen postea idem secundum testamentum, approbaretur per eundem filium expræssim vel etiam tacitè l.filio præterito, secundo responso supra de iniusto rupto, que loquitur in approbatione tacita, id est ĩ abstensione eiusdem filij pręteriti ab hęreditate paterna, ex qua resultat tacita approbatio talis testamenti. Sed & idem & à fortiori est in expressa, vt prædixi, vt ibi declarat Pau. de Cast.in textualibus.

Et hanc conclusionem istius extensionis tenet Bald. contra glossã ibi, in l.si filius qui in potestate, columna secunda, in fine.ff.de liberis & posthumis, reddẽs elegantem rationem quia (inquit) quamuis eiusmodi testamentum non valeat, nisi solo iure prætorio, sicque sit minus potens vel debilius, tamen tollit nihilominus præcedens testamentum, iure communi atque ordinario, validum, de iure inquam ciuili, non quidem directo & ĩmediatè, sed vt incõpassibilitatis, & sic ex iuris ciuilis regula ꝓhibitiua, videlicet ne quis testator decedere posit cũ duplici testamento, quod contigeret isto casu existente vno testamentorum valido de iure ciuili, & alio valido de iure prætorio. l.posthumus.§.si paganus, supra non semel allegata de iniusto rupto. Ratio Bald. elegans.

Sic igitur secundum testamentum tollit primum in casu præfato, non quidem ex prætoria potestate, quæ (vt est notum) non est tanta, quæ posset in vniuersum ac perpetuo ius ciuile subuertere, neque facere quẽ desinere esse hæredem.§.quos autẽ instituta de bonorum possessioni. titulo generali. Sed (vt dixi) ex prædicta iuris ciuilis regula generali, prohibente testatorem paganum decedere cum duobus testamentis. Et eãdẽ opi. Bal. contra glos.& Bart. ibi & alias glossas

hæreditas deuoluitur ad successores ab intestato, qui per talem voluntatem videntur esse vocati per testatorē, vt tenet Bart. in l.si iure.§.eo.versi. quero præcessit primū testamētū[ibi modo propositū]ad q̄.§.retuli in.14. ampliatione incidenter,ppe fi.vbi ad duxi nōnullas concordantias,ex quibus appatet sentētiam Bar. esse p Do cto.cōmuniter & vbilibet ap̄pbatam verificando & declarādo, eam prout ibi dixi. Quamuis Pau.de Cast.& Rapha.Fulgo.in sæpe allega.l.sancimus. C.de testa.aliud voluerint. Vide tamē ibi Alex.Cor.& Ias.& ad id quod adduxi in ptædicta ampliatione circa fi. citando l.conficiūtur,in prin.§.de iure codi.in intelle.& declaratione verborum Bar.in d.l.si iure, adijciendum est, quòd in quantum Bar. ibi saluaui ab impugnatione Doctorum illi aduersantium,& ponderaui verba principij illius l.formaliter dicunt. [Quoniā credit patetfa. sponte sua successorib⁹ ab īte stato relinquere legitimā hereditatē.] Debet ille text⁹ subintelligi, vt fortius stringat pro Bar.

Hoc est sungendū cū eo quod est dictum supra ad fi.14. ampliationis.

69 †de voluntate testatoris ficta, vt ibi glos. dicit, supple & permissiua tantum, non autem de voluntate dispositiua, & ita intelligit & apte & apposite Bald. in l.si emācipati, octaua oppositione. C.de colla.& illum sequitur Ias.consilio.202.colu.7.post medium, volumine secundo, qui etiam est vidend⁹ in l.gallus, in principio numero.37.in lectura integra, de liberis & posthu. Quod est valde memotandum, quia multi pasim allegāt l.illam, conficiūtur, in principio, in illis verbis iuncta l.si quis cum nullum in principio eodem titulo, & non bene percipiunt hoc, ad idque bene facit text⁹ in l. ab exhæredati in principio in illa impropriatione, quasi supra titulo secundo, ad finem tituli, dum ad id verbum ibi dicitur. [Quia & legitimi eo iure, pręstare coguntur quasi scripti essent, aliàs fuissent.] & sic lex fingit eos esse scriptos permissiuè, & non dispositiuè, id est, ex testatoris permissu, non autem ipsi⁹ dispositione, ad idem pro prædicta declaratione Bal. est optim⁹ textus in l.1.§.sciēdum ibi, [vel dum eis non adimitur,] supra hoc titulo, coniuncta declaratione glossæ. Est etiam text⁹ admodum not.quē in præfata decima quarta ampliatione citaui, in l. vel singulis supra de vulgari.& pupilla.in verbis illis posteriorib⁹. [Si ius legitimarum hæreditatum eis custodiri velit.]

Verbum, custodiri quid propriè significet.

70 †Quod verbum[custodiri] expendēdum est, nam suapte natura, nō inducit dispositionē, de nouo, sed iam pridem inductam fouet, conseruat, & tutatur. l.1.cum alijs.ff.de nūdi.& in cano,1.25.quæsti.1.& in cano. Conuenior.23.quæst.8.in fine, & ad id quod sæpenumero allegatur dictam l.conficiuntur, in principio iuncta dicta l. si fundum pet fideicommissum, §. finali cum glo.supra titulo secundo, q̄ venientes ab intestato, videntur succedere ex defuncti iudicio, siue dicūtur habere ipsius tacitam volūtatem, viderur prima inspectione facere, tex tus in l.si.§. Lucius titius, in testamento moriturus in verbo, reliquero, accido illud absolutè, id est post mortem, in patrimonio meo dimisero, iunctis verbis præcedent. & sequent. supra titulo primo. Sed cauendum est, quia verba sequentia(commune vobis sit)non patiuntur hanc ponderationem, cum sint verba dispositiua. l. titia cum testamēto.§. Titia cum nuberet, vbi hoc notaui eodem titulo. Et si forte obijciatur, si defunctus nō dat hæreditatē venietibus ab intestato, quādo decedit nō cōdito testamēto, quomodo potest eos grauare? put

Redit ad pdicta l.conficiuntur in prin.

Obex tacitus.

dicūt

dicunt posse prædicta l. ab exhæredati, in princip. cum glos. Item & supra allegata lex, si fũdum per fideicõmissum. §. vlt. sed ad hoc glo. in eodem. §. vltimo, respondet ex eo esse, quia videtur eis per fictionem relinquere, vt per glo. in d. l. conficiuntur, in princi. & illud sufficit, quam respõsionem tenent Doct. cõmuniter, in prædicto §. fi. & sic quòd sufficiat per fictionẽ videri defunctum intestatum dedisse, vt possit successores ab ĩtestato grauare onere legati vel fideicommissi vniuersalis, vel particularis, quãq; re ipsa seu verè nõ dederit: nã secundũ eã glo. & Docto. in eodem. §. vltimo, cũ potuerit ab eis hęreditatem adimere, faciendo testamentum & alios hæredes instituendo, & non fecit, videtur eis, id est successorib⁹ ab intestato dedisse, per dictam l. 1. §. sciẽdum. s. isto titu. qui textus (vt prędixi) loquitur etiam in voluntate permissiua, facit etiam tex. in ratione sui & quidẽ à fortiori, in l. si fuerit. §. 1. eodemq; vltimo supra isto tit. vbi potest quis grauare hæredem hæredis, id est eum qui speratur esse hæres futurus ipsius hæredis. Ad idem etiam cõfert l. si sic, in prin. quæ continuatᷣ immediatè, post dictam l. si fuerit, ad quos textus vide Bar. in l. qui fundum. §. qui filios, vbi etiam alij, pręsertim Alex. de hoc tradunt. ff. ad l. falci. & ad dictam l. si fuerit. §. vltimo, videndus est Soci. in l. cũ filiofa. col. 3. versic. 4. conclusio. supra titu. 2. de lega. 1. & illum textum allegat & extendit Bal. in l. cum antiquioribus col. 1. C. de iure delibe. post medium. Et inquantum in prædicta. 14. ampliatione fuit dictum, quòd Bar. in dicta l. si iure, loco supra citato, ibi allegauit l. si quis ita hæres institiuatur si legitimus vltim. char. supra de hęredibus insti. adijcere libet in præsentia rum, ibidem supra per me traditis, sat aptè ad propositum suum, quod est idem, de quo in hac ampliatione, quã modo versamus principaliter tractatur, & incidenter in supradicta. 14. ampliatione, cum dicta lex, si quis ita solum ponat venientes ab intestato in conditione, quòd licet Bar. in casu istius ampliationis, vt supra retuli, nõ faciat earum mentionem conditionaliter, imò potius causatiuè, videlicet, quia vult mori intestatus, tamen quia hoc casu verba sunt enuntiatiua, & nõ dispositiua, sufficit vt habeãtur pro conditionalibus, quoad hoc vt vtrobique voluntas possit dici innominata, ex quo (vt est sæpe dictũ) illi successores ab intestato veniunt ꝑ volũtatem permissiuam, & sic illa expressio causalis à testatore facta in casu Bart. vt ipse exemplificat, & in hac ampliatione traditur, videlicet, nolo testamentum valere, quia volo decedere intestatus, nõ est dispositiua, sed est declaratio quædã tacitæ, seu fictæ voluntatis permissiuę, & cum exprimatᷣ q; à iure tacitè inerat non operatur aliquid de nouo, dispositiuè inq̃, nisi solam sublationem prioris testamenti. Et ad hanc nostram ampliationem (vt ad eam redeam) facit optimè quædam generalis & iuridica maxi-
71 ma, quæ habet † quòd secunda volũtas innominata, tollit præcedentem etiam nominatam, rex. est ad id expẽdi insolitus in l. si duobus. §. si prius, infra de bo. posse. contra tab. quod etiã probatur ex l. hac consultissima. §. si quis autem. C. de testamentis, & l. 2. s. de iniusto rup. supra adductis. 10. ampliatione, & ista potest esse decima octaua ampliatio sumpta generaliter, videlicet quòd voluntas vltima innominata, tollit pręcedentem etiam nominatã. Sed quia ista includit sub se, & absorbet hanc decimã septimã ampliationem, vt in principio ipsius eã explicaui,

Solutio glo ſſe.

Reditad. 14 amplia. quo ad l. si quis ita hæres institiuatur si legitimus.

Atten.

.explicaui, ideo vtraque ponatur pro eadem & nō augeatur earū numer⁹. Et vide Cor.cōsil. 174. per totum, vol. 2. ex cui⁹ dictis potest colligi aliud exemplum adhanc ampliationem, sed quia loquitur aliquatenus confuse, vide qđ ad ipsum ibi addidi, & supple istam ampliationem, vt in pagi. pręcedenti ad fin. in margine, sub eodem numero. 71.

Ampliatio. 18. regula ampliatur etiam si in primo testamēto aliquis fuerit hæres institutus purè, & in secūdo testamēto, alius institut⁹ fuerit sub cōditione, nam cū sit possibile secūdū te 72 stamentum per existentiam cōditionis effici validum effectu ac teipsa, & consequenter ex eo posse hęreditatē aditi, ergo primū testamentum tollitur per tale secundum, vt in l. patet filio. ff. de hæte. insti. & in. §. posteriore, instituta quib. mo. testa. infir. §. non semel citatis, & in l. cum in secundo. §. de iniust. rup. in ptin, & versi. pen. quę iuta sunt in id expssa, cū alijs supra adductis in ratione quam posui ad secūdam ampliationem. Ad hoc nō obest l. si te solum. §. de hæredi. institu. in secundo respōso, vbi si quis instituatur purè, & insolidum, deinde ipsemet instituatur conditionaliter, prima institutio vt potè pura, & pfecta, sicq; pleniot preualet secundæ, & eadem secūda remanet inutilis, nam ille casus est admodum diuersus à casu istius ampliationis, loquitur enim ibi in vna psona hæredis instituti difformiter in eodem testamēto, sed ista ampliatio procedit in vno, vel pluribus hæredibus instituto vel īstitutis difformiter, id est purè, & conditionaliter, in duo bus testamentis, in primo inquam pu 73 re in secundo conditionaliter, quæ est materia nostra de præualentia secundi testamenti ad primum. Sed circa istam ampliationem oportunè dubitati potest, an pendente conditione institutionis factę in secundo testamento, hęres scriptus in primo, possit petere bonorum possess. secundum tab. facti, vt mittatur in possess. bonorum vt ibi stet interim, vel quousque conditio secundi testamenti existat, vel deficiatur. Et videtur quod sic, ea. ratione, quia hæres in primo scriptus pure, videtur per secundum testamētum continens institutionem conditionalē redigi ad institutionē sub cōditione cōttatia ei quę apposita fuit secundę institutioni, quū sit regulare, †q; quando id quod primo est datum pure, adimit & datur secundo sub cōditione, videtur primo iterū datū sub conditione cōtraria l. si legatū. §. de adimē. lega. l. quod pure. §. quādo di. lega. ce. l. pecuniā. ff. si cet. pet. quā in id notant ibi Doct. & speciatim Soci. decidit p illum tex. elegantē, & no. quæstionē quo supposito succedit decisio tex. not. in l. 2. § sub cōditione, §. de bonorū posse. secūdū tab. quæ habet, q; hæres institutus sub cōditione, potest ea pendente petere bonorum possesse. secūdū tab. facti. i. vt interim mittat ī possessionē bonorū, vbi stet (vt dixi) quousq; conditio secundi testamēti, purificet vel deficiat, quæ si extiterit illa bonorū possessio facti vertet ī bonorū possessionē iuris, & ille miss⁹ erit hæres ac si à pricipio fuisset purè institutus hęres & sol⁹, ita vt nullus alius fuisset institut⁹ hęres in alio testamēto pure neq; cōditionaliter, quod autem pxime dixi de versione bonorū possessionis secūdū tab. facti in aliam quæ est iuris, dicit glo. ibi esse mirabile, ac si de albo fieret nigrum.

†Quęquidem ilius tex. decisio procedit etiam in hærede extraneo conditionaliter instituto, per glossam ordinariam, secundū opinionem Ioan. glossatoris in l. hi demum, eod. titul. quam

Tollitur obex tacitus.

Dubitatio vltra docto.

Ad l. 2. §. sub conditione. ff. de bono posse. s. tab. extracta.

quam ibi approbant Bar.& Alberi.& idem Bar.in eodem.§.sub conditione contractu glos.ibi,quę aliud sensit,ꝓ qua opinione Ioan. Accursius in eadem l.ea demum citat bonum textũ in l. si seruus eo.tit.vbi etiã idẽ Accursius ponderat eandem l.pro illa opi. Io.Et iste not.articulus est distinctus à materia quam tangit glos. magistra in l.2.ff.si pars hære.pe.de qua abunde tradunt Bart.& alij post eum in l. planè.1.§.si duobus,&.§.si cõiunctim ꝫ.de lega.primo. Nam per ea quę ibi traduntur non tangitur hoc,sic videbatur dicendum,in prędicta quęstione supra mota, quòd hæres in primo testamento purè institutus,alio hærede in secũdo testamento instituto cõditionaliter,pendente conditione secundi hęredis,potest petere bonorũ posse.secundum tab. vtpotè sub contraria cõditione institutus. Sed in vero,contrarium est probabilius& tenẽdum,imò,ꝙ cum testamentum secũdum continens conditionalem institutionem,sit in potentia vel aptitudine præualentię,respectu primi in quo erat comprehensa institutio pura,mortuo testatore, statim ipso iure fuit sublatum primum continens institutionem puram, per illud secundum,quod ab ipso initio fuit validũ posibiliter,per text.in d.l. pater filio ad finem principij.ff.de hære.institu. cum concordan. adductis per glo.ibi, licet illum dicat esse potiorem iuris Ange.ibi.ergo nullo modo pręsupposita peremptione primi potest cadere prædicta consideratio,quòd eius valor pendeat ex suspensione conditionis cõtrarię,ad conditionẽ sub qua fuit facta institutio in secundo testamento,res enim seu dispositio iam perempta,nũquam reuiuiscit.l. qui res. §.aream.ff.de solut. & consequenter neque potest pendere,vt per glossam

Noua censura responsiua ad dubiũ supra motũ.

vbi Bal.inducit ad quæstionem canonicam in l.2.§.& harum,in glos.pe.ante fi.ff.de verbo.obliga.quod est noti° ꝙ vlterius probari expediat,& ille leges,si legatum,& quod purè, & pecuniã,loquuntur in dispositionibus particularibus quę sese inuicem possunt compati,vt sunt legata, & contract°, videlicet quãdo prima dispositio est pura,& sequens conditionalis de eadem re,quo casu prima resoluitur in cõditionalem,& cẽsetur facta sub cõtraria conditione,& pendet in euentum existentię, vel defectus secundæ conditionis,sed nostra materia duorum testatorum,loquitur de rebus,id est testamentis inuicem incompatibilib°,etiam sine alia cõtrarietate, vt est supra dictum.

Ad l.si leg. quod purè pecuniam.

19 Ampliatur.19.prędicta regula,etiã si primum testamentum fuerit iuratum per testatorem, istud præsupponit Bar.in conclusione quam firmat, co.fi.j.ista l.de cuius discussione postea tradetur in prosequutione,& verificatione dictorum ipsius Bar. interim tamen vide Ias.in l.si ita quis.§. ea lege.ff.de verbo.oblig.& in authen. hoc inter liberos.C.de testa. & quod in facto,circa istud consuluit pulchrè Oldra.consi.160.& cum eum videris memento eius quod Bart.hic in fine cõmentarij istius l.inquit, de virtute derogatoria,quam habet in se ipso iuramentum, & delibera aduertentèr, quia dicta horum parrum,scilicet, Oldra.& Bar. videntur inuicem pugnare,nisi aliquo fędere concordię inter se conciliẽtur,quod in pręsentiarum non prosequimur,quia rem de qua agimus principaliter non concernit.

Ampliatur.20.etiam primum testamentum solẽne præcesserit, & sequatur secundum ab eodem testamento conditum,vnico verbo responsiuo ad interrogationem sibi propositam videlicet

videlicet an institueret hæredem titium, & respódendo dicent sic, vel ita scdm Alex.cósil.33.col.4.in prin. contra Pau.consi.367. viso puncto, quod non inuenio & contra eundem Paul. tenet etiam Dec. cósi.489. col pen.& & istorum opi.est tenéda contra Pau. quãdo inquam concurrerent in tale interrogatione requisita soléniaquæ debent interuenire, secũdum ea quæ traduntur per doct.ordinariè scribentes super gl.in l.iubemus,ad fin. C. de testa. & in alijs plerisq; locis quos affatim cumulaui.in tepe. §.qui fideicommissariã.l.3.Char.21.2.pagi.in fi.ff.de hære.insti. vbi in illo puncto petendũ erit quod hic deest. Quãuis Soci.cósi. 92.col.7.lib.3.obiter ac veluti aliud agens videatur seq.Paul.de Cast.vbi.s. sed inconsiderate,qđ raro illi accidit.

Vicesimoprimo dilatatur etiã si in primo testamento,apposita sit clausula codicillaris, qa nihilominus primũ reuocatur per scdum funditus & ipso iure,imò(quòd est fortius)nihil ex cótentis in illo primo testaméto,sustinetur prætextu eiusmodi clausulæ codicillaris prout tenet pulchrè, & not. Bal.post.Nicho.de Mara.solénem doctorem antiquum,in præallega.l. posthumus.§.si Paganus, de iniust. rupt.
74 &c.quia secũdum eos talis † clausula nihil operatur quãdo testamẽtum in quo est apposita irritatur, seu desinit valere ex pœnitentia testatoris & sic per secundũ testamẽtum. Si tñ secundum testamẽtum fieret sub cõmemoratione primi,& ad ipsius approbationem,vel confirmationem etiam non habẽtis clausulam codicillarem(nam de ea,vt dixi,quãdo sequitur scdm testamẽtum minimè curatur)tunc talis confirmatio, seu approbatio primi testementi facta in secũdo operaretur q dispośita in primo testamẽto, traherẽtur ad secũdum,vt in eod.§.si Paganus.2.respon.dicitur, & in. d. l. si quis priore.2.respon.itidem dicitur. Nempè eiusmodi approbatio habet vim cu iusdam clausulæ codicillaris quæ in secũdo testaméto fuisset apposita, videlicet,q primum valeret eo meliore modo,quo de iure valere posset. & eãdem conclusioné cum Nicho. & Bal. tenet ibid. expresse Ioan. de Imol.Itẽ & Rapha. Cum.dum refert se ad Bal. simpliciter.Et ratio supradictę ampliationis,est,Quia quẽadmodũ oĩa in testamẽto primo cõtenta vniuersaliter, & particulariter annullãtur & efficiũtur irrita, nulliusq; momenti ex testatoris pœnitentia, resultante ex secundi testamẽti factione, prout suprà fuit traditum.7.ampliatione, pariformiter etiam censeri debet sublata talis clausula codicillaris in primo testamento contẽta,quum sit cõsequutiua,& sequela ipsius et ab eo,velut appendix quædam depẽdens. Quam generalem cõclusionem,seu Theoriam hac eadẽ ratione innixus tenet Bart. in l. 1. 15.q.s. de iure codicil.subdens, Quòd verba illa vulgaria, & cõsueta, quibus clausula codicillaris conficitur, si non valet, aut valebit vt testamẽtum valeat iure codicillorum, debent intelligi si non valeat, vel valebit,aliter,quàm per expressam reuocationem, vel tacitam insurgentem ex pœnitentia vera, vel præsumpta, aut ficta testatoris, qui sciens, vel scire debens iura. l.leges sacratisśmè. C. de.ll.iuncta.l.Quod te mihi. ff.si cert. pet.scilicet, disponeria, q secundum testamẽtum, iuribus notisśimis tollit primum,transijt ad faciendum secundum, & sic eum penituit primi ab eo confecti,nam tali sequuta reuocatione,siue expresśim, siue tacitè (vt dixi) ex pœnitentia suborta ex secundi testamenti confectione, primum testamẽtum, in omnibus & per omnia ma

Cc nec

net sublatũ & cõsequẽter clausula codicillaris aboletur, cum voluntas ipsa testatoris quæ est indiuidua, & cõcernat totalem valorem primi testamẽti deficiat, & sit abolita primo sublato testamento & per secũdum absorbto. hanc eãdem cõclusionẽ post eũdem Nicho. & per eandem rationẽ & alias non minus vrgentes, tenet idem Bal. in l. vlti. prope fin. vers. sed pone. C. de codici. & in l. 1. C. de fideicõ. liber. vbi etiã Alex. in addi. & idem Bal. in l. Titia. ff. de inoffi. testa. 1. & 2. lectu. & in vtraq; refert eũdem Nicho. in illa ad medium, in hac, in prin. hãc etiam cõclusionem referens substãtiam disputationis de eadem re eiusdem Nicho. firmat Ioan. And. in add. ad spe. in tit. de Insti. edi. §. compendiosè. super versic. pone nu. 20. sed eam contrahit seu restringit, eleganter Ange. de Perigli. hic, col. 4. post prin. ibi. [licet enim reuocato testamẽto, &c.] non obtinere locũ qñ talis clausula codicillaris posita in primo testamẽto posset cõseruari per clausulam derogatoriam in codicillis (si qui forrè, postea fierent per eundem testatorẽ) positam inq̃ ante confectionẽ secũdi testamẽti, quæ tamen non sit reuocata per generalem clausulam reuocatoriã, positam in eodem secũdo, vel seq. testamento vt est videre hac in facti spetie, quã casus cõtingentiã vulgus appellat. Putà si præcessit primum testamẽtum continẽs clausulam codicillarem, si non valet, vel valebit, aut aliam equipollentem, quod tamen testamẽtum nõ habebat clausulã derogatoriã ad testamẽtum subsequens. Deinde testator processit vltrà ad faciendos codicillos continẽtes legata, & alias dispositiones particulares in quibus quidẽ codicil. adiecit, clausulam derogatoriam ad cõfirmationem primi testamẽti, dicens, ꝙ volebat primũ suum testamentum, ꝙ ante codicillos fecerat prævalere oĩbus testamentis si quæ postea faceret, Deinde fiat aliud secũdum testamenmẽtum, ex se validum, & solẽne cum clausula generali derogatoria, videlicet non obstãte quocũq; alio testamẽto, quod fecerat prius. hoc namq; casu dicit Ange. prædictus, ex facto se vidisse consultũ, ꝙ relicta in secundo testamẽto non debẽtur, sed relicta tam in primo, q̃ in codicillis immediate post illud factis, valent & debẽtur. Itẽ virtute clausulæ codicillaris in primo testamẽto appositæ, hæres institutus in secũdo testamẽto, tenetur restituere hæreditatem (cum deductione inq̃ 4. Trebellianicæ) hæredi in primo testamẽto scripto. Ex hac decisione not. apparet (vt prædixi) declaratio limitatoria, & quidem notãdissima ad hanc nostram ampliationẽ. 21. quæ habet, ꝙ secũdum testamentũ tollit & absorbet primum, etiam si in primo, sit adiecta clausula codicillaris vt non procedat si vel qñ talis clausulã codicillaris posita in primo testamẽto cõseruaretẽ per clausulã derogatoriã positã in codicillis sequẽtibus, ad robur & confirmationem primi testamẽti, quæ tñ & si nequeat operari quaod hoc, vt illud primũ, non reuocetur p secũdum, habens clausulam derogatoriã generalẽ prioris testamẽti, quæ aliàs sufficit, operatur tñ talis derogatoria posita in codicillis factis ante secundũ testamẽtũ quoad legata in eodẽ secũdo testamẽto contenta. s. vt non sint valida quia reuocatoria, vel derogatoria generalis prioris testamẽti in secũdo testamẽto posita, nõ potuit se extendere ad talem derogatoriã in codicil. positam, cum de ea nõ fuerat facta mentio specialis, vt per hanc. l. requiritur eam fieri debere, ergo per prædictam clausulã derogatoriã in codicillis contentã fuerũt conseruata relicta in primo

Elegans limitatio Angel. de Perigl. hic ad hanc. a 1. amplia.

Notanda facti specialis.

mo testaměto, (nã de relictis in codicillis non erat dubiũ quin confirmaretur quia non indigebant illis) fuitq; cõseruata etiã clausula codicillaris in primo testaměto posita, per quã testa tor videtur non solũ legata in eo con tenta cõseruare, sed etiã institutioně, vel substitutionem directã, in eodem testaměto cõtentam obliquari, vt iure fideicõmissi valeret. l.Sceuola. ff.ad Trebell. vbi Bart.& doct. videturq; ro gasse successores ipsius, ex testaměto si quod postea fecisset, vel si minimè, successores ab intestato, in euentũ inualiditatis primi testaměti, vel reuoca tionis illius, vt restituerět hæreditatě, hærede scripto in primo testamento, Modo ita est, ꝙ licet per scdm fuerit sublatũ primũ neq; huic secũdo obsti terit, vel obfuerit prior derogatoria, in codicill. cõtenta, nisi quoad legata, & dispositiones particulares ad quæ tantùm volũtas codicillaris potest, & non vltra se extědere, §.fi.instit. de codi. & generalis derogatoria, vel reuocatoria testamenti prioris posita in secundo testamento, non fuerit potens ad tollendã prædictã derogatoriã, in præcedětibus codicill. appositã, cum non potuerit eã sub se cõprehendere, ex eo ꝗ a reuocatoria generalis posita in eod. 2.testamen. respiciebat solum modo primi testamenti reuocationě, non aũt concernebat specialiter clau sulã derogatoriam in codicill. contentam, quæ respiciebat scdm idemq; sequens testamentũ, vtpote volũtate se parata positã, consequens ac cõsentaneũ & ex re fuit, vt cõtenta in secũdo testaměto, particularia inꝗ relicta nõ manerent valida, & sola institutio in eodě cõtěta quæ ex eo superaret valida, obliquaret, & in ius, seu vim fidei cõmissi faceret trãsitũ, & sic hęreditas esset restituenda ex causa fideicõmissi hæredi in. 1.testam. scripto propter sepedictã clausulã codicillatě, in eodě primo testaměto adscriptã, quæ cum fuerit cõseruata per clausulã derogatoriam in codicillis positã, successor ipsius ex secũdo testamento censetur grauatus (vt est dictũ) iure fideicommissi restituere hæreditatě hæredi in primo testamento scripto. Est.n. hæc peculiaris & ingenita natura clausulę præfatæ codicillaris vt operet' repetitioně relictorũ in testaměto à successoribus apponěris eã in tali testamen to quod fortè deinceps fieret inualidũ, vel irritum. Nam & si cõis allegatio doctorũ sit, quòd clausula codicillaris apposita in testaměto, quod post modũ, aliqua ratione, (præter pœnitě tiam testatoris, vt est dictũ) destituitur & viribus vacuat', inducit repetioně à veniětibus ab intestato, vt est gl. vbi doct. in l. Lucius la vlti. §.filiã.š.tit.1.de lega.2.gl.& Doct. in l.Ex ea scriptura. §.fi.ff.de testa. & in l.ex testam. C. de

75 fideicom.† Tamě illę glo.& Dom.Lo quũtur, quãdo præsuponeretur testatorě ob inualiditatě testaměti decessisse, vel decessurũ esse intestatũ, tunc enim clausula codicillaris operat' (vt dicũt) repetitioně à veniětibus ab intestato, Nihilominus tñ, (vt oẽs sentiũt ac præsupponũt) eandem repetitionem operaretur eadě clausula codicillaris, ab hærede scripto in secũdo testaměto: si testamětum primum annullaretur per scdm, & esset posita in primo testaměto, dum tñ confirmaretur in codicillis inter medijs hoc est factis post primũ testamětum ante secũdum. vt est in exěplo.š.relato, & qui dě hoc casu à fortiori operaretur prædicta clausula repetitione ab hærede scripto in scdo testaměto, ꝗ si esset ab intestato successurus, nã habet expressam defuncti volũtatem & solennem quãtum ad succedendũ ex testamento secundo eaq; ratione põt & debet,

 & qui-

& quidē à fortiori vtpote honoratus videri grauatus, prætextu clausulæ codicillaris, quàm venientes ab intestato, quæ in alijs in quæ casibus, aut terminis solā habent tacitā, nec dictā defuncti volūtatē eam quæ permissiuā duntaxat, vt est superius iam dictū. Hicq; eo insteti, quia casus iste erat nouus, quem, affirmare ausim, alibi, quod sciam, neq; decidi, neq; tāgi, nisi per Ange. hic post illos consulentes ab eo citra nomēclaturam relatos, & erat satis inuolut⁹, implicitus atq; amplexus. sicq; oportuit me lōgiorē esse verbis, plusquā solito, condonandū itaq; mihi erit pro candidū lectorē.

Subampliatio illius. 21 amplia.

† Redeūdo ergo ad prædictā generalem 21. ampliationē, quā superius posui. s. quod clausula codicillaris in primo testamēto adscripta, subsequenter facto scdo testamēto nihil operatur, regulariter, imò per illud talis clausula 77 aboletur & reuocatur simul cum eodē primo testamēto in quo fuit apposita. Ad quā ampliationē, quæ fuit. s. restricta in casu illo notabili Ang. de Peri. s. relato pōt adijci, quedā subampliatio eā; exagerans, vt etiā procedat in alijs clausulis cōsimilibus in eūdem scopū tendantibus, in quem ipsa clausula codicillaris vergit, videlicet ad testamentū in quo ponuntur corroborationem, & sustentationem, putà in clausula omni meliori modo, vel in illa, si non valuerit vt testamentum valeat iure donationis causa mort. vel alterius cuiuslibet vltimè voluntatis. Nā tales clausulæ; & si generales sint & ample, tñ debent intelligi secundū naturā testamēti in quo apponuntur, & ad illam regulari, quēadmodum & de prædicta clausula codicillari retuli

Clausulæ requirentes clausulę codicillari.

76 dicere Bar. in prin. istius ampliationis; † vt cōcurrente testamēto, corruant ex consequēti clausulæ oēs accessoriæ habentes eundē effectum cū codicillari. Ad quod etiā conducit quod idē

Verba sunt accipienda iuxta naturā actus super quo apponūtur.

Bal. tradit in rub. C. de cōtrahē. empt. q. 9. & quod in simili Innoc. not. in c. ex literis. in 2. gl. de iure patr. quē Bal. ibi adducit, quod verba intelligūtur secūdum naturā actus super quo proferūtur, quod etiā retulit idem Bald. in l. à procuratore, ad mediū. C. mand. vbi etiam refert Inno. vbi. s. dicere, Quod verba quantūnis generalia habēt supponere ea, vel referri ad ea quæ sunt de naruta rei in actum deductę bene facit. l. si stipula. ff. de vsuris, Quā Bal. citat in prædicta. q. 9. ad idem. l. 5. §. cōuentionales. ibi. [Et pendent ex negotio contracto] ff. de verb. oblig. & l. 1. §. si sub cōditione. s. vt lega. no. ca. & in l. si vno in prin. ff. loca. & in l. si olei. C. eo. facit gl. not. & omniū optima in l. fi. glo. 1. C. fine cen. vel reli. quæ scdm Ange. ibi, (qui est videndus) probat, & in id sæpè, allegatur, † quod nulla est generalitas, quæ ex materia subiecta nō recipiat habilē, & cōgruam restrictionem. ad idē glo. omibus passim obuia in l. 1. iuncto illo tex. C. de sacrosan. eccle. ad idem l. vt gradatim. §. & si lege. ff. de mune. & hono. quē Bart. citat in l. Cesar. col. 4. ff. de publica. & Doctoalibi sępè. & ad illud de quo. s. quod verba quæcūq; sint, sequūtur & sapiūt naturam actus super quo interponūtur, fa. etiā l. insulā. ff. de præscriptis verb. & l. fi. §. 1. ff. de cōdi. inde. & in l. Imperatores. ff. de in diē adiect. & text. in. §. quibus. 1. cōsti. C. & in. l. 2. ff. de sta. ho. & tradit Bal. in casu elegāti. cōsil. 444. exordiente, pactum inter locatorem, lib. 1. & Alex. consi. 67. ad fi. lib. 7. Bal. consi. itidem. 67. Quia ex facto. col. 1. post mediū. lib. 3. & in consi. 47. col. 3. lib. 1. & Ias. & recentiores post eum, in l. non oīs numeratio in prin. col. 2. ff. si cert. pet. & Dec. in. c. cum venerabilis, col. 4. de except. sic igitur (vt ad præmissa redeam.) Quēadmodnm primū testamentū reuocatur per secundum

Nihilominus generale quod ex materia subiecta, nō arctetur, seu restringatur.

etiã si habeat clausulam codicillarem simplicẽ, & passim in testamẽtis appo ni cousuetam; ita etiã, si habet aliam similẽ quoad effectũ & importãtiam, etiam si sit generalius cõcepta, q̃ ipsa clausula codicillaris verbis vulgaribus dictata, nã eiusmodi oẽs clausulæ sunt apẽdices testamẽti, in quo sunt positæ, & sequũtur ipsius naturã quæ est reuocabilis, & scd̃m eam debẽt intelligi, & ab ea regulari, vt eo testamẽto per pœnitẽtiam, vel per reuocationem expressam, vel tacitam abolito, vel annullato similiter & omnes tales clausulæ corruãt, & in eiusdem testamenti aboliti, seu reuocati consequẽtiam ipsæ clausulæ cæteri debãt sublatæ, & ista subãpliatio deseruit etiã ad casum limitatoriũ Ange.de Peri. quẽ retuli.s̃.facta inquam competẽte adaptatione ad illum.

Vicesimosecundo ampliatur, etiã si duo vel plura testamẽta præcesserint. nam vltimũ eorũ semper & indistinctè, tollit & absorbet funditus ac radicitus omnia testamenta præcedẽtia, quotcuq̃; numero fuerint. Ita notanter in casu pulchro, implicito, & satis dubitabili, cõsuluit Benedictus de Perus. cognomẽto capra. cons.31. cuius decisio, & si videat̃ per eũ fundari regulis cõmunibus & vulgaribus, tamẽ quia in casu illo in prioribus duobus testamẽtis quæ vltimum præcesserãt, appositæ fuerãt clausulæ derogatoriæ ad quodcũq; testamentum qd̃ postea fuisset cõfectũ per eundẽ testatorem, quæ quidẽ clausulæ erãt admodũ differentes, ac dissimiles inuicem ea propter resultabat nõ mediocris cõfusio, & caliginosa quædã perplexitas: de testamẽto vltimo ad præcedentiã testamẽta, & eorũdem præcedẽtium inter se ipsa, profecto cõsultatio illa est satis memorabilis in hac materia, & Iuriscõsulto celebri digna, & ibidẽ in proposito nostræ legis à versi. non solum, vsq; in fi. illius consilij agit, seu tractat inci dẽter, de derogatione cõtraria, vel reuocatione speciali posita in testamento seq. ad præcedens testamẽtum habẽs clausulam derogatoriam præambulam ad testamẽtum sequens. Et ex eius dictis apparet, quomodo põt exẽplificari, aut verificari iste tex. in vers. specialiter, qui de tali speciali derogatione loquitur scd̃m Bart. & Doct. cõmuniter hic, & vbiq; de hac materia tractãtes. Aliam ampliationem vltra prænotatas ad hanc regulam adapto inferius in vltimo notabili textuali, vbi melius incidit, videatur ibi.

Commendatur consultatio Benedicti capræ.

Reseruatur a 3. ampliatio supra collocanda.

Quibus ampliationibus explicitis, & vt cõgruentius visum est cõgestis, haudq; labore exiguo adunatis, & digestis. Condescẽdo ad aptandas nonnullas fallentias ad eandem regulam ad ipsius verificationẽ & perfectam intelligentiam. apptimè vtiles, ne dicam necessarias.

Itaq; regula. s̃. tradita, primo fallit, nisi in priore testamẽto apposita esset clausula derogatoria ad testamẽtum sequẽs, vt in hac l. est casus, & in l. si mihi, & tibi. §. in legatis. s̃. tit. 2. de lega. 1. Tunc. n. vt scd̃m testamentum tollat primũ, præãbulum oportet in hoc secũdo testamẽto fieri mẽtionem reuocatotiã primæ clausulæ derogatoriæ. i. in primo testamento appositæ aliàs illud nõ tolleret. Qualiter aũt mẽtio sit faciẽda, an generalis, specialis, vel indiuidualis, j. tradet̃. Huius fallẽtiæ ratio est, qa quantũ ad effectũ per talẽ clausulã in priori testamẽto illud sortitur vicẽ secundi, vel fungit̃ loco ipsius, vt speciatim post Bar. & doct. hic, & post Bal. & doct. ibi declarat Fran. Cur. iunior in l. pacta nouissima post priu. C. de pact. quia licèt posterior dispositio scd̃m ordinẽ scripturæ videatur vltima, re tñ ipsa secũdum ordinẽ intelle-

Fallentię ad præfatam regulam generalem.

Ratio. 1. fallentiæ.

ctus & volũtatis efficaciã, non est vltima, sed prima, & sic tollitur per dispositionem primam, præcedentem, quæ secundum ordinem intellectus est secũda, & sic posterior, quum alia secunda quæ ex figura scripturæ apparet vltimã, maneat viribus, idest, voluntate defuncti vacuata, & istud est quod secũdum eundem Curt. voluit Iuriscõsultus in l. si ita sit adscriptum. s. tit. 2. de lega. 1. [ibi, quod adeptum est, neq; legatũ videtur.] Quod etiam voluit text. in dict. §. in legatis. versic. interdũ. Ordo enim intellectus, etiã quando est cõuersus ad ordinem scripturæ super ei præfertur, & prævalet. cum existentiam rei concernat, & veritate nitatur l. vlti. ad medium. C. de hæredi. institu. & tradit Barto. vbi alij post eũ in. l. 2. §. prius. ff. de vulg. & pupi. Quę quidẽ fallencia adeò vera est, ac solida (vtpote præfatis iuribus apertis munita) vt non valeret statutum, quo caueretur, q testamentum secundum tolleret primum habens clausulam derogatoriã ad illud idem secundum quãuis de eo, & de clausula in eo contenta secũdum non faceret mentionem, nam tali statuto non obstante, primum testamẽtum nihilominus non tolleretur per secũdum nisi in eo fieret mentio primi testamẽti, & clausulæ derogatoriæ in eo contẽtæ, & sic specialis vt in hac l. & in dict. §. in legatis. ita bellissimè, rationibus solidis, & vrgentibus concludit Paul. de Castr. consi. 443. videtur sine dubio. 2. part. consi. Vbi omninò est vidẽdum. oportet igitur (redeundo ad præmissa) vt in secundo testamẽto fiat mentio, & quidẽ specialis primi, reuocatoria, hoc est, q de primo, & de clausula speciali derogatoria in eo cõtenta mẽtio fiat in secundo testamento, prout tenent Bart. & doct. cõmuniter hic per istum text. in verbo [specialiter,] quod vulgarizatur in l. 22. tit. 1. 6. part. [Señaladamente] de quo articulo cum ipsius declarationibus tradetur inferius, & ad primam partẽ istius fallen. & eius vberiorem declarationem, vi. j. in secundo notab. vbi etiam fit mentio, & adhoc latior, eiusdem consilij Paul. de Castr.

Ordo intell. super & indistinctè, antefertur ordini scripturæ vt operetur ꝑ-lationem prime, seu precedente scripturæ, ad vltimam.

Notanda decisio Pau. de Cast.

78 Secundò fallit, in casu vbi secũdum testamentũ, etiam pupillare dũtaxat, & primũ testamentũ, esset solũmodo paternũ tale. n. secũdum, nõ tollit primum l. si quis eum. §. si duo testamento, qui est primus, ideq; vltimus. s. de vulg. & pupi. vbi notant doct. & in specie Ias. & ratio est, † quia sequela non regulat, & à fortiori neq; tollit antecedens vnde cõsequitur, & effluit. vt in l. ex pupi. eod. tit. & in l. quod per manus. s. de iure codi. est siquidem expeditum, vtrunq; testamentum tam primum, q̃ pupillare, esse vnum testamẽtum, & si diuersarũ hæreditatũ, prout concludit tex. Eligens vltimã ex duabus decisionibus ab eodẽ ibi relatis, in d. §. liberis insti. de pup. substi. nam ibi primo dicit, q pupillaris substitutio est sequela primi testamẽti, postea eligit aliã sentẽtiã per dictionẽ potius. s. q vtrũq; est vnũ testamẽtum, sed duarum hæreditatũ, siue itaq; pupillaris substitutio, sit cõsequens, vel sequela paterni testamenti habeo intẽtum q nõ põt tollere principale, siue vtrũq; testamẽtum habeatur pro vno à for-79 tiori dicẽdum est, † q idem non tollat neq; reuocet seipsum, q a actio & passio sese non cõpatiuntur eodẽ subiecto, vt inqt Philosophus, & tradit Bal. & doct. post eũ in ratione illius tex. in l. debitori. C. de pact. ad idẽ facit. l. duobus, & l. si pariter. ff. de libe. causa, cũ aliis. & iũge hoc quod fuit. s. traditum octaua ampliatione, in casu è contrario. Quando procedit pupillare testamẽtum ipsum testamentũ paternũ.

Sequela, vel cõsequẽs nõ regulat, neq; regit antecedẽs quia potius regulatur ab eo.

Tertiò fallit prædicta regula, vbi secundũ testamentum esset erroneum, vel errore confectum secũdum Curt. iuniorem in.d.l·pacta nouissima, vbi in id adfert tex.in l.Lutius.§.fi.ff.de testa. mil.qui tamen non probat, quia ibi non fuit conditum nisi vnum testamẽtum diuersorum capitum,& sic illi termini sunt satis differentes à nostris vbi tractatur de pluribus testamẽtis distinctis,& separatis,ac in specie differẽtibus.Nihilominus conclusio prædicta istius fallentiæ est vera & indubitata,ob rationem manifestam quoniã peculiare,& genuinũ erroris

80 est,†consensum impedire,& remoue re ab actu.l.2.in princ.ff.de iudi.& l.si per errorem.ff.de iurisd.omn.iud.l.cũ in corpus.ff.de acquir.rer.domi.l.3.§. subtilius.ff.de condi.ob causam.l.si ego.ff.si cert.peta.l.quoties,in princ.ff. de hære.instit.l.si quis in fundi vocabulo.§.tit.2.de legat.1.Sicq; eiusmodi testamẽtum errore confectum,caret voluntate testantis & ex consequenti est nullũ viribusq; omnino vacuatum,quamobrem non potest operari

81 sublationem prioris testamẽti,†prout aliàs regularitèr actus nullus,vllum effectum nequit operari.l.4.§.Condemnatum. ff.de re iudi.l.non putauit. §.non quæuis exhæredatio.j.de bono. possess.contra tabu. Cum multis concordantijs textuum glo.& Docto.traditis in eam rem per modum torrentis & si lutulenti à Fely.in.c.ex tenore.col.2.cum sequent.de rescriptis,in proposito regulæ,non pręstat impedimentum, de regul.iur.in.6.& insuper ꝓ hac fallẽ.est optimus tex.in.l.fi. §.de hæred.instit. ex qua patet hanc fallen.re ipsa,& effectu esse eandem. cum septima.j.ponenda vbi etiam adducitur eadem.l.fi.

Error opponitur ex diametro cõsensui,quęcẽtiu ris regu. pro ꝑ infallibili.

Actus nullus regulariter est ineffectualis.

Quartò fallit,quãdo in secundo testamẽto essẽt hæredes scripti hi quos testator scribere non poterat vt quia incapaces,nam eo casu secundùm testamẽtum non tolleret primum ipso inquam iure,fiscus tamẽ auferret hæreditatẽ ab hæredibus capacibus in primo testamento scriptis,remanẽtibus validis legatis in eo relictis alijs personis.Tex.est summè notãdus in l.eum quidam.ff.de hisqui.vt indig.in cuius part.vltima subijcitur,Quòd etiã valet prælegatũ factum vni ex pluribus hæredibus scriptis in primo testamento,q; vtiq; est valde not.ad meliorationes hodiernas,si hodie in tali primo testamento fierent vni,vel pluribus hęredibus ibi scriptis.Item habeo pro singu. quòd ibi consideretur pars hæreditaria quã hæres habet in tali prælegato,sed totum pręlegatum vno & eodem iure.[legati particularis cẽseatur,& hæres illud totum cõsequatur præcipuum.

Huius fallẽ declaratio et subdeclaratio.

Ad melioratiões hodiernas.

Singu.not.

Quintò fallit,vbi secũdum testamẽtum esset nullum aut inualidum præteritione filij in potestate patris eiusdẽq; testantis cõstituti.l.si filius qui in potestate.§.de lib.& posthu.& idem si quacunq; alia ratione testamentũ esset,vel nullum,vel inualidũ,vt in pręallegato.§.posteriore,insti.quib.mod. test.in fir.& etiã si in eodem testamento inualido expressè reuocaretur primum testamentum vt tenet Ias.ponderãs in id verba Bar.ibi,in l.planè.ε. in prin.5.not.§.tit.1.sed istud vltra eũ manifestius suadetur ex his quæ.§.in ampliatione.16.fuerunt tradita.Si tamen in tali secundo testamẽto fuisset apposita clausula codicillaris, illa operaretur vt hæres in primo testamento scriptus cẽseretur per eam rogatus restituere hæreditatem hæredi in scdo testamẽto scripto.l.si quis, cum testamentum nullum.§.de iure codi.& tradit Barto.in l.1.q.1.eod.tit.& Vital.in clausulario, Char.2.colũ.3.eiusdem.

Huius fallentiæ amplíatio,& subampliatio.

Præfatè fallentiæ declaratio.

Ante fi.versi.clausula codicillaris videtur grauare,&c. & plura extrà de testamento nullo,vel defectiuo, ad varios tñ effectus tendētia, ponit Bal. in l.Titia.1.lectione.ff. de inoffi. test. Ex eis,(adaptabilibus tñ ad rē nostrā)possunt peti alia exēpla ad istā fallētiam. signāter quoad ipsius principium, ibi, idem si quacumq; alia ratione,&c. vi. l.si bine tabulæ.ff.de iniusto rupr.

Sextò fallit præfata regula,vbi in secūdo testō contineret talis clausula, vt testator dixisset, se esse eius intētionis,q vellet scdm testm̄ valere in aliquē euentū,prout in casu.l.Cēturio.§. de milit.testa. Vbi testatot post primū testm̄ à se factū condidit scdm,in quo declarauit se velle ad illud primū redire,in illū euētum si posthumi in eodē secūdo testamēto hæredes scripti,nō fuissēt editi, seu postea nō nascerent, Quē tex.pulchrè summat Bal.ibi,hoc mō.Primū testm̄ in virtute confirmationis extremæ,in seq.eodēq; scdo testamēto positæ,cēset tertiū,& præualet scdo†Cauendū est tñ,q lr̃a illius.l. est viiiata, quia dū cōiter circūfertur litera additis,debuisset esse litera editis.mutato elemento. A. in. E. etiam refragāte litera archetypi Florentini recenter impressa. Neq; enim tātum fidei.& auctoritatis est tribuendum illi libro(quāuis aliàs sit exemplar vetustissimum,adeoq; venerabile) vt vincat rationem, & euertat verū & expeditum sensum textualem.Et profectò si quis rectè inspiciat, ex litera additis quæ passim circunfertur tam in libris impressis, q̃ in manu scriptis, nullus pōt rectus sensus elici, supposita itaq; litera editis pro vera, prout est,adaptatur concinne ad posthumos, & istud est ex intentione Accur. ibi in fi.gl.2. & si alio cōditionis defectum reijciat, quæ ad posthumos fuit proculdubio per tex.ibi relata.Et licēt id quod glo.

Pulchra Epithome Bal.

82 Agit d intellect.l Cēturio,ff.de mi lit.test.& ad amussim. Enucleatur vltra lr̃e emēdationē.

De libro pādect.

illa dicit,sit verum,natis posthumis,q̃ tamē postea non adijssent patris hæreditatem,& quasi in eundem scopum ambo casus tendant. Videlicèt si posthumus nascatur, & non adeat, & si non nascatur,nā ambo sunt casus vulgaris substitutionis, quæ per existentiā conditionis purificatur,quāquam vnus eorum.f.si posthumus nō nascatur,sit impotentiæ, alter verò si non adierit sit voluntatis,in casibus inquā vbi de ea tractaretur, extra terminos illius text. Nihilominus tamen exemplum glo. non potest aptari illi literæ editis, quæ est vera vt dixi, cuius propria intentio est,ea quam prænotaui. videlicèt q ita demum testator,qui secundo testamēto posthumos instituerat voluit eidem secūdo stari si filij posthumi nati fuissent, eis autē minimè editis.i.non natis,(quorum intuitu videtur fecisse secūdum testamentum) volebat, seu voluit redire ad primum testamētum.Neq;.n.in casu illius tex. potest haberi vlla cōsideratio ad non aditionē posthumi qui postea nascceretur,quia in casu illo nō tractatur de substitutione, prout ibi text. expresse inquit,non tñ diffiteor, quin si stante præfata vera litera (nō editis) posthumi nascerētur,& repudiarent,ex scdo testamēto,q primū testamētum non valeret,non tam ex vi prædictorū verborum,q̃ ex tex.in.§.posteriore.Insti. quib.mo.testa.in fi.r.§.sæpius adducto, vbi in vno ex exēplis illius text.ponit iste casus qn̄ præcessit primū testm̄,& scdm est subsequu tū,ex quo hæreditas,nō fuit adita p hæredē,& inqt ille text.q etiā eo casu testm̄ aboletur,& cōsequēter, is qui testatus est decedit intestatus,quia neutrū testamētū valet.quicquid prædicta gl. in præfata.l. Cēturio.dixerit,nā(vt prędixi)cū in.l. illa nō tractet de substitutiōe, vulg.vt ibi tex.Inqt, licèt posset quodāmodo (quanq̃

Cōtra exēplum gl.ibi.

Accur.

Atten. (quanq̃ minùs rectè)imaginari,q̃ hæres script⁹ in primo testamēto fuisset substitutus,in casu nō natorū,vel non nascēdorū posthumorū,quāuis testator id nō expresserit,tñ etiā si posthumi postea nati fuissent,& repudiarēt, primū testamentum esset nullū,eo q̃ scđm à principio fuit validū possibiliter,vt dicit' in eod.§.posteriore,& sic ille casus nō natiuitatis posthumorū non posset trahi ad nō aditionē seu re-
Atten. pudiationem eorundē post natiuitatē,maximè,q̃a d.l.Cēturio negat apertè, in illo casu datū fuisse,per testatorem vulgarē substitutum posthumis nō natis.i.in casum illū posthumorū non nascēdorum, Quibus non natis intētio ipsi⁹ fuit q̃ hęres in primo scriptus nō admitteretur iure substitutionis vulgaris ex scđo testamēto qđ noluit valere,nō natis posthumis. sed potius,q̃ hæres admitteret' ex primo testamēto,eo manēte valido in vniuersum,tanq̃ hæres in eo principaliter & primo loco institutus. Et sic stāte vera litera (nō editis) gl.nō pōt esse vera. & litera [nō additis] vllo mō non pōt adaptari ad text.neq; scđm eam ex eo pōt aliqs san⁹ sens⁹ elici & ex cōsequē-
Nota. ti lrā [editis] est ꝓculdubio amplectēda etiā refragātib⁹ oībus exēplaribus, etiā Pādect. Floren. vt dixi.Et iurasśē sanctissimè,q̃ ita tenuerā, & scripserā ex propria intētione preter scribētes, ibi quos tūc viderā.s.Bart.Bal.Albe.& Ang.postea vidi Rapha.Cu.cuius impressio prius nō venerat ad man⁹,q̃ est eiusdē intētiōis,cū his quæ.s.dixi,vide licèt,q̃ in casu illius.l.hęres.in.1.testō. script⁹,nō admitti' iure substitutiōis, sed rōne deficiētis cōditionis,quę defecit posthumis nō natis,& sic Raph. Intelligit eo mō,quo ego intellexi, & reprehēdit etiā gl. vt prædixi, & habuit eādem lrām.s.nō editis,vel nō natis,& scđm eā intelligit illā.l.inquit.n. primo,q̃ in illo tex.nō fit propriè annullario scđi testamēti,quapropter dicit,illā.l. aptius posse hoc mō summa-
Summa Rapha.Cu. ad eandem. l. Centurio. ri.Qui in defectū secūdi testamēti reuertit' ad primū,non intelligit' institutū ab eo in.1.testō, hæredi instituto in scđo testō vulgariter substituere. Itē (vt dixi)reprēhēdit gl.quaten⁹ loquit' de retractatione,hoc est,q̃ testator in casu illius.l.visus fuerit oīa in scđo testamēto cōtēta retractare,q̃a imò nō vr̄ fecisse vllā retractationē scđm ipsū Raph. Quin potiùs in defectū secūdi testamēti.i.posthumis non natis (nā ꝑ ista vba formalia ipse loquar)voluit reuerti ad primū,qđ apparet ex verbo. cętera,qđ designat scđm testamētum nō fuisse nullū,postea repetens idē,ad fi.gl.subiūgit,q̃ licèt in.1.testō.instituti,viderētur postea substituti,tñ re vera nō fuit substitutio,sed potiùs quædam reuersio ad primū testamentū,in quo ista legata nō cōtinebātur,& ob id dicit tex.ad fi.ea fieri, vel effecta esse irrita. Hucusq; Raph.ibi,cuius dicta affabrè concinūt, & adamussim quadrāt his quæ.s.tradidi in illius.l. declaratione,& sunt verissima. De vno tñ miror,cur idē Raph.nō attigerit scđm exēplū gl.ibi,de nō aditiōe posthumorū postea natorū, qđ exēplum dixi.s.
Aduertentia not. nullo mō posse cōgruere, vni literæ.s. [additis,]neq; alteri quæ vera est,[editis]Quib⁹,vnū dūtaxat libet adijcere, q̃ in quantū idē Raph.ibi.1.not.dicit, q̃ ideò miles pōt in defectū secūdi testamēti reuerti ad primū,q̃a pōt facere plura testamēta per.l.querebat', in prin.eiusd.tit.& sic vult decisionē illi⁹ tex.in.d.l.Cēturio.nō ꝓcedere in non milite,& consequēter vult q̃ si paganus,vel nō miles faciat testamentum in quo aliquē extraneum instituat hęredem,quia nō habebat filium & postea faciat,secundum in quo instituat posthumū, vel posthumos,quem,aut

 quos

quos se habiturum suspicabatur, & in casum nõ natiuitatis eorũ, disponent se velle ad primum reuerti, ꝙ istud nõ posset facere, cum non posset decede re cum duobus testamentis. Sed profectò nõ in hoc stat aliqua specialitas, aut priuilegium militis in casu sæpè allegatæ. l. Centurio, quod apertissimè liquet, quia ibi in vtrunq; euentum. §. nasciturorum, vel non nasciturorum liberorum secundùm veram literam, quam vt dixi ipse tenet, testator volebat decedere cum vno solo testamento, imò vis illius decisionis stat potius in alio, scilicet, quòd miles ibi potest facere validum primum testamẽtum sola, & simp. ipsius cõfirmatione, tam directo, quàm per fideicommissum si maluerit, hoc vel illud, vt in prædictâ l. quçrebatur in princ. sed paganus nõ potest id facere, vt scilicet, primum valeat iure directo, sed tantum iure fideicommissi. Dum tamen hoc expresè disponat, vt in dict. l. posthumus. §. si Paganus de iniusto rupt. s. sæpius allegato, qui in suo casu non est alibi, secundùm Paul. de Castr. ibi, & Ioan. de Imo. in l. filio præterito, col. 26. eod. tit. Si itaq; in prædicto casu. s. explicato, prædictæ. l. Centurio. testator paganus dixisset, quòd non æditis posthumis quos secundo testamento hę redes fecerat, volebat redire ad primũ testamẽtum, nihilo addito, seu dicto, & tali casu primum testamentum maneret irritum. Si autẽ testator progrederetur vlterius & diceret, ꝙ dispositio valeret iure fideicõmissi, vel omni meliore modo, &c. vel apposuisset aliam clausulã æquipollentem codicillari clausulæ, tũc irritato secũdo testamento, ex euẽtu cõditionis. i. ob liberos nõ natos, successores ab intestato tenerentur ex causa fideicõmissi adimplere oĩa in primo testamẽto contenta, restituẽdo hæreditatem detracta. 4. Trebel. hæredi scripto in primo, & soluẽdo legata & cætera, alia in eo relicta, alijs personis. Et per hæc, tenemet pfectè, & adamussim enucleatus & resolutus intellectus dict. l. Centurio, Et resultat primum, ꝙ ibi relicta in secũdo testamẽto non cẽsetur repetita ab instituto in primo, cũ non fuerit substitutus & sic sunt irrita, scd̃m ꝙ posthumis, in casu illi⁹. l. natis & repudiãtibus ex scd̃o testamẽto, vtpotè defecta cõditione, institutus in primo non admittitur eadẽ ratione, quia non est substitutus, sed vtrũq; testamentum corruit, & his duobus punctis constat resolutio textualis illius legis.

[margin: Taxatur Rapha. Cuma.] *[margin: Atten.]* *[margin: Tex. non alibi.]* *[margin: Productio casus eiusdẽ. l. Centurio ad text. pagani.]* *[margin: Resolutio text. p duos casus.]*

Septimo fallit, Quãdo in scd̃o testamento posita fuisset causa falsa, super qua testator fecisset fundamẽtum cõfectionis ipsius testamẽti, cũ reuocatiõe primi, nã eo casu primũ testamẽtum nõ tollitur, text. est singu. & non alibi in suo casu, in. l. vlt. §. de hęre. inst. scd̃m Bar. Bal. & alios Doct. ibi, attamẽ reseruãtur legata salua, quæ in scd̃o testamento fuerãt relicta, vt ibi text. decidit, in vltimis verbis. cui concinit. l. 21. tit. 1. 6. part. Sed hoc vltimũ intelligi, & verificari debet, dummodo eiusmodi legata non sint excessiua. i. ꝙ si institutus in primo testamẽto sit talis cui de iure debeať legitima, putà descendẽs, vel ascendens, legata secũdo testamẽto relicta non trãscendant, valorẽ partis đ qua põt fieri meliorario, salua manẽte legitima respectiuè, sumpta, vt si sint descẽdẽtes, sit maior pars, si ascendentes minor, scd̃m. l. 6. Tau. aliàs quatenus talia legata relicta in secũdo testamento inualido, effecto ratione falsæ causæ super qua fuit fundatum, tãgerent præiuditium legitimæ instituti in primo testamẽto, essent inualida. Idem prope à paritate rationis dicendum est si institutus in primo testamento esset extraneus, & legata secundo

[margin: Atten. ad l. fi. supra đ hę re. insti.]

secūdo testamento relicta, in quo etiā alius extraneus esset institutus excedeētēt dodrātē & sic tres partes seu nouē vncias totius hæreditatis, & sic minuerent quartam iure institutionis, debitam hæredi scripto in primo testamēto, nam eatenus essent per l.falci. Resecanda, quatenus dodrantem hæreditatis excederent, per id quod tenet Bart.in l.demōstratio. §.quod autem, col.pen.ad medium.ſ.de condi.& demōst.quē etiā vide in ead.l.si de hære. insti.& licet verba Barto.in d.§.quod autem, sonent aliter, tamen debēt intelligi vt dixi, non ꝙ legata in vniuersum sint nulla, sed solum eatenus quatenus excedunt, tamen in hoc puncto subsisto, & deliberādum relinquo, nam si id procedit, talis falsa causa, nihil nocumenti, vel operationis afferret, cum & si non esset apposita, idem iuris esset, Qua de re libentius amplecterer declarationem Barto. in dict.§. quod autē, generaliter sumptā ꝙ imò talia legata in nihilo valerent, subintelligēndo vt per eundem Bart. in eadem l.vlti.ꝙ falsitas illius causæ nō solum concerneret institutionem, & eidem cohesisset, sed etiam cohesisset ipsismet legatis, si itaq; ista duo concurrant, scilicet, ꝙ falsa causa per testatorē in præfatione secundi testamenti expressa esset adiecta institutioni, & etiam legatis. Item ꝙ legata essent magna & excessiua, tunc viciarentur in vniuersum, vt inquit, Bart.in dict.l. fi.versi, quæ est ratio, secus si falsa causa non cohesisset nisi soli institutioni, nam eo casu procederet quod est prædictum. Et hoc puto tenend. sub ampliore deliberatione. Quod aurē in sæpè allegata. l. fi. comprobaretur prędictam l.part.causa in qua testator. fundauit seipsum pro faciendo secundum testamētum post primum, dum dixit, [quia hæredes quos volui habere, non potui contingere, &c.] fuerit finalis, colligitur porissimū ibi. (secundum omnes doct.ſ.proximè referendos) quia illa causa fuit apposita in prę fatione, secundi testamenti, vt ibi dicit tex.quem etiam expendit glo. ibi, in parte modus ad finem, dū inquit, Quòd testator ibi non fuisset aliàs facturus secundum testamentum, neque relicturus hæreditatem, hæredibus secundo testamento scriptis, nisi rumor ille, quòd hæres in priore testamento scriptus fuisset occisus, post confessionem primi testamēti superuenisset. & sic volunt glo.& doc.to. ꝙ illa fuisset aliàs fuerit causa fina. qua ab ipso principio falsa existēte, vel desiciente, dispositio quæ illa innititur funditus corruit, vt in l.cum tale.§.falsam causam, primo iuncta glo. pen. in princ.ſ. de condit. & demonstr. talis quippè causa fina. qua non præsuposita testator non esset aliàs dispositurus dicitur cohærere dispositioni, vt ob eius defectum, ac cessationem dispositio deficiat, vt probatur ibi, & declarat ibidem Pau.de Cast.& in l.1.C de falsa causa adiecta lega. post Cy. Bart. Bal.& Ange. ibi vnde solet illa l.fi.passim ab omnibus tam legētibus, quam consulentibus, necnon scribentibus, & patrocinātibus, allegari, Quòd præfationes causales quæ præponuntur dispositionibus siue legalibus, siue statutarijs, siue testamētarijs, siue etiam codicillaribus, designant causam dispositionis finalē, ad quod est ibi melior text.iuris secundum Bart.& commendat eum Bald.in l.inciuile.ſ.de.ll. & in eadem l.fi.& in procemio.C.§.1. alias.§.quibus ad idem videtur tex. in l.cum his §.eam tamen trāsactionem. ff.de transactio. & in cap. Ex multa.§. aliàs.versiculo secundo, requisisti, de voto. aliàs remiss. tradit etiam Ias.in l. ita stipulatus. col.pen.ff.de verb.obli. & Dec.

Declarantur verba Bar.& melius statim.infrà proximęq; vt vtrū ꝙ posit pro cedere.

Ad eandem l. fin.

& Det.in l.1.primo notab.ff.si cert.pe tat.& Hippo.de Marsi.consi.19.col.4.
83 num.5.volu.1.† & non solum id procedit in vltimis volũtatibus, sed etiã vt dixi, in alijs dispositionibus, vt in præfatis allegatiõibus promiscuè traditur, vt.s. exemplificando tetigi, & probatur in l.Titia.§.idē respon. ff. de verb.obl.& in l.1.in prin. ff. ad Macedo.de qua re,tradit etiam plura And. Barb.in.c.cũ in officijs.2. not.de testa. & cõsi.20.1.2.col.volu.2.& consil.64. col.itidẽ.1.2.lib.4.& cõsi.34.col.3.volu.1. & Ias.in prænotato.§.eam tñ.3.
84 notab.† aduertẽdum,ꝙ non abs re, in allegatione cõi,& quotidiana q̃.s. retuli,de dicta.l.fi.dixi(præfatiões causales)ad designandũ,ꝙ allegatio generalis,quę solet fieri de l.illa per aliquos tam voce tenus.q̃ in scriptis,videlicet ꝙ præfationes dispositionũ ostẽdunt causam finalẽ earum, nõ est perfecta, nã non oẽs sunt eiusmodi, sed ille dũtaxat, quæ sunt causales & sic fundatę,in causa expressa, ille. n. sunt, quæ designãt, vel probãt finalem causam dispositionis,sicq; in dubio talis causa expressa in eiusmodi proœmijs, non censetur impulsiua.s.finalis, & consequẽter cẽsetur coherere, dispositioni cui pręponitur,& hanc declarationẽ, peroportunã quidẽ, quæ fieri assolet de d.l.fi.ponit Bald.in l.1.col.3. C. de falci.adiecta.leg.s.citata,versi. opp.de l.si pater,&c.vbi formaliter[inquit,& not.ꝙ causa finalis, probatur interdũ per proœmiũ, in quo ponitur dictio. Quia, causalis,l.fi.ff.de hære.instit.]& sic Bal.ibi expresse tenet idẽ quod diu anteq̃ eum viderẽ pũctuauerã,& placuit admodum mihi illud inuenire. Hanc aũt doctrinam generalẽ ex l.illa elicitam restringit eleganter idem Bal.in l.1.in prin.ff.de origi.iu.procedere, vbi in quodlibet casu incluso sub tali dispositione est eadem ratio,

Aduertentia not. ad allegationem cõmunem,quę solet fieri de ead.l.fin. de hære.insti.

Verba Bald. formalia.

aliàs talis causa expressa cẽseretur impulsiua, vt in Caia affrania,d̃ qua loq̃ l.1.§.Sextũ. ff. de postulan.licẽt litera ibi in codicibus inemẽdatis habeatur calphurnia,sed minus rectè. Scdo eadem regula & cõis Theorica siue allegatio desumpta ex ead.l.fi.intelligenda est,nisi tales præfationes sic. i. causaliter expressæ exprimerẽtur gratia frequẽtioris contingentiæ & illius in tuitu expresso, quo casu non põt dici seu cõsiderari, ꝙ causa illa sit final. sed potius impulsiua, per id quod gl. vult in optimo simili,in l.2.§. extraneum, in parte filio,in prin.quam ibi Ias.not. s.de vulga.& pupi.ad id ꝙ licẽt ablatiui absoluti,regulariter inducãt conditionem l.à testatore,Cum si.j.de con.& demonst.tamen illud procedit nisi proferãtur gratia,vel intuitu frequentioris contingentiæ,tũc enim conditionem minimè importãt, sed ita est, (vt eã rem,ad nostrã inducam) Quòd conditiones suapte natura in dubio designant, vel importãt finalem causam.glo.ordi.in l.3. ff. de donat.quam Bart.legit & sequitur sub.§. fi. legis secundæ præced. Modò ita etiã est,ꝙ si expressio quæ fit gratia frequentioris ac magis assiduæ contingentiæ, est in causa ꝙ id quod aliàs inducit cõditionem, prout sunt ablatiui absoluti, eam non inducat, ergo pari ratione, causa quę eodẽ modo,idest,ob frequẽtem contingentiam in proœmio, vel præfatione dispositionis exprimitur non potest importare causam finalẽ, sed impulsiuam. Nam id quod impedit conditionem induci,quæ(vt est dictum)inducit regulariter, & in dubio finalẽ causam, illud idẽ dicẽdum impedire, ne caus. expressa cẽseatur causa final.sed tantum impulsiua,& istud est.Signãter notandũ ad multa proœmia. li.Tau.& aliarũ huius regni. s.ordinamẽti regij,quæ inchoãt. [Porque muchas

Secunda aduertẽtia, seu declaratio restrictiua præ dictę cõis allegationis & ead.l.fi.

Notandū ad multa proœmio.ll. Tau.

mitchas vezes acaesce, &c.] Nam illa
proœmia non importāt finalem cau-
sam,sed(vt dixi)tātum impulsiuā, per
id quod est.s.traditū. Tene istud cor-
di,quia fortasis alibi non inuenies de
cisum in præfatis terminis.

Alia aduertē tia,circa aliā allegatiōem quæ solet fie ri de ea. l. fi.

Hic siste parū Lector cādide, & ca-
ueto,q̃ allegatio.s.sæpè memorata de
d.l.fi.q̃ præfatiões quarūcunq; disposi
tionū quæ sunt causales.i.fūdatę in cau
sis expressis p disponētem simpliciter
inquā,& nō habita relatiōe, ad cōtin
gentiam frequētiorem , sed absolutè
inducūt causam finalem earū disposi-
tionū,quibus præponūtur, est diuersa
& differens ab alia allegatione quæ so
let fieri p alios d ead.l.fi.videlicet mē-
tē,& volūtatem defuncti, vel alterius
disponētis ex proœmio dispositionis,
maximè colligi.nam istud nō probat
ex illa.l.fi:sed ex l.Item quia.§.fi. ff.de
pact.& l.Titia.§.idē respon.ff.de verb.
oblig.vbi Bar.& alij doct.post eum de
hac re tradūt; & sunt etiā alia iura al-
legata per Andr.Tiraq. in idē,in opu-
sculo causa cessāte.fol.196.nu.65. vbi
est vidēdum cum nu. præced. in quo
ponit nōnullas aliàs remissiones vltra
præcedētes quas.s.posui ad eandē l.fi.
s.de here.insti.distinguēdo & separan
dò cōem allegationē illius.l.quā. s. te-
tuli,ab ista vltima allegatione circa q̃
s.proximæ monui esse mulrū & sum-
mopere cauendum, & in hoc Tyraq.
vbi.s. pertinenter, & appositè loquit̃,
ideò nolui id prætermittere.Et profe-
ctò multis retro annis antequā ille tra
ctatus publicaretur, sæpius admonui
auditores meos ne deciperētur in cō-
fundendo præfatas ambas allegatio-
nes,illius l.fi.& aliarū legum.s. allega-
tarum,prout passim, & perperā non-
nulli docētes in hac vniuersitate con-
fundebant, vel per inaduertentiam,
vel alijs de causis.

Octauò fallit,Quādo primum testa
mentū esset confectū inter solos libe-
ros,quia licèt fuerit factū simpliciter,
idest,sine derogatione ad sequens te-
stamētum,non tñ tolleretur illud pri
mū;nisi facta fuisset derogatio specia-
lis eiusdem in scđo,in scriptis,aut sine
scriptis per patrē facto. Tex.not.in au
85 then.hoc inter liberos.C.de testa.†&
l.22.tit.1.6. part. quæ est supplēda per
literam illius authēticæ,vt potè imper
fecta. Si verò primū testamētum fuis-
set cōditum inter extraneos,vel inter
liberos admixta psona extranea(Quo
casu nō pōt dici simpliciter,& absolu-
tè testamentum inter liberos, vt in.§.
ex imperfecto,præcedēte illam authē
ticā) & haberet expressam clausulam
derogatoriā,& secūdum testamētum
fieret inter solos liberos.absq; clausu-
la derogatoria tale secūdum testamē-
tum nō tolleret primū,quia non repe
ritur iure cautū, q̃ testamētum inter
liberos simpliciter.i.sine clausula dero
gatoria tollat primū, cum ea cōfectū,
secundū Soci.in d.§.in legatis. pe.col.
versi. Quinto infertur, ante fi. Quod
est memorabile & valde signādum in
materia illius auct. Hoc inter liberos.

Lex.22.tit.1 par.6.supplēda est per authen.hoc inter liberos. C.de test. vt potestate imperfectæ dictata.

Not. ad authē. Hoc inter liberos.

Nonò fallit,Quādo secūdum testa- 1
mentum etiā inter solos liberos cōdi-
tum esset defectiuū,in solēnitate rogi
tus testiū vel notarij,quia tale scđm te
stamētum nō tollit præcedens testa
mentū,inter extraneos cū liberis ad-
mixtos,cōditum,scđm Ias.ita conclu-
dētem consil.68.Viso themate, libr.1.
pòst Ludo de Ro.cōsil.306.ibi citatū.
Et quāuis Ias.ibi not. loquatur, tñ ca-
uēdum est,q̃ lōgè distat decisio Ro. à
decisione Ias.in prædict.cōsil.quam.s.
proximè retuli,cum Ro. nō loquatur
in testamento cōdito inter filios aliàs
liberos,sed inter alios veniētes ab in-
testato,quapropter nō pono pro con-
stanti,imò valde dubito de decisione
Ias.quam.s. retuli, deliberādum ergò
circa

Cauendum

circa eam, erit, quũ casus occurrerit.

86 Decimo fallit,† in casu vbi reperirẽtur duo testamenta ab eodẽ testatore cõfecta, & tñ non posset apparere de prioritate, vel posterioritate vnius ad aliud, seu inter vnũ, & aliud nã ob talem omnimodã incertitudinẽ, illa testamẽta sese inuicem colliderẽt, & sic fierẽt inita ac nullius momẽti, glo. est ordi. in l. fi. versi. Missus. in vlti. opi. C. de edicto D. Adr. tollẽ. & alia eidẽ cõsimilis, in l. Eum q. duobus. §. 1. ff. de acquir. hære. & alia itidem similis in l. 1. §. non aũt. ÿ. de bono. poss. scdm tabu. alia in l. si duas. §. 1. ÿ. de execu. tut. alia in l. cum proponatis. C. de codi. quam opi. dicit Albe. cõiter approbari in d. l. fi. & in. d. §. non aũt, alias in princ. eiusdẽ. l. & Petr. de Anch. in. c. duobus de rescriptis, lib. 6. & eam sub distinctione sequitur Bar. in d. §. non aũt qui vidẽdus erit in l. Gallus. §. quidã rectè. ÿ. de libe. & post. & Bal. in l. de rebus. C. de dona. ante nupt. & in cap. c. sanctæ Crucis, col. 1. de rescriptis quã glossarum conclusionem tripliciter limitat Ange. de Are. in. §. vlti. insti. de adẽpt. legat. Hæc, quod ad ius cõe attinet. Quod verò ad ius istius reg. attinet lex. 3. ti. 14. part. 6. ad fi. videtur primo intuitu approbare, præcedẽtem opi. idest, ante vltimã per glo. illam recitatam in. d. l. fi. in parte Missus. ÿ. allega. sicq; videtur velle lex illa part. Quoad sonum inq̃ verborũ accepta, q̃ omnimodo dubio subsistente quoad prioritatem, vel posteritatẽ testamẽtorum adinuicem, vterque hæres scriptus in quodlibet eorum testamẽtorum mittendus sit in possessionem. Et certè si quisquã oscitanter, illius legis partic. contexturam inspiciat, prout nonnulli quondam, inspiciebãt, & adhuc inspiciunt, videtur (vt prædixi) velle approbare primam glo. opinionẽ in. d. l. fi. sed profectò non parũ subesset inconuenientis eam ita intelligere, contra mentem Accur. qui vt plurimum, in dubio, assentitur vltimæ opinioni, prout est regulare inter glossas, & cõmentarios vtriusq; iuris, & etiam inter ipsos Iuriscõsultos. & aduersus tot doct. illustres prædictã opi. glo. vltimã approbãtem, saltem sub distinctione, præsertim quia illæ leges parti. vt plurimũ, cõcinnũt iuri cõi, vel glossematarijs q iure cõi, nitũtur, & hac principali cõsideratione, & motiuo fuerunt cõditæ iussu Regis Alphõsi decimi, vt ius cõe vulgarizarent, & Hispanis sermonis Latini inexpertib⁹ eo calamitoso tẽpore, intelligibile redderẽt. vt ex earundem legũ præfatione apparet. Quãobrem aliàs interpretãdo non semel prędictas. ll. videlicet fina. & eum qui duob⁹. §. 1. solitus sum alio modo. Legem illam part. intelligere, in vltimis verbis quæ isto casu ingerunt difficultatem, & sub quibus latet anguis, Quatenus formalitèr inquiunt, [E si ambos mostraren q̃ han ygual derecho en los bienes del finado, ambos deuen ser metidos en possesion de ellos ygualmẽte,] Quæ verba debent intelligi de iure æquali, alio inquã iure diuerso & separto à iure æqualitatis seu paritatis duorũ testamẽtorum, eodem tẽpore cõfectorum, vt putã, q̃ in vtroq; testamẽto fuerint instituti, diuersi successores ab intestato, pares gradu, & qui pariformiter attinebant defuncto quoad successionẽ, vel succedẽdum ab intestato, vel si vtroq; testamẽto fuerint extranei instituti in vtroq; testamẽto, ambo tamen simul ac semel, apprehenderint possessionẽ rerum hæreditatis sicq; dignosci non potest quis prius, aut posterius, eam fuerit adeptus, His nãq; & similibus casibus vbi ambo hæredes scripti in vtroq; testamento prætendunt, extra causam eorundẽ testamẽtorũ sese debere

[Margin notes: De intellectu l. par. sustitione. — Ad ll. Par. in vniuersum. — De intelle. prædictæ. l. part. 5. tit. 14. in. 6. par.]

bere immitti,in possessioné.1.opi. relata in gl.prædicta.l.fi. in versi.missus, quæ vult vtrũq; hæredem esse immittendũ,põt teneri & in hisdẽ terminis videt loqui lex partit. superius citata. Quod apparet, quia ante illa verba vltima.§.memorara,dicit ista verba formalia.[E el q̃ mostrare q̃ ha mayor derecho en la hæredad.&c.]& sic verba illa pœnitus introspecta innuũt qđ dixi, qa loquũtur propriè extra causam ipsorũ testatorũ inuicẽ pugnantium, quæ cũ appareãt eodem tẽpote fuisse confecta, non põt tractari de ordine, vel præcedẽtia inter illa, & cõsequenter neq; de potiori inre vnins hęredis cõtra aliũ,nam sola ipsa testamẽta, de quorum prioritate, vel posterioritate non liquet, neq; põt liquere,ob eorũ vno & eodem tẽpore concurrẽtiam nõ possũt tribuere ius aliquod, alicui ex hæredibus in eisdẽ descriptis, neq; cõiunctim, neq; separatim, cum inter illa testamẽta,sit vel subsit quædã perplexitas mutua,& intollerabilis repugnãtia,ob id q; neutrum eorũ reperitur postremũ, in qua posteritate stat vis & efficatia ipsius vltimæ voluntatis,cũ duo testamẽta ab eodem testatore nõ milite confici nequeãt,& cõsequentet ius aliquod, alicui ex hæredibus in eo scriptis, nõ possint tribuere,vt in sæpè allegata.l.posth.§.si Paganus.§.de iniusto rupt.itri.&c. sicq; cõsequens est,vt inuicẽ,& vicissim, sese collidant,& euertãt. Argum. sumpto à fortiori ex.l.vbi repugnãtia.ff.de regu.iur.à fortiori inq̃. Nam si ob repugnantiam insolubilem,eodẽ testamẽto contẽtam,ipsius testamenti nullitas indneitur, à fortiori ergo q̃n subest talis repugnãtia, quæ non sinit testamẽtum habere subsistentiam, siue existentiã,quinimo neq; nomẽ testamenti,prout est in casu monstroso(vt sic dicã)vbi æquanimiter,& absq; vlla

Ad l. vbi repugnantia.

præcedẽtia,& subseqnẽtia ambo concurrũt,sic itaq; verba illa.l.part.[Que han ygual derecho en los bienes.] nõ possunt, si quis perspicaciter introspiciat,verificari, q̃n hæredes nitetentur solũmodo ex ipsis testamẽtis sibi inuicem incõpatibilibus,qnod est eo ipso, q; de prioritate, vel posterioritate alterutrius eorum liquere no põt.Nam quonãmodo, rogo põt considerari q; ex duobus testamẽtis præfatis omnino incõpatibilibus & inuicẽ repugnãtibus tribuatur,vel competat hæredibus in eis scriptis ius æquale,cum neutrum eorũ testamẽtorum possit separatim ius aliquod alicui eorũ tribuen. ob ipsorum euidẽtem nullitatem, ex eorũ mutua,seu reciproca concurrentia insurgẽtem,si enim nullũ ius pręsu ponitur separatim,ergo non est considerabile duplex coniũctim, vel æquale inter ipsos hæredes,
87 † nam qualitas seu accidẽs,nõ põt absq; subiecto subsistere , quæ est regula Phylosophica seu naturalis,sup qua, velut sup cardine,quãplures.ll.voluũtur.l.2. vbi Bar. Bal.& Alber.ff.de vsufr.cũ multis alijs cõplicibus traditis per Ias. Dec.& moder.in l. eius q. in prouincia,in textua. ff. si cert.pet.versic.pen. Et sic liquido apparet q; si illa.l.part.rectè intelligatur,non loquit in terminis opinionũ per glo.dict.l.fin.recitatarũ. in eadem l.fi.videlicet neq; primæ,neq; secũdæ opi. quæ ambæ opiniones fundantur super illo themate,seu quæstione per glo.ibi mota,videlicet quando ambo instituti in vtroq; testamẽto nullum ius ad hæreditatem defuncti testatoris habebãt extra causam ipsorum testamẽtorum vt quia erant prorsus extranei ipsi testatori. Cum itaque iure cõi opinio vltima illius gloss. Approbetur communiter , tam per alias glossas consimiles qnas suprà citaui, quàm per doctores, ibi. s. q; neutrum illorum

Attende.

illorum teſtamentorum eandem datam ſonantium valet, & ſic nemo illorum hæredum extraneorũ in eis ſcriptorum ad hæreditatem admittatur, ex quo (vt eſt dictum) nullum aliũde ius eis competat ad ſuccedendum q̃ ex hiſdem teſtamentis, quod tamen adeo latet, quod poteſt dici non competere, q̃ à patia ſunt, ſcilicet nõ eſſe, & appatere. l. ruthilia, &. l. in lege. ff. de contrah. empt. cum igitur ex ipſis teſtamentis, nullum ius eis valeat competere, coniunctim neq; ſeparatim, patet q̧ prædicta. l. partite alio loquitur caſu, quàm videtur ſonare primo intuitu. Coniunctim ſiquidem vtriq; hæredi eſt impoſsibile, ius aliquod ex prædictis competere teſtamẽtis, quia (vt ſuprà fuit ſepe repetitum) teſtator non miles non poteſt decedere cũm duobus teſtamẽtis. Separatim itidem minimè, quia non cõſtat quem ex eis, teſtator prius poſteriusvè, inſtituerit, & ſic nõ apparet de volũtate vltima ta quæ eſt fundamentũ cardinale (vt dixero) ſeu angulare, ſucceſsionis teſtamentatiæ actiuè & paſsiuè, à qua inq̃ voluntate extrema, velut apolo Arctico regitur. Iuuatur iſta intelligentia, ad dict. l. partit. cõiectura optima. Nam Azo. in ſumma. C. de edendo. Di. nu. 5. ante glo. acc. prædictam, tenuit præfatam vlti. opi. q̧ neuter illorũ hęredũ ſit mittẽdus in poſſeſsionis & inde videtur Accurſius extraxiſſe, prędictam opi. vltimam quam recitat in prædicta l. fi. nam ibi inter alias leges quas pro ea allegat, citat duas. l. quas allegat Azon. & præterea addit alias in argumentum. Modo ita eſt, q̧ apud omnes huius regni peritos, plus quâm manifeſtum eſt, Quòd cõditores. ll. partitarum habent potiſsimum reſpectum & cõſiderationem ad prædictam ſummam Azo. & vix diſsidẽt ab ipſius opinionibus, quare nõ eſt veriſimile prædictã l. per illa duo verba ſuprà recitata voluiſſe corrige prædictam vltimam opinionem quæ fuit opi. Azo. approbata per omnes glo. iuris ci. ſuprà citatas, de ea re loquentes, & per omnes doct. antiquos qui præceſſerunt ætate prædictas. ll. part. vide licet Odof. & alios equales. Et hanc conſiderationem coniecturalem putò veriſsimam, quãquam (vt prædixi, primo intuitu vnuſquiſq; malè deliberatus attento ſtrepitu verborum illius. l. & eorum apparentia exteriori, poſſet faciliter circumueniri. Sed meminiſſe eos oportet, legis ſcire leges. ff. de. ll. &. l. non figura literarum. ff. de actio. & obliga. &. l. 2. in fi. C. communia de lega. &. c. intelligentia, de verbo. ſigni. Nec non eius quod per manus omnium profeſſorum tam diuini,
88 quàm humani iuris traditur, † Litera occidit, ſpiritus autẽ viuificat. ſpiritus inquã, id eſt, intellectus, ſecũdum Bald. in l. commiſſoriæ. C. de pactis inter emp. & vend. Inſuper prædicta declaratio quam ſuprà poſui ad. l. partite eſt de aperta intentione Bart. ſi quis eum etiam ſemi attente legat. in l. 1. §. nõ autem. 1. &. 2. limita. ff. de bono. poſſeſſ. ſecund tab. vbi omnino videatur cum Albe. & Barto. ibi ſpeciatim citat Ange. Areti. in dict. §. vlti. inſtit. de ademp. lega. Et redeundo ad eandem concluſionem gloſſ. & ſic ad ius commune, illa concl. communis debet intelligi reſtringi, & declarati per text. ſingu. cum glo. ordi. ibi, in dict. l. 1. §. non autem. ff. de bon. poſſe. ſecundum tabu. ſuprà citato. in verſi. ſi quis in duobus. Videlicet, quando ambo teſtamenta reperiũtur ſcripta in duabus ſcripturis, vel ſi in vnã, tamẽ cum diuerſis, ſeu duplicatis ſolennitatibus, & ſic ſi in diuerſis ſcripturis, quod liber illorum duorum teſtamẽtorum habet ſuam debitam & ſeparatam voluntatem

De eadẽ re in confirmationem præfati noui intell: ad eandem. l. par.

Vulgi literatorum huius reg. opin. circa. ll. part.

Litera occidit ſpiritus autem. i. intellectus viuificat.

Redit ad cõcluſionẽ prędictę gl. cõiter approbatę iure cõi, & ſecũdum prędictũ nouũ ſenſũ ad eandem. l. partit. non innouatam per illã.

luntatem de per se, vt putà sigilla diuersa,& testes diuersós,id est duplicata,&duplicatos,& in numero requisito,& necessario,ita quòd & si sint cõfecta in diuersis & separatis scripturis clare pateat vnum testamentum esse ab alio diuersum & separatũ, licet sub eadem data & sine delectu,siue discretione temporis,quia non potest discerni,quod prius, quod ue posteri⁹ fuerit confectum & absolutum(vel si in eadem scriptura fuerit factum, aut in scriptura continuata cum appositione vnius datę,quod idem est & sic vtraq; scriptura ĩsimul & eodẽ pũcto & momento fuit absoluta, per testatorem[Otorgada] hispanè dicitur, tamen præsumatur diuersum,& separatum vnum ab alio,propter duplicationẽ solẽnitatis,vt inq gl.in d.§.alias ver. si quis in duobus.Nam in his exẽplis,& si qua sunt similia loquitur illa glos.in d.l.fin.in vltima opi.s. sæpius memorata,videlicet,vbi constat duo esse diuersa testamenta verè,propter duplicitatem solennitatum, vt in pręfaris exemplis,& non constat inter ralia testamenta de prioritate,vel posterioritate eorundem. Secus quando proferrẽtur plures scripturę (nam de vna parua aut nulla est dubitatio) cũ vna & eadem solennitate, id est cum ea sola quæ requiritur pro confectione vnius duntaxat testamenti, in qui b⁹ duab⁹ scripturis essent scripti duo hæredes diuersi,vel vnus bis insolidũ, eis enim casib⁹ vtrũq; testamentũ habẽdũ,& cẽsendũ est ꝓ vno.Nã ibi tex. dicit ad verbũ.[Ex vtroq; cõpetit bonorũ possessio quasi ex vno,& ꝓ vnis tabulis habẽdũ est,& supremũ vtrũq; accipiemus.]Idq;(secundũ gl. ibi cõiter approbatã) propter vnicã solẽnitatẽ,ob quã ambe charte si fuerunt plures, vel eadem si fuit sola vna,censentur vel censetur vnum testamentum l.patris & filij,vbi glo. & Doct.de hoc tradunt.ff. de vulga.& pupil.& est bonus tex.cum glo.1.quæ citat illã l.patris,& filij,in l.vt bonorũ.ff.de bo.pos. secundum tab.quod autẽ supra dicit, aut dictum est,de duabus scripturis, ꝙ possunt habere vnã & eandẽ solennitatem,id est vnius testamenti duntaxat,licet diuersi hæredes sint in eis scripti,non prospicio quo pacto id ꝓcedat,vt possint ostendi separatim in diuersis chartis,diuersę hæredum institutiones cũ vna tantũ solennitate, nisi dicam⁹,ꝙ charte seu scripturę fuerint continuate aut si separatim sine continuatione fuerint facte,cum vnica solennitate,item cũ vna,& eadem data,testator speciatim cauit,ꝙ volebat vnã solennitatẽ pro ambabus sufficere,nã licet id non possit iubere,vt censeãtur plura testamenta per l. nemo potest.s. tit.2.delega.1. vtraq; tamen scriptura pro vno atq; eodem testamento accipietur, & ita intelligo quod prædictum est de duabus scripturis factis cum eadem solennitate, & in eisdem diuersis hæredibus scriptis. Nunc autem redeo ad resoluendum apertius intellectum pręfate l. partitæ,qui est,quòd in casu illius, nõ tractatur de prima, neque de secũda opi.positis in prælle gata glo. dicte l. fin.de quibus.s. fuit traditum, videlicet quãdo inter vnum hæredem scriptum in vno testamento, & alterum in alio testamento, vtroque inquam solenni, & de quorum prioritate,aut posterioritate minimè constat, & sic inter vtrunque vertitur quæstio super missione in possessionem, & tamen ambo hæredes in præfatis testamentis scripti,nullum aliud ius habẽt extra causam testamẽtorum ,vt quia ambo sunt extranei, vel remotiores consanguinei ipsi defuncto, eidemq; testatori,alijs ꝓximioribus superstiti

Redit ad resoluẽdũ vlti mate intellectũ supra tra ditũ ad eãdẽ l.partit.

bus & intermedijs. Attamen si vnus esset extraneus, & alter successor ab intestato, iste præsumeretur vltimo loco hæres institutus, quemadmodũ si vnus esset successor ab intestato ꝓximior altero, vt tenet Bart. in d. §. nõ autẽ in. s̄. allegata. 2. limita. & Alber. in princi. eiusdem l. & his casibus & similibus loquitur prędicta l. partitę, in illis verbis supra recitatis. [Y el que mostrare q̃ ha mayor derecho. &c.] Quæ verba adamussim adaptantur ad illos duos casus. Item adaptantur ad illum casum positum per Bart. vbi s̄. in prima limita. ad secũdam opi. glo. quam versamus, qui est, quando vnus hæredum scriptorũ in illis duobus testamentis, eodem tempore concurrẽtibus reperiretur in possessione totius hæreditatis, nam ille præsumeretur vltimo loco institutus. Sin autẽ vterque hæres scriptus esset æquè coniunctus, vel æquè proximus testatori .i. esset ei in pari gradu, & iure successionis ab intestato, tunc haberet locum prædicta l. partitæ in alio versic. principaliori vbi cauetur, quod ambo hæredes scripti in talibus testamentis eiusdem datę, & signaturæ vel subscriptionis mittantur simul & promiscuè in possessione hęreditatis relictæ per defunctum, mortis tempore, & pari ratione idem esset dicendum, si cũ isti hæredes essent extranei, vel in pari gradu successionis ab intestato, apprehendissent simul & semel possessionem hæreditatis, videlicet, quòd essent manutenendi in illa, nam quibus conceditur vti remedijs adipiscẽdę possessiõis, scilicet, interdictis quorum bonorum, & quorum legatorũ quæ conceduntur hęredibus, & legatarijs, à fortiori competit eisdem remedium retinẽdę, vt in. §. 1. 2. institu. de interd. Et licet iste casus, scilicet, quando plures consanguinei existentes in pari gradu consaguinitatis, & sic successionis ab intestato ipsi defuncto ac testatori sunt instituti in duobus testamentis eiusdem datę vel signaturæ clarè non ponatur per Bart. & Alberi. in dicta l. 1. in princi. neque in. §. non autem, eiusdem legis. ff. de bono. possess. secundum tab. (nam pręter eos nullum habeo scribentem ibi.) Tamẽ ex rationis identitate, quã ipsi ibi reddunt ad alium casum quẽ Bart. ibidem posuit in prima limitatione, & eum. s̄. retuli in princi. huius pagin. Satis quam eosdem Doctores fuisse eiusdem intentionis in isto casu quo ad id quod. s̄. tenui ad l. partitæ in puncto principali, quando ambo hæredes eiusmodi testamẽtis vni⁹ & eiusdem datę scripti prætendunt æquale ius extra causam testamentorum, vt ambo sint mittendi in possessionem bonorũ hæreditatis, & quod de eis loquatur etiam dicta l. partitæ, in vna ex principalibus decisionibus illius, vt. s̄. etiam dixi, nequaquam ambigi potest. *Atten.*

Restat modo circa vnum dubitare & quidem satis opportunè. Si ex his duobus institutis in talibus testamẽtis, vnus esset extraneus, & alter esset consanguineus testatoris vel alter ex duobus consanguineis institutis esset in gradu ꝓximiore testatori quã alius & talis hæres extraneus, vel talis remotior consanguineus reperiretur in possessione hæreditatis an ob id diceretur habere ius potentius alio hęrede, scilicet, consanguineo, si possidẽs esset hæres extrane⁹, vel ꝓximiore, si cõsanguineus remot⁹ hæres scriptus iam cœpisset possessionem, vt sic esset alteri præferendus, & an hoc casu verificaretur etiam prædicta l. partitæ, in illa decisiõe posita in illo versiculo. [Y el que mostrare que ha mayor derecho en la heredad. &c.] Qui *Dubitatio notanda vltra docto. in locis suprascriptis.*

verius

Decisio dubij supra mota. versus (vt est iam dictum) exemplificatur in illis duobus casibus positis per Bart.in dicto.§.nõ autem.1.2.limita. Et in isto dubio puto dicendum, talẽ apprehensionem possessionis nõ tribuere ipsi apprehendenti aliud ius, neque maius, quã ipse habeat ex testamento,&sic quod eo prætextu nõ præferatur alteri hæredi,in alio testamento in eiusdem datę scripto, quiquidem hęres demptis,seu circunscriptis testamentis præferretur ei in successione, vt quando iste apprehendens possessionem erat extraneus, & alius erat successor ab intestato,vel si vnus erat consanguineus, qui possess. apprehendit,erat remotior altero hęrede etiam cõsanguineo,propinquiore tamen ipsi testatori,vt supra exemplificaui. Atten. Ad quod tenendum moueor primò,quia talis professio est absque titulo,quum testamentum omninò ambiguum propter concurrentiam mutuam & prorsus obscuram alterius testamenti, non sit propriè, neque possit dici testamentum per ea quę suprà dicta sunt tenendo communes opiniones glossarũ & Doctorum : Sicq; tale testamentum,non potest tribuere causam vel titulum talı hæredi, vt eius prætextu possit prętendere,se obtinere potius ius, quam alius hæres scriptus in alio testamento eiusdem datę,& sic incompatibili cum isto,& consequenter sub prætextu vel colore talis possessionis prætensę,que potius dici potest inuasio, vel nuda & simplex detẽtatio,talis apprehendens non potest se iuuare cõtra aliũm hæredem (quãdo inter eos extra causam testamentorum cætera omnia sunt paria) vt ei præferatur quoad articulum possessionis,vel possessorium,vt supra sępè est dictum, & declaratum post Bart.& Alberi. in loco supracitato, idque est de aperta intentione iurium volentium,quod in dubijs possessio iuuat possidentem, & regulariter eius causa est potior, quam non possessoris omnibus hinc inde existentibus,paribus non aliter. §.commodum,insti.de interdictis.capit.inter dilectos.ad finem,de fide instrumentorum. Et tradit Bart.in l.si duo,ad finem princip. versiculo.sed si nullus ff.vti possi.cum multis concordantijs adglomeratis per Tyraquel. in opere primige.fol.312.numero.7. vbi referendo Doctores complures, dicit ista verba. [Sicque omnia vndique paria.&c.] Et ita in his terminis etiã allegat etiã Bart. in sæpe citato.§.Non autem l. primę.ff.de bonorum possess.secundum tabu.Ioan. Frãciscus à Ripa,in cap.sæpè post princi. versiculo,secundum commodũ possessionis,de restitu.spol.vbi ponit.12. commoda possessionis. Sed plura recitat Andre. Tyraquell. in loco infrà proximè allegãdo. Et plurima possunt dessumi ex effectib⁹ possessiõis quos habeo collectos,&descriptos,in meo memoriali peculiari ac priuato,quos dessumpsi,& coaceruaui ex varijs iuris locis. Dum semel,bis,& iterum interpræterarer titulum. ff. de acquiren. possess.quum regerem sedem vespertinam. Quod aútem (redeundo ad superiora) in hac materia possessio præponderet, vt hæres qui eam prius fuerit assequutus fundetur præsumptiuè contra alium,tunc demũ quando inter eos extra causam testamentorum eorundem, datur omnimóda paritas & nõ aliter, vt est sæpè dictũ, est de intentione scribentium in dicta l. fin.de edi. di. Adr. A Cino, vsque ad Franciscũ Curt. qui apud me est vltimus qui super ea scripsit, & Bart. in dicto.§.non autem,sæpe allegatę l. primæ,& Alberi.in princi.eiusdem legis supra etiam per me pluries citatorum

rum post alios Doctor. antiquiores p eos ibi allegatos,quos fortè(ante Bar. & Alberi.inquam)viderunt compila tores illarum ll. Patti. cum alijs compluribus authoribus tam iuris ciuilis, quam canonici,adductis per Andre. Tiraquel. in prædicto tractatu primi ge.fol.321.num.9.incipi.hoc item respicit.Cum itaque(vt hoc caput concludam)in his duobus casibus, super quibus hæsitatio de qua hoc loco vltimo tractamus versatur,extra causam testamentorum,ius vnius ex hæredibus sit potentius iure alterius,& ea ratione præsumatur vltimo loco institutus,& consequenter præferatur alteri hæredi in alio testamenro institu to,vt est dictum, ergo prætextu illius nudę ac simplicis detenrationis, vel inuasionis,potius talis hæredis nō potest ius alrerius hæredis obumbrari vel offuscari, neque per consequens lędi,vt ex prædictis apparet. Ex quibus concludo in hoc vltimo dubio explicato supra per exempla illorum duorum casuum ad finem chartę pręcedent.in versiculo, restar modo,prout supra fuit conclusum.Hæc vt longo traderem sermone res ipsa planè expostulabat,necnō insteri circa illa, vt cornicum oculos, prout alias dicitur configerem, id est, quorundam leguleiorum, qui quominus olim intelligentiam præfatę l. partitæ assequebanrur,eo magis (vt ait Persius.(Torua Mimalloneis implerunt cor nua bombis.

Prosequitur fallen. 2. Vndecima fallit, quando secundū testamentum contineret clausulam in qua testator purè,ac simpliciter,diceret se velle primum testamentum valere, quo casu primum testamentū non aboleretur absolutè per secundū. Sed transit in vim vltimę voluntatis codicillaris,sicque omnia in primo testamēto disposita, tam vniuersaliter quam particulariter resoluuntur in fideicommissum,& hæres institutus in secundo, tenetur restituere hæredi, in primo testamēto scripto: detracta,si voluerit quartam reb.& vterque eorum,vt pore hæres & fideicommissarius vniuersalis,tenebitur pro rata vniuscuiusque ad onera ipsius hæreditaris,l,1.in princip.ff.ad Treb.§.Sed quia institu.de fideicommis.hæred. De hac fallentia est textus singularis in sępè allegata l.si posthumus.§.si paganus.ff.de iniusto rup.&c.Pręsertim vigesima ampliatione,secūdum Pau. de Castr.ibi,& Ioan.de Imol.in l. filio præterito.26.colum.eodem titu. Sed quoad propositum de quo agimus satis concordat dicta l.si quis priore. 2. responso.ff.ad Trebel. quam in idem Alexan.ibi post principium notat & commendat.

Duodecima fallit,in secunda volūtate tacita,illa enim non tollit,neque porest tollere institutionem,primo testamento nuncupatim facta,msiue expressim l.ex parte.ff.de adimen.leg. Ratio desumitur ex l.1.§.fin.ff. de his quę in testamento delentur, in illis verbis. [Quoniam hæreditas semel data, facile adimi non potest.] Et ratio ista adhuc efficitur clarior iure nouo.C.vt in l.iubemus,in princi.C. de testam. vbi exigitur in institutione, quod testator ore proprio nuncupet, vel manu propria exaret nomen hæredis.Quam l.ex parte sumat ibi Bart. & Alberic.post Din.quia omnium summæ rendunt in idem summa Din.& Alberi est,institutio vniuersalis non reuocatur ex posteriore voluntate tacita,id est pśupta licet legatā sic. Ideōq; pręseferr summa Bart. dum inquit. Inimicitię superuenientes, & testamentum imperfectum, hæredis institutionem non viciant sed legatum, licet ista summa non sit ita generalis, prout Epithom. l. ex parte.

prour alia, cum adapterur solum ad rerminos illius l.& glossa ibi bene declarar rationem diuersitaris intervnũ
89 casum & aliũ,† & si non adferat(quod miror)prædictam l.iubemus, per quã l.ex parte Alberi.ibi, impugnar glos. vulgarem, in l.sororem. C.de his quibus vt indig. decidentem vna cũ glo. in l.pe.§.quisquis.s.titu.1.de legat. 2. quod propter superuenientes inimicitias inter testatorem & hæredem quẽ prius scripserar, eiusdem hæredis inquam facto, seu opera, vel culpa suborras, reuocatur institutio quam de tali hærede testaror fecerat, cuiùs contrarium probatur in dicta l.ex parte, cum glos.ibi secundum eum. Sed certe glos.in.§.quisquis, quam Alber. allegar in dicta l.exparte, nihil de hac re dicit. Preterea Bar.in dicta l.ex parte, licet non fuerit memor citare prædictam glossam l.sororem, nihilominus tenet ipsius opinionem in casu in quo illa loquitur, videlicet quãdo hæres institutus prębuit causam vel causas inter eum & testatorem, vr quia post ipsius obitum occidit filium eiusdem, vel commisit contra eum aliud grauissimum, vt quia concubuit cum eius vxore, vr dicunt probari ex l. codicillis.§.penul.s.titu.primo, delegat. 2.vbi in id notant illum textum, Bal. & Alberi.post Ioan.de Are.prima ex positione, item Rapha.Cuma.quatenus dicit ibi tex.[Scis vnum fratrem tuum filium nostrum occidisse, dum ei rapinam faceret, sed & alia mihi deteriora fecit.] Quæ verba vltima, ita exponunr vt dixi, in concubitu vxoris testatoris præfati Doctores, & clarius Ray. de Forli. ibi prout referunt Flo.& Ioã. de Imo.ibi. Et sic secundũ eorum expositionẽ, probarur ibi gratiius delictum esse, quoad testatorem adulterium, in vxorem commissum, quam proprij filij occisionem, & ad

Aduertẽdũ diligẽter ad ea que sequuntur, sunt quippe not. ad verificationẽ glos.i l.sororẽ. C. de his quibus vt indig.

idem allegat Ioan.de Imo.textum in cano.quid in omnibus.32.quæstio.7. Tamen glos.ibidem tenet contrariũ, sed Præpositus.Alexan.non citans illam, sed text.in dicta l.codicillis.§.matre, in cap.2.5.No.de sponsa concordat, vt supra tetigi, quod quanrum ad ipsum maritum cum vxore cuius aliquis comittit adulterium, maius & deterius est crimen adulterij, quam homicidij, quod p aliquem comittetur in filio proprio eiusdem mariti, cum vr plurimum reputetur quo ad ipsum maritum offensa grauissima, quod pater vltra ipsum præposi.quia ex ea oriuntur inimicitię capitales l. si inimicitię, versiculo, sed & si palam ibi & infaustas voces.ff. de his qui. vt indig.iuncta glos.fin.ibi, cum qua Doctores ibi transeunt, & sic tacitè eam approbant l.item quod, aliàs vt Sabinus, in fin.de hæred.institu. Sed quantum ad alios (vt ad secundnm membrnm distinctionis præposiri redeã) id est quo ad consanguineos mariti iniuriam passi, & ipsius vxoris adulterę, qui ex hoc maleficio prætenderẽt se esse in honore offensos, multa alia sunt delicta grauiora, & sic acrius punibilia ipso adulterio, & ita procedat quod glossa dicir, in dicto cano. quid in omnibus. Et ad primum membrũ istius concordię, de quo loquuntur prædicti Doctores exponentes text. in dicto.§.penul.(nam secundum mẽbrum est expeditissimum, & non ob aliud signatum à Præposi. nisi ad moderandum generalitatem glos.)in dicto cano.faciunt plures notabiles & pulchrę allegationes, quas tradit Andreas Tiraq.remissiue, in opere ll. cõnubia.fol.106.nume.10. vide omnino ibi eũ, cum libuerit, vbi inter alia refert Paul.de Cast.põderantem textum, in l.fin.§.1.ff.de publica. contra dictum.§.penul. & soluentem, vr ibi

Fœdus Præposi. Alex.

per ipsum,licet Barto. prius mouerat contrarietatē,& non solueret,vide etiam Raphae. ibi, sed litera ipsius est truncata,forte ante dictionem tamē, deest ibi, non.Secus dicit Bart. (vt ad eius dicta redeamus prosequenda) si per contrarium ipse testator,vel alius extraneus præstitisset causas inimicitiæ, inter testatorem, & hæredem ab eo scriptum,cōtractę his namque casibus (secundum eum) procedit prædicta l.ex parte,de adimend.legat. vt propter eiusmodi inimicitias,talis hæres nō repellatur ab hæreditate,quæ dicta Bart.vt singularia, sequitur Alexandr. in prædicta l.hæreditas. C. de his qui.vt indig.sed in vero, Bart.etiā mediocriter,& oscitāter inspectus in dicta l.ex parte,licet eius distinctio sit optima,loquitur extra casum glos. in dicta l.sororē, quæ glo.loquitur de iniuria per hęredem scriptum illata,testatori post ipsius mortem, qua reputatur grauior,quia deinceps non potest eum reputare indignum, vt ibidem probat Iason reddens hanc rationem,ad illam conclusionem glos. per quam approbat illam.Et certe in casu illius glossæ nō potest fieri distinctio, quam Bart.facit in dicta l.ex parte,tenenda est ergo conclusio glos.in dicta l.sororem,quę licet reprehendatur per Raphae. Fulgos. ibi, & sit valde dura prout inquit Philippus Cor. ibidem,tamen secūdum eum approbatur cōmuniter per Doctores,& ipse cum Rapha,dicunt esse sequendā. Et profecto inciuiliter dubitatur de ipsius veritate,cum sit valde honesta & decentissima,ac voluntati pręsumptę ipsius testatoris consonans,&amicissima,cum enim honeste viuere sit vnum & primum ex tribus præceptis iuris ciuilis & quidem fundamentale super quo tanquam super cardine, vertitur tota sapiētia iuris ciuilis,

Expēdūtur verba Bart. in d.l.ex parte.

Tandē approbatur cō clu.glo.in d. l.sororē, vt cōis & vera atq. honesta et cōsona, q̄uis rigida.

eo quod supponitur philosophię morali,cuius pars est Ethicę, quæ tractat de bonorum morum instructione,& obseruantia,& correctione prauorū. vt est textus in l. prima, in versiculo, ne in his.C. de secundis nupt. vt ibi not.Albe.post Cy.4. not. cuius tamē litera est corrupta. Ad idem facit l. Libertinus.ff.de ritu nupt.Item supponitur œconomicæ, vt in l. vna.C.de emenda.seru.& in l.vna. C.de emenda.propinq. quæ continenter eam sequitur. Supponitur etiam politicæ, vt in toto titulo.C.de offici. pręfect. affri.quæ tres,sunt partes philosophię moralis.Et hæc tradit Christophorus Pot.in prœmio institu. & Salice. in prœmio. C.§. resecatis,in versiculo, dixi tertio,cum sequēti vbi dicit istud patere l.prima,in princip.ff. de iustit. & iur.ibi,veram (nisi fallor) Philosophiam non simulatam affectantes. Et hoc idem in verborum fluxu, seu discursu vult Bal.in rubri.ff.eo. de iusti.& iure,ante finem,ibi, Causa finalis,vbi ponit verba hoc,quæ libuit hic recitare, vt potē venusta & elegantia. [Causa finalis est triplex (scilicet, sciētię legalis)videlicet ī hoīe,ad hoīnem,& ad rempublicam, in homine vt bonus sit,& hoc pertinet ad Ethicem. Ad hominem, vt quis bene regat familiam,& hoc pertinet ad œconomicam, ad rempublicam, vt respublica,salubriter regatur,&hoc pertinet ad polyticam.]Hucusque Bald. aptè,& appositè, subdit deinde post pauca, [& sic ius nostrum applcat sibi totam moralem Philosophiam.] Cum itaque conclusio glos. in dicta. l.sororem(vt dixi)nitatꝰ honestate & correctione prauorum & inhonestorum morum, merito est amplectenda, in vtraque via.tam speculatiua, quam practica. Confirmatur hæc, nam honestatis tanta est virtus quod ad

Verba Bald. venusta ad modum.

De eadé honestate.

ad esse legis requiritur, vt probatur ex dicto. §. iuris præcepta, in l.prima. ff. de iustitia &iu.&. C.erit autem lex.4. distinctio. & not. Luc. de Pen.in l.2. C.ne fis.rem quam vin.euin. libr. 10. vbi idem Lucas tradit in princi. præmissis etiam confert l.2.C. de secundis nup.in illis verbis,[honestę nobiliorisque personæ decore priuetur.] ex qua in alio proposito à nostro,notat Bald.eleganter,quod[Nulla fine honestate potest esse nobilitas.]Et ex dicta l.2.ne fiscus, &c. Dicit eleganter Bald. in alio etiam proposito,in l. quod ex liberta.C.de ope.li.quod ius honestatis videtur exceptum ab omni superioritate,& est optima allegatio de illa l.vbi id bene probatur. Dũ loquitur de fisco,facit notãter, quod tenet Archi.in cap.super eo,de hęre. lib.sexto. & Hostien. in capit. nulla, de concessi.præbend.quod omnis in decentia in principe,dicitur impossibilis,saltem secundum mores.Refert Aymo, de antiquitat.temporum,fol. 10.nume.9.sed non inuenio ibi Archi.Hostiens. lecturam non perquisiui . Ad idem facit, quod consuetudo contraria honestati reprobatur à iure,vt in capi.cum decorem,& capi. cũ ab omni,de vita,& honestate clerico.cum dicatur contra bonos mores,vt per Bart.in l. omnes populi. 3. quæstione princip. ff.de iustitia & iu. Cuius meminit Ias.in l.2.in prin. col. prima.ff.de vulga.& pup.vide Panor. in capit. dilecti,de arbi.& in capit. nouit,de his quæ fi.à prælat.fine consen. capituli,& vide quod Abbas met notar.3.notabili,ex illo textu,in capit. irrefragabili,de offi. ordin. vbi etiam adducit textus in dicto capit.cum decorem. Et istud aliàs inducebam in proposito illius glossæ,dum mihi fuit relatum per quemdam D. Auditorẽ cuiusdam ex tribunalibus superioribus quod stilus & practica habebat se contra illam glossam,sed respondi illi,quod talis practica erat nulla, vt potè contra honestatem & bonos mores per prædicta,& quia præbebat occasionem delinquendi, propter non punitionem talis adulterij vel stupri, commissi per aliquem in alterius vxorem,post mortem mariti, qui stuprauit eam cum esset instituturus ab eo.Tenenda est ergo conclusio illius glossæ,& in practica secunda. Non est veruntamẽ omittendũ,quod forte curiosus aliquis posset contra conclusionem glos. ac pertinenter dubitare, quonam modo secundum eam ficta,vel tacita voluntas reuocatoria, insurgens contra præcedentem institutionem,potest eam subuertere, cũ supra nõ semel fuerit traditũ etiã expressam reuocationem non sufficere,vt in. §. ex eo autem solo, instirut. quibus mod. testa. infir. nisi testator vltra procedat ad faciendam aliam institutionem, vel ad declarandum, se ideo testamentum reuocare, quia vult decedere intestatus,vt supra est traditum post Bart. in l.si iure, suprà isto titulo.

Obex tacitus.

Ad hoc dicendum est, quod glos. illa, non loquitur de reuocatione testamenti, vel institutionis inducenda,per illam tacitam seu fictam volũtatem reuocatoriam superuenientem, seu insurgentem ex illa offensa. A iure in casu illo & similibus cõfictam,neque enim glossatorem latebat, † q; tacita volũtas vltima priori 90 contraria,imo neq; expressa eiusdem testatoris etiã viuentis, quãto magis præsumpta quæ desumitur post mortem ex eiusmodi offensa hæredis cõtra eum commissa, in stuprando ipsius vxorem pòst mortem eius, non

sit potens ad reuocandam institutionem ab eo factam, prout ipsa glossa declarat in eadē l. ex parte. Sed tantū dicit glossa in eadē l. sororem, q̄ talis hæres ob eiusmodi flagitium, ab eo perpetratum, censeri debeat indignus, & immeritus hæreditate, & vt talis priuetur eadem, & sic institutio de ipso facta manet valida mœrto iure, vt potè non reuocata expresse, neque tacitè, licet quoad effectum, quum hæreditas debeat fisco applicari, vt patet ex tit. C. & ff. de his qui. vt indig. & l. Papi. §. meminisse. ff. de inoffi. testamēto, vbi glos. dicit, id probati melius quam alibi, ad idem l. ex facto. §. fin. suprà de vulgari & pupillari.

Ad quæstionem ex facto. Rursus conclusio præfatæ glos. in dicta l. sororem, potest induci ad quæstionem, quæ retrotractis diebus dicitur euenisse ex facto, & nonnullos iurisperitos de ea fuisse consultos, videlicet an vidua quæ nupsit viro, qui in mariti primi vita, fuerat eidē inimicissimus, & ita perseuerauerat in eadem inimicitia capitali, vsque in postremum diem quo maritus ille primus fuit fato functus, amitteret legatum, à primo marito sibi factum, de quinta bonorum parte, prout legitur olim nupsisse Terētiam (quam alij Terentianam vocant) vxorem Ciceronis Crispo Salustio ipsius inimicissimo, & hosti perpetuo, vt tradit Erasm⁹ in scholijs ad Diuum Hieronymum, libro primo, aduersus Iouinianum, num. 55. contra quam fœminam, vt impudicam, impudentē, ac perfidam inuehitur Ioannes Baptista à sancto Seuerino, in repetitione l. præcibus. penul. char. C. de impub. & alijs.

Non recolo quid tūc fuerit ad hāc quæstionem responsum. Nunc autem per præfatam cōclusionem glossæ in præallegata l. sororem, & per fundamenta, quæ in eius præsidium Doctores eam sequentes (sunt enim plures) nam est communis opinio (vt suprà dixi) cū glo. illa asserunt. Et inter alia, per l. primam. ff. de his qui. vt indig. vbi Barto. (vt prædixi) innixus eā dem opinionem communem tenet, satis rationabile videretur, talem mulierem, vt potè inhonestam, procacem, perfidam, & primo viro ingratam, vt indignam debere tali legato mulctari, quùm, per dictam conclusionem, glossæ communem, cum comprobationibus Doctorum ad eā dem. Tùm etiam, quia si (vt iura nostra dicunt) anima mariti eiusdēq; testatoris cōtristat̄ ex secundis nuptijs vxoris relictæ, vt in. §. Nos igitur videntes, in authēti. de nupr. collati. 4. iuncta glo. ibi, in parte, & defuncti, à fortiori dicendum est eam contristari, nubendo secundario ei qui fuerat ipsius capitalis inimicus. Tum etiam per id quod Bart. decidit, in l. 2. in principio. colum. vltima. ff. de vulga. & pupilla. Dum tenet, quod tacita substitutio pupillaris sub vulgari contenta, quæ aliàs non excludit matrem à successione intestati, pupilli defuncti, ex communi Doctorum sententia, in l. præcibus. C. eodem. & in l. fina. C. de institu. & substitu. excludit tamen eam, si post mortem mariti testantis, qui fecerat prædictam substitutionem vulgarem expressam pupillo eidemque filio communi, sub qua pupillaris tacita continebatur committat aliquod inhonestum contra testatorem eūdemque maritum quendam. Ad quod adducit præfatam glossam in l. sororem, & in l. fidei commis. C. de fideicommis. & licèt contra illam conclusionem Bart. teneant

neant ibi Ioan.de Imo.& Alexand. tamen est verior, & receptior, secundum Socin.& Claud.vbi etiam Frácisc. de Ripa, numero.59. qui tamen inuoluit se(sicut aliàs dicitur) tanquã mus in pice,quoad modum inquam perdendi hæreditatem, sed vtcumq; in hoc articulo res se habeat,satis est, quòd mater repellitur ob prædictam causam offensæ à substitutione pupillari tacita,ab ipso initio, id est à tẽpore quo testator viuit,vt inquit Bartol.ibi. Cum autem (vt ad rem nostram redeam)mulier vidua contrahendo matrimonium secundario cũ inimico capitali testatoris eiusdemque mariti, commiserit quid contra debitum honestatis ordinem, quod est notissimum, ergo videtur amittere debere prædictum legatum, per primum maritum sibi relictum,

91 † Ad hæc facit, quia non solum est iusta causa,exhæredandi filium quando probaretur,eum inijsse fœdera cũ inimicis patris capitalibus, qui eius patrem vulneribus affecerãt.l. liberi, §.vltimo.C. de inoffici.testamen. sed etiam si cum eisdem cõuersetur, imo & si illis associetur, secundum Bald. signanter, consilio. 102. incipiente, punctus,ante finem,volumine.5.Argumento l. primæ, §. cũ patronus. ff. de offici.præfect.vrb. vbi glossa pen. dicit ex text.illo argumento, quòd si vassallus inijcit amicitias cum inimicis domini, eo ipso amittit feudum, & potest ei auferri. Ad id allegat prædictam l.liberi, vbi glossa videtur idẽ voluisse,licet non ita explicitè, vt illa ꝓximè allegata, quam Bal.& Doctores dicunt esse singularem, quia est clarior alia.

Aten. Sed licet hæc sint colorata, & honestati consona, non tamen ausim hanc extensionem firmare, quum materia ista sit priuatiua,& penalis sicque odiosa, nam priuationes, necnon penarum impositiones non habent locum nisi in casibus in iure expressis.l.& si quis.§.Diuus autem Marcus.ff.de religios.& sumpt.func. quem Bald. commendat, consilio.15.incipiente, ad euidentiam præmito. lib. primo, ante finem consilij. Et idem Bald.in l.nemo martyres.C. de sacrosanct.ecclesi. Quod tamen intelligit ibi,nisi factum caderet in nomen delicti, vel ex eo resultaret delictum, quia eo casu secundum eum, talis faciens puniretur pœna arbitraria, seu extraordinaria.l.1.ff. de effracto. & expila. quod quidem delictũm non oritur ex hoc facto de quo loquimur, quamquam in se sit inhonestum, & quandam ingratitudinem talis fœminę aduersus maritum ostendens. Ad hæc non viget isto casu eadem ratio quæ subest in casu glossæ in dicta l.sororem, quum istud factum cõtractus nuptiarum secundarum cum homine prioris mariti inimico, non vergit in ignominium prioris defuncti, nequæ famę ipsius, sed potius redundat in notam, & maculam impudentiæ, procacitatis, & perfidiæ, talis fœminę nequam, eiusmodi nubentis, & quod ad eam solam sit factum ignominiosum, & mali exempli, aliàs autem subesset eadem ratio, vt quia, secundus maritus talis fœminæ, idemque inimicus primi testatoris, esset vnus Ribaldus, Ganco vel Arenarius, primus autem maritus fuisset homo honestus & meritus, hoc casu res haberet plusculum dubij, & videretur talis mulier saltem mulctanda commodo sibi à primo relicto. Sed nihilominus etiam hoc casu per eadem fundamenta, dicendum est idem quod in præcedé-

cedére, & quia vtriq; eorũ refragatur regula illa prrita canonica & ciuilis, dicẽs matrimonia debere esse libera à metu pœnarum, de qua in cap. gema mulier, de sponsal. quę regula efflu xir à lege Tiria, in fine principij. ff. de verborum obliga. Quam regulam vrrobique intelligunt Doctores, tam in pœna coactionis, quam in conuentionali pecuniaria, quam in legali, & sic indistinctè, qua proprer concludendum est vt supra.

Conclusio praefata quæ stione eadẽ cũ præcedẽ. est tenenda, s negat.

92 † Ad id ramen quod prædixi, priuationes debere esse expressas, & ad eas non posse fieri reperiones legum, vel exrensiones eorũdem, quo ad pœnas de casibus expreßis ad taciros. Est etiam textus optimus in aurhentico, de non eligend. secundo nuben. §. cum igitur, versiculo, si nautem non valuerat, collatio. prima, in illis verbis expreßis. [Non fraudamus patres filiorum suorum succeßsione, neque est lex aliquid tale dicens, sic neque matres priuabimus. &c.] Quem texrum signat Bald. in idem, in authentico, ex testamento, columna penul. C. de secundis nupr. videlicet quod priuatio alicuius iuris vel beneficij, vel priuilegij non habet locum, nisi vbi lex de hoc exprẹßim cauer vel prouidet, quod talis priuario fiar, vel priuationis pœna imponarur, q etiam refert Alexand. in l. etiam. §. ptimo. ff. solut. matrimo. Sed quia nihil est in iure nostro non contro uersum, in hoc puncto inter alia videnrur inuicem pugnare duo iura & quidem (vr alias dixi soler) ex dia metro textus, videlicet l. his solis, ibi satis tacitè cautum putamus, C. de reuocand. dona. quam Bald. com menrat in rubrica. C. de nauti. fœno. & in capitulo, eum speciali, de appella. Alius textus est ex opposito, in capit. primo. §. porro, vesiculo. sed quia natura, in titulo, quæ fuit prima causa benefi. ami. in vsi. feu. cui est addendus textus in l. famosi, ver. ad exemplum. ff. ad l. iulliam magesta. Quamobrem ad horum iurium & aliorum supra allegatorum consonantiam, & concordiæ fœdus, vide omnino Ioan. de Imol. in repetitione. §. de viro. l. si vero. ff. solut. matrimonio. columna. 9. cum sequenti, aliàs secundum aliam impreßionem, columna. 16. & Ias. in l. prima, columna final. C. de transactio. & in l. cum quidam. ff. de liberis & posthu. & nouè Andreas Tiraquel. innumera ferè, ad hanc rem perrinenria, cõ gerentem in opere ll. connub. char. 87. pagin. secunda, cum. 3. sequenri busin mea impreßione, nam est alia ante ipsam, & post eam alia recentior, quæ non conueniunr in numero foliorum neque paginarum cum ea quam habeo.

Antynomia

Decima tertia supradicta regula fallit in casu, quando secundum testamentum factum fuisset per dolosas vel fraudulentas instigationes, vel machinationes alicuius personæ, vt primum testamenrum reuocaretur per eiusdem secundi confectionem, & sic hęres in tali testamento scriprus fraudaretur succeßsione in bonis restaroris, eo enim casu eiusmodi testamenrũ quoad effectum esset inualidum, quia si hæres in primo scriptus poßiderer restatoris hæreditatẽ, seu bona hæredirariaex eo ad ipsum delata, haberer exceprionẽ doli contra hætedem vltimo restamẽto (eo quẽ prædixi modo cõfecto) scriptum, & ex illo perentem ab ipso hęrediratem, vt pore in primo scri pto, & pet prætensum secundum testamẽ.

stamentum reuocato, vt in l.prima, in fine.ff.de doli excep.ibi, [& in testamentis.]

93 † Si autem hæres in primo scriptus nō possideret, posset agere actione de dolo, vel in factum subsidiaria, contra hæredem secundo loco scriptum ad interesse l. non enim, cum glossa.ff.de inoffici.testamen.vbi Angel. dicit se habuisse, & obtinuisse in quæstione de facto, in fauorem quorundam pauperum, & ibi paulo ante super glossam citat prædictam l.primam,& idem in simili notat idem Angel.in l.finali.C. si quis ali.testament. prohi. vel coege. & sequitur Barth. Cępo. Cau. 61. incipiente, licet cum verbis blandis, & Ias. consilio. 141. incipiente. Circa primum consultationis articulū, colu. 4. volumine. 4. vbi adijcit glo. not. in cano. sunt qui opes. 17. quęstione. 4. dicentem, quod votum per aliorum impulsum emissum non valet, neque est obseruandum. Et est expediendum, quia præfati Doctores Cępo. & Ias. dicunt esse idem,

94 † quando per importunas præces testator adactus est ad faciendum secundum testamentum. Et hoc etiam in casu notabili tradit Mathæ. de afflictis, decisione. 69. Neapol. vbi adducit illam famigeratam,& omnibus passim obuiam decisionē Inno. in capit. Petitio.de iure iuran.solitam ad id allegari, quod importunę pces vel suasiones habent instar, incussionis iusti metus, & ibi respondet idem Mathę. cuidam decisioni Abb.Pano. quæ videbatur contraria, in cap.cum inter.R.de elect. adducitque Alexā. & Andre.Sicul.idem varijs in locis tenentes. Necnon adducit per Innocē. Barto. in tractatu de tyrannide, quæstione.7.versiculo, secunda inspectio vbi tamen non loquitur in his terminis, sed in togitibus maiorū quo ad inferiores, non autem in aliorum parium vel minorū præcibus importunis, qui sunt termini decisionis Innocen. Pro qua facit etiam textus in l.eum quicunque, post principium, C.de aposta.ibi, [Inuitum, seu suasione plectenda,] ex qua litera notat ibi Salice. quod ea quæ fiunt suasionib' dicuntur fieri prope violenter, facit textus in l.vna, in fin.C.de rapt. virg. [ibi, quia hoc ipsum velle, mulier ab insidijs nequissimi hominis, qui rapinam meditatur inducitur.] Et quę statim in litera illa sequitur. Ideoque textus in l.prima.§.persuadere.ff. de seruo corrupt.ad verbum dicit, [Persuadere est plusquam compelli, & cogi sibi parere,] & sic probatur ibi, quod persuasio, id est nimia, seu improba, aut importuna suasio, qua quis trahitur ad aliquid faciendum, promittendum, vel consentiendum, habetur loco compulsionis, seu coactionis prout illum textum allegat Pau. de Castro, consilio. 174. incipiente, contra superius, columna prima. 2. libro. Quinimo clare vult ille textus, quod est maior illa, quem etiam textum ante Pau. citauit Andreas de Iserni. in capitulo, vno. §. contrahendum, lo secundo, Quæ sint rega. colum. 4. in vsi. feud. & allegat etiam eum Andreas Sicul. consilio vltimo, colum. 2. libr. 3. & Pau. de Castro, in prędicto consilio, allegat illas duas. ll. suprà citatas, scilicet, eum quicunque, C.de aposta,& l.vnam, in fine, de raptu virgi.

De eadē ra.

Ad idem.

Nusquam tamen (qnod miror) Paul. in illo consilio meminit de Innocen. in prædicto capit. petitio, & prædictas duas ll. prius allegauit glo. in l.3.§. si quis volentem hominem, ff.de libe.hoīe exhi.quē text. Pau. ibi adducit eodem cōsilio, colu. 2. ad medium

diũ,& in principio eiusdem consilij. Ad hęc etiam,multa tangit in hoc eodem proposito Aymo.Crauc. consil. 192.incipiẽte.Casus ita se habet,à nu. me.12.vsque ad.16.exclusiuè,& quatenus ibi dicit,quod præces importunę æquiparantur merui iusto, qui aliàs caderet in virum constantem,id est fortem animosum, & imperterritum, debuisset allegare Inno. vbi.s. qui in principio prędicti cap. petitio, istud dicit ad verbum & (vt dicunt) formaliter & ab omnibus in id allegatur,& quatenus ipsemet Aymo. ibi declarat quæ dicuntur præces importune,dicens esse illas quæ sunt instãtissimę,& sępius repetitę,atque inculcatę,id verum est,quod tex.not.cum glos.4.in l.prima.C.de peti.bono. sub la.lib.10.in illis verbis. [Sed quoniã plerunque ita à nonnullis, inuerecũda petentium inhiatione.&c.]Exponit glossa.4.ibi,id est frequenti petitione,addit ibidem Lucas de Pe.quæ dicitur propriè importunitas, nam se eundum eum afferentem Archi. in cap,fin.vbi etiam glos.de rescriptis, libro.6.importunus dicitur, quasi sine portu,id est sine quiete,& sic irrequietus. A qua expositione, seu deriuatione,aut ethymolog.non abhorret Calepinus in parte importunus,in principio citans Vergi.vbi tamen subijcit aliàs elegantiores deriuationes, licet in eundem tendentes scopum, vide ibi.& post eum Theodo.Trebellium in promptuario linguę latinę, sub par ribus illis importunus,importunè,importunitas. Ad idem bonus textus in authentico,de hc.& fal.§.1.coll.1.ibi [Semper igitur nobis importuni sũt.] Hinc dicit Iason in l.1.§.si vir vxori, in vltimo no.prima lectura.ff.de acqren.posse.referens Bal.in dicta l. 1. de peti.bo.sub la.versic.item facit ista lex quod donatio facta per virum vxori,

De eadẽ re notandum.

Quę & quales sunt plures impetrãde.

Ethimus importuni.

Ad idem.

ad eius longas præces non confirmatur morte viri donantis.Sequitur etiã Ludo.Tesiira Portugalen.in l.si inter virum,col.2.ff.de reb. dub. & eadem ratione propter casuum æquiparationem,videtur idem dicendum,in donatione facta per patrem filio in potestate,per ipsius filij importunitatẽ, quod talis donatio non confirmetur de iure communi, morte patris donãtis.Item neque hodie habeatur,ꝓ meliorati one tertię &c. 5. patris bonorũ, etiam stante.l.26.Tau. Et inquid idẽ Iason in.§.quadrupli.numc.66.instit. de actio.quod importune præces viri ad vxorem emissę,habentur loco minarum,quem etiam vide in l.3.§. quãquam eodemque vltimo.ff.de condi. ob causam.col.pe.post Rom. Paul.de Cast.& Alexan.ibi per text.illum, cõfert etiam præmisis bona glos. in cano.audacter.8.quęst.1. in glo.penult. cuius litera est viciata, dum dicit improbitatem, nam debuit importunitatem,per iura ibi allegata inter quæ adducitur prædicta l.1.C.de peti. bo. sub la. Ad idem glo.optima in capit. si quando,glo.3.de rescriptis,vbi inducit argumen.text. illum,quod elicita per nimiam solicitudinem,non valẽt & ibi ad id citat eundem canonẽ,audacter,& in principio citat prædictã l.1.s.sępius allegatã, de peti. bonorũ sub la.fa.etiam tex.in clemen.1.de priuileg.&.13.in c.firmitatem,cum glo. de sepul.& quod not. Bart. in l.error, col.penul.C.de iuris & facti igno. in in versi.dat.glo.& in l.nõ facit. col.3. post glo.ibi.ff.de confe. & quod not. Angel.in l.4.incipiente.non enim,ff. de inoffi.testam.quæ omnia maximè procedunt in ꝑcibus potẽtũ, [etiã nõ valde importunis] vel etiam supiorũ, rex.est summè notãd⁹,in l. vna. C.ne li. poren, vbi ad verbũ dicitur. [Quare cum intersit & vniuerse. (id est in vniuersum

De eade re nota.

Ad l,Tau.

Emendatur glo.Decret.

Ad idem.

Ad eodem.

uersum)oīum &præcipuè tenuiorum qui sępè importunis potentum inter cessionibus opprimuntur.&c.] Quorum præces alias appellantur oppressiones,& dicuntur præces armatę, vt inquit Ioan. Neuiza. adducens plures auctoritates in silua nup.char.122 prima facię ad medium, in mea imsione parua, facit glos.not.in l. prima. ff.quod iussu, vbi citat carmen Ouid. est rogare ducum, &c. Ex quibus manet sat superque fulcita, conclusio isti us fallentię, cuius ratio aperta desumi mitur ex supra deductis. Quia siue tales præces æquipararentur dolo, siue metui semper inficitur voluntas defuncti vltima, quæ debet esse omninò & absolutè libera in disponendo, l.1. ibi, liber siue stilus. C. de sacrosanctis eccles.& in l.illa institutio.ff. de hæred. institu.cum alijs,& consequenter testamentum non valet, vt est glos. quam Ioan.de Imol.ibi dicit esse singularissimam in l.1.post principium glossę primę.§.de testa. intelligendo verba illa glossę,[non valet,] scilicet,ipso iure, prout idem Ioan.de Imo.ibi intelligit. Quæ expositio còprobatur ex his quę tradit Iason,in eorundem verborum declaratione,in l. vniuersa,colum.3. C. de præcib. Impe.offeren. Sed certe secundum cortam, quam glos.ibi adfert, potius loquitur de testamento confecto per dolum alterius per eum testatori incussum, quam per metum, nam de metu proprię,& speciatim loquitur glossa ordinaria, cuius meminit ipse Ioan. de Imo.in l.1.glos.2.ante finem.ff.de aucto.tutorum. Et hæc satis ac super de hac fallentia.

Præces armatæ.

Decimaquarta præfata, quam versamus, regula fallit, in quodam casu not. decisio per Detium, consi.512.incipien. Cum reuerēdissimus Cardinalis, vbi concludit, quod Cardinalis habens indultum Pontificum ad testādum si eius virtute bis testetur, secundum testamentum non valet, sed primum solummodo. Quam decisionē sequitur Andr. Tiraque.in l.boues.§. hoc sermone, nume.128.., Sed certe illa decisio redditur satis dubia ex eisdem fundamentis quibus mouetur idem Detius, quorum aliqua contra eum retorsi ibidē addendo ad ipsum, vt potest in meo libro videri, quæ hic non transcribo ne videar extrauagari. Et præterea contra illam decisionē Detij faciūt irrefragabiliter complura quæ idem Tira. tradit in prima fallen.ad eundem.§. Ad quæ si ipse aduertisset, nō fuisset sequutus decisionem illam Detij. Nam illa tēdunt in illum scopum, quod quando primus actus nondum est consummatus, neque ad effectum perduct⁹, verba simpliciter prolata, nō restringuntur ad illum, quinetiam protendūtur ad secundum, qui fuerit effectū sortitus, quod affabrè concinnit, & adamussim quadrat casui in quo cōsuluit Detius, vt debuerit contrarium consule re, quum illud primum testamentum nullas vires habuerit, in vita illius testatoris Cardi.l.omnium.cum glo.ordi.C.de testa.l.3.in fi.ff.de adi.legat.l. cum hic status.§.ait oratio.ff. de don. inter vir.& vxo.& in l.1.C.de sacrosā. eccle.c.Cum Marthę,de cęlebra. missa.in prin.in versi.cęterum.2. vbi adducitur in idem auctoritas Apostoli, & hac ratione inuincibilitèr corruūt omnia deducta per Detiū ad firmandum decisionem suam, in casu illi⁹ cō silij, ideoq; decisio illius est reijciēda.

Impugnantur Detius, & Tyraque. quo ad istā fallen.

De eadē re.

95 Vltimo, prædicta regula fallit, † quādo primum, & secundum fuisset con dita inter liberos, qui minus grauarētur p primū, q̄ p secūdū; & sic p illud primū magis reducerētur ad ęqualita tē succedendi, vt tenet Bal. in authē.

hoc

hoc inter liberos.C. de restam. supra allega.anre finẽ,in versiculo.aut ecõtra,vbi eum sequitur Pau.de Cast. in versiculo,Bald. autem dixit. Quam considerationem equalitatis inrer liberos, ad aliam speciem similem,videlicet secundæ voluntatis contrariẹ præcedenti testamento, ad eundem finem, quod testamẽtum quod per illam aliàs non reuocaretur,tamẽ propter eiusmodi ẹqualitatem reuocatur,ponderat postmodum, idem Pau.ibi,versiculo,& ista pars bene cõsiderando.&c. Quam Pauli declarationem,commendat adhuc generalius.P.P.Par.consilio.24.incipiente,licet,colum.3.nume. 13. volumine. 2. Ad id quod vbi apparent plura testamenta inter liberos condita, standũ est illi quod continet ẹqualitatem inter eos,vel eos reducit ad æqualitatẽ. Sed in vero non bene allegatur per eum ad id Pau.de Cast.neque per Tyraqne.eum referentem in opere primige. quęstione.4.num.5. Nam imo iste est casus de quo Bald.ibi loquitur quẽ post prin.huius vlti. fallen. retuli.Sed Paul.de Castr. loquitur in casu admodum diuerso,si quis non oscitãter inspexerit. Præsertim quia id quod idẽm Pau.adduxit ex Bart.in l. si iure.s. hoc titu. vbi dixit, quod per verba illa ex interuallo sequentia, ipsum restamentum, videlicet quod testator non vult illud valere,quia vult sibi succedere, venientes ab intestato,videtur eos instituisse, repræhenditur per Aretinum,& recte,in l. hæredes palam.§.si quid post.s. de testa. & sic Pau.de Cast. non loquitur propriẽ de duobus restamentis, quãquã eius decisio, & decisionis ratio, quæ fuerunt Bald.fint vere,& sic (vt supra proxime dixi) Pau.de Cast.perperam allegatur per Paris.& Tyraquel.quin potius ad id,ad quod ipse Pari.allegat Pau.de Cast.debuisset,& rectius allegare Bal.vbi.s.& vide eum Tyraquel. in loco supra citato, numero præcedente,eodemque.4.

Taxatur allegatio Parisi & Andr. Tyraq. quã de Paul. de Cast. faciũt vbi supra.

Expeditis, vtcunque prædictę regulę.fallentijs priusquam alia prosequar

96 quar illud omittendum non erit,† q per actum inter viuos putà donationem,vel alium non potest fieri reuocatio,etiam expressa, prioris testamẽti, vt colligitur ex dicta l. sancimus. C.de testam. ab speciali,ad quod expendit eam Iason,consilio.341.exordiente,volum.4.post princi.s. allega. 14.ampliatione. Idque habeo pro re expeditissima,cum etiam si eiusmodi reuocatio fuisset facta per modum vltimę voluntatis non tolleret (vt est sæpe dictum) nisi aliud secundum testamẽtum sequeretur perfectum, & solenne continens hæredis institutionem,vt in.§.ex eo autem solo,institu. quib.mod.testament. infir.s. non semel citato,& quem Bar.allegat in l. si iure.s.eod.vr. s.etiam retuli. Et quod Ias.vbi.s.dicit maximè procedit, quia cum hẹreditas non potest dari per cõtractum,vt in l.hẹreditas,in princ.C. de pactis conuẽ.& l.ex eo.C.de inuti. stipu.Ita etiam (consequentia sumpta à contrarijs) neq; adimi,& hoc quoad reuocationem expressam, idemq; in tacita, vt.s. ꝑsupposui in implicatiua, vt si is qui fuerat testatus postea faceret donationem omnium bonorum, præsentium & futurorum, quia talis donatio est in seipsa nulla, vt per Bar. & Doctores,signanter Alexan.& Ias. in l.stipulatio hoc modo concepta.ff. de verbo.oblig. Idem si omnia bona pręsentia donasset,vt in eodẽ cõsi.tenet Ias.2.3.colũ.quæ res apud nos est hodie expedita ex l.69. Tau. qua disponitur etiam talem donationem, esse nullam. Si uero post testamentum,idem testator fecisset alteri donationem

Item ex tali actu inter viuos non subintelligitur reuocatio tacita præcedentis testamẽti.

nationem particularem de aliquibus bonis,tali casu non est dubitandum quin talis donatio quoad res ipsas donatas præualeat testamento l.rem legatam.cum alijs.ff.de adimen.legat. Sed in casu per contrarium, videlicet quando præcesit donatio particularis, & sequitur testamentũ dispositiones vniuersaliter, res caret non tantum dubio,sed etiam scrupulo, quod donatio præambula quæ iam fuerat sortita effectum, per irreuocabilitatem, quæ sua natura peculiari, & genuina inest tali donationi inter viuos.l.si quis argentum,§.fin.C.de dona.§.alie.insti.eodem titu,adeo quod etiam ex principis rescripto reuocari aut tolli non potest.l.cum in te.C.de dona.ante nup.vbi in verbis fina.ponitur ratio irreuocabilitatis generalis donationis inter viuos, etiam vt dixi,per rescriptum principis quæ alibi non ponitur secundùm Bald.ibi, non potest prædicta donatio per vltimam inquam voluntatem sequentem mutari,vt in authen.hoc locum C.si secund nup.mul. Exqua Bald.

97 colligit hanc regulam † quæ(nisi fallor)est infallibilis, & eam ipse notat his verbis.Quod iura contractus per vltimam voluntatem minui non possunt. Ad idem affert Bald.textus in l. si ante,versiculo,vel testamento,eodem titu.s.allega.de dona.ante nup. vbi Bald.ita summat,de re donata, & tradita nõ potest quis testari, scilicet, in præiuditium donatarij, ideo dixit tradita,quia lex prædicta,si ante, quã Bal.dixi summare,loquit in hoc actu traditionis,& in eo figurat casum, & sic vt deseruiret proposito posuit epithome. Cæterum quoad rem de qua differimus,scilicet,de dispositione testamẽtaria,quę posset esse ĩ p̃iudiciũ donationis præambulæ simpliciter inquam,inter viuos,hoc est,non sub-

Regula infallibilis iura contractuũ per vltimam voluntatem non minui.

nixe traditione si testator de eadem re per eum donata disponeret,in aliũ per actum inquam vltimę voluntatis,& eiusdem rei traderet viuens legatario possessionem, quæ nondum fuerat per eum tradita donatario cui antea fuerat donata,prout est in casu l.Lucius,la prima.s.tit.primo,tunc tali donationi præambulę fieret præiudicium,& derogaretur per testamẽtum,id est legatum in eo relictum, facta(vt dixi)de eadem re traditione p eundem testatorem viuentem legatario. Et licet in præsenti, non recolam me vidisse id in specie tactum,tamen puto esse verum, & valde not. tenendo quod scripsi in eadem l. Lucius in eius declaratione & verificatione dictorum Di.& Bart. deliberandum tamen hoc erit.

Noua notãdaq; cõclus. sup qua tñ relinquitur deliberãdũ.

De eadẽ re.

Et ad superius documentum seu regulam quæ habet (vt dixi)referendo epithomem Bald.in authenti.hoc locum.C.si secundo nupse.mu.videlicet,quod iura contractus pręcedentis,non minuuntur per vltimam voluntatem subsequentem,facit textus in l. verba testamenti, quam simul cum dicta l.si ante,commendat Bald. consilio.54.proponitur,in fin.voluminis.3.ad idem,scilicet, quod donatio inter viuos facta,non potest postea reuocari per testamentum,siue in testamento, facit etiam textus qui quotidie in sua generalite allegatur in l. perfecta.C.de dona. quæ sub modo. & in l.Lucius Titius,Septitiæ.ff. de fideicom.liber. quæ in proposito adhuc specialius loquitur,quam dicta l. perfecta, nam vult quod donatio inter viuos facta, non potest postmodum à donatore modificari vel alterari, ergo à fortiori neq; reuocari neque mutari prout sunt nostri termini, cum statim ab eius confectione, fuerit perfecta & effecta irreuocabilis ex ratione

ratione.§ adeo.l.iurisgen.ff. de pactis, nisi(vt dixi)post eam sequeretur alia donatio facta alteri de eadem re, per eundem donatorem,vel etiam legatum factum ab eadem re,& tales dispositiones.s.tam donationis,quam legati,essent traditiõe subnixe,vt l.quoties.C.de rei vendi.& l.siue autem. §. duobus.ff.de pub.in rem act.iuncta l. Lutius.1.de lega.2.s.citata, reseruata deliberatione,quo ad legatum, de q̃ in præcedente pagi,post medium.

Aduertendum tamen erit diligenter quod ea quæ.s. fuerunt tradita à principio ab hinc præcedentis pagi. 3. in versi.expeditis fallētijs,hucusq; resolui debent per ea quæ.s. dicta fuere, ampliatione.14.& iungendo hęc illis & illa istis, resultat perfecta cognitio istius articuli,sæpe ex facto soliti euenire, & in quo Doctores siue legētes siue consulētes resident (vt plurimũ) impliciti,& hæsitabundi. Et in calce harum præfationũ, priusquam legis nostræ interpraetationem exordiar, haud duxi omittendum vnum quod s.fuerat ponendũ(si fuissem memor) in fallentia vndecima,dum egi,de verificatione glo.in l.fi.C.de edicto. diui Ad. tollē.in quæstione duorum testamentorum. Nam illa quæstio loquitur, in duobus testamentis eiusdem datæ,respectu temporis,tamen diuersorum hæredum in eis scriptorum.

Ante.aduertenter quod ea que hic traduntur iungenda sunt, ad ea quæ supra fuerunt tradita,i.14 ampliatiõe pro huius articuli resolutione.

Istud est addendum ad fallen.10.superius positam.

Quid autem in diuersis testamentis in omnibus & per omnia vniformib' loquentibus de vno hærede solo, & scriptis in diuersis chartis,vt quia sunt duo originalia eiusdem tenoris & forme quæ multoties fieri solent per eos qui volunt perfici ad partes longinquas,vt eorum vnum secum ferant & aliud domi relinquant. Vel etiam si non idem tabellio sed alius, ex protocollo decerpsit duo vel plura eiusdem tenoris & formę, in omnibus & per omnia.& protocollum vnde fuerũt desumpta,fuit deperditum, & nõ apparet,& tamen fuerunt solenniter auctenticata,vel etiam qñ idē tabellio extraxit ea ab originali, quia valēt vt potè exemplaria vel originalia siue protocollum appareat, siue minime,quid igitur his & similibus casibus dicendum?Reperio Ludo.Rom. consi.235.col.pen.versi.aliquãdo vero,& vltimo tenentem, quod quando producuntur duo testamenta scripta in forma exemplaris vel originalis,& talia testamenta sunt eiusdē forme,tenoris,& continentię,vt in casibus.s.exemplificatis,per vnum eorũ non reuocatur,neque impedit aliud licet in litera Romã,in mea parua impressione desit negatiua non,& perperam. Et hæc omnia exemplaria seu originalia,censentur & reputãtur vnum,atque idem testamentum,licet scripturę si sint plẽs, adeo vt ex vtroque(voluit Romanus,dicere ex alterutro)hoc est,siue ex eorum vno, siue ex alio,possit hæres scriptus adire, vel bonorum possessionem secũdũ tab. agnoscere. Ad primum l. vnum testamentum.s.de testa.& ad idem potuerat adducere l.primam,§.si in duobus ff.de bono.posse.secũdũ tab.s. citatæ, in prædicta fallen. 10. Ad secundum adducit l.si in duobus, primo rñso.s. quemadmo.testam. ape. iuncta glos. vbi Docto. & quatenus Roma. dicit in præfato consi.glossam voluisse cõtrarium in sępe allegato.§. posteriore & reprehendit eam,certè hallucinãtur, quia illa loquitur alio & differente casu,videlicet quãdo patet de prioritate,& posterioritate inter duo vel plura testamenta,vt ex glos.ibi apparet,iuncta additione Io.Fab.ibi,qui tamen nõ tetigit quod modo retuli Romanum decidete in prædicto cõsilio, vide etiam Ange. Aret.super eodem glo.

Emendatur litera Ro. in prędicto cõsilio.

Iterũ eadem emendatur.

Tria debent concurrere, vt decis. Ro. in prædicto consi. procedat.

glo. cui decisioni Ludo.de Ro. adijci oportet eam debere intelligi, tribus concurrentibus. Primùm (vt.s. sæpè est dictum) q ambo testaméta essent eiusdé formæ & tenoris, in omnibus, & per omnia. Secundùm, q haberent eandem datam eiusdem diei, vel eiusdem horæ. Tertiùm, q vtrunq; esset solẽne, & verum. Et ideò dixi hæc tequiri, quia si vnus, & idem esset institutus in duobus testamentis, diuersi tenoris, & vnum esset anterius altero primum tolleretur per secundum, vt deducitur ex.l.Eum q duob⁹.in prin. vbi ex eo.tex.id notant Doct.s.de acquiren.hæt.& oporteret talem hæredem adire ex secundo, nisi putaret id esse falsum, quia tunc ex neutro posset adire, vt ibi speciatim dicitur. Si autẽ scriptus esset in duobus testamentis diuersi tenoris, & tamen eiusdem datę, & sic discetni nõ potest, quod eorum sit prius, aut posterius altero, & hoc casu ex neutro posset adire, secũdum Aret. post Ioan. de Imo. contra Ange.& Pau.de Cast.in dict. l. eũ qui duobus.ad fi. Tum quia ignorat causam & titulum aditionis siue acquisitiõis, quo casu aditio impeditur, & explicari non potest pet. l. si is ad quem 2.3.respon.eod.tit. de acquit. hære. & hãc opi.vt prædixi, cont. Ang. & Pau. de Cast.pro Ioan.de Imo. firmat Ate. in prænotata l. eum qui duobus. dicens opi.Ioan.de Imol.sequẽdam esse in practica & eandem contta Ang. firmat ibidem Rapha. Cu.(quem Atetinus ibi non citat) in primo textuali per eũdem text.in dict. l.eum qui duobus, quem in id expẽdit in duobus locis, & iterum in primo nor. ponit in effectu motiuum quo Atetinus innititur cõtra Ange.& postmodum subiungit vnum casum not. in quo talis hæres posset in vita agnoscere bonorum possess.secundum tabu.& moriẽs trãsmittere, & subdit istud esse sanius & melius cõsilium, quàm fuerit illud Ange.contra quod (vt dixi) tenet ipse Rapha.necnon Ioan.de Imo.& Atetinus.& ita tenendum.

Ex supradictis supersunt expeditæ, ampliationes, & restrictiones, ad præfatam regulam generalem & fundamentalem, quæ habet, quòd primum testamentum, tollitur per secũdum, quas nullibi nisi in præsentiarum reperies congestas neque reductas, & per eas resoluitur, tota materia prælationis, de secundo testamento ad primũ, & è cõtra, quę est frequentissima, circa eam q̃ plurima in successionibus testamentarijs (his præsertim quæ sunt maximi ponderis) dubia, assiduè suboriuntur, in quarum ordinata congestione, & resolutoria elucidatione sat, supetq; insudaui, & subijt occasio ornandi prædictam maximam, ac regulam generalem, ob id q hic, idest in hac l. ponitur vna fallentia ad eam, vt.s.tradidi prima fallentia.

Nunc autem ad text. istius. l. propius accedẽdo, secũdo loco specialiùs, & breuiùs, ad faciliorem, materiæ peculiaris huius. l. intelligentiam, & cognitionem, præmitto, q etiam in dispositionibus particularibus vltimarũ voluntatum, regularitèr est idem iuris, qđ in vniuersalibus, idest, in testamẽtis, quæ sunt vniuersales dispositiones videlicèt, q posterior tollit primã, vel priorem, aliter tamen, & aliter, vt inferius tradetur, ad hoc. l. 3. §. fi. cum l.seq.j. de adimen. legat.&.l.ex parte, eodem titu. Quas. ll. superius adduxi,
98 pen. fallen. ¶ quæ loquũtur in voluntate particulari posteriore tacita tamen, sed idẽ est à fortiori, & in expressa, vt tollat voluntatem particularem præcedentem ei contrariam, vel oppositam, vt in. l. clari. C. de fideicommissis.&.l.cũ proponatis.C.de codici.

 & in

& in.c.vlti.voluntas.13.q.2.cum aliis.
Sunt quippè, (vt.s.dixi in primo euidentiali.& est axioma in materia vltimarum voluntatum protritum apud oẽs) Ambulatoriæ defunctorum volũtates vsq; ad extremum vitę habitum l.cum hic status.§.ait oratio.ff. de dona.inter vir.& vxor. & l.cum duobus. §.idem respõ.societatem. ff.pro socio. &.l.1.C.de sacrosan.eccles.& hanc regulã secũdam, q̃ posterior volũtas particularis, tollat priorem eidem oppositam, et ad quã plures, & quasi oẽs actus etiam inter viuos, & tendunt Alexã. Fran.de Arc.Ias.Soci.Rimi.Ferra.Detius.Curtius recentior, & alij moder. in.l.pacta noui. oẽs. 1. col. C. de pact.
Quod tamen debet sanè intelligi (vt s.non semel tetigi) procedere, quãdo ambę dispositiones, tam præcedens, quam subsequens, sunt adeò cõtrarię, & incompatibiles, q̃ nequeũt aliquo fœdere concordiæ conciliari. nam in dubio, ita faciẽda est interpretatio, vt dispositiones concordent, ac sese adinuicem compatiantur. Sed vbi fieri nequit, vltima dispositio incõpatibilis cum prima, in eandem rem facta, etiã in actibus inter viuos regulariter tollit priorem dispositionem vt ibidem declarat Det.col.2.post. Alex.ab eo citatum.consi.141.incipiente.viso col.4. libr.2. & vltra Det. tradit idem Alex.consi.4.primo dubio. volumi.4. Quem citat Claud. Aquc. in eadem l.pacta.nouis. sed nõ inuenio. Et eodẽ modò resoluit & declarat istum articulũ.Soci.in l.si quis ante. post Alexã. ibi.ff.de acquiren.posse.per illam. l. si tibi liberum.ff.de act.emp. Qui Soci. tractat etiam ibi, & resoluit illum articulum, de duobus mandatis procuratorijs. quem tetigerat Alexan.ibi post alios docto.alibi. sic ergo patet in hoc differre dispositiões vniuersales, à particularibus, nam eo ipso, quòd sunt

Differentia resoluta inter dispositiones vniuersales & particulares in hac materia.

duo testamenta, solenniter ab eodem testatore confecta, vnũ prius, & aliud posterius, sunt inter se incompatibilia, absque alia extrinseca alicuius incompatibilitatis consideratione, & vltimum tollit ipso iure primum rationibus quas.s.ad pręfatam regulam generalem.in frontispicio præcedentis, idest, primi euidẽtialis deduxi. Sed diuersum est in diuersis vltimis voluntatibus particularibus, vt modò declaraui, quæ nisi sint incompatibiliter contrariæ, posterior non tollit priorem.

Quæ regula, scilicet, vt posterior voluntas particularis priori cõtraria tollat, & perimat illam notanter declaratur, quando fieret post primam siue incontinenti, siue ex interuallo, Dum modò (vt est prædictum) esset contraria primæ, per modum contrarietatis incomparabilis, vt.j.proximè subiungam pagi.sequenti, in versi.illud verò admonendum. Secus autem si quoquo modò, cũ prima compateretur, & fieret in eadem scriptura, vel alia eidem cõtinuata, idest, facta post eam absque intermedio aliquo, seu intermixtione actus forinseci, siue extranei.eo namq; casu vna voluntas non
99 censeretur esse prior alia, † & consequenter per posteriorem non censeretur recessum à priore voluntate, vt est de hoc text.in l. non ad ea. versic. Quòd si purè.ff. de cond.& demonst. qui non est alibi secundùm Paul. de Castr.ibi referentem docto. citra eorum nomenclaturam, sicq; secũdum eum, quando in eadem scriptura, vel in diuersis continuatis tamen, eo (quẽ prædixi) modo, testator disponit sub diuersis formis, non omnino contrarijs, secũda forma non tollit priorem, sed per ambas videtur potiùs data optio, vel electio ipsi legatario vtra ex forma, malit consequi legatum. ea ratione videlicèt, quia licèt formæ sint diuersæ,

Antẽ.d dispositionibus diuersarũ formarum, inuicem non oẽo repugnãtiũ.

diuersæ, ac differetis qualitatis, vt qa vna sit pura, altera conditionalis, vel modalis, tñ ex quo inter se non sunt omnino cõtrariæ, neq; inuicem in to tum repugnēt, essentialiter inquam, posterior nõ derogat priori. Sin autē in eadem etiam sciprura, vel pluralibus scripturis continuatis, aut cõmu ctis vt est dictū, inter tales dispositiones esset repugnantia intollerabilis, & simultanea incompatibilitas. itaq; non possent ad cõcordiā reduci, tūc talis voluntas posterior, indubiè tolleret & absorberet priorem, ipso iure, etiā immediatè, præcedētem vt dixi, l. si quis eū. in prin. §. de vulg. & pu. & l. si idē suus sumpto ex illius. l. secūdo re spō. arg. ab speciali. §. ti. 1. de leg. 2. & l. q testamēto. eod. tit. Illud vero † admo

100 De dispositionibus inuicem omni no repugnātibus, & con ciliationē inter se nõ admit. entibus. nendum ducimus. & quidem tatis ad rem qua de agimus pertinēter, q. dū prædiximus & loquuti sumus de duabus dispositionibus incõpatibilibus, & omnifariā repugnantibus, intelleximus de his quæ non recipiunt inter se concordiā, neq; conciliationem, nam in his secunda dispo. in effectu est primæ correctoria, ac si in secunda poneretur dictio. imò, Quæ suapre proprietate, & natura ingenita est correctoria in auth. imò. cum alijs. C. de actio. & obli. quo casu. s. incõpatibilitatis, & omnimodè repugnāriæ, etiam si incõtinenti, post primam dispositionem etiam vniuersalem alia ponatur, corrigit præcedentem. l. si ita scriptum fuerit, in prin. ff. de hære. insti. secundum communem glos. & Doctorum ibi,

101 Ded spositio nibus perple xit. & vi. in fra. nu. 110. sensum, & aduertatur diligenter, † q. hic non loquimur de repugnātia, quę subest vel potest insurgere inter duas dispositiones ratione perplexitatis de qua loquitur. l. si Titius. §. de condict. instit. & l. si titius. secunda Char. ff. de verbo obliga. ab spirituali, vel à cessan te ratione. & l. vbi repugnantia. ff. de regul. iuris. Tales enim dispositiones quæ ita repugnarent ratione simultaneæ. seu mutuę perplexitatis, sese inuicem collliderent, & neutra valeret,

102 † quam l. vbi repugnantia, glo. in l. scripturæ. C. de fide instrumentorum gl. magna ante fi. intelligit vt dixi, de repugnantia insurgente ratione perplexitatis, vnà cum alijs iuribus ibi per eam adductis, vt postea in. 4. conclusione dicam, quanquam in casu singulari, & vnico dictæ l. si Titius. ff. de verborum oblig. Iurisconsultus dissoluit Ad. l. vbi repugnātia. vi. infra. n. 109

103 † eam perplexitatem, per quam. l. Glosantur omnia iura de perplexitate loquentia, & decidentia actus perplexos simul collidi, & corruere vt intelligantur nisi talis perplexitas dissoluatur per legem, vt ibi. I. Consultus. mirabiliter dissoluit. & ob id allegaui paulò superius illam. l. ab speciali, siue à ratiõe perplexitatis cessante, ad idē facit casus ille difficilimus in. l. qui quadringēta, in princ. §. ad. l. Falci. sin autem (vt semel) actus inter se opponantur, & contrarientur simplici con trarietate, insolubili inquā (quia quan diu solui potest, non potest dici realis contrarietas, nisi tantùm apparens l. si pater, & l. duobus. ff. de libe. causa. cum si.) tunc habēt locum ea quæ im presentiarum traduntur, & tractantur in hoc articulo, prævalētiæ vnius actus contra alium contrarium. Redeundo nunc ad eandem l. non ad ea. versic. quod si purè, prout ibi declarat Paul. de Castr. post glo. secundā, idem est relinquere per varias, ac differentes formas (vt prædixi) in diuersis scripturis ex interuallo confectis, & relinquere in eadem scriptura, quando ex interuallo, id est, aliquo intercedente seu interueniente medio inter clausulas continentes pręfatas dispositiones diuersarū formarum. Aliud relinqueretur, itaque tales clausulæ tam præ-

Declarantur multa iura de perplexitate loquentia, p l. si Titius. ff. de ver. obl. a Char. ad eas que per illā datur oct. b. temperies.

Ad vers. q si purè. l. nō ad ea. supra citatæ.

cedens,quàm ſubſequẽs non ſint contiguæ, neque vicine, neque immediatè coherentes,ſed remote, aut intermixtis alijs clauſulis,de alia vel alijs rebus tractantibus, vel loquentibus, quibus ambobus caſibus,Paul. de Caſtro,ibi poſt prædictam gloſſ.2.tenet, quòd per ſecũdam formam,etiã non contrariam,ſed duntaxat diſtantem, &differentem à prima, cenſetur ab eadem prima receſſum, & ita dicit debere intelligi leges dicentes, quòd in vltimis voluntatibus,poſterior ſcriptura præualet priori,ſcilicet, quando vltima, ſiue ex interuallo facta poſt primam,eſſet contraria primæ, vel diuerſæ formæ à prima, & ambæ continentur in diuerſis ſcripturis, vel ſi in vna, tamen in ea continentur ambæ diſpoſitiones inuicem quoad effectum (licet non apparenter) contrariæ, vt quia ſunt diuerſarum formarũ,(quæ licèt ſit quædam contrarietas in effectu,tamen quia ſunt compatibiles in ſubſtantia,vt potè eædem, quoad quiditatem, licèt quoad qualitatem diuerſæ, vel oppoſite non poſſunt dici, abſolutè & ſimpliciter contrariç,)fuit tamen (vt eſt dictum) quoddam inter mediũ, actus extranei,inter vnam clauſulam diſpoſitiuam & aliam ſimiliter diſpoſitiuã, his enim duobus caſibus poſterior tollit primã.Si verò ambæ diſpoſitiones diuerſarũ formarum fierent incontinẽti vna poſt aliam, id eſt, abſque aliquo intermedio extraneo. Siue in eadẽ ſcriptura, ſiue in diuerſis, cõnexis tamen vel coniunctis, ſiue coherentibus, & (vt modo dixi) abſque alicuius actus medij interuentu, vel interpoſitione, Et his caſibus ſecundùm Paul.de Caſt. poſterior forma non tolleret priorem, vel præcedentem,ſed per tex. in dict. verſiculo. Quòd ſi purè,prædictç.l.non ad ea.inter has diſpoſitiones, eſſet legatarij optio ex qua illarum malit legatum, vel fideicommiſ.cõſequi. Sed reperio Rapha.Cuma.ibi,(cuius commentarij nondum venerãt ad manus quando iſta cœpi in ſcriptis tradere) aliter tenentem, & reſoluentem iſtum inuoluolũ, ſeu implicitum articulum. Videlicet quòd,cum(ſecũdum ipſum) in vna eadẽq; diſpoſitione,non ſit dare.(propriè inquam loquendo) quid priùs, vel quid poſterius,quia ex quo vterque actus cõtinetur ſub vna atq; eadem diſpoſitione, non eſt dabilis vnius actus ad alium prioritas neq; interuallũ, ſiue vnius clauſulæ ad aliam. vt in l.hæredes palàm.§.fin.ſ.de teſta. l.quidam.ff.de præcl.legatario.quam Barto. ibi eò modò ſummat. & tradit idem Barto. in l.ſi ita quis ſubſtitutus, poſt glo.ibi,& ibidem etiam Alberi.ſ. de hæred.inſtit.Ad idem facit text. in §.ante hæredis,inſti. de lega.cuius ratio vltra eundem Rapha.eſt,quia tota ſcriptura teſtamenti, vel codicillorum abſoluitur.& cõcluditur,ſeu perficiatur vno eodemq; momento,Imò eodem inſtanti temporis punctuali.

Opinio reſolutoria Rapha. Cuma. in intellect. prędicti verſiculi, q.ſi purè.

104 †Quæ abſolutio,ſeu cõcluſio,vel perfectio,Hiſpanè vocitatur[otorgamiẽto.]De qua abſolutione tractat l.conmtractus.cum materia. C.de fide inſtrument. & tangitur in text. & glo. vbi Barto. & Alberic. poſt antiquiores,in l.fideicommiſſ. §. 1.ſ.iſto tit. qui ſolet allegari pro vndecima, in ordine.& depromitur ex l. vnum teſtamẽtum. & l.ſi is qui teſtamentum.ſ. de teſtament.& vtrobiq; Bald.dicit, & notat

Abſolutio actus inter viuos,vel vltimæ voluntatis Hiſpanè vocatũ el otorgamiẽto.

105 † quòd concluſio, perfectio, vel abſolutio teſtamẽti ſtat in puncto indiuiſibili,& ex eadem l.vnum,notat Aret. primo notab. quòd teſtamẽtum non dicitur eſſe quid corporeum, ſed potiùs aliquid mentale, & intellectuale, & inquiunt ijdem Bald.& Are.in dict. l.ſi is,qui teſtamentum.primo notab. quòd

quod testamentum est actus indiuiduus,& dicitur perfici in vltima litera ipsius conclusiua, & in vltimo verbo, quando habetur pro completo, (volunt dicere post lectionẽ quæ de scriptura testamenti debet fieri vno contextu coram testatore, & testibus, vt per glo. cum text. vbi Barto. in dict.l.
106 fideicommiss. §. 1.) † Sicut & omnia pacta, & capitula contractus dicũtur perfici in ipsa cõclusione, hoc est quãdo partes habent cõtractum pro absoluto, & perfecto, vt in dict. l. contractus. (vulgo dicit. Otorgado, ò el otorgamiento) vt modò dixi, & tradit Barto. in l. iurisgentium. §. quinimo. col. fi. ff. de pact. propè fin. Cum itaque (vt redeam ad opi. Rapha.) capitulorum sub eadem dispositione contẽtorum, non posit inter se ipsa dati prioritas, neque posterioritas, potest dici secundum eum, quòd prædicta l. non ad ea. in princi. intelligatur, dum dicit. [Ex interuallo,] id est, ex duabus dispositionibus, putà ex testamento, & codicillis separatim factis, vel ex duob⁹ codicillis eodem modo, id est, separatim, vel ex interuallo factis, sed in quãtum ·§. proximè, in versic. quòd si purè, dicit, [in continenti.] intelligatur, quòd duæ vel plures dispositiones diuersarum formarum, siue duæ formæ censeantur fieri incontinenti, quando fierent in eadem voluntate testamentaria, vel codicillari, id est, intra eandem, & sic secundùm eundem Rapha. nulla secunda dispositio particularis, sub diuersa forma concepta, ab alia dispositione particulari priori, tollit illam si ambę fiant intra idem testamentum, vel intra eosdem codicillos, siue incõtinẽti vna illarum dispositionum particularium, diuersarũ formarum fiat post aliam, absq; aliquo intermedio, siue ex interuallo, id est interposita, vel interpositis, alia clausula, vel alijs clausulis de alijs rebus tractantibus, id est omnino diuersis, ab illis propositis de quibus disponunt præfatæ formæ, vt per Bart. in l. fi. ad fin. de rebus dub. & profectò in hac opin. fui semper, tũ quando interpretabar. l. non ad ea. §. citatam, tum etiam quãdo interpretatus sum semel, bis, atque iterum. l. si quis eum. in princ. §. de vulga. in sede mea primaria, matut. prius q̃ viderẽ commentarium, Rapha. Cuma. super infortiato. quod multis postea annis fuit impressum, & postea etiam reperij eandẽ opi. siue declarationem Rapha. citatam (licèt ad aliam rem) per Claud. in l. Marcellus. §. quidam libe ris. aliàs libertis. col. 1. ad fi. versic. & ad rationem. §. ad Treb. quam ipse Clau. sic intelligit, videlicet, quòd id quod ibi dixerat idẽ Rapha. (quod est idem effectu, & re ipsa, cum eo quod. §. retuli eũ dicere, in dict. l. non ad ea.) videlicet, quòd testamentum fit, seu fieri debet vno contextu, & sic intra illud testamentum non attenditur, neque consideratur quid sit prius, quid item posterius, intelligi debet quoad validitatẽ, vel inualiditatẽ contentorũ in eodẽ testamẽto. sed quoad effectũ (inquit ipse) aliquãdo est differẽtia, vt patet (sc̃dm eum) ex notatis in. l. filium. §. Quando dies legati cædit. & per Bar. in l. 2. §. prius. §. de vulga. & pupi. sic igitur Claudius ponit pro regula opinionem Rapha. & tamen eius sub declaratio restrictiua, obstat aliquatenus Raphaeli, quia videtur loqui respectu ordinis, & sic vult ipse Claudius, quòd attendatur ordo verborum, intra eandem dispositionem. Sed certè non est ad eũdem scopum, in quem tendit sermo noster, videlicet, quòd secunda dispositio particularis, quę post primam itidem particularem sequitur, sub eadem dispositione vniuersali, vel generali sese, compatiatur cum prima, vel De eadẽ re. minimè,

minimè, quando ambæ sunt diuersarum formarum, & sic an inter eas detur electio, nec ne, prout in dict. versi. quòd si purè. & an vnà, idest, secunda absorbeat primam, necne. Sed loquitur eo respectu, an fiat repetitio eiusdem qualitatis, de secũda ad primam, vel econtrà nam & glo. quam clau. allegat in dict. l. filium, facit vim in ordine, vt qualitas in prima dispositione adiecta, repetatur in secunda, & non econtrà, non autem text. vel glo. ibi tractant de sublatione primæ per secundam, neq; de electione inter eas facienda, vt vna earum sola remaneat valida, necne. & ita allegat & intelligit eam glo. Barto. in l. fi. versic. secunda ratio. ff. de reb. dub. & in l. quisquis. ff. isto titulo, & Paul. de Castr. in l. auia. in princ. ff. de condit. & demonstra. & illam declarationem Bart. in dict. l. fi. commendat, & subdeclarat Paul. de Castr. in l. interdum. in princ. s. de hæred. instituen. & notat vt singul. Iasin l. 1. col. 2. codemq; vlti. C. de libe. præteri. & sic termini nostri, ab illis sunt prorsus diuersi. Præsertim, quia si pœnitus rem ipsam intueamur, glo. iuncto tex. in dict. l. filium, loquitur quando inter legatum post conditionem appositum, fuit facta interpositio referens qualitatem, idest, ipsam conditionem ad solam institutionem, sed isti non sunt termini nostri, Imò (vt est in prouerbio) distant ex diametro vt patet ex prædictis. Præterea si ordo literę attendatur, verborum inquam Barto. in his quę tradit in dict. §. prius. l. 2. similiter, nõ sunt ad effectum de quo diximus loqui, versic. quòd si purè, de cuius intellect. hucusq; est actum, sed quoad prælationẽ inter personas, vel inter dispositiones præcedentes, & sequentes respectu qualitatis, non autem respectu exclusionis totalis vnius vel alterius, personæ, vel dispositionis, seu ex personis, vel ex dispositionibus, prout etiam. s. dixi, & de ordine inter personas, vel respectu personarum, est bonus text. in l. quoties. in princ. ff. de vsufr. & de ordine inter dispositiones vt institutionẽ, & substitutionem, est tex. in l. fi. ad medium. C. de hær. insti. dũ dicit de consequentia, vel ordine verborũ. missa facio q̃ industria plura quę circa istũ articulũ, posse tradere, in præsentiarũ, sed hucusq; insteti, ne obesset prædicta cõsideratio, seu punctuatio Claudij prout verè non obst. intelligẽtiæ Raphaelis, qui proculdubio optimè, & expeditè loquitur in eo ad qđ eum. s. retuli, circa intelligentiã

De eodem.

107 præfatam & † ideò in puncto iuris verior, & tutior, videtur intellect⁹, & declaratio ipsius quàm Paul. de Castr. & communis. qui tamen seruaretur in practica, & quod sit communis attestatur idem Raph. Cum. in dict. l. non ad ea, post glo. 2. Ibi, quæ illum voluit, vt. s. est dictum. Qua intelligẽtia communi retenta, resolutio in hoc pũcto assiduo, & frequentissimo, nec minus ancipiti, vltra doctorum scripta vbilibet, de hac re tractantium (licèt satis ieiunè, & imperfectè) potest desumi per conclusiones sequentes.

Declaratio Pau. de Cast. ad versi. q̃ si purè, est cõmunis. Sed Raph. est verior.

Prima conclusio, Si intra eandem scripturam. i. in eodem testamẽto, vel ijsdem codicillis, & sic in eadẽ voluntate, vltima, perfecta in q̃ in sua specie prout sunt codicilli, respectiuè ad testamentum, ponuntur variæ dispositiones, siue vniuersales, siue particulares, referendo singula singulis, idest vniuersales, ad testamentũ, particulares ad codicillos, dispositiones inquã diuersarum formarũ respectu vnius, & eiusdem personę, hoc est in illius fauorem, & secunda illarum dispositionum quæ est diuersæ formæ à prima, ponitur, interiecto medio post primã & sic ex interuallo, talis secũda dispositio,

Resolutio memorabilis in hoc articulo cotidiano volantatum vlti.

sitio, etiam si primę non contrarietur, sed sint solummodo diuersarum formarum, tollit primam, & eam absorbet, & hoc probatur ex dict.l.non ad ea, in princ.1.respon.

Secunda, quando prædictæ diuersæ formę, respiciunt eandem personam, & itidem ponuntur in eadem dispositione, prout est in casu præcedentis cõclusionis, tamen vna ponitur incontinenti post aliam, & sic absque intermedio extraneo, & absque vllo interuallo, tunc secunda dispositio non reuocat primam, quia non est verisimile, testatorem sese voluisse incõtinenti corrigere, sed legatario cui eo modo legatum est factũ sub diuersis formis, optio ex vtra illarũ formarum malit consequi legatum. vt in sæpeallegato versi. quod si purè.l.nõ ad ea, secundum intellect.glo.Pau.de Cast.& cõmunem, sed idest subintelligendum, vbi præcedit forma purè concepta, & sequitur forma sub conditione concepta, secus autem esset in casu econtra

108 rio, † idest quando sequens esset pura, & præcedens cõditionalis, quia secunda pura vtpotè plena, tolleret primã, vt minimè plenam, vt in dict.l.nõ ad ea, in finalibus verbis principij, qui secundum cõmunem intell.s. relatum ita debet conciliari, cum dict. versicu. quòd si purè, sæpius allegato, cui videtur aduersari, ad qđ est text. optimus in l.si ita scriptum fuerit. 2.§. de hære. instit.& vtrobiq; idest, tam ibi, quàm in dict.l. non ad ea, refert se de vna.l. ad aliam, licet secũdum præfatum intell.Rapha.id non procedat, sed communis vt est prædictũ, sequendus est. Quid autẽ si illæ formæ respicerent fauorem diuersarum personarum, vi. Paul.de Cast. post Barto.in dict.l.non ad ea.versi.ad istam legem.

Conciliatur ver. quod si purè, cũ vltimis verbi. eiusdem leg. nõ ad ea qui text. prima fronte videbatur inuicẽ repugnare.

Tertia, quando secunda dispositio est contraria primæ, & sic cum illa incõpatibilis, reuocat proculdubio primam siue præcedentem, modò ponatur post primam illico, aut incõtinenti, modò ex interuallo, & siuè in eadẽ scriptura, siuè in diuersis, vt in prædictis.ll.si ita scriptũ fuerit, de hære.instituend. & si quis eum.in prin.de vulg. & pupi.& l.si idem seruus. 2. respon.§. titu.1.& l.qui testamento, eodem tit. in quarũ.ll.prima. text.loquitur, quando secunda dispositio incontinenti facta post primam: fuit cõtraria primæ, per modum correctionis, seu correctiuè, quæ est contrarietas irreconciliabilis, atq; euidens incompatibilitas.in reliquis autem legibus.§. proximè citatis. in ipsarum generalitate probat de alia cõtrarietate quæ resultat propter incõpatibilitatem, secundæ cum prima, siue incontinenti, siue ex interuallo, vna post aliam sequatur.

Quarta, quando prædictæ duæ dispositiones, præcedẽs, & sequens, sunt inter se omninò incompatibiles, alia ratione, scilicet, indissolubilis perplexitatis, sicq; inter eas non potest considerari, quòd reuocatio fiat vnius per aliam, neq; alterius per alteram, cum inter eas non possit dari prioritas, neq; posterioritas, & isto casu ambæ dispositiones sese inuicem collidũt, frangunt & impediunt, ita vt neutra possit habere aliquid validitatis, per l. vbi repugnantia.ff.de regu. iuris, vbi glo. eam exemplificat in casu l. si Titius.§. de cõdi.insti.§.etiam citatę, & ibi Decius exẽplificat etiam alijs modis, qui per eum videri poterunt, quæ lex vbi repugnãtia procedit propriè, vbi subest talis repugnantia, quæ omnino & præcisè tollit, & submergit, consensum disponentis, ita Bald. in l.1.ad fin.

109 ff.de acquirend.hære.cuius † non meminit Decius, in dict.l.vbi repugnantia, neq; alibi vidi Bald.vbi.§.relatum, & tamẽ illa ipsius declaratio est admodum Intell.l. vbi repugnantia ff reg.iur.ex Bal.alibi deprompta.

Generalis ratio, quare perplexitas regulariter viciet oẽm actũ, & dispositionem.

110 dum est notanda, † colligi potest generalis ratio, quid causæ est, ꝙ omnes ac quascũq; dispositiones regulariter perplexitas viciat, ac prosternit? ea enim est, quia omnino impedit agẽtis, seu disponentis consensum, & cũ consensus absit ab eiusmodi actu perplexo, nullo pacto potest consistere, nam aliàs philosofhus inquit, tolle volũtatẽ de medio, & omnis actus manet indifferens. quod retulit Bal. in epithome. l. fœdissimã. C. de adulte. facit. c. cum super. de offi. deleg.

Maxima Phi. tolle voluntatem de medio, &c.

Ad eãdem l. vbi repugnãtia alius intell. ex gl. & alibi.

111 † Et ad eandem l. vbi repugnantia, inquit oportunè idẽ Bal. in l. 1. 3. col. repetitiõis. C. de sacr. sanct. eccl. ꝙ lex illa procedit quando repugnãtia subest respectu eiusdem actus in seipso, & sic actus quoad seipsum, vel in seipso est repugnãs, vel secundum Dyalecticos cõtradictorius, intra idem testamẽtum, vel intra eosdem codicillos, aut intra eandem met dispositionem in se metipsa. i. inter Capitula, vel clausulas ipsius, & hoc est quod vult tex. ibi dum dicit, loquẽdo in numero singulari [in testamento.] Nam si esset repugnãtia de vno testamento ad aliud, vel de vnis codicillis ad alios, vel de testamento ad codicillos, aut econtrà, vel de quacũq; dispositione ad aliam, aut de quouis actu ad alium, in vltimis inquã voluntatibus, his casibus, actus potentior (qui præsumitur ille qui est vltimus) præualeret, per ea quæ plenissimè tradita sunt in primo euidentiali, & ampliationibus eiusdem, iunctis traditis. s. in hoc. 2. euidentiali. & ante Bald. ita intellexit glo. illam l. in l. scripturæ. C. de fide inst. glo. vna post mediũ, sed obseruandum est, ꝙ licet per glo. illam & per id qđ Bal. vbi. s. dicit illa l. vbi repugnantia, non possit trahi, ad terminos dict. l. scripturę, neq; econtrà, quia illa l. scripturæ, loquitur de diuersis dispositionibus, sed l. vbi repugnantia, vt. s. dixi, loquitur de vna tãtum, si tamen duæ scripturæ omnino repugnãtes, producerentur ad vnum, & eundem finem, eũdemq; effectum, & facta relatione vnius ad aliam, resultaret simultanea, & incompatibilis repugnantia, vnius ad aliam, & alterius ad alteram, idest, dispositionum in eis contentarum, & sic sese mutuo, & reciprocè impedirẽt, neutra earũ probaret, si essent æqualiter munitę, extrinseca & appatẽti sollẽnitate, etiam si producerentur à diuersis partibus, (quando in quam esset repugnantia irreconciliabilis) & induceret perplexitatẽ, & sic licet per glo. in eadem l. scripturæ. & per Bal. in d. l. 1. fiat differentia inter illas duas. ll. quam prædixi, quòd l. scripturæ loqui

Ad easdẽ. ll. declaratio altera, earũdẽ conciliatrix.

112 atur in diuersis actibus, † & l. vbi repugnantia, respectu vnius & eiusdem actus, tamen quoad iuris effectum cõcordant, quando repugnãtia inter tales scripturas, idest, actus in his cõtentos, esset indissolubilis, irreconciliabilis, & perplexa, & ambæ scripturæ (vt dixi) essent pares quoad extrinsecã, & apparentem solẽnitatem, & tenderent in eundem finem & effectum, vt s. etiam est dictum, neque video, stantibus in quam præfatis terminis, quid referat, an tales scripturæ producantur ab vna, vel à diuersis partibus, vel an repugnãtia sit intra eũdem actum, vel inter diuersos, & hoc est verum, licet glo. in eadem l. scripturæ, videatur constituere discrimen inter illas. ll. & etiam velle, ꝙ lex eadem, nõ loquitur in perplexitate, sed esto ꝙ ita sit, si tamen casus (vt dixi) eueniat, à fortiori habebit locum l. illa, quia arguitur de

Inter perplexitatẽ, & cõtrarietatẽ indissolubilem quo ad iuris effectũ vel esficatiam, nõ datur dissidium.

113 minori ad maius. Præsertim † quia inter contrarietatem indissolubilem, & perplexitatem, perexigua, aut propè nulla est differentia, quoad iuris effectum, & cõsiderationem quæ est, ꝙ actus perplexi sese inuicem collidunt,

& sic

& sic sunt prorsus inualidi ab ipsorũ productiõe in esse, siue in inicio, suntq; ipso iure irriti, & inanes. Et circa† sophismata perplexa, quæ ad ius nostrũ attinent, vi. Aul. Gell. lib. 5. c. 10 suarũ noctium Atticarũ, ponentem vnum quod refert Srepha. Fede. de. ll. interpreta. col. 53. & Barba. in proœ. Clemen & Iaso. in l. ita stipulatus. col. 15. ff. de verbo. obliga. ponentem de illa perplexitate, post Barto. ibi. 2. oppo. 5. parr. vbi de ea tangit. & dicit Ias. q; illa potest dissolui, & decidi per regulam cũm nõ star, de reg. iur. lib. 6. Sed ante cum idem dicit Io. Bapt. de Cacialup. in tract. de trãsact. q. 9. sed Bal. in compendiosa, (alij dicũt esse Tãcreti,) fol. 91. in paruis. tit. de signifi. dictionum, aurem istos dicit illud sophisma apparenter perplexum positum à Gel. vbi .§. solui per l. iure ciuili, & l. in omnibus causis. ff. de reg. iur. & ibidem Bal. ponit aliud sophisma similiter præseferẽs perplexitatem, de l. qui quadringenta. ad l. fal. & aliud de l. Claudius. ff. qui po. in pig. hab. quæ duo, Bald. dicit indissolubilia, & relinquit ea in suspenso indissoluta. Aliud etiam ẽ Gellio sophisma referunt Ias. & Lance. in l. 3. C. de eden. Aliud ponit Petr. Iaco. in practica post arborem regum Franciæ. col. 4. vid. Alt. in libr. 1. Parergo. 1. primi volu. cap. 8. Deinde in. c. 19. vbi loquit de illa l. Claudius & ponit exemplum ad illam, nihil tamẽ resoluit. vi. etiam aliud perplexum, per eũdem Gell. c. vlt. libr. 9. Et hæc de isto secundo euidẽtiali. satis ac super. Quamobrem operæpretium erit, tempestiumque ad istius l. interpretationem accedere.

114 Remissiones advaria loca quibus tra-dũtur nõnul la exẽpla perplexorum.

Duo insolubilia.

Diuisio legis nræ, trimembris.

Diuiditur hæc l. in tres particulas, in quarum prima locatur thema, cum ipsius decisione, In secũda ponitur ratio decidendi, In tertia limitatio decisionis, vel primi respõ. Prima in prin. Secunda ibi [nemo enim] Tertia ibi, [sed hoc ita,] summatur vt per Barto. cuius summa fuit Dy. Albet. testanre. dum refert Dy. summam, quæ est eadem cum summa Barto. videlicet, si prima volũtas est derogatoria vltimę, præualet ei, nisi per eam vltimam reuocetur, specialiter. Quæ est competens, & apta summa. vel aliter summatur secundum Ange. de Peri. hoc modo. Vltima voluntas, derogatoria specialiter primæ, præualet eidẽ primæ, quæ fuit eiusdẽ vltimę, primò derogatoria. Sed præcedẽs epitome est apertior, quãquam ambæ in eundem tendunt Scopum.

Epithome duplex.

Et quia nostratium doctorum commentarij versantur potisimũ in hoc, q. post euidencialia præsuposita à quibus interpretandi exordium sumunt. progrediuntur ad elicienda ex text. quem interpretantur, & ornant, pronuntiata, quæ passim vulgus notabilia appellat, ne illorum morẽ Iamdiu à multis retro tẽporibus custoditum transgrediar, ad id expediendum, condescendo, Præhibito prius ad intelligentiam textualium, inquãtum in primis legis verbis dicitur, si quis in principio testamenti, Quòd testamẽtum sumitur dupliciter. Primo pro ipsa mẽtis testatione, idest, testimonio vel declaratione, de qua in princ. insti. de testa. ordi. Seu pro nostræ voluntatis iusta sententia, de qua in l. 1. §. de testa. quod in idem recidit, & hoc modò sumendo testamentum, est quid intellectuale, & in iure consistens. vt in l. vnum testamentum, & in l. si is qui. §. de testamen. §. non semel citatis. vbi Bald. & reliqui doctores post eum, ex eis notant, quòd testamentum stat in vltimo puncto indiuisibili, perfectionis & in eo stat ipsius forma substantialis, siue essentialis. Vnde secundum eos in vltima litera conclusi

Præmissa ad textualiũ, intro itum.

Duplex acceptio termini testamentũ.

ua teſtaméti,ſtat illius eſſentialitas,& formalitas, vti latius.ſ. tradidi in. 11. ampliatione, & iſto modo non capitur hic teſtamẽtum,cum lex iſta conſideret, in prędictis primis verbis principium teſtamenti, & ſic primã ipſius partem materialem,& viſibilem, ſeu legibilem, & poſt modum deſignet aliam partem poſteriorem teſtaméti eiuſdé,quarũ partiũ diſtinctio, ſeu deſignatio,nõ poteſt cadere in prædicta ſpecie teſtamenti, intellectualiter ac iuridicè ſumpti, nam cum (vt eſt iam dictum) ſit res incorporea,& ob id indiuiſibilis, vtpotè voluntatis teſtatio, vel ſententia, non poteſt ſcindi,vt in. l.eum qui.§.pro parte, ad fin.ff.de his qb. vt indig.& l.nã abſurdũ.ff.de bo. libert.iuncta l.neminem.ſ.titu.1. vbi Raph. eam citat ad rationem illius,& coniũcta generali iuris regula dictan

115 re,† omnia illa quæ in iure conſiſtunt eſſe indiuiſibilia, vtpotè incorporea, & intellectualia. l.1.§.fin. ff. de rerum diuiſ.& l.ſtipulationes non diuidunt, in prin.ff.de verbo. obli.& inſti.de rebus corpo.& incorp.per totũ.& cõſequenter in talibus rebus incorporeis, & indiuiſibilibus non poteſt conſiderari prioritas ac poſterioritas in ſeipſis inquàm l.quidã. vbi Barto.ſ.de pecul. lega. Sicq́ue non eſt ordo conſiderabilis,eo quia neque anterioritas, neq́ poſterioritas & conſequenter,neque præpoſteratio hic poteſt cadere, vt in §.ante hæredis,inſtit.de legat.ex quo in tali teſtamento intellectuali,non poſſunt conſiderari partes quas lex iſta cõſiderat. Quare neceſſe eſt hũc text. intelligere in teſtamento materialiter ſumpto, ideſt, in ſcriptura teſtamenti, quæ eſt probatio quædam teſtationis, vel teſtimonij voluntatis defuncti, quod patet, quia de vno, & eodem teſtamento intellectuali,poſſunt fieri plures ſcripturæ originales,

Quæ in iure conſiſtũt, vt potè incorporea, & intellectualia, ſunt (facto inquam hominis) indiuiſibilia. Quæ eſt regula infallibilis.

Intell.literæ textualis.

& ſic duo teſtamenta,vel plura, materialia,vt in ſæpè allegata.l.vnum teſtamentum.ſ.de teſtament. in dict.l.1.§. ſi quis in duobus.ſ.de bono.poſſeſ. ſecundum tabu.& in l. fin.ff.de his quæ in teſtamento delen. & l.antepe. primo reſpon.ſ.quemadmodum, teſtamenta ape. & non eſt omittendum, quòd ſicut de vno teſtamento, ideſt, de vna diſpoſitiõe vltima,poſſunt fieri plures ſcripturæ, vel teſtamenta, vt

116 modò eſt dictum, Ita ecõtrariò,† duo pluresuè,poſſunt eadem charta teſtari, ſecundum Bald. Paul. de Caſtr. & Salice.& moder.in l. licet in tet priuatos.C.de pactis.per illum text. in verbo,ſpiritum. Quotum meminit Iaſ.in l.patris & filij in vlti. verbis. ſ. de vulga. & pupilla. ſunt tamen, ſecundùm iuris poteſtatem plura teſtamenta, & tot quot ſunt perſonæ teſtantes, ideo q́ altero ipſorum præcedente, ſuperſtes poteſt reuocare ſuam propriam diſpoſitionem, vtpotè iuris intellectu & poteſtate ab altera diſtinctam ac ſeparatam,cum ſint duo teſtamenta in tellectu,vt eſt dictum. Et ita eam rem decidit Old.conſi.174.& in rub.C.de lega.prout Alber.ibi eum refert,nam illum commentarium Old. ſuper. C. nũquam vidi. Et hæc.in modum præuiæ cuiuſdam inſpectionis,ad literam huius legis tradidiſſe ſufficiat.

Duo plures uè poſſunt ſimul ac ſemel, eadem charta teſtari.

Præcedentis dicti declaratio.

¶ Legis verba ſunt.

Siquis,in principio teſtamenti adſcripſerit, cui bis legauero ſemel deberi volo, poſtea eodem teſtamento,vel codicillis,ſciens,ſæpè eidé legauerit, ſuprema voluntas potior habetur. Nemo enim ſibi eam legem poteſt dicere vt à priore recedere non liceat.

Verba legis

ceat. Sed hoc ita locum habebit, si specialiter dixerit prioris volũtatis pœnituisse, & voluisse vt legatarius plura legata accipiat.

Primum pronunciatũ, qd nostrates notabile vulgo appellant.

EX hac l. vltra ipsius decisionem summariam, quam in princi.pagi.præceden.ex Dy. Barto. Alberic.& Ange.de Perig.l.designaui, nonnulla alia memoratu digna colligi possunt Primùm videlicet, Quòd ille cui bis, vel sæpè testamento eodem, vel eisdem codicillis legatur, totiens, quotiens, ei legatur, debet consequi quod sibi est relictũ, secundùm Bart. Quod deducitur apertè ex hoc text, nam si testator hic primo loco non expressisset, quòd cui bis legasset, semel deberetur. præsuponitur hic quòd deberetur pluries: nihil enim impedit, quenquàm posse capere pluries ex eodem testamento, ex diuersis inquam dispositionibus particularibus in eo cõtentis. Idemque pari ratione, imò fortiori dicendum, in pluribus similibus dispositionibus in testamento, & codicillis cõprehẽsis, & sic in diuersis speciebus vltimarum voluntatum, prout sunt testamentum, & codicilli. l. si idem. C. de codicil. l. non codicillum. C. de testamentis. Ac si relinqueretur similiter, & semel in eadem vltima voluntate, testamentaria, siuè eodem testamento solo. vt in. l. quinquaginta. ff. de proba.j. etiam alleganda. Ad idem l. cum centum.j. de adimen.legat. vbi tamen videtur insuper requiri, quòd appareat fuisse de voluntate testatoris, vt voluerit legatum duplicare, sed nihilominus idem iuris est in casu dubio de quo prædixi, quia talis voluntas duplicandi, præsumitur ex talibus legãdi actibus repetitis, siuè in eadem voluntate vltima, siuè in diuersis. Vt deducitur ex hoc text. suprà proximè inducto. Nisi aliud in contractum appareret ex verbis per eum expressis, quòd noluerit duplicare legatum. vel saltẽ colligatur talis volũtas ex aliqua dictione taxatiua, in primo legato apposita. l. si ita sit adscriptum.j.tit.2. de legat.1.& in.l.3.§. cum Titio.j. de adim. legat. & ita tenet Barto. in dict. l. cum centum, propè finem. versi. aut secun-
117 dum leg. † & istud de dictione taxatiua, vltra ipsum Barto. suadetur nam eiusmodi dictionum taxatiuarum natura est, includere virtualiter negatiuam, vt si testator dicat se legare Titio sola. 10. vel. 10. solùm, vel solummodo, vel tantum, aut tantummodo, nam est idem ac si diceret, & non habeat plus, aut amplius, vel vltra id quod ei lego text. est, vnde ista communis allegatio depromi solet, & ad varias iuris materias adduci, in. c. cũ Ecclesia Sutrina. post prin. ibi, [Ad eos tantum spectaret electio,] iunctis verbis seq. ibi. [Et quòd negatiuam quodammodo astruere satagerent.] De causa possess. & propriæ. quem text. in id expendunt ibi Inno. & Panor. ad materiam testium. & Barto. in l. vna. ff. si quis ius dicen. non obtempe. vbi Alexan. Ias. Soci. de hac re tradunt, & nouissimè in eodem cap. cum Ecclesia, tradit Io. Francisc. à Ripa. 8. notabili. & rursus. nu. 70. sic igitur (vt præmissa repetã.) ex dictis Barto. in dict. l. cum centum, liquet, quòd quando secundum legatum fuit simpliciter factum eidem legatario, cui met primum legatum fuerat factum, in dubio præsumitur testatorem voluisse duplicare legatum, siue talia legata fuerint relicta in diuersis vltimis voluntatibus, siue in vna & eadem, de duabus siue diuersis, est text quem Barto. ibi adducit in membro secũdo distinctionis, in prædicta l. quinquaginta. ff. de probatio. de eadem

Distinctionũ taxatiuarum natura ingenita & genuina est, includere, seu cõprændere negatiuam.

de eadem voluntate est text. in prædiċtis. ll. si ita sit adscriptũ. & l. 3. §. cum Tirio. quas inibi Barto. etiam affert, & de vtriusque est text. in hac l. in illis verbis. [Postea in eodem testaméto, vel codicillis.] De quo Barto. ibi non meminit, Er istum primum pronuntiatum, seu notabile ex isto text. elicitum (vt ad eius discussionem redeã) intelligi debet, quando diuersæ species, vel summæ relinquerētur per testatorē eidem legatario, pluries in vna vel diuersis dispositionibus vt est diċtum, Quid autem quãdo eadem res, vel summa, relinqueretur pluries ab eodem, & eidẽ tradam. ꝟ. super prima oppo. Bart. ad prædiċta, etiam confert tex. optimus, quem doċtores hic non afferunt, in l. si is qui. cc. in princ. ff. de rebus dub. vbi iunċta glo. 2. probatur secundùm Rapha. Cuma. ꝙ si in eodẽ testamenro relinquerētur alicui per testarorẽ diuersæ quãtitates, vel summæ, vnà earum maior, altera minor, separatim inquam, idest, in diuersis orationibus aut clausulis, vnà dispositio non absorberur per aliã, idest, minor per maiorem, sed vtraque summa, vel quantitas debetur legatario, imò fortius, tex. ille probat, quòd iste casus sit indubius. Dum dicit, [Singulæ summæ separatę quidem, certam habent demõstrationem;] & protinus subdit, [coniunċtione verò tali] (Nam is erat alius casus circa quem ibi, secundario dubitabatur) [incidunt in ambiguitatem] vult itaꝗ; litera illa, quòd primus casus de quo. ꝟ. proximè est diċtum, nullam, aut exiguam præ se ferat dubitationem, quem text. post Rapha. Cuma. notat etiam Soci. ibi ad fi. principij illius l. remittens se ad Bart. in d. l. cum. c. Vbi Bart. post principium, in versic. quare, dicit Iacobum, idem velle, per eandem. l. cum centum, & per sæpè allegatam l. si ita sit ad scriptum.

De eodem.

Ad idem.

ꝟ. titu. 2. de lega. 1. & tamen Bar. (vt dixi) non meminit ibi, diċt. l. si is qui. cc. in prin. sed eam etiam allegat ipsemet Rapha. Cuma. in l. Quid ergo la. 1. in prin. ꝟ. de legat. 2. ad idem quod prædiximus eundem illam ibidem notare, idest, in eadem l. si is qui. cc. in prin.

Secundò, colligirur ex hoc text. id in quo sistit eius decisio principalis, Quòd prima voluntas derogatoria secundæ debet econtrà per secundam, conrra derogari, vel reuocari & quidẽ specialiter, vt primę prȩualeat ralis voluntas. 2. aliàs primam non tollerer, ratio primi est, quia proretstatio quæ in prima uolunrare posita est, præuentiuæ, in sequentis voluntatis derogarionem, ex tunc ostẽdit in secũda deesse animũ, seu volũtatem testaroris eam apponentis, absolurè inquã vbi protestatio præcessisset generalis, simplex, & absoluta, vt si testator prædixisset, se velle testamentũ, quod faciebat valere, & si ad secundum testamentum faciendum processisset, ex tũc prout ex nunc, & econtrà, nolebat illud valere, aut declarabar illud futurũ esse, vel forè, inualidum, inutile, nullum, vel irritum, ranquam faċtum per obliuionẽ primi, vel alicuius personæ importunitatẽ. Et idem si protestaretur limitatiuè (vt prædixi) hoc est si derogario, vel limitatio, in primo testamẽto præposita, fuisset limitata, vt quia prædixisset, se nolle secundum testamenrum si quod fortè fecisset valere, nisi in rali secũdo fuisser apposita cer-
118 ta clausula, vel aliqua verba, &c. † quũ protestarionis ea sit natura, vt ostendar in furur ũ deesse vel de futurum protestanti animum, seu volũtatem, in aċtu sequẽte. in præiudicium aċtus præcedenris, vbi præmittit eiusmodi proreſtationẽ præãbulam. l. & si q. s. §. pleriꝗ;. ff. de relig. & sump. fun. l. cũ in plures. §. locator horrei. ff. loca. l. ꝙ in aliena.

Secundum pronuntiatũ

Generalis simplex, & absoluta, protestatio.

Protestatio specialis, seu limitata.
Ea est natura ingeniū ambulæ protestationis, vt ostendat, seu insinuet, i futurũ defutura volũtatẽ, seu aim protestãtis in præiudicium aċtus quem primo loco fecit, vbi protestatu. vi. statim sequẽ.

aliena.§.fin.s.de aequir.hęre.secunda igitur voluntas non valet, nisi facta in ea prioris voluntatis derogatione, seu reuocatione ꝗ præsupposita præãbula voluntate per clausulam derogatoriam, in ea contẽtam munita,

119 † secunda volũtas subseq̃ues non est voluntas dispositiua, sed potiùs nuda ab effectu, manet in sola forma exterioris locutiõis, seu verborũ, quæ verba absq; animo nihil pœnit⁹ operãtur l.in ambiguo.ꝟ.de rebus dub.l.nõ figura.ff.de acti.& oblig.l.non solùm.eod.tit.l.Labeo.§.idem tubero.ꝟ.de suppellect.lega.c.eum super.de offi.delega, vbi doctores notant, & speciatim Decius. Imo verò, secunda volũtas quam talia verba, videntur apparenter significare, vel designare, est imaginaria, & simulata, cum in quiditate, & essentia non sit voluntas, vt in rubro, & nigro.C. plus valere quod agitur, &c. & in l.nuda.ff.de contrahend.empt.& in l.emptor.ff.de aqua plu.arcen.vbi Bart.& alij docto.tradũt de actibus fictis imaginarijs, ac simulatis, ad idem l. & qui sub imagine.C.de distract.pig. & tradit etiam Barto.in l.post contractum.3.col.ff.de donat.& in consil.65.incipiente.Petrus Nicole, ad quod in hac materia simulationis passim recurritur, cum alijs concordan. traditis per Dec.& eius addi.in l.imaginaria.nu.3.ff.de reg.iur.vsq; ad fin. illius numeri. & plenè per Bertho. Cœpol. Veroné. per discursum operis peculiaris de simula.cõtract.per totum. Et in nostris terminis notat impresentiarum Rapha. Cuma. 3. notabili. Et quòd talis voluntas apparens extrinsecus, sit nuda, vacua, & inanis, declarat eruditè Barto. prout pleraque alia, in alijs tamen terminis, in l. omnes populi. colũ.11.ad medium. ff. de institu. &

120 iu. † videlicet in statuto præcedente, aliud sequens statutum, & habente clausulam derogatoriam ad illud, inquit enim Bart.ibi, non valere tale statutum, vel talem reformationem, sequens vel sequentem, non facta mentione de præcedente, siue præãbula, neq; de eius clausula derogatoria, ex suprascripta ratione, quia sequens statutum vel reformatio non habet voluntatem statuentium, propter clausulam derogatoriã præpositam in statuto præcedente, quæ facit voluntatẽ cessare in sequente, per iura.s.citata, cum itaque in sequente dispositione, vel statuto, desit animus, vel voluntas statuentium, ergo non est, neque dici potest statutum, cõprobantur hæc, nam voluntas apparens, aut contractus vel consensus simulati, non habent aliquid veri, seu veritatis medullam, secũdùm Bald.in.s.allega.l.& qui sub imagine, Quinimo, sunt depicti duntaxat, & apparentes extrinsecus, intus autẽ nihil habent, secũdum Bal. in l.ab Anastasio.4.notab.C.mandati. & sunt tanquam corpus sine spiritu secundùm Bald.met.in l.1.C.Plus valere, quod agitur, &c. & non dicuntur volũtas, neq; cõtractus, neq; cõsensus simpliciter & absolutè, sed secũdum quid, quia secũdum adiacẽs destruit, & obruit, vel absorbet primum. vt in l. si homo mortuus.ff.de verb. oblig.& in l.cum ea, C.de transact.dicitur. [His quæ simulatè geruntur pro infectis habitis frustra ficti pretij postulatur numeratio.] Hæc tradit Francis. à Ripa, in l. nemo potest.num.65.de lega. primo. Quem, non bene percipio, quatenus citat.l. si homo mortuus, & in proposito quo de agitur, allegatio quam de illa l. facit, non quadrat, quia dum dicit, quòd secundum adiacens destruit primum, debuisset potiùs dicere, quia destructo antecedẽte, destruitur consequẽs, prout notat Bal. ex eadem.l.si homo mortuus.cuius meminit

Secundus actus gestus per protestãtem cõtra protestationem præãbulam ab eo primũ emissam, est nudus, informis, & imaginarius seu fictus & simulatus, & hic numerus est præcedentis sequela.

Signandum ad statuta, item & ad.ll. istius reg. habentes clausulas derogatorias ad.ll. postea condendas, seu posteriores.

Actus simulati.

Taxatur Io. Fran. à Ripa in allega. ꝗ facit de l. si homo mortuus. ff. de verb. oblig.

nit Iason ibi, quod appositæ, ac cōcinnè congruit, rei de qua agimus. Verbi gratia, propter derogatoriam præambulam destruitur antecedēs, id est, voluntas, quæ in secūdo testamēto, non pōt intelligi adesse vel inesse, nisi solū modo apparēter, & cum illa cesset, & desit in eo secūdo testamento, ita etiā cessat validitas ipsiusmet secūdi testamenti, cuius validitas est quoddā consequens, ad voluntatem, nam ad valorem actus debet procedere existētia, & validitas cōsensus & voluntatis, vt s̄. nō semel est dictū, † siquidem testamenti actus absq; disponentis voluntate est actus informis, & indifferens, nulliusq; efficaciæ, & velut corpus inanimatum, à volūtate quippè omnis actus humanus, haurit robur, existentiam, & efficatiam, vt est sępè dictum, maximè in testamēto, nam illa est de quiditate, & diffinitiōe illius cum sit volūtatis nostræ iusta sentētia, prout illud definit Iurisconsultus in l. 1. s̄. de testa. ergo per contractum (vt est dictum) volūtate cessante, cessat etiam validitas testamēti, quæ est ipsius consequētia, & fluit ab illa, velut à quodam sui principio productiuo, & originario. Ex qua ratione, cum alijs fundamentis, in eundem scopum tendentibus, consuluit eleganter Pau. de Cast. consi. 243. incipiēte videt̄ sine dubio, per totum, secunda parte cuius. s̄. memini, num. non valere statutum, Paduanum dispositiones, vltimum testamentum debere valere, licèt de præcedēte non faciat mentionem etiam habente clausulā derogatoriam pręābulam, ad vltimum, vel aliam quamcunq; cōditionem, vel clausulam importantem derogationem quoad illud secundum, & sic q̄ tale testamentum est inualidū, vtpotè cōtra omne ius diuinū, & humanū, conditū, sicq; tantum cōtra ius ciuile, sed etiam contra ius naturale. i. gentium generalę, quod fundatur solo cōsensu, & voluntate, vnde oritur simplex obligatio naturalis. l. cum amplius. §. is natura debet. ff. de regu. iur. quam in id Bar. allegat in l. Stichū, §. naturalis. ff. de solut. & inter alia pulchra quæ Paul. de Ca. ibi adducit, post fundamenta subijcit, vnum valde notab. videlicet, q̄ si tale statutum valeret, sequeret̄ vnum satis absonū, q̄ si testator qui pręsensisset, se fore compellendum ad faciendum testamentū, non posset seipsum præuidere neq; pręmunire. per aliud testamentū pręcedens quod ab eo spōte conderet̄, in quo apponeret clausulam derogatoriam pręambulā, ad secundū testamentū, pro cuius cōfectione crederet vel suspicaret̄ sese fore vi, vel metu, vel importunis precibus cōpellendum, q̄ esset iniquū, & satis inhumanum, quia pręberet̄ occasio malignandi, secundū eum. Itaq; † Pau. de Cast. vult, q̄ clausula derogatoria quę in priori testamento apponit̄, est cautela quædam præseruatiua voluntatis testatoris ad euadendū, tutandūq; seipsum, ne forte postea constringat̄ ad testandum in fauorē captantis, bona sua per phas & nephas, cōtra ipsius volūtatē liberā, quod etiam, & adhuc apertius, ante ipsum Paul. de Castr. tenuit Bar. in extrauagāte ad reprimendum in parte nō obstan. & Doct. tam antiqui q̄ moderni. de hac materia tractantes hic, & in d. §. in legatis, & in d. l. pacta nouissima. queādmodum in simili videmus, q̄ si aliquis nullo modo vult rem suā vendere sed propter tyrāni metum fortè sibi imminētem vel ob aliam similem suspicionem ante vēditionē facit protestationē pāmbulā, nā vendicio vel donatio q̄ fieret per eū postea censent̄ ficta, vel simulata, prout tradit plenè Bar. postq; eū Io. de Imo. Rom. Pau. de Cas. in vtraq; lectura,

121 Testamentū absq; voluntate, est vti corpus sine forma substātiali. l. aīa.

122 Ad quem finē principaliter clausa derogatoria ponitur in testamento præābulo. vi. sup. nu. 118. & sequen. post illum.

lectura,Raph.Cu.in l.post contractũ. ff.de dona.& in.d.l.q. in aliena.§.Celsus.ff.de acqui.hær. vbi etiã ijdẽ doct. & vltra eos Alex. Aret.& Ias.idẽq; Ias. in l.interpositas, vbi etiam Iacobi.& Clau.C.de transact.tradunt de consi-

123 libus protestationibus,† Adhæc,vide mus etiam in matrimonio cõtrahendo, q̃ si quis verisimiliter vereatur se forè cogendũ,per metum,vel impressionem cadẽtem in virũ constantem, protestatur priùs,q̃ si contingat eum contrahere postea matrimoniũ, cum tali fœmina,non faciet animo cõsentiendi,neq; contrahẽdi, vel nubendi, sed ob euitãdum aliquod periculum sibi imminens,ob causã aliquã ex prædictis,aut similẽ,nam cum (vt est iam dictum)per talẽ protestationẽ præambulam, cõsensus remoueatur ab actu subsequẽti, tale matrimonium,si fuerit subsequutum erit inualidũ.Vt tradunt Card.Anto.& Abb.in.c.cum lo cum.de sponsa.& ibi modet. post eos. & tradit Ias.post auctores iuris Cano. & ciuilis,in eadem l. interpositas. primo not. C. de transact. & in eadem l. pacta nouissima.col pen. & post eum, in hisdem locis,tradunt Riminal. Ferra.Iacobi.& Clau.vt.s.dixi.& idem Ia so.in l.Titia.col.3.ff.de verb.obli. Alexan.consi.108.& seq.lib.3.Soci.consi. 267.volu.2.Andr.Sicu.consi.54.Illud affectam,col.13.in fi.1.lib.& ante istos Ioan.de Imo.in rep.c.tue. col.13.& se quent.de sponsa. iuxta quod non abs re erit,subijcere vnum memoratu di-

Attẽ.singu. ad protestatiões,quæ sæpè fiunt, per eos verentur se forè cogẽdos ad contrahẽda matrimonia me riculosa.

124 gnum,† quod nõ referrur,si bene me mini,ab aliquo doctorum.s.memoratotũ,videlicèt,q̃ & si talis protestatio præãbula, quæ fuit ad finem effugiendi periculum metus, quem verisimili ter suspicatur protestãs, sibi esse incutiẽdum,non probet metum quem putat sibi imminere cum protestatur, operatur tamen, q̃ conuertit onus pro

Memorabile in hac materia protestationis præãbulæ ad actũ seqẽtem, q verisimiliter speratur esse per metũ. vt operet trãslationẽ one-

bandi,voluntatem liberam , eiusdem protestandis in aduersam partẽ, à qua vel per quam talis protestans suspicabatur, metum sibi forè incutiendum, & sic si pars aduersa non probet eam voluntatẽ liberam, (cuius tamen probatio nõ est facilis, secũdum Inno. in cap.super hoc,in gl 2.de renun.) non tenetur protestans probare, metum fuisse sibi ab aduersa parte incussum, aut cõminatum,nam imò cõtra eam præsumetur,q̃ metum incusserit, aut cõminatus est,aliàs teneretur metum probare nisi ꝓ prestatio præcessisset cũ sit fundamentum intẽtionis ipsius allegantis actum eidem præiudicialem factum ab eo per metum, Hoc tepe- rio tenere Viralem de Lamb. in ope cognomento clausulario, in rubr. de metu vxoris ad fi. referens solum Petrum de Peru.in.c.1. Quod met.caus. id tenentem ,quem tamen non vidi, quia eius lectura,his temporibus,non circunfertur per officinas librarias. Quam decisionem non legi alibi, & est satis memorabilis non tantũ in materia matrimoniali in qua illi loquit̃, sed etiã in alijs in quibus versatur pro miscuè eadẽ ratio. Quæ decisio quamuis procedat (prout verè procedit, & operatur) in casu dubio protsus. i. q̃n de metu non constar plenè, nihilominùs tñ debet aliquatenus de eo constare, saltẽ per aliqua indicia, vel præsumptiões quales quales, & sic, adhoc vt illa ꝓrestatio,cõtra futurũ metũ,de præsenti verisimiliter spectatũ, conuertat in aduersam partem (vt est dictũ) onus probãdi volũtatem liberã ipsius protestãtis,debet habere aliquod fundamentũ, præsumptiuũ alicuius metus Iusti. verisimiliter imminẽtis,vel spectati ex nunc in futurũ. Ad quod astruẽdum moueor, ex eo quod Bald. notanter dicit, Saluans Dy. reprehensum per Bar.ibi,in dict.l.qui in aliena. §.fi.

ris probandi volũtatem liberã ipsius ꝓtestãtis in aduersam partem,cum moderamine tñ de quo tradi tur ulterius.

Temperamẽtum præfatẽ deci.

§.fi.de acqui.hære.vbi in fi.Bal.tradit, quæ indicia ſubeſſe debeant, de metu futu. veriſimiliter inſtante de præſenti incutiendo ipſi proteſtanti, tempore proteſtationis etiam clandeſtinę, quando non auderet palàm proteſtari, & conſequenter non audeat actum facere, in cuius confeſſione ſuſpicietur metum interuentorũ prout ibi, ſubintelligit illam ſaluationẽ Bal. ad di. Iaſ.col.pen.poſt Pau. de Caſt.in fina. verbis. vel qui ſimiliter inſtet tẽpore proteſtationis publicę, ſi proteſtans inquam audeat publicè, proteſtari & inter alia indicia, exempli cauſa poteſt illud in mediũ afferri, quod tradit Petr. de Ancha.in eodem ca.1. prima oppo. Quòd met. cauſa (aliud tamen agens) videlicet, quando talis actus eſſet celebrandus, cum tyranno aliquo, vel cum prædito poteſtate, vel potentatu, homine inquam ſeuo, aut terribili. & ſolito metũ incutere, minaci feruore, (vt vtar verbis. l. vnicæ.C.ſi quacunq; prædi.partit.) & minas exequi aſſueto, vt ibi habetur cũ glo.& per glo.Barto.& doct.in. l. metum.C.quod met.cauſa. Idemq; eſſet ſi cum aliquo tertio, mandato talium perſonarũ minantium, talis proteſtãs intendebat actum gerere, & ita etiam ſaluat ibi Petrus de Ancha.illud dictũ Dy.quod dixi reprehendi per Bart.in dict.§. fin. & ſaluari per Bald. ibidem. & ſic Anchar.eſt eiuſdem intentionis cùm Paulo & Iaſone, in eo quod.ſ. ꝓximè, retuli eos dicere.in ſæpè notato. §.fi.poſt.Bal.in ſaluatiõe Dy.& iſta eſt optima declaratio, & apprime neceſſaria ad illam deciſionem.Petr.de Peruſio, licèt Vitalis qui ſolus eam retulit, nullum de hac re, verbum faciat.

Not. in tota materia huius.l. Et huic ſecũdo notab. (vt ad illud redeam) adijci operæprecium erit, ꝙ ex quibuſuis cõiecturis poſſet iudici conſtare, teſtatorem voluiſſe, ſecundum teſtamẽtum præualere primo præambulo, præualeret ei.etiam ſi haberet clauſulam derogatoriã ad illud ſecundum quamuis in iſto ſecundo non eſſet aliqua clauſula derogatoria ge-
125 neralis neq; ſpecialis ad primũ † hanc regulam in huius.l. materia ponit Bartholomæus Socin.in ſæpè citato. §.in legatis.fi.col.ex communi (vt ipſe inquit) Docto.intentione.Ex qua generali traditione, vel regula infert nonnulla ſatis ac ſuper notanda, quæ ſecũdùm eum tradit Ioan. Baptiſta.de ſtatuto ſeue.in.l.ſancimus.C.de teſtam. cuius commẽtarij ſuper. C. nuſquam peruenerunt ad manus meas. ex quibus poteſt ornari iſtud memorabilè de quo agimus, ideſt, ſecundùm not. quod ex hac litera elicuimus, loco limitationum ad regulã quæ ex eo deſumitur, ſcilicet, ꝑimam volũtatem, ſequentis derogatoriam, debere per ſequentem retro derogari, vt præcedens per eam ſequentem reuocetur. Ibi petendum erit qđ hîc deeſt. Quoad ſecundam autem huius notabilis partem. de ſpecialitate derogationis, vel derogatione ſpeciali remitto ad.J. dicenda. 4. notab.item ſuper.4.q.Bar.

Regula notãda, ac memorabilis & veluti inſignis, in iſta materia ꝙ vndecunq; ꝑ coniecturas poteſt apparere, teſtatorẽ ſecũdũ teſtũ abſq; clauſula derogatoria præualere voluiſſe primo eã habenti, præualet, illi.

Tertiò ſignanter, commendandus eſt iſte text.in illis verbis. [Nemo eñ ſibi eam legem imponere (aliàs dicere) poteſt.vt à priori recedere non liceat] quẽ tex.vnico verbo iubet Bart. hîc notare, vult ergo iſte text. & ad id ſæpiſſimè allegatur, ꝙ nullo modò, aut ingenio, poteſt teſtator ſeipſum aſtringere, ad non reſtandum, vel ad non codicillandum, & ſic non poteſt à ſeipſo excutere facultatem teſtandi, vel aliter diſponendi, per vltimam voluntatem, ex eo quia talis libertas, ſeu facultas competit ſibi naturaliter, ideſt iure gentium, item etiam ciuili poſitiuo. Ad idem, & ſi non ita clarè, facit.l. Diuus.§.licèt. ff. de iure codi. ꝙ

eodemmodo sumat Bat.ibi, ratio est, quia cũ testator, contra iura nequeat disponere l.nemo potest.§. de legat. 1.per quæ iura, naturalis facultatis cõprobatoria datur potestas de iure publico; quam vocãt, vt quisq; valeat de rebus suis liberè testari.l.testamẽti factio, quæ est.3.ff.d testa.l.prima.C. de sacrosan.eccle. Consequit̃ ergo eidẽ iuri aut facultati disponendi liberę, p vltimam voluntatem eum non posse, renunciare, vt in futurum dispone re nequeat. Et istud respicit id quod

126 vulgo traditur † voluntatem defuncti esse ambulatoriam vsque in vltimũ vitæ spiritũ, id est esse mutabilẽ, seu variabilem vsque illuc, l.cum duobus,§.idem respondet societarem. ff. p so.& l.cũ hic stat⁹.§.ait oratio. ff.de dona.inter vi.& vxo.cũ al̃.si.s̃.in prin. adductis, vbi præfata verba vulgaria formaliter ponuntur, ad idem l. omnium, ad fi.cum glo.C. de testa.vbi dicitur, primam testamenti cõfirmatio tionem fieri per mortem disponẽtis, & ante illum testamentum non confirmari, prout & D.Paul⁹ inquit.capi.

127 9.epistolæ ad Hebr.† Testamentũ in vita testatoris nullum ius hæredi in eo scripto, tribuere, neque ad aliquid ex contentis in eo testatorem obligari. Quæ verba Apostoli affabrè conciniunt, & quadrat ad id quod Bart. tradit in quæst.not.in l.cũ quis decedẽs. §.codicillis. versicu.& hæc faciunt ad quæsti.j.tit.isto post Iaco. de Bello.viso.per eum ibi citatum, de quo etiam vide ibi Angel de Perig.qui tamen aliter loquit̃ in vno pũcto post Bal.alibi, per eum ibi relatum. Ad prædicta etiam faciunt iura canonic.vulga.quæ in idem passim citantur.c.cum Marthę, de celebra.missa.&.c. vltima vo-

128 luntas.13.q.2.† Ad idem facit quod vice regulæ, tradit Bart.in l.cum præca.ff.de præca.ponens exemplum in

Quid sit dicere (vt vulgo traditur) ambulatoriam etiam voluntatem.&c.

Prima cõfirmatio testamenti fit p mortẽ testatoris, nã in vita ipsius tale testamentũ nõ habet esse, neq; producit aliquẽ effectũ, neq; tribuit aliquit iuris hæredi, neq; legatarijs vel fideicommissarijs.

Regul. Bar. notanda, q in his quæ ex

casu istius l.& sic in testamento, dicẽs, q generaliter, q in omnib⁹ quæ ex sola voluntate pendent, non possir q s facere ne eam possit exercere. Ex qua regula generali, infert, q si constitui procuratorem vt illum reuocare, nõ possem, talis adiectio non valet, etiam (vltra Bart. si fuisset iurata, secundum glo.singul.in capi.vlti.§.item vltimo, de procu.lib.6.quã post alios Doctores cõmendat Ias.in l.si mihi & tibi,§. in legatis.2.lect.s̃.titu.2.de legat.1. & continenter Bar.in eadem l.cum p tę cario, subdit, ponens vt dixi, exemplũ in casu istius l.quod non possum facere, aut disponere ne liceat mihi reuocare testamentum à me factum, & voluntatem meam cohercere, aut reprimere, prout inquit litera ista in prædictis verbis. [Nemo enim.&c.] ex quibus fuit elicitum istud. 3. nota. quod versamus. Et ex verbis Bar.s̃. relatis iũcto eo quod prædixerat, de procuratore constituto, cum adiectiõe, quod non posset à constituente reuocari, scilicet quod non teneat adiectio, licet valeat ipsa procuratoris constitutio (prout Bat. Ang.de Peru. ibi declarat, licet verba ipsius Bart. sint ambigua, dum dicit, non tenet, quia posset intelligi, vel ipsa principalis constitutio, vel sola adiectio) patet, quod cum quis non posit se ipsum coarctare, ad non reuocandum testamentum per istum tex.in præfatis verbis. [Nemo enim.] q etiã si dicat se testari irreuocabiliter, vel etiam magis præcisè dicat, se non aliter, neq; alio modo testari, nisi vt non posit tale testamentũ reuocare, & proffiteretur millies, se illud non reuocaturũ, nihilomin⁹ tale testamentũ quod postea faceret, valeret, & non obest ei talis obiectio protestatoria, de non reuocando illud p̃cedens testamentum, vt potè contra substantiã testamẽti, quæ est, vt sit re-

sola & libera voluntate pendent aliquis, nõ potest ille facere neq; cõstituere, ne illam possit exercere.

De eadẽ re.

Declarãtur verba Bart. In ea.l. cum precario.

Appendix ex premissis & ex huc textu

uocabile, per Iura superius adducta, & istud est quod ꝓprie voluit Bar. in sæpe allegata l. cum precario, qnarenus ibi fuit primo locutus, de clausula cõstirurionis procuratoris sub prædicta forma de non reuocando, & con tinẽ ter, siue in conrinenti, posuit prędictã regulam generalem. Rur sus subiecit exemplum de isto rex. inferẽdo vn ũ ex alio, & aliud ex alio, & sit ꝑdicta de clarario Ang. ad ÿ ba Bar. ꝓculdubio est verissima, quę habet (vt supra reruli) ꝙ adiectio concernens substanrialia actus, in illius derogatione, vitiet, & nõ vitiet talem actum, vt probatut satis apertè ex dicta l. cũ precario, ibi, [Sed nulla vis est, eius conuenriõis,] & sic vult, ꝙ non obstante connẽtione, eademque adiectione, facta cõtra substantiam ipsius precarij, videlicet vt non possit reuocari adhuc durer, & subsistat ipsum pręcarium, & possit ad libitum concedenris reuocari.

De eadẽ re. His consonant, atq; ea declarãt apprime, verba Bal. notandisśima, in repe. l. primę, ad fi. post Odofre. ab eo citatum. C. de sa. sanct. eccl. ex quibus apparet alia ratio præmissorum naturalis, habens quandam concomiranriã cum moralirate, dum inquir restamẽ tum nõ posse eo modo confici, vt deroget potestati testandi in futurũ, qa liberum arbitrium non potest quis à seipso excutere, vel abijcere, cum illud non habeat à se, sed à iure narurali secundario, siue gen, necnon ciuili, per approbationem, argumento l. legatus, ff. de offi. præsi. tamen bene potest (secundum eum) ita fieri testamẽ tum, vt per illud derogetur absolute, vel eriam limitatiue, subsequenti volunrari. s. per appositionem clausulę derogarorię in primo testamento, vt. s. in præceden. not. textuali explicaui, vt est casus in hac l. cum authẽt. hoc inter liberos. C. de testa. facitin simili, lex humanũ, cũ glo. C. de ll. rursus idem Bal. vbi supra subdit hæc verba. Verba Badl. Et hęc opinio est vera, quia si testamenrum, ira posser fieri, vt restaror illud faciens, posser amittere factionẽ alrerius testamenti, in posterum se ipsum (vt eius verbo vtar) irrirarer, nam (vt ipse etiã inquit) testamentũ efficitur irrirũ, si testaror suo facto, perdit facultatem testandi l. 1. §. exigit, cũ glo. in parte vtroq; tempore, ff. de bono. posse. secundũ rab. quã idem Bal. cõmen. in eadẽ l. 1. in lectura. col. 2. de sacrosan. eccle. & in l. fi. col. pe. in versi. sed hic dubitatur. C. vnde legi. & Albe. 1. parte statuto. quæstio. 151. ad finem.

Contra rationẽ Bal. Sed certe ista ratio Bal. non porest iure subsistere, quia id quod proximè retuli eum, in ea præsupponere debet intelligi in casu, vbi is qui testamentum iam condiderat, propter ipsius factũ punibile incurrisset, maximam, vel mediam capitis diminutionem, in casu autem de quo agim⁹, id est, quando artentaret seipsum priuare factione testamenti in posterũ, non delinquit, & ex consequenti nõ porest minui aliqua diminurione capitis, & sic patet doctrinam illius glo. nihilominus facere ad rẽ de qua agimus, insuper Bal. in verbis. s. memoratis, præsupponit ꝙ testamentum prio ri loco factum, sit irrirũ, vel fiat inualidum: si testator attentet excutere à se facultatem restandi, quod si Bal. ita intellexit præterquam ꝙ est. extra rem de qua agimus, vbi tractatur de testamento in futurum conficiendo, & ipsius inualidirate, non autẽ de iam facto: est cõrra id quod supra retuli Bar. renere in l. cùm pręcario, vt ibi induxi, & cum illud sir verum Bal. si cõtrarium voluit, non rectè loquirur, si vero intellexir de testamẽto ĩ futurũ cõ ficiendo (quod est magis credẽdũ) qa in illis terminis reddiderat rationẽ ꝑ fatam

De eadẽ re contra Bal.

fatam,& neq; tunc potest Bald. bene
loqui,quia eo attento,& præsupposi-
to,per viam quandã inflexam, quam
inditectã vocãt,tastator facto suo vo-
lũtario excusisset,abiecissetq; à se fa-
cultatem testandi,& resultaret quæ-
dam perplexitas,& duplicitas illuso-
ria,seu nugatoria, explodẽda est igit
prædicta ratio Bal.ab hoc proposito.
Ad præmissa etiam(vt ad illa redeã,)
facit bonus tex. in ratione sui (quem
in præsentiarum affetunt Rap. Cu.&
Ange.de Perigl.)in l.pe.ff.de arbi.vbi
habetur q non potest quis seipsum,p
hibere,vel sibi ipsi imperare, quæ est
etiam ratio præmissorum,ex quo illæ
tex.vult q inter prohibentem & pro
hibitũ,&inter iubentẽ & eum cui iu
betur,debet esse distinctio personarũ
quemadmodũ nullus potest esse sibi
obligatus l.cum filio fa.ante fin.s. de-
legat.1.qua etiã ratione non potest
testator legare,ab hærede vnico eidẽ
met hęredi.l.legatum,secunda.§.1.&
l.et quidem,eo.titu.in quo proposito
nonnulla congerit Ias.in ea.l.cum fi-
liofa.ultimo not. horum est ratio prõ
pta & naturalis, qua multarum legũ
decisiones fundantur.s.quia in eodẽ-
129 met subiecto † actio,& passio nõ pos-
sunt insimul,eodẽ considerato respe-
ctu,concurrere vel coire cũ sint inui-
cem directo,vt alias dici solet, ex dia-
metro repugnantes & cõtrariç.l.vra-
nius.§.sed cũ duo.ff.de fideius. l. duo-
bus,versi.& sanè,& l.si pariter,in fine,
ff.de lib.cã.vi.etiã Ias.alia d hac re cu
mulantem,in.l.1.col.1.C.de ser.fugi.
Et secundũ istud pronuntiatũ,ex hac
litera,tertio loco elicitum: & ea quæ
circa illud fuerunt.s,proximè tradita
apparet ex hoc tex.&iuribus.s citatis
probari,q testamẽtũ,neq; alia vltima
voluntas non potest fieri irreuocabi-
liter vt dixi in prin.l.stius not.post Bar.
& Docto.neq; esset possibile ita fieri,

Residet contra rationẽ Bald.

Redit ad pmissa,

Actio & passio eodẽ respecto considerata, non possunt in vno & eodẽ cõcurrere subiecto.

Illatio ex.3. hoc no.sluens.

cũ esset contra substantiã eiusdẽ act⁹:
si sic fieri attentaret per.s.dicta,an au
tẽ sit reparabilis aliqua cautela, vt sal-
tẽ aliquo vel aliquibus casibus eo mo
do.s.irreuocabili fiat, tradetur inferi⁹
pagi.pe.& vlti.ad ibi dicenda me ip-
sum refero.

Et circa istud not. seu pnũtiatũ est
adnotandũ.Aliud esse,quẽ,nolle face
re testamentũ,sicq; velle se decedere
intestatũ,vt in.§.pręterea insti. de fi-
deico.hęre.& id solent facere plures
130 viri cordati.prout contigit aliàs in p-
sona.Io.de Imo.de quo † inter profes
sores vtriusq; iutis,sæpè manat sermo
& mirant de homine,qui cùm in ma
teria testamentaria fuerit admodũ e-
ruditus,voluerit decedere intestatus
& passim videmus idẽ facere alios vi
ros prudẽtes,& de hoc casu in pręsẽ-
tiarũ non loquimur,nã illa voluntas,
seu potius noluntas, sic enuntiata ab
eo qui poterat facere testamentũ &
dixit se nolle id facere, potest ad ipsi⁹
voluntatẽ,seu libitũ, per pœnitentiã
reuocari & mutari,& aliud est (vt ad
supius redeã) quẽ dicere se nolle pos-
se testari:quia istud facere vel profite
ri,cũ efficacia nõ potest quia liberũ ar
bitriũ & genuinũ(vt si dicã) q qs ha-
bet ad testãdũ,non potest(vt est præ-
dictũ) à seipso tollere,vel excutere,aut
pellere,ad libitum suũ pcedẽte tpè
posit eo liberè vti.per d.l.1. C. de sa-
131 cro,eccl.ibi[liber sit stil⁹]id est, † liber
sit ordo,hoc est ordinatio, compositio
vel factio testamẽti,secundũ Bart. ibi
col.16.ante fi.& eodẽmodo quo ad ef
fectũ exponit illũ tex. Bal. ibi post pri.
lectu.hoc est dispositio in scriptis. Et
qq idẽ Bal. dixerit in rub.C.de emẽd.
C.de iusti.in fi. q de hac voce stil⁹ nõ
reperit alibi in iure, nisi in d.l.1.tñ pu
to eũ intellexisse,q nõ reperit in hac
significatione.i. pro ordinatione, vel
factione testamenti, vel dispositione

Prudentiæ quorundam iurisperitorũ tribuitur eos nolle vel noluisse testari

Liber stilus in testando quid sit declaratur ex Bar.

vltima in scriptis, prout dixisse retuli eundē post Bar.nā aliter.i.in alia signi ficatione.i.pro ipsius scripturæ tenore,cōpositione,& structura,in alijs etiā locis fit mentio de hac voce (still⁹) ptout inquit Bat.vbi.s̄.vt est videre in l.si quando.2.de bo.vaccā.libro.10.vbi Lucas de Pe.not. & in l.si quis post hac.C.de bonis proscriptorū,& in.c.quā graui,de cri.fal. Et (vt ad præmissa tedeā) optime facit quod alias solet dici nūquā imperabis libero arbitrio siue animo,vt inquit Boet.2.lib. consola.phisi.,ps.6.& hoc vult tex.in eadem l.pe.de arbi.ibi[neq; sibi impera re]sic itaq; his non obstat tex.in.§.pręterea,insti.de fideico. hæredita. & in l.cōficiunt,in ptin.vbi glos.cū alijs ll. ff.de iure codi. vbi quis potest renun tiare factione testamenti,vt potè libe rę,dicens se velle decedere intestatū, quia talis renūtiatio(vt.s̄.proximè tetigi) cōcernit ipsum actū testandi exteriorē,& illa fieri pōt ad libitū quem admodū,per contrariū potest, si vult eligere actū ipsum.i. testamenti cōfectionem vt nō decedat intestatus,sed non potest fieri talis renūtiatio de ipsa potentia vel possibilitate testādi,vt q̄s à seipso eā excutere,reijcere,& ablegare possit,quia non potest sibi ipsi ligare liberū ac ,ppriū arbitriū, declarando se velle inposterū non posse testari,istud.n.iure prohibet,quia esset velle ligare voluntatē, seu liberū arbi triū,secū naturaliter innatū,quod est inter animi potentias,potissimum ac principale,& istud notius est in vtraq; philosophia,q̄ vt amplius probari ex pediat.Et vltra pręmissa,ad idē offero in simili tex.optī.in l.q̄ autē.§. pen.ff. de dona.inter vi.& vxo.in illis verbis. [Quia neq; vēditor seu donator nō si bi legē voluit īponere,q̄a neq; posset] vbi Bal.allegat alios duos tex. vnū,in; l.Luti⁹.la.2.§.luti⁹,in fi.,ff.de fideico.

Tollit obex

libe.qui tex.Indiget supletione,dū dicit,[Quia non sibi legē dixisset.s.quia neq; potuisset.]vt in d.§.pe.in ci.si tibi maritus.l.quod aūt.s̄.proximè allegato aliū tex.adducit in l.si peculiū.§.sicut.ff.de pecul.lega.qui ad hanc rem minus nihilo facit,& ex horū iuriū & s̄.allegatorū theorica,vna cū generalitate istius tex.in ver.nemo enim,etiā prænotato,infert Bat.in eo.§. Lutius ad quæst.an costitutio epī dictans,q̄ q̄libet ita faciēs,vel nō faciens sit excōicatus liget eundem epm̄ statuentē,& eādē quæstionē retulit ibi Benedi.de Plū.& Bal.in eo.§.pe.Sed ne materiā nostrā egrediamur sufficit remittere ad add.Alex.post Bat.in eo.§. Luti⁹,vbi de hac re tradit remissiones copiosas,in q̄b⁹ etiā post eū moder. scribentes,in vtroq; iure dilatāt fimbrias in hoc articulo, & hac forsan ratione (vt præmissa rursus repetā) lex tutat̄ liberā testandi facultatē, in illis tit.C. &.ff.si quis aliq.testa prohi.vel coeg. & vt magis solicitè in hoc prouideat, monet iudicē,vt curet,& animaduertat,q̄ si quis vult condere testamētū, & metu propinquorū quibus hæreditas eius deferēda esset,si intestat⁹ decederet,nō audet testati, vt quia forte impediūt eū indirectè,vt putā circunueniendo ipsū,vel prohibēdo notariū,vel testes, ne ad ipsum accedāt iudex ex officio suo nemine postulante,siue petēte adeat ægrotū & afferat secū tabellionē,& testes quibuscū liberè valeat testari. Tex.est de hoc celeber,ac singularis,secūdū lectutā Odofre.& Bal.ibidē in l. curet magistratus.ff.de testi. quē etiā in idē valde cō mendat Bal.à barto. vulgari cognomēto nouellus,in tracta.de doto, par te.6.priuill.18.vbi tenuit eundem intellectū,ad l.illā referens Bart. ibidē, vbi Bart.in.fine intelligit eodem modo l.illam referens Iaco.Butr.non autem

Ad quæstio. de canonicā

Redit ad p̄cedentia.

Text. celebris secūdū veriorem,& notabiliorē intell.

té Odofre.& idem Bart.in l.fi.ff.si qs aliq.testa.prohi.vel coege.& eũdem intell.vt poté Iaco.But.originatiũ & neminẽ,pręter eũ citans vti solẽnem, in eadẽ l.sequitur Flo.à S.Petro,& eũdem tenet etiã inibi Raph.Fulgo.dicenseum esse intell.Iaco.But.& sibi satis placere,dicitq; eũ sequi etiã Guido.de Suza.Sed cuiusq; sit origine,qa in hoc non est vis,neq; pondus,est satis notandus,quia multotiẽs ille casus accidere potest,in practica,p qua intelligentia facit etiã tex.in authen.vt nulli iu.§.& hoc peruenit,colla.9.in versi.[Omnem vero,est enim,](vt dixi)legumlatoribus sollicitudini & curæ,liberũ in testãdo arbitriũ,cuiq; adseruare,asserere ac,ptegere,&hoc est, propriè q vult sæpe alleg.lat.1.in illo verbo[liber sit stil⁹]C.de sacro.eccle.

132 † de qua testandi libertate eleganter differit lex Theodosiana,vlti.lib.illi⁹, C.tit.7.de testa.post prin.in hũc modum.Ideo diuinis sensibus,die,noctuq;,res humani generis pertractantes, gratũ duximus deficientiũ voluntatibus subuenire[vt pro suo quisq; testetur arbitrio,vt in voluntate sua,suã habeant voluntatem,] vt inuitus nemo nec taceat neq; loquatur.Illud est,p priè testamentũ,quod testantis obtinet meiã voluntatem,& quę sequuntur.Vbi fauet testamentis inscriptis, quia p ea magis,pspicitur libertati in testando,& ibi subijcit l.hac cõsultissima,quæ postea fuit in Codicẽ Iusti.trãslata & inserta in eo ti.de testa.Cũ enim in vltima volũtate cõdenda:plena requirat libertas,nimitũ si qñ fit p metũ est nulla,& tenet glos.in l.1.ff. de testa.& alia elatior in l.1.ad fi.ff.d autho.tuto.

Verba leg. Theodosianæ,quũ pulchra,tũ adrẽ maximè apprta,concinnaq.

133 † vel saltem veniat rescindenda per actionem,quod met⁹ causa,ptout tenent in primo loco Io.de Imo.& Are.contra.gl.Sed ad rẽ nr̃am satis est,q vtrobiq; leditur plus vel minus libertas voluntatis,idẽ si per dolũ vltima voluntas consideret,vt in p̃fatis titu.si quis aliq.testam.proh.&c.

Vlti. voluntas condita p metũ testatori incuũũ,

vel est nulla vel p actionem q metus causa rescindenda.

134 C.&.ff.† & inter alias coniectutas,ex quibus potest colligi dolũ vel metũ fuisse illatum testatori,ad condendũ testamentũ,est vna notanda quã posuit Ange.de Peru.vbi etiam Pau.de Cast.sequit ac approbat in l.nõ enim ff.de inoffi testa.& in l.fi.C.si qs aliq.testa.prohibue.vel coege.vbi Ias.eũ cõmendat,& idem Ias.in l.3.§.vlti.ff.de condi.ob caus.& consi.741.incip.circa principium.col.2.vol.4.& Bartho.Cepo.caute.62.incipien.licet cũ verbis blandis,& Mathe.de Affli.decisi.Neap.69.vbi d hac re singulariter differit,vide ibi eũ oĩno.Et per supradicta in articulo principali,videlicet q quis non potest voluntate propria,p dere testandi libertatem,quæ fuit notab.huius literæ,paret decisionem cõmunem Doctorum esse veram quæ astruit,q etiã si testator dicat si istud testamẽtũ nõ valuerit iure testamẽti, vt q illud irreuocauero ex nũc,put ex tunc,& econtra,volo lã valere iure donationis inter viuos,nihilominus tamen testator poterit tale testamentũ reuocare ad libitum,vt tradit Bart.in l.stipulatio hoc modo concepta post prin.versi.per hanc l.ff.de vebor.obl. quia secundum eum talis donatio videtur surrogari quasi 4 plenam mutationis testamenti & effectu tendit ad auferendam testatori liberam alteri⁹, id est sequentis testamẽti factio nem, & sic prioris mutationẽ,cõtra casum eiusdem l.stipulatio hoc modo cõcepta,& dictam l.cum duobus.§.idem tñ.ff.pro so.vbi istud etiam tenet Bar. Bal.& Rapha.Ful.prout eos cum alijs multis Docto.citat Alex.in dicta l.stipulatio hoc modo cõcepta.post prĩ. astruens hanc esse cõmunẽ Doctor. conclusionem,quam ipsemet sequitur

Cuiusdã cõlecturæ noca qua colligitur metũ vel dolũ testatori fuisse incussum i cõdendo test. ponũtur hic notande remissiones.

Illatio expres cipali pronũtiatio supra ex hac litera loco electo, manans.

Cõis Docto sententia.

tur subdens cõtinenter secus esse in legato, veluti si postquam testator fecisset legata, hoc modo dixisset. Et si contigerit me reuocare prædicta legata, quę hoc testamento feci, ex nũc dono eidem legatario easdem res sibi ꝑ me in tastamento isto relictas. Hoc etenim casu reuocatis legatis nihilominus talis dispositio secundum eundem, valet in vim donationis inter viuos. Ita concludit Alexan. hac potissimum ratione motus, quia eo casu nõ aufertur ipsi testanti, libera testamenti factio, in totum quamuis quoad ꝗd & sic particulariter, respectu legatorum auferatur & ex consequenti minus principaliter quod secũdum eũ, non inconuenit, & in hac persistit cõclusione post Roman. vt dixi contra Pau. de Castr. & alios Doctores, inibi & contra eundem Pau. in prædicta l. sancimus. C. de testa. dubitantem, (vt Alex. inquit) de hac re & ꝑculdubio ex hac litera probatur contra Ro.

135 & Alex. † quod tanta libertas requiritur in disponendo per vltimam volũtatem quoad legatum & fideicõmissum particulare, quãta exigitur in cõdendo testamentum quoad institutionem vniuersalem, & certe Bal. qui tetigit istum articulum in eadem l. sancimus nõ firmat opinionem quã prædixi tenere Rom. & Alexan. imo vero inclinat in opinionem contrariam, quam sequitur Pau. de Castr. & rectè in dicta l. stipulatio hoc modo concepta, quamobrem non prospicio quare Alex. post Rom. referat Bal. & Pau. ad idem in eadem l. sancimus, cum imo Bal. ibi potius inclinet, vt dixi in opin. contrariam, & Pau. in ea. l. sancimus nihil de hac re tãgat, sed in dicta l. stipulatio, tenet oppositum eius, quod tenent Roma. & Alex. Consimiliter adhuc magis miror de Alexand. me cum astruxisse prefatã conclusionem, cum per eam constituat differentiam, inter institutionem & legatum in hoc proposito, quum tali differentiæ irrefragabiliter repugnet hic text. (vt dixi) in eodem versic. [nemo enim]. necnon quia quantum ad potentiam & plenam disponendi, in volũtate vltima, libertatem siue possibilitatem, nulla prorsus est differẽtia inter dispositionem vniuersalẽ & particularem, nam isti casus sunt à iure conuertibiliter parificati, qui potest testari, potest codicillari & econtrà, tam affirmatiuè quàm negatiuè l. 2. titu. s̃. proximo de lega. 1. vbi per hoc Barto. decidit vnum notabile ad. ll. istius regni videatur ibi per eum. Ad idem facit l. diuus. §. licet. versic. codicillos. s̃. de iure codi. sic itaque eadem habilitas & potẽtia actiua requiritur in disponendo particulariter & sic faciendo, seu relinquendo legata & fideicommissa particularia, quæ requiritur in disponendo vniuersaliter, id est, faciendo dispositionem vniuersalẽ de tota hæreditate, vel de cota parte ipsius, & consequenter quemadmodum quis non potest sibi auferre, vel à se propellere facultatem siue potentiam, siue habilitatẽ testandi actiuè quoad institutionem vniuersalem vt est. s̃. in hoc eodem textuali traditum, ita pariformiter neque quoad dispositionem circa legata & fideicommissa particularia faciẽdam quod enim iuris est de toto quoad totum debet etiã esse de parte, quoad partem subsistente inquam, in vtroq; casuum paritate rationis prout hic subsistit l. quæ de tota in princi. ff. de rei vendi. & l. si quis cum totum in prin. c. ff. de exceptione rei iudi. cap. Pastoralis. §. item cum totum de officio delegat.

136 † quę est regula penè infallibilis, nam in nostris terminis in omni voluntate seu dispositione vltima, vsq; à principio

Paritas libertatis debet esse in dispositione vltima particulari, & vniuersali, vt ex lra depromit. Idẽ infra nume. 116.

Lapsꝰ Alex. in alleg. Bal. & pau. in d. l. sancimus.

Alius lapsus eiusdẽ Alex.

Ad idem.

Decisio ll. ar. conferẽs ad intel legum reg. dispositionẽ circa solẽnitatẽ testium in cõfectione codicillorum requisitam.

Regula pene infallibilis ꝙ subsistente paritate rationis in vtroq; casu, idem iuris est de toto quoad totum, & de parte quoad partem.

cipio subsistit paritas rationis, quia vtrobique, id est tam in vniuersali, quam in particulari, debet subesse libertas voluntatis dispositiuæ quæ est basis & fundamētum (ita dicam) cardinale & angulare actuū omnium humanorū, & præsertim vltimarū voluntatū, vt est noti⁹, quam vt probari expediat, & patet ex processu titulorum, quod metus causa. C. & ff. & de dolo, & si quis

De eadē re.

aliquis testa. prohi. vel coege. Præterea si diceremus prædictam opi. Ludo. Ro. & Alex. esse veram, videlicet, quod testator posset sibimet adimere liberā facultatem, seu potestatē quādam non posse disponere circa legata, & fideicommissa, post eorum reuocationem sequeretur idem (quod in legatis) dici posse; si diceret testator, aut profiteretur, se nolle posse exigua, aut minima hæreditatis cotta parte disponere; quod esset absonum, quia secūdum id quis posset pro parte testari, & pro parte nō, cōtra iuris regulam, de qua in l. ius nostrum. ff. de regu. iuris, & l. 1. §. si ex fūdo. ff. de hære. institu. cum al. & per cōtrarium sequeretur aliud æquè absurdum, scilicet quod idem esset dicendum si testator dicendo, si testamētum nō valuerit. &c. declarasset vel professus esset velle se non disponere relinquēdo, & distribuēdo, per legata, & fideicommissa, totum patrimonium quādo vult decedere intestatus contra. §. præterea, institu. de fideicom. hæred.

137 † quia quēadmodū non potest se ipsū cohercere, ad nō testandum, ita neq; ad nō codicillandū alterum: siuè alterutrum eorum ad libitū possit toties quoties voluerit facere, idest testari, & codicillari, semel, bis, iterum, & millies, idque omittere facere si libuerit absque eo quod à se exeuntiat facultatem illud faciendi, quia id est sibi à iure interdictum, vt sudra. Ex quibus intrepidè concludendum arbitror, in

Quēadmodū non pōt quis seipm priuare potestate libera testandi, ita nec codicillādi. vide in simili qd dicit supra, nu. 3.

Cōcludit cōtra Roma. & Alex.

hoc articulo contra Roma. & Alexā. vbi supra, & profecto perperam & indeliberatè loquutus est de hac re Casthelianus Cotta (quod non raro ei accidit) in suis memo. pagin. 314. super parte, testatorem inducere, 2. colum. vers. accedit, sequutus simpliciter Alex. in eadem l. stipulatio hoc modo concepta, sed vt est dictum supra, ambo in hoc hallucinati sunt, vnà cum Ludouic. Roma. missam de industria facio, quandam cōcordiam inter hus opiniones aduersantes positam per Claud. de Seyss. in eadem l. stipulatio col. 7. quia (pace illius dixerim) inaduertenter loquitur, quum per eam videtur simpliciter approbare opi. Roma. & Alex. & sic rectius, ac consultius, fecisset eam non ponere cum primo dixerat, quod contraria opinio. s. cōtra eosdem Rom. Alex. est verior & com-

Taxat Casthel. Cotta.

Taxat etiā Clau. de Seysselo.

138 munior. Et † ex prædictis videtur declaranda l. 22. in ll. Tau. in quantum dicit, quod si pater promisit non meliorare vel meliorare aliquem ex filijs suis quod vtrumque pactum est seruandum, vt intelligatur per dispositionē inter viuos: nam si id facere vel nō facere per vltimam voluntatem, permitteret tale pactum de non meliorādo esset inualidum, quia auferret (cōtra ea quæ suprascripta sunt) facultatem disponendi per vltimam voluntatem necnon econtra pactum de meliorādo per viam inquam vltimæ voluntatis esset inualidum, vt potè contra eādem l. stipulatio hoc modo, & ea quæ suprascripta sunt de libera facultate disponendi per vltimam voluntatem, quia libera voluntate per illum pactū læderetur & redderet non libera, per illud enim paciscēns sese astringeret, coerceret, & coarctaret ad disponendum certo & limitato modo, & sic nō libere, & certe præfatæ legi Taur. bene quadrat hic intellectus quamquā

Aduertētia haud spernēda ad declarationem l. 22. Tau.

vulgo generaliter intelligatur, & perperam.

pronūciatum seu no.

Rursus & quarto Angel. de Perig. hic expendit istum textum probare, quod clausula derogatoria seu protestatoria posita in priori testamēto ad derogationem posterioris vltimæ voluntatis extenditur, quo ad vim & efficatiam ad codicillos, & sic ad aliam scripturam distinctam & separatam à testamento dum textum hic commemorat codicillos, ibi {in codicillis} Sed hoc notabile dicit Ange. esse cōtra text. & gloss. in l. si ita sit adscriptū, §. fin. sit. 2. de legat. 1. & nō soluit cōtrarietatem. Ego tamen non video in quo ille text. neque glo. ibi contradicant prædictæ ponderationi seu notabili. Et tamen quoad illud est adnotandum vltra Ang. quod procederet in alijs terminis, videlicet quando talis clausula derogatoria in testamento posita, referretur ad dispositionem particularem quæ sperabatur postea subsequi, † prout est in casu istius legis, vbi dicitur si cui bis legauero, semel deberi volo, isto enim casu nimirum si extenditur ad codicillos qui suapre natura nō continent, nisi particulares legatoris dispositiones, non autem ad vniuersales, directas inquā, vt in l. si idem. C. de codi. §. fin. instit. eodem l. sceuola, cum alijs. ff. ad Trebe. idē si ex generalitate clausulę derogatoriæ vtraque dispositio, tam vniuersalis quam particularis includeretur, vt putà † si testator dixisset, volo hoc meum testamentum valere, non obstante quouis alio testamento, & alia quauis vltima voluntate, quod vel quam in posterum fecero, hoc etenim casu opus esset clausulam contra derogatoriam in secunda vltima voluntate, siue vniuersali, siue particulari taliter apponere, vt reddantur singula singulis, vel etiam vt comprehendat vtramque dispositionem præambulam, tam vniuersalem quā particularem. Si autem clausula præcedens contineret solummodo derogationem, ad sequens testamentum, & illud in futurum respiceret, vt in exemplis extra casum huius l. in discussione & examinatione istius materiæ, per Bar. & Doctores hic traditis argumento istius l. inter quæ est vnū quod supra proximè posui versiculo, idē si ex generalitate, detracta inquā secunda ipsius parte, idest illa generali mentione cuiuslibet vltimæ voluntatis, sed habita solummodo mentione derogatoria testamenti posteà faciendi hoc † est, non obstante quocunq; alio testamento per me in posterum faciēdo, in hoc enim casu nō censetur futuris codicillis derogatū si quos inquam postea testator separatim fecisset cum testamentum, & codicilli inuicem essentialiter differant, idest non in solo nomine, dicta l. si idē. C. de codi. oportet ergo clausulam derogatoriam, in præcedenti testamēto appositam esse generaliorem illa quæ exprimitur nominando solummodo testamētum, scilicet nō obstante quocunque testamento, vt supra etiam dixi, ad hoc vt censeaē derogatum codicillis, postea separatim faciendis ab eodem testante, tunc enim, idest quādo talis clausula est generalis ad derogationem, tā testamēti, quam codicillorū ex post facto cōficiendorū, vt quando dixisset in priore derogatoria, vt suprà exemplificaui, non obstante quocunque testamēto, & alia quauis vltima voluntate, de quo planè censeretur derogatum codicillis futuris, ita q̃ si qui fierent imposterū non valerent nisi in eis apponeret clausula contraderogatoria ad primā clausulā quoad primū testamētū, & contēta in eodē vbi fuit posita clau-

Verificatio præfati pronuntiati.

139 Clausula derogatoria specialis in testamento preambulo apposita, cōcernēs legata postea relinquēda cōprehendunt codicillos postea faciēdos, & legata quæ i eis cōtinerēur.

140 Clausula derogatoria generalis respiciens vltimā voluntatē sequentē, comprehendit' etiā codicillos futuros, vt ad eorum validitatē sit opus apponere clausulā derogatoriam priori cōtractatam.

141 Clausula derogatoria late specialiter ad futurū testamentum dūtaxat, nō porrigetur ad codicillos postea faciendos, vnde ad eorū validitatem nō est opus in eis adponere aliquam derogatoriam priori cōtractatam.

clausula derogatoria ad hoc sequēs testamētū, & ad q̄uis vltimā volūtatem

Texatur Rapha.Cum.

subsequētē secūdū quę nō est tenēdū quoddā nota. elicitū p Rapha. ex hoc tex. dum not. istā derogationē vel protestationem simplicē non trahi ad codicillos, dixi simpliciter, quia derogatoria in isto tex. nō fuit restricta ad testamentum postea cōdendū, sed fuit generalis & simplex, si cui bis legauero. &c. Sed nōn loquitur recte, quia illa verba referunt. i. ad testamentū; & ad codicillos respectu duntaxat legatorum in eis cōtinendorū. Nā in vtraque voluntate, tā testamentaria q̄ codicillari potest iterū legari, nō enim dixit legauero in testamēto tātū vel in codicillis tantū; quia non esset dubiū sed locutus est indefinitè si cui legauero bis. & c. & sic inclusit vtrāq; dispositionē codicillarē in posterū faciēdā cum ex vi quadā propria & cōprehēsiua talia verba cōplectātur vtrāq; voluntatē, & vniuersalē & particularē. i. testamētariā & codicillarē quoad legata in ea contenta. Quibus attētis

Emendatur litera Raph.

non possum nō mirari de perspicatia Raph. Cu. q̄ eruicerit ex hoc tex. not. cōtra eundē met text. sed dubio procul putò, quandā negatiuā, non, abūdare in litera cōmētarij Raph. & sic q̄ locutus fuerit affirmatiue & dixerat; non istā simplicem protestationē trahi ad codicillos, sed ex vitio impressiōis addita fuit dictio, non, aliàs (vt dixi) esset quod ille notat cōtra istū tex. ineuitabiliter. q̄ nō est credēdū eū fecisse.

142 Quinto no. † q̄ vltima seu suprema

Regula infallibil. authore Rapha.

volūtas regulariter p̄ualet priori, & inquit verbū nota. Raph. Cu. hic q̄ hæc regula nunq̄ fallit, licet aliq̄n ob speciales & respectiuas quasdā rationes, loquutio & scriptura quę sunt vltimę in ordine nō p̄ualent priori scripturę

Ant. aduertenter,

vel loquutioni, tñ vltima voluntas in se ipsa sēp & indistinctè (vt modo dixi) preualet priori volūtati, intelligendo hanc regulā varijs respectibus cōsideratis circa voluntatē vniuersalē & particularem, vt. s. fuit traditū, tā in fallē. q̄ in amplia. eiusdem, & profecto hoc verbū Rapha. est memorabile q̄a. raræ sunt in iure nostro regulæ infallibiles, prout testat' Iurecōsul. in l. omnis deffinitio. ff. de regu. iu. in ver. rarum, secūdū emendationē Bude. licet cōis litera, sit litera Pandectarū. s. parū, quā etiā tenet ibi Io. Mōtanus, defendentem nouissimè post glo. & Docto. sed quācūq; literā teneamus, siue rarū, siue parū, siue vix, prout alij, habent & bene (ne dicā melius) non variat' sensus l. cū oēs tendāt in eūdē scopū. i. ad reddendas propè oēs iur. ciui. regulas fallibiles, & ajs recolo me nōnullas regulas infallibiles agregasse ex varijs iuris locis i. meis collectaneis verū ac sententiarū memorabiliū. &c. Verū q̄uē regula ista p̄cedat, & quomodo in cōtractibus ponit glo. in l. pacta nouissima. C. de pactis, vbi Ias. post Doct. ibi, & alibi in hāc rē multa congerit, etiā quoad alios actus, & post eū Riminal. Ferra. & Dec. & Frā. Cur. vterq; col. r. & sup glo. necnō Clau. de Seys. inde cū opus fuerit petendū est, quia nō attinet ad materiā istius l. quæ versatur dumtaxat circa vltimas voluntates.

Sexto post glos. colligitur ex hac l. † q̄ sola testatoris sentētia nō est suffi 143

Sola testatoris sentētia nōn est idonea, neq; efficax, ad producendū aliquē effectū dispositiue, nisi vltra testator pcessisset ad dispositionem faciendam.

ciens ad inducēdā dispositionem: neque vltra glo. ista de hac re tractat sed solum adducit duarum legū argumentum in oppositū & nō soluit, & certe hic tex. bene p̄bat hoc not. nā quāuis hic testator sciebat se dixisse prius in principio testamēti, q̄ si cui bis postea legasset ei semel dūtaxat deberet & postea legauit sępi' i codicil. tñ nō videt' p solā illam sentēriam recessisse à priori dispositione seu volūtate dispositiua quę fuit illa volūtas pręambula

protestatoria vel derogatoria, scilicet q non deberetur nisi semel nisi reuocauerit eãdem & vlterius pfessus fuerit se velle prestari pluries legatũ postea sæpius relictũ in codicillis nõ obstãte illa prima clausula derogatoria, sic ergo conclusio deducta ex hac l. per glo. satis hic probatur. Eidẽ cõclusioni siue pronuntiato ex professo cõfert quod vulgo per manus scriptorũ ordinariorum in iure, necnon consulentiũ traditur, scilicet non sufficere testatorẽ q d velle nisi illud disponat l. quidã cum filiũ. s. de hære. insti. vbi ex ea id notant Bal. & Io. de Imo. nam sola illa voluntas testatoris quę est eadẽ cũ sententia ipsius, vel minimũ ab ea distans vtpote in mente retenta non est alicuius fructus vel effectus dispositiua l. si repetẽdi. C. d condi. ob cau.

144 †Hinc suborta conclusione incidit in præsentiarum inspectio siue inuestigatio, tã oportũa q admodũ necessaria circa istum articulũ crebro ac p pe quotidie & in scholis, & in iuditijs & apud consulentes versatum, scilicet vtrum, & quãdo, & quomodo sufficiat aliquẽ nominato per testatorem in testamento, ad fideicõmissum, vel ad aliud cõmodum persequendũ, pbare testatorem voluisse, quando nõ processit ad actum dispositiuum, siue ad disponendum vt ad talem nominatum legatum vel fideicommissum pertinet & pretextu eiusmodi, nude ac simpliciter voluntatis, id est nõ dispositiua illud posset consequi. Et quamuis iste articulus sit valde assiduus, vtpote ex facto sæpissime eueniens, & non mediocre faciat consulẽtibus negociũ, toties quoties accidit, quia in materia vltimarum voluntatum maxime importans reputatur & re vera est, vix, tamen (quod ego sciam) reperietur in eo competens resolutio ac certa doctrina tradita per

Sequentia sunt maxime cõmẽdanda ad intelligentiam allegationis q sit assidue de. l. quidam cum filiũ, supra de here. insti, videlicet non sufficit testatorem quid velle nisi disponat. Et quę hic tradunt de hac re sunt optime, frugi, & quotidie versant in practica.

Doctores, & præsertim per antiquos.

145 †Quamobrem operepretium mihi visum est, circa illum hic insistere, & quidem difficultatem in eo videtur ingerere dispositio omnium iurium dicentium quod fideicõmissum inducitur ex sola defuncti voluntate, etiam tacita siue ex coniecturis elicita l. Titia Seyo. §. Seya libertis. s. titul. 1. de leg. 2. vbi id not. Pau. de Cast. & l. cũ proponeret, eo. tit. & in decisione pulchre quæstionis tradit idem Pau. in l. pe. 3. textuali. C. de impub. & alijs substi. & est etiã tex. in l. nutu. in principi. j. titu. isto, & in l. hæredes mei. §. cũ ita. j. ad treb. & in l. cum quæstio, in fi. C. de legatis, & in l. in conditionibus primum locum, in princi. j. de condi. & demonst. & l. quisquis, de verbo. signi. & l. cum virum. C. de fideicõmis. Ex quibus iuribus & alijs quæ hic ad eandem rem possent adduci, probatur quod in vltimis voluntatibus quo ad legata & fideicõmissa particularia & vniuersalia quouis modo deprehendatur quid testator voluerit illud, sequi debemus secundum Iaso. allegantem in id iura illa in l. licet Imperator. nu. 19. s. titu. 2. de lega. 1. contra quoddam notab. ex eadem l. elicitum per Petrum de Besu. Quod est, q licet iudex præsumat ex aliquibus cõiecturis testatorem aliquid voluisse, non tamẽ potest illam sequi presumptionem ex proprio capite, quod notabile secundum Ias. videtur destruere totã materiã vltimarũ voluntatũ, & in contrarium allegat & expendit iura prædicta & non procedit vlteri⁹ ad respondendum illi legi, licet Imperator, neque aliud verbum facit in proposito, sed more suo manet irresolutus. Sed certe vt transeunter de illa conclusione elicita, ex eadem l. per Petrum de Besu. dicam quid sentio, non potest aliud considerari

Legatum & fideicõmissum inducitur per volũtatem defũcti tacitã ex coniecturis elicitam.

Mos Iasonis in pũctis difficilibus est, sese non resoluere.

ad

ad eam palliandam, vel coloradam, nisi q; forte ille habuit respectũ ad prę sumprionem priuaram & capitosam ipsius iudicis non collectam ex legitimis, id est à iure approbatis indirijs. s. quę eliciuntur ex scriptura dispositionis ipsius defuncti, vel ex depositionibus testium vel aliunde, sed ex ꝓprio celebro, vt verba illius supra proximè relara sonãt, & insinuant, aliàs nisi id quod retulit Ias. Petrum de Besu. dicere, ita intelligatur loquererur contra l. illam licet Imperator, vbi apertè probatur contrarium eius quod ille dicit, imo vero probatur ibi, q; ex coniecturis legitimis ibi positis satis probatur quod testator voluerit relicta ab instituro non censeri à substituro repetita, sicque iudex eas renetur sequi,

Adnotatio petri de Besu. explodi tur.

& sic, licet Besutius ita intellexetit, vt dixi, de præsumptionibus capitosis seu cerebrosis ipsius iudicis, nihilomagis illud deducitur ex l. illa quæ non loquitur de ralibus præsumptionibus fantasticis & capitosis, sed de legitimis, vt prædixi vtrumcunq; ergo sit, illud dictum Besurij neq; probatur ex illo tex. neq; est alicuius pretij vel effectus, vnde Ias. non debuit tantum circa illud mussare neq; ab eo deterreri. De substitutione autem directa (vt ad inchoata prosequenda redeã) quẽadmodũ neq; de ipsa substitutione ambigi non opportet. s. q; regulariter non potest subintelligi tacitè nisi de vtraq; fuerit expressè cautum siue dispositum l. hæredes palam, in prin. & l. iubemus, in prin. ff. & C. de testa. (nisi in casibus in iure expressis quorum aliqui in processu materiæ tangentur, & eos plenius rradidi in relectione. §. qui fideicommissariam l. 3. s. de hæred. instituen. in prefationibus) Redeundo itaque ad primum articu

146 lũ, † ommisis alijs videtur in eo resolu te concludendum quod etiã cessanti

Resolutio, q

bus verbis testatoris dispositiuis nihilominus, voluntas ipsius operatur circa inducenda legata & fideicommissa tam particularia, quam vniuersalia, & attendenda est potest colligi, & operatur effectus in casibus exemplorum sequentium.

exemplificatur p casus non paucos hic relatos, ex quibus & ex eorũ quolibet elicitur quonammodo defuncti voluntas cõiecturata, euincatur ex coniecturis, vel præsumptiõibus, ad inducẽdũ legatum vel fideicom. particulare. vel vniuersale. t. casus vel exemplum.

Primus est quando de voluntare coniecturata potest constare siue ex propria siue ex impropria verborum significatione quæ tamen menti congruenter respondeat. l. non aliter. j. isto titu. l. quoniam indignum. C. de testa. l. & puto. §. 1. cũ glo. not. ff. fami. her. & ad hoc exemplum facit, quod Bald. inquit in dicta l. cum virũ. C. de fideicom. col. fi. in versi. deinde nor. in hac l. & in versi. item not. considerari, quod est idem dicere, ac si di

147 ceremus † quod sufficit constare de mente etiam ex larga verborum significatiõe, aliàs autem si neq; propriè neq; impropriè constare posset de testatoris voluntare staretur proprietati verborum expressorum, & eorum vero ac proprio significatu prout iacent & voluntatis inuestigatio esset superuacanea, vt potè Chymerica & Phãtastica, put Bar. vult in l. in ambiguo. j. de reb. dub. in responsione ad l. non aliter. s. allegatam, quę istud vult in prin. dum dicit. [Non aliter à significatione verborum recipi oportet q̃ cum manifestũ est testatorem aliud sentire alias sensisse.]

Sufficit ad colligendã defuncti voluntatẽ coniecturatã relinquendi legatum vel fideicõmissũ de ea cõstare ex larga vel im ꝓpria verborũ ab eo prolatorum significatione.

Verba. l. nõ aliter, infra eo.

148 † Et tamen manifestum in hac materia dicitur quod ex coniecturis colligitur dicta l. licet Imperator, in princi, vbi Bar. & alij post eum id notant, quæ quidem coniecturæ rectè & aptè colliguntur ex verbis testamente, etiam improprijs vel impropriatis per largam significationem, vt supra est dictum, & infra videbimus, si ergo, vt proximè est dictum, nõ potest de mente defuncti constare per aliquam

Manifestum vel euidens dicitur i hac materia, qđ ex coniecturis vel ꝓsumptiõibus euincitur.

quam verisimilē coniecturam ex q̄buscunq; verbis testatoris elicitā, vel quomodolibet ex eius testamēto vel alia dispositione deceptam, vel resultantem non recedendum (vt illa l. nō aliter, inquit) à propria verborum ꝓlatorum significatione de quo pūcto tradit Alex. consi. 55. incipiente, visis, lib. 3. quem etiam vi. ad d. l. non aliter in l. 3. C. de libe. præte. Et tradit antiquior Curtius, consi. 43. col. 10. & cōsil. 46. col. 11. nam illa cēsetur aut præ

149 sumitur mens loquentis, quæ † verba præseferunt & indicant etiā q̄ forsan alia fuerit mens ipsius de qua nō est nostrum diuinare, vt ī cap. vno vt ecclesiasti. benefi. & l. si putator. ff. ad l. acqui. verba quippe † deseruiunt intentioni & illam demonstrāt. cap. intelligentia, de verbo. signifi. l. 2. in fin. C. communia, de legat. ad idem text.

150 optimus in l. Labeo. §. idem tubero. ff. de suppell. lega. ibi [nam quorsum nomina, inquit, nisi vt demonstrarēt voluntatem dicētis. &c.] cum verbis sequen, quæ notanda sunt & sæpe allegabilia, & ea signanter expendit Bal. in l. vna, col. 9. C. de cōfes. ad id quod

151 philos. primo Perierme. Iquit, [† sunt autem ea quæ sunt in voce earū quæ in animo sunt passionum notæ, idest signa,] & de hac re nonnulla cumulat Ias. in l. neq; professio. C. de testa. in idem facit l. si alij. ff. de vsufru. legat. quam ad id dicūt Pau. & Cast. adduce reconsi. 147. cui initium, egregi⁹ dominus consultor, sed non inuenio in aliquo ex duobus volu. quæ citeunse runt, vbi quædam ad hanc rem expectantia fertur cōgerere.

Verba testatoris apta & clara indicant præsūptiue volūtatem ipsius, talem fuisse qualē illa sonāt, & si forsan in vero alia fuerit.

Intentioni verba subseruiunt, eamq; demōstrant.

Quæ in voce sunt, passionū animi sunt notæ. i. signa.

2. casus vel exemplum.

Secundus casus vel exemplum pro sequendo prǽmissa, est quando voluntas resultaret ex verborum īdefinitorum aliàs indefinitè prolatorū in ambigua significatione, text. est not. in l. si seruitus, versi. q̄ si ita. ff. de serui. verba præd. ibi, [Humani⁹ est. &c.] & sic de æquitate & humanitate talia verba designant volūtatem proferentis per ea significari, tā respectu præteritorum q̄ futurorum. Idem si resultaret ex dictione collectiua, vterque similr ambigua, exemplum desumi poteſt ex l. cū quidam eademq; pe. C. de impu. & alijs subs. vbi not. Bal. 1. not. textuali & alij scriptores post eum.

3. casus vel exemplum.

Tertius casus vnde voluntas præsumpta colligitur ac resultat, est ex verisimili consideratione, relationis casus expressi ad casum tacitum siue subintellectū, vt quia testator expressit vnū casum, & omisit aliū possibiliter seu verisimilr ḋ nouo euētūrū, ī quo per coniecturā verisimilem credendū est eū idē ī tali casu, respōdisse vel responsurū esse, si de eo meminisset, vel interrogat⁹ fuisset tempore quo alium casum expressit, nā voluntas disponentis censetur inesse casui omisso tali verisimilitudine subsistente, tex. est in l. tale pactum. §. fi. vbi gl. fi. ad fi. allegatur in id passim ab omnib⁹ ff. de pactis, ad idem l. Barbarius Philippus, vbi Bal. not. primo nota. ff. de officio prǽto. in ver. [sed & si sciſſet,] & est bonus tex. qui nō solet allegari, sed eum ibi ad id ponderat Claudius id l. mulier, in prin. versi. decreuisse. ff. ad treb. ad idem bonus tex. secundū intel. Bar. Alex. & sequatium, ibi in l. fi. C. de posth. hære. insti. & in l. Titi⁹, §. Lucius. ff. de libe. & posthu. idemq; probatur ex l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. & substi. & sunt text. notab. in l. in confirmando. & l. vtilitatem. ff. de confirma. tuto. & bona gl. in l. cum acutissimi. C. de fideicommis. & miror quod Doctores semper citent illam glossam, in l. tale pactum §. final. & dicant eam esse singularem vt vbi Ias. & in d. l. Barbarus, secundo nota. & Ro. consilio. 55. inci. viso themate,

Atté. ad glo. assidue allegabilem, in l. tale pactū §. fi.

mate & alij Doctor.passim in plerisq; locis cum sit text.apertione q̃ glos.in eo.§.vltimo,vbi est eadem glo.& sunt
152 alia iura satis clara.s̄.citata, † & glos. non sunt allegandæ (ne dicam commendandæ) vbi sunt tex. vt inquit gl. in l.sed licet.ff.de offi.præsi.glos. vna, in fi.& ad præfatam glosam in d.l. tale pactum.§.fi.cum iuribus eam apertè probantibus.s̄.citatis,vi.Tiraque.in.l si vnquam.C.de reuoca.do.in princi. nu.55.per totum,vbi redundantes de hac re tradit remissiones,non tamen omitto q̃ illam cōmunem allegationem innixam illo tex.cum glo. in d.l. tale pactum. §. vlti. cum alijs iuribus in idem s̄.adductis limitat dupliciter Ias.vbi est videndus consi.171.col,fi. volum.4.est siquidem illa theorica nimis generalis & vaga(ne dicam æquiuoca seu amphibologica)& ĩgerit nō paruam confusionem volentibus eã adaptare casibus quibus nō apte quadrat prout frequenter ab scriptorib⁹ attentatur aptari, quamobrem parcè & cū aduertentia ac temperamento vtendum est præfata generali doctrina aut(vt vocant)regula Doctorū magistra,& miror q̃ ĩter tam multas Doctorum auctoritates ad hanc rem adductas per And.Tira.ommiserit citare prædictum consi.Ias. quanquam eiusdem alia tria consilia alleget primi & secundi voluminis, & iste terti⁹ casus est restringendus & declarand⁹ vt.j.dicam.8.casu.

Glo.allegādæ sunt, qñ text.desunt illis vero stātibus,nō debet fieri earum alleg.

Atten.

4 Quartus casus vbi de voluntate testatoris potest apparere,colligitur ex ipsius errone a dispositione,tollerabili tamen,tunc enim statur ipsiusmenti,siue sit error facti,siue iuris, de hoc secundo est tex.in l.qui fructus prædiorum vbi Bart.j.de vsufruct.legat. & est bona glo.vbi idem Bar.in l.si librarius.j.de regul.iuris,de illo primo est tex.in dicto.§. Lucius.l.Titius.s̄. de libe.& posthum.& l.fin.C.eo.titu.ad aliud supra citatis.

Quintus casus est, quando voluntas disponentis quæ non potest probari per verba testamenti vel codicillorum,probatur ex alijs actibus,& cōiecturis extrinsecis,talib⁹ inquam ex quibus verisimiliter posit præsumi ita testatorem sensisse dispositiue vel per eum fuisse dispositum. l. quoties. §.1.s̄.de hæred.insti.vbi glo.Bar.&alij & l.cum proponeretur alias cum proponebat.s̄. tit.proximo,de lega.2.secundum vnam lecturam quam ponit.gl.1.ibidem in casus positione,ad idem facit l.cvm auus.j. de cōdi.& demonst.ibi,[plus dictum minus scriptum,] & iste casus procedit propriè quando talis voluntas tacita vel coniecturata fuisset elicita ex inditijs vel coniecturis præceden.insurgentibus que ex verbis ipsius testamenti vel codicillorum tex.est cum gl.vbi Bart.& Alberi.transeunt quo ad hoc cum illa,in l.3.§.fi.j.de adimen.legat. Vel etiam ex consequutiuis ad easdem cōiecturas procedente(vt dixi) ex testamento vel codicillis,& sic oppotetq; quęliber coniectura siue proxima siue remota,id est consequutiua ad illam ducat originem ex eodem fonte id est à voluntate defuncti, vel testamentaria vel codicillari vel alia innominata,vt.j.tradetur in versi. 8.casus, el primero,& ex ibi dictis declaratisrū casum,per modum suppletiōis: nam illum, vt ibi dicam,confundo cum isto,vt potè declaratorium solummodo istius. 5

Aduerte.

Sextus casus est, quando idem testator affirmauit se aliquid omisisse disponere quod tamen disponere volebat,nam per talem assertionem,iunctis verbis preãbulis q b⁹ pri⁹ significauerat talē disponēdi volūtatē se habere,videt̃ ipsius intentio circa omissa 6

egi-

legitimè ptobata,vt deducitur ex prę dicta l.cum proponeretur, secūdum aliam lecturam positam ad fi. vltimæ glo.ibi quam etiam Doctores approbant vnà cum alia.1.lectura.s.relata.

153 Septimus,† præcedente protestatione præseruatoria sequens dipositio enūciatur seu exprimitur per verba inepta,quæ alias nisi talis protestatio præcederet vitiarent eandem dispositionem,tunc enim attendit' mēs declarata per eiusmodi protestationem præambulam factam ab ipsō disponēte glo.est not.ac communiter p Doctores apꝓbata,vbi istud subijcitur exemplo in l.si quis in fundi vocabulo,in parte vocabula.s. supra titu.2. de lega.1.[ibi nisi hac actione] quam vltra commēdationes Doctorum ordinariè legentium,commendāt etiā plures alij Doctores varijs in locis per Ias.relatis,necnon per Soci. Lancelo. Decium.Io.Fran.Ripa.inibi exempli declaratio expedita est hæc, veluti si testator protestatus est primo quod legando ęquum volebat seu erat eius intentionis legare vestem,nam per talem protestationem declaratoriam quæ censetur repetita in legato postea facto de æquo,vt in prædicta l.quoties.§.1.s.de hære.institu.ex verbis legati per quę legat postea ęquum videtur legare vestem,& sic ex verbis protestationis declaratoriæ præambulæ quæ censentur tacitè(vt dixi)fuisse repetita in sequente legato,vbi æquus fuit demonstratus vnà cum eiusmodi demōstratione in eodem factæ de æquo,nihilominus inducitur legatū de veste,quia tali protestatione habita pro repetita in legato sequenti,per verba talis legati videtur testator proferre quoddam signum vel demonstrationem,qua mediante videtur voluisse se vestē legare,ac si sub alio signo probabili legasset, prout in simili

protestatio præcedens, ac præseruatoria declarat sequentē dispositionē emissam p verba inepta,& eā iuuat ad eliciē dam, cognoscendamq; defuncti voluntatem.

Exemplū & declaratio p dictę glo.

habetur in l.nutu,in prin.s.eo. quam illa glo.allegat,&hoc modo quem supra explicui eandem glo. intelligit & declarat Soci.in l.in ambiguo.9. conclusione.j.de reb.dub.si artentè legatur,iungendo ipsius dicta præcedentia cum sequentibus inuicem, sed aptius,vt modo retuli declarat eandem glo.idem Soci.super ipsamet glo.

154 Octauus casus† quando de voluntate disponentis non constat, per verba ipsius,sed talis volūtas sequitur ex alio expresso, id est ex eo quod principaliter est dispositum ab eo per verba expressa secūdum Bal.in l. vna,ante fi.C.de his qui ante.aper.tab. sic intelligentem text.in l.iam hoc iure,in fi.s.de vulga.& pupil. in sæpe citata. l. tale pactum.§.vltimo, & sic quoad effectum iste casus non differt à tertio casu supra posito, licet per alia verba. Item iste casus in sua generalitate includit ac comprehendit sub se, declarationem quam supra ad quintū casum prębui,vt ibidem ad finem ipsi' tetigi,& theoricam Bal.de qua supra ꝓximè in d.l.vna,in fi.refert ac sequitur Soci.in ea l.in ambiguo.3.conclusione,& consi.104.quoniam præsens consultatio,col.4.versiculo,sed prædictis minime obstanti.lib.3.alias(secūdum eundem Soci.)nisi tacita voluntas qua quis innitit', consequatur ad expræssim disposita per testatorē, nō releuat neque prodest,volenti ex ea fundari,aut volenti imaginari eū ita sensisse & voluisse,vt in iuribus supra allega.videlicet.§.idem Tubero, & l. quidam cum filium,& l.in ambiguo, & eandem Bal.theoricam.s. relatam refert ac cōmēdat idē Io.Frā.à Ripa,i l.hęredes mei.§.cū ita.nn.34.j.ad Trebe.subdēns hæc verba.[Et ideo coniecturas, à me supra positas, oportet esse necessarias & multum concludentes, & tales quæ possent elici ex disposi-

De eadē re.

De eodem.

dispositio non autem quæ ex phantasia (quod aiunt) imaginentur.] Hinc dicimus, quod non sufficit testatorem voluisse, nisi voluntas ipsius transeat in dispositionem, vt in d. l. quidã cum filium, vt notat Bal. & alij Doctor. aliàs dicitur voluntas abortiua. l. si reperẽdi. C. de condi. ob causam. Hæc illæ, quę verba licet prolata à moderno authore, tamen quia sunt de intentione Docto. omniũ, de hac materia differẽtiũ, & præsertim Bal. in lecturis & consilijs libuit in præsentiarum hic adscribere. Sũt enim verissima, & certe tex. in eo. §. cum ita, est optimus ad pręmissa, & & eum etiam affert Soci. in dicta. l. in ambiguo, in prædicta nona conclusione. Nonus casus est quã do ex ordine scripturæ, vel locutiõis colligitur disponentis intentio, excẽpla sunt in l. quotiẽs, in prin. ff. de vsufruct.† vbi ponitur casus quotidian⁹ & in l. generaliter. §. quid ergo. el. 2. ff de fideico. liber. per quas ll. Bal. decidit not. q. in l. si ita sit scriptum, s. titu. 1. delega. 2. cuius decisionem sequuntur ibi Ange. Io. de Imo. & modet. & tradit ante eos Bart. in l. qui duos, eod. titu. post Dy. ad idem tex. sing. ponẽs exemplum nota. in d. l. hæredes mei. §. vlti. facit etiam tex. in cano. In Christo pater, de conse. dist. 2. & in authenti. hoc amplius. C. de fideico. & in l. vna. §. in primo. C. de cadu. tollen. cum alijs concordant. adductis per glo. in eo §. quid ergo, in parte (scripturę)† tario est, quia id quod est prius vel in scriptura, vel in verborũ prolatione, censetur fuisse prius in intentione vel sensu interiori scribentis vel proferẽtis, tex. est cæleber & quotidie allegabilis, in l. si seruus communis ita, in fine, ff. de stipulat. seruo. & est bonus tex. in capit. quoniam abbas, cum his quę notant glo. & Docto. ibi, scilicet, Panor. & moder. de offi. delega. hinc

Ad idem.

9

155 Nõnulla notanda, & memorabilia in materia ordinis, locutiõis, vel scripturæ considerãdi, atque attendendi, necne.

156 Quod præcedit in ordine scripturæ vel locutiõis actũ sequentem, cẽsetur præcessisse, in sensu interiore. vel intentione proferẽtis vel scribentis.

157† est quod id quod prius est scriptum præsumitur prius fuisse factum. §. quibus, 1. consti. C. & suprascriptæ rationi, iũgi debet tex. i prędicta l. Labeo, eodẽ §. idem tubero, vbi optimè illa probatur, & hanc coniecturam quæ ex ei⁹modi ordine scripturę vel locutionis, desumitur ad cognoscendam dubiã testatoris mentem, apertè approbant & confirmant Ange. & Io. de Imo. in l. neq; enim. ff. de solu. & ante illos Odofre. doctor antiquior Accursio, in l. vna. C. de nouo codice componend.

158 ideo dixi [dubiam]† nam vbi aliàs cõstar de intẽtione disponentis, saltem iuris præsumptione, ordo non attendit, vt ibi illi Doctores dicũt, & est bonus tex. in eadem l. nec enim, & text. optimus in cap. auctoritate Marri. de concess. præben. in 6. & in cap. pen. de præben. eodem libro, istud intelligerem quãdo expressim, vel ex præsumptione fortiori aliud appareret. l. si. cũ glo. ff. de in integrum restit. l. si qui adulterij. C. de adulte. Et non est mirã dum si ordo scripturę vel loquutionis habeat istum effectum, cõiecturę voluntatis defũcti dubię, id est, vt de ea ex

159 ordine possit appatere † cum regulariter talis ordo scripturæ non sit contemnendæ importantiæ: nam vt eleganter inquit Bal. in suo celeberrimo cõsi. schismatis posito sub rubrica. C. si quis aliq. testa. pos. vel coege. col. 5. ante medium, dũ ordo omittitur ordinabile vitiatur, nẽpe ordo est figura substantiæ rei, & nihil constat absque ordinis compositione, est autem ordo modus cuiusq; rei agendæ quo prætermisso nihil rite gerit. &c. Hæc Bal. ad verbum ibi, non minus eruditè quam verè, adijciendus est præmissis textus cum glo. ordinaria, in l. si fundum sub conditione. §. his verbis, s. tit. 2. de leg. 1, vbi tex. scdm sumã Bar. vult quod ista verba, vos, vel alter vrm, intelli

Quod prius est secundũ ordinẽ scripturæ præsumitur fuisse prius factũ.

De eadẽ regulariter. & ipso ordine in genere.

Scripturę ordo nõ ẽ cõtẽnẽdæ considerationis, quinimo maximè considerabilis.

Verba Bald. not.

intelliguntur, quando alij omnes nō supersunt, attento ordine, vt ibi glos. declarat, qui tex. in sua decisiōe nō est alibi, secundū Bal. ibi. vide etiā ad præmissa, text. in l. cum patet. §. pe. s̄. tit. 1. Ratio autem obseruantię ordinis, seu quare ordo sit seruandus, & attendendus, in dispositionibus testatoris, ac in cæteris actib⁹ colligitur ex. §. in ordinatum, in authen. de hære. & falci. colla. 1. videlicet euitatio confusio-
160 nis, † omne enim inordinatum est cōfusum, id est non potest distinctim pcipi, neq; perfectè intelligi, secundū glo. ibi subdentem nō esse idem ecōtrà. Sed non video quid sibi velit glo. in hoc, imo verò videntur conuertibilia, id est quicquid est inordinatum est confusum. Et econtrario, quicquid est confusum, est inordinatum, non enim aliquid est cōfusum (si rectè cōsideremus) quod & idem non sit absq; ordine compositionis, & sic sine clara demonstratione & intelligentia, de qua ordinis materia, sufficiat pro nūc remittere: vltra ea quæ traduntur in locis ordi. ad Nicho. Euerardū ī sua cētutia, locorum legalium, in loco ab ordine qui est omnium locorū primus in ordine, & And. Tiraq. in opere primigeniorum, quæst. 19. per totā, & ad Robet. Maranta, in suo opere, de ordine iudi, in proœmio, item & in tertia parte, nu. 106. cum multis sequen. vbi est vidēdus omnino, & has tres remissiones habeas in hac materia ordinis familiares, quia in casibus occurrentibus poterunt vtiliter inseruire. Non tamen hic duxi omittendum referre quod Marianus Soci. cuius illi nōmeminerunt, consi. 9. col. 5. ante fi. tenet imo regulam esse in oppositū, videlicet ordinem scripturæ non esse curādum, nisi in certis specialibus casibus quos ipse ibi tradit, & si ita est verificabitur iste non⁹ casus, de quo in præsentiarū agimus in eisdem tantū casibus. Sed si nō procederet quod ille dicit, regula generalis staret ex opposito. s. attendendum esse ordinem scripturæ: præsertim ad eliciēdū ex ea obtalem ordinem disponentis intentionē & voluntatem, & istud adhuc sub intelligi deberet vbi voluntas esset omnino ambigua, vt supra diximus, eo nanq; casu ad depromendam recurrimus ad verborum seu scripturæ ordinem, sed quando de ea cōstitisset etiam sola iuris præsumptione fortiore, non esset (vt supra dixi) de ordine, curandum, vt in d. c. auctoritate Marti. de concess. præben. lib. 6. Et in capi. pe. de electi. eo. lib. & not. Ange. & Io. de Imo. per illū text. in d. l. neq; enim. ff. de solu. s̄. citatis, & fortè ex hoc. 2. casu generali voluit Maria. colligere pdictam regulam negatiuā, videlicet, q vbi cōstat de mēte disponēris ordo non attenditur, & hoc eundem Maria. voluisse apparet q a statim ibi post prædictos casus per eum enumeratos allegat eādem l. nec enim, vbi dixi id probari, secundum Ange. & Ioan. de Imo. & sic effectu vult idem quod supra proximè prædixi, q in casibus in quibus voluntas esset omnino ambigua recurrendum esset ad ordinē verborum, seu scripturę, & ex eo voluntas elicienda, & ea sic elicita attenditur & consideratur, & consequenter resultat regula affirmatiua ex qua istū
161 nonum casum conflaui. vt. s. † Regula ī quā affirmatiua est generalis quo ad q. d, id est quoad istū casum generalem, in quo agitur de colligenda coniectura voluntatis præsumptæ ipsius disponentis ex ordine verborum, vel scripturę vbi subest citra voluntatem ambiguitas, vel obscuritas, sic igitur vbi illa subest, ordo attenditur & ex eo voluntas est cōiecturaliter depromēda, seu decerpēda. Et hac ratione credetem

Effectus ordinis, est cōfusionis euitatio, vnde ē q confusū & inordinatū sunt inuicē conuertibilia cōtra gl.

Atten. sequētia de eadē re.

Resolutio circa articulum præsa. sum.

derem regulam affirmatiuã esse generalem, quoad omnes materias, non solũ quoad istã de qua in isto casu agimus.s.quoad quid, videlicet q. in volũtate vltima, vel inter viuos, omnino dubia ad colligendam interpretationem & coniecturam volũtatis ipsius dispõnẽtis ordo sit attẽdendus. De ordine autẽ temporis an inducat prælationem in iure, quia in præsentiarum de hoc non est sermo remitto ad Dy. in regula qui prior.de reg.iur.lib.6.& ad Bar.Ioã.de Imo.& Alex. post eum in l.si finita.§. si plures.ff.de damno infecto.& in l.2.§.prius, vbi & hoc respectu & alijs Bart. & alij post eum de eo tractant.ff.de vulga.& pupi.& nouissimè ad Frãc.de Ripa.in l.priuillegia.ff. de priuille.credi.& hęc satis de hoc casu seu exemplo. Decimus casus, vel modus vnde euincitur defuncti volũtas tacita seu præsumpta, est vbi agitur de vitanda inequalitate inter personas l.quamuis.C.de impu.& alijs l. iam hoc iure in prin.ff.eod. Vndecimus casus seu exẽplum deducitur ex affectione, vel cõsanguinitate, vel vtraq; simul iuncta, dispõnẽtis inquam & eius erga quem dispõnit ex quibus

162 vel earum alterutra voluntas † defuncti dubia probabiliter declaratur vtpotè ex legitimis inditijs, vt patet ex multis iuribus ob has causas, vel alterutrã earum disponentis voluntatem coniectantibus, quorum aliqua subijciam, scilicet, dictis legibus cum auus, & cum acurissimi, &c.§. cum autem. l.generaliter, quæ.s. fuerunt adductæ & l. Aurelius.§.Titius.2. de libe.legat. & l.Seyus Saturninus. & dict. l. hæredes mei.§.cum ita.j.ad Trebellia.l. Firmio Eliodoro.j. quando dies lega.cedar.l. vter ex fratribus.j.de condi.insti.vbi glo.Bart. Bald. & allij de hac re tradunt, ad idem l. si cui legatum.j.de condi.& demonst.& l.3.& l.filijs ma-

Iura quæad depromẽdã volũtatẽ disponentis et ga eũ cuius gratia dispõnitur, fundatur i affectio ne, vel cõsan guinitate eorum hic affa tim citãtur.

trem.C.de inofficioso testamẽto.& l. quidam testamẽto proculum, & l.cohæredi.§.fin.s.de vulga.& pupil.& l.si quis ita hæres instituatur si legitimus, cum glo.& l. Lutius, cum glo. etiam ordi.s.de hæredibus instituendis vtra q̃ in vltima chat.illius tituli.& l.si Titio & Meuio.§.Iulianus.s.tit.1.de legat.2.& l.si fundum per fideicommissum.§.vltimo cum l.sequenti.& prin. sequen.s.titu.2.de lega.1.& l.etiam.§. si Liberrus.j.de bo.liber. &.s.allegata. l.Titius.§.Lutius.s.de libe.& posthu. item & l.fi.C.de post.hære.insti.& l.si ita stipulatio.j.de ope.lib.1.respon. & tradit Barto.in l. Lurius. §. Gayo.j.ad Trebel.Bal.Paul.Alexan.Corn.& Ias. in l. cũ quidam. C. de impu. & ali.vbi etiam Iacobi, & Deci. & de his multa alia notanda exempla reperientur apud Ludouic.Roma.in repe.§.de viro.l.si vero.soluto matrimonio.17.18. 26.29.35.36.fallen. vbi omnino vi. ex quibus & consimilibus exemplis, colligere facile erit præfatã præsumptionem voluntatis dispõnẽtis ex affectione, vel consanguinitare, vel vtraque simul iuncta resultãtem. Duodecimo

163 colligitur voluntas disponentis † ex contrario verborũ ipsius sensu, nam il la habetur etiam pro l. quẽamodum, & ipsa volunras vltima expressim & directo explicata, glo.est ordi.in l.qui testamento.§.mulier.s.de resta.in gl. vlti.quam Bal.negat esse alibi in ca.1. antepe.col.de consti.pro qua est tex. optimus omniũ qui eam apertè probat in l. quibus diebus.§.quidam Titio.j.de condi.& dem.ex quo not.ibi Raph.Cu.& effectu Soci.idẽ compro

Argu.ab opposito sensu, quod passim ex verbis testatorũ põt, ac solet elici, habetur pro lege, priuata inquã quemadmodum & ipsa dispositio expressa.

164 bat † q. argumentũ à defectu conditionis quod est propriè argu. à sensu contrario, procedit ex vera & propria mẽte dispõnẽtis & eundem text.pro glo. prędicta valde cõmendat, ibi idem Soci.de cuius argumẽti virtute & effica

Argu.à defectu conditionis, quod est propriè à cõtrario sensu, insurgit ex vera & propria mẽte disponentis.

tia videndus est Bald in l.conuenticulam.col.1.C.de episc.& cler.& vnum notabile verbum,quod de eodem argumento ponit idem Bal.ad fin.eiusdem l.& idẽ Bald. in l.apud antiquos. in fi. C. de furtis,& tradit etiam Ias.& alij moder.post eum in.l.1.§.huius rei. ff.de officio.eius cui manda.est iurisd. & in.l. pecuniam vbi etiã Decius, & Fran.Cur.de hoc tangũt. ff.si certum peta. neq; interim omittam explicitè referre quod Bal.s.proximè per me relatus inquit in eadem l. conuenticulam in fi.videlicet quòd tale argumẽtũ consistit in perspicatia intellectus, & sic non est extra intell. ideoq; non potest probari per testes directè quan quam indirectè sic,vt ibi per eum † & quia de isto modo argumentandi plura cõgerit ac disserit prædictus Nicolaus Euerardus eodem libr.Centuriæ locorum.4. loco legali ad eum (vltra præmissas allegationes) me refero,nã ex dictis per eum apparet de effectibus istius argumenti & ibidem tradit quomodo desumẽdum sit ex verbis explicitis vt rectè ac concludẽter procedat. Decimotertio desumitur volũtas defuncti ex relatione mutua,seu reciproca clausularum testamenti invicem, idest, vnius ad aliam facta hoc est, de præcedente in sequẽtem facta relatione & econtrà in l.si seruus plurium.§.fi.de lega.1.s. vbi inter alias cõiecturas voluntatis defuncti ponitur ista,quæ est admodum generalis,& ille tex. quoad hanc coniecturum vnà cum alijs eam ibi præceden. ibi diuisim seu separatim expensis & consideratis est summè notandus, & quoad istam præsertim quæ sub sui generalitate cõprehẽdit & amplectitur innumeros ferè casus qui possent in ambiguitatem vocari, & stante omnimodô dubio quãdo aliæ coniecturæ,quæ in eodem.§.fi.istam coniecturam præcedunt cessant,vel desunt sæpenumero in quibuscunq; dispositionibus scripris recurritur ad istã,vel vt ad sacram (vt in prouerbio est) Anchoram,nempè multoties euenit mentẽ disponentis ex mutua collatione clausularum præceden. & sequen. ipsius scripturæ apertè insummari & liquido demonstrari, & perraro accidit,tam implicitam & obscuram esse voluntatem disponentis,quin ex lectione totius scripturæ & ponderatione ac discussiõe clausularum ipsius ea in lucem etum
166 par.†Et iuxta hæc non abs re imò verò satis cõmodè adnotandum est, maioris importantiæ, operationis & efficatiæ esse clausulam precedentem ad sequen.quam econtrà sequentem ad præcedẽtem, vbi inquam fit de sequẽte ad præcedentem relatio,vel repetitio secũdùm Bart.per illum text.cùm glos. in l. quisquis.j.isto titulo.& in l. Auia.in princi.3.& vltimo contr.j. de conditio.& demonstra. pro hoc facit id quod dici solet verba clara præcedentia,limitare & declarare verba sequentia ambigua & obscura, videriq; in sequenti repetita l. si ita stipulatus fuero si Titius.§.Grisogonus.ff.de verbo.oblig.vbi Barr. & alij signanter Alexan.Areti.& Ias.in id notant,sed repetitio clausulæ sequentis ad præced. non idem operatur,Imò verò non solet fieri hominis auctoritate,nisi quando lex vltra procedit hoc disponendo vt fiat vt in casu legis talis scriptura.s. titulo primo.& l.1.C.de libe.prætè.& l.3.§.filius.s.de libe. & posthum.ratio nibus quas tradit Barro.in dict.l.quisquis ad fin.& inquit opportunè Bald. in l.quotiens.2.in fin.C.de fideicom.
167 †quòd antecedẽs non sapit naturam vel de natura consequentis sed econtrà consequens antecedentis,allegat l.non iustã.C.ad Trebe.& de supradicto puncto plures remissiones agglomerat

165 Præfatum argum. non cadit in teste, vt illud directo probet,licet indirecte fic.

Derelatione & mutua clausularum repetitione.

Præcedens clausula, fortius influit in sequẽtem q̃ econtra sequens in precedentem.

Antecedens non regulariter a consequente, sed econtrà consequẽs ab antecedente.

merat nouè Andr. Tiraquell. in opere retractatus fol.124. nu. 25. & in sequēti conutinēter ponit, quoddā bonū exemplū, & vltra præfatas remissiones in materia relatiōis & collationis clausularum adinuicem vid. omnino Francisc. Curt. Seniorem. consil. 64. col. 11. à versic. 2. & melius, vsque in finem, & in materia huic finitima videlicet, de repetitione qualitatis appositæ, in vna clausula ad aliam clausulam (de qua in re etiam frequenter tractatur) vid. Bald. vbi tangit de multiplici, repetione in l. Titius. C. de operis libe. & Arer. cōsi. 67. Dec. cōsi. 14.

De repetitione qualitatis

168 †Et ex. s. deductis inferri pōt ad vnum valde quotidianū, ac sæpissimè in facto eueniens. Inter doct. quippè solet quæstio frequens agitari, si quando in scriptura meliorationis factæ inrer viuos, vel in vltima voluntate testamentaria, aut etiam extra testamētum, in nominatione quę fit de successore futuro in maioratu, vinculo, vel melioratione. semel fit mentio de filio masculo, & irerum in eadem scriptura reperitur facta mentio simplex de filio, an intelligi debeat etiam de masculo, vel etiam comprehēdatur filia sub eadem simplici filij appellatione. Et quidem in hoc assiduo, & importantissimo articulo, Abb. Panorm. consil. 36. incipiēte, videtur primo quòd sic, volumine. 1. propè finem consilij tenet quòd talis qualitas censeatur repetita ita quòd sub sequēti appellatione simplici filij, comprehendatur masculus dumtaxat, & filia censeatur exclusa. cum quo transit Ias. dicens istud non reperiri in multis locis in l. Centurio. num. 59. s. de vulgari & pup. sed idem Ias. in l. qui filiabus, in princi. num. 3. s. de legat. primo. post relatam eandem Abbatis decisionem, continenter refert Ioann. de Ana. consil. 22. incipient. ad approbandum tenentem

Addaptatio ad casum cotidiæ occorrētem in materia soccessionis in maioratibus super repetitione facienda necoe, qualitatis mascolinitatis, quæ res hodie est importantissima, & sæpe nomero versatur in practica.

Opi. Abb. Panorm.

Ias. de ea re sariusin lec.

Io. de Ana. cont. Panor.

contrarium, ideoque ipse Ias. seipsum ibi non firmat, sed tantum remittit ad consilia per eum super eadem relata, quamquam ipse ea non designet. quam opin. ante eundem Ana. (licet Iason non meminit) tenuit Petrus de Anchar. insigni vir auctoritate, consil. 120. & eand. in effectu & re ipsa sequitur Ludo. Bolog. inter consilia Alexand. consi. 49. num. 12. & 20. volumine. 4. Sed supradictā opinio. Abb. & si eum nuncupatim non referat, sequitur, & comprobat Curtius iunior. consil. 112. part. 2. vbi etiam refert Areti. in quodam consilio de quo ibi. Eandem etiam opi. Abbatis licet eum minimè nūcupet in effectu & re ipsa sequitur Guido papè, decisione. 485. incipiente si in aliqua, rationibus de quibus sibi per eum, quem Decius sequitur. consil. 15. col. fin. & consi. 270. incipient. D. Raynaldus col. 2. & consil. 287. incipiente in ciuitate Plasentiæ, & eand. Abb. opin. sequitur Berthochus Socin. consi. 37. libr. 4. & eandem allegans prædictas consulētium auctoritates, præter duo cōsilia ex tribus Decij. s. adductis (nam de medio duntaxat meminit) sequi Ioan. Fran. à Ripa. (qui tamen Iasonem vllibi in isto articulo nunquam commemorat) in l. ex facto. §. si quis rogatus, el primero. col. 5. in princ. s. ad Trebellia. ex quibus apparet, opin. Abbatis esse magis communiter receptam, à nostratibus doct. de hac materia tractantibus licèt reddatur aliquatenus dubia propter auctoritates Ancha. Ias. & Bolog.

Petr. de Anchar. contra opin. Abb. licet eo antiquior.

Lodo. Bolog. cont. Panorm.

Pro opin. Abb. Curti. iunior. post Areti. glo. Papæ Socin. & Dec. in cōsi. item & Ioā. Fran. à Rip.

Abbatis sententia magis citer recepta

169 s. adductas, † Ego tamen in hoc ancipiti articulo (potiori sententia salua) ita eas arbitror cum contrarijs conciliādas (vt si in materia maioratus, vel meliorationis vinculatæ (quam vocant) tertiæ, vel quintæ partis bonorum, vel vtriusque in qua attenditur & consideratur (prout consueuit) atten-

Noua inter præfatas opiniōes discordantes cōciliatio resolutoria per casū designatione diuisiuam.

 tendi

tendi, ac considerari, conseruatio nominis, vel memoriæ, domus, agnationis, aut familiæ illius, qui instituit, vel stabiliuit maiotatum, vel vinculũ, sit omnino dubium, an talis qualitatis repetitio, id est, masculinitatis sit facienda, quãdo inquam aduersus eam non insurgunt præsumptiones, vel coniecturæ, vel si aliquæ subsunt, in contrarium, nihilominus aliç stant pro ea, ita q̃ immineat omnimoda incertitudo, sit facienda repetitio necne, & hoc casu si mentio masculi & mẽtio filij simplex fierent intra eandem orationem, vel si in diuersis orationibus cõtiguis tãtum, seu connexis immediatè, vtputà intra eandem clausulam, vel in fine ipsius, opinio Abb. esset tenẽda & obseruãda etiam in decisiuis fauore conseruandæ agnationis, domus, nominis, vel familç ipsius disponentis, quæ conseruatio fit per successores masculos, nõn autem per fœminas imò verò per eas intercidit, & marcescit. Vt de masculis tradit Cyn. quem ibi cæteri sequũtur in l. 1. col. 2. C. quæ sit longa consuetudo. Et tradunt Bald. Paul. de Castr. Sali. Rapha. Alexand. & recentiores videlicet Curt. iunior post Are. Ias. Riminal. Ferra. & Decius in in l. venia. C. de in ius vocan. & tradit plenissimè de hac materia differẽs Alber. Bru. asten. in tracta. de statu. excluden. Fœ. propter masculos prima parte. de fœminis est text. omnium optimus in l. pronunciatio, in fin. verbis. ff. de verborum signifi. vbi fœmina dicitur & caput, & finis suæ familiç vtpotè carens familia, (sed (vt. s. tetigi) ista quoad ordinem inq̃ dicuntur ex abundanti & ad clariorem rei expeditionem, nam etiam si hoc casu, scilicet quando agitur de conseruatione domus, vel familiæ in materia maioratus, vel vinculi simplex mentio de filio, vel de liberis præcederet, & mentio de masculinitate respectu filij, vel liberorum, vel descendẽtium masculorum, sequeretur in eadem clausula, vel immediatè cõtigua idem esset dicendum, quòd talis clausula masculinitatis referretur etiam ad nominatũ simpliciter primo loco. Sin autẽ clausulç essent separatæ & distinctæ & nõ incõtinenti positæ, in quantum vna fieret mentio de filio masculo, & in alia de filio simpliciter, & hoc casu, si in præcedenti clausula testamẽti, vel codicillorum fieret mentio de masculis & in sequenti de filijs simpliciter, fieret etiam repetitio in sequentem, per id quod. s. retuli tenere Bart. in dict. l. quisquis. & in dict. l. auia. iuncta ratione prædicta agnationis tuẽdæ & conseruãdæ. Si autem econtrà in casu ecõ uerso in precedente clausula, ex interuallo fieret simpliciter mentio de filio & in sequẽte de filio masculo, non fieret repetitio per eãdem decisionẽ Barto. & ea quæ post illam supra fuerunt adducta, vltra quæ allego in terminis terminantibus, conclusionem huius secundi mẽbri primi casus principalis tenentẽ Fran. Curt. seniorẽ in prædicto cõsi. 64. col. 11. versi. 2. & melius, p multa iura ibi p eũ adducta ad comprobationem cuiusdam egregiæ decicisionis. Bald. per eum ibi allegatæ in l. 1. C. de legiti. hære. & idem statim vlterius confirmat in versic. 4. respondemus, ex quibus versiculis in effectu colliguntur alia duo fundamenta huic rei admodum conducentia (vi deantur ibi quãdo expedierit. Secundus casus principalis resolutionis (vt ad eam redeam) est, vbi agitur de facienda tali repetitione eiusdem qualitatis masculinitatis, in materia bonorum liberorum, siue diuisibilium inter successores ad ea vocatos, absque designatione vinculi, vel si inter aliquas personas fortè aliquod vinculũ fuerit

Saluatur opinio Abb. isto primo casu.

Secundum membrũ primi casus principalis.

Secundus casus principalis.

fuerit factum non tamen fuit perpetuum, & his casibus qui in effectu est vnus, intrepide tenendum est quòd talis repetitio non sit facienda, quia si non est factum de talibus bonis liberis vinculum, bona diuidenda erunt inter masculos & fœminas l. fin. C. de libe. praete. siue etiam factum est vinculum inter solas certas personas temporaliter, quatuuis, quousq; illud duret repetitio sit facienda per id quod s. fuit dictum tamen cum definit, vel expirat bona sunt vel manent libera l. qui solidum. §. pen. cum alijs de legat. 2. & similiter sunt diuidenda & sic nõ fit repetitio aliqua, cum in hoc casu finito vinculo & in proximè præcedente casu quando nullum ab exordio fuit factum vinculum, cesset ratio conseruationis memoriæ, vel familiæ disponentis, & hunc secundum casum principalem de bonis liberis, vel diuisibilibus, includentem sub se hos duos casus proximè relatos, Subintelligo quãdo clausulæ essent positæ ex interuallo, siue in eadem vltima voluntate, siue in diuersa, secus si ambæ dispositiones, scilicet, dispositio qualificata per masculinitatẽ, & alia dispositio non qualificata, sed simplex essent positæ in eadem vltima voluntate, intra eandem clausulam vel (quod idem importat) immediatè & incontinenti vna dispositio poneretur ante, vel post aliam in clausulis inquam contiguis & immediatè proximis, primo casu quando intra eandem clausulam loquitur Abb. in dict. consil. & ita in indiuiduo intelligit decisionẽ Abbatis, Fran. Curtius iunior in sæpè allegato consil. 24. nuol. 12. post princ. & Ioann. Anto. Rubeus, Alexan. consil. 71 incipiente, plura mihi num. 6. similiter in alio casu, quando in clausulis cõtiguis ponitur dispositio qualificata & non qualificata, siue vna præ

Subintelligẽ ita secũdũ casus principalem.

cedat aliam siue sequatur, loquitur Guido papæ, eadem decisione. s. allegata in princi. vbi expressim dicit de clausulis contiguis, vna qualificata, altera autem minimè, & sic his duobus casibus, scilicet, quãdo intra eandem dispositionẽ, vel clausulam, vel quando in contiguis & connexis clausulis coniunctim cohetentibus, fit mentio de filio masculo & de filio absolutè non est differentia inter bona libera, & vinculata, nã respectu omnium fit talis repetitio qualitatis, vbi autem mentiones prædictæ, scilicet simplex, item qualificata fierẽt in diuersis clausulis separatis, siue in præcedenti, siue in sequenti clausula vna mentio, vel alia fieret, vel poneretur & hoc casu indistinctè qualiacũq; sint bona non fieret de vna ad aliam repetitio qualitatis masculinitatis, maximè quia dispositiones quę fiunt de bonis liberis, non habent cõsideratione ad fauorem agnationis vel familię conseruandæ, & in hoc casu, idest, quando sumus in clausulis separatis, idest, non contiguis est differentia inter bona vinculata & libera. Illud autem est aduertendum quatenus. s. diximus, quòd quando mẽtio simplex, & mentio qualificata fiunt intra eandem orationem vel clausulã, vel connexam non est differentia inter vna bona & alia quia semper fit repetitio qualitatis. Nam si bona sunt libera nõ fit ob aliam rationem nisi quia omnia; quæ sunt intra eandem clausulam, vel connexam cẽsentur partes intrinsecæ dispositionis & non possunt separari & ideo non est ibi propriè repetitio de vna ad aliam, sed tota est vna dispositio. Ideo tam in bonis liberis quàm in vinculatis, illis casibus, scilicet, in eadem clausula, vel connexa, idem est quęstio autem repetitionis stat vbi fit mẽtio simplex, item qualificata in di-

De eadẽ re.

Atten.

uersis

uersis & separatis clausulis, & tunc dicendum est vt.s. fuit signata diuersitas inter bona libera, & vinculata, quę omnia in hoc articulo cōclusa videntur esse de iuris medull. & sunt apprimè notanda in hac materia admodū quotidiana & non reperientur vllibi (quod sciam) ita discussa & resoluta prout hic fuerunt, quāquam me non lateat Ioannem Anto. Rube. consilio 141. præsuponitur in facto, in vltimo nu. in terminis similibus ponere concordiam inter has decisiones contrarias, distinguēdo illa duo membra bonorum vinculatorum & liberorum, sed illud non resoluit hunc nodū, vt vnicuique ex his quæ.s. tradidi patere potest, tenenda est ergo resolutio.s. posita vt solida & vera per quam oēs casus ad hanc rē pertinentes manent decisi. Et quod dixi quādo intra eandem clausulam fit, vtraque mentio de filio qualificata inquam per masculinitatem, Item & nō qualificata, idest, simplex & absoluta, quòd tūc fiat indifferenter repetitio talis qualitatis, habeo illud pro comperto & expedito ex doctrina Barto. in l. prætor. §. eritque differentia. ff. vi. bono. rapto. post prin. quæ indiscriminatim est ab omnibus comprobata, & pro ea est bonus tex. quem ipse adducit, in l. Seyæ ex pate. §. Gaio ff. de fundo instru. Item quod est dictum de clausulis cohærentibus & contiguis, idest, continenter & immediatè vnà post aliam positis probatur (vltra Guidonē quē in id. s. in dicta decisione allegaui) ex l. si quis eum. §. primo. cum glo. ibi. s. de vulgari & pupilla. ad idem l. 1. ff. de statu homi. & glo. vbi Barto. & alij no sant in l. in operis. ff. loca. & in cano. nihilominus. 3. quæst. 9. & text. quotidiè allegabilis in l. lecta. versiculo dicebam. ff. si certum petat. ibi. [Quia pacta incontinenti facta stipulationi

De resuperiore.

De eadem.

inesse creduntur.] exponit Bald. [id est, censentur effici partes intrinsecæ & substantiales ipsius stipulationis,] ad idem facit l. Titia. §. idem respondet. ff. de verborum obligat. & l. item quia. §. fin. ff. de pactis. qui sunt text. optimi ad hanc rem, tamen vt id non omittam quod etiā si tractaretur de successione maioratus, vel vinculi & etiam si in eadem clausula, vel coniectura apponeret qualitas prædicta posset esse bona coniectura voluntatis repetendi eam qualitatem, masculinitatis, si disponens, seu instituens maioratum, vel vinculum, esset fœmina, per id quod tenet Petrus de Anchara signanter consilio. 339. incipiente pro clariore. col. 3. num. 12. eo addito & adiuncto quod in sequenti col. Immediatè dicitur. num. 16. versi. 5. quòd proles fœminea, &c. quæ decisio licèt aliàs ad aliam rem commendari soleat non tamen commendari consueuit ad propositum de quo hic agitur. Et suprascripta, de repetitione qualitatis circa verificationem decisionis Panorm. in præfato consilio. & ampliationem ac restrictionem illius
170 quæ ex præmissis colligitur, purò esse vera quicquid Andr. Alci. teneat in l. Herennius. ff. de verborum significa. vbi inclinat contra Abb. tandem videtur eū velle excusare vno casu, sed non est opus tam restrictiua excusatione, vel saluatione vt patet ex prædictis. Decimoquartò, voluntas disponentis deducitur vel declaratur, ex dictione disiunctiua in dispositione ambigua, quoad alterum extremorum posita, nam si eiusmodi alternatiuæ,
171 † vnum extremum sit obscurum declaratur ab alio extremo claro, & ex eo colligitur voluntas disponētis sub illa alternatiua text. not. in l. 1. ff. de rebus dub. secundum Ludo. Ro. consil. 231. incipi. præmissorū doctorū conclusionem

Notanda decisio Petr. de Ancha.

Exploditur excusatio facit. A. alc. decisionis Panor. in dict. consil. supra sæpius memoratq.

Vna pars alternatiuæ clara, Declarat alternatiuæ partē ambiguā, vel obscurā, Idēq; est in copulatiua.

clusionem cuius meminit Ias.in.l.4.§. Cato.col.2.ff.de verborum obli. eundemq; Rom.refert Soci.in eadem l.1. in princ. subdens idem esse in oratione copulatiua, vt illius vnum extremum ambiguũ, vel obscurum declarandum sit per aliud extremum clarum post Roma.vbi.s.in consi.allegato ex quo idem Ro. decidit inibi notabilem quæstionem, super qua consulit approbando aliorum docto. consultationem, nam istud est secundum motiuum, ex quatuor per eum ibi adductis in illud propositum. Decimo quinto colligitur voluntas disponentis ex idẽtitate familiæ vel domus eiusdem disponentis & legatarij, vel fidei cõmissarij per quam verisimiliter præsumimus, & coniectura non improbabili ducimus talem disponentem voluisse appellatione domus, siue familiæ contineri etiam illos qui à testatore non fuerint nominati, casus & exemplũ notabile, in l.is qui complures 1.responso.j.titu.isto, vltimo pro nũc volũtas testatoris desumitur, & declaratur ex productione casus veri ad fictum, de quo loquitur l. Gallus. §. & quid si tantum, cum innumeris similibus, & decisionibus ad eandem rem traditis per docto.ibi, signanter Alex. Soci. Ias. & moder. repetentes & eundẽ Ias.in.s.allegara l. Titius.§. Lutius. eiusdem tit. de libe. & posthum. quæ testatoris voluntas hoc generali casu aliorumq; multorum complexiuo, deducitur ex tali extensione, casus veri, ad fictum, quam lex facit ob similitudinem vel identitatem rationis vnius casus ad alium, vel cum alio. Ex his & alijs casibus, quos diligens & curiosus inuestigator ex varijs iuris locis poterit inuenire & coaceruare, elicienda erit mens disponentis præsumpta, siue quoad declarationem quando talis inquam voluntas, vel non est verbis expressa, aut valde ambiguè, vel obscurè exprimitur, sed præfatis coniecturis aut consimilibus, legitimis in quàm & à iure comprobatis & ex disponentis actu, (vt est prædictum) depromptis, potest volũtas resultare dispositiue, vel declaratoriè vt dixi. Cõtestatũ tamen vltimo apud lectorem volo, id quod in principio contestari debuerim, me non ponere prædictos casus tanquam casus fallentiarum ad aliquam regulã quæ sit in cõtrarium. Sed eos adduxi pro casibus exemplificatiuis, vel exemplis illius regulæ generalis & protritæ quæ habet, quòd si voluntas testatoris circumscriptis, vel deficientibus verbis claris ipsius, & ambiguis, aut obscuris existentibus, aliter probetur, ex inditijs, coniecturis, vel præsumptionibus, iustis, legitimis, & probabilibus, illud sufficit ad inducendum legatum, vel fideicommissum, vel aliam particularem dispositionem, vel vniuersalem insto xam tamen siue obliquam, seu fideicommissariam. l. nutu. s. titulo isto, cũ alijs. s. traditis & j. tradẽdis, & quãuis (vt prædixi) alij casus vltra memoratos, desuper sint reperibiles in iuris locis plerisque, tamen isti sunt admodum memorabiles, & nullibi (quod sciam) sunt hucusque reducti per aliquem ex doct. in materia ista loquentibus. figendi ergo sunt cordi perpetuò quia poterunt ad multa deseruire sæpissimè ex facto occurrentia, in his enim versatur angulare (vt sic dixero) firmamentum & fundamentum (vt ita etiã dicã) cardinale, super quibus voluitur vtilitas practicæ in quæstionibus arduis ex voluntatibus vltimis creberrimè suppullulãtibus. (Cæterum, vt ad præmissorum prolequutionem redeam) si talis mens esset omnimodo tacita ambigua vel ob 172 scura nullius esset effectus cap. 1. ibi

Contestatio ad lectorem.

Commendatio prædictorum exẽplorum.

Redit ad præmissa.

Dispositio oĩo tacita am bigua, vel ob

[licet voluntatem habuerit,] vbi glo. & doctores, notant de eo qui mittitur in possessionem, &c. & l. si repetendi. C. de conditio. ob causam & dicta. l. quidam cum filium. ff. de hæredi. instituendis. ex qua supradixi notare, ibi Bal. & Ioan. de Imol. post eum nō sufficere testatorem voluisse, nisi disposuerit & imbi Bald. subijcit consequenter † non sufficere aliquid esse in intentione nisi etiam sit in dispositione, idest, nisi redigatur ad dispositionem & subdit ibi Ioann. de Imo. post Bald. per hoc limitari omnia iura dicentia voluntatem defuncti, præ omnibus rebus esse seruandam & protegendam, vt intelligantur de dispositiua, vel de habente vim dispositiuæ vt. ff. declarabitur, quod summè commendat Alexand. in l. si quis filium. ad finem. C. de liberis præte. vel exhæred. & ibidem Iaso. & in l. si res obligata. col. 2. de legatis primo. versiculo ego teneo, sed oportet in hoc aduertere, quòd sæpè allegata l. quidam cum filium, loquitur in institutione vniuersali directa, prout etiam loquitur l. qui ex liberis. §. testamento. ibi, [nec putauerit quisquam nuda voluntate constitui testamētum.] ff. de bono. possess. secūdum tabu. cum alijs multis iuribus glos. & doctorum authoritatibus & remissionibus ad varia iuris loca congestis in hunc articulum ab Andrea Tiraquel. in prælectione l. si vnquam. pagi. 72. num. 18. cum sequenti. C. de reuocand. dona. ad cuius redundantem copiam cum expedierit recurri potest, qui tamen vltra remissionum congeriem nihil ex his attingit. Et hanc aduertentiam facio, quia regulariter in dispositiōibus particularibus, sufficit probari per coniecturas dispositionem tacitam vt. ff. plenè est traditum in enumeratione casuum, vel exēplorum. ff. relatorū, non in vniuersalibus nisi in certis casibus specialibus. Et illā allegationem quæ fuit de dicta lege quidam cum filium, quòd nō sufficit testatorem quid velle nisi disponat, declarant ibidem specialiter & extendunt Bald. & Ioan. de Imo. scilicet, [expressim vel tacitè] quoad verbū tacitè est optimum commentarium illius allegationis, nam quò ad institutionem tacitam, verificatur illa lex etiam in filio vt ibi per Bal. nō tātum in extraneo. Quia quoad aliàs dispositiones particulares, res est indubia, & generaliter (vt prædixi) quoad omnes procedit vt sufficiat testātem tacitè disponere per supradicta † caue ergo ab allegatione illius. l. simplici & vaga quæ sonat in expressam dispositionem tantùm, sed in quantum Bal. & Imo. loquuntur de filio tacitè instituto etiam de iure Digestorum, non videtur illud bene procedere, per ea quæ contra Barto. docto. tradunt in l. Gallus. in princ. vbi Iaso. latè ponit omnia fundamenta pro & contra. 2. lectura, à nu. 32. vsq; ad numerum. 48. inclusiuè, & tādem in fine huius numeri cōcludit, cōtra Bar. nam de iure nouissimo authēticorum. res est expedita, cum filius pro forma debeat consequi à patre legitimam suam iure institutionis vniuersalis, in authentico. vt. cum de appe. cognos. §. cæterum. coll. 8. necnon iure. C. est exprimendum nomen hæredis. Sed hoc vltimum de expressione nominis hæredis in alijs personis extra filium multotiēs fallit de qua re plures casus aliàs collegi in repe. l. 3. §. si. ff. de hære. institu. nu. 172. versi. primus casus est, cum sequentibus, inde peti possunt quę hic omittūtur, tradit circa illum articulum, difusum tacitę institutionis. vbi autem (vt ad præmissa redeam) volūtas per verba clara apta & expedita absque ambiguitate exprimitur in eam pedibus & mani-

Margin notes (left): scura, nullius aestimationis [?]; 173; Aduertentia signanda in hoc articulo.
Margin notes (right): Redit ad d. l. quidam cū filium.; Aduerte.; 174 Cauendū ab allegatiōe illius. l. in discreta, & vaga. sonāte in expressam dispositionem, tantum.; De re indubia.

& manibus(vt dici solet)eundum etiã & ei standũ.per iura.s.in prin. istius articuli, adducta & pleraq; alia eisdẽ cognata, vel complicia quæ ppropè innumera passim in iuris corpore dispersa repetiuntur, adeò q licèt ex opposito probaretur aliam fuisse mẽtem testatoris (quæ tamẽ probatio nullatenus ex verbis neq; ex verborũ consequentia, neq; ex collatione, aut relatione, aut sequela alterius dispositiõis ab eodem disponente confectæ, colligeretur)talis mens quæ non fuit expressa, vel verbis,vel signo perceptibili, non operatur neq; haberi debet in cõsideratione quin potiùs ea aliter probata, quam modò dictum est probari deberet,induceret Irritationem expressam secũdùm Bertho.Soci.in.d.l.in ambiguo,col.8.per illum text. & per glo.in l.Labeo,in parte ex cõmuni consuetudine.ff. de supellecti. legata. quã dicit allegare Bal.in.c.1.de controuer.inuesti.lib.feudo. Sed in hoc vltimo quod Soci.dicit de irritatione dispositionis, vel actus,(salua ipsius pace)loqui videtur contra d.l. non aliter.ff.isto titu.de lega.3. verba illius sunt.[Non aliter à significatione verborũ recedi omniũ, q cũ manifestũ est,aliud sensisse testatorem.] Ex qua litera patet q etiam si verba testatoris sunt clara si tñ per eũ cuius interest probet aliam fuisse mẽtem testatoris,q verba sonẽt, talis probatio admittitur, & consequẽter talis voluntas probata præualet apparẽtiæ verborũ & seruaretur tanq legitima dispositio. Sed certè tex.ille est intelligendus alias restringẽdus, vt modo.i. post mediũ pagi.præcedent. dixi.i.cũ illo exceptiuo tẽperamento, nisi illa probatio volũtatis quæ fieret esset talis quæ non colligeretur vel ex verbis eiusdem testamenti, vel ex aliqua alia coniectura ex eodẽ testamẽto, perceptibili,quoad probationem inq dispositionis particularis, nã de vniuersali licet non agitur,aliàs esset secus, neq; est credẽdum Soci. aliter intellexisse cum ipsemet in.d.conclu. 8.loquatur cum eodem tẽperamẽto & in alijs locis lectionis illius.l.& alibi sæpè in cõsilijs præsertim cõsi.104.in sexto casu, seu exẽplo. s.citato vbi retuli eũ adducere Bal.in d.l.vnà.in fin.C.de his qui ante aper.tab. qui idem tenet nam vt in prædicto sexto casu tradidi aliæ deductiones, vel probationes de volũtate defuncti,extra ea quæ possent ex alia eiusdem dispositione colligi nõ admitterẽtur vtpotè fantasticæ, aut phãtasmaticæ,vt.s.etiã dixi & non tãtùm hoc casu de quo agimus, vbi attẽtaretur probari contra volũtatem testatoris expræssam per verba clara & aperta,sed etiam vbi verba essent obscura, vel dubia, vel aliàs intentio testatoris esset obnubilata, vel ambigua, pro re tamen cõperta & explorata astruendum reor, q si probatio volũtatis non tẽderet recto tramite adhoc vt cõstaret de alia volũtate q esset,ea quã verba dispositionis clara indicant, vel demonstrant,sed potiùs tenderẽt ad exinaniendam,vel attenuandam & viribus vacuãdam voluntatem,per talia verba expressa explicatam, vtpotè ad probandam eam erroneam, quoquò modò probaretur per eundem testatorem erratum in prolatione verborũ, errore inquã intollerabili vtputà in nomine appellatiuo et sic iurisgeñ. vel consimili, actus siue dispositio per verba expressa enũciata proculdubio redderetur irrita,put tenet glo.in d.l. si quis in fundi vocabulo.s.adducta & inducta quam ibidem Soci.allegat ex cuius doctrina gl. inquam restringendum est q illũ dicere retuli.s. in hoc puncto prout etiã doctrina ipsius glo. restringi debet,non aũt sic est ampliãda prout Socin.eam ampliat, nisi illa ampliatio

Ad l.non aliter notandũ

Taxatur Soci.

Temperamẽtum ad eandem l.nõ aliter.

Excusatur Socin.

Cõsideratio in dubia.

Atten.

ampliatio temperetur vt. s̃. tempera-
uit in modo probandi. Vltimo Colo- Cópetens ac necessaria aduertentia.
phonis vice adijcienda est aduerten-
tia quædam, in proposito de quo agi-
mus, videlicet quòd casus per me re-
licti, s̃. & recensiti, partim innitun-
tur præsumptione hominis, partim iu
ris, quæ præsumptiones summuntur
& resultant ex præfatis cõiecturis tam
ex verbis disponẽtis desumptis, quàm
aliunde ex alia dispositione eiusdem
defuncti, non autẽ extrinsecus omni-
nò vt supradixi. Circa quam probatio
nem præsumptiuam quando censeri
debeat efficax vel minimè, iudex de-
bet arbitrari cuius circunspectioni in
hac re à iure arbitrium committitur
l. volũtatis quomodo. C. de fideicom.
ad quam l. prout ibi Bald. inquit post
princi. ponitur exemplum generale,
vbicunq; iudex habet examinare cõ-
iecturas, an sint idoneæ, vel minimè,
nam (vt etiam ait idem Bald. ibi in fi.)
175 † iudex potest & cogitur declarare vo
lũtatem defuncti obscuram, receptis
probationibus super inditijs, vel con-
iecturis. quæ autem inditia vel conie
cturæ debeant probari, vt sufficiat ad
voluntatis probationem non potest
dari certa doctrina, sed iudicis circun-
spectioni relinquendum est, prout in
quit Berrho. Soci. in l. cum auus. in fi.
ff. de condit. & demonstra. & hoc est
quod propriè vult prædicta l. volunta
tis, in quantum relinquit interpre-
tamentum dubiæ voluntatis defun-
cti estimatiõi seu deliberationi ipsius
iudicis.
176 † Quando autem verba essent ad
eò obscura quòd declarationem com
modam non ferrent, legatum per ta-
lia verba, relictum esset inutile & in-
ualidum ad quod Socin. in eadem l. in
ambiguo, ad fin. refert Raph. Cuma.
quem dicit id tenere in l. duo sunt Ti
tij. s̃. de testamen. tute. sed in mea im
pressione Raphaelis, non inuenio, di-
ctum tamen est in seueris per genera-
lem rationem, illius. l. quę ad istud pro
positum apposite quadrat, nam ea-
dem ratio quæ est in omnimoda in-
certitudine, militat etiam in obscuri-
tate in declarabili, & propriè in eun-
dem scopum vtraque tendit & quasi
conuertũtur obscurum & incertum,
& inibi Rapha. dicit vnum quod So-
ci. non retulit, se putare quòd per con
iecturas communes de quibus in dict.
177 † l. si seruus plurium. §. fin. ff. de legat. Ad l. si seruus plurium §. fi. declaratio signãda.
1. non debeat recedi à propria verbo-
rum significatione, sed per illas conie
cturas solùm verba dubiæ significatio
nis declarari possint. Idem quãdo sui
natura verba essent equiuoca in sei-
psis, sicque vult Rapha. quòd vt pos-
sit recidi à propria verborum disposi-
tionis significatione ac ꝓprietate ger
mana & genuina, requiruntur plenio
res & vrgentiores coniecturæ, quàm
sint illæ communes quæ in dicto. §. fi.
ponuntur, & in hoc verti debet iudi-
cis, arbitrium quod sibi iniungitur
per prædictam l. voluntatis quæstio,
178 vbi Bald. in fin. subiungit † quod si pro
bationes circa indicia & coniecturas
voluntatis defuncti sint pares pro &
contra, ita vt apparere voluntas non
possit: tunc iudex debet abstinere, vo
luit dicere à declarãdo. Quæ Raphae
lis declaratio & intelligentia ad dict.
legem si seruus plurium. §. fin. est no-
tanda etiam ad intellect. dict. l. non a- Ad d. l. non aliter.
liter, in princi. in verb. [manifestum
sit,] s̃. allegato, & de multiplici obscu-
ritate diuersis respectibus tradit, eru-
ditè (vt pleraq; alia) Bald. cuius non fit
mẽtio per moder. in locis. s̃. citatis, in
l. in actionibus. §. planè. ff. de in lit. iur.
179 1. 2. col. † & idem quod. s̃. dixi de ver-
bis omnino obscuris, potest adaptari
ad verba obsoleta quæ vt plurimũ cũ
sint inusitata pariunt obscuritatem
vt si

vt si testator vsus fuisset in disponẽdo aliquo antiquario sermone, qui ex ob soleta tãtum veterũ auctorum obseruatione & fece pro idoneo sustineri posset, talis nãq; dispositio p eiusmodi verba prolata nõ esset habẽda in consideratione, neq; effectum operaretur tanquam obscura, & in intelligibilis, & consequenter non deberet illius ratio haberi, vt per tria exempla, tradit And. Alcia. quorum vltimum ad rem istam est expeditius licet in alia materia libr. 2. de verborum signi. Pagi. 36. vi. ibi quia res est faceta, quã de quodam Gramatico narrat, de quibus antiquarijs est bonus tex. in eo quod de Iureconsulto tuberone refertur in l. 2. col. penul. versi. post hoc. ſ. de origine iu. ad hoc facit l. non intelligitur, in prin. in illis verbis, [vt quod à vobis petij, &c.] iuncta secunda lectione Roge. in glos. 2. relata. ff. de iure fisc. per quem text. Bald. eleganter inquit in l. fi. col. 7. in primis verbis. C. de haere. instit. quòd id quod intelligi non potest, perinde est ac si non fuisset dictũ, nam ipse intellectus intrinsecus (prout continenter Bald. subdit allegans l. si alij. ī. de vsufructu lega.) sine actu

180 † exteriore non valet, idest, nõ potest aliquid operari, & paulò. ſ. dixerat quòd nimiae abusiones & non interpretabiles voces nihil operantur, per eandem l. fin. in princ. & in fin. & per l. quae extrinsecus. ff. de verbo. obliga. & eidem Bald. ſ. col. 6. quaest. 14. praedixerat, quòd non debemus vti nisi verbis planis non ambiguis neq; captiosis, sed consonantibus in dicto eius,

181 quod volumus in facto, † dolus enim (secundum eum,) quidam est obscurè loqui, vt nolit intelligi, & ideo multoties ad diluendam obscuritatem quae ex verbis subest, tolleratur verborum improprietas diuersis respectibus, & plures tolleratias ponit notabili idem

Agere censetur dolosè, qui de industria obscurè loquitur, ne possit intelligi.

Bal. eadem col. 6. ad fin. Suprascriptis non impertinenter, erit adijciẽdum, quòd non est aliqua iuris praesumptio, de voluntate defuncti quae ex verbis eiusdem enũtiatiuis, vel in alium tendentibus prolatis resultet, quae non admittat probationem in cõtrarium vt egregiè tenet Bar. in l. 3. §. filius. ad

Notandissimum, & propè cotidianum.

182 finẽ. ſ. de libe. & posthum † quod est satis memorabile vtpotè quotidianũ & ex legibus quas allegat apertè probatur, & vltra eas, probatur in l. iam hoc iure. versic. penult. ſ. de vulga. & pupil. & idem quod Barto. tenet, tradit Soci. Illud sequẽs, praedicto consil. 37. viso testamento col. 1. volum. 3. in praecedentibus. ſ. adducto, & probatur ex l. licet imperator. 1. respon. ſ. tit. 2. de legat. 1. vbi ex illo text. notat Barto, primo notab. & post eum reliqui docto. idem quod retuli eundem Bar. dicere in dict. §. filius. & inquit Bald.

183 opportunè. consil. 234. libr. 4. † quòd quaestiones vltimarum voluntatum dirimũtur ex naturali aequitate, quod probatur ex l. in his. in princ. ī. de condi. & demonstr. quam inter alias Bart. adducit in dict. §. filius, in qua loge in his. vid. omnino Soci. in princ. ponentem tres casus conferentes ad declarationem huius articuli, probationis voluntatis defuncti, videatur ibi. Suprascripta volui in hoc notab. sexto inter serere, occasiõe sumpta ex notabili edicto hic per glo. de sententia testatoris, & sunt valde memorabilia & signanda, quia non est in materia generali vltimarum voluntatum alius articulus notabilior ac frequẽtior isto, nã in quamuis partem vertamus nos, tandem in hac materia de nulla re alia q̃ de ista, idest, de voluntate defuncti cognoscenda magis principaliter tracta

Voluntatum vltimarũ dubia, dirimuntur ex aequitatẽ naturali. Atten.

184 tur & discutiatur, † tam in consultationibus quàm in scolis quàm etiam in iudicijs vbi potissimum de hac re tractatur

Tradentes memoriae aliae plures leges quae ex

sopra deductis in hoc. 6 notabili manent declaratè, in hoc articulo elicitè de voluntatis defuncti per congruã supletionem ad easdem.

tractatur, nã & præter leges. s. in prin. istius resolutionis. s. adductas, ex prædeductis patet etiam intellect. & declaratio ad. ll. sequentes videlicet l. sicut certi in prin. C. de testam. mili. & §. pater pro filia, eademque vltima. §. vlti. Incipient. auus. ff. de doli except. vbi eam not. Albe. & idem in l. verba. testamenti. C. de testam. & Barto. in l. demonstratio. §. quod autem. col. 3. j. de condi. & demonstra. & lex vnum ex familia. §. vlti. s. titulo primo. vbi Barto. & docto. Item l. codicillis. §. matrè. s. eod. titu. 1. de legat. 2. & l. fideicommissa. §. hæc verba. s. eod. & lex Pamphilo, in princ. j. eod. cum alijs. ll. allegatis per glo. in dict. §. auus. vltra quas sunt prædictæ. ll. proximè. s. allegatæ, item & l. etiã hoc modo, & l. eo modo. s. titu. 2. de legat. 1. ad fin. titu. quæ oẽs. ll. videtur velle, solam testatoris sententiam sufficere, ad dispositionis inductionem sed sunt intelligendæ non de nuda & simplici sentẽtia, sed de ea quæ concurrit cum aliqua voluntate dispositiua expressè, vel tacitè, vel equipollẽter decerpta etiam per verba enuntiatiua probationem inducentia in aliquibus inquam casibus specialibus, de quibus habetur in quibusdam ex. ll. s. proximè citatis, & per glo. in dict. §. auus. allegatis quæ aliquando, idest, in certis casibus habetur pro dispositiuis, & ista declaratio ad. ll. illas de sentẽtia testatoris loquentes deducitur ex. s. traditis vbi etiam Ioan. de Imo. post Bald. in dict. l. quidam cũ filium. Et hæc de hoc sexto notab. abundè dicta, sufficiant.

Signanda declaratio.

Rursus expendenda est litera hæc in verbo [sciens] nam est præsumptiuè accipienda, quia non requiritur in casu istius l. quod alteruter, idest, vel hæres, vel legatarius (diuersis inquam suis respectibus) probet scientiam testatoris in legando secundario, idest,

185 vel sæpè (aut pluries) cum † in facto proprio, non possit cadere, vel considerari ignorãtia, vel obliuio probabilis. l. auus, in princ. ff. de calumnia. vbi id notat Paul. de Castr. in summario textuali post alios doct. adidẽ l. cum falsum. ff. de acquiren. hære. & l. plurimum. ff. de iuris & facti ignor. vbi aliæ traduntur per glo. concordan. inter quas vulgata. l. vltima. ad fin. à sensu contrario. ff. pro suo. testator ergo in casu istius. l. loquentis de testamento & codicillis quæ non possunt fieri nisi per ipsummet testatorem, præsumitur quando vlterius disposuit aliquid præter id quod primo disposuerat, q fuerit sciens & non oblitus. Id tamen solet intelligi & limitari non procedere in certis casibus specialibus videlicet, vel quando persuasione aduersarij quis fuit ductus, vel ex longinquitate temporis, vel quando negotium fuit implicitum, sed & quòd in facto alieno error, vel ignorantia cadat, limitatur etiam nõ procedere alijs modis, videlicet nisi quis teneretur ad inuestigandum & non fecit, vel vbi esset publicè factum in loco in quo moram quis traxit, vel nisi esset factum iudiciale indagatum, vel nisi tale factum alienum esset sæpiùs discussum. Primas tres limitationes ad primam regulam de facto proprio iuribus per eum ibi allegatis ponit Barto. in dict. l. non fatetur. col. pen. post medium. ff. de cõfess. & alias quattuor ad secundam regulã de alieno facto ponit Alexan. ibi in addi. super parte (tolletabilis) sed quoad rem præsentem attinet prædicta fallentia, quæ habet q in facto proprio de tempore longinquo cadit probabilis ignorantia, vel obliuio prout ibi tradit Barto. per l. peregrè in prin. de acquiren. posses. posset trahi ad casum nostrum vt si testator in princ. testamenti scripsisset prout

Atten.

in casu

Declaratio restrictiua & dubia ad hanc l.

in casu istius.l. quòd si cui bis legasset talis legatarius, semel tantum posset petere, postea autem in codicillis, magno ex interuallo (vtputà post decennium quod iuris præsumptione solet obliuionē inducere) pluries legasset eidem, quo casu, idest, propter lapsum longi temporis in facto proprio, cadit ignorantia probabilis siue obliuio, vt proximè fuit dictum, tūc enim nō esset opus alia derogatione, prioris clausulæ derogatoriæ, in præcedenti testamēto, appositę illius clausulæ, videlicet si cui bis legauero, &c. Sicq; pluries consequeretur legatum, talis fideicommissarius, vel legatarius, Nam primum testamentum non perdit vires, vel efficatiam, sed potius manet in suo vigore, & viridi obseruātia, & non leditur in aliquo, per lapsum longi temporis l.sancimus. C.de testamen.& sic legatum in eo relictum debetur illi legatario. legatum autem secūdario factum, videtur fuisse factum à testatore immemore primæ clausulæ, ab eo in testamēto appositæ & consequenter videtur voluisse, etiam secundum legatum eidē deberi, tamen non audeo istud firmare, tū quia prædicta fallen. Barto. de temporis diuturnitate subdeclaratur, primò nisi factū proprium esset graue, notabile, & pōderosum, per text. notabilem quem ibi commendant Anto. & Ioann. de Imo. & ibi etiam Abbas col. 4. in cap. cum illorum. propè finem de senten. excommu.& præpo. Alexand. in cap. non est vobis. 2. notab. de sponsali. & de hac subdeclaratione meminit etiā Alexand. in hisdem addi. ad Barto. super col. fi. in eadem. l. non fatetur, sed ita est, quòd factum testamenti, idest, ipsius confectio vel fabricatio, debet cēleri graue & notabile, & sie non debere p[illegible]sumi, circa illud obliuionem. cum sit dispositio vltimata cuius, vel

Res dubia.

in qua, iterum non redit arbitrium L. 1. C de sacrosanct. eccles. & ex consequenti sit censenda multum delibera ta, ergo in casu isto non est præsumenda obliuio, vel ignorantia testamenti quondam, idest, ante decennium con fecti, tùm etiam quia prædicta Barto. fallen. de qua s. videlicet de præsumēdo in facto proprio, ignorantiam, vel obliuionem, ex tēporis diuturnitate, siue longinquitate, nō procedit, quādo fundans se ex tali præsumptione, tractaret de lucro captando, quo casu

186 longi temporis lapsus, † non est iusta causa obliuionis vel ignorantiæ & ideò non iuuat. ita dicit eleganter Bart. in l. qui fundum. §. seruus meus. ff. pro empto. quam decisionem valde com mendat Ange. Areti. vbi etiam Ias. in fi. 2. col. institu. de actio. & sequit' Ioā. Fran. Balbus in tractatu præscript. in repet. quam ibi interserit de l. Celsus. col. 14. de vsucapio. & confert optimè ad eandem Barto. decisionem quod Ange. de Perusio tradit ibidem, idest, in eodem. §. seruus, pro qua decisione Bart. videtur bonus text. à contrario sensu. in dict. l. peregre. in princi. in ratione sui, vbi etiam, idem cum Barto. tenet Alexand. Imoleñ. ff. de acquir. possess. Sed quum in re de qua agimus (vt ad eam redeamus) si legatarius prę textu ignorātiæ testatoris peteret legatum, ex codicillis factis ex interual lo relictum, ageret de lucro captan-

Adaptatio ad rem nostram.

187 do, non ergo erit audiendus † est autem iuris notorium legata deberi, ex causa, vel titulo lucratiuo. l. si hæreditatem. ff. mandati. l. vnā. §. lucratiuas causas. C. de impo. lucra. descriptione libro decimo. cum alijs, ex alio tamen capite videbatur, quòd quando codicilli sunt facti ex longo interuallo, post testamentum, habens prædictam clausulam derogatoriam. f. si cui bis legauero, &c. & in eis per eundem testa-

Lega. & fidei com. debentur seu acquiruntur ex causa fuerit. lucratiuo.

Ad eandem rem obex.

teſtatorem eidem legatario, fuit ſecũdario, bis, vel pluries, relictum, poſſet illud pertere etiã ſi tali clauſulæ, non eſſet in codicillis contra derogatum: quia cum diſpoſitio codicillaris fuerit ex lõgo interuallo poſt teſtamẽtum; & derogatoriam in eo contentam faƈta, non videbatur prædiƈta derogatoria præcedens in teſtamento poſita, quæ habet vim proteſtationis inficere (vt ſic loquar) talẽ aƈtum codicillarem ex eiuſmodi interuallo ſubſequẽtem, ex concluſione Bart. & communi in. l. non ſolum. §. morte. 4. col. in princi. ff. de oper. no. nuncia. quæ habet,
188 † proteſtationem præcedentem, non eſſe trahendam ad aƈtum contrarium, ex interuallo ſequentem, ſic videbatur in præſentiarum vltimo loco leguatũ. codicillis: ex interuallo faƈtis relictũ, pluries per derogatoriam proteſtationem præambulam, in teſtamẽto poſitam, non impediri quin poſsit pluries peti: etiam ſi in codicillis non fuit appoſita contra derogatoria, ad clauſulam derogatoriam in teſtamento quondam facto appoſitam.
Obiol ſuprà motiſolutio. Sed certè hoc non obſtante tenendũ eſt quòd ſecundum legatũ bis, vel pluries in codicillis, ex interuallo confeƈtis relictum, non debeat niſi ſemel obſtante proteſtatione præambula, nam illa conclu. Barto. quæ eſt communis ſecundum Iaſ. ibi col. 6. procedit prout Barto. expreſsè loquitur, q̃n talis proteſtatio fieret ſimpliciter, nõ autẽ quãdo fuit facta per verba, futurum tempus exprimentia, vel comprehendentia, vt ſtatim ſubiungit ibi Barto. nam eo caſu extenditur etiam ad aƈtus futuros etiam cõtrarios ipſi proteſtationi quos Barto. inquit per eam infringi, vt eſt in caſu l. noſtræ vbi fuit
Adaptatio d. l. iſtam. dictum, [ſi cui bis legauero, &c.] quę ſunt verba tẽpus futurũ reſpicientia, & experientia, & ibidẽ continenter Bart. inter alias complures ll. in id per eum ibi citat expreſsè meminit iſtius l. quæ re vera in ſui generalitate probat de codicillis poſt teſtamentum tam incontinẽti quam ex interuallo faciendis quod expreſsè declarauit precedens proteſtatio per verba (vt dixi) temporis futuri prænũciata, faciunt ad hæc, ea quæ tradidi ſupra. 4. notab. poſt Ange. de Perigl. illa enim præmittenda, ac præſupponenda ſunt, ad iſtum articulum, vt clarùs poſsit percipi, nam ibi traditur an, & quando, clauſula derogatoria extendatur ad codicillos, & ad aliam vltimam voluntatem, ſed hic traditur, an ſuppoſito quod trahatur ad codicillos, an intelligatur etiam ſi ex interuallo fiant, & hæc, quoad pronuntiata textualia dicta ſufficiant. Cætera quæ hic deſunt, petenda erunt ex inferiùs tradendis in expeditione gloſſarum & commentarij Bart. hic. Et priuſquàm aggrediar earum declarationem, examinabo quaſdam contrarietates, quas Bar. hic extra gl. ſignat. Adueriẽdũ ad hoc.
Deinde expediam oppoſitiones gloſſarum, vnà cum ſuppletionibus Bart. ad eaſdem. Rurſus diſcutiam Axiomata, ſeu propoſitiones, necnon concluſiones Bar. & iiſdem adijciam quæ videbuntur adijcienda, qùum ex his quæ traduntur per ſcriptores hic & alibi, tum ex propria intentione. Quibus abſolutis, iſtius l. intelleƈtus reddetur elucidatus, & ipſius materia manebit ęxamuſim enucleata vltra omnium (quos viderim) ſcribentium in huius l. & ipſius materia interpraetatione, hic, & alicubi ſcripta. Intẽtio poſt hac dicẽdorum.

Opponit itaq; in primis extra glo. Barto. aduerſus hanc l. de l. planè, prima. §. 1. ſupra titulo. 2. delegat. primo. cum l. cum centum de adimen. lega. ex quibus videtur probari, quòd ille cui bis per teſtatorem in eadem diſpoſitione Prima oppo. Barto. extra glo.

spositione legatur, semel tantũ debet habere, etiam si nulla verba derogatoria præcedant cuius oppositũ hic præsupponitur in illis verbis [eodẽ testamento] imò quòd legatarius cui bis, vel pluries legatur, debet pluries legatum consequi nisi præcesserit clausula derogatoria qua testator ostẽdat se velle, q̃ legatarius non habeat nisi dũtaxat semel præterquam si eũdem testatorẽ postea pœnituerit prioris voluntatis, quam in præcedenti clausula demõstrauit se habuisse & eam specialiter reuocauerit. (soluit Bar. vt hic per eum, in qua solutione vult subobscurè tamen, q̃ præsupositum quod ex hac l. euincitur, videlicet q̃ is cui bis, aut sæpiùs legatur, toties, quoties sibi legetur debet consequi legatũ nisi (vt tex. iste dicit) præcedat clausula derogatoria in contrariũ, vt modò induxi procedat quatuor casibus, videlicet, primo quãdo vni & eidem legatario relinquerentur plures & diuersæ res, vel in eodẽ testamento, vel in eisdem codicillis & sic in eadem vltima volũtate (aut etiam eodem testamento, & codicillis in continenti factis, quod in eidem recidit tali namque legatario debentur omnes illæ res eiusmodi relictæ. Secundus casus quando eidem legatario relinqueretur multiplex quãtitas, seu diuersæ quantitates, & non ab eodẽ hærede, sed à diuersis. l. si pluribus. §. primo. eodemq; vltimo. s. tit. 1. de legat. 2. & l. seruo alieno. §. si quis, à primo. s. tit. 2. de legat. 1. quibus probatur, quòd quando à pluribus hæredibus, eidem legatario relinquuntur diuersæ summæ, vel quantitates quilibet hæredum, tenetur reddere tali legatario summã ab eo sibi relictam, & legatarius debet re ipsa consequi omnes summas, ab eisdem sibi legatas, secundùm distinctionem inquam per Bart. traditam in eodem. §. 1. 2. oppo.

Referatur intentio Bart.

vbi est vidẽdum. Tertius casus quando legaretur eadem quãtitas in diuersis dispositionibus, putà in testamento, & codicillis, vel in diuersis codicillis, & ex interuallo talibus dispositionibus confectis. Quartus quando vnum legatum contineret plus alio, re vel quantitate, vel causa, secũdum ea quæ ipsemet Bart. tradit in l. quinquaginta. ff. de probatio. mens ergo Bart. hic est quòd regula sit in cõtrarium, videlicet eum cui sæpius legatur non debere, nisi semel consequi legatum, quam pro nunc nescirem verificare nisi duobus tantum casibus. Primus, quando eadẽ quantitas sæpiùs eidem personæ legaretur, in eadẽ vltima voluntate putà in eodem testamẽto, vel hisdem codicillis, vel in testamẽto codicillis in continenti ante, vel post illud factis. Secundus quando species, pariformiter, & eodẽ modo, idest, pluries relinqueretur ab eodẽ: & eidem, & in eadem vltima volũtate, his quippè duobus casibus qui effectu ponuntur per Bart. pro regula, non censetur testator, (in dubio inq̃) voluisse multiplicare legatum in personã eiusdem legatarij, siue sit eiusdem met speciei siue quantitatis, nisi de ipsius contraria volũtate liqueat, & ita procedant prædicta l. planè. §. primo. & dict. l. cũ centum. ad quas Bart. speciatim non respondet, nisi quòd loquũtur alijs casibus, sed nõ exprimit in quibus, & sic resultat ex eo qđ ipse hic in isto proposito tradit in horum contrariorum solutione quòd plures sunt casus fallentię ad regulam qđ is cui bis legat', vel pluries semel debet habere, quũ sint casus qui sub eadem regula comprehendantur, sicq; rectiùs forte videretur dicendum, Bartolum debuisse facere regulam quam huic text. à sensu opposito præsuponit in contrariũ, scilicet, quòd is cui sæpius legatur simpli-

Aduertendũ ad verificationem conclusionis seu regulæ Bart.

ſimpliciter,ideſt, abſq; aliqua clauſula
derogatoria præcedente,debeat lega
Taxai Bart.
tum ſæpè conſequi,& ſignare pro fal-
lenrijs prædictos duos caſus ex doctri
na gl.ordi.in l.Iull.§.itē ſi quis furein.
glo.mag.ad medium. ff.de actio.emp.
quam commendat Petr.de Ancha.in
rubr.de regu.iur.lib. 6. cui concinit al
lia glo.in.§.ſi quis alij.inſtit. de inutili.
ſtipula.& prędictus ſecundus caſus de
quo prædixi ponit' in eo.§.1.legis pla-
nè, qui inchoat ſi eadem res, ſcilicet,
quando eadem res in ſpecie eidem le-
gatario,& ab eodem teſtatore, in ea-
dem vltima voluntate bis,vel pluries
legaretur quo caſu(vt prædixi)non vi
detur teſtator voluiſſe legatum mul-
tiplicare,imo verò, vt ibi dicitur non
ſufficeret per eum id exprimi, ſcilicet
ſe velle tale legatum, ſpeciei eſſe præ-
ſtatione multiplicabile. Rationē po-
nit Paul.de Caſt.ibi.quia videretur di
ſponere reſtator quid impoſſibile cū
vna & eadem res nō poſſit pluries pręſtari,
vt litera illius text. expreſſè dicit
ibi, [ſæpius præſtati non poteſt] cuius
verbi,poteſt, cum negatione pręcedē
te natura eſt præciſa vt per glo.ordin.
in cap.1.de regul.iur.in.6. cum ipſius
commendationibus & remiſſionibus
per Iaſ. traditis in l.Gallus.in princi.in
lectura integra illius.l.ſ̃.de libe. & po-
ſthum.ſicq; tex.in eodem. §. firmat ſe
in neceſſitate non præſtationis eiuſ-
dem rei pluries, ideſt, q̀ pluries præ-
ſtari nō poſſit.ad quod etiam bene fa-
cit illud quod Bart. tenet in l.meuius.
§. duorum.col.penult.de lega.2.dum
concludit & poſt eum docto.ibi cum
189 eo ſilenter aſſentiētes † q̀ teſtator nō
poſſit diſponere contra regulam pro-
hibitiuam,concurſus duarum cauſa-
rum, vel plurium lucratiuarum in ea-
dem re eiuſdē legatarij reſpectu, vel
contēplatione, His etiam cōfert tex.
in l.lutius.§. Impuberum.cod.ti.de le
ga.2. vbi probatur & in id ſolet plerū-
que allegari q̀ in ſpeciebus non cadit
multiplicatio, aduertendum tamen
Aduertentia not.ad hanc rem.
q̀ eo caſu quo teſtator expreſſiſſet ſe
velle eandem rem pluries deberi, vel
præſtari,deberetur res, & itē æſtima-
tio ipſius ſecundum Iaſ.ibi cōtra Pau.
de Caſt. ſed cōcluſio Iaſ. apud me eſt
dubia, nam ſi eam diceremus proce-
dere, parū aut nihil operaretur diſpo
ſitio illius.§.ſi eadem res,poſſet tamen
ipſius Iaſ. opinio ſaluari quando in te-
ſtamento,vel codicillis vbi talis iuſſus
teſtatoris cōtineret',de multiplicatio-
ne legati ſpeciei, fuiſſet oppoſita clau
ſula omni meliori modo,&c. quia per
eam videtur enixius cōſtare de volun
tate teſtātis, vt voluerit æſtimationē
præſtari ſi res non poſſet(prout no po
teſt)pręſtari ſicq; videtur teſtator eius
fuiſſe intentionis,vt diſpoſitio vel iuſ-
ſus ipſius ſuſtineretur ac ſortiretur ef-
fectū ea via qua melius ſortiri poſſet
quæ eſt vis ingenita genuina ac ger-
mana illius clauſulæ ſecundum Bald.
in l.quoties.C.de hær.inſt. verſi.quæ-
ro ſi pater.vbi prætextu illius clauſulę
decidit vnum notabile de qua clauſu
190 la vt obiter dicam † tradit card.in cap.
De clauſula vtili & aſsidua oī meliori modo. Remiſsiones nō contemnēdę vtpotè ad varios caſus cōducibiles.
ex literis,de offic. de lega.& ibi etiam
Abbas,Panor.& idem in cap. cum ſu-
per.col.fin. eod.titu. vbi etiam Feli.4.
col.& Dec.6.& Fran.de Are.in.l.certi
condictio.§.ſi numos. ff. ſi cert.pet.&
conſi.17.col.1.&.3.Alexan.cōſil.112.
incip.poſt reditum conſilium, volu.1.
Soci. in l.naturali. §. nihil commune.
col.1.ff.de acquir.poſſeſ.& conſi.173.
incip.Reuerende pater.col.fi.& con-
ſil.66.col.3.volu.3. Sed poſtquam ſup
Redit ad id quod prædixerat.
hoc puncto maturiùs excogitaui non
audeo iſtud firmare quia ſi id aſtrue-
remus ſequeretur q̀ maioris effectus
& importātię,eſſet clauſula omni me
liore modo, q̃ diſpoſitio ſpecialis per
quam teſtator caueret, q̀ talis ſpecies
legata

legata pluries pſtaret quo caſu (vt ſ. dixi) nō poſſet talis ſpecies legata bis peti, vt probatur ex eodem.§.ſi eadē, verſic.ſed ſi non corpus, cum ſequen. prout ibi notant Doctores, & in ſpecie Pau. Alex. & moder. niſi dicamus quod talis diſpoſitio teſtatoris coadiuuatur & declaratur, per præfatam clauſulam, videlicet q̄ res præſtetur pluries prout melius potuerit preſtari ita quod ſi ſpecies præſtari iterum non potuerit, prout non poteſt, præſtetur eſtimatio & res ipſa: nam cum ſimpliciter iubet eā bis pręſtari ideo non valet, quia talis diſpoſitio ſonat in vitium & impoſſibilitatem naturalem & iuridicam, vt ſupra eſt dictum, & ideo non eſt adimplenda, ſed quando ei adijcitur prædicta clauſula teſtator ſub conditione, tranſit de impoſſibilitate ad poſsibilitatem, vt ſic diſpoſitio eius ſortiatur effectum qua meliori via poſsit, ita poteſt hæc declaratio palliari, quamquā teſtator in ſu, pradicta diſpoſitione, quod res pręſtetur pluries. &c. errauerit in iure, imo, voluerit vel attemptauerit contra ius diſponere, deliberandum erit in hoc puncto an per hanc clauſulam diſpoſitio inutilis vel impoſsibilis conditionaliter ſuſtineatur, vtcunq; res habeat, in dubio opinio Pau. de Caſt. cōtra id quod poſt eum & contra eū tenet Iaſ. tenenda eſt cum prædicta limitatione, id eſt niſi apponatur prędicta clauſula, ſi inquam procedit, quod tamen non habeo pro magno inconuenienti declarando, vt modo prædixi, ſubſiſto in hac re iterum. Sed ſi teſtator expreſſè dixiſſet ſe velle pręſtari legatario rem & eſtimationem, cū diſpoſitio eſſet aperta in claris non daretur locus coniecturis. &c. Conſimiliter (vt ad ſuperiora redeam) legatū quantitatis pluries factum ab eodem teſtatore eidem legatario in eadē vltima diſpoſitione, in dubio non debetur niſi ſemel, niſi de expreſſa vel tacita voluntate ex coniecturis elicita, cō tracarium appareat, vt inquit textus in eodem.§.1. verſiculo [ſed ſi nō corpus] l. planè ſupra citata per illa verba [niſi euidentiſsimis probationib⁹.] &c. & in hoc differt legatum quantitatis à legato ſpeciei, quādo relinquū tur pluries, vt ſupra ab eodem teſtatore eidem legatario, & in eadem diſpoſitione vltima, nam † in legato ſpeciei 191
eiuſmodi, id eſt pluries relicto non ſufficeret probatio cōiecturalis, imo neque expreſsio teſtatoris quod præſtaretur quantitas ſimul cum ſpecie, ſecundum opinionem Pau. de Caſtro, quam ſupra ſum ſequutus, ſecus in legato quantitatis eo modo relicto, vt prędixi, per illum textum in prędicto verſiculo [ſed ſi non corpus] & hæc iſta prima oppoſitiōe tradita ſufficiāt.

Manet anceps ſuperp̄ dicta punctatione adiectionis clauſulæ oī meliore modo quam author fecit ſupra nu. præcedentem.

Sequitur in re dubia, opinionē pau. de Caſt. cōtra Iaſ.

Dubitat' iterum de prædicta pūctuatione.

Redit ad legatū eiuſdē quātitatis ab eodē diſponente, eidē legata. in eadem et vltima volunta te pluries relictum.

Diſsidentia inter legatū quātitatis, & ſpeciei ī iſto articulo.

Opponit deinde Bart. de illa notāda ac cælebri lege, & ſępiſsime allegabili, vbi ita donatur: ff. de dona. cau. mor. quam oppoſitionem cum ſequēti, licet gloſ. ſignet, quia tamen ad eas non reſpondet poſſunt dici oppoſitiones extra gloſ. dicitur namque in eadem l. vbi ita, quod ſi quis alicui donet cauſa mortis, cum clauſula illa de non reuocando talem donationem, propter eiuſmodi clauſulam, donatio illa transfunditur vel tranſit in donationem inter viuos irreuocabilē, vel ſaltē in vim ipſius, & conſequenter ſtatim efficitur eadem clauſula irreuocabilis, eo quod non poſſet donator facere reuocationem illius clauſulę, vt talis donatio denuo cenſeretur donatio cauſa mortis, & ſic reuocabilis quoniam per adiectionem prædictæ clauſulæ de non reuocando, donatio illa cauſa mortis ſtatim fuit ſortita effectum irreuocabilem per transfuſionem quam per illam l. facit in dona.

De. 2. oppo Bart. extra gloſ. in effectu.

apud nos Iureconsultus, in l. in rem. § item quecunque. ff. de rei ven. haud igitur mirum si vna donatione, scilicet causa mortis ad aliam donationẽ, scilicet inter viuos diggressio fiat & trãsit⁹, subsistente vel apposita prædicta clausula de nõ reuocãdo in dona. causa mortis, quæ irreuocabilitas inest donationi inter viuos ex sui natura in quam donationem talis fit transfusio. Et si forrassis obijciatur quod dum Bal. & alij Doctores in eadem l. 2. de legat. t. concludũt resolutiuè id quod dixi circa donationem causa mortis continenter, etiam tenent ꝙ quãtũ ad effectũ & efficatiã donatio causa mortis sortiatur vim vltimęq́ voluntatis, sic ergo videbatur in re de qua agimus dicendum, vt magis deberet attendi effectus, seu efficatia quæ stat in irreuocabilitate quam ordinatio ipsius vel modus, quo vel per quem illa inesse ꝑducitur. Sed istud non obstat declarationi supra positæ ad prædictam Bartol. solutionem, eo quia cum tempore ordinationis seu confectionis, ipsa donatio causa mortis, æquipararetur cõtractui, aut habeatur pro contractu & ob sæpe dictam clausulam de non reuocando illam in ipsamet donatiõe causa mortis appositam, protinus, id est ipso iure fecerit transitum in donationem inter viuos irreuocabilem, & sic in contractum nominatum non potest hic cõgruere neque adaptari id quod Doctores vbi supra dicunt de effectu ipsius donationis causa mortis, quia illud procedit in donatiõe mortis causa simplici sua natura (vt est sæpe dictum) reuocabili, in qua non sit apposita præfata clausula de non reuocando quo casu Bal. & Doctores resolutiue, vt dixi, in hoc loquentes, scilicet, in donatione mortis causa simplici distingunt & separant productionem illius inesse, vel eius ordinationem aut confectionem quæ in idem tendunt, ob ipsius effectu vel efficatia, quem potius nominare possumus potentialem deffectum, vel inefficatiã quæ stat in eius irreuocabilitate, cuius effectus contrarius, ac solidus resultat ex donatione simplici inter viuos, scilicet, irreuocabilitatis seu de non reuocando qui est fixus & perpetuus, sed vbi in donatione causa mortis, talis clausula apponitur per donãtem, & sic non fit talis donatio simpliciter cum per eiusmodi appositionẽ eo ipso, id est ipsis facto & iure transijt in donationem inter viuos irreuocabilem statum trahit vel traxit secum effectum, & executionem irreuocabilitatis, & sic non potest fieri distinctio neque separatio, seu diuersimoda consideratio de ipsius ordinatione ad eiusdem effectum cum, vtrunque cedat eodem momento temporis & cõsequenter isto casu cessat pręfata Bal. & Doctorum consideratio resolutoria, in dicta l. 2. de legat. t. alioqui vera communis & commendabilis, nam & in simili videmus quod cũ per mortem testatoris statim, ipso iure absque aliquo actu extrinseco dominium consolidetur & continuetur in filium & ei verum dominium acquiratur l. in suis, cum simi. ff. de liber. & posthum. non potest dari medium inter mortem testatoris & existentiam sui hæredis. glos. est ordina. in l. cum hæreditas. C. depositi. cum concordan. traditis per Bart. in l. fina. ff. de condi. instit. ex quibus patet in omnibus acquisitionibus legalibus, id est quę fiunt ipso iure nullum esse medium inter dilationem talis iuris acquirendi, & ipsam acquisitionem, bene facit tex. cũ ibi traditis per Doctores in l. placet. ff. de acquiren. hęredi. ibi [neque momento. &c.] Ita in simili

Tollit obiectum tacitum.

Atten.

mili dicendum, in nostro proposito. Ad aliam autem oppositionem quã glos. signat, & non soluit satis apertè respondetur Bar. & in verò non facit in oppositum cum in l. quam pro cõtraria adducit non fuit apposita clausula derogatoria. &c.

Expeditio glossarum.

Nunc autem expedio glos. iunctis alijs oppositionibus Bar. quas glo. vltima hic signauit, quæ glo. vnà cũ glo. prima opponit seu oponũt de l. si mihi & tibi. §. in legatis. s. đ lega. 1. in versic. interdũ, vbi si testator dixit (si cui legauero id, neque do neque lego) & postea legauerit tale legatũ quod postea fecerit non valebit, & sic prima voluntas præualet, & istæ glos. hic &

195 glo. in d. versi. interdum, soluunt † q. ille text. debet intelligi & suppleri per istum, hoc est nisi in secunda voluntate expressim & specialiter deroget priori, vt q̃ testator dicat specialiter & expressim cum prioris voluntatis pœnitere, & ita etiam tenet Barto. hic & sequuntur tacitè omnes alij Doctores non faciẽtes de hac oppositione mentionem & meritò, sed in dicto §. in legatis, appertiùs approbãt & firmant Docto. post glo. ibi, sed quia res est in se aperrissima & valde expedita q. ille tex. necessariò est supplend' per istum, vt ex horum textuũ inspectione & à limine (vt aliàs dicitur) apparet, vlterius non insisto.

Supplet tex. in. §. in legatis, ver. interdũ, p hãc. l.

Deinde glo. & post eam Bar. opponit de l. fi. in prin. s. tit. 1. in cuius solutione maius sese negotiũ exhibet. Dicitur namq; ibi q. testator in testamẽto dixit, vt si quid filio legasset, in aliqua scriptura obsignata. i. sigillata volebat eam valere iure codicillorum, postea reliquit eidem filio in scriptura non obsignata. i. in quadam epistola aperta decidit tex. q. non obstante clausula derogatoria prius apposita filius debet cõsequi relictum, & sic vltima voluntas præualet etiã, non cõtinear contrariã derogationẽ clausulę prioris derogatorię. Et in solutione istius cõtrarij glo. vltima hic in ipsius principio remittit se ad id q. in l. cõtraria dixit, vbi effectu vult (prout eã de

196 clarat ibi Io. de Imo.) † q. quãdo clausula derogatoria ponitur expressim & sigillatim respectu sequentium, vt est in casu istius l. tunc requiritur q. in sequentibus fiat expressa & specialis derogatio illius, vt hic in ver. [sed hoc ita.] secus autem quando non expresse, sed tacitè colligitur à sensu contrario, vt ibi, quia dicẽdo q. scriptura obsignata valeret, videtur per contrariũ voluisse q. non obsignata minimè valerer, & consequenter per secundam dispositionem in qua fuit sibi relictũ per scripturã obsignatam tacitè videtur recessum à prima dispositione derogatoria tacita, seu subintellecta per argumentũ à sensu contrario & illud sufficit, iure nãq; & ratione tacitũ tollit tacitũ, quia per quascunq; causas, res, in esse producitur per easdem vel similes per contrariũ, dissoluitur. l. ferè quibuscunq.. ff. de regu. iu. c. 1. eod.

Agitur đ intell. l. fin. in pri. supra ti. 1. de lega. 1.

197 tit. † nam regula illa eiusdẽ cap. primi vulgaris & protrita declaratur optimè p eandẽ l. ferè, quæ in effectu vult & ad hoc in voce sum solitus eã allegare, q. resolutio seu dissolutio fit propriè per contraria, ad idẽ l. nihil tã naturale, eo. tit. vnde videtur effluxisse tex. in prædicto cap. 1. ad hoc etiã lex proutq; sq;. ff. de solutio. & l. pe. C. de pigno. gl. in l. si tibi. 10. §. de pignore, ff. de pact. cum alijs cõplicibus, & remissi. in modum torrẽtis more suo traditis per Andre. Tiraquel. in opere ll. connubia. fol. 140. num. 19. cum multis præceden. & sequen. ita in proposito sicut prefata clausula derogatoria fuit tacitè, id est, per argumentum à contrario sensu apposita in testamẽ-

Regu. vulg. oĩs res per quascunque nascitur. &c. Declarat p l. ferè qbuscunq;. ff. de regu. iur.

to

to præambulo,ita per epistolã sequẽtem,& sic per contrariam sequentẽ volunratem tacitam,sicq; priori simi lem per contrariam tollatur secundũ Bar.cuius verba significant, quod eo ipso quod fecit testator epistolã non obsignatam videtur recessisse à prędi cta clausula derogatoria tacitè à sensu contrario ex clausula testamẽti de sumpta, non quod ex epistola secunda, colligarur aliquod argumentum à contrario sensu contrarium primo, quia imo ibi non colligitur, prout nõ potest regulariter colligi, nisi ex verbis exp̃ssis in sensu directo, quę tñ ver ba in epistola postea confecta, nõ fue runt expressa ad eam rem, id est sensum directum, vt ex eo resultaret sensus tacitus conferentia. Sed solummo do in epistola non obsignata, fuit factum legatum eidem filio, quæ confe ctio epistolæ non obsignatæ, ostendit ipso facto volũtatem testatoris, vt vo luerit scripturam valere etiam nõ o-

Intẽtio Bar. in sua solutione.

198 bligatam, † volũtas namq; factis etiã darur intelligi,& quidẽ fortiùs q̃ verbis solis.l.si tamen,§.ei qui.ff.de edili. edi.l.Paulus,respondet non tantũ ver bis,ff.rem ratam habe.cap.dilecti, primo,de appella. iuxra illud Maronianum[& facta loquũtur.] Ad idem cõferunt duo iura simul iũcta,videlicet, l.nostram.C.de testa.&.§. ex eo autẽ solo,instit.qui.mo.testa.infir. nam in hoc.§. dicitur quod licet testator ver borenus reuocaret testamentum à se factum, tamen si aliud testamentum non faciat,non censetur reuocatum, & in eadem l.nostram,dicitur quod si testamentum fuerit de industria lace ratum per testatorem, non autem casu,absque vllo verbo testatoris & absque alia solennitate aut volũtatis declaratione,& absque alterius testamẽti confectione reuocatur primum testamentum,sic ergo ex his duobus iu

Volũtas fortius manifestatur facto quã verbis.

ribus cõiunctis patet, quod proximè dixi,scilicet, apertius ostẽdi ac demõstrari voluntatem facto,quam verbis expressis & ex consequenti fortius operari factum in patefacienda volun tate ipsius facientis,quam verba per eum expressa operẽtur, & per hoc re sponderur, obiectioni quam hic facit Rapha.Cu.aduersus prefatam cõmunem solu.dum inquit eã esse con tra l.conficiuntur,§.fi.ff.de iure codi. de qua ante ipsum apposuerar Bar. & soluerat. Sed ipsius solutione non ob stante idem Raph.instat acriter, ne di cam,importunè aduersus prædicta di cens q ratio quare dispositio sequẽs, quæ non habet clausulam contra derogarorium ad primam derogatoriam est ea quam in superioribus diximᵘˢ, icilicet quia in secunda dispositione testamentatia, vel codicillari, videtur tempore cõfectionis ipsius defuisse volunras, vel animus ipsius disponẽtis, vt in sæpe citata l.qui in aliena.§. fi.§.de acqui.hære.& dicta l.& si quis §.plerique.ff.de religio. & sumpt. fu. ergo in casu eiusdẽ l.fi.in pri.s. tit.1. q̃ versamus, testator faciendo postea epistolam non signatam nõ potest videri voluisse quod valeat, quia in tali confectione epistolæ non signatæ, videtur deesse voluntas ipsius conficientis illam, & hac ratione motᵘˢ Rapha.residet contra solu.Bar.& cõem, sed defensando eam potest probabili ter di,quod quatenus attinet ad soluẽ dum obicem de d.l.conficiuntur.§.fi. satis ac super iam est respõsum, & qui dem pertinenter per Bart. Quatenᵘˢ autem pertinet ad ipsius Raphae. rationem de voluntate quam dicit defi cere in secunda scriptura non obsignata, respondeo (pace ipsius dicam) eum & fallere & falli, nam prima clau sula derogatoria, idest in præcedenti voluntate dispositiua apposita, tum

Respõsio ad obiectũ Rapha.Cu.cõtra cõem.

De eadẽ re. defẽsatio sẽtentiæ cõis contra Rapha. Fulgo. alias Cu.

Notãda declaratio, ad dictam l. fi. in prin.

demum facit cessare voluntatem, in dispositione sequenti, in qua non cōtinetur expressa & specialis contraria derogatio prioris, quādo prima volūtas derogatoria est expressa, secus aūt quando est tacita quo casu ad prioris derogationem, sufficit alia consimilis derogatoria contraria tacitę, quæ resultet ex facto ipso, vt supra dixi, nam cū in casu dictæ l. fi. in principio, testator fecisset epistolam secundam, non obsignatam, ostendit volūtatem suā esse, vt voluerit eam tanquā vltimam valere & prævalere primę voluntati, habēti derogatoriā tacitam ab opposito sensu, & ita resoluitur & omnino no eneruatur prædicta ratio in cōtrarium per Raph. Cu. adductā, tenenda est, itaq; solutio Bart. & cōmunis quā tenet Alber. hic, in prin. cū modificatione quam ponit idem Bar. eam inferens ex solutione quam proximè tradiderat ad. §. vlti. prædictæ l. conficiūtur, vel etiam potest teneri solutio Petri quam itidē dicit Bart. sibi placere. Et si fortè quisquā aduersus hæc tētet obijcere, satis dici expressam voluntatē in casu dictæ l. fi. in prin. quæ ex argumento à cōtrario sensu colligitur, vt probari videtur ex, l. quibus diebus §. quidam Titio. ff. de cōdi. & demōst. quem ibi notant idem Raph. & Soci. pro glo. in l. qui testamento. §. mulier ff. de testa. allegata in superioribus, & statim alleganda, potest responderi illud procedere quoad hoc, vt eodem modo valeat (quoad effectum inquā) dispositio tacita quo & expressa, vt ibi, secus tamen quantum ad hoc, vt verè posset dici in seipsa expressa, qa
199 imo non est propriè † & absolutè expressę sed tacita, licet quoad effectū, vt dixi, aliquando sortiatur vicem expresse, & sic quo ad quid & minus propriè vel abusiuè dici queat expressa, & hoc tenet glo. ordi. in l. qui testamē to. §. mulier. ff. de testa. quatenus dicit q. tale argumentū à sensu contrario habetur pro lege, ex cōsequenter pro volūtate testatoris, quādo ex verbo ei⁹ desumitur, ergo id quod decerpitur ex verbis legis vel testatoris per tale argumentum non est absolutè l. neque voluntas testatoris aut eius dispositio quum (vt est notissimum) id quod habetur pro tali, non est verè ta le l. mercis appellatiōe, cum glo. ff. de verbo. sig. l. mercedes, vbi glo. ff. de peti. hære. Ad idem facit illud, videlicet, quod ex argumento à sensu cōtrario sumpto, resultat volūtas tacita vel cōiectutata, & sic nō expressa, vt est tex. in l. apud antiquos, post pri. C. de fur. vbi tex. appellat istud argumentū cōiecturam, ad quod expendit eum Bal. ibi col. fi. versi. item not. & ibi concordat illud notabile cum glo. in d. §. mulier, aliter tamē quā s. dixi, sed illud q. prędixi magis placet & cōcinne quadrat ad rem nostram, tandem idē Bal. subdit ibi secūdo membro ex duob⁹ per eum traditis post Iacob. Butrig. q. tale argumentum est ex mente & interpręratione legis potiusq̄ ex verbis allegat in id l. pecuniam. ff. si cert. pet. versi. [tanq̄ subsidiaria conditio] pon
200 derans † dictionem tanquam sua natura designantem improprietatem, vt potè dictionem similitudinariam. l. si patet. §. qui duos. ff. de adop. quæ loquitur in dictione quasi, sed eādem significationem habet dictio tanquā l. 1. [ibi tanquam peregrini]. & c. C. de hære. insti. & l. iubemus. 2. §. sanè. 1. C. de sacro. eccles. & in cap. dudum. 1. de elect. & in cap. solite, versi. [nec pure] vbi etiam glo. de maio. & obed. & ibi Feli. col. 2. post alios notat & ita dicit Bald. debere intelligi glo. in dicta. l. apud antiquos, debuisset dicere literā textus ibi, quia imo glo. destruit illū textum, & perperam, ne dicam, pessimè

Notanda declaratio, ad d. l. fi. in pri.

Residet cū solutiōe Bar. & cōi declarata, vt supra. & cū modificatione Bar.

Obex tacitus cum eiusdem solutione.

Dictiones tāquā & quasi sunt similitudinariæ & significantes improprietatem.

Cōcludēs cū solutione cōmuni, ad tex. de in l. hu. in prin.

me loquitur in emendatione illius literę, ex quibus apparet veram esse cõmunem solutionem & tenendam.

Deinde glos. opponit & Bart. post eam, de l.diuus.§.licet.ff.de iure codicillo. vbi licet testator in confirmatione codicillorum futurorũ, quã prius in testamento fecerat, dixerit se non aliter eos valere velle, quam sua manu signatos & subscriptos, valent tamen postea facti codicilli per eundẽ; quamuis neque manu sua facti, neq; subscripti neq; signati fuerint, subdit ibi tex. eandem prope rationem quã iste tex. ponit, videlicet q̃ ea quæ postea geruntur prioribus derogant, & tamen vult q̃ valet posterior volũtas etiam simplex quamquã non contineat derogationem prioris, quod est cõtra istum tex. in versi. [sed hoc ita.] in quo requiritur reuocatio specialis prioris voluntatis derogatoriæ, Bart. postq̃ recessit à tribus solu. glo. hic remittit se ad solu. glo. in eodem.§.licet vbi glo. soluit illum tex. supplendũ esse per istum in prædicto ver. [sed hoc ita.] quemadmodum & supra diximus in. 1. opposi. suppleri text. in d. §. in legatis, versi. interdum, per istum.

201 † Et quia hic est difficilis articulus in cuius resolutione Docto. variant dubitãtes de intellectu eiusdem.§. licet, ideo in eius discusione insistam quã breuiter tamen potuero. Et quidem quod attinet ad solutionem cõtrarij omnes astruũt illam solutionem glo. esse communem, tamen Oldr. & alij Doctores antiqui soluerũt aliter illud videlicet, q̃ clausula derogatoria ibi fuit derogatoria solennitatis quę quidem solennitas est iuris publici. l. 3. ff. de testa. l. testandi. C. eo. ideo absq; alia contraria derogatione per volũtatẽ secundã contrariã faciliter reuocatur cum res (vt aliàs dicitur) de facili reuertatur ad suam naturam. l. si vnus

Traditur in sequen. affatim de intellectu l. Diuus.§. licet ff. de iure codi.

§. pactus ne peteret, vers. [quod in specie.] ff. de pactis, sed in l. nostra clausula derogatoria præcedenti dispositioni adiecta, fuit derogatoria volũtatis, hoc est concernens legatum seu volũtatem dispositiuam quam testator pro suo libito postea alterare, vitiare, & mutare, cum à voluntate ipsius libera pendeat ideoq; requiritur reuocatio specialis. Sed hanc solutionem Doctorum antiquorum impugnanr, ibi Bar. dicens q̃ imo illa nõ fuit clausula derogatoria solennitatis, nam ea id est solennitatis dicitur esse huiusmodi, scilicet quando testator solummodo dixit, volo q̃ in codicillis quos fecero interueniat talis solennitas, videlicet q̃ me subscribam & apponam meũ sigillũ, & vlterius non procedat anullando voluntatem sequentem hoc est q̃ nisi ita fuerit facta non valeat, quo casu esset derogatoria solius solennitatis non voluntatis, & consequenter per aliam volũtatem sequẽtem contrariã simpliciter factã tolleretur prima seu pręcedens, sed ibi processit vlterius dicẽs q̃ non aliter. & c. vt. j. statim subdit. Et q̃uis Rapha. Cu. de hoc dubitet, tamẽ in dubio tenendũ est cũ Bar. pręsertim, q. cũ eo transeunt Docto. hic cõiter, & in. s. dicto.§ in legatis, vbi Soci. in specie idem tenet col. 3. versi. secũda est clausula derogatoria sólennitatis, subdit deinde Bar. hic, q̃ in d.§ licet, fuit clausula derogatoria voluntatis principaliter, licet secũdario & minus principaliter fuerit solẽnitatis, quia ibi testator processit vltra dicendo non aliter codicilli per me postea faciendi, valeant nisi fuerint manu mea subscripti & ex cõsequenti voluerit aliter non valere, & sic censetur principaliter clausula derogatoria voluntatis, nã q̃ tex. ibi dicit de solẽnitate ponitur cõdicionaliter, sed dispositiue ponit de volunta

Bart contra Old. & antiquos.

te,& sic cũ dispositiuè ac magis principaliter ponat̃ seu fiat ibi mentio de voluntate, minus principaliter seu cõsequutiuè fiat mentio de solennitate merito de illa clausula secundũ Bar. censenda est absolutè derogatoria voluntatis, non autẽ solẽnitatis eũ regulariter † & vt plurimũ attenditur id q̃ agitur principaliter l. si quis neq; causam, in prin. & l. rogasti. ff. si cer. pe. & l. qui exceptionẽ, in prin. ff. de condi. indebi. quẽadmodũ † & à principaliori & digniore res solet denominari. §. sed & quoties, insti. de iure natu. gen. & ci. &, put etiã dicit̃ in simili † q̃ verba sunt accipienda per prius & non per posterius. l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulga. & pupilla. l. 1. §. qui in perpetuum. ff. si ager vectiga. & c. Et quaten⁹ Bar. dicit tex. in eodẽ. §. licet, pro contrario. s. adductũ loqui conditionaliter de solennitate & dispositiue de voluntate, id potest apertius patere resoluendo & conuertendo verba testatoris ĩ illo tex. relata, hoc modo videlicet, vt in quantum testator referente iurisconsulto, ibi dixit se nõ aliter valere, velle, codicillos q̃ sua manu signatos, id est q̃ ita demũ eos valere voluerit si fuissent sua manu signati non aliàs, & ita versando literam voluntas est in dispositione, solẽnitas in conditione. Sed contra hoc pũgit Ange. de Perig, dicẽs q̃ licet testator secundũ ordinẽ verborũ fuerit locutus, primo, de voluntate, secundario de solẽnitate, effectu tamen considerato testator p eiusmodi verba nõ intendit derogare nisi soli solẽnitati, & ideo (secundũ eũ) attento potius effectu, q̃ verborũ serie talis clausula magis deberet dici derogatoria solẽnitatis q̃ volũtatis. Sed quãuis ista cõsideratio Ange. videat̃ fucata & aures demulcere, nihilominus tamẽ, pro tuenda Bar. cõsideratione facit ratio hæc,

202 Regulariter quod principaliter agit est attẽdẽdũ

203 à digniori, ac principaliori fieri debet denominatio.

204 Verba accipi debent p prius nõ per posterius.

Punctuatio Ange. de Perigl. aduersus Bar.

Defenditur Bar. contra punctuatione Ang. præfatam.

quia Bar. non perpendit neq; cõsiderat ordinẽ verborũ principaliter, sed potius effectum resultantẽ ex principali dispositione seu voluntate potissima ipsius quę fuit (vt dixi) velle q̃ codicilli per eum cõficiendi, tum demũ valerent si sua manu signati essent, & nõ aliter, quæ verba taxatiua seu limitatiua ostendunt voluntatem testatoris enixam in derogando posteriori seu futurę voluntati codicillari, sub illa cõditione negatiua, si codicilli nõ fuissent confecti cum solennitate per eum requisita ac supra sæpius repetita, scilicet si sua manu codicilli conficiendi, signati fuissent, & sic videtur (prout Bar. dicit) q̃ intentio principalis ac potissima testatoris cõsideratio fuerit derogatoria futurę voluntatis, & intentio aut cõsideratio min⁹ principalis seu consequutiua fuerit circa solennitatem, & ita potest defensari consideratio Bar. ab spiculo Ange. de Perig. Penitius tamẽ hanc rem mihi intuenti offert sese alia ratio contra Bar. nam nemo potest inficiari quin tota clausula illa derogatoria posita in d. §. licet, suspendatur per appositionẽ illius conditionis cũ conditio qualificet totam dispositionẽ cui adijcitur, & eam suspendat prout in iure est notius quam vt probari expediat in titulis. ff. de condi. & demonstra. & de condi. insti. & de hęre. insti, & de contrahen. emptio. de in diem addict. & in titu. C de institu. & substit. quibus iuribus & alijs passim & indiscrimina
205 tim cauetur † conditionis principalẽ effectum & efficatiam consistere in suspendendo actum vel dispositionẽ cui adijcitur in euẽtũ ipsius, quum peculiaris & genuina ipsius conditionis natura est habere se ad esse & ad non esse, vt declarant post glos. Doct. vltra præallegata loca, in l. cum ad præsens. cum l. sequenti. ff. si cert. pe. & cũ ita

Instat expropria intẽtione, cõtra Bar.

Cõditionis natura germana, & innata est suspẽdere, necnon habere se ad esse, & ad non esse.

206 ita sit † quod cōdi.lo illa solennitatis in dubio designet finalem causam dispositionis prout est regulare in alijs conditionibus Bart. post glo.in l.2.§.fi.ff.de dona.ergo tota illa clausula videtur concernere principaliter solennitatem,ex quo voluntas quoad validitatem totius vltimæ dispositionis codicillaris pendet ab euentu seu existentia futura conditionis adiectę, ad solēnitatem quam testator voluit omnino in codicillis debere interuenire aliàs voluit eos non valere. Comprobatur hoc,quia sicut † conditio per l. apposita designat formā, l. prætor nō sub conditione,in prin.ff.de colla.bonorum,quam Bal. in id allegat in authen.matri.& auiæ. C.quando mulier tute.offi.fungi poss. quod etiā,& adhuc clarius tenet idem Bald.in l.2. C.de hære.actio.& Iason quamuis huius loci non meminerit,sed tantū pręcedentis in l.2.§.prius.S. de vulga.& pupi.† ita etiam in vltima dispositione dicendum,quę similiter est lex,priuata inquam.§.disponat, in authent. de nup.4.coll.cumque forma dat esse rei.l.Iulianus.§.quantum.ff. ad exhiben.& l.si is qui quadraginta.§.quædam legata.S.ad l.falcidiam consequitur prædictam dispositionem in eodē §.licet,cum sit tota conditionalis, debere denominari à forma seu à causa formali,& sic à clausula derogatoria solēnitatis neq; videtur aliud posse dici maximè quia voluntas & solēnitas in illa clausula stant inter ipsius rationis ambitum, & eundem verborum constructum,& hac ratione nō parū mihi stringente non sat percipio,quo pacto Bar.potuit distinguere,diuidere,vel separare in contextu eiusdem §.licet,dispositionem à conditione & sic separare res inseparabiles,idest formam accidentalem ab ipsa voluntate derogatoria cui accidens cohere-

Conditiōes in dubio importāt causam finalem dispositionū quibus adijciuntur.

207 Conditio legis inducit formam.

208 Idē in conditione apposita in vltima disposi tiode.

Dubitatur de supradicta distinctione Bar.ad d.§.licet.

209 bat,quum (vt iam est dictum) † conditiones suapte natura qualificent dispositiones quibus adiacent, vt potè earum subiecta fundamentalia,sine quibus eædem conditiones subsistere nequeunt naturaliter neque ciuiliter l.2.vbi notant Bar.Bal. & Alber. ff.de vsufru.& l.3.in fi.ff.quibus mod. vsufru. amitatur cū al.sic ergo ex prædictis liquido cōstat in dicto.§.licet, potissimū ac magis principaliter debere esse considerabilem solennitatē, ad quam testator videtur direxisse vltimatam seu finalem intentionem,q̄ ipsam voluntatem vel dispositionem principalem,cum nō fuerit pura, simplex,& absoluta,sed conditionalis,sicque pendens & suspensa in conditionis euentum & dum purificatur non censetur dispositio,sed potius conditio,& ita etiam iura plerunq; appellant conditionē absolutè,ipsam dispositionem cōditionalem,vt in l.prima, in primis verbis,ibi[conditionis incertū,]idest fideicōmissū sub incerta cōditione relictū quę est expositio Bar. & cōmunis.C.de pactis,sic itaq; prædicta clausula derogatoria posita ī d. §.licet,principaliter censenda est derogatoria solennitatis & non volūtatis quamuis Bar.aliter dicat.

Conditiōis officiū est, qualificare dispositionē cui apponit.

Præterea in omnibus exemplis per Bar.hic,& in dicto.§.In legatis,traditis de clausula derogatoria possibilitatis testandi,dicunt ipsi Docto.exemplificando illā,puta si testator dicat ,nolo me posse testari,& sic faciūt mētionē de nolūtate vel cōtraria volūtate,& tñ nemo scribētiū vnq̄ dixit q. talis derogatoria potestatis testādi sit etiā derogatoria volūtatis nō tm̄ principaliter (id.n.est expeditū) sed neq; cōsecutiuè vel min' pricipaliter,ita ergo à simili ī terminis hui' clausulę derogatorię d q̄ agim' pariformiter dicēdū videtur.

De eadē re.

210 Ex † quibus consequitur attēto iuris

Quanq̃ de iuris rigore, opi.seu solutio Oldra.& Docto. antiquorũ sit probabilior.cõi non tñ est sequēda in Decisiuis cõtra illam.

rigore solutionũ Oldra. & antiquorũ ad eundem.§.licet,probabiliorem esse q̃ glo.& cõmunem solutionẽ, nõ tamen ob id auderem in decisiuis à cõmuni recedere,licet Ias.in d.§. in legatis,secũda lectione,col.1. sequatur prædictam solutionẽ Doctorum antiquorum,& dicat cõmunẽ solutionẽ esse peiorem cæteris &quidem nõ ab re,tamen eam tenet glos. in d.§.in legatis,in parte non valebit,&eandem effectu tenet glo.in l.nostra, quæst.2. versi.itẽ quid si dicat nolo valere,quã conclusionem tenet etiam Bart. in l. omnes populi.4.q.3.quæstionis princi.ver.circa secũdũ ad fi. ff. de iusti.& iu.& Bal.in d.§.licet,quem in præsentiarum versamus,quum de solutione contrarietatis quæ ex eo ad hanc l.te sultat discutim° ac tractamus, & eandem dicens esse communẽ tenet Sali.in d.l.sancimus,alias etiam considerationes respon siuas ponit Soci. in d. §.in legatis, vi. ibi eum non firmantẽ pedes super isto atticulo, & certe, vt ibi inquit Vincen.imaginationes Soci,ibi traditæ ad hanc rem ,non sunt efficaces,vtcumq; sit,in dubio tenenda est, extra aleam disputatiõis,communis,ergo circumscriptis tamen ac

Contra rationes Bar.

repulsis Barto. rationibus quę reuera non vrgent nec sunt(vt.s.ostendim°) solidæ neq; in eis iaciendũ est fundamentum cõmunis opi. siue solutionis ad præfatam contrarietatem,vt.s.tradidi,neq; est ferendum(vt prædixi)& iterum repeto quod Bar. dicit inquãtum facit sepatationem dispositionis à conditione,& considerat principali in interpretatiõe clausulæ derogatoriæ,de qua ille text. loquitur,ipsam dispositionem seu voluntatem,quod fieri nequid,vt prædeduxi, neq; cadit in sensu velle imaginari qualitatẽ nõ extinctã inquã, sed rei adhuc coherẽtẽ & superexistentẽ ad ipso subiecto

211 diuisam ac separatã,† accidẽtia quippe absq(eorũ petẽtione à subiecto naturaliter separari nequeunt, cũ neq; ab eo ad aliud vel in aliud subiectum migrare non possint, idẽq; dicẽdum est secundũ iuridicam cõsiderationẽ,
212 quũ † ars naturam quantũ potest imitetur.§.minorẽ,institu.de adop. cum al.& est tex.vbi Bal. post Philosophũ, & ipsius cõmẽtatorẽ quẽ vocant Aueroiz,multa pulchra de qualitatib° inseparabilibus à persona,tradit in l.vna §.ne autẽ,ante finẽ.C.de cadu tollen. & vi.l.quis ergo casus.ff.de pecu.

Ars pro viribus imitatur naturam.

Prosequitur deinde Bar.quæstionẽ gl.hic quę est vna variata,&(vt sic dicam)variegata diuersis exemplis seu figuris,& producit istũ text.loquentẽ de clausula derogatoria dispositionis particularis,idest codicillorũ continẽtium legatũ,vel fideicõmissum particulare,ad clausulã derogatoriam vniuersalis dispositionis,siue institutiõis, & sic testamẽti sequẽtis quę est materia crebrior & maioris importantiæ. Quamobrem de ea in primo euidentiali in hui° l. principio disseruí & oĩa extra glo.(vt est de intẽtione Bar. lo-

Digreditur Bart. in hac quęst.ad materiã derogatoriã circa institutiones vniuersales.

213 quunt † de clausula derogatoria volũtatis, vel validatis quæ qdẽ clausulæ in eundẽ tendunt scopũ,& ambabus separatim promiscuè Docto. vtuntur & pro eadẽ,per eos accipiũtur. Est tamen verũ q̃ glo.hic in illis verbis,illo vel illo modo videtur sentire de clausula solẽnitatis derogatoria,cõiuncta cũ derogatoria volũtatis, vt in casu d. §.licet,secundũ.s.scriptã Bar.declarationẽ seu solutionẽ qui tñ non expedit glo.istã ad id quæ videt in illis verbis trahi posse ad solẽnitatẽ,sed in vero intẽtio glo.nõ fuit interferere exẽplũ de solẽnitate formali inter exẽplaria clausulę derogatorię volũtatis,sed poti° voluit loq̃ d q̃dã solẽnitate extrĩseca seu accidẽtali vel volũtaria,p q̃

Vera intentio istius gl. opportune, & expedite declarata,vt sequitur.

non

non alteratur solennitas formalis & necessaria à iure requisita in cōfectione testamenti, sed vltra eam testator pro suo libito ad fortiorem forte cautelā vult q; in sequenti voluntate præter iuris formalem solennitatem testium, & aliorum solennium in testamentis requisitorum, adhuc interueniant alia solennia, putà q; in sequenti testamento ponātur aliqua alia verba nunc denuo per testatorem requisita interuenire prout est in exemplo cōmuni Docto. de oratione dominica, vel de aliquo psalmo ponendis in testamento sequenti ad resolutionē clausulæ derogatoriæ præambulæ. Sed quando Doctores loquuntur de clausula solennitatis derogatoria intelligunt q; testator non potest tollere vel mutare vel alterare iuris solennitates in testamentis pro forma, ab ipso iure requisitas, ac præfixas, tamen potest ad libitū ex proprio capito & voluntate præter illas iuridicas intactas remanentes, adijcere aliàs solennitates extrinsecas & accidētales, nuper ab eo confictas & inuentas, non equidem vt sint propriè solennitates testamenti formales, nam eas homo priuatus præfigere non potest, cum sint iuris publici, sed ad eas disponens adhibet per modum solertiæ seu diligentiæ, quia fortè suspicabatur vim sibi p aliquē inferendam, vel dolum aut metum, vt reuocaret primum testamentum, & secundum conficeret ad vtilitatem suggerentis illam cōfectionem, vel alterius tertij, & contra voluntatem ipsius disponentis, quam obrem voluit ita demum sequentem voluntatem suam reuocatoriam primæ haberi pro libera & spontanea, si in secundo testamento esset apposita præfata solennitas præordinata in primo testamento velut quidam index libertę ipsius voluntatis, & non ab

Doctorū intentio cōis. in tractando. de clausula solennitatis derogatoria

alio coactæ vel lesę in secunda futura confectione alterius testamenti. Sed Bar. vt ex dictis eius apparet non curat de hoc in modo derogādi, hoc est quod de ea fiat in sequenti voluntate mētio ī indiuiduo quin potiùs in omnibus exemplis glo. tenet idem quod in hoc text. deciditur, videlicet quod in secundo testamento vel alia voluntate extrema post primam præcedentem confecta, requiratur necnon sufficiat derogatio specialis prioris contrariè derogatoriæ, neque sit necessaria indiuidualis, neque sufficiens censeatur derogatio generalis, & vt res ipsa apertius manifestetur subijciam id quod ex dictis Bar. hi, col. 3. colligitur coniunctis his quæ in præcedenti columna tradit, videlicet triplicem esse clausulam derogatoriam præcedentem. Prima est derogatoria potestatis, siue possibilitatis, siue etiam potentiæ testandi quam vocāt, vt putà quando testator in prima dispositione prædixit, nolo me posse facere testamentum vel aliam vltimam voluntatem, vel nolo me posse mutare testamentum per me iam factum, vel nolo me posse pœnitere testamēti quod nūc facio, ita declarat hāc primam clausulam derogatoriam voluntatis. Bar. hic, col. 3. post glo. 2. vel etiā vltra eū potest aliter ista clausula exēplo subijci, vt per glo. in dicta l. si mihi & tibi. §. in legatis, sæpe allegato, vers sicu. interdum, videlicet nolo licere mihi pœnitere, vel nolo me posse amplius testari, q a volo vel vellē decedere cū hoc testamēto q; modo facio, & vltra nō processit testator in derogatione, his enim exēplis quę in idē recidunt cū pręcedēti testator disposuit dū taxat circa ipsam potestatē testandi, siue etiam possibilitatē vel potentiam, nominare eam vellimus, & non circa voluntatē, videlicet vt voluntas debeat

Declaratur intentio Barā vna cū ipsius dictis in isto articulo

Exemplaria triplicis clausulæ derogatoriæ.

Exemplaria primæ clausulæ. s. potestatis.

beat in futurum deesse,& istud est de derogatione potestatis,non potest testator facere,quia esset auferre sibi liberam testamenti factionē quod est impoßibile l.stipulatio hoc modo cōcepta.ff.de verbo.obliga.cum si.& nemo sibimet legem imponere potest, vt ab ea recedere nō liceat, vt in hac lege dicitur, & supra fuit plene traditum in.4.notabile textuali. Ideò non est opus alia sequēti cōtraria derogatione reuocatoria p̄cedentis clausulę derogatoriæ potestatis, vt potè nulli' momenti,quapropter glo. quæ in d.§ in legatis,versi.interdum, cōtrarium voluit, meritò reprehēditur communiter per Doƈto.ibi,& per Bar.hic,col. 3.s̄.sæpi' citata. Alia & secunda(vt pręmissa repetam)est clausula derogatoria solennitatis, vt quando testator dicit,quod in testamento vel codicillis per eum conficiendis, ponatur certa ac noua,præter siue cōtra iuris dispositionem,solennitas, vt putà quod interueniāt nouem testes, vel quod sufficiat testes testamenti vel codicillorum postea conficiendorum esse fœminas,vel quod fiant per duos tabelliones etsi aliàs non valeant,quæ quidem solēnitas,vt dixi,& exemplificaui,est additatiua vel detraƈtiua solennitatis iure publico introduƈtæ in testamento vel codicillis. Et quatenus ad hanc clausulam attinet,Doƈto.indiscriminatim conueniunt in hoc,vt valeat secunda voluntas solennis, id est cum solennitate ordinaria à iure introduƈta,confeƈta, quāuis testator non seruauerit in eius cōfeƈtionem, illam solennitatē à seipso in priori voluntate nouiter præscriptam,per modum additamenti, vel diminutionis ad iuris solennitates,quia non potuit (vt diƈtum est) derogare iuri publico vel illud in aliquo innouare vel altera re inducendo quid nouum circa solennitatē ab eodē iure publico requisitam & introduƈtam,secundum Bar. hic,prædiƈta colū.3. post Doƈtor.antiquos in præsentiarum ponētes rationem prædiƈtam,quam etiam repetūt recentiores in d.§.in legatis, signātet Ias.Soci.& Vincē.de Perusia. q̄q̄ Bar. hic.col.2.nescio quo duƈtus spiritu aliam rationē in verborū discursu fuerit commentus quæ est,quia res facili ter redit ad suā primeuā naturā.&c. quæ ratio parū aut nihil confert huic rei de qua agim'.Sed fortior & aptior est ratio prædiƈta quę est (vt sæpe dixi)quia p priuatos iuri publico derogari vel renuntiari nō potest l.ius publicum.ff.de paƈtis.cum alijs,& quidē nemo est qui nesciat faƈtionem testamenti esse iuris publici,vt supra est diƈtum,& proinde solennem dici l. 3.s̄. de testa.l.testandi.C.eo.& vtrobiquę de hac re edisserūt scriptores ordinarij. Cui æquidem solennitati testamentariæ ob prædiƈtam causam testator neq; derogare neq; renuntiare potest.l.nemo potest.s̄. delega.1.l. codicillis.§.pe.s̄.tit.1.sed est plus q̄ manifestum quod testator addendo nouam solennitatem per modum variationis solennitatis à iure requisitę derogat vel minuit de iuris solennitatibus,quemadmodum & detrahendo illis,videturq; eisdem quodammodo renuntiare & contrariē & ab eis recedere, cum per talem additionem vel detraƈtionē effeƈtu & re ipsa velit q̄d prędiƈtę solēnitates à iure introduƈtę vel requisitæ, vel non sufficiāt ad aƈt' valorē vel validitatē, vel sint superuacaneę,primū q̄ppe vult,vbi addit, secundum autē,vbi detrahit.

Tertia & vltima clausula derogatoria est volūtatis, de qua l.ista loquit', necnon tex. in eodē. §. in legatis, supra sæpisimè citato, & de q̄ loquunt' & traƈtant in quęsti. motæ & decisæ, per

Secundæ clausulæ derogatorię.s. solennitatis exemplaria.

Consona omniū Doƈt. sententia.

Explodit vt friuola,& nihil vrgens, quædam ratio Bar. hic.

Adaptatio declaratoria

3. Clausulæ derogatoriæ exemplaria.

per glo.hic,quę (vt prædixi) secundũ communes Doctorum declarationes, versantur circa hanc clausulam derogatoriam voluntatis,& sunt de ipsius propria & peculiari materia. Et circa hanc derogatoriam Doctores cócorditer dicunt per hunc text. q̃ illa debet in sequenti testaméto,vel in alia vltima voluntate, reddendo singula singulis,specialiter reuocari,vt hic apertè dicitur in verbo,[specialiter] neque alius tex.in iure ciuili aptior, nisi fallor,inuenietur, & quando,& quomodo dicatur fieri reuocatio specialis, voluntatis precedétis per sequété tradetur inferius post Bar. & hui⁹ rei pronunc planum exemplũ est, quod glo.ponit hic,& Bar.col.3.versi. & aduerte ibi[sed si dixisset.&c.] videlicet si testator dicat, si aliud fecero testamentum nolo id valere, tũc enim disponit circa voluntatem, cum declaret se velle eam deficere in sequéti testamento,vel alia sequenti vltima voluntate,ideo requiritur q̃ in sequenti reuocet priorem clausulam derogatoriam voluntatis expresśim & specialiter,vt per talem reuocationé appareat testandi voluntatem non defuisse in secũda dispositione,vbi clausula cõtra derogatoria apponitur vel apponi debet ad prioris derogationé secundum Bar.& Doct.hic, & in d.§. in legatis,vbi istud est de cõi omniũ intentione, vt patet ex traditis inibi. per Alex.Are.Soc.Ias.Vincen.Clau. & Lance.Deci.& nouissimos.

Cócors doct.opi. circa derogatoriam voluntatis.

Exemplum 3. clausulæ derogatorię voluntatis.

Expeditis his quæ ad declarationem tex.& glo.ptinebant aggredior modò examinatum quæstionem discussarum per Bar.hic. Et quidem in prima quæstione Bar.loquitur de verbis derogatorijs positis in prima volũtate præcedente, quando postea subsequuta est alia voluntas,& in hoc pũcto.Bart.concludit primo q̃ si clausula volũtatis derogatoria ponatur in codicillis præambulis,& sic in vltima volũtate min⁹, soléni respectu in q̃ testaméti,nam ipsa volũtas codicillaris, proculdubio est solénis in sua specie, vel etiam ponatur in testamento pręambulo,quod deficit in numero testium à iure requisito cum talis clausula in præcedente posita,habeat vim cuiusdam ademptionis & hæreditas,

1.conclusio Bart.in hoc articulo.

214† non possit dari neque adimi directo in quam in codicillis,vel in minus solenni testamento,& sic in minus solenni voluntate quam sit testamentum perfectum l.2.C.de codi.§.vlti. institu.eod. talis clausula inibi posita non est efficax,ad tollendam siue impediendam validitatem sequentis testaméti,sed oportet vt ponatur in pręcedenti voluntate testamentaria solenni,id est in primo testamento perfecto ac solenni. Attamen talis derogatoria apposita in præcedenti min⁹ solenni voluntate, dumtaxat operatur quoad derogationem legatorum particularium relictorum in consequenti voluntate testamentaria vel codicillari solenni.

Hęreditas si cut dari, ita neq; adimi pót directo, nisi in testamento soléni ac perfecto,non autem in codicillis.

Vl.infra pag.I.seq.ver.4 videt Bar.

Secundo corolariè concludit q̃ ad hoc vt clausula derogatoria pręcedés impediat valorem sequenti testaméti oportet talem clausulam adéptiuá poni in pręcedente testaméto soléni tali in q̃ vt ex eo possit hæreditas adiri.

Secũda conclusio Bar.

Concludit tertiò, quod clausula derogatoria voluntatis, posita in præcedéti dispositione particulari putà codicillorum operatur adéptioné quo ad sequentia legata particularia relicta in sequenti voluntate particulari, id est codicillorum, nisi eidem specialiter in sequenti volũtate derogetur per hunc tex.

Tertia conclusio.

Quartò videt Bar.cócludere q̃ clausula derogatoria posita etiá ĩ min⁹ soléni voluntate q̃ sint codicilli, vt quia in

Quarta conclusio.

in ea absint pauciores testes, quam quinque operatur ademptionem legatorúm relictorum in sequente voluntate, non solum speciali, verumetiam vniuersali testamẽtaria cum expressam derogationem, & sic quandam ademptionem cõtineat, & hoc Bar. videtur presuponere in allegatione quam facit de l. fideicommissum. C. de fideicommis. & de l. datum. C. de lega. quibus cõclusionib^9 sic ex verbis Bar. elicitis, operepretium est per ordinem eas attingere, discutere, & enucleare. Et quod ad præfatam primam conclusionem attinet, oportet primum præmittere eã in prima sui parte approbari communiter p Doctores vltra quos Ange. de Perig. declarat primam partem ipsius conclusionis Bar. quæ habet q clausula derogatoria posita in præcedente voluntate dispositiua minus solenni operetur ademptionem legatorum relictorum in sequenti voluntate, etiam solenni in qua non adest clausula derogatoria contraria primæ, vt procedat ope exceptionis non ipso iure & sic q hæres, vel legatarius grauatus in testamento solenni (& consequẽter in voluntate plena solenni ac perfecta) dare legatum vel fideicommissum alteri, si ab illo fuerit conuentus ad illud sibi prestandum, poterit exceptione se defendere ex præcedente clausula derogatoria in voluntate minus solẽni apposita, eo q per eam videtur adẽptum fuisse tale legatum vel fideicõmissũ, quod postea in testamẽto fuit factum, sin autem illud legatum iã restituerit legatario vel fideicommissario, non poterit illud repetere, & sic potior est conditio possidentis inter eos secundũ eundem Ang. hic, quem vide quia not. loquitur & hæc declaratio in proposito est digna recordatione.

primę cõcl. tractatio.

cõls sctia cũ Bar. in. 1. cõclu. quo ad sui primam partem.

Cõmẽdatur declaratio Ang. in hac re.

Quod autem pertinet ad secũdã eiusdem primæ conclusionis Bar. partẽ, quæ habet q licet prædicta clausula derogatoria pręambula apposita in præcedente voluntate minus solenni, operetur quãdam quasi ademptionem legatorum, in testamento postea confecto contentorum, vt est iã dictum, non tamẽ operatur quoad institutionem in testamento illo confectam aliàs contentam. Adijciendum est eam cõmuniter à Docto. ap.pbari & recipi hãc declarationem, q si voluntas præcedens esset testamentum minus solenne in quo esset apposita clausula derogatoria, vt quia factum cum minori numero testiũ à iure vel ll. huius regni (referendo singula singulis) requisito queqdẽ clausula esset apposita ad testamẽtum sequẽs, vnà cum clausula codicillari eidem coniunctim etiam apposita, eo casu talis derogatoria operaret' quoad institutionẽ sequẽti testamento contentã hunc effectum, videlicet q institutus in tali testamento sequente videret' grauatus restituere hæreditatem hæredi instituto in primo testamẽto nõ solenni, secundũ Ang. de Perig. col. 3 post prin. allegantem in id quod ipsemet dixit in casu ẽ contrario, in salua tione eius quod vltimo loco dixit Bar. ibi, in l. si iure, ad finem. §. eo. titu. & pari ratione idem dicendum erit si in codicillis præambulis legitimẽ seu solenniter confectis coram quinque testibus institut^9 esset aliquis p testatorem, qui quidem testator in eis apponeret clausulã derogatoriam ad sequens testamentũ, videlicet q volebat testamentũ, si q forte postmodũ faceret nõ valere, nã si nihilomin^9 postea fecerit testamentũ solẽne, in quo aliũ instituerer, talis hęres secundo loco institutus intelligetur rogatus restituere hęreditatem hæredi in prio-

Vi. supra nume. 316.

Cõls cũ Bar. cũ declaratio seq.

ri.voluntate scripto,idest in codicillis vel in minus solenni testaméto,vt supra explicauimus,& ista sunt memoranda,quoniam apprimè declarant istum articulum, & non tanguntur per Bar.neq; alios Docto.preter Ang. quē supra retuli.

Cōmēdatio istius declaratiōis Ang. de Perig.

2.cōcl. Bar.

Iuxta prædictam secundam conclusionem,qua Bart.tenet & concludit,quod ad hoc vt testamentum solēne,præambulū in quo est apposita clausula derogatoria ad sequens,tollat ipso iure illud sequens,& quoad institutionem, & quoad; reliqua in eo contenta,requiritur quod primū testamentum solēne, sit tale ex quo hæreditas possit adiri,Raphae. Cum.hic tenet contrarium,& in l.si iure, ad fi. ſ.eo.vbi Bart.tenuit idem quod hic, nam imo(secundum eundem Raph.) si testator coram quinque testibus dixisset,se nolle valere testamentum,si quod postea faceret ex hoc solo ꝓbaretur,voluntatem in secundo testaméto deesse,ex quo processit talis declaratio derogatoria sicque tale secūdum testamentum,vt potè viribus,id est voluntate vacuatum minime valeret,prout eodem Raphae. referente,ante ipsum tenuit Bal.contra Bar. ibi,in l.sed & si in conditione. §. vlti. ſ.de hære.institu.en.frustra itaque attenditur possibilitas,vel potentia adeundi quam ad actum non est opus deducere cum ad istum effectū aditio actualis non req̄rat, & ita tenēdū videtur quicquid Bart.hic vellit præsertim apud nos attenta vulga.l.ordi na.primera.delos testamentos, libro 5.supra sæpius citata,& in alio proposito supra adducta secundum quam hæc res est hodie expedita, sed & illa circunscripta vel non stante,imo verò solo cōi iure attento opinio Bald. & Rapha.vt dixi, vt verior, est tenenda cōtra Bar.Sed fūdamētū Rapha.supra adductum,in versi. nam imo.non placuit,vt potè contra Bart.& cōmunem,vt.ſ.nu.216.

Raph.Cum, cōtra Bart.

Bal. añ Raphae. tenuit idem q̄ ille.

Cōcludit ꝓ Bal. Rapha. contra Bart. L.ordi. omnibus obola

Circa tertiam cōclusionem, vt potè expeditam, & de iure apertā,ac extra omnem controuersiam positam non est op⁹ insistere cum satis probetur ab speciali ex dicto. § . veteranus, & ex hac l.in argumentum, & ex his quæ Bar.hic ad eam comprobandam inducit.

3.cōclu.Bar.

Circa quartam conclusionem,quā dixi vltra Doctores Bar.hic p̄sup̄pōnere videlicet q; clausula derogatoria, posita in præambula dispositionē particulari etiam minus solenni quā sint codicilli operatur ademptionem legatorum relictorum in sequenti volūtate solēni etiā testamētaria,propter ipsius expresionem, quia censet inducere quandam quasi ademptionem,videtur hæc conclusio admodū dubia,etiā si Bar. vt dixi eam præsupposuisset,quod tamen fecisse non pono pro constāti,nam ex quo eiusmodi prima voluntas dispositiua est in se ipsa improbabilis, vtpotè destituta solennitate à iure ad eam requisita clausula derogatoria in ea contenta non potest ademptionem vel quasi inducere,cum pariformiter & illa probari nequeat Rapha.Cu.sub duobus verbis videtur sentire hanc conclusionē in declaratione primæ conclusionis, & videtur eam tenere. Sed deliberādum est de hac re,nā dum Bart. dicit sed in ademptione legati,non requiritur tanta solēnitas,redit ad superiora, vbi loquit̄ de codicillis ritè confectis in quibus requirit̄ interuētus quinq; testium in eis à iure requisitorum.l.si. vers.vlti.incip.[In oī vltima volūtate &c]C.d̄ codi.& sic Bar.nō videtur loqui eo casu quē.ſ.dixi eū p̄supponere,sub dubio tñ,vtcunq; res habeat.i. siue Bar.id p̄supponat siue minimè,prædicta

4.cōcl.Bar.

Sensus verborū Bar.secundū quē ex eis non ꝓbatur prædicta cōclu.4. supius eucta.

dicta conclusio posset tollerari intelligendo eã hoc modo, videlicet, q̃ si apponatur clausula derogatoria in p̃cedente dispositione particulari cũ minori solennitate quinq; testiũ cõfecta, putà quatuor, prout sunt isti termini, quia tamen voluntas min' solennis probat intentionem dispo-nentis l. fi. ff. de reb. eo. sępe ad hoc allegabili, & varijs locis per Doctores commendata, quã ibi summant Bar. & Doctor. inibi, si quidem dicitur, q̃ licet patris testamẽtum appareat postea fuisse irritum, fortè ob diminutionem capitis ipsius vel alia ratione, tamen tutores vel curatores filij poterunt vendere prædium rusticum cuiusdam filij prætextu licentię vel præcepti testatoris qui in eodẽ testamento disposuit illud posse distrahi. Ita in simili, in proposito nostro dicendum, quod licet relicta vel legata, in eiusmodi codicillis minime solennibus facta non valeant ob defectum solẽnitatis testium, quia non habent quinq; testes, si tamen in eis derogatum fuerit vltimæ voluntati sequenti, probabit per eos voluntas quædam, quodam modo ademptiua & quasi innominata respectu legatorum, quæ continebuntur in sequenti voluntate quamlicet solenni, ideo antem supra proximè dixi hanc derogatoriam esse quodammodo, idest im p̃priè ademptiuã sequentis voluntatis vel relictorum in eadem, quod etiam pluries est supra repetitum, quia revera talis ademptio non est propria cum sit priuatio quã naturaliter debet procedere habit', & sic dispositio legati, ergo ea nõ præcedente, quia imo subsequitur nõ cadit ademptio ipsius, sed voco eam ademptionem im p̃priè & largo modo respectu sequentis futuræ dispositionis, quia ex nunc prout, ex tũc impedit effectũ illius ex quo (vt est prædictum) † derogatio pręcedens impeditvoluntatem in esse sequenti dispositioni & facilius impediuntur facienda quam tollatur iam facta. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel ali. iuris cum al. Q uam l. fi. de rebus eo. (vt ad eam redeam) dicit in suo casu non esse alibi Albe. ibi, sed satis in ratione sui concordat tex. in l. qui neq; .§. de confirm. tuto. vbi tutor datus filio per patrem in testamento inualido confirmatur per iudicem vt ei remittatur satisdatio, ex qua l. notat Bal. ibi idem quod ex prædicta l. vltima. deducitur .s. quod minus solennis voluntas vel dispositio testatoris probat ipsius intentionẽ circa alia, vbi etiã idẽ Bal. citat eandem l. fi. p̃ quam ipse dicit in c. quia propter, in prin. 4. col. de elect. q̃ p̃ actus inualidos, etiam si ex eis nõ sequatur aliquid validũ, datur, tamen intelligi consensus & volnntas agentis, ad idem facit etiam tex. in l. 3. §. qui habet. ff. de ser. rusti. pre. ex quo ibi notat Bal. 3. not. q̃ etiam ex actu nullo & inutili colligitur tacitus & interpretatiuus consensus, ad idem facit text. secundum intell. Bal. ibidem in l. puberem. C. d iure delibe. & q̃ Bar. not. in l. gerit, ff. d acq. hære. col. 4. vbi etiã Are. col. 6. in prin. adducit in idem eãdem l. Puberem, & Bal. dũ ibi, ad idem bonus tex. in l. si ita stipulatus. §. Grisogonus, & q̃ Bar. ibi notat. ff. de verbo. obl. & in l. 3. §. minor. ff. de fun. instru. & faciunt tradita per Dec. in l. fi. ff. de offi. eius cui manda. est iurisdi. & in. c. ex tenore. col. pe. versi. & omnia prædicta, de rescriptis, quamuis de l. illa fi. non meminerit de quo miror, & vide ad quid alleget eandem l. fi. Bar. in l qui Romę. §. cohæredes. ff. de verbo. ob. & in dispu. incipien. habeo filium, in solutione quæstionis confert etiam istis l. vxori. §. 1. j. ad l. Corneliã, de falsis, ex qua elicitur q̃ ex actu inualido

Attéa.

Naturaliter & iuridicè, priuationẽ habitus præcedere debet.

215 Traduntur hic plura notanda ad l. fi. supra de rebus eo. nõ æquidẽ omnibus passim obuia, vnà cum remissionibus oportunis.

ualido probatur, vel colligitur voluntas gerentis illũ præsertim in eius præiudicium.vi.circa præmissa Ias.in l.certi condictio.§.quoniam. ff.si cert.pet. & in consi. 227.incipien. Carolus.volu.2.& consi.127.incip.dubitatur.nu.5.volu.4.& Fran.Cur.iunio.consi.72.vol. 1. vltimo vide quod per eandem l.fi.Bald.inquit in cap.cæterum.col.3. de iudi. & hæ. remissiones non sunt contemnendæ ad d.l.fin.quia alicubi non reperientur ita congestæ & possunt deseruire ad multa notáda & vtilia in diuersis materijs. Non tamen omittam hic obiter vnum referre circa illius.l. fi.intellectum quòd Rapha. Cuma. vt plerumq; ceruicosus, ac criticus est & aliorũ minimè imitator) fuit ibi in quadam opin. phantastica, quod sæpè ei accidit, videlicet q. ead. l.fi.& dict.l.qui neq;, non probent sæpè dictam cõmunem allegationem, quæ habet, q. ex minus solemni dispositione probetur voluntas & intentio defuncti, quia secundum eum, quando testamentum est minùs solemne, præsumptio iuris est, q. non sit verum nisi aduersarius fateatur illud verum l.fin. C.de fideicom.necnon quia (secundùm eundem Raph.) videmus q. legata & fideicõmissa possunt in codicillis relinqui cum quinq; tamen testibus vt in d.l fi.versi.vlt. C.de codi. & tamen non debentur ex testamento minus solemni, nisi haberet clausulam codicillarem vt in.l.si vnus. C. de testam. iuncta eadem l. fin.de codi.in quarum prima dicitur, q. si testamentũ deficiat in vno solo teste est omnino nullum in. 2. habetur quòd testamentum minùs soléne & inualidum est adeò nullum, quòd neq; valet iure codicillorũ nisi in eo apposita fuerit clausula codicillaris, vnde idẽ Rapha.concludit quod dicta.l.vlti.de rebus eo. non procederet in testamento minus solemni, cum loquitur in testaméto, aliter facto irrito, non autem in testamento nullo ex defectu solemnitatis extrinsecæ à iure in testamẽtis requisitæ. Sed ista consideratio licèt videatur colorata, reuera tamẽ, vt dixi, est cerebrosa & non habet quicq̃ solidi. nam docto. omnes prædictam l.fi.allegantes in diuersis materijs sentiunt & plusquam liquido præsuponunt opi.imò, quòd illa l. procedat in omni & quacunq; testamenti nullitate, & Raphaelis consideratio equiuocat & abest procul ab scopo, nam loquitur de hisdem met dispositis in testamento minùs solemni, idest, de legatis & fideicommissis inibi relictis & alijs particularibus dispositionibus inclusis sub ipsa dispositione testamentaria vniuersali, quas constat esse inualidas vniuersali dispositione existente inualida, vel cassata cum ex ea vniuersali inquam velut à capite omnia alia in testamento contenta robur & vim hauriant.§.ante hæredis, instiu.de lega.l.proximè.s̄.de his qui in testamento delen. iuncta l.eam quam, cum si. C.de fideicom. Sed allegatio frequẽs quæ de l.illa fi.solet communiter fieri cum alijs iuribus idem probantibus procedit quoad volũtatem defuncti extrinsecam probãdam ex dispositione inutili & inualida quæ volũtas potest duobus saltẽ testibus probari, vt per glo.in l.cum proponeretur.s̄.titu.1.& glo.in l. hæredes palàm.§. si quid post, in parte [posse].s̄.de testam. sicq; cum talis voluntas alio tendens & aliud respiciens probari possit minori numero testiũ quàm probari possint ipsa relicta in codicillis vel etiam testamento, ergo nullum vrgens inconueniens subesse potest contra prædictam communem ac generalem allegationẽ de dict. l. fi. quam hoc modo intellectã cauillationes Raph.subuertere,

Ad intellect. l.fi. ff. de re. eorum.

Mos Rapha. Cuma. phantastica.

Contra Rapha.

Attea.

tere, nequeunt, nam etsi verum sit illam l. fi. cum si. loqui in solẽnitate intrinseca formali & essentiali, cum loquatur de testamento rupto & irrito, vel iniusto, nihilominus procedit etiã à paritate rationis, in testamento inualido ex defectu solemnitatis extrinsecæ, seu accidentalis quicquid Rapha. comminiscatur. Redeũdo tamen ad illam opinionem quam prædixi tenere Rapha. sub breuitate verborum & Barto. eam præsuponere, & quam ex verbis ipsius elicui sub nomenclatura quartæ conclusionis, videlicet quod clausula derogatoria apposita in pręcedẽte voluntate testamentaria, vel codicillari minus solemni operatur quandam quasi ademptionem legatorum particularium, relictorum in sequenti volũtate solemni vniuersali, vel particulari, illa cõclusio videtur vera per id quod prædixi & reditur propè indubia tenendo opi. Rapha. quam .J. teneo. nu. 217, sequenti dum tenet contra Bart. in conclu. 2. quæstionis in primo pũcto quoad institutionem, nam quod tenet Barto. ibi in. 2. puncto & sequuntur docto circa legata facit & pro hac conclusione. Concludo igitur contra Rapha. in pucuatione restrictiua, quam fecit contra communem allegationẽ, quæ fieri assolet de sæpè dicta l. fin. in quantum dixi eum velle, quòd l. illa nõ procedat in testamento nullo ex defectu solemnitatis.

Redit vnde fuit digressus.

Concluditur cõtra Rapha.

216 † Quod autem ad ipsam attinet institutionem nullum prorsus subest dubium quicquid circa prædicta tenere mus, quin si in voluntate minus solemni pręcedẽte verba derogatoria ponãtur ad dispositionem vniuersalem, idest ad institutionem sequentem nihil operentur in præiuditium talis institutionis, vt tenet Barto. hic & cæteri omnes tacitè & præsupositiuè, imò & si præcederet institutio & sequere-tur volũtas minùs solemnis continẽs specialẽ & expressam derogationem præcedentis & pręambulæ institutionis factę cum derogatione, vel sine ea adhuc nullius effectus esset quoad eam, siue contra eam. argumento l. si iure. §. eo. vbi hoc probatur in ratione sui & eam allegat Bar. 1. quæst. ex qua lege, vt singul. not. Bald. in l. 1. C. de fideicõmis. liber. 217 † quòd tacitum nunquam subintelligitur in sequent. voluntate nisi talis voluntas sit valida, ergo pari ratione idem dicẽdum, in voluntate secunda expresse derogatoria primæ, inualida inquam & minùs solemni, quia si tacitum non subintelligitur in sequenti voluntate inualida ad effectum operandi cõtra primam validã, pariformiter neq; expressum debet retro intelligi repetitum in prima dispositione valida, ex quo fuit expressum in secunda inualida & minùs solẽni in illius primæ derogationem, seu ademptionem. argumẽt. regulæ l. cum quid. si cert. petat. cum ibi plenè traditis per Ias. post Docto. ibidem & in alijs plerisq; locis, subsistente prout in hoc casu subest, idẽtitate, vel saltim paritate rationis similitudinaria, quia nihil refert dicere, quòd ex secũda voluntate, idest, testamento minùs solemni non colligitur tacita derogatio prioris, vel quòd in secunda voluntate minùs solẽni fiat derogatio expressa & à fortiori quando sequẽs est particularis, ad quod etiam est vidẽdum quod tradit Paul. de Cast. in eadem l. sancimus. C. de testam. & Feli. per modum torrentis, super actu nullo & inefectuali in cap. ex tenore. 2. col. de rescriptis. cum sequent. in. 2. quæst. Bat. concludit quòd quando verba derogatoria ad sequens testamentum ponuntur in primo testamento, quod postea fuit ruptũ ex causa præteritionis, vel exhæredationis in quarum ra-

Conclu. ex 2. q. Bart.

lia

lia verba continēt ademptionem hæreditatis,& sic respiciunt institutionē faciendam in sequēti testamento, vt hæreditas per ea censeatur vt ex nunc ab hærede in secūdo testamento scripto quasi adēpta in illum casum quādo institutio facta fuisset in testamento sequenti non operantur aliquid, sed in quantum talia verba derogatoria, concernunt legata & fideicommissa, relinquenda in testamento sequenti bene operantur quo ad illas dispositiones particulares derogationem seu quasi ademptionem, quia talis effectus illorum verborum conseruatur per auth.ex causa.C.de libe.pręte.vel exhære.sicut & per eādem conseruatur validitas legatorum,& fideicommissorū relictorum in præcedenti testamento rupto ex causa præteritionis,vel exhęredationis & sic relicta in secundo testamento non habente clausulam derogatoriam,vel reuocatoriam talis clausulæ prioris derogatoriæ censentur adempta,& in primo puncto Ang.de Perigl. transit cū Bar. in secundo autem dicit quòd eius veritas pendet ab his quæ dicit se tradidisse in l.si iure.1.quæst.5.eod.vbi effectu & te ipsa ipsemet Ange. idem tenet cum Barto. Sed in primo puncto Barto.s.recitato Raph.Cuma.hoc tenet contra Barto.& rectius(nisi fallor) ea ratione motus quia licet tale testamentum ruptū præteritione, vel exhæredatione filij sit in se inualidum effectu quia tamen est solemne propter interuentum septem testium,à iure in testamentis pro forma requisitorum,ex tali testamēto probatur voluntatem defuncti deesse in secundo, seu sequēt.testamēto,& in institutione & alijs in eo contētis per eandem l.fin.s.de reb.eorum quam.s. adduxi; & licet ibi ab eo discesserim in intellectu d.l.fi.quoad effectum solennitatis

Raph.Cum. cont. Bar.ap probatur in isto puncto.

extrinsecè testamenti in quo defectu dicebat illam l.non loqui. tamen hic non tractatur de illo defectu sed de scriptura testamenti, in qua uon est dubium dict.l.loqui,vt ex ea patet,& sic bene loquitur Rapha. hic in hoc puncto & in casu dict.l. fin. Tertia quæstio Bart. versatur iuxta articulum importantiorem,& magis pondetosum qui in huius l. materia tractet in quo accuratè agendum erit de intellectu huius text.in verbo [specialiter]quia in eo stat pondus, clauis, & neruus istius clausulæ derogatoriæ voluntatis,quæ solet & debet per hanc legem poni secundario ad derogationē clausulæ derogatoriæ præambulæ in præcedente dispositione appositæ, & in hac quæstione concludit Bart.primo, quòd quando præcedunt plura testamenta & in aliquo eorū, vel in omnibus quæ præcedunt tale testamētum postremum,idest,posteriori loco confectum apponitur clausula derogatoria ad idem vltimum testamētum,& verba præcedentis eiusdem præfatæ clausulæ derogatoriæ fuetūt hoc modo concepta, si aliud testamentum fecero nolo aliud valere,& sic est clausula derogatoria volūtatis, & tenet Bar. quòd hoc casu testator reuocādo præcedens testamētum nominatim etiā si in eo non faciat mentionem clausulæ in primo appositæ neq; in genere, neq; in specie vt patet ex eo quod dicitur.ĵ.in.2.pagina ante medium referendo Salice. Et sic sufficit quod in secundo dicat non obstante quocunq; testamento,quod ante fecerim addēdo huic reuocationi istud; scilicet Sed hoc vltimū valere volo, videtur satis facere huic legi. quia testator id dicendo,videtur facere,vel facit mentionem specialem prioris testamenti & clausulæ derogatoriæ in eo contentæ,item ex eo quod dixit se vltimum

velle valere asseruit contrarium eius
quod primò in prędicta clausula dero
gatoria dixerat. Nam vt Bar. met pon
derat, ex hoc tex. probatur quòd in re
uocatione quæ fit loco posteriori de
voluntate præcedenti. i. de præãbula
clausula derogatoria, posita in disposi
tione præcedenti debẽt duo interue-
nire. Primũ quòd specialiter peniteat
testatorem voluntatis præcedentis 2.
q. asserat contrarium eius quod priùs
dixerat & ita est in casu istius primæ
conclusionis.

Secundò concludit quòd si prima
clausula derogatoria fuit aliter quàm
supra proximè est dictum apposita. i.
Secundum alia exẽpla posita per glos.
hic videlicet, si quod testamentũ po-
stea fecero: nolo illud valere nisi in eo
apposita fuerit talis solemnitas hoc ca
su secũdum Bar. opportet q. in sequẽ-
ti testamẽto, vel dispositione testator
dicat. cassans & irritũ, decernens om-
ne aliud primum testamentum præ-
cedens, vel omnem aliam præceden-
tem voluntatẽ, item & verba deroga-
toria ibi contenta, alias non videretur
asserere contrarium eius quod primo
dixerat, & ita dicit Bar. se intelligere
glo. in sæpè allegato. §. in legatis.

Tertio concludit Bar. quòd si præ-
cessisset vnum duntaxat testamentũ,
in quo esset posita clausula derogato-
ria ad supremum subsequens testamẽ
tum sufficeret in tali vltimo testamẽ-
to apponere generalem clausulã de-
rogatoriam, dicendo cassans & irritãs
siuè irritum declarãs omne aliud præ
cedens testamentum, nam hoc vlti-
mum volo, alij cuicunq; præualere ar
gumento. l. 2. §. de libe. & posth. aliud
autẽ si plura testamenta pręcessissent,
quia tunc opporteret facere specialẽ
mentionem testamẽti prioris, & clau
sulæ derogatoriæ ibidem contentæ,
vt pręsuponit hic Bart. & in d. l. 2. alias
non esset differentia inter istos duos-
casus quã tñ Bar. aperte vult facere, &
quidem docto. hic nihil addũt ad pri
mam quęstionẽ, sed nihilominus quo
ad eã tutius est tenere quod tenet Sa-
li. in. l. sancimus. §. sæpè allega. C. de te
stamentis col. pe. vers. Ego dico, vbi cõ
cludit q. in casu: prædictæ primæ con-
clusionis Bar. opus est, q. in vltimo te-
stamento ponantur verba aliqua quę
præambulæ clausulæ derogatoriæ cõ
trarientur, Ita q. testator adijciat: non
obstãte neq; obstan. clausula vel clau-
sulis derogatorijs in præcedenti, vel
præcedentibus testamentis opposita
vel oppositis, & certè (vt dixi) tutius es
set tenere q. eiusmodi clausula appo-
neretur ad tollendam omnem dubi-
tationem & ambiguitatem, si tamen
omitteretur nihilominus opinio Bar.
seruaretur in decisiuis, cùm, propter
eius grauem auctoritatem, tùm etiã
quia docto. hic communiter & in sæ-
pè allegato. §. in legatis, cum eo, saltẽ
silenter consentiunt & quamuis ista
interprætatio Bart. & communis do-
ctorum ad verbũ specialiter in. l. ista
positum, possit esse dubitabilis quate-
nus vult q. non intelligatur q. men-
tio præcedentium sit facienda in in-
diuiduo, ex eo videlicet quòd alias tra
ditur à iuris professoribus, in varijs
locis. Dum dicunt, quòd id quod dya
lectici appellant speciem, scilicet ho-
mo, Bos, Leo. Nostrates appellant ge-
nus, & quod illi appellant indiuidu-
um, isti speciem. vt stichus, & Pam-
philus. Ista probantur ex text. iunctis
ibi traditis per Barto. & docto. in l. se-
cunda. §. Mutui datio. ff. si certum pe-
tat. & est de glos. intentione, in. §. si
Generaliter. institu. de legat. & tradit
post antiquos Bar. Ias. & alij doct. post
eum, in. l. legato. genaraliter. §. titulo
2. de lega. 1. & Ioan. Fa. aljq; post eum
in §. Huius studij, insti. de iusti. & iu.
& in

De 1. quæ stione Bart.

Declaratio Sali. est ex abundanti, & ad maiorem cautionẽ siue cautelam. cæterũ con. Bar. simpliciter accepta sequenda est, in decisiuis.

De verbo specialiter in tex. posito.

& in.§.lex est,institu.de iure nat.Barto. & alij in l. si is qui.cc.§.vtrum.ff.de rebus dub. sed licèt ista remissio soleat allegari, tamen nihil dicitur ibi de hoc. Et sic videbatur, quòd cum in isto textu.in verb.specialiter. requiratur derogatio specialiter præcedentis clausulæ, quod debeat intelligi de indiuiduali. Et hunc obicem tangit solus Rapha.Fulgo.in istius l.propositoin l.fin. C.si contra ius vel vti.pub.

Raph. Fulg. cum cól.

Tandem ipsemet Rapha.in casu isto, & illo,concludit idem quod communis doctorum interpretatio tradit ad istum text. in verbo, [specialiter,] Ex qua colligitur declaratio, ad id quod prædixi suprascriptos Docto. tenere,

218 † quòd species, apud nos sumitur pro eo, quod dialectici vocant indiuiduum,vt intelligatur, nisi ratio materiæ subiectæ aliud suadeat, vt est in casu huius legis, in quo ita oportet intelligi verbum, seu aduerbiũ illud, [specialiter,] prout communis doctorũ interpretatio intelligit,aliàs plures.ll. de hac eadẽ materia loquentes, item & glossæ, necnon communes doctorum declarationes, de hac re tradentes, aduersarentur irrefragabiliter,ideoque ad id inconueniens propellendum,siue excludendum, Opus est(vt dixi) intelligere prædictum verbum, [specialiter,]prout sonat,& non contorquere illud extra natiuam significationem vt significet indiuiduum.

Notabilis interpretatio, ad id quod vulgo p magnus iurisperitorum traditur, speciẽ apud eos,accipi pro indiuiduo.

De.2. conclu.Bart.

Circa secundam cõclusionem Barto.aduertendum, quòd vt procedat, necesse est eam intelligere prout in superioribus tetigi & declaraui,& hic repetam vt aliquid addam, & vt intẽtio Barto.facilius, ac meliùs percipiatur,videlicet, quòd quatenus in ea fit mentio de solennitate,in prima dispositione requisita ponenda in sequente vltima dispositione, vel voluntate, propter clausulam derogatoriam, in præcedente, seu priore dispositione, appositam, nõ sit intelligẽdum quòd glo.in præfata quæstione. 2.neq; Barto.in eius declaratione loquuntur in solennitate testamentaria,vel codicillari,idest,in sequenti testamento, vel codicillis ponenda, per quam mutetur,aut alteretur,minuatur,vel augeatur aliquid de solennitate ordinaria à iure requisita, in eiusmodi testamento,vel codicillis, vt si testator in clausula derogatoria prçambula,in præcedẽte volũtate apposita dixisset(prout etiã in præcedẽtibus exẽplificaui.) se velle,sequentem dispositionem testamentariam, vel codicillarem si quæ ab eo imposterum conficerẽtur, habere solemnitatem plurium, vel pauciorum testium,quàm à iure communi,in testamento, vel codicillis requiratur, vel per leges reg. (vel quòd plures,aut pauciores subscriptiones ponerentur in testamento in scriptis fortè postea conficiendo, quàm requirantur per.l.tertiam. ll.Tau.vel etiam testator prædixisset in præambula clausula derogatoria, quòd si contigisset eum postea facere testamentum in sciptis,seu clausulosum (quod Hispanè dicunt) testes ibi subscripturi,omnino & pro forma scirent in eo contenta,vel etiam disposuisset,quòd testamentum in scriptis,aliàs non valeret,si coram eisdem testibus, vel testatore, vel vtrisque tale testamentum, priusquã clauderetur, vel obsignaretur,non fuisset recitatum.vel fortè testator in dispositione præambula prædixisset,vel præcauisset, quòd tale testamentum in scriptis ab eo cõficiendum,valeret absq; appositione sigillorum à iure communi requisitorum vbi inquam seruaretur ius commune vel abique subscriptionibus in tali testamento in scriptis per eandẽ.l.Tau. requisitis. vel fortassis in eadem clau-

Ponũtur hic plura exempla,ad declarationẽ opportunã.2. conclu.Bar. post glo.hic l.vt in nullo eorum, glo. & Bart.

L.3.Taur.

ſula derogatoria præābula diceretur, quòd teſtes qui in teſtamento poſtea conficiendo adhibendi erant, non eſſent rogati, ſed quod ſufficerent fortuiti, vel tranſeuntes, aut quòd ſufficeret teſtes eſſe fœminas, nam cum tales præambulæ diſponēs declaratiuæ, & derogatoriæ, ad augmentum, vel diminutionem, aut derogationē, vel ſubuerſionem, vel omiſsionem ſolemnitatum, in diſpoſitionibus teſtamentarijs vel codicillaribus requiſitarum, à iure communi, vel regio appoſitæ, ſint contra ius commune, vel regium & quidem directo, quibus iuribus teſtator derogare in hoc non poſſit, neq; ſolemnitates ab eis introductas aliquo modo alterare, innouare, vel mutare, vtpotè cum in eius poteſtate, nō ſit iuris regulas, aut regias ſanctiones infringere, tranſgredi, neque ſubuertere, vel eis audacula temeritate contraire l. nemo poteſt. ſ. titu.2.l. Cerdo nem.ff. de oper. liber. l. codicillis. §. fin. ſ. titulo. 1. l. Teſtandi. C. de teſtamen. l. 3. ff. eod. iunƈta l. ius publicum. ff. de pactis. ergo talis clauſula præambula derogatoria, non eſt habenda in conſideratione, neq; ſeruanda, & ſic non eſſet opus in ſequenti diſpoſitione eā reuocare, quin imò abſque tali reuocatione ſecundum teſtamētum ipſo iure tolleret primum, vel præcedens vti Barto. hic cenſet, col. 2. in verſic. vide te. dū ſaluat opinio Iaco. de Are. & aliorū authorū antiquorū, ſed gl. hic, (vt præmiſſa proſequar) in terminis ſecundæ quæſtionis per eam mote, & Bart. in ipſius declaratione loquūtur in alia ſolemnitate, ideſt, non formali, neque pro forma, requiſita, ſed potius extrinſeca, & accidentali, per teſtatorem, nouè, & ad libitum ipſius adinuenta, conficta, & requiſita, in clauſula d erogatoria præambula, ad ſequentem diſpoſitionem vltimam per modum cuiuſdam diligentiæ, & cautelæ, vt conſtaret apertius, & enixius de ipſius poſtrema, & vltimata voluntate, contra præcedentē diſpoſitionem, & clauſulam derogatoriam in ea contētam, quo obuiaret technis vel alijs impoſturis veriſimiliter ſibi faciendis, per conſanguineos fortè, vel amicos captatores hæreditatis ipſius, eidem, (vt fieri aſſolet) non extantibus filijs teſtatoris inhiantes, vel fortè per ſecūdam vxorem, nouercam filiorum ex primo matrimonio ſuſceptorum pro reuocāda prima diſpoſitione per ſecūdam in fauorem propriorum ex vltimo marito ſuſceptorum. Vt i Soci. exemplificat in diƈt. §. in legatis. col. 3. propè fin. in verſic. tertia, & vltima, dum loquitur de illa clauſula præābula, apponi ſolita, de qua ſæpiùs dubitatur, quoad ipſius effectum, & operationem, item & quoad ipſius reſolutionem vel reuocationem, per clauſulam contraderogatoriam, in vltima diſpoſitione, appoſitā, videlicet quando teſtator in clauſula præambula derogatoria, prædixiſſet ſe velle, quòd teſtamentum quod facit omnibus alijs teſtamentis per eum in poſterū conficiendis præualeat, & ſi cōtigerit, eum aliud teſtamentū facere in futurū, ex nunc vult illud non valere, niſi in eo fuerit de verbo ad verbū inſerta oratio dominica. Vel aliquis Pſalmus, in qua quæſtione, quid ſit tenendum dicetur inferius. Nunc autem, redeūdo vnde digreſſus ſum, in his & ſimilibus exēplis, vel terminis poteſt verificari iſta. 2. conclu. & quod in ea Bar. dicit, ſicq; clauſula derogatoria ſolēnitatis declarata, & exēplificata prout. ſ. diximus quam etiā multipliciter gl. hic. q. exemplificauit ſit derogatoria ad ſequentem voluntatem futuram, & ponatur (vt dixi) ad maiorē cautelam & diligentiam, adhibendam, ne forſan (vt præ-

Redit ad verificationem glo. hic & cōcluſionis.

Caſus aſſiduæ occurrens in cōfeƈtionibus in teſtatorū. vi. infra. n. 133 verſi. ex quibus.

(vt prædixi) incautè per suggestiones, & suasiones sinistras, testator cogatur per indirectum recedere à priore testamēto vel dispositione, & profectò in hoc puncto Fede. labitur, æquiuocando prout æquiuocat Ange. de Perigl. hîc, dum intelligit Barto. loqui de innouatione quā testator faceret circa solennitates formales à iure in testamentis, & codicillis requisitas, de qua re multa posui exempla. s. in prin. huius mat. & re vera ipse Ang. toto (vt aiunt) cœlo errat cum non sit in potestate testatoris id facere, vt ibi fuit dictum. Non est prætereūdum quòd in quantum ad fi. paginæ. s. proximè retuli Bart. Soci. loquentem de secunda vxore, eademq; nouerca filiorum primi matrimonij, illud exemplum fulcitur apprimè ex mēte. l. 4. ad fi. ff. de inoffi. testam. † vbi Iurisconsultus, ægre sentit de nouercis erga priuignos. per verba illa, [quod plerunq; faciunt] (loquitur de parētibus) [maligne,] (idest malo animo) [circa sanguinem suum inferentes iudiciū, nouercalibus delinimētis, instigationibusvè, corrupti.] Quem tex. notat Bal. ibi in primis verbis, q; est præsumptio contra nouercas, & ibi etiam notat Ange. cōtra nouercas, quæ per falsas suggestiones inducūt maritos ad faciendā iniuriam, proprio sanguini. Et notat ibi clarius Paul. de Cast. dicens. not. hanc. l. non enim (quæ est prædicta l. 4.) contra nouercas, vt præsumātur inimicę priuignorum. & q; quicquid pater facit contra filios habentes nouercas, præsumatur facere suasionibus nouercalibus, & sic non debet tollerari, secundum eum, quæ verba sunt notandissima in declaratione illius legis, quia reducit id quod ibi dicitur de nouercis, ad generalē iuris pręsumptionem contra illas, in præiudicium priuignorum. i. filiorum maritorum ex primo

Taxatur æquiuocatio, Ange. de Perigl.

219 Male audiūt nouercæ procaces & impudentes apud Iurecōsultos, & eorum commētarios.

Expendūtur vt notandissima Pau. de Cast. verba, per quæ elicit pronunciatū, quod vocant nota

matrimonio, & eandem legem notat ibi Albe. per hæc verba. Not. veridicā l. quę dicit parentes moueri ad iniuriā filiorū propter blandicias & deceptiones nouercarū. Expendendum est, q; dum Albe. dicit illā l. esse veridicam, habet illam præsumptionem pro veritate, & sic pro præsumptione iuris, & de iure contra quā non admittitur in cōtrariam probatio, nec mirū, quia aliàs dicitur q; habetur pro veritate, vt in l. fi. ad fi. cum gl. ff. de proba. siquidē pręsumptiones sunt à iure approbatę, & cōfirmatę ideoq; habēturpro veris & legitimis probationibus, prout declarat Dec. in l. 1. col. 2. C. de testa. mil. quas vocat liquidissimas probationes gl. ordi. ab omnibus cōmēdata, & approbata in l. si tutor petitus, in gl. vlti. ad fi. C. de peri. tu. & ne morer in referendo illius glo. cōmendationes. vna remissio sufficiet loco plurimarū. Vidēdus est igitur Aud. Tyra. in l. si vnq̄. in gl. super verbo donatione largitus. nu. 133. C. de reuoc. dona. Et licet gl. illa in l. si tutor, in nonnullis antiq̄s impressionibus, dicat probationes legū, tamen debuit dicere pręsumptiones, prout oēs doct. eam allegātes dicunt, & priusq̄ hinc discedam, adnotare libet, vltra oēs doct. de hac re differētes, q; præsumptio iuris, & de iure, habet vim probationis testium, simul & cōfessionis partis contra quam viget, & laborat vt probat ex text. celebri, qui cōiter ad id non allegatur in l. si quia adulterij, ad fi. C. ad l. Iul. de adul. quod alibi non legi. & est adaptabile ad hāc l. iunctis præfatis notabilibus docto. s. relatis. & de his nouercis peruicacib⁹ ac subdolis, vide quid sentiat. D. Hieronymus, in epistola Obsecras literis, &c. De viduitate seruanda, vltima pag. in prin. ibi. Quòd si de priore. &c. primo tomo epistolarum. Et hæc hactenus de ista secunda conclusione.

bile, ex d. l. 4 ff. de inoffi. testa.

Expendūtur itidem verba Albe. ibidem, dum elicit allud ex eadem. l. pronuntiatū, ad vnū satis notabile.

Glo. ordi.

Emēdatur litera illius gl.

Singu. notādū vltra docto. & aptabile ad hāc l.

De 3. cóclu ſione Bart. Iuxta tertiam concluſionem Bar.ſ. recitatam adijciẽdum eſt, iſtam concluſionẽ ſolere impugnari per doct. Quatenus facit differentiam, an præceſſerit vnum teſtamentum, vel plura, ipſum teſtamẽtum vltimatũ, nam cõtrariũ tenet hic Raph. Cu. & Ang. de Peri. dubitat de hac cõcluſione, & doctores cõmuniter, in l. 2. ſ. de libe. & poſthu. improbant eam, vbi Bart. quo ad conſtituendam eandem differentiam, tenet idẽ quod impreſentiarũ, mouẽtur omnes contra Bart. ea ratio 221 ne, quia nũquam poteſt conſiderari, ꝙ ipſum teſtamẽtum vltimatum, præcedat niſi vnum tantũmodo teſtamẽtum, quia illud penultimum reſpectu teſtamentorum pręcedentium, eſt vltimũ, q a illis omnibus derogat, vtpotè reſpectu eorũ vltimũ, & ſic quoad teſtamẽtum, vltimatũ ſemper pręcedit vnum ſolum teſtamẽtum, quæ fuit ratio Bal. tenentis contra hanc cõcluſionem Bar. in l. ſancimus. C. de teſta. ſed

Ratio Bal. & aliorũ doct. contra Bart.

220 tamen, † ſi quis accuratè perpẽdat intẽtionem Bart. non fuit dignus reprehenſione, quia intentio ipſius fuit loqui, quãdo plura teſtamẽta præceſsiſ- 222 ſent de facto, ob quorũ pluralitatem, non videretur poſſe cõſtare, ad quod illorum teſtamentorũ præcedẽtium, teſtator ſeſe voluerit referre, quũ potuerit probabiliter ignorare, vel dubitare (propter clauſulas derogatorias, fortè in eis contentas) quod eorum alterutri præualeret, & ſic quãdo pręcedunt plura teſtamenta, requiritur tũc maior cautela, vt fiat etiã mẽtio clauſulæ derogatoriæ in præcedente teſtamento contẽtæ, & hoc modo Soci. ſaluat Bar. hic, & in d. l. 2. in d. §. in legatis col. 5. ante medium, qui poſt modum in alio arti. iſtius concluſionis. ¶ quando præceſſit vnum dũtaxat teſtamentũ, tenet idẽ quod Bar. & doct. tenẽnt hic, & in ead. l. 2. & ſ. retuli, videlicet, quòd eo caſu ſufficit, ſi in extremo, & vltimato teſtamento, apponatur generalis clauſula illa reuocatoria; non obſtante quocunque alio teſtamento, etiam ſi teſtator vltra non procedat, nihil enim intereſt, vt ſic maneat indeterminata, & generalis, clauſula illa derogatoria, ex quo non eſt opus deſcendere ad ſpecialitatẽ, cum relatio illa non obſtantiæ generalis, non poſſit fieri niſi ad vnum ſolum quod præceſſerat, vt probatur ex ratione d. l. 2. † vbi id tenent docto. communiter, ſequentes hanc concluſionem Barto. in iſto puncto, quam (vt dixi) ibidem ipſe tenuit, & in hoc puncto eum ſequitur Bald. in d. l. humanum. col. vltim. verſic. ſi autem eſſent verba. C. de. ll. aliud tamen agens, neque referens Bar. & tenuit apertiùs idem Bald. quanquam citra Barto. nomenclaturam, in authen. hoc inter liberos poſt princip. C. de teſtam. qui omnes mouentur mente. dict. l. 2. de libet. & poſthum, ex qua deduci cõſueuit doctrina quædam notanda, allegabilis ac conferens ad multa.

† Quòd vbi genus non poteſt verificari, niſi in vna ſola ſpecie, cenſetur ſpecies, & ſortitur ipſius effectum, & efficatiam. Ad quod citari ſolet gl. ordinaria, in l. Pediculis. §. item cum quereretur. ꝗ. de aur. & argen. lega. & text. ſecundum aliquos optimus in l. ſi domino, vbi Barto. Bald. & Ioann. de Imol. notant. ſ. titu. 2. de legat. 1. Ad idem l. ſi hæros, & l. ſi optio. ꝗ. de optio. lega. & l. fundus qui locatus, cũ l. ſequen. in fin. verbis. ff. de fundo inſtru. Sed quatenus dixi in id ſolere allegari dict. l. ſi domino. certè allegatur perperã, quia nullo modo id probat, nam ibi non fuit legatum genus, ſed optio vnius ex teſtatoris ſeruis, & ſic ſpecies implicita, & incerta de pluribus ſecundum Ange. de Peri. g l. ibi, & idem

Ad l. ſi domino ſupra de lega. 1.

idem in effectu dicit ibi, Paul.de Cast. dum vult, quòd illic genus non fuit legatum, sed fuit generaliter relicta species incerta de genere, & istud nō est legatum generis, licet bene potest dici generaliter factum, vt porè de qualibet re sub genere contenta, & esto quòd esset legatum generis, tamen bene poterat verificari in pluribus (vt dicūt ibi docto.) speciebus, vel saltem duabus, vt ibi tenet glo. in prima lectura, quam tamen non approbant Barto. & docto. quoad illum text. vt cumq; tes habeat, sufficit, quòd ibi illa dispositio; se habet generaliter ad plures species vltra vnam solam, vt excludatur prædicta quorumdam allegatio, & ita est verū, quòd allegātes eam legem ad id, non intelligūt illam. Ad præmissam tamē theoricā facit, quod eleganter decidit Bart. per eandem l. 2.§.citatam de libe. & posthu. & per d. §. item cum quæreretur, (voluit allegare glo. ibi.) in l. qui liberis. §. hæc verba ad finem, ibi, ego dicerem, &c. ff. de vulgari & pupi. quòd si testator substituat per illa verba, si talis decesserit, substituo hæredes meos. j. scriptos, demum postea in eodem testamento instituit pauperes eligēdos, & nominandos per aliquē, tales pauperes q. nominati fuerint, vel electi per illū commissarium, admittentur ad illam substitutionē, mortuo eo cui substitutio fuit facta, de hæredibus in testamento infrascriptis, si testator nullos alios hæredes. j. eodem testamento, post hæredem cui substituerat infrascriptos, instituerit, neque substituerit nominatim, nisi pauperes nominandos per commissarium, sicque tales pauperes qui per eum postea fuerint nominari admittentur, vt substituti licèt de stricta iuris ratione, secus esset dicēdum, quia pauperes postea nominati non fuerunt scripti in testamento specia-

Taxātur allegantes illa l. de inscitia.
De eadē re.

tim cum legi non possint, & tamen, ex quo dispositio non potest sortiri alium effectum, vbi alij non sint scripti sufficit vt admittantur, si nullus alius fuit hæres scriptus sigillatim, quā decisionem sequuntur ibi doct. communiter, & dicit valde not. Ioann. de Imo. in l. si quis filium. §. fin. ff. de acqui rend. hære. & dicit singul. not. Ias. con sil. 15. versic. tertio, principaliter, volumine primo, & ex illa decisione Barto. deducit ibi, Ias. generaliter, quòd verba generalia impropriantur, vt referātur ad id ad quod possunt, quādo ad aliud referri nequeunt, & Paulus. ff. in eadem col. illius consilij. versic. & primo moueor, facit mentionem de prædicta theorica, quam in principio paginę. ff. proximè dixi deduci ex dict. l. 2. de libe. & posthu. quam ponit pro fundamento sui responsi, in illo consi. & dicit in iure esse verissimum, quòd paria sunt, vel quòd aliquid exprimatur nominatim & in specie, vel quod exprimatur generaliter, & illud generale, non possit verificari, nisi in vnica specie, & est eadem met theorica, & adhuc clarior, cum illa quam prædixi, deduci ex dict. l. 2. quam legem ipse ibi adducit pro text. expresso, referēs Barto. & Docto. ibi. & citat in idem, text. in. §. nominatim. Instit. de exhære. libe. & in l. Titius. in princi. ff. de liberis & posthumis. & ibi in comprobationem adducit quod Barto. tenet in l. filiusfami. in princi. ad medium vltimæ col. ff. de donatio. & Barto. hic in isto articulo conclusionis, de quo agimus, idest, quando præcessit vnum duntaxat testamētum, & sequitur reuocatio generalis, nam illa sufficit, vt tenet Bartol. hic, col. 5. & ibi etiam adducit Bartol. in l. 1. ad finem. ff. si quis in ius voc. non ierit. Vlterius confirmatur atque extenditur præmissa maxima & theorica notāda, & ad apta

Communis cum Bart.
De eadē re.
De eadē maxima, seu theorica confirmatio.

bilis ad plura cotidiana, p id quod notabiliter ea innixus tenet Fran. de Areti. in l. 1. col. 6. ad fi. ff. de vulg. & pupi. vbi est vdiendum & sequitur ibi Iaso. vt singu. col. 4. facit etiam quod per præfatam theoricam, tenet idem Are. in l. fin. C. de pactis. quod sequitur ibi Fran. Cur. iunior. col. 5. in proposito. l. 3. §. de illo. ff. pro so. vide etiã quod elegãter decidit Bal. per dict. maximam, in capi. cùm ordinem, in fin. de rescriptis, quam, alio non relato, dicit ponere Ioann. Mona. in cap. si tibi absenti. de præbend. libr. 6. (vltimo vide quod in isto proposito tradit Feli. post Mariã. alibi, in cap. sedes. col. penult. cum sequenti de rescriptis. Et ex his satis ac super manet fulta conclu. Barto. 3. in ordi. quam hucusque versabimus in illo inquam articulo, quòd quando præcedit vnum solum testamentum, illud vltimum testamẽtum in quo apponitur clausula derogatoria, ad primam derogatoriam in præcedente testamento appositam, sufficit vltimam esse generalem, etiam si prima fuerit specialis: & ita vt verum tenetur communiter, & est magis cotidianum, quàm id quod Barto. hic tenet in alio artic. eiusdem cõclusionis quando plura testamenta præcesserunt quem dixi. s. saluare Soci. ab impugnatione doctorum, Nam raro cõtingit subesse cõtrouersiam prælationis clausularum inter se, videlicet primæ derogatoriæ, & vltimæ contraderogatoriæ, nisi quando testamentum postremum, præcedit vnũ solum testamentum, & hæc hactenus de hac 3. conclu. videbatur sufficere, non tamen hinc discedere licebit, priusquã recitem punctuationem, quam cõtra istam cõmunem opinionem, facit Socin. in dict. §. in legatis. 6. col. videlicet q̃ ista communis sententia Bar. & doct. quando vnicũ testamentum præcessit, &c. confunditur per text. istius l. si quis. in princi. testamen. nam licet hic non præcesserit nisi vnum testamentum, & in sequente eodemq; vltimo testamento, dicatur, non obstante tali testamẽto, (quod solum hoc casu præcesserat vt est in exẽplo docto.) nihilominus tunc dicitur fieri mẽtio & reuocatio generalis, non autem specialis, de præcedente clausula derogatoria, apposita in testamento præambulo, quia etiam si præcedente vno solo testamẽto (qui est casus de quo agimus bene) posit dici talis expressio specialis respectu testamenti præcedentis, per iura & motiua. s. deducta quibus doctores innituntur, ad tenendam præfatam cõmunem conclusionem in hoc articulo, tamen est generalis respectu habito ad clausulam derogatoriã in eodem testamẽto, quod solum (vt dixi præcesserat) contẽtam, de cuius contraderogatione, seu reuocatione principaliter agitur, vt præcedenti testam. postremum præualeat, & sic non sufficit per istum tex. in verbo [specialiter] ex quo (vt est iam dictum) Bar. & doct. cõmuniter notant, q̃ reuocatio, seu derogatio. 2. præcedẽtis dispositionis, quæ fit per clausulam contraderogatoriam sequẽtem, contra præambulam clausulam derogatoriam, in præcedẽte dispositione retro appositã, debet fieri specialiter, idest, non solum de tali dispositione præcedente, sed etiam de clausula derogatoria in eadem contẽta, & hoc motiuo, & punctuatione tollũtur (secundum Socinum) multa in quibus insudanr. Ioann. de Imol. Paul. de Cast. Alexan. & Areti. in sæpè allegat. l. 2. de libe. & posthum. quæ consideratio, & inductio de isto text. quæ prius fuit Alexã. in consil. allegato. per Ias. in dict. §. in legatis. 5. col. versic. Tu aduerte. fortiter vrget, & videtur vera, ex quo iste text.

Margin notes: d candem. — Punctuatio Soci. cõt. Barto. in. 2. artic. præcedenti vnius solius testamẽti ad vltimatũ, seo postremo so co factum.

text. loquitur de testamento, vel de codicillis postea factis,& hic non præcesserat nisi vnum testamẽtum. Item & à fortiori, in quantũ iste tex.loquit de duab⁹ clausulis derogatorijs cõtrarijs in eodẽ testamento appositis, scilicet,ptima,& vltima contraria primę, & tamen requiritur quòd secunda derogatoria,sit specialis quoad primam derogatoriam in principio testamenti appositam. quamque in decisiuis, non esset tutum recedere, à præfata communi doctorum sententia,videmus enim his calamitosis tẽporibus, errores communes passim iura facere,ac constituere sursumque ac deorsum omnia voluere, & miscere, quũ sententiæ hodiæ non ponderentur, sed numerentur, de quo Plinius nepos alibi cõqueritur. Vnum iuxta prædicta non duxi omittẽdum, quòd in quantum Barto. in. 2.quæstione, huius tertiæ quæstionis, dicit cassans & irritans, seu irritum declarans omne aliud testamentũ præcedens, [in quo sunt verba derogatoria.] Ista quinq; vltima verba superfluunt in commẽtario Bar.aliàs istud exemplum secundæ conclusionis non differret in effectu,ab exemplo statim per Barto. posito ad.3.cõclusionem.s.relato, per me scilicet, quando vnum solum præcessit testamẽtum.& in hoc est cautè aduertendum, quia si illa verba stent,& non cancellentur.2.conclusio in hoc repugnaret tertiæ conclusioni,& hęc illi. neque potest aliud mihi persuaderi,nisi,quòd verba illa abundent. nam Barto.in dict.l.2.loquens in hoc puncto,non ponit illa, neque ea addit ad clausulam generalem,& bene, quia si illa addidisset, iam esset clausula specialis,de qua ipse non vult loqui,quando vnum solum testamentum pręcedit postremum, aliàs Barto.non diceret id quod omnes docto.præfati,referunt eum dicere, reprehendentes illum, & tamen si prædicta verba adiecisset, non deberet reprehendi, quia tunc loqueretur in derogatione speciali, idest de clausula derogatoria speciali,& ita proculdubio est tenẽdum, quòd prædicta verba abundent in lectura Barto. hic, & sint dispungenda vtpotè superflua, & inducentia quandam confusionem in opinionibus doctorum tractantium de hac re, & referentium verba Barto. in ista quæstione tertia.

A cõi in decisiuis nõ recedendum, licet de rigore iuris cõsideratio,& opi. Socin. sit verior p hũc tex.ab eo (vt prædixi) & à me suprà proximè expensum nisi respõdeatur vt per Alex. in. d. quæst. licet Iaso. in d.§. in legatis. maneat anceps.

Verba in lectura Bar. superflua.

In.4.quæstione principali, concludit Bart. sufficere ad derogationẽ, seu reuocationem præcedẽtis testamẽti, cõtinentis clausulã derogatoriã ad sequens, in tali sequente eodemq; postremo testamento, dicere cassans & irritãs omne aliud testamẽtum quod prius fecerim, vel fecissem, etiam si in eo apposita fuissent verba derogatoria,sub quacunque verborum conceptione, vel forma, nam his verbis fit derogatio specialis, & sic satis fit huic textui,requirenti specialem derogationem præcedẽtis testamẽti,& clausulæ derogatoriæ in eo contentæ. Et quòd sub his verbis prima fronte generalibus, re ipsa, & in effectu contineatur derogatio specialis,patet secũdum eundem Bar. quia dicunt etiam si in eo(idest,in primo testamento)essent verba derogatoria,nam quædam sunt testamenta,quæ habent derogatoriam, quædam, quæ non habent, hoc est dicere, quòd non omnia testamenta habent illam, & ideo sufficit, quòd in postremo testamẽto, fiat specialiter noua reuocatio præcedentis testamenti, & clausulæ derogatoriæ in eo contentæ, & sic reuocatio præfato modo facta dicitur fieri, & verè fit,(specialiter prout iste text. in verbo (specialiter,) exigit derogationẽ, seu reuocationem,eiusmodi fieri debere,

De.4.concl. Bart. principali.

vt.s.

vt. s. centies est dictum. Sicq; sufficit facere mentionē specialem, licet non specialissimam quam vocant indiuidualem, prout est in exemplo prædicto, in quo fit mentio de testamento

Atten. præambulo. Item de ipsius testamēti qualitate, idest, de clausula derogatoria in eo contenta, nam si solius testamenti fieret mentio, prætermissa mentione prædictæ qualitatis, id est, clausulæ derogatoriæ ibi contētæ, non sufficeret. Specialior autem, seu specialissima mentio (quam in indiuiduo vocant) esset redūdans ac superuacanea. Et ex hoc, continenter subijcit Bart. in versic. quæro, quid si verba derogatoria, &c. Quòd etiam si testator in præambulo testamento dixisset, si aliud testamentum postea fecero, nolo illud valere, nisi obseruata fuerit talis solemnitas, putà recitatio certi Psalmi, & licet in tali testamento quod postea fecero, apposita fuerint verba derogatoria, vel reuocatoria huius clausulæ, nolo talem reuocationem, vel derogationem valere, nihilominus tamen, si in sequenti, eo demque postremo testamento, ponatur illa contraderogatoria, de qua. s. proximè est dictum in princ. istius. 4. quæstionis, videlicet cassans & irritū declarans omne aliud præcedens testamentum, etiam si in eo posita sint verba derogatoria, sub quacunq; verborum conceptione, vel forma, illud sufficeret, quia (vt paulò. s. Bart. dixit) Quouis modo verba derogatoria præambula, sint enunciata, vel prolata, tamen si postea fiat mētio specialis prioris testamenti, & clausulæ derogatoriæ in eo contentæ, non est opus exprimere, alia verba signāter in indiuiduo. Nam vt in superioribus fuit latius tactū, & explicatum. Triplex est clausula derogatoria generalis. specialis, siue particularis, & singularis, aut

Nunc deducitur dubitatio illius casus cotidiani de quo supra fuit tactū & nihil decisum, ab hāc supra. 9. pagi. in princi. vl. infra ista pagi. 6. post medium. versic. Demum idem Raph.

Clausula derogatoria triplex.

specialissima, seu in indiuiduo, quod dialectici vocant. Generalis est, quando testator in extrema voluntate, ad derogationem clausulæ derogatoriæ in primo testamento appositæ, vtitur his verbis, & hoc meum testamētum valere volo, non obstante aliquo testamento præābulo, idest, quod prius fecerim, vel fecissem. Specialis quando vltra prædictam clausulam, testator adijcit, & non obstante clausula derogatoria in eo contenta, & sic vltra mentionē testamenti, facit etiam mentionem clausulæ derogatoriæ in eo contentę. Singularis seu specialissima, quam (vt dixi) dialectici indiuidualem nuncupant, est quando vltra hæc dicitur, Non obstante præambula clausula derogatoria, quæ requirit hoc vel illud, &c. Ex quibus infertur, apta conclusio, ad quæstionem. s. per me tactam in principio istius paginæ, quæ assiduè cōtingit ex facto. Quod si testator dixisset, se velle testamentum quod nunc facit præualere cuicunque alij testamento imposterum fortassis per eum faciendo, nisi in eo ad verbū, & formaliter recitaretur talis præcatio, nam ex prædictis patet, ad resolutionem talis clausulæ derogatoriæ, non sufficere in vltima dispositione apponere generalem clausulam prioris reuocatoriam. videlicet non obstante alio testamento, quod prius fecerim. Neque requiri expressionem, vel appositionem clausulæ reuocatoriæ, vel contraderogatorię, specialissimam, vel indiuidualem, sed sufficeret dicere, non obstante alio testamēto, quod prius fecerim, & quacunque clausula derogatoria in eo comprehensa, maximè, si adiecisset, sub quacunque verborum conceptione, vel forma, & non est opus alia specialiori derogatione, vel reuocatione, quum vt. s. pluries est dictum, sufficiat

Generalis, & exemplum illius.

Specialis cū exemplo.

Singularis & exemplū.

De re superiori, memorata in prin. istius pagi.

Ratio ab eui tatione veri similis incon uenientis.

ciat specialis per istum text. Ratio est euidens,qa si derogatio singularis vel in indiuiduo esset necessaria, de faci li auferretur testatori libera testamen ti factio, vel facultas, quum de verbis singularibus.& indiuidualibus facilimè posset obliuisci, cum hominis me moria sit labilis.l. Peregræ,in princ.ff. de acquir.possess.Qua ratione ad id te nẽdum mouetur Fede.de Senis,consil.46.incipiẽte habita. in versi.in isto casu dico,&c. Cuius meminit Alexã. in sæpè allegato.§. in legatis. nu.6. Et eandem rationem ponit etiam Bald. in hoc eodem proposito,in l. Humanum.col.fi.versi. breuiter veritas est. C.de ll.vbi subiungit quoddam notabile dictum,& quidẽ importans, non solum quoad hãc rem, sed etiam quo ad totam istam materiam & in effectu retuli.s. distinguendo. 3. species derogatoriarum sed aduertendum,ꝙ semper debet ibi addi ad Bal. inquantum concludendo in hac quæstione. ter dicit,sufficere, ꝙ dicatur in hoc secundo testamento, non obstante aliquo alio testamento, nam debet suppleri,& clausula derogatoria in eo cõ tenta,vt.s.proximè dixi referẽdo Barto.& docto. aliàs diceret contra illos, vel esset diminutus quorum opin.est communis, secundum Soci. in dict.§. in legatis.col. antepen.licet. Alexan. lectio ibi post Ange. aliud sonet, sed est defectiua. vbi vid.Ias. num.12.qui etiam dicit esse communem quod.s. est dictum,de triplici specie derogatoriarum,& quòd supersuficit specialis.

Suppletio facićda ad verba Bald. in d.l.Humanũ

Cõis senten tia.

Alexã.lectio in dict. §. in legatis,defectiue.

Exuberans cautela.

Sed ad cautelam exuberantiorem ,ac tutiorem circa modum testãdi(quan uis non inficier prædicta sufficere) be ne esset,vt.s.proximè pũctaui ponere in testamento vltimato, non obstãte clausula derogatoria in præcedẽte te stamẽto apposita,& verbis ipsius,quęcunq; aç qualicũq; ea sint, de quibus, quia nõ recordor,idcirco de eis mẽtio nẽ non facio,facturus tñ, si de eis memor fuissem secundũ Sali. in sæpè allegata.l.sancimus,versic.sed quæro sexto.C.de testam. vbi tamen id videtur requirere de necessitate, attamen. licet (vt modo tetigi.) talis clausula sit conducibilis, quantum ad cautelam, tamen non curatur de ea communiter.Quamobrem notarius excusatur, si fortè eam omiserit,vt inquit Bened. Capra.consi.31.incipiente.Quædam D.Magdalena col.fin.& re vera, licet ista sit(vt dixi)bona consideratio,quo ad cautelam tutiorem tamen in reci tatione quam Sali.facit de Barto. hîc in ista quæstiõe.fallit,& fallitur. Tum quia refert Barto. loqui in reuocatione specialissima, seu indiuiduali, prioris clausulæ reuocatoriæ,alias derogatorię,&tñ istud est falsum,qa imo Bar to. & ipsius assecle, & est communis conclusio hic,&in dict.§.in legatis.& in dict.l.Sancimus, loquũtur in derogatione,seu reuocatiõe speciali, prioris clausulæ derogatoriæ, non autem in singulari,seu indiuiduali, prout Salice.refert, & quidẽ perperam . Item etiam quia Bart.non facit differẽtiam inter testatorem memorem & imme morem,quam tamen facit Salice. vbi .s.per hunc text.in versi.[Sciens.]Sed nõ bene vt prædixi.Nam & si iste tex. loquatur,in testatore sciẽte,& sic memore,quæ scientia,& memoria regulariter præsumuntur,in facto proprio l.vltim.ff.pro suo.l.Annus. ff.de calumnia. & traditum fuit.s. in textualibus,non tamen propterea ipse obligatur ad faciendã reuocationem,vel derogationẽ indiuidualẽ,vel singularem,sed tantũ ad specialem,prout est hic tex.expressus in verbo [sciens,]& in versic.[specialiter]iũcto vtroq; vet bo,quẽ miror Sali.expẽdisse,pro se,cũ potius facit irrefragabiliter contra illum,

Taxatur Sali. in recitatione verborum Bar.hic in isto arti.

Ad istũ text. sonantem de scientia.

lum,& illam Sali.considerationem,in omnibus & per omnia & quidem per peram,etiam refert & sequitur, Guido papæ in decisione Delphi.127. incoante,in camera. Quæ decisio fundatur principaliter, in eo quod retuli.s. Sali.dicere,in prædicta l.Sancimus,& omnes ambages cessarent circunlatę ibi per Guido. in illa quæst. quam dicit fuisse decisam per parlamentū Delphi. & antecedēter. Quomodo ibidē pcū formata, & ipsius decisio paucioribus verbis,formaretur, ac terminareť si in examinę seu discussiōe illius quæstionis parlamētum recurrisset ad veram,& communem sententiam Barto.hic, & prætermisissent cōsideratio nem,fantasticam,& cerebrosam Sali. quam.s.retuli, sed fortè parlamētum elegit opin.Salice.quia attigerat quæstionem de qua tunc decidenda tractabatur,in terminis(vt vocant)terminantibus, ideo recurrerunt ad illum, sed non essent quærendi riuuli, omisso fonte,id est,Bart.qui in hac re locutus est pertinēter, prout aliàs regulariter solet loqui.Cuius sentētia quæ,(vt dixi) est cōmunis, poterat trahi optimè,& appositè ad illius quæstionis de

Taxatur Guido papæ

223 cisionē.† Neq; enim nos met astringere debemus authoribus decidentibus rem in terminis, neque post eos anxiè,& curiosè percurrere, si res vel quæstio per alia fundamenta competentia,potest decidi,vt inquit Pau. de Castr.in l. Clodius; ante fin. ff. de acquirend.hær.vbi inuehitur in eos,qui non audent iuris principijs, & solidis rationibus quæstiones occurrētes decidere, nisi eas inueniāt in indiuiduo per alios decisas.maximè (vltra ipsum Paul.) Quando auctor qui eiusmodi quæstionem tangeret & decideret in terminis, eam per friuolas, & minùs iuridicas rationes decideret, vt fecit Salicet.vbi.s.quem non debuisset par

lamentum sequi,quòd autem (vt prædixi) memorata Barto.opi.sit communis astruit Socin. in dict. §. in legatis. num.5.& sequenti adducens complures doctorum auctoritates,eamq; fortificās ex dictis Areti.ibi. & ex eadem cōmuni opi. sic roborata deducit plures notandas illationes, in quarum.4. &.8.ponit theorema memorabile,indelebili recordatione dignum in ista materia.Cuius.s.memini,sed hic repetam vt addam,videlicet,quòd ex quibuscunque coniecturis potest iudici cōstare, testatorem voluisse, sequens siue postremum testamentum priori, vel præcedenti præualere, tollitur illud præcedens,idemq; habens clausulam derogatoriam ad sequens,non attento, neque perpenso, an id postremum habuerit clausulam prioris, derogatoriam inefficacem, vel nullam habuerit,quia secundum eum post alios doct. quorum omnium dicit hāc esse, cōsonam intentionem,tota hæc materia fundatur in voluntate testatoris præsumpta, & coniecturata. ad quam maximam, seu documentum generale,ponit Soci. ibi nonnulla exempla notāda per modū illationum, videlicet quando secūdum testamentum esset factum simpliciter, absque clausula contraderogatoria, siue reuocatoria clausulæ derogatoriæ in præcedenti testamento appositæ,post lapsum decennij eo namque casu primum,seu præcedens testamentum reuocaretur per secundū ipso iure, quārumlibet factum simpliciter, & sine clausula contraderogatoria ad primā, in priori testamēto appositam secundum Bald. in dict.l.sancimus. & Alex. consil.134.col.6.lib.1.Et idem arbitratur Soci.debere dici, quando post primū testamentū pręambulum,factum cū clausula derogatoria fuisset postremū cōditum simpliciter, absq; aliqua clausula,

De eadē re.

Notandissima theorica in istius. l. materia. Cū ipsius exemplis.vi.infrà nu.225. ad fi.vbi ponūtur remissiones cōferentes imo consonantes huic docto.

claufula cōtraderogatoria,præcedentis claufulæ derogatoriæ, ideft, in teftamento præambulo appofitæ, & ante, vel poft cōfectionem eiufdem poftremi teftamenti,fuperueniffent inimicitiæ capitales inter teftatorem & hæredem in. r. teftamento fcriptum, nam etiam ifto cafu, fecundum teftamentum abfque aliqua derogatoria, feu reuocatoria confectum, præualeret eidem primo,etiam quancunque claufulam derogatoriam continenti, ad feqnēs,ideft poftremum teftamentum.Sic ergo talis fuperueniētia inimicitiarum,inter reftatorem & hæredem in præambulo teftamento fcriptū,operaretur in reuocādo primam claufulam derogatoriam,idem quod operaretur in tollēdo,feu in reuocando legata teftamento adfcripta in fauorem legatarij inter quem,& teftatorem poft teftamentum,tales inimicitiæ fupernenerunt.l.3.in fin.cum feq. ff.de adimen.lega.Quod certè eft fummè,& aduertenter notādum, quia eft in terminis fortioribus.i.in quibus in effectu per inimicitias quę funt caufa, reuocationis præfumptæ primæ claufulæ derogatoriæ in primo teftamento appofitæ,confequenter reuocatur ipfum primū teftamentum, per fcđm

224 nā†quicquid eft caufa caufæ, eft caufa caufati.l.manumiffiones.ff.de iufti. & iu.in lege liberorum.poft mediū.ff. de verb.fig.Exemplificatur item, præfata doctrina(quam.s.retuli effe de cōmuni doct. interione, & eam ponere Soci.in loco prædicto.) quando teftator in fecūdo teftamēto profiteretur,

Caufa caufæ eft caufa caufati, hoc eft prima caufa, eft etiam caufa effectus fecūdæ caufæ.

225 † fe velle illud,omnino, aut omnimodò,aut omni cafu(quod idē importat) valere,& contēta in eo fortiri effectū, & efficatiā. Item & quādo dixiffet, quod tale fcđm teftamentū effet precifum, hoc eft vt feruaretur,aut valeret præcisè, vel ad vnguē vt aliàs dicitur, fed

Dictiones omnino, omnimodo, oī cafu, indiftinctè, præcisè eiufdem funt fignificatiōis.

iftud exēplum licet Socin. non dicat, imo ponat pro diftincto, & feparato, tamen eft idem cum pręcedēte exemplo,quia dictiones omnino, & omnimodo,funt præcisę fignificatiōis.Glo. funt ordinarię, in l.fi cū exceptione.§. fed & fi qs. &.§.quatenus.verf.q. fi homo,vna eft fuper parte,quatenus, alia fuper parte,omnimodo. ff.quod met. caufa.de quibus dictionibus in eundē fenfum,plura cōgerit And.Tiraq.in l. fi vnquam, in cōmentario vel glo. fuper verbo reuertatur, nu.68.72. C. de reuo.dona.vbi glo.illas citat.in idē,& infuper ait,præfatas dictiōes fignificare idem quod indiftinctè,ad quod vltra oīa per eum adducta, addenda eft gl.in l.fin aute.in prin.ff.de rei vēdi. & quod tradit Areti.in l.fi duo. col. 3. ff. de acqui.hær.Et ad iuuādam & roborandam cōiecturam voluntatis defuncti in fecūdo teftamento,quoad fublationem, vel derogationem claufulæ derogatoriæ in præambulo teftamento appofitæ,etiam fi fit defectiua, vel obfcura, vt ex ea nihilominus euincatur intentio ipfius teftatoris ad prædictæ claufulæ reuocationem, & confequenter teftamenti præambuli eam continētis, addit idem Soci,q. non parū operatur maior affectio teftatoris vel prædilectio ipfius ad hæredem fecundo teftamento fcriptum,quàm ea quam habeat ad primū hæredem,præambulo,fiue præcedente teftamento fcriptū, quæ omnia Idem Soci. ornat peculiaribus ac ꝓprijs remifsionibus, vt ibi per eū videri poterit. Vltra quę fecūdum Rapha.hic, poffunt defumi aliæ coniecturæ ad eandem rem.i. vt fecundum teftamentū, fimpliciter,& fine derogatoria claufula factum,præualeat teftamēto præābulo cum claufula derogatoria factū ad feq̄ēs tefta mentū fi quomodolibet cōftet de volūtate teftātis.in feq.eodē;poftremo

teftamēto

teſtamento volentis illud primo præualere, vi. eum hic col. pen. verſi. conclusiue tamen, demum idem Rapha. hic ſubdit alia duo notanda in re propoſita. Primùm quòd ſi teſtator in teſtamēto præambulo diceret, nolo valere ſecundum teſtamentum ſi quod poſtea fecero, niſi in eo apponatur talis diligentia, ſeu cautela quam largè, vt prædixi appellant ſolemnitatem, putà in caſu illo de quo non ſemel. ſ. eſt traditum, q. in extremo teſtamento ad verbum infereretur ſimbolum apoſtolorum, quod in officio rei diuinæ, vel canitur, vel recitatur, nam ſecundùm eundem Rapha. etiam ſi in poſteriore teſtamento, vbi voluit & præordinauit teſtator tale ſymbolum eſſe apponendum, quod tamen minimè fuit appoſitū eſſent appoſita verba derogatoria, clauſulæ derogatoriæ in præcedenti teſtamento appoſitæ, hoc enim caſu, & ſimilibus putat ipſe ſpecialiorem mentionem eſſe faciendam, ad certiorē voluntatis defuncti coniecturam ſumendam. Cum ſimiliter ſpecialior fuerit derogatio cōtenta in, vel ſub clauſula derogatoria præambula, id eſt, in præcedente ſeu præambulo teſtamento appoſita. Et huic cōſiderationi Raph. concinnit, quod nouè tradit Ioann. Anto. Alexan. conſilio. 24. per totum vbi vidēdum erit, ſicque hi duo docto. Rapha. & Ioann. Anto. Rube. in effectu & re ipſa tenēt in hoc articulo contra opin. Barto. & communem ſuperius relatam, num. 212. circa fi. verſi. ex quibus infertur, ideoq; opi. Rapha. & illius Ioan. Anto. propellenda eſt, & tenendum procul dubio cum Bart. & communi, Quòd ſufficiat ſola derogatio ſpecialis exemplificando rem in his terminis, & inducēdo, vt. ſ. iſtum text. induxi. Non tamen inficior, quòd ſi Rapha. ſenſit, quòd ſecunda contra deregatoria primæ, quam vult debere eſſe ſpecialiorem, ſit apponenda in poſtremo teſtamento ſpecialius, id eſt, ad maiorem, & clariorem expreſsionem, & ex abūdāti, bene quidem ſin uerò, vult exigi neceſſario, & pro ſolennitate, (Quod verba ſua ſonant) in caſu præfato fieri debere ſpecialiorē derogationē prioris derogatoriæ, pugnat ex diametro (vt aliàs dicitur) cum opin. Barto. & communi quę eſt proculdubio tenenda, reiecta opi. Rapha. & alterius Doctoris neotherici. Nam præter ea, quę de hac re, fuerunt ſuperius tradita, opinio Bart. & communis ſuadetur ex hoc text. aliter inducēdo illum, quàm .ſ. induxi, hoc videlicet modo, quia in caſu iſtius. l. in principio teſtamenti, fuit poſita & pręceſsit derogatoria ſingularis (quam vocant in indiuiduo) ad ſequentem diſpoſitionem, nam teſtator præmiſit per modum derogatoriæ clauſulæ, ſi cui bis legauero ſemel deberi volo. & tamen ſtatim in hac. l. deciditur ſufficere derogatoriam ſpecialem præcedentis, ſeu prioris derogatoriæ quam Barto. & doctores communiter (vt. ſ. eſt dictum) non ſemel, exemplificant ſic, non obſtante quocunque teſtamento, & clauſula derogatoria in eo contenta. Et iſta ponderatio vrget pro communi, & tenēdo quod dixi tenere Raph. & prædictum Ioan. Anto. ſi quis vellet exitare hanc inductionē iſtius text. oporteret eum reſpondere, quod verbum ſpecialiter caperetur in hac l. pro indiuidualiter, prout moris eſt Iuriſconſultorum capere ſpeciem, pro eo quod dialectici dicunt indiuiduum, vt in terminis iſtius. l. punctat formaliter alter Raph. ſcilicet Fulgo. in l. vltima. C. ſi contra ius, vel vti. publi. num. 5. vt in ſuperioribus retuli ſed nihilominùs ſequitur hanc opi. Barto. & communem, & ita ſequi eam debemus quòd iſte text. in verſi.

Inductio huius text. pro Bart. & cõi.

Sequitur cõmunem.

versi.specialiter, intelligatur prout.s. fuit plories exemplificatum,non pro indiuidualiter,vt voluit.d.parti. in superioribus citata.Sicq; in prędicto casu tenendum sit,quicquid Raph.Cu. hic,& Io. Ant.in d.cōsi.teneāt dicere.

1.dictū Rapha. Secundò decidit idem Rapha. Cu. (vt ad cū redeā) q. si clausula derogatoria præambula ad sequens testamētum,esset in præcedente, seu præambulo testamento apposita,causa vitādi metū,impressionem, vel oppressionem,expressa hoc modo, q. disponēs vel testās si fortè esset fœmina nupta diceret,quod verisimiliter metuebat post confectionem dispositionis pręābule,importunas præces ei ab aliquo porrigendas,vel minas incutiendas, vel insidias ei parandas,vel alia consimilia ei inferenda,ad reuocandā præ dictam dispositionem ; & conficiēdā aliam,ad cōmodum illius à quo sperabat prædicta sibi fore infligenda vel paranda,per vim oppressiuam,vel impressiuam,& ob eam rem,.ex nunc p fessa est,nolle valere testamentū,.vel dispositionē,si quam postea faceret, nam durante eadem causa metus, vt putà,eodem matrimonio constante, si fortè talis testatrix sperabat à marito opprimi,hoc est ab eo vim,vel metum sibi incuti,non sufficeret secunda clausula specialis,& pari ratione,neque indiuidualis derogatoria,primæ derogatoriæ contraria, quæ in secundo testamēto,vel dispositione,per eādem testatricem apponeretur, argumento l.pe.ff.de condi.ob tur. causā, vbi Bar.(aliud tamē agens) id videtur tenere,ea propter,quod Raph. cum. impresentiarum. in isto articulo dicit intelligi debet,prout Bar.illic solet in intelligi, videlicet quando constitisset de metu ipsi testatrici,semel p maritum minis,aut verberibus, aut vulneribus illato,vel incusso,ante primi,

vel post ante secundi testamenti confectionem,vt ad illud secūdum faciēdum procederet, cū reuocatione primi,vel dispositionis præambulę,& postea illud, vel illam fecisset,nam si eius modi metu sibi incusso, vel ante primi vel post, ante secūndi cōfectionē, deinde talis vxor secundario testaretur aut disponeret,etiam addita clausula derogatoria, qua profiteretur se velle primum minime valere, nōn tamen illud desineret esse validum,nec per secūdum reuocaretur, vt porè affectum vel confectum metu,qui quidem metus,vt dixi,semel per maritū vxori indultus præsumitur perdurare toto tempore,quo idem matrimoniū postea durabit,quoad concernentia inquam,id super quo metus fuit vxori incussus,quia non potest vxori dici interim,id est eodē matrimonio durāte,esse in libertate,& arbitrio libero, propter debitam marito subiectionē, iure diuino,vt ibi,[Eris q; sub viri potestate,& ipse dominabitur tui.] 3.cap. Gen. quia p quandā consequentiam, talis vltima volūtas postrema, & clausula derogatoria ad primam,in ea cōtēta,cēsetur affici, vel affectę esse metu,& sic vitio quasi reali. Et considerādum est, q. irreuocabilis talis testamēti præcedētis præambule, insurgit ex antecedenti, ob læsam voluntatē vxoris testātis, que impedita fuit propter delictum mariti, id est ob metum per ipsum incussum eidem, vt pcederet. ad factionē vltimi testamenti,& reuocationē primi, & sic irreuocabilitas præcedentis testamenti, vel voluntatis non contingit ex solā volūtate ipsius vxoris testantis, quo casu procedit iste textus,in versi.[Nemo enim] volens non esse debilem irreuocabilitatem in vltimis voluntatibus, & ita loquuntur omnes scriptores hoc tex. innixi, vt.s.tradidi in.3.not. textuali,

Signāter notandū hoc, esse dare casum vbi testamentū ex accidenti fit irreuocabile.

&c infra repetam lariùs prope finem, sed prædicta irreuocabilitas cōtingit potiùs vel resurgit, vt dixi, ex post facto, & ex accidenti, & ab euentu, ob prædictum delictum mariti, & idem cum Rapha.isto secundo casu, aut decisione, tenet hic Ange.à Perig.licet non ita rem explicet, & vtrunque sequitur Vincē.in dicto.§.in legatis, col. 5.ad medium, dicens idem quod isti, videlicet quod vt reuocatio primi testamenti, in secundo testamento facta valeat, debet cessare causa metus, qua non cessante, sed subsistente, vt quando ex ea vel ob eam deueniretur, ad factionem secūdi testamenti, non induceretur sublatio primi testamenti, neque clausularum derogatoriarum, contētarum in eodem, respectu alterius postremi testamenti. Et sic ꝓpter p̄sumptā durationē metus quantocunque tempore matrimonium durauerit, subdit Vincen.ibi, se pridem consuluisse, super quodam facto notando, quod ibi traditur per eum ad quem recurri potest. Et illud idem præsuppoſui, supra in quantum memini cuiusdam casus specialis vbi fuit traditū, de metu incusso per maritum vxori ad faciendam reuocationem testamenti præambuli, & ad cōfectionem secundi, ad ipsius mariti ꝓfectum, & idem profecto imaginatus fueram, multo tēpore antequam hos Docto.viderem, quia nondum peruenerant ad manus, dum in iuuentute hanc materiam interpraetarer, in dicta l.fancimus, & in dicto.§.in legatis.

De eadē re. Et iuxta supradicta cōcernentia præfatas coniecturas voluntatis defuncti, de reuocando primum testamentum, etiam citra appositionem clausulæ derogatoriæ in secundo eodem que extremo testamento, videatur omnino Bal.in dicta l.fancimus, vbi addit alias, quas Pau.de Cast.Alexan.& Ias.ibi negant esse alibi, & ibidē post Rapha.eas discutit Corneus, & tandē vt plurimum approbat quarum duas desumpsit Soci.in dicto.§.in legatis, & eas inter aliàs Soci.retuli supra. Et ad regulam, siue maximam quam in hac materia, ex communi Doctorum intentione in varijs locis dixi.s.num. 223.deducere Soci.in dicto.§.in legatis, videi singulariter Andre.Barba.cōsilio.89.exordiēte clementissimi, vol. 4.vbi per totius illius consilij processum, laborat in demonstrando, quod satis aliter, apposita clausula derogatoria specialis in sequenti testamento, ad derogationem testamēti præambuli, & derogatoriæ ad sequens in eo contentę, quando id colligitur ex cōiecturis voluntatis disponentis, licet clausula derogatoria voluntatis sequentis non sit idonea, vtpotè generalis, vel etiam (quod est fortius) nulla in eodem secundo testamento fuerit apposita. Ad idem etiam videatur Alexā.consi.134.incipiente, Preuiso themate, per totum, præsertim.5.col. versic.item potest responderi, & col. sequen.versi.Et ad prædictorum hoc primo, vbi in idem insudat, & tandē in effectu, & re ipsa idem concludit. Item videatur Philip.Cor.consi.173. incipiente.In pręsenti consultatione col.3.volu.2. Remissiones notandæ.

226 In quinta quæstione Bar.tractat,† an sit reperibilis aliqua cautela, ad faciendum testamentum irreuocabile & præmittendum, non abs re erit, ꝙ idem Bar.& alij Doctores de ea re dubitantes, nodum (vt in prouerbio est) in scirpo quærunt, prout dilucidè ex infra dicendis apparebit. Ad cui⁹ quęstionis solutionem ponit Bar.nonnullas cautelas quas e uestigio & continēter reuocat, & reprehendit, tandem concludens nullum posse adinueniri remedium quo testamētum, possit fieri

fieri itreuocabile, vt persistat inquam in terminis vltimæ voluntatis, prout debet esse, aliàs non esset, neque dici posset testamentum in sua substātia, quiditate, ac diffinitione, posita in l. 1.ff.de testaś.etiam si testator adiecisset, quod eo casu quo testamētum reuocasset, ex nunc prout ex tūc, & ècōtra donabat hæredi, illa eadem bona post mortem ipsius testatoris. Ratio autem, quare non est reperibilis cautela, vt possit fieri testamentum irreuocabile (vltra quæ supra in tertio notabili fuerunt tradita, circa istius puncti extensionem) est ea quā ponit hic textus omnium optimus, ex quo supra deduxi præfatum tertium notabile in illis verbis. (Nemo enim.&c.) qui tex.resistit tit. quæstionis, & eam reddit inutilem, & superuacuam, ea propter supra proximè dixi Doctores de eadem tractantes, velut in re aperta, & expedita frustra insudare. Et quia dicta Bart.in hoc puncto sunt aperta, & in omnibus penè loquitur rectè, & eadem quæ hic tradit, concludit etiam, in l.stipulatio hoc modo cōcepta.ff.de verbo.obliga.& approbātur communiter per Doctores, secundum Alex.ibi, ideoque non expedit in eorum discussione insistere, sed sufficit remittere ad eundem Alexand. Aret.Ias.& Clau.ibi.& ad Ang.de Perigl.hic col.fin.in qua breuiter & opportunè, addit nōnulla his dictis Bar. circa vnamquamq; censuram ab eodem Bar.positam ad quālibet ex quatuor cautelis ab eodem ex dictis Doctorum antiquorū relatis, vltra quas aliam ponit Bald.in repeti.l.1.col.fin. ad finem.C.de sacrosanct. ecclesś.quā tamen breuissimè confutat Alexan. in addi.ad Barto. hic in parte cessare, quapropter non est in ea insistendū.

Ratio rēsionis, seu conclusionis negatiuæ.

6. Quæstio principalis

Sexto quærit Barr. si testator fecerit testamentum, & iurauerit se illud nō mutaturum vel reuocaturum, an testamētum ab eo postea factum, valeat, nec ne. Et hæc quæstio est protrita, inter scriptores vtriusque iuris tā ante Bar, quam post eum, in qua Bar. hic concludit duo. Primum, quod tale testamentum postea factum, idest post protestationem præambulam iuratam in primo testamento contentam valet. Secundum, quod testator reuocando primum testamētum, & faciendo sequens, non est periurus.

Bar.de testamento iurato.

Quoad primam conclusionem Bart. Doctores vtriusque iuris communiter tenent, idem quod Bart.hic, & ita est intrepidè tenendum, licet Tancre.de Corne.in compendiosa, quæ etiam attribuitur Bal.in.4.quæstione vellit cōtrarium, per text. quem dicit istud decidere in capi.1.de sepul.lib. 6.Sed profectò ille text.nō accedit ad rem, nā in casu illo iuramētū præcedens non fuit positum in præcedente testamento (de hoc enim casu in tex. illo verbum nullum, qui tamē est casus noster) sicq; ille tex.loquit in casu prorsus diuerso à nřo, nec nō ratio ipsius, si forte Tancre.vbi supta voluit eam ad casum nostrum adaptare, nō tangit eū, quia illud iuramētū de quo ibi, videlicet de non mutanda sepultura, facta in loco certo, fuit præstitū, per inductiones & suasiones, quocitca ibi declaratur irritum & inane, simul cum ipsa electione, sepulturæ, vt ibi declarat glosś.quæ tamen inductiones, & suasiones in casu nostro minime considerantur, vtpotè necessariè, quia siue iuramētū apponat in primo testamento, siue nō, semper potest fieri secundum, & valer, & per illud reuocatur primum, circunscripta & reiecta cōsideratione talium suasionū interuenetint vel minimè in primo testamento, prout communes vtriusque iuris sententiæ astruunt.

Cōis sententia cum hac.1.cōclusione.

Secunda cõclu. Bart. in qua Io. And. ante eum tenuit contrarium.

Circa .2. conclusionẽ Bar. adnotãdũ est, quod Io. And. in loco per Bart. hic citato, tener oppositum ei⁹ quod Bar. hic secũdo loco tenuit, imo quod testator faciendo secundum testamentum, contra primum iuratum, de non reuocando illud est periurus, quia secundum eum est contra bonos motes interpositum, videlicet, super promisione, seu pollicitatiõe deliberata, de non reuocando primum testamentum, quæ est contra liberã testamenti factionem, quam habet quoad reuocandum primum, & deueniendum ad secundi confectionẽ, quum sibi libuerit, quam libertatem testator attendat sibimet auferre, per prædictam præambulam protestationem, per modum promisionis vel pollicitatiõis ab eo emissam, vel enũciatam in primo testamento, contra istum textum & supra allegatam l. stipulatio hoc modo concepta.

Io. And. male audit de transcriptione dictorum Old. absque ipsius nomẽ clarura.

227 † Quæ opi. ante Io. And. fuit Petri & Ci. Doctorum iuris ciuilis, à quibus (vt pleraque alia) solet desumere prout & ab alijs antiquioribus Doctoribus iuris ciuilis, maximè Oldra. eo tacito ipse desumpsit, quos Petrum & Ci. Bal. hic citat. Sed opinionẽ eiusdẽ Bar. tenet Bal. consilio. 22. numero. 3. vlolu. 2. & eam dicit Iason sibi placere, in. §. item si quis postulante. col. 16. insti. de act. addẽs bene facere ad idẽ quod Bal. tenet in l. si ad excludendã, C. de reb. credi. Sed idem Bal. secum pugnans tenet oppositum, & sic opi. Io. And. quod imo talis testator sit periurus ob talem reuocationem testamenti iurati, in prædicta l. 1. col. vlti. C. de sacrosanct. ecclesi. & Io. de Imo. in capit. cum contingat. 32. col. de iureiuran. dicens, quod & si legum professores communiter transeant cum opi. Bar. hic, tamen quod opinio Ioã. And. est verior, etiam attento vtroq; iure, & Ioan. de Imo. sequitur Petrus Philipp. Corne. consilio. 294. incipiẽ. Egregiè, & seriosè, nume. 4. volum. 4. aliud tamen agens, & Alexand. in dicta l. stipulatio hoc modo concepta, numero. 5. ex eo quod cum ista materia iuramẽti sit mœre canonica, & spiritualis, standum videtur potius (secũdum eum) opinioni Ioan. And. & illi⁹ asseclarum, quàm Bart. & suorum ob euitandam occasionem incursionis periurij. Qua opi. retenta, quam esse communem testantur vberrime remissiones traditę per Francis. Cur. antiquiorem, consilio. 53. col. pe. versic. secundo, quia faciens testamentum, potest dici, quod cum iudex ecclesiasticus, possit adiri à laicis ratione peccati, cap. nouit, de iudi. vbi de hoc tradunt Doctores antiqui, & moder. canonistæ, si hæres in primo testamẽto scriptus, petat a iudice ecclesiastico, vt compellat per censuras testatorem dissoluere secundum testamentum, & stare primo iurato, adiri debet & iudex ecclesiasticus debet illum in id condemnare, prout tenet Ioã. Fab. in dicta l. prima, in fin. C. de sacrosan. ecclesi. referens Ioan. And. in regula; quod semel, de regulis iu. lib. 6. qui tamen illud ibi non dicit, sed tantum; in col. fin. loquitur alio casu per contrarium, neque reperio aliquem tenẽtem quod Ioan. Fab. tenet, neque illum referẽtem, vllibi quod viderim. Sed esto, quod ita sit quod recurri possit ad iudicem ecclesiasticum, tamen hæc techna non obesset testatori, quia nullo iure probasset Ioan. Fab. caueri, quod testator posset cogi ad reuocandum primum testamentum licet maneat periurus attenta opi. Io. Andr. supra relata, & in vero prædictum remedium positum per Ioãnẽ Fab. est valde dubium, & contra mentem omnium iurium de hac materia tra-

Atten. hanc cõsiderationẽ Ioã. Fab. sed tamẽ est valde dubia & repugnat menti omnium iuriũ de hac materia discurrentium.

tractantiũ, quia secundum illud via inflexa testaror efficeret intestabilis post primum testamentum, eo q̄ teneretut eidem stare, & nõ posset p̄gredi ad mutationẽ prioris volũtaris, & sic testatorũ voluntas non esset ambulatoria vsque ad vltimum viræ spiritum, quod est proprium & peculiare voluntatum vltimarum, vt in iuribus supra allega. in primis præfationibus, de quibus in primordio istius relectionis. Præterea etiam si testatot per mutationem primi testamenti iurati efficeretur, vel fuisset effectus p̄iurus, cum periurium vnico instanti incurratur, obidque censeatur actus momentaneus, quoad initium, & ipsius incursionem, non potest amplius sine noua eiusdem violarione, incurri, & cum post actam de periurio semel incurso pœnitentiam, & sic periurio absoluto, deinceps non porest dici periurium nequæ persistentia, seu perseuerantia in peccato, non prospicio quonammodo præfarum remedium seu caurela Io.Fab. possit huic rei adaptari, vt post actam à testarore pœnitentiam, possit ralis testator cogi per iudicem ecclesiasticum, recedere à secundo testamento, & redire ad primum contra ipsius liberam volunratem, at ante absolutionem & actam pœnitentiã fortè posset palliari, q̄ inquit Ioan.Fab. sed non est hoc in consideratione, nam & tunc videtur durissimam præbere ansam arctandi liberam voluntarem in testando, quã integram, & illibatam omnia iura & ciuilia, & pontificia, enixè tutantur ac fouent, præsertim quia nondum est expeditum, & (vt aliàs dicitur) ad huc sub iudice lis est, an per confectionem secundi testamenti post primum iurarũ, tẽstator incurrat periuriũ. Quod enim ad me attinet, semp̄ putaui opinionem Bar. in puncto iuris esse veriorem, vrgenti ratione, & vtrique iuri, tam ciuili, quam canonico affabre cõcina, ea quippe est, quia velle quem sibi auferre factionem testamẽti, nihil aliud est, quam velle cõtra bonos mores versari, vt potè contra liberum arbitrium, naturaliter homini insitum, & omni iure positiuo fomentatũ (vt supra fuit plenè dictũ tertio norabili) quod est idem cum libertate naturali, vt probatur in l. sæpe allegata, stipulatio hoc modo concepta, ergo velle illud auferre, est contra bonos mores, nõ solum de iure ciuili, sed etiã canonico, vt statim subijciam, & cum ralis arbitrij libertas fauorabilior sit, quam causa dotis quæ dicitur pia, pari ratione censeri debet etiam fauorabilior alia consimili causa pia, vt inquit Bal. in l. pactum quod dotali, prima colũ. C. de pactis, sed ita est, quod iuramentum præstitum, super eo, quod est contra ius naturale, vel canonicum, quod illud plerunq; cõmitatur, & eo vt plurimum innititur non obligat iuranrem, quum sit vel censeatur esse temerarium. Regula, non est obligatorium, de regul. iuris, libro. 6. vbi glossa ordin. & norabilis in glos. vna, prope finẽ, igitur in casu quo de agimus, tale iuramentũ in primo testamento appositum non obligat testatorem. Et quod præfatum iuramentum impediens mutationẽ testamenti iam facti, sit contra bonos mores naturales, & ex consequenti, contra ius canonicum, vult Bald. & si aliud agens, in l. fin. col. 4. eodem titu. C. de pactis, in hæc verba, [Cum hoc esset auferre testamenti factionem homini sanæ mentis, quod est contra naturalem æquitatem, & contra bonos mores. &c.] Et expediendũ est, quod Bal. ibi loquitur, quãdo ex facto impeditiuo alterius resultabat, vt inferebatur alteri priuatio, vel impedi-

Sustinet opinio Bar. ad- [left margin note]

uersus Ioã. And. & canonũ professores reliquos ante, & post illũ, tenẽtes contrariã opinionem. [right margin note]

Verba Bald. [right margin note]

pedimentum factionis testamenti, ergo multo fortius dicendum est in casu de quo agimus, vbi quis attemptasset auferre sibimet liberam testamenti factionem, q. est expressim sibi à iure prohibitum per istum textum in illo versi. [Nemo enim] supra sæpius signato, & expenso. Ad quod etiam confert .l. ex facto, in principio ibi [Etenim iniquum. &c.] supra de vulgari & pupil. vbi patet, esse contra æquitatem, auferre factionem testamenti homini sane mentis, vbi videndi erunt in textualibus Alexan. Aretinus, & Ias. post Doctores antiquos, & ibidem Francis. de Ripa. nume. 22. & aliquid tradit ipse, in vltima oppositio. Bart. nume. 45. Et certe pro Bart. videtur bonus textus in simili, in capit, quemadmodum, prope finē, de iure iuran. ibi, [Quod si expresse,] coniuncto versiculo vltimo, ibi [Tutius est,] quem in terminis, satis accommodatis rei nostræ post Io. And. & Petrū de Anchar. Panor. & Imo. ibi, expendit, & inducit Philip. Corn. consi. 102. incipi. in p̄senti causa, col. 2. libro primo, licet ibi in transcursu verborum, aliud tamen agens videtur transire cum opi. Ioan. And. de cuius discussione est traditum, & hic agitur, quæ est contra opinionem Bar, hic quam versamus, sed post modum idem Cor. præsupponit pro re expedita id quod prædixi, tam in casu de quo loquitur, quam in eo de quo nūc tractam'. Et p̄fecto secūdū strictā iuris interpretationem (vt id repetam) opinio Bart. est verior, & præstantior etiam iure canonico, attenta alia opinione contraria Ioan. And. & asseclarum ipsius. Et ad id lector candid' animaduertat, considerationem quā supra proximè feci, in præsidium opinio Barr. & sequatium, confutat eam cum ratione, per quam supra ab hinc

De eadē re pro Bar.

secunda charta, versicu. circa secundam cōclusionem Bart. retuli moueri Ioannem And. & clarissimè cognoscer, rationem qua Ioan. And. in contrarium mouetur, esse eandem cum ista consideratione, & facere irrefragabiliter contra eum, & pro opi. Bar. Sed & expendantur textus loquentes, de iuramētis per temeritatem emissis, scilicet in capi. tua nos, de iure iuran. vbi illud iuramentum de quo ibi, iudicatur temerarium, & iubetur non impleri sub pœna excommunicationis, sed tamen ille iurans temerariè, non censetur periurus, aliàs imponeretur pœnitentia pro periurio, quæ ibi imponitur. Et id clarius deducitur ex capit. sicut ex literis, eodē titu. vbi pœna imponitur ei qui iurauit per temeritatem, non quia fuerit periurus, sed quia temerarius in iurando. Præterea, istud probatur inuincibiliter ex eadem regula, nō esse obligatorium, iuncta l. si quis in quili nos. ff. de legatis. 1. per quam, glossa ibi ponit exemplum ad illam regulam, nam ibi in. §. vltimo, secundum epithomem Bart. & Doctores, & secundum Bald. primo textuali, dispositio & iuramentum contra bonos mores non valet. Et illa decisio iuris ciuilis approbatur per dictam regulam canonicam, non est obligatorium. Modo ita est, quod periurium nihil aliud est, quam transgresio vel fractio iuramenti, & ipsius cōtrauentio, & sic si iuramentum est validum, hoc est quando iurans astringitur, & obligatur ipso iuramento valido, tunc illud infringit per contrauentionem, sed si est inualidum, & nullum vt prędicta iura dicunt, non potest infringi, quia actus rescisio non potest cadere, quando actus ipse est nullus. l. nā etsi sub conditione, versiculo, post deffectum, ibi. [gradum non rumpit, quia

Ad idem.

De eadē re astringētis.

quia nullus est,] vbi glos. allegat concordan.ff.de iniusto rup. ratio tam naturalis, quam iuridica est in promptu, & (vt aliàs dicitur) in numerato, quia priuationes non operantur, si habit⁹ non præsuponatur, vel deficiat.l. decem, ad fi. cum complicibus.ff.de verbo.obliga. superest ergo, quod ob solam temeritatem, in emittendo eiusmodi iuramentum, ab eo commissã, puniri debeat extra ordinem, vt prænotato capi. sicut ex literis. ante finẽ. non autem ex periurio, quod non incurrit sicque opi. Bart. proculdubio, etiam vtroq; iure considerato est tenenda, quicquid occinant, aut obganiant Io. And. & Doctores iuris canonici eius assecle, & iunge hic, vice corollarij, quæ dicam infra ad finem paragraphi, seu versiculi proximè sequentis.

Cõcluditur vltimatè cũ opi. Bar.

Præmissis non abs re, subijcere libet, quod etiam si teneretur opi. Io. And. tamen primum testamentũ cõtinens iuramentum de non reuocando illud, bene posset reuocari sine mœtu periurij, aliqua iusta causa, nouè superueniente, vt putà quãdo hæres scriptus in primo testamento iurato, obijsset, secundum Ioan. And. in dicta regula, quod semel. Cum quo transit Salic. in dicta l. sancimus, col. pe. in fin. quęstione.7. & Alex. in dicta l. stipulatio hoc modo. 1. col. versicu. item facit, nu. 5. de verbo. obliga. Sed proprius allegantes istam decisionem ad hoc dicerent, primum testamentum mutari posse per transitum ad secundi confectionem sine mœtu periurii, quam dicere primum reuocari. Nam quæ rogo reuocatio primi testamenti, vt ad conficiendum secũdum perueniri valeat, sit, aut necessaria aut posibilis? non prospicio profecto, quum sit expeditissimum iuris, quod testamẽtum, morte hæredis in vita testatoris cõtingente, redigitur ad causam pro non scripto. l. vna. §. in primo. C. de caducis tollend, præsertim, quia eiusmodi iuramentum vel iuramenta (prout & aliàs est regula pperpetua, ac ppe infallibilis) intelligitur, vel intelliguntur, rebus in eodem permanentibus statu. l. fin. in princip. ff. ad munici. & l. fin. ff. qui satisda. cogã. & in cap. breui, de iure iura. & in cap. 2. vbi glos. Anto. Petrus de Anchar. Abb. Panor. post antiquiores, de renũtia. cap. venerabilem, ad fin. de electi. Idemque est in contractibus, & conuentionibus, nam semper habenr implicitam illam cõditionem, rebus sic stantibus l. continuus. §. cum quis. ff. de verborum oblig. l. quod seruius, vbi glos. & Doctores. ff. de cõdi. ob causam, & in prænotato capit. quemadmodum, in parte conditio, vbi glossa not. ponit extra multarum conditionum quæ solent intelligi in iuramentis, de qua re tradit Philippus Corne. consilio. 189. colum. 3. volum. 2. Idem est in priuilegijs. cap. sugẽestg, de deci. vbi est casus cæleber, & assiduus in practica, vbi notant Antonius. & Panorm. quod priuilegium incipiens lędere enormiter, & innoxam ac præiudicium alterius vertere, vel redundare, aut incipiens scandalum excitare, non reducitur ad moderamen, sed reuocatur in vniuersum, & eũdem rex rum per alia verba notat ibi Petrus de Anchar. quod id quod à principio fuit æquum, si ex post facto fiat iniquum debet reuocari, & in idem affert prænotatam l. ex facto, in principio, supra de vulgari & pupilla. vbi id probatur duobus in locis, primo ibi. [Potest dici eatus,] & ibi, [Et enim iniquum,] Ita enim (ille ait historiographus) fluunt res humanę, in quibus (vt potè lubricis & labilibus) nihil tam certum, quam certa incon-

Regula ppe infallibilis.

Verissima res.

stantia, & in principio capituli sugge stum. plures remißiones congerit, Mattheus de afflict. in commentario constitutio. vtriusque Siciliæ. 24. quęstione præludiali, ad quod est etiam l. optima. 43. titul. 18. partita. 3. & l. 5. titulo. 20. prima partita. Quarum. ll. & canonis suggestum, & auctoritatũ fundamento, dubium fuit pronunciatum per Magistratus regios superiores contra ptiuilegium, olim conconcessum pet reginam Dominam Mariam his qui vulgo appellantur, delos linajes, & eorum attinentibus in hac ciuitate Salmanticen. vt essent. tributatij prout sunt alij homines ordinis plebeij istius ciuitatis, & ipsius territorij. Et ad præfatam theoricam generalem, addendus est Bald. in l. clari iuris. C. de fideicommiss. vbi tenet, eam habere locum in statutis iuratis, & sic in iuramentis, & vide omnino quæ remissiuè circa istum articulum traduntur per Andre. Tiraquel. in relectiõe l. si vnquam, in principio, numero. 161. C. de reuocan. donati. Et in proposito decisionis Ioan. Fabri. supra relatę, adnotandum est, quod ipse loquitur eo solo casu, vbi primm testamentum iuratum, fuit postea ab eodemmet testatore per secũdum testatorem reuocatum. Sed quando post illud primum iuratum, non esset aliud secundum testamentum confectum, res est proculdubio expedita, quod absolutione impetrata à iuramento temerariè præstito, testator posset libere, & absque reatu periurij, & absque iudicis aditione, facere secundum testamentum. Dixi temerariè, quum fuerit interpositum super irreuocabilitate testamẽ ti ante confecti, & sic super re turpi illicita, & à iure improbata, & contra bonos mores, per ea quæ supra affatim in hoc proposito fuerunt tradita, & adhuc inferius aliqua tradentur, sicque in tali relaxatione ab eiusmodi iuramento, non est opus aliqua probatione causæ, imo neque allegatione. Sed sufficit sola temeritas euidens, quæ interuenit in præstando illud, cum (vt sæpe est dictum) præstitum fuerit contra liberam testandi facultatem, & sic contra bonos mores & naturalem æquitatem, vt supra oportunè fuit traditum.

Atten.

Redit ad decisionẽ Ioã. Fab.

Rursus possunt hic adduci duæ cautelæ, aut potius techne, quædam versutæ, & vafræ, sed tandem friuolę, & nullius momenti, quas refert Bartholomæus cognomento à Cæpis, cautela. 117. quibus attentare nititur esse dabilem casum in quo testamentum, reddatur irreuocabile, sed nolo in huiusmodi tricis & consimilibus nugamentis, moram trahere, nam & idem Cæpola agnoscens bonam fidem. (Quid enim in re tam friuola posset facere?) illas non format, & rectè, cum nitantur falso fundamento & à iure improbato, vt potè contra istum textum, in versiculo, nemo enim, supra sæpisimę inductũ & expensum pro fundamento.

Iunge hoc, his quæ supra sunt tradita sunt cõ clusione, ab hinc. 10. pagi. prope fi.

Qua de re necessariò consequenter omnes cautelas ibidem, & vbilibet traditas corruere, † siquidẽ principium fundamentale est potissima rei pars l. prima. ff. de origi. iuris. l. qui res. §. aream. ff. de solu. Ideoque illo corruente, oportet omnia in eo fundata corruere in cano. cũ Paulus. 1. quæstione. 1. in l. nam origo. ff. quod vi aut clam. Et quidem profiteor, me pluries in hac re anxium fuisse, an posset esse, vel reperiri aliqua cautela, vt testamentum, vel aliud vltimũ elogium posset fieri irreuocabile, nec me potuisse inuenire, & profecto omnis diligencia circa hoc adhibita, vel adhibenda fuit, & erit cas

228

Rei cuiusq; principium potissima rei pars.

De adẽ. re.

sa

sa, irrita, & frustratoria, quia (vt supra sæpissime dictum, & repetitum est) textus iste irrefragabiliter, atque ineuitabiliter obsistit & repugnat, quem vltra omnia superius adducta, nunc apertius induco, nam si per legem, nemo potest, supra titulo. 2. sæpe allegatam, per alias leges idem consimiles, testator non potest renunciare legibus inducentibus solennitatem formalem, & substantificam à iure requisitam in confectione testamentorum, neque eisdē quoquomodo derogare vel contraire, vt eis prætermissis aut circunscriptis, testari valeat, vt ibi plenè tradunt Bart. & Doctores, & probatur ex l. codicillis. §. fin. s. titulo. 1. & ex l. cerdonem, infra de ope. liber. & l. 32. prima ipsius parte, titu. 9. partita. 6.

Inducit iterato iste tex. in versi. nemo enim.

Ergo à fortiori non poterit derogare, propriè voluntati liberę, quam naturaliter habet in testando, cui etiam assistit ius publicum. l. 3. s. de testamen. l. testandi. C. eo. est enim præ dicta libertas innata potentia, seu possibilitas quædam, quæ est cardo & fundamētum potissimum, & principale, factionis testamenti, sine qua illud non potest confici, & super qua velut super lapide angulari sustinetur, & istud est quod propriè & apposite vult iste tex. in illis verbis priuatiuis. s. sæpissimè recitatis & expēsis. [Nemo enim potest sibi legem imponere à qua recedere non liceat,] & sic absolute, ac simpliciter abnegat potentiam & possibilitatem circa priuationem confectionis testa-
129 menti, id est, † quod quis non potest se ipsum exuere, vel priuare testandi potestate, vel facultate, (vt prædixi) naturaliter sibi insita, vel innata, de qua abnegatione potentiæ, tradit glossa ordinaria in sua generalitate ad hanc & aliàs materias sæpe allegabilis, in capitu. primo, in verbo, non potest, de regulis iu. lib. 6. quem in superioribus etiam adduxi, vbi dicit eiusmodi abnegationem vel priuationem potentiæ, inducere necessitatem, de qua glossa post Doctores ibi multa congerit Iason in l. Gallus, in principio. columna. 4. & sequen. supra de libe. & posthum. secūda lectione integra, nempe, cum lex ista iunctis prædictis. ll. resistat initio actus, & sic potentiæ inducendi illū ad esse, id est potentiæ testandi, fortiorem effectum prohibitionis operatur, quam operaretur aliàs, textus est nota. in l. si minor, ff. de seruis expor. & in cap. de vxore, vbi notat Abbas, Panormi. de sepul.

Verbū pōt. negatiōe pposita inducit necessitatem.

Concludo iterato, in hoc articulo, prout supra conclusum fuit post Bart. in quinta quæstione, eiusdem articuli, nulla via, nullave humana adinuentione, aut inuestigatione poſſe inueniri, cauillationem, cautelā, aut astutiam, technam, vel vafriciem, qua vel quibus possit quis, se ipsum astringere ad non testandum, siue absolutè, id est, quando nullum prius confecisset testamentum, siue respectiuè hoc est quo ad non reuocandum testamentum ab eo primo confectum, & sic ad non disponendum liberè, per sequens testamentum, de rebus proprijs in euersionem præcedentis testamenti, & sic ad non vtendum iure pub, quod circa facultatem testandi, versatur super innata voluntatis potētia testandi, ac comprobata per l. primā. C. de sacrosanct. & l. 3. & l. testandi. ff. & C. de testamen. superius citatas.

Coclusio vltimata sup eadem re.

Namque quemadmodum facultati publicæ præscribi non potest l. viam publicam. ff. de via publica, sic etiam testator, non potest seipsum constringere ad non condendum simpliciter

De eodem.

teſtamentum, vel ad derogationem primi, per ſuam nudam pollicitationem, derogatoriam confectionis ſecundi teſtamenti, quod vellit facere, vt hic in ſæpiſſime expenſo, verſicul. nemo. Imo verò, neque pacto neque ſtipulatione, id fieri poteſt, vt in dicta l. ſtipulatio hoc modo concepta, ſupra ſæpe citata. & in dicta l. pactũ dotali. C. de colla. imo neque iuramento, vt eſt in præcedentibus traditum, & infra proximè dicam, quia ſecundum Bart. & Doctores, vbicunque de hac re tradunt, velle quem auferre ſibi arbitrium teſtandi, iure publico firmatum, ac fultum, ac ſuper natiua voluntate, ſibi à iure conceſſum, nihil aliud eſt, (vt ſupra tradidi) quam velle aduerſus bonos mores verſari, ideo ei non permittitur, etiam ſi pactum iuramento vallatum interueniſſet, de non teſtando, quia illud non valeret, neque impediretur factio teſtamenti prout vltra prædicta tradit Oldra. conſilio. 127. viſo inſtrumento, quan uis ipſe poſt modum ſubdat, rem nõ carere pͤiculo ob varias canoniſtarũ & legiſtarum opiniones. Sed certe ſecundum opinionem Ioan. And. ipſi⁹ diſcipuli in iure ciuili, & ſectatoris illius, & ſi parum candidi, quia vt plurimum, eũ tacitè recitat, de qua ſupra memini in. 2. quæſtione. 6. quæſtionis Bart. non oportet in hoc hærere, neque in oppoſitũ vrget aliquid ſolidũ. Quum canoniſtę, & legiſtæ quos ibi attuli, omnes concorditer teneant, idem quod Bar. videlicet non obſtante iuramento in præcedenti teſtamẽto appoſito, de eo nõ mutãdo ſecundum valere, ſed diſcordant, legiſtæ à canoniſtis in hoc, quia Bar. & aſſeclę, dicunt eum non eſſe petinrum, ſed Ioan. And. & eius ſectatores, imo etiã antiquiores eo nonnulli cõtradicũt. Et ſic idem punctuatim dicendum

Atten. quia repetit de iuramento.

Redit ad tradita ſuperius iuxta. 2. conclu. Bart. & iſtud longi debet illis.

eſt in prædicto caſu Oldr. vbi quis ab ſolute iurauit de non teſtando, non reſpectu præcedentis teſtamẽti, quia illud non fecerat, cum vtrobique tractetur de faciendo ſe inteſtamentalem, ſiue quando ſimpliciter iurauit, vt in caſu Oldra. ſiue reſpectiuè, vt in noſtro propoſito, id eſt quo ad reuocationẽ prioris teſtamenti ab eo confecti & iurati. Et ita vtrunque caſum ſupra parificaui in precedenti pagina, poſt medium. Attamen conſiderandum, quod Doctores vtriuſque iuris in hanc rem adducti, ſcilicet Io. And. & Bart. & vtriuſque eorum ſequaces, fuerunt poſt Oldra. ipſe autem non diuinauit de eis, ſed habuit reſpectũ ad canoniſtas ſuę ætatis, vel ſupra, & ſic ad vetuſtiores ipſo Ioan. And. eius diſcipulo qui tenebãt id quod poſtea tenuit Io. And. & ſic cõtra eius quod Oldra. & Barto. imo quod ſecundum teſtamentũ contra primum cui ineſt proteſtatio iurata de non reuocando vel contra iuramentum abſolutè pręſtitum de non teſtando non valet, ꝑpter ipſius obſtaculũ, inter quos antiquiores, anteſignaui fuerũt, maximi iuris canonici profeſſores ac Docto. Illuſtres, Hoſtienſ. & Guille. Durant, cognomento ab ſpeculo, quamobrẽ propter eorum ſuptemam auctoritatem, idem Oldra. (vt prædixi) ad finẽ prædicti conſilij. 127. ſubdubitauit. Sed poſtea offendi eundem Oldrad. idem. apertè prout ſupra proximè conſideraueram, dicentem, & ſano modo hanc rem intelligentem, & ſpeciatim excuſantem Hoſtien. & Specu. ne præmiſſis contradicant conſilio. 160. incipen. thema tale eſt, per totiùs illius conſilij progreſſum.

Antẽ. aduertẽ.

Et licet iſte articulus iam fuerat in ſuperioribus expeditus poſt Barol. in prædicta ſecunda concluſione ſextæ quæſtionis, nihilominus placuit

non

non obliuiſci de Oldra. quia loque-
batur in caſu, diuerſo ab eo quē Bar.
hic ponit,& Ioan.And. alibi, ſcilicet,
in iurante de non teſtando abſolutè,
eodem tamen quoad ſenſum & ratio
nem, vt ſupra dixi, ex quibus recta de
ducitur,& ſubnotari poteſt, hic eſſe
textũ in verſicu. [nemo enim.] ponē
tem aliam regulam infallibilem, præ-
ter eam quam prædixi in textualibus
notatq; Rapha. Cuma. ex hac l. ibi ſu
prema voluntas, videlicet q; ſemp pre
ualet vltima voluntas priori, licet non
vltima ſcriptura, vel vltima locutio,
prout ipſe poſt modum declarat, nā
in hoc verſicu. nemo enim, ponitur
alia regula ſimilitet infallibilis, vt pa-
tet ex ſupra traditis in eius declaratio
ne, ſcilicet quod non poteſt fieri teſta
230 mentum irreuocabile,† & eſt profe-
cto vnum ex mirabilibus iuris, in v-
na lege, eademque paruæ contextu-
ræ, poni duas regulas infallibiles, cum
vix ac tariſsimè vna teperiatur in plu
ribus legibus, vt voluit iuriſconſultus
in l. omnis definitio. ff. de regu. iuris.
& id proculdubio non inuenitur ali-
bi in iure,& ſi quis inuenerit doceat,
& libenter ab eo diſcam.

Aduertēdũ.

Mirabile in iure nrõ, & quidē valde peregrinũ & veluti monſtrum quoddam.

Denique ad præmiſſorum condi-
mentum, non abs re erit ſubiungere
dubitationem huic noſtræ materiæ
concinnam, quam Barto. in l. 1. §. fuit
quæſitum. ff. ad Trebel. mouet & ſig-
nat, non eſſe probabilem, neque veri
ficabilem, quatenus quæſijt, an adul-
tus qui fecit teſtamentum, poſsit ad
uerſus illud petere ſe reſtitui, vt potè
ab eo inconſulte, vel ex facilitate fa-
ctum,& reſpōdetur quod non, nam
in verò iſta quęſtio pręſupponit quid
fruſtraneum,& (pace tanti viri dixe-
ro) ridiculum, quod ex eo liquet, quia
aut intelligeretur quomodo de ipſo-
met adulto teſtante, id eſt an ipſemet
poſsit eam petere reſtitutionem, &

Notāda ſũt ſequētia ad præcedētiũ condimētũ.

hoc non poteſt procedere, cum ſit ex
peditiſsimum, quod habet liberā te-
ſtandi facultatem,& per contrarium
habet conſimiliter poteſtatem deſti-
tuendi & reuocandi teſtamentum,
quod ſemel fecerit, pro ſuo libito, per
ea quæ ſuperius abunde fuerunt tra-
dita in textualibus, & in proſequutio
ne materiæ, quorum prætextu hanc
quæſtionem hic ſubnexui,& ſic non
eſt ad quid reſtituatur, neque vtatur
beneficio extraordinario reſtitutio-
nis, ſtante remedio facilimo, & ordi-
nario ſibimet competenti, videlicet
libere facultatis mutandi, & reuocā-
di teſtamentum, quam per ſeipſum
ſola ſua voluntate, expreſſa poteſt ex
231 pedire, cum ſit iuris clariſsimi,† quod
competente alicui remedio ordina-
rio ad iudicium deducibili, reſtitutio
in integrum, quæ eſt extra ordinariũ
ceſſat, hoc eſt, non poteſt intentari l.
in cauſæ, la ſegũda, in princi. ff. de mi-
no.& tradit Bar. generaliter tractans
materiam, in l. in prouinciali, §. 1. eo-
demque fin. ff. de no. ope. nun. & hāc
rationem ſatis vulgari, & trito funda
mento innixam, quam prius, per mul
tos retro dies dum illum titulum ad
Trebe. ſemel, bis, atque iterum, audi-
toribus meis, in cathedra matutina
interprætarer, reperij poſt multum tē
poris ponere Ioan. Franciſcum à Ri-
pa, in eodem. §. fuit, quæſitum, nume.
31. impertinenter tamen, & ad Co-
rinthios (vt alias dicitur) cum ille tra-
dat eam in propoſito deciſionis Bart.
recedendo ab eius ratione. Et reue-
ra ratio præfata (vt proximè dixi) quā
deduxi ad oſtendendum quæſtio-
nem Bartol. eſſe impertinentem, &
præſupponere quid ſuperfluum & i-
nanè, non tendit in ſcopum ad quem
dirigitur per ipſum Franciſ. de Ripa,
ſed ad eũ de quo prædixi, ſ. q; quæſtio
Bar. pcedere nō poſsit in eodē mino-
re

Vbi ordinariũ remediũ competit extraordinarium ceſſat.

Taxat Frāc. à Ripa.

re testante,& istud debuisset ipse Ri
pa aduertere,qui dum nititur sustine
re prædictam decisionem Barrol. illa
ratione quam prædixi,subuertit eam
hoc casu, scilicet, quando idem te-
statot adultus, peteret se restitui ad-
uersus testamentum à se confectum,
De eadé re. aut hanc quæstionem Barto. (vt ad
superiora redeam) intelligimus in
hærede ipsius minoris testantis, vel e-
ius qui testatus est,qui hæres aliàs si-
ne testamento,ei erat successurus ab
Intellectus Bart. intestato, quem etiam casum verba
Bartoli complectuntur,quum fuerit
loquutus impersonaliter, dum dixit,
an contra testamentum posstt peti
restitutio,& sic impersonaliter,idest,
non aperuerit per quem sit peteнda,
& isto etiam casu prędicta quęstio nõ
232 procedit,tum propter rationẽ à Bart.
ibi traditam,† tum etiam quia restitu
tio est remedium recissorium, repo
nẽs rem in statum pristinum. l. quod
si minor.§.restitutio.ff.de mino. cum
alijs,sed ita est, quod post mortem il-
lius minoris testantis, qui decessit cũ
illo testamento, talis minor iam defũ
ctus,non potest reponi in eũdem sta-
tum pristinum,in quo erat priusquã
moreretur, vt posslt tale testamentũ
reuocare, cum desierit esse in rerum
natura,igitur talis petitio restitutio-
nis esset illusoria, cum possibile non
233 sit, ei restitutionem competere.† Prę
terea cum tale testamentum fuerit
iam confirmatum per mortem testa-
toris minoris l. omnium,cum glossa,
C.de testamen.non possit consimili-
ter idem hæres minoris (qui inquam
eidem minori, si intestat⁹ decessisset,
234 ab intestato successurus fuisset) eius-
modi restitutione petere,tanquam †
hæres minoris petendo se ipsum re-
poni debere,in eundem statũ in quo
erat minor antequam decederet,vt
possit reuocare testamentum, prout
minor posset, si viueret, quũ talis re
positio sit impossibilis, tam naturali-
235 ter,quam ciuiliter, † de primo patet
ad sensum,cuius rationem quærere
est infirmitas intelligentię, secundũ
Philosophum relatum per Bald. in l.
testium,ad finem.C.de testi.& in alijs
plerisque locis secundum apertè cla-
236 ret, † quia repositio in statũ pristinũ
non potest fieri nisi per fictionem re-
trotractiuam, quę requirit duo extre
ma habilia subsistere, vel præexiste-
re, scilicet à quo & ad quod, vt tra-
dir Bar. in l. si is qui pro emptore, in ar
ticulo fictionis translatiuę, seu retro
tractiuę,de tẽpore ad tempus. ff. de v-
237 su capio.† At isto casu, extremum il-
lud ad quod vel in quod fieri debet
repositio, quæ est status pristinus, est
peremptum,& omnino mutatum,&
absorptum,per mortem minoris qui
testatus decessit, & sic deficit, & cõ-
sequenter talis restitutio seu reposi-
tio est impossibilis,etiam (vt dixi) se-
cundum iuris terminos, non solum
naturales. Prærerea, quomodo iste,
qui aliàs erat successurus ab intestato
potest ex persona minoris eiusdem-
que testantis, defuncti petere, restitu
tionem:cum illa non competat aliàs,
in casu vbi debet vel deberet compe
238 tere,† nisi vero, & actuali hæredi mi-
noris qui decessit testatus:& eum in-
stituit hæredem. l. non solum. ff. de in
integrum resti. sed iste veniens ab in
testato, idest qui aliàs posset ab inte-
stato succedere non est hæres, sed a-
lius qui fuir scriptus igitur.&c.

Prætetea istud ostenditur adhuc
stringẽtius, nam etsi aliàs successu-
rus ab intestato, ex persona testantis
minoris defuncti, posset vti restirutio
ne contra testamentum ab illo factũ
(quod nullo modo potest, vt prædi-
xi) sed esto, quod posset, non ob aliam
causam esset ei concedenda, nisi quia
defũctus

239 defunctus † fuerat lęsus in faciendo illud,cum restitutio non concedatur minori absque lęsione, sed manifestū est,lęsionem hoc casu nō potuisse in teruenire,neque consummari in ipso minore qui testatus fuit, cum (vt est sępe dictum)habuerit in vita liberam facultatem,reuocandi tale testamen tum vsq; ad vltimum vitę spiritum, vt in iuribus in introitu hui⁹ relectionis supra allegaui igitur.&c. Et dato quod non potuisset ob cęlerrimam, & præproperā mortem sibi post te-
240 stamentum contingentem , † quęnam rogo lęsio potest considerari in factione testamēti, in qua fuerint ser uata seruanda secundum iuris dispositionem: idest testando prout iura vo lunt,circa solēnitates extrinsecas, & intrinsecas. Quo seruato,vsus est iure
241 cōi in testando,† cum vnicuiq; habili sit consensum à iure publico posse te stari,vt supra sępissime est dictum, & sic non potest videri circumscriptus in testādo,vt in l.fi.C.de in inte.resti.
241 sicque videtur, vt supra est dictum, † in principio quęstionis, Bartoli quæstionem non posse verificari,nisi forte dicamus, quod veniens ab intesta to vult restitui contra tale testamen tum in quo fuerat extraneus institutus,per sugestiones & machinationes hæredis extranei,sed certè tunc etiā non est locus restitutioni,ex quo supersunt remedia ordinaria, titulorū, ff.&.C.si quis ali.testa.prohi. vel coege.& hoc modo reperio istud intelligere Bald.(& valde mihi placuit) in l. si frater,in fin . C.qui testam . fa. poss. non curās de restitutione,dic vt ibi p eum singulariter loquentem , quem ibi sequitur Raphae.Alexand. Corn. & Iason,licèt non tangant aliquid ex prædictis. Et ex his ad laudem & gloriam cunctipotentis absoluta est isti⁹ l. relectio. Lege igitur candide lector, fruere, & uale.

Terminus.

Aut.sing.

FINIS.

SALMANTICÆ
EXCVDEBAT IOANNES
Maria à Terra noua Typographus
longe accuratissimus.
Anno .1563.

Hector Peralta

EORVM OMNIVM, quæ volumen iſtud amplectitur: vtiliſsimus ac locupletiſsimus Index.

A

† nitatis.

Contra-

E

F

G

I

Inductio

N

O

P

Ratio

FINIS.

REGESTVM HVIVS OPERIS.

* A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z. Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk † ††.

Omnes sunt quaterni dempto †† qui est ternus.

SALMANTICAE
Excudebat Ioannes Maria à Terranoua.
M. D. L X I I I.

